

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

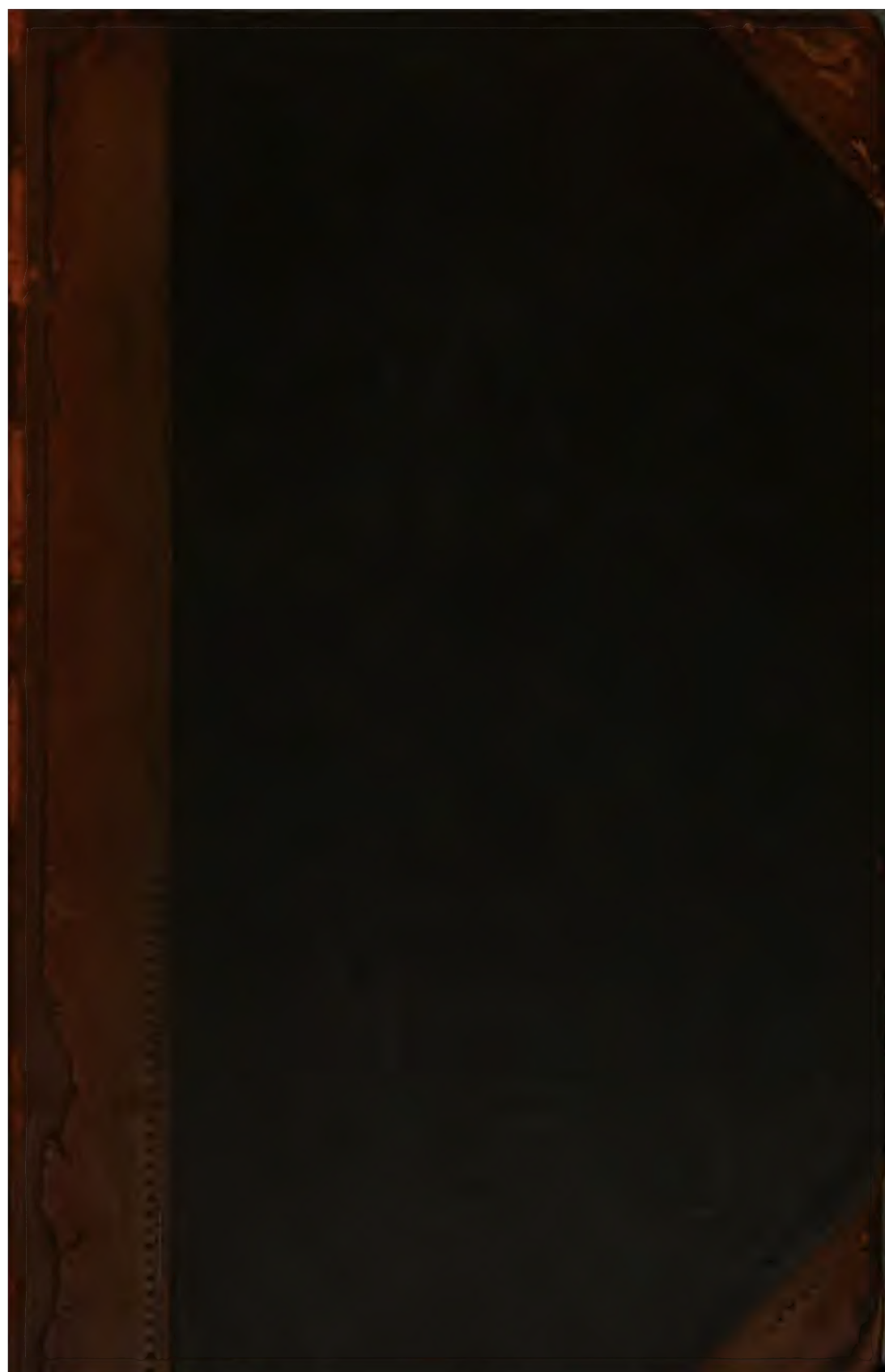
Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

£ 118

TAYLOR INSTITUTION.

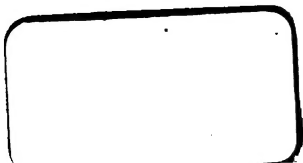
BEQUEATHED

TO THE UNIVERSITY

BY

ROBERT FINCH, M. A.

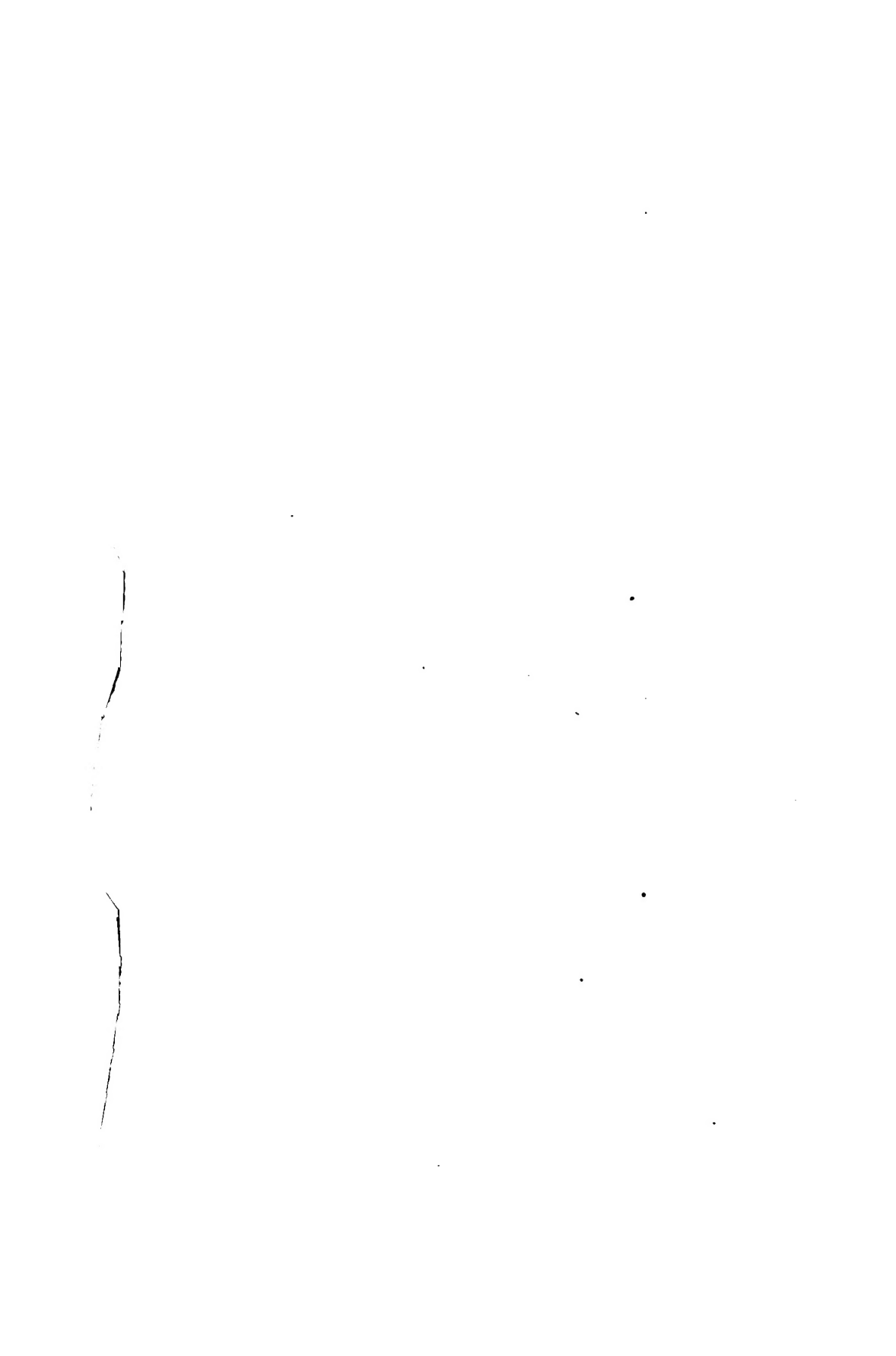
OF BALLIOL COLLEGE.

7

1

CORPUS
SCRIPTORUM HISTORIAE
BYZANTINAE.

EDITIO EMENDATIORE ET COPIOSIOR,

CONSILIO

B. G. NIEBUHRII C. F.

INSTITUTA,

AUCTORITATE

ACADEMIAE LITTERARUM REGIAE
BORUSSICAE

CONTINUATA.

CONSTANTINUS MANASSES, IOEL,
GEORGIUS ACROPOLITA.

BONNAE
IMPENSIS ED. WEBERI
MDCCCXXXVII.

CONSTANTINI MANASSIS

**BREVIARIUM HISTORIAE
METRICUM.**

RECOGNOVIT

IMMANUEL BEKKERUS.

BONNAE

IMPENSIS ED. WEBERI

MDCCCXXXVII.

IOANNIS MEURSI DEDICATIO.

SERENISSIMO INVICTISSIMOQUE PRINCIPI

GUSTAVO ADOLPHO .

D. G. SUECORUM GOTHORUM VANDALORUM

REGI ET PRINCIPI HEREDITARIO

MAGNO DUCI FINLANDIAE

ESTHONIAE WESTHMANNIAEQUE ETC. PRINCIPI.

Quantus sit historiae usus, etiam regibus, **GUSTAVE ADOLPHE**, rex auguste, iam toties et a tam multis dictum ut nemo ignorare possit; eaque de re sermonem hic instituere velle merito putidum habeatur. itaque hoc sufficiat unum, cum post ardua regni negotia fessum animum oblectare reges volunt, nusquam dignius occupari otium posse quam in historiae lectione. hanc ob rem augustae maiestati Tuae **Constantinum Manassem** offero, qui compendio res ab orbe condito gestas usque ad annos a Christo servatore nato mille ducentos comprehendit. facie audacter, quod ea maiestatis Tuae apud nos sit fama, immo orbem Christianum universum, inter ceteras virtutes hoc propositum maxime habere, amare et aestimare literas. id quod maximos quosque principes tanto studio consecratos in comperto est, ut imperfectam sibi gloriam aliam omnem existimare vide-

rentur, nisi hanc assecuti essent. nomina prudens non recenseo, satis ex historia nota. quorum omnium cum virtutes sedulo coniunxeris ad miraculum aevi huius, rex auguste, hanc quoque laudem deesse maiestati Tuae noluisti. nempe tot illustria exempla, quae perpetuo animo maiestatis Tuae vere regio obversantur, aliter facere haud patiebantur. et ut illa etiam deessent, domi maiestatis Tuae unum erat, omnium instar, divi Caroli, parentis Tui, quem benivolentia dei asserendis forti manu maiestati Tuae regnis excitavit. ad reliquas autem virtutes quod attinet, quis non pietatem miratur, raram in tam excelso fastigio? quis non animi magnitudinem inconcussam? quis constantiam? quis fortitudinem? qui in primis istis annis, cum hostem barbarum et aetas maiestatis Tuae et sua feritas securum facerent, timere tamen coegisti, et regni fines ut intrepidus ita invictus vindicasti. ibit haec res in historiam, rex auguste, et posteritas vix sine stupore leget. ac huius quidem felicitatis instrumentum sane magnum, vir illustris et incomparabilis Axellus ab Oxenstierna, regiae maiestatis Tuae Cancellarius, immortale regni decus; quem ut singulari illa prudentia habes Nestori prisco comparandum, ita ut etiam aetate habere olim possis voveo et opto. non Te rege, et illo tam fido ac prudenti consultore, adversi quicquam maiestatis Tuae regnis accidere possit. nec tacebo Ioannem Skytte, virum nobilissimum et amplissimum, in Gronsio et Elffio, Tuae maiestati a consiliis et rationibus; quem legationibus pluribus valde clarum alii principes non ignorant, et apud nos quicumque aliquam rei publicae partem tenent. haec ut omnia maiestati Tuae gratularer, vis fortunae Tuae expressit et pronus quoque in rem publicam nostram animus; cui tam impense faves, ut cum a regnis maiestatis Tuae abis, non invenias cui favere magis possis. hinc foedus illud cum illustrissimis ac potentissimis Belgii foederati ordinibus nuper ictum. hinc et quod ex illa gente virum magnificum et amplissimum Iacobum Dyckium elegisti, cuius consiliis prudentissimis in maximis tot regnorum negotiis uteris; cuiusque fide ac virtutibus praestantissimis exploratis in legatione non una ad Galliae ac Britanniae reges, tandem hic loci apud eos quos dixi ordines legati ordinarii munus sustinere voluisti. neque hoc satis. Ianum Rutgersium inter prima

patriae ingenia consilarii dignitate exornasti, ut animum maiestatis Tuae in gentem ac rem publicam nostram propensissimum etiam isto modo ostenderes. nemo igitur posthac mirabitur, si ingenia patriae nostrae, rex auguste, studia sua votaue omnia maiestati Tuae consecrent. ego certe mihi id faciendum putavi; eoque nomine ad regiae Tuae benignitatis aram sisto Constantinum hunc Manassem, historicum minime contemnendum, maxime in re Byzantina. confidere ausim veniam huic audaciae fore cum a maiestatis Tuae in literas favore, tum ab ea, quam praedicavi, in gentem nostram benignitate. concludam voto, rex auguste. deus ille optimus maximus, regum regnorumque arbiter, regiam maiestatem Tuam quam diutissime incolumem servet, ad nominis sui sanctissimi gloriam, subditorum utilitatem et hostium terrorem. Lugduni Batavorum, a. d. 6 Kalend. Mart. 1616.

Regiae Maiestati Tuae

humillime devotus

IOANNES MEURSIUS.

LECTORI IO. MEURSIUS.

Non te multis morabor, lector. Constantinum eni Manassem, pridem tibi a me promissum et per occupationes dilatum. descripsi ex codice bibliothecae Palatinae, cui iam auctores aliquot antea non editos mecum debes. versio, quam addidi, est Ioannis Leunclavii, viri clarissimi et de re publica literaria praeclare meriti editis tot monumentis quibus antea carebamus. ad Graecum textum notas ego pauculas adieci, quibus loca minus integra restituerem. nam ut diffunderem me et historiam cum historia compararem, non est visum operae pretium. contentus fui ipsum Manassem repraesentare. vale, et, quisquis es, aeternitatem cogita.

IMMANUELIS BEKKERI

PRAEFATIO.

Constantini Manassis summarium historiae metricum primi ediderunt Ioannes Leunclavius et Ioannes Meursius, alter Latine versum, alter etiam Graecum. sed neque ille aut exemplarium ab Ioanne Sambuco acceptorum aut Italici sui lectiones ad communem notitiam prodidit, neque hic Palatinum suum cum Leunclavio contulit. Fabrotus autem, qui Parisiensi editioni praefuit, cum codices haberet tres, unum a Leone Allatio excerptum, duo Regios, quae ii bona ferebant, non ad poetam emendandum supplendumve rettulit, sed textui Meursiano quamvis corrupto et hialco ita subiunxit ut ne

x IMMANUELIS BEKKERI PRAEFATIO.

**ordinem quidem ubique commodum servaret. hanc ego
molem indigestam augere codices novos conquirendo
nolui: usque aptare possem volui tentare.**

Scrib. Berolini idibus Octobr. a. 1836.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΤΟΥ ΜΑΝΑΣΣΗ

ΣΥΝΟΨΙΣ ΙΣΤΟΡΙΚΗ

ΔΙΑΣΤΙΧΩΝ.

ΤΟΥ ΚΥΡΟΥ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΤΟΥ ΜΑΝΑΣΣΗ
ΣΤ Ν Ο Ψ Ι Σ Χ Ρ Ο Ν Ι Κ Η,
ΑΡΧΟΜΕΝΗ ΑΠΟ ΚΟΣΜΟΠΟΙΙΑΣ
ΜΕΧΡΙ ΤΟΥ ΚΥΡΟΥ ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ ΤΟΥ
ΒΟΤΑΝΕΙΑΤΟΥ.*)

Ἡ μὲν φιλόβλος ψυχὴ ταῖς ὕλαις ἐπιχάσκει,
καὶ πάντα πραγματεύεται πρὸς τὸ τυχεῖν τοῦ πόθου·
σὺ δέ, ψυχὴ βασίλισσα καὶ φιλολογωτάτη,
ἂν δειπῶσα γνώσεως καὶ λόγου καὶ παιδείας,
βιβλοῖς ἂν προστέτηκας, ἐπεντευφῆς τοῖς λόγοις,
καὶ γίνεται σοὶ τῆς ζωῆς ἅπας ὁ χρόνος λόγος.

P 1

*) alibi τοῦ φιλοσόφου κυρίου Κωνσταντίνου τοῦ Μανασσῆ σύν-
οψις ιστορικὴ διὰ στίχων, ἀπὸ κτίσεως κόσμου τὴν ἀρχὴν ποιου-
μένη καὶ διήκουσα μέχρι τῆς βασιλείας κυροῦ Νικηφόρου τοῦ
Βοτανειάτου. ἔξφωνήθη δὲ πρὸς τὴν σεβαστουκρατορίαν Εὐφύ-
στην τὴν σύμφνην τοῦ βασιλέως κυροῦ Μανουὴλ συν τῷ ἀνταδελφῷ
αὐτοῦ κυρίῳ Ἀνδρονίκῳ. 2 τυχὼν A i. e. codex Leonis Allatii.
5 τὸ κάλλος R i. e. alter codicum Regiorum a Fabroto collatorum.

CONSTANTINI MANASSIS
COMPENDIUM CHRONICUM,
AB EXORDIO MUNDI
USQUE AD NICEPHORUM BOTANIATEM,
IO. LEUNCLAVIO INTERPRETE.

Ut cupidus rerum terrestrium animus iis ipsis inhiat, et omnem lapi-
dem movet, quo potiri suo desiderio possit, ita tu, domina, regio animo
praedita et eruditae doctrinae studiosissima, semper aliquid cognoscere
et percipere gestiens libris incumbis, ex scriptis eruditorum voluptatem

- ἐπεὶ γοῦν ἐπεπόθησας οἷα τροφήμη λόγον
 εὐσύνοπτόν σοι καὶ σαφῆ-γραφὴν ἐκπονηθῆναι,
 τρανῶς ἀναδιδάσκουσιν τὰς ἀρχαιολογίας,
 10 καὶ τίνες ἤρξαν ἀπ' ἀρχῆς καὶ μέχρι τοῦ προῆλθον
 καὶ τίνων ἐβασίλευσαν, ἐτῶν δὲ μέχρις πόσων,
 ἡμεῖς ἀναδεξόμεθα τὸ βύρος τοῦ καμάτου,
 κἂν δυσχερὲς κἂν ἐπαχθὲς τὸ πρᾶγμα, κἂν ἐργῶδες·
 παραμυθούνται γὰρ ἡμῶν τοὺς ἐν τοῖς λόγοις μόχθους
 15 αἱ μεγαλοδωρίαι σου καὶ τὸ φιλότιμόν σου,
 καὶ τὸν τοῦ κόπου καύσωνα καὶ τῆς ταλαιπωρίας
 αἱ δωρεαὶ δροσίζουσι κενούμεναι συχνάκις.
 Καὶ ταῦτα μὲν ἐνταῦθά μοι καὶ μέχρι τούτου στήτω,
 μὴ πως κολακικώτερος δόξη τιςιν ὁ λόγος,
 20 καὶ τὸν σκοπὸν καταλιπὼν ἄλλην ἀκούσῃ τρέχειν.
 πολλῶν ἱστορησάντων δὲ καὶ χρονογραφησάντων,
 καὶ σπονδιασάντων μὲν εἰπεῖν ὀρθῶς καὶ φιλαλήθως,
 ἀλλήλοις ἀνομοίως δὲ ταῦτ' ἀσυνγραψάμενων,
 ἡμεῖς προχειρισάμενοι τοὺς μάλιστα δοκοῦντας
 25 τῆς ἀκριβείας ἔχουσιν καὶ μᾶλλον ἀληθεύειν,
 τὸ κατὰ δύναμιν ἡμῶν ἀποπληρώσομέν σοι.
 Ὁ τοῦ Θεοῦ παντὲλειος καὶ κοσμοκτίτωρ λόγος
 τὸν οὐρανὸν τὸν ἄναστρον παρήγαγεν ἀρχῇθεν,
 ἀπλέτῳ κύλλει λάμποντα μαρμαρυγῶν ἐνθέων,
- 10 add ARR, quanquam aut hoc aut 11 facile careas 11 τίνες M
 i. e. editio Moursiana καὶ μέχρις ἐτῶν A 16 πόσων R
 23 ταῦτα vulgo 26 ἡμῶν A 27 παντοκτίτωρ M

percipis, totam denique vitam in disciplinis liberalibus conteris. quando igitur ut alumna doctrinae postulasti a me tuum in usum conscribi libellum perspicuum et intellectu facilem, qui clare tradat res priscis gestas saeculis, et qui ab initio potiti rerum fuerint, quo usque progressi, quibus nationibus, et quamdiu imperio praefuerint, exponat, sane onus illud in nos recipiemus, tametsi rem nos difficilem gravem et operosam moliri non nesciamus. nam labores in perficienda commentatione nostros munificentia et liberalitas tua recreat, et aestum lassitudinis ac aerumnae munera tua crebro repetita veluti roris cuiusdam respersione mitigant.

Ac de his quidem dictum hactenus esto, ne forte comparata videatur ad adsentandum oratio, neve relicto scopo evagari alio perhibeatur. cum autem complures literis mandarint historias ac annales, et recte quidem vereque cuncta narrare conati fuerint, diversa tamen id via modoque praestiterint, nos eorum auctoritatem secuti qui accurato maxime studio usi ad veritatem accedere proxime videbuntur, expectationi votoque tuo pro viribus satisfacimus.

Perfectus ille dei sermo, rerum opifex omnium, ab initio caelum sideribus carens, et immensa tamen venustate radiorum plane divinorum

30 καὶ γῆν τὴν παντοθρέπτειραν, καὶ σὺν αὐτῇ τὸ φῶς.

ἡ γῆ δ' ἀπερικόσμητος ἄδρατος ὑπῆρχε,
καὶ σκότος ἐπεκάθητο βαθὺ τοῖς ταύτης νώτοις.

B

τοῦ δὲ φωτὸς ἀγγιάσαντος καὶ πανταχοῦ χυθέντος,
καὶ λευκοπέπλου λαμπρανοῦς ἡμέρας γενομένης,

35 ὥφθη τὰ πρὶν ἀθάτα, καὶ σκότους ἡ συγνώτης
ἐφυγαδεύθη τῷ πυρσῷ τῶν φωτοβυλημάτων.

ἐν τούτοις σὺν παρέδραμε τῶν ἡμερῶν ἡ πρώτη.

Τοῦ δὲ βλεφάρου λάμπαντος ἡμέρας τῆς δευτέρας

τὸν οὐρανὸν τὸν δεύτερον ἐσφαίρωσε πανσόφως,

40 ὃν τοῖς ἐν γῇ παντοστεγῇ δημιουργήσας στέγην
ᾠνόμασε στερέωμα θιὸς ὁ καλλιτέχνης,

παρὰ τὴν πρώτην ἄναστρον ἐτέραν ὄντα σφαῖραν.

τότε καὶ τὴν παντόχυτον γούσιν τὴν ὕδατιαν

καὶ τὰς ἀβύσσους διελὼν, καὶ τούτων τὸ μὲν ἄνω

C

45 πρὸς ὕψος ἀνεννόητον κούφως μετεωρίσας,

τὸ δ' ἐπὶ γῆς ἀπολιπὼν, ἔστησε τούτων μέσον

τὸν οὐρανὸν ὥσπερ φρυγμόν, ὥσπερ στερεὸν τεχνίον.

Κόρη μὲν οὖν ἐπέμνειν ἡμέρας τῆς δευτέρας,

καὶ τρίτη πάλιν ἤγαγε, καὶ πάλιν ὁ τεχνίτης

50 ὁ παντοτίκτων ὁ σοφὸς ἄλλοις προσεῖχεν ἔργοις.

ἐπεὶ γὰρ ἐξεκέχυτο κατὰ τῆς γῆς ἀπύσης

ὁπόσον ἦν ὑπ' οὐρανὸν ὕδωρ περιπολεῖον,

31 ἀνόρατος A	32 ἐπεκάθητο libri	34 καὶ λαμπρῶς R
35 καίλλους MR	37 δὲ R	38 δὲ φωτὸς αὐτῶν R
39 φον AR	43 τὴν ὕδατιαν R,	44 τῶν ὕδατιαν A
45 πνευ A	50 προσεῖχε λόγους R	52 ὑπουράνιον ἢν λελεμ-
μένον ὅθωρ A cum RR i. e. Regio utroque		

fulgens, una cum terra et luce condidit. erat autem id temporis tellus omnis ornatus expers, et cerni non poterat, incumbentibus illi crassissimis tenebris. at ubi lux orta se passim diffunderet ac dies exstitisset, quae prius erant inadspectabilia, cerni coeperunt, et tristis illa caligo per radios lucidos expulsa fuit. hoc modo primus dies effluxit.

Hinc altero illucescente caelum secundum in orbem globumque solerter redegit, quod universis terrenis rebus ceu tectum quoddam obtectum, opifex ipse firmamentum appellavit, diversum omnino a priore siderum experte globo. tunc et fluxam aquarum naturam et abyssos a se invicem separavit, ac partim quidem sursum ad sublimitatem mentis intelligentia nequaquam comprehensibilem subvexit, partim in terra reliquit, utrisque caelo, tanquam septo muroque solido, interiecto.

Ita die secundo praeterlapso certius effulsit; quo rursus opifex ille sapiens aliis condendis intentus erat. nam quia super universam terram omnis infera liberaque aqua diffusa superficiem eius quasi restagnando

- καὶ πᾶν τὸ πρόσωπον αὐτῆς ἐκάλυπτε λιμνάζον,
 πᾶσαν τὴν χύσιν εἰς ταῦτ' συνήγαγεν ἀθρόως,
 55 ὥς εἴ τις γάλακτος λευκοῦ νοτίδα γλυκυχύμου
 ὀψὺ συμπήξει καὶ τυροῦ κύκλον ἀποτορνεύσει.
 ἀπορραγέντος τοιγμοῦν τοῦ πρὶν ἐπιπροσθούντος
 D ὤφθη τὸ πρόσωπον τῆς γῆς, ἥ μόρφωσις ἐφάνη
 καὶ τῶν πετρῶν καὶ τῶν ὀρέων καὶ λόφων βαθυκρήμινων.
 60 ἐντεῦθεν τὸ μὲν σύστημα σύμπαν τὸ τῶν ὑδάτων
 θάλασσαν κατωνόμασε· τῆς δὲ ξηρᾶς τὴν φύσιν,
 ὀπόση πετροστοίβαστος, ὅση λιπυροβώλαξ,
 γῆν ὃ τεχνίτης κέκληκε θεὸς ὃ παντεργάτης.
 τὴν δ' ὑπερφέρουσαν ἀδτιῷ δύναιμι ἐμφανίζων,
 65 μήπω λαμπύσεως τῆς αὐγῆς τοῦ γίγαντος ἡλίου
 παντοδαπὴν ἐκλείψει βοτάνην ἐκφυῆναι,
 τὴν μὲν πρὸς μόνην ἡδονὴν καὶ τέρψιν τῶν βλεφάρων,
 τὴν δὲ καὶ ζωοθρέμωνα καὶ τοῖς ἐν γῇ χρησίμην.
 τότε τὸ πρῶτον στολισμοῖς ἡ γῆ κατηγλαίσθη
 P 3 70 ὑπὲρ κορίσκην τρυφερὰν ἄρτι νυμφευομένην,
 χρυσοφόρον, στίλβουσαν πέπλοις καταμαργάροις.
 ἔλαμπεν Ἴον εὖοσμον, ἀντέλαμπε τὸ ῥόδον.
 Ἰὼν χροιά παντοδαπὴ πάντοθεν ὑπεγέλα,
 κυαναυγῆς, πορφύρεος, ὑπόκιρρος ἑτέρα.
 75 τινὰ μὲν περιπρόρυρα τῶν ῥόδων ἑωρᾶτο,
 τινὰ δ' ὑπελευκαίνετο καὶ γλύκιον ἀντηγύει.
 ἦν κρῖνον χιονόχρουν, ἦσαν ἀναγαλλίδεις.
 53 τῆς γῆς R 55 νοτίδος R 56 συμπήξει A, συμπέξει R
 59 ὀρέων καὶ τῶν πετρῶν AM 64 δὲ A αὐτοῦ AR
 76 γλύχυμον A

tegebat, repente liquidam hanc naturam non aliter coëgit, ac si quis lac coaguli vi constringens caseum ex eo conficiat. in hunc modum ea re detracta quae prius terrae quasi luminibus officiebat, superficies eius atque forma conspecta fuit, una cum rupibus montibus et praeruptis collibus. inde totum illud aquarum corpus et compagem mare nuncupavit: siccam vero naturam, sive lapideam sive glebosam, terram appellavit. simul eximiam vim potestatemque suam declarans, tametsi necdum solis splendor existeret, omnis generis herbarum nihilominus e terra provenire iussit, partim solius voluptatis et oculorum delectationis causa, partim ad animalium pastum et terram incolentium utilitatem. tunc primum terra suis est ornamentis condecorata splendidius quam puella tenera primumque viro desponsa, quae auro et unionibus intertexta veste fulget. renidebant venustae violae diversorum colorum, nimirum aliae purpureae, aliae subfulvae; itidem aliae rosae purpureae conspiciebantur, aliae subalbi coloris. nec nivea deerant lilia nec anagallides nec hya-

- ἰάκινθος ἀνέβαινεν, ἦν καὶ ναρκίσσου κάλλος
καὶ πᾶν τὸ πρωτοφθόρημα τῶν ἔαρος χαρίτων.
- 80 ἀπερανδοῦντο στάχυνες βαροῦμενοι τῷ σίτῳ.
εἴλεπε κισσὸς μελάμφυλλος κορύμβους ἐπισείων.
καλὰ τὰ πάντα, δροσερά, κάλλους ἀγὰς πλουτοῦντα
καὶ γῆν εὐωδιάζοντα συγκράτοις εὐοδμαίαις.
ἔστρωτο πόα μαλακή, πρασίλινσα, βουθρέμιων,
- 85 ἱπποφορβὸς καὶ βουκολίς, δροσώδης, λειμωνία.
τοιοῦτον στόλιον ἢ γῆ παντόχροον ἐφόρει,
τοιοῦτον πέπλον εὐανθὲς εὐόφαντον πτόνχει.
ἦσαν καὶ θάλαγγες φυτόν, ἀνέτελλον καὶ δένδρων
καλλίσφυλλοι καλλίκομοι κλώνες δπωροφόροι.
- 90 ἦν καὶ μηλέως εὐανθῆς ὄρηξ ἁγλαοκάρπου,
ἐλαῖαι τηλεθόωσαι, γλυκάζουσαι συκείαι,
πίτυς λιπαροστέλεχος, ἐλάτη, δρῦς, πελέα.
προσέβαλλε τῆς πίτυος ἄνεμος τοῖς πετάλοις,
καὶ γλύκιον ψιθύρισμα τοῖς φύλλοις ἐνεπαίει.
- 95 ἐκεῖ καὶ κέρασος καλὴ καὶ φοῖνιξ μελιτόεις,
βοτρυομήτωρ ἄμπελος, ὄρχυτοι κληματίδων,
καὶ βότρυς νεκταρόχυμος ἥρητο τῶν κλημάτων.
τὰ πάντα τελειόκαρπα, παντέλεια τὰ πάντα·
οὐδὲν γὰρ ἄχαριττον οὐδ' ἀτελὲς παρήχθη.
- 100 Ἐν τούτοις ἔδω καὶ τὸ φῶς ἡμέρας τῆς τριτάτης,
Ἰάμπε δὲ τὸ πρόσωπον τῆς μετ' αὐτὴν ἡμέρας,

80 ἀπερανδοῦντο R φόρεα A 82 αὐγῆς A κί-
ροῦντα M 84 δροσίλινσα M 88 ἀνέθαλλον M
90 εὐανθῆς M, εὐανθῆς R, εὐανθοῦς R 96 ὄρχαμοι R

cinthus nec narcissus, nec quicquam eorum omnium primo quae vere
proveniunt. spicas erat cernere quasi striatas et onustas frumento: he-
dera serpebat nigris praedita foliis, corymbos quatiens. omnia perpul-
chra rorida splendida erant, terramque temperatis odoribus fragrantem
reddebant. herba passim mollis ac viridis humi strata boum, equorum,
animalium ceterorum usibus serviebat. praeter huiusmodi telluris orna-
tum quasque vestem elegantissimam, aderat etiam plantarum copia, ra-
mique arborum venustis onusti foliis atque fructibus. erat videre pul-
chram cerasum, melleam palmam, fecundam malum, florentes olivas, dul-
cescentes ficos, pinus pingues, abietes, quercus, ulmos. ventus in ra-
mos pineos delatus suavissimum quoddam murmur in foliis efficiebat.
erat cernere vitem racemorum matrem, et palmitum ordines. uva suc-
cum nectarum continens palmitibus adhaerebat. omnia fructus maturos
habebant, omnia perfecta erant. non exstabat quippiam expertae gratiae
venustatisque suae, non quicquam imperfectum.

Secundum haec diei tertii ex occidit, et quartus post eum exortas

- καὶ πάλιν ἔργων καταρχή, καὶ κέλαισι τοῦ κτίστου
τὸν οὐρανὸν εὐστέφανον τοῖς ἀστράσι γενέσθαι.
τότε τῶν ἀστρων ἀδρανὸς τῷ κάλλει διηριθίσθη
105 ὡς πέπλος μαργαρόστρωτος, χρυσόπαστον ὡς φᾶρος,
ὡς ὕφασμα κοσμούμενον ἐκ πυρραζόντων λίθων,
τότε τὸ πρῶτον ἔφαιψεν ἡ κόρη τῆς ἡμέρας,
D ὁ μέγας γίγας ἥλιος, ὁ ζωοτρόφος λύχνος,
πηγὴ φωτὸς ἀκένωτος, οἶκος πυρὸς ἀξύλου.
110 τότε τὸ πρῶτον δαδουχεῖν ἀπήρξατο τὴν νύκτα
σελήνης ἢ γλαυκόφωτος καὶ φαισφόρος σφαῖρα,
ἀρτίωνκλος, ὀλοσᾶς, λιπαρυνγῆς, τελεία.
τότε τὸ πρῶτον οὐρανὸς ἀστέρης τοὺς μεγάλους
καλλισφαιρώτους ἐβλεψεν ἐρριζοντας ἀλλήλοις
115 καὶ καλλωπίζοντας αὐτὸν ὡς ἄνθη τοὺς λειμῶνας.
ὁ Κρόνος ἦν μελάντερας, μολιβδίνος τὴν χροάν·
ἐλαμπε Ζεὺς ὡς ἄργυρος, Ἄρης φλογώδης ἄπτο·
ἔστειλεν ἥλιος λαμπρὸν ὡς ὕβριον χρυσίον·
ἀντηγύει δ' ὡς κασσίτηρος σφαῖρα τῆς Ἀφροδίτης·
120 ὥσει χαλκὸς ἐρυθραυγῆς Ἑρμῆς ἐλαμπηρούχει·
P 4 διαφανῆς ὡς ὕλος ἡγάζεν ἢ σελήνη.
οὕτως ὁ πέπλος οὐρανοῦ παντόχρους ἐωράτο.
ὁ Κρόνος ἐκυνάιζεν ὡς ὑακίνθου χροά·
ὡς κροῖον ἐλαμπεν ὁ Ζεὺς, Ἄρης καθάπερ ἴον·

102 ἀπαρχὴ R 105 ὡς φᾶρος] ἐφάνη R 109 οἶκος
φωτὸς ἀξύλου R, οὐκ ἐκ πυρὸς οὐ ξύλου R 111 σελήνη AR
112 ἀστ. — τελεία om R 114 καλλισφαιρώτους R 116 δέαν R
118 λαμπρὸς AR ὕβριον Meursius: codices enim εὐροίζον
vel εὐριον 120 ἐλαμπηρούχει AR 123 κρόνος μὲν R

est. itaque rursus opera inssaque sua deus instituit, mandans ut caelum stellis quasi corona quadam cingeretur. quapropter illud siderum pulchritudine fuit exornatum, instar pepi margaritis distincti, vestis auro intertextae, panni lucidis gemmis decorati. tunc primum illuxit ocellus ille diei sol, magnus ille gigas, lucerna vitam nutriens, fons lucis inexhaustus, ignis materiei expertis domicilium. tunc primum face quasi quadam caeruleus ille globus lunae, integro lucens circulo, noctem collustrare coepit. tunc primum denique in caelo erat videre sidera magna, pulchris orbibus inclusa, secum invicem certantia, caelum ipsum sic exornantia ut pratis flores ornamento sunt. Saturnus nigricabat colore plumbeo; Iuppiter sicut argentum splendebat; Mars flammeus conspiciebatur; Sol instar auri puri puti lucebat; Mercurius instar aeris rubebat; luna in morem glaciei pellucida suam et ipsa lucem emittebat. ita diversi coloris populo caelum obductum cernebatur. Saturnus caeruleus erat, qualis hyacinthi color est; Iuppiter ut lilium splendebat, Mars

- 125 ὡς ῥόδον περιπόρφυρον ἥλιος ἦν χρυσεῖων·
ὡς λευκανθῆς ἀναγαλλῆς ἔστιλβεν ἰωσφόρος·
ὡς ἄνθος ἐρυθρόβαπτον Ἑρμῆς ἐφωτοβόλει·
νάρκισσος καλλιπέταλος ἐφαίνετο σελήνῃ.
τοιαύτη τις ἀνθόχρεια τὸν οὐρανὸν ἐκόσμει·
- 130 τοιαύτη τις ἐφίλανε τοῖς οὐρανοῦ προσώποις
ποικιλανθῆς χαρίεσσα καλλιλαμπῆς τέρπνότης,
καὶ κῆπον ἀστροφύτευτον τὸν οὐρανὸν ἐποίει,
οὗ φυτοσκάφος ὁ θεός, ὡς δὲ φυτὰ καὶ βλάσται,
ὡς ἄνθη μυριόχροα τὰ τῶν ἀστέρων σέλα.
- 135 τότε τὸ πρῶτον ἥλιος φάσας καὶ φωταυγῆσας,
φανείς τε κόσμος οὐρανοῦ καὶ κάλλος τῆς ἡμέρας,
ἐδούλευσε κελεύσματι τῷ τοῦ πεποιηκότος
καὶ μύσας συνετέλεσεν ἡμέραν τὴν τετάρτην.
Οὕτω μὲν οὖν τετέλεστο τὰ κατὰ τοὺς ἀστέρας,
- 140 καὶ τέτακτο μὲν ἥλιος ἀστὴρ ἡμεροκράτωρ,
τὸ δὲ σελήνης βλέφαρον ἐπύρσευσε τὴν νύκτα.
ζῶον δ' οὐδὲν ἐν τοῖς τῆς γῆς ἐστρέφετο πλαταίαις,
οὐχ ὑγραπόρον, οὐ πιζόν, ἀλλ' οὐδ' ἀεροδρόμον.
ἀλλ' ὁ παντέλειος θεὸς τῇ τῶν ὑδάτων φύσει
- 145 ἰσχὺν ἐνθελὶς ψυχώτριαν καὶ δύναιμι γονίμην,
ζῶσαν ψυχὴν ἐκέλευσεν ἐκείθεν ἐκραγῆναι
ὡς ἐκ γαστρὸς ἀρτιμελὲς ἔμβρυον ὠδινούσης
καὶ φορτουμένης τοκετῷ τελειομήνου βρέφους·

B

C

128 καλλιπέτλος A 133 φυτοκόμος R 136 κάλλος οὐ-
ρανοῦ καὶ κόσμος M 142 ἐστρέφετο λαγόνων M 143 ἀερο-
πόρον AMR 144 φύσει τῶν ὑδάτων R

ut viola, sol aureus ut rosa purpurea, Lucifer ut albi floris, Mercurius ut tinctus rubedine flos, luna ut pulchris conspicuus foliis narcissus. eiusmodi quaedam varietas caelum exornabat, et tam florida, tam elegans, tam splendida incunditas in caeli spectaculo semet offerebat, efficiens hortum ex eo sideribus consitum, cuius ipse deus auctor et cultor erat. ipsae siderum faces plantas, germina, flores infiniti prope coloris referebant. tunc primum sol fulgens et lucem suam emittens, conspectusque tanquam ornamentum caeli et diei pulchritudo, illius imperio servivit a quo conditus fuerat, et oculo quasi clauso diem quartum absolvit.

Sic igitur sidera perfecta fuerunt, ac sol quidem ordinatus est velut imperator diei, luna vero tanquam noctis collustratrix. necdum in amplis spatii animal quoddam versabatur quod vel aquam penetraret vel pedes incederet vel aëra permearet. enimvero perficiens ille cuncta dens aquarum naturae indita vi animante ac facultate procreatrice, iussit ut anima inde viva scateret, tanquam fetus recens e parturiente, iamque

- ὡς σπέρμα γὰρ ἢ τοῦ Θεοῦ κέλυσις ἐμπισσοῦσα
 150 τὰς ὑδροχέυμονας ῥοὰς ἐποίει πολυγόνους.
 ἐντεῦθεν τανυπτέρυγες ὄρνεις ἀεροβάται
 εἶχον ἐλεύθερον πτερόν εἰς πετασμούς συντόνους,
 καὶ κούφως ἡλαφροῦντο πρὸς λιμνασμούς ἀέρος,
 περιρροίζουντες τὰς αὐτοῦ χύσεις τὰς λεπτοχύτους.
 155 οἱ μὲν μεγαλοπτέρυγες, μεγαλαγκυλοχεῖλαι,
 γαμψώνυχες, ὡς βέλενα τοὺς ὄνυχας ἀχχοῦντες,
 τομὸν τὸ ῥάμφος ἔχοντες ὑπὲρ τὰς μαχαιρίδας,
 οἷς ἔμελλε βρωματισμὸς τὰ κρέα χρηματίζειν
 D καὶ σύντροφα γενήσεσθαι τὰ τῆς σαρκοβορίας,
 160 ὀρνιθοκράτωρ αἰτός, ἱρῆκες ὠμοφάγοι,
 καὶ πάντες οἷς οὐ χρήσιμον τὸ πῦρ σαρκοφαγοῦσι.
 ἐντεῦθεν δὲ στρουθάρια λάλυ, βοτανηφάγα,
 μικρόπτερα, βραχύβια ποικίλως ἐλαλάνον
 καὶ λόχμαις ἐτιτύβιζον καὶ δένδρα περιήχον,
 165 ἀκανθυλλίδες μουσουργοί, κόρυδοι, σπῖνοι, ψῆρες,
 καὶ πᾶν πτερόν τὰς τῶν ἀγρῶν βοτάνας περιδέον
 καὶ κᾶπτερον ἀπραγμάτευτον ὕψον ὑβρόν συλλέγον.
 τότε καὶ θῆρες ἐπὶ γῆς ὤφθησαν φρικαλέοι,
 λέοντες λασιανύχενες, ἄρκοι, παρδάλεις, τίγρεις,
 170 καὶ κάπροι χαυλιόδοντες, εὐρύντερονος ἐλέφας,
 καὶ κύνες καρχαρόδοντες, πτηνόποδες λαγῖναι,
 P 5 καὶ πᾶν πτηνὸν καὶ πᾶν πεζόν, ὅσον ἐν χερσοβίοις,
 149 ἐμπισσοῦσα A 153 λιμνασμούς A 156 καμψώνυχες AM
 157 τὸ μὲν MR, οἱ μὲν R 168 ἐπιδέον R 167 ὕψον
 συλλέγον ὥπτο R 170 κάπριοι AR, omissa καὶ 172 εὐρο-
 βίοις R, ὑδροβίοις AM

partu infantis absoluti onerato ventre. nam dei mandatam veluti semen quoddam incidens aquas admodum fecundas reddebat. hinc ortae volucres aëra libero volatu permeantes, quarum aliae magnis sunt alis praeditae et aduncis unguibus, quos armorum nactae sunt loco; aliae rostrum habent acutius novacula, quibus scilicet carnes pro cibis sunt destinatae; quarum e genere sunt aquila volucrum imperatrix, crudivori accipitres, aves ceterae, quaecunque non coctis vescuntur. hinc et aviculae garrulae, herbis victitantes, alis exiguis praeditae, vitae brevis, varie cantillabant, in lustris garriebant, arbores perstrepebant, nimirum muscae cardueles, alaudae, spinni, sturni, aliaeque volucres omnes quae agrorum herbas circumvolitant et victum inde facilem conquirunt. tunc etiam in terra bestiae conspectae sunt horribiles, leones hirsutas ac villosas cervices habentes, ursi, pardalides, tigrides, apri bronci, elephas lato pectore, canes dentibus serratis instructi, veloces lepores: omnes denique tam volatiles quam pedestres bestiae, quae vel in amnibus vel mari

- ὅσον θαλάσση σύμφυλον, ὅσον ἄρσενόμουν.
 τοσῶνδε ζώων τὴν ἕγρην πληρώσας καὶ τὴν χέρσον
 175 ὁ πάνσοφος ὁροφωτὴς τῆς παγκοσμίου στέγης,
 καὶ μὴν τὸν ἀχειρόκλωστον χιτῶνα, τὸν ἄερα,
 ὃν θείων ἐμηρύνσαντο δακτύλων λεπτουργίαι,
 ὥς πόλιν ὀχυρόπυργον πλατεῖαν ἐφαπλώσας
 τοῖς σαρκοβόροις πετεινοῖς καὶ τοῖς βοτανηφάγοις,
 180 ἡμέρας συνετέλεσε τὸ δρόμημα τῆς πέμπτης.
 Ἐκτὴ δὲ πάλιν ἤγαγεν ἡμέρα, ῥοδόχροος,
 καὶ κήπευμα καλλιδένδρον θεὸς ἐφυτοκόμει,
 σὺ σκαφευτρῆαις ἐν χερσίν, οὐδὲ γεωμαχοῦσαις,
 οὐδὲ παλάμαις φυτουργοῖς, ἀλλὰ τῷ λόγῳ μόνῳ.
 185 καὶ δένδρον πᾶν ἀνέτελλε καλλίβλαστον ἐκείσε,
 εὖοσμον, εὐσχιόφυλλον, εὐπέταλον, ἡδύπνουν.
 τίς δ' ἂν τὸ κάλλος τοῦ Ἐδέμ ὑπ' ὕψιν παραστήσῃ;
 ἐκείθεν ὄρχατοι φυτῶν ἦσαν ὀπωροφόρων,
 ἐνταῦθα φάλογ' εὐωδῶν δενδράδων ἀειβλάστων·
 190 ἐκείθεν νεκταρόχυμος ἀνέτελλεν ὀπώρα,
 ὧδε πρὸς τέρψιν ἔθαλλον οὐρανομήκη δένδρα,
 πλάτανος ὑδατότροφος, ἀκρότομος ἐλάτη,
 ὑπερῆρμέναι πίτνες, κυνάριττοι, πελέαι.
 τὰ πέταλα συνέπιπτον ἀλλήλοις τῶν δενδρέων,
 195 οἱ κλώνες προσεπέλαζον, συνήρσαν οἱ πόρθοι.
 ἐζήρσαν αὐτόχρημα τῶν δένδρων αἱ φυλλάδες

B

175 ὁροφωτῆς R	177 ἐκτεήναντο R	179 βοτανοφά-
186 εὖοσμον A	187 οὖν A	παραστήσοι A
188 ὀπωροφόροι A	189 ἐντεῦθεν R	δένδρων ἀειβλα-
στούτων R	195 συνεπέλαζον R	

vel montibus degunt. tot animalibus cum terras et aquas et aëra complexset deus, eum inquam aëra quem vesti manibus haud elaboratae consimilem suis ipse digitis opere subtili contexuit, iamque velut urbem quaedam munitam et amplam carnivoris ac herbivoris animalibus et volatilibus aperuisset, dies quintus cursum suum absolvit.

Cum sextus autem appetiasset, hortum pulcherrimis arboribus insignem deus condidit, non fodiendo, non terram colendo, non conserendo, sed verbo et sermone solo; cuius imperio quaevis eo loco proveniebant arbores suaviter redolentes, umbriferae, virescentes. quianam, obsecro, venustatem Edenis possit oculis subicere? istic arborum fructiferarum ordines erant, hic plantarum fragrantium non exigua copia: rursus ab alia parte caelum aequantes arbores voluptatis causa conditae florebant, platanus irrigua, sublimis abies, excelsae pinus, cupressi, ulmi. rami arborum mutuo se contingebant, et folia sese velut amabili complexu ex-
 cipere videbantur. etiam fructus dulcissimi proveniebant, sole in arbo-

- C ἀλλήλας ἀγκαλιέσθαι περιπλοκαῖς φιλιτέραις.
 ἥλιος ἐπεμάρμαιρε, καὶ τοῖς φυτοῖς ἐμπέπτω
 δέσσει κάτωθεν αὐτῶν ἡρέμα καὶ σποράδην,
 200 εἰς ὅσον τὸ συνηρεφές ἠνέωκτο τῶν φύλλων.
 ἔλαμπον ῥόδων καλλοναί, κρίνων ἀντηγυῖ χροα.
 ἄκεντρα δ' ἦν ἀνάκονθα τὰ ῥόδα τηρικαῦτα.
 ὁπόσον περιπόρφυρον καὶ λευκαυγές ἐν ῥόδοις,
 ὡς ἄστρον ἀκτινοβολοῦν ἀνέτελλε χαμόθεν.
 205 ὦδε τῆς γῆς τὸ πρόσωπον ἐπρώσειε ταῖς πόαις,
 ἐκείθεν ἐκυάνιζεν, ἄλλοθεν ὑπεγέλα.
 ταῖς δροσοστάκτοις τῶν ἀνθῶν παντοδαπαῖς εὐχροίαις
 Ζέφυρος ὑπαλόπνοος ἐπέπνει πανταχόθεν,
 καὶ τῶν ἀνθῶν τῆς ὁσμῆς ἐπλήρου τὸν ἀέρα.
 D 210 ἐν μέσοις τούτοις τῆς ζωῆς τὸ δένδρον ἐβλουστήκει,
 ταῖς χάρισι κατάκομον, καλλίσφυλλον, ἠραιόν.
 ὕδατομήτωρ δὲ πηγὴ κάτωθεν ἀνερράγει,
 καὶ τὸ καλλίδένδρον Ἐδέμ ἐπότιζε χωρίον,
 καὶ τῶν φυτῶν ἐκήπειε τὰς ῥίζας καὶ τοὺς πρέμνους,
 215 καὶ τῶν ἀνθῶν τοὺς ὑπαλοὺς ἐμύσχευεν ὀρχάτους.
 ἐκείθεν δὲ πρὸς τέσσαρας ἀρχὰς διαιρουμένη
 γίνεται μήτηρ ποταμῶν τῶν μεγαλοχευμένων.
 οἱ ποταμοὶ δὲ τῇ φωνῇ καὶ γλώσσει τῇ τῶν Σύρων
 Φεισῶν καλοῦνται καὶ Γεών, Φοράδ ἐν τούτοις τρίτος,
 220 τέταρτός ἐστιν Ἐδδεκέλ, κατὰ δ' Ἑλλάδα γλώσσαν
 Γάγγης καὶ Νεῖλος ὁ πολὺς, Εὐφράτης τε καὶ Τίγρης.

197 ἀλλήλοις ARR	198 συμπέπτω R	199 σποράδην RR
200 ὁπόσον RR	ἀνέωκτο RR	207 κροάων RR
200 ὁπόσον RR	ἀνερράγει R	219 φεισῶν A
200 ὁπόσον RR		220 γλώτ- ταν RR

res incidente ac sensim per rimas foliorum penetrante. fulgebant passim rosae cum liliis; et quidem eo tempore spinis rosae tam purpureae quam albae radiantis sideris instar e terra germinantes carebant. hic terrae superficies viridi gramine ornata erat, illic herbae non purpureae tantum sed variorum quoque colorum conspiciebantur. undiqueque lenis ille favonius afflabat et aëra florum fragrantia complebat. inter haec omnia vitae lignum germinabat, ornatum singulari gratia, pulchris foliis et fructibus. ac fons aquam emittens e terra profuiebat, arboreumque locum Edenis irrigabat, plantarum radices ac stipites aqua sua potans, itemque florum teneros ordines fovens. postea quattuor in principia divisus fit amplissimorum fluminum parens. ea vero flumina lingua Syrorum vocantur Phison et Geon et Phorad et Eddekel, Graecorum autem lingua Ganges, Nilus, Euphrates, Tigris. et Ganges quidem ambit terrae

- καὶ Γάγγης μὲν περιπολεῖ γῆς Εὐλάτ τοὺς ὄρους
(ἐκεῖ χρυσὸς εὐρίσκεται καὶ λίθος ὁ πρασίνων,
ὁ δὲ χρυσὸς ἀκίβδηλος καὶ στίλβων καὶ πυρράζων),
225 ὁ Νεῖλος δ' ὁ λευκόρειθρος κυκλοῖ τὴν Αἰθιοπίαν,
καὶ τὰς λιπαροβώλακας ἀρούρας Αἰγυπτίων
εὐτρόφοις ἄρδει ῥεύμασι καὶ τίθησιν εὐκάρπους.
ὁ Τίγρις δὲ φερόμενος ὡς βέλος μετὰ ῥοίζου,
καὶ καχλασμοὺς ἀποτελῶν καὶ ῥόδους βαρυδούπους,
230 τῶν σχοινοσμάτων ἔναντι γῆς Ἀσουρίων τρέχει.
Τοιοῦνδε σκῆνωμα τεργνὸν φυτεύσας καὶ δεινρῶσας
ἔπλασε καὶ τὸν ἄνθρωπον παντοιοργοῖς πλάμας
ἐκ χωματίνου καὶ λυπροῦ καὶ πηλοφύρτου βάρους·
πνοὴν δ' ἐνθάδε ζῶης τῷ γεγηρῶ σαρκίῳ,
235 καὶ τέλειον τὸν ἄνθρωπον ἔμπνουν δημιουργήσας,
καὶ σύνθετον ἀπὸ ψυχῆς καὶ σώματος ποιήσας,
καὶ χάριν δωρησάμενος ἐτελορμήτου γνώμης,
καὶ κυθ' ὁμοίωσιν αὐτοῦ πλάσας καὶ κατ' εἰκόνα,
ἐγκατοικίξει τῆς Ἑδέμ τῷ καλλιφύτῳ χώρῳ
240 ὡς ἐν θαλάμῳ μάργαρον, ἄλλον ἐν κόσμῳ κόσμον,
μικρὸν μὲν τὸ φαινόμενον ὡς ἐν μεγέθους ὄγκῳ,
τῇ δέ γε τιμιότητι κρείττω πολλῷ τοῦ κόσμου.
τοῦτον Ἀδὰμ ὡς ἐκ πυρροῦ χώματος πεπλασμένον
ὁ τῆς πηλίνης κέραμεινός ὠνόμαυσεν οὐσίας.
245 καὶ θέμενος τοῦ τῆς Ἑδέμ κάλλους πρωτοπολίτην

224 om M 232 παντοιοργαῖς A, παντοιοργικαῖς RR 237 γνώ-
μην χαρισάμενος AM

Evilatae fines, ubi reperitur aurum et viridi colore lapis. aurum ipsum nativum est, splendidum, rutilans. Nilus autem albifluus Aethiopum terram cingit, et pingues Aegyptiorum agros fecundis aquis irrigat redditque fructiferos. Tigris tanquam telum quoddam cum strepitu ruens, efficiensque sonos ac gyros horrisonos, e regione finium terrae Assyriarum currit.

Tam iucundum tabernaculum cum exstruxisset ac arboribus ornas- set, finxit et hominem manibus omnia perficientibus, de pulvisculo mi- sero et ex luto commisto pondere. cumque terrenae illi carunculae vi- tae spiritum indidisset, perfectumque hominem et spiraculo praeditum condidisset, ex animo et corpore compositum, donatum voluntate spon- tanea, suam ad similitudinem imaginemque formatum, incolam eum facit Edenis, loci pulchris arboribus consiti, quasi collocans marmor in tha- lamo et aliam in mundo mundum, parvum quidem illum, quod magni- tudinem attinebat, sed pretio longe mundo ipso praestantiorum. hunc ex rubro pulvere formatum Adamum appellavit figulus ille naturae lu- tae. cumque collocasset eum in pulchro Edene primum civem, iussit

- ἐκ πάντων ὀπωροφαγεῖν ἐκίλευσε τῶν δένδρων,
 C τῷ δὲ φυτῷ τῆς γνώσεως μὴ χεῖρας ἐπιβάλλειν.
 τότε καὶ πᾶν χειρῶν ὄντες καὶ πᾶν ἡμερονόμον
 καὶ πᾶν ἐκτοπιζόμενον εἰς λόχμας πολυξύλους
 250 ἤγαγε ζῶον πρὸς Ἀδὰμ, πεζόν, υἱοθεροπόρον,
 ὡς σχοῖεν κλήσεις παρ' αὐτοῦ ταῖς φύσεσι προσφύρους.
 ἤγετο λέων δαφνοῖς χαιτήεις ταυρολέτωρ,
 ἄρκτοι βλοσυροβλέφαροι, παντόστικτοι παρδάλεις,
 ἔλαφος ποικιλόδερμος, δασύκερκος ἀλώπηξ,
 255 ἔλεφας ἐδρυμέτωπος, τὴν προνομαίαν σείων,
 δασύπους κολοβόκερκος, κερατοπλήκτωρ ταῦρος·
 ἤγετο πέριξ ἐρυθρὸς τοὺς πόδας καὶ τὸ ῥάμφος.
 οἱ ψᾶρες οἱ μελάμπεροι τὸ πτεilon ἐπισόβουν
 καὶ χαλαζώματά τινα λευκότητος ἐφόρουν.
 D 260 τὸ κάλλος ἐπεδείκνυτο ταῶς ὃ χρυσοπτέρυξ.
 ἔλαμπε βάμμασι πολλοῖς, ἐχρύσιζε τὸ πτεilon,
 ἔστιλβεν ἄλουργόχροον ἐν τῷ ταῶνι χρῶμα·
 ἐπήνθει μέσον καὶ χρυσὸς ὡς ὀφθαλμὸς μαρμαίρων,
 καὶ κῆπον πτεροφύτευτον εἰργάζετο τὸ ζῶον.
 265 ἐκύκλουν πάντα τὸν Ἀδὰμ ὥσπερ δεσπότην δοῦλοι·
 ἐδάμεινον ὑπέτριχον ἔσανον τὸν γενάρχη.
 ὃ δὲ κατέψα ταῖς χερσὶ τὰ δύσμαχα θηρία
 ὡς ἀρτιτόκους νεαρὸς ἄρνας γαλακτοφάγους,

248 ἡμερωμένον RR 250 αἰθεροδόμον RR 251 προσ-
 φέειν RR 252 τῇ χεῖρι R 259 ἐμφαίνων R, ἐμφέ-
 ρον M 265 ἐκύκλου AM 266 ἐδάμεινον ὑπέτριχον
 ἔσανον AMR 268 ἀρτιτόκους R γαλακτοφά-
 γους R

ut fructibus omnium arborum vesceretur: modo arbori cognitionis ma-
 nus non admoveret. tunc et mansuetum quodlibet animal, quamlibet
 item belluam, quae evagatur in silvosa latibula, deduxit ad Adamum,
 quicquid pedes incedit et in caelo volat, ut acciperent appellationes ab
 ipso naturis consentaneas. adducebatur cruentus iubatus tauri necator
 leo, ursi torvum tuentes, pardi maculosi, cervus pelle varia, caudata
 vulpecula, elephas fronte lata, proboscidem quatiens, lepus mutilata
 cauda, cornibus feriens taurus. adducebatur perdix, habens et pedes
 et rostrum rubrum, cum sturnis alas habentibus nigras, qui penas
 quatiebant et albas notas instar grandinis forebant. pulchritudinem suam
 ostentabat pavo, alas habens aureas: lucebat coloribus multis, et aurum
 in plumis referebat. fulgebatque in eodem et purpureus color, auro
 intersperso, splendentis instar oculi. cingebant Adamum omnia, sicut
 mancipia dominum: adlabantur, accurabant, nostri generis auctori blan-
 diebantur. ille vero demulcebat manibus inexpugnabiles bestias tanquam

- καὶ τοὺς ἐν τούτων οὐδαμῶς ὑπέτρεμε κινδύνους·
 270 ἡ γὰρ σοβὰς καὶ ποτηρὰ καὶ θερμουργὸς κακία
 οὐδέπω κατεχόρευσε καρδίας τῆς ἐκείνου.
 οὕτως οὐδὲν τῆς ἀπαθουῶς ψυχῆς κατακυχωῖται,
 οὐ θῆρ, οὐ πῦρ, οὐ ποταμοῦ μεγαλοδούπου θράσος. P 7
 ἂν βασιλεῦς τῶν παθῶν, ἂν ἁμαρτίας ἀρχῆς,
 275 καὶ βασιλίσκων καὶ δεινῶν σκορπίων ἐπιβήση,
 καὶ ταπεινώσεις λέοντα, καὶ τίγριν ἡμερώσεις.
 Ἐν τούτοις ὑπνωσεν Ἀδὰμ, ἀλλὰ πικρίας ὑπνον,
 ὑπνον ἀρχὴν καταστροφῆς καὶ παντυλέθρου φθόρου.
 ἦναι τοῦτου τῆς πλευρῆς καθεύδοντος ὁ κτίστης,
 280 ἔλαβε ταύτην, ἔπλασεν ἐντεῦθεν τὴν γυναῖκα.
 Ἀδὰμ δ' ὁ χωματόπλαστος, ὁ πρῶτος ἐν ἀνθρώποις,
 Εὖας τῆς παντομήτορος γέγονε πλευροπάτωρ.
 ἐνδοθεν οὖν τοῦ τῆς τρυφῆς χώρου διέζων ἄμφω
 ὡς ἄσφακοι, μὴ φέροντες φροντίδας φιλοῦλους,
 285 ὡς μηδὲ περικείμενοι σώματος ὅλως βάρους. B
 ἄμφοιν δὲ τούτοις ὁ θεὸς πάλιν ἐνομοθέτει.
 ὦ γηγενεῖς καὶ τῆς Ἑδέμ ταύτης πρωτοπολιταί,
 ἅπαντα ταῦτα τῆς ὁμῶν χάριν παρῆκται χειρας·
 πρὸς τὴν ὁμῶν ἀπόλαυσιν πάντα διενδροκομεῖτε.
 290 ἀπάντων οὖν κορένυσθε, πάντων κατατρυφᾶτε.
 τοῦτο δὲ μόνον βλαβερὸν τῆς γνώσεως τὸ ξύλον·

269 κοινός A 273 οὐ πῦρ οὐ θῆρ R 280 ἐκ ταύτης A
 282 πρωτομήτορος RR 283 ἐνδοθεν μὲν R 288 χάριν τῆς
 ὁμῶν R 291 καὶ ARR

recens editos agnos, qui lacte vescuntur; neque quicquam ab ipsis periculi formidabat: nam procax mala et audax vitiositas nondum in ipsius corde locum habebat. sic nihil est quod in animum affectionum expertum ius habeat: non ignis, non fera, non flumen impetuosum. si rex oris affectionum animi peccatique dominus, super basiliscos et truculentas feras incedes, leonem humiliabis, mansuefacies tigrim.

Secundum haec Adamus somno acerbissimo sopitus est, somno qui fuit initium eversationis et omnia perdentis invidiae. costam eius dormientis attigit ipse conditor: accepit hanc; formavit inde mulierem. itaque de pulvere conditus Adamus, homo ille princeps, Evae matris primae pater respectu costae factus est. vivebant ambo in deliciarum praedio, ut infecundi, qui rerum crassarum studio nullo tangerentur, quique corporis nullo pondere gravati essent. utrisque vero legem praecripuit deus. "o terra" inquit "editi, et huius Edenis primi cives, haec omnia vestrae utilitatis causa producta sunt. vestrae fructibus gratia fructus arbores ferunt. itaque satiamini omnibus, ex omnibus delicias quaerite. modo perniciosum hoc cognitionis lignum, solum, in-

τοῦτο καὶ μόνον φεύγοιτε, τοῦτου μὴ ψαῦσητέ μοι.
ἢ ψαῦσις φέρει τὴν φθοράν, καὶ τὴν χολὴν ἢ γεῦσις.
ἂν τοῦτου μόνου γεύσησθε, πτώμα πεισῖσθε μέγα·

295 πικρῶς γὰρ ὁπωροδοτεῖ καὶ θάνατον ἐκφύει.
ἂν τοῦτό μοι φυλάξησθε, φεύξησθε κέντρον πότμου
C καὶ πλατυσμὸν κερδάνησθε ζωῆς ἀκαταλύτου.”

Ἦν ταῦτα, καὶ πεφόβηντο τὸν λόγον οἱ γενάρχαι,
τὴν ἀπειλὴν ἐπέτρεμον, ἐπέφρισσον τὸ ῥῆμα,

800 καὶ τὸ φυτόν ὡς ἔχθιστον ἀπὸ ψυχῆς ἐστύγουν.
ἀλλ' ὁ Σατὰν ἐβάσκειεν, ἔβρυχε τοὺς δόνοντας,
ὡς ἀφριστὴς ἐθύμειεν, ὡς ἀγριόδους κάρως.
βλέπειν οὐκ ἔφερεν αὐτοὺς βιοῦντας ὡς ἀγγέλους.
καὶ τοίνυν ὄργανον αὐτοῦ τῆς κακομηχανίας

805 τὸν ὄφιν τὸν δολόμητιν καὶ σκολιδὸν εὐρίσκει.
θωπεύει τὴν προμήτορα, δείκνυσιν τὴν ὁπώραν,
καλὴν ἰδεῖν, ἐπέραστον, γεύσασθαι νεκταρεᾶν.
εἶδεν ἐκείνη τὸν καρπὸν· ἦν ὁ καρπὸς ὠραίος,
χαρεῖς ἦν εἰς ὄρασιν καὶ κάλλιστος εἰς γεῦσιν.

810 ἐπέσαινεν τὴν ὄρασιν, ἔθελγε τὴν καρδίαν,
D ἐψέει· θελξικάρδιον γλυκυθυμίαν στάζειν.
ἔδειξε τοῦτον ὁ Σατὰν, καὶ τὸν τοῦ δόλου σκύφος
ἐπέχρισεν γλυκάζοντι μέλιτι κολακείας.
εἴρυσεν δράκων ὁ δεινός, ἐσύριζεν ὑπούλως.

292 φεύγοιτε MRR 299 ἐπέφριττον ἐπέτρεμον R 301 ἐβά-
σκεν MR 302 ἀφριστήρ A ἀγριώδης MRR 303 αὐτοῦς
οὐκ ἔφερε M v. 307 om M 309 καὶ κάλλιστος] χαρεῖς
ἦν RR 310 ἐπέσαινεν AM 313 ἐπέχρισεν R, ἐπέχρισεν AMR
314 ἔρυσεν et ἐσύριζεν MR

quam, hoc fugitō: ne illud mihi attigeritis. eius contactus interitum et gustus fel merum afferet. iccirco si de hoc gustaveritis, ruetis ingentem ruinam. idem si vitaveritis, stimulum mortis effugietis et amplitudinem vitae non finiendae lucrabimini. fert enim fructum amarum et mortem ipsam.”

Eveniebant haec ita: reverebantur hanc orationem auctores nostri generis; arborem istam, velut infestissimam, ex animo oderant. verum invadebat Satanas: fremebat dentibus, instar apri spumantis et offeratū excandescebat: videre non poterat ut angelorum more viverent. itaque sceleratae machinationis suae instrumentum serpentem fraudulentum et tortuosum invenit. adulatur primae hominum matri: fructum demonstrat adpectu iucundum, gustatu suavem, nectareum. intuetur fructum illa, qui maturus erat, gratus adpectui, bonus ad vescendum. arridebat is oculis, cor demulcebat: videbatur dulcedinem quandam cordi gratam stilare. ostendit et Satanas eis poculum frandis, atque illud dulci assentationis melle inunxit. serpebat ille draco ingeniosus, sibillabat molliter.

315 "ἂν τούτου γεύσῃσθε" φησι "τοῦ καλλικάρπου ξύλου,
ἂν μόνον προσενέγκητε στόματι τὴν ὀπώραν,
κύκλοι διανοιγῇσονται βλεφάρων ὑμετέρων,
καὶ χρηματίσετε θεοί, καὶ γνώσεσθε τὰ πάντα."

ἤκουσε τούτων ἡ γυνή, προσέσχε τῇ θωπείᾳ,
320 ἤττηθ' ἡ τοῦ γλυκάζοντος, ἤττηθ' ἡ τῶν χαρίτων,
αἰ' τοῦ καρποῦ τὸ πρόσωπον ἡγάαζον τῷ κύλλει.
ἔλαβεν, ἀπεγέυσαστο, δέδωκε τῷ συννόμῳ.
ἔφαγον ἄμφω τοῦ καρποῦ, μετέσχον τῆς ὀπώρας,
παρήκουσαν τῆς ἐντολῆς, ἔφαγον ἐκ τοῦ ξύλου,

P 8

325 καὶ παρὰ πόδας τὸ κακὸν αὐτοῖς ἐπηκολούθει.
ἠνολήθησαν τὰ βλέφαρα, κατεῖδον τὴν αἰσχύνην,
ἐπέγνω τὴν γυμνότητα καὶ τὴν ἀσχημοσύνην.
ἐντεῦθεν ὑπεδύνοντο τὰς βαθυσκίους λόχμιας,
ἐπέτρεχον τὰ λάσια καὶ τὰ πυκνὰ τῶν δένδρων,

330 ἔρραψαν περιζώματα φύλλων ἐκ παχυφύλλων,
ὑπὸ φυτὸν κατέφυγον, ἔδραμον ὑπὸ σκέπην,
χυαῖν αὐτοῖς ἐπηύχοντο τὴν γῆν πλατὺ τὸ στόμα.
ἐπέγνω ταῦθ' ὁ φυτουργὸς τῶν εὐκηνεύτων δένδρων,
ἐπέστη δραπετεύουσι τοῖς ἀρχηγοῖς τοῦ γένους,

335 ὠνείδισε τὴν ἄγνοιαν, ἐκάκισε τὴν πλάνην,
καὶ τί μακρὰ λογολεσχεῖν; ἀπήλασεν ἐκεῖθεν,
ἐκύλασεν ἐργώδεσι βυρελαῖς ἐργατελαῖς.
τὴν γῆν τὴν ζωοθρέπτειραν ἠπειλησεν ἐκφύειν

B

325 αὐτοῖς εὐθὺς ἐπ. R 326 ἠνολήθησαν R 331 κατέδρα-
μον ἔφυγον R 333 πλαστουργὸς ARR 334 δραπετεύ-
σαι RR 335 ἄνοιαν RR 836 cf. v. 1169.

si de hoc, ait, ligno pulchrum habente fructum gustaveritis, si modo fructum eius ori admoventis, orbes oculorum vestrorum aperientur, eritisque dii et cuncta cognoscetis. audiit haec mulier: animum assentationi advertit, victa est per dulcitudinem, victa propter elegantiam. transgressa est interdictum, edit de ligno, sumpsit ex eo, gustavit, coniugi dedit. ambo de fructu comederunt, eiusque participes facti sunt. sed mox ipsos malum comitabatur: aperti sunt eis oculi, viderunt turpitudinem, nuditatem dedecusque suum agnoverunt. hinc subibant umbrosas latebras, currebant sub densas ac frequentes arbores, obligacula de crassis foliis consuebant, sub arborem confugiebant et sub tegmen. optabant ut terra ipsos ore lato dehisceret, ac prius eos vivos reciperet quam morerentur. animadvertit hoc consitor ille pulchrarum arborum: accessit ad fugientes nostri generis auctores, exprobravit dementia, errorem est insectatus. quid multis verbis opus est? abegit illos inde, multavitque laboriosis ac gravibus operibus, minatus terram, animalium altricem, producturam spinas pungentes ac tribulos acutis praee-

- ἄκυνθαν κνίζουσιν αὐτοῖς, τριβόλους ὀξυκέντρους.
 340 ὠδῖνας ἐπηράσατο δριμείας μογοστόκους
 Εὐὰ τῇ πρωτομήτορι τῇ πρωτοπαθησάσῃ.
 Καὶ τοίνυν ὁ ταλάντατος καὶ δύσποτμος γενάρχης,
 ἀπελαθῆναι δυσκλεῶς ἐκείθεν δυστυχήσας,
 κατώκησεν ἀπέναντι τοῦ τῆς τρυφῆς χωρίου.
 345 καὶ δερματίνην ἐνδυθεὶς σαρκὸς ἀντιτυπίαν
 καὶ γνοὺς τὴν Εὐὰν ἐμπαθῶς Ἀβὲλ γεννᾷ καὶ Κάιν.
 καὶ Κάιν μὲν ἀδελφισμοῖς προσεῖχε πεδιάδων
 καὶ τὰς ἀρούρας ἔσπενδε ποιεῖν ταυροπολεύτους,
 C ὁ δ' Ἀβὲλ ὁ νεώτερος ποιμαντικὴν μετῆει.
 350 προσῆξεν οὖν ἐκότερος τὰς ἀπαρχὰς τῶν πόνων.
 καὶ τοῦ μὲν Ἀβὲλ ὁ θεὸς προσήκατο τὰ δῶρα
 ὡς προσενέγκαντος ὁρθῶς καὶ τεθεραπευκότος,
 τοῖς δὲ δωροφορήμασι τοῦ Κάιν οὐ προσέσχε.
 τὸ πρόσωπον συνέπεσεν ἐντεῦθεν τὸ τοῦ Κάιν.
 355 τὸν Ἀβὲλ ὑπεβλέπετο βλιφάροις μισοδέλφοις,
 καὶ τῷ μηδὲν πικρᾶνанти μηδὲ λελυπηκότι
 ἐπενεγκεῖν ἐσκέπτετο παλάμας φονευτρίας·
 τὴν γὰρ τοῦ φθόνου κάμινον βρέμουνσαν εἶχεν ἔνδον.
 τοῦτο καὶ δὴ τετόλμηκε, φεῦ ἀπανθρώπου γνώμης!
 360 καὶ τοὺς θισμοὺς οὐκ αἰδεσθεὶς οὗς αἰδῶνται καὶ θῆρες,
 τὸν ἀδελφὸν παρέπεμψε ταῖς τοῦ θανάτου γνάθοις.
 D ὀργίλως εἶδεν ὁ θεὸς εἰς τὸν ἀδελφοκτόνον,

339 αὐτοὺς τριβόλοις ὀξυκέντροις M 345 ἐντιθεὶς RR
 357 παλάμαις φονευτρίας A 358 ἔχων M 362 ὀργίλον MRR

ditos. parturignes imprecatus est graves ac difficiles Evae matri primae, quae illas princeps est experta.

Quamobrem calamitosissimus et miser ille generis auctor, cum adverso casu illinc expulsus esset, habitavit e regione fundi deliciarum, ac pellicea veste indutus, quae figura carnis erat. Evaeque cognita non sine vitiositate Abelum Cainumque genuit. Cainus agrorum culturae intentus erat et terram magno studio boum opera invertebat, Abelus autem iunior pastoricam exercebat. itaque singuli deo laborum primitias offerebant; qui Abeli quidem acceptabat munera veluti qui recte illa obtulisset ac debito cultu: verum iis quae Cainus offerebat animum non advertebat. ex ea re factum ut Cainus vultum suum demitteret Abelumque fratrem oculis infestis adspectaret. denique illi, qui nulla re ipsum laeserat, afferre manus parricidiales cogitabat. etenim in corde caminum invidiae ferventem habebat. atque hoc quidem etiam ausus est facere. o mentem inhumanam! non reveritus ea vincula quae belluae reverentur, fratrem intra mortis mandibulas demisit. deus autem fratricidam

- ἀραῖς ὑπέβαλεν αὐτὸν ταῖς παλαμναιοτάταις.
 ἐντεῦθεν Κάιν ἐλασθεὶς τῆς πρώτης παροικίας
 365 καὶ γῆν πολλὴν ἐπιδραμὼν ἔπηξε τὰς αὐλάδας
 ἔνθα καλὸν τοῖς ὀφθαλμοῖς ἐκείνου κατεψάνη,
 καὶ πρῶτος ἐπενόησε πόλεις ὀχυροπύργους.
 τηχύτου γενομένου δὲ τοῦ γένους τῶν ἀνθρώπων
 ὁδίταις ἐπετίθετο, ληστείαις ἐπεχείρει,
 370 ἐσκέλευε, διήρπαζεν, ἔχραινε χεῖρας φόνους.
 Ὡς δ' εἶχον ἀπαράκλητον τὸ πένθος οἱ γενάρχαι,
 ἐκ παλαμῶν φονοεργῶν Ἀβὲλ ἀπολωλότος,
 τὸν Σὴθ αἰτοῖς τὸν δίκαιον θεὸς ἀντιδωρεῖται,
 ὃς ἔθηκεν ὀνόματα τοῖς οὐρανίοις ἀστροῖς.
 375 Ἐντεῦθεν ὡς βαθύρριζον δένδρον ἡ θνητὴ φύσις
 εἰς πληθυσμὸν καὶ πλατυσμὸν ἐληλακνῖα πλείω
 εἰς πᾶν τὸ πρόσωπον τῆς γῆς ἦν διωσπειρομένη,
 καὶ πάντῃ περιτρέχουσα πῦσαν ἐπλήρου χθόνα.
 ἔκκυλισθεῖσα δὲ λοιπὸν εἰς παρανόμους πράξεις
 380 εἰς πᾶν ἐφέρετο κακὸν ὡς ἵππος εἰς πεδίον,
 ὡς εἰς τὸ καταντὲς τροχός, κατὰ πρηνούς ὡς ὕδωρ,
 ἕως εἰς βόθρον δυσσεβοῦς πλάνης καταρραγεῖσα
 θεοποιεῖν κατήρξατο καὶ σέβειν τὰ στοιχεῖα
 καὶ τὴν τιμὴν ἀντὶ θεοῦ τοῖς κτίσμασι προσφέρειν.
 385 Ἦν δέ τις Νῶε δίκαιος ἐν τοῖς τοῦ Σὴθ ἱγγόνιοις,
 ἕνατος ἐκ τοῦ σπέρματος Ἀδάμ τοῦ πρωτοπλάστου.

P 9

376 πλέον RR

381 καταπραγνής M, καταπραγῶς ARR

iracunde aspexit, eumque subiecit exsecrationibus maxime diris. secundum id Cainus a sedibus primis eiectus, cum magnam terrae partem pervagatus esset, tabernacula fixit ubi commodum maxime ipsi videbatur, primusque munitis turribus civitates excogitavit. cum autem genus humanum valde diffusum esset, viatores Cainus aggrediebatur, latrociniiis intentus erat, praedas agebat, caedibus inquinabat manus.

Interim cum generis auctores luctu afficerentur inconsolabili, Abelo perditio per manus parricidiales, deus eis iustum illum Sethum vicissim donat, qui nomina caelestibus astris imposuit.

Hinc mortalium natura, tanquam arbor altas radices agens, magis atque magis aucta et amplificata, omnia circumcursitans totam terram replebat, perque superficiem eius omnem dispersa erat. verum deinceps exorbitans ad improba facinora, quodvis ad malum, velut equus in campum, ferebatur, quasque rota praecipit per dedivia ruens in aquas, donec ad imum erroris impii gradum prolapsa divos coepit facere ac elementa colere creatisque honorem dei loco deferre.

Erat autem iustus quidam vir Noa, de Sethi posteritate, nonus ex

- B ὃς μετιῶν τῆς ἀρετῆς τὴν ἐννομοπραγίαν,
καὶ τὴν κακίαν ἐκ ψυχῆς ἀποστρυγῶν καὶ φεύγων,
τοὺς φανουργοὺς καὶ δυσσεβεῖς ἔσπευδε σωφρονίζειν.
- 890 ἐπεὶ δ' οὐκ ἔπειθεν αὐτοὺς τῶν φάουλων ἀποσχέσθαι,
μετέστη μὲν ἀπὸ τῆς γῆς ἔνθα τὸ πρῶτον ἔφν,
μέτοιχος δὲ γενόμενος ἄλλοδαποῖς ἐν ὄροις
τὴν ὑμνουμένην κιβωτὸν ὠρίσθη τεκτονῆσαι
καὶ ζῶον ἅπαν ἐν αὐτῇ χειρσούργον ἐγκλείσαι,
- 895 ὥς σπέρμα χρηματίζουσιν καὶ ζώπυρον τοῦ γένους.
ἐπελῶθη Νῶε τῷ θεῷ, τὸ κελευσθὲν ἐποίει,
ξύλοστιγές ἐργάζετο τῆς κιβωτοῦ τὸ κύτος,
μυρίους ἔνδον ἐλιγμοὺς λαβυρινθώδεις φέρον.
καὶ Νῶε μὲν ἐνέθετο τῇ κιβωτῷ τὰ ζῷα,
- C 400 ποντογενῇ, χειρσογενῇ, πτηνᾶ, πεζοποροῦντα·
ὁ δὲ θεὸς τὰ στέγαστρα τῶν οὐρανῶν ἀνοίξας
ὅλας ἐκείθεν ὑετῶν κατήγαγε θαλάσσας,
ἐκάλυψε τὰς κορυφὰς τῶν βαθυκρήμων λόφων,
ἔκρυψε γῆς τὸ πρόσωπον, ἐκάλυψεν ἀρούρας.
- 405 τὸ πᾶν ὁμοῦ συγκέχυτο, κεκοίνωτο τὰ πάντα.
ἦσαν ὑδατοπόνηστα τῶν δένδρων τὰ στελέχη,
τοῖς ὑψιλόφοις ὕρειν ἐπέλυσον ἰχθυεῖς.
ὁ λέων ὑδατόκλυστος, ὁ θύννος ἐν τῇ χέρσῳ,
ἅπαν ὑδατοφόρητον ἦν τηνικαῦτα ζῶον,
- 410 ἀεροδόμον, χέρσνγρον, εὐπτειρον, πεζοπόρον.
καὶ πάντα συμποντούμενα τοῖς βαθυρρόδοις ὄμβροις

410 παροδρόμον M

Adami semine, qui primus fuerat conditus. is virtutis et legitimarum actionum studiosus, cum odio vitia toto pectore haberet ac fugeret, improbe agentes et impios corrigere conabatur. ubi vero persuadere non poterat ut a sceleribus abstinerent, translatus est de terra, in qua prius erat natus, factusque aliis in finibus inquilinus celerem illam arcam iussus est exstruere, ac in illam animal omne terrenum et aquatile includere, ut generis sui semen ac fomes quidam esset. obediit Noa deo, quod imperatum erat faciebat, lignis arcae capacitatem exstruebat; quae interiorius habebat infinitos amfractus, labyrintho consimiles. deinde Noa imponebat in arcam omnis generis animalia, terrena volucra pedestria. deus autem adapertis caelorum tectis tota inde pluviarum maria demisit; abscondidit vertices praecipitium collium, occultavit terrae superficiem, abdidit arva. universa et confusa erant et commista. immersi aquis erant arborum trunci: pisces ad montes usque sublimes accedebant; leo mergebatur aquis; thynnus erat in terra. omne animal in aqua tum ferebatur, sive aëra permearet sive terram, sive volaret sive incederet. omnia ob-

- ἐν ὕδασι ἀπέπνιον, οἰκτρῶς ἀπενεκροῦντο,
καὶ τοῖς ὕδροις τὰς ἑαυτῶν ψυχὰς ἐναπεφύσων. D
ἀπλῶς εἰπεῖν, ὥς ἐν βραχεῖ, καθάπερ ἐπὶ σκότους
- 415 πάλιν τῆς γῆς τὸ πρόσωπον ἀόρατον κατέστη,
τὸ τοῦ φωτὸς πρωτόγονον πάλιν ἐκράτει χάος,
καὶ πάλιν ὑδατόλοντος ἡ ζωοθρέμμων χέρσος.
καὶ θῆρες μὲν ἐφέροντο νεκροὶ πελαγοθέντες·
ἀνθρώπων δὲ πηλογενῶν ἡ πᾶσα γενναρχία
- 420 ἄσπετον ὕδωρ σπᾶσασα καὶ καταποντωθεῖσα,
ὥς πλοῖον ὕδροκελευθον, ὥς θαλασσόπλον σκάφος,
κόνις ἐπέπλεε κωφή τὰ τῶν ὑδάτων νῶτα.
Νῶε δὲ μόνος ὑποδὺς τὴν ζωοφόρον στέγην
ὡς ναύτης ἀθαλάττευτος ἔνδον ἐναυστολεῖτο,
- 425 σπέρμα τοῦ γένους ἐν μικρῷ τῷ ξύλῳ διασώζων, P 10
οὐ κώπας ἐπαγόμενος, οὐ κάλωας, οὐ λαίφη.
τῷ Νῶε δὲ συνέλπιον υἱοὶ καὶ θυγατέρες,
γυνή, γυναῖκες τῶν υἱῶν, θυγατέρες.
ἦσαν δὲ κλήσεις τοῖς υἱοῖς Σήμ τε καὶ Χάμ Ἰάφεθ.
- 430 ὥς δ' ἐπελώφησεν ἡ πρὶν καταφορὰ τῶν ὕμβρων
καὶ πάλιν ὤφθησαν αἱ πρὶν κλυσθεῖσαι πεδιάδες,
ἐξέθορε τῆς κιβωτοῦ σὺν τοῖς κισίν ὁ Νῶε,
καὶ ζῶον πᾶν ταυτοστεγὲς τῷ Νῶε συνεξῆι.
καὶ πάλιν κόσμος δυνάτερος, πάλιν γενάρχης ἄλλος,
- 435 καὶ πάλιν ἡπασα ψυχὴ πρὸς αὐξὴν ἐπεδίδου.

415 ἀνόρατον A

433 ταυτογενὲς RR

ruebantur ab impetuosius pluvialis, et in aquis animas exspirabant misereque mortem obibant. ut simpliciter et breviter dicam, tanquam sub tenebris rursum terrae facies abdita conspici desiit: rursum chaos illud inualescebat antiquius luce; rursum aquis altrix animalium terra mersabatur. bestiae ferebantur mortuae marique obrutae. hominum genus illud priscum, ortum ex luto, immensam aquam cum hausisset ac mersum esset, tanquam navis aquae penetrans, ut navigans mari scapha, ut levis quidam pulvis, super aquarum terga natabat, et multis pluviarum reciprocis fluctibus agitabatur. Noe vero solus tectum illud salutiferum ingressus instar securi nautae in eo navigabat, semen humani generis exiguo in ligno conservans, neque remos adhibens ullos nec ulla vela. cum ipso filii filiaeque navigabant, itemque uxor et uxores filiorum et filiarum sponsi. et filiis erant haec nomina, Semus Chamus Iaphetus. posteaquam vero cessit ac remisit pristinus ille pluviarum impetus, rursumque conspecti sunt prius ab aquis operti campi, exsiliit de arca cum liberis suis Noe, et omne animal eadem contactum una cum ipso exiit. iamque mundus hic alter erat, alter generis princeps: rursum omnis incrementum anima sumebat.

- Ἐκ γοῦν τῆς πρώτης πλάσεως Ἀδάμ τοῦ πρωτογόνου
 B μέχρις αὐ τοῦ κατακλυσμοῦ συμβάντος ἐπὶ Νῶε
 πρὸς διασχίλοις ἔτεσι δις ἑκατὸν παρῆλθον,
 σὺν ἄλλοις τεσσαράκοντα καὶ δύο πληρεστάτοις.
 440 Ἀπέργονοι δ' ἐγένοντο τοῦ Νῶε τοῦ δικαίου,
 σὺν ἄλλοις ὑψηλόφροσιν ἐκγόνοις ἀπεκγόνοις,
 Μεσρέμ ὁ δευτερότοκος τοῦ Χάμ υἱοῦ τοῦ Νῶε,
 Νεβρώδ τε γίγας, ὁ πολὺς τῇ τῆς χειρὸς ἰσχύϊ.
 Μεσρέμ μὲν οὖν κατώκησε τὴν τῆς Αἰγύπτου χώραν,
 445 ἄφ' οὗπερ καὶ τὴν Αἰγύπτον φασὶν ὀνομασθῆναι
 (τὸ γὰρ Μεσρέμ Ἑβραϊκῶς Αἰγύπτον ἐρμηνεύει),
 ὁ δὲ Νεβρώδ κακώκησεν εἰς χώραν προσαρκτίαν,
 τὴν ἐξ Ἀσοῦρ τοῦ Σῆμ παιδὸς κληθεῖσιν Ἀσσυρίαν·
 ὃς τοὺς ἀνθρώπους ἔπεισε τὸν κτίστην ἀθετῆσαι,
 C 450 καὶ πρῶτος παρηνόμησεν εἰς τὸν πεποιηκότα,
 καὶ πρῶτος ἐφρνάξατο κατὰ Θεοῦ τοῦ ζῶντος,
 καὶ τὴν τιμὴν τὴν τῷ Θεῷ προσήκουσαν, ὡς θέμις,
 εἰς ἑαυτὸν ἠθέλησε μετενεγκεῖν ἀφρόνως.
 καὶ σύμβουλος ἐγένετο πρὸς τὴν πυργοποιίαν,
 455 ὡς ἂν ἀμύναιτο Θεόν, εἰ πάλιν βουληθίη
 κατακλυσμὸν ἐπενεγκεῖν τῷ γένει τῶν ἀνθρώπων.
 οἱ γοῦν πεισθέντες ταῖς αὐτοῦ ματαιαῖς συμβουλίαις
 οἰκοδομεῖν μὲν ἤρξαντο τὸν πύργον τῆς Χαλάνης
 ὑπερνεφῆ, μετέωρον, ἐπέρμεγαν εἰς ὕψος,
 460 αὐτῇ σχεδὸν ἐγγίζοντα τῇ σεληναίᾳ σφαίρᾳ,
 436 πρωτοπλάστον ARR 440 ἀπέγονοι AR ~ 442 δευτε-
 ρόκτονος A 447 ἀπαρκτίαν R 455 ἀμύναι τὸν Θεόν M,
 ἀμύναι τῷ Θεῷ R

A prima quidem formatione Adami, primi hominis, usque ad diluvium quod accidit sub Noa, elapsi sunt anni bis mille ducenti et quadraginta duo.

Nepotes autem iusti huius Noae fuerunt, inter alios eximios nepotes et abnepotes, Mesremus secundo genitus filius Chami Noae filii, itemque Nebrodus gigas ille, manuum robore praestans. ac Mesremus quidem habitabilem fecit Aegypti terram, a quo Aegyptum appellatam esse tradunt: nam Mesrem Hebraice sonat Aegyptum. Nebrodus autem secessit ad regionem aquilonariam, quae ab Assuro Semi filio appellata est Assuria. atque hic auctor fuit hominibus reiiciendi creatorem, primusque fremuit adversus deum vivum, et honorem deo, ceu fas est, convenientem ad se ipsum transferre stolide voluit. dedit et consilium extruendae turris, ut contra deum se defenderet, si rursus vellet humano generi diluvium immittere. quapropter illi persuasi vanis eius consiliis turrim Chalanes, supra nubes evectam, ingenti excelsitate, ad ipsam prope lunarem sphae-

- τὸ δ' ἔργον οὐκ ἐτέλεσαν τῆς ματαιοπονίας·
 ὁ γὰρ θεὸς συνέχεε τὰς γλώσσας τῶν κτιζόντων,
 καὶ τευθεὶν διεσπύρησαν ἄλλος εἰς ἄλλον τόπον. D
 Ἐβερ δὲ μόνος τῆς πληγῆς ἐλεύθερος ὑπῆρξεν·
 465 οὐ γὰρ συγκατετίθετο τοῖς ματαιοπραγοῦσιν.
 ὁ μὲν οὖν τόπος ἔλαχεν ἐκ τοῦ συμβεβηκότος
 ὀνομασθῆναι Βαβυλῶν ἥτοι συγκεχυμένη·
 τὸ γὰρ Βάβελ τὴν σύγχυσιν Ἑβραϊστὶ σημαίνει·
 ἐκεῖ γὰρ συνεχύθησαν πυργωκτιστῶν αἱ γλῶσσαι.
 470 Εἰς πληθυσμὸν δὲ φθάσαντος τοῦ τῶν ἀνθρώπων γένους
 καὶ βασιλεὺς μετὰ μικρὸν γέγονεν Αἰγυπτίους,
 καὶ πρῶτοι βασιλεύεσθαι τῶν ἐπὶ γῆς ἀνθρώπων
 Αἰγύπτιοι κατήρξαντο, καὶ τοῦ φορολογεῖσθαι.
 τὸ βασιλεύεσθαι δ' αὐτοὺς ἔσχεν ἀρχήν, ὡς λόγος,
 475 ἐπὶ καὶ μόνον γενεῶν παρελθουσῶν ἀνθρώποις P 11
 μετὰ τὴν ὑδατύρροιν, ὅφ' ἥς τὸ πᾶν ἐφθάρη.
 ἐντευθεὶν παρηνόμεσε τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων,
 καὶ πρὸς ἀθέσιμους ἔβλεψε πρᾶξις καὶ βδελυρίας,
 σφαγὰς ἀνδροκτασίας τε, φόνους, ἀκολασίας.
 480 ταῖς ὑρπαγαῖς ἐπέχαιρον, ἐτέρποντο μοιχαλίας,
 καὶ πᾶσαν ἐπιτήδευον ἐπίνοιαν κακίας,
 ἐλῆστευον, διήρπαζον, ἔκλεπτον, ἐμοιχῶντο,
 καὶ τελευταῖον ἔβλεψαν πρὸς εἰδωλολατρείαν.

462 δὲ RR τὴν γλῶσσαν A 468 τὸ Βάβελ δὲ RR, qui
 hunc versum post 469 ponunt Ἑβραϊκῶς R 469 συνεχ-
 ῖθησαν MRR 470 τοῦ γένους τῶν ἀνθρώπων RR 472 πρῶτα A
 477 τὸ τῶν ἀνθρώπων γένος R

ram accedentem, exstruere coeperunt. verum opus hoc vani laboris non perfecerunt. nam deus linguas exstruentium confudit. solus Eber ab ea poena immunis evasit, quod vana molientibus non assentiretur. secundum hoc dispersi sunt mortales, alius alium in locum. ipse autem locus hic ab eo quod acciderat nomen accepit, ut appellaretur Babylon, id est confusa: nam illic confusae sunt linguae turrim exstruentium, et Babel Hebraica lingua confusionem significat.

Cum autem genus humanum ad amplitudinem pervenisset, non multo post Aegyptii regem acceperunt; adeoque primi mortalium regum imperium pati coeperunt Aegyptii tributumque pendere. principium eius regni exstitit, posteaquam septem modo generationes a diluvio praeteriissent, quo universa perierunt. ab eo tempore genus humanum improbe se gessit, et nefandas actiones abominationesque reapsevit. rapinis gaudebant, delectabantur adulteriis, omnium vitiorum excogitationi prorsus intenti erant. praedabantur, rapiebant, furabantur, moechabantur. ad extre-

- Σερούχ δὲ πρῶτος ἤρξατο χρῆσθαι γλυπτοῖς καὶ στήλαις,
 485 ὄγδοφος ὢν ἀπόγονος τοῦ Νῶε τοῦ δικαίου.
 B οὗτος οὖν πρῶτος ὁ Σερούχ τιμῶν τοὺς παλαιτέρους
 ὡς ἀγαθῶν ἐφευρετάς, ὡς ἰσχυροὺς ἐν μάχαις,
 ὡς τῆς σοφίας ἀρχηγούς, ὡς ἐμπειροπολέμους,
 εἰκόνας κατεσκεύασεν, ἀγάλματα καὶ στήλας,
 490 δῆθεν ὡς εἰς ἀνάμνησιν κυλῶν τῶν ἐξ ἐκείνων.
 ὕπερ μὴ γνόντες οἱ πολλοὶ τῶν μεταγενεστέρων,
 μὴ καταστοχασάμενοι Σερούχ τῆς διανοίας,
 ὥσπερ θεοὺς ἐτίμησαν τὰς στήλας τὰς ἀνύχους
 καὶ προσεκύνησαν γλυπτοῖς ἀνθρώπων χειροκμήτοις.
 495 ἐντεῦθεν εἰς ἀλλόκοτον θρησκείαν ἐκτραπέντες
 θρησκείην ἐπενόησαν ἄλλοι θεοῖς ἄλλοις.
 Αἰγύπτιοι δ' ἐξώκειλαν πάντων τῶν ἄλλων πλέον,
 καὶ τὴν θρησκείαν ἤγαγον ἄχρι καὶ τῶν γελοίων.
 C ἐντεῦθεν ἐσεβάζθησαν αἰλούρους καὶ πιθήκους,
 500 ἴβεις καὶ τράγους βόας τε, κύνας καὶ κροκοδείλους
 καὶ τᾶλλα προσοχθίσματα τῆς σφῶν φρενοβλαβείας.
 πάντων δ' ὑπερφερέστερον τῶν ἄλλων θρησκευμάτων
 τὸν Ἄπιν ἐσεβάζοντο, βοῦν τελοῦντα πολύχρουν.
 ἥνικα γὰρ ἐγένετο βοῦς παρ' αὐτοῖς τοιοῦτος,
 505 ἐπὶ τῇ γλώττῃ σήμαντρα φέρων καὶ πρὸς τῇ κέραυ
 κὰν τῷ μετώπῳ μίμημα σελήνης διχοτόμου,
 ἐχόρευον, ἐόρταζον, ἐτίλουν πανηγύρεις

494 ἀνθρώποις MR χειροκμήτων R 496 ἐπενόησαν ARR
 502 ὑπερφερέστεροι AR 505 γλώσση R

mum se deastrorum cultui dabant. primus autem Seruchus uti sculptilibus et statuis coepit, octavus e iusti Noe posteris. nimirum hic Seruchus honorem priacis deferens tanquam rerum praeclararum inventoribus, tanquam in praeliando fortibus, tanquam principibus sapientiae, tanquam belli peritis, imagines simulacra columnas exstruxit velut ad memoriam beneficiorum ab iis profectorum. quod non intelligentes posterorum plerique, non recte accepta Seruchi sententia, statuas inanimas ceu deos coluerunt et sculptilia mortalium facta manibus adorarunt. inde peregrinum ad cultum cum deflexissent, alii deos alios excogitarunt, quos venerarentur. magis autem quam ceteri omnes exorbitarunt Aegyptii, et usque ad ridiculas res superstitiosi esse perrexerunt. hinc factum ut feles et simias coluerint, ibes, hircos, boves, canes, crocodilos, abominationes alias ab errore mentis profectas. longe vero studiosissime inter alios cultus Apim venerabantur, qui varii coloris bos erat. nam cum apud ipsos eiusmodi bos nascebatur, qui in lingua et cauda signa certa ferret, itemque lunam in fronte dimidiatam repraesentaret, choreas agitabant, festos dies celebrabant, conveniebant, tanquam si novus ad ipsos

- ὡς ἐνδημήσαντος θεοῦ τοῦ καινοκρεπεστέρου.
 κάκεινον μὲν ἐφάτνιζον ἀφθόνοις πανδαισίαις,
 510 αὐτοὶ δὲ διημέρευον ἐν πότοις καὶ χορείαις.
 εἰς πλεον προκοπούσης δὲ τῆς εἰδωλομανίας
 καὶ σύμπαν γένος ἤλασεν εἰς πλάνην τὴν ἐσχάτην. D
 ἀλλ' ἐπιναυληπτέον μοι τὰ περὶ βασιλείας.
 Παρ' Αἰγυπτίοις βασιλεὺς πρώτοις ἐπῆρξε πάντων·
 515 καὶ μαρτυρεῖ τῷ πράγματι ᾗσις γραφῆς τῆς θείας.
 λιμοῦ καταλαβόντος γὰρ τὴν χώραν τὴν Χαλδαίων
 Ἀβράμ ὁ θεῖος ὁ πολὺς γέγονε μετανάστης
 καὶ τὴν συγγένειαν λιπὼν εἰς Αἴγυπτον μετῆρεν,
 ὡς ἀποτρέψαιτο λιμοῦ τὴν φθαρτικὴν πυράγραν,
 520 τοῖς ζωαρχέσιν ἐντυχὼν ἐκεῖ δαμιλεστέροις.
 συνῆν δ' αὐτῷ καὶ γυμετὴ πρὸς ξένην στελλομένῳ
 Σάρρα χαριτοπρόσωπος καὶ περικαλλεστάτη.
 οἱ τοίνυν θεραπεύοντες ἐκεῖ τὸν βασιλέα
 (ᾗν δ' Ἀβιμέλεχ βασιλεὺς τότε τῶν Αἰγυπτίων)
 525 ἰδόντες κάλλει λάμπουσιν τὴν Σάρραν ἀσυγκρίτῳ
 καὶ τόσον ὑπερέχουσιν γυναικῶν Αἰγυπτίων
 ὅσον ἀπάντων τῶν ἀνθρῶν τὸ ῥόδον ὑπερφέρει,
 τῷ βασιλεῖ προσήνεγκαν ἐρωτοληπτουμένην.
 ὁ δ' Ἀβιμέλεχ κατιδὼν ὅλως ἐάλω ταύτης,
 530 καὶ τὰχ' ἄν ἐβεβήλωσε τὸ λέχος τοῦ δικαίου,

513 βασιλέων R 514 πρῶτος MR 518 ἀπῆρεν R
 519 ἀποτρέψαιτο R, ἀποτρέψαιτο R, ἀποτρέψαι τοῦ M 521 συν-
 ἤπειτο καὶ R στελλομένη AMR 527 ἀπάντων ἀκαν-
 θῶν ARR 528 προσήγαγον R 529 ὅλος R

deus accessisset. ac illum quidem omnis generis esculentis pascebant, ipsi vero potando et saltando dies totos consumebant. cumque insanus idolorum cultus incrementa sumeret, universa natio in errorem extremum protapsa fuit. at enim repetenda mihi sunt de regno quas dixi.

Apud Aegyptios primus omnium rex fuit. id esse verum oracula sacrarum literarum testantur. nam cum fames terram Chaldaeorum invasisset, divinus celebris ille Abramus exsul factus est, relictaque cognitione sua in Aegyptum migravit, ut perniciosum famis ab se forcipem abigeret, alimenta istic largiora consecutus. comes erat illi etiam uxor ad solum peregrinum, eleganti praedita facie Sarra, longeque venustissima. ministri ergo regis Aegyptii (et erat tum rex Aegyptiorum Abimelechnus) cum Sarram incomparabili forma fulgentem viderent, tantumque mulierculas Aegyptias excellentem quantum omnibus floribus rosa praestat, ad regem amore captum illam deducunt. quam ubi conspexisset Abimelechnus, totus captus est; forteque violasset hominis iusti

- εἰ μὴ θεὸς τὸν ἑαυτοῦ θεράποντα τιμήσας
 πληγαῖς βαρεῖαις ἤτασε νύκτωρ τὸν βασιλέα
 καὶ σὺν αὐτῷ τοὺς προσγενεῖς καὶ τοὺς δορυφοροῦντας.
 μετ' οὐ πολλὰς δὲ γενεὰς ἀρχῆς τῶν Αἰγυπτίων
 535 ἐν ταῖς ἡμέραις Ἀβραὰμ ἦρξε τῶν Ἀσσυρίων
 Βῆλος ἀνὴρ ὁ βριαρός, ὁ κραταιόχειρ γίγας,
 B ὃν ὡς θεὸν ἐτίμησαν οἱ περ-ενακισμένοι
 καὶ Κρόνον μετωνόμασαν. οὗτος δ' ὁ Κρόνος ἔσχε
 γυναῖκα τὴν Σεμίραμιν τὴν λεγομένην Πέαν.
 540 τῶν Αἰγυπτίων τοιγαροῦν ἡ καταδυναστεία
 καὶ κράτος τὸ βασιλεῖον καὶ τὰ τῆς ἐξουσίας
 μέχρις ἐτῶν διήρκεσε χιλίων πληρεστάτων
 καὶ πρὸς τρισὶν ἐξήκοντα πρὸς τοῖς ἑξακοσίοις.
 τὴν βασιλείαν πάλιν δὲ τοῦ γένους Ἀσσυρίων
 545 χίλι' ἔτη ἐμέτρησαν, καὶ σὺν αὐτῇ παρῆλθον
 τρεῖς ἑκατὸν ἑνιαυτοὶ μέχρι Σαρδαναπύλου.
 Ὁ Κρόνος τοίνυν συνοικῶν τῇ γαμετῇ τῇ Πέᾳ
 σὺν ἄλλοις ἔτεκε πολλοῖς υἱοῖς καὶ τὸν Νινύαν,
 ὃν Νινευὶ δομήτορα φασὶ τῆς θρυλουμένης.
 C 550 μετὰ μικρὸν ὁ Κρόνος δὲ λιπὼν τὴν Ἀσσυρίαν
 πρὸς τὴν τῶν Ἀφρων ἔδραμε χώραν τὴν ἑσπερίαν.
 ὁ δὲ Νινύας ἔλαβε τὴν ἑαυτοῦ μητέρα
 εἰς γαμετὴν καὶ σύνοικον ἐξ ἐρωτομανίας,
 ἔρον νοσήσας ἀσελγῇ καὶ παρὰ φύσιν ἔρον,
 533 πρὸς δὲ καὶ δορυφόρους R 536 κρατερός, ὁ βριαρόχειρ M
 545 χιλιετηρὶς ἐμέτρησε A, χιλιοετοῖς ἐμέτρησε R, χίλιοι τρεῖς
 ἐμέτρισαν M 548 ἔτεκεν υἱοῖς καὶ τὸν Νινύαν τοῦτον R
 551 τῶν ἑσπερίων R

lectum, ni deus honori cultoris sui consulisset, noctuque regem plagis
 gravibus vulnerasset, ne cognatis quidem ac satellitibus eius parcens.
 ceterum non post multas generationes ab initio regni Aegyptii, tempo-
 ribus Abrahami, Assyriis imperavit Belus vir fortis, robustis manibus,
 gigas; quem homines decepti tanquam deum venerabantur Saturnumque
 nominabant. habuit autem Saturnus hic Semiramidem uxorem, quae Rhea
 nuncupabatur. et Aegyptiorum quidem in subiectos potestas ac regia
 potentia, regium imperium, usque ad integros 1663 annos duravit. rur-
 sus vero regnum gentis Assyriorum annis 1300 ad Sardanapalum usque
 floruit.

Saturnus autem cum uxore sua Rhea cohabitans inter multos alios
 liberos et Niniam procreavit, quem clarae Nineves conditorem fuisse
 ferunt. aliquanto post tempore Saturnus Assyria relicta in Afrorum re-
 gionem australem excurrit. Ninyas vero matrem suam ex amore vesano,
 foedo, naturae ipsi repugnante, quo correptus erat, Semiramide in hoc

- 555 καὶ Σεμιράμιδος αὐτῆς τοῦτο συνθειλησάσης·
 ἔξ οὗ καὶ τόμος γέγονε παρὰ τοῖς Ἀσσυρίοις
 μητρογαμεῖν καὶ τοὺς δεσμοὺς τῆς φύσεως συγχέειν.
 τὸ πρῶγμα δὲ τὸ μυσαρὸν τοῦτο καὶ βδελυκτεόν
 ἔξ Ἀσσυρίων ὁρμηθὲν μετέβη καὶ πρὸς Πέρσας.
- 560 Ὁ βασιλεὺς Αἰγύπτου δὲ Σέσωστρις ἐν τοῖς τότε
 μεγαλυνθεὶς καὶ κρατυνθεὶς ὑπὲρ τοὺς πρῶην πάντα
 οὐχ ἱκανὸν ἐνόμισεν ἄρχειν Αἰγύπτου μόνῃς.
 καὶ δὴ στρατὸν συναγαγὼν ἐκ πάσης γυλαρχίας,
 δορατιστὰς καὶ πέλταστὰς, βελεμνοτοξοφόρους,
 565 θωρακοφόρους, αἰχμητάς, ἄνδρας ἀρεμιανίους,
 καὶ προσεταιρισάμενος ἐν δώροις σύμπαν γένος,
 πάσης κατέδραμε τῆς γῆς, καὶ μᾶλλον τῆς Ἀσίας,
 καὶ πάντας κατηνάρκασε φόρους αὐτῷ προσφέρειν.
- 570 καὶ καθελὼν τοὺς πανταχῇ δυνάστας καὶ σατράπας
 καὶ ταγματάρχας ἰσχυροὺς καὶ κραταιοὺς στρατάρχας
 ὑπὸ τὴν ζεύγλῃν ἤγαγεν αὐτοῦ τῆς ἔξουσίας.
 ἐνέπλησε λαφύρων δὲ καὶ σκύλων τοὺς συμμάχους,
 τοῖς Οὐννοῖς δ' ἐχαρίσατο τὴν γῆν τῶν Ἀσσυρίων,
 575 καὶ Πάρθους μετωνόμασε τοὺς Οὐννοὺς ἤτοι Σκύθας.
 καὶ νικητὴς ἀνέλκευξεν ἐν ἔτεσιν ἐννέα
 σύμπασαν χειρωσάμενος Ἀσίαν ἰθναρχίαν.
 ἐφ' οὗ καὶ τὸ βασίλειον κράτος τῶν Ἀσσυρίων

D

P 13

556 γίνεται R	559 μετέστη A	561 τραχυνθεὶς M
563 προσαγαγὼν A	569 κατηνάρκαξε M	571 ταγματάρχους
et στρατάρχους M	572 δυναστείας AR	573 τε R
575 κατωνόμασε AR		

illi assentiente, uxorem et cohabitatricem accepit. ex quo lex apud Assyrios secuta est de matrum liberorumque nuptiis et legum naturalium confusione. res autem haec nefanda et execrabilis, ab Assyriis profecta, etiam ad Persas transiit.

Ceterum id temporis Aegypti rex Sesostris, auctus magnitudine potestatis supra reges ceteros priores, non satis arbitrabatur esse soli Aegypto imperare. quamobrem coacto de tota natione sua exercitu, in quo erant hastati, cetrati, sagittarii, loricati praeliatores, viri Mavortii, assumptisque belli sociis ex Unnorum gente, quam muneribus sibi totam adiunxerat, terram universam, Asiam maxime, percurrit, et omnes ut tributa sibi penderent vi coegit. sublati etiam ubique nationum principibus et satrapis, sub iugum suae potestatis eas redegit. Unnis autem Assyriorum regionem dono dedit, et pro Unnis sive Scythis Parthos appellavit. hoc modo victor reversus est intra novem annos, universa imperio suo Asia subiecta. sub eodem regum Assyriorum imperium poten-

ἐπὶ μικρὸν ἀπώλεσεν ἣν εἶχε δυναστείαν.

- 580 ὥς δ' ἤρπασε καὶ Σίσωστριν θάνατος ἐκ τοῦ βίον,
τοῖς Ἀσσυριοῖς ἦρθησε πάλιν ἡ βασιλεία
ὥς δένδρον ὑπὸ τοῦ πικροῦ κρυσταλλωθὲν χειμῶνος
καὶ μαρανθὲν καὶ νεκρωθὲν, καὶ πάλιν ἀναζῆσαν
παραδραμόντος τοῦ δεινοῦ τῆς χειμερίας ὥρας.
- 585 τοῖς Ἀσσυριοῖς τοιγαροῦν πάλιν ἡ σκηπτουχία
πρὸς τὴν προτέραν ἔφθασε τῆς τύχης εὐκλείαν,
ἕως ὃ Σαρδανάπαλος ἤρξε τῶν Ἀσσυρίων,
γάστρις ἀνὴρ καὶ τρυφηλός, λαγνὸς καὶ γυναικίας,
ὃς ἐκθελύνας ἑαυτὸν καὶ γυναιξὶ συγκλείσας
- B 590 ὑπέγραφε τὸ πρόσωπον, ἔβαπτε τὰς δερμύας,
ἔξυρα καὶ τὸ γένειον μέχρως ἐπιδερμίδος,
ἐδέκον καὶ τὰς παρειὰς ἐψιμμινθισμένας,
καὶ πῦν τὸ πρόσωπον ὑπλῶς εἶχεν ἐξηλλαγμένον,
καὶ μάχλος ἦν καὶ μυλακός, χαῦνος καὶ θηλυδρίας.
- 595 μόνης τρυφῆς ἐφρόντιζε, μόνης ἀβρᾶς τραπέζης·
συνήσθιε συνέπινεν εὐνούχοις καὶ μαχλάσι,
καὶ πᾶς ὁ βίος ἦν αὐτῷ πλήρης ἀκολασίας.
αὐτὸς μὲν οὖν συγκλείεσθαι σὺν γυναιξὶν ἀσέμνοις,
ἀθλίωτος ὠρόμτος ἄρχουσιν ἰδιώταις,
- 600 θιρμοῖς λουτροῖς ἐνευπαθῶν καὶ μαλακοῖς ἀμφίοις·
C διώκουν δὲ τὰ πράγματα τούτῳ τῆς βασιλείας
οἱ στρατηγοὶ τῶν πόλεων, ἐθνάρχεις καὶ χωράρχαι.

585 βασιλεία A
596 μαχλάσι ARR

590 ὑπέγραψε R
599 ἀνόρατος ARR

591 ἐξύρει MR

tiam, quam habuerat, exiguum ad tempus amisit. posteaquam vero mors etiam Sesostri vitam eripuit, rursus apud Assyrios regnum arboris instar, ab hieme acri laesae, floruit; quae arbor et emarcuit, et mortua vitam recepit, postquam hiberni temporis saevitia praeteriit. itaque rursus Assyriorum imperium ad priorem fortunae prosperitatem rediit, donec Sardanapalus apud Assyrios regnavit, homo gulosus, voluptarius, salax, effeminatus. qui cum se ipse evirasset ac inter feminas occlusisset, pingebatur vultum, supercilia colorabat, radebat barbam usque ad cutem extimam, ostendebat et genas cerussa fucatas, totam denique faciem mutata a forma virili habebat. secors erat, mollis, libidinosus, femineus: sola ipsi voluptas, sola mensa delicata curae erat. vesebatur, potabat cum eunuchis et scortis. tota eius vita erat intemperantiae plena. et ipse quidem conclusus erat apud impudicas feminas, neque vel a praefectis vel privatis hominibus cernebatur, calidis se lavacris et vestimentis oblectans mollibus: regni vero negotia duces urbium, nationum, locorum

- οὕτως ἔβριον μαλακῶς, οὕτως ἐκλύτως εἶχεν,
 ἥως εἰς βόθρον ἑαυτὸν ἤγαγεν ἀπωλείας
 605 καὶ συναπώλεσεν αὐτῷ καὶ τὰ τῆς βασιλείας.
 Ἀρβάκης γὰρ ὁ στρατηγὸς πολλάκις ἰκετεύων
 τὸν Σαρδανάπαλον ἰδεῖν καὶ στήναι πρὸ προσώπου
 (οὐποτε γὰρ ἑώρακεν αὐτόν, οὐδ' ἐν δνείροις),
 καὶ τὰ πολλὰ μὲν ἀστοχῶν πρὸς τὸ πεποθημένον,
 610 μύλις δ' εὐρὼν ὡς ἔρμαιον τὸ τοῦτον ἰστορήσαι,
 ὡς εἶδεν, ὡς ἑώρακεν ἐψιμυθιωμένον
 ἄτριχα λειοπύγωνα γυναικοπροσωπίαν,
 πορφύραν διαζάινοντα μετὰ τῶν κορασίων,
 ἐθνούχοις τε συμπαίζοντα καὶ συνασχημονοῦντα,
 615 καὶ μαλακὸν καὶ παντελῶς ἀνάξιον τοῦ κράτους, D
 ἀγανακτήσας ἔπαισεν αὐτὸν ἐγχειριδίῳ,
 καὶ τῶν ἐγκάτων ὤθησε μέχρις αὐτῶν τὸ ξίφος,
 καὶ θάνατον ἐπότισε καὶ κύπελλον ὀλέθρου
 τὸν μέχρι τότε τρυφηλῶς ἐκδεδητημένον
 620 καὶ τοῖς κρατῆρσι χαίροντα μέχρι τοῦ περιόρθρου.
 οὕτως ἐκείνον ἔκτεινεν ὁ στρατηγὸς Ἀρβάκης,
 δεινοπαθῶν εἰ λέγοιτο δοῦλος ἀνδρὸς τοιούτου.
 Ἄλλοι δ' οὕτω γράφουσι τὰ τοῦ Σαρδαναπάλου,
 λέγουσι δ' ὡς ἀκούσαντες οἱ πρόσοικοι Χαλδαῖοι
 625 χοιρόβιον αὐτόχρημα τυγχάνειν καὶ κτηνώδη
 τὸν Ἀσσυρίων κράτορι τὸν Ἀνακυνδαράζον,

605 καὶ σὺν αὐτῷ ἀπώλεσεν M 608 οὐδέποτε' ἐν A 610 ἰστο-
 ρεῖται A 612 γυναικοπροσωπίοις A 617 αὐτοῦ MRR
 622 τοιοῦδε AR 626 ἀνακυνδαράζον R

administrabant. sic molliter vixit, sic dissolute se habuit, donec in voraginem perditionis se ipse egit et secum regnum quoque ipsum perdidit. Arbaces enim dux saepius obsecrans ut Sardanapalum cerneret et coram ipso staret (nunquam enim viderat hominem, ne per somnium quidem), cum aliquoties desiderio excidisset vixque nactus esset conspectum huius tanquam rem faustam, ubi vidit, ubi fucatum cerussa conspexit, carentem pilis, imberbem, facie muliebri, pectentem purpuram inter puellas, colludentem cum eunuchis et cum iis turpiter se gerentem, mollem, prorsus indignum imperio, excandescens pugione improbum vulnerat, gladiumque ad ipsa usque intestina adigit, mortis interitusque poculo illi propinato, qui poculis ad auroram usque delectabatur. sic istum occidit Arbaces imperator, graviter ferens se viri talis amicum appellari.

Ceterum alii de Sardanapali rebus ita non scribunt, sed aiunt potiusquam audissent Chaldaei vicini Assyriorum regem Sardanapalum,

- P 14 ὀρχηστοφιλοπαλῶμονα, ζῶντα γυναικομίμως,
αὐτοῦ καταφρονήσαντες ὡς μαλακοκαρδίου,
ἐπῆλθον ἐκστρατεύσαντες ἐν βριαρᾷ δυνάμει,
630 καὶ συμπλακέντες τῷ στρατῷ τῷ τοῦ Σαρδαναπάλου
(κύκεϊνος γὰρ ἀναμαθὼν τὴν τόλμαν τῶν Χαλδαίων
οὐκ ἤνεγκεν, ἀλλ' ἐπεμψεν ἄνδρας ἀξιωματικούς)
ἐτρέψαντο τὸν στρατηγόν, ἥττησαν κατὰ κράτος,
καὶ νικηθεὶς ὁ στρατηγὸς ἔφηνγεν ἀνὰ κράτος.
635 ὅπερ ὡς ἔγνω δέλαιος, ἀπορηθεὶς ἐκ πάντων,
πυρὰν ὑφῆψε λιπαρὰν ὕλαις ἀφθόνοις θρέψας,
καὶ τὰς χρυσᾶς συναγαγὼν καὶ λιθοστρώτους κλίνας
καὶ τοὺς ποικίλους στολισμοὺς καὶ τάλαντα χρυσίου
καὶ πᾶν ἀπλῶς βασιλείον ὅσον ἐν ἱματίοις,
640 ὅσον ἐν σκεύεσι χρυσοῖς, ἐν λίθοις, ἐν μαργάροις,
B κατὰ πυρᾶς ἠκόντισε πάντα τῆς πολυξύλου,
καὶ τελευταῖον ἑαυτόν. κἀντεῦθεν οἱ Χαλδαῖοι
κατὰ πολλὴν τὴν ἄδειαν ἐκράτουν Ἀσσυρίων,
καὶ τὴν ἀρχὴν εἰς ἑαυτοὺς μεθίστων καὶ τὸ κράτος.
645 Μετ' Ἀσσυρίους τέως δ' οὖν κατήρξαν οἱ Χαλδαῖοι,
καὶ τὸ τῆς τύχης παλίνιον καὶ κύβος τῶν πραγμάτων
ἄλλοις ἐμπαΐζον ἱκανῶς μετέπεισεν εἰς ἄλλους.
ἦνίκα δὲ συνέβαινε ταῦτα τοῖς Ἀσσυρίοις,
Ἑβραίων ἐκυρίευν ὁ βασιλεὺς Ὀζίας,
650 ἔβδομος ὢν ἀπὸ Δαβὶδ τοῦ προφητικωτάτου.

633 τοὺς στρατηγούς M

v. 634 om AM

644 μετῆγον M

645 ἐκράτησαν Χαλδαῖοι M

Anacyndaraxi filium, esse hominem eiusmodi qui porcorum iumentorumque more viveret, saltationum atque ludorum studiosus esset, ac mulieres imitaretur, ipsos eo contempto tanquam molli corde praedito, expeditione suscepta forti cum exercitu venisse, manuque cum Sardanapali milite conserta in fugam vertisse ducem, ac vi de adversario victoria potitos esse. quod cum miser intellexisset, destitutus ab omnibus pinguem rogam incendit, copiosa materie nutritum, collectisque lectulis aureis et gemmatis, itemque variis indumentis et talentis auri, omni denique suppellectile regia vestium vasorumque aureorum ac gemmarum, unionum, necnon cuncta in rogam de lignis multis exstructum abiecit, ac tandem se ipse iis imposuit. deinceps Chaldaei citra omnem metum Assyriis imperabant, ac regnum potestatemque in se transferebant.

Atque in hunc modum post Assyrios Chaldaei rebus potiti sunt, et fortunae ludibrium rerumque alea cum aliis satis illuisset, ad alios inclinavit. quo autem tempore Assyriis haec accidebant, Hebraeis Ozias rex imperabat, a Davide maximo vate septimus. Chaldaeis inter alios

- Χαλδαιων δ' ἐβασίλευσε σὺν ἄλλοις βασιλεῦσι
 Σαναχριμ ὁ σοβαρὸς καὶ γῆς τῶν Ἀσσυρίων
 ἔθλους Βαβυλωνίων τε καὶ γένους τοῦ τῶν Μήδων·
 ὃς ἐκστρατεύσας σοβαρῶς κατὰ τῆς Ἰουδαίας, C
 655 καὶ βλασφημήσας εἰς Θεὸν καρδίας ἀπονοία,
 καὶ ῥήμασι χρησάμενος ὑπερηφανιστάτοις,
 ἐδρέψατο τὰ πύχειρα τῆς μεταιοφροσύνης.
 ἄγγελος γὰρ ὑπὸ Θεοῦ πεμφθεὶς κατὰ τὴν νύκτα
 ὤλεσε πάντα τὸν στρατὸν ξίφους συγκόψας ἄνεν,
 660 εἰς ἑκατὸν ποσούμενον χιλιανδρίας ὅλας
 σὺν ἄλλοις ὀγδοήκοντα πρὸς πεντακισχιλίοις.
 ὁ τοίνυν πρὶν ἀγέρωχος, ὁ πρὶν ὑπερηγμένος
 ὡς λαγῶδες ἐγένετο ταχύπους φρυαδίας.
 Μετὰ δὲ χρόνους βασιλεὺς ἦν Ναβουχοδονόσορ.
 665 οὗτος τῆς τύχης εὖ μενῶς αὐτῷ προσφερομένης
 πάντων κατεδυνάστευσεν ἐθνῶν τῶν ἐν Ἀσίᾳ
 καὶ πάντας ἐπηγάγετο πρὸς ἐτησίους φόρους, D
 Χαλδαίους Ἀσσυρίους τε, Μήδους, Βαβυλωνίους.
 ἐπήκοον ἐποίησε καὶ γένος Ἰουδαίων,
 670 καὶ τὴν μητρόπολιν αὐτῶν τὴν περιφανεστάτην
 Ἱερουσαλὴμ ἐδούλωσε, καὶ πρῶτος ὑποφόρους
 τοὺς βασιλεῖς κατέστησεν. ὥς δ' ἀπεστάτουν οὗτοι,
 τὸ τελευταῖον ἐπελθὼν μετὰ μυρίων δπλων

652 Σαναχριμ R, Σαναχειριμ R v. 653 add RR 656 ὑπερη-
 φανιστέροις AMR 664 Ναβουχοδονόσορ R 671 πρῶτους M,
 πάντας R

reges Senacheribus superbus praeftit, itemque regioni Assyriorum, genti Babyloniorum et nationi Medorum. qui superba expeditione contra Iudaeam suscepta, et per cordis amentiam deo contumeliis affecto, cum verbis arrogantioribus usus esset, insaniae suae praemia consecutus est. angelus enim a deo noctu missus exercitum omnem absque gladio concisum perdidit, qui centum et octogintaquinque hominum milia continebat. itaque is qui prius superbus atque elatus erat, instar timidi leporis pedibus celer et fugitivus evadebat.

Secundum haec erat rex Nabuchodonosor, qui prospera fortuna usus omnes Asiae nationes subegit, et omnes adegit ad annua tributa, Chaldaeos Assyrios Medos Babylonios; ipsamque Hierusalem nobilissimam metropolim Iudaeorum, infinitis cum copiis veniens, bis evertit*), et

*) ipsamque — evertit] *pro his aliis*: et obedientes dicto reddidit etiam Iudaeos, eorumque metropolim longe celeberrimam, nimirum Hierosolimam, in servitutem redegit, ac primum reges Iudaicos vectigales

- (ὅπερ γὰρ ἄμμον ὁ στρατὸς ἦν Ναβουχοδονόσορ)
 675 κατέσκαψεν εἰς ἔδαφος τὴν πόλιν τὴν δόβριαν,
 καὶ πάντας τοὺς ἐξ αἵματος καὶ γένους βασιλείου
 δορυαλώτους συλλαβὼν ἐν χώρᾳ Βαβυλῶνος
 μετώκισεν, ὥς ἔσονται τούτῳ θαλαμηπόλοι.
 ἦν ἐν αὐτοῖς καὶ Δανιὴλ ὁ μέγας ἐν προφήταις,
 P 15 680 οἱ τρεῖς τε παῖδες σὺν αὐτῷ σὺν ἄλλοις εὐγενέσι.
 μετὰ μικρὸν δ' ὑπεραρθεῖς ὁ Ναβουχοδονόσορ
 καὶ τὴν τῆς τύχης εὐνοίαν οὐ δυνήθεις βιασάσαι,
 κἀντεῦθεν εἰς ἀπόνοιαν ἐκκυλισθεῖς ἐσχάτην
 (αὐτὸν ἐθεοπολεῖ γὰρ ὑπὸ φρενοπληξίας),
 685 ἐταπεινώθη πρὸς θεοῦ ταπεινώμα φρικῶδες,
 εἰς χοίρου μόρφωσιν τραπεῖς ἐξ εἰδούς ἀνθρωπείου
 καὶ ταύτην δίκην ὑποσχὼν τῆς ὑπερηφανίας.
 Ἄλλ' ἵνα πάλιν εἰς ἀρχὴν τὸν λόγον ἀναγάγω,
 Χαλδαίων ἐβασίλευσεν ὁ Ναβουχοδονόσορ,
 690 καὶ μετ' ἐκείνον Μαροδάχ, καὶ μετ' αὐτὸν Βαλτάσαρ,
 ἀμφοτέροι βλαστήματα τοῦ Ναβουχοδονόσορ.
 B Βαλτάσαρ τοίνυν ἐντροφῶν τῷ τῆς ἀρχῆς μεγέθει
 συμπτώας παρελάμβανεν αὐτοῦ τοὺς μεγαιστᾶνας,
 καὶ ταῖς τραπέλαις λιπαραῖς αὐτοὺς ἐδεξιοῦτο.

674 ἦν στρατὸς ὁ M 675 κατέσκαψεν R 678 ἔσονται A
 τούτου R 682 μὴ MR 684 ἐθεοποίησεν ὑπὸ φρενοβλα-
 βίας R 686 μεταμόρφωσιν A, omisso εἰδούς. 690 μα-
 ροδάχ A

omnes sanguinis generisque regii redactos in captivitatem Babylonem transtulit, ut essent ipsius cubicularii. erat inter hos etiam magnus ille vates Danielus, et tres illi pueri, cum aliis nobilibus. paulo post elatus nimium Nabuchodonosor, cum fortunae prosperitatem ferre non posset atque iccirco in furorem extremum devolutus esset, se ipse insaniam quamdam animi deum fecit. sed horrendum in modum humiliatus est a deo, de humana forma in porci figuram commutatus, supplicium hoc propter superbiam ferens.

Verum ut sermonem ad priora reducam, Chaldaeis imperavit hic Nabuchodonosor, et post ipsum Merodachus; post quem Baltasarus, ambo Nabuchodonosoris filii. Baltasarus imperii magnitudine abutens compo-
 tores accipiebat sibi optimates, eosque mensis splendidis excipiebat.

fecit. cum autem ab eo defecissent, reversus infinitis cum copiis (quippe superabat arenam hic Nabuchodonosoris exercitus) urbem felicem bea-
 tamque de fundamentis evertit. LXXV.OL.

695 καὶ θάλων ἐπιδείκνυσθαι τὸ θαυμάσιον τοῦ πλούτου
πολυτελέσει σκεῖσιν ἐχρήτο λιθοχρύσοις.

σὺν πᾶσι πυρεισέφερε καὶ τοῦ ναοῦ τὰ σκεύη,
ἔπερ ἀφείλετο τὸ πρὶν ὃ Ναβουχοδονόσορ,
ἦνίκα Ἱερουσαλήμ ἀπέκρινε τὸ κάλλος.

700 χρώμενος τοῖνυν ἀδεῶς τούτοις εἰς ὑπουργίαν
(μεθύων γὰρ τοῖς πρῦγμασιν οὐδ' ὅλως ἐνενόει
ὡς ὁ Θεὸς ἀγανακτεῖ τούτων ὑβριζομένων)
ἀστράγαλον ἐώρακε γράφοντα πρὸς τῷ τοίχῳ.
ἔλεγον δὲ τὰ γράμματα μινῇ θεκεῖλ φάρις τε·

705 ἃ μηδενὸς ἰσχύσαντος ἐτέρου συζητήσαι
ὃ Δανιὴλ ἠρμήνευσεν τρανῶς καὶ φιλαλήθως
“μερίζων διμερίσειν ὃ κτίστης σου τὸ κράτος·
ἐξέκοψεν ἐθέρισε τοὺς χρόνους τῆς ἀρχῆς σου.
μετατεθήσεται λοιπὸν ἡ καταδυναστεία

710 καὶ θρόνος ὁ βασιλείος εἰς ἄλλην φυλαρχίαν.”
ταῦθ' ὃ προφήτης ἔφησεν ἐνώπιον Βαλτάσαρ,
μηδὲν ὑποστειλάμενος, μηδ' ὅλως ὑποτρέσας.
μετὰ μικρὸν ὃ Μήδος δὲ Δαρεῖος ἐπελάσας
μετὰ πολλῆς δυνάμειος, ὃν φασιν Ἀστυάγην·

715 παῖδες Ἑλλήνων Περσικὰς γράφοντες ἱστορίας,
καθεῖλε τὸν ὑπέρροφον Βαλτάσαρ τὸν Χαλδαῖον,
καὶ Βαβυλωνῶνος ἔκαμψε τὴν ἀκληροτραχηλίαν,
καὶ Μηδικῆς ὑπόφορον ἐποίησεν ἰσχύος.
κάντειϋθεν ἐκυρίευσαν οἱ Μῆδοι τῆς Ἀσίας.

699 ὁ πόταν M

περιέειπεν Ἱερουσαλήμ RR

704 ἔλεγε R

705 ἰσχύσαντος R

715 γράψαντες R

cumque demonstrare vellet opum abundantiam, magni pretii vasis utebatur, factis ex auro et gemmis; interque cetera templi quoque suppellectilem intulit, quam olim Nabuchodonosor abstulerat, cum Hierosolymae pulchritudinem spoliaret. hanc ille cum citra metum in usum suum verteret (quippe rerum successibus ebrins plane non cogitabat deum moleste ferre sacrorum vasorum violationem), manum in pariete scribentem conspexit. literarum haec erant verba: mane tecel phares. quae cum alius nemo declarare posset, Danielus perspicue ac vere interpretatus est: “dividens divisit rerum opifex imperium tuum, excidit ac demessuit annos regni tui. transferetur deinceps potentia tua solumque regum ad nationem alteram.” haec vates ille coram Baltasaro dicebat, nihil reveritus nec omnino quicquam expavescens. non multo post cum Darius Medus, quem Astyagen vocant Graeci qui de rebus Persicis scripserunt, magnis cum copiis advenisset, sustulit e medio superbum illum Baltasaram Chaldaeum, et Babylonis cervices duras flexit, illamque Medorum potentiae vectigalem fecit. ex eo tempore Medi universis regionibus po-

Const. Manasses.

720 ἄλλ' οὐδ' αὐτοῖς παρέμεινεν ἄχρι πολλῶν ἡλίων
τὸ κράτος τὸ βασιλεῖον, ἄλλ' ἀπερρύνε θάττον.
τὸ κράτος δ' ὅπως ἀπ' αὐτῶν τῶν Μήδων ἐξαπέπτη,
ἐπιδρομάδην καὶ σαφῶς ὁ λόγος ἱστορήσει.

Θυγάτηρ ἦν τῷ βασιλεῖ τῶν Μήδων Ἀστυάγει

725 εὐπρόσωπος εὐπάρης εὐχρους εὐπρεπιστάτη·
Μανδάνην τὸ κοράσιον ὠνόμασεν ὁ σπείρας.
πρὸς ταύτην τοῖνον ὁ πατὴρ ἔσχε ζηλοτυπίας
ἐξ ὄνειράτων θροηθεὶς νυκτέρων ἐξαισίων.
οὐροῦσαι βλέπειν ἔδοξε τὴν κόρην τὴν Μανδάνην,

P 16 730 τοσοῦτον δ' εἶναι τὸ χυθὲν ὕγρον ὥς ἐξισχῆσαι
τῆς γῆς τῆς Ἀσιάτιδος τὸ πρόσωπον καλύνψαι
οὗτος ὁ πρῶτος ὄνειρος, δεύτερος δ' αὖθις οὗτος·
ἔδοξε βλέπειν κάτωθεν ἐκ τῆς αἰδοῦς Μανδάνης
ἀναφνεῖσαν ἄμπελον, ὅφ' ἥς πᾶσαν Ἀσίαν

735 καὶ γένος Μήδων καὶ Περσῶν κατάσκειον γενέσθαι.
τριοῖσδε γοῦν ὁ βασιλεὺς ἐκταραχθεὶς ὄνειροις
ἐπέτρεφεν ἀπέχθειαν λάθρα κατὰ Μανδάνης,
πολλοὺς δὲ στρέψας λογισμοὺς περὶ τοῦ ποιητέου
ἔγνω κατασοφίσασθαι τὴν τύχην ἐπινοήσας.

B 740 τὴν κόρην τοῖνον ζεύγνυσιν ἀνδρὶ τινι Καμβύσῃ
(ἦν δ' ὁ Καμβύσης δυσγενὴς καὶ τῶν ταπεινοτέρων),
ὥς ἂν τὸ προσδοκώμενον ἐξαμανρώσῃ κλέος,
τοῦ γένους τὴν λαμπρότητα θολώσας δυσγενείας.

722 ἐξ R 724 Λαρεῖος μέγας ὁ πολὺς παῖδα θηλείαν τίπτει
εὐπάρσιον εὐπρόσωπον εὐχρουν εὐπρεπιστάτην M 737 τάχα M
738 κατὰ R

titi sunt. verum nec apud illos multis annis regum imperium mansit, sed cito defluxit.

Quo autem pacto regnum a Medis avolaverit, breviter ac dilucide narratio nostra exponet. erat Astyagi regi Medorum filia pulcherrima, quam pater appellaverat Mandanem. erga hanc ille quadam ardebat invidia, nocturnis somniis infaustis territus. nam sibi videre visus fuerat Mandanem filiam meientem, et quidem tantam urinae copiam ut ea posset Asiaticae terrae superficiem regere. hoc primum ei fuerat oblatum somnium. alterum habuerat huiusmodi. videbatur sibi videre de verendis Mandanes enatam vitem, a qua tota Asia, Medorum Persarumque nationes inumbrarentur. talibus ergo somniis rex territus adversus Mandanem clandestinas inimicitias alebat. cumque varie cogitasset quid faciendum esset, ingenio fortunam eludendam esse statuit. quapropter puellam viro cuidam iungit, cui Cambysae nomen esset (erat autem Cambyses hic ignobilis et plebeius), ut claritatem exspectatam imminueret, generis splendore per ignobilitatem vitiato. cum autem intellexisset esse

- ὥς οὖν ἐπὶ γυνὴν κούσσαν ὅσον οὐδέπω ταύτην,
 745 καθῆστο καιροστυλακῶν, τὸν τόκον περιμένων.
 μετὰ μικρὸν δ' ἐξέθορεν ἄρρεν ἐκ τῆς Μανδάνης,
 καὶ τὸ τεχθὲν ὁ βασιλεὺς λαβὼν καὶ περιστείλας
 Ἀρπάγῳ παραδίδωσιν, ὥς ἐξανωλεσθῇ.
 ὁ δὲ βουκόλῳ δίδωσι τὸ βρέφος διαφθεῖραι,
 750 ἐκτεθρομένον βορὰν θηλοῖς-δρεστέροις.
 τὸ μετὰ τοῦτο τί καὶ πῶς; ἔλαβεν ὁ βουκόλος,
 εἰς τὴν οἰκίαν ἤγαγεν, εὗρε τὴν συζυγοῦσαν
 ἄρτι νεκρὸν ἀπὸ γαστρὸς βρέφος ἐξενηκοῦσαν.
 δείκνυσιν ὅπερ ἔφερε, ζητεῖ τὸ ποιητὸν.
 755 κοινῇ γοῶν συσχεψάμενοι τὸ μὲν νεκρὸν ῥιπτοῦσι,
 τὸ δὲ δοθὲν ἐκτρέφουσιν ὥς γνήσιον παιδίον.
 τὸ δ' ἐφεξῆς ὥς θανάσθον! ἡλικιώθη Κύρος,
 σὺν παιδαρίοις ἔπαιζεν, ἡρέθη βασιλεύειν,
 ἐπέταττεν τοῖς ἡλιξιν ὥς ἦθ' ἔλεν ἐκάστω.
 760 πᾶσι μὲν οὖν τὸ κελευσθὲν ὥς τάχος ἐτελείτο.
 ὁ δ' Ἀρτεμβάρου μόνον παῖς συμπαίστωρ ὦν τῷ Κύρῳ
 ἀνηκουστήσας πέπονθε τὰ τῆς ἀνηχοῦσας,
 καθυβρισθεὶς καὶ κραταιαῖς ὑποβληθεὶς αἰκμαῖς.
 ἦν δ' Ἀρτεμβάρης εὐγενὴς καὶ τῶν ὑπερεχόντων.
 765 ὁ παῖς ὑβριοπαθήσας πρόσεισι τῷ τεκόντι,
 τὴν ὕβριν φράζει τῷ πατρί, μηγίει τὰ πρᾶχθέντα.
 θυμὸς εὐθὺς κατέλαβε σφοδρὸς τὸν Ἀρτεμβάρην,

748 παῖδα δίδωσιν A

756 τεκνόν AR

757 βρέφος R

758 ἡρέσθη AM

759 ἐπέταξε M

763 κραταιῶς R

765 ὑβριοπαθήσας ARR

767 σφοδρῶς R, σφόδρα R

praegnantem, sedebat observans tempus et partum exspectans. paulo post filius masculus e Mandane prosiliit. eum rex cum accepisset ac involvisset, Harpago tradit, ut interficeretur. ille vero infantem occidendum bubulco dat, qui exponeretur, ut feris montanis esca foret. quid inde? quo pacto res acta? bubulcus accipit, domum suam puerum deportat: reperit conipgem, quae recens infantem mortuum pepererat. ostendit infantem illi, quem ferebat: quid agendum, rogat. re deliberata inter se mortuum abiiciunt, datum genuini filii loco nutriunt. Cyrus autem (o rem prodigiosam!) cum adolevisset, cum pueris colludens, rex electus est. imperabat aequalibus, uti volebat, singulis. et omnes quidem imperata cito faciebant: solus Artembarae filius, Cyri collusor, cum dicto non obtemperasset, inobedientiae poenas luit, laesus atrociter gravique supplicio multatus. erat autem Artembares ingenuus et illustris, cuius filius laedebatur. is patrem accedit, iniuriam acceptam narrat, rem actam indicat. mox Artembares ira gravi corripitur; cumque regem con-

- καὶ προσελθὼν τῷ βασιλεῖ τὴν ὕβριν ἀπαγγέλλει.
 D καὶ γίνεται μετ' ἀπεμπτος ὁ Κύρος τὸ παιδίον,
 770 καὶ πολυπραγμονούμενος σὺν ἀπειλαῖς βαρελαῖς
 ἐν ἔλευθέρῳ στόματι τὸ πᾶν καθωμολόγει.
 ὁ βασιλεὺς ἐθαύμασεν αὐτοῦ τὴν παρηρησίαν,
 καὶ τὸν βουκόλον ἐμελλεν αἰκίαις ὑποβάλλειν,
 τὸν δῆθεν νομιζόμενον εἶναι πατέρα Κύρου,
 775 ὡς ἂν ἐξαγορεύσειε τίνας ὁ Κύρος τέκνον.
 οὐκ ἤνεγκε τὰς ἀπειλὰς ἐκεῖνος ὁ βουκόλος,
 καὶ πᾶν εὐθὺς τὸ γεγονὸς τῷ βασιλεῖ γνωρίζει.
 κοινοῦται ταῦτα τοῖς σοφοῖς καὶ Μάγοις Ἀστράγης·
 ἄλλ' ἔσφηλεν, ὡς εἰοικε, τούτους ἰσχυρὸς ἡ θεία,
 780 καὶ τὴν λαμπρότητα τὴν πρὶν αὐτοῖς ἐλπιζομένην
 ἐν τοῖς παγκύβρισις ἔφυσαν ἐκβῆναι τῷ παιδίῳ.
 P 17 καὶ τοῦτο μὲν ἡγάθυνεν ἐκείνου τὴν καρδίαν,
 ἄλλο δὲ πάλιν ἐκνίζεν· ὡς γὰρ ἐχθρὸν ἐμίσει
 Ἄρπαγον τὸν δυσδαίμονα, τὸν περισσεωκότα
 785 τὸν Κύρον καὶ μὴ φθείραντα μηδ' ἐξηφανικότα.
 καὶ τοῦτον μεταπέμπεται δῆθεν εἰς πανδαισίαν
 σὺν τῷ παιδί, τὸν Ἄρπαγον. καὶ τὸν μὲν τούτου παῖδα
 βαρβαρικῶς ὡς ἄρνον οἰκτιρτα καταθύει,
 ἐλθόντι δὲ τῷ δυστυχεῖ πρὸς τράπεζαν Ἀρπάγῳ
 790 ἐν σκεύει παρατίθῃσι τὰ τοῦ παιδίου κρέα.
 ὁ δὲ μὴ γνοὺς τὸ γεγονὸς ἔφαγεν ἄχρι κόρου.
- 779 ἔσφαλεν R 781 τὸ παιδίον MRR 786 καὶ δῆθεν
 μετ. πρὶν R, καὶ τοῖνον μετ. τοῦτον R 788 ἀρνεῖον A,
 ἀρνιὸν RR 790 τὰ κρέα τοῦ παιδίου R

venisset, iniuriam filio factam exponit. hoc modo Cyrus etiamnum puer arcessitur. cumque curiose rogatus esset non sine gravibus minis, ore libero rem omnem confitetur. rex libertatem ipsius audaciamque miratur, ac bubulcum affecturus erat poenis, qui esse Cyri pater existimabatur, ut enuntiaret cuiusnam filius esset Cyrus. eas bubulcus iste minas non tulit, sed regi rem totam mox indicavit. Astyages omnia cum sapientibus et Magis communicat. verum fefellit hos, ceu credi par est, divina potentia. nam splendorem, quem prius exspectabant ac formidabant, consecutum esse puerum ludicris in rebus perhibebant. haec quidem oratio cor regis deleniebat, verum aliud quiddam urebat. etenim Harpagum infelicem tanquam hostem oderat, qui Cyrum servasset nec illum e medio sustulisset. igitur Harpagum cum filio velut ad convivium arcessit. filium autem barbaro more instar agni miserrime mactat. cumque infelix Harpagus ad mensam accessisset, in patina ei carnes filii apponit. ille quid actum esset ignorans ad satietatem edit. statim vero post cenam

- ἐθδς μετὰ τὸ δαίπνον δὲ καὶ κισαλὴ καὶ χιῖρες
 Ἀρπάγῳ περιφέροντο παιδίον τοῦ τυθέντος.
 ὁ δ' ἔγνω μὲν τὸ τολμηθῆν, οὐκ ἔχων δ' ὅτι δράσει, B
 795 ἦν ἐγκοτιῶν καθ' ἑαυτὸν, στυγῶν τὸν Ἀστυάγην.
 τοῦ Κέρου μεταστάντος δὲ πρὸς Πέρσας ἀπὸ Μήδων
 ἐφαρμαμένον τε λοιπὸν ἀνδρώδους ἡλικίας,
 οὐκ ἔληγεν ὁ δυστυχὴς Ἀρπαγὸς πάντα πράττων
 καὶ πάντα μηχανώμενος, καὶ Κῦρον ἐρεθίζων
 800 τὸν Ἀστυάγην τίσασθαι καὶ τῆς ἀρχῆς ἐκστῆσαι,
 ἕως αὐτὸν παρώρμησε καὶ στρυτιῶν ἐγείρει
 καὶ προσβαλεῖν καὶ κραταιῶς τῷ πάπῳ συμπλακῆναι.
 τὰ μετὰ ταῦτα τίνα δέ; νικᾷ λαμπρῶς ὁ Κῦρος,
 νικᾷται Μήδων βασιλεὺς, ζωγραφῆται τελευταῖον,
 805 καὶ μετατίθεται λοιπὸν τὸ κράτος ἐπὶ Πέρσας.
 οὕτως οὖν ἀνεξώσματο Κῦρος τὴν βασιλείαν,
 καὶ Κροῖσον τὸν πολύχρυσον τὸν τῶν Ἀνδῶν δυνάστην C
 ἀντιπαυρατάξιμενον εἶχε δεσμώτην ζῶντα.
 Ἀλλὰ γὰρ ὧδε γεγονὼς ἐπιμνησθεῖς τε Κροῖσου
 810 ἐπιμνησθήσομαι λοιπὸν καὶ τῶν Ἀνδῶν τῆς τύχης,
 κῦν οὐ μεγάλη γέγονεν οὐδὲ τῶν περιδόξων,
 ὥσπερ ἡ Μήδων καὶ Περσῶν, ὡς ἡ τῶν Ἀσσυρίων.
 Κανδαύλης ἐβασίλευε Ἀνδίας καὶ Φρυγίας,
 σειρὰν τοῦ γένους, ὡς φασιν, ἔλκων ἐξ Ἑρακλέος.
 815 οὗτος συνώκει γυναικὶ τὸ κάλλος ἔξαισια,

794 ὡς ἔγνω A
 ραταξάμενος M

εἶχεν R
 809 τοῦ R

803 δὴ RR
 813 ἐβασίλευσε MRR

808 ἀντιπα-

et caput et manus filii mactati ad Harpagum deferebantur. hinc quid factum esset intelligebat ille quidem: sed ipse quid ageret nesciens, apud animum excandescebat et Astyagem oderat. cum autem Cyrus ad Persas e Media rediisset, iamque virilem attigisset aetatem, non cessabat infelix Harpagus omnia facere, omnia moliri, ac Cyrum irritare ut se de Astyago ulcisceretur et eum imperio deliceret, donec hominem permovit, ut et copias colligeret et avum magna vi aggrederebatur. quid factum secundum haec? Cyrus splendide vincit, Medorum rex vincitur, capitur, imperium deinceps ad Persas transfertur. sic igitur Cyrus regno potitur. praeterea Croesum, illum pecuniosum Lydorum principem, acie congressus vivum in potestatem suam accepit.

Enimvero cum huc pervenerim, Croesique mentionem fecerim, etiam de Lydorum fortuna quaedam commemorabo, quanquam ea nec ampla nec illustri exstiterit, ut Medorum, ut Persarum, ut Assyriorum fortuna.

Regnavit in Lydia Phrygiaque Candaules, generis originem, cen perhibent, ab Hercule ducens. habebat is uxorem, quae esset eximia pulchri-

φαιδροπροσώπῳ τρυφερῷ καὶ φοινικοπαρήφῳ.
 τοσοῦτον οὖν ἔκαλετο τῷ πόθῳ τοῦ γυναικός
 ὡς τῷ θεράποντι ποτέ (Γύγης δ' ἦν ὁ θεράπων)
 τὸν πόθον καὶ τὸν ἔρωτα τρανῶς δημοσιεῦσαι

D 820 καὶ σchein θέλῃσαι θεατὴν τοῦτον τῆς συνοικούσης,
 θεοβλαβῶς, ὡς ἔοικε, καὶ τὸ τῆς Μοίρας ξίφος
 ἔξακονῶν καθ' ἑαυτοῦ καὶ πρὸς τομὴν ἐπείγων.
 ὁ μὲν Κανδαύλης ἔκρυπτε τὸν Γύγην πρὸς τὴν θύραν,
 ἐκείνη δ' ἀπεδύετο, καὶ Γύγης ἐνετράφα

825 γυνινῷ τῷ κύλλει τῆς σαρκὸς τῆς ἑαυτοῦ δεσποίνης.
 εἶδε τὸν Γύγην ἢ γυνή, γυναικοθύμως εἶχε.

ὑβριοπάθει δεινῶς, μετακαλεῖ τὸν Γύγην,
 δίδωσιν αἵρεσιν δυοῖν, ἢ τὸν δεσπότην κτείναι
 κερδᾶναι τε καὶ τὴν ἀρχὴν καὶ γαμετὴν ἐκείνην,

830 ἢ τοῦ θανάτου ταῖς ποιναῖς αὐτὸν καθυπαχθῆναι.
 τῶν γὰρ Λυδῶν ταῖς γυναιξὶν αἰσχροὺς ἦν τὸ φανῆναι
 ἀχίτωσι τε καὶ γυμναῖς ἀνδράσιν ἀλλοτρίοις.

P 18 εἶλετο Γύγης τὴν ζωὴν, κτινύνει τὸν δεσπότην,
 εὐθὺς ἐπαναβαίνει δὲ πρὸς ὕψος βασιλείας.

835 ὁ πρὸ μικροῦ δὲ ταπεινὸς ἐξαίφνης ἀνεφάνη
 ἐξ ἰδιώτου βασιλεὺς, δεσπότης ἀπὸ δούλου.

Οὗτος ὁ Γύγης, ὡς φασιν, εὐνούχισε γυναῖκας,
 ὡς νευζούσαις εἰς αἰὲν χρῶτο περὶ τὴν μῆζιν.

818 τοῦνομα τῷδε Γύγης M	821 φρενοβλαβῶς AR	τοῦ
φόνου R	826 ἔσχε R	827 σφοδρῶς AR
829 καὶ γαμετὴν καὶ τὴν ἀρχὴν R	830 τῇ τομῇ	μετακαλεῖ-
αὐτῷ M, τὴν τομὴν αὐτῷ A, πρὸς τομὴν αὐτόν R	831 ἀτο-	
πον ἦν φανῆναι R	833 κτείνουσι R	838 εἰς ARR

tudine, fronte hilari, delicata, genis purpureis. eius tanto desiderio et amore flagrabat, ut aliquando ministro suo (is Gyges erat) desiderium amoremque suum patefaceret, atque illum suae coniugis spectatorem esse vellet, delirans, ut videtur, ac fati gladium contra se ipse acuens et ad laedendum se proritans. itaque Gygem Candaules ad ianuam occultat: illa se exiit, Gyge de nuda pulchritudine corporis herae suae voluptatem capiente. videt Gygem mulier: ira muliebri accenditur, affectam se iniuria putat, Gygem arcessit, dat optionem duorum, vel ut herum occideret ipsamque coniugem cum imperio lucrifaceret, vel interfectus mortem ipse oppeteret. nam turpe Lydorum uxoris erat ab alienis viris conspici, cum vestibus indutae non essent. Gyges vitam eligit: herum interficit. statim ad regni sublimitatem pervenit: qui paulo ante humilis erat, subito emicat, factus ex privato rex, herus e servo.

Hic Gyges (hoc enim memoriae proditum accepimus) castrabat mulieres, ut eis semper integra et iuenculis ad venerem uteretur.

Τούτου τοῦ Γύγου τῆς σωρῆς καὶ βασιλεὺς ἦν Κροῖσος,
 840 ὃν Κῦρος ἐχειρώσατο πεισθεὶς ταῖς ὑποθήκαις
 ταῖς τοῦ προφήτου Δανιήλ. ὁ μὲν γὰρ ἐδεδίδει
 Κροῖσον ὡς πολυτάλαντον, καὶ φεύγειν ἐνενόει
 πτοούμενος τὴν εὐροίαν τῆς εὐποιμίας Κροῖσον·
 ὁ Δανιήλ δ' ἐθάρρυνεν εἰπὼν τὴν προφητείαν,
 845 ἦν πρὸ πολλῶν τῶν γενεῶν ἔλεξε περὶ Κύρου
 ὁ μεγαλοφρονότατος προφήτης Ἡσαΐας.

B

Οὗτος ὁ Κῦρος ὁ πολὺς τοῖς ἐν αἰχμαλωσίᾳ
 Ἑβραίοις ἐχαρίσατο τὰ τῆς ἐλευθερίας,
 καὶ τὴν μητρόπολιν αὐτῶν ἐπέτρεπεν οἰκίζειν,
 850 ἦν ἀπὸ βύθρων ἔσκαψεν ὁ Ναβουχοδονόσορ.

Τοῦ Κύρου τεθνηκότος δὲ Καμβύσης παῖς ὁ Κῦρον
 τὰ τῆς ἀρχῆς ἐδέξατο καὶ τὰ τοῦ κράτους σκῆπτρα.
 καὶ μετ' αὐτὸν ἐκράτησε Δαριεῖος παῖς Ὑστάσπουν.
 ἀλλὰ γὰρ ἄξιον εἰπεῖν ὅπως συνέβη τοῦτο.

855 Ὑπῆρχε παῖς τῷ βασιλεῖ Κύρῳ τὴν κλήσιν Σμέρδης,
 Θυμοειδὴς καὶ σθενυρός, ἄλκιμος καὶ γενναῖος.
 τούτῳ Καμβύσης ἐγκοτῶν ὡς βριαρῶ τὰς χεῖρας,
 ὅτι τὸ τόξον ἴσχυσιν ἐπὶ μικρὸν ἐντεῖναι
 ὅπερ οἱ πρέσβεις ἤγαγον ἐκ τῆς Αἰθιοπίας,

C

860 ἄλλως τε καὶ ζηλοτυπῶν ἔκ τινων ὀνειράτων
 (ἐδόκει γὰρ ἐν φάσμασιν ὄρᾶν ὀνειροπλάστοις
 θρόνον ἄβρὸν βυσσίνιον, ἄπλετον τὰ πρὸς ὕψους,

843 σύτολμίας R
 παῖς AR

845 ἐκ R

849 ἐπέλευσεν M

851 δ

Eius Gygis e stirpe Croesus rex erat, quem Cyrus cepit, Danieli
 vatis admonitionibus obtemperans. nam Cyrus Croesum velut opulentum
 metuebat, ac fugere cogitabat, prosperitatem audaciae Croesi reformi-
 datus. verum Danielus eum confirmabat indicato vaticinio, quod ante
 multas aetates Esaias protulerat.

Illustris hic rex Cyrus Hebraeis, qui erant in captivitate, libertatem
 est largitus, concessio etiam ut ipsorum metropolis exstrueretur, quam a
 fundamentis Nabuchodonosor everterat.

Cyro mortuo filius eius Cambyses regnum cum imperii sceptris ac-
 cepit. post quem imperavit Darius Hystaspis filius. fuerit autem operae
 pretium narrare qui hoc factum sit.

Cyrus rex filium habebat nomine Smerdim, animosum, robustum,
 fortem, generosum. huic succensebat Cambyses ut homini robusto, quod
 paululum potuisset arcum tendere, quem ex Aethiopia legati attulerant,
 alias etiam ipsi propter insomnia quaedam invidens. quippe visus sibi
 fuerat per quietem solium elegans, regium, altitudine immensa cernere,

- ἐν τούτῳ δ' ἐφειζόμενον τῷ θρόνῳ λαμπρὸν ἄνδρα
καὶ ψαύοντα τῇ κεφαλῇ τῶν οὐρανίων ἄστρον·
- 865 ὥς δέ τις ἐπύθετο τίς ὁ θρόνος εἶη,
ἤκουσιν εἶναι Σμέρδιος ὃν καθορόη θρόνον,
καὶ τὸν ἐγκαθίζοντα τῷ θρόνῳ Σμέρδιν εἶναι),
ἐκ τούτων τοίνυν οὐ καλῶς διατεθεὶς πρὸς Σμέρδιν
δολοφονίας ἤρτυσε μύσος τῷ ταλαιπώρῳ.
- 870 τοὺς δὲ πολλοὺς ἐλάνθανεν τοῦ Σμέρδιος ὁ φόβος.
D ὥς οὖν Καμβύσης ἔπλε τὸν τοῦ θανάτου σκύφον,
οἱ τῶν δομῶν φύλακες τῶν βασιλείων Μάγοι,
ὧν ὁ μὲν εἰς ἐλέγετο Σμέρδης ὁ δ' Ἀσπαθίνης,
εἰς σφῶς αὐτοὺς μετέιλκυσαν τὸ κράτος καὶ τὸ πῦρ.
- 875 καὶ ψήμη μὲν ἐφέρετο καὶ λόγος παρὰ Πέρσους
ὥς τῆς ἀρχῆς τῆς Περσικῆς ἡνίας ἔχει Σμέρδης,
αὐτοὶ δ' οὐκ ἦσαν θεῖοι, τὸ πλῆθος δεδιότες·
νόμος γὰρ μέγας ἄρρηκτος ἐκράτει παρὰ Πέρσους,
οὐκ ἐπιτρέπων ἄρχεισθαι τούτους ἐπ' ἄλλου γένους
- 880 οὐδ' ἔχειν ἄλλον κράτος, πρὶν ἂν ὑπὸ θανάτου
τὸ γένος τὸ βασιλείον ἅπαν ἐκριζωθεῖη.
ὥς δ' ἐπεγνώσθη τοῖς πολλοῖς ἡ κακομηχανία
καὶ τὸ τῶν Μάγων δολερὸν κατὰ μικρὸν ἐφάνη,
P 19 ἐπὶ Περσῶν οἱ πρῶτιστοι πρὸς λόγους συνελθόντες
- 885 καὶ συσχεψάμενοι πολλὰ καὶ παρυσχευσθέντες
(ὑπῆρχε δ' εἰς ἐκ τῶν ἐπὶ Δαρείῳ παῖς Ὑστάσπου)

863 ἐφειζόμενον A 869 ἤρτυξε R 870 ὁ κατὰ Σμέρδου
φθόνος M 873 Σμέρδης μὲν εἰς ἐλέγετο, ὁ δ' Ἀσπαθίνης
ἄλλος RR 875 ἐλέγετο R 876 εἶχε A 879 παρ' A

ac in eo sedentem quendam virum illustrem, qui caelestia sidera capite contingeret. cumque de quodam interrogasset cuius esset hic thronus, audierat esse solium Smerdis, quod cerneret, et eum qui sederet in solio, Smerdim esse. hinc ergo non optime erga Smerdim fratrem affectus fraudulentam necem infelici moliebatur. postquam vero Cambyses mortis poculum ebibisset, Magi qui regiarum aedium custodes erant, quorum unus vocabatur Smerdes alter Spathines, ad se ipsos imperium et auctoritatem trahebant. nam vulgo caedes Smerdis erat incognita. et rumor quidem hominum sermone forebatur, imperii Persici gubernacula Smerdim habere: verum ipsi non cernebantur, ut qui vulgus metuerent. etenim magna lex et inviolabilis apud Persas valebat, quae ipsos ab alia familia gubernari vetaret, nec habere vellet alium regem, prius quam morte regia familia tota exstirpata foret. cum autem haec molitio foret a pluribus animadversa et Magorum fraus paulatim patefacta, septem Persarum principes ad colloquium congressi, reque multum deliberata et constituta (erat

- τοῖς Μάγοις ἐπιτίθενται καὶ ξίφεσι κεντοῦσι.
πολλὰ δὲ βουλευσάμενοι καὶ περὶ βασιλείας
τὸ τελευταῖον ἔκριναν, οὗ τινος τούτων ἵππος
890 χρεμετισμῷ χρησάμενος πρὸ πάντων φωραθείη
ἄρτι πυρσεύοντος τὴν γῆν τοῦ φερανοῦς ἡλίου,
οὗτος κατάρξειε Περσῶν, οὗτος ἀρχηγεῖται.
ἦν ταῦτα τὰ συνθήματι, Δαρείῳ δ' ἵπποκόμος
ἦν ἱκανὸς τεχνάζεσθαι τοιαύταις ἐπινοαίαις.
895 οὗτος μαθὼν καὶ διαγνοὺς ὅποιαν ἵππον στέργει
τῶν ἄλλων πλέον ἀπασῶν ἵππος ὁ τοῦ Δαρείου,
μετὰ τὴν μῆξιν τοῖν ἄμφοιν οὖρον λαβὼν ἐκείνης
ἐκ τούτου περιέχρισε μυκτῆρας τοὺς ἱππίους.
ἕμα δὲ καθιππύσαντο, καὶ πρῶτος ὁ Δαρεῖον,
900 ἐκ τῆς ὁσμῆς συγκινηθεὶς τῶν οὔρων τῆς θηλείας,
καὶ φριμυγμοῖς ἐχρήσατο καὶ χρεμετίζων ᾤφθη.
καὶ τὸ καινὸν καὶ θαυμαστὸν ὅτι βροντώδης ἤχος
καὶ στεροπαὶ γέγονοι θαμβοῦσαι τοὺς παρόντας,
οἱ ταῦθ' ὥς ἐθεάσαντο, τῶν ἵππων ἀποβάντες
905 Δαρεῖον προσεκύνησαν, ὥς ἔθος παρὰ Πέρσους.
Τῆς οὖν ἀρχῆς τοὺς οἶακας διεξάμενος Δαρεῖος
πολλὰς μὲν προσεκτήσατο καὶ νήσους ἀλκιλύστοντας
καὶ πόλεις ἡπειρωτικὰς καὶ τὴν Ἀσίαν πᾶσαν
στρατὸν δὲ μυριάριθμον καὶ κατὰ τῶν Ἑλλήνων
910 ἐκλήμψας κεινδένευκε πάντων ἐκείνων πεισόντων.

B

C

901 φρναγοῖς R

903 ἀστρακαὶ AM

antem unus ex septemviris Hystaspis filius) Magos adoriuntur eosque gladiis occidunt. multis vero consiliis de regno habitis tandem statuunt, cuius ex ipsis equus ante omnes hinnitu uti deprehenderetur, recens lucente supra terram sole lucis auctore, eum imperio Persarum potiri debere. probabantur haec pacta. Dario curator equorum erat idoneus ad huiusmodi res solerter efficiundas. is cum animadvertisset quam amaret equam supra ceteras equus Darii, a congressu amborum accepta equae urina nares equi hac passim inunxit. equitabant iam una, cum primus Darii equus odore motus urinae ab equa exceptae hinnitu in oculis omnium uti coepit. accedebat res nova et mira, quod tonitrua fulminaue exorta praesentes obstupefaciebant. qui visis his statim ex equis delapsi Darium more Persico adorabant.

Itaque regni gubernacula cum Darius accepisset, multas adiecit ei mari cinctas insulas et urbes in continenti Asiamque totam. cumque copias infinitas etiam adversus Graecos emisisset, damnum accepit omnibus interfectis.

Μετὰ Δαρείον τούτου παῖς Ξέρξης Περσῶν κατήρξεν,
 δς προσβυλὼν τοῖς Ἑλλήσιν ἐκ γῆς ἀπὸ θαλάσσης,
 ἐκ ναυτικῶν ἐξ ἱπποτῶν, ἐκ πάσης ἐπιβολας,
 καὶ τὸν στρατὸν ἀπώλεισε καὶ μόνος ἐπὶ πλοῖον

915 μόλις φυχῶν καὶ διωδρῶς αἰσχυρῶς ἐπαλινύσσει.

Μετὰ τὸν Ξέρξην ἦρξε δὲ μακρόχειρ Ἀρταξέρξης,
 καὶ καθεξῆς γεγονῶσιν ἄλλοι πολλοὶ Περσάρχαι,
 καὶ τῶν ἐθνῶν ὑπήγαγον τὰ πλείονα δουλείᾳ,
 ἔως Ἀλέξανδρος ἐλθὼν ὁ Μακεδὼν ὁ μέγας

920 Περσῶν παρέλυσεν ἀρχήν, εἴλε τὴν δυναστείαν,

εἰς ἔτη διαρκέουσιν ἀπὸ τοῦ πρώτου Κύρου
 D δις ἑκατὸν καὶ σὸν αὐτοῖς εἰς ἕτερι τρεῖς δέκα,
 ὡς ἐν τοῖς βίβλοις φέρεται τῶν παλαιγενεστέρων.

Οὗτος Περσῶν ἐκράτησεν, οὗτος Ἰνδῶν κατήρξε,

925 τούτῳ καθυπετάγησαν Συρία καὶ Φοινίκη
 καὶ πᾶν ἔθνος καὶ πάσης γῆς χωράρχαι καὶ σατράπαι
 ἀπ' ἄκρων τῶν ἀνατολῶν μέχρι δυσμῶν ἐσχάτων.

ὥς δὲ καὶ τοῦτον ἄνθρωπον ὄντα θνητὸν τῇ φύσει
 ἐχρῆν τὸ χρέως τῆς θνητῆς φύσεως ἀποδοῦναι,

930 φάρμακον μὲν συσκευασθὲν γῆθεν αὐτὸν ἀρπάζει,
 τὸ δὲ τοσοῦτον μέγεθος αὐτοῦ τῆς βασιλείας
 εἰς δέκα μεταβέβηκεν ἄνδρας εὐτολμοτάτους,
 τῶν Ἀλεξάνδρου δηλαδὴ τοὺς πρώτους δορυφόρων,
 καταταμηθὲν καὶ μερισθὲν εἰς δέκα διαιρέσεις.

P 20 935 ὁ μὲν γὰρ ἐκυρτευσεν Συρίας καὶ Φοινίκης,

912 ἀπὸ] τε καὶ R

920 ἦρξε AMR

Post Darium filius eius Xerxes Persis imperavit, qui Graecos terra marique aggressus copiis nauticis equestribus, omnibus denique conatibus et viribus, exercitum amisit, et cum solus in navicula vix effugisset, domum turpiter rediit.

Post Xerxem imperavit Artaxerxes Longimanus, ac deinceps exstiterunt alii multi Persarum reges, gentiumque nonnullas in servitutem redegerunt, donec venit magnus ille Macedonum rex Alexander, et everso Persarum imperio regnum administravit, quod a primo Cyro ducentis ac praeterea tredecim annis duraverat.

Subiecit hic sibi Persas: imperavit Indis; obtemperabant ei Syria, Phoenicia, quaevis alia natio, totius terrae principes ac satrapae, ab extremo oriente usque ad occasum solis. cum autem huic etiam, qui esset homo natura mortalis, persolvendum foret naturae mortalis debitum, venenum paratum ex his cum terris rapit. tanta vero magnitudo regni eius ad decem viros fortissimos transiit, qui primi fuerant Alexandri satellites. horum unus potitus est Syria et Phoenice; alius imperavit in

- ὁ δὲ κατήρξε γῆς Θρακῶν, ἄλλος Παφλαγονίας,
 Ἄσια δ' ἄλλον ἔλαχεν. ὁ δὲ γε Πτολεμαῖος
 τὴν γῆν ἐσφετερίσατο μόνος τὴν τῆς Αἰγύπτου,
 ἔξ οὗ καὶ πάλιν Αἴγυπτος ἔσχεν ἀρχὴν τοῦ κράτους.
- 940 τοῦτον ἡμέροις ἔβλεψεν ἡ τύχη τοῖς βλεφάροις,
 καὶ πᾶν ἀπέβη κατὰ νοῦν τούτῳ τῷ Πτολεμαίῳ·
 οὗτος κατέδραμε πολλῶν χωρῶν καὶ Παλαιστίνης,
 καὶ γέγονε πολύχρυσος, καὶ βρῖθων ἦν τῷ πλούτῳ.
 οἱ μετὰ τοῦτον τοιγαροῦν κατάρξαντες Αἰγύπτου,
- 945 τὴν τύχην καὶ τὴν εὐκλειαν ζηλοῦντες τὴν ἐκείνου,
 καλεῖσθαι πάντες ἤθελον ἐκ τούτου Πτολεμαῖοι.
 τοῦ πρώτου Πτολεμαίου δὲ τὸν βίον ἐκλιπόντος
 τὸν μετ' αὐτὸν Φιλάδελφον ἐπὶ κλην Πτολεμαῖον
 Αἴγυπτος ἔσχεν ἀρχηγόν, ὃς πρῶτος βασιλέων
- 950 τὴν Ἀλεξάνδρου τέθεικε βίβλων πολλῶν μητέρα·
 ἀπειραρίθμους γὰρ φασιν βίβλους αὐτὸν ἀθροῖσαι,
 εἰς ὅλας τεσσαράκοντα φθανούσας μυριάδας.
 εἶχε μὲν οὕτως εὐτυχῶς τὸ Πτολεμαῖον κράτος,
 καὶ πάλιν εἶχεν Αἴγυπτος εὐκλειαν βασιλείας.
- 955 ἀλλ' ἦν οὐδέν, ὥς ἔοικε, μόνιμον ἐν τῷ βίῳ,
 οὐ πλοῦτος, οὐ βασιλείον κράτος, οὐ δυναστεία.
 πρὸς γὰρ τοῖς ἄλλοις κράτορσι τῆς χώρας Αἰγυπτίων
 καὶ Κλεοπάτρα βασιλὶς Αἰγύπτου γεγενῆσθαι
 ἐκ δεξιῶς Ῥωμικῆς τὸ κράτος ἀφῆρέθη,
- 960 τοῦ Καίσαρος τοῦ σεβαστοῦ τήνδε χειρωσαμένον.
 κἀντεῦθεν πάλιν ἔρριψαι τὰ τῆς Αἰγύπτου σκῆπτρα,

936 τῆς Α, τῶν R
 961 πάνταυθα R

953 Πτολεμαίου R

958 γενομένη Α

Thracia, alius in Paphlagonia; alium Asia consecuta est: Ptolemaeus solus Aegyptum in potestatem suam redegit. inde rursus imperii principium habuit Aegyptus. hunc blandis aspexit oculis fortuna. itaque cum alias regiones tum Palaestinam peragravit, et magnam vim auri opumque nactus est. quo factum ut ii qui post ipsum Aegypto imperarunt, fortunam ac gloriam eius expetentes, vocari omnes ab ipso Ptolemaei voluerint. cum autem primus ille Ptolemaeus mortuus esset, Ptolemaeum cognomento Philadelphum principem Aegyptus habuit, qui regum primus ex Alexandria malorum librorum matrem fecit. infinitos enim libros aiunt ipsum collegisse, ad quater nimirum centena milia. verum nihil erat, uti videtur, in vita durable, non opes, non regium imperium, non potentia. nam praeter alios Aegypti principes, cum etiam Cleopatra regina facta esset, manu ei Romana imperium est ademptum, postquam Augustus Caesar eam cepisset. ex eo tempore defluerunt Aegypti sceptrā, quae ad

ἐν ἔτεσιν ἀνθήσαντι καὶ πρὸς ἀκμὴν ἔλθοντα
τοῖς ὅλοις ἐνεθήκοντα πρὸς τοῖς διακοσίοις.

οὐ μόνον δὲ τὴν Αἴγυπτον εἶλον Ῥωμαίων χεῖρες,
965 ἀλλὰ καὶ σύμπασαν ὁμοῦ τὴν ὑπὸ τὴν σελήνην.

Καὶ ταῦτα μὲν ὥς δυνατόν ἰσθόρηται τῷ λόγῳ
ἐπιδρομάδην καὶ σαφῶς, ὥς ἑμαντὸν συμπεῖθω·
προσῆκον δ' ἔμοιγε δοκεῖ, καὶ τέχνης οὐχὶ πόρρω,
ἐπιμνησθῆναι πρὸς μικρὸν πραγμάτων Ἑλληνίων,
970 τὴν γλωττίαν τε χαρίσασθαι τοῖς κατὰ τοὺς Ἑβραίους.

Διμῶς ποτε κατέλαβε βαρὺς τὴν Χαναναίαν,
καὶ πάντας ἐπεβόσκετο τὸ τοῦ κακοῦ πυρφόρον,
D καὶ πρὸς τοῖς ἄλλοις Ἰακώβ εἶχε τὸν οἶκον πάντα.
ὁ τοίνυν θεῖος Ἰσραήλ (οὕτω γὰρ μετεκλήθη)

975 τὸ μὲν ἀκούσας Ἰωσήφ τὸν ἐκ Ῥαχὴλ τεχθέντα
ἐπιτροπέειν Φαραὼ τὴν τῆς Αἰγύπτου χώραν,
τὸ δὲ καὶ μηχανώμενος λύσιν εὐρεῖν τοῦ πάθους,
ἔγνω λιπεῖν τὴν ἑαυτοῦ κάκῃ μεταναστεῦσαι.
ἀθροίσας οὖν τοὺς ἑαυτοῦ δούλους υἱοὺς ἐγγόνους,

980 τὰς ὅλας ἐβδομήκοντα ψυχὰς σὺν ἄλλαις ἐνέnte,
εὐθυδρομεῖ πρὸς Αἴγυπτον, βλέπεται φιλοφρόνως
τῷ Φαραὼ τοῖς ὑπ' αὐτόν, καὶ πρὸ τῶν ἄλλων πάντων
ὁ μέγας τοῦτον Ἰωσήφ βλέπει γλυκείαις κόραις.
ἐν γῇ Γοσέμ οἰκίζεται, χώρα τῆς Ἀραβίας.

963 ἐβδομήκοντα R 969 πράξεων R 970 γλωττίαν παρομοι-
σασθαι RR 973 ἦγε A, ἦογε R 975 τὸν MRR 979 ἐγνό-
νους AR 981 βλέπεσθαι M 982 πρὸς AR 984 γεῖμ A,
γεσέμ R

summum pervenerant et annis totis ducentis ac nonaginta floruerant.
neque tantum Romanae manus Aegyptum ceperunt, sed omnem praeterea
terram lunae subiectam.

Atque haec quidem omnia narratione complexi sumus brevi ac dilu-
cida, sicut equidem mihi persuadeo. convenire autem mihi videtur, nec
artis expertus esse, ut paulisper obliti rerum Graecarum loquamur de iis
quae apud Hebraeos acta sunt.

Invasit aliquando fames Chanaaneam gravis, eaque calamitas in omnes
pariter saeviebat, ac praeter alios Iacobi familiam urgebat. itaque divinus
hic Israelus (sic enim deiaceps vocabatur) partim audiebat Iosephum,
suum e Rachele filium, praefectum Pharaonis in Aegypto esse, partim
illo se malo liberare studens, decrevit relinquere patriam et illuc commi-
grare. quamobrem collectis suis mancipiis liberis nepotibus, qui omnes
erant animae septuagintaquinque, recta pergit in Aegyptum, adspicitur
amanter a Pharaone ac subditis, supraque ceteros omnes magnus ille Io-
sephus eum suaviter intuetur. in terram Gossem collocatur, quae erat

- 985 ἐνεπαθεῖ τοῖς ἀγαθοῖς, ψωμίζεται προσκόρως,
καὶ τὸν ὁδόντα τοῦ λιμοῦ τὸν σθαρτικὸν ἐκφύγει. P 21
τὰ μετὰ ταῦτα τίνα δέ; θνήσκει μὲν ὁ τριγέρων,
ὁ δωδεκάπαις Ἰακώβ, ἔσχατον γῆρας φθάσας,
καὶ μετ' ἐκείνον Ἰωσήφ, καὶ Φαραὼ σὺν τούτοις,
- 990 ἄλλος δ' ἀνίσταται πικρὸς ἄρχων τοῖς Αἰγυπτίοις.
καὶ τούτῳ κλῆσις Φαραὼ· τοῖς γὰρ τῶν Αἰγυπτίων
ἄρχοσιν ἦν εἰς εὐκλειαν τὸ Φαραὼ καλεῖσθαι,
οἰκισυμένοις ἑαυτοῖς τοῦ Φαραὼ τὸ κλέος
τοῦ πρώτου χρηματίσαντος κράτορος Αἰγυπτίων,
- 995 ὡς οἱ Ῥωμαίων βασιλεῖς ἐν τοῖς ὑστέροις χρόνοις
Καῖσαρος πάντας ἤθελον αὐτοὺς ἐπονομάζειν,
εἰς τὸ τοῦ πρώτου Καίσαρος τοῦ μεμοναρχηκότος
γένος εἰσάγοντες αὐτοὺς καὶ τὴν ἐκείνου τέχνην.
οὗτος οὐκοῦν ὁ Φαραὼ τὸ γένος τῶν Ἑβραίων B
- 1000 ἐπεραιζόμενον ὄρων εἰς πληθυσμὸν ἐλαύνειν
ὡς ἄνθη δένδρων ἐὺθαλῶν, ὥσει θαλάσσης ἄμμον,
καὶ δυσμενῶν κατ' αὐτῶν ἔρπτε τούτοις δόλοισ.
καὶ πρῶτα μὲν ἐπέσκηπτε ταῖς μυαῖς ὥστε πτείνειν
τὰ πρῶτως νῦν προκύνοντα τῶν μητριαῶν θαλάμων·
- 1005 ὡς δ' οὐκ ἐχώρει κατὰ νοῦν ἡ μηχανορραφία,
ἄλλαν βουλὴν βουλευέται, καὶ πλινθουργεῖν Ἑβραίους
καὶ πύλεις κτελεῖν ὀχυρὰς αὐτοὺς καταναγκάζει.
ἔργον οὖν ἦν τὸ κελυσθέν· ἐμβόθουν, ἐτληπάθουν,

991 κλῆσις τούτῳ R 1000 ἐπεραιζόμενον ὄρων A 1008 ἔργον
νοῦν A

Arabiae regio. fruitur bonis, ad satietatem pascitur, letalemque famis dentem evadit. quid inde factum? admodum senex moritur, duodecim liberum pater, cum senium extremum attigisset. moritur et Iosephus, et cum his Pharaos quoque; pro quo surgit alius, imperans Aegyptiis acerbè, qui et ipse Pharaos nuncupabatur. nam Aegyptiorum principibus gloriosum erat Pharaonum nomen, quod Pharaonis gloriam sibi vindicarent eius qui hoc nomine primus Aegyptiis imperarat, sicut Romanorum imperatores posterioribus saeculis omnes se Caesares appellari volebant, quod in Caesaris, qui primus rerum potitus est, familiam fortunamque se vellent insinuare. hic igitur Pharaos nationem Hebraeorum valde auctam cernens, magisque adhuc crescere, florum instar qui sunt in arboribus, et instar arenae maris, infestus erga ipsos fraudes nectebat. ac primo quidem mandabat obstetricibus ut fetus primum e maternis alvis prodeuntes occiderent. haec molitio cum ex animi sententia non succederet, aliud consilium capit, et Hebraeos conficere lateres ac urbes munitas exstruere sibi cogit. dictum factum. laborabant, affligebantur, conficiebant late-

- ἐπλίνθητον, εἰργάζοντο, τὰς πόλεις ὑποδύμουν.
 C 1010 ἦσαν αὐτοῖς καὶ χαλεποὶ τῶν ἔργων ἐπιστάται·
 ἐβάρυνον, ἐπέτεινον, ἠῤῥξανον τὰς κακώσεις,
 ἀπλῶς εἰπεῖν, ὥσπερ ἐχθροῖς ἐχρῶντο τοῖς δειλοῖς.
 οἱ τοίνυν τληπαθέστατοι καὶ τάλανες Ἑβραῖοι
 οἰκτραῖς ἐβόησαν φωναῖς πρὸς τὸν Θεὸν τὸν ζῶντα,
 1015 καὶ λυτρωτὴν τῶν ἀναγκῶν ἤτουν αὐτὸν γενέσθαι.
 κάμπτεται τοίνυν ὁ Θεὸς τοῖς στεναγμοῖς ἐκείνων,
 βλέπει τὸν μόχθον τὸν βαρύν, οἰκτεῖρει, δυσωπεῖται,
 καὶ πέμπει τούτοις Μωϋσῆν τὸν μέγαν, τὸν Θεόπτην,
 τῶν ἀναγκῶν ῥυσόμενον, κουφίσοντα τοὺς πόνους,
 1020 καὶ τῆς πικρᾶς ἐξάξοντα καὶ στυγητῆς Αἰγύπτου.
 κάτεισι τοίνυν Μωϋσῆς, τῷ Φαραῷ μηνύει
 τὸ κελευσθὲν ὑπὸ Θεοῦ, καὶ τοὺς Ἰσραηλίτας
 πέμπειν ἐκεῖθεν παραινεῖ καὶ μὴ κατέχειν ἔτι.
 D οὐ δυσωπεῖται Φαραῷ τοῖς λόγοις τοῦ προφήτου,
 1025 οὐ δειλιᾷ τὰς τοῦ Θεοῦ παντοδυνάμους χεῖρας,
 πολλάκις δ' ὑποσχόμενος ψεύδεται τοσαντάκις,
 καὶ γίνεται πολύχροος ποικίλος χαμαιλέων.
 ἐντεῦθεν ἐκβιάζεται προφήτης ὁ Θεόπτης,
 οὕτω Θεοῦ κελεύσαντος, ἐπαγαγεῖν κολάσεις.
 1030 ὁ δ' ἐχιδνώδης Φαραῷ, τὸ τῆς κακίας θρέμμα,
 τῶν μὲν μαστίγων αὐστηρῶς αὐτῷ προσαγομένων
 ἐταπεινούτο, καὶ Μωσῆν ἰκέτευεν ἐκθύμως
 νεῦσαι πρὸς λύσιν τοῦ δεινοῦ καὶ τοῦ τῶν πόνων βάρους,
 ἐποτνιαῦτο, καὶ Θεὸν κλαυθμοῖς ἐξιλεούτο,

res, opus faciebant, urbes exstruebant. habebant et saevos operum ex-actores, qui gravabant intendebant augebant afflictiones. ut simpliciter dicam, hostium loco miseros habebant. quapropter aerumnosissimi et infelices Hebraei miserabilibus deum vivum vocibus implorabant, eumque rogabant ut ab his necessitatibus eos liberaret. flectitur ergo gemitibus ipsorum deus. aspicit laborem gravem, miseretur, afficitur, Mosem mittit eis, virum magnum, dei spectatorem, qui de necessitatibus eos liberaret, laboribus levaret, ex acerba et tristi Aegypto educeret. itaque descendit Moses, indicat Pharaoni quod imperatum esset a deo, utque dimitteret Israelitas nec amplius detineret hortatur. nihil sermone vatis Pharaeo commovetur, non dei manus omnipotentis formidat. sed quoties id promississet, toties fidem fallit. inde factum ut dei spectator vates de mandato divino poenas irrogare cogeretur. verum viperens ille Pharaeo, alumnus improbitatis, cum acerba flagella ipsi admovebantur, abiecto erat animo, et Mosem suppliciter orabat ut ad calamitatis graviumque dolorum levationem annueret: obsecrabat etiam deum lamentisque placabat,

- 1035 καὶ λύσιν ἐπηγγέλλετο βραβεῦσαι τοῖς Ἑβραίοις·
 τῶν δὲ πληγῶν ἀνεθείσων ἐσκληροτραχηλία,
 ἄκαμptos ἦν ἀνένδοτος, οὐδέ τι αὐτὸς ἐκείνος.
 τέλος βαρεία μάστιγι, πασῶν χαλεπωτέρῃ,
 τῶν πρωτοτόκων τῷ πικρῷ θανάτῳ δυσπαθήσας
- 1040 ἐλευθερίαν δίδωσι τῷ γένει τῶν Ἑβραίων.
 καὶ πάλιν μεταμέλεται, καὶ στρατιὰν ὀπλίσας,
 ἄρματα γλάτας, ἵππαστάς, ὀπλίτας, σακισφόρους,
 αὐτὸς τ' ἐπορησάμενος ἄρματι χρυσεῖαν,
 ὀπίσω κατεδίωκεν ἐκείνων ὡς θυνάδων,
- 1045 ὡς πάλιν πρὸς τὴν Αἴγυπτον Ἑβραίους ἀποστρέψῃ.
 ἐντεῦθεν πληῖς ἐρυθρῆς καὶ σχίσας καινοτέρῃ,
 καὶ τοῦ λαοῦ διαβάσις ὡς ἐπὶ μέσης χέρσου,
 καὶ βυθισμὸς τμηματορχῶν τῶν σοβαροπροσώπων
 καὶ Φαραὼ τοῦ θερμορροῦ καὶ τολμηροκαρδίου,
- 1050 καὶ τάφος ὑδατόστρωτος ὀπλιτικῆς ἰσχύος.
 ἔδυσαν πάντες εἰς βυθόν, τριστάται, διφρηλάται·
 ἰχθύσιν ἐρημάτισαν τροφὴ θαλασσοβόλοις·
 οὐδὲ γὰρ ἂν τῆς συμφορῆς ἄγγελος κατελείφθῃ.
 ἐντεῦθεν ἐπινίκιοι θιῶ χοροστασίαι·
- 1055 ἐμεγαλύνετο θεός, καὶ Μωϋσῆς ὑμνεῖτο.
 καὶ φέγγος μὲν ἀντίτελλεν Ἑβραίοις εὐφροσύνη,
 τοὺς δ' Αἰγυπτίους σκοτασμοὶ τῶν συμφορῶν ἐξόφον.
 οἱ δὲ φηγόντες Αἴγυπτον Ἰσραηλῖται τότε
 ἐξήκοντα τὸν ἄριθμὸν ἦσαν μυριανδρῖαι,

1039 δεινῷ RR
 εὐφροσύνην A

1041 ἀθροίσας M
 1057 ὀρόφον M

1056 εὐφροσύνη R,

aeque concessurum Hebraeis libertatem pollicebatur. at ubi plagae cessarent, homo durae cervicis erat. tandem gravi flagello ceterisque saeviore, primogenitorum videlicet morte commotus libertatem Hebraeorum nationi concedit. sed rursus eosdem ab itinere revocat, armatisque validis copiis ipse vectus aurea in quadriga persequitur abeuntes a tergo tanquam fugitivos. inde rubri maris accidit verberatio et nova inusitataque divisio, populi que transitus tanquam media in terra, et superbi Pharaonis ducum demersio, armatarumque copiarum in aquis stratum sepulchrum. facti sunt esca piscibus in mari viventibus. etenim ne nuntius quidem cladis superstes fuit. hinc institutae sunt triumphales deo choreae. praedicabatur deus, ac Moses celebrabatur: Hebraeis laetitiae splendor illucescebat, cum Aegyptii caligine densa opprimerentur. Israelitae autem qui id temporis ex Aegypto fugiebant, erant numero sexcenta

- 1060 ἄνευ βρεφῶν καὶ γυναικῶν καὶ παίδων ἀνιούλων.
 C ἤγειτο γοῦν ὁ Μωϋσῆς τοῦ πλήθους τοῦ τοσοῦτου,
 καὶ γογγυσμῶν ἤνείχετο τοῦ στασιώδους ὄχλου,
 καὶ πικρασμῶν τοὺς ἀπ' αὐτῶν ἔφερεν εὐκαρδίως.
 ἦγε δὲ τούτους Μωϋσῆς ἐρήμοις ἐν ἀβάτοις,
 1065 τοῦτο θεοῦ κελεύσαντος καὶ κρίναντος συμφέρειν.
 ὕδωρ ἐκ πέτρας ἔβλυζε, πτηνῶν ἔβρεχε σάρκας,
 ἐμῖαννοδότει, καὶ τροφὴν ἐψώμιζεν ἀγγέλων,
 ὥς αἰτὸς ἐσκέπαζεν αἰτιδεῖς ἀπτέρους.
 ὦδεον τοίνυν ἀκλινῶς εἰς τὴν ἐπηγγελμένην,
 1070 τὴν ἀπ' Αἰγύπτου δ' εἰς γῆς ὁρίων Παλαιστίνης
 ἐν ὅλοις τεσσαράκοντα τοῖς ἔτεσι διῆλθον.
 καὶ πᾶν δυσκαταμάχτην ἔθνος καὶ φρικαλέον
 καὶ γένος πᾶν ἀλλόφυλον καὶ πλήρες δυσσεβείας
 D ὥς δρεπανῖται λήϊον ἐθέρισαν ῥιζόθεν.
 1075 Ἄλλ' ὁ μὲν θεὸς Μωϋσῆς τὸν βίον ἀπολείπει,
 πολὺν αὐτοῦ καταλειπὼν πόθον τοῖς ὁμοφύλοις,
 καὶ νόμον δοὺς ὑπὸ θεοῦ πλαστὴν ἐγγεγραμμένον,
 ὥσπερ ὥστ' ἡμερανγῆς ὑπὸ τὴν γῆν ἐκρύβη.
 μετὰ Μωσῆν δ' ὁ τοῦ Ναυῆ παῖς Ἰησοῦς κυροῦται.
 1080 τοῦ δημαρχεῖν καὶ προσηταεῖν τοῦ τῶν Ἑβραίων σμήνου.
 οὗτος αὐτοῖς κληροδοτεῖ τὴν γῆν τῆς Παλαιστίνης,
 ἣν ἐπηγγέλματο θεὸς προπάτορσι τοῖς θεοῖς,
 καὶ τῶν φυλῶν ἐμέρισεν ἐκάστη τὸ προσηκόν,
- 1060 ἀνηλίκων M 1063 ὑπ' AR 1074 ἐθέριζον RR
 1080 προσε.] στρατηγεῖν R, βοηθεῖν M γένους ARR

virorum milia, sine feminis et infantibus et imberbibus pueris. tantae igitur multitudinis dux erat Moses, et murmurationes seditiosae turbae tolerabat, acerbitatesque profectas ab ipsis miti corde ferebat. ducebat autem eos Moses per solitudines invias et inaccesas, quemadmodum mandaratum est deo et expedire statuerat. aquam excussit e saxo, carnibus volucrum pluit, manna dedit eis, angelorum cibo suos pavit. sicut aquila operuit pullos implumes. proficiscebantur igitur recta in terram promissam ab Aegypto usque ad fines terrae Palaestinae. totis vero solitudinem annis quadraginta peragrarunt, omnemque nationem bellicosam ac terribilem et gentem omnem alienigenam et impietatis plenam funditus demersuerunt, ut segetem messores rosecare consueverunt.

Tandem divinus ille Moses e vita migrat, magno nationi desiderio sui relicto; dataque illis lege divinitus tabulis inscripta, diurni sideris instar sub terram est occultatus. post Mosem autem Iesus Navae filius confirmatur, ut tribunus ac praefectus Hebraeorum nationis esset. hic per sortem eis terram Palaestinam distribuit, quam deus ipsorum maiorem promiserat. concessit autem singulis tribubus partem suam, ex-

- ἔνευ φυλῆς τῆς τοῦ Λευί· ταύτῃ γὰρ ἀντὶ λάχους
 1085 τὰ τοῦ Θεοῦ καὶ τῷ Θεῷ κατεκληροδοτήθη.
 οὗτος δυνάστας Χανιάμ καὶ πάντας τοὺς προσχώρους
 ῥιζῶν ἀνείλεν ἀπ' αὐτῶν βραχίονι μεγάλῳ. P 23
 καὶ τούτου διαβάντος δὴ τὴν ἄλμην τὴν τοῦ βίου,
 κριταὶ κατήρχον τοῦ λαοῦ καὶ πάντι διεκόσμου
 1090 μέχρις Ἡλεί καὶ Σαμουὴλ τοῦ προφητικωτάτου.
 ὥς μὲν οὖν ἐνέμενον τοῖς νόμοις τοῖς ἐνθάτοις
 καὶ τὸν Θεὸν ἐσέβοντο καρδίαις ἀδιστάτοις,
 ἔθνους ὑπέρτεροι πάντος καὶ γένους ἐτηροῦντο,
 καὶ κατὰ ῥοὴν ἐφέρετο τούτοις ὁ βίος ἅπας.
 1095 ἦνίκα δ' ἐξεφέροντο πρὸς εἰδωλολατρείαν
 καὶ προσετίθεντο θεοῖς ἄψύχοις καὶ ματαίοις,
 εὐθέως παρέδιδοντο τοῖς θυσιμένοι δοῦλοι.
 μέχρι μὲν οὖν καὶ Σαμουὴλ κριταὶ τούτων κατήρχον·
 μετὰ δὲ ταῦτα βασιλεὺς αἰτήσασιν ἐδόθη B
 1100 ἀπὸ φυλῆς Βενιαμὴν Σαουλ τοῦ Κίς ὁ γόνος.
 καὶ μετὰ τοῦτον ὁ Δαβὶδ ὁ μέγας ἐν προφῆταις
 τοῦ γένους κράτωρ γίνεται, θρόνματ' αὐτῷ τότε νέμων,
 καὶ καθεξῆς τρισκαίδεκα μέχρις Ἰεχονίου,
 ἐφ' οὗ τὸ τρίτον ἐπελθὼν ὁ Ναβουχοδονόσορ
 1105 τὴν πόλιν ἐπεπύρισε καὶ τὸν ναὶν τὸν Θεῖον,
 καὶ τὸν λαὸν μετέκτισεν ἐν χώρᾳ Βαβυλῶνος.
 Τοῦ δὲ Δαβὶδ κατάρξαντος ἔσθ' ἡ τῶν ὁμοφύλων,

1085 καὶ τῷ] τε καὶ AR. an κατ' αὐτῇ? 1100 φυλῆς τοῦ B. M
 1101 ὁ προφήτης AR 1102 νέμων τότε R 1107 κατάρ-
 χοντος AMR τότε MR ὁμοφύλων AR

cepta Levi tribu: nam illi sortis suae loco res divinae una cum ipso deo
 obtigerunt. hic et principes Chananæos et omnes finitimos, ab ipsis us-
 que radicibus, forti brachio evulsit. cum autem et ipse vitæ huius mare
 traiecisset, iudices populum habebant in potestate omniaque gubernabant,
 usque ad Eli et Samuelem vatem maximum. quam quidem diu divinis
 legibus constanter inhaerebant deumque cordibus non ambiguis venera-
 bantur, quavis gente ac natione superiores erant vitamque universam ex
 animi sententia transigebant. quoties autem ad deastrorum cultum exor-
 bitabant et mentem ad inanimes vanosque deos adiciebant, statim ad-
 versariis in servitutem tradebantur. igitur usque ad Samuelem iudices
 imperarunt. deinceps eis rex datus est, uti petierant, Saulus Cisi filius
 de tribu Beniamin. post Saulum David, magnus ille vates, gentis fit prin-
 ceptus, dum oves pascit. successerunt ordine tredecim ad Iechoniam us-
 que; cuius tempore cum Nabuchodonosor ter venisset, urbem cum divino
 templo exussit et populum in Babyloniam regionem transtulit.

Davide autem nationi suae imperante Græci bellum adversus Troia-
 Const. Manasses.

- ὁ πρὸς τοὺς Τρῶας πόλεμος Ἑλλησιν ἐκροτήθη,
 χάριν Ἑλένης γαμετῆς οὔσης τοῦ Μενελάου.
 1110 ταύτην ἐγὼ βουλόμενος τὴν μάχην ἱστορήσαι
 C καθὼς τοῖς ἱστορήσασι γράφεται περὶ ταύτης,
 καὶ μέλλων λέγειν οὐ καθὼς Ὅμηρος ἀναγράφει,
 συγγνώμῃ ἐξαιτήσομαι παρὰ τῶν ἐθγνωμόνων·
 Ὅμηρος γὰρ ὁ μελιχρὸς τὴν γλῶτταν καὶ θελξίνους
 1115 μεθόδοις χρώμενος σοφαῖς οἰκονομεῖ τοὺς λόγους,
 ἐνιαχοῦ δὲ τὰ πολλὰ στρέφει καὶ μεταστρέφει.
 ἀλλὰ γὰρ ἤδη μοι λοιπὸν ταῦτα διηγητέον.
 Τῷ Λαομέδοντος παιδὶ τῷ φυλαρχοῦντι Τρώων
 Πριάμῳ σύζυγος συνῆν Ἑκάβη παῖς Κισσεώς,
 1120 καὶ μήτηρ ἐχρημάτισε πολλῶν ἐκ τούτου παίδων.
 ἔχουσα γοῦν κατὰ γαστρός καὶ πρὸς τὸ τίκτειν οὐσα
 φοβήτροις ἐκτεθρόητο νυκτέρων δνειράτων·
 βλέπειν γὰρ ἔδοξε δαλὸν φλόγεον ἀνδρακίαν
 D ἐκ τῆς αἰδοῦς προκύπτοντα ταύτης, καὶ πυρῶλουόντα
 1125 τὴν πόλιν ἅπασαν ὁμοῦ καὶ τὰς τῆς Ἰδης ὕλας.
 ἀκούει τοῦτο Πρίαμος, τοῖς μάντεσι κοινοῦται·
 μανθάνει χρήσιμον αὐτῷ γενέσθαι καὶ τῇ πόλει,
 ἃν τὸ γεννηθισόμενον θηρίοις ἐκτεθείη
 ἢ τῷ πυρὶ τῷ καυστικῷ πρὸς ὕλεθρον ῥιφείη.
 1130 μετὰ μικρὸν δ' Ἀλέξανδρος ἐξέθορεν εἰς φάος,
 χαρίεν βρέφος, εὐπρεπές, ἄστιον τῷ προσώπῳ.
 ἐχρῆν μὲν οὖν τὸν Πρίαμον μελλήσαντα μηδ' ὅλως
- 1112 ἀντιγράφει A 1114 μὲν R 1116 τρέπει R μετα-
 τρέπει AR 1128 ἐκδοθείη R 1131 βρέφος χαρίεν R

nos moverunt, Helenae causa, quae Menelai coniunx erat. hoc bellum equidem memoriae proditurus quemadmodum ab iis describitur qui illud viderunt, adeoque dicturus ab Homero non recte descriptum esse, veniam a benevolis lectoribus postulabo. nam Homerus lingua mellitus et illecebrosus narrationes quidem suas instituit, rationibus doctis utens: verum alicubi quaedam flectit et invertit. at enim ipsa res mihi commemoranda venit.

Filio Laomedontis, Troianae gentis principi, coniunx erat Hecuba Cissei filia, multorum e marito suo liberum mater. haec cum praegnans esset ac partui vicina, nocturnorum somniorum terriculamentis percellabatur. nam videre sibi videbatur flammeam carbonariam prodeuntem e verendis suis et exurentem igne urbem universam una cum Idae silvis. audit hoc Priamus, cum vatibus communicat. intelligit tam sibi quam urbi utile futurum, si fetus ille feris bestiis exponatur vel ad interitum ardentem in ignem coniciatur. paulo post Alexander in lucem prodit, infans venustus, formosus, facie lepida. debebat hic Priamus,

- εὐθὺς προκύναν ἐκ γαστρὸς τὸ βρέφος ἀφανίσαι,
 ἔξυφανίζειν παντελῶς ἄπασαν χώραν μέλλον·
- 1135 ὁ δὲ τῇ φύσει νικηθεὶς φεῖδεται τοῦ τεχνήντος.
 νομίζων δὲ σοφίσασθαι τὸ δραστικὸν τῆς τύχης,
 ἄλλοις ἐκτραφησόμενον ἐκτίθῃσιν εἰς χώρον
 τὸν ἀπ' αὐτοῦ τοῦ Πάριδος Πάριον κεκλημένον. P 24
 ἔρριπτο τοῖνον ἀμελῶς. ἔφρον αὐτὸ ποιμένες,
- 1140 ὠκτείρησαν, ἀνείλοντο. κήδονται τοῦ νηπίου,
 καὶ βρεφικῶς ἐκτρέφουσι Πάριν ὀνομακότες.
 ἦδη δ' αὐτὸν ἐγγίσκοντα μειράκιον ἡλικίᾳ
 ὁ Πρίαμος συνέστιον αὐτὸν παραλυμβάνει,
 νομίσας ὡς ἐκπέφηνε τὴν ἀπ' ἐκείνου βλάβην.
- 1145 ἀλλ' ἦσαν ἀμετάκλωστα τὰ νήματα τῆς τύχης,
 καὶ τὸ καθάπαξ κυρωθὲν οἷα ἦν ἀναλυθῆναι.
 ὁ γὰρ Ἀλέξανδρός τινα τῶν ὁμογνίων κτείνας,
 σὺχ' ἐκουσίαις μὲν ὀρμαῖς πλὴν ὅμως δρώσας φόνον,
 ἀπαίρει πρὸς Μενέλαον ἐκ Τροίας ἐπὶ Σπάρτην.
- 1150 δέχεται τοῦτον ἐδμενῶς ἐκείνος οἷα φίλον,
 φιλοφρονεῖται, ξαναγεῖ, παντοίως δεξιούται. B
 ἔταυθά σου τὸ παῖγνιον, τύραννε πάντων Ἑρώς,
 ἔταυθά σου τὸ παῖγνιον καὶ τὸ τῆς ἔχθρας σπέρμα,
 ὅθεν ἀτήψας λιπαρὸν κάμινον τοῦ πολέμου.
- 1155 ἀποδημεῖ Μενέλαος, λείπεται Πάρις μόνος,
 τὴν Μενελάου γυμετὴν κατὰ τὸν οἶκον βλέπει.
 ἦν ἡ γυνὴ περικαλλής, εὖορκος, εὐχρουνστάτη,

v. 1134 add R 1137 χώραν R 1138 Πάριος M 1141 βρε-
 φορηγῶς R 1156 κλείπτει A

nulla eius habita ratione, prodeuntem ex alvo infantem statim perdere:
 verum victus a natura in lucem edito parciit. cumque se putaret astu-
 tiam fortunae decepturum, exponit eum in agrum ab aliis educandum. qui
 ager ab ipso Paride Parius est appellatus. abiectus erat negligenter:
 reperit a pastoribus: miserti sunt, tollunt, curam infantis habent, Pari-
 demque vocatum infantum more educant. cumque iam accessisset ad an-
 nos adolescentiae, Priamus eum suas in aedes recipit, arbitratus se iam
 vitasse damnum ab ipso imminens. verum telae fortunae revolvi non pot-
 erant, quodque semel constitutum erat, non poterat dissolvi. nam cum
 Alexander cognatum quendam occidisset, non ille quidem ex animi pro-
 posito, caede tamen perpetrata, Troia Spartam ad Menelaum discedit.
 excipit is hominem benigne velut amicum, complectitur, omne benevolen-
 tiae genus exhibet. hic ladus tuus conspicitur, tyranne amor: hic ludus
 tuus et semen inimicitiae, de quo claram belli caminum excitasti. abit
 peregre Menelaus, Paris solus relinquitur. videt in aedibus Menelai con-
 iugem. erat ea mulier perpulchra, venustis superciliis et colore, pulchris

- εὐπάρης, εὐπρόσωπος, βοῶπις, χιονόχρους,
 ἑλικοβλέφαρος, ἄβρά, χαρίτων γέμον ἄλσος,
 1160 λευκοβραχίων, τρυφερά, κάλλος ἀντικρυς ἔμπροσθεν.
 τὸ πρόσωπον κατάλευκον, ἥ παρειὰ ῥοδόχρους,
 C τὸ πρόσωπον ἐπίχαρι, τὸ βλέφαρον ὠραῖον,
 κάλλος ἀνεπιτήδευτον, αὐτόβαπτον, αὐτόχρουν·
 ἔβαπτε τὴν λευκότητα ῥοδόχροια πυρσίῃ,
 1165 ὥς εἴ τις τὸν ἑλέφαντα βάψει λαμπρῇ πορφύρᾳ.
 δειρὴ μακρά, κατάλευκος, ὅθεν ἐμυθουργήθη
 κυκνογενὴ τὴν εὐοπτον Ἑλένην χρηματίζειν.
 ὁρᾷ ταύτην Ἀλέξανδρος, ἀλίσκεται τῷ κάλλει.
 καὶ τί πολλὰ καὶ περιττὰ μακρηγορεῖν καὶ γράφειν;
 1170 ἀρπάζει ταύτην θείουσαν, φυχὰς ἀποδιδράσκει.
 καὶ τὴν φυχὴν ἀδυνατῶν ἄλλως εὖ διαθέσθαι,
 εἰς ναῦν ἐμβὰς ἀλίπλοον ἀπαίρει πρὸς Φοινίκην,
 ἐκ τῆς φερούσης ἐκτραπεῖς πορείας πρὸς τὴν Τροίαν·
 δίδωξιν γὰρ ἐπώπτευσεν ἐκ τῶν ἀδικηθέντων.
 D 1175 ἀποληφθεὶς δὲ πνύμασι σφοδροῖς πολυταράχοις
 μολίς εἰς ἓν ὤρμισατο στομάτων τῶν τοῦ Νείλου,
 Κανωβικὸν ὀνομασθὲν ἐν χρόνοις τοῖς ὑστέροις,
 ἐνθα δεδόμετο νεὼς ἥρωος Ἡρακλέος,
 τοῖς πρόσφυξι δωρούμενος ἀνθρώποις ἀσπλαν.
 1180 εἰς τοῦτον τοῦνον τὸν ναὸν φυχόντες ὑπὸ δέους
 οἱ συμφυγόντες Πάριδι καὶ συνεκπελευκότες
 πολλὰς αὐτοῦ κατέχουν ὕβρεις καὶ λοιδορίας,

1163 ἀβάπτιστον M

1164 πυρίνη M

1178 ναός R

genis et facie, grandibus oculis, colore niveo, rotundis oculis, tenera, nemus quasi quoddam gratias abundans, brachiis albis, delicata, plane viva quaedam elegantia, facie candida, genis rosei coloris, facie venusta, formosis oculis, pulchritudine non adsciticia, colore nativo. tingeat albedinem color roseus, rubens, ac si quis ebur splendente purpura tingat. collum praelongum, candidum; unde ficta est fabula, formosam Helenam e cygno fuisse procreatam. adspicit hanc Alexander: a forma capitur. et quid multa vel dicenda sunt vel scribenda? rapit hanc volentem: fugitivus abscedit. cumque fuga recte institui alio modo non posset, navem ingressus maritima in Phoenicem abit, omisso itinere quod Troiam versus duceret: suspicabatur enim fore ut eum laesi persequerentur. exceptus autem a ventis vehementibus ac turbulentis ad urbem applicuit, quae sita erat ad unum ex ostiis Nili, quod posterioribus saeculis Canobicum est appellatum; ubi Herculis herois fanum erat exstructum, quod hominibus eo confugientibus securitatem concedebat. in hoc fanum prae metu cum se recepiissent quotquot una cum Paride aufugerant domoque navigant,

- ἐκτραγοῦσιν τὰ δεινὰ τὰ παρ' αὐτοῦ πραχθέντα,
τὴν ὕβριν, τὴν ἀσέβειαν τὴν εἰς τὸν ξινοδόχον,
1185 τὴν ἄρπαγὴν τῆς γυναικὸς, καὶ μὴν καὶ τῶν χρημάτων.
ἀκούει ταῦθ' ὁ στρατηγὸς ὁ κληραρχῶν τοῦ τόπου, F 25
ἀκούει ταῦτα καὶ Πρωτεὺς ὁ βασιλεὺς Αἰγύπτου,
καὶ γίνεταί μετ' αὐτοῦ ὁ Πάρις πρὸς ἐκεῖνον
σὺν γυναικί, σὺν χρήμασι, σὺν τοῖς συνεπομένοις.
1190 ὁ μὲν οὖν ἐπυρρᾷτο τίς ἢ γυνὴ καὶ τίνος,
καὶ πόθεν ἀφελόμενος ταύτην περιπλανῶτο.
Ἀλέξανδρος δ' ἀνέπλαττε ψευδοσυνθέτους λόγους.
ὁ δὲ Πρωτεὺς ἐκδιδαχθεὶς τὰ κατὰ τὴν Ἑλένην
τοιούσδε πρὸς Ἀλέξανδρον ἐχρήσατο τοῖς λόγοις.
1195 "εἰ μὴ μοι προκεκῶρωτο καὶ προτεθέσπιστό μοι
μηδὲνα ξένον ἀναιρεῖν τῶν ὑπὸ κλυδωνίου
χειμαζόμενων χαλεποῦ κἄνταῦθα ῥιπτομένων,
μεγάλαις ἂν σε καὶ δειναῖς βασάνοις ἐτισάμην B
ἀχάριστον γενόμενον περὶ τὸν εὐεργέτην
1200 καὶ τοὺς θεσμοὺς πατήσαντα τοὺς τῆς φιλαλληλίας.
τῶν δέ σοι τὰ μὲν χρήματα καὶ τὴν γυναῖκα ταύτην
οὐκ ἀποδώσω, κἂν πολλαῖς χρήσῃ ταῖς κολακείαις,
τῷ δ' Ἑλλήνι τῷ παρὰ σοῦ βλαβέντι συντηρήσω.
σὸν δ' ἔξ αὐτῆς ἀπόσθηθι, κἂν τῆς Αἰγύπτου φεύγῃ.
1205 Πρωτεὺς μὲν οὖν σὺν ἀπειλαῖς ἀπώσατο τὸν Πάριν.
ὁ δὲ κεναῖς ὑπέστρεψε χερσὶ πρὸς τὴν πατρίδα,

1192 συνέπλαττε AM 1197 χειμαζόμενον AM χαλεπῶς R δι-
πτομένου M 1198 ἡμισάμην R 1200 φιλαλληλίας R
1202 μεγάλας R 1204 ἀπόσθηθι A

multas in ipsum contumelias ac probra effundebant, exaggerantes tragice
gravia ipsius facinora, iniuriam et impietatem adversus hospitem, raptum
non solummodo coniugis sed etiam opum. audit haec dux qui isti loco
praeerat: audit et Proteus rex Aegyptiorum. itaque Paris ad ipsum ar-
cessitur cum muliere, cum opibus, cum comitibus. quaerebat rex quae-
nam et cuius esset haec mulier; cuiusnam hac adempta sic oberaret.
Alexander orationem falsam comminiscitur. verum Proteus edoctus
omnia de Helena huiusmodi ad Alexandrum verbis usus est "nisi consti-
tutum a me sancte foret neminem hospitum occidere, qui a tempestate
graviter lactantur et huc appellant, magnis ac gravibus te poenis affice-
rem, qui erga bene meritum ingratus te praestitisti, mutuique amoris
vincula pedibus conculcasti. nunc autem tibi opes has et mulierem non
reddam, etiamsi multis assentationibus utare; sed Graeco abs te laeso ea
servabo. tu autem ex Aegypto fuga discedito." sic Proteus cum minis
Paridem abegit, qui manibus vacuis in patriam reversus est, cum volu-

τῆς ἡδονῆς γευσάμενος ἄκρην δακτύλῳ μόνῳ,
καὶ πρὸς αἰθέρα φθάνουσιν πυρκαϊὰν ἀνάψας.

Καὶ γάρτοι μετὰ τὸν δρασμὸν τούτου τὸν ἀπὸ Σπάρτης

1210 καὶ τὴν Ἑλένης ἄρπαγὴν τοιάδε συμβεβήκει.

C ἐπάνεισι Μενέλαος ἐκ τῆς ἀποδημίας,
μυνθάνει τὸ γενόμενον, ῥηγνύει τὴν ἐσθῆτα,
καὶ σὺν αὐτῷ Τυνδάρεως πατὴρ ὁ τῆς Ἑλένης.
εἰς μέσους ἀφικνοῦνται δὲ τοὺς τῶν Ἑλλήνων πρῶτους

1215 ῥοβολοῦμενοι πρόσωπα καὶ μελανειμονοῦντες,
ὕρκων ἀναμινγίσκουσι τῶν φρικωδῶν ἐκείνων,
οὓς ἦσαν Ἕλληνες ὁμοῦ πάντες ὁμομοκότες,
ὥς εἰ συμβῇ παρὰ τινος Ἑλένην ἄρπαγῆναι,
πάντες ἰδίους σώμασιν αὐτῆς ὑπερμαχοῦνται.

1220 πολλὰ γοῦν ἰκετεύσαντες καὶ δεδωσπηκότες
συμπιέθουσιν τοὺς Ἕλληνας στρατεῦσαι κατὰ Τρώων.
καὶ δὴ πολλοὶ συντρέχουσιν ἐκ νήσων, ἔξ ἡπείρων,
παραθαλάσσιοι, μακρὰν τῆς ἄλμης ἀγιστῶτες,

D ἔξ Ἀθηνῶν αὐθιγενεῖς, ἐκ πάσης τῆς Εὐβοίας,
1225 ἐκ Θετταλῶν, ἔξ Ἀχαιοῶν, ἐκ πάσης τῆς Ἑλλάδος.
ἦσαν καὶ νῆσοι σύμμαχοι, Ἰθάκη, Ῥόδος, Σκῦρος
καὶ Σάλαμις, καὶ σὺν αὐταῖς ἡ τρισμεγίστη Κρήτη.
Κορίνθιοι συνήσαν, Ἀργεῖοι συνεμάχον,
καὶ στόλος μυριάστολος αὐτῶν συνεκροτεῖτο.

1230 ἦν Μενεσθεὺς ἔξ Ἀθηνῶν, Νέστωρ ἀπὸ τῆς Πύλου,
ἐκ τῆς Ἰθάκης Ὀδυσσεύς, ἐκ Σαλαμῖνος Αἴας,

1214 μάγονς A
1222 ἡπείρου A

1220 ἰκετεύοντες R
1229 αὐτοῖς RR

1221 ἐκπλεῦσαι R

ptatem extremo tantum digito gustasset et rogam accendisset caelum ipsum attingentem.

Hoc modo fuga Paridis e Sparta Helenaeque raptus accidit. revertitur ex peregrinatione Menelaus: quid evenisset, accipit. vestem lacerat; et cum ipso Tyndareus Helenae pater idem facit. una principum Graecorum coetum adeunt, denigratis vultibus, vestesque pullas induti. iurisiurandi illius horrendi commonefaciunt, quod Graeci omnes simul iuraverant, ut si contingeret Helenam ab aliquo rapti, omnes suis cum corporibus pro ea pugnarent. multum ergo cum supplicassent ac pudorem iniēcissent, persuadent Graecis ut bellum adversus Troianos facerent. itaque multi de insulis ac terris continentibus concurrunt, maritimi et longe a mari distantes, Athenis Athenienses, itemque de tota Euboea ex Thessalia, ex Achaia, ex tota Graecia. erant et insulae sociae, Rhodus, Ithaca, Scyrus, Salamis, et cum his maxima illa Creta. itabant una Corinthii: socii erant Argivi. mille navium classis est ab ipsis coacta. aderat Menestheus Atheniensis, Nestor Pylius, Ulysses ex Ithaca, ex

- ἐκ Κρήτης ἦν Ἰδομενεύς, Τληπόλεμος ἐκ Ῥόδου,
πάντες τὸ γένος ἔλκοντες ἐξ ἐγγειῶν αἱμάτων,
ἀριπρεπεῖς, διογενεῖς, ἀρεῖκοί, γεννάδαι;
1235 γενναῖοι, θυμολόοντες, ἄνδρες αἱμάτων πάντες.
ὁ δὲ Φθιώτης Ἀχιλλεὺς ἔλαμπεν ὑπὲρ πάντας,
ἄνθρωπος πολεμόκλονος, ἄλκιμος, βριαρόχειρ.
καὶ τοῖνυν ἔξαρτύσαντες τῶν χιλιόων στύλον
ἰστώσιν Ἀγαμέμνονα στολάρχην καὶ στρατάρχην,
1240 ἄνδρα γενναῖον καὶ κυλόν, ἥρουν ῥωμαλέον,
καὶ κάλλει διαπρέποντα καὶ βραχιόνων σθένει.
πατρίδων μὲν ἀπαίρουσι καὶ φθίων καὶ τοκίων,
ἐκθύμως ναυστολοῦνται δὲ κατὰ τῆς πολέμιας.
κοιτῇ δὲ συσκεψάμενοι κρίνουσιν εἶναι δεόν
1245 λεηλατεῖν τε καὶ πορθεῖν τὰ πρῶσοικα τῇ Τροίᾳ,
ὥς ἂν καὶ τούτοις γένοιτο τῶν ἀναγκαίων πόρος
καὶ τοῖς Τρωσὶν ἐκκόπιοιτο τὰ πρὸς τὴν συμμαχίαν.
στελλεται τοῖνυν Ἀχιλλεὺς καὶ τῶν ἀρίστων ἄλλοι,
καὶ νήσοις ἐπιτίθενται καὶ κείρουσιν ἡπείρους,
1250 καὶ τέλεον ἐκτρίβουσιν δσα τῶν πολέμων.
ἤκουστο μὲν οὖν Ἕλλησι τὰ περὶ τῆς Ἑλένης,
ὥς ὁ Πρωτεὺς ὁ βασιλεὺς ἀφέλοιτο τὸν Πάριον,
ὥς παρ' αὐτοῦ φυλάττοιο κατὰ τὴν πόλιν Μίμφριν·
ἀλλ' ἤγωνίζοντό, φασι, περιγενέσθαι Τροίας,
1255 φήμης κρατούσης παρ' αὐτοῖς ὡς θησαυροῖς χρυσίου
ἐνεθνηόιτο, καὶ πολλῷ τῷ πλούτῳ περιβρίθαι.

1232 τριπόλεμος ARR

1238 μυριόωναν R

1241 δια-

λάμποντα A

1246 γίνοιτο R

1251 οὖν] τοῖς M

Salamine Ajax, Idomeneus e Creta, e Rhodo Tlepolemus, omnes originem generis habentes e nobili sanguine, insignes, orti Iove, Mavortii, fortes, generosi, leoninis animis praediti. supra omnes Achilles e Phthia habebat, vir bellicosus, fortis, robustus manibus. enimvero instructa mille navium classe, Agamemnonem classis et exercitus imperatorem constituunt, virum generosum ac bonum, heroa robustum, praestantem forma et vi brachiorum. discedunt a patria et amicis et parentibus, animoque forti versus hosticum solum classem dirigunt. re communiter deliberata, statuunt esse necessarium ut diriperent ac exacinderent Troiae viciniam, ut ipsi copiam commeatus acquirerent et Troianis sociorum vires frangerentur. itaque mittitur Achilles cum aliis viris praestantissimis, qui insulas invadunt et continentes depredantur, ac tandem res hostium prorsus atterunt. audierant quidem Graeci, de Helena quid factum esset, nimirum Protea regem Paridi eam ademisse, ac ab illo res ipsius omnes custodiri: verum omni studio conabantur, ceu fertur, occupare Troiam, cum fama constans esset auri thesauris eam abundare ac magnis opibus

- ἤθελον δὲ καὶ τίσασθαι τοὺς προλελυπηκότας·
 ἄνδρῳ γὰρ καὶ μαλακῷ καὶ ταπεινῷ ἡγοῦντο
 μὴ λήψεσθαι τῆς ὕβρεως ποινὰς τὰς προσηκούσας.
- C 1260 ὥς οὖν οἱ Τρῶες ἐβλεψαν τὸν τηλικούτον στόλον,
 καὶ τὴν πληθὺν ἱστορήσαν τὴν νειναυστοληκυῖαν,
 ἀπανταχόθεν ἑαυτοῖς ἀθροίσαντες συμμάχους,
 Κῦρας Λυκίους καὶ Μυσοὺς καὶ Μαιόνας καὶ Φρύγας,
 καὶ προσεταιρισάμενοι σύμπαν Ἀσίας ἔθνος,
- 1265 ὅπόσον ἡπειρωτικόν, ὅσον ἐν παραλίῃ,
 ἀντεπεξῆγον στρατιᾷς σμῆνος ἀπειραρίθμου.
 καὶ χρόνος διηγήετο μακρὸς ἐν τῷ πολέμῳ.
 οἱ δὲ τῆς πόλεως ἀντὶς οἰκήτορες τῆς Τροίας
 ἦσαν ὑπὲρ πεντήκοντα λαοὺ χιλιανδρίας.
- 1270 τὰ μὲν οὖν πρῶτα κραταιῶς ὥπλιζοντο πρὸς μάχην,
 ἀνδροκαρδίοις συμβολαῖς τὰς φάλαγγας ἡγνύντες·
 ὥς δ' ἐπειράσθησαν ὀψὲ τῆς Ἀχιλλέως ὁύμης
- D καὶ τὴν πυρώδη καὶ θερμὴν εἶδον ἐδκινήσιάν,
 καὶ τὴν ἀρρενωπότητα καὶ τὴν θυμοτολμίαν,
- 1275 ἐκάθηντο τοῖς τέλγεσιν αὐτοῦς συγκεκλεικότες
 καὶ μηδαμῶς τοῖς Ἕλλησιν ἀντεπελθεῖν τολμῶντες,
 ἕως ἢ πάντα στρέφουσαι καὶ πάντα συγκνῶσαι
 καὶ πάντων μῆτιρ τῶν κακῶν, ἢ βασκανία λέγω,
 τὴν Ἀχιλλέως ἡμβλυνεν ὁρμὴν τὴν δραστηρίαν
- 1280 καὶ Τρῶας παρεθάρρυνεν ἐκείνου χολωθέντος.

1263 Παίονας R
 μέαν R

1272 ἐπειράσθησαν R
 1278 τὴν βασκανίαν R

1274 εὐθυτολ-

esse refertam. volebant etiam ulcisci eos qui prius laeserant: etenim viris indignum, mollis deiectionis animi putabant esse illatae iniuriae poenas debitas non exigere. cum igitur tantam classem Troiani cernerent coramque multitudinem intuerentur, quae advenerat, collectis undique suis bellorum sociis, Caribus Lyciis Mysiis Maeonibus Phrygiis, adiuncta itidem sibi quavis Asiae natione, quotquot erant mediterranei, quotquot maritimi, contra Graecos exercitus innumeri quoddam velut examen educabant, ita ut longum tempus in hoc bello contereretur. erant ipsius urbis Troianae habitatores supra hominum quinquaginta milia. et initio quidem ad pugnam se magna vi armabant, virilibusque congressibus phalanges per rumpebant: verum posteaquam Achilles robur tandem experti sunt eiusque mobilitatem igneam et ardentem conspexerunt, itemque virilem faciem et animosam audaciam, intra ipsa occlusi moenia desidebant, nec adversus Graecos ullo modo progredi audebant, donec omnia vertens et omnia perturbans, omniumque malorum mater, invidiam dico, impetum Achilles in rebus gerendis retudit, illoque ira commoto Troianorum ani-

- τὸ δὲ τῆς λύπης αἷτιον τῆς τοῦτον πικρανύσης
ὁ Παλαμήδους φόνος ἦν ἀδίκως ὁλωλότος.
τὸ δ' ὅπως γέγονε, καὶ τίς ὁ συσκευάσας, λέξω.
Ὁ νησιώτης Ὀδυσσεὺς κατὰ τοῦ Παλαμήδους
- 1285 ἄσπονδον μῖσος ἔτρεφε καὶ φθόνον ἐκ καρδίας,
οἷτι παρὰ τοῖς Ἕλλησιν ἦν Παλαμήδους κλέος
καὶ πάντες οἴαπερ θεῶ προσέχοντες ἐκείνῳ
καρδιακὴν τὴν πρὸς αὐτὸν ὑπέτρεφον ἀγάπην.
καὶ γὰρ πρόγνω τοῦ λοιμοῦ τὸ βέλος τὸ πυρφόρον,
- 1290 καὶ πᾶσι προειμήνυσεν Ἑλλήνων στρατιάρχαις,
καὶ πάντων τούτων τῷ κακῷ ἡικρῶς δαμαζομένων
ἐκεῖνος διετήρησεν Ἕλληνας ἀπημάντους,
τὸ μὲν ὑποτιθέμενος καὶ λόγοις καταρτίζων,
τὸ δὲ καὶ πράγμασιν αὐτοῖς διδάσκων τὸ συμφέρον.
- 1295 ἐκ τούτου τοίνυν Ὀδυσσεὺς ἐτήκετο τῷ φθόνῳ,
βλέπων ὑπερφιλούμενον πᾶσι τὸν Παλαμήδην,
αὐτὸν δὲ νομιζόμενον ὡς ἓνα τῶν τοῦ πλήθους.
ἐντεῦθεν δόλους ἤρτεε καὶ μηχανορραφίας,
καὶ συνεσκέυαζε βουλὰς πλήρεις συκοφαντίας.
- 1300 τοῦ μὲν οὖν καρτερόχειρος παρόντος Ἀχιλλεύως
ἠπράκτου τὰ βουλευόμενα παιδὸς τοῦ Λαερτίου,
καὶ πᾶν τὸ τυρενόμενον κατὰ τοῦ Παλαμήδους
καὶ μηχανορραφούμενον ἦν ὡς ἀράχνης νήμα·
ὡς δ' Ἀχιλλεὺς ἀπέσταλτο σὺν ἄλλοις ἀριστεύουσιν

P 27

B

1285 ἄσπονδον A
σεν AR

1291 τούτῳ interpre-
1304 βασίλει A

1292 συνετήρη-

nos erexit. doloris autem causa, qui hunc exacerbat, erat Palamedis caedes iniuste necati. dicam vero qui hoc factum, et quis auctor fuerit.

Ulysses ex insula natus adversus Palamedem odium implacabile alebat et invidiam ex imo corde conceptam; idque propterea quod apud Graecos Palamedes floreret, quodque cuncti ad ipsum intentis animis, tanquam ad deum, intimo pectoris amore hominem complecterentur. nam praecogno- verat pestis ardentis telum, eamque toti Graecorum exercitui praedixerat. cumque omnes ab hoc malo acerbè affligerentur, ipse Graecos illaesos a peste servaverat, partim eis consulens et homines oratione confirmans, partim ipsa re docens quid potissimum conducere. hinc igitur Ulysses invidia flagrabat, cum Palamedem vehementer diligi carneret, se vero haberi tanquam unum de plebe. ex eo tempore fraudes ac molitiones ne- ctebat consiliaque calumniae plena parabat. verum quamdiu robustus Achil- les aderat, nihil efficere consilia filii Laertis poterant, nec eorum quic- quam quae contra Palamedem struebantur: nam quodcumque nectebatur, erat instar telae araneae. verum posteaquam Achilles cum ducibus caeteris

- 1305 συνάψων πόλεμόν τισιν ὑπερμαχοῦσι Τρώων,
καὶ συνεπόμενον αὐτῷ καὶ Παλαμήδην εἶχεν
(ὑπερεγλίχετο καὶ γὰρ πάντῃ συνεῖναι τούτῳ),
ἐνταῦθ' ὁ πάντολμος ἀνὴρ δραξάμενος ἀδείας
τὴν Ἀγαμέμνονος σὺλᾶ κουφόνοιαν ἐν πρώτοις,
- 1310 καὶ δῆθεν προσποιούμενος ὑπερφιλεῖν ἐκείνον
"ἔρᾱ" φησὶν, "ὦ βασιλεῦ, ἀρχῆς τῆς τῶν Ἑλλήνων
C ὁ κραταιώχειρ Ἀχιλλεύς· κεντεῖ γὰρ ἡ νέότης.
καὶ Παλαμήδην ὡς δεινὸν εἰπεῖν καὶ κολακεῦσαι
καὶ μιστροπὸν καὶ συνεργὸν εἰς τοῦτο προσλαμβάνει.
- 1315 μετὰ μικρὸν δ' ἐλεύσονται τῆς μάχης τελεσθείσης,
καὶ σοὶ μὲν βοῦς προσάξουσιν ἀγέλας τε θρημμάτων,
αὐτοὶ δὲ σφτετερίσονται χρημάτων ὅλας θήκας,
οἷς τοὺς Ἑλλήνων δυνατοὺς ὑποποιήσονται τε
καὶ κατὰ σοῦ κινήσουσιν, ὡς τῆς ἀρχῆς ἐκπέσης."
- 1320 ἤκουσε ταῦθ' ὁ βασιλεύς, ἐπείσθη, συνηρώπη,
καὶ τῷ τοῦ δόλου σκευαστῇ χρῆται πρὸς συμβουλίαν.
καὶ γίνεται μετὰπτεμπος εὐθὺς ὁ Παλαμήδης,
καὶ μονωθεὶς ταῖς ἄρκυσιν ἐμπίπτει ταῖς τοῦ φθόνου.
D συκοφαντεῖται τοῖς Τρωσὶν Ἑλληνος προδιδόναι,
- 1325 καὶ γίνεται λιθόλευστος (φεῦ, ὅλα ποιεῖς φθόνη!)
ἄλλο μηδὲν φθεγγόμενος εἰ μὴ τὸ ῥῆμα τοῦτο
"ὦ ρυστυχὴς ἀλγεία, σὲ καὶ πενθῶ καὶ στένω·
σὺ γὰρ μου προαπόλωλας καὶ προεθανατώθης."

1307 αἰε συνεῖναι RR, συναπιέναι A
1321 φθόνου R 1323 φόνου AR

1318 οἷς] καὶ MR

missus fuit bellum gesturus cum quibusdam Troianorum defensoribus, cuius expeditionis comitem secum habebat Palamedem (etenim vehementer illi semper adesse cupiebat), tum vero quidvis audens ille, nactus occasionem periculi expertem, Agamemnonis primum levitatem praedatur, seque simulans ipsius esse perquam studiosum "affectat" inquit, "mi rex, Graecorum imperium Achilles ille robustus, a iuvenili aetate impulsus, ac Palamedem ceu dicendi et assentandi peritum lenonis instar ac socii ad hoc sibi adiungit. neque multo post commisso praelio venient; ac tibi quidem boves afferent et greges ovium: verum ipsi plena pecuniis vasa furtim auferent, quibus et subiciant sibi Graecorum potentiores et contra te concitabunt, ut imperium amittas." audit haec rex: persuasus et captus est, auctorem fraudis in consilium adhibet. statim deinde Palamedes arcessitur, et solus relictus in caedis laqueos incidit: per calumniam insinulatur, quasi Graecos Troianis proderet; lapidibus obruitur (heu quae perpetrata, invidia!), nihil cum dixisset aliud quam hoc verbum "infelix veritas, te lugeo deploroque gemens. nam tu ante me periisti et morte

- ἐπάνεισιν ὁ Θέτιδος μετὰ λαμπρῶν τροπαίων,
 1330 μανθάνει τὸ γενόμενον, οἰκτεῖρει Παλαμῆδην,
 βαρυνθευμῆ, βαρυνπενθεῖ, τοῖς Ἑλλήσι μηνίει,
 ἀφίσταται τοῦ μάχεσθαι καὶ συμμαχεῖν ἐκείνοις.
 ἐντεῦθεν θάρσος Ἐκτορι καὶ τοῖς αὐτοῦ συμμάχοις,
 καὶ συγκροτοῦσιν Ἑλλήσι μάχης ἰσχυρομάχους·
 1335 ἐντεῦθεν φόνοι καὶ σφαγαὶ καὶ πρόχυνσις αἱμάτων,
 ἀνδροκτασίαι καὶ βοαὶ καὶ λιμνασμοὶ τοῦ λύθρου.
 καὶ πίπτονσιν ὡς στάχτες τὰ τῶν Ἑλλήνων σμήνη, P 28
 καὶ ταπεινοῦνται, καὶ δεινοῖς ἀπείροις συσχεθέντες
 ἐν μεταμέλῳ γίνονται τῶν πεπλημμελημένων.
 1340 οἱ πρὶν τε σοβαρόφρονες λόγοις ἱκετηρίοις
 ἐδέοντο τοῦ Θέτιδος καταλλαγῆναι σφίσιν.
 ἀλλ' οὐ πρόσεισγεν Ἀχιλλεὺς τούτοις, οὐ κατεκάμφθη,
 ἕως πεσὼν ὁ Πάτροκλος, ὃν περ ὑπερηγάπα,
 ἐκ πυλαμῶν ἡρωϊκῶν γενναίων Ἐκτορέων,
 1345 αὐτὸν παρεβιάσατο δραμεῖν κατὰ τῶν Τρώων.
 ἔξεισι τοίνυν Ἀχιλλεὺς πρὸς πόλεμον πῆρ πνέων.
 καὶ ῥήγνυσιν τὰς φάλαγγας, καὶ κτείνει τοὺς προμάχους
 καὶ σὺν αὐτοῖς τὸν Ἐκτορα τὸν κίονα τῆς Τροίας, B
 ἄνδρα βριθύν, ἀρεϊκόν, ὅπλοισι ἐντεθραμμένον,
 1350 μωλωπισμοὺς ἐμφαίνοντα τοῖς στήθεσι μυρλόους,
 οὓς εἶχε συμπλεκόμενος τοῖς ταύροις τοῖς ἀγρίοις

1333 θράσος R
 γῆναι A
 1346 εἰς R
 φοντα AR

1338 θανατοῦνται R
 1342 οὐκ ἐπεκάμφθη R
 1347 καὶ κτείνει] τροποῦται M

1341 μεταλλα-
 1345 κατεβιάσατο R
 1350 ἐμφέ-

affecta es." revertitur inde Thetidis filius cum tropaeis splendidis; accipit quod acciderat, Palamedem miseratur, indignatur, luget graviter, irascitur Graecis, pugnare desinit atque illos in praeliis iuvare. hinc nata Hectori et sociis eius audacia. pugnas cum Graecis validas conserunt. hinc caedes, mactationes, effusiones sanguinis ortae, hinc homicidia, clamores, restagnationes cruoris. instar aristarum Graecorum agmina concidunt, qui animis deiecti cum malis premerentur innumeris, paenitentia ducti sunt eorum quae deliquerant; cumque prius superbe se extulissent, nunc Thetidis filium verbis supplicibus orabant ut ipsis reconciliaretur. verum Achilles illa non curabat, quo eis opem ferret, donec Patroclus cecidisset, quem valde diligebat, interfectus ab heroicis manibus Hectoris. tum vero perpulerunt eum ut adversus Troianos procuraret. itaque progreditur ad pugnam Achilles, ignem spirans: perrumpit phalanges, prima stantes in acie necat, et inter eos Hectorem ipsum, Troiae columnam, virum fortem, mavortium, nutritum in armis, gerentem

προ τοῦ τοῦς Ἕλληνας ἔλθεῖν καὶ συγκροτῆσαι μάχην.

[ἀντιπαράτασσομένοις ἔθνεσιν ἀλλογλώσσοις.]

Ἀναιρεθέντος δ' Ἑκτορος τοῦ τολμηροκαρδίου

1355 μετακαλεῖται Πρίαμος συμμάχους Ἀμαζόνας·

καὶ πάλιν μάχῃ καρτερά, καὶ θανατοῦνται πᾶσαι.

ἐκ πάντων οὖν ἀπορηθεὶς ὁ Δαρδανίδης γέρων

εἰς τὸν Δαβὶδ τὸν ἄνακτα τῆς Ἰουδαίας πέμπει,

παλάμην ἑξαيتούμενος σὺμμαχικὴν ἐκεῖθεν.

1360 ἀλλ' ὁ Δαβὶδ οὐ δίδωσιν, εἴτε τὸ τηνικαῦτα

C ἀντιπαράτασσομένοις ἔθνεσιν ἀλλογλώσσοις,

εἴτε καὶ μυστατιόμενος Ἕλληνας καὶ βαρβάρους·

ὥς μὴ θιὲν γινώσκοντας ἀλλ' εἰδωλολατρουύτας,

καὶ δεδιὼς μὴ φέσαιεν εἰς πλάνην Ἰουδαῖοι,

1365 εἰ παρ' αὐτοῦ πεμφθήσονται σύμμαχοι τοῖς ἐν Τροίᾳ,

πρὸς τὴν κυκλίαν ἔχοντες εὐεπιφόρως φύσει.

τὸν οὖν Ταντάνην τῶν Ἰνδῶν Πρίαμος ἱκετεύει,

καὶ μετὰ πλῆθους στέλλεται Μέμωνιν ἀπειραγῆμιν.

ὁ δὲ στρατὸς ἦσαν Ἰνδοὶ πάντες μελανοχρῶτες·

1370 ὕσπερ ἰδόντες Ἕλληνες ἐν ἀλλοκότῳ θέμᾳ,

καὶ δειλιύσαντες αὐτῶν μορφὴν καὶ πανοπλίαν,

καὶ ζῆα περιτρέσαντες ὑπὲρ Ἰνδία τρέφει,

D νύκτωρ φυγεῖν ἐσκέπτοντο καὶ προλιπεῖν τὴν Τροίαν.

ἀλλ' ὁμως ἀντετάξαντο πρὸς τοὺς κελαινοχρῶτας,

1353 ἀντιπαράτασσομένους? sed praestat expungere versum infra

(1361) recurrentem.

1356 κρατερά R

1358 πρὸς R

1361 ἀντιπαράτασσομένους R

1364 φεύσαιεν MRR

1367 παν-

τάνην τὸν Ἰνδόν M

1374 παρετάξαντο R

μελανοχρῶτας AR

in pectore cicatrices infinitas, quas ex conflictibus adversus feros tauros acceperat prius quam Graeci venissent et cum eo depugnassent.

Hectore perempto, qui audaci praeditus fuerat corde, Priamus Amazonas ad belli societatem arcessit. itaque rursum pugnatur, et omnes necantur. hoc modo senex ille Dardanides ab omnibus destitutus, ad Davidem Iudaeae regem suos mittit; qui ab eo manum auxiliarem poscerent. verum David illam haud porrexit, sive id temporis bellum gerebat adversus nationes extraneas, sive abhorrrens a Graecis simul et barbaris, ut qui deum non cognoscerent sed deaeros colerent, ac veritus ne Iudaei ad errorem prolaberentur, si ab ipso Troianis auxiliares copiae mitterentur, cum alias a natura proclives ad vitium forent. igitur regem Indorum Tantaniem Priamus ad opem sibi ferendam suppliciter invitat, et infinita cum multitudine Memnon mittitur. exercitus erat Indicus, omnes colore nigro. quos cum aspexissent Graeci peregrino colore praeditos, formam eorum et armaturam veriti, simulque bestias illas fornicantes quas alit India, fugere noctu Troiamque relinquere cogitabant. sed tamen nigris

- 1375 καὶ τῶν Ἰνδῶν τοῖς αἵμασιν ἠρώθρυσαν ἄροῦρας,
καὶ τοῦ Σκαμάνδρου τὰς ῥοὰς ἐφοίνιζαν τοῖς λυθροῖς.
Ἐν τούτοις οὖν κατέλαβεν ἡ τῶν ἀναθημάτων
τοῖς Ἑλλήσι πανήγυρις, ἀλλὰ καὶ τοῖς βαρβάροις,
καὶ πᾶσιν ἦν ἀνακωχή πολέμων καὶ καμάτων.
- 1380 καὶ δὴ στρατὸς Ἑλλήνιος καὶ τὸ τῶν Τρώων σμήνος
ἀλλήλοισι ἐπεμίνυντο πρᾶξαι μηδὲν τολμῶντες.
ἦν δὲ ναὸς πρὸ τῶν τειχῶν τῆς καλλιπύργου Τροίας,
ἔνθα θυμῶν Ἀχιλλεὺς εἶδε τὴν Πολυξένην
καὶ τὸν πυρρὸν τοῦ πρὸς αὐτὴν ἔρωτος ἐπανήψεν·
- 1385 ἐν λυθροῖς γὰρ τοῖς Ἑκτορος αὐτὴν προειωράκει,
καὶ κατασχεῖν δυνάμενος ὅμως οὐκ ἠβουλήθη.
τότε δ' ὥς εἶδεν ἐπαθε, καὶ τῷ πατρὶ Πριάμῳ
λόγους ἐπέστειλε ζητῶν εἰς γάμον Πολυξένην.
ὁ δὲ σγγκατατίθισθαι δῆθεν προσεποιεῖτο;
- 1390 καὶ ταῦτα δόλοισι ἔπραττον Ἀηΐφοβος καὶ Πάρις.
ὥς οὖν εἰσῆλθον εἰς ναὸν Ἀπόλλωνος Ἀλσαῖον
ὄρκοις κατιμπιδῶσόντες τὰ περὶ Πολυξένης,
ὁ μὲν Ἀηΐφοβος προσφὺς ἐφίλει τὸν Πηλέως,
φίλης νυμφίον ἀδελφῆς αὐτὸν κατονομάζων,
- 1395 ἑγγὺς δὲ στὰς Ἀλέξανδρος ἐπήνεγκε καιρίαν,
καὶ πλήξας ὑπέξεφυγε μετὰ τοῦ Ἀηΐφόβου.
ὁ δ' Ἀχιλλεὺς κατενεχθεὶς πνοαῖς ἦν ἐν ἐσχάταις.

P 29

B

1377 δὲ MRB 1378 τῶν βαρβάρων ARR 1381 τελοῦν-
τες R 1384 ἐπανήψεν MR 1388 ἐπέστειλλε RR 1392 κατ-
εμπιδῶσαντες ARR 1394 ἐνέτην R

demum hominibus aciem opposuerunt. Indorumque sanguine terram tinxe-
runt, ut ea ruberet ac ipsa flumina Scamandri cruor purpurea redderet.

Eo tempore festum donariorum appetebat, quod tam Graeci quam
barbari celebrabant. itaque factae sunt induciae bellorum ac laborum.
quibus durantibus Graecorum et Troianorum copiae ostentabant se qui-
dem mutuo, sed nihil moliri contra se invicem audebant. templum vero
quoddam erat ante Troiam pulchris ornatam turribus, in quo frequenter
versans Achilles Polyxenam vidit et ardenti eius amore correptus est.
quippe conspexerat eam, priusquam Hector redimeretur; ubi cum illam
retinere potuisset, non tamen id facere voluit. at ubi tunc eam adspexit,
affici coepit, Priamoque patri denuntiavit se Polyxenam uxorem poscere.
Priamus assentiri se simulabat, Deiphobo et Paride fraudes hasce machi-
nantibus. quare cum ingrederentur in Apollinis Alphaei fanum, iureiu-
rando se obstricturi in causa Polyxanae, Deiphobus Pelei filium comple-
xus osculabatur, carae sororis illum sponsum appellando, Alexander autem
prope altaris letale vulnus infixit; quo illato una cum Deiphobo in fu-
gam se proripuit. Achilles collapsus extremam agebat animam. id Ulys-

- ἦσθετο τούτων Ὀδυσσεύς, σνείπετο γὰρ τούτῳ,
καὶ σὸν αὐτῷ διογενὴς Αἴας ὁ Τελαμῶνος.
- 1400 ἄμφω τόγαρ εἰς τὸν ναὸν συνεσπεπηδηκότες
εὗρον τὸν ἦρω κείμενον αἵμασι πεφυρμένον,
ἀπεσβηκὸς ἐμπνέοντα, μόγῃς κινοῦνται γλῶσσαν
καὶ μέλλοντα καλύπτεσθαι τὰ βλέφαρα τῇ σκότει.
ὥς εἶδον οὖν ὠλόλυξαν, καὶ προσπεσὼν τῷ στήθει
- 1405 Αἴας ὁ μέγας ἐν κλαυθμῷ πρὸς τὸν Πηλέως εἶπεν
"ἦν ἄρα, πολεμύκλονε καὶ γίγα βριαρόχειρ,
ὃς ἀνελεῖν ἠδύνατο τὸν θνυμολέοντά σε."
ὁ δ' ἄμυνρὸν ἐφώνησε καὶ παρακεκομμένον
- C "ἀνείλόν με Διήφοβος καὶ Πάρις μετὰ δόλῳ."
1410 καὶ ταῦτ' εἰπὼν ἐξέπνευσεν ὁ τηλικούτος ἦρω.
Αἴας δ' ἐπ' ὤμων θέμενος τὸ σκῆρος Ἀχιλλέως
πικρῶς ἐπὶ τὸν ναύσταθμον ἤγαγεν ὀλολύζων.
Εὐθὺς δὲ μετεπέμψαντο Πύρρον τὸν Ἀχιλλέως
τὸν καὶ Νεοπτόλεμον, τὸν ἀπὸ Διῶδαμείας.
- 1415 καὶ πάλιν γόνοι καὶ σφαγαί, πάλιν ἀνδροκτασίαι,
καὶ πάλιν αἱματόφυρτοι Τροίας αἱ πεδιάδες,
καὶ πάλιν αἱμοφόρυκτα τὰ τοῦ Σκαμάνδρου ῥεῖθρα,
ἕως τῶν μάντεων αὐτοῖς χρησμούς ἐκφοιβασάντων
ὥς οὐ χρεῶν ἔστιν ἐλεῖν ἀπὸ πολέμου Τροίαν
- 1420 οὐδ' ἐκ χειρῶν οὐδ' ἐκ ξιφῶν, ἀλλ' ἀπὸ δόλου μύονσ,
D τὸν ἵππον ἐτεκῆνυντο τὸν ξύλινον ἐκείνον,

1401 αἵματι A 1402 μόγῃς AR γλῶτταν R 1403 σκό-
τω MRR 1409 ἀνείλε R 1411 τὸ τηλικούτο σκῆρος R
1416 τῆς Τροίας πεδιάδες AM 1419 λαβεῖν R

ses animadvertibat, qui comitatus eum fuerat, una cum Aiace Telamonis filio, Iove sato. quapropter in fanum uterque simul cum irrupissent, heroem illum iacentem invenerunt, cruore foedatum, extremos ducentem spiritus, vix linguam moventem et iam iamque cernendi usum amissurum. itaque illo conspecto ululabant, et ad pectus eius allapsus Ajax Telamonius cum lamento Achillem allocutus est: "o vir mavortie, robustis manibus gigas, quisnam te leonino corde praeditum occidere potuit?" ille perobscure concisoque vocem hanc edidit "fraudente Deiphobus atque Paris me interfecerunt." quae effatus insignis heros expiravit. Ajax vero corpus Achillis humeris impositum acerbo cum eiulatu ad portum detulit.

Mox Pyrrhum Achillis filium arceasunt, cognomento Neoptoleum, Deiodamea matre natum. rursus caedes, mactationes, homicidia exoriantur; rursus campi Troiani cruore imbuuntur, donec vatibus oracula pronuntiantibus, fatale non esse bello Troiam occupari, nec manibus nec gladiis, sed tantum fraude, ligneum equum Graeci fabricarunt, et in eum

- καὶ καταφράκτους εἰς αὐτὸν ἄνδρας εἰσενεγκόντες
ἀπαίρειν δῆθεν ἔδοξαν πρὸς τὰς ἐνεγκαμένους.
καὶ τὸν μὲν ἵππον εἴουσιν αὐτοῦ πρὸς τῷ ναυστάθμῳ,
1425 αὐτοὶ δ' ἐφώρμουν ταῖς ναυσὶν ἐν τῇ Τενέδῳ νήσῳ.
εἶδον οἱ Τρῶες τὸ συμβάν, εἶδον ἐρήμονες ὕρμους.
τὸν ἵππον μόνον βλέποντες ἠπόρουσαν, ἐθαμβοῦντο.
καὶ πρῶτον μὲν νομίζοντες εἶναι τὸ πᾶν ἀπάτην
φθείρειν τὸν ἵππον ὥρμητον, περὶ παραδιδόναι
1430 ἢ καὶ ῥίπτειν κατὰ πετρῶν κατὰ βυθοῦ θαλάσσης·
εἶτα (καὶ γὰρ κεκέρωτο Τροίαν ἁλῶναι τότε)
προσηκόν ἔδοξεν αὐτοῖς εἰσενεγκεῖν τὸν ἵππον
ὥς ἄγαλμα καὶ λάφυρον ἀπὸ τῶν ἐναντίων.
οἱ μὲν αὐτὸν εἰσήνεγκαν, καὶ πότοις καὶ χορείαις P 30
1435 αὐτοὺς ἐκδόντες ὑπνωτικὸν βαθὺν νήγρετον ὑπνον·
οἱ δ' ἄνδρες οἱ κρυπτόμενοι, καὶ πρὸς αὐτῷ λοχῶντες,
ὑπεξελθόντες σιωπῇ φρυκτωρὸν ἤραν μέγαν.
ὅπερ ἰδόντες Ἕλληνες οἱ προικπεπλευκότες
θῦτον ἢ λόγος ἐν ναυσὶ κατήσαν πρὸς τὴν Τροίαν,
1440 καὶ τῶν πυλῶν ἀνοίγεισιν παρὰ τῶν προεμβάντων
ὥς ὕδωρ εἰσεχύθησαν λάβρως ποθὲν πλημμυραν.
Τῆς στεροπύργου τοιγαροῦν οὕτω ληφθείσης Τροίας
γυναῖκες ἀρηρηπάζοντο πασιδάδων νεοπήκτων,
ἢ γῇ κατελιμνάζετο τοῖς φόνοις τῶν πιπτόντων, B
1445 βρέφος ὑπαγκάλιδιον ἐρρήγνυτο τῷ τοίχῳ.

1424 τῶν ναυστάθμων ARR 1427 ἐθαμβοῦντο A 1436 αὐ-
τὸν MR 1441 λάφυρον MR 1444 βαρβάρων R 1445 καὶ
βρέφος ὑπαγκάλιστον ἐρρήπτετο πρὸς τεῖχος R. πρὸς τεῖχος etiam A.

vis armatis impositis se versus patriam solum solvere simularunt. et equum quidem istic iuxta portum relinquebant, ipsi vero cum navibus ad Tenedum insulam appellebant. videbant Troiani quod acciderat; portus aspicebant vacuos, solum equum intuentes dubitabant et obstupescabant. ac primo quidem existimantes subesse fraudem, equum abolere festinabant igni traditum vel de scopulis in profunditatem maris abiectum. deinde (nam statutum erat divinitus Troiam tunc esse capiendam) visum est eis equum in urbem traducendum esse tanquam simulacrum quoddam et spoliis hostibus ademptum. quapropter eum in urbem cum potationibus et choreis intulerunt, seque deinceps somno gravi inexcitabili dederunt. at illi qui absconditi latebant in eo per insidias, silenter egressi magnum ignem suscitaverunt. quod conspicati Graeci, qui prius discesserant, dicto citius cum navigiis ad Troiam applicuerunt. cumque portae fuissent apertae ab iis qui erant prius ingressi, clanculum in eam infusi sunt instar exundantis aquae.

Hoc modo cum Troia, firmis munita turribus, esset capta, feminae rapiebantur e lectis recentibus, terra per caedes cadentium stagna-

ἦσθετο τούτων Ὀδυσσεύς, συνείπετο γὰρ τούτῳ,
καὶ σὺν αὐτῷ διογενὴς Αἴας ὁ Τελαμῶνος.

1400 ἄμφω τοίγαρ εἰς τὸν ναὸν συνεισπεπηδηκότες
εὗρον τὸν ἥρω κείμενον αἵμασι πεφυρμένον,
ἄπεισθηκὸς ἐμπνέοντα, μόγις κινεῖντα γλῶσσαν
καὶ μέλλοντα καλύπτεσθαι τὰ βλέφαρα τῷ σκότει.
ὥς εἶδον οὖν ὠλόλυξαν, καὶ προσπεσὼν τῷ στήθει

1405 Αἴας ὁ μέγας ἐν κλαυθμῷ πρὸς τὸν Πηλέως εἶπεν
“ἦν ἄρα, πολεμόκλονε καὶ γίγα βριαρόχειρ,
ὃς ἀνελεῖν ἠδύνατο τὸν θυμολέοντά σε.”
ὁ δ’ ἄμυνρὸν ἐφώνησε καὶ παρακεκομμένον

C “ἀνείλον με Διήφορος καὶ Πάρις μετὰ δόλου.”

1410 καὶ ταῦτ’ εἰπὼν ἐξέπνευσεν ὁ τηλικούτος ἥρως.
Αἴας δ’ ἐπ’ ὤμων θέμενος τὸ σκῆνος Ἀχιλλέως
πικρῶς ἐπὶ τὸν ναύσταθμον ἤγαγεν ὀλολύζων.

Εὐθὺς δὲ μετεπέμψαντο Πύρρον τὸν Ἀχιλλέως
τὸν καὶ Νεοπτόλεμον, τὸν ἀπὸ Διδαμείας.

1415 καὶ πάλιν φόνοι καὶ σφαγαί, πάλιν ἀνδροκτασίαι,
καὶ πάλιν αἱματοθύρσοι Τροίας αἱ πεδιάδες,
καὶ πάλιν αἱμοφόρυκτα τὰ τοῦ Σκαμάνδρου ρεῖθρα,
ἕως τῶν μάντεων αὐτοῖς χρησμοὺς ἐκφοιβασάντων
ὥς οὐ χρεῶν ἐστὶν ἐλεῖν ἀπὸ πολέμου Τροίαν

1420 οὐδ’ ἐκ χειρῶν οὐδ’ ἐκ ξιφῶν, ἀλλ’ ἀπὸ δόλου μόνον,
D τὸν ἵππον ἐτεκτύναντο τὸν ξύλινον ἐκείνον,

1401 αἵματι A	1402 μόλις AR	γλῶτταν R	1403 σκό-
τω MRR	1409 ἀνείλε R	1411 τὸ τηλικούτο σκῆνος R	
1416 τῆς Τροίας πεδιάδες AM	1419 λαβεῖν R		

ses animadvertēbat, qui comitatus eum fuerat, una cum Aiace Telamonis filio, Iove sato. quapropter in fanum uterque simul cum irrupissent, heroem illum iacentem invenerunt, cruore foedatum, extremos ducentem spiritus, vix linguam moventem et iam iamque cernendi usum amissurum. itaque illo conspecto ululabant, et ad pectus eius allapsus Aiax Telamonius cum lamento Achillem allocutus est: “o vir mavortie, robustis manibus gigas, quisnam te leonino corde praeditum occidere potuit?” ille perobscuro concisaeque vocem hanc edidit “fraudente Deiphobus atque Paris me interfecerunt.” quae effatus insignis heros expiravit. Aiax vero corpus Achillis humeris impositum acerbo cum eiulatu ad portum detulit.

Mox Pyrrhum Achillis filium arcessunt, cognomento Neoptoleum, Deiodamea matre natum. rursus caedes, mactationes, homicidia exoriantur; rursus campi Troiani cruore imbuuntur, donec vatibus oracula pronuntiantibus, fatale non esse bello Troiam occupari, nec manibus nec gladiis, sed tantum fraude, ligneum equum Graeci fabricaverunt, et in eum

- καὶ καταφράκτους εἰς αὐτὸν ἄνδρας εἰσενεγκόντες
 ἀπαίρειν δῆθεν ἔδοξαν πρὸς τὰς ἐνεγκαμένας.
 καὶ τὸν μὲν ἵππον εἴωσαν αὐτοῦ πρὸς τῷ ναυστάθμῳ,
 1425 αὐτοὶ δ' ἐφώρμουν ταῖς ναυσὶν ἐν τῇ Τενέδῳ νήσῳ.
 εἶδον οἱ Τρῶες τὸ συμβάν, εἶδον ἐρήμονες ὕρμοις.
 τὸν ἵππον μόνον βλέποντες ἠπόρουν, ἐθαμβοῦντο.
 καὶ πρῶτον μὲν νομίζοντες εἶναι τὸ πᾶν ἀπάτην
 σθεῖρειν τὸν ἵππον ὥρμητο, περὶ παραδιδόναι
 1430 ἧ καὶ ῥιπτεῖν κατὰ πετρῶν κατὰ βυθοῦ θαλάσσης·
 εἴτε (καὶ γὰρ κειτέρωτο Τροίαν ἁλῶναι τότε)
 προσῆκον ἔδοξεν αὐτοῖς εἰσενεγεῖν τὸν ἵππον
 ὥς ἄγαλμα καὶ λάφυρον ἀπὸ τῶν ἐναντίων.
 οἱ μὲν αὐτὸν εἰσήνεγκαν, καὶ πότοις καὶ χορεῖαις P 30
 1435 αὐτοὺς ἐκδόντες ὑπνωττον βαδὺν νήγρετον ὕπνον·
 οἱ δ' ἄνδρες οἱ κρυπτόμενοι, καὶ πρὸς αὐτῷ λοχῶντες,
 ὑπεξελθόντες σιωπῇ φρυκτωρὸν ἤραν μέγαν.
 ὅπερ ἰδόντες Ἕλληνες οἱ προεκπεπλευκότες
 θᾶττον ἢ λόγος ἐν ναυσὶ κατήραν πρὸς τὴν Τροίαν,
 1440 καὶ τῶν πυλῶν ἀνοιγισῶν παρὰ τῶν προεμβάντων
 ὥς ὕδωρ εἰσεχύθησαν λάβρως ποθὲν πλημμῦραν.
 Τῆς στεροπύργου τοιγαροῦν οὕτω ληφθείσης Τροίας
 γυναῖκες ἀφηρηπάζοντο πασιτάδων νεοπήκτων,
 ἣ γῆ κατελιμνάζετο τοῖς φόνοις τῶν πιπτόντων, B
 1445 βρέφος ὑπαγκάλιδιον ἐρρήγγυτο τῷ τοίχῳ.

1424 τῶν ναυστάθμων ARR 1427 ἐκθαμβοῦντο A 1436 αὐ-
 τὸν MR 1441 λαῖρον MR 1444 βαρβαρὸν R 1445 καὶ
 βρέφος ὑπαγκάλιστον ἐρρήπτετο πρὸς τείχος R. πρὸς τείχος etiam A.

viris armatis impositis se versus patrium solum solvere simularunt. et equum quidem istic iuxta portum relinquebant, ipsi vero cum navibus ad Tenedum insulam appellebant. videbant Troiani quod acciderat; portus aspiciebant vacuos, solum equum intuentes dubitabant et obstupescebant. ac primo quidem existimantes subesse fraudem, equum abolere festinabant igni traditum vel de scopulis in profunditatem maris abiectum. deinde (nam statutum erat divinitus Troiam tunc esse capiendam) visum est eis equum in urbem traducendum esse tanquam simulacrum quoddam et spoliis hostibus adeptum. quapropter eum in urbem cum potationibus et choreis intulerunt, seque deinceps somno gravi inexcitabili dederunt. at illi qui absconditi latebant in eo per insidias, silenter egressi magnum ignem suscitaverunt. quod conspicati Graeci, qui prius discesserant, dicto citius cum navibus ad Troiam applicuerunt. cumque portae fuissent apertae ab iis qui erant prius ingressi, clanculum in eam infusi sunt instar exundantis aquae.

Hoc modo cum Troia, firmis munita turribus, esset capta, feminae rapiebantur e lectis recentibus, terra per caedes cadentium stagna-

ἀπλῶς εἰπεῖν ὡς ἐν βραχεῖ, γόος κατεῖχε πάντα,
καὶ πᾶν δεινὸν καὶ πᾶν πικρὸν κατέκλυζε τὴν πόλιν.
αἱ χεῖρες λυθροστάλακτοι, ῥονόβαπτα τὰ ἔξῃ·
τὸ δάπεδον ῥύθραιτο, συνεπατρῶντο βρέφη.

1450 ὥς δέ ποτ' ἐκορέσθησαν ἀρπάζοντες κτιννῶντες,
πυρὶ παραδιδόασι, πιμπρῶσιν ἀπὸ βάθρων
τὴν πρὶν ἐν πόλεσι λυμπράν, τὴν περιλαλουμένην.

Τὰ μὲν κατὰ τὸν πόλεμον τοιοῦτον ἔσχε τρόπον·
ἡ τύχη δ' ἐγκοτήσασα καθάπαξ Μενελάῳ

1455 ἄλλοις καινοῖς τὸν τάλανα καταπιῖζει μόχθοις.
C καὶ πάλιν πλοῦς μακρότερος, ναυστόλησις ἑτέρα,
καὶ πόνοι διαδέχονται τοὺς παλαιτέρους νέοι
καὶ πλοῦν τὸν Ἑλλησπόντιον Αἰγύπτια πελώγη.
ἀπαίρει πρὸς τὴν Αἴγυπτον, δεινὰς μετρεῖ θαλάσσας,
1460 καὶ χειμασθεῖς καὶ κυμανθεῖς ἀνέμοις βαρυσρόοις
μόγις καταίρει πρὸς αὐτήν. ἄνισι πρὸς Πρωτέα,
εὕρισκει καὶ τὴν σύνοικον ἐκεῖ κατὰ τὴν Μέμφιν,
καὶ ξενισθεῖς καὶ τιμηθεῖς λαμβάνει τὴν Ἑλένην,
καὶ μετὰ μόχθους ἱκανοὺς φθάνει πρὸς τὴν πατρίδα,
1465 μετὰ τὴν Τροίαν ἄλωσιν ὕγδοον ἔτος τρέχων
κατὰ τὴν περιπλάνησιν τὴν ἐπὶ τὸν Πρωτέα.
εὕρισκει καὶ τὸν σύναιμον ἀθλῶς ὀλωλότα
δόλῳ κακίστης γυναικὸς, ἐχίδνης μοιχαλίδος·

1446 τὸ πᾶν κατεῖχε ARR

1453 τοῦτον ἔσχε τὸν τρόπον AM

1461 κατέρρει R, ἀνέρρει M ἄνισιν εἰς A

bat, infans qui gestabatur in ulnis, ad parietem allidebatur. ut simpliciter ac breviter dicam, eiulatu cuncta replebantur, omnis calamitas, omnis acerbitas urbem invadebat. manus cruore stillabant, gladii sanguine tincti erant, pavimentum rubedine infectum, infantes procubabantur. tandem cum rapinis et caedibus essent satiat, urbem igni tradunt et a fundamentis exurunt, prius inter alias splendidam et passim celebrem.

Hoc modo bellum istud est gestum. caeterum fortuna Menelao semel indignata novis aliis miserum laboribus opprimit. rursum navigare coactus est multo remotius: aliae molestiae iam ante infelicem excipiunt, nimirum Hellesponticam navigationem Aegyptium mare. nam Aegyptum versus solvit: navigat periculosa per loca, et a tempestatibus fluctibus ventisque gravibus iactatus vix ad eam appellit. ascendit ad Proteum: invenit ibi coniugem in urbe Memphitica, hospitioque acceptus honorifice recipit Helenam. multos denique post labores in patriam revertitur, annum iam post occupationem Troiae octavum agens in oberratione, qua ad Proteum pergebat. invenit tum fratrem Agamemnonem misere trucidatum sceleratissimae uxoris fraude, quae moecha erat et vipera. invenit

- εὐρίσκει τὸν ἀδελφιδοῦν Ὀρέστην ἐφ' ὅσοντα
 1470 τὸν τοῦ πατρὸς αἰσχύνοντα τὸ γένος καὶ τὸ λέχος
 καὶ οὖν αὐτῷ τὴν ἀναιδῆ μητέρα Κλυταιμνήστραν.
 Ἦδη μοι συντετέλεσται καὶ τὰ κατὰ τὴν Τροίαν
 ἐπιδρομάδην καὶ σαφῶς. καὶ δὴ λοιπὸν γραπτέον
 τὴν σθεταρὰν καὶ κραταιὰν Ῥωμαίων εὐποτμίαν,
 1475 πόθεν ἀρξάμενοι τῆς γῆς ἐκράτησαν ὑπέρσης.
 Μετὰ τὴν Τροίαν ἄλωσιν Αἰνείας παῖς Ἀγχίσου,
 εἶτε φρυγῶν εἶτε λυθιῖς ἀπὸ τῶν πολεμίων,
 μεταναστεύει παγγενεὶ πρὸς γῆν τῆς Ἰταλίας,
 ἦν ἄλλοι μὲν ἰστόρησαν οὕτως ὀνομασθῆναι
 1480 ἐξ Ἰταλοῦ κατὰρξαντος μερῶν τῶν Ἑσπερίων,
 οἱ δ' ἐξ αἰτίας ἔφασαν τοιαῦδε σχεῖν τὴν κλησιν.
 ὁ μέγας ἥρως Ἡρακλῆς τὰς Γηρυνόνας ββάς
 ἀγέληδὸν συναγυγῶν ἤγεν ἐξ Ἑρυνθειας.
 εἰς οὖν ἐκείνων δάμαλις τῶν ἀπὸ τῆς ἀγέλης,
 1485 ἀποσκιρτήσας, ὥς φασιν, ἀπὸ τοῦ βουκολίου,
 τὸ μεταξὺ νηξέμενος πέλαγος τῆς θαλάσσης
 εἰς Ἰταλίαν ἵσχυσε διαπεραιωθῆναι
 τοῦ δὲ καθ' οὗς ἀφίκοιτο πάντῃ πυνθανομένον
 εἴ τις αὐτῶν ἐώρακε βοῦν ἀποπλανηθέντα,
 1490 ἐκεῖνοι τῆς Ἑλληνικῆς μὴ συνιέντες γλώσσης
 οὐίτουλον τὸν δάμαλιν ἐκάλουν ἐγχωρίως.

1470 τὸ λέχος καὶ τὸ γένος R 1475 ὅσον AMR 1477 φῶδ RH
 1487 διαπεράσαι τάχει M 1488 καθῶς AMR 1491 οὐί-
 τουίς ARR τὴν AR

et Orestem, e fratre nepotem, qui Aegisthum occiderat, tori paterni et
 generis contaminatorem; quocum ille matrem etiā impudentem Cly-
 taemnestram peremerat.

Hactenus Menelai casus a me commemorati sunt, idque cursim et
 perspicue: restat ut deinceps potentem ac validam Romanorum felicita-
 tem describamus, unde illi exorsī terra universa potiti sint.

Post occupationem Troiae Aeneas Anchisae filius, sive fuga elapsus
 sive dimissus ab hostibus, cum familia tota se confert in terram Italiam;
 quam alii tradidere sic appellatam esse ab Italo, qui partibus Hesper-
 iis imperitaverit, alii de hac causa nomen hoc habere dixerunt. magnus
 heros ille Hercules Geryonis boves collectos armentatim ex certamine
 domum ducebat. ibi cum ex iis unus vitulus ab armento boum, ceu me-
 moriae proditum est, resiliisset, interfecto maris pelago natatu tralecto
 in Italiam magna vi pervenire potuit. Hercule vero quocumque venisset
 interrogante num quis vidiasset bovem hunc qui aberraverat, illi qui liu-
 gnam Graecam minime intelligerent, quod Graeci damalin, vitulam more

Const. Manasses.

ἀπὸ τοῦ ζώου τοιγαροῦν Οὐδιταλία πᾶσα
 ὄσσην ὁ βοῦς ἐπέδραμεν ἑκείνος ὠνομάσθη,
 τῷ χρόνῳ δὲ μετέπεσεν εἰς κλῆσιν Ἰταλίας.

B 1495 Αἰνείας σὺν σὺν τοῖς Τρωσὶ τοῖς συνεκπεπλευκόσι
 χρησμοὺς λαβὼν ἀπέπλεε παρὰ τὴν Ἰταλίαν.
 οἱ δὲ χρησμοὶ προσέειπον ἐπὶ δυσμῶν ἐκπλέειν,
 μέχρῃς αὐτοῖς ἐγγένηται καταλαβεῖν χωρίον
 ἐν ᾧ κατασιτήσονται τὰς ἑαυτῶν τραπέζας·

1500 ἐπὶ δὲ τοῦτο γένηται, τετράποδι χρωμένους
 καθηγμένοι τῆς ὁδοῦ κτίζειν ἐκείσε πόλιν
 ὅπου τὸ ζῶον ἐρεισθῇ καὶ τὸν ἀπὸ τοῦ δρόμου.
 τούτους λαβόντες τοὺς χρησμοὺς εἰς Λαυρεντὸν ἰκνῶνται·
 πεδίον δὲ τὸ Λαυρεντόν ἐστι τῆς Ἰταλίας.

1505 ἐνταῦθα πῆξαντες σκηνὰς ἡρώτων ἐν δαπέδῳ.
 σελίνοις δὲ τὸ δάπεδον ἦν ἅπαν ἑστρωμένον,

C καὶ ταῦτα χρεῖαν τραπέζων ἐκείνοις ἀπεπλήρουν.
 ἀναλωθέντων τοιγαροῦν τῶν παρατεθειμένων
 σελίνου τις ἐγένεσθε, καὶ μετ' ἐκείνων ἄλλος,

1510 καὶ μετ' αὐτὸν ὁ συσσιτῶν, καὶ μετ' αὐτὸν ὁ πέλαις.
 καὶ τινες ἀνεβόησαν “ἡμῖν σὺν τοῖς σιτίοις
 ἀνάλωνται καὶ τράπεζαι.” κρότος δ' ἦν ἐπὶ τούτοις
 ὡς τοῦ χρησμοῦ τοῦ παρ' αὐτοῖς εἰς τέλος πεφθακότος.
 ἔπειτα θύειν μέλλοντες βωμὸν ἑδημιούργουν,

1494 μετ. τὴν κλῆσιν Ἰταλία R 1496 περὶ M 1498 ἐγγέ-
 νητο RR 1502 ἐρεισθῇ R, ἐρεισθῇ A, αἰρεθῇ M 1505 ἡρώ-
 στον R 1506 δ' ἦν τὸ δάπεδον ἅπαν ἑστρωμένον R
 1512 δ' ἦν] σὺν AMR 1513 πεφθακότος R

gentis appellabant. itaque hoc ab animali tota regio Vitalia, quam bos percurrerat, est appellata.

Igitur Aeneas cum Troianis, qui cum ipso navigabant, acceptis oraculis Italiam navigio petebat. ea iubebant versus Occidentem ut navigaret, donec tandem in regionem quandam pervenisset, in qua mensas ipsi suas ciborum instar devorarent. hoc cum accidisset, quadrupede uterentur viae duce, atque ibidem urbem exstruerent ubi animal istuc defatigatum cursu haesurum esset. his oraculis acceptis Laurentum perveniunt. Laurentum vero campus est in Italia. fixis ibi tabernaculis in pavimento prandebant. totum autem pavimentum apio constratum erat, quod ipsis mensarum usum explebat. itaque iam absumptis quae erant appositae, quidam apium gustare coepit, ac post ipsum alius, inde rursum alius victor, et vicissim illi proximus. tum nonnulli exclamarunt “una cum cibus etiam ipsae mensae absumptae sunt.” subsecutus est plautus, quasi iam oraculi dati finis appetiisset. hinc sacrificare volen-

- 1515 καὶ θήλειαν ἐφίστασαν ἐπὶ θυσίῃ χοῖρον
 ἐγκύμονα τυγχάνουσιν καὶ πρὸς τὸ τίκτειν οὖσαν.
 μελλόντων δὲ κατάρχεσθαι τῆς χοίρου τῶν θυτήρων,
 ἐκείνη διασεύσασα χεῖρας τῶν κατεχόντων
 ἐξέδραμε καὶ πρὸς τινα λόφον ὠρμήθη τρέχειν.
- 1520 Αἰνείας δὲ παρείπετο βήμῃσι σχολαιτέροις,
 μικρὸν ὑπολειπόμενος ἐκείνης ἐκουσίως,
 ὥς μὴ τοῦ δρόμου τῷ γοργῷ θορυβηθὲν τὸ ζῶον
 ἀπὸ τῆς κατὰ δαίμονα πορείας ἐτραπήῃ·
 συνῆκε γὰρ ὡς ὁ χρησμὸς τοῦτο τετράπουν εἶπεν.
- 1525 ἡ μὲν οὖν ἐκαθέζετο δρόμῳ πολλῷ καμουῖσα
 (εἴκοσι γὰρ πρὸς τέσσαρσιν ἀνέδραμε σταδίους)·
 Αἰνείας δὲ τὰ θέσφατα βλέπων τετελεσμένα,
 τὸ δὲ χωρίον ἀγνὲς εἰς τὸ συστήσαι πόλιν,
 μεγάλαις αἰτιάσεισι τοὺς χρήσαντας ὑπῆγεν.
- 1530 οὕτω δ' αὐτοὺς κακίζοντι καὶ καταμεμφομένῳ
 ἑωτὴ ποθεν ἐξ ἀφανοῦς ἠκούσθη προοῖουσα,
 ἥτις καὶ μένειν ἔλεγε καὶ πόλιν ἐκεῖ κτίζειν·
 καταγωγὴν μὲν γὰρ αὐτοῖς ἄρτι γενέσθαι ταύτην,
 ἔπειτα δὲ μετὰ καιρὸν καὶ χρόνους ἰσαριθμούς
- 1535 οἷς ἂν ἡ χοῖρος ἀπαλοῖς ἐκτέκη δελφακίοις
 ἄλλῃν αὐτοῖς γενήσεσθαι μεγαλοπρεπεστέραν.
 ἡ μὲν οὖν χοῖρος ἔτεκεν ὄλην τριακοντάδα,
 καὶ χρόνοις τόσοις ὕστερον παρὰ τῶν ἐξ Αἰνείου
- 1516 πύειν R 1517 ἐντέρων R 1526 σταδίοις R 1532 μὴν
 Εἰσε κακεῖ τὴν πόλιν M. an ἔλεγεν ἐκεῖ καὶ πόλιν?

des aram exstruebant suamque feminam sacrificandam sistebant, quae
 gravida non iam procul a partu aberat. cumque sacrifici suum petituri
 mox essent, manibus illa tenentum elapsa quendam ad collem procurrit.
 sequebatur suam Aeneas lento nonnihil gradu, spatio inter se suamque
 non magno relicto data opera, ne contentione vehementiaque cursus illa
 perturbaretur. animadvertibat enim de hac quadrupede prolatum illud
 oraculum fuisse. cum ergo porca cursum non exiguum absolvisset, nimi-
 rum 24 stadia, tandem consedit; et Aeneas ea quidem quae praedicta
 fuerant accidisse videns, locum autem ipsum ad urbem condendam in-
 ceptum, auctores oraculi magnopere culpabat. inter has querelas alicunde
 vox quaedam ex obscuro loco prodiit et audita est, quae non subsistere
 tantum istic iuberet, sed etiam urbem condere; nam in hoc quidem tem-
 pore Troianos istic hospitium habituros, deinceps vero tot annis exactis
 quot enixae iam porcae fetibus numero responderent, urbem aliam longe
 magnificentiorem consecuturos. peperit autem porca fetus omnino tri-
 ginta. totidem anni cum exiissent, Aeneae posterì civitatem Albanam,

- ἡ πόλις Ἄλβα γέγονε λαμπρὰ καὶ τρισευδαίμων.
 1540 τότε δ' Αἰνείας τῇ φωνῇ τῇ θείᾳ πεπεισμένος
 ἐκεῖ πολλεῖν ἤρξατο πόλιν Λαουινίαν.
 καὶ τι συνέβη θανμαστὸν ἀξιωφύγητόν τε.
 πρῶτα μὲν πῦρ αὐτόματος τῆς νάπης ἀνεδόθη,
 ἔπειτα λύκος ἐκπηδῶν ποθὲν ἀπὸ δρυμῶνος
 B 1545 ὕλην ξηρὰν τῷ στόματι λαμβάνων ἐπετίθει.
 αἰεὶς πτερουσσομένος, ὄρνις μεγαλοπτέρυξ,
 τοῖς πτέρυξιν ἀνέκαιε τὸ πῦρ ἀναρριπίζων.
 ἀλώπηξ δέ τις δολερὰ τούτοις ἀντιζηλοῦσα
 καὶ τοῖς ἀνάπτουσι τὸ πῦρ ἀντιπαλαμωμένη
 1550 σβεννύνειν ἔσπευδεν αὐτὸ καὶ μαρασμὸν ἐπάγειν,
 τὴν κέρκον διαβρέχουσα λιβάσι ποταμίῳις
 καὶ ταύτῃ διαρραίνουσα τὴν ξυλοφάγον φλόγα.
 ποτὲ μὲν οὖν οἱ θέλοντες ἀνάπτειν ἐπεκράτουν,
 ποτὲ δ' ἐκείνων περιῆν ἡ θέλουσα σβεννύνειν.
 1555 τέλος οἱ μὲν ἐνίκησαν, ἡ δ' ὥχετο φυγοῦσα.
 ταῦτ' οὖν Αἰνείας κατιδὼν ἐπίφθορον τὴν πόλιν
 γενέσθαι προεφοίβασε, πολλὰ δὲ κνηθεῖσαν
 C μόλις ποτὲ καὶ σὺν μακροῖς καμάτοις ἐπαλλήλοισ
 καθυπερτέρων ἔσεσθαι τῶν ἐπιβουλευόντων.
 1560 Καὶ ταῦτα μὲν ἐπράχθησαν Αἰνείου περιόντος·
 ἐπεὶ δ' ἐκεῖνος ἔλιπε τὸν ταραχώδη βίον,

1546 αἰεὶς δὲ πτ. RR,	αὐτὸς δὲ πτ. A	1548 δολερῶς A
1551 ποταμίαις A	1552 ταύταις A	1556 τοῦτ' A
1557 κατεφοίβασεν A	1559 ἐπιβουλευμάτων R	

sane splendidam atque opulentam, extruxerunt. id vero temporis Aeneas divinae voci obtemperans oppidum istuc condere, quod Lavinia vocatum est, coepit. acciditque mirum quiddam et commemoratione dignum. primum sponte sua exortus est ignis in loco; deinde lupus alicunde prosi-liens e campo materiem siccam ore prehensam in ignem coniecit, aquila magnis alis vibratis ignem excitavit, vulpes denique fraudulenta cupide conatibus illorum obstans, et ignem accendentes dolis suis impediens, tota in eo fuit exstinguendo, petitis e flumine undis, quibus caudam madesecerat, flammam urentem respergens. hoc modo fiebat ut nonnunquam illi superiores evaderent, qui flammam accendere volebant, nonnunquam vulpes vinceret restinguendo. tandem illis victoria petitis haec fuga sibi consuluit. haec Aeneas cum aspexisset, praedixit urbem illam invidiae expositam fore, multisque turbis exagitata vix aliquando magnis et continentibus laboribus consecuturam ut insidiatoribus suis superior evaderet.

Atque haec quidem adhuc Aenea superstite contigerunt. cum autem

- υἷος ἐκείνου γνήσιος, Ἀσκάnios τὴν κλῆσιν,
 ἀπὸ Κρεούσης γεγονὼς τῆς θυγατρὸς Πριάμου,
 τὴν πόλιν Ἄλβαν ᾤκισε σὺν τοῖς περιλειφθεῖσι.
 1565 καὶ ταύτης ἐβασίλευσεν Ἀμούλιος μετ' ἄλλων,
 Νεμέτορι προσήκοντι τὰ σκῆπτρα παραρπίσας.
 ἦν δ' ἀδελφὸς παλαιότερος Νεμέτωρ Ἀμουλίῳ,
 οὗ παντελῶς βουλόμενος τὸ γένος ἀφανίσαι
 τὸν μὲν υἷδν προσαναιρεῖ, τὴν δέ γε θυγατέρα
 1570 ἱέριον πεποίηκε ναοῦ τοῦ τῆς Ἑστίας.
 νενομοθέτητο δ' ἄγνὰς τὰς ἱερείας μένειν,
 παρθενικὰς καὶ καθαρὰς καὶ γάμων ἀπειράτους.
 ταύτην ποτὲ πρὸς Ἄρεος ἄλσος πορευομένην
 φυλάξας τις ἐπέθετο, καὶ συμφυγαρεῖς τῇ κόρῃ
 1575 ἐγκύμονα πεποίηκεν. ὥς δ' ἐπεγνώσθη τοῦτο
 τῷ πατραδέλφῳ βασιλεῖ, τότε μὲν ἐτηρεῖτο
 μέχρις ὧδίνων καὶ καιροῦ τοῦ τῆς βρεφοτοκίας·
 ἐπεὶ δ' ὁ χρόνος ἐπιστὰς ὃν ὤρῳσεν ἡ φύσις
 γαστρὸς τὸ βάρος ἔλυσε, δίδυμα δ' ἦν τὰ βρέφη,
 1580 τὴν μὲν καθεύξας ἀσφαλῶς ὁ βασιλεὺς κατεῖχε,
 τῶν δ' ἀρτιτόκων θάνατον κατέγνω βρεφουλλίων,
 καὶ δίδωσι τὰ δύστηνα ῥιφῆναι καθ' ὑδάτων.
 ἔρριπτο δὴ τὰ δυστυχῆ σκάφης ἐντὸς τεθέντα.
 ἐνταῦθα, θεῖα πρόνοια, κατάδηλος ὑπῆρξεν
 1585 ἡ δραστικὴ σου δύναμις, τὸ τῆς χειρὸς σου κράτος.

D

P 33

1562 Αἰνείων R 1566 παραρπίσας M, διαρπίσας R 1567 ἀμου-
 λιος AR 1569 θυγατέρα AM

Ille debitum naturae persolvissot, filius eius, cui nomen erat Ascanii, de
 Creusa Priami filia natus, urbem Albam cum Troianis superstitionibus con-
 didit. in ea praeter alios Amulius quoque regnavit, qui Namitori sce-
 ptrā eripuerat, fratri suo maiori natu. cumque gentem ipsius universam
 abolere vellet, filio fratris Interfecto filiam fani Vestae sacerdotem fecit.
 erat autem praescriptum legibus ut eiusmodi sacerdotes Vestales pudici-
 tiam castitatemque suam conservarent et virgines Veneris expertes ma-
 nerent. igitur accidit aliquando ut illam ad lucum Martis ambulantem
 quidam invaderet vitioque puellae oblato gravidam redderet. ea re cognita
 rex puellae patruus illam custodiri curavit, donec pariendi tempus appe-
 titisset. id cum de naturae praescripto adesset, gemellos illa peperit.
 quo facto neptem suam rex inclusam arcta in custodia detinuit, infantibus
 ad mortem destinatis, mandans ut in aquas abiecti necarentur. itaque
 miselli quandam in scapham impositi abiciuntur. sed divina hic provi-
 dentia conspecta est, eiusque manus et efficax ominatio vis declarata.

- ἡ σκάφη περιτρέπεται, ῥιπτεῖται καὶ τὰ βρέφη.
 ἔκειτο δὲ κνυζούμενα καὶ τετελματωμένα.
 φαίνεται λύκαινά ποθεν σπαργῶσα νεοτόκος,
 βαρυνομένη τοὺς μαστοὺς τοῦ γάλακτος τοῖς ῥείθροις,
 1590 καὶ τὰς θηλὰς τοῖς στήμασι τοῖς τῶν βρεφῶν προσῆγε,
 καὶ τὸν πηλὸν ἀπέλειχε τῇ γλώσση φιλανδρώπως·
 B ἦσαν γὰρ σφῶν κατὰπηλα τὰ κάλλη τῶν προσώπων.
 βλέπει ποιμὴν τὸ γεγνός, τὰ βρέφη περισώζει,
 ἀπάγει πρὸς τὴν γαμετήν, εὐρίσκει δυσσθυμούσας
 1595 ὅτι νεκρὸν ἀπέτεκε, παραμυθούται τούτοις,
 καὶ δίδωσιν ὡς ἴδια ταῦτα τὰ βρέφη τρέφειν.
 ἔτρεφε ταῦτα μητρικῶς ἐκείνη καὶ γνησίως,
 καὶ παρ' ἐλπίδας μήτηρ ἦν διδύμων βρεφνυλλίων
 ἡ πρὸ μικροῦ μηδ' ἐφ' ἐνὶ τοῦτο συγχαρηθεῖσα.
 1600 ἄλλοι δ' οὐ λύκαινάν φασιν ἐκθρέψαι τὰ παιδία,
 αὐτὴν δὲ τὴν ὁμόλεκτρον Φαυστύλου τοῦ ποιμέντος,
 ἥτις κοινὸν τοῦ σώματος τὸ κάλλος ποιουμένη
 λοῦπα κατωνομάζετο τῇ γλώττῃ τῇ πατρίῃ
 C ἥτοι κατὰ διάλεκτον Ἑλληνικὴν ἑταῖρα·
 1605 ἐπεὶ δὲ καὶ τὴν λύκαιναν σύνηθες λοῦπαν λέγειν,
 τὴν ὕβριν τὴν τῆς γυναικὸς τινες ἡγνοηκότες
 λύκαιναν εἶπον τοῖς μισθοῖς τὰ βρέφη διαθρέψαι.
 ὥς δ' οὐκ καὶ διετράφησαν, τέως εἰς αὐξὴν ἦλθον
- 1595 παραμυθεῖται? 1596 φέρειν A 1598 ἐλπίδα R
 1603 μετονομάζεται A

nam eversa scapha pueri quoque fuerunt eisotl. cumque roderet eos humor et coenum, in quo iacebant, accidit ut alicunde veniens lupa lacte turgens, quae non ita pridem pepererat ideoque lactis copia gravabatur, ubera infantum oribus admoveret, ipsumque lutum perbenigne ablingere, quo erant illorum ora deformata et oblita. forte pastor quidam hac re conspecta infantum saluti consulit, ad uxorem eos suam defert, quam aegro affectam animo reperit, quod infantem mortuum edidisset. hanc eius calamitatem infantibus hisce oblati solatur, quos suorum liberum loco educaret. illa vero materna quadam illos pietate complexa deinceps aluit, cum praeter spem gemellorum facta parens fuisset, quae non multo ante hoc nominis ne in uno quidem consequi potuerat. alii tradunt non lupam hos infantes nutritisse, sed ipsam Faustuli pastoris coniugem; quae propterea quod corporis sui formam vulgo prostitueret, paterna gentibus illis lingua lupa fuerit appellata, qua voce scorta nuncupari consueverint, et lupae similiter, ambigua nimirum significatione. nonnulli, quod feminae petulantiam cognitam habuissent, lupam uberibus suis infantes hos aluisse prodiderunt. posteaquam educati nonnihil ado-

- καὶ Ῥώμος ὠνομάσθησαν οἱ παῖδες καὶ Ῥωμύλος,
 1610 καὶ βίον εἶχον συφορβῶν ἀγροίκων καὶ βουκόλων.
 ἀγροῖα δὲ Νεμέτωρος μανδρεύματα κακοῦντες,
 ὃν ἔφθη μητροπάτορα τούτων εἰπὼν ὁ λόγος,
 ἐάλωσαν ληστεύοντες τινῶν ἐνεδρευσάντων.
 τῷ πάππῳ προσαχθέντες δὲ καὶ γνόντες καὶ γνωσθέντες
 1615 τῆς βασιλείας Ἀλβανῶν Ἀμούλιον γυμνοῦσιν,
 καὶ ξίφει κατασφάττουσιν ἀφύλακτον εὐρόντες, D
 τῷ σφῶν δὲ μητροπάτορι χαρίζονται τὰ σκῆπτρα.
 τούτοις δὲ πάππος δεδωκὼς χρημάτων ἀφθονίῳ
 καὶ πᾶν τὸ συμβαλλόμενον πέμπει πρὸς ἀποικίαν.
 1620 ὁ γοῦν Ῥωμύλος παρελθὼν ἐπὶ τινα πολίχνην
 ἀπὸ τοῦ κτίστον Πάλαντος Παλάτιον κληθεῖσαν
 τὸ σχῆμα τὸ τῆς πόλεως ἐπέσει διαγράφει,
 ἄρρενα ταῦρον καρτερὸν καὶ δάμαλιν συζεύξας,
 ὦν ὁ μὲν ταῦρος ἔνευεν ἔξω πρὸς τὸ πεδῖον,
 1625 ἡ τούτῳ συζυγοῦσα δὲ δάμαλις πρὸς τὴν πόλιν.
 συμβολικῶς δ' ἐπηύχετο Ῥωμύλος διὰ τούτων
 τοὺς ἄνδρας μὲν τοῖς ἔξωθεν γίνεσθαι φρικαλέους,
 τὰς δὲ γυναῖκας ἔσωθεν γονίμους χρηματίζειν,
 πιστὰς μενούσας, οἰκουροὺς καὶ φύλακας τῶν ἔνδον. P 34
 1630 ἔπειτα βῶλον τῇ χειρὶ λαβὼν ἀπὸ τῶν ἔξω
 ἔνδον ῥίπτει τῆς πόλεως, εὐχόμενος ἐπαύξειν
 τὰ πράγματα τῆς πόλεως ἀπὸ τῶν ἄλλοτριῶν.

1527 γενέσθαι AM

levissent, indita sunt eis Remi Romulique nomina, vitam subulcorum et bubulcorum agrestem agentibus. cumque per ignorantiam Numitoris causas affecissent detrimento, quem iam rumor erat ipsorum avum matrum esse, in illis latrociniis capti sunt a nonnullis, qui eis insidias struxerant. ad avum perducti, et ultro citroque cogniti, Amulium non tantum Albano regno spoliavit, sed etiam ferro destitutum a satellitibus obtruncavit, suoque avo materno sceptrum restituit. is vero cum magnas eis opes atque pecunias largitus fuisset, instructos cunctis rebus necessariis ad deducendam coloniam ablegat. quare delatus ad oppidulum quoddam Romulus, cui Palatii nomen esset ab auctore Palante, figuram urbis ibi delineat, iunctis mare tauro et iuvenca. taurus foras campum versus spectabat: iuvenca vero sub unum cum eo iugum redacta, respiciebat urbem. qua pictura, cum notis quibusdam, innuebat optare se Romulus ut extraneis viri formidabiles essent, feminae vero domi fecundae forent, suis maritis fidae, observatrices aedium, earumque rerum custodes quae res aedibus existunt. post haec glebam extrinsecus iacentem in manum sumptam in urbem coniecit, voto concepto ut ex alienis haec res publica

- καὶ τὰντα διαθέμενος ἐν σάλπιγγι σημαίνει
τὴν κλήσιν τὴν τῆς πόλεως, καὶ Ῥώμην ὀνομάζει.
- 1635 καὶ πληθὺς συλλεξάμενος ἀπὸ τῆς περιχώρου,
ἄνδρας, γυναῖκας, μείρακας, τριγέροντας, ἐφήβους,
ἰσοπολίτας τίθησι καὶ κατοικίζει πάντας.
- Καὶ πρῶτος οὗτος βασιλεὺς καθίσταται Ῥωμαίων,
καὶ μετὰ τοῦτον ὁ Νουμᾶς, καὶ μετὰ τοῦτον Τύλλος,
- 1640 καὶ μετ' αὐτοὺς ὁ Μάρκιος Ἄγκος ὀνομασμένος
B (τὴν γὰρ ἀγκύλην τοῦ ποδὸς εἶχε πεπηρωμένην),
καὶ μετ' αὐτὸν Ταρκύνιος πέμπτος ἀπὸ Ῥωμύλου,
μηδὲν αὐτῷ προσηκούσαν λαβὼν τὴν βασιλείαν·
τοῖς γὰρ παισὶν ὠφελετο Μαρκίου βασιλείᾳς.
- 1645 γαμβρὸς τοῦ Ταρκυνίου δὲ Τύλλιος μετ' ἐκείνον,
ὃς ἀπὸ βρέφους, ὥς φασι, καὶ πρῶτης ἡλικίας
ἐπινομούσθη σέρβιος ὡς γεγονὼς ἐκ δούλης·
δύναται γὰρ τὸ σέρβιος δοῦλον παρὰ Ῥωμαίοις.
οὗτος συνῆψε τὰς αὐτοῦ πρὸς γάμον θυγατέρας
- 1650 τοῖς βασιλείᾳς νύμφαις Λευκίον Ταρκυνίον,
ὧν περ μιᾶς ἐπιβουλῇ καὶ τρόπῳ μισθόνει
καὶ τῆς ζωῆς καὶ τῆς ἀρχῆς ὁ τάλας ἐστερήθη,
- O καὶ μετ' αὐτὸν Ταρκύνιος ὁ Σούπερβος κατήρξεν,
ὃς προσφερόμενος ὡμῶς καὶ φιλυπερηφάνως
- 1655 καὶ τῇ βουλῇ καὶ τῷ κοινῷ Σούπερβος ἐπεκλήθη·
τὸν δ' ἀλαζόνα παρ' αὐτοῖς ἡ λέξις ἐρμηνεύει.

1647 γεννηθεὶς MR

1651 γνώμη AR

1655 ὀνομάσθη MR

incrementum sumeret. quibus ita peractis, signo tuba dato nomen urbis edidit, ut Roma nuncuparetur. cumque de finitimis regionibus hominum turbam, virorum scilicet, mulierum, adolescentum, senum iuvenumque collegisset, omnes eodem civitatis uti iure permisit et in coloniam recepit.

Hoc modo primus Romulus rex Romanorum fuit, ei Numā successit, Numae Tullus, Tullo Marcius, Ancus cognomento, quod curvaturam pedis, quae ancyle Graecis est, mutilatam haberet. post hunc regnavit quintus a Romulo Tarquinius, potius imperio nihil ad se pertinente: nam Marci liberis illud debebatur, Tarquinio successit gener Tullius, qui a puero, seu perhibent, ac prima aetate Servii nomen habuit tanquam e serva natus, quippe mancipia servi apud Romanos dicuntur. filias suas L. Tarquinius regis nepotibus nuptum dedit. earum unius insidiis et cruento consilio miser vitam cum regno amisit. secutus est eum Tarquinius Superbus in imperio, qui cognomentum hoc Superbi tulit ex eo quod crudeliter et superbe tam erga senatum quam plebem sese gereret: nam superbi apud Romanos appellantur, qui sunt arrogantes. accessit

- πρὸς τοῦτον τὸν Ταρκύνιον ἀφίκετο γυνή τις
βίβλους ἐννέα φέρουσα χρησμῶν τῶν Σιβυλλείων,
ἀπεμπολῆσαι δ' ἤθελε τῷ βασιλεῖ τὰς βίβλους.
- 1660 ἐπεὶ δὲ τὸ ζητούμενον ἐκείνος οὐκ ἰδίδου,
πυρὶ τὰς τρεῖς κατέφλεξε, καὶ πάλιν προσελθοῦσα
τιμῆς ἐπώλει τῆς αὐτῆς τὰς καταλελειμμένας.
ἀλλ' ἔδοξεν ἄσύνετος ἐν τούτῳ τοῖς παροῦσιν,
καὶ πάλιν τρεῖς πυριφλεγεῖς ἐγένοντο τῶν βίβλων.
- 1665 ἦλθεν ἐκ τρίτου πρὸς αὐτόν, καὶ τῆς τιμῆς τῆς ἴσης
τὰς τρεῖς ἰδίδου τὰς λοιπὰς. θαυμάσας δ' ἐπὶ τούτοις D
ὁ βασιλεύς, καὶ μάντεων πνυθόμενος δοκίμων,
ἐκέλευσε τῇ γυναικὶ δοθῆναι τὸ χρυσίον.
τὴν δὲ λαβοῦσαν τὸ δοθέν, καὶ μετ' ἐπιμελείας
- 1670 τηρεῖν τὰς βίβλους φράσασαν, εἶδεν οὐδεὶς οὐκέτι·
αἱ βίβλοι δὲ γεγόνασι σωτήριοι τῇ πόλει.
τούτου ναὶν οἰκοδομεῖν ἐν Ῥώμῃ βουλευθέντος
βόθρευμα μὲν ὠρέσσετο θεμέθλων ὑπογαίων,
τῆς δ' ὀρυγῆς ἐπὶ πολὺ τὸ βάθος προϊούσης
- 1675 εὐρέθη κάτω κεφαλὴ νεοσφαγοῦς ἀνθρώπου,
αἷμα θερμὸν καὶ νεαρὸν χεόμενον δεικνῦσα,
καὶ πρόσωπον παρεμφερές ἔχουσα τοῖς ἐμπνόοις.
ὅπερ μαθὼν ἐν Τυρρηνοῖς δόκιμος τερμακόπος P 35
ἔφη τὴν πόλιν κεφαλὴν πολλῶν ἐθνῶν γενέσθαι,
- 1680 πλὴν διὰ ξίφους καὶ σφαιρῶν καὶ λιμνασμῶν αἱμάτων.

1687 μάντεων χρησάμενος δοκίμος M

1673 ἐπαγείων R

aliquando mulier quaedam, novem libros Sibyllinorum oraculorum afferens, quos regi se vendituram diceret. cum autem ille pretium ab ea postulatum non daret, igne tribus exustis, rursum rege convento priori aestimatos pretio reliquos eidem offerebat. cumque parum mentis compos esse videretur iis qui aderant, iterum tres ex iis in ignem coniectos absumpsit, hoc modo tertium regem adit, et tres solos reliquos ei pro eodem pretio venum exponit. ea res cum regi admirationi esset, probatos vates secutus aurum adnumerari mulieri iubet. quo illa recepto, cum monuisset eos libros diligenter asservandos esse, deinceps a nemine mortalium inspecta est. libri autem isti salutare urbi fuerunt. idem Tarquinius cum extruere templum Romae vellet, iamque pro subterraneis fundamentis magnam ad profunditatem fodiendo perventum foret, sub terra caput hominis recens interfecti repertum est, in quo calidus iamque primum effusus sanguis conspiceretur, et facies vivae similis. hoc cum prodigiatum apud Tyrrenos celebris accepisset, urbem Romam caput imperii gentium futuram praedixit, sed nonnisi per gladios caedes et

ἐντεῦθεν ὁ Ταρκήσιος μετανομήσθη λόφος
ἐκ τῆς φανέσης κεφαλῆς Καπιτωλίνος λόφος·
κάπουτ γὰρ ἡ κεφαλὴ κατὰ Ῥωμαίων γλώσσαν.

Χρόνοις μὲν οὖν ἐφ' ἱκανοῖς ἢ τῶν Ῥωμαίων πόλεις,

1685 πόλεις ἢ μεγαλόπολεις, ἦν ὑπὸ βασιλευσιν·

ἐπεὶ δὲ παρηνόμησεν ὁ παῖς τοῦ Ταρκυνίου
καὶ Λουκρητίαν ἥσχυε τὴν σωφρονικωτάτην,
τὴν Κολατίνου γαμετὴν ἀνδρὸς ἐθγενεστάτου,
τότε δὴ πάντες εἰς ταῦτ' Ῥωμαῖοι συνελθόντες

1690 κατάλυσιν ψηφίζονται τοῦ βασιλείου κράτους,

B κυροῦσι δὲ προβάλλεσθαι κατ' ἔτος κονσουλούς,
ὅπερ δηλοῖ κατ' Ἑλλήνας συμβούλους ἢ προβούλους,
οὓς Ἑλληνες ὠνόμασαν ὑπάτους μετὰ ταῦτα,
τὸ μεγαλεῖον τῆς αὐτῶν ἀξίας κατιδόντες.

1695 ἀπελευθέντων τοιγαροῦν ἐκ Ῥώμης τῶν τυράννων,

πρῶτοι τῶν ἄλλων ἔλαβον ὑπατικὴν ἀξίαν
Ταρκύνιός τε Λεύκιος, ἀνὴρ τῆς Λουκρητίας,
καὶ Λεύκιος Ἰούνιος, δν Βροῦτον ἐπεκάλουν.
ἀλλὰ διηγητέον μοι καὶ τὰ περὶ τοῦ Βροῦτου.

1700 Μάρκιος ἦν τις ἐθγενὴς ἀνὴρ παρὰ Ῥωμαίοις,
καὶ πλούτῳ βρέθων περιττῷ καὶ δὴ τιμῇ προέχων.

τούτῳ βασκήνας ὁ δεινὸς Ταρκύνιος τοῦ πλούτου
αὐτὸν μὲν ξίφει δίδωσι, καὶ σὺν αὐτῷ τὸν παῖδα,

C

pro vv. 1681—2 unum M: ἐντεῦθεν Καπιτωλίον ὁ τόπος ὠνομά-
σθη. 1683 γὰρ] καὶ γάρ? 1698 ἀπεκάλουν vulgo
1701 τῇ RR 1702 βασκαίνων M

sanguinis effusiones. hinc factum ut collis, qui antea Tarpeius diceba-
tur, ab illo capite deinceps Capitolium vocaretur.

Fuit autem ingens haec Romanorum urbs longo tempore sub regum
dominatu. posteaquam vero Tarquinii filius improbe se gessit, et ca-
stissimam illam Lucretiam, Collatini nobilissimi viri coningem, violavit,
Romani coactis omnium ordinum hominibus regibus suam potestatem ab-
rogarunt, decreto facto ut in annos singulos consules ab eo tempore de-
signarentur. ea vox tantum valet ac si consultores vel provisosores dicas.
Graeci quidem illos deinceps hypatos, hoc est supremos, vocarunt, am-
plitudine dignitatis eorum considerata. pulsus igitur ex urbe tyrannis,
primi consularem dignitatem consecuti sunt L. Tarquinius Lucretiae ma-
ritus, et L. Iunius cognomento Brutus; de quo mihi quaedam commemo-
randa sunt.

Marcus quidam Romae vir nobilis erat, tam opibus quam dignitate
praestans. ei cum acer ille Tarquinius ob facultatum amplitudinem in-

- γενναῖον ὄντα καὶ καλὸν καὶ ζηλωτὸν ἐν πᾶσιν
 1705 καὶ φαίροντα παρὰ στήμα ψυχῆς ἀνδροκαρδίου,
 καὶ ἐν τῷ βίῳ περιτὴν οὐκ ἂν ὑπομενοῦντα
 μὴ τιμωρῆσαι τῷ πατρὶ κατὰ τῶν ἀνελόντων.
 αὐτὸν μὲν οὖν τὸν Μάρκιον Ταρκύνιος κτιννύει,
 τὸν δ' ὄλβον μετατίθῃσιν ἐν δόμοις βασιλείοις.
 1710 ὁ Βροῦτος οὗτος τοιγαροῦν παῖς ὑπάρχων Μαρκίον,
 καὶ κατιδὼν τὴν τοῦ πατρὸς σφαγὴν ἀδικιστάτην,
 καὶ συνιδὼν ὡς νουνεχῆς ἐτι συγκινδυνεύσει
 σὺν τῷ πατρὶ καὶ τῷ ἀδελφῷ καὶ συναποθανεῖται,
 βουλὴν βουλεύεται καλὴν· πλάττεται γὰρ μωρίαν
 1715 καὶ σκέπτεται παράνοιον, κύντεῦθεν ἀποφεύγει
 τὸ προσδοκώμενον κακόν, τὸν ἐκ τοῦ ξίφους πότμον. D
 ἐντεῦθεν κατωνόμιστο τοῖς ἀγνοοῦσι Βροῦτος·
 ὅλοι δ' ἡ λέξις τὸν μωρὸν καὶ φρένας βεβλαμμένον.
 μεταγεί δ' οὖν Ταρκύνιος τοῦτον ἐν ἀνακτόροις,
 1720 κήδεσθαι μὲν ὡς συγγενοῦς καὶ τῶν αὐτῶν αἱμάτων
 τοῦ Βρούτου προσηποιοῦμενος καὶ δῆθεν κατοικτεῖρων,
 τὸ δ' ἄληθές βουλόμενος συμπαύσασθαι τοῖς τέκνοις
 τοῖς ἑαυτοῦ χαρίζεσθαι ψυχαγωγίας χάριν,
 οἷς καὶ συνῶν γελοιασμοὺς καὶ παιδιὰς προὔξεναι.
 1725 ἀποσταλέντων δέ ποτε τῶν παίδων Ταρκυνίου
 ἐπὶ Δελφῶν ὡς πεύσιντο περὶ λειμῶδους νόσου,
 καὶ Βροῦτος συνεπέμπετο τέρψων αὐτοὺς παιγνίοις.

1705 φέροντα R

1713 σὺν] καὶ R

1719 ἐπάγει R

1721 κατοικτεῖραι M

videret, hominem una cum filio perimit, iuvene generoso, pulchro, apud omnes amabili, iamque fortitudinis animi certa quaedam indicia de se praebente; quae ipsa res ei mortem attulerat, metuente Tarquinio ne, si superstes relinqueretur, haudquaquam sibi temperaret quo minus se de patria interfectoris ulcisceretur. hoc pacto cum Marcium Tarquinium e medio sustulisset, opes eius in aedes regias transfert. habebat autem Marcium alterum quoque filium Brutum, qui caede patris iniustissima considerata, simulque sapienter animadverso futurum ut idem cum patre ac fratre mortis periculum adiret, consilium longe pulcherrimum capit. nam stultitia vesaniaque simulata, quod imminabat malum, evacuit. hinc apud ignaros Brutus appellabatur, quae vox stultum et amenum significat. cum Tarquinius in regiam ad se transtulit, simulans quidem se Brutum curam gerere, cuius ipsum miseresceret ob generis propinquitatem (erant enim eodem orti sanguine), reapse vero cupiebat cum filiis suis collasorem dare, de cuius consuetudine voluptatem caperent. itaque versabatur inter liberos regios, eisque ludendi et ridendi materiam suppeditabat. cum autem aliquando filii Tarquinii Delphos ab-

- P 36 οἱ μὲν οὖν τὸν Ἀπόλλωνα δώροις ἰδεξιοῦντο,
 ὁ Βροῦτος βακτηρίαν δὲ ξυλίνην διατροήσας
 1730 ὄλην δι' ὄλης ὥς αὐλὸν χρυσὴν ἔκρυψε ῥάβδον,
 καὶ ταύτην ὥς ἀνάθημα κεχάριστο τῷ Φοίβῳ.
 ἀλλ' οὗτοι τὴν εὐμήχανον σοφίαν τὴν τοῦ Βρούτου
 καὶ τὸ στεργρὸν καὶ δυνατὸν μηδ' ὄλως ἐπιγινόντες
 κατέπαιζον ἐτώθιαζον ὕβριζον ἱμωκῶντο
 1735 τοιοῦτον προσενέγκαντ' αὖ χρησιμοδότῃ δῶρον.
 μέλλοντες δὲ τοῦ Δελφικοῦ τεμένους μεταβαίνειν
 ἡρώτων τὸν Ἀπόλλωνα τίς τῶν Ῥωμαίων ἄρξει.
 ὁ δ' ἄπιφοίβασε τραυῶς, ὃς πρῶτος τὴν μητέρα
 φθάσει περιπτυσσόμενος. συνῆκεν οὖν ὁ Βρούτος,
 B 1740 ἐκείνῳ δ' οὐκ ἐπύγνωσαν τί τῷ χρησιμῷ δηλοῦται.
 κοινῇ δὲ σχεῖν βουλόμενοι τὸ κράτος καὶ τὸ στέφος
 ἕμα συνέθεντο τὴν σφῶν προσηπύεσθαι μητέρα.
 καὶ μέντοι προσεπτύξαντο. Βρούτος δ' ἐκβὰς τοῦ σκάφους,
 πρηνῆς πεσὼν ἐπὶ τῆς γῆς ἐκίνην κατεφίλει.
 1745 Ἐλχε μὲν οὖν προσποιήτον ὁ Βρούτος τὴν μωρίαν·
 ὥς δ' ἐφημίσθη τὸ συμβᾶν περὶ τὴν Λουκρητίαν,
 τὸ πᾶν ἐδημοσίευσεν, καὶ πρῶτος ἐφορμήσας
 καὶ συγκαλέσας τὴν πλῆθὺν καὶ λόγοις ἐφοπλίσας

1733 συνετὸν AM 1734 μετέπαιζον A 1735 ἐκπύεσθαι M
 1737 τίς κρατῆσει Ῥωμαίων ARR

legarentur a patre, scisotatum Apollinis oraculum de morbo pestilente, qui tum grassabatur, etiam Brutus eis adiunctus est, qui ridiculis ipsoos exhilararet. illi Delphos ingressi muneribus Apollinem sibi conciliabant. Brutus autem ligneo baculo perforato virgam in eo prorsus auream tibiæ in modum abdebat, eamque Phoebo tanquam donarium dicabat et offerebat. astutam hanc callidamque Bruti sapientiam, solidi plenam ingenii, cum illi nequaquam animadvertent, hominem irridebant insectabantur exagitabant subsannabant, qui munus eiusmodi oraculorum auctori obtulisset. inde iam e templo Delphico discessuri Apollinem interrogabant, quisnam ex iis Romanorum imperio petiturus esset. ad ea respondit Apollo perspicue, futurum ut hoc illi contingeret qui prior matrem complexus fuisset. mox Brutus animadvertit quid hoc oraculum sibi vellet, illis rem totam ignorantibus. cumque placuisset ut aequa potestate imperium administrarent, decreverunt omnes simul matrem amplecti, sicut etiam fecerunt. at Brutus, ubi primus e navi fuisset agressus, pronus in terram cecidit et eam exoculatus est.

Hoc modo Brutus data opera stultus erat. verum posteaquam de eo rumor fuisset diditus, quod acciderat Lucretiae, primus rem publicam capeasebat, populum excitabat convocabat perorando armabat,

- κατάλυσιν ἐπενεγεῖν ἰσχυσε τοῖς τυράννοις,
 1750 τῷ Ταρκυνίῳ δὴ φημι καὶ τοῖς ἐκείνου τέκνοις.
 Μετὰ γοῦν τὴν κατάλυσιν ὑπατοὶ πάντων πρῶτοι
 Ῥωμαίοις κατεστάθησαν Βροῦτος καὶ Κολατῖνος, C
 καὶ μετ' ἐκείνους ἑτεροὶ, καὶ μετ' αὐτοὺς παντοῖοι,
 Κάσιοι καὶ Κικέρωνες καὶ Λεύκοιοι καὶ Κάτλιοι,
 1755 Κάτωνες καὶ Σκηπίωνες, Πομπήϊοι καὶ Σκαῦροι.
 ἡ τηλικαύτη γοῦν ἰσχύς καὶ τὸ τοσοῦτον κράτος
 ἐν ἔτεσιν ἐξήκοντα πρὸς τοῖς τετρακοσίοις
 καὶ πρὸς ἑτέροις τέσσαρσιν οὕτως ἐκυβερνᾶτο
 μέχρις Γαίου Καίσαρος, ὅστις τὴν ὑπατείαν
 1760 εἰς βασιλείαν ἤμενψε καὶ καταδυναστείαν.
 εἰ δέ ποτε κατήπειξε πραγμάτων ἀστασία
 καὶ τὸ πολύστροφον αὐτῶν καὶ τύχης δυσκληρίαι,
 σννερχομένης τῆς βουλῆς, ἀλλὰ καὶ τῶν ὑπάτων,
 δικτάτωρ εἰς ἐγένετο πάνταρχος αὐτοκράτωρ
 1765 (τὴν δ' ἀνυπεύθυνον ἀρχὴν ἡ λέξις ἐρμηνεύει D
 καὶ τὴν αὐτοκρατορικὴν πάντων οἰκονομίαν)·
 τῆς ζάλης τῶν πραγμάτων δὲ καταστορεννυμένης
 τὸ κράτος ἀπετίθετο τῆς αὐτοκρατορίας.
 Γαίος δὲ γενόμενος δικτάτωρ αὐτοκράτωρ,
 1770 καὶ κατατροπώσάμενος μυρίας ἐθναρχίας,
 καὶ τῶν Ῥωμαίων τὴν ἰσχὴν ἄχρις αὐτῶν Γαδείρων
 καὶ μέχρι καὶ πρὸς ἥλιον ἀνίσχοντα πλατύνας,
 μετὰ τὰς νίκας φθονηθεὶς καὶ τὰς τροπαιουχίας,

1755 Πομπήϊοι τε καὶ RR 1758 ἐκυβερνῶντο R 1771 μέχρις R

efficere denique poterat ut imperium tyrannis, Tarquinio nimirum eius-
 que liberis, abrogaretur.

Post hanc abrogationem primi apud Romanos consules creati sunt
 Brutus atque Collatinus. eos alii secuti sunt omnis generis, Cassil, Ci-
 cerones, Luculli, Catuli, Catones, Scipiones, Pompeii, Scauri. ac tanta
 sane potentia tantumque imperium 464 annis hoc pacto administratum est,
 ad Gaium usque Caesarem, qui consulatum in regnum dominatumque pe-
 culiare convertit. quodsi aliquando rerum instabilitas et iniquitas for-
 tinae sic postularet, conveniente senatu et consulibus dictator unus sum-
 ma cum potestate creabatur, qua quidem voce significatur imperium ra-
 tionibus reddendis haud obnoxium et administratio rerum omnium impe-
 ratoria. deinde hac tempestate sedata dictator se magistratu abdicabat.
 Gaius autem Caesar, cum dictator creatus summam hanc potestatem ac-
 cepisset, de sexcentis nationibus victis tropaea statuisset, Romanorum
 potentiam ad ipsa usque Gadira solemque orientem prolatasset, post tot
 victorias et tropaea petitus invidia, sententiam longe iniquissimam con-

- καὶ πρὸς τινων ἀναμαθῶν (οἷα τυρεύεις, φθόνη!)
 1775 ὥς κατ' αὐτοῦ κεκύρωται ψῆφος ἀδικωτάτη,
 πρὸς τῶν πραγμάτων βιασθεὶς χωρεῖ πρὸς τυραννίδα,
 P 37 καὶ συμπλακεῖς τοῖς κατ' αὐτοῦ γενναίως ἐπισούσι,
 καὶ καταγωνισάμενος καὶ πάντων κυριεύσας,
 τὸ κράτος περιζώννυται τῆς αὐτοκρατορίας.
 1780 Οὗτος ὁ Καῖσαρ παιδικὴν ἄγων τὴν ἡλικίαν
 καθ' ὕπνου ἐδόξεν ἰδεῖν πρᾶγμα δηλοῦν τὸ μέλλον,
 ὥς τῇ μητρὶ μιγνύοιτο καὶ συνασχημονοίη.
 ἐτέχθη δὲ καὶ τοῖς αὐτοῦ τέρας ἵπποφορβίοις,
 ἵππος βοελαῖς ἐν χηλαῖς τοὺς πόδας ὠπλισμένος,
 1785 μόνον δ' αὐτὸν ἐδέχετο Γάϊον ἀναβύτην,
 καθάπερ τὸν Ἀλέξανδρον ἵππος ὁ Βουκεφάλας.
 Τούτῳ τῷ Καίσαρι καινὸν τοιοῦτόν τι συνέβη.
 γυνή τις ἐπαφροδίτος συνέζευκτο γαμέτῃ·
 Νέρων ὁ ταύτης ἦν ἀνὴρ, ἐκείνη δὲ Ἰουλία.
 B 1790 ταύτην τεκοῦσαν Νέρωνι τῷ συνοικοῦντι παῖδα
 καὶ πάλιν σχοῦσαν ἐν γαστρὶ καὶ τὴν νηδὺν πλησθεῖσαν
 καὶ τῆς ἐγκυμονήσεως ἄγουσαν ἔκτον μῆνα
 ὁ Καῖσαρ ἤθελε λαβεῖν εἰς γάμον κοινωνίαν,
 καὶ Νέρωνα κατήπειγεν αὐτῷ κατεγγυῆσαι
 1795 τὴν γαμέτην καὶ πατρικῶς ταύτην νυμφοστολῆσαι.
 πεῖθεται Νέρων, οὐχ ἐκὼν δίδωσι τὴν γυναῖκα.
 ἡ δ' ἐπιστάντος τοῦ καιροῦ τίκτει παιδίον ἄρρεν.

1786, Βουκεφάλος M
 φῶλον M

1789 ὁ ταύτης] ἐκείνης M

1797 βρε-

tra se latam audiens, rebus ipsis ita cogentibus ad tyrannidem occupandam animum adiecit. cumque manum cum iis conseruisset qui magnis freti viribus eum invadebant, omnesque devictos in potestatem rede-gisset, dominatum imperatorium in se translatus usurpavit.

Quo tempore puerilem adhuc aetatem agebat, visus est sibi per quietem aliquid videre, quo secuturus hic eventus indicaretur, nimirum se citra pudorem ullum matris amplexibus usum fuisse. praeterea natum est in eius equili prodigium, videlicet equus, cuius pedes ungulae bubulae munirent, et qui solum Caesarem vectorem acciperet, quemadmodum Bucephalus solum Alexandrum admittebat.

Eidem Caesari novum quiddam huiusmodi accidit. erat venusta mulier Iulia cum marito Nerone nupta, cui posteaquam liberos aliquos peperisset ac rursus uterum sexto iam mense ferret, Caesar eam sibi coniugem poscebat, et Neronem urgebat ut uxorem suam ipsi, tanquam si pater esset, desponderet. paret invitus Caesari Nero, coniugem ei suam tradit; quae ubi pariendi tempus appetisset, filium marem edidit.

- κάντεϋθεν ξενήνεκτο δημώδης παροιμία
 "τοῖς εὐτυχοῦσι καὶ λαμπροῖς καὶ τρίμηνα παιδία."
- 1800 Τῶν γοῦν κατὰ τὸν Καίσαρα τοῦτον ἱστορηθέντων
 λοιπὸν διηγητέον μοι πόθεν ἐκλήθη Καῖσαρ.
 οἱ μὲν φασιν ὡς τῆς μητρὸς κατὰ γαστρὸς ἐχούσης
 καὶ μὴ φθασύσης ἐκτεκεῖν, ἀλλὰ προαπελθούσης,
 ἀνέτεμον οἱ προσγενεῖς ἐκείνης τὴν γαστέρα,
 1805 καὶ ζῶν ἐκείθεν ἔμβρυον καὶ πνέον ἐξελόντες
 Καίσαρα κατωνόμασαν ὡς ἀνατετμημένον.
 ἄλλοι δὲ πάλιν λέγουσι τῆς κεφαλῆς τὴν κόμην
 Ῥωμαίους λέγειν καίσαριν· Καῖσαρ γοῦν ἐπεκλήθη
 Γάιος ὡς εὐπλόκαμος ἢ μᾶλλον ὡς δασύθριξ.
- 1810 Ἕτεροι δὲ Ῥωμαϊκὰς γράψαντες ἱστορίας
 φασὶν ὡς τοῦτον προσγενῆς τοῦ Καίσαρος Γαίου
 τρισαριστέως ἀναφανείας, ὅτε Καρχηδονίοις
 Ῥωμαῖοι συνεπλέκοντο, καὶ δύρατι καιρῶς
 βαλὼν τὸν ἀνταγωνιστὴν καὶ κατατραυματίσας
 1815 ἑλέφαντος ὀχούμενον ἄνωθεν εὐρυστέρον
 αὐτῷ πρὸς γῆν κατήνεγκεν ἐλέφαντι, κάντεϋθεν
 ἔσχεν ἀρχὴν τὴν Καίσαρος λαμπρὰν προσωνημίαν·
 καίσαρες γὰρ ἐλέφαντες τοῖς Φοίνιξι καλοῦνται.
 ἐκ τοῦ προγόνου τοιγμοῦν τοῦ προηριστευκότος
 1820 Καίσαρες ἐπεκλήθησαν οἱ προσγενεῖς ἐκείνων,
 τιμὴν μεγίστην ἑαυτοῖς ἐντεϋθεν προξενούντες.
- 1805 ἐκείνον M 1808 καίσαρην M 1810 γράφοντες M
 1816 κατέρραξεν R

unde vulgo tritum illud proverbium natum est: "nobilibus et splendidis etiam mense tertio liberi nascuntur."

Licet autem his de Caesare proditis illud etiam adiungere, unde Caesaris nomen habuerit. sunt qui tradant eius matrem gravidam eniti non potuisse, sed fuisse ante partum exstinctam; quo factum sit ut eius propinqui iuberent uterum aperiri. de quo cum fetus vivus prodiiasset, Caesarem dixerunt tanquam excisum. alii volunt comam capitis apud Romanos caesariem appellari, Gaiumque Caesaris nomen habuisse, quod pulchra densaque caesarie praeditus esset. denique nonnulli sunt rerum Romanarum scriptores, qui memoriae prodiderunt fuisse quendam Gai Caesaris gentilem, qui praeclaris facinoribus editis eo tempore quo Romani et Carthaginenses bellum inter se gerebant, etiam letali hastae vulnere adversarium elephantum insidentem una cum ipsa bellua in terram prostraverit, indeque gloriosum Caesaris cognomentum acceperit: nam eo vocabulo Poenis elephantos appellari. ab hoc igitur ceteros gentiles atque posteros ipsius Caesares fuisse dictos, honoris ab eodem non parum consecutos.

- Περὶ μὲν τούτων ἱκανῶς· ἡμῖν δ' ἐπανιτέον
ἐπὶ τοῦ λόγου τὸν εἰρμόν. μέλλοντος γὰρ ἐκθνήσκειν
τοῦ καλλινίκου Καίσαρος τοῦ τολμηροκαρδίου,
1825 ἔδοξε βλέπειν ἡ γυνὴ τούτου κατὰ τοῦς ὕπνου
P 38 κατὰ τῆς τούτου κεφαλῆς πεσοῦσαν τὴν οἰκίαν,
τὸν ἄνδρα δὲ κατάρρυστον αἵμασι γεγονότα
οἰκτρότατα καταπεσεῖν ἐπὶ τοὺς ταύτης κόλπους.
ἐσφάγη γοῦν ἐλεινῶς τῆς ἀγορᾶς ἐν μέσῳ,
1830 ἐπιθεμένων δολερῶς Κασίου τε καὶ Βρούτου.
Γαῖου τοίνυν Καίσαρος οὕτως ἀπολωλότης
ἀδελφιδοῦς εἰσποίητος νίδς ἐκείνου, Καῖσαρ
ὁ σιβαστὸς ἐπικληθεὶς, ἐλάβετο τῶν σκήπτρων,
τὸ μὲν Ὀκτώβιος αὐτῶν ὡς κύριον ἐκ βρέφους,
1835 Αὔγουστος μετὰ ταῦτα δὲ κληθεὶς ὡς ἡῤῥημένους.
οὗτος ὑπῆρξε μόναρχος εἰς πλεόν ἐκταθείσης
B καὶ τῆς ζωῆς καὶ τῆς ἀρχῆς εἰς ἄκρα γῆς φθασάσης.
τοῦτον ἡ μήτηρ κύνουσα κατεῖδεν ἐν ὀνείροις
σπλάγγχον αὐτῆς εἰς οὐρανὸν ὡς ἀρπαγὲν ἀνέπτη.
1840 ἄρτι δ' ἐκκύπτοντος ὕρῳν ἐκ μητρικῶν θαλάμων,
ἔδοξε βλέπειν ὁ πατὴρ αὐτοῦ κατὰ τοὺς ὕπνου
ὡς ἐκ τῶν κόλπων ἐφανσε τῆς τούτῳ συνοικουσης
ἡλίου ὁ τερψιμβροτος ὁ μέγας ἡμεράρχης.
ὡς δὲ προῆλθε βράδιον ἐκ τῆς οἰκίας τότε,
1845 ἀστεροσκοπῷ ἐντυχὼν ἤρετο τὴν αἰτίαν.
ἐκείνου δὲ τὴν γέννησιν τοῦ βρέφους ἐπειπόντος
- 1824 καρτεροκαρδίου ARR 1828 κατὰ M 1837 ἀρχῆς
καὶ τῆς ζωῆς εἰς ἄκρον R 1840 δὲ κύπτοντος AM, δ' ἐκ-
πίπτοντος R 1845 ἀστεροσκοπός?

Ac de his quidem dictum satis: nunc ad orationis seriem redeamus. cum morti vicinus esset victoriosus ille fortisque Caesar, uxor eius per quietem videre visa est gladium in caput ipsius delabentem, maritum vero sanguine perfusum in sinum uxoris miserrime se demittentem. secundum haec in medio foro miserabiliter caesus est, insidiis a Cassio Brutoque structis.

Hoc modo cum Gaius Caesar interiisset, filius eius adoptivus, Augustus Caesar e Gai sorore natus, in imperio successit; qui cum a puero nomen Octavii tanquam sibi proprium habuisset, deinceps Augustus dictus est velut auctus. solus dominatu potitus est in vita longaeva et imperio ad extremos terrae fines prorogato. cum mater eo gravida foret, vidit in somnis viscus suum in caelum raptum subvolare. deinde illo ipso momento quo ex alvo materna prodibat, pater videre visus est e sinu coniugis solem ortum lucere. cumque tardius illo die domo exiret, quidam astrologus obviam factus cur serius prodiret interrogabat:

- καὶ τὰ μεγάλα φράσσοντος αὐτῷ τῶν ὀνειράτων,
 βαρυνπενθήσας ὁ πολλὸς ἐκείνος ἀστρολόγος
 “ἄνθρωπε, τί πεποίηκας;” ἀνέκραγεν ἐκ βύθους·
- 1850 “δεσπότην ἀπεκύνθης ἡμῖν καὶ βουσίᾳ.” C
 τοῦ δὲ παιδὸς ἐλαύνοντος εἰς αὔξην ἡλικίας,
 καὶ τοῖς ἀγροῖς διώγοντος σὺν τοῖς αὐτοῦ τοκεῦσιν,
 καὶ τερπομένου θειρισταῖς καὶ τοῖς ἀμαλλοδέταις,
 καὶ ταῖν χεροῖν ἐμφέροντος ἄρτον καὶ σιτουμένου,
- 1855 ἄφνω ροιζήσας αἰτὸς ἀφῆρπασε τὸν ἄρτον,
 καὶ περυχθεὶς μετάρσιος ἐπῆρτο πρὸς ἄερα,
 καὶ πάλιν ἐπικαταπτὰς ἀπέδωκε τὸν ἄρτον.
 ἐπεὶ δὲ πρὸς βασιλεῖον ἕψος ἀναβεβήκει,
 θυμώδης ἦν, ἀκρόχολος, δργίλος, ὀρμητίας,
- 1860 καὶ πάλιν ἐμμετάφορος ἐγένετο καὶ πρῶς.
 ὥς οὖν ἐκάθητό ποτε δικοθετῶν καὶ κρίνων
 καὶ πότμον ἀπεφάνετο κατὰ πολλῶν ἀνθρώπων,
 ἀνὴρ Μηκίνης τις σοφὸς μὴ σθένων πλησιᾶσαι D
 καὶ ρουθετῆσαι Καίσαρα (τὸ πλῆθος γὰρ ἀπείργει)
- 1865 χάριτι πιστεύει γράμματα, σφραγίδι σημειοῦται.
 ἔλεγε δὲ τὰ γράμματα “δήμιε, παῦσαι κρίνων.”
 καταστοχάζεται καλῶς, τὸν χάριτι ἀκοντίζει.
 καὶ Καῖσαρ τοῦτον κατιδὼν τὴν δέλτον ἀναπτίσσει,
 καὶ τοῖς γραφεῖσιν ἐντυχὼν ἀνίσταται τοῦ θρόνου,
- 1870 καὶ τίθῃσιν ἀκύρωτα πάντα τὰ ψηφισθέντα.

1856 πτεροσθάλς Α

1868 τὸν χάριτι Β

quo indicante natum esse sibi filium, graviter suspirans astrologus, artis suae peritia celebris, “quid hoc rei est?” exclamat. “dominum atque regem nobis genuisti.” iam cum puer adolevisset, ac in praediis paternis degens messoribus et manipulorum colligatoribus oblectaretur, forteque panem aliquando manibus gestaret eoque vesceretur, superne delata in ipsum magno cum strepitu aquila panem eripuit, moxque complosis alis in aëra sublimis avolavit, deinde vicissim sese demittens panem ei reddidit. ad imperium ubi pervenisset, iracundus admodum erat, biliosus, et iusto quidem concitatus: sed rursus ad sese facile redibat et mitescerebat. quare cum aliquando pro tribunali sederet causasque cognosceret ac multos mortales capitis damnaret, vir quidam sapiens, cui Maecenatis esset nomen, propius accedendi potestatem non habens ut Caesarem moneret (nam excluderetur ab ingenti hominum multitudine) litteras quasdam in chartam perscribit, easque deinceps obsignat. eas litteras sententiam huiusmodi continebant “desine iudicem agere, carnifex.” hanc chartam directo in Caesarem eiacularur, qua conspecta et resignata, verbisque perscriptis in ea lectis, de tribunali surgit, quaeque prius erant decreta, tanquam irrita revocat.

Cant. Manasses.

- Τούτῳ συνῆν διδάσκαλος Ἀλεξανδρεὺς τὸ γένος,
τὴν κλῆσιν Ἀθηνόδωρος, πάσης σοφίας πλήρης,
καὶ τρόπους ἱκανώτατος ῥυθμίζειν καὶ παιδεύειν.
οὗτος ἔρωτοκράτητον τὸν Καῖσαρα γινώσκων
- P 39 1875 καὶ τὸ μὲν ὅλον πορνικόν, τὸ δὲ τῶν ἄλλων χεῖρον,
ὀρεκτιῶντα γυναικῶν ἀνδράσιν ἐζευγμένων,
καὶ τοὺς ὁμόζυγος αὐτῶν ὑπηρετεῖν τῇ μύσει
δεσποτικῶς προστίττοντα καὶ τυραννικωτέρως,
ἀπάγειν τοῦτον ἔσπευδε τῆς λύσεως τῆς τοῦ πάθους.
- 1880 ἐπεὶ δ' οὐ μετετίθετο Καῖσαρ τοῦ φαύλου βίου,
ὁ θαυμαστός καθηγητὴς τοιοῦτόν τι τεχνᾷται.
ἰδὼν ὀλοθυρόμενον ἄνθρωπον καὶ θρηνοῦντα
τῶν τῆς συγκλήτου καὶ λαμπρῶν καὶ τῶν εὐτοχεστέρων
(καὶ γὰρ αὐτῷ προστέτακτο φορεῖν καταστέργῳ
- 1885 τὴν γαμετὴν ἐγκλείσασθαι καὶ τῷ κρατοῦντι πέμψαι)
παρεγγυᾷται μὴ πενθεῖν μηδὲ βαρέως φέρειν,
αὐτὸν δ' ἀντὶ τῆς γυναικὸς ἐγκλείσαι τῷ φορεῖν
καὶ στείλαι πρὸς τὸν Καῖσαρα· τοῦτο γὰρ δέον εἶναι.
καὶ μύλῃς μὲν, συμπεῖθει δ' οὖν. τίνα τὰ μετὰ τοῦτο;
- B 1890 εἴσεισιν Ἀθηνόδωρος, εἴσεισι ξίφος φέρων.
πέμπεται πρὸς τὸν Καῖσαρα σημειωθεὶς σφραγίδι.
ὁ Καῖσαρ ὑποδέχεται, ῥήγνυσιν τὰς σφραγίδας.
ἔξισιν Ἀθηνόδωρος τὸ ξίφος ἐπισείων.
θαμβεῖται Καῖσαρ κατιδὼν, τῷ δέει κρυσταλλοῦται.
- 1877 τῇ πράξει R 1888 εἶναι δέον AR 1889 ταῦτα RR

Habebat idem Caesar magistrum quendam secum, Alexandrinum patria, nomine Athenodorum, omni sapientia et doctrina excultum, formandorumque morum longe peritissimum. hic cum animadverteret Caesarem in libidines et scortationes propensum esse, ac praesertim in peiori delinquere, quod mulieres maritatus appeteret, earumque coniuges cogeret ut huic improbo facinori subservirent, non heriliter eis tantum imperans sed etiam more tyrannico, totus in hoc erat ut Augustum ab eo furore vitioque revocaret. cum autem Caesar vitam sceleratam missam non faceret, admirandi praeceptor ingenii quiddam tale molitur. forte plorantem ac lamentantem conspiciebat hominem senatorium, lauta fortuna, clarum. quippe mandatum ei fuerat ut in operta lectica conclusionem uxorem imperatori mitteret. eum Athenodorus hortari ne ploraret neve rem illam aegro ferret animo: se tantum uxoris loco lecticae includeret Caesarique pro eius imperio mitteret. vix hoc quidem homini, sed tamen persuadet. quid inde factum? lecticam Athenodorus ingreditur gladium tenens, sigillo obsignatus ad Caesarem mittitur; Caesar lecticam accipit, sigilla revellit; exit Athenodorus gladium quatiens; Caesar eo conspecto non tantum obstupescit, verum etiam metu congelascit:

- 1895 ὄρκοις αὐτὸν καταδεσμεῖ μηκέτι τοῦτο πράττειν
μηδ' ἄλλοτρίαις τοῦ λοιποῦ καταχρανθῆναι κοίταις.
Οὗτος πολὺν τῷ Καίσαρι συνδιατρέψας χρόνον,
καὶ μέλλων ἀπαλλάττεσθαι πρὸς τὴν ἐνεγκαιμένην,
ἐπεὶπερ εἶδε Καίσαρα δύσσοργον καὶ θυμώδη
- 1900 καὶ τάχιον ἐκφέροντα τὰς κολαζούσας ψήφους,
ταχέως δὲ τὴν τοῦ θυμοῦ πυρκαϊὰν σβεννύντα
καὶ τρόπους μεταπίπτοντα πρὸς φιλανθρωποτέρους,
κύψας αὐτοῦ πρὸς ἀκοὰς ὥς δὴ καταφιλήσων
"ὦ Καῖσαρ" ἔφη "σεβαστέ, τοῦτό σοι λείπει μόνον."
- 1905 μὴ πρὶν τὰς ψήφους ἔκφερε πρὶν ἐν σαντῷ καλήσῃς
τὸν τῶν γραμμμάτων ἀριθμὸν τῶν εἴκοσι τεσσάρων."
ὁ δὲ στενύξας βύθιον καὶ πρὸς ἐκεῖνον βλέψας
"ἔτι σου χρήζω τῆς καλῆς" ἔφη "παιδαγωγίας.
καὶ πάλιν ἔσο σὺν ἐμοί, καὶ Ῥώμη σε καθέξει."
- 1910 Οὗτος ὁ Καῖσαρ ἤλυνε τοὺς μετεωρολόσχας,
μόνους κυδαίνων τοὺς σοφοὺς τιμαῖς ταῖς προσηκούσαις.
τοσοῦτον δὲ πεφίλητο παρὰ τῶν ὑπηκόων,
ὥστε τὸν βίον ἐκλείπειν μέλλων ἀνὴρ Ῥωμαῖος
ἐπέτρεψε τοῖς ἑαυτοῦ παισὶ καὶ διαδόχοις
- 1915 χαριστηρίους τοῖς θεοῖς προσενηκεῖν θυσίας,
ὅτι, φησί, τὸν σεβαστὸν ζῶντα καταλιμπάνω.
Ὡς δὲ καὶ Καῖσαρ ἔμελλεν ἀπαίρειν τῶν ἐνθάδε,
- 1903 ὡς δὴ] δῆθεν R 1905 τανύτῳ A 1909 ἔση A
1915 ἐκπεργασίαν R

sacramentis semet obstringit, quibus nihil eiusmodi se deinceps commis-
surum pollicebatur, nec toros alienos amplius contaminaturum.

Cum autem longo tempore vixisset apud Caesarem Athenodorus, iam-
que reversurus in patriam esset, quia Caesaris iracundiam bilemque norat,
quodque celeriter admodum sententias poenales ferret ac vicissim extincto
iracundiae rogo ad mores humaniores rediret, admoto eius auribus ca-
pite tanquam ipsum deosculaturus "Auguste Caesar" inquit, "unum modo
tibi deest. cave prius sententias tuleris, quam 24 literarum nomina te-
cum ipse recitaveris." tum ille gemitu ex imo corde ducto Athenodorum
intuitus "adhuc" ait, "tuae praeclarae institutionis ego. quapropter
amplius apud me tibi vivendum Romaeque haerendum erit."

Hic Caesar eos profligans et eiiciens qui de rebus sublimibus et cae-
lestibus arroganter nugantur, solos viros sapientes ac doctos honoribus
afficiebat. tam carus autem subditis erat, ut Romanus quidam in fata
concessurus liberis suis atque posteris mandaret ut gratiarum actionis
ergo sacrificia diis offerrent, quod moriens Augustum incolumem post se
relinqueret.

Caesar ipse de vita migraturus adstantibus sibi consulibus et plebeis

παραστησάμενος αὐτῷ δημότας σὺν ὑπάτοις
 “πῆλιν” ἔφησεν “εὐρὼν τὴν τῶν Ῥωμαίων πόλιν

1920 καλλίπυργον πεποίηκα λιθίνην στερεινίαν.
 ἐπεὶ δὲ καὶ μεθίσταμαι τῆς τέρβης τῶν πραγμάτων,
 κρυτῆσαι βούλομαι πολλοὺς ἐπὶ τῇ τελευτῇ μου
 καὶ χρήσασθαι γελωτισμοῖς καὶ κροταλίσαι χεῖρας
 ὡς ἐπὶ μῖμον τελευτῇ γελωιστοῦ καὶ καίκετου.”

P 40 1925 καὶ ταῦτα διετάξατο τοῦ βίου καταπαύων.
 ἔφ’ ὅλοις δὲ πεντήκοντα σὺν ἔξ κρατίσιν χρόνοις
 τὴν ὀφειλὴν ἀπέδοτο, κατέβαλε τὸ χρέος.

Τούτου τοῦ Καίσαρος ἀρχῆς τοῖς σκήπτροις ἐφειστώτος
 ἐν ἔτει τεσσαρακοστῷ ναὶ μὴν πρὸς τῷ δευτέρῳ

1930 ὁ συννάδιος πατρὶ καὶ κοσμοκτίστωρ λόγος,
 εἰσὺς νηδὺν τὴν καθυρὰν νεάνιδος ἀφ’ οὐρού,
 τὴν σάρκα συνεπήξατο ταύτης ἐκ τῶν αἱμάτων,
 καὶ σὺν αὐτῇ καὶ μετ’ αὐτῆς ἐπέφαινε ἀνθρώποις,
 θεότητι παντέλειος καὶ φύσει βοιωτοῖα.

1935 Τοῦ σεβαστοῦ δὲ Καίσαρος τὸν βίον ἐκλιπόντος

B ἀρχηγεῖ Τιβέριος, ὃς τὰ μὲν πρῶτα πρῶος
 ἐπῆρχε καὶ μειλίχιος καὶ τρόπου φιλοδώρου,
 ἀλλ’ ὕστερον ἐξώκειλεν εἰς ἦθος μαιφόνον
 καὶ γνώμην ὑπομόχθηρον καὶ ὑπαροψύχραν.

1940 ἄρτι δὲ τέως παρελθὼν ἐπὶ τὴν βασιλείαν
 οὕτως ὑπερπεφίλητο τοῖς ὑπὸ χεῖρα πᾶσιν

1919 τὴν πόλιν τῶν Ῥωμαίων R 1923 καλῆς vel καλῆς M
 1923 χεῖρας M 1925 διετάττετο ARR vv. 1926-7 om RR
 v. 1929 om RR 1933 ἐπέφαινε ARR

“quam luteam” inquit “inveni Romanam urbem, eam pulchris exornatam
 turribus lapideam firmamque reddidi. et quoniam mihi nunc e turba re-
 rum humanarum erit excedendum, multos in obitu meo plausum edere volo
 ac ludos facere tanquam in mimi et ludionis obitu.” quae quidem pro-
 ferebat tanquam vitae mortalium illudens. cum autem totos 56 annos
 imperasset, naturae debitum persolvit.

Eodem Caesare potiente rerum coaeternus ille patri sermo, conditor
 mundi, castam incorruptae iuventulae alvum ingressus ex eius sanguine
 carnem sibi compegit, cum qua inter homines conspectus est, tam divi-
 nitate quam humana natura plane perfectus.

Posteaquam vero Caesar Augustus e vivis excessisset, Tiberius ad
 imperium pervenit; qui ab initio quidem mitis blandus liberalis erat, sed
 deinceps ad sanguinarios mores, improbitatem atque sordes exorbitavit.
 recens autem ad imperium evectus adeo subdolis omnibus carus erat, ut
 absque satellitio custodiaque corporis tam noctu quam interdiu, quocun-
 que vellet, iret. quos urbium praetores vel tributorum exactores con-

- ὡς φυλακῆς τε καὶ φρουρᾶς καὶ δορυφόρων ἄτερ
βαδίζειν ὅπου δὴ ποτε νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν.
εἰ δέ τις ἐπέτρεψε πόλεως στρατηγίαν
1945 ἢ τὴν τῶν φόρων εἰσπραξίν, οὐκ ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ
ἐκ τῆς ἀρχῆς παρέλκει καὶ τῆς ἡγεμονίας,
ἐκείνο τὸ θρυλούμενον λέγων τοῖς ἐρωτῶσιν.
ἄνθρωπος ἦν κατάνοστος, τοὺς πόδας ἡλωμένους·
ἰγῶρων πέπλητο πολλῶν δυσόδμων δυσιάτων.
1950 αἱ μυῖαι κατεχόρευον ἐκείνου τῶν τραυμάτων,
τὰς σηπεδόνας ἔβδαιλλον, ἐμύζων τοὺς ἰχθύρας.
δύναται δὲ βυλλόμενος καὶ τληπαθῶν ὁ κάμνων
οὐκ ἀπιστόβει τὰς δεινὰς καὶ θρασυτάτας μυίας.
ὥς δὲ τις κατωκτείρησεν ἐπικαμφθεὶς τῷ πᾶσι
1955 καὶ τὰς δὴ μυίας ἐμελλεν ἐκείθεν ἐκδιώκειν,
ὁ πάσχων ἀνεβόησεν "ἄνθρωπε, ταύτας ἄφες,
μή πως αὐτῶν διωχθεῖσιν ἄλγος μοι προξενήσης"
αἱ μὲν γὰρ κοροσθεῖσαι μου μελῶν τῶν σεσηπῶτων
βραχέα με λυπήσουσιν, ἂν δ' ἐπιπτῶσιν ἄλλαι,
1960 προσφῦσαι βιαιότερον εἰς πλεον πικρανοῦσι."
ταῦτ' ἔλεγε Τιβέριος περὶ τῶν φορολόγων,
χρονίζειν λέγων δεῖν αὐτοῦς, ὡς κόρον ἐσχηκότας
πρῶτον προσφέρεισθαι τοῖς φορολογουμένοις.
εἰ δέ τινα κατέμαθε τῶν εἰσπρετιόντων φόρους
1965 εἰς πλεον ἐκφερόμενον τοῦ διατεταγμένου
καὶ χρηματίζοντα βαρὺν καὶ πέρα τοῦ μετρίου,
- 1946 παρέλεγε A 1959 βραχέως M λυπήσασιν ARR ἐπιπταίν M
1963 προσφέρεισθαι ARR 1965 πλείον M 1966 τοῦ μετρίου
πίσω R

sistebat, ab iis officiis intra breve tempus non removebat, causam rei
sciscitantibus notum illud ac pervulgatum respondens, hominem videlicet
aegrotum fuisse, cui pedes exulcerati essent, multis humoribus foetidis et
sanata difficilibus referto. in eius ulcera muscas involare salitas, ac pu-
tredines illas exhaurire. quae res tametsi dolorem aegrotanti afferret,
non tamen eum molestas illas et audaces admodum muscas abegisse. cum
autem misericordia quidam motus ob viri calamitatem muscas abigere vel-
let, aegrotum exclamasse "missas illas fac quaeso, mi homo, ne abactis
illis doloris mihi maioris auctor sis. nam istae de membris meis putribus
satistae parum mihi molestiae sunt amplius exhibitae: sin autem aliae
advolant, violentius adhaerendo magis me cruciabunt." haec de publi-
cans dicere Tiberius solebat, monens ut diutius tolerentur, quo tandem
satiasi benignius illos tractant a quibus exigenda sint tributa. quodam quem
publicanum accepisset modum sibi praescriptum excessisse, ita ut gravis

- κολάσειν ἐπέβαλεν αὐτὸν ἀλγαινοτέrais,
 ἀναβοῶν καὶ κεκραγὼς ἑτέραν παροιμίαν
 “τὸν πόκον περικείμεσθαι βούλομαι τῶν προβάτων,
 1970 ἀλλ’ οὐ ξυρῶσθαι δυσμενῶς μέχρις ἐπιδερμίδος.”
 τοιοῦτος ἦν ἐν ταῖς ἀρχαῖς, ἀλλ’ οὐχὶ μέχρι τέλους·
 καὶ γὰρ ἐκόλαζε πικρῶς πολλοὺς τῶν ἀναιτίων,
 ἀσυμπαθῶς μισοφονῶν, καὶ τόσον ἐμισήθη
 ὥς ὀνομάζεσθαι πηλὸς αἵματι πεφυρμένος.
 P 41 1975 ἄνδρα καὶ γὰρ ὑπατικὸν καὶ τῶν εὐγενεστέρων
 τὴν κεφαλὴν ἀφείλετο καὶ σὺν αὐτῇ τὸν πλοῦτον,
 τοῦτο καὶ μόνον ἐπειπὼν, ὅτι τὸ νόμισμά μου
 φέρων ἐπικολπίδιον καὶ ὄνταρον εἰς τόπους
 καὶ σκυβαλώδεις παρελθὼν βάρος γαστροῦς ἐκένον.
 1980 Τοῦ Τιβερίου τοῦτου δὲ κατέρχοντος Ῥωμαίων
 τὸν Ἰησοῦν μου τὸν γλυκύν, τὸν τῆς ζωῆς ταμίαν,
 ἐπὶ σταυροῦ καθήλωσαν Ἑβραῖοι καὶ Πιλάτος.
 μετὰ δὲ τὴν καθάρεισιν τοῦ στυγιοῦ θανάτου
 καὶ τὴν ἀπὸ τοῦ μνήματος ἐξέγευσιν τοῦ κτίστου
 1985 καὶ μετὰ τὴν ἐνσώματον ἔπαρσιν ἐκ τῶν κάτω
 μέχρι καὶ Ῥώμης ἔδραμε Μαγδαληνὴ Μαρία
 B τῇ γλώσσει κατατρέχουσα τῶν παρηγομηκότων,
 καὶ Τιβερίῳ τὸν θυμὸν τοσοῦτον ὑπανήψεν
 ὥς βαρυτάτῳ καὶ πικρῷ πάντας κολάσαι πότμῳ
 1990 τοὺς ἱερεῖς καὶ γραμματεῖς, ἀλλὰ καὶ τὸν Πιλάτον.

1970 ἄχρῃς AR

1972 ἐναντίων M

1980 Ῥωμαίοις A

1987 καταλέγουσα M

1988 ἐπανῆψεν R

1989 δεινῷ AR

esse subditis perhiberetur, suppliciis hominem multabat, tritum illud proverbium adiciens “volo vos ovium lanas detondere, non eas ad cutem usque deglubere.” talem igitur ab initio se gerebat, sed in eo proposito nequaquam perstitit. nam deinceps durior factus acerbe puniebat etiam insontes, citra commiserationem ullam se caedibus polluens. unde tantum contra se odium excitavit ut vulgo lutum sanguine mistum appellaretur. non dubitavit aliquando virum consularem et nobilem interficere ac facultates eius diripere, solam hanc causam afferens, quod Tiberii numisma in sinu gestans accessisset ad foeda stercoreaue loca ibique ventris onus evacuasset.

Hoc Tiberio Romanis imperante dulcem Iesum meum, vitae largito rem, Hebraei et Pilatus cruci affixerunt. post devictam vero mortem illam execrabilem, cum hic rerum opifex et sepulcro resurrexisset deque locis inferis corpore suo sublatus in caelum esset, Maria Magdalena Romanam usque cucurrit, et sceleratis illis accusatis tantopere Tiberium ad iram commovit ut omnes gravi acerbisque morte multaret.

- Ὡς δὲ ποτε Τιβέριος ἡρπάγη τῷ θανάτῳ,
 ἐν ἔτεσιν πρὸς τοῖς τρισὶν εἴκοσι βασιλεύσας,
 εἰς Γάων μετέπεισε τὸ τῶν Ῥωμαίων κράτος,
 θνγατριδοῦν ὑπάρχοντα Καίσαρος Τιβερίου
- 1995 ὃς ὦν καὶ ἑνπαρόβιος καὶ φονικὸς τὸν τρόπον
 παρθένους διεκόρησε γνησίας αὐθομαίμους,
 ἔπαιζε δὲ σὺν κυβευταῖς ἄχρι τοῦ περιόρθρου.
 σὺν τοῖς συμπόταις δὲ ποτε κυβεύων ἐν Γαλλίαις
 καὶ δυσκληρῶν καὶ δυσπραγῶν ἐν τῷ παιγνίῳ τούτῳ,
- 2000 καὶ τὸν θησαυροφύλακα βλέψας βαρυθυμοῦντα C
 ὅτι τὸ πῦν κεκένωτο τοῦ θησαυροῦ χρυσίον,
 ἔξανυστὰς ἐκέλευσεν ἐκθερισθῆναι ξίφει
 πολλοὺς χρυσίῳ βριθόντας, εὐθνηνομένους πλούτῳ.
 ἐκείθεν σὺν μετήντησεν ὅλας χρυσίου λίμνας.
- 2005 οὗτος ἰδὼν ποτε πηλὸν ἐν στενωπῷ τῆς Ῥώμης
 κόλποις Οὐδεσπασιανοῦ τοῦ στρατηγικωτάτου
 βληθῆσέσθαι προσέταξεν· ἦν γὰρ ἀγορανόμος.
 Ὡς δ' ἀπισφύγη Γάιος ἐν μέσοις ἀνακτόροις,
 ἰθύντας τὸ βασίλειον τέσσαρσι χρόνοις κράτος,
- 2010 ὁ Κλαύδιος ἡγήσατο παραλαβὼν τὸ κράτος·
 ὃς οὕτω δειλοκάρδιος καὶ τρομερὸς ὑπῆρχεν
 ὥς τοὺς φοιτῶντας παρ' αὐτὸν ἀνερυνῶν προστάττειν,
 μήπως ἐπικολπίδιον τύχοι τις κρύπτων ξίφος. D
 εἰ δὲ ποτε συμπύσιον γηθόσυνον συνίστη,
- 2015 περιεστήχεσαν αὐτὸν ὀπλιῖται δορυφόροι.

2000 βλέπων RR 2005 φύμης MR v. 2008 om R, 2009
 om RR, hunc vulgo post 2004 ponunt. 2012 πρὸς AR

Cum autem Tiberius in fata concessisset, imperio per 23 annos administrato, Gaius rerum potitus est, Tiberii Caesaris e filia nepos; qui cum foedam vitam ageret caedibusque ganderet, etiam germanis sororibus suis adhuc virginibus vitium obtulit. solebat et cum aleatoribus ad aurum usque ludere. cumque accideret aliquando in Galliis ut cum quibusdam convivis aleam exercebat infelici conatu, thesaurique praefectum eo nomine tristem videret, exhaustis omnibus in aerario pecuniis, de convivio surgens interfici quosdam opulentos iussit, eoque pacto tantum non magna quaedam auri consecutus est. quodam tempore lutum Romae in angiporto conspicatus mandavit ut illud in Vespasiani, qui tum aedilis erat, sinum conliceretur.

Interfecto autem in regia Gaio post annum regni quartum, Claudius sceptris in se translatis imperio potitus est. erat is adeo formidolosus atque trepidus, ut accedentes ad se perquiri vellet num quis forte gladium in sinu abditum gestaret. quodsi convivium celebrare sui exultandi causa vellet, armati milites et satellites circumstant. cum autem

κρατήσας δὲ τρισκαίδεκα τῆς βασιλείας ἔτη
Κλαύδιος ὁ δειλότατος φαρμάκοις ἀναιρεῖται.

Κλαυδίου φαρμαχθέντος δὲ Νέρων ὁ μητροκτόνος
παρεισεφθάρη κύκιστα τοῖς τῶν Ῥωμαίων σκήπτροις.

2020 ἦν δ' ἀσελγῆς καὶ βδελυρὸς καὶ πλήρης ἀσωτείας,
ἦτιτων γαστροὺς καὶ τῶν γαστροῦς, φιλοῖνος, φιλοπότης.
οὗτος πολλοὺς ἐπήγαγε θανάτοις πικροτάτοις,
καὶ τὴν μητέρα σὺν αὐτοῖς. εἶποι τις ἂν δικαίως
ὅτι κακὸν εἰσήνεγκε τοιοῦτον τοῖς ἐν βίῳ.

2025 ἐπικατέθυσσε δ' αὐτῇ καὶ τὴν ὁμοζυγοῦσαν.

P 42 κακοῖς δ' ἐπαύξων τὰ κακά, καὶ προστιθεὶς κακία,
ἐδνύχω πρᾶσηρμόσατο πρὸς λέχους κοινωσίαν.
ἔχαιρε δὲ κιθαρωδοῖς καὶ γυναιξὶ παιστρίαις,
καὶ πᾶν κακὸν καὶ πᾶν αἰσχρὸν ἀρεθιουργῶν ἐπλήρου

2030 σὺν ὀρχηστῆσι, γελαιασταῖς, μίμοις, ἀρματοστρόφοις.
τότε καὶ Πάρθοι τὴν ἀρχὴν τῆς Περσικῆς ἰσχύος
εἰς ἑαυτοὺς παρέσπασαν, Πέρσας δεδουλωκότας.
ὥς δὲ πολλοὺς ὁ μισαρὸς Νέρων ἐδίδου ξίφει,
ὥς ἀκροχάλιξ, ὥς ὑγρὸς χοῖρος ἀκρατοπότης,

2035 ὑπὸ παντὸς μεμίσσητο τοῦ πλήθους μῖσος ἄκρον,

B καὶ πάντες ἀπεστρέφοντο καὶ τὴν ἐκείνου θείαν
αἰσχρὸν γὰρ σύμπαν ἔπραττεν ἐν μέσοις τοῖς θεαταῖσι.

v. 2016 om R δισκαίδεκα R v. 2017 om RR 2023 τὴν
αὐτοῦ R 2025 ἐπεὶ κατέθυσεν αὐτὴν R 2027 εὐνοῦχον
ARR γάμον R 2029 ἐτέλει ARR 2033 φοναγὸς AB
2034 ὡς χοῖρος ἀκροπότης M 2037 ἄπαν R

annos tredecim exegisset in imperio, vir timidissimus veneno sub-
latus est.

Atque ita Claudio per veneficium interempto, Nero parricida noquis-
sime Romanum imperium in se transtulit. erat ille lascivus, impurus, luxu-
riae plenus, gulae ventrique deditus, vinosus, multos acerbissimis sup-
pliciiis affecit, inter quos et mater ipsius fuit; quam fortasse quis non im-
merito caesam dixerit, quod tam improbum mortalibus principem enixa
fuerit, parricidio autem coniugia quoque mactationem adiecit. cumque
mala malis et quidem foedioribus cumularet, cubicularium quendam suum
coniugio sibi copulavit. delectabatur et citharoedis, iisque mulierculis
quae risum concitavit, et cum saltatoribus ludionibus mimis cantoribus
omne facinus improbum perpetrabat, nec ab ulla turpitudine abstinerebat.
Id temporis etiam Parthi Persiarum regnum ad se traduxerunt, Persis in
servitutem redactis, cum autem impurus hic Nero multos gladio sustulis-
set, homo nimirum porco similis et merum intemperanter ingurgitans,
acerrimum omnium ordinum odium contra se concitavit, adeo quidem ut
eius conspectum quoque nemo non averteretur, nam foedissima quaeque

- μή τοίνυν ἀνεχόμενοι Ῥωμαῖοι ταῦτα βλέπειν,
μηδὲ δουλεύειν φέροντες ἡνιοστρόφῳ μίμῳ,
2040 ἐπῆλθον ἀναιρήσαντες. τοῦτο δὲ γινούς ὁ Νέρων
αὐτὸν διεχειρίσατο, τοῦτ' ἐπειπὼν ἐν τέλει
"οἶον, ὦ ζεῦ, καθαριωδὸν ὁ βίος ζημιούται!"
ἔτη κρατήσας τέσσαρα πρὸς πληρεστάτοις δέκα.
Γάλβας κατήρξε μετ' αὐτόν, καὶ μετ' ἐκείνον Ὀθων,
2045 ὁ μὲν ἐκτὰ γενεόμενος μῆνας τοῦ κράτους μόνον,
ὁ δ' οὐδὲ πλέον τῶν τριῶν μηνῶν σκηπτροκρατήσας.
καὶ μετ' αὐτῶν Βιτέλλιος, ὃς τοῖς ἀστρολόχοις
κηρύγματα προστίθεται φεύγειν ἐξ Ἰταλίας·
οἱ δ' ἀντιπροτεδείκασιν "φεῦγε τοῦ βίου, Καῖσαρ,"
2050 καὶ τὴν ἡμέραν γράψαντες καθ' ἣν ἀποκτανθῇ.
μῆνας ὀκτὼ κρατήσας γὰρ ἔργον μαχαίρας ὥφθη.
Τούτων λιπόντων τὴν ἀρχὴν καὶ σὺν αὐτῇ τὸν βίον
στρατὸς Οὐδισπασιωνῶν ψηφίζεται τὸ κράτος,
τὸ κάλλος περικίροντι τῆς Ἰουδαίας τότε.
2055 κάκεινος μὲν ἀπέχετο νικιστοληθαῖς πρὸς Ῥώμην,
τὸν δὲ γενναιοκάρδιον υἱὸν αὐτοῦ τὸν Τίτον
Ἰερουσαλὴμ πολιορκεῖν ἀφῆκε σὺν δυνάμει,
ἀναγορεύσας Καῖσαρα διάδοχον τοῦ κράτους·
ὃς μετὰ μόχθους ἱκανοὺς καὶ τὰς ἀνδροκτασίας
2060 καὶ τὰς θαλάσσας τῶν συγχῶν αἱμάτων καὶ τοὺς φόνους,
ὕψ' ὧν κατηρυσθρώθησαν Σιών αἱ παιδιάδες

2039 ἡνιοστροφόμενος M 2040 ἐπῆλθον M v. 2043 om. R
2047 αὐτοῦ RR, αὐτοῦς A v. 2051 om. RR 2053 στρα-
τὸς τῶ Οὐισπ. M

media in aula designabat. quapropter Romani, qui haec amplius intueri non possent nec aurigae ac mimo servire vellent, invadunt hominem tanquam interfectori; quo ille cognito manus ipsemet sibi attulit, his ad extremum verbis pronuntiatis "qualem, o Iuppiter, citharoedum mortales amittunt."

Post Neronem Galba imperio potitus est, post Galbam Otho, post utrumque Vitellius; qui edictis propositis astrologos Italia iussit excedere. illi vero scriptis vicissim propositis responderunt "ita vita, Caesar, excedito." simul ipsum diem indicarunt quo interficiendus esset. itaque mensibus octo rerum potitus gladio caesus perit.

Posteaquam hi et imperandi et vivendi finem fecissent, exercitus Vespasianum imperatorem renuntiavit, qui tum temporis Iudaeam excidebat. itaque Romam ille cum classe profectus est, magnanimo filio suo Tito cum copiis ad expugnandam Hierosolimam relicto, cum Caesarem ac imperii successorem illum designasset. ab eo post magnos labores caedes quaque maris in morem effusus cruores, quibus campi Sio-

- D καὶ δόρατα γέγονασι λυθρόφυρτα καὶ ξίφη,
 ἀσπίδες αἰμοφόροντοί, φονοσταγῆς παλάμαι,
 τέλος περιγεγόμενος πόλεως τῆς ὀλβίας
- 2065 τὰς ὀχυρὰς οἰκοδομὰς καὶ πύργους τοὺς εὐπύργους
 πυριφλεγεῖς πεποίηκε καὶ τὸν ναὸν καθεῖλε,
 πολλὰ πολλάκις ἐπ' αὐτῷ στενάξας καὶ δακρύσας,
 καὶ πόλιν τὴν περικυλλῇ τὴν μυριανδρουμένην
 ἡσβολωμένην τέθεικε, καπνῷ μεμορνωμένην,
- 2070 ὡς περιστῆναι τὴν πολλὴν ἐκείνην εὐανδρίαν
 εἰς ἄπορον καὶ Σκυθικὴν, ὃ φασιν, ἐρημίαν.
 παρέτου γενομένου δὲ τοῦ κράτορος ἐκ γήρους
 καὶ νόσῳ καταλύσαντος τὸν βίον καὶ τὸ κράτος,
 ἔτεισι βασιλεύσαντος οὐ πλείω τῶν ἐννέα,
- P 43 2075 Τίτος παρήλθεν εἰς αὐτό, θεῖος ἀνὴρ καὶ πρῶος,
 ἀνὴρ φιλοδωρότατος, προετικὸς χρημάτων,
 καὶ τῆς ἀρχῆς κατὰξιος καὶ τῆς ἡγεμονίας,
 κῦν ἦσαν ἄλλαι πλείονες ἀρχαὶ καὶ βασιλείαι,
 καὶ ταύτας ὧν ἐπάξιος διέπειν καὶ συνέχειν.
- 2080 τούτου τὸ περιάλλητον καὶ θαυμαστὸν ἐκείνο
 "οὐκ ἐγενόμην βασιλεὺς τήμερον οὐδὲ κράτωρ
 οὐδένα γὰρ κατήντησα ῥείθροις εὐεργεσίας."
 τούτου τὸ πολυύμνητον ἐκείνο καὶ γενναῖον
 "οὐ χρὴ τὸν θιασώμενον πρόσωπον βασιλείως
- 2085 παλιννοστεῖν περὶ λυπὸν ἐν σκυθρωποῖς προσώποις."
 ἀλλ' ἔφθη προαρπάσασα νόσος ἥ πυλαμνυαία

2062 λιθόστρακτα R. an λυθρόστακτα ? 2068 τὴν μ.]
 καὶ μ. AR v. 2076 om. M παρετικὸς R 2081 σήμερον R

nis rubefacti sunt, hastarum gladiatorumque vibrationibus respersi, tandem urbs opulenta beataque in potestatem redacta est, munita aedificia, cum turribus egregiis igne concremata, templum ipsum deletum; cuius nomine saepenumero Titus ingemiscebat et illacrimabat. hoc modo urbem pulcherrimam et populosissimam in fumum atque cineres redegit, ita ut habitatoribus autem frequens deinceps in miseram tristemque solitudinem commutaretur. cum autem Vespasianus imperator senie morboque confectus e rebus humanis excessisset, annis in imperio non amplius novem exactis, successit ei Titus filius, vir plane divinus, mitis, liberalissimus, opum dissipator, imperio dignus, immo dignus qui plura etiam imperia, si quidem exstitissent, administraret ac tutaretur. eius est vox illa celebris et admiranda "imperator hodie non fui, quia neminem beneficio affeci." eiusdem et altera vox valde laudata viroque generoso digna, cum diceret eum qui faciem imperatoris intueatur, tristi vultu ab eo discedere non debere. sed enim morbus letalis ante hominem elegau-

- πρὸ χρόνου τὸν πανδέξιον, κρατήσαντ' ἔτη δύο. B
τροχοῦ δ' ἡ ἄσματος φορὰ καὶ ὁ πεττὸς τῆς τύχης
κακῶς τῷ Δομετιανῷ τὸ κράτος ἐγχειρίζει,
2090 φνέντι μὲν ἐκ τῶν αὐτῶν σπερμάτων ἐξ ὧν Τίτος,
οὐδὲν δὲ φέροντι κοινὸν οὐδ' ἀδελφὸν πρὸς Τίτον,
ὥς εἶναι τὸ θρυλούμενον πανάληθρες ἐκεῖνο
"ἅμις καὶ ποτιστήριον ἐκ τῆς αὐτῆς ὕελου,
ποδοσιπτήρ καὶ κύπελλον ἐκ τῶν αὐτῶν χωμάτων."
2095 ἦν γὰρ ἐρασιχρήματος, κύπηλος τῶν πραγμάτων,
διγῶν αἰμάτων καὶ σφαγῶν, μάγειρος τῶν ἀνθρώπων,
κρεανομῶν ἀσυμπαθῶς, βρυχώμενος ὡς λέων.
τούτῳ προεῖπε τις σοφὸς ἀνὴρ ἀστερολόσχη C
πότε καὶ πῶς τεθνήξει, τίς μετ' αὐτὸν κατάρξει.
2100 ὁ δὲ παραστησάμενος ἐγγὺς τὸν ἀστρολόγον
"σοί δ'" "ἔφη πόσος, ἀνθρώπε, ζωῆς ἐστὶν ὁ χρόνος;
καὶ πῶς καὶ πότε τελευτᾷς, καὶ ποῖόν σοι τὸ τέλος;"
ἐκείνου δὲ λαλήσαντος τρανῶς καὶ φιλαλήθως
ἔπερ αὐτὸν ἐδίδασκειν ὁ τῶν ἀστέρων δρόμος,
2105 ὁ βασιλεὺς φεινακιστὴν θέλων αὐτὸν ἐλέγξει
πυρὰν κελεύει λιπαρᾶς ἐξ ὕλης ἀναφθῆναι,
καὶ πεδηθέντα κραταιῶς τὸν μετεωρολόσχην
ἀκοντισθῆναι κατ' αὐτῆς περιγκωνισμένον.

2091 κοινὸν ἀδελφικὸν R. vv. 2092-3 apud Michaellem Glycam
legi (p. 445 20-1) monet Meursius. v. 2094 om. RR; cf. 6027.
2095 ἐρατοχρήματος R. 2098 ἀνὴρ σοφός R. 2099 κρα-
τήσει M. 2101 δ' ἀνθρωπεί φησι πόσος ἐστὶ ζωῆς R. 2102 σον M.
2104 ὁ δρόμος τῶν ἀστέρων R, ὁ χρόνος τῶν ἀστέρων AM. 2106 λι-
παρᾶν MRR.

tissimum abripuit quam biennium imperasset; ac instabilis rotæ cursus
cum alea fortunæ Domitiano imperium male detulit. erat is quidem na-
tus iisdem parentibus quibus et Titus: sed nihil cum Tito commune ac
germanum habebat. quo factum ut verbum illud vulgo tritum in his ve-
rum esset "matula et poculum ex eodem vitro." quippe Domitianus ava-
rus erat et quasi caupo quidam pecuniarum sanguinis et caedium avi-
dus, hominum coquus, citra commiserationem carnibus humanis dilanian-
dis deditus, leonis in morem rugiens. prædixit ei quidam vir doctus et
cursus siderum peritus, quando et quò pacto periturus esset et quis ei
successurus. ille vero arcessito ad se astrologo "at tibi," ait "quantum
restare temporis ad vivendum existimas, homo? quove pacto, et quando
morieris? quem habebis exitum vitæ?" de quibus ille cum recte ac vere
dissenuisset ut ex astrorum motu edoctus erat, imperator hominem con-
vincere volens tanquam impostorem, rogum ex materie pingui structum
accedi iubet, astrologumque firmiter colligatum constrictis brachiis in

- ἀνῆπτο μὲν ἡ κάμινος, ἤρετο μεταρσία
 2110 ἡ φλόξ, ἥπλει φοβερόν, ἐφόβει καὶ μακρόθεν·
 φρικῶδες ἔβρεμε τὸ πῦρ, ἀέρα περιήχει·
 ὁ δ' ἀστρολόγος πεδηθεὶς ἔκειτο μηδὲν πτήξας.
 τί μετὰ ταῦτα τὸ συμβάν; ἐπήρθη ποθὲν νέφος,
 τὸν οὐρανὸν ἡμαύρωσεν, ἠχλύωσεν ἀέρα.
 D 2115 ζοφῶδες ἦν, μελάντερον, κάθυγρον, δμβροφόρον·
 εἰκασεν ἄν τις ποταμοὺς ἐγκυμονεῖν ὑδάτων.
 ἐντεῦθεν ῥήγνυται βροντὴ καὶ μυκηθμὸς ἤχεται,
 καὶ πάντες ἦσαν ἐκποδῶν, ἔφηνγον ἀνὰ κράτος,
 ὁ βασιλεὺς, οἱ θνατοί, δημόται, δορυφόροι,
 2120 τὴν κάμινον οἱ τρέφοντες οἱ δῆμιοι. καὶ τέλος
 δμβρος πολλὰς καταρραγεῖς τὸ πῦρ ἀποσβεννύει,
 καὶ κύνες ἐπελάσαντες καὶ τοὺς δεσμοὺς φηγόντες
 P 44 τὸν ἀστρολέσχην λύουσι πολλὰ θεοκλυτοῦντα.
 καὶ ταῦτα μὲν τετέλειστο περὶ τὸν ἄνδρα τοῦτον·
 2125 αὐτὸς δὲ μύλλων τελευτᾷ ὁ θῆρ ὁ θυμολέων
 ἐν ὕπνοις βλέπειν ἔδοξεν ὡς ἵππου μελαντέρου
 βασιλικῶς ἐπέβαινε κατὰφρακτος ὢν ὄπλοις,
 ἀπορρυέντων δ' ἀπ' αὐτοῦ τῶν ὄπλων αὐτομάτως
 εἰς χάσμα γῆς καὶ βόθυνον ἀθλίως κατηνέχθη
 2130 αὐτῷ σὺν ἵππῳ καὶ στολῇ, καὶ τέλος ἠφανώθη.
 Καὶ τοίνυν τούτου τὴν ψυχὴν ἐκρήξαντος βιαιῶς,

2112 καταπτήξας AMR 2116 ποταμὸν M 2127 ὦν] τοῖς M

illum abiici. posteaquam rogo subiectus fuisset ignis iamque sursum is se tolleret, terribile quiddam homini flamma minabatur ex longo etiam intervallo; formidabiliter ignis crepitabat, et aëra collustrabat undique, cum interim astrologus ita colligatus, ut diximus, in magna consternatione iaceret. quid quaeso deinceps accidit? nubes alicunde quaedam orta caelum obduxit et aëra totam obscuravit. erat enim illa caliginosa nigra humida, imbremque secum ferebat: existimasset aliquis eam quasi quaedam aquarum flumina parturire. secuta sunt tonitrua, et magitus quidam auditus est. tum vero universi semet in fugam conicere, imperator, spectatores, vulgus hominum, satellites, ii qui caminum materie suggesta inflammabant, ipsi denique carnifices. ad extremum imber maximus de caelo lapsus ignem extinxit, canesque supervenientes arrosis vinculis astrologum opem divinam assidue implorantem liberarunt. eiusmodi quiddam huic viro contigit. ipsa vero bellua, leonina ferocia praedita, cum vivendi finem factura esset, per quietem videre visa est se ornatu imperatoris vestitam ascendere nigrum in equum, armis undique munitam, quae cum casu quodam amisisset, in hiatu terrae praecipitari se misere putabat una cum equo et amiota, tandemque prorsus evanescere. Posteaquam Domitianus morte violenta decederet, exactis in impe-

- ἐν ἔτεσι κρατήσαντος πέντε σὺν ἄλλοις δέκα,
 Νερούας τὰ βασιλεια σκῆπτρα παρλαμβάνει,
 χρηστὸς ἀνὴρ, ἐπιεικής, κῆπος πολλῶν χαρίτων,
 2135 ὃς μυσσυχθεὶς τὴν ἐκτομὴν τῶν ἀνδρικῶν κυλίνδρων B
 οὐ συνεχώρει γίνεσθαι Ῥωμαίους ἐκτομίας,
 ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐκτέμνοντας ἀπήλαυνε κολάζων.
 καὶ τοῖς ἐν τέλει συνεχῶς ἐδίδου γυμνὰ ξίφη,
 τὸ μὲν δοκεῖν, ὥς βλέπειεν εἰ τμητικὰ τὰ ξίφη,
 2140 τὸ δ' ἄληθές, μὴ δεδοικὼς ἂν παραντίκα θάνη·
 οὐδὲν γὰρ ἔλεγε κακὸν αὐτῷ συνεγνωκέναι.
 Ἀλλὰ καὶ τοῦτον θάνατος ταχέως ἀφαιρπάσας,
 κρατήσαντα πρὸς τέσσαρσι μῆσι καὶ χρόνον ἕνα,
 Τραιῖανόν κατέστησεν ἐν αὐτοκρατορίᾳ,
 2145 ἄνδρα στρατηγικώτατον, μυριονικηφόρον,
 καρτερικόν, εὐκάρδιον, γενναῖον, μενεμέχον, C
 τὰς κρίσεις ἀρρεπίεστατον ζυγὸν δικαιοσύνης.
 οὗτος Κελτῶν συνέκαμψε τοὺς ἀκαμπεῖς τραχήλους,
 οὗτος ὁρμῆς ἀνέκοψε Πύρρων φιλοπολέμων.
 2150 τότε καὶ γὰρ εἰς πλατυσμὸν ἐληλακότες οὗτοι
 πάντα κατενεμήσαντο τοὺς τῆς Ἀσίας ὄρους,
 καὶ πάσης γῆς κατέδραμον κτείνοντες περπολοῦντες,
 καὶ τὰς ἀδελφείας ἔπηξαν ἕως Εὐφράτου ρείθρων.
 ταῦτα δὲ γυνὸς Τραιῖανὸς ἄρτι τετολμημένα,

2133 ὁ νόθος A 2139 βλέπειεν R 2140 θάνοι R 2144 τὸν
 τραϊανὸν A 2146 μονομάχον MRR 2147 τὰς] εἰς MR
 2148 Γετῶν RR

rio 15 annis, Nerva sceptris potitus est, vir bonus, mitis, multarum
 gratiarum quasi quidam hortus. is cum vehementer odiasset castrationes
 hominum, Romanis testes excindi vetuit et excindentes multatos in ex-
 silium egit. saepenumero magistratibus enses nudos porrigebat, in spe-
 ciem quidem ut explorarent eorum acumen, sed revera ut demonstraret
 nequaquam se formidare ne subito interficeretur, cum quidem diceret
 nullius se sibi facinoris esse conscium.

Ubi mors hunc quoque celeriter abripuisset post annum imperii pri-
 mum et menses quattuor, Traianus eidem successit, vir rei militaris
 peritissimus, sexcentis potitus victoriis, fortis magnanimus generosus,
 duellis ausus cum hoste congredi, incorrupta in iudiciis statera iustitiae.
 hic cervices Celtarum, quae antea flecti non poterant, flexit: hic belli-
 cosorum Parthorum impetus repressit, qui hoc tempore longe lateque
 diffusi universas Asiae fines populabantur, excurrabant undique, caedes
 perpetrabant, flammis absumebant omnia, castris ad ipsum Euphratem
 promotis. ea cum ab ipsa designata Traianus accepisset, quaeque foret

- 2155 καὶ τῆς ὁρμῆς τῆς Παρθικῆς ἀνυμνωθὼν τὸ θράσος,
 ἀπ' ἄκρων γῆς εἰς ἄκρα γῆς ὀξέως μεταβαίνει,
 καὶ συμπλακεῖς καὶ τὰς αὐτῶν ῥήξας φαλαγγαρχίας,
 D καὶ πεδιάδας τὰς ἐκεῖ δειξας σωματοστρώτους,
 τοῖς ὄροις κατηνύγκασεν ἑμμένειν τοῖς ἰδίοις,
 2160 καὶ Πάρθων τὰ σχοινίσματι συστειλας καὶ στενώσας
 καλλίνικος ἀνέζευξε, τὴν νίκην ἐορτάζων.
 οὗτος συνήλγει πάσχουσι, συνέκαμνε πονοῦσι,
 τοῖς ξένοις ἐπεκάμπτετο, φίλους παρεμυθεῖτο,
 ἀνεξικákως ἔφερεν ἅπασαν λοιδορίαν,
 2165 δεῖν ἔξισοῦσθαι τῷ θεῷ λέγων τὸν βασιλεῖα
 καὶ στόματος ἀνέχεσθαι λοιδορίου καὶ βλασφημίου.
 παρούσης δὲ καὶ τῆς βουλῆς καὶ τῶν ἐν τέλει πάντων
 ξίφος γυμνώσας δέδωκεν ἐπάρχῳ τῷ τῆς Ῥώμης,
 "δέξαι τὸ ξίφος" ἐπειπὼν, "κἂν μὲν ἀδίκως ἄρχῳ,
 P 45 2170 χρῆσαι τῷ ξίφει κατ' ἐμοῦ, μὴ φείσῃ τῆς ζωῆς μου·
 εἰ δὲ νομίμως καὶ καλῶς καὶ μετ' εὐθυδικίας,
 ὅπερ ἐμοῦ γενέσθω σοι τὸ ξίφος ἐκδικοῦν με."
 Ἄλλ' οὗτος μὲν ἐξέλιπε πολλαῖς ἐμπρέψας νίκαις,
 χρόνοις ἐννέα σὺν ἐπτὰ μηνσὶν ἡγεμονεύσας,
 2175 Ἀδριανῷ δὲ τῷ γυμβρῷ κατέλιπε τὸ κράτος.
 οὗτος ταῖς βίβλοις ἔχαιρε καὶ λόγοις ἐνετρώφα,
- 2156 ὀξέως] ὀφρύξει M 2161 ἀνέταξε M 2162 νοσοῦσι ARR
 2169 κἂν μὴ νομίμως AR 2174 πρὸς RR 2176 τοῖς λόγοις
 ἔχαιρε καὶ βίβλοις R

impetus Parthici audacia cognovisset, ab extremis terrae finibus ad extremitates eis oppositas celeriter sese contulit, manum cum hoste conseruit, phalanges adversas perrupit, planities eorum locorum cadaveribus constravit, Parthos intra limites suos manere coëgit, eisque non parum artatis ad triumphum parta insigni victoria domum reversus est. sic a natura comparatus erat ut afflictis condoleret, aegrotantium miseriis afficeretur, in extraneos benignus esset, amicos solaretur, toleranter quaevis convicia ferret, cum quidem diceret imperatorem deo similem esse debere atque oris maledici petulantiam commode perpeti. gladium evaginatum in senatus et magistratuum praesentia Romanae urbis praefecto cum verbis huiusmodi tradidit "accipe gladium hunc, et si quidem iniuste me in imperio gessero, contra me ipsum illo utere nec vitae meae parcito: sin legitime, recte iusteque imperavero, pro defensione mei traditum tibi putato."

Mortuus est Traianus multis ornatus victoriis, cum imperio per annos novem et septem menses praefuisset, Adriano genero successore designato. delectabatur ille libris, ac voluptatem ex doctrinarum studiis

- καὶ πάντας οὓς ἐγίνωσκε θεραπευτὰς τοῦ λόγου
 μεγαλοδωροῖς δωρεαῖς συγχρῶς ἐδίδουτο.
 ἄνδρας δ' ἐπήγετο σοφοὺς αὐτῷ συνεπομένους
 2180 ἐν στρατοπέδοις, ἐν σχολαῖς, ἐν πύσαις ἐκδημίαις,
 καὶ πῦσαν γῆν ἐπλάνεν ἀφθόνοις χορηγίαις.
 πῦσιν οὖν ἦν τρισέραστος, καὶ βουλευταῖς καὶ δέμῳ.
 οὗτος τοὺς κακογνώμονας Ἑβραίους ἀποστάντας
 καὶ ζεύγλην ἐκλακτίσαντας Ῥωμαϊκῆς ἰσχύος
 2185 ἐπιστρατεύσας κατ' αὐτῶν ἀπώλεσεν εἰς τέλους,
 λιμῷ καὶ ξίφει καὶ πυρὶ πάντας ἐκτρέψας ἄρδην.
 καὶ πόλιν Ἱεροσολῶν ἐκ βάρβρων ἀνασκάψας
 Ἀλλίαν μετωνόμασεν ὡς δυστυχή καὶ τοῦτο.
 ἀλλὰ μεταπιπτεύω μοι πρὸς ἄλλους τὰ τοῦ λόγου.
 2190 Ὑδέρω καταλύσαντος Ἀδριανοῦ τὸν βίον,
 εἴκοσι πρὸς τοῖς τέσσαρσι χρόνοις βασιλευκότος,
 εἰς Ἀντωνῖνον μετ' αὐτὸν τὸ σκῆπτρον μεταβαίνει,
 ὃς εὐσεβῆς ὠνόμαστο διὰ χρηστοτροπίαν,
 τὰ σκῆπτρα διὰθύνας τε ἐν ἔτεσι δις δέκα
 2195 πρὸς ἄλλοις δύο τῆς ζωῆς θανάτων ἀποστερεῖται.
 καὶ μετ' αὐτὸν ἐκράτησεν ὁ Μάρκος Ἀντωνῖνος.
 οὗτος ἐν πάσῃ τέτταρτο σοφία καὶ παιδεία,
 καὶ χάρισι τῶν ἀρετῶν κατάκομος ὑπῆρχε,
 καὶ πάσαις κατηγλάιστο τῶν ἀρετῶν ἰδέαις·
 2200 διὸ καὶ προσεφέρετο πῶσι σοφοῖς ἐντίμως,

2178 μεγαλοδῶρος A αὐτοῦς R 2183 κακοδαίμονας A
 2186 ἐ[φει] ψύχει R 2191 κεκατηκότος? v. 2193 post
 2195 AM 2197 καιδενύσει M

percipiebat, et quoscunque literatos esse cognovisset, magnificis munere-
 ribus saepe numero donabat. habebat etiam in comitatu suo viros doctos
 secum, tam in castris quam in otio et itineribus. eodem modo erga quos-
 vis alios munificentiam exercebat. quapropter universo senatui et plebi
 carus erat. vesanos Hebraeos, qui defecerant et imperii Romani iugum
 excusserant, cum copiis adversus eos profectus ad internecionem cecidit,
 et cunctis fame gladio igne funditus deletis urbem Hierosolymam de fun-
 damentis eversam deinceps Aeliam nuncupavit. sed enim ad alios oratio
 transeat.

Posteaquam Adrianus ex aqua intercute fuisset extinctus, anno im-
 perii quarto et vigesimo, Antonino illud delatum est, cognomento Pio
 propter morum probitatem et indolis mansuetudinem. is cum annis 22
 imperium administrasset, naturae debitum persolvit. successit M. Anto-
 ninus, qui educatus erat in omni liberali doctrina et sapientia, virtutum
 laudibus, et quidem omnigenarum, ornatus. quam ob causam quosvis
 sapientes ac doctos viros honorifice tractabat magnificisque muneribus af-

- καὶ συνεχέσιν ἤρδενε ταῖς μεγαλοδωρίαις.
 τοῦτόν φασιν οἱ παλαιὸν γράψαντες ἱστορίαν,
 ἐπιτρεχόντων πολλαχοῦ μυρίων πολεμίων
 καὶ πᾶσαν τὴν Ῥωμαϊκὴν πορθούντων καὶ κειρόντων,
 2205 χρημάτων ἀπορούμενον, σφιγγόμενον ἐνδείᾳ
 καὶ μηδαμόθεν ἔχοντα στρατὸν ἀντεφασπίσαι,
 D τὸν κόσμον τὸν βασιλεῖον ἐν ἀγορᾷ προθεῖναι,
 ἐπιπλὸν πᾶν χρυσοῦφές, περιπορφύρους κἀνδύς
 καὶ στέφη καταμάργαυρα καὶ κλίνας λιθοστρώτους
 2210 αὐτὴν τε πᾶσαν τὴν λαμπρὰν στολὴν τῆς βασιλείας,
 καὶ πάντα τὸν βουλόμενον κηρῶσαι δημοσίᾳ
 ὠνεῖσθαι τὰ προκειμένα μηδὲν τι δειλιῶντα.
 ὠνοῦντο μὲν οἱ θέλοντες, καὶ χρήματα συνήκτο·
 ὁ βασιλεὺς δὲ τῷ στρατῷ σκορπίσας τὸ χρυσίον
 2215 ἀντεπέστηλθε τοῖς ἐχθροῖς, καὶ μάχην συγκροτήσας
 κατὰ πολλὴν εὐχέριαν τῶν δυσμενῶν ἐκράτει,
 καὶ τρέψας πάντας εἰς φυγὴν καὶ κτείνας καὶ σκυλεύσας
 P 46 δλοὺς ἐκείθεν θησαυροὺς ἐκτίησατο χρημάτων,
 καὶ πάλιν χρήματα προθεῖς τῆς ἀγορᾶς ἐν μέσῳ
 2220 ἐκήρυσσε τὸν θέλοντα λαμβάνειν τὸ χρυσίον
 καὶ τὸ κτηθέν, εἰ βούλοιο, πάλιν ἀποδιδόναι.
 οὗτος καὶ Λεύκιον γαμβρὸν τὸν σὺν αὐτῷ κρατοῦντα
 ἐκπέμπει πολεμήσοντα Πάρθοις τοῖς φιλομάχοις,
- 2202 παλαιοὶ R 2204 γῆν M καὶ φ.] κρατούντων AM
 2208 κόσμον M 2209 στέφος καταμάργαυρον R 2210 βα-
 σιλίδος M 2220 μέλλοντα M

ficiebat. prodiderunt de hoc memoriae scriptores historiarum prisci, variis bellis undique ingruentibus omnemque dicionem Romanam vastantibus eum pecuniae laborantem inopia, cum nullo pacto armare posset exercitum, ornatum imperatorium in foro vaenum exposuisse, nimirum suppellectilem ex auro solido textam, amictus purpureis fimbriis redimitos, coronam unionibus ornatam, lectulos gemmis hinc inde distinctos, ipsam denique stolum imperatoriam splendidissimam: simul per publicum praeconem significasse licere cuivis haec vaenum exposita citra metum omnem periculi coemere. hoc modo factum ut emerent ea qui vellent, pecuniamque conflata fuisse. quam ubi distribuisset in milites, mox imperatorem copias in hostem movisse, et manu conserta citra negotium victoria potitum esse, adeoque coniectis in fugam omnibus, necatis, spoliatis, integros pecuniarum thesauros consecutum. has ubi rursus in forum rettulisset, indicari per praeconem inssisse ut qui vellet, auro recepto, quidquid prius imperatoria de suppellectile coemisset, si quidem ita placeret, restitueret. idem Lucium generum suum, imperii consortem, ad-

- τῶν Παρθυαίων ἄρχαντος τότε τοῦ Βολογέσου.
- 2225 ἦν δὲ καλὸς ὁ Λεύκιος τὸ σῶμα καὶ τὴν γνώμην,
εὐμήκης, εὐόπτος, ἡδύς, ξανδόχομος, ῥοδόχρους·
ὃς καὶ συμμίζας τοῖς ἐχθροῖς ὑπερωφρωμένοις
ἐπὶ τε πλήθει καὶ στρατῷ καὶ φαρετροφορίᾳ,
τέλος κατηγωνίσσάτο τὸ τοξοφόρον ἔθνος.
- 2230 Ἀλλὰ γὰρ ὧδε γεγονώς τοῦ δρόμου καὶ τοῦ λόγου B
θανυμάζω τὸ παλίντοκον τοῦ τῶν ἀνθρώπων γένους,
καὶ πῶς οὐκ ἐξεικάζονται παῖδες τοῖς σφῶν πατράσιν.
ἂν μὲν λεοντόθυμον σκυμνὸν ὁ λέων τίττει
καὶ πάρδαλις ταυτόθυμον καὶ τίγρις αὐτοτίγριν·
- 2235 παρὰ δ' ἀνθρώποις ἄνισοι παῖδες πρὸς τοὺς τοκέας.
καὶ δῆλον ὡς προαίρεσις τούτων ἢ παραιτία.
πρὸς τί μοι ταῦτα ληλεκται, καὶ τίς σκοπὸς τῷ λόγῳ;
ὁ Μάρκος μὲν τοῖς φυσικοῖς ὑπέκνυε νομίμοις
καὶ τὴν πηλὸν ἀπέδωκε τῇ δανεισύσῃ φύσει
- 2240 δέκα κρατήσας ἔτεσι σὺν τοῖς λοιποῖς ἐννέα·
υἱὸς δ' ἐκείνου Κόμοδος παρῆλθεν εἰς τὸ κράτος,
μεῖραξ πατρῴων κατ' οὐδέν, μηδ' ἑμπερές τι φέρων C
τῷ Μάρκῳ τῷ γενήσαντι καὶ τῷ πεπαιδευκότι.
μῖμοις γὰρ ἔχαιφεν ἂν καὶ μονομάχων θάλει
- 2245 καὶ γυναιξὶ καὶ φανλουργοῖς ἀνδράσι καὶ μεθύσοις,
καὶ ξίφος εἶχεν ἐνεργὸν κρευνομοῦν καὶ θῦον

2224 Βολογέσου A, Βελεγέσου R 2233 τρέφει AR 2237 καὶ
τίς] τίς μοι R 2239 τὸν M v. 2240 om. RR. eum vulgo
post 2242 ponunt. 2244 θεία A 2246 ἐνεργῶν AM, ἐνεργ-
σοῦν R

versus bellicosos pugnacesque Parthos misit, quorum id temporis rex erat Volagesus. praestabat autem Lucius tam animi quam corporis dotibus, vir procerus, facie pulchra, suavis, coma flava colore roseo. cumque pugnam cum hostibus conseruisset, qui ob copiarum multitudinem pharotrasque suas nimium quantum ferociebant, arte nationem arcus gestantem vicit ac debellavit.

Quia vero ad hunc locum orationis et instituti nostri pervenimus, generis humani vicissitudinem admirari subit, qui nimirum fiat ut filii parentibus suis similes non evadant. etenim leo semper catulum gignit, qui leonino sit animo praeditus; pardalis item sibi similem animo feram, tigris ipsissimam procreat tigridem: at hominibus liberi parentibus dissimiles nascuntur; quam rem ab electione voluntatis oriri manifestum est. at enim quo nobis haec dicta sunt? quemve sunt ad scopum relata? nimirum Marcus imperator naturae se legibus submitit lutumque naturae restituit, a qua mutuum acceperat, cum imperio 19 annis praefuisset. eius autem in locum filius Commodus successit, adolescens nulla in parte

- τοὺς δυνατοὺς καὶ προύχοντας καὶ τοὺς εὐπορωτέρους.
 ὕθιν καὶ τέλος εὗρωτο κατὰξιν τοῦ βίου·
 φαρμάκοις γὰρ ἀπέρρηξε ψυχὴν τὴν μαιφόνον
 2250 καὶ τὴν ζωὴν κατέστρεψεν ἁώρως καὶ πρὸ χρόνου,
 δις ἔξ κρατήσας ἔτεσι τοῦ βασιλείου κράτους.
 D Ῥωμαίων δ' ἤρξε μετ' αὐτὸν Περτίναξ ὁ τριγέρων,
 ὃς μηδὲ φθάσας ἀγαγεῖν εἰς βασιλείους δόμους
 τοὺς παῖδας ἢ τὴν γαμετὴν ἀνόμως ἀηρέθῃ.
 2255 Ἦν δέ τις Ἰουλιανὸς Αἰδίδιος κεκλημένος·
 οὔτος, ὡς λόγος, ὥριον ἐκτήσατο τὸ στέφος,
 τοὺς ταγματάρχας τοῦ στρατοῦ χρήμυσιν ὑποφθείρας.
 ἀλλὰ γὰρ οὐκ ἀπάνυτο τῆς βασιλείου τύχης,
 Σεβήρου δὲ τοῦ Αἰβνός ἐπαναστάντος τούτῳ
 2260 μαχαίρως ἔργον γίνεται καὶ κακιγκάκως θνήσκει,
 μηδὲ γευσάμενος σχεδὸν τοῦ μέλιτος τοῦ κράτους,
 δύο καὶ μόνοις ἐντυχὼν μησὶ τῆς βασιλείας.
 ἢ δὲ πολύζηλος αὐτὸν ἀπολιποῦσα τύχη
 Σεβήρῳ προσεγέλασε καὶ χαροπὸν ἐνεῖδε.
 P 47 2265 Τοῦτον ἀκούω δέμασθαι λουτρὸν τὸ τοῦ Ζευξίππου,
 τὸ μέγα καὶ περίπυστον τῆς Βυζαντίδος θαῦμα,
 καὶ τοῦτο δὴ τὸ θέατρον τὸ τῆς ψυγυγωγίας,

2251 τῆς βασιλείας κράτος RR
 κήν κακῶς M, παραντία A
 nunt AM

2259 γὰρ RR 2260 κα-
 v. 2262 om. RR, post 2256 po-

patrissans, nec quidquam habens simile Marco patri, a quo procreatus et institutus fuerat. quippe mimis semper delectabatur et gladiatorum spectaculis et mulierculis et viris nefaria perpetrantibus ac temulentis. caedibus etiam sese polluebat, homines potentes illustres et opulentos gladio perimens. quapropter exitum illa dignum vita reperit. nam haustis venenis inquinatam caedibus animam efflavit, ac vivendi finem ante tempus fecit, cum imperio 12 annis potitus fuisset.

Praefuit autem Romanis post ipsum maxima gravis senecta Pertinax, qui cum necdum in palatium suos liberos et uxorem deduxisset, nefarie fuit interemptus.

Erat dum Didius quidam Iulianus, quem pretio mercatum esse coronam imperialem, ducibus copiarum largitione corruptis, perhibent. sed fortunae regiae fructum nullum tulit: quippe Severo Afro seditionem adversus ipsum concitante gladio necatus est et malus male periit, cum mei imperii propemodum non degustasset. hoc modo fortuna invidiosa Iuliano deserto Severo arrisit, eumque vultu hilari respexit.

Hunc audio balneum Zenippi condidisse magnum illud et celeberrimum Byzantinae urbis miraculum, itemque plenum illud admirandae voluptatis ac delectationis opus, quod totis oppidis et nationibus recrean-

- τὸ πόλεις ὅλας ἱκανὸν στέγειν καὶ γεναρχίας,
 ἐν ᾧ πρὸς τέρεψιν θέουσιν ἀμιλλητῆρες ἵπποι.
- 2270 Ὁ δὲ Σεβήρος ἱκανῶς ἐπιβιοδὲς τῷ κράτει,
 καὶ δέκα ὅλοις ἔτεσι προσδιαρκέσας τούτῳ
 σὺν ἄλλοις ἔξ πρὸς τῷ ἐνί, νόσῳ δεινῇ ἐμπέπτει,
 καὶ μέλλων θνήσκειν τοῖς παισὶ τὰ σκήπτρα καταλείπει,
 ὧν ὁ μὲν πρῶτος ἔλαχε τὴν Ἀντωνίνου κλησιν,
- 2275 ὃν ἔλεγον Καράκαλλον, ὁ μετ' αὐτὸν δὲ Γέτας
 ἀρχῇθεν κατανόμαστο πρὸς τῶν γεγεννηκότων.
 οὗτοι δ' εἰς ἔξ κρατήσαντες τῆς βασιλείας ἔτη
 καὶ μῆνας δύο τῆς ἀρχῆς καὶ τῆς ζωῆς στεροῦνται. B
- Τῶν σκήπτρων τοίνυν ὁ πετιδὸς συχνάκις μεταπίπτων
- 2280 σὺν ἄλλοις ἐχαρίσατο τὴν αὐτοκρατορίαν
 καὶ τῷ Διοκλητιανῷ τῷ παρανομωτάτῳ,
 ὃς προσεταίρισάμενος τὸν ταυτογνωμονοῦντα
 Μαξιμιανὸν Ἐρκούλιον, τοῦ Σιτανῶ τὸν παῖδα,
 τοῦ κράτους ἔσχε κοινωνύν. τῆς ἀνοχῆς σου, λόγε!
- 2285 καὶ συνδραμόντων εἰς ταὐτὸ δύο κακῶν μεγάλων,
 ποῖον δεινὸν οὐχὶ παρῆν, ποῖον δ' οὐκ ἐτολμᾶτο!
 σφαγαὶ καὶ πόνοι πανταχοῦ, καὶ λιμνασμοὶ αἰμάτων.
 καὶ τὸ ζοφῶδες τῆς εἰρκτικῆς εἶχε πολλοὺς ἐμφροῦρους,
 καὶ μᾶλλον τοὺς ἀπὸ Χριστοῦ τὴν κλησιν ἐσχηκότας. C
- 2290 πνεύσαντες γὰρ σφοδρότερον ἀνέμων βαρυθρόων

2268 τὰς M στέγειν M 2271 ἔτεσιν ἐνδιαμέρας RR
 2272 προσπίπτει RR 2274 Ἀντωνίνος ARR 2276 τοῦ
 γεγεννημέτος ARR vv. 2276—7 om RR. in priore AM ἐκρά-
 τησαν. 2282 αὐτογνωμονοῦντα MR 2286 δ' om R
 2287 λιμνασμοὶ M

dis sufficit; in quo scilicet equi certantes inter sese delectationis huma-
 nae decurrunt.

Ceterum Severus ubi satis vixisset in imperio, totosque in eo 17
 annos exegisset, gravi oppressus morbo vitam cum morte commutavit.
 moriturus filiis suis sceptrum reliquit, quorum natu maior Antonini nomen
 habebat, cognomentum Caracallae; alteri Getae nomen parentes indide-
 rant. praefuerunt annos omnino sex et menses duos.

Cum autem alea imperii saepius ab uno ad alterum se convertisset,
 praeter alios Diocletiano quoque, viro sceleratissimo, summam potesta-
 tem tribuit. is adiuncto sibi Maximiano Herculio, Satanae filio, qui ea-
 dem erat cum ipso in sententia, consortem imperii fecit. o patientiam
 tuam, fili dei sermo. cum duo magna mala simul concurrerent, quid ca-
 lamitatis non aderat? quid non designabatur? ubique caedes mactatio-
 nes, sanguinis effusiones stagnorum in modum: obscuris in carceribus
 multi custodiebantur, praesertim a Christo denominati. quippe ventum

- τῆς εὐσεβείας τὸ φυτὸν ἀρτίφρτον ὑπάρχον
ἐφιλονείκουν ἐκ ῥιζῶν πρεμνόμεν ἀνασπάσαι
ὡς κλάδον νομοδόχευτον, ὡς ἀπαλὸν δενδρίον.
ἐντεῦθεν στρέβλαι καὶ δεσμά, κατὰ θυσις ἀνθρώπων,
2295 καὶ σάρκες μελιζόμεναι καθάπερ ἐν μακέλλῳ.
ἀλλὰ θυμομαχῆσαντες ἀλόγιστα πρὸς τοῦτο,
καὶ μύτην ὑλακτήσαντες ὡς κύνες λυσσητῆρες,
ὄνομα δὲ τὸ τοῦ Χριστοῦ σβέσαι μὴ δυνηθέντες,
μανέντες οἱ τρισάθλιοι ῥιπτοῦσι μὲν τὸ στέφος,
2300 εἰς τύχην δὲ κατὰ γούσιν αὐτοὺς ταπεινοτέρην,
καὶ κήπων ἐπιμελῆται καὶ γυτευταὶ δενδρέων
καὶ φυτοσκάφοι γίνονται, καὶ λαχανοκομοῦσιν.
D ἀναλαβέσθαι πάλιν δὲ θελήσαντες τὸ κράτος
καὶ τοῦ σκοποῦ διήμαρτον καὶ τοῦ καταδυμίου,
2305 καὶ τὰς ψυχὰς ἀπέρρηξαν θανάτοις βαρυντάτοις,
τῆς βασιλείας ἄρξαντες εἴκοσι δύο ἔτη.
Οὗτοι λαμβάνουσι γαμβροὺς αὐτῶν ταῖς θυγατράσιν,
ἀναγορεύσαντες αὐτοὺς Κούσαρας οἷα τέκνα,
ὁ πρῶτος μὲν Γαλλέριον ἐπὶ τῇ Βαλερίᾳ,
2310 Μαξιμιανὸς δὲ Κώνσταντα τὸν τοῦ Κλαυδίου παῖδα
τοῦ πρὸ μικροῦ τὸ τῆς ἀρχῆς ἀνεῴωσμένου κράτος.
εἶχε δ' ὁ Κώνστας γαμετὴν Ἑλένην τὴν ὀλβίαν,
ἐξ ἧς ὁ μέγας νικητὴς προήλθε Κωνσταντῖνος·

2292 πρεμνόμεν AMR
ζρόνους εἴκοσι δύο AM

2300 κατὰ γούσιν M

v. 2306 om R

quemvis gravissimum spirando superantes plantulam pietatis adhuc recen-
tem radicitus evellere singulari studio conabantur, veluti ramum quen-
dam non ita pridem insertum arboremve tenellam. hinc tormenta vin-
cula mactationes hominum: hinc carnes membratim discerpebantur, tan-
quam in macello fieri consuevit. enimvero posteaquam ex animi lubitu
satis hac in parte bruto impetu decertassent, frustra que cuncta furioso-
rum in morem latrassent, nec tamen Christi nomen abolere potuissent,
ad insaniam redacti miserrimi homines abiecta corona semet ad fortunam
et condicionem humiliorem demittunt, adeoque curatores hortorum, arbo-
rum plantatores, fossores stirpium olerumque nutritores fiant. at ubi
recuperare vellent imperium, gravissimo caedium genere vitam amise-
runt.

Generos sibi delegerant, quibus filiae nuberent, eosque tanquam
natos ex se filios Caesares designarant, primus quidem Galerium, Vale-
riae filiae maritum, alter vero, nimirum Maximianus, Constantem Claudii
filium, qui non ita pridem imperaverat. habebat iam tum Constans He-
lenam uxorem, feminam beatissimam, e qua magnus ille triumphator

- ἀλλὰ γὰρ δυσωπούμενος τὸ κῆδος τοῦ τυράννου P 48
 2315 αὐτὴν ἀποβαλλόμενος μίγνται Θεοδώρῃ,
 Μαξιμιανῷ τῇ θυγατρὶ, καὶ παῖδας ἀποτίκει,
 μεθ' ὧν καὶ τὸν Κωνσταντίον τοῦ Γάλλον τὸν πατέρα
 καὶ τοῦ παρανομήσαντος καὶ δεδυσσεβηκότος
 Ἰουλιανοῦ τοῦ μισαροῦ καὶ καταρατοτάτου.
 2320 Ὁ Κωνσταντῖνος τοιγαροῦν τοῦ Κωνσταντος τὸ λάχος
 ὥς πατρικὸν πυραλαβὼν, καὶ βλέπων τὰ Ῥωμαίων
 κακῶς περιστροφόμενα ζάλαις ἀλλεπαλλήλοις
 ὥς τῆς ἀρχῆς εἰς πλείονας ἀρχὰς διηρημένης
 (ἦρχε καὶ γὰρ Μαξέντιος, καὶ μετ' αὐτοῦ Σεβήρος,
 2325 καὶ Μαξιμῖνος σὺν αὐτῷ μετὰ τοῦ Γαλλερίου),
 ἐγείρει μάχης κατ' αὐτῶν, κατατροποῦται πάντας, B
 καὶ βσιλεὺς καθίσταται καὶ κρότωρ μονοκράτωρ,
 καὶ θρόνον γίνεται Χριστοῦ σεπτῆς ἀγελαρχίας,
 πρῶτος ἀνάκτων τῷ Χριστῷ προσκολληθεὶς γησιῶς.
 2330 οὗτος καθίλε τοὺς βωμούς, ἔκλεισε τὰ τεμένη
 ἐν οἷς προσήγον Ἕλληνες δαίμοσι τὰς θυσίας,
 καὶ τῶν αἰσχυρῶν ἐναγισμῶν καὶ ὀνυφαρῶν ὀργῶν
 σχολὴν κατεψηφίσατο καὶ πάσης βδελυρίας.
 καὶ γέγονε περίτρανος σάλπιγξ ἀργυροσάλπιγξ,
 2335 ἀπ' ἄκρων γῆς εἰς ἄκρα γῆς ἡχοῦσα καὶ βοῶσα,
 καὶ πυνταχῇ σαλπίζουσα τὴν εἰς τὸν κτίστην πίστιν.
 πόλεως δὲ βουλόμενος δομήτωρ χρηματίσαι

2314 κῆδος vulgo
 2326 μάχη MR

2324 αὐτὸν ARR
 2336 πανταχοῦ R

2325 μετ' αὐτὸν μ. A
 2337 χρηματίζειν A

Constantinus genitus fuit: verum tyranni gloriam reveritus, ea repudiata, Theodora coniugium amplexus est. Maximiani filiae, de qua liberos etiam procreavit, quorum in numero fuit Constantius Galli pater itemque Iuliani praevaricatoris impii maximeque exsecrandi.

Secundum haec Constantinus eam imperii partem, quae Constanti sorte obvenerat, veluti paterno iure debitam consecutus, cum res Romanas misere cerneret continentibus agitari fluctibus, imperio multis in principatus diviso (nam una praeerant ei Maxentius, Severus, Maximinus, Galerius), bellum in eos movet, deque cunctis victoria potitus solus imperatoriam potestatem adipiscitur: simul venerandi gregis Christi fit ovicula, primus imperatorum Christo vere agglutinator. hic et aras evertit et delubra clausit, in quibus ethnici malis genis hostias offerebant; itemque promulgatis legibus turpes lustrationes, orgia foeda, cunctas abominationes denique cessare iussit. hoc modo factus est velut argentea quaedam tuba, quae clare ab extremis terrae partibus ad alias extremitates sonuit, ac fidem in creatorum clangore cunctis in locis pro-

- C τὴν τῶν τυφλῶν κατέλαβε Χαλκηδονίων πόλιν.
καὶ κτίζειν ἀπαρξάμενος πρῶγμα κατεῖδε ξένον·
- 2340 καὶ γὰρ μεγαλοπτέρυγες θρνῖδες ἐπιπτάντες
τοὺς λίθους ἀφαρπύσαντες μετήνεγκαν ἐκεῖθε
ἐπὶ τὴν πόλιν Βύζαντος τὴν περικαλλεστάτην.
ὁ τοίνυν θεοφροσύνητος αὐτάναξ Κωνσταντῖνος
οὐκ ἀπὸ τέχης ἐγνωκώς, ἀλλ' οὐδ' ἐκ ταυτομάτου
- 2345 συμβῆναι τὸ γενόμενον τοῦτο περὶ τοὺς λίθους,
ἐκεῖθεν μεταθέμενος στρέφει τὴν γνώμην ὅλην
ἐπὶ τὴν πανευδαίμονα πόλιν τῶν Βυζαντιῶν,
καὶ πόλιν ὀλβιόπολιν αὐτῇ προσανηγείρει,
πόλιν τὴν μεγαλόπολιν, πόλιν τὴν νέαν Ῥώμην,
- 2350 Ῥώμην τὴν ἀρρυντῖδωτον, τὴν μήποτε γηρῶσαν,
Ῥώμην αἰεὶ νεάζουσαν, αἰεὶ καινίζομένην,
Ῥώμην ἀφ' ἧς προχέονται χαρίτων αἱ συρμάδες,
ἥν ἡπειρος προσπιτύσσεται, θάλασσα δεξιούται,
ἡπίως ἀγκαλίζονται παλάμῃ τῆς Εὐρώπης,
- 2355 ἀντιγιλεῖ δ' ἐτέρωθεν τὸ τῆς Ἀσίας στόμα.
Ἀλλὰ τὰ μὲν αὐχρήματα ταύτης τῆς βασιλίδος
ἐτέρου λόγου καὶ καιροῦ καταριθμεῖν καὶ γράφειν·
ἐπὶ δὲ τὴν διήγησιν πάλιν ἐπανιτέον.
ὁ γάρ τοι γαληνότητος καὶ μέγας Κωνσταντῖνος
- 2360 ἔτεσι μὲν ἐκράτησε δέκα σὺν ἄλλοις δύο

2339 καταρξάμενος M 2340 ἐπιστάντες R 2341 ἀφαρπά-
ζοντες A' κατήνεγκαν R 2342 περικαλλεστάτην R 2343 θεο-
φροσύνητος M 2345 γινόμενον M 2359 ὡς γὰρ ὁ γ. AR

pagavit. cum autem urbem condere vellet, caecorum Chalcedonensium civitatem exstruendam statuit; quod opus ubi coepisset inchoare, novum quoddam prodigium vidit. nam magnis alis praeditae volucres cum advolassent, abreptos lapides inde pulcherrimam ad urbem Byzantinam deportarunt. quapropter Constantinus imperator, qui divinitus gubernaretur ac rogeretur, animadverso rem hanc quae acciderat non fortuito nec casu evenisse, averso inde animo totum consilium mutat, seque ad opulentum Byzantium oppidum confert, e quo beatissimam et fortunatam urbem excitat, urbem inquam magnam, Romam novam, Romam carentem rugis, nunquam senescentem, sed perpetuo juvenescentem seque renovantem, Romam illam denique de qua gratiarum rivi profluant; quam terra continens amplectitur, et mare vicissim excipit; quam iucunde ornant Europae manus, et ab altera parte os Asiae deosculatur.

Enimvero laudes, quibus haec urbs imperatrix sese iactat, alterius loci et temporis fuerit enumerare: nunc ad institutam mihi narrationem revertendum erit. cum ergo serenissimus ille Constantinus pulverem corporis depositurus ac tabernaculi figulinum vas terrae, quae mutuum

- τῆς πρεσβυτέρας Ρώμης καὶ δις δέκα Βυζαντίδος·
ὥς δ' ἔμελλεν ὡς ἄνθρωπος ἐκ γῆς γεγεννημένος
τὸν χοῦν ἀποφορτίζεσθαι καὶ τῇ πηλῷ διδόναι
τὴν δανεισθεῖσαν παρ' αὐτῆς τοῦ σκήνους κεραμεῖαν,
2365 Κωνσταντίον τὸν δεύτερον νιδὸν ἀναγορεύει
πάσης ἐφίας κράτορα, τοῖς δὲ παισὶ τοῖς ἄλλοις
(ἦσαν δ' αὐτοῖς δνόματα Κώνστας καὶ Κωνσταγτίνος)
χειρῶν τὰ προσέσπερα καὶ Ρώμην καὶ Γαλλίας.
ἀλλ' οὗτοι μὲν ἀπέσβησαν τάχιον καὶ πρὸ χρόνου,
2370 πόλεμον φεῦ εἰς ἔμφυλον ἀλλήλοις καταστάντες
καὶ τὰς ἀλλήλων θέλοντες ἄρπάζαι κρατορίας·
εἰς μόνον δὲ Κωνσταντίον τὸ πᾶν μετέβη κράτος,
δς τὰ μὲν πρῶτα Καίσαρα τετίμηκε τὸν Γάλλον,
τὸν αὐτανεψιδὸν αὐτοῦ, τὸν Κωνσταντίου παῖδα,
2375 βασιλειῶντα δὲ μαθῶν καὶ τυραννεῖν ὀρμῶντα
καὶ πάντα μηχανώμενον ὥστε τυχεῖν τοῦ πόθου
τὴν κεφαλὴν ἀφείλετο, πᾶσαν ὀρμὴν προφθάσας.
τὸν ἀδελφὸν τοῦ Γάλλου δέ, τὸν χοῖρον τὸν δυσώδη,
Ἰουλιανὸν τῷ Καίσαρος ἐκόσμησε στεφάνῳ·
2380 ἔφ' οἷς ἀστειζόμενος δῆθεν ὁ παραβύτης,
καὶ τὴν ἐσθῆτα τὴν αὐτοῦ δεικνὺς τὴν ἐκ πορφύρας,
ἐκείνο τὸ θρυλούμενον ἐπέλεγε τοῖς πέλαις
"πορφύρεός τε θάνατος κατέλυβε καὶ μοῖρα,"
ὥς ἐν χλαμύδι πορφυρεῇ καὶ Γάλλου τεθνηκός.

2363 τῷ M vv. 2363—4 post v. 2359 ponunt AMR, addito
post v. 2362 hoc: εἰς τὴν αὐτὴν εἰσδράμοι δὲ τὴν πάντας ἐκδαμά-
ζον. 2368 χαρίζει RR 2369 κατέβησαν M 2371 ἀρπά-
ζειν ARR 2383 ab Homero, Il. 5 83. pro τε malim με.

dederat, redditurus esset, postquam regnasset annos 12, alterum ex filiis Constantinum totius Orientis imperatorem designat, reliquis duobus, quorum erant nomina Constans et Constantinus, Romam Gallias ceterasque versus Occidentem sitas provincias tradit. atque hi quidem ante tempus decessere, bello civili contra se invicem excitato, cum alter imperium alterius rapere conaretur: ad solum autem Constantinum universa potestas devenit. is primo Caesaris dignitatem Gallo concessit, patrueli suo, Constantis filio. verum ubi comperisset hunc regnum affectare, ad tyrannidem prorueret, nihil non moliri quo voti compos fieret, omni conatu eius anteverso caput ei praecidi curavit. deinde Galli fratrem, porcum illum foetidum, Iulianum corona Caesarea cohonestavit, quo factum est ut desertor illo fidei urbanum quiddam proferre volens, purpurea veste sua demonstrata, tritum illud vulgo verbum ad stantes enuntiaret, "purpurea mors et fatum occupavit," significare volens Gallum etiam in

- 2385 μετὰ μικρὸν δ' ἀποστατεῖ Θεοῦ καὶ βασιλέως,
 ἔξόμνυται τὸν σεβασμὸν ὃν εἶχεν εἰς τὸν κτίστην,
 καὶ προσκολλᾶται δαίμοσι τοῖς τρισαλιτηρίοις,
 C αἵμασιν ἀποπλύνει δὲ φεῦ τὸ λουτρόν τὸ θεῖον,
 ὅπλα κινεῖ καὶ πόλεμον κατὰ τοῦ σεσωκότος,
 2390 καὶ περιτίθῃσιν αὐτῷ τὴν αὐτοκρατορίαν.
 ὅπερ μαθὼν Κωνσταντῖος, καὶ τῷ θυμῷ καχλάσας,
 νόσῳ πιέζεται δεινῇ, καὶ μετ' ὀλίγον θνήσκει,
 κατάρξας τὸ βασιλεῖον εἴκοσι χρότος ἔτη,
 ταῦτα τὰ τρία πονηρὰ τὰ παρ' αὐτοῦ πραχθέντα
 2395 ἀνακλαιόμενος πικρῶς καὶ φέρων ἐπὶ γλώττης,
 τοῦ Γάλλου τὴν ἀναίρεσιν ἀδίκως γεγονυῖαν,
 πίστειος τὴν πυραυροπὴν καὶ τὴν καινοτομίαν,
 καὶ τὴν ἀνάρρησιν αὐτοῦ τοῦ Θεομισεστότου.
 Ἀλλὰ γὰρ οὐκ ἐνόσταξεν ἐπὶ μακρὸν ἡ δίκη,
 D 2400 οὐδ' ὁ παντόπτης ὀφθαλμὸς ἐκάμμυσεν εἰς πλεόν,
 ἄλλ' ἤγειρε τὸ βλέφαρον, εἶδε τὸν ἀποστάτην,
 κατεῖδε τοὺς ἐναγισμοὺς καὶ τὰς ζωοσφαγίας,
 τοὺς τῶν αἱμάτων ποταμούς, τὰς ἀνθρωποκτονίας,
 καὶ πᾶν αἰσχρὸν καὶ μυσαρὸν καὶ πληρὲς δυσσεβείας
 2405 τὸ παρ' αὐτοῦ τελούμενον, καὶ μυσαχθεὶς τὴν λύσσαν
 τοῖς Πέρσαις παραδέδωκεν ὥς λένουσιν ἀγρίοις
 τὸν χοῖρον τὸν πηλόφρυτον πικρῶς διασπαράζει.
- 2386 ἔσχεν M πρὸς R 2395 δεινῶς καὶ γλώσσης ἐπιφέρειαν R
 2396 τοῦ γένους AR ἀνάρρησιν A ἀτίμως M 2406 παρα-
 δίδωσιν R

veste purpurea extinctum fuisse. non autem multo post tam a deo quam imperatore deficit: eiurat religionem et cultum, quo creatorem suum afecerat; sceleratissimis se geniiis agglutinat; sanguine (proh impium facinus!) lavacrum illud divinum eluit; bellum adversus eum concitat a quo servatus fuerat; imperium denique sibi usurpat. quo cognito Constantius excanduit, ac morbo gravi correptus paulo post rebus humanis excessit, cum quidem tria mala per se facta deploraret ac in lingua continenter haberet, primo, quod genere sibi propinquos iniuste sustulisset e medio, deinde quod fidem Christianam adulterasset ac in ea quaedam innovasset, tertio quod impiissimum hunc Iulianum Caesarem designasset.

Enimvero non longum ad tempus iustitia dormitavit, nec inspector ille cunctorum oculus diu connixit: sed palpebram sustulit, desertorem intuitus est, vidit piacula, mactationes victimarum, sanguinis rivos, hominum caedes, omnem denique turpitudinem abominationem, impietatis plena facinora, quae designabat; et furorem hominis execratus, Persis veluti saevis leonibus volutatum in luto suam immaniter dilacerandum

- καὶ πίπτει μὲν ὁ δυσσεβὴς ἔργον φανεῖς ῥομφαίας,
 μῆτας ἐπτα τὸ ἐδκλεῖς κράτος τῆς βασιλείας
 2410 σὺν ἔτη δύο δυσσεβῶς ταράξας καὶ κηκήσας·
 ἢ γῆ δ' οὐ παραδέχεται τὸ σκῆνος τοῦ βεβήλου,
 ἀλλ' ἐν σεισμῷ καὶ τιναγμῷ κάτωθεν ἀπόπτύει
 τὸν ἀπειθείας συσσεισμῷ δονήσαντα τὴν κτίσιν.
 καὶ πάλιν λάμπει φαιδρωπὸν τῆς πίστεως ἡ χάρις P 50
 2415 τὸ στέφος Ἰωβιανοῦ τοῦ κράτους δεξαμένου.
 Ἀλλὰ καὶ τούτου πρὸς μικρὸν τῆς τέχης γευσάμενον
 καὶ παρελθόντος τάχιον καὶ γῆθεν μεταστάντος
 (μῆτας ὀκτῶ γὰρ τῆς ἀρχῆς ἐκράτησε Ῥωμαίων)
 εἰς Οὐάλεντιανὸν τὰ σκῆπτρα μεταβαίνει,
 2420 ὃς ἀδελφὸν Οὐάλεντα τὸ στέφος περιβάλλει
 καὶ τῆς εἰώας κράτορα τοῦτον ἀναδεικνύει,
 τὸν δὲ καλὸν Γρατιανὸν τῆς πρεσβυτέρως Ῥώμης,
 τὸν ἐκ Σεβήρου γαμετῆς αὐτῷ γεγεννημένον.
 Οὐάλης μὲν σὺν ὁ δυσσεβὴς προσθήμενος Ἀρείῳ
 2425 τῷ κατὰ τοῦ δεσπότου μὲν κακῶς φρουραζυμένῳ, B
 καὶ τὸν λαὸν τὸν εὐσεβῆ πικράνους καὶ συνθλίψας,
 πυρὸς τροφή μετ' οὐ πολὺ γίνεται τοῦ παμφύγου,
 ἀχυρμυῖαν καθυποδὺς ἐν τῷ τοῦς Σκύθας φεύγειν,
 δέκα πρὸς τέσσαρσιν ἀρχῆς κρατήσας τῆς εἰώας.
 2430 ὁ δὲ καλὸς Γρατιανὸς Οὐάλεντος πεσόντος,
 καὶ πάσης ἤδη τῆς ἀρχῆς εἰς τοῦτον μεταστάσης

2408 μαχαίρας M	2413 δινήσαντα A	2415 Ἰοβιανοῦ τὸν
στέφανον ARR	2416 τὸ στέφος R	2418 γὰρ τῆς] καὶ
γὰρ RR	2420 ἀδελφὸς Οὐάλεντος M	2424 γοῶν ARR
2425 φρουραττομένῳ R		

tradidit. hoc modo cum vir impius gladio vulneratus occubisset, ne ipsa quidem terra corpus hominis profani admittere voluit, sed succussione ac motu quodam expulit eum qui concussionem impietatis universam creaturam turbaverat. hinc iam rursus hilari vultu fidei gratia splenduit, posteaquam Iovianus imperator designatus fuisset.

At ubi etiam ille fortuna exiguum ad tempus degustata rebus terrenis excessisset, Valentiniano imperium delatum est. is Valentem fratrem imposita corona collegam adscivit, ac Orientis quidem illum imperatorem remanens, egregium vero Gratianum veteri Romae praefecit, ex Severa coniuge natum. ex his Valens, vir impius, addictus Ario, qui contra dominum nostrum superbe insurrexit, populumque religiosae pietatis studiosum acerbè vexavit et afflixit, non longo post tempore ab edaci consumptus est igne, cum Scythas fugiens in tugurium paleis receptum se recepisset. at praeclarus ille Gratianus, Valente sublato iam

- (καὶ γὰρ Οὐαλεντινιανὸς ἔφθη δοῦναι τὸ χρέος,
 ὃ τῆς πυρόδου τῆς εἰς φῶς αἴτιος φανεῖς τούτῳ,
 χρηστὸς ἀνὴρ, θεοσεβής, ἄλκιμος τὰ πρὸς μάχας,
 2435 δύο πρὸς δέκα τῆς ἀρχῆς κρατήσας τῶν Ἀυσόνων),
 τὸν πρῶτον Θεοδόσιον ἄρχειν τῆς ἔω πέμπει,
 ἄνδρα βριθύν, ἀρεϊκόν, ἐξ Ἰσπανίας φύντι,
 οὐ χαρισάμενος αὐτῷ τὸ κράτος ἀλογίστως,
 δοὺς δὲ τῆς νίκης ἔπαθλον ἦνπερ κατὰ βαρβάρων
 C 2440 ὑπερβαινόντων ψύμαθον τὴν παραγιαλιτίν
 ὑπὸ Θεοῦ φρουρούμενος ἤνυσεν ὁ γεννάδας.
 ὁ κράτωρ οὖν Γρατιανὸς ἐκείνον βασιλεύσας
 καὶ τοῖς ἐήοις γένεσι μόνναρχον ἐπιστήσας,
 τὰ μέρη τὰ προσέσπερα καὶ Ῥώμην οἰκιοῦται.
 2445 Οὗτος, φασίν, ὁ βασιλεὺς γενναῖον προσελθόντος
 καὶ κατεπόντος πρὸς αὐτὸν τοῦ συνομοζυγοῦντος
 ὅτι πληγὰς καὶ ῥαβδισμοὺς αὐτῇ συγχῶς ἐπάγει,
 “οὐδέν, ὦ γύναι, πρὸς ἐμέ τοῦτ’ ἔφησεν εὐστόχως.
 ἐκείνης δὲ τῆς γυναικὸς αὐθις προσειποῦσας
 2450 καὶ κατ’ αὐτοῦ βουλευέσθαι Γρατιανοῦ τὸν ἄνδρα,
 πάλιν ἀνταπεκρίνατο “τί σοι πρὸς τοῦτο, γύναι;”
 εὐστόχως δ’ οὕτω τοι φασὶ Γρατιανὸν τοξεύειν
 D ὡς φρένας ἔχειν λέγεσθαι Γρατιανοῦ τὰ βέλη.
 Τούτου σφαγέντος οἰκτιστά πυρά τινος τυράννου
 2455 ὁ κράτωρ Θεοδόσιος Ῥώμην καταλαμβάνει,

2433 τούτου R 2434 ἐπιστῆς R v. 2435 om AM 2442 δὲ MRR
 ἐκείνος M 2450 βουλευέσασθαι R

consecutus universum imperium (quippe Valentinianus etiam naturae debitum persolverat, Gratiani pater, vir probus, religiosus erga deum, in praeliis animosus ac fortis, cum duodecim annos imperasset), Theodosium primum ad Orientis gubernationem ablegat, virum gravem, mavoritium, ex Hispania oriundum, non abs re hoc ipsi largitus imperium. quippe debitum ei concessit victoriae praemium, quam de barbaris vir magnanimus, et qui divinitus defendebatur, adeptus fuerat. ipse autem Gratianus, hoc nationibus orientalibus praefecto, sibi provincias occidentales cum urbe Roma retinuit.

Memoriae proditum de Gratiano accepimus, eum muliere quadam accedente ac maritum deferente, quod frequenter eam plagis et verberibus multaret, apte respondisse “nihil hoc ad me, mulier.” at cum illa subiecisset maritum suum ipsi quoque Gratiano insidiari, rursus illum respondisse “quid hoc ad te, mulier?” tradunt etiam Gratianum adeo peritum sagittandi fuisse, ut eius tela mentem habere perhiberentur.

Interfecto autem Gratiano miserabiliter admodum a quodam barbaro, Theodosius imperator Romam profectus est, ac parricidam ultus Romae

- καὶ τὸν φονέα τίννυται, καὶ τὸ τῆς Ῥώμης κράτος
εἰς Οὐαλεντινιανὸν τὸν νέον μεταφέρει,
τὸν ἀδελφὸν Γρατιανοῦ τοῦ βεβασιλευκότος.
καὶ πάλιν ἄλλος τάραχος, πάλιν βαρὺ θρόνος κλύδων,
2460 τὸ τῆς ἀρχῆς φιλονεικῶν κατυποντίσιν σκάφος.
Εὐγένιός τις τυραννεῖ, καὶ βασιλεὺς ἀγχόνη
χρησόμενος ὀδυνηρῶς τὸν βίον καταστρέφει.
καὶ πάλιν Θεοδοσίος κατὰ τοῦ παλαμναίου.
ζωγρεῖται γοῦν ὁ τύραννος, δεσμιεῖται χειροπέδαις,
2465 τοῦ θράσους δίκας τίννυσι καὶ τῶν τετολμημένων, P 51
καὶ τῆς ζωῆς καὶ τῆς ἀρχῆς ἔλεινῶς ἐκπίπτει.
καὶ βασιλεὺς Ὀνώριος τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης
καὶ κράτῳ ἀναδείκνυται πρὸς τοῦ πατρὸς ἀντίναξ,
ὅς ἐκ Πλακίλλης γέγονεν υἱὸς Θεοδοσίῳ.
2470 Θεοδοσίῳ δὲ λοιπὸν τὸν βίον λειοιπόςτος,
ἐν ἔτεσιν ἰθύναντος δεκαεπτὰ τὸ κράτος,
Ἀρκάδιος χειρίζεται τοὺς οἶακας τῆς ἔω,
ἐκ τῶν αὐτῶν ἀναφτεῖς σπερμύτων Ὀνωρίῳ.
τότε καταφρονήσαντες ὡς μυλακοκαρδίου
2475 τοῦ τῆς ἐσπέρας ἄρχοντος αἱματορρόφοι Γότθοι,
φλοπλον ἔθνος, δύσμαχον, χαῖρον ἀνδροκτασίαις,
τῶν ὄρων κατυτρέχουσι τῆς παλαιτέρας Ῥώμης, B
καὶ πλοῦτον τὸν βασιλεῖον Ἀλάριχος λαμβάνει

2458 τοῦ προβεβασιλευκότος R 2460 καταποντῶσαι R 2464 μὲν AR
2470 ἐκλεπόντος R 2474 τοῦτον R

imperium Valentiniano iuniori, Gratiani fratri, tradidit *). hinc rursus alia turba, rursus alia gravis et horrida tempestas imperium demergere conata est. quippe tyrannidem Eugenius quidam usurpavit, et Valentinianus imperator strangulatus misere vitam amisit. rursus ergo Theodosius militem adversus parricidam educit: tyrannus vivus in potestatem redigitur, compedibus ligatur, audaciae suae flagitiorumque designatorum poenas luit, simul denique vitam et imperium amittit. secundum haec Honorius a patre Romae veteris imperator renuntiatur, a Placilla Theodosii coniuge natus. cumque Theodosius etiam ipse vitam hanc reliquisset, Orientis imperium Arcadio cessit, ex iisdem cum Honorio parentibus orto. id temporis contempto principe Occidentis, tanquam effeminato, Gotthi sanguinolenti, natio bellicosa, superatu difficilis, caedibus gaudens, in Romae veteris limites excurrunt, eorumque rex Ala-

*) addendum ex aliis: qui tribus tantum annis Romae veteri prae-fuerat. LEUNCL.

- καὶ Πλακιδίαν ἀδελφὴν οὖσαν τοῦ βασιλέως,
 2480 ἣτις φνυγοῦσα παρευθὺ τὰς χεῖρας τῶν βαρβάρων
 σπουδῇ πρὸς τὸν Ὀνῳριον τὸν ἀδελφὸν ἐκτρέχει,
 εἰς Ῥάβενναν στερορόπυργον πόλιν προσπεφευγότα,
 καὶ Κωνσταντίῳ ζεύγνυται τῷ ταύτην σεσωκότι·
 ἐξ ὧν Οὐαλεντινιανὸς ὁ νέος ἀπετέχθη,
 2485 ὁ μετὰ ταῦτα βασιλεὺς ἀναδειχθεὶς τῆς Ῥώμης.
 ὡς δὲ τὸν χοῦν Ἀρκάδιος ἀπέθετο τοῦ σκήνους,
 ἔτεσι δέκα πρὸς τρισὶν αἰσίως βασιλεύσας,
 τῆς ἑω Θεοδόσιος ἐγκάθηται τοῖς θρόνοις,
 δὴ βασιλεὺς Ἀρκάδιος ἐξ Εὐδοξίας ἔσχεν.
 C 2490 Ὁ τοῖνυν Θεοδόσιος ἰδίαν θυγατέρα
 πέμπει Οὐαλεντινιανῇ πρὸς γάμου κοινωνίαν.
 ἀλλὰ γὰρ τὸ φιλήδονον τούτου τοῦ νεανίου
 καὶ λύττησις ἀκάθεκτος ἢ τῆς φιλοσαρκίας
 ζωῆς αὐτὸν ἐστέρησε καὶ κράτους βασιλείου,
 2495 καὶ τὴν τοῦ λέχους κοινωνὸν κατήγαγεν εἰς ὕβριν.
 ὅπως δὲ τοῦτο γέγονεν εἰρήσεται συντόμως.
 Μάξιμος ἦν ὑπατικὸς ἐν Ῥώμῃ πρωτιστεύων.
 τούτῳ συνῶκει γύναιον ἐπέραστον τὴν ὕψιν,
 κάλλος ἀμήχανον αὐχοῦν, κῆπος ἀντικρυς κάλλους·
 2500 ἐκόσμει δὲ τὸ γύναιον ἡ σωφροσύνη πλῆον.
 ὅπερ ἰδὼν ὁ βασιλεὺς ἀλλίσκεται τῷ κάλλει,
 D καὶ πάντα κάλων συγκινεῖ πρὸς τὸ τυχεῖν τοῦ πόθου.

2483 ζεύγνυσι R v. 2487 om R 2489 ἔσχεν ἐξ Εὐδοξίας AMR
 2490 οἰκίαν R 2492 τοῦδε AMR 2493 ἢ ἐν R 2502 συνῶθει M

ricus imperatoriis opibus potitur et ipsa imperatoris sorore Placidia, quae mox de barbarorum manibus elapsa celeriter ad Honorium fratrem se contulit, qui Ravennam, urbem munitam, profugerat. est autem in matrimonium collocata Constantio, per quem servata fuerat; deque his Valentinianus iunior procreatus est, qui secundum haec Romae imperium consecutus fuit. posteaquam Arcadius terrenam corporis molem deposuerat, Theodosius in orientalis imperii solium collocatur, quem Arcadius ex Eudoxia coniuge genuerat.

Is filiam suam Valentiniano ad coniugii societatem misit, quem iuvenem voluptatum amor et insanum studium explendi libidines carnis, quod nullis inhiberi vinculis poterat, non imperio tantum sed etiam vita spoliavit, ipsamque vitae sociam iniuriae alterius exposuit; quae res quo pacto gesta fuerit, breviter exponetur.

Erat in urbe Roma vir consularis Maximus, facile princeps inter ceteros. habebat is uxorem elegantiam praeditam facie, quaeque propter venustatem formae quidam velut hortus pulchritudinis esse videretur; et ornabat eandem multo etiam magis castitas atque pudicitia. cum hanc

- τῷ γοῦν ἀνδρὶ τῆς γυναικὸς Μάξιμω συγκυβεῖων
καὶ καθυπέρτερος φανείς, μὴ φέροντος χρυσοῖον,
2505 λαμβάνει τὸν δακτύλιον τὸν χρύσειον ἐκείνου,
φερέγγυνον ἰσόμενον τῶν ἐποφειλομένων.
ἐκπέμπει τὸν δακτύλιον τῇ γυναικὶ σημεῖον,
τὴν ἄφιξιν ἐνδῶσαντα τὴν πρὸς τὴν βασιλίδα.
πιστεύει τούτοις ἡ γυνή, γνωρίζει τὸ σημεῖον.
2510 φθάνει πρὸς τὰ βασιλεια. τίνα τὰ μετὰ ταῦτα;
ὁ βασιλεὺς ἀπολαβὼν ταύτην αἰσχύνη βίη.
μυνθάνει ταῦτα Μάξιμος, πιμπρᾶται τὴν καρδίαν,
εἰς ἄμυναν ὀπλίζεται, δόλους παντοίους ῥάπτει,
καὶ τελευταῖον θανατοῖ ἕλπει τὸν βασιλέα,
2515 φρουρῶν ἀρίστων στρατηγῶν πρῶτον αὐτὸν στερήσας,
αἰσχύνη καὶ τὴν γαμετὴν τούτου τὴν Εὐδοξίαν.
ἡ βασιλὶς δεινοπαθεῖ, τὴν ὕβριν ἀναστένει,
καὶ πέμπει πρὸς Γιζέριχον τῶν Οὐανδήλων ῥήγα,
κατὰ τῆς Ῥώμης ἐπελθεῖν ἐκείνον παρορμῶσα.
2520 ἐπῆλθεν ὁ Γιζέριχος, ἐκράτησε τῆς Ῥώμης,
ἠνδραποδίσαιτο πικρῶς, δορυαλώτους ἔσχεν
αὐτὴν τε τὴν βασιλίσσαν καὶ τὰς ἐκείνης κόρας.
Ἡ μὲν οὖν Ῥώμη πρὸς μικρὸν ἔτι βασιλευθεῖσσι
τὸ κράτος τὸ βασιλεῖον εἰς τέλος ἀφηρέθη,
2525 καὶ τῶν βαρβάρων τοῦ ῥήξιν εἴξε καὶ τοῖς ἐθνάρχοις,

P 52

2508 ἐκδύσαντα R, ἐνδύσαντα R 2509 γυνάσκει M
2512 πιμπράται ARR τῇ καρδίᾳ R 2515 πάντων R

vidisset imperator, amore captus est, omnesque nervos in id intendit ut voto potiri posset. igitur aliquando cum Maximo, marito mulieris, alea ludens, ubi vicisset nec aurum Maximus numeraret, aureum eius anulum accipit quasi pro debitis oppigneratum. hinc anulum ipsius uxori mittit signi loco, de quo illa intelligeret in aulam sibi eundem esse. mulier signo cognito fidem iis quae mandabantur habet, adeoque celeriter in regiam se confert. quid inde factum? imperator eam nactus vi stuprat. Maximus his cognitis ardere animo, ad ultionem se armare, fraudes omnis generis nectere, tandem gladio imperatorem occidere, spoliatum prius fidissimis satellitibus. hoc facto coniugem quoque Valentiniani Eudoxiam stuprat, quae iniuriam hanc aegerrimo ferens animo suos ad Gizerichum Vandalorum regem mittit, oratum ut Romam cum copiis invaderet. fecit hoc Gizerichus, Romam occupavit, eaque miserum in morem spoliata imperatricem cum filiabus captivas abduxit.

Ac Roma quidem exiguum ad tempus adhuc ab imperatoribus administrata tandem imperium omne prorsus amisit, in potestatem regum principumque barbarorum redacta, quorum manibus misere prostrata fuit.

- καὶ ταῖς παλάμαις δυστυχῶς τοῦτων ἱταπεινώθη.
 ἤρξε μὲν οὖν ὁ Μάξιμος ὁ τότε τυραννήσας,
 B καὶ μετ' αὐτὸν Ἀνθέμιος, Ὀλύβριος ὁ πάντ'
 μετὰ δὲ τὸν Ὀλύβριον ἐκράτησε Μαῦρος,
 2530 καὶ μετ' αὐτὸν Γλυκέριος, καὶ μετὰ τοῦτον πάλιν
 Νεπωτιανὸς Ὀρέστης τε, καὶ μετὰ τὸν Ὀρέστην
 ὁ παῖς Ῥωμύλου τῆς ἀρχῆς ἤψατο τελευταῖος.
 καὶ πόλις μεγαλύνυμος, ἣ τῶν Ῥωμαίων πόλις,
 Ῥωμύλον σχοῦσα κατ' ἀρχὰς ἔννομον βασιλεία,
 2535 καὶ πάλιν περιστήσασα τὸ κράτος εἰς Ῥωμύλον
 οὐκέτι τὴν κυβέρνησιν ἔσχεν ἐκ βασιλείων,
 βαρβάρους δ' ὑποκύνυσα καὶ χωροβατηθεῖσα,
 καὶ τοῦτοις δυστυχήσασα δορυλῆπτος γενέσθαι,
 ῥῆγας κατεῖδεν ἄρχοντας, χωράρχας, σατραπάρχας.
 C 2540 καὶ στερηθεῖσα δυσκλεῶς ὑπάτων καὶ κρατέρων
 καὶ δικτατόρων καὶ βουλῆς, ἀλλὰ καὶ πατρικίων,
 ἐπωμαδῖαν ἤνεγκε τὴν ζεύγλην τῶν βαρβάρων.
 καὶ πρῶην χρηματίζουσα βοῦς ἀγλαῖος ἄλυνξ
 ἐπήκοος ἐγένετο δυνάσταις ἀροτρεῦσι,
 2545 καὶ γῆς τοῖς ἀυλακίσμασι τρύχεσθαι κατεκρίθη.
 Καὶ ταῦτα μὲν συμβέβηκε τῇ πρεσβυτέρῃ Ῥώμῃ·
 ἣ δ' ἡμετέρα τέθλην, αὔξει, κρατεῖ, νεάζει,
 καὶ μέχρι τέλους αὔξειτο, καὶ βασιλεῦ παντάναξ,
 τοιοῦτον σχοῦσα τηλαυγῇ φωσφόρον βασιλεία,

2527 γὰρ RR 2530 καὶ μετὰ] μετὰ δὲ R 2532 τελευταῖον AR
 2536 εἶχεν R 2539 κατήγεν R 2546 καλαιτέρα R

tunc temporis autem Maximus occupata tyrannide regnavit, quem secuti sunt Anthemius, Olybrius vir praestantissimus, Maior, Glycerius, Nepotianus, Orestes, post quem Orestem puer Romulus omnium postremus imperium usurpavit. hoc modo celeberrima Romanorum urbs, cum ab initio Romulum legitimum habuisset, ac vicissim eius imperium ad Romulum pervenisset, deinceps ab imperatoribus gubernari desiit. barbaris autem sese submittebat ab iisque calcata, perque summam infelicitatem capta, regibus eorum nationumque principibus et satrapis paruit; planeque spoliata consulibus imperatoribus dictatoribus senatu patriciis, iugum barbarorum suis humeris tulit; quae denique prius erat indomita et expers iugi vacca, principibus aratoribus obediens facta est, et condemnata ut eius solum aratro inverteretur.

Et haec quidem Romae veteri acciderunt. at illa nostra floret, augebit, imperio fruitur, iuvenescit; atque perpetuum augecat, te, rex omnium, maxime precor, praesertim cum modo talem ac tantum imperatorem habeat, Luciferum late radiis suis splendentem, regem Ausoniarum

- 2550 μέγιστον Ἀδσονάνικτα, μυριονικηφδρον,
 Κομνηνιάδην Μαρουήλ, πορφύρας χερσοῦν ῥόδον,
 οὐπερ τὸ κράτος ἤλιοι μετρήσαιεν μυρίοι. D
 Ἀλλὰ γὰρ πύλιν εἰς ὁδὸν ὁ λόγος ἀναγέσθω,
 καὶ τερματούτω τὸν λοιπὸν δρόμον τῆς ἱστορίας.
- 2555 Τὸν νέον Θεοδοσίον ἐτι παιδίσκον ὄντα
 ἄγοντά τε τὴν ὑπαλὴν καὶ πρώτην ἡλικίαν
 Ἀρκάδιος ἐνίδρυσσε τοῖς βασιλείοις θρόνοις,
 καὶ φύλακας ἐπέστησεν αὐτῷ τῆς βασιλείας
 τοὺς τῆς συγχλήτου προύχοντας καὶ τοὺς ἀγχινουστίρους,
- 2560 καὶ σὺν αὐτοῖς τὸν ἄρχοντα Περσίδος Ἰσδιγέρδην·
 ὃς καὶ μυθῶν ἐπιβουλὴν κατὰ Θεοδοσίου
 τυρνεομένην ἔκ τινων ἀνδρῶν φιλοτυράννων
 ἠπειλήσεν ἐπιδραμεῖν ἄχρι καὶ Βυζαντίου
 σὺν μυριάσι μαχητῶν ἀλκίμων ὀπλοφόρων. P 53
- 2565 οἱ τοίνυν βουλευσάμενοι κατὰ τοῦ βασιλέως,
 κατὰσεισθέντες τὰς ψυχὰς τῇ φόβῳ τοῦ Περσάρχου,
 τὸ δέονον ἀπεβύλοντο καὶ τὴν κακοτροπίαν,
 καὶ τῆς βουλῆς ἀπέσχεοντο καὶ τῶν ἐγχειρημάτων.
 ὡς ἄρ' αὖ τὸ χρησιμώτερον ἔστι καὶ τοῖς βυρβάροις,
- 2570 καὶ τὴν φίλαν ἄτρωτον καὶ τὴν φιλαλληλίαν
 οἶδεν ἀνὴρ ἀλλόγλωσσος ἀθύλωτον φυλάσσειν·
 τὸ γὰρ καλὸν ἐκ φύσεως ἥπασιν ἐνεσπάρη.
- 2552 κάλλος A 2558 συνέστησεν R 2563 ἐπιδρομὴν M
 Βυζαντίδος R 2566 βαρβάρον ARR 2571 φυλάττειν R

maximum, victoriis sexcentis potitum, Mannelem Comneniadem, auream purpureae rosam, cuius imperium infiniti soles metiantur.

Sed enim oratio nostra in viam revocetur, et historiae cursus ad finem perducatur.

Iuniorum Theodosium, cum adhuc puer esset ac teneram primamque aetatem ageret, Arcadius pater in thronum imperatorium collocavit, simulque constituit ei custodes imperii principes quosdam senatus, itemque genere proximos, una cum Isdigerde Persarum rege; qui deinceps, ubi de insidiis accepisset quas Theodosio quidam tyrannidis usurpandae cupiditate sternerent, suos ablegavit, ut ad ipsum usque Byzantium cum infuitis prope pugnantium copiis excurrerent. hoc modo percussis insidiatorum animis formidine barbari, omni odio malevolentiaque deposita consilium prius intermissum cum ipsis conatibus fuit. de quo intelligere licet in ipsis etiam barbaris virtutem ac indolem bonam existere, hominesque linguis diversos nihilominus amicitiam et amorem mutuum illarum conservare candidè posse: nam virtus et honestum a natura cunctis insitum est.

- Ἦν δ' ἀδελφὴ τῷ βασιλεῖ τούτῳ Θεοδοσίῳ
σεμνότροπος, σεμνόβιος, τὴν κλῆσιν Πουλχερία,
2575 καὶ κάλλει διαλάμπουσα σώματος εὐπροσώπου,
καὶ σιλωβουσα ταῖς χάρισι τῆς ἔνδον εὐπρεπείας·
B ἣτις παρθένον συντηρεῖν αὐτὴν προελομένη
καὶ τῆς ἀγγελίας ἄσυχον φυλάττειν τὸν λειμῶνα,
ἀρρένων μὲν ἀπέσχετο καθάπαξ ὁμιλίας,
2580 τῷ καθαρῷ δ' ἐπέχαιρε καὶ τῷ κοσμῷ βίῳ,
καὶ ζῆσιν ἐπεδείκνυτο πρὸς πᾶσαν χρηστοεργίαν.
οὐ μόνον δὲ τὸν ἑαυτῆς οὕτως ἐκόσμει βίον,
ἀλλὰ γε καὶ τὸν ἀδελφὸν παντοίαις ἐπινοίαις
εἰς ἀρετὴν ἐρύθμιζεν καὶ τρόπους φιλοκάλους.
2585 ἣ καὶ συνῴκισεν αὐτῷ πρὸς γάμον κοινωνίαν
τὴν κάλλεισιν ἀστράπτουσιν παντοίοις Εὐδοκίαν,
ἣτις λειμῶνα φέρουσα κάλλους ἐν τῷ προσώπῳ
ῥομαῖο μὲν ἐξ Ἀθηνῶν τῶν περιβαλουμένων,
πρὸς δὲ τὴν Βύζαντος λαμπρὰν ἀφικομένη πόλιν,
C 2590 ἐφ' ᾧ κατηγορήσειεν ἰδίῳν ὁμογνίων
ὥς τῆς οὐσίας τοῦ πατρὸς αὐτῇ μὴ μεταδόντων,
πολλῷ κερδαλεώτερον τὸ πάρεργον εὐρίσκει.
τὸ δ' ὅπως τοῦτο γέγονε λόγῳ συντόμῳ φράσω.
Ἦν ἐν Ἀθήναις τις ἀνὴρ, Λεόντιος τὴν κλῆσιν,
2595 εἰς ἄκρον ἀφικόμενος πάσης φιλοσοφίας,
καὶ λογικῆς καὶ φυσικῆς καὶ τῆς ἀστεροσκοπικῆς.

2573 τούτῳ τῷ βασιλεῖ παρῶ Θ. R

2587 τοῖς προτέροις AR

2589 ἀφικνουμένη AR

2593 λόγοις συντόμοις AR

Ceterum imperatori Theodosio soror erat, castis praedita moribus, vitae gravis ac pudicae, nomine Pulcheria. fulgebat ea venusti corporis elegantia, simulque dotibus internae pulchritudinis relucebat. cumque virginitatem suam retinere et castitatis campum illibatam tueri decrevisset, prorsus a virorum consuetudine semet abstinebat, ac purae modestaeque vitae studio dedita fervorem animi erga quaevis facta praeclara insignem demonstrabat. neque tantum exornandae vitae suae intenta erat, verum etiam fratrem omnigenis rationibus, iisque solerter excogitatis, ad virtutem probosque mores informabat. coniunxit et fratri matrimonio Eudociam, omni venustatis genere splendentem. ea cum esset vultu praedita formosissimo, Athenis illis celeberrimis, ubi nata fuerat, Byzantium profecta, suos ut fratres accusaret, qui paternarum facultatum partem ei se daturus pernegarent, obiter quiddam longe fructuosius reperit. libet autem breviter exponere, quo pacto haec evenerint.

Fuit Athenis quidam Leontius, vir accurate peritus omnis philosophiae ac logicarum naturalium astronomicarum disciplinarum. huic ex

- τοῦτω μιᾷς ἐκ γαμετῆς ἐτέχθησαν τρεῖς παῖδες·
 δύο μὲν ἦσαν ἄρρενες, τριτάτη δὲ θυγάτηρ,
 θυγάτηρ ἀγλαόμορφος ἐπιχαριτωτάτη.
- 2600 Ἀθηναῖς ὠνόμαστο πρὸς τοῦ πατρὸς ἡ κόρη.
 ὡς οὖν τὸν βίον ἔμελλε λιπεῖν ὁ ταύτην σπείρας,
 ἐπιθανάτιον συνθεῖς καὶ τελευταῖον γράμμα
 τοῖς μὲν παισὶ κατέλιπε τοῖς ἄρρεσι τὸν βίον,
 ὁπόσος ἐν ἱματισμοῖς, ὁπόσος ἐν χρυσίῳ,
- 2605 ἐν οἴκοις, ἐν βουσκήμασιν, ἐν σκεύεσιν, ἐν δούλοις
 (ἦν γὰρ τοι μεγαλόπλουτος καὶ τῶν βαθυκτημόνων)·
 τῇ θυγατρὶ δ' ἐκέλευσε, καὶ ταῦτα φιλουμένη,
 μύνονς χρυσίνους ἑκατὸν παρασχεθῆναι κλῆρον,
 τὴν τῆχην τὴν περιλαμπρον ἄρχειν ἐκείνη φήσας,
- 2610 ἀπάσης ὑπερσέρουσαν γυναιῶν εὐποτίας.
 ὁ μὲν εἰπὼν ἐξέπιε τὸν τοῦ θανάτου σκύφον,
 οἱ δὲ τῆς κόρης ἀδελφοὶ φανλότροποι φανέντες
 πῦσαν ἐσφειτέρισαντο τὴν πατρικὴν οὐσίαν
 καὶ παντελῶς ἀπώκληρον ἔθεντο τὴν νεῆνιν.
- 2615 ἐφ' οἷς ἐπερπαθήσασα καὶ τὴν ψυχὴν πληγεῖσα
 τῇ μητραδέλῃ προύεισιν Ἀθηναῖς ἡ κόρη,
 κοινοῦται τὰ καθ' ἑαυτήν, τὴν συμφορὰν δακρύει,
 περιπαθεῖσι στεναγμοῖς ἐκτραγωδεῖ τὸ πάθος.
 οἰκτεῖρει τὸ κοράσιον πενθοῦν ἡ μητραδέλῃ,
 2620 ὑπὲρ τῆς ἀδελφόπαιδος πιμπρῶται τὴν καρδίαν,
- 2597 γυναῖκός R τρεῖς ἐτέχθησαν AMR 2601 λείπειν MR
 2606 πολυκτημόνων MRR 2607 ταύτη R 2609 φράσας M
 2610 γυναῖδας A 2617 δεικνύει M 2619 φρηνούσιν M
 2620 πίμπραται ARR

una coniuge tres erant uati liberi, duo mares, una filia, formas puella praestantis, et ceteroquin etiam elegantissima, cui pater Athenaidis nomen dederat. cum autem rebus humanis iamiam excessurus esset, testamento de voluntate sua postrema condito filiis quidem maribus facultates omnes legavit, quicquid nimirum habebat vestitum atri aedium pecoribus, instrumentis ac suppellectilibus, mancipiorum (quippe locuples et opulentus erat): filiam vero, quam etiam unice diligebat, sola centum aureorum sorte contentam esse iussit, quod hanc fortunam sufficere diceret, quam cunctas mulieres felicitate superaret. his ille verbis prolatis naturae debitum persolvit. puellae fratres, qui homines essent improbi, paternas facultates universas sibi vindicabant, sorore prorsus ab additione hereditatis excludsa. quam rem Athenais aegerrimo ferens animo materteram adit, casus ei suos exponit, calamitatem deplorat et multis cum gemitibus dolenter amplificat. illa puellae commiseratione tangi, ac neptis nomine commota Cpolia cum ea proficisci, urbem urbium principem et imperii

Const. *Μανασσ.*

καὶ σὲν ἀφ' ἧ καὶ μετ' αὐτῆς ὡς εἶχεν ἀδικνεῖται
 πρὸς πόλιν τὴν πρωτόπολιν, πρὸς πόλιν τὴν τοῦ κράτους.
 τῇ Ποιλερίᾳ πρόσεισι τῇ χαριτοκοσμῇτι,
 ἐπικουρίαν ἔξαιτεῖ, δεῖται βοηθηθῆναι

B 2625 τὴν κόρην τὴν τῶν ἐαντῆς ἀδίκως στερουμένην.

Θαυμάζει τῆς νεάνιδος ἡ βασιλὶς τὸ κάλλος,
 ἐκπλήττεται τὰς φερωνγεῖς χάριτας τοῦ προσώπου,
 Θαυμάζει τὴν ἐσύνητον μεγαλογνωμοσύνην.
 πυρθάνεται εἰ τὴν αὐτῆς ἔφθαρται παρθενίαν,

2630 καὶ γνοῦσα κοίτης ἄπειρον τὴν κόρην χρηματίζειν
 καὶ τὸ καλὸν ἀκίβδηλον ηὐλάττειν τῆς ὑγνείας
 λουτρῷ καθαίρει τῷ σεπτῷ, τὴν κλησιν μεταμειβεῖ,
 μετονομάζει τὴν καλὴν νεάνιν Εὐδοκίαν,
 συνάπτει τε τῷ βασιλεῖ καὶ ζεύγνυσιν εἰς λόχος,

2635 συναρμυμένον τὰ πολλὰ πρὸς τοῦτο καὶ Παυλίον,
 ὃς ἐν τοῖς πρώτοις τέτακτο τῶν βασιλέως φίλων.
 ἐκ ταύτης Θεοδόσιος ἔτεκεν Εὐδοκίαν,

C ἦν Οὐαλεντινιανῇ σκηπτροκρατοῦντι Ρώμης
 τῆς πρεσβυτέρας ἔπειμψεν εἰς γάμου κοινωνίαν.

2640 Ἀλλ' ἦν οὐδέν, ὡς ἔοικεν, ἐτύχημα τοῦ βίου
 ζάλης καὶ λύπης ἀμιγές, οὐδέ τις εὐποτμία
 μὴ συνανασφύμενον ἔχουσα καὶ τὸ κνίζον·
 καὶ γὰρ καὶ ῥόδον εὖοσμον φέρσσει πεκναῖς ἀκάνθαις,
 ἧλίου τε τὸ βλέφαρον σκοτίζουσι νεφέλαι,

2622 τὴν pro altera πρὸς RR	2629 μὴ A	2632 μεταβάλλει ARR
2634 μίγνυσιν AR	2639 βίου AR	συννοκίαν R
2643 πεκναῖς ἀκάνθας M		

sedem. hinc Pulcheriam multis ornatam dotibus convenire, opem et auxilium eius implorare, rogare denique subveniret puellae suis rebus per iniuriam spoliatae. Pulcheria iuenculae formam admirari, ad radiantes vultus dotes obstupescere, magnanimitatem plane conspicuam plurimi facere; simul interrogare num florem virginittatis adhuc illibatam haberet. intellecto puellam adhuc expertem esse coniugii castitatisque bonum hactenus integrum servasse, religioso eam lavacro curat ablui, nomen immutat, Eudociam appellat, fratri matrimonio copulat, non parum adiuvante Paulino, viro inter amicos imperatoris principem locum obtinente. procreavit autem ex hac Theodosius Eudoxiam, quam Valentiniano in urbe Roma vetere imperanti ad vitae societatem misit.

Sed enim nulla vitae felicitas tempestatis ac doloris expers est, nec prosperitas esse potest ulla cum qua non existat etiam aliquid quod hominem mordeat. etenim ipsa quoque rosa, licet fragrans sit, crebris tamen spinis horret; itemque vultum solis nubes interdum caligine quadam obvelant. consimili modo invidia comitatur et insectatur eos qui

- 2645 καὶ φθόνος ἐπιφύεται τοῖς τὸ καλὸν ἀσχοῦσι,
καὶ πᾶν εὐτύχημα λαμπρὸν καὶ πᾶν σεμνὸν τοῦ βίου
φέρει καὶ τὸ δυστύχημα συνανακεκραμένον.
Ἀλλὰ γὰρ τί μοι βούλεται τὸ πρόφασμα τοῦ λόγου;
ἡ βασιλὶς ἐπέπλει τὴν ἄλμην τὴν τοῦ βίου
- 2650 εὐδοιανοῖς καὶ γυληνοῖς πνεύμασι φερομένη·
ἁτάραχον διήνευε τὸν πλοῦν τῆς εὐποτίας,
ὥσπερ εἰ πλοῖον φορτηγὸν ὡς ἐξ οὐρίας πλέον.
ἀλλ' αἰγνης ἐξεφύσησεν ὡς καταιγὶς ὁ φθόνος,
καὶ λαῖλαψ συνετάραξε τὴν θάλασσαν καὶ κλύδων·
- 2655 νέφος ἐρράγη θολερόν, κατήγαγε χειμῶνα,
συνέσεισεν ἐδόνησε τὴν σκάφην ὡς φυλλάδα,
καὶ γλοῖσβους ἤγειρε δεινοὺς καὶ τάραχον βαρύνοντι,
καὶ τὴν μὲν ναῦν συνέτρηψε, τῇ δὲ ναυστολουμένη
στόμα δεινὸν ὑπήνοιξε χάσμιτος δυσαλύκτου.
- 2660 ἐντεῦθεν ἡ βασιλισσα πικρίας ἐνεπλήσθη
καὶ πειρασμοῖς ἐπάλαισε βαρυσυμφορωτάτοις.
τί δ' ἦν αὐτῇ τὸ συμπεσὸν ὁ λόγος ἱστορήσει.
Θεοδοσίῃ βασιλεῖ τῷ συζευγόντι ταύτῃ
μῆλον καλὸν εὐμέγεδεις πένης προσήνεγκέ τις.
- 2665 ὁ δὲ τὸ καλλιπρόσωπον θανμάσας τῆς ὀπώρας,
καὶ τῆς εὐχροίας ἀγασθεὶς ἀλλὰ καὶ τοῦ μεγέθους,
ὥς τι κινὸν τὸ δώρημα τῇ βασιλίδι πέμπει·

D

P 55

2646 σεμνὸν καὶ πᾶν λαμπρὸν A, σεμνὸν πᾶν τὸ λαμπρὸν R
2648 πρόγραμμα R 2652 κλέει AM 2658 δὲ γε ναυστο-
λοῦσα A 2663 συνοικοῦντι ARR 2664 προσήγαγέ R

virtutem colunt; omnisque sancta prosperitas et vita splendens in hominum oculis admistam quandam infelicitatem secum trahit. quid autem hoc sibi vult orationis praeludium? nimirum et haec imperatrix in huius vitae mari navigabat, et serenis placidisque ventis acta felicitatis cursum absque perturbatione conficiebat, non aliter atque si navis oneraria vento secundo feratur: verum invidia subito tempestatis cuiusdam instar flare coepit; turbo cum protella mare commovit; nubes impetuosa exorta tempestatem excitavit, adeoque succussit et agitavit scapham instar folii, commoto ingenti strepitu gravique turba, ut navem confringeret, ac ipsi naufragium facienti terribiliter ore adaperto minaretur, quasi vellet ei plane dehiscere. ab eo tempore casus acerbos imperatrix complures experta fuit et aerumnosissimis cum tentationibus colluctata. lubet autem commemorare quid illi acciderit.

Quidam fortunae tenuis imperatori Theodosio, Eudociae marito, pomum eximiae tam pulchritudinis quam magnitudinis obtulerat. eius ille speciem longe venustissimam, colorem, magnitudinem admiratus, pomum ipsam inusitati cuiusdam muneris loco imperatrici miserat; quae sane

- ὑπερ μεγάλων γέγονεν ἀρχὴ πειρατηρίων,
 οὐχ ἦτιον ἢ τῆς Ἑριδος τῆς φθονεῖας τὸ μῆλον,
 2670 ὅπερ ἐπεισεκώμασεν ἐπὶ κακῷ τοῖς τότε
 θέουσι γαμοδαΐσια Θέτιδος καὶ Πηλέως.
 οἶα καὶ γὰρ συμβέβηκε διὰ τὸ μῆλον τοῦτο!
 ἐθαύμασεν ἡ βασιλὶς τὴν ὥραν τῆς ὑπώρας,
 B ἱπερηγὲς ἡγήσατο τὸ χρῆμα τὸ τοῦ μῆλον,
 2675 καὶ φιλοτίμως ἔχουσα πρὸς τὸν καλὸν Παυλῖνον
 ὡς συνυφόμενον αὐτῇ πρὸς ὕψος βασιλείας,
 τῷ μῆλῳ τῷ πικροποιῷ τὸν ἄνδρα δεξιούται.
 ἐκείνος δὲ τῷ βασιλεῖ τὸ δῶρον ἀντιπέμπει,
 μὴ κατειδώς, ὥς ἔοικεν, ὅθεν παρυσισφθάρῃ·
 2680 ἔνυχε γὰρ τῷ βασιλεῖ μὴ συμπαρὼν ὁ τύλας
 ἦνίκα Θεοδόσιος ἐδέχετο τὸ μῆλον,
 Αἶδον πικρὴν, ἃν εἴποι τις, ὑπώραν θανασίμην,
 ἥς κτηνευτῆς ὁ θάνατος καὶ γυτηχόμος Αἰδης.
 ὁρᾷ τὸ μῆλον ὁ κρατῶν, γνωρίζει τὴν ὑπώραν,
 2685 κρύπτει τὸ μῆλον παρ' αὐτῷ, σιγῇ παρκατέχει,
 C πυρθάνεται τῆς γαμετῆς ὅπη τὸ μῆλον εἶη,
 εἰποῦσαν ὅτι βέβρωκεν ὄρκοις καταλαμβάνει.
 ἡ δέ, τῆς τύχης τῆς πικρᾶς, ὥς ἔοικε, σφαλλούσης
 ἀντόμινυσι καταφραγεῖν. τίνα τὰ μετὰ ταῦτα;
 2690 εἰς ὑποβολῆς ὁ κρατῶν οὐκ ἀγαθὰς ἐμπίπτει,
 δείκνυσι τὸ κρυπτόμενον, ἐλέγχει ψευδομένην,

2668 δίξα R

2670 ἐπεισεκώμασεν R

2675 λαμπρὸν AR

2680 γὰρ μὴ συμπαρὼν τῷ καλατίφ τότε R

res non minus maximorum incommodorum origo exstitit, atque olim pomum illud Eridis invidiae, quod nocendi causa iis obtulit qui Thetidis atque Pelei nuptiis intererant. nam qualia, quaeso, consecuta sunt? imperatrix pulchritudinem fructus admirari, eumque arbitrari naturae modum excedere. et quoniam Paulinum propterea venerabatur quod valde eam iuvisset in consequenda dignitate imperatoria, virum hoc infelici pomo donat. is vero vicissim munus imperatori mittit, ignorans, uti quidem videtur, unde profectus fuisset: non enim affuerat id temporis imperatori miser, quo pomum acceperat, quod nuncupare quis possit letalem Orci fructum, ab ipsa morte Plutoneque consitum, imperator oblatum intueri, mox agnoscere, clam apud se occultare ac retinere, coniugem interrogare ubinam pomum ab se datum haberet: illa respondere manducatum ab se esse. rursus imperator ei deferre iusiurandum: illa per summam infelicitatem sacramento confirmare pomum ab se manducatum esse. quid hinc factum? imperator suspicionibus malis indulgere, pomum absconditum proferre, coniugem mendacii convincere, excan-

- θνυμῶνται, μαίνεται, μισεῖ στυγεῖ τὴν βασιλίδα.
 ἐντεῦθεν ἐπεμόρμυρε τῶν πειρασμῶν τὸ κῆμα
 καὶ συμφορᾶς ἢ θάλασσα καὶ τῶν κακῶν ὁ κλύδων·
 2695 ἐντεῦθεν ἀνυπόφορον, ἤλιε, πάθος εἶδες.
 ὁ μὲν Παυλῖνος θάνατον ἐτρώγησεν ἐκεῖθεν,
 καὶ ξίφος αἱματόχρατον ἐμέθυσε τῷ θύμῳ·
 ἢ βασιλὶς τὸ μῖσος δὲ γνοῦσα τοῦ βασιλέως
 εἰς πόλιν Ἱερουσαλὴμ ὡς τάχος ἀφικνεῖται,
 2700 καὶ ἐκείσε τὸ λειπόμενον ἀνύσασα τοῦ βίου
 τῆς φύσεως τῆς γεγραμῆς ἐκτίννυσιν τὸ χρέος. D
 Οὗτος ὁ Θεοδόσιος τάλλα μὲν ἦν ἀστεῖος,
 χαρῆς, μεγαλόδωρος, βίβλοις ἀεὶ σχολάζων,
 ἀλλὰ τοῖς προτερέμασιν εἶχε συναναβαῖνον
 2705 καὶ τι κακὸν ζιζάνιον οἶα τοῦ βίου κῆρα.
 ἂν γὰρ τις οἶον δῆποτε τούτῳ προσῆξε χάριτην,
 ἐν ἐρυθρώοις γράμμασιν αὐτὸν ἐσημειοῦτο,
 μὴ συσκοπήσας μὴ μαθὼν οἶα τὰ γεγραμμένα.
 οὕτως οὐδὲν ἀκέραιον ἐν ἀνθρωπίνῃ φύσει,
 2710 οὐδὲν τῆς λώβης ἀμιγὲς τῆς τῶν ἀποπτωμάτων.
 ἢ τοῖσιν χαριτόστεπτος καὶ θεία Πουλχερία
 πολλὰν ἐδείκνυ τὴν σπουδὴν περὶ τὸν βασιλέα,
 ἀπαλλαγῆναι θέλουσα τοῦτον τῆς ἀμαρτίας·
 ὡς δὲ πολλὰς καὶ συνεχεῖς πλέξουσιν παραινέσεις P 56
 2715 καὶ λόγοις συνετίσασα τοῖς σωφρονοισι τοῖς

2699 ὡς] τὸ RR 2704 τοῖς] γὰρ A 2707 ἐρυθρώοις βάμ-
 μασιν R 2710 τῆς ἀπὸ συμπτωμάτων R 2713 ἀμαρτίας R
 2715 συνετίσασα R

scere, furere, imperatricem odio persequi. atque hinc iam fluctus ille
 tentationum, mare calamitatum, tempestas malorum exundavit; hinc faci-
 nus indignum, sol, conspexisti. nam Paulinus ob hanc causam interfectus
 est, et imperatrix odio mariti perspecto celeriter Hierosolymam profi-
 cisitur, atque ibi exacto reliquo vitae tempore tandem naturae debitum
 persolvit.

Erat ceteroqui Theodosius comis, facetus, liberalis, semper lecti-
 tandis libris occupatus: verum inter has virtutes etiam mala quaedam
 herba succrescebat, ut sunt res humanae. nam si quis ei chartam offer-
 ret, rubris in ea literis nomen imperatorum subscribebat, non inspectis
 prius iis quae essent in ea perscripta, nimirum in humana natura nihil
 est quod omnino sit labis expertum et ab omni absurditate alienum. quam-
 obrem divinis exornata dotibus Pulcheria, fratrem ab hac vitio revocare
 studens, singulari diligentia imperatorem monebat. postea vero quam
 variis et continuis admonitionibus usa prudentibusque verbis castigata

πλέον ἐπέβαινε οὐδέν, τεχνᾶται τι τοιοῦτον,
 θηρεύει τε τὸν ἀδελφὸν ἀστείαις ἐπινοίαις.
 πλάττεται χάρτην ὡς αὐτοῦ δῆθεν τοῦ βασιλέως
 οἰκέτιν χαρίζομενον αὐτῇ τὴν βασιλίδαν.

2720 δίδωσι τοῦτον τὰδελφῷ, δέῃται τοῦ βασιλέως
 ἐνσημιασθῆναι τὴν γραφὴν γραμμασι βασιλείοις.
 ὁ μὲν ἐπένευσεν αὐτῇ ταῦτα λιταζομένη,
 καὶ καλαμὶς ἐν ταῖς χερσὶν εὐθὺς τοῦ βασιλέως,
 καὶ πορφυρόβαπτος γραφὴς τὸν χάρτην ἐπιστοῦτο·

B

2725 ἡ δὲ τὸ γράμμι σημανθὲν ὡς ἔρμαιον λαβοῦσα,
 ὡς δούλην ἀργυρώνητον εἴλεε τὴν βασιλίδαν.
 τοῦ δὲ περιβροῦσθαι γήσαντος ἐπὶ τούτῳ,
 ἐκείνη τὸ βασιλεῖον προύφερε γραμματεῖον, ἃ
 κακέειπεν ἔλεγεν αὐτὴν εἰς τοῦτο δικαιοῦσθαι.

2730 συνῆκεν οὖν ὁ βασιλεύς, ᾗδέσθη, κατησχόνηθη,
 ἀπέσχετό τε τοῦ λοιποῦ ταύτης τῆς ἀφροσύνης.
 καὶ τοῦτο μὲν εἰς ἀγαθὸν κατέληξε τὸ τέλος,
 ὡς ἄρα γε τρισενδαιμόν καὶ μέρος εὐποτίας
 εὐνοῖς ἀνθρώποις συνθικεῖν καὶ καθαρώς φιλοῦσαι

2735 καὶ μὴ καταρνησύνουσι τὰ τῆς φιλαλληλίας.

Ἔτι σκηπετρακρατοῦντος δὲ τούτου τοῦ βασιλέως,

C ἀφγνυσιοθέντες ὥσθησαν ἐξ ἕννου μικρολέκτρον
 ἐπὶ καριτικώτατοι μάρτυρες νεανίαι,

2720 τούτῳ A 2721 τῇ γραφῇ R 2722 αὐτὰ] δῆθεν M
 2730 σνῆκε γαῦν AMR,

fratre nihil se proficere cerneret, huiusmodi quiddam instituit ac molita est. excogitatis ingeniose rationibus fratrem circumvenit, literas fingit, in quibus perscriptum foret imperatorem Pulcheriae sorori coniugem suam veluti mancipium quoddam donasse. hanc chartam fratri offert, rogat hanc scripturam literis imperatoris munire ac subsignare velit. imperator precibus sororis annuit, mox calamum prehendit manu, et exaratis purpurei coloris literis chartam confirmat. Pulcheria literas manu fratris subscriptas insignis lucris loco accipit, et imperatricem instar coempti pretio mancipii secum abducit. cum Theodosius a sorore iniuria se diceret affici gravissima, literas imperatoris illa vicissim proferre, seque dicere fretam his optimo iure quod faceret facere. tum vero rem imperator intelligere, pudore suffundi, ab eiusmodi stultitia deinceps sibi cavere, factum ipsum denique praeclarum ad finem tendere, nimirum in magna felicitatis parte collocandum est, si quis inter homines benevolos, vitae purae studiosos, amorem mutuum labe nulla contaminantes degat.

Ceterum imperatore Theodosio rerum potente septem illi iuvenes, martyres tolerantissimi, de somno longissimo exprorecti ac vulgo con-

τὴν λύσαν γὰρ ἐκφεύγοντες τοῦ δυσσεβοῦς Δεκίου,
 2740 εἰς σπήλαιον αὐτόροφον ὁμοῦ συνεισελθόντες
 τοῖς ὄροις παρακείμενον πόλεως Ἐφεσίων,
 βαθὺν καὶ μικροκοίμητον ἦσαν ὑπνοῦντες ὕπνον.
 ἀφυσπνισθέντες τότε δὲ καὶ τοῖς πιστοῖς γνωσθέντες
 καὶ τιμηθέντες παρ' αὐτῶν καὶ παρὰ βασιλέως
 2745 τὸν νήγρετον κατέδαρθον καὶ τελευταῖον ὕπνον.

Σεισμῶν ἀλλεπαλλήλων δὲ γῆν κινούντων ῥιζοῦσθαι
 καὶ συσσειόντων τὰς ψυχὰς ἀνθρώπων καὶ δονούντων,
 καὶ πλήθους τοῦ φιλευσεβοῦς θεὸν ἰλεομένου,
 αἴφνης παιδίον ἀρπαγὲν μέχρις αἰθέρος ἄνω
 2750 τὸν ὕμνον τὸν τρισάγιον ἤκουσιν ὑπ' ἄγγελων.
 ἔμπαιιν δὲ κατενχθέν, βαβαὶ ῥρικτῆς ἰσχύος!
 ἐν μέσοις ἐξεβόησε πῶς χρὴ τὸν ὕμνον πλέκειν·
 ἦσαν καὶ γὰρ οὐ πρὸ πολλοῦ πρὸς τοῦτον ἐσφαλμένοι.

Οὗτος ὁ Θεοδόσιος παρὰ τοῦ Χρυσασφίου
 2755 ἀπατηθεὶς καὶ πικρανθεὶς κατὰ τῆς Πουλχερίας
 πολλὰς πολλὰς πειρασμῶν κατέκτισεν ἀκάνθαις
 τὴν πάσαις κατωκόσμητον τῶν ἀρετῶν ἰδέαις.
 εὐνοῦχος δ' ἦν Χρυσάφιος, ἀλάστωρ, κακοήθης,
 ἑξέγιστος καὶ φόνιος καὶ βδελυρὸς τοὺς τρόπους·

2760 οὗ τὴν κακίαν ὁ χρυτῶν ὡς ὕστερον ἐπέγνω,
 δημιόσας τὸν κατάρκτον καὶ πένητι ποιήσας

2749 ἀρπαχθέν R 2752 λέγειν R 2755 μετὰ A 2759 φθό-
 νιος R

specti sunt. nam ut Decii furorem evitarent, in nativam speciem haud
 procul ab Ephesina urbe sitam sese contulerant, ibique gravi et proluxo
 somno consopiti quieverant. hoc autem excitati tempore ac fidelibus
 agniti, simulque tam ab ipsis quam imperatore magno in honore habiti,
 rursus inexcitabili postremoque sopore correpti fuerant.

Kodem imperante cum continui terrae motus omnia passim funditus
 saecuterent unaque mortalium animos perecellerent, accidit ut religiosa
 multitudinem precibus deum placante puer quidam subito ad ipsam usque
 caelum abreptus hymnum illum sanctissimum ab angelis conamini audiret.
 deinde relatus in terram (proh vim roburque stupendum) in medio mor-
 talium coetu clarissima voce docuit quo pacto hymnum illum cani
 oporteat. quippe non ita pridem in eo peccatum fuerat.

Hic Theodosius a Chrysaphio deceptus et adversus Pulcheriam ex-
 acerbatus saepenumero multis tentationum spinis ornata omni virtutis
 genere mulierem pungebat. erat autem ille Chrysaphius enuchus, com-
 munitis hominum perniciēs, improbus, impuris sanguinariis execrandis
 moribus; cuius nequitiam ubi deinceps imperator cognovisset, publicatis
 bonis hominem ad paupertatem redactum aequissima lata sententia solvum

- ἐπιφορὰ χαλεπῇ παρέπεμψεν ἐνδίκως.
 ἤδη δὲ χρόνος τὸ κοινὸν τοῦ Θεοδοσίου δόντος
 καὶ τὴν τοῦ σώματος πηλὸν εἰς γῆν ἀποθεμένου,
 2765 κρατήσαντος ἐν ἔτεσι τριάκοντα τρισὶ τε,
 εἰς Ποτλχερίαν τὴν καλὴν τὸ κράτος μεταβαίνει,
 ἣ τις σοφῶς καὶ συνετῶς ἄγαν βουλευσαμένη
 ὡς βασιλέως χρῆζουσι τὰ πράγματα Ῥωμαίων,
 μετακαλεῖται τὸν χρηστὸν Μαρκιανὸν αὐτίκα,
 2770 ἄνδρα σεμνοῖς ἐμπρέποντι καὶ φιλοθέοις τρόποις,
 καὶ καταδήσασσι φρικτοῖς καὶ βαρυνάτοις ὄρκοις
 B ἀδιαιλώβητον αὐτῆς τηρῆσαι τὴν ἀγνείαν,
 καὶ συγκατατιθέμενον εὐροῦσαι καὶ τὸν ἄνδρα,
 τὸ στέφος περιτίθουσιν αὐτῷ τῆς βασιλείας,
 2775 τὸν δὲ Χρυσάφιον πικρῷ θανάτῳ καθυπάγει.
 Πάντως δ' οὐκ ἄκαιρόν ἐστιν, οὐδὲ τῆς τέχνης πόρρω,
 εἰπεῖν περὶ Μαρκιανοῦ πόθεν καὶ τίς ὑπῆρχε.
 πένης μὲν ἦν καὶ ταπεινός, ἀλλὰ χρηστὸς τοὺς τρόπους·
 οὐκ ὦν δὲ γένους εὐκλειοῦς, οὐδὲ τῶν ἐπισήμων,
 2780 ταῖς τάξεσι συνειλεχτο ταῖς τῶν στρατευομένων.
 ἄρτι δὲ νέφους ἰσχυρῆς μάχης ἀναρραγέτος
 καὶ Πέρσαις τοῖς ὑπέρθερσιν ἐπ' ἀγῆντος Ῥωμαίων,
 νόσῳ ληφθεὶς Μαρκιανὸς θάνατον ἀπειλούσῃ
 ἔν τινι κώμῃ τῆς λαμπρῆς Ἀνκίων ἐπαρχίας
 C 2785 κατέμεινε σωματικῆς χάριν νοσοκομίας.
 ἐνθα φιλίαν ἰσχυρῶς πρὸς τινὰς αὐθοιμαίμονας

2780 συνειλεχτο A

vertere iussit. cum autem commune debitum naturae Theodosius persolverisset, iamque pulverem corporis in terram deposuisset, ad egregiam illam Pulcheriam imperium pervenit. ea vero sapienter admodum re deliberata, et animadverso rem Romanam imperatoris egere, mox bonum illum Marcianum arcessit, virum gravibus ac religiosis moribus illustrem, eumque sacramentis horrendis obstrictum, quibus se castitatem Pulcheriae minime contaminaturum polliceretur (in quo sane Marcianum promptum et assentientem repperit), imperatoria corona exornat. Chrysaphium vero peracerba morte de medio tollit.

Atque hoc loco non intempestive fecerimus, si de Marciano memoriae prodiderimus, unde prognatus et quis fuerit. nimirum pauper erat et humili quidem ortus loco, sed indole moribusque bonis praeditus. et quanquam ex celebri et illustri familia non esset, tamen consecutus fuerat ut militum ordinibus adscriberetur. forte accidit ut bello inter Romanos et superbos Persas exorto Marcianus gravi correptus morbo, qui mortem ei minitaretur, quadam in urbe illustris Lyciorum provinciae propter debilitatem corporis subsisteret, ibi amicitia cum fratribus qui-

- συνῆν καὶ συνδιέτριβεν ἕς φίλος παρὰ φίλοις,
καὶ τῆς δεούσης παρ' αὐτῶν προνοίας ἤξιούτο.
τούτοις πρὸς κνηγέσιον ποτὲ πορευομένοις
- 2790 Μαρκιανὸς συνείπετο τῆς θήρας κοινωνήσων.
ὥς οὖν διάβροχοι πολλοῖς γεγονάσιν ἰδρῶσι,
πρὸς λόφους ἀνατρέχοντες δυσβάτους θηροτρόφους
καὶ λόχμιας ὑποτρέχοντες καὶ πολυπραγμονοῦντες,
κατακλιθέντες ἐπὶ γῆς νήδυμον ὕπνον ὕπνου.
- 2795 ἄτερος δὲ τῶν ἀδελφῶν ἀφνπισθεὶς ταχέως
ὄρῃ καταδαρθάνοντι Μαρκιανὸν εἰσέτι
καὶ φέροντα βαθυτάτον ὕπνον ἐν τοῖς βλεφάροις,
ὄρνιν δὲ τανυσίπτερον, ὀρνειοκράτην ὄρνιν, D
ἀεροπύρους πτέρυγας ἰδίας ἡπλωκότα
- 2800 καὶ χαριζόμενον σκιᾷ αὐτῷ ψυχαγωγίαν.
οὕτω τι μέγα καὶ σεπτὸν ἢ βασιλεία χρῆμα,
αὐτοῖς ἀξιολύπητον τοῖς ζῴοις τοῖς ἀλόγοις·
οὕτως αἰδισιμώτατος ὀρνέοις σαρκοβόροις
ὁ ταύτην ἀναζώσυσθαι θεῶν προωρισμένος.
- 2805 βλέπει, θαυμάζει τὸ συμβάν, τὸν ἀδελφὸν ἐγείρει,
δείκνυσιν τὸ τεράστιον, ἀμφοτέροι θάμβουνται,
καὶ νήψαντι Μαρκιανῷ μετὰ μικρὸν ἐξ ὕπνου
τὸ σκηπτρον προαγγέλλουσι τῆς αὐτοκρατορίας,
καὶ σφῶν ἐπιμνησθήσεσθαι λιτάζονται τὸν ἄνδρα.
- 2810 ὁ δ' ἐπινείει καὶ χρηστὰ καδυπισχνεῖται τούτοις.
καὶ δὴ χρυσίον ἱκανὸν ἐκίνων δεδωκότων P 58
- 2804 ἀναζώσυσθαι M 2808 σκηπτροκρατορίας M 2809 λιτά-
ζουσι R

busdam inita familiariter apud eos vivebat, suppeditantes ipsi quae ad vitam sustinendam pertinerent. cum autem aliquando venatum exirent, eisque Marcianus se comitem venationis adiungeret, ac iam propter sudores maderent, dum hinc inde cursu conscendunt difficiles aditu colles, ferarumque lustra curiose pervestigant, evenit tandem ut in terram reclinatis corporibus cum voluptate somnum caperent. tum fratrum alter citius expectatus Marcianum quidem adhuc dormientem conspicit, volucrum vero reginam explicatis alis umbram ei praebentem. adeo magnum et augustum quiddam est imperium, ut ipsa quoque bruta honorem ei deferant: adeo volucres etiam crudivorae venerantur hominem, cui divinitus est concessum ut imperio potiat. cernens igitur ille quid accideret, obstupescit, fratrem excitat, prodigium ei monstrat: utrique res admirationi est. neque multo post expectato Marciano imperium pollicentur, simul orantes ut ipsorum aliquando recordaretur. annuit ille precibus, ac vicissim utrique se benefaciendum promittit. tandem auro, quan-

- ἀνάρας πρὸς τὴν Βύζαντος εὐκλειεστάτην πόλιν
 Ἀρδαβονρίῳ πρόσσεισι τῷ πολυχρυσοτάτῳ.
 ἦν δ' ἄρχων Ἀρδαβούριος ἀπάντων τῶν ταγματῶν,
 2815 συστράτηγον τὸν Ἀσπαρα καὶ συστρατάρχῃν ἔχων,
 μεθ' οὗ καὶ συναπέπλευσε κατὰ τοῦ Γιζερίχου.
 ἦν δ' ἄρχων ὁ Γιζερίχος Αἰβύων Οὐανδήλων,
 ᾧ πολεμοῦντος Ἀσπαρος ἐκ γῆς ἀπὸ θαλάττης;
 ἐξ ἵπποτῶν ἀπὸ πεζῶν, ἀπὸ θαλυσσοπλοίων,
 2820 καὶ κυρτερᾶς τῆς προσβολῆς Αἰβύων γενομένης,
 καὶ τῆς Ῥωμαίων φάλαγγος ἐπὶ φρυγὴν βλεψάσης,
 ζωγραῖται καὶ Μιρκιανὸς σὺν ἄλλοις οὐκ ὀλίγοις,
 B καθείργονται τε σὺν αὐτοῖς ἐν δόμοις Γιζερίχου.
 Θελήσας οὖν Γιζερίχος ἰδεῖν τοὺς δορυκτῆτους
 2825 ἄνωθεν στὰς ἐφ' ὑψηλοῦ τοὺς ἄνδρας ἐπισκόπει,
 καὶ βλέπει πρᾶγμα δύσπιστον, Μιρκιανὸν ἵπποῦντα
 καὶ δυσμηχάνητον αὐτῷ σκιὰν σκευαζομένην
 ὑπὸ πτερύγων ἄετοῦ. τοῦτο θαμβεῖται βλέψας,
 θεῶν τινα λογιζεται τὸν ἄνδρα χρηματίζειν
 2830 καὶ τῆς ἀρχῆς κατὰξιον Ῥωμαίων καὶ τοῦ κράτους.
 κτεῖναι μὲν σὺν ἀπάνθρωπον ἄνδρα τοιοῦτον κρίνει,
 προβεβλημένον ἄνωθεν εἰς βασιλείας ὕψος
 (τὸν γὰρ θεὸς ταῖς κραταιαῖς φρονροῦμενον παλάμαις
 τίς ἂν ἰσχύσειε θνητῶν ὀλέσαι πρὸ τῆς ὥρας)
 2835 ἂν ἡ θεοῦ μεγαλαυχῆς χεῖρ σε περιφρονεῖ,
- 2817 Οὐανδάλων AM 2820 κρατερᾶς A, κρατερᾶς M συμ-
 πλοκῆς R 2825 ἀφ' R 2827 σκιαζομένην R 2834 βροτῶν R

tum satis esset ab eis accepto, Byzantium proficiscitur, atque ibi Ardaburium, hominem longe opulentissimum, accedit. erat autem hic Ardaburius omnium copiarum imperator, et in eo munere collegam Asparem habebat; quocum Marcianus militatum abiit adversus Gizerichum Africanorum Vandilorum regem. eum cum Aspar oppugnaret terra et mari peditum equitumque copiis, et accideret quodam tempore ut Afri gravissimo cum impetu hostem invaderent ac Romana phalanx fugae se mandaret, forte Marcianus cum multis aliis vivus in hostium potestatem venit. itaque cum commilitonibus in Gizerichi domum perductus carceri mancipatur. cum autem Gizerichus aliquando captivos spectare vellet, eaque de causa in sublimi regiae parte consisteret, incredibile quiddam cernit, dormientem scilicet Marcianum, cui suis alia umbram aquila suppedicaret. ad eam rem obstupescit, divinum hominem esse Marcianum colligit imperioque Romano dignum. quamobrem immaniter se facturum statuit, si virum talem occideret, cui caelitus imperium destinaretur. nimirum hominem quem robustae dei manus custodiunt, quis mortalium possit ante diem e medio tollere? si fortissima dei manus te protegat, ferrum nos

- οὐ δειλιάσης σίδηρον, οὐ ξίφος ὑποτρέσης,
οὐ πῦρ, οὐ θυμοβάρβαρον, οὐ μαιφόνον ἦθος).
μεταστειλάμενος δ' αὐτὸν ὄρκοις καταλαμβάνει,
ἂν τῶν Ῥωμαίων ἄρξειεν, ἂν τεύχοιτο τοῦ κράτους,
2840 μὴ πολεμῆσαι Λίβυσι, μὴ μάχην συγκροτῆσαι.
οὕτω καὶ βάρβαρος ἀνὴρ αἰδεῖται βασιλείαν,
καὶ τοὺς θεῶθεν τιμητοὺς καὶ θηριῶδες ἦθος
σεβάζεται, φιλάνθρωπον αὐτοῖς ἐπεντρυνίζων.
ἐκείθεν οὖν ἀπολυθεὶς ἀπὸ τοῦ Γίξερχου
2845 πρὸς τὴν Κωνσταντινούπολιν αὐθις ἐπανατρέχει,
καὶ γῆθεν μεταλλάξαντος ἤδη Θεοδοσίου
ἄναξ ἀναγορεύεται κρίσει τῆς Πουλχερίας
καὶ τῶν Ῥωμαίων ἀρχηγὸς καὶ κράτωρ αὐτοκράτωρ.
ἦν δ' ἀγαθὸς καὶ συνετός, ἀστίος, φιλοσώφρων,
2850 δένδρον χαριτοφύτευτον, ἄλλος χρηστοτροπίας.
ἔξ δὲ καλῶς ἐν ἔτεσι τὰ σκηπτρα διδύνας,
χοῖ τὸν χοῦν παρédωκε, τὸ πνεῦμα τῷ κυρίῳ.
Ὡς δὴ τὸν χοῦν ἀπήτησεν ἡ γένσις ἀπὸ τούτου
καὶ μνήματι κατέκλεισε τὸ γηγενὲς σαρκίον,
2855 ἡ σύγκλητος σὺν Ἀσπαρι τῷ τότε πατρικίῳ
εἰς Λέοντα μετέγουσι τὴν σκηπτροκρατορίαν,
τὸν φροντιστὴν καὶ λογιστὴν τῶν Ἀσπαρος προυργμάτων,
καθυποσχόμενον αὐτῷ θυτέρου τῶν νείων
τῷ στέγει τῷ τοῦ Καίσαρος τὴν κρηφάλην κοσμήσαι.

2836 περιτρέσης R 2839 τεύχεται R, τεύχεται AM v. 2840
om M 2841 βασιλεία R 2846 καταλλάξαντος R 2848 τῆς A,
γῆς RR 2852 παρέθετο RR 2853 δὲ RR, γοῦν A
2858 θάτερον MRR

metues, gladium non formidabis, non ignem, non barbaros et sanguina-
rios animos. itaque Gizerichus arcessitum ad se Marcianum sacramentis
obstringit, quibus se polliceretur, si quidem aliquando Romanum ad im-
perium perveniret, Afros bello nequaquam vexaturum. sic et barbarus
imperium reveretur, indolesque ferina colit homines divinitus ornatos,
eosque perhumaniter intuetur. hoc modo dimissus a Gizericho Cpolin
revertitur; eumque terras Theodosius reliquisset, de iudicio et sententia
Pulcheriae imperator renuntiatur. erat autem vir bonus prudens civi-
lis modestus; adeoque velut arbor ab ipsis Gratiis consita, et virtutum
probitatisque quoddam quodam nemus. ubi praeclare sex annos potitus
sceptris fuisset, terram terrae, animam domino reddidit.

Posteaquam vivendi finem fecisset, senatus una cum Aspare patricio
Leoni tradit imperium, qui Asparis rationes atque negotia procurabat,
cum quidem promississet Aspari se utrumque filium eius Caesaris digni-

- 2860 οὐδὲ γὰρ ἦν τὸν Ἀσπαρα κράτους ἐπιλαβέσθαι
 τῇ λύσσει κατεχόμενον Ἀρείου τοῦ βεβήλου.
 P 59 οὕτως πολλάκις ταπεινοὺς ἐργάζεται τὸ κέρδος,
 οὕτως ἐλπίδες πλάζονται τὰς τῶν ἀνθρώπων φρένας.
 τούτῳ ποτὲ τῷ Λέοντι καλῶς φιλευσεβοῦντι
 2865 ἀνὴρ σοφίας θησαυρὸς ὡς Ἑλλήν διεβλήθη,
 τὴν κλῆσιν Ἰσοκάσιος, κοιαίστωρ τὴν ἀξίαν·
 κἀντεῦθεν ἀπογυμνωθεὶς τιμῆς τε καὶ χρημάτων
 ἐπύργω τῷ τῆς πόλεως ἐκδίδοται πρὸς κρίσιν.
 ὡς οὖν εἰσῆγετο γυμνὸς ὡς δοῦλος μαστιγίας,
 2870 ὡς χειροδέσμητος ληστῆς περιηγκωνισμένος,
 ὁ δικαστὴς ἀνέκραγεν, ἐπεγγέλων τῷ πάθει,
 “γινώσκεις, Ἰσοκάσιε, πόθεν ἐξεκυλίσθης,
 καὶ ποῦ σε νῦν κατήγαγεν ὁ κύβος ὁ τῆς τύχης;”
 B ὁ δὲ σὺν παραστήματι καρδίας ἐλευθέρῳ
 2875 εὐθόκτους ἐποιήσατο τούτῳ τὰς ἀποκρίσεις.
 “οἶδα τὸ πολυπλάνητον τῆς τύχης τῆς ἀστάτου,
 καὶ σύννοια μηδὲν τί με καινὸν καθυποστῆναι·
 θνητὴν γὰρ περικείμενος καὶ γεγηρὰν οὐσίαν
 ἐπέπεσον καὶ πάθεισι φύσειως ἀνθρωπίνης.
 2880 σὺ δ’ ἐπιγνοὺς τὸν κύλινδρον καὶ τὸν τροχὸν τοῦ βίου
 ἐξένεγκε τὴν δίκην μοι τοιαύτην κρινομένην,
 ὁποῖαν κρίνων σὺν ἐμοὶ τὴν ψῆφον ἀπεφαίνου.”
 ὁχλος οὐκοῦν ὁ παρεστὼς θαυμάσαντες τὸν ἄνδρα,

2860 κράτος R
 2877 μηκέτι με AB

2864 καλῶ A
 2879 ἐπέπεσα R

2873 κατέστησεν R
 2882 ἀπεφάνη A

tate cohonestaturum. quippe fieri nullo modo poterat ut Aspar imperio potiretur, quod execrabilis Arii furori addictus esset. sic lucrum nunquam homines submissos efficit; sic spes mortalium animos fingunt. apud hunc Leonem, qui de varietate religionis recte sentiebat, quidam aliquando delatus per calumniam fuit quasi ethnicis superstitionibus addictus esset, cum reapse foret doctrinae ac sapientiae quidam quasi thesaurus. erat ei nomen Isocasius, et iam ad honorem quaesturae pervenerat. igitur reus dignitate ac facultatibus spoliatus coram urbano praetore iudicio sistitur; cumque nudus ad illum deduceretur, instar servi verberonis aut latronis colligati, iudex calamitati eius insultans exclamat in haec verba: “iamne agnoscis, Isocasi, unde excideris, et quo te alea fortunae deiecerit?” ad quae ille generoso ac libero prorsus animo respondit “equidem fortunae vagam inconstantiam agnosco, nec mihi quidquam accidere novi fateor. quippe cum mortalis sim, humanae naturae calamitates experior. tu vero defixis in vitae rotam oculis talem fac de me sententiam feras, qualem me collega ferre consuevisti.” ad tam sa-

- καὶ τὴν σοφὴν ἀπόκρισιν αὐτοῦ καταπλεονέχοντες
 2885 ὡς φιλελεύθερον ὁμοῦ καὶ πλήρη παρηρησίας, C
 ἐκείθεν ἀφαρπάσαντες αὐταῖς σὺν χειροπέδαις
 εἰς τὸν νυὸν τὸν ἱερὸν μετὰ κραυγῆς εὐφρήμον
 ἀπάγουσιν καὶ τῷ λουτρῷ τῷ θείῳ τελειοῦσιν.
 ὡς ἄρα πῶς τῆς ἀρετῆς τὸ χρῆμα δυσωπεῖται,
 2890 ἀλλογενῆς, ἰθαγενῆς, Ἑλλήν, ἀλλόθρους, Σκύθης·
 μόνῃ γὰρ δύνεται κοσμεῖν τοὺς ἑραστάς καὶ σώζειν.
 Ὁ μὲν οὖν Ἰσοκάσιος οὕτω κακῶν ἐρρέσθη
 ὁ δ' Ἀσπαρ ἐφωπτόμενος γλαμῦδος βυσιλείου
 "ὦ βασιλεῦ" ἐπέλεγε μεθ' ὅσης ἀναιδείας,
 2895 "οὐ χρὴ τὸν περικείμενον τὴν πορφυρεῶν γλαμῦδα
 ψευδηγορεῖν καὶ πλάττεισθαι ματαιοκρότους λόγους.
 πλήρου μοι τὴν ὑπόσχεσιν ἣν πύλαι καθυπέσχον,
 συνθέμενος ἀναγαγεῖν τὸν ἕνα μοι τῶν παίδων
 εἰς ἕψος τὸ τοῦ Καίσαρος καὶ τὴν ἐντεῦθεν δόξαν."
 2900 πρὸς ὃν ἀνθυπεκρούετο σοφῶς ὁ βασιλεύων
 "οὐ χρὴ τὸν περικείμενον τὴν πορφυρεῶν γλαμῦδα
 παρὰ τινος κατέρχεσθαι καὶ δοῦλον χρηματίζειν."
 Οὕτως ὁ κράτιωρ θησαυροὺς εὐρὼν πολυταλάντους,
 ὅλας θαλάσσας εἶπη τις καὶ ποταμοὺς χρημάτων,
 2905 πόλεμον αὐτεπύγγελτον καὶ μάχην ῥοικαλέαν D
 καὶ στόλον μυριάστολον καὶ ποντοπόρον ὕχλον
 καὶ σμήνος ὑγροκλίενθον καὶ πληθὸς θαλασσοπλόν

2886 αὐτόν MR

2894 ὅλης M

vv. 2896-2901 om M

2897 προῦπίσχον R

2904 ἢ AR

2905 δ' ἀντεπύγγελτον A

piens viri responsum, quod ingenuitatis ac libertatis plenum esset, plebs urbana percussa et stupefacta vinctum adhuc pedicis hominem inde abripiunt, fausta cum acclamatione sacram ad aedem deducunt, divino lavacro initiari curant. nimirum nemini non virtus est venerabilis, sive sit peregrinus sive incola, sive Graecus sive diversae a Graecis linguae, sive Scythae. nam haec sola sui studiosos ornare servareque potest.

Atque hoc modo Isocassius suae salutis consuluit. caeterum Aspar aliquando chlamyde imperatoris prehensa singulari cum impudentia dixit "non decet, imperator, purpura vestitum mentiri ac vana proferre. quamobrem sta promissis, et quod dudum mihi pollicitus es praesta, cum diceres te alterum e filiis meis ad Caesarem dignitatem atque gloriam provecturum." ad quae verba sapienter admodum imperator "non decet" inquit "purpura vestitum cuiusquam imperio servilem in modum subiectum esse."

Cum autem maximus imperator Leo thesaurus nactus esset, bellum Africanis indixit, tantumque non infinitam classem adversus eos et Gize-

- κατὰ Λιβύων συγκροτεῖ καὶ κατὰ Γιβέριχον,
καὶ στρατηγὸν ἐφίστησι κράτορα τοῦ πολέμου
- 2910 τὸν ἀδελφὸν τῆς γαμετῆς Βερίνης Βασιλίσκον.
ἡ στολαρχία τοιγαροῦν ἐφόβει καὶ τοὺς πόρρω,
ἐκάλυπτε τὴν θάλασσαν τοῖς λαίφεσι τῶν πλοίων,
ἔστενοχώρει τὴν ὑγρὰν σκάφεσιν ἄλιπλόοις.
ἦσαν τοξόται, πέλτασταί, ναυμάχοι, πεζομάχοι,
- 2915 ὑπὲρ τὴν ἄμμον εἰς πληθύν, τὸ θράσος ὑπὲρ θῆρα.
P 60 ἀλλὰ τυραννικώτατον τὸ σθένος τοῦ χρυσίου,
ἀλλὰ δυναμικώτερον μυρίων στρατευμάτων.
τοῦτο καὶ πόλιν εὐπυργον ἐκ βύθρων ἀνασκάπτει,
τοῦτο καὶ δόμους ὄλλυσι, τοῦτο καὶ τοῖς πολέμοις
- 2920 ὄλων ἐθνῶν ἀφανισμὸν καινοτομεῖν ἰσχύει,
καὶ πάντα δύναται κυκᾶν καὶ στρέφειν καὶ συγχέειν.
ἄφυσκτον ἔστι βέλεμον, βάλλει κατὰ καρδίαν,
καὶ χειροδέσμη δύσλυντος, ἄρρηκτος ποδακῆν.
δύναται γλῶσσαν ἄφωνον τιθέναι λαλίστατῃν
- 2925 καὶ στόμα τὸ περίτρανον εἰς ἀφώνιον τρέπειν.
τοῦτῃ συμμάχῳ χρώμενος Γιβέριχος ὁ Λίβης
τὸν τηλικούτον ἴσχυσε καταποντῶσαι στόλον.
B ὁ Βασιλίσκος γὰρ πολλῶ φαρμακευθεὶς χρυσῷ
ἔβλεψε πρῶτος εἰς φυγὴν κατὰ τὰς ὑποσχέσεις,
- 2930 κἀντιϋθῖν ἀντιγράψαντα τὰ πράγματα Ῥωμαίοις,
καὶ τὸν Ἰνδοὺς φοβήσαντα καὶ τοὺς ἐν Βρεττανίᾳ
καὶ πᾶν ἔθνος καὶ πᾶσαν γῆν στόλον τὸν φρικαλέον
- 2915 ἡ πληθὺς M 2919 δήμονος RR 2930 ἀντιγρά-
πετο M 2931 τὸν RR

richum regem misit, praefecto copiis imperatore Basiliaco, Verinae con-
ingis fratre. haec classis etiam longissime dissitis terrori erat, quippe
quae navigiis ipsum mare cooperiret artumque redderet. et continebat
sagittarios cetratos classarios milites, pedites arenam multitudine su-
perantes, audacia belluas. verum enimvero violentissima vis auri est, et
sexcentis exercitibus potior. aurum enim potest urbem turribus egregie
munitam de fundamentis evertere: aurum in bellis nationes integras de-
lere potest et omne malum inferre conturbare subvertere confundere.
telum est inevitabile, quod corda petit; indissolubilis est manica, et cip-
pus qui frangi nequit. linguam mutam maxime garrulam efficere potest,
ac vicissim os clare loquens mutum reddere. huius ope Gizerichus Li-
byae rex utens tantam classem demergere ac abolere potuit. quippe
multo Basiliscus auro corruptus primus uti convenerat, fugam arripuit;
unde factum ut res Romana subverteretur. nimirum classem illam, quae
pariter Indos atque Britanno formidine perculerat omnibusque per or-

- μύνη χρυσίου στιλβηδῶν ἴσχυσεν ἀφανίσαι
 ἄνευ χειρῶν, ἄνευ βελῶν, ἄτερ ὀπλοφορίας.
- 2935 Καὶ ταῦτα μὲν συνέβησαν Ῥωμαίοις ἐν Λιβύῃ.
 ὁ δὲ Ῥωμιοῦν βασιλεὺς, οὗτος αὐτὸς ὁ Λέων,
 οὐκ εὐτυχήσας ἄρρενος γόνου πατὴρ γενέσθαι,
 τὴν θυγατέρα ζεύγνυσι Ζήνωνι πατριάρκῃ,
 ἐξ Ἰσαυρίας ἔλκοντι τὰς ῥίξας τὰς τοῦ γένους.
- 2940 τῇ δὲ παιδί τοῦ Λέοντος κλήσις ἦν Ἀριούδην.
 ἐκ ταύτης δὲ τῷ Ζήνωνι παῖς ἄρρην ἐκνήθη
 Λέων ὀνομαζόμενος, ὁμώνυμος τῷ πάππῳ.
 ὕπερ καὶ προσλαβόμενος ὁ βασιλεὺς καὶ πάππος,
 καὶ παριδὼν τὸν Ζήνωνα καὶ φίλτρον θυγατρὶον,
- 2945 χειρὶ τῷ θυγατρίδῳ τῆς βασιλείας σκῆπτρα.
 δυσσευτερίᾳ γὰρ ληφθεὶς οἴχεται σὺν τῇ νόσῳ,
 ἔτισι δέκα πρὸς ὀκτὼ Ῥωμιοῦν βασιλεύσας.
 ἀλλὰ γὰρ οὗτος πρὸς μικρὸν γευσάμενος τοῦ κράτους
 γῆθεν ἀπῆλθε τάχιον, Ζήνωνα τὸν πατέρα
- 2950 καταλιπὼν διαύδοχον τῆς αὐτοκρατορίας.
 Οὗτος ὁ Ζήνων οὐ καλῶς εἶχε περὶ τὸ σίβας,
 καὶ γοῦν πολλὰς καὶ χαλεπὰς ἐπήγαγε κακώσεις
 ἄπαντι τῷ πληρώματι τῆς εὐσεβοῦς ἀγέλης.
- Τότε πολλὰ ταυτοπαθῆ τόποις ἐν διαφόροις
- 2955 συνέπτεσε παθήματα πολλοῖς τῶν βασιλέων.
 Καβάδης μὲν ἐν Περσικῇ, Νέπως δ' ἐν ἑσπερίοις,
 ὁ Ζήνων ἐν Ῥωμαίοις τε πεπτώκασι τοῦ κράτους.
- 2937 γονῆς M 2945 τῆς] τὰ?

bem terrarum nationibus terrori fuerat, solus auri splendor disperdere et abolere potuit absque manibus absque telis absque armis.

Haec in Libya Romanis accidere. caeterum hic ipse Romanorum imperator Leo, cum tantum felicitatis non fuisset adeptus ut masculae sobolis pater esset, filiam suam, cui nomen erat Adriana, Zenoni patrio, qui generis originem ex Isauria ducebat, in matrimonium collocavit. ex ea Zenoni natus est filius Leo, cognominis avo imperatori. huic nepoti suo, Zenone filiaque praeteritis, avus imperium tradidit. atque inde correptus intestinorum morbo vitam amisit, imperio Romanorum duobus de viginti annis administrato. verum ille perexiguum ad tempus imperio degustato rebus terrenis excessit, et Zenonem patrem in imperio successorum reliquit.

Krat Zenonis in religione parum recta sententia; quamobrem saepe ac graviter universum gregem piorum vexabat.

Id temporis variae calamitates diversis in locis aliquot regibus accidere. Cabades in Persia, Nepos in Occidente, Zeno apud Romanos

- ἀλλ' ὁ μὲν Ζήνων ἔκχυνε πάλιν ἐπιλαβέσθαι
 τῆς ὑψιβάμονος ἀρχῆς, ἀλλὰ γὰρ καὶ Καβιάδης·
 2960 τὸν Νέπωτα δ' οὐκ ἔβλεψεν ἡμέροις ἐν βλεφάροις
 τῆς τύχης τὸ παλίντροπον τῆς ἐπιβουλευσάσης.
 ὁ γοῦν φιλοχρυσότατος ἐκείνος Βασιλίσκος
 καὶ κατὰ Ζήνωνος ἰὸν ἐξέχει κακίας,
 καὶ βασιλίσκου γέγονε πικρότερος ἐν ἔργοις,
 2965 καὶ προσεταιρισάμενος συμμάχους καὶ προμάχους
 ἐπήρχετο τῷ Ζήνωνι πρὸς Θυμοῦ καυχάζων.
 P 61 Ζήνων δὲ φόβῳ συσχεθεὶς καὶ σαλευθεὶς τὰς φρένας
 σὺν Ἀριάδνῃ γαμετῇ φεύγει πρὸς Ἰσαυρίαν·
 περὶ ψυχῆς γὰρ ἔτρεχεν, ἀλλ' οὐ περὶ χρημάτων.
 2970 ὥς ἄρα τιμιώτερον ψυχῆς οὐδὲν ἀνθρώποις,
 οὐ κράτος τὸ βασιλεῖον, οὐ θάλασσαι χρημάτων.
 ἀπονητὶ γοῦν εἰσελθὼν (οὐδεὶς γὰρ ἦν κωλύων)
 τὸ στέφος περιτίθεται καὶ κράτωρ χρηματίζει.
 ἀλλὰ γὰρ οὐκ ἀνέχονται τὰ πράγματα πολλὰκις
 2975 συμπαραμένειν εἰς πολὺ τοῖς θέλουσιν ἄρπάξεν,
 ἀλλὰ μεθίστανται ταχὺ καὶ φεύγουσιν ἐκ τούτων,
 B ὥσπερ ἀναγνωρίζοντα σὺν χρόνῳ τοὺς δεσπότας·
 ἐπὶ δυοὶ γὰρ ἔτισι καὶ μόνοις αὐταρχήσας
 ὁ Βασιλίσκος ὁ δεινός, Ζήνωνος ἐπελθόντος
 2980 καὶ πάντας δολιεύσαντος ἑλλοίσι φιλοτίμοις,
 καὶ σὺν αὐτοῖς τὸν στρατηγὸν (Ἀρμάτιος ἦν οὗτος,

2965 ἐπεμάχους AR
 2976 R

2971 θάλασσα M

2969 ἔτρεχεν AR
 2974 ἀνέχεται R

2970 οὐδὲν ψυ-
 2981 δ' ἦν R

imperiis spoliati deiectione sunt. ac Zeno quidem recuperare potuit
 amissum imperium, similiterque Cabades: verum insidiatricis fortunae
 vicissitudo Nepotem benignis oculis non respexit. igitur opulentissimus
 ille Basiliscus contra Zenonem venenum improbitatis evomuit, ac reapse
 basilisco se acerbiorē declaravit. quippe adiunctis sibi pugnacibus so-
 ciis, magno cum animi furore Zenonem invasit. ille vero metu correptus
 et mente perturbata cum Ariadna coniuge in Isauriam fugit. etenim de
 vita, non opibus laborandum sibi putabat. nimirum nihil est maiore
 apud homines pretii quam vita: non regia potestas, non maria quaedam
 divitiarum et opum. hoc modo citra laborem Basiliscus urbem ingressus,
 quod esset nemo qui vetaret, imposita capiti corona imperator renuntia-
 tur. enimvero accidere plerumque solet ut imperia non diu maneant apud
 illos qui ea raperunt, sed avolent cito quasique aufugiant, tanquam si
 paulatim dominos incipiant agnoscere. sic ubi solum biennium rebus
 praefuisset atrox ille Basiliscus, Zenone revertente grataque spe cunctos
 inescante, praesortim ducem copiarum Basilisci Harmatium, cuius filiam

- οὗ τὸν υἱὸν ἐπέμωσε Καῖσαρος στέφει στέψαι);
 πάντοθεν ἀπορούμενος, οὐκ ἔχων ὅτι δράσῃ,
 σὺν Ζητωνίδι γυναικὶ θείῳ καὶ προστρέχει.
 2985 οὕσπερ ἐκεῖθεν ἐξελὼν ὁ βασιλεὺς ὁ Ζήνων,
 προκαταδήσας ἑαυτὸν ὄρκοις φρικωδέστατοις
 ὡς οὐκ ἐπάξει φόβον ξίφος τοῖς σφῶν τραχήλοις,
 ἐπερορίους τίθησιν ἐν ὄχυρῳ φρουρίῳ,
 ἐνθα συγκλείσας ἐν τινι πυργίσκῳ στερεμνίῳ,
 2990 καὶ λίθοις ἐμμεγέθεισι τὴν εἴσοδον προσχώσας,
 λιμῶ καὶ δίψει τοὺς κακοὺς κακῶς ἐξαφανίζει.
 καλῶς δὲ κρατυνόμενος αὐτῷ τὴν βασιλείαν
 τὸν μὲν Ἀρμάτιον οἰκτρῶ θανάτῳ παραπέμπει,
 προδότην δολομήχανον φανέντα τῷ δεσπότη,
 2995 πληροὶ δὲ τὴν ὑπόσχεσιν, καὶ τὸν ἐκείνου παῖδα
 κατωκοσμεῖ τῷ Καίσαρος ὑβριωτάτῳ στέφει.
 μετ' οὐ πολὺ καὶ ἐκείνου δὲ τὴν τρίχας ἀποκείρας
 ἐφίστησι Κυζικηνοῖς ἀρχιερεῖν βίβλιν.
 Τούτῳ ποτὲ τῷ βασιλεῖ προεῖπεν ἀστρολόσχος
 3000 ὡς τελευτῆς μετὰ βραχύ, καὶ σου τὴν βασιλείαν
 λήψεται καὶ τὴν σύνοικον ἀνὴρ ἐκ τῆς συγκλήτου.
 τοῦτο μαθὼν ὁ βασιλεὺς ἀπώλεσε τοὺς πλείους
 τῶν τῆς συγκλήτου, τοὺς λαμπροὺς καὶ τοὺς εὐτυχεστέρους.
 ἀλλὰ τὴν ἄμαχον ἰσχὺν τῆς τοῦ Θεοῦ προνοίας
 3005 οὐδεὶς ἰσχύσει γηγενῆς ἀπρακτον ἀπελέγξαι.
- 2983 θρᾶσαι R 2986 καὶ καταδήσας A 2987 τοῖς σφῶν]
 ἰοῖς A 2993 οἰκτρῶς θανάτῳ καθυπάγει A 3004 τὴν σὺν
 ἀρήξανόν R 3005 γηγενῶν RR

se corona Caesarea velle redimere iurabat, undique destitutus et quid ageret ignorans, una cum uxore Zenonide divinam ad aedem confugit. inde avulsi a Zenone, qui maxime horribilibus sacramentis se obstrinxerat, et pollicitus fuerat nequaquam se gladio cervices eorum recisurum, in munitum quoddam castellum relegantur. deinde firmam in turrim occidui, adituque saxis ingentibus obsepto, fame ac siti homines mali male pereunt. secundum haec Zeno praeclare confirmato imperio morte quidem multat Harmatium, qui fraudulentum se proditorem heri sui declarasset: simul autem promisso satisfacit, eiusque filium Caesarem renuntiat. verum non multo post resectis eius crinibus illum per vim Cyzicenorum pontificem facit.

Huic imperatori praedixit aliquando quidam astrologus futurum ut ipse paulo post vita decederet, et coniugem eius una cum imperio vir quidam senatorii ordinis acciperet. hoc intellecto complures imperator senatores, praesertim illustres et opulentos, e medio sustulit. verum inexpugnabilem divinae providentiae vim nemo mortalium unquam coar-

Ζήνων μὲν γὰρ ἐν ἔτεσι δέκα τῆς βασιλείας
πρὸς ἄλλοις ἔξ ἐκράτησεν, εἰθ' ἡρώγη θανάτῳ.
ὥς γὰρ ὁ Ζήνων ἔλιπε τὸν βίον καὶ τὸ στέφος,
εἰς Ἀναστάσιον φοιτᾷ τὸ τῶν Ῥωμαίων κράτος,

3010 ὃς δίκωρος ἐλέγετο· τὴν γὰρ ἑτέραν κόρην
ἔτιγχεν ἔχων μέλαιναν, γλαυκόχρουν δὲ τὴν ἄλλην.

P 62 ὃς Ἀριάδνην συζυγεῖς τῇ πρώτῃ βασιλίδι,
καὶ δούξας ἐννομιώτατος εἶναι περὶ τὸ σέβας,
μετὰ μικρὸν ἀνέρρηξε τὸν τῆς κακίας τόκον

3015 καὶ πῦσαν κακοήθειαν ἐξήνεγκεν εἰς μέσον·
ἦν γὰρ ἀρχῆθεν σπέρματι κατὰ καρδίας ἔχων
τῆς Εὐτύχους αἰρέσεως τοῦ τρισαλτηρίου.
ἐντεῦθεν λαίλαψ ζοφερὰ καὶ καταγίς ἀγρία
καὶ κλύδωνες βαρύθροοι καὶ ζύλαι καὶ χεμιῶνες

3020 τὸ σκῆφος συνεδόνησαν τὸ τῆς ὁρθοδοξίας.
ἐντεῦθεν οἱ φιλευσεβεῖς ἀρχιερεῖς ἐκ θρόνων
ἰδίων ἀπηλαύνοντο δέκην ληστῶν κακούργων.
ἐντεῦθεν ἦσαν συνεχεῖς ὁλοκαυμοὶ καὶ θρήνοι,
πάντῃ βουὶ καὶ στεναγμοί, πάντῃ στεροκτυπία.

B 3025 τὸ πληθος δὲ τῶν εὐσεβῶν τόσῃν κακίᾳ βλέπον
ἐτίβριζον τῷ κράτει καὶ διελοιδороῦντο.

οὕτως οἷα οἶδεν εὐσεβὴς αἰδεῖσθαι βασιλείας,
ὅτε πρὸς τὴν εὐσέβειαν κίνδυνος ἀνατρέχει,
οὐδὲ λαμβάνει πρόσωπον, οὐδὲ δυνάστας τρέμει.

3030 ὁ τοίνυν Ἀναστάσιος προθυμηθεὶς προσθεῖναι

3008 γοῦν?

3015 ἐξήγαγεν R

3026 Καίσαρι R

guere ceu vanam et inefficacem poterit. quippe cum Zeno sedecim annos regnasset, moritur. cum autem vitam cum corona reliquisset, imperium Romanum ad Anastasium pervenit, cognomento dicorum: nam e pupulis oculorum unam quidem nigram, alteram vero albam habebat. hic cum Ariadna nuper imperatrice matrimonium contraxit, et visus initio rectam de veritate religionis sententiam fovere, non multo post improbitatis fetum in lucem edidit, omnemque nequitiam suam in medium protulit. quippe latebant in eius animo semina sectae Eutychis illius perniciosissimi. hinc ergo caliginosa tempestas et immanis procella rectae doctrinae navim succussit; hinc pii pontifices suis ex thronis instar maleficorum latronum expellebantur; hinc secuti ululatus et continuæ lamentationes: ubique quiritationes, gemitus, planctus. piorum vero coetus cum tantam improbitatem cerneret, imperatorem contumeliis affectum insectabatur. nequit enim vir pius imperatorem revereri, cum ipsa religionis pietas in discrimen adducitur: personas non respicit, nec potentia subnixos formidat. igitur Anastasius venenum impietatis apponere

- τῆς δυσσεβείας τὸν ἰὸν ὕμνω τῷ τρισαγίῳ,
καὶ πῦν τὸ πλῆθος κατιδὼν εὐθὺς ὑψηλιάσαν
καὶ λιθασμοῖς ἐκ τοῦ ναοῦ τὸν ἑπαρχὸν ἐλάσαν
καὶ πυρπολῆσαν δυσσεβῶν οἰκίας μεγιστάνων
- 3035 καὶ κατασφάζειν τοὺς πολλοὺς ὑπισπιστάς τῆς πλάνης,
ἐκὼν ἀέκων ἔληξε τῆς ῥύμης καὶ τῆς τόλμης,
ὥς ἵππος τις σκληρόστομος ἀσθμαιῶν ὑπὸ θράσους
καὶ δαμιασθεῖς, ἅν χαλινοῦ γέυσεται βαρύτερον. C
- Οὗτος καθεύδων ἐδοξεν ἰδεῖν κατὰ τοὺς ὕπνους
- 3040 ἄνδρα φρικώδη φέροντα χάρτην ἐν ταῖς παλάμαις,
καὶ τοῦτον ἀναπτύξοντα καὶ τὴν Ἀναστασίον
κλῆσιν εὐρόντου πρὸς αὐτὸν φάναι σὸν υἱοστῆρρα
"τὴν μὲν εὐσέβειαν θεὸς ἰδὼν τὴν Ἐξέκλιον
ἐπεφιλοτιμήσουτο ζῶν χρόνιότῃν
- 3045 καὶ λύτρωσιν ἐκ τῶν ἐχθρῶν καὶ πλατυσμὸν τοῦ βίου·
σὴν δὲ κακίαν μυσυχθεῖς καὶ βεβηλοτροπίαν,
ἐκκόπτων ὑπεξέκοψε τὸν δρόμον τῆς ζωῆς σου,
καὶ χρόνους ἐκολόβωσε τέσσαυρας πρὸς τοῖς δέκα."
καὶ ταῦτ' εἰπὼν ἀπῆλειψε τοὺς ἀπὸ τοῦ χάριτος.
- 3050 μάλιστα γοῶν ὁ βασιλεὺς βληθεὶς ὀλεθροφόρῳ D
καὶ κερυνόβλητος φανίς μετέλλαξε τὸν βίον,
ἔτισι πρὸς τοῖς εἴκοσιν ἑπτὰ σκηπετροκρατῆσας.
τῷ τάφῳ δὲ κατακλισθεὶς μετὰ τινὰς ἡμέρας
ὀλολυγῆν ἀνέπεμψεν κάτωθεν ἐκ τοῦ τάφου
- 8055 καὶ στεναγμὸν περιπικρὸν ἐκ συνοχῆς καρδίας,

3047 χρόνον RR 3054 ἀνέπεμψε M 8055 ἐκ μέσης τῆς R

volens hymno sanctissimo, posteaquam vidit universam multitudinem
mox imperium detrectare, cum quidem lapidibus e templo praetorem ex-
egisset, impiorum procerum aedibus ignem iniecisset, complures erroris
propagatores interfecisset, volens nolens de impetu audaciaque remisit,
non aliter atque duri oris equus, anhelans prae ferocia, si frenum du-
rins sentiat, perdomatur.

Vistus est autem aliquando per quietem videre virum aspectu per-
quam horribili, qui chartam manibus teneret, eaque aperta et Anastasii
nomine invento severe ipsum verbis huiusmodi compelleret: "deus Eze-
ciae quidem pietate conspecta, vitam ei longiorem concessit, promissa
insuper ex hostibus liberatione: tuam vero nequitiam et profanitatem
abominatus, certo vitae tuae tempus praecidit, quattuordecim annos su-
stulit." his dictis annos illos quattuordecim ex charta delevit. qua-
propter exitiali plaga percussus imperator et fulmine tactus vivendi fi-
nem fecit, annis in imperio 27 exactis. cumque iam conclusus esset in
sepulcro, post dies aliquot de ipsa terra et sepulcro eiulatum et lamen-
tationes acerbis ex anxietate cordis emittebat, quibus commiserationem

ἔλεον ἐκκυλούμενος ἀπὸ τῶν φυλασσόντων,
καὶ λιταζόμενος αὐτοὺς ἐκείθεν ἀναχθῆναι.
τῶν δὲ πησάντων ἕτερον κράτορα χρηματίζεν,
ἐκείνος ἀνθυπήνεγκεν "οὐδεὶς μοι τούτου λόγος·

P 63 3060 μόνον ἐξαγοιγῇ μοι τὸ κατηγὲς μνημεῖον,
ὥς τὴν γλυκεῖαν ἴδοιμι λαμπύδα τοῦ φωσφόρον."²³
ἀλλ' ἦν οὐδεὶς ὁ συμπαιθῶν οὐδ' ἐποικτεῖρων τοῦτον·
τοῖς γὰρ κακοῖς κἂν τελευτῇ πάντες ἐπεγοτοῦσι.
συνέβη δὲ μετ' οὐ πολὺ τὸν τάφον ἀνοιγῆναι

3065 καὶ τὸν νεκρὸν τὸν δυστυχῇ πᾶσιν ἐκαλυφθῆναι,
ἔλεινόν τι θέλημα, κατέξιον θαυρών·
εὗρέθη γὰρ κατασφγῶν τοὺς τῶν ποδῶν σανδάλους
καὶ τοὺς βραχίονας αὐτοῦ καθάπερ ἄλλοτρίους.
τινὲς δὲ Ζήνωνι φασὶ συμβῆναι τὰ τοιαῦτα·

3070 πολλὰκις γὰρ νοσήματι συνέχετο κατόχῳ,
καὶ θνήσκειν νομιζόμενος αὐθις ἦν ἐν τοῖς ζῶσιν.
Ἄλλ' οὐ γὰρ πάντα τὰ κακὰ πρόσεστι τοῖς ἀνθρώποις,
ἀλλὰ συγκίρναται ποτε καὶ βέλτιστα κακίστοις.

B βέβηλος γὰρ καὶ δυσσεβὴς οὗτος φανείς ὁ κράτωρ

3075 ὁμῶς ἐξώρνεε φυτόν γῆς πάσης Ῥωμαίδος,
οὐ καὶ καρποὶ πικράζοντες καὶ θάνατος ἡ ῥίζα·
ὥς εἴγε μὴ τὸ πρόσκομιμα τὸ περὶ τὴν θρησκείαν
ὥσπερ πυλὸν καὶ θολερὸν ἀντεπασχότει νέφος,
τοῦτο καὶ μόνον τὸ καλὸν ἴσχυσεν ἂν συγκρούηναι

3080 τὰς ὕλας ἐνπαρότητας καὶ τὰς ἀκαθαρσίας

8057 ἐξαχθῆναι ARR 8059 ἀντεπήνεγκεν R 8062 τούτοις A
8073 συγκίρνονται M βέλτιστα τοῖς A 8075 τῆς A 8080 ἄγαν R

custodum implorabat, utque se de sepulcro educerent obsecrabat. illis respondentibus alium nunc imperatorem rerum potiri, vicissim subiiciebat "nihil hoc ad me pertinet, modo mihi triste sepulcrum hoc aperiatur, ut dulcem solis luciferi lampadem aspiciam." verum nullus erat qui eius commiseratione tangeretur. quippe malis etiam in morte homines universi succensent. non multo post accidit ut sepulcrum aperiretur et infelix cadaver omnibus ostenderetur, spectaculum sane miserum et lacrimis dignum: inventus est enim pedum suorum digitos una cum lacertis devorasse. sunt tamen nonnulli qui haec Zenoni accidisse tradant: nam illum aiunt frequenter morbo comitiali laborasse, ac mortuum aliquoties creditum rursus revixisse.

At enim non omnia in hominibus mala sunt, sed pessimis interdum optima quaedam miscentur. quippe tametsi Anastasius imperator se profanum et impium hominem declaraverit, tamen plantam quandam ex universa dicione Romana extirpavit, cuius tam amari fructus erant et radix letifera, ut si quidem religionis offendiculum instar crassae nubis eius

- καὶ πάντας τοὺς τραυματισμὰς τοὺς ἰχωρῶδεςτάτους
καθάπερ ἀλεξίκακον φάρμακον ὑγιᾶσαι.
ἦν δὲ τὸ περικόσμημα τοῦ παρανομωτάτου
ἢ πρόρριζος ἀναίρεσις εἰσπράξεως κιβδήλου,
3085 ἢ λέγεται χρυσάργυρον ἀνδράσι φορολόγοις.
τί δὲ καὶ ποῖον τὸ λεχθέν, ὃ λόγος ἱστορήσει.
ἄπας ἀνὴρ τε καὶ γυνή, πῦς κόρη τε καὶ βρέφος, C
προσαίτης, ἀπελεύθερος, οἰκέτης, οὐκ οἰκέτης,
ὑπὲρ σκινβάλων κορηροῦ καὶ δυσσομίας οὖρον
3090 ἐν ἑξ ἀργύρου νόμισμα πυρεῖχε τῷ τιμείῳ.
τουτὶ δὲ καὶ τοῖς κτήνεσιν ἐπέκειτο τὸ βῆρος·
βοῦσι γὰρ ἡμιόνους τε, καὶ μέντοι καὶ τοῖς ἵπποις.
ἐπὶ ἐκάστου δὲ κυνός, ὑπὲρ τῶν ὀναρίων
ἑξ φύλλεις κατεβάλλετο τοῦ κτήνους ὃ δεσπίζων.
3095 ὃ τῶν τιν' Ἀναστάσιος δυσωπηθεὶς ἐντεῖξις
ἀνδρῶν μονήρη καὶ σεμνὸν μετερχομένων βίον,
τοσοῦτον ἄχθος ἤλασε καὶ τηλικούτον μίσος,
προθέλνυμον τὸ βλάστημα τὸ τῆς αἰσχροκερδείας
ἐξανασπάσας καὶ πυρὶ δοῶς ἀφανιστηρίῳ.
3100 Ἐπεὶ γοῦν Ἀναστάσιος ὤχετο κακιχάκως, D
ἀναιμωτὶ χειρῖζεται τοὺς οἶκας τοῦ κράτους
καὶ σκῆπτρον τὸ βασιλείων ὁ πρῶτος Ἰουστίνος·
λαβὼν γάρ, ὥς φασί, πολὺν χρυσὸν ἑξ Ἀμαντίου
(ὑπῆρχε δὲ πριμύβσιτος Ἀμάντιος ἐκείνος)
- 3081 ἰχωροδεστέρους R 3082 ἡμερῶσαι M, θεραπεῖσαι R
3092 γάρ] τοῖς MRR 3093 καὶ ὑπὲρ ὀναρίων AR 3097 μι-
σες RR 3102 ὁ νέος ὁ Ἰουστίνος M

luminibus non officisset, hoc unum facinus praeclarum omnes ipsius sor-
des et impuritates abolere potuerit, omniaque viri saniosa vulnera tan-
quam praesens remedium sanare. nimirum ornabat improbissimum ho-
minem abolitio perpetua cuiusdam exactionis fraudulentae, quam publi-
cui chrysargyrum (quasi dicas aurargentum) nuncupabant. quid autem
et quale fuerit illud, lubet exponere. omnes viri, mulieres, puellae,
pueri, infantes, mendici, liberti, servi, liberi, nomine stercoris et uri-
nae fisco nummum argenteum pendebant. idem onus etiam iumentis im-
positum erat, bobus scilicet, mulis et equis. pro quolibet autem cane
ac asino sex folles numerabat is qui canis asinive dominus esset. Ana-
stasius ergo reveritus intercessionem atque preces nonnullarum solitariam
religiosamque vitam agentium tantum onus et piaculum abolevit, germine
turpis lucri radicitus evulso et igni tradito.

Postea vero quam malus Anastasius mala morte perisset, citra san-
guinem petitus imperio primus huiusce nominis Iustinus. quippe cum ab
Amanio praeposito magnas pecuniae summas accepisset, easque iussus

- 3105 καὶ κελευσθεὶς τοῖς τάγμασι τοῦτον κατακινῶσαι,
ὥς ἂν περιποιήσαιντο τὸ κράτος Θεοκρίτῳ
τῷ κοινωνοῦντι τῶν αὐτῶν αἱμάτων Ἀμαντίῳ,
ἐκ τῶν ὀθνεῶν ἑαυτῷ κτᾶται τὴν βασιλείαν,
πριῶμενος, τὸ κέρδιστον, χρήμασιν ἄλλοις.
3110 οὕτω πῦσιν ἐπέρυστος ἡ σκηπτρακρατορία,
κἀνταῦθα μόνον ἀδικεῖν οὐκ ἂν τις κατοκνήσει,
κἂν ἐν τοῖς ἄλλοις δίκαιος εὐρίσκοιτο καὶ σώφρων.
P 64 ἦν δ' εὐσεβῆς καὶ νουνεχῆς ὁ γέγων Ἰουστίνος,
τῷ ζήλῳ δὲ πυρρῶμενος τῆς εὐσεβοῦς θρησκείας
3115 τοῖς Μυριχαίοις ἄσπονδον πόλεμον ἐξανῆψε
καὶ διωγμὸν βαρύτερον τῶν μνημονευομένων
τοῖς συντηροῦσι τοὺς σαθροὺς λήρους τοῦ Νεστορίου.
τῆς βασιλείας τοιγάρ οὖν κρατεῖ χρόνους ἔντα.
Ὡς δὲ καὶ τοῦτον φέροντα πάχος θνητοῦ σαρκὸς
3120 ἐχρῆν τὸ κράτος τῆς θνητῆς φύσεως ἀπαδοῦναι,
πρὸς τὸν Ἰουστινιανὸν τὰ κράτος μεταβαίνει,
τὸν τοῦ πατρὸς δομήτορα τούτου τοῦ τρισημῆστον,
τὸν μεγαλοπρεπέστερον ἀνάκτων τῶν προτέρων,
ὃς ἀδελφύκαις γνήσιος ὑπῆρχεν Ἰουστίνου.
B 3125 οὗτος δ' εὐθὺς ἐν ταῖς ἀρχαῖς τῆς αὐτοκρατορίας
πόλεμον συνεκρότησε κατὰ τῶν Οὐανδήλων
καὶ τοῦ ῥηγὸς Γελίμερος ὡς τυραννικωτάτου.
φιλίαν γάρ τοι καθάρην καὶ πρὸ τῆς βασιλείας
3109 ποιούμενος R πράγμασιν A 3111 εὐδαίς τε M
3112 εὐρίσκειται R, εὐρίσκειτο M 3114 εὐσεβῆς A 3116 βα-
ρύτατον A 3117 σεβομένοις A σαρκούς RR, ἰνσρκούς M
3121 καὶ πρὸς M 3126 3129 3147 Βανδήλων RR

esset in militum ordines erogare, ut Theocrito imperium occuparent, qui Amantii consanguineus erat, alienis opibus sibimet imperium acquisivit, rem longe fructuosissimam aere alieno mercatus. sic nimirum omnes imperium affectant, nec quisquam est qui hic iniustus esse veretur, quamvis in rebus aliis se iustum ac moderatum declaret. erat autem Iustinus hic senior tum pius tum prudens; et religiosae pietatis zelo flagrans perpetuum cum Manichaeis bellum gerebat. idem gravissimam omnium, quae litterarum quidem monumentis proditae sint, persecutionem adversus illos instituit qui putida Nestorii deliria sectabantur. hoc modo novem annis imperio potitur.

Cum autem et ipsi debitum naturae persolvendum esset, ad Iustinianum, supra imperatores priores magnificentum, imperium pervenit; qui templum illud longe maximum condidit. natus erat ex Iustini sorore, statimque sub initium imperii bellum adversus Vandilos et regem eorum Gelimerem, longe crudelissimum, movit. nam cum magno, eoque can-

- πρὸς τὸν Ἰνδέριχον πλουτῶν τῶν Οὐανδρίλων ῥῆγμα,
 3130 καὶ γράμματα δεξιόμενος ὥς ὁ σκαιὸς Γέλιμερ
 ἐπανασταίῃ κατ' αὐτοῦ καὶ κατακλείσας ἔχοι
 αὐτὸν τε τὸν Ἰνδέριχον καὶ γαμετὴν καὶ τέκνα,
 καὶ τὴν ἀρχὴν ἀφείλοιτο σύμπασαν Ἰνδέριχον,
 ταῦτα μαθὼν ὁ βασιλεὺς, πληγείς τε τὴν καρδίαν
 3135 καὶ μέγα παθηνάμενος ὑπὲρ τοῦ δυσπραγοῦντος,
 στόλον κατὰ Γέλιμερος μυριάνδρον ἐκπέμπει,
 στολάρχην δὲ καθίστησι καὶ στρατηγὸν τῆς μάχης C
 τὸν μέγαν Βελισάριον, τὴν τῶν Ῥωμαίων χεῖρα,
 τὸν πάντας ἀποκρύναντα στρατάρχα φελαγγάρχα
 3140 ἐπὶ στερεότῃ φρενῶν, ἐπ' ἀριστοβουλίας·
 ὃς συλλεξιόμενος πληθὺν ναυμάχων πεζομάχων,
 ψιλοῖς, ἐνόπλους, πελταστὰς, ἱππότας, σφενδοθήτας,
 ἐθέλοντας καὶ σπεύδοντας αὐτοῦ προκινδυνεύει,
 καὶ βίαις ἀπεχόμενος ἀδίκων ἄρπαγμάτων,
 3145 καὶ πάντας ἔχεισθαι ποιῶν τῆς δικαιοπραγίας,
 πῶσιν κατετροπώσεται Λιβύων φυλαρχίαν,
 καὶ τρύχην τὸν ἄκαμπτον ἔκλινεν Οὐανδρίλων,
 αὐτῶν αὐτῷ τῶν δυσμενῶν Λιβύων προσχωροῦντων
 καὶ σπουδαζόντων ἄρχεσθαι παρὰ Βελισάριον. D
 3150 οὕτω τοι πρῶγμα δέσμιχον ἢ δικαιοπραγία,
 καὶ φίλους οἶδε καθιστᾶν τοὺς πρώην μισουμένους,
 ἐφέλκεται τε τοὺς ἐχθροὺς ὡς σίδηρον μαγνητις.

3131 ἐπαναστήσας AM καταστήσας RR 3135 παθαινό-
 μενος R 3137 τε ARR 3150 τε AR σύμμαχον R ἢ
 δυσπραγία πέλει M

dido, amore Vandilorum regem Hinderichum etiam antea complecteretur,
 cum imperium nactus fuisset, ac iam literis certior factus esset impro-
 bam Gelimerem seditione mota Hinderichum cum uxore ac liberis inclu-
 sam loco quodam habere ac regnum ei totum ademisse, perturbatus ani-
 mo, vehementerque casu amici adverso commotus, classem infinitis in-
 structam copiis contra Gelimerem misit, eique ceu belli ducem praefecit
 magnam illum Belisarium, ipsam Romanorum manum; qui omnes impe-
 ratores copiarumque duces animi constantia et praeclarissimis consiliis
 superavit. Belisarius accepto imperio cum classarios, pedites levis et
 gravis armaturae milites, cetratos, equites, funditores, qui pro eo lu-
 benter se periclitaturos profiterentur, collegisset, simul ab iniustarum
 direptionum vi prorsus abstinere, omnesque consuefecisset ut aequi ob-
 servantes essent, Libyam universam occupavit, et cervices Vandilorum,
 quae hactenus flecti nequiverant, inflexit, ipsismet Afris ad eum defi-
 cientibus, et operam dantibus ut a Belisario regerentur. nimirum in-
 vicia res est inistitia, quae prius infestos potest amicos reddere, ac ho-

- δεῖγμα χρηστότητος αὐτοῦ καὶ τρόπου φιλανθρωπίου.
 ἤρπυσέ τις τῶν τοῦ στρατοῦ κατοικιδίαν ὄρνιν·
 3155 ἤγειρε θροῦν ὃ μὴ καλῶς ἀφαιριθεὶς τὴν ὄρνιν.
 ἤκουσε Βελισάριος, ἤχθ' ἐσθ' τῷ συμβάντι,
 ἀνεῦρε τὸν φιλάρπαγα. τῷ ζήλῳ δ' ὑπερζέσας
 δεινὸν εἰσπράττεται ποινὴν ὑπὲρ μικροῦ μεγάλῃν·
 κεύε' γὰρ τὸν ἄθλιον ἀνασκολοπισθῆναι
 3160 καὶ ταύτην δίκην ὑποσχεῖν τῆς φιλαδέλφου γνώμης.
 P 65 εἰ γὰρ καὶ προσεφέρετο τοῖς ὄχλοις φιλανθρωπίως
 καὶ μέλιτι γλυκάζοντι τοὺς λόγους συνκίρνα,
 ἀλλ' ἤδει καὶ πικράζοντα ποτὲ πυραμιγνύειν
 κατὰ δοκίμους ἱατροὺς καὶ πολυπειροτέρους.
 3165 ἐντεῦθεν τῇ μὲν στρατιᾷ φόβος ἐκῆλθε μέγας,
 καὶ δέος ἐκρυστάλλωσε τοῦ πλήθους τὰς καρδίας·
 ἐκ δὲ Λιβύων τῶν ἐχθρῶν ἀγάπη προσετέθη,
 καὶ πάντες ἴσῃ καὶ θεῶν τὸν στρατηγὸν εὐφύμουν.
 ἐντεῦθεν ἐπερίσχεσε τῶν ἐρυμνῶν φρουρίων
 3170 καὶ πάσης πόλεως λιμετρῶς ἐδύργου στεφροταίχου.
 αὐτό τε τὸ τρισυῦνδαιμον Καρχηδονίων ἄστυ
 τὰς πύλας ἀνιπέτασεν· ὅπαντες γὰρ ἐκθύμως
 ἐφίλουν Βελισάριον οἷα πατέρα παῖδες.
 B εὐρὼν δὲ τὰ βασιλεια Γαλίμερος ἐκείσσε
 3175 πλούτου θαλάσσης ἤντλησε καὶ ποταμοὺς χρημάτων,
- 3154 ἐξήρπασε R 3158 δεινὴν AMR 3163 εἶδε R 3166 τὴν
 καρδίαν R 3168 θεῶν AM 3170 στεφροταίχον AR

stes perinde attrahit ut magnes ferrum. exemplum bonitatis et humanitatis eius erga subditos hoc esse potest. quidam miles avem domesticam rapuerat. ea qui per iniuriam spoliatus erat, clamorem tumultuarium tollit. quo quidem Belisarius audito factum illud molesto tulit animo: militem rapinis deditum perquirendo repperit; ardentius excandesceus poenam pro delicto non magne atrocem et gravem in eum statuit: quippe miserum in crucem agi iussit, atque hoc supplicii genus propter animam iniuriæ cupidum perpeti. quamvis enim a natura sic comparatus erat ut perhumaniter cum hominibus ageret dulcique melle verba sua temperaret, tamen idem norat experientes et claros in arte sua medicos seclere nonnunquam amara misceere. atque hoc facto consecutus est ut ingens quidam pavor exercitum invaderet militumque corda metus constringeret: Libyca vero natio, Romanis infesta, Belisarium amare occiperet, ac ducem hunc instar alicuius dei laudibus vulgo prosequeretur. hinc castellis munitissimis et omnibus claris urbibus potitus est. tunc et urbs opulenta Carthaginiensium portas aperuit: omnes enim toto pectore Belisarium, cum patrem liberi, diligebant. cum autem in regia Gelimoris Carthaginiensi maximas opes atque pecunias repperisset, hæc ipsa

- καὶ τῷ στρατῷ διένειμι τὰ σκῦλα φιλοτίμως.
 αὐτῷ δὲ τῷ Γελέμερι συμμίσας πλεονάκεις,
 καὶ λυθροφύρτους θέμενος Διβύης πεδιάδας,
 καὶ πᾶσαν αἱματόβαπτον ῥομφαίαν ἀναδείξας,
 3180 καὶ τῶν βαρβάρων τοῖς νεκροῖς τὴν γῆν κατακυκλύνσας,
 γαντῖσαν σωματόστρωτον ἐν τῶν ἀναιρουμένων,
 μετὰ πολλὰς τὰς συμβολὰς καὶ τὰς ἀνδροκτασίας,
 μετὰ πολλὰς τὰς συμπλοκάς καὶ τὰς ἵππομαχίας
 καὶ τῶν δοράτων τὸν θραυσμὸν καὶ συντριβὴν ἀσπίδων,
 3185 τέλος αὐτὸν Γελέμερα καὶ γαμητὴν καὶ παῖδας
 ἔλεινοῖς ἐν σχήμασι λαβὼν δορυκλώτους
 ἐκείθεν μυριόνικος ἀνέξεν ἑστρατεύχης,
 στρατάρχης ἀριστόνικος, νίκαις πολλαῖς ἐμπρέπων· C
 ὃν ἀμειβόμενος καλῶς Αὐσονοκράτωρ κράτῳ
 3190 ἰδίῳ ἐν νομίμασι χρυστοῖς ἀργυρέοις
 ὀπλίτην ἐνεχάραξε ῥομφαίαν ἱσχυομένον,
 καὶ θράμβον ἡτοίμασε τῷ τριουριστιργάτῃ,
 ἐν ᾧ προπορευόμενος ἦν αὐτοῦ καὶ Γελέμερ.
 ἔφριξε τοῦτον τὴν αἰχμὴν Χοσρόης ὁ Περσάρχης
 3195 καὶ τὸ μεγαλεπήβολον καὶ τὰς ἀνδρώδεις φρένας·
 καὶ τούτῳ γὰρ συνέμιξεν ἱσχυρομέχους μάχας,
 καὶ τόσον κατεπτόησεν ὥς θέλει τὸν Χοσρόην
 εἰρήνην ἀνταλλάξασθαι πολέμων ἀνδροφθόρων.
 καὶ Ῥώμην τὴν πρωτεύουσαν, τὴν παλαιτέραν Ῥώμην, D
 3200 Ῥωμαίοις ἀντισώσατο Γότθων χερσὶν ὑλοῦσαν·

3179 αἱματι βαπτὴν R 3181 σωματόστρωτον RR 3185 τέ-
 να R 3187 ἀνέταξε M 3189 κράτους ARR 3194 ἰσχύον R
 3197 ὅσον θέλει Χοσρόην M 3198 ἀνδροφθόρων A 3199 πα-
 λαιάτην M

spolia perquam liberaliter in militem distribuit. cumque saepius acie congressus esset adversus Gelimerem, Libyae campos sanguine tinxisset, gladiis suorum cruentasset, hostium cadaveribus terram cooperuisset, tandem post multa praedia, caedes, invasiones hostiles, pugnas equestres, hastarum infractiones, scutorum collisiones, ipso Gelimere cum uxore ac liberis habitu miserabili captis, ex Africa victoris infinitis petitus dux optimus solvit. Iustinianus autem Romanorum imperator vicem ei rerum praeculare gestarum referens, tam aureis quam argenteis in numis armatum cum gladio evaginato sculpti curavit, et triumphum decrevit, in quo Gelimer ante ipsum incedebat. eiusdem impetum virilesque animos Choroos quoque Persarum princeps extimuit. nam cum hoc etiam pma- lius acerimis congressus tantopere terruit hostem, ut Choroos pacem quam bellum mallet. idem Roman urbium principem, Romanam dico ve- terem, Romanis recuperavit, cum a Gothis capta foret: quorum etiam

- ὧν καὶ τὸν ῥῆγμιν τὸν πολόν, τὸν μέγαν, τὸν φορικώδη,
 ζωογρήσας σιδηρόδετον ἔσχεν ἐν χειροπέδαις.
 αὐτὸν δὲ τὸν αὐτάνακτα μέλλοντα κινδυνεύειν
 καὶ τὴν ζωὴν καὶ τὴν ἀρχὴν ἀθλίως ζημιούσθαι
 3205 μέσων ἀγῆρπασε χειρῶν τοῦ στασιώδους ὄχλου.
 τὸ γὰρ δημοτικώτερον τοῦ πλήθους στασιάζων,
 ἥνικα συζευγνύουσιν ἵππους ἀρματοστρόφοι
 καὶ δρόμους ἐρεθίζουσι πρὸς ἀμιλλητηρίους,
 βοᾷς ἀφῆκε κατ' αὐτοῦ δυσφήμους τοῦ κρατοῦντος
 3210 καὶ φλήναφον ἀπέπτυσιν ἀπεραντολεσχίαν.
 κυκοῖς κακὰ δὲ προστιθὲν ἐλάττοσι τὰ μείζω
 P 66 καὶ κράτορι προβάλλεται, δείκνυσιν αὐσονύρχην.
 πατρίκιον Ὑπάτιον, ἄνδρι τῶν ἐπισήμων,
 Ἀναστασίῳ προσγενῇ τῷ βεβασιλευκότι.
 3215 ἐνταῦθα Βελισάριος πιμπρᾶται τὴν καρδίαν
 ἀνδριζέται τε κραταιῶς καὶ σπᾶται τὴν ῥομφαίαν,
 καὶ δορυφόροις σὺν πολλοῖς ἀλκίμοις ὑπερδύμοις
 καὶ τῷ Ναρσῇ τῷ δεξιῷ καὶ στρατηγικωτάτῳ
 ὡς λέων θρασυκάρδιος εἰσέπεισεν εἰς μέσους,
 3220 καὶ τοῦ μωραίνοντος λαοῦ συνέκοψε τὸ σμήνος
 ὡς Μωϋσῆς τὸν Μαδιάμ, ὡς Ἰησοῦς Χετταίους.
 ἐμέθυσε τοῖς αἵμασι τὴν ἐαυτοῦ ῥομφαίαν,
 καὶ μετετράπη τὸ τερονδὸν εἰς λύπης ἀμετρίαν,
 B ἡμέρα πανηγύρεως ἡμέραν εἰς πενθίμνην.

3201 ὅς RR 3202 εἶχεν R 3205 μέσων MRR 3209 ἀφῆ-
 καν R 3210 ὁ δῆμος τὸν κρατοῦντα R 3214 τῷ προβε-
 βασιλευκότι R 3215 πιμπραται ARR 3218 καὶ] τῷ R
 3219 ἐπέπεισεν εἰς μέσων A 3220 συνέκοψε M 3221 ὡς ὁ
 Μωσῆς AM

regem potentissimum maximeque terribilem vivum in potestatem redegit ac pedicis constrinxit. ipsum imperatorem denique, de vita et imperio misere periclitantem, de seditiosae plebis manibus eripuit. quippe faex plebis onerulum ludorum certaminumque tempore vocibus indignis imperatorem exagitabat, et immoderata garrulitate nugae ei quasdam obiciebat. tandem minora mala maioribus cumulans Hypatium patricium, virum illustrem, eius Anastasii propinquum qui non ita pridem regnaverat, imperatorem salutabat. hic vero Belisarius excolescere, se ipse cohortari ad fortitudinem, nudato gladio, cum satellitibus et eximio viro Narsee leonis in morem proruere mediam in hominum turbam, statique populi examen non aliter dissipare ac Moses Madianitas, Chettaeos Iesus prostravit. cum denique gladium sanguine satis inebriasset, deprehensum est hominum ad triginta milia occidisse; quo facto incunda hilaritas in

- 3225 τῶν γὰρ πιεσόντων ἡ πληθὺς εὐρέθη κοσσομένη
εἰς πέντε πρὸς τριάκοντα χιλιαδρίας ὄλας.
τὸ μὲν οὖν πληθὺς συσταλὲν ἀπέστη τῆς μινίας,
ὃ δὲ κρατῶν ἐξέφυγε τοὺς ἐν ποσὶ κινδύνους.
Ἦν τοῦτο τὸ στρατήγημα λαμπρότερον τῶν πρώην,
- 3230 καὶ μέγας Βελισάριος ἦν ἐπὶ στρατηγίαις·
ἀλλὰ γὰρ ταῦτ' οὐκ ἤρεσκε τῷ φθόνῳ τῷ κακίστῳ.
ἐνθεν πικρὸν ἐνέβλεψε τοῦ στρατηγοῦ τῷ κλέει,
καὶ πάσαις ἤλασεν ὁρμαῖς κατὰ τῆς τούτου δόξης·
ὃ φθόνος γάρ, ὡς λέγουσιν, οὐκ οἶδε τὸ συμφέρον.
- 3235 ἐντεῦθεν ὁ πολέολβος, ὁ μέγας, ὁ στρατάρχης
ὁ τὸν Χοσρόην ἐκφοβῶν τὸν φοβερόν Περσάρχην,
ὁ βασιλεῖς ὑπαιγαγὼν ὑπὸ ζυγὸν δουλείας,
ὁ σπάθῃ χειρωσάμενος τόσσα Λιβύων ἔθνη,
ὁ πολεμύκλονος, ὁ πρὶν ἐν μάχαις θυμολέων,
- 3240 φθόνῳ καταστρατηγηθεὶς τῷ χαλεπῷ θηρίῳ
ἄτερ στρατοῦ καὶ μαχητῶν καὶ φαρετροφορίας,
πέπτωκε πτώμα δέσπλητον, ἐπύξιον δακρύων.
γέγονε φεῦ ἐλεινός, γυνώτερος ἑτέρου·
ἔπει φεῦ τῶν συμφορῶν ὑπερχυλῇ τὸν σκύγον·
- 3245 ἐγύμνωτο τῶν ἑαυτοῦ καθάπιρ φρυγὰς δοῦλος·
ἐκάθητο τὸν δήμεον, ᾧ πάθους! περιμένων,
πότε τῷ ξίφει τὸν αὐτοῦ τράχηλον ἀποκόψει.

3236 φοβερόν] θανμαστόν R 3237 καὶ MR 3242 δόσπλη-
στον R, χαλεπὸν R 3243 ὁ πρὶν ἐν στρατηγίαις R

maerorem maximum et festus celebrisque dies in lugubrem conversus fuit, ita fractis animis a furore suo plebs destitit, et imperator e periculis, quae tantum non ante pedes erant, evasit.

Hoc facinus imperatorum pristinis illis erat illustrius, et ubique Belisarius ob rei militaris peritiam seu magnus celebrabatur. sed enim haec invidiae sceleratissimae non placebant. quapropter honestissimam ducis famam parum aequis oculis intuebatur, et toto impetu gloriam eius oppugnabat. nam vulgo quod dicitur, quid utile sit, ignorat invidia. quoniam ab eo tempore vir fortunatus, magnus copiarum ductor, qui formidabilem Persarum principem Chosroem exterruerat, qui reges servitutis iugo subiecerat, qui gladio tot Libyae nationes demeruerat, vir denique mavortius et in praeliis animo leonino praeditus, immanis belluae, nimirum invidiae, dolis circumventus, absque milite, pugnatoribus, pharetratorum turba, ruinam indignam et lacrimis deplorandam ruit; factus est heu miser pistillo nudior; scyphum calamitatum largiter hausit; cum fugitivum quoddam mancipium rebus suis universis est spoliatus; eo denique loci redactus est ut (heu sortem acerbam) carnificem exspectaret, quando cervicem ei gladio resecturus esset. o invidia, bellua nocens,

- φθόνε, θηρίον χαλεπόν, ληστὴ, φορεῦ', δυνάστη,
 D σκορπίε μυρρόκεντρε, τίγρις ἀνδρωποβόρε,
 3250 δράκαινα φαρμακέντρε, βοτάνη θαναασίμη,
 βέλος ὑσίδηρον, αἰχμή πασῶν τμητικωτέρα,
 οἶα ποιεῖς καὶ κακουργεῖς, οἶα δεινὰ τυρεύνεις!
 ὑπερникὴ τὸ πάθος με, συγχέει με τὸ πένθος,
 καὶ προκυλεῖται δάκρυον ἐκ τῶν ἐμῶν ὀμμάτων.
 3255 ἔως καὶ τότε, λυμεῶν, αὐτως ἐπερισχύσεις;
 μέχρι καὶ τίνος, κύκιστε, τὸν βίον συγκυκήσεις,
 τύραννε κυκομήχανε, φόνιε, παντορέκτι.
 ἀγὼ γάρ, ὥς σὸν ὄφελον, οὐκ ἐμπιστῶν παλάμῃς
 καὶ πειραθείς σου τῶν βελῶν κείμαι μικρὸν ἐμπνέων.
 P 67 3260 Καὶ ταῦτα μὲν ἐλέχθησαν ἡμῖν ἐν παρεκβύσει·
 ἡ γὰρ πικρία τῆς ψυχῆς λαλεῖν καταναγκάζει.
 ὁ βυσιλεὺς δὲ ζηλωτῆς ὑπάρχων εὐσεβείας
 πόλεμον ἀνεργάτισε κατὰ τῶν δυσσεβούντων,
 καὶ πλῆθον τῶν ἐλληριστῶν τῆς βωμολόχου πλάνης,
 3265 κἄν ὕστερον ἀπατηθεὶς ὑπὸ τινῶν βεβήλων,
 τῇ τῶν ἀφθαρτοδοκητῶν ἐύλω δυσσεβείᾳ.
 Οὗτος γὰρ ἐδείματο τὸν φεραντῆ τὸν μέγαν,
 τὸ τοῦ θεοῦ μου τέμενος, τὸν οὐρανὸν τὸν κάτω,
 ὃν οἶμαι καὶ τὰ σπαραγμὶ αἰδουμένα θανμάζει.
 3270 ἂν γὰρ θεὸς καταξιοῖ μένειν ἐν χειροκμητοῖς.
- 3254 προσκαλεῖται R 3259 πειραθείς τῶν οἶων βελῶν κείμαι
 πικρὸν M 3260 παραβάσει A 3263 δυσσημούντων M
 3267 ἀνήγειρε R 3268 κάτω] μέγαν ARR

latrocinatrix, caedibus et persecutionibus gaudens, scorpio stimulis infinitis praedita, tigris homines devorans, dracaena, venefica, letalis herba, telum forti expers, cuspis acutissima, qualia designas et improbe committis! quas calamitates et quae mala struis! vincit me dolor, conturbat luctus, et lacrimas exprimit. quousque, perditrix, tantum virium habebis? quousque, sceleratissima, vitam humanam perturbabis? o tyranne mala machinans, sanguinarie, cuncta appetens. etiam ipse, quod nunquam factum oportuit, tuas in manus incidi, tuaque tela expers iaceo, parumper adhuc spirans.

Et hactenus haec, tanquam in digressionem ab instituto, dicta sunt: nam animi dolentis acerbitas, ut haec proferrem, coegit. ceterum imperator laudabili pietate praeditus, contra impios sentientes ac praesertim adversus acerrimum ethnicorum errorem bellum commovit, quanquam ad extremum a profanis quibusdam hominibus deceptus in eorum prolapsus est impietatem, qui opinionem de incorruptibili probant.

Templum illud splendidissimum et amplissimum condidit, delubrum dei mei, caelum terrestre, quod ipse etiam Seraphos cum veneratione

- ἐν τούτῳ πάντως κατοικεῖ· καὶ ποῦ γὰρ ἀλλαχόθι;
 ἂν οὖν τις παρεικάσιε σφαῖρα μὲν οὐρανία
 πόλιν τὴν ὀλβιόπολιν, τὴν Κωνσταντίνου πόλιν, B
 τοὺς δὲ ναοὺς τοὺς ἱεροὺς ἀστέρων φερωνγείαις,
 3275 οὐκ οἶμαι τοῦ καθήκοντος οὗτος ὑποσφαλεῖται.
 πάντες μὲν οὖν ἐκλάμπουσιν ἀφθόνοις σφραγισμένοι,
 καὶ στιλβουσι ταῖς χάρισι καὶ κτίσιν δαδουχοῦσι,
 καὶ χρηματίζουσι φαιδροὶ τοῖς ἐπὶ γῆς ἀστέρες·
 ἡλῖος δ' ἀνόρουσε λίμνης περικαλλέος,
 3280 καὶ πάντων ἀπεκρέβησαν ἀστέρων αἱ λαμπάδες.
 ὑπερεκλάμπει γὰρ φαιδρῶς, ὥς ἐν μικροῖς ἀστρίοις,
 τοῖς ἱεροῖς τεμένεσιν ἄλλος ἡλῖος γίγας,
 ὁ Θεοδόμητος ναός, τὸ κύλλος γῆς ἀπάσης. C
 Τούτῳ συνῆν τῷ βασιλεῖ σύζυγος Θεοδώρα,
 3285 ταυτόζηλος, ταυτότροπος, μεγαλοπρεπεσιύτη.
 αὕτη ναὸν ἀνήγειρεν ἀπὸ ῥιζῶν ἐσχάτων
 τοῖς τοῦ κυρίου μαθηταῖς, μετὰ τὸν πρῶτον πρῶτον,
 γλαυκόφωτον· ἂν εἴποι τις ἐν τοῖς ναοῖς σελήνην,
 εἰς κύλλος δευτερεύοντα τοῦ λαμπραγοῦς ἡλίου.
 3290 Ἀλλὰ τοιούτους χάριτας τῷ βασιλεῖ πλουτοῦντι
 οὐκ ἦν θυγάτηρ, οὐχ υἱός, οὐ διαδοχὴ γένους.

3271 ἀλλαχόθιν AR v. 3272 om M 3274 ἀστέρας φερ-
 ονγείαις M 3278 τῶν ἐπὶ γῆς ἀστέρων RR 3280 ὑπε-
 κρέβησαν R 3282 μέγας R 3283 Θεοδόμητος R τὸ —
 ἀπάσης] ἄλλος ἡλῖος κάτω, ὁ δεύτερος παράδεισος, τὸ — ἀπά-
 σης R 3285 ταυτότροπος ταυτόζηλος RR 3286 τευχῶν R
 3291 εἰς διαδοχὴν RR τοῦ γένους R

admirari arbitror. nam si deus commorari dignatur in iis quae hominum manus perpolierunt, omnino hic, nec usquam alibi, habitat. quodsi etiam habeat alicui beatam urbem Cpoitanam cum globo caelesti comparare ac sacrosanctas eius aedes cum lucidis sideribus, non prorsus, opinor, abs re fecerit. ac splendent omnia quidem huius urbis templa perpetuis quasi luminibus, suisque gratiis coruscant, ipsam rerum creaturam collustrantia tanquam lucida mortalium sidera: verum ubi sol exoritur, aliorum omnium facies occulantur. etenim inter haec quoque minora sidera, quae sacra sunt delubra, fanum illud divinitus exstructum, terrae totius ornamentum, veluti sol alter caelestisque gigas insigniter fulget.

Erat Iustiniano Theodora matrimonio iuncta, iisdem addicta cum marito studiis et eisdem praedita moribus, nimirum magnificentissima. haec a fundamentis templum discipulis Christi condidit, post primum illud facile principem sibi locum vindicans. appellare quis illud non inapte possit inter alia templa caeruleo splendentem lumine lunam; quod secundum solem pulchritudine sua secundas ferat.

Qui talibus abundabat dotibus imperator, nullam sobolem masculam, nullam femineam, quae ipsi succederet, habebat. quapropter moriturus

ἔνθεν τοι μέλλων τελευτᾶν καὶ γῆθεν μεταβαίνειν
ἐπὶ τὸν ἀδελφόπαιδα βλέπει τὸν Ἰουστίνον,
καὶ τοῦτον αὖσονάνακτα καὶ κράτορα δεικνύει,
3295 Ἰθύνας τὸ καλλίπρωρον τῆς βασιλείας σκάφος
D ἐν ἔτεσι τριάκοντα πρὸς ἐννεάδι μιῇ.

Ἦν δὲ χρηστός καὶ δίκαιος ὁ νέος Ἰουστίνος,
καὶ τὸ φιλάδικον μισῶν καὶ τὴν κακοτροπίαν,
φιλόκαλος, φιλόκοσμος, λαμπρόψυχος, ἀστείος,
3300 χρημάτων καταφρονητής, στυγῶν σμικρολογίαν.
δεῖγμα λαμπρότητος αὐτοῦ καὶ μεγαλοπρεπείας
ὁ χρύσεός τε καὶ τερπνὸς ἐν ἀνακτόροις οἶκος,
ὃς ἔτι τοῦ δομήτορος τὴν κλῆσιν περισώζει,
χαρίτων στίλβων κυλλοναῖς καὶ περναγίζων πάντη.

3305 Ἦν μὲν οὖν οὕτω κόσμιος ὁ βασιλεὺς καὶ πρῶτος
καὶ μισοπόνηρον αὐχῶν τὴν γνώμην καὶ δικαίαν·
P 68 ἀλλὰ γὰρ τὸ πολύπονον αὐτοῦ τῆς διαρτίας
καὶ τὸ συχνάκις βάλλεσθαι νόσοις ἀλλεπαλλήλοις
τὴν πρόθεσιν ἐξέκοπτε τῆς δικαιοπραγίας.

3310 οὐ γὰρ προήει συνεχῶς ἀπὸ τῶν βασιλείων,
ὥς εἶναι τοῖς ἐθέλουσιν αὐτῷ προσομιλῆσαι
καὶ φιλαδίκων κατεπεῖν ἀνθρώπων ἄρπακτῆρων,
ἀλλ' εἶχε τοῦτον ροσιρὸν ἢ κλίνῃ καὶ τὸ δῶμα
ὥσπερ τι δένδρον εὐγενὲς βρῖθον καρποῖς ὠραίσις

3315 καὶ πᾶσι προῖσχόμενον πλουσίαν τὴν δπώρων,
χειμῶνι δὲ καὶ κρυερῷ πηγνύμενον ἄερι

3299 φιλόκομος AR
πρὸς R

3303 ἄρετι R

3300 μικρολογίαν R
v. 3313 add RR

3302 λαμ-

et terris excessurus, in natum ex sorore Iustinum coniectis oculis, eum imperatorem designat.

Erat autem Iustinus hic iunior vir bonus, iustus, iniquitati et sceleribus infensus, honesti modestiaeque studiosus, munificus, facetas, contemptor pecuniarum, ab illiberalitate ac sordibus alienus. quam splendidus ac magnificus fuerit, indicio est aurea domus in regia, gratiarum elegantia fulgens et omni ex parte quasi radians.

Erat ergo Iustinus imperator, ceu dictum est, moderatus, mitis, animo ab improbitate alieno et iusto. verum quia laboribus curandae valetudinis obrueretur et continuis cum morbis conflictaretur, propositum animi eius in exsequenda iustitia non parum impediabatur. nam e regia raro prodibat, ut illis qui conventum vellent, eius adeundi hominesque rapaces et injustos deferendi facultas non esset. nimirum domus et lectulus morbidum detinebant, arbori praeclarae similem, quae pulchris onusta fructibus autumnum uberem pollicetur: verum deinde per tempestatem et aëra frigidum laesa, quo minus illos fructus suos perco-

- καὶ παρεμποδιζόμενον εἰς τὸ πεπᾶναι ταύτην.
ἐντεῦθεν οἱ σπουδάζοντες ἐκ φιλαδίκου γυνάμης
τοῖς ἄλλοτρίοις ἐντροφεῖν καὶ τὰς οὐσίας αὐξάνειν,
3320 κατὰ πολὺν τοῦ θέλοντος κωλύειν ἐρημίαν B
λίχοις ἐπεντραυλίζοντες ταῖς κόραις τοῖς ὀθνηίοις
ἐλπίστεον διήρπαζον ἐσθλόν τὰ τῶν πέλας,
καὶ γέροις ἦν ἡπαισταχοῦ καὶ στόνος οἰμωγμάτων,
ὀλοστροφμοὶ καὶ στεναγμοί, θορήνοι, στερονοκτεπταί.
3325 πόλις δ' ὁμοῦ μὲν ἔγεμε συγχῶν θυμιαμάτων,
ὁμοῦ δ' ὑπερπεπλήρωτο παιάνων καὶ δακρύων.
ταῦθ' ὁ κρατῶν ὡς ἤκουσε, τὴν μὲν ψυχὴν ἐπλήγη,
οὐκ ἔχων δ' ὅτι δράσειεν (ἔσθιγγον γὰρ αἱ νόσοι)
ἐν ἀπειλαῖς ἐπτόχησε μόναις τοὺς κακοσχόλους,
3330 ὥσπερ εἰ θῆρ ὑπέρακμος ἔξωρος καὶ τριγέρων C
βλέπει τοὺς σκύμνους τοὺς αὐτοῦ πικρῶς ἄρπαζομένους,
καὶ μηδαμῶθεν ἄλλοθεν σθένων αὐτοῖς ἁμῦναι
ρηικιῶδεις πέμπει βρυχηθμοὺς ἀπὸ καρδίας μέσης.
ἀλλ' οὐκ ἐπέρανεν οὐδὲν ὁ βασιλεὺς ἐν τούτοις·
3335 ἦ γὰρ τοι φιλοχρήματος καὶ ῥυπαρὰ καρδίᾳ
οὐ δεσσωπεῖται τοὺς θεσμούς τοὺς τῆς φιλαλληλίας,
οὐ φρίσσει βλέφαρον θεοῦ, κράτορας οὐκ αἰδεῖται,
οὐ κατοικτεῖρει συνοχὴν, οὐ συντριβὴν καρδίας.
'Ὡς οὖν τὸ μὲν κακεντρεχὲς κατέλαχεν εἰς πλεόν
3340 καὶ πανταχοῦ τὰς στυγητὰς ἐξέτεινε πλεκτάνας,
- 3318 φιλοδίκου A 3321 ταῖς] ἐν ARR ὀχνοίς R 3330 ὥσ-
περ ἂν R 3331 βλέπων R αὐτῷ R 3333 μυκηθμοὺς MR
3334 ἐπέραινειν A εἰς τοῦτο R

quat et ad maturitatem perducatur, impeditur. hinc usque veniebat ut quibus est studio per iniuriam bonis alienis frui suasque facultates inde collocupletare, propter magnam eorum raritatem ac solitudinem qui talia prohiberent, avaris oculis in aliena coniectis proximorum bona deprædarentur, raperent, agerent. ubique confusio, gemitus, eiulatus, lamentationes, plangens erant: urbs pariter frequentes habebat suffitus, et inter pænes lacrimæ non deerant. hæc cum accepisset imperator, animo quidem ille perturbabatur, verum efficere propterea nihil valens, quod a morbis domi constringeretur, improbos homines minis tantummodo terrebatur, non aliter atque bellua provecioris ætatis et iam senio confecta, si catulos suos rapi videat nec ullo modo subvenire ipsis possit, de medio pectore rugitus horrendos edit. nihil autem comminando imperator proficiebat. quippe avarus et sordidus animus leges amoris mutui non reveretur, oculos dei non metuit, imperatoris verecundia nulla ducitur, coartationem et compressionem afflictæ cordis non miseratur. cum igitur improbitas et versuta in circumscribendis aliis solertia magis magisque vi-

- D καὶ πάντας ἐπεβόσκετο τὸ τῆς κυκλίας στόμα,
ὁ δὲ κρατῶν ἀνήμευζεν ἥσυχυλλεν ἐδυσφύρει,
τις τῶν ἐν τέλει παρελθῶν εἰς μέσους μετὰ θάρρους
“ὦ βασιλεῦ” ἀνέκραγεν, “εἰ θελητόν ἐστί σοι
3345 ἐκ τῶν χειρῶν τῶν πονηρῶν ῥύεσθαι τοὺς ἰδίους,
ἐμοὶ τῆς ἐκδικήσεως ἐγχειρίσαι τὸ ξίφος.
κἂν μὲν ἐκτέμω κεφαλὰς τὰς τῆς πλεονεξίας
καὶ τρόπον τοῦ φιλόρπαγος ὡς Ἡρακλῆς τῆς ὕδρας,
χάρις μοι κείσεται πρὸς σοῦ καὶ πρὸς τῶν ὑπηκόων·
3350 εἰ δ’ οὐ, μὴ φείσῃ, βασιλεῦ, ἀλλ’ ὡς αἰσχύναντί σε
πελέκει μοι τὸν τρύχηλον ἀπόκοψον ἐνδίκως.”
P 69 ἤκουσε ταῦθ’ ὁ βασιλεὺς, ἐπένευσεν αὐτίκα,
ἐπήνισε τὸν ἄνθρωπον τῆς φιλανθρώπου γνώμης,
ἀρχὴν τὴν ἀνυπεύθυνον δίδωσι τῷ γενναίῳ
3355 (ἐπαρχον ἢ σινηθτια λέγει τὸν ταύτην σχόντα),
καὶ πᾶσι τρόποις παραινεῖ φροντίζειν τοῦ δικαίου.
ὁ μὲν οὖν ἀνιζώσατο τοιαύτην δυναστείαν,
καὶ ζήλου πλεονος πλησθεὶς εἶχετο τῶν πρακτέων·
συνέβη δὲ μετ’ οὐ πολὺ γενέσθαι τι τοιοῦτον,
3360 λόγου καὶ μνήμης ἄξιον καὶ πρέπον ἱστορεῖσθαι.
γυνὴ προσῆλθε πενιχρά, χηρεῖαν ἀνατλάσα,
μετ’ οἰμωγῆς, μετὰ βοῆς, μετὰ περιπαθείας,
B καταβοῶσα τῶν λαμπρῶν τινὸς καὶ περιδόξων,
3343 προσελθῶν M μέσον R κατεθάρρη A 3347 ἐκ-
τέμνω RR 3350 αἰσχύναντά MR 3351 μου MR v. 3355
om M 3358 πραγμάτων RR, πρακτόρων M 3361 ἀνα-
τλώσα R

res et incrementum sumeret, ubique dignos odio laqueos tenderet, os denique mali huius cunctos cum depasceret, atque interim deploraret eam miseriam imperator gravissimeque ferret, quidam e proceribus in medium cum singulari confidentia progressus exclamat "si tuos cupis, imperator, ex improborum manibus liberare, mihi vindicem gladium tradito. quodsi avaritiae capita hominumque rapacium artes ita resecuero quemadmodum Hercules Hydrae capita praecidit, erit quod tu subditi-que tui debere se mihi profiteantur. sin hoc non praestitero, ne mihi pepercis, imperator, sed ut hominem qui labem ac maculam tibi adsperserit, optimo iure securi percutito." imperator his auditis assensit, et egregia viri voluntate collaudata magistratum ei tribuit imperio nemini obnoxium, quem praefectum urbi dicunt: simul hortatur ut omnibus modis aequi iustique curam habeat. ille potestatem accipit, et maiorem in modum zelo quodam accensus negotia sibi commissa procurabat. non multum intercessit temporis, cum huiusmodi quiddam accidit, dignum quod memoriae prodatur et historiarum monumentis inscribatur. accessit ad praefectum vidua mulier, paupercola, cum clulatu clamore quiritia-

- πρὸς γένους ὄντος βασιλεῖ, μεγίστρον τὴν ἀξίαν,
 3365 καὶ τὸν φιλάδικον αὐτοῦ τρόπον αἰτιωμένην
 ὡς τὴν οὐσίαν τὴν αὐτῆς πᾶσαν διηρηπαχότος.
 ἤκουσε ταῦθ' ὁ ζηλωτὴς ἐκείνος τοῦ δικαίου,
 προσέσχε τοῖς οἰμώγμασιν, ἔκτειρε τὴν γυναῖκα,
 πέμπει μετακαλούμενος τὸν μάγιστρον εἰς κρίσιν.
 3370 ὁ μάγιστρος οὐ πείθεται, καταφρονεῖ τῆς δίκης,
 καταγελά τοῦ δικαστοῦ, τὴν κρίσιν μυκτηρίζει.
 καὶ δεῖπνον ἄβροτράπεζον τελούντος τοῦ κρατοῦντος
 συμποσιδῶζον μετ' αὐτοῦ σὺν ἄλλοις ἀφικνεῖται.
 τὸ μετὰ τοῦτο τί καὶ πῶς; ὁ δικαστὴς θνυμοῦται,
 3375 φοιτᾷ πρὸς τὰ βασιλεια, φαίνεται τῷ κρατοῦντι,
 βλέπει λιπαροτράπεζαν ἐν μέσῳ πανδυσίου,
 ὁρᾷ συνανακείμενον μετὰ τῶν δαιτυμόνων
 ἐκείνον τὸν ἀπόζοντα πλεονεξίας μύσους.
 ὡς εἶδεν, ἀναφλέγεται τῷ ζήλῳ τὴν καρδίαν,
 3380 καὶ παρηρησιασάμενος φησὶ πρὸς Ἰουστίνον
 "εἰ μὲν ἐμμένεις, βασιλεῦ, τοῖς προτεθεσπισμένοις
 καὶ βούλει τοὺς φιλόρπαγας ὑπάγεσθαι ταῖς δίκαις,
 καὶ γὰρ σοὶ πρόθυμος ποιεῖν τὰ προὔπεσχημένα·
 εἰ δέ σοι τις μετέμειλος ὢν ἔπραξας ἐπὶ ἡλθε,
 3385 ἔμοι τὴν ἔπαρχον ἀρχὴν ταύτην παρεσχηκότι,
 ἰδοὺ σοὶ πάρεστιν αὐτὴν πύλιν ἀπολαμβάνειν.

3364 μάγιστρον A

3369 μάγιστρον A

3378 μύσους RR

time viri cuiusdam illustris et clari, qui dignitate magister, consanguinitate imperatori iunctus esset, nomen deferens, deque illius iniuria quereas, quod facultates ei suas omnes eripuiasset. audit haec aemulator illi iuris et aequi, viduae querelis animum advertit, commiseratione tangitur, mittit qui magistrum in iudicio comparere iubeant. magister non obtemperare, actionem floccifacere, iudicem per ludibrium irridere, sanis iudicium ipsum exagitare. quia denique prandium imperator latitum praebiturus invitatis nonnullis erat, ei convivio cum aliis interfuturus abit. quid hinc factum? ira index accenditur, in regiam se confert, imperatori conspiciendum offert, quem opimo in convivio sedentem videbat: inter alios invitatos etiam rapacem illum accumbentem cernit. eo conspecto singulari fervore cordis inflammatur, et ore liberrimo Institium hisce verbis alloquitur "si perstas, imperator, in iis quae semel abs te decreta sancitaque sunt et homines rapaces maltari via, equidem paratus sum atque cupidus ut id praestem quod dudum me praestiturum pollicebat. sin te, qui praefecti munus mihi mandasti, ante actorum paenitet: ea facultatem habes eius mihi vicissim auferendi. nam equidem culpa vacare volo, cum tu piacularis et improbos homines amicos facias, iti-

Cous. *Manasses.*

- ἐγὼ γὰρ ἀναίτιατος σοῦ ποιουμένου φίλους
 D τοὺς ἐξαγίστους καὶ σκαιοὺς καὶ τοὺς ὑπομοχθήρους,
 καὶ συμπαρалаμβάνοντος συμπτώτας ὁμοδείπνους
 3390 ἀνθρώπους κακογνώμονας καὶ κακεντρεχεστάτους.
 πρὸς ταῦθ' ὁ γαληνύτατος καὶ πρῶος Ἰουστίνος
 περιπαθές τι καὶ βαρὺ καὶ βύθιον οἰμῶξας
 ' εἰ μὲν ἐγώ' φησιν " αὐτὸς ἄδικον εἰργασμαί τι,
 αὐτίκα με κατάρραξον τοῦ βασιλείου θρόνον."
 3395 εἰ δέ τίς μοι τῶν συμποτῶν καὶ συνανακειμένων,
 τοῦτό σοι πᾶρισι ποιεῖν ὃ πάλαι διεσκέψα.
 βυβαὶ τῆς γαληνότητος καὶ τῆς χρησιότητός σου,
 αὐτοκρατόρων ἄριστε, δικαιοφύλαξ πρᾶε.
 εἶρηκε μὲν ὁ βασιλεύς, ὁ μάγιστρος δ' αὐτίκα
 3400 ἀναρπαγείς πρὸς τοῦ κριτοῦ σὺν ἑλκυσμοῖς βιαίως
 ἐκ συμποσίου καὶ τρυφῆς, ἐκ μέσων ὁμοδείπνων,
 P 70 ἐκ τρυπεῶν πολυτελῶν καὶ μεγαλοδαπάνων,
 ἤγετο πρὸς κριτήριον δίκας ὑφίξειν μέλλων.
 ἐστάθη πρὸ τοῦ βήματος τρέμων πεφοβημένος
 3405 ὁ πρὶν ὑπεραιρόμενος, ὁ σοβαρός, ὁ γαῦρος.
 καὶ πάλιν τὸ μὲν γύναιον ὡς πρῶην κατηγόρει
 καὶ προῦφερε τὴν ἄρπαγὴν, ἤλεγχε τὴν κακίαν.
 ὁ δὲ πεφίμωτο καὶ βοῦν ἐπὶ τῆς γλώττης εἶχεν,
 ὁ πρὶν σοβαροπρόσωπος, ὁ πρῶην φρυκτικίως.
 3410 οὕτως ἀπαρρησίαστον κακομηχάνου στόμα.
 ὡς οὖν ζητήσας ἀκριβῶς καὶ πολυπραγμονήσας

3392 βαθθ MR

3395 καὶ] τῶν M

v. 3399 om M

3400 συναλασμοῖς A

3401 καὶ μέσου M

3403 ἤγαγε M

3404 ὁλος R

3405 καὶ σοβαρός καὶ M

demque perversos et ad nocendum ingeniosissimos, convivii mensisque
 tuis adhibeas." ad ea placidissimus ille mitisque Iustinus, dolenter ex
 imo pectore ducto suspirio, si me ipsum" ait "insolenter aliquid de-
 signasse constat, mox imperatorio me throno detrahit. sin aliquis con-
 viviarum, qui mecum hic accumbunt, iniurius in quemquam fuit, licet
 mox facias quod dudum tuo cum animo constituisti." papae, quanta fuit
 haec in te animi serenitas atque bonitas, imperatorum optime, iuris et
 aequi mitissime custos. vix imperator haec prolocutus fuerat, cum ma-
 gister ille per vim a iudice de convivarum coetu mensisque sumptuosius
 abreptus ad tribunal deducitur, illatae poenas iniuriae luiturus. stabat
 ante tribunal tremens ac territus, qui non ita pridem elato animo super-
 biebat. mulier rursus accusationem suam instituebat, quae per rapinam
 amisisset indicabat, facinoris hominem convincebat. ille contra, ferox
 antehac et insolens, mutus illic stabat, et in lingua, quod aiunt, bovem
 habebat. ita nimirum os hominis malefici libertate loquendi destituitur.

- ὁ μεγαλόνοτος δικαστὴς καὶ τοῦ δικαίου φύλαξ
 εἶρε παθοῦσαν συμφορὰς βαρυσυμφορωτάτας
 τὴν προσελθοῦσαν ὡς χερσὶν ἁδίκους ληστευθεῖσαν, B
- 3415 ὥμοις βουνέυροις τὸν λιμπρὸν ἐκείνον καταικίξει
 καὶ ταῖς χαλάζιαις τῶν πυκνῶν μυστίγων μολωπίζει,
 καὶ πᾶν τὸ σῶμα ταῖς πληγαῖς κατὰστικτον δεικνύει,
 εἶτα ψιλοῖ τὸ γένειον ἕως ἐπιδερμίδος,
 κείρει καὶ τρίχας κεφαλῆς, τὸ πρόσωπον αἰσχύνει,
- 3420 παλιμπετὴ καλίστροφον ἐπιβιάζει κτήνους,
 δημοσιεύει τὸ κακὸν ἐν μέσοις λεωφόροις,
 καὶ θριαμβεύει δυσκλειῶς τοῦτον καὶ στηλιτεύει,
 καὶ τῆς οὐσίας τῆς αὐτοῦ δεσπότην καθιστάνει
 τὴν ὑπ' αὐτοῦ πολλὰ δεινὰ τλάσαν καὶ πικρανθεῖσαν. C
- 3425 οὕτως οὐδὲν ἐφύμιλλον φιλελευθέρω γνώμη
 οὕτως ἀφιλοχρήματος καὶ μὴ δεδουλωμένος
 εὐπαρρησίματος ἀνὴρ οὐ πρόσωπα λαμβάνει,
 οὐ δειλιᾷ τοὺς ὑψηλοὺς, οὐδένα καταιπτήσσει,
 πτηνός, ἂν εἴη,ς, αἰτός, εὐπτερος, ὑψιβύμων,
- 3430 ὑπ' οὐδενὸς κρατούμενος τῶν ἐπὶ γῆς πραγμάτων.
 ἂν ἔχῃς γνώμην καυαρὰν κερδῶν ὑψηλοτέρων,
 ἂν μὴ θυπαίνῃς τὴν ψυχὴν λημμάτων κισδηλαίαις,
 οὐ πτοηθῇς βυσσιεῖς, οὐκ αἰσχυνθήσῃ δῆμον,
 οὐ πτήξεις ὑπερέχοντας, οὐ μεγαλοδυνάμους.

3413 φοροῦσαν M 3414 αἶς] ἐν R, καὶ R 3415 δεινὸν R
 ἐκ. κατ.] κατ. τὴν σάρκα M 3418 ἐσρεῖ R 3425 φιλελευ-
 θέρον γνώμης RR 3432 χρημάτων βδελυγία R, λημμάτων
 κισδηλίᾳ R

cam ergo prudentissimus iudex et aequi iustique custos, re accurate cu-
 riosaque pervestigata, mulierculam indigna passam suisque facultatibus
 iniuste spoliata deprehendisset, crudis boum nervis illastrem illum virum
 per contumeliam caedi iubet, ac tantopere flagellari, dum corpore toto
 plagarum cicatrices exstarent. deinde mentum ei denudat ad cutem us-
 que, ac rasis capitis crinibus vultuque deturpato inversum asino impo-
 nit, facinus mediis in plateis proclamat, hominem per summam ignomi-
 niam circumvehi velut in triumpho et affici contumelia iubet. tandem
 facultates eius mulieri attribuit, quae oppressa per ipsum acerbique
 tractata fuerat. sic nihil ad animum libertatis studiosum comparari pot-
 est: sic homo alienus ab avaritia, nec ulli rei mancipatus sed ingenuus,
 nemini personam acceptat; non excelso conspicuos loco metuit, neminem
 formidat: dixeris eum esse volucrem, aquilam celerem, sublimia poten-
 tem, nullis rebus terrenis addictam. si puram habeas mentem et lucris
 superiorem, si donorum captione animum non sordidaveris, reges non
 formidabis, plebem non revereberis, non exigios et magna praeditos po-
 tentia metues.

- 3435 Ἄλλ' ἐπανακαμπτίον μοι πρὸς τὰ τῆς ἱστορίας.
 τοῦτο πολλοὺς ἐφόβησε, τοῦτο πολλοὺς ἐπέσχε·
 ἐντεῖθεν συνεστύλησαν πολλοὶ τῆς ἀδικίας
 D τὴν πρόθεσιν καὶ τὴν ὁρμὴν τὴν εἰς πλεονεξίαν·
 τὸ δισπαράκλητον καὶ γὰρ καὶ φοβερὸν εἰς κρίσεις
- 3440 τοῦ δικαστοῦ κατέσειπεν ἀπάντων τὰς καρδίας.
 ἐνθεν γαλήνη πανταχοῦ τῆς δικαιοπραγίας
 ἀντὶ χειμῶνος καὶ στεγνῆς θυέλλης ἐφηπλώθη.
 ἀντὶ κυμάτων καὶ βρασμῶν ἐξέλιπεν εὐδία,
 καὶ πέλαιος ἀτύραχον ἐπλέετο τοῦ βίου·
- 3445 πνεῦμα θεοῦ γὰρ ἄντικρυς ἐπέπνεεν ἡδύπνου,
 καὶ κατεσίγαζε δεινὰς καὶ πολυρρόθους ζάλας.
 Τούτῃ συνῆν τῷ βασιλεῖ καὶ σύζυγος Σοφία;
 ἀνδρεία, μεγαλόμυχος, μεγαλοδωροτάτη.
 ἦτις μαθοῦσα τὸ κοινὸν κόπτεσθαι καὶ στεγνάζειν
- 3450 ὥς χρεῖσι βαρσόμενον οἷα δεσμοῖς ἀγκύτοις,
 P 71 συναγαγούσα τῶν χρεῶν πάντα τὰ γραμματεῖα
 αὐτὰ μὲν ἐνερπόλησε, τοῖς δὲ χρεωφειλέταις
 ἀπέδωκε τὰ δάνεια χρημάτων ἐξ οἰκείων.
 ὅσοις δ' ἑτέροις ἀγαθοῖς καὶ μεγαλοδωραῖς
- 3455 ὁ βασιλεὺς ἢ βασιλὶς ἐπλάκων τὰς πόλεις.
 ἤπυσεν πάρεστι μαθεῖν ἐκ τῶν ὁλόγων τούτων·
 καὶ γὰρ τοι καὶ μικρότατον γεῦμα τὸν ὄλον πίθον
- v. 3437 om M 3438 τῆς πλεονεξίας AR 3446 πολυρ-
 ρόθους R 3457 κίθον βίου R

Sed enim ad historiae seriem mihi revertendum est. hoc factum multis terrori fuit et multos in officio continuit. ex eo tempore ab inferendis iniuriis alienisque concupiscendis plerique semet abstinebant: quippe iudicis animus inexorabilis et in iudicando severus mentes omnium perculerat. hinc pro tempestate ac tristi procella succedebat ubique serenitas observationis iusti et aequi: hinc fluctum et marini cuiusdam velut aestus loco tranquillitas iucande velut arridebat, vitaeque pelagus citra perturbationem ullam navigabatur. quippe divini cuiusdam gratique venti aura spirabat.

Uxorē imperator hic Sophiam habebat, feminam virilem, magnanimitatem, munificentissimam; quae cum homines vulgo magno in maerore degere cognovisset, quod aere alieno ceu vinculis inextricabilibus gravarentur, omnibus obaeratorum tabulis collectis, eas ipsas quidem concrenavit, ac creditoribus quae deberentur ex suo numerari curavit. de quibus hactenus breviter commemoratis intelligere licet quantis ceteroquin etiam bonis quantaque liberalitate tam imperator hic quam imperatrix totas urbes foverint. quippe gustus etiam perexiguus docti totius,

- καὶ πέπλον τὸ εὐόφαντον τὸ κράσπεδον γνωρίζει,
καὶ λέων ὁ μεγάλυμος δῆλος ἐκ τῶν ὀνύχων.
- 3460 Ἐπεὶ δ' οὐκ ἦν θυγάτριον ἀλλ' οὐδ' υἱὸς ἐκείνοις,
ὁ βασιλεὺς Τιβέριον εἰσποίητον ὡς παῖδα
ἐπιλεξάμενος δεινὸν ἐν στρατηγίαις ὄντα
πρῶτον μὲν τῷ τοῦ Καίσαρος κατακοσμεῖ στεφάνῳ, B
μετὰ βραχὺ δὲ πρὸς ταῦτα συναγαγὼν τὸν ὄχλον,
3465 τοὺς ἱερεῖς, τὴν σύγκλητον, ἅπαντας τοὺς ἐν τέλει,
καὶ παραινέσει πολλὰς ἐνθέοις καταρτίσας,
τὰ σκήπτρα πυραδίδωσι τῆς αὐτοκρατορίας,
ἔτι καὶ ζῶν καὶ περιὼν καὶ μὴ τὰ λοῖσθα πνέων,
ἔτεσι δέκα πρὸς τρισὶ μῆνας σκηπτροκρατήσας.
3470 ἀλλὰ γὰρ ὑπνωσε μικρὸν ἐπιβιούς τὸν ὕπνον
τὸν νήγρετον καὶ πύγκοινον, τὸν ἀπὸ τοῦ θανάτου,
καὶ λίθος κατεκύλυψε τὸν τηλικούτον ἄνδρα·
σὺ γὰρ καλόν, οὐκ ἔμπικρον ἢ φύσις δυνωπειῖται,
ὁμοῦ δὲ φύρδην ἅπαντας τίθησι τυμβοχόους.
3475 Ὡς ἤδη δὲ Τιβέριος παρήλθεν εἰς τὸ κράτος, C
ἐκ πρώτης, ὡς φυσί, γραμμῆς ἔδειξε τὰς ἐλπίδας
μὴ ψευσαμένας ἐπ' αὐτῷ τοῦ προχειρισμένου.
τὴν μὲν γὰρ μεγαλόδωρον βυσίλισσιν Σοφίαν
μυρίαῖς ἀντημέψατο ταῖς ἀγαθοεργίαις,
3480 τοῖς δ' ὑπηκόοις ὀχετοὺς ἔβλυσεν εὐποιίας

3461 εἰς R 3466 τὴν σύγκλητον τοὺς ἱερεῖς RR 3469 τρισὶν
ἀπὸς ex. R. om versum R 3471 καὶ τὸν M 3477 ἐν R
3480 εὐποιίας M

et contexti egregie pepli documentum fimbria praebet, ut leo magnanimus ex unguibus agnoscitur.

Cum autem nullum neque filium neque filiam haberent, Tiberium imperator, hominem in re militari praestantem, adoptatum filii loco, Caesaris primum corona exornat; neque multo post coactis in unum plebe senatu sacerdotibus, universis proceribus, cum multis et divinis omnes cohortationibus instruxisset, eidem imperii sceptrum vivus et superstes adhuc nec halitum extremum ducens tradidit. sed enim exiguum ad tempus vita deinceps fruens somno mortis inexcitabili et omnibus communi sopitus est, ac sub exiguum saxum talis tantusque vir conditus. quippe nec formoso nec experienti natura parcat, sed omnes citra discrimen in sepulchra coniicit.

Posteaquam imperium Tiberius occipisset, statim prima, quod dicitur, linea demonstravit minime vanam fuisse spem eius a quo adoptatus et praefectus rebus fuisset. nam munificae imperatrici Sophiae beneficiis infinitis vicem rependit, et directis in subditos benignitatis rivis au-

καὶ φλέβας ἀνεστέρωσε χρυσίδας ἀφρόνους.
ἐπὶ παραμυθία δὲ τῶν νόσοις παλαιόντων
καὶ τῶν καμνόντων τῷ λυγρῷ καὶ πολυπόνῳ γῆρῳ
οἴκους ἀνήγειρε πολλοὺς καὶ πενητοτροφεῖα.

3485 καὶ πρῶτος κατεβύλετο τὰς ῥίζας τοῦ τιμένους
τῶν τεσσαράκοντα Χριστοῦ μαρτύρων καλλινίκων.
ἐπὶ δυοὶ σαλεύων δὲ τὸν βίον θυγατράσι

τοῦτων μιᾷ συζεύγνυσι Μανρίκιον εἰς γάμον,
D ἄνδρα δραστηριώτατον, τὸ γένος Καππαδόκην,

3490 καὶ μέλλων γαμοδαΐσια τῆς νύμφης ἐεορτάζειν
ἀναγορεύει Καίσαρα τὸν τῆς παιδὸς νυμφίον.
καὶ μετ' ὀλίγον τελευτᾷ πρὸ χρόνου, πρὸ τῆς ὥρας,
μὴ γῆρως ἐφραψάμενος, μὴ κατιδὼν τὸν σάχυν
τῆς ἡλικίας ὥριμον καὶ χορῶντα δρεπάνον,

3495 ἰθύνας τὸ βασιλεῖον τέσσαρσι χρόνοις κράτος.
εὐθὺς δ' ἐπιλαμβάνεται Μανρίκιος τῶν σκῆπτρων,
τοῦ Τιβερίου κρίναντος τὸν ἄνδρα βασιλεύειν.

Οὗτος γαμβρὸν ἐπ' ἀδελφῇ τὸν Φιλιππικὸν ἔσχει,
ἄνδρα γενναῖον, εὐτολμον, μέγαν ἐν στρατηγίαις,

3500 καὶ πλοῦτῳ περιβρίθοντα καὶ λάμποντα συνέσει,
ἄρτι λιπόντα τὴν λαμπρὰν Ῥώμην τὴν πρεσβυτέραν
P 72 καὶ πρὸς Κωνσταντινούπολιν μετακωροηκότα.

τοῦτον λαμπρὸν γενόμενον ἐπὶ τροπαιοσχίᾳ
καὶ παραλίσαντα Περσῶν τὸ φρύαγμα τὸ γαῦρον

3505 καὶ καταγωνισάμενον ἐν μάχαις φοικαλλαῖς
ὑπώπτει Μανρίκιος ὡς δὴ βασιλειῶντα

3483 βίῳ A

3484 πενητοτροφίας A

3485 πρῶτα R

3489 Καππαδόκα M

3493 γῆρας AR, γήρους M

reas venas affatim aperuit. praeterea fovendis et alendis aegrotis, senio confectis, pauperibus complures domos extruxit et destinavit. primus etiam templi 40 Christi testium, praeclara victoria potitorum, fundamenta iecit. cum autem filias tantum duas haberet, earum alteri Mauricium matrimonio iungit, virum ad res gerendas acerrimum, natione Cappadocem; cumque nuptias puellae celebraturus esset, sponsum eius Caesarem renuntiat. neque multe post morte immatura exstinctus est, administrato quattuor annis imperio. eo mortuo Mauricius imperium occipit, quem virum Tiberius dignum iudicaverat, qui regnaret.

Habebat Mauricius affinem Philippicum, suae videlicet sororis maritum, virum generosum, audacem, in ductitandis copiis magnum, opibus locupletem, illustrem prudentia; qui non ita dudum relicta Roma veteri Cypollin commigraverat. hunc victoriis claratum Persicaeque superbiae domitorem suspectum Mauricius habebat tanquam imperii rapiendi cupi-

- καὶ παραρπάζειν θέλοντα τὴν αὐτοκρατορίαν.
 ἦν δὲ παραίτιον αὐτῷ ταύτης τῆς ὑποψίας,
 ὅτι τινὲς τῶν περιττῶν καὶ τῶν προφοιβαζόντων
 3510 τῷ Μαυρικίῳ προύφερον ὕθλους τινὰς γραῶδεις,
 ὡς τὴν ζωὴν καὶ τὴν ἀρχὴν ἀφαιρεθῆναι μέλλοι
 πρὸς τινος ἔχοντος τὸ φῖ στοιχεῖον ἐν τῇ κλήσει.
 ἐντεῦθεν ὁ περιλαμπρος, ὁ μέγας ἐν ταῖς μάχαις
 τοῦ φθότου φεῦ ἀποληφθεὶς ἐν μέσοις ἀρκυστάτοις B
 3515 μεταμφιέννυται στυγνὴν ἀντὶ λαμπρᾶς ἐσθῆτα,
 καὶ τῶν τριχῶν τῆς κεφαλῆς σίδηρος κατορχίται
 τοῦ πολυόλβου, τοῦ κλεινοῦ, τοῦ καρτεροκαρδίου.
 Ἄλλ' ἦσαν ἄρα γηγενῶν ἐπισφαλεῖς αἱ φρένες,
 καὶ πρὸς τὰ μέλλοντα τυφλαὶ τῶν λογισμῶν αἱ κόραι.
 3520 εἰς τί μὲν οὖν κατήντησε καὶ τέλος οἶον ἔσχε
 τὸ φοίβασμα καὶ κόμπευμα τῶν τερατολογούντων,
 τοῖς ἐφεξῆς γνωσθήσεται καὶ τοῖς ῥηθρησομένοις·
 ὁ δὲ χαγάνος προσβυλὼν Ῥωμαίων τοῖς φρουρίοις
 (ἦν δ' ὁ χαγάνος βασιλεὺς Σκυθῶν τῶν προσαρκτικῶν)
 3525 καὶ πόλεις χειρωσάμενος ἐπ' ἄλλους ἐξ ἐφόδου,
 καὶ πῦσαν ἱστρογείτονα χώραν λεηλατήσας,
 καὶ δειξας αἱματόφυρτα τοῦ ποταμοῦ τὰ ῥέιθρα, C
 καὶ ξίφος πᾶν καὶ δόρυ πᾶν τοῖς φύνοις καταλούσας,
 τέλος πολλὰ συναγαγὼν δορυαλώτων σμήνος,
 3530 εἰς δώδεκα ποσοῦμενον χιλιανδρίας ὕλας,
 πέμπει πρὸς τὸν Μαυρίκιον τὸν κράτορα Ῥωμαίων,

3522 ῥηθήσεται καὶ τοῖς λεγθρησομένοις R 3524 πρὸς ἀρκτίων R
 3530 ὅλας χιλιανδρίας AMR

dam. et erat obiter quaedam suspicionis huius causa, quod curiosi quidam homines et divinandi periti Mauricio nugas aniles proposuerant, futurum scilicet ut vita pariter imperioque spoliaretur a quodam cuius a φ littera nomen occiperet. hinc factum ut Philippicus ille clarissimus et magnus in praелиis, medias in casses invidiae delatus, cum veste splendida tristem commutaret capitisque erines amitteret.

Enimvero fallebantur mortaliū animi, et oculi ratiocinationum in rebus futuris alucinabantur. vaticinii quidem huius quis fuerit exitus, deinceps a nobis exponetur. ceterum chaganus, Scytharum septentrionalium rex, cum Romanorum castella invasisset, impetu primo quasdam munitas urbes cepisset, omnem Istro vicinam regionem populatus fuisset, amnis ipsius flumina sanguine interfectorum tinxisset, suorum enses et hastas cruore abluisse, tandem magna captivorum multitudine coacta, quae virorum ad duodecim milia contineret, ad Mauriciū Romanorum

παρακαλῶν λυτρώσασθαι τοὺς ἡχμαλωτισμένους
καὶ χρήμασιν ἀλλάξασθαι τὸ πλῆθος τοσαυτοῖς.
ἀλλ' οὐ κατέκαμψεν αὐτοῦ τὴν σκληρογνωμοσύνην

3535 οὐ Σκυθικῆς ὁμότητος ἀπόνοια καὶ λύσσα,
οὐκ ἀγριόθυμος ὁρμὴ χαγάνου τοῦ βαρβάρου,
οὐ πένθος, οὐκ ὀλοφρυμός, οὐ δάκρυ τῶν ὑλόντων·
δισμὸν γὰρ εἶχεν ἀρραγῇ τὴν φιλοχρηματίαν.
καὶ πάλιν ὁ τριβύρβυρος ἐκείνος ὁ χαγάνος

D 3540 ἐκπέμπει πρὸς Μαυρίκιον μετριοτέρους λόγους
καθυφιεῖς καὶ τὸ ποσὸν κατάγων τῶν χρημάτων.
ὥς δ' ἦν ἄσπις ὁ βασιλεὺς τὰς ἀκοὰς συμβῶν
οὐδ' ἀνεχόμενος φωνῆς ἄφειν ἐπαθόντων,
θυμοῦται φεῦ ὥς πάρδαλις, ὥς τίγρις ὁ χαγάνος,

3545 καταψηφίζεται πικρὸν τοσαυτανδρίας πότιον,
θερλεῖ φεῦ τοῖς ξίφεσι τὸ πλῆθος τὸ τοσοῦτον,
καὶ πᾶν τὸ πρόσωπον τῆς γῆς τοῖς πτώμασι καλύπτει·
τὰς πεδιάδας τὰς ἐκεῖ δείκνυσι λυθροφύρτους,
καταστορέσας ὥς κορμούς πεύκης νεκρῶν σωρείαν.

3550 Χρυσὲ διώκτα, τύραννε, παντόλμε, δυλοπλόκε,
πάντων κακῶν ἀκρόπολις, φρονύριον ἀπωλείας,
ἐλέπολις, ῥιπένυλξις, σπαυράκτρια τειχέων,
P 73 πόλεων τειχοσειστρία, τινάκτρια δωμάτων,

3532 παρακινῶν AM

3533 ἰσαριθμοῖς R

3535 ἀπήνεια R

3536 ἀρχὴ A

3537 δάκρυον ὑλόντων A

3543 φωνὰς R

ὑλόντων ἐπαφειν R

3546 σμήνος M

3547 αἵμασι M

3548 τὰς π.] καὶ π. M

3549 κατασφραγίσας R, ἐγκαταστρώ-

σας R

3551 φρ. ἀπ.] πάντων κακῶν ἢ ῥίξα M

imperatorem mittit, utque captivos redimat hortatur. verum neque Scythicae crudelitatis extremus furor, neque barbari regis immanitas, neque luctus eiulationes lacrimae captivorum flectere durum imperatoris animum poterant, qui ab avaritia totus erat occupatus. rursus ergo barbarissimus ille chaganus, suis ad Mauricium missis, moderatius et aequius agi cum eo iubet, magna de pretio summa deducta. cum autem imperator aspidem imitans aures obturaret nec vocem excantantium admittere vellet, excandescit (proh dolor) chaganus pantherae ac tigridis instar, morti tot homines addicit, tantam (heu) multitudinem gladiis interficit, totam regionis superficiem cadaveribus mortuorum operit, campos omnes sanguine cruentat, acervis hominum interfectorum ad pinei stiptitis altitudinem constratos.

O aurum, tyranne crudelis, hominum persecutor, audacissime, fraudulente, arx malorum omnium, omnium malorum radix, castellum pernicii, vastator urbium, propugnaculorum eversor, murorum dilacerator, oppidorum oppugnator, aedium succussor, quolibet malis mortales dive-

- οἷς κακοῖς τοῦς γηγενεῖς κρειωκοπεῖς καὶ τρύχεις!
- 3555 οὐδὲν ἀνθαμιλλᾷται σοι πραγμάτων τῶν ἐν βίῳ,
οὐδὲν ἀντιφερῖζει σοι πάντων τῶν ἐπιγείων.
μαλύσσεις τὸν ἀμύλακτον, τὸν μαλυκὸν σκληρύνεις·
γλώσσαν ἀνοίγεις ἄφωνον, λάλον ἐπιστομίζεις·
ποιεῖς βραδὺν τὸν δρομικόν, πτηνόπουν τὸν ἀργύπουν.
- 3560 πειράζεις μὲν καὶ θεληγητὸν ἐπάγεις ταῖς καρδίαις,
καὶ γοητεύεις ἵνῃς ἀφύκτοις τὰς αἰσθήσεις,
ἀλλὰ σου τὸ καλλίχροον ὡς ἔχιδνα φαρμάσσει.
θεσμοὺς καὶ νόμους συμπατεῖς καὶ τὴν αἰδῶ διώκεις. B
τυμβωρυχεῖς, τοιχωρυχεῖς, ἀπεμπολεῖς, προδίδως.
- 3565 λῆρος τὸ κομπενόμενον, ὡς ἔοικε, καὶ μῦθος,
ὡς ἄρα τὸν ἀδύμαντα μόνον αἶμα μαλθάσσει·
τί γάρ σου δραστικώτερον καὶ λίθους ἀπαλύνει;
τί δὲ τὴν ὑπερίσχυρον ἰσχύν σου διαφεύγει;
Ὡδὲ μὲν ταῦτα στήτω μοι, τὰ δ' ἐφεξῆς ὅποια;
- 3570 τὸν φόνον τὸν μυρλανδρον ὁ βασιλεὺς μανθάνει,
καταγινώσκει τῆς αὐτοῦ φανλῆς μικρολογίας,
λογίζεται τὴν συμφορὰν, τὸ πάθος ἀναστένει,
καὶ μεταμέλει τὴν ψυχὴν πλήττεται βουρυτάτη.
ἐντεῦθεν δάκρυον ἀπὸ τῆς συχρὸν ἐκ τῶν δρυμμάτων
- 3575 καὶ στεναγμοὶ βαρέστονοι καρδίας ἀπὸ μέσης,
καὶ πύταγος βαρέδουπος τὰ στέρνα μωλωπίζων, C

3554 κακοποιεῖς A 3556 ἀντιφαιρῖζει AM 3557 μαλθάσ-
σεις MRR 3567 ἀπαλύνεις R 3571 μικρολογίας R
3575 ἐκ μέσης τῆς καρδίας R

tas! nulla res in hominum vita tecum in certamen descendere potest: nulla res terrena tecum potest in comparisonem venire. durum emolliis, mollem induras: linguam mutam solvis, loquacem comprimis: curiendo valentem tardum efficis, ac vicissim de tardo volucrem. corda inflammas et voluptate quadam demulces, sensus illecebris inevitabilibus ceu praestigiis quibusdam excantas, cum interim venustas illa tua non minus veneno suo quam vipera noceat. leges et iura proculcas, verencundiam et pudorem abigis, sepulchra violas, parietes perforas, nihil non habes vendale, nihil non prodas. nimirum frivolum quiddam est ac fabula mera, vulgo quod dicitur, adamantem solum sanguine mollixi. quid enim esse te possit efficacius, etiam in saxis emolliendis?

Enimvero de hoc satis. quid deinceps subsecutum? imperator deo immensis illis hominum caedibus cognoscit, avaritiam ipse suam damnat, calamitatem acceptam expendit, miseriam tantam deplorat: animus paenitudine gravissima percellitur. hinc crebrae in oculis lacrimae, gemitus ex intimo corde ducti, graves et cum vibicibus coniunctae pectoris ver-

- ὀλολυγμοὶ καὶ βρυχηθμοὶ καὶ πρὸς θῖδὸν ἐντεῖξις
μὴ πρὸς τὸ μέλλον τὰς ποινὰς αὐτῷ θησανριοθῆναι,
ἐνταῦθα δὲ τοῦ πταίσματος τὰς δίκας εἰσπραχθῆναι.
- 3580 κῆμπεται τούτοις ὁ θεὸς τοῖς γόοις, ἐπικλᾶται,
οἰκτερεῖ λιταζόμενον ἐκθύμως τὸν κρατοῦντα,
καὶ πρὸς τὴν αἵτησιν αὐτοῦ ταχέως ἐπινεύει,
σὺν ἀναρίθμοις δὲ στρατοῖς ὑπτάνεται κατ' ὄναρ,
καὶ τῷ Φωκᾷ τῷ φονικῷ κελεύει παραδοῦναι.
- 3585 ἦν ταῦτα, καὶ μετὰ μικρὸν ἀπὸ τοῦ στρατοπέδου
ὁ κάκιστος ἐφίσταται Φωκᾶς τοῖς βασιλείοις,
ἔξαιτησόμενός τινα παρὰ τοῦ βασιλέως·
- D καὶ μαστιγθεὶς καὶ διωχθεὶς ἐφ' οἷς ἀπεφλυᾶρει
ἀνθυποστρέφει, φαίνεται λοχάρχαϊς φαλαγγάρχαϊς
- 3590 πνέων μανίας καὶ θυμοῦ, καὶ λόγους ἀποπτύων
φληνάφους, ἀποπέμποντας ὁσμὴν ἀπαιδευσίας,
καὶ λύσσαν ἐρευνόμενος κυνὸς ὑλακομῶρον.
δεινοπαθεῖ τὸ σπράτευμα ψευθοῦν τῶν ἡλιπισμένων,
καὶ συνελθόντες εἰς ταῦτ' ἀστράτοις κλιματάρχαϊ
- 3595 κράτορα φεῦ τὸν λυσσητὴν Κέρβερον καθιστώσιν,
ἄνδρα ληστήν, βαρύνθυμον, φόνιον, ὁρμητιάν.
'Ὡς δ' ἔμαθε Μαυρίκιος καὶ τὴν ἀποστασίαν
καὶ τὸν ἀλάστορα Φωκᾶν κρατοῦντα φεῦ Ῥωμαίων,

3579 πτώματος AM

3586 τὴν βασιλῖδα R, τοῖς στρατιώταις A

3587 ἔξαιτησόμενος R

3591 ἀπὸ καρδίας R

3595 λυσση-

ρὸν R, μισητόν R

3598 Φωκᾶν κρατοῦντα τῶν Ῥωμαίων R

berationes, ululatus, rugitus, ad deum supplicationes, ne ad vitam seculatam supplicia cumularer, sed hic lapsus sui poenas exigeret. hisce lamentis deus fleotitur, imperatoris toto pectore supplicantis commiseratione tangitur, precibus ipsius annuit. sed tamen inter innumerabiles copias Mauricio se per quietem spectandum exhibet, eumque sanguinario Phocae tradi iubet. non magno temporis interiecto spatio sceleratissimus ille Phocas e castris advenit, quaedam ab imperatore commilitonibus suis exoratus. cumque flagris caesus et electus e regia foret ob ea quae importune deblaterasset, in castra revertitur, cohortium phalangumque ductores adit, meram spirans insaniam, plena iracundiae verba exspuens, quaeque meram stoliditatem et imperitiam redolent, latrantis denique canis in morem nil nisi rabiem eructans. quin etiam miseriam exercitus amplificat, spe sua frustrati. quapropter in unum coacti copiarum et provinciarum duces furiosum hunc Cerberum (proh impium facinus) imperatorem declarant, sceleratum inquam latronem, iracundum, sanguinarium, quaevis ad flagitia promptum.

Mauricius ubi de militum defectione certior factus esset ac pestem illam communem Phocam imperatorem renuntiatum esse didicisset, con-

- ᾠρησε μὲν διὰ φυγῆς κλέψαι τὴν σωτηρίαν,
 3600 ἀλύξαι δ' οὐκ ἐξίσχυσσε τὰς πανοθενεῖς παλάμας·
 τὸν γὰρ κρατῆρα τῆς θογῆς καὶ τῆς δικαίας ψήφου
 ἔμελλεν ἄκρατον πιεῖν ἄχρῃ καὶ τοῦ τρυγίου.
 τοῖνυν ἄλλοιςται φυγῶν ἔμα τῇ βασιλίδι
 καὶ τοῖς φνεῖσιν ἀπ' αὐτοῦ πορφυροφάντοις κλάδοις.
 3605 ὁ δὲ θεομισέστατος ἀνθρωποφόντης δράκων
 πάντας δημοῦ συναγαγὼν ἐπ' ὄψει Μαυρικίου
 κυροτομῆθ' ἠθριωδῶς τὰ πρῶτα μὲν τοὺς παῖδας
 τοὺς ἐν ἄκμῃ, τοὺς νεηγούς, εἴτα τὴν βασιλίδαν,
 καὶ μετ' αὐτοὺς Μαυρικιον (τῆς ἀνοχῆς σου, λόγε!)
 3610 χρόνοις ἐφ' ὅλοις εἴκοσι κρατήσαντα Ῥωμαίων.
 Εἰς τοῦτο μὲν ἀπέβησαν υἱὸς φλῆναφοι τερθρεῖαι
 καὶ τὰ χρησιμοδοτήματα τῶν περισσολογοφόντων·
 ὥς δ' ἐπελάβετο Φωκᾶς τοῦ κράτους καὶ τῶν σκήπτρων,
 ἐβῆθ' ἐκ πρώτης, ὥς φασι, βυλβίδος παρεγύμνου
 3615 τὸν θῆρα τὸν πικρόθυμον τὸν ἔνδον κεκρυμμένον·
 ἦν γὰρ τοὺς τρόπους φονικὸς, ὑγρόβιος, λυσσώδης,
 ἀκρατοπότης, πάρονος, ἀκρόχολος, οἰνόφλυξ.
 ἐντεῦθεν αἵματα ῥοφεῖν ὥσπερ βαρέφρων λέων
 καὶ σάρκας βρωματίζεσθαι ῥηγεφενῶν ἀνθρώπων
 3620 πόσιν ἐνόμιζε τερπνὴν, νέκταρος γλυκυτέραν.

3599 διαφυγεῖν M 3602 μέχρι A 3605 θεομισέστατος ἀν-
 θρωποφάγος R v. 3610 om RR, suffecto alter epigrammate
 illo A. P. 2 p. 792 n. 102, qui habent, post 3612 habent. transpo-
 suit Meursius. 3612 περισσοσοφόντων RR 3615 κεκλεισμέ-
 νον A 3616 τὸν τρόπον M 3618 αἱματοροφεῖν A, αἵ-
 ματα ῥοφᾶν RR

batur ille quidem fuga salutis suae consulere, verum de manibus illis omni-
 potentibus elabi nullo modo poterat: nam decretum erat ut irae iustique
 iudicii craterem ad ipsas usque faeces exhauriret. quapropter in fuga
 cum imperatrice ac natis in imperio liberis capitur. deinde invisissimus
 ille deo cruentusque draco, cunctis in conspectu Mauricii collectis, primo
 quidem liberis tam adultis quam iunioribus capita praecidi iubet, hinc
 imperatricem, ad extremum Mauricium interficit. o quanta patientia tua
 est, fili dei sermo.

Atque hic fuit exitus illarum praestigiarum et vaticiniorum, quae ab
 hominibus curiosas nimium artes tractantibus profecta fuerant. postea-
 quam Phocas imperium occupasset, a primis, quod aiunt, carceribus bel-
 luam acerbam intra ipsum additam ostentabat. nam moribus et indole
 sanguinaria praeditus erat, humida vita gaudens, furiosus, temulentus, in
 vino immodestus, iracundus, ebriosus. hinc fiebat ut in morem feri leo-
 nis sanguinem sorberet, ac opulentorum hominum carnibus vesci pro
 suavi potione duoceret ipsoque nectare dulciori. Narsem illum copiarum

- C οὗτος Ναρσῆν τὸν στρατηγόν, τὸ τῶν Ῥωμαίων θαῦμα,
 πυρὸς τροφήν πεποίηκε, καὶ τὸ τῆς παροιμίας,
 νεῦνιν καλλιπρόσωπον ἐστέρησεν ὀφθαλμῶν,
 τηλίκον ἄνδρα στρατηγὸν Ῥωμαίους ζημιώσας,
 3625 καὶ μέρος καίριον τεμὼν ἐκ τῆς ὀλομείλειας
 τὸ κάλλιστον ὁ κάκιστος ἠνθράκωσσε καμίνῳ,
 τὸν καὶ ζωῆς ἐπάξιον, εἰ δυνατόν, ἀλήθου
 ὁ τρισμυρίων ἄξιος πότμων πικροθανάτων.
 ἀλλὰ γὰρ ἤλγησεν ἡ γῆ λιμναζομένη φόνοις,
 5630 καὶ λυθροστάλακτος αὐτῷ καθ' ὥραν γινομένη
 βοῶς ἐξέρρηξεν οἰκτρῶς ἐκ στόματος ἀλάλου,
 καὶ τῆς τιγροπαρδάλεως κατεῖπε τῆς λυσσώδους.
 ἥρσις βλέψαυρα θεός, ἔβλεψε τὴν κακίαν,
 D καὶ κατοικτεῖρας τὰς σφαγὰς τῶν κραινομουμένων
 3635 τὴν δίκην ἐψηφίσατο τὴν τῆς ταυτοπαθείας.
 τῶν γὰρ ἐν τέλει καὶ λαμπρῶν τινὲς καὶ τῆς συγκλήτου,
 ὡς ἄρνας βλέποντες πικρῶς ἀνθρώπους θνομένους,
 δήμευμένους ἀπηνῶς, οἰκτρῶς σπαρασσομένους,
 καὶ πῦρ ὑφέρπον πανταχοῦ καὶ φλόγας ἐριβρόμους
 3640 ἀποτεφρούσας τὰ λαμπρὰ τῶν οἰκοδομημάτων,
 καὶ θῆρα τὸν ὠμόθυμον πίνοντα μὲν τοὺς φόνους,
 ὁμῶς μὴ κορεννύμενον ἀλλὰ διψῶντα πλέον,

3627 καὶ τὸν A ἀλύθου M, consentientibus, ut videtur, libris.
 an ἀλύθου? quod est v. 4434. 5630 αὐτῇ RR 3631 πικρῶς R 3634 κατοικτεῖρας MR 3636 καὶ τῆς] ἐκ τῆς RR
 3639 φλόγα ὑψομένην M

ducem, qui miraculum Romanorum erat, igni concremavit; atque hoc facto iuenculum, seu dici proverbio solet, eleganti vultu praeditum oculis privavit. proh qualem hoc viro extincto ducem Romanis ademit! nimirum e tota membrorum serie membrum longe utilissimum exsecuit, ac vir sceleratissimus optimum, infinitas acerbissimasque mortes commeritis perpetua, si fieri posset, vita dignum in carbones ac favillam redegit. enimvero tellus ipsa caedibus restagnans maerebat, et sanguinis stillicidio conspersa singulis horis, hominem intuita, voces plane miserabiles ex ore muto proferebat, et tigropardalim furentem accusabat. quapropter oculos deus aperuit, et hominis improbitate perspecta, miseratus eorum mactationes qui dilaniabantur, tale supplicium ei destinavit, ut quae ipse designasset, ea vicissim ab aliis perpetraretur. itaque proceres et illustres ac senatorii quidam ordinis viri, cum homines agnorum instar miserrime iugulari, proscribi crudeliter, miserandum in modum lacerari cernerent, ignemque hunc adeo cum flammis illustres domos in cineres redigentibus latissime serpere, immanem denique belluam caedibus quidem crudeliter pasci, non tamen exsatiari sed magis etiam sitire, de

- ἀγωνιῶσιν ὑπὲρ σφῶν, κινδύνους ὑφορῶνται,
 τῷ στρατηγῷ τῆς Ἀφρικῆς γράφουσιν Ἡρακλεῖν
 3645 στόλον κροτῆσαι δύσμαχον σκαφῶν θαλυσοπλῶν,
 καὶ προβαλέσθαι στρατηγὸν ναύαρχον καὶ στολάρχην
 τὸν παῖδα τὸν Ἡράκλειον κατὰ τοῦ παρανόμου.
 ἤκουσε ταῦθ' Ἡράκλειος, εἰς μάχην ἤρεθίσθη,
 καὶ στόλος ἑγροκίλευθος τὴν θάλασσαν ἐπλήρου,
 3650 καὶ πλοῦς ἐγένετο ταχὺς ἐπὶ τὴν Βυζαντίδα.
 μανθάνει ταῦτα καὶ Φωκᾶς, στρατὸν ἀντεφοπλίζει,
 καὶ στόλον ἀνεμόπτερον ἀντίπλουν ἐτοιμάζει.
 ἀλλ' ἐπολέμει καὶ θεὸς καὶ πόντος τῷ τυράννῃ,
 καὶ συμβαλὼν ὁ κάκιστος ἤτιῗται κατὰ κράτος,
 3655 ἀσχένεται, διώκεται, ζωγρεῖται τελευταῖον.
 ὃν καὶ λαβὼν Ἡράκλειος ἐνδίκως κατυσφάττει,
 ὀνειδισμοῦ τοῖς βέλεσι πρότερον κατυτρώσας.
 ῥῥ' ἔτι ψυχὴν τὴν φονικὴν ἐξέρρηξε βιαίως
 ἢ βοτῆρωσις ἢ κοσμική, φάρυγξ ἢ παντοφάγος,
 3660 ὁ τοῦ θανάτου πρόσπολος, ὁ γίλος Ἐριτύων,
 ἔφ' ὅλοις ἔτεσιν ὀκτὼ βιαίως τυραννήσας,
 καὶ γέγονε βρωματισμὸς ὀρνέων σαρκοβόρων.
 εὐθὺς δὲ προσεέλασε τὸ κράτος Ἡρακλεῖν.
 Τούτῳ πατρίς Καππαδοκῶν ἡ τρισηνδαίμων χώρα,
 3665 καὶ γένος τῶν ἐπιφανῶν καὶ τῶν κομῶντων πλούτῳ.

3643 ὑφορῶντες R 3645 θαλασσοπλοῖον RR 3646 στολάρ-
 χην AM 3648 πρὸς R 3652 ἀνεμόστολον R 3653 πάν-
 τως M, στόλος R 3661 ἐν RR βιώσας AM v. 3662 om RR

semet ipsis angī occipiunt, imminētia pericula formidant, Heraclio duci Africae per literas significant, classem validam instrueret, eique filium Heraclium contra sceleratum imperatorem praeficeret. his cognitis Heraclius ad bellum sese comparat. iamque classis occupato mari recta celeriterque Byzantium contendebat. eo motu Phocas intellecto vicissim et ipse militum copias instruit, hostibusque velocissimam classem opponendam comparat. verum ipse deus et ipsum mare bellum adversus tyrannum gerebant. cumque facinorosissimus homo manum cum hoste conseruisset, acerrimo praelio vincitur, pudore afficitur, persequentibus adversariis tandem vivus capitur. oblatu Heraclio aequissimo iure truncidatur, cum prius varlis probris affectus fuisset. sic violenta morte cruentam animam efflavit illa totum mundum absorbere conata voracitas, gula cuncta glutiens, minister mortis, amicus dirarum, cum tyrannidem totis annis octo per vim obtinuisset.

Mox autem Heraclius rerum potiri coepit, cui patria quidem erat Cappadocum illa felicissima regio, generis autem origo ab illustribus

- ἦν δὲ στρατηγικώτατος, ἄλκιμος, θυμολέων,
 ὀπλίτης καρτερώτατος, ὀξύχειρ, βριαρόχειρ.
 υἱὸν δὲ σχὼν οὐκ ἀγενῆ τοῦτομα Κωνσταντῖνον,
 C ἐπεὶπερ ἡ βασιλισσα κατέλυσε τὸν βίον,
 3670 Μαρτίναν προσηρόμοσατο πρὸς λέχους κοινωνίαν·
 ἦν δὲ Μαρτίνα βασιλεῖ μητρόθεν ἀδελφούπαις,
 ἔξ ἧς υἱὸς Ἡρακλωνῆς γέγονεν Ἡρακλείω.
 ὃς ὕστερον ἀπατηθεὶς ἀνθρώποις κακυτρόποις
 τοῖς δόγμασιν ὑπέκνυψε καὶ ταῖς φρενοβλαβείαις
 3675 τῶν ἐν Χριστῷ τὴν θέλησιν μίαν φλευαρησάντων.
 Τότε Χοσρόης ὁ Περσῶν ὑπέρνοχος δυνάστης,
 τὴν πᾶσιν ληϊσούμενος Ἀσίαν καὶ σκυλεύσας,
 ἕως αὐτῆς τῆς εὐκλειοῦς ἤλασε Βυζαντίδος,
 ὑπέροφρον τὸ στράτευμα καὶ σοβαρόφρον ἄγων,
 3680 κατάφρακτον τοῖς θώραξι, βρέμον ἐν τοξοουλκίαις,
 δοξατοφόρους αἰχμητάς, δυσμύχους λογχοφόρους,
 D καὶ γένος πᾶν ἀρεϊκὸν ἐκ Μήδων, ἐκ Χαλδαίων,
 ἔξ Ἀσσυρίων, ἐκ Περσῶν, Βυκτρίων, Παρθυαίων,
 χρυσεοπήληκας, ἄβρους, πάντας φαριτροφόρους,
 3685 μυκτηροκόμποις βρέμοντας ἵπποις χρυσοφαλάραις.
 ὥς οὖν ἑώρα βασιλεὺς ἀμήχανον συμμίξαι
 Χοσρόου τοῖς στρατεύμασιν (ὑπὲρ γὰρ ψάμμον ἦσαν),
 βουλευέται τι δραστηκὸν καὶ πλήρες ἀγχινόας.

3669 κατέλιπε M
 3678 βασιλίδος R

3670 γάμον R
 3682 καὶ Μήδων καὶ R

3676 ἐπίμαχος R
 3686 ἀμηχανῶν M

viris amplexu fortuna florentibus. rei militaris peritissimus erat, fortis, leonino praeditus animo, laborum tolerantissimus, manu promptus, robustus. Constantinum filium minime degenerem ex coniuge prima suscepit, qua rebus humanis exempta Martinam ad vitae societatem adscivit. erat haec imperatori ex avunculo consobrina, de qua natus est ei filius Heraclonas. Heraclitus ipse deinceps ab hominibus improbis circumventus eorum decretis et erroribus assensus est, qui unam in Christo voluntatem esse nugati sunt.

Id temporis Chosroës arrogantissimus rex Persarum, Asia tota direpta spoliataque, pervenit ad ipsum usque Byzantium, copias sane superbas et insolentes secum ducens, nimirum loricatedos, sagittarios, hastatos aliosque pugnandi peritos, de quavis natione bellicosa collectos, de Medis, Chaldaeis, Assyriis, Persis, Bactrianis, Parthis; qui omnes galeis utebantur aureis, pharetris instructi, pharetris muniti, generosis equis insidentes, quos aureae phalerae contegebant. cum ergo videret imperator fieri nullo modo posse ut praelium cum exercitibus Chosrois committeretur, qui tantum non arenam multitudine superabant, consilium efficax et sagacitatis plenum capit. virgini quidem dei matri Byzanti-

- τῇ κόρῃ τῇ Θεόπαιδι τὴν πόλιν ἐπιτρέπει
 3690 καὶ τὸν υἱὸν καὶ τὸν λαόν, αὐτὸς δ' ἐντεῦθεν ἄρῃς
 καὶ συλλεξάμενος στρατὸν ἐκ γῆς ἀπὸ Θυλάσσης,
 ψιλὸς ἐνόπλιος ἵππυστάς ὑπλίτας σακροφόρους,
 εἰς γῆν εἰσβάλλει Περσικὴν, προσβάλλει καὶ φρουρίοις
 καρτεροτέχοις ἐρυμνοῖς εὐπύργοις στεροπύργοις,
 3695 φθείρει πορθεῖ λεηλατεῖ πᾶσαν τὴν ὑπὸ Πέρσας,
 ἄγαν σοφῶς τεχνώμενος μετέλκεν Βυζαντόθεν
 κἀντεῦθεν ἀντιπερισπᾶν Χοσρόου τὰς δυνάμεις.
 πόλει γοῦν τῶν Περσικῶν ἐκείροντο τὰ κύλλη,
 ἄγροι πυρὸς ἐγίνοντο δαπάνη πολυέυλου,
 3700 ἡνδραποδίζοντο πικρῶς ὑπέρυκμοι πρωθῆβαι,
 γυναικες καλλιπλόκαμοι, κορίσσαι, γηραιαί,
 καὶ παῖδες ὑπαγκάλωι, γαλακτογάγα βρέφη.
 ἰλούετο τοῖς αἵμασιν ἢ τῶν Ῥωμαίων σπάθη,
 ἥρπάζοντο βοσκήματα, μητέρες ἡτεκνοῦντο,
 3705 καὶ στόνος κατελάμβανε τὴν Περσικὴν καὶ γῶος·
 πετηγὴ γὰρ ἐκδικήσεως ἐπέτρεχε ῥομφαία,
 καὶ πύσας κατεβόσκετο σπάθη θυμοῦ τὰς πόλεις.
 ἀκούει ταῦθ' ὁ βασιλεὺς Περσῶν ὁ φρουακτίας,
 καὶ τὰ γινόμενα μαθὼν ἀπαίρει Βυζαντόθεν.
 3710 προῆγε μὲν Ἡράκλειος εἰς μέσσην τὴν Περσίδα,
 ὁ δὲ Περσάρχης πρὸς αὐτὸν ἤλυνεν ὀπισθόπους.
 καὶ γενομένης ὑπ' ἀμφοῖν καρτερομάχου μάχης
 καὶ προσβυλόντων φρικωδῶς ἀλλήλοισ τῶν ταγμάτων

v. 3691 om M 3692 ἡκεντάς AR 3699 ἐγένοντο A 3702 γα-
 λακτογάγα M 3707 ἐπεβόσκετο R 3709 γινόμενα RR

nam urbem cum filio populoque committit: ipse vero ab urbe profectus, coactisque copiis tam mari quam terra, levis et gravis armaturae militibus, equitibus, statariis, scutatis, ad Persicos fines contendit, castellis munitis copias adhibet, urbes evertit, universam Persarum dicionem diripit, perquam sapienter hostem a Byzantio cogitans abstrahere et copias eius a se in vicem divellere. itaque Persicarum urbium segetes demetebantur, igne vastabantur agri, peracerbe rapiebantur in servitutum aetate provectiores, ancillae, mulieres formosae, puellae, vetulae, infantes qui ulnis gestabantur et adhuc lactebant; gladii Romanorum in sanguine abluebantur, diripiebantur pecudes, matres liberis orbabantur: totam denique Persiam lamentationes et ploratus occupabant. quippe volucris gladius ultionis advenerat, et iracundus ensis urbes universas depascebat. audit haec superbus ille rex Persarum: mox obsidionem Byzantii solvit. interea mediam in Persidem suis cum copiis Heraclius penetrat. eum a tergo consectabatur Persarum princeps. cumque praesium acre commissum inter utrosque foret, immensa quidem utrinque

- νεκροὶ μὲν ἐκατέρωθεν ἐγένοντο μυριοί,
 3715 πλὴν ὅμως καθυπέριερα τὰ τῶν Ῥωμαίων ἦσαν.
 ἔβλεφε τότε καὶ Περσίς ἐκ Βυζαντίου σπάθην
 θερωτικὴν ἀμφίστομον, δρεπάνην πετομένην
 καὶ πόλεις ἀφανίζουσιν καὶ τοὺς ἀγροὺς πορδοῦσαν.
 C καὶ πάλιν ἄλλο συνετὸν ὁ βασιλεὺς τεχνᾷται·
 3720 ἦν γὰρ ἐμπειροπόλεμος εὐμήχανος στρατάρχης.
 μικρὸν ὑπολειπόμενος τὸν δρόμον ὑποτέμνει,
 καὶ Περσικοῦ στρατεύματος σὺν ἅμα τῷ Χοσρόῃ
 ὑπερδραμόντος καὶ στρατὸν Ῥωμαίων παρελθόντος
 αὐτὸς ἐκείνοις φεύγουσιν ἔπειτο κατὰ τοῦτον,
 3725 καὶ μυριάκις συμπλακεὶς ἀντενωπίοις μάχαις
 καὶ τοῖς ὅσοις τοῖς τῶν Περσῶν τὰ ξίφη διαθρύψας
 τὸν βάρβαρον οὐκ ἔλγη διώκων καὶ συμπίγνων,
 ἕως αὐτοῦ τὸ προσγενὲς καὶ τῶν Περσῶν οἱ κρείττους
 καὶ πᾶν αὐτοῦ τὸ φίλιον καὶ πάντες θαλασσιγέραι
 3730 καὶ παῖς αὐτοῦ πρωτόσπορος πρωτόφυτος Σιρόεις
 τὸν ἐναγῇ καὶ βδελυρὸν Χοσρόην μυσσυχθέντες
 D δειμῶ στερρῶ συσφίγγουσι πολυχανδὲς ὡς κῆτος,
 ὡς λέοντα βαρύνθυμον, ὡς πᾶρδαλιν ἀγρίαν,
 καὶ τῷ λιμῶ πιέζουσι καὶ τέλος θανατοῦσιν.
 3735 ἐν ἐξαμέτρῳ τοιγυροῦν ἥλιον περιδρόμῳ
 τὴν Περσικὴν καὶ Μηδικὴν Ἡρόκληος ἐκτρέψας
 καλλίνικος ἀνέζευξεν ἐπὶ τὴν βασιλίδα.

3714 ἐγένοντο RR

3717 ἀμφίστομον A

3727 ἔλγη R

3730 αὐτῷ R

3732 πολυχανὲς A

3736 συνετρίψας R

3737 Βυζαντίδα MRR

multitudo mortalium cecidit, victoria tamen penes Romanos stetit. vidit
 id temporis etiam Persarum regio Byzantium gladium secandi non igna-
 rum, ancipitem, falci volanti consimilem, urbes abolentem, agros vastan-
 tem. rursus imperator aliud quiddam prudenter molitur, quippe gerendi
 belli peritus et dux copiarum industrius ac ingeniosus. progressionis
 impetu nonnihil remisso a tergo manebat; cumque Persicus exer-
 citus una cum Chosroë pleno cursu Romanorum copias praeteriisset,
 ipse fugientes a tergo consectabatur, et praellis adversis hostem sae-
 pissime adortus magnaue multitudine caesa regem barbarum persequi
 ac premere non desinebat, donec tandem eius consanguinei, Persarum
 optimates, amici regii, copiarum duces universi, cum primogenito filio
 Siroë, detestandum illum et execrabilem Chosroem abominati in vincula
 conicerent ceu cetum quandam capacissimam, ceu leonem iracundum,
 ceu pantheram immanem; ubi fame pressus vivendi finem fecit. itaque
 sexennio toto in excindendis Persarum Medorumque regionibus exacto
 victoriosus imperator Byzantium reversus est.

- Καὶ ταῦτα μὲν ἐνικαντοῖς ἀπέβησαν ὑστέροις·
 ἀλλ' ἔτι διατρέβοντος ἐν Πέρσαις Ἡρακλείου,
 3740 τοῦ δὲ Περσῶν στρατεύματος ἀντιπολιορκουῦντος
 καὶ χαίνοντος κατὰ πειρὴν τὴν πόλιν τὴν ὀλβίαν,
 ἄλλος τραχὺς βαρύνρομος μυριακῶμων κλύδων
 ἀντεπηγέρθη, φοβερὸν βρονχόμενος ὡς λέων,
 καὶ κατακλύζειν ἀπειλῶν τὴν τηλικαύτην σκάφην.
 3746 ταῖς Περσικαῖς γὰρ Σκυδικαῖς δυνάμεις συνδραμοῦσαι P 77
 καὶ φύλαγες ὑσώφαιμοι θηρακῶν Ἀβάρων,
 ὡς χεῖμαρροι βαρύνουποι σὺν ψόφοις συρραγεῖσαι,
 καθάπερ εἰς μισγύγκειαν τὴν πόλιν ἐπερρόθουν.
 οἱ Πέρσαι τὰς παρεμβολὰς εἶχον ἀντενωπίους
 8750 (καὶ μέχρι γὰρ Λαμύλειως καὶ τῶν Καλχηδονίων
 αἱ σφῶν δυνάμεις κέχυντο βυρὺθρον λαλαγοῦσαι),
 Ἀβαρες πρὸς τοῖς τέχεσιν ἐφῆδρευσεν καὶ Σκύθαι,
 καὶ πᾶν δεινὸν καὶ πᾶν στυγνὸν ἐφαίνετο προὔμμάτων.
 ἐκεῖθεν ἤκει φοβερὸν ἢ Σκυθοτρόφος Σκύλλα, B
 3756 ἐντεῦθεν τῆς Χαρόβδεως ἤνολετο τὸ στόμα,
 καὶ μέσον ἐχειμάζετο τῆς πόλεως τὸ σκάφος,
 καὶ πανταχόθεν κίνδυνος καὶ πανταχόθεν σάλος.
 ὁ δὲ καιρὸς, ὡς ἔοικε, φιλονεικῶν ὁ τότε
 ἄλλο μὴδὲν παραλιπεῖν μείζον κακὸν ἀνθρώποις,

3741 χαίροντος R 3742 ταχὺς A βαρύνρομος R, βαρύν-
 ρομος M βιαιοκῶμων A 3747 χειμῶνος R 3748 ἐς
 μιγύγκειαν A 3750 Καλχηδονίων A 3753 πραγμάτων R

Sed haec annis sequentibus acciderunt. cum autem Heraclius ad-
 huc in Persia commoraretur et Persarum exercitus urbem Byzantinam
 sic obsideret ut ei devorandae prorsus inhiaret, alia quaedam gravis
 tempestas excita est, quae et ipsa navem illam se demersuram minita-
 retur. etenim ad exercitus Persicos etiam copiae Scytharum acceden-
 tes arenisque pares immanissimorum Avarum phalanges, torrentium in
 morem eruptione simul facta, versus urbem, seu cavam quandam vallem,
 ingenti cum strepitu ferebantur. Persae castra metabantur ex adverso
 urbis, ad Damalim ac Chalcedonem usque diffusis eorum agminibus, quae
 quidem sonum horrendum edebant: Avarae et Scythae sub ipsis moeni-
 bus haerebant. nulla non tristis et horrenda sese facies oculis ostenta-
 rat. ab una parte terribiliter Scythica Scylla strepebat, ab altera Cha-
 rylidis os patulum conspiciebatur: in harum medio scapha urbis magna
 tempestate iactabatur, cui nulla non ex parte periculum procellis immi-
 nebat. cum denique tempus illud, uti quidem videtur, in hoc tota vi-
 rium conatione incumberet, ne quod aliud malum apud homines cala-
 mitate illius aetatis maius exstaret, cunctas etiam Tauro vicinas nationes
 Const. Manasses.

- 3760 καὶ πῦσαν περιταύριον ἤγειρεν ἐθναρχίαν·
 ἀκρίδῃ μυριόπτερον εἴποι τις ἂν εὐστόχως.
 καὶ γὰρ τοὶ συμπτέζαμενοι θαλαττοπόρα σκάφη
 Ταυροσκυθῶν οἱ φύλαρχοι τῶν ἀγριοκαρδίων,
 καὶ πλῆθος ἀπειράριθμον τοῖς σκάφεσιν ἐνθύντες,
 3765 ἐπήγεσαν καλύπτοντες τὰ νῶτα τῆς θαλάσσης
 τοῖς λεμβιδίοις τοῖς πυκνοῖς, τοῖς αὐτοξέλοις πλούοις.
 C οὔτως αἰμάστιγες πολλὰι μεριαχόθεν ἦσαν
 καὶ πάντοθεν τὰ πρῶγματα στενὰ τῇ βασιλίδι.
 ἦν ὁ μὲν Πέρσης ὡς πικρὸς σκορπιὸς κετροφύρος,
 3770 ὡς δ' ἔχιδνα φαρμάκτρια Σκυθῶν θυμοτολίμῃ,
 ἀκρις ὁ Ταυροσκούθης δὲ πιζόπτερος πτηνόπους.
 τόσοις κακοῖς ἐπάλαιε τὸ Βυζαντίων ἄστυ,
 πάντοθεν δ' ἦν ἀμήχανα τὰ τῆς ἐπικουρίας.
 ἀλλ' ὑπερήσπιζεν αὐτοῦ μεγασθενὲς βραχίων,
 3775 ἀλλ' ἦν ὑπέρμαχος αὐτοῦ πυλάμῃ κραταιώχειρ.
 καὶ τοίνυν ἐξεφέσθησεν ἄνεμος ἀγριόπνους,
 καὶ κλύδωνας ἐξήγειρε καὶ στρόφους πολυστρώφους,
 καὶ πῦσαν κατεπόντωσεν ἄπλετον στολαρχίαν.
 ἔδυσαν ὡς ἡ μόλιβδος εἰς ἄλμην θαλαττίαν
 D 3780 οἱ κούφως ἐπιπλέοντες ἔγροκελεύθους πόρους,
 ὡς πρὶν σοβαροπρόσωποι τοῦ Φαραῶ τριστάται.
 ἐντεῦθεν ἐξεχύθησαν οἱ πρὶν πεφοβημένοι
 Ῥωμαῖοι καὶ τοῖς τέχεσιν αὐτοὺς συγχεκλεικότες.

3760 ἐπιταύριον R, περιταύριαν A 3766 καταβλῖαις R
 πυκνοῖς καὶ αὐτ. R 3769 μὲν ὁ R 3770 φαρμακέντρια R
 3778 κατεπόντισεν R 3782 ἐξελέθησαν A

nes concitavit, quas locustarum infinitati non abs re quis comparaverit. etenim Tauroscytharum immanium principes compactis scaphis et innumerabili multitudine in eas imposita, lintribus ex uno ligno factis universum mare cooperibant. hoc modo plagae variae de plurimis locis existebant, et ab omni parte res urbis imperatricis in angustum cogebantur. Persa consimilis erat pungenti scorpio, Scytharum ferox natio virulentae viperae, Tauroscytharum gens locustae, quae et pedes incedit et volat. tot et talibus aerumnis urbs laborabat, et in his omnibus malis auxilii nihil apparebat. sed enim propugnabat eam manus potentissima, robustumque brachium illam defendebat. itaque ventus ingens commotus tempestas et aquarum vertices excitavit, totamque classem illam immensam adobruit. videre tum erat instar plumbi sub aquas marinas demergi eos qui antea levi motu semitas illas humidas navigiis peragrabant, non aliter atque olim superbi Pharaonis satellitibus accidit. hinc iam Romani, prius terrore nimio perculsi, extra urbem semet

- ὡς σελευκίδες ὠφθησαν ταῖς περρωταῖς ἀκρίσιν,
 3785 ὡς ἴβεις δὲ περρώσσαι τοῖς ὄφεισιν ὑπῆρξαν.
 καὶ μέλος ἐπινίκιον ἠλάλαξαν ὑμνοῦντες
 καὶ τὰς ὠδὰς τῇ στρατηγῷ θύοντες καταλλήλους.
 οὕτως οὐ γίγας σώζεται τῷ πλήθει τῆς ἰσχύος,
 οὐδὲ δυνάστης ἐν χειρὶ στρατοῦ πολυδυνάμου.
 3790 ἂν γὰρ θεὸς μὴ πῆξειε τῶν οἰκῶν τοὺς θεμέθλους,
 ἂν μὴ θρηγγύῃ κραταιῷ τοὺς δόμους περιβάλλει,
 καὶ τὰ τῆς τέχνης ἄχρηστα καὶ τὰ τοῦ κόπου κόποι.
 Εἰς τοῦτο μὲν ἀπέβησαν τὰ πρῶγματα 'Ρωμαίοις' P 78
 τριάκοντα δ' ἐν ἔτεσιν 'Ηράκλειος κρατήσας
 3795 φάος ἐξέλιπεν ὁμοῦ καὶ στέγος καὶ τὸν βίον.
 ἐπεὶ δὲ τὸν 'Ηράκλειον ἠνάγκασεν ἡ γούσις
 δοῦναι τὸν χοῦν τοῦ σώματος τῇ γῇ τῇ δανεισάσῃ,
 ὁ παῖς αὐτοῦ χειρίζεται τὰ σκήπτρα Κωνσταντίνος,
 ὃς πρὸς μικρὸν τι γνωρισθεὶς μόνυχρος αὐτοκράτωρ
 3800 καὶ τῆς ἀρχῆς γενεσάμενος πρὸς ἕν ἔτος τοῦ στέγους
 ἀνθυπεκρέβη τάχιον, ἐξέλιπε πρὸ χρόνου,
 μηδὲν τι μνήμης ἄξιον φθεγγόμενος ἢ δράσας,
 τῆς μητρυνῆς, ὡς λέγουσι, Μαρτίνης καὶ τοῦ Πύρρου
 συγκερασάντων φάρμακον ἀντιῷ θανατηφόρον.
 3805 ὁ Πύρρος δ' ἦν ἀρχιερεὺς τότε τῆς Βυζαντιδός, B
 λοιμὸς ἀνὴρ καὶ δυσσεβὴς καὶ φαρμακὸς καὶ γόγης.

3784 τοῖς περρωτοῖς A 3785 περρώσσαι R 3792 ἄριστα R
 3797 τῇ καὶ ARR 3801 αὐτὸ ἀπεκρέβη M 3805 οὗτος MR
 ὁ Βυζαντινὸς AR

effundebant, et intra muros quosdam conclusis hostibus ita tractabant
 natos in rupibus barbaros, ut locustas Seleucides solent, ut ibes illae
 volatiles agere cum serpentibus consuevere. simul triumphale carmen
 cum hymnis concinebant, et convenientes odas divae ductrici velut im-
 molabant. ita gigas immenso robore salutem suam non tuetur, nec prin-
 ceptis potentis populi viribus se defendit. nam si deus aedium funda-
 menta non iecerit, si valido septo domos non obduxerit, omnes artis
 machinationes atque labores inutiles sunt.

Atque hunc sano Romani tam felicem obsidionis eventum habuere.
 secundum haec Heraclius annis 30 imperio administrato vitam cum co-
 rona reliquit. coacto autem a natura Heraclio ut corporis pulverem ter-
 re, quae mutuum dederat, restitueret, Constantinus eius filius imperium
 accepit, et exiguum ad tempus eo potitus mortem immaturam obiit, nullo
 neque verbo neque facto memorabili ad posteros transmissio. perhibent
 autem venenum ei propinatum fuisse a Martina noverca et Pyrrho By-
 zantino pontifice, qui pestilens erat homo et impius, veneficus, prae-
 stigator.

- 'Ως οὖν ἀπέλιπε ζωὴν τὴν κάτω Κωνσταντῖνος,
 Μαρτίνα παρεισφθέρηται τῇ σκηπτροκρατορίᾳ,
 καὶ μετ' αὐτῆς Ἡρακλωνᾶς ὁ παῖς, ἀλλ' ἐπ' ὀλίγον·
 3810 μηδὲ γὰρ φθάσαντες σχεδὸν τῷ κράτει προσλαλῆσαι
 τῆς θείας ἐκδικήσεως ἐκπίνουσι τὸν σκύφον,
 ἄλλο μηδὲν κερδάναντες ἢ τὸ κακοὶ φανῆναι.
 ῥῖνα μὲν οὖν Ἡρακλωνᾶς, ἡ δὲ Μαρτίνα γλωτταν
 ζημιωθέντες ἤχθησαν εἰς τὴν ὑπερορίαν,
 3815 καὶ μετ' αὐτοὺς πιστεύεται Κώνστας τὴν βυσιλείαν,
 ὁ Κωνσταντῖνος γεννηθεὶς τῷ πρὸ μικροῦ κρουτοῦντι·
 ὃς ῥίξας τρέφων ποτηρὰς ἀρχῇθεν ἐν καρδίᾳ
 C τῆς δυσσεβοῦς αἰρέσεως ἢ μᾶλλον ἀπονοίας
 τῶν διδασκόντων ἐν Χριστῷ θέλησιν μίαν λέγειν,
 3820 ἤνεγκε τότε καὶ καρπούς, ἀλλὰ καρποὺς πικρίας,
 ἐξ ὧν πολλοὶ μὲν ἔφαγον πλὴν ὅσον ἐπιγνώσκει
 οἶον τὸ στῦφον οἱ καρποὶ καὶ τὸ πικρὸν αὐτοῦσι,
 Μάξιμος δ' ὁ καλλίγλωττος, σάλπιγξ ἢ χρυσοσάλπιγξ,
 ὁ Νεῖλος ὁ χρυσόρειθρος ὁ τῆς ὁρθοδοξίας,
 3825 ἕως ἰσχάτης πλησμονῆς μετέσχε τῆς πικρίας·
 τὴν χεῖρα γὰρ τὴν δεξιὰν ἐξεθείρισθη ἔσφι,
 καὶ γλώσσαν μελιτόεσσαν οἷμοι προσαφῆρέθη,
 τὴν νύκταρος πηγάζουσαν ἐνθέου τὰς συρμάδας.
 Οὗτος ὁ Κώνστας ὁ σκαιὸς αἰετογλῆ θάλβει
 D 3830 Μαρτῖνον τὸν ἐπίσκοπον τῆς πρεσβυτέρας Πώμης·

3808 παρεισφύρεται R 3816 πρὸς μικρὸν A 3819 θεί-
 λησιν ἐν Χριστῷ M μόνην A 3820 καρπὸν ἀλλὰ καρπὸν MR
 3821 πλὴν] ἀλλ' A 3823 καλόγλωττος M 3825 ἰσχάτου RR

Cum ergo vitam hanc terrenam Constantinus reliquisset, Martina
 imperium ad se astu traducit et ad Heraclonam filium: sed eo non diu
 frui potuit. nam cum vix illud a limine quasi salutare potuissent, divi-
 nae vindictae poculum hausere, nihil aliud lucri ex imperio nacti quam
 quod improbos se declaraverint. itaque naribus Heraclonas amissis,
 Martina lingua, solum vertere iussi sunt. post eos imperium Constanti
 redditur, eius Constantini filio qui non ita pridem regnaverat. hic inde
 ab initio radices in corde malas fovens illius impiae sectae, vel furoris
 potius eorum qui unicam in Christo voluntatem agnoscere iubent, fructus
 sane impietatis tulit, sed admodum amarus; quos fuere quidem qui de-
 gustarent, sed aliud nihil inde consecuti quam quod eorum acerbiteriam
 agnoscerent. atque huius amaritudinis ad extremam usque satietatem
 particeps factus est eloquentissimus ille Maximus, aurea illa tuba, Nilus
 quasi quidam doctrinae veritatis aurifluus. quippe manus ei dextra
 praecisa fuit, et mellea lingua, divini rivos nectaris effundens, nihil
 adempta.

Idem Constans, vir nequam, exsilio perpetuo Martinam Romae ve-

- πάναν αὐτὸν ἀποκαλεῖν οἶδε Ῥωμαίων γλῶσσα.
καὶ Κάϊν μιμησάμενος ἐπ' ἀδελφοκτονίᾳ,
καὶ κτείνας Θεοδοσίον τὸν ἐκ μιᾶς ἀρούρης
καὶ τῶν σπερμάτων τῶν αὐτῶν αὐτῷ βεβλαστηκότα,
3835 εἰς Σικελίαν ἀποπλεῖ τὴν πολυφορωτάτην,
τὴν πόλιν τὴν βασιλείον ἀποκοσμήσαι θέλων
καὶ τὴν ἀρχὴν χαρίσασθαι τῇ τριπεμπέλῳ Ῥώμῃ,
ὥς εἴ τις ἀβροστόλιστον ἀποκοσμήσει νύμφην
καὶ γραῦν τινὰ τρικύρωνον ὥς κόρην ὠραΐσει.
3840 ἀλλὰ τὰ διαβούλια μάταια τῶν ἀνθρώπων,
ἂν μὴ συμπράττῃ καὶ θεός, ἂν μὴ συνενπινεύσῃ·
θερμοῖς γὰρ ὕδουσιν αὐτοῦ ψυχαγωγῶν τὴν σάρκα
ψυχρὸν ἐκεῖ κυλίκιον ἐξέπιε θανάτου,
ἔτισιν εἴκοσι λαχὼν πρὸς τοὺς ἐπτὰ τοῦ κράτους.
3845 Καὶ τυραννεῖ Μιζίζιος, ἀνὴρ ἐκ Σικελίας,
ἀνὴρ χαριτοβλέψυρος, ἀστείος τῷ προσώπῳ.
πλὴν ὅμως οὐκ ἐπὶ μακρὸν ἀπῆλυνσε τῆς τύχης,
ἀλλ' ἀπεψύγῃ τύχων, ἀλλὰ φανεῖς ἐκρύβῃ,
ὥσπερ ἂν ῥόδον ἐκφυῇ καὶ παραντίκῃ ῥεύσῃ.
3850 ὁ γάρ τοι παῖς τοῦ Κωνσταντος ἄρτι λαβὼν τὰ σκήπτρα
(τοῦνομι δὲ τῷ βασιλεῖ βρεφόμενον Κωνσταντίνος)
σιόλῳ βαρεῖ τὴν Σικελῶν καταλαμβάνει νῆσον,
καὶ πάντας τοὺς αὐτόχειρας καὶ τοὺς ὀλεθροεργάτας

3833 μικρᾶς M 3834 μετσερχικότα M 3836 βασίλισσαν R
3837 τριπεμπόλῳ R 3838 ἀβροστόλιον R 3840 τὰ] γὰρ
τὰ R 3841 συνωπινεύει ARR. num Latine? 3847 μακρὰν A
τοῦ κράτους R 3848 ἀπεψύγῃ M 3849 ἐκφυῖν R 3850 ῥεύσει RR
3852 χόραν R 3853 ὀλεθροεργάτας R. an ὀλεθροεργάτας?

teris antistitem, quem Romani papam appellare consueverunt, multavit. praeterea Caini fratricidium imitatus Theodosium parentibus iisdem cum ipso nato interfecit. hinc in Siciliam fertilem cum classe profectus, urbem imperatricem ornamento suo spoliare volens, Romae vetulae coactus est imperium restituere, non aliter ac si quis egregie vestitam puellam ornato suo denudet, ac vetulam trium cornicum aetatem habentem seu puellam iuvenulam exornet. sed enim vana sunt hominum conatibus, ni deus annuat et iuvet. quippe dum calidis aquis imperator voracitatis causa semet oblectat, frigidum mortis poculum exhaurit.

Ex mortuo tyrannidem Mizizius, natione Siculus, usurpat, vir amabili quidem gratoque vultu, sed qui hac fortuna non diu frui potuit. quippe celeriter extinctus est, instar rosae, quae vix nata continuo marcescit. etenim Constantis filius Constantinus ingenti classe Siciliam occupavit, et omnes interfectores patris imperatoris iugulavit, quos inter

- τοὺς βασιλέως καὶ πατρὸς ἐνδίκως ἀποσφάττει,
 3855 καὶ οὖν αὐτοῖς Μιζίζιον τὸν τετυραννηκότα.
 B τοῦτον τὸν αὐτοκράτορα λαὸς ὁ συρφετώδης
 καὶ τὸ τοῦ δήμου συμμιγῆς ἐκάλουν Πωγωνᾶτον,
 ὅτι, φασίν, ἱκναυστολῶν κατὰ τοῦ Μιζίζιου
 μεῖρουξ τρυφεροπρόσωπος ἀνίουλος ἀπώγων
 3860 ἐκεῖθεν ἀνθυπέστρεψεν ἀνὴρ τελειοπώγων.
 οὗτος ἀθροίσας σύλλογον ἀνδρῶν θεοφορήτων
 τὴν πατρικὴν ἀσέβειαν ἀνέσπασε ῥιζόθεν,
 τοῖς φυτουργοῖς τῶν εὐσεβῶν καταρτισθεὶς δογμάτων.
 ἴθνηεν οὖν ἐν ἔτεσι δεκαεπτὰ τὸ κράτος.
 3865 ὥς δὲ καὶ θνήσκειν ἔμελλα καὶ καταντῆν εἰς κόριν,
 υἱὸν Ἰουστινιανὸν δείκνυσι βασιλεῦ
 καὶ κράτορα καθίστησιν αὐταρχον γῆς Ῥωμαίων.
 C ὃς ἀπὸ βύθρων ἤγειρεν, ἀπὸ ῥιζῶν ἱσχυάτων
 τὸν μέγαν οἶκον τὸν λαμπρὸν τὸν ἐν τοῖς ἀνακτόροις,
 3870 χρυσέων πυραυγήμασι ψηφίδων καταγνάσας
 τοὺς τοίχους, καὶ τὸ δάπεδον μαρμάρους καλλιχρόοις,
 ὃς ἔτι τοῦ δομήτορος τὴν κλῆσιν διασώζει.
 Ὁ βασιλεὺς δὲ μισηθεὶς ἄρχουσιν, ἰδιώταις,
 τοῖς ὄχλοις τοῖς ἐν ἀγορᾷ, τοῖς ἐν τοῖς ἀνακτόροις,
 3875 ὥς σκληρογνώμων, ὥς σκαῖός, ὥς ἐνερφυῶν τοῖς φθόνοις,
 καὶ πλέον ὥς αὐθέκαστος ἔξ αὐταρέσκου γνώμης
 (ἦν γὰρ καὶ δοκησίσοφος καὶ πλήρης ἀπονοίας,

3861 σύνοδον M	3862 δυσσέβειαν M	3864 ἔθνη μὲν AM
3867 τῆς R	3870 καταγήσας M	3871 τὸ τεῖχος A
πολυχρόοις R	3874 καὶ τοῖς ἐν ἀνακτόροις M	

et Mizizius fuit, qui tyrannidem arripuerat. hunc imperatorem Constantinum vulgus hominum Pogonatum, hoc est barbatum, appellabat, quod, uti de literatum monumentis accepimus, expeditionem illam maritimam contra Mizizium suscipiens adolescens admodum, facie delicata, nihil habens lanuginis aut barbae, cum integra virilique barba de Sicilia reversus fuisset. synodo virorum divinitus gubernatorum coacta, paternam impietatem radicibus extirpavit, a piorum dogmatum plantatoribus in viam revocatus. imperavit autem annos septemdecim. moriturus et in pulverem rediturus Iustinianum filium imperatorem renuntiavit, qui magnam illam splendidamque domum in regia de fundamentis exstruxit et aureis calculis distinxit, parietibus et pavimento de marmore confectis. domus ipsa nomen conditoris etiam nunc retinet.

Ceterum Iustinianus imperator invisus erat proceribus, privatis, vulgo, tam in foro quam in aula degentibus, tanquam durus, ferox, cac-

- κὰν ταῖς βουλαῖς οὐ κοινωνόν, οὐ συνεργάτην εἶχε,
 πῦσαν πλουτεῖν οἰόμενος τὴν ἐν ἀνθρώποις γνῶσιν),
 3880 ἐντεῦθεν τοίνυν μισηθεὶς ἀξίαν τῆς κακίας
 τὴν ἔκπτωσιν ἐφεύρατο τὴν ἐκ τῆς σκηπτουχίας.
 καὶ γὰρ ἀνὴρ τις εὐγενῆς τῶν ἀπὸ τῆς συγκλήτου,
 πατρίκιος ἀξίωμα, Λεόντιος τὴν κλήσιν,
 εἰρῶν καὶ σναιρόμενον καὶ συμφρονοῦν τὸ πλήθος
 3885 (πρὸς γὰρ Ἰουστινιανὸν ἔτρεφον πάντες μῖσος)
 ἐγίσταται τῷ βουσιλεῖ μετὰ τῶν συμμαχούντων,
 ὅτε τὸ καλλιβλέφαρον ὄμμα καὶ φωτοφόρον
 ἔμυε δῶναν κατὰ γῆς καὶ πᾶν ἦν ἐν δεμνίοις,
 καὶ χειρωσάμενος αὐτὸν ὡς ἐν δικτύῳ θῆρα
 3890 ἐκπέμπει διαπόντιον εἰς τὴν Χερσῶνα πόλιν,
 τὴν ῥῖνα πρότερον τειμῶν καὶ πρόσωπον αἰσχύναις.
 ἀλλὰ γὰρ οὐκ ἐκάμμυε τὸ βλέφαρον τῆς δίκης,
 ἀλλ' ἐπεντράνισεν ὀρθῶς, καὶ τὸν ἐπαναστάntα
 τοῖς ἴσοις ἀντημέψατο καὶ ταυτομέτροις μέτροις.
 3895 ληστῶν ληϊζομένων γὰρ Ἀφρικανῶν τοὺς ὄρους
 (Ἀρραβες ἦσαν οἱ λησταὶ ἀπὸ τῶν ἀπὸ τῆς Ἄγαρ)
 καὶ πῦσαν τὴν παρὰλιον κακοῦντων καὶ χειρόντων,
 ὁ βουσιλεὺς ὑπερπαθῶν στόλον βαρὺν ἀρτίει,
 καὶ πέμπει κατὰ τῶν ληστῶν τούτων τῶν ἑργοπόρων.
 3900 οἷς καὶ συμμίσσασαι στερεῶς αἱ ναυτικαὶ δυνάμεις
 ἐκείνους μὲν μετὰ θυμοῦ καὶ τύλμης ἐπιόντας

3878 καὶ ταῖς βουλαῖς οὐ συνεργόν οὐ κοινωνόν ἀπεῖχε R
 3879 τῶν ἀνθρώπων R 3882 τῶν δὲ R 3884 συναρά-
 μνον M 3887 φωτοφόρον MR 3888 παῖς ARR
 3896 ἄγρας M

dibus gaudens, ac praesertim quod ipse sibi nimium placeret nimiumque
 tribueret. erat enim opinione sua sapiens, reapse autem demens; nec
 consiliis socium nec adiutorem quemquam adhibebat, quod existimaret
 se cognitionem rerum omnium, quae in homines cadere possit, habere.
 quapropter exosus universis praemium improbitatis repperit, imperii ni-
 mirum amissionem. etenim vir quidam nobilis, senator, patricius digni-
 tate, cui nomen Leontius, cum plebem sibi adiumento auxillioque prae-
 sto fore cerneret, universis odio Iustinianum imperatorem persequentibus,
 suis cum sociis eum noctu aggreditur, quasque bestiam cinctam
 indagine capiens, praecisis naribus vultuque deturpato Chersonem de-
 portari curat. verum oculus iustitiae minime clausus mansit, sed recte
 seditionis auctorem intuitus pari mensura vicem ei rettulit. cum enim
 Africae fines a praedonibus quibusdam diriperentur, qui Arabes erant,
 ex Agarenorum gente, iamque regionem maritimam universam vexarent
 ac popularentur, suorum commiseratione motus imperator classem magnam

- καθάπερ κάπρους ἀφριστὰς ἀπῆλασαν ἐκτιθέν,
 'Ρωμαίοις δ' ἀνεσώσαντο τὰ τῶν Καρχηδονίων.
 ἀλλὰ γὰρ οὐκ ἠρέμῃσαν οἱ παλμυναῖοι Θῆρες,
 3905 πάλιν δ' ἀντεπιστράτευσαν μυριοστόλῳ στόλῳ,
 καὶ πλείονι συμμίζαντες 'Ρωμαίοις στολαρχία
 B ἐτρέψαντό τε πρὸς φυγὴν ναυάρχους ναυσιπλόους,
 καὶ τὴν δλβιοδαίμονα πόλιν Καρχηδονίαν
 ἐλόντες καὶ σκυλεύσαντες καὶ κατηδαφικότες
 3910 τὸν χρόσιον ἔξεκοψαν βόστρυχον τῆς Λιβύης.
 ὄχλος οὐκοῦν ὁ ναυτικός καὶ πάντες οἱ στολάρχαι
 τὴν ἐκ τῆς ἡττης ἔμπικρον οὐ φέροντες αἰσχύνην,
 λώμενοί τε τὸ κακὸν ἄλλω κακῷ μεγάλῳ,
 ὠδίνουσι τε σπέρματα τὰ τῆς ἀποστασίας
 3915 καὶ Κρήτῃ προσορμίζονται τῇ τρισμεγίστῃ νήσῳ,
 ἀλλήλοις τε συνθέμενοι καὶ συνομωμοκότες
 ἐνταῦθα τῆς Θρασύτητος ἐκρήσσουσι τὸ βάρος,
 καὶ σφῶν ἐπιλεξάμενοι συναποστάτην ἔνα,
 C λεγόμενον Ἀψίμαρον, κράτορα καθιστῶσιν,
 3920 ὃς σὺν αὐτοῖς καὶ μετ' αὐτῶν τὴν πόλιν περισφίγξας
 καὶ προδοτῶν ἐπιτυχῶν κρατεῖ τῆς Βυζαντίδος.
 καὶ πρῶτα μὲν Τιβέριον αὐτὸν μετονομάζει,
 ἔπειτα καὶ Λεόντιον ἔξενεγκῶν εἰς μέσον
 καὶ τῇ τομῇ τῇ τῆς ῥινὸς τὴν κόλυσιν μετρήσας

3903 ἃν ἐσώσατο M 3905 ἀντεπιστράτευσαν ARR, ἃν ἐπιστρά-
 τευσαν M 3906 'Ρωμαίων MR 3915 τρισμεγίστη MR
 3917 βαρύτητος ἐκρήσσουσι A 3918 ἀπολεξάμενοι πῶν ἀποστά-
 των M

instruit, et adversus praedones maritimos ablegat. cum eis nauticae Romanorum copiae manu conserta, quanquam insigni cum ferocia praedium capesserent, spumantium aprorum in morem, tamen inde tandem hostes pepulerunt urbemque Carthaginiensium Romanis conservarunt. at vero immanes illae belluae nequicquam poterant quiescere, sed im-mensa classe comparata bellum instaurabant. Romanosque maiori na-vium adorti numero in fugam coniecerunt tam navium praefectos quam classarios milites, simul florentem opibus Carthaginiensium urbem ce-perunt, eaque direpta et solo aequata ciucinum aureum Libyae totius exciderunt. igitur nautica multitudo classisque duces ignominiam cla-dis acceptae non ferentes, malum malo maiori sanantes, defectionem ab imperatore moliantur et maximam ad ipsulam Cretaensem naves appel-lunt. hic coniuratione facta suam audaciam produnt, unumque de sociis defectionis imperatorem declarant, cui nomen erat Apsimarus. is adin-tus ipsorum opera cingit urbem obsidione, proditoresque naotus Byzan-tium occupat. hic primo se Tiberium nuncupat, deinde Leontium pro-

3925 φρουρᾷ καθεύγουσιν αὐτὸν ἀφύκτω πικροφρουρῶν,
ἔτισι μόνοις ἐν τρισὶ κρατήσαντα Ῥωμαίους.

Ἐίχε μὲν οὖν Ἀψίμαρος τὸ τῶν Ῥωμαίων κράτος,
καὶ πνεύμασιν ἐφέρετο τύχης ὑπαλοπνόους.

Ἐν μόνον ἔθραπτεν αὐτόν, ἔν μόνον ἐθορύβει,

3930 μὴ πρὸς Ἰουστινιανὸν πάλιν τὰ σκῆπτρα φθάσῃ,
καὶ πάλιν ἀναπόμπιμος γένηται πρὸς τὸ στέφος
ὁ πρὶν αὐτὸ ζημιωθεὶς καὶ σὺν αὐτῷ τὴν ῥίνα.
ὥς θῆρα γοῦν ὑγρὸν χερσὶν ὑπώπτειν τὸν ἄνδρα,
καὶ μᾶλλον τοὺς προφοιβασμοὺς ἀκούων καὶ προρρήσεις

D

3935 καὶ τὰ κομπολογήματα τῶν ἀστερολεσχούντων.
ἐκίνει τοίνυν μηχανάς, ὥρτυεν ἐπινοίας,
ὥς ἂν αὐτοῦ κωλύσειε τὰς πρὸς τὸ κρεῖττον τύχας.
μαθὼν γοῦν ὡς ἡρόδοτος τὴν αὐθροαιμονοῦσαν
τῷ τῶν Χαζάρων ἄρχοντι χαγάνῳ Θεοδώρῳ,

3940 καὶ παρ' αὐτῷ καὶ μετ' αὐτοῦ σκηνοῖτο καὶ διάγοι,
πρεσβεῖαν πέμπει τῷ δεινῷ βαρβάρῳ τῷ χαγάνῳ,
 χρημάτων ὑπισχνόμενος ὅλας αὐτῷ θαλάσσας,
ἂν τὸν Ἰουστινιανὸν δῖσας δεισμοῖς ἀρρήκτοις
ἀπεμπολήσειεν αὐτῷ τριδουλον ὡς οἰκέτην,

P 81

3945 ἤγουν αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν ἀποτεμῶν ἐκπέμψῃ.
ἀκούει ταῦθ' ὁ βάρβαρος ἐκείνος ὁ χαγάνος,
τῷ τῶν χρημάτων ἔρωτι πιροῦται τὴν καρδίαν
(καὶ τί γὰρ ἢ τριβάρβαρος χαγάνος σκυθογενῶμων ;),

3925 καθίστησιν M πικροφρούρῳ M v. 3926 om RR 3928 ἀπα-
λοπλόους AM 3930 πρὸς τὸν Ἰουστ. AM 3931 μὴ MR
ἀποκόμβιος R 3933 ἐκώπτειν A 3938 οὖν R 3940 μετ'
αὐτοῦ καὶ παρ' αὐτοῦ R 3944 αὐτὸν AM 3947 χρησίμων R
3948 ἤ] ὁ M

ductum in medium naribus mutilat et firmam in custodiam concludit, cum
is tribus tantum annis imperio potitus fuisset. itaque regnabat Apsima-
rus, et fortuna prospera fruebatur. unicum erat quod hominem pertur-
baret, nimirum ne rursum Iustinianus ad imperium arcesseretur, qui eo
nuper una cum naribus fuerat spoliatus. immo divinationes et oracula
quaedam et astrologorum festivas praedictiones audiens virum istum ceu
bellum ancipitem suspectum habebat. quapropter molitiones instituit
et consilia quaerit, quibus occasiones ad fortunam prosperiorem ei prae-
cideret. certior ergo factus Iustinianum Theodoram sororem suam ger-
manam chagano Chazarorum principi matrimonio innoxisse, iamque cum
illo familiariter dogere, legatos ad barbarum, saevum alioquin hominem,
mittit, immensasque pecunias ei pollicetur, si Iustinianum vinculis in-
lectis sibi mancipii in morem venderet, aut eius saltem caput a cervi-
cibus recisum mitteret. his auditis animus barbari cupiditate pecunia-
rum inflammatur, et ut Scythica praeditus indole, consilium capit inhu-

- ἀπάνθρωπον βουλεύεται βουλὴν καὶ θηριώδη
 3950 εἰς προσγενῇ καὶ τὸ μηδὲν αὐτὸν ἡδικηκότα,
 καὶ τῷ ζητοῦντι μελετᾷ τὸν δυστυχῇ προέσθαι.
 χρυσὲ, προδότα, πάντολμε, δύστροπε, κακεργάτα,
 καὶ φίλων ἀπεμπολητὰ καὶ γένους ἀναιρέτα,
 τί τοῦτο; πῶς παλιμπετεῖς καὶ παλιμβόλους τίθης;
 B 3955 πῶς δὲ πρὸς ἄλλοπρόσαλλον γνώμην μεταβιβάξεις
 τοὺς ἀποικίλους τοὺς ἄπλοῦς ὑπὸ θεοῦ πλασθέντας;
 ἀλλὰ τὸ μέλλον, ὥς φασι, καὶ τὸ κεκυρωμένον
 οὐ τεῖχος στήσῃ σιδηροῦν, οὐ τοῦ πυρὸς ἡ γνάθος.
 ὁ γὰρ Ἰουστινιανὸς τοὺς δόλους τοῦ χαγάνου
 3960 καὶ τὰς βουλὰς ἀναμαθὼν ἐκείθεν δραπετεύει,
 καὶ προσεταιριζόμενος ἄδραῖς ἐπαγγελίαις
 τὸν Τέρβελιν τὸν ἄρχοντα τοῦ τῶν Βουλγάρων ἔθνους
 κατυλαμβάνει σὺν αὐτῷ τὴν Βυζαντίδα χθόνα,
 Βουλγάρων ἐπαγόμενους μυρῖους λεγεῶνας.
 3965 ὀλίγοις δὲ τῶν ἀμφ' αὐτὸν τὸ βούλευμα πιστεύσας
 καὶ σὺν αὐτοῖς ὑποδραμῶν σωλῆνας ὑδρορροῦς
 τὴν εἰς τὴν πόλιν ἀπόδοον ἐντέχνως ὑποκλέπτει,
 καὶ δεύτερον ἀρχηγεῖται καὶ ζώννυται τὸ κράτος.
 C τὰς δ' ἐπὶ τούτοις συμφορὰς τίς παραστήσει λόγος;
 3970 τῷ μὲν Βουλγάρων ἄρχοντι πληροὶ τὰς ὑποσχέσεις
 καὶ δωρεαῖς ἀμείβεται πολλῶ δαψιλεστέραις,
 πυρὶ δὲ δίδωσι συγχροῦς τῶν περιλάμπρων οἴκους,

3950 τὸν A 3955 πρὸς ἄλλο πρόσωπον M 3956 ἀπὸ RR
 3958 κλύσει R 3963 Βυζαντίδος R, βασιλίδος R 3965 ὅφ'
 αὐτῷ R βούλημα ARR 3972 οἴκων ARR

manum ac belluinum contra suum affinem, a quo laesus nunquam fuerat, meditans ipse secum quo pacto miserum Apsimaro quaerenti proderet. o aurum, proditor, tyranne perverse, malefice amicorum venditor, proprii generis interfector, quid hoc est rei? cur tecum ipse mutato consilio pugnas? cur inconstantes facis? cur in aliam faciem mutas eorum mentes qui simplices et varietatis expertes a deo creati sunt? sed enim id quod futurum est, semel divinitus decretum, nec murus, ut aiunt, ferreus, nec ignis impedire poterit. Iustinianus enim chagani frandibus et consiliis perspectis fuga salutem consulit, adiunctoque sibi promissis amplissimis Terberi Bulgarorum principe cum illo Byzantium tendit, ductis eo Bulgarorum immensis legionibus. deinde perpaucis suorum consilio suo credito, cum iisdem canales aquaeductuum ingressus furtim et solerter aditum in urbem sibi parat; quo facto iterum coepit imperare. consecutus vero deinceps calamitates quae possit oratio satis exprimere? quae Bulgarorum principi promissa fuerant, praestat: amplissimis ei mu-

- καὶ διαρπάξει χρήματα, καὶ δίκην βοσκημάτων
τῶν μεγιστάνων πλείονας οἴκτιστα καταθύει.
- 3975 καὶ ὁ γὰρ καὶ τὸν Λεόντιον κτείνει σὸν Ἀψιμάρω
οἷα ληστὰς καὶ στυγεράς αὐτοῦ τῆς σκηπτουχίας.
οὕτω κακοὶ τοῖς ὀφθαλμοῖς ὑπόκεινται τῆς δίκης·
κἄν παραντίκα φύγῃσι τὰ τῆς ποινηλασίας,
ἀλλ' ὕστερον ὑπέχουσι μιλῶνας τὰς κολάσεις.
- 3980 οὐ μόνους δὲ τοῖς ἀρχηγῶς τούτοις τῆς τυραννίδος
ἐπέσειε τὸν σίδηρον ἐκδικητὴν ὣν ἔτλη,
ἀλλὰ γε καὶ Καλλίνικον αἰκίσας καὶ χλευάσας,
τὸν ἀρχιερατεύοντα ταύτης τῆς βασιλίδος,
καὶ παιδαρίων θέμενος ὕβριν μωρονηπίων,
- 3985 τέλος ἀπέσβειεν αὐτοῦ τοῦ σώματος τοὺς λύχνους·
ἦν γάρ τοι καὶ συναίτιος καὶ φέκτης καὶ συνίστωρ
τῶν εἰς Ἰουστινιανὸν ποτὲ τετολμημένων.
οὐ μὲν ἀλλὰ καὶ κατὰ νοῦν βαλλόμενος ὁ κράτωρ
δύσας ἐκέρασαν αὐτῷ κύλικας πικροπότους
- 3990 οἱ τῶν ὁρίων κάτοικοι τῆς Ποντικῆς Χερσῶνος,
ὅτε διῆγε παρ' αὐτοῖς ἀπελαθεὶς τοῦ κράτους,
ποτὲ μὲν ἀποσκώπτοντες, ποτὲ δὲ δυσσημοῦντες
καὶ βέλεισιν ὑγειδισμῶν κεντοῦντες κακογλώσσων,
ποτὲ βυσσοδομεύοντες βουλὰς κακομηχάνους,
- 3995 ὥς ἡ τοῖς σπλάγχχνος τοῖς αὐτοῦ βύψαιεν τὰς μαχαίρας
ἡ καὶ δεσμώτην ἄθλιον πέμπειαν Ἀψιμάρω, —

3976 σκληστὰς ARR
δος τούτου M

3979 δικάσεις M
3986 τι καὶ συνέστιος A

3980 τῆς τυραννί-

neribus vicem refert. deinde complures domos illustres igni concremat, facultates diripit, instar pecudum potiore magnatū partem miserrime trucidat, interfectis etiam Leontio et Apsimaro tanquam latronibus et imperii raptoribus. sic mali oculis iustitiae sunt expositi, et quamvis aliquandiu poenas effugiant, tandem tamen supplicia maiora luunt. neque tantum Iustinianus hos tyrannidis usurpatores principes gladio percussit ultore miseriarum suarum: verum etiam Callinico patriarchae contumeliis et ludibriis affecto ac puerorum iniuriae exposito demum oculos eruit, quod adiutor et conscius eorum fuisset quae designata in Iustinianum erant. praeterea revocans ad animum imperator quam acerbè tractatus fuisset a Ponticae Chersonis incolis, cum imperio deiectus apud illos viveret (nam modo dicteris in eum illudebant, modo mala imprecabantur, modo contumeliis improbarum linguarum pungebant, modo consilia subdola magno silentio tractabant, quando tandem gladios in ipsius visceribus tincturi essent vel infelicem comprehensum Apsimaro

- ταῦτ' οὖν Ἰουστινιανὸς τοῖς λογισμοῖς ἐγγράφων,
καὶ καθ' αὐτὸν ἀνατυπῶν καὶ ζωγραφῶν τοὺς τύπους,
καὶ πικραινόμενος αὐτοῖς οἷα βαρβαροτρόποις
- 4000 πέμπει στρατὸν ναυσίπλοον, κελεύων ἀποσφάττειν
ἅπαν τὸ γένος ἡβηδὸν τῶν προλελυπηκότων,
καὶ φεῖδεσθαι μὴ γυναικῶν, μὴ τῶν ὑποτιτιθίων,
μὴ γηραιῶν, μὴ νεαρῶν, μὴ πρεσβυγενεστέρων·
οὕτω βαρὺς ἐκάχλαζεν ὁ κατ' ἐκείνων χόλος.
- 4005 ἦν γοῦν ἄξιον ἐνθῆτον Χερσωνιτῶν τὸ πάθος,
καὶ συγκινοῦν εἰς οἰμωγὰς τοὺς φιλανθρωπιστοτέρους,
- B ὑπερενίκα Βηθλεὲμ τοὺς πολυστόνους πόρους
καὶ στοναχὰς βαρυσταλγῆς, βοᾶς πολυστενάρους.
ἐκεῖ μὲν γὰρ ἡ βριφικὴ καὶ μόνῃ νηπιότης
- 4010 ταῖς φονευτρίαις εἰς σφαγὴν ὑπέκυτο παλάμαις·
ἐνταῦθα δὲ τριπέμπελοι, πρωθῆβαι, νεανίαι,
γυναῖκες ἀπαλόχροοι, κορίσσαι, μειρακίσκοι,
φύρδην κατεμελίζοντο καθάπερ ἐν μακέλλῳ.
ὀλολυγὴ δὲ πανταχοῦ καὶ γόος ὄξυβόας.
- 4015 καὶ λόφοι μὲν ἀντίδουπα τοῖς θρηνηταῖς ἀντήχουν,
ἄκται δὲ χυματόκλυστοι δεινὸν ἀντεπερρόθουν.
οὕτω μὲν οὖν εἰς Σκυθικὴν, ὃ φασιν, ἐρημίαν
Χερσὼν ἡ πολυάνθρωπος αἵφνης μετεποιήθη,
- C καὶ γέγονε πολυχανδρὴς Ἰλίδου γαστήρ πανδόχου
- 4020 καὶ τάφος μυριόνεκρος καὶ τοῦ θανάτου πύλη.

3998 ἀνασκοπῶν AR τρόπους RR 4001 ὁμαδὸν M 4002 καὶ]
μὴ M 4005 πένθος R 4007 ὑπερηνικά καὶ A στό-
ρους AMR 4015 ἀντίδουποι A ἀπῆχουν M 4018 μετ-
εποήθη M

missuri, secum dispicientes) haec igitur cogitationibus suis Iustinianus inscribens, et per ea tanquam barbarorum moribus consentanea vehementer exacerbatas, copias navales ablegat interfectum quidquid istic ubi laesus fuerat, aetatis adultae hominum esset, praecipiens inter alia ne vel mulierculis vel lactentibus pueris vel senibus vel iuvenibus parcerent. tam gravi adversus eos iracundia flagrabat. haec Chersonitarum calamitas digna erat quae deploraretur; adeoque paulo humaniores ad lamentandum commovebat. quippe miseras Bethlehemiae clamoresque tristissimos superabat. istic enim sola infantilis aetas interficiebatur, hic decrepiti, adolescentes, mulieres, puellae tenerae, pueri citra discrimen velut in macello membratim dilaniabantur. continuo tollebantur eiulatus et clamores acres ab omni parte, tam collibus quam litoribus ad lamentantium voces respondentibus. hoc modo populosa Cherson in Scythicam quod proverbio dicitur, solitudinem subito commutata redactaque fuit, infinita multitudine perempta. cum autem acceperisset im-

- ὁ βασιλεὺς δ' ἀκηκοὺς ὅτι τῶν βρεφυλλίων
τῶν τρυφερῶν καὶ νεογνῶν οἶκτος ἐγένετό τις,
φλεγμαίνει πλέον τῷ θυμῷ, καλεῖται τῇ μιανίᾳ.
κότος οὐκοῦν βαρύνῃς κατὰ τῶν φεισασμένων,
4025 καὶ τιμωρίας κατ' αὐτῶν ἀπόφασις αὐτίκα.
καὶ πάλιν ἦν ναυστόλῃσι ἀκάτων γοργοπλόων,
καὶ στράτευμα μυριάνδρον ὥσπερ εἰς πολέμιαν,
καὶ σὺν αὐτῷ Φιλιππικός, δὴ ἔλεγον Βαρδάνην,
ἀρχηγετήσων τοῦ στρατοῦ καὶ τὸν λαὸν κοαρτήσων,
4030 ὥς ἂν συνεκκεντήσωσι ῥομφαίαις καὶ τὰ βρέφη,
κῦν ἄρτι πρῶτως βλέποιν τὸ κάλλος τῆς ἡμέρας,
κῦν γάλακτος ποτίζοντο συρμάδας βρεφοτρόφους,
καὶ ταῖς βοῦσι πολεῖσωνσι πύσας τὰς λεωφόρους,
καὶ περιανλαχίσωσιν αὐτῶν τὰς πεδιάδας,
4035 καὶ θήσωσιν εἰς ἔρημον τὴν πρὶν εὐδηνουμένην,
τὰς ἀγνῆς εἰς ἄρουραν στάχυνσι βριθομένην,
τὴν πόλιν πολυάνδριον, ἀφανισμοῦ πεδίον.
τοῦτο κακῶν παραιτίων γέγονε τῷ κρατοῦντι,
καὶ πάλιν πειρατήρια, καὶ πάλιν τρικυμίαι
4040 καὶ κλέδωνες ἐπάφλασαν ἀγριοπνόου βίας.
ἡ γὰρ στρατεύσιμος ἰσχὺς ἡ νειναυστοληκῆα
τὴν γνώμην τὴν ἀπάνθρωπον ἐκείνου μυσαρχθεῖσα
ὥς τίγριν ἀγριώθυμον, ὥς λύκον αἰμοβόρον,
εὐροῦσα καὶ Χερσωνιτῶν τοὺς ὑπολειμμένους

4025 δεινὰς ἐπινοεῖται RR 4029 λαοῦ καὶ τὸν στρατὸν R
4030 ῥομφαίαν RR 4031 πρῶτον MR 4033 τοῖς ARR
πολεῖσωνσι RR 4034 περιανλαχίσωσιν R 4035 θήσου-
σιν RR 4037 καὶ πόλιν τὴν πολυάνδρον M 4038 κακοῦ R
γίνεται M 4042 ἐκείνην R

perator aliquam fuisse rationem habitam ex commiseratione tenerorum
infantum, maiorem in modum exarsit iracundia furoreque percitus est.
quapropter iis graviter succensebat qui pepercerant; adeoque poenas in
hos graves cogitatione concipiebat. rursus ergo classis ablegatur una
cum immensis copiis velut in hostilem solum; quibus et Philippicus
cognomento Bardanes intererat, ut classi militibusque praesset ac omni-
no gladiis infantes quoque necari curaret, etiamsi recens in lucem editi
forent, etiamsi lacte adhuc alerentur; ut bubus denique vias publicas
omnes inverti iuberet et campos undique sulcari, quo fortunata prius
urbs in solitudinem redigeretur, eius vici converterentur in arva, popu-
losum denique oppidum campus desolationis fieret. hoc institutum animi
magnum imperatori malorum origo fuit: rursus enim in pericula gra-
vissimosque fluctus incidit. quippe milites tam immane decretum eius
abominati, ac praecertim ubi superstitis e Chersonitis instar tigridis

- P 83 4045 ἀφηνιάσαντας αὐτοῦ καὶ βλέψαντας εἰς στάσι',
ὡς λῆρον μὲν λογίζονται τὰ διατεταγμένῳ
(κηλῖσι γὰρ οὐκ ἤθελον καταχρανθῆναι τόσαις),
ἄνυκτα δὲ καὶ κράτορα Φιλιππικὸν ποιοῦσι,
καὶ στέφος περιβάλλουσι τῆς σκηπτροκρατορίας.
- 4050 Ὁ γοῦν Ἰουστινιανὸς ἐκταραχθεὶς τῷ φόβῳ,
καὶ τὴν βραδύπλοιαν αὐτῶν καὶ τὴν ἀργοπορίαν
εἰς οἰωνὸν ἀπαίσιον θέμενος εἰς ἀγγίλους,
αὐτὸς αὐτῷ χειρσοπορεῖ μέχρι καὶ τῆς Σινώπης,
στρατὸν συνεπαγόμενος ὀπλίτην πεζοπόρον,
- 4055 ὡς μὴ νεωτερίσαιεν οἱ προεκπεπλευκότες.
καὶ βλέψας ἐπὶ τῆς ὕγρῆς ἀκάτους λαιψοπτέρους
καὶ σκάφη πελαγύπλοια, τριήρεις ὕδροπύρους,
ταχυπλοοῦσας καὶ φοροῖς πνεύμασι φερομένας,
δονεῖται μὲν τοὺς λογισμοὺς καὶ τὴν ψυχὴν σοβεῖται,
- B 4060 καὶ παλιμπόρευτος εὐθὺς ἀνθυποστρέφειν τρέχει,
ἵππων ὠκέων ἐπιβὰς πτηνῶν ἀελλοπόδων,
εἰ δυνατόν, καὶ πτερωτὸς εὐχόμενος γενέσθαι.
ἀλλὰ τὸ πνεῦμα τὸ φορὸν τῆς γοργοπλόου τύχης
ταχυννατεῖν ἐποίησε τὰς ποντοπλόους σκάφας.
- 4065 στόλῳ μὲν οὖν Φιλιππικὸς χρώμενος ὠκυπτέρῳ
προφθάνει τὴν βασιλίσσαν πόλιν καταταχίσας,
καὶ κατασχὼν καὶ παρελθὼν ἔσω τῶν βασιλείων
τὸ στέφος περιτίθεται τῆς αὐτοκρατορίας.

4045 ἀφηνιάσαντες AR αὐτοῦς R βλέψαντες AR 4046 νο-
μίζονται ARR 4049 αὐτοκρατορίας R 4053 χειρσοπορεῖ A
4054 συνεπαγόμενος M 4058 ταχ. φοβεροῖς M 4060 σπει-
σαι R 4062 πτερωτοῦς M 4063 πνευματοφόρον M
4066 καταταχίσας RR v. 4067 om M εἰσελθὼν εἰς R
v. 4068 om RR

aut lupi animatos reperirent, excusso Iustiniani freno et seditione concitata, primum imperata flocci faciunt, tam foeda se labe polluere nolentes, deinde Philippicum imperatorem creant.

Quapropter metu Iustinianus exterritus, qui solerti nimirum ingenio praeditus tarditatem suorum in navigando mali ominis duceret, ipse cum pedestribus copiis terra Sinopen usque progreditur, ne classarii milites ablegati dudum rebus novis studerent. hic ubi naves onerarias, scaphas, triremes, veloci cursu ventoque prospero ferri conspexit, mirifice per-turbatus animo celerrimum ad reditum sese parat, consensius equis citissimis, exoptans, si fieri potuisset, etiam alatus esse. sed ventus secundus adiuvente fortuna Philippicum ad urbem imperatricem citius delatit; qui ea potitus et regiam ingressus est, sumpta corona imperatoria. at imperator ille cui praecisae nares erant, serius ad urbem delatus ob

- ὁ δὲ γε ῥινολώβητος αὐτάναξ ὑστερήσας
 4070 οἷα τριβύμενος ὁδοῖς δυσβάτοις δυσεξόδοις
 καὶ τόποις φαραγγώδεσι καὶ λόφοις ἀποκρήμινις,
 ἀντιστρατοπεδεύεται πρὸς ὕρεσι γηλόφοις, C
 ἄπερ κατὰ συνήθειαν φαιμέν τοῦ Δαμιτρίου.
 καὶ τοῖνον ὁ Φιλιππικὸς ἐκπέμπει ταγματάρχας
 4075 αὐτῷ πολεμῆσιοντας ἀντενωπίοις μάχαις·
 οἱ βλέψαντες τὴν λεοντῆν, τὴν ἐκ τῶν στρατευμάτων
 ἰσχύν, μὴ φθάνουσαν εἰς πᾶν τὸ σῶμα τοῦ πολέμου,
 ἄλσιπεκὴν προσέρραψαν τὴν ἐκ δολιευμάτων,
 καὶ τὸν λαὸν τὸν σὺν αὐτῷ θηλύναντες ἐλπίσι
 4080 ζυγοῦσι τὸν τρισάθλιον. τὰ δ' ἐπὶ τούτοις οἶα;
 λαμοτομοῦσιν ὥσπερ βοῦν ἄφωνον ἐπὶ φάτνης,
 καὶ τοῦ θυμοῦ τὸν καχλασμόν καὶ τῆς ὀργῆς τὴν ῥύμην
 ὄλην κενῶσι κατ' αὐτοῦ κύκλῳ περιλαβόντες,
 ὥσπερ λέων, ἃν εἴποι τις, μύρψας νεβρὸν ἐλάφου. D
 4085 τὸν παῖδα δὲ Τιβέριον αὐτοῦ καταλαβόντες
 προσπεφνεγύτοι τῷ ναιῷ τῆς μετράνάνδρου κύρης,
 ἀπέσπασάν τε τοῦ νεῷ (φεῖ τοῦ φρικωδεστάτου !
 ἐπῆρχε δὲ Τιβέριος εἰσέτι παιδουρίσκος)
 καὶ τῇ φλιᾷ προσέρρηξαν ἐπ' ἴσης σκελακίῃ,
 4090 καὶ τὰς ῥαφῆς τῆς κεφαλῆς ἤλότησαν ὡς σῖτον.
 ἔρρει δ' ἐγκέφαλος χαμαί, πρᾶγμα δύσκλητον ὄψει,
 καὶ δάπεδον ἐπάλασεν ὡς ὕδωρ ἀπορρέων.

4070 διατριβόμενος M 4073 δαματρίον A, δαματρίου R
 4077 τὸ τοῦ πολέμου σῶμα M 4079 ἐλπίδι M h. v. desinit R
 minor 4081 ἀστομον οἷα θῆρες R 4084 ὥσπερ om AR
 τις πεινῶν μ. AR νευρῶν R, νεκρὸν M 4087 ἀποσπᾶσαν-
 τις M 4089 προσέρρηξαν R 4091 χαμαί] αὐτοῦ R

itinerum difficultatem, quae convalles et praecipites passim colles habebant, ad montes acclives castra metatur, quos vulgo Damatryanos appellare consuevimus. e diverso Philippicus duces suos extra urbem progredi iubet, cum hoste manum conserturos; qui animadverso robur corporum suarum, instar leoninae pellis, universum belli huius corpus tegere non posse, de pelle vulpina nonnihil assuunt, animisque populi, qui Iustinianum sequebatur, spe promissorum emollitis miserrimum hominem vivum capiunt. quid inde factum? iugulum ei tanquam bovi in praesepio praecidunt, et omnem irae libidinem in eo necando alter post alterum explent, non aliter ac esuriens leo prehensis hinnulis facere solet. filium autem ipsius Tiberium, qui ad virginis absque viro matris factae templum confugerat, ex aede (proh facinus) abreptum sacra, tenerum adhuc puellum, catelli in morem valvarum postibus alliserunt; cuius capite contuso cerebrum ad terram profluebat, spectaculo sane in-

οὕτω καλῶς καὶ συνετῶς τοῖς παλαιοῖς ἐρρέθη
 “μηδὲν ὑπὲρ τὸ μέτριον, καλὸν ἢ συμμετρία.”

P 84 4095 ὁ γὰρ Ἰουστινιανὸς τὰς τοῦ Θυμοῦ καμίνους
 ἐκκαύσας ἐπαπλάσιον κατὰ τῶν ἐν Χερσῶνι,
 μίσους ἐξῆψε καθ’ αὐτοῦ φλόγα τοῖς ὑπὸ χεῖρα-
 μισεῖ, φασί, γὰρ καὶ θεὸς τὰς ἄγαν προθυμίας.
 ἐπὶ μὲν οὖν Ἀψίμαρος κρατεῖ μέσον ἐν χρόνοις,

4100 ὁ δὲ Ἰουστινιανὸς δέκα σὺν ἑξ ἑτέροις.

Φιλίππικὸς δ’ ὁ βασιλεὺς τρέφων κατὰ καρδίας
 δυσσέβειαν καὶ σπέρματα παντοδαπῆς κακίας
 τὰς κόρας οὐκ ἐλάνθανε θεοῦ τὰς πανοπτερίας.
 ἔνθεν τοι καὶ τῶν οφθαλμῶν ἐκκεντηθεὶς τὰ κύκλα

4105 ἄλλος Οἰδίπους δύστηνος ἦν, σκυτεινὰ βυκτρεύων
 καὶ τοῦ φωτὸς καὶ τῆς ἀρχῆς τὴν στέρησιν οἰμῶζων,
 βραχὺ τι καὶ μικρόχρονον ἐπιβιοὺς τῷ κράτει·
 δυσὶ γὰρ μόνοις ἔτισιν ἐγένεσάτο τοῦ στέφους.

Φιλίππικου δὲ δυστυχῶς οὕτως ἐκπεπτωκότος

4110 ἡ σύγκλητος Ἀρτέμιον ἴστησιν Ἀδσονάρχην,
 κλῆσιν δευτέραν ἔχοντα κατὰ διωνυμίαν·

B κἀντεῦθεν Ἀναστάσιον Ἀρτέμιον ἐκάλουν.
 ἦν δὲ βριθὸς καὶ δραστικός, βίβλοις ἐντεθραμμένος,
 ἀνάκτων ὑπογραμματοῦς, ὃν φασιν ἀσκηρῆτις.

4115 καὶ τοίνυν δραστικώτερον ἀπτόμενος τοῦ κράτους

4093 οὕτω] ὅτε R 4095 γοῦν R vv. 4099-4100 om R
 vv. 4108-4109 om M 4106 ἀγῆς M v. 4107 om M v. 4108 om R
 4113 καὶ βίβλοις τεθραμμένος MR 4114 ὁ A ἀσηκῆτην M

gratisimo, ac velut aqua destillans pavementum conspurcabat. iccirco praeclare sapienterque dixerunt homines illi priisci “nihil ultra modum, praeclara res et mediocritas.” quippe cum Iustinianus iracundiam suam adversus Chersonitas septies exsatiasset, suorum contra se subditorum odia concitavit. nimirum id quoque recte perhibetur, deum ipsum cupiditatibus nimis infestum esse. ceterum Apsimarum septem annis intermediis regnavit, Iustinianus autem aliis sedecim annis.

Imperator porro Philippicus impietatem, et omnis generis nequitias semina sub corde nutriendas oculos dei cuncta spectantes latere non potuit. ideoque miser orbibus oculorum erutis, velut alter Oedipus in caecitate furebat, et tam visus amissionem quam imperii deplorabat, ad tempus exiguum sane superstes, ex quo defiectus imperio fuerat: quippe duobus tantum annis regni gustum percepit.

Post Philippii casum infelicem senatus Artemium, cognomento Anastasium, Romano imperio praeficit. erat enim vir gravis, rebus gerendis idoneus, disciplinis innutritus, imperatorum scriba, quem a secretis sive secretarium nuncupant. imperio potitus severum se praebuit in ul-

- ἐκδικητῆς Φιλίππικου καὶ τιμωρὸς ἐφάνη,
 τοὺς ἀσβολώσαντας αὐτοῦ τὰ βλέφαρα κολάσας.
 Ἀγυρηνοὺς δὲ πειρατὰς μαθὼν ναυστολουμένους,
 θηρία τὰ χερσὺν γρά, τὰς τῆς θαλάσσης ἄρκτους,
 4120 τριήρεις συμπηξάμενος καὶ σκάφας γοργοπλόους
 ἐπέμπει τοὺς συνάψοντας μάχην τοῖς ἐκ τῆς Ἀγαρ.
 οἱ μὲχρι πρὸς Ἑλλήσποντον εὐθέως πεπλευκότες
 (εὐθδρομοῦντες ἦσαν γὰρ πνοαῖς ὑπυλοπνύουσιν)
 ἐκείσε στασιάζουσι· κατὰ γὰρ τὸν εἰπόντα
 4125 ὑπαιδενσίῳ ναυτικῇ πυρὸς δραστικωτέρα.
 καὶ πρῶτα μὲν ἐν ξίφεσι κεντοῦσι τὸν στολάρχη,ν
 ἔπειτα Θεοδόσιον ἐκεῖ φορολογοῦντα
 ἄρπυσαντες ἀέκοντι κράτορι καθιστῶσι
 καὶ τοῖς συμβόλοις τῆς ἀρχῆς λαμπρῶς κατακοσμοῦσιν,
 4130 ἄνθρωπον ὑπυλὸψυχον, γυναικὸν περὶ τὰς πράξεις,
 ἄτολμον, μικροκάρδιον, ἀνύξιον τῶν σκίπτρων.
 καὶ μετ' αὐτοῦ καὶ σὺν αὐτῷ βοῦις ὑμνητηρίους
 χωροῦσι πυλὶμπόρευτοι πρὸς τὴν ὀλβίαν πόλιν.
 ὁ βασιλεὺς δ' Ἀρτέμιος (ἡγγέλτο γὰρ ἡ στάσις)
 4135 τῇ μὲν ὀλβιοδύμῳ καὶ βασιλίδι πόλει
 στόλον ἐφίστησι φρουρὸν καὶ κατεροὺς ναυάρχους,
 αὐτὸς δὲ βουλευσάμενος, ὥς ᾤετο, κρειττόνως
 ἀπαίρει μὲν τῆς Βύζαντος, τὴν Βιθυνῶν δὲ φθάσας
 τοῖς Νικαίων τείχεσιν αὐτὸν ἐγκατακτείνει

C

D

4119 τοὺς R 4120 πρωτοπλόους AR 4123 οὐριοδρο-
 μοις R 4130 ἐπὶ A, κατὰ M 4132 ὑμνητηρίαις R 4139 αὐ-
 τοὺς M

ciscenda Philippici calamitate, supplicio de iis sumpto qui oculis illum spoliarent. deinde cognito piratas Agarenos, ancipites belluas, ursos marinos, hinc inde classibus vagari, triremibus scaphisque conditis mittit qui praelio cum Agarensis congregiantur. posteaquam ii recta contendissent ad Hellespontum, usi navigatione prospera, seditionem ibi concitant. quippe non imprudenter a quodam dictum est "insolentia nautica igni violentior est." primum autem gladiis ducem classis confodiunt, deinde Theodosium, exactorem tributorum in iis locis, invitum abripien-tes imperatorem creant et splendide signis imperii exornant, hominem molli animi, ad res gerendas ignavum, pavidum, pusillanimum, indignum fascibus. post haec itinere converso ad urbem una cum Theodosio non sine hymnis pergunt, quibus eum concelebrabant. Artemius autem im-parator, accepto seditionis nuntio, Cpolin classe ac fortibus navarchis manit, ipse melius, uti quidem existimabat, consilium secutus urbe re-licta Bithyniam petit, et se Nicaeae moenibus includit, quae carnicum

Const. Manasses.

- 4140 ὥς δῆθεν οὐχ ὑπέκουσι χερσὶ κριοκοπούσαις·
 ἢ γὰρ τοι περιπέτεια τῆς παλιντρόπου τύχης
 ἐξέκρουσεν ἐκ τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ νοῦς ἐκείνου
 τὸ "πόλιν τὴν στεροόπυργον ἂν μὴ Θεὸς φυλάξῃ,
 εἰς μάτην ἐκοπίασεν ὁ ταύτης τειχοφύλαξ."
 4145 χρόνον μὲν οὖν ἐπὶ βραχὺν οἱ σὺν Θεοδοσίῳ
 τὸ θελιτὸν οὐκ ἤνυσον, οἷα πυργοφυλάκων
 ἀμυνομένων καρτερῶς καὶ τούτους ἀπειργόντων·
 ἐπεὶ δ' ἀπείπον ἐκ πολλοῦ καὶ συνεχοῦς καμιάτων,
 μεθύουσι τοὺς φύλακας ἐλπιδῶν τοῖς κρατῆρσι,
 P 85 4150 καὶ τὸν χρυσὸν ἐλέποιν ἄμαχον προσλαβόντες
 ὑπέρτεροί τε γίνονται τῶν ἐναντιουμένων,
 καὶ νύκτωρ ἔνδον τῶν πυλῶν ὥς θῆρες εἰσδραμόντες
 ἐλάφυσαν τὰ χρήματα πάσης λαμπρᾶς οἰκίας,
 καὶ τοὺς κατοίκους ἔδειξαν πένητας ἐξ ὀλβίων,
 4155 ἐκ πολυχρύσων πενιχρούς, γυμνοὺς ἐξ εὐπαρύφων,
 τὸ κράτος δ' ἐκρατύναντο στερεῶς Θεοδοσίῳ.
 δς ὄρκους φρίκης γέμοντας ἐκπέμψας Ἀρτεμίῳ
 πᾶθους παντὸς ἀπείρατον αὐτὸν διατηρήσειν,
 ἂν πρότερον ἐκθερισθῇ τῆς κεφαλῆς τὰς τρίχας,
 4160 τὴν κόλασιν ἐπιμετρεῖ μέχρις ὑπερορίας.
 B ἄλλὰ καὶ τοῦτον πρὸς μικρὸν γευσάμενον τοῦ κράτους
 τὸ κλέος τὸ βασιλεῖον θῦπτον ἀπολιμπάνει,

4140 ὑπήκουσι M κριοκοπούσαις R, κριοκοπούσαις M
 4141 παλινστρόφον A 4152 εἰσελθόντες A, εἰσδραμοῦντες R,
 ἐνδραμοῦντες M 4158 ἀπείραντον R 4162 κράτος M

manibus minime cessura sperabat. etenim propter subitam fortunae mutationem de potestate animi et mentis exiverat. ni deus munitam turribus firmis civitatem custodiat, frustra custos murorum eius laborat. igitur aliquandiu Theodosiani milites parum proficiebant in obsidione, turrium propugnatoribus se fortiter defendentibus et hostem reiicientibus: at posteaquam ii longo continuoque labore fatigabantur, Theodosiani custodes et praesidiarios Nicaeae promissorum poculis inebriant, et aurum, subversorem scilicet urbium inexpugnabilem, in auxilium arcescentes, adversariis superiores evadunt. hoc modo noctu intra portas admissi, ferarum in morem cunctas aedes splendidas spoliunt, possessoribus earum ad summam paupertatem redactis. occupata Nicaea imperium Theodosio stabiliunt, qui religiosissimis et horrendis maxime sacramentis Artemio nuntiatis, quibus se pollicebatur eum ab omni iniuria servaturum immunem, modo crines raderet, poenam hanc adiuncto exilio cumulavit. enimvero ne Theodosius quidem imperii gloria voluptateque

- ἐπὶ δυσὶν αὐτάνακτα χρόνοις ἀναδειχθέντα.
 ὁ γάρ τοι Θηριώννυμος ἐξ Ἰσαυρίας Λέων,
 4165 ὁ καὶ ψυχὴν καὶ τοῦνομα καὶ τρόπους Θηριώδης,
 τὴν τῆς πατρικιοῦτος καταπλουτῶν ἄξιαν
 καὶ στρατηγῶν καὶ στραταρχῶν ταγμάτων τῶν ἐφίων,
 ἀποστασίαν μελετᾷ κατὰ Θεοδοσίου,
 συμπράκτορα συντυρευτὴν τῶν δολοπλοκημάτων
 4170 ἐφευρηκὸς Ἀρτάβασδον, ἄνδρα τῶν περιδύξων,
 ᾧ καὶ συνήψε τὴν αὐτοῦ πρὸς γάμον θυγατέρα,
 δταν εἰσώρουσεν ὁ θῆρ εἰς τὰ Ῥωμαίων σκήπτρα,
 ταύτην διδοὺς ἀνταμοιβὴν τῷ συνεργῷ τοῦ κράτους.
 ὁ δ' ἀναξ Θεοδόσιος τοῦ Λέοντος τὸ θράσος
 4175 καὶ τὴν Θηριογνώμονα καρδίαν ὑποπτῆξας
 παραχωρεῖ τῷ δυσμενεῖ τοῦ θρόνου καὶ τοῦ στέφους,
 ἐκὼν ἀέκων ὑπεκστὰς ἄτερ ὅπλων καὶ μάχης,
 καὶ μέλαιναν ἀμπίσχεται στολὴν ἀντὶ πορφύρας,
 μόνα τὰ χεῖλη μέλει τῷ τῆς ἀρχῆς διάνας,
 4180 αὐτὴν τὴν ὑπερώαν δὲ μὴ δυνηθεὶς γλυκᾶναι,
 ἔτει μόνοις ἐν δυσὶ γενεσάμενος τοῦ κράτους.
 Ὡς οὖν ἐπὶ τὸν Λέοντα τὸν κάκιστον μετέβη
 τὰ τῶν Ῥωμαίων πράγματα, βαβαὶ Θεοῦ κριμάτων!
 ἐντεῦθεν ἐπικύμαινε κατὰ τῆς ἐκκλησίας
 4185 κλύδων βαρὺς ἐκ λαίλαπος δεινῆς ἀγριοπνέου,
 καὶ πάλιν νέφος τετρυγὸς ὀλεθροφόρου βίας,
 καὶ πάλιν νέφος ζοφερὸν ἐγκυμονοῦν ὡς πνεῦμα

v. 4163 om R, post 4160 ponunt AM 4165 δς R τρέπον A
 4169 συντηρευτὴν M δολοπλοκηνμάτων M 4172 εἰσέφρυσεν R,
 ἐσφρησεν A v. 4181 om R 4182 γ' οὖν AM 4186 ὀλε-
 θροφόρον M

diu frui potuit. nam oriundus ex Isauria Leo, belluae cognomentum fe-
 rens et animo pariter, nomineque ac moribus belluinus, patriciatus digni-
 tatem adeptus et Orientis exercituum imperator, adversus Theodosium
 seditionem moliri coepit, reperto in fraudibus nectendis adiutore, viro
 quodam illustri nomine Artabaso, cui deinceps filiam operae navatae
 praemium matrimonio iunxit, ubi scilicet in Romanorum imperium bellua
 iam invasisset. Theodosius autem imperator Leonis audaciam feritatem-
 que veritus, volens nolens, citra pugnam et arma imperio cedit, proque
 purpura imperatoria nigram vestem induit, cum labra tantum imperii
 melle madefecisset, palatum vero eius dulcedine perluere non potuisset,
 quod nimirum biennio solum degustasset.

Rebus Romanis igitur ad sceleratissimum Leonem delatis (proh qua-
 lia sunt dei iudicia!) gravis tempestas ecclesiam excepit, magnis cum

D θόνους ἀνθρώπων καὶ φθοράς, ἀντὶ τῶν ὕμβρων αἷμα.
ὁ γάρ τοι τρισκατάρατος οὗτος αὐτάναξ Ἀίων

4190 ὦδινε μὲν, ὡς ἔοικεν, ἐκτόπους ἐπινοίας
κατὰ Χριστοῦ καὶ τῶν αὐτοῦ τιμίων μορφημάτων,
εἰς τῶς δ' οὐκ ἔχων ἐνεγκεῖν τὸν τῆς κακίας τόκον
(τὸ γὰρ ἀπαρρησίαστον ἠνάγκαζεν ἐπὶ χεῖν),
ὡς ὕστερον ἐδράξατο καιροῦ καὶ παρρησίας,

4195 ἐξέρριξε τὸν τοκετόν· ἡ γὰρ νηδὺς ἐρράγη,
καὶ γόνος ἐχιδνότοκος ἐξέθορεν ἐκείθεν.

Ἐστὶ δ' οὐκ ἄκαιρον εἰπεῖν τίς καὶ πόθεν καὶ ποίας
ἐκ ῥίξης ἀνεβλάστησεν ὁ βδελυγμίας Ἀίων.

ἐκ μὲν Ἰουδαίων τὴν σειρὰν εἴλκε τῆς γεναρχίας,

4200 χειροβιώτων καὶ λυπρῶν τυχῶν τῶν γεννητόρων

P 86 καὶ παλαιόντων τοῦ λιμοῦ ταῖς φθαρτικαῖς πυράγραϊς·
τὰς ἀτελεῖς δὲ παρελθὼν καὶ πρῶτας ἡλικίας
μετῆι παλιγκάπηλον ἐμπορικόν τε βίον.

ὡς οὖν ποτὲ παρῴδενε τοῖς ἐμπεπορευμένοις

4205 ῥαμνοσφαγῶν δνάριον κατάφορτον ἐλαύνων,
ζειῶς μηδέποτε πλησθὲν μηδὲ κριθοσφαγῆσαν,
οὕτω συμβὰν συνέκρυσεν ἐμπόροις Ἰουδαίοις,
καὶ κοινωνήσας τῆς ὁδοῦ τοῖς σχολιοῖς ἐκείνοις
καὶ συναναπαυσάμενος ὑπνώσεν ἐκ καμιάτου.

4210 οἱ τοίνυν ὁφιότροποι θεομισεῖς Ἑβραῖοι
καθ' ἑαυτοὺς σκεψάμενοι καὶ συννενοηκότες

4188 καὶ σφαγὰς R 4199 ἀρχὴν A 4200 χειροβιούντων R
4201 τοῦ φθαρτικοῦ πυράγρα R 4204 τοῖς ἐμπεπορευμένοις M
v. 4206 οἱ R 4208 τῆς σχολῆς A

hominum caedibus coniuncta. nam execrabilis Leo imperator parturiebat ille quidem, ceu consentaneum est, absurda novaque consilia contra Christum et venerabiles eius imagines: sed fetum improbitatis suae in lucem proferre nullo modo poterat. quippe timidus animus eum ab instituto suo revocabat. tandem vero capta opportunitate sumptaque audacia fetum edidit: alvus enim rupta est, et viperæ soboles in lucem prodiiit.

Minime vero fuerit alienum ab instituto nostro, si explicaverimus, unde, quis et quali stirpe procreatus abominabilis hic Leo fuerit. habebat generis originem ex Isauria, parentibus fortunae tenuis et manuum suarum labore victitantibus natus. exacta prima aetate mercaturae operam dabat, et pretio coempta rursus lucri causa vendebat. forte accidit aliquando ut cum aliis negotiatoribus iter faciens et asinum prae se mercibus onustum agens in mercatores Iudaeos incideret; quibuscum iter suum persecutus et fatigatione tandem consopitus sese quieti dedit. Hebraei re inter se communicata et diligenter considerata imperium Leoni vaticinabantur, vel qua-

- προεῖπον τούτῳ τὴν ἀρχὴν καὶ τὴν ἡγεμονίαν, B
 εἴτ' οὖν ἀπὸ μαθήσεως εἴτ' ἐκ κακοτεχνίας
 ἡ τεκμηρίων ἐκ τινων τὸ πρῶγμα συμβαλόντες.
 4215 καὶ τῆς προρρήσεως αὐτῶν ἦτουν ἀντιμισθίαν,
 ὅποیان ἄν αὐτήσαιεν σχόντος τὴν κρατορίαν. ἡκουσε ταῦθ' ὁ πάντολμος, κατένευσεν αὐτίκα
 ἐπ' ἀπωλείῃ τῆς ψυχῆς καὶ τῆς Ῥωμαίων τύχης.
 τοῖς γοῶν χωράρχαις γνωρισθεὶς καὶ τοῖς κλιματωρχοῦσι,
 4220 καὶ τὸ τολμηροκάρδιον κατὰ μικρὸν ἐκστήνας,
 πατρίκιος καθίσταται καὶ μέγας ταγματάρχης
 καὶ τελευταῖον βασιλεύς. οὐδ' οὐ στενάζεις, δίκη;
 ἔμυθον τὴν ἀνύρρησιν οἱ δυσσεβεῖς Ἑβραῖοι
 οἱ προφθοιβάσαντες αὐτῷ τὴν αὐτοκρατορίαν.
 4225 ἀπείροις φθάσαντες ποσὶ φωνῆσαι τῷ τυράννῳ C
 καὶ τὰ τῆς ὑποσχέσεως ζητοῦσι τελεσθῆναι.
 πλὴν οὐ χρυσὸν οὐκ ἄργυρον αἰτοῦσιν, οὐδὲ λίθους,
 οὐκ ἄλλο τι τῶν τυπειῶν καὶ τῶν κοσμικωτέρων,
 ἀλλὰ καθαίρεισιν σεπτῶν εἰκονογραφημάτων,
 4230 ἀλλὰ κατέλυσιν στιλῶν θείων ἀξιολέπτων,
 αὐτόχρημα κυτιστροφῆν τῆς δυσσεβοῦς θρησκείας
 τοὺς πύργους ἀνατρέπουσαν αὐτῆς ἀπὸ κρηπιδῶν.
 πεῖθεται τούτοις ὁ σκαιὸς κακοῦργος τοῖς κακοῦργοις,
 ὁ τῆς ἐχίδνης τοκετὸς τοῖς τῆς ἀσπίδος γόνοις,
 4235 καὶ μετακαλεσάμενος τὸν ἱεροθυτοῦντα

4214 τὴν τύχην ἔγνωκότες M 4217 ἐπένευσεν M 4218 ἀρχῆς A
 τῶν AM 4219 ταγματάρχῃ M 4223 ἐκείνοι A 4225 φθά-
 νουσι AM φαίνονται AM 4231 κατασκευὴν τῆς εὐσεβοῦς R
 4232 αὐτοῦς M 4235 τοῦς ἱεροθυτοῦντας R

dam ex disciplina vel arte improba vel certis indiis id quod futurum
 esset coniectantes. simul ab eo pro hac praedictione remunerationem
 contingere sibi petebant, qualem scilicet postulaturi essent ubi iam ad
 imperium ipse pervenisset. his auditis vir ferocissimus suae cum ani-
 mae felicitatisque Romanorum detrimento annuit. hinc audaciam suam
 paulatim probans, ubi regionum praefectis innotuisset, patricius, copia-
 rum ductor et (nonne hic mecum gemitus coniungis tuos, o iustitia?)
 demum imperator creatur. Hebraei Leonis renuntiatione cognita mox ad
 imperatorem advolant, et ut promisso satisfaciat orant. non tamen illi
 vel aurum vel argentum vel gemmas petebant, sed sanctarum imaginum
 picturarum statuarum veneratione dignarum abolitionem, hoc est ipsam
 religiosi cultus eversionem, cuius turres atque munitiones hoc facto de
 fundamento subruī oportebat. imperator pravus pravis, viperae soboles
 aspidis fetibus assentitur; et arcesso sacrarum antistite, qui tum tem-

- (ἦν δὲ προστάτης Γερμανὸς τότε τῆς εὐσεβείας)
καὶ κοινώσάμενος αὐτῷ τὰ τῆς κακοτροπίας
- D αὐτὸν μὲν μὴ πειθόμενον αὐτοῦ τῇ δυσσεβείᾳ,
μᾶλλον μὲν οὖν ἐλέγχοντα τὴν τόλμαν καὶ τὴν λύσσαν,
- 4240 τῆς ἐκκλησίας ἔξωθεῖ, φεῦ τὸν ποιμένα λύκος,
ὁ Κέρβερος ὁ λυσσητὴρ τὸν πρῶον ἀγέλαρχην.
εὐθὺς δὲ προσλαβόμενος προβατοφθόρους λύκους
σπαράσσει φεῦ τὸ ποιμνιον, καὶ καθαιρεῖ τοὺς τύπους
τοὺς τῆς παρθενομήτορος καὶ τῶν Χριστοῦ μαρτύρων,
- 4245 ἀπαγλαΐζει τοὺς ναοὺς, ἀποκοσμεῖ τεμένη,
ὀρφναίαν σκοτεινότητα τούτοις κατασκευάζει,
καὶ καταχέει σκυθρωπὴν ἡμέραν μελαντάτην.
ὅσον μὲν οὖν κατὰ Χριστοῦ καὶ τῶν αὐτοῦ μαρτύρων
ἰὼν ἀπήμισε πικρὸν χυμὸν τε σιελῶδη,
- 4250 ἔξ ὧν ἀναβεβλάστηκε βοτάνη θανασίμη,
P 87 ὁπόσαις τε τοὺς ἄζυγα μετερχομένους βλον
κακώσουσιν ἔξέθλησεν ἄλλος φανὴς Βαλτάσαρ,
βίβλοι καὶ λόγοι φέρουσιν ἀνθρώπων παλαιτέρων
ἐγὼ δ' ἀπολεξάμενος ἐν ἀπὸ πάντων τούτων
- 4255 τὸν Πέτρον ἐκ τοῦ κίνδυνος καὶ τοῦ στρεπτοῦ γνωρίσω
καὶ κόρακα τὸν κρωκτικὸν ἐκ τῆς μελαντηρίας.
Τοῦ τεμνίσματος ἐγγὺς τῆς τοῦ Θεοῦ σοφίας
οἶκος λαμπρὸς δεδομητο τοῖς πάλαι βασιλεῦσι,
κῆπος ἄν εἴπῃ τις ἄβρὸς βιβλιοφόρων δένδρων,
- 4238 δὲ A αὐτῷ τῆς δυσσεβείας R 4241 λυσσητῆς AM
4244 αὐτοῦ M 4246 τούτων M 4249 χρῶμα R συνα-
λώδη A, σιελώδη MR 4256 κρωκτικὸν M, κερταρὸν A
4259 λαμπρὸς M

poris erat Germanus, de perverso dogmate cum eo communicat. cum ille non tantum non assentiretur ipsius impietati, sed etiam imperatoris audaciam ac furorem reprehenderet, heu pastorem lupus, heu furens Cerberus mitem gregis ducem ecclesia pellit et exturbat. deinde adiunctis sibi corruptoribus ovium lupis, gregem (heu) dilaniat, virginis matris et Christi testium simulacra tollit, decus suum templis adimit, ornamenta delubris aufert, caliginem eis offundit, diem tristem ac nigerrimum inducit. et quantum quidem veneni ac furoris plenae salivae adversus Christum eiusque testes eructaverit, unde letalis enata est herba, quantis vexationibus, velut alter quidam Baltasar, afflixerit eos qui expertem coniugii vitam in solitudine debebant, libri commentarii veterum satis declarant. ego de omnibus unica re tantum selecta, Persam ex candye ac torque, crocitantem corvum ex nigredine commonstrabo.

Non procul a divinae Sapientiae fano splendida domus a priscis imperatoribus erat exstructa, quam nuncupare licuisset amaenum hortum

- 4260 ἄλλος ἀγλαοφύτευτον παντοδαπῆς σοφίας·
βίβλοι γὰρ ἦσαν ἐν αὐτῷ προτεθῆσαντισμέναι
εἰς τρισμυρίας φθάνουσαι πρὸς ἄλλαις τρισχιλίαις
εἰς τρισχιλίους φθάνουσα πρὸς ταῖς πεντακοσίαις. B
τὸν τηλικούτον κῆπον δὲ καὶ τὸ τοσοῦτον ἄλλος
- 4265 θεὸς ἀνὴρ πεπίστευτο, προέχων ἐν σοφίᾳ
καὶ πλεον πάντων ταῖς ἀγαῖς τῆς γνώσεως ἐκλάμπων,
ἄλλος, ὃν εἶποι τις, Ἀδάμ ἐνθεος δενδροκόμος,
τοῖς τῆς Ἑδέμ ἐπεντρυφῶν καλλιβλαστήτοις κλάδοις,
καὶ φυτευμάτων γεωργὸς τῶν μὴ μαραιομένων.
- 4270 τοῦτῃ συνῆσαν ἕτεροι καὶ συνδιῆγον ἄνδρες,
καθάπερ ὑποστράτηγοι γενναῖω στρατηγέτῃ,
ἀστέρες ἀντικρὺς φαιδροὶ καὶ τῆς νυκτὸς δαδούχοι.
ἐπλήρουν δὲ τὸν ἀριθμὸν τοῦ ζωοφόρου κύκλου.
ἄμισθοι δ' ἦσαν παιδεύται τοῖς ἐρμυσταῖς τοῦ λόγου·
- 4275 ἀφῆρουν γὰρ τὸ κάλυμμα τῆς σκοτεινολογίας,
ὁπόση τῆς Ἑλληνικῆς τερθρείας καὶ σαπρίας,
ὁπόση τε τῆς καθ' ἡμᾶς ἱεροπρεπιστάτης. C
αὐτὸς δ' ἐν πᾶσιν ἔστιλβεν ἥλιος ὥσπερ γίγας.
τοσοῦτον δ' ἦν τὸ περιὸν τῆς ἀρετῆς ἐκείνοις
- 4280 ὥς μὴδ' ὠπτοῖς τοῖς ἀναξί καινοτομεῖν ἐξεῖναι
ἢ πρᾶττειν τι καινοπρεπὲς καὶ πέρα τοῦ συνήθους,
ὃν μὴ μετέσχον τῆς βουλῆς ἐκεῖνοι καὶ τῆς γνώμης.
τοιούτους οὖν σεμνοπρεπεῖς ὄντας καὶ σεμνοβίους

4265 προφτατο M

4268 δένδροις MR

4271 γενναῖαι M

4281 καὶ] ἢ M

πέραν R, παρὰ A

arboribus libros ferentibus plenum, adeoque lucum pulcherrimis omnigenae doctrinae sapientiaeque plantis consitum. nam erat in ea congestus librorum thesaurus, quorum numerus tricena et tria milia complectebatur. talis hortus tantusque lucus divini cuiusdam hominis curae fideique commendatus erat, qui doctrina praestabat et supra ceteros omnes radiis scientiae collucebat: non inepte dixeris alium quendam Adamum fuisse, divinum curatorem arborum, de pulchris Edenae arboribus delicias capientem, eiusque plantarum non marcescentium agricolam. vivebant cum hoc et alii, tanquam secundarum partium duces, ab illo imperatore primi, luculenta reapse sidera noctisque collustratores. hi tot numero quot circuli Zodiaci signa sunt, absque mercede literarum et doctrinae cupidos instruebant, et caliginis velum tam in putri praestigiiisque refoerta Graecorum quam religiosissima nostra disciplina suis auditoribus adimebant, uno illo, de quo diximus, inter omnes solis instar lucente. tanta vero in opinione virtutis erant, ut ne ipsi quidem imperatores novi quiddam et inusitati agendum sibi putarent illis in consilium non adhibitibus. tales ergo viros, auctoritate singulari et innocentia vitae conspicuos, varie-

- καὶ χύσει πελαγίζοντας παντοδαπὸν χαρίτων
 4285 ἐντὸς ἀρκῶν συλλαβεῖν ὁ βασιλεὺς ἰδίῳ,
 καὶ σχεῖν κἀκείνους κοινωνοὺς τῆς λύσεως τῆς δυσθότου.
 ὥς δὲ κινήσας μηχανὰς ὑπᾶσας ἀπεκρούσθη
 D (οὐ γὰρ φοβίων οὐκ ἀπειλῶν ἴσχυσι τούτους πείσαι,
 καὶ τῷ χρυσῷ χρησάμενος, συμμάχῳ δυσμαχήτῳ,
 4290 ἔγνω διώκων αἰτὸν ἢ βάλλων εἰς ἀστέρας),
 τὸ τελευταῖον ἀπογνοῦς, ἀλλὰ γὰρ πῶς ἐξείπω;
 βουλὴν βουλευέται σκαιῶν ἔκτοπον ἄνοσιαν,
 ἦν οὐδὲ Σκύθης ἄγριος, ἀλλ' οὐδὲ Μυσσαγέτης.
 ὕλης σωρεῖει φορυτὸν κύκλῳ περὶ τὸν οἶκον,
 4295 ὕλην ξηράν, εὐξέαντον, δαδίτιν, φρυγανίτην,
 καὶ πῦρ ὑφάπτει λιπαρόν, καὶ καταφλέγει πάντας
 τοὺς ἀνδρας γεῦ τοὺς ἱεροὺς καὶ σὺν αὐτοῖς τὰς βίβλους.
 αἶ' αἶ' μισόκαλος ψυχὴ! φεῦ γνῶμι Θηριώδης!
 ἐκ τῶν ὀνύχων ὁ δεινὸς πάντως ἐγνώσθη Λέων.
 P 88 4300 ἦσαν ἐκεῖ τὰ κάλλιστα πάντων τῶν παιδευμάτων,
 καὶ τόμος εἰς ἐξαίσιος ἐκ δράκοντος ἐντέρου,
 τὰς δέλτους τὰς Ὀμηρικὰς φέρων ἐγγεγραμμένας,
 τὴν Πριάδα τέ φημι καὶ τὰ τῆς Ὀδυσσεύς.
 'Ὡς δ' ἐπὶ χρόνους εἵκοσι τοῦ κράτους ἀπολαύσας
 4305 ὁ θῆρ ὁ κακομήχανος, ὁ κρειωβόρος Λέων
 σὺν ἄλλοις πέντε δυσσεβῶς, ἢ μᾶλλον τυραννίσας,
 (τὰ γὰρ κακὰ μακρόβια καὶ μόλις ἀπορρέει)

4284 χρῆσει M 4287 ἀπεκρούσθη A 4290 αἶμα A 4298 γνῶ-
 μης Θηριώδους A 4304 χρόνοις ἱκανοῖς A v. 4305 om M

rumque donorum ubere copia praestantes, imperator intra sua retia comprehendere sulque furoris impii participes efficere multum sitiebat. cum autem cunctis molitionibus adhibitis elideretur (nec enim vel metu vel minis eos in sententiam suam pertrahere poterat, cumque etiam auro uteretur, ceteroquin inexpugnabili socio, tamen aquilam se persequi vel sidera iactu contingere velle deprehendebat), tandem re desperata (quoniam haec, obsecro, exponam?) consilium saevum absurdum impium cepit, quod ne Scythia quidem immanis vel Massagetes cepisset. materiem siccam et concremabilem ex aridis fascibus coacervat, eaque succensa cunctos exurit, homines inquam illos (heu) religiosos cum ipsis libris. proh infestum virtuti animum, proh mentem belluinam! nimirum ex unguibus saevus ille leo iam agnitus est. pulcherrima quaeque de disciplinis omnibus istic asservabantur, et inter alia volumen exstabat admirabile, confectum de draconis intestino, cui erant inscripti libri Homericī, tam Ilias tota quam Ulyssea.

Posteaquam solers in designandis malis bellua carnivorusque Leo, satis longo tempore percepto imperii fructu, iam sub terram condendus

- ἔμελλε τάφῳ κρύπτεσθαι καὶ γῇ τῇ παντοδύχῳ,
 ἑλπίδες μὲν οὐκ ἀγεννεῖς ὑπέσμαινον τοὺς τότε
- 4310 τὸν τῆς ἀρχῆς διώδοχον ἐπεικῇ φανῆναι
 καὶ γνώμῃ μετριώτερον καὶ μὴ μισαιφονοῦντα.
 ἀλλὰ γὰρ ὥσπερ Εὐριπὸς, ὡς ἔοικεν, ἡ φύσις
 εἰς τοὺς ἰδίους ἀγωγὸς ἀνθυποστρέφειν χαίρει·
 καὶ γὰρ ὑπνοῦντος Λέοντος ἀγκάλαις ἐνταφίοις
- 4315 ἡ πάρδαλις ἐξέλθορε πολλῶ θυμικωτέρα,
 καὶ καλυφθείσης ἐπὶ γῆς τῆς ῥίζης τῆς δυσχέρμου
 πολλῶ πικροκαρπότερος κλάδος ὑπανεφύη,
 ὁ μυσσαροκοπρώνυμος ἑκαῖνος Κωνσταντίνος,
 ἐκ τῆς ἀσπίδος ἔχιδνα, προσφόρως ἂν τις εἴποι,
- 4320 ἐξ ἑλλεβόρου κύνειον, ἀπὸ σκορπίου δράκων,
 ἄλλος Βαλτάσαρ ἀναιδὴς ἐκ Ναβουχοδονόσορ.
 Κατήρξε γοῦν ὁ βδελυρὸς αἱματοπότης λύκος,
 ὃ πάντα βλέπων ἤλιε, καὶ βυσιλεῖς καὶ νόμοι!
 ἄνθρωπος γόης, φαρμακός, ζωοσφαγίαις χαίρων
- 4325 καὶ τελεταῖς ταῖς μυσσραῖς τῆς ἡπατοσκοπίας,
 ἄντικρυς τελματόβιος βορβοροφάγος χοῖρος.
 οὗτος ὁ δοῦλος τῆς γαστρὸς καὶ τῆς ἀκολουσίας
 τί μὲν οὐκ ἐπενόησε τῶν θλίβειν δυναμένων,
 τί δὲ παρ' ἄλλων εὐρεθὲν αὖξεν οὐκ ἐπεχέρι;
- 4330 νόμφην τὴν χρυσοκόσμητον καὶ τρυφερομένην,

4309 ἐπέσμαινον M 4311 μισαιφονῶντα A 4314 γοῦν AR
 4316 δυσμάζων AM 4318 μυσσάρως κοπρώνυμος A 4323 οἱ
 νόμοι? 4328 θλίφειν R 4330 καὶ] τὴν R

esset, spes non mediocres eius aetatis homines concipiebant, futurum ut imperii successor aequum se subditis praeberet, animi moderatioris esset, a caedibus abstineret. verum natura in morem Euripi, ceu videtur, intra suos alveos reverti perlubenter solet. etenim leone sub terra consepito pardalis prosiliit multo iracundior, et radice mali succi sub terra condita longe acerbiorum fructum ferens ramus enatus est, nimirum Constantinus ille, cui foedum et abominabile cognomen a stercore datum fuit, quem non inconvenienter prognatam ex aspidē viperam, ex elleboro cicutam, ex scorpio draconem, ex Nabuchodonosore Baltasarum quis appellaverit.

Hic ergo detestabilis et sanguinarius lupus imperio potitus est, hic, inquam (o sol cunctorum inspector, o imperatores, o leges!) praestigator, veneficus, animalium mactationibus et execrabilibus illis sacris exuspiciinae deditus, in coeno plane degens porcus stercore vescens. quidnam illud ventris ac gulae mancipium non excogitabat ad divexandos homines? quid ab aliis inventum augere non conabatur? nympham illam

- ἦν περ ἡρμόσατο Χριστὸς ὁ καθαρὸς νυμφίος,
 αἶφνης ἀρπάσας ἀπ' αὐτῶν φεῦ τῶν παστοπηγίων
 χήραν ὄυσσιν ἀπέδειξε καὶ μελαινιμονοῦσαν.
 τὴν ἄμιelon τὴν βρύουσαν βοτρυῶν καλλιράγων
 4335 κάπρος ποθὲν ἀπὸ δρυμοῦ πηδήσας χαυλιόδους
 αὐτόρριζον ἐξώρυξεν, ἐλῆστευσε τὸ κάλλος,
 ἐξέκοψεν ἐκ τῶν ναῶν τὰς ἱερὰς μορφώσεις,
 ἀντενέχράξε δ' αὐτοῖς χρώμασι καὶ ψηφῖσιν
 τὰ φάλα κυνηγέσια καὶ τὰς ἱππηλασίας.
 D 4340 οὐ ταῦτα δὲ τετόλμητο μόνυ τῷ καταράτῳ,
 ἀλλὰ καὶ τοὺς μονάζοντας ὡς κύων ἀνιχνεύων
 ὡς ἄρνας φεῦ κατέθνην ἐθελοςφαγουμένους.
 ἐξεκινοῦντο τοιγαροῦν οἴκοι μελενδυτούντων,
 σεμνείων ἦν κατασκαφὴ καδᾶπερ ληστηρίων.
 4345 ἔστινοχώρηντο φρουραὶ τοῖς ἐγκαθειργνημένοις,
 καὶ πάντοθεν ἤλαύνετο τὸ μέλαν ὥσπερ μύσος.
 Τοιαῦτα τοίνυν καθορίων Ἀρτάβασδος ἐκείνος,
 δν φθάσας προεγνώρισεν ὁ δρόμος ὁ τοῦ λόγου
 εἰς γάμον ἡρμοσόμενον τοῦ Λέοντος τὴν παῖδα,
 4350 καὶ τὴν ἀγριοβάρβαρον μισήσας τυραννίδα,
 συνάπτει πόλεμον αὐτῷ, δέκνυνσι φυγαδίαν,
 P 89 καὶ κράτῳ ἀναδείκνυνται Ῥωμαίων γῆς αὐτάναξ.
 καὶ πάλιν ἀπαστράπτουσιν ἀκτῖνες εὐσεβείας

4334 γέμουσαν AM 4336 ἐξώρυξεν] ἐξέκοψεν A 4337 ἐξώρυ-
 γεν A 4338 ἀντενέχραξε A 4340 τετόλμηται M 4341 καὶ]
 γάρ M 4342 κατέθνην R 4343 μελενδυτούντες A
 4344 καταστροφὴ R 4346 μῖσος R 4350 μυσάας A,
 αἰτήσας M

exornatam auro et delicatam, quam sibi Christus, sponsus ille purus et castus, despondit, ab ipsis (heu) thalamis abreptam viduavit, rugis deturpavit, vestibus nigris operuit. consimiliter vitem pulcherrimis avis refertam ceu prosiliens aper alicunde quapiam e silva radicitus effodit, eiusque venustatem deprædatus est. sacras e templis imagines excidit, earumque loco pingi sculpique curavit praeclaras scilicet venationes et equestres ludos. nec contentus hisce facinoribus vir execrabilis, etiam canis in morem pervestigans solitariae vitae deditos, tanquam agnos minime repugnantes iugulabat. monasteria veluti conventicula latronum evertibat: carceres ob inclusorum monachorum multitudinem prorsus arti erant; ubique niger vestitus ceu piaculum quoddam expellebatur.

Quae cum Artabasdu ille, quem iam ante diximas uxorem duxisse Leonis filiam, aspiceret, tyrannidem immaniter barbaram perosus bellum Constantino facit, quo fuga sibi consulente Romanorum imperator renuntiatur. tum vero pietatis radii de integro fulgere, venerabiles

- καὶ πάλιν πυριμάρμαροι χαρίτων στυλβηδόνες,
 4355 καὶ πάλιν ἀνατέταλκε τῆς πίστεως ὁ λόγος.
 ἀναστηλοῦνται τὰ σεπτὰ, λάμπουσιν αἱ μορφώσεις
 αἱ τῶν μαρτύρων καὶ Χριστοῦ καὶ τῆς αὐτὸν τεύξεως.
 Ἀλλὰ γὰρ ἐξηγήσατο καὶ πάλιν ὁ Βέλιαρ
 τὸν Ἰσραὴλ τὸν ἐκλεκτὸν ὡς σῖτον σινιῶσαι
 4360 (οὕτω καὶ γάρ, ὡς ἔοικεν, ἀρχοῦντως ἐκολάσθη),
 καὶ πάλιν ἐπεστράτευσε τοὺς εὐσεβεῖς ἐκθλίψων
 ὡς Ἰσραὴλ Χουσαρσαθὲμ ὁ Σύρων σατραπάρχης.
 τί δὲ καὶ ποῖον τὸ συμβάν, ὁ λόγος ἱστορήσει. B
 Οὐ στέγει τὴν ἀπόπτωσιν τὴν τῆς ἀρχῆς ὁ δράκων.
 4365 βαρυνθεὶς, παθαίνεται, κοινοῦται τοῖς στρατάρχαις,
 προσφέρεται κολακικῶς, ἐλπίσιν ἐκθερμαίνει,
 εἰς αὐτὸν ἐφέλκεται χωράρχης κλιματάρχης,
 καὶ δύνανται κτησάμενος βαρεῖαν στρατευμάτων
 μάχην συνάπτει καρτερὰν, ἥτις τοὺς ἀντιμάχους,
 4370 τροποῦται τὸν Ἀρτύβασδον, νικᾷ, χειροῦται ζῶντα,
 καὶ τὴν ὀρμὴν καὶ τὴν ὀργὴν καὶ τοῦ θυμοῦ τὴν ἀλκὴν
 τοῦ δυστυχοῦς καὶ τληπαθοῦς ἄκρατον καταχέει,
 καὶ τῶν δμμάτων σβέννυσσι τὰς φερανγεῖς λαμπάδας.
 καὶ πάλιν ὁ μισόθεος φορεῖ τὴν ἄλουργίδα,
 4375 πάλιν ὁ θῆρ σκηπτοκρατεῖ, πάλιν Ῥωμαίων ἄρχει, C
 καὶ γίνεται πικρότερος καὶ Ναβουχοδονόσορ.
 τί τοῦτο τὸ παλίντροπον, ἄστατε τροχὲ βίου;

v. 4355 om R 4357 καὶ τῶν μ. τοῦ R 4359 ἀνιέ-
 σαι A 4361 ἐκθλίψας M, κολάσων A 4366 ἐκθερμαίνων A
 4367 πρὸς M 4377 παλίντροπον A, παλίντροχον R κύβη A

imagines suum in locum reponi, virginis matris et Christi testium ima-
 gines splendorem pristinum recuperare.

Sed anim rursus Belial electum Israelem instar frumenti expetivit
 cūbrare: nondum enim, ceu credere par est, satis afflictionum et poe-
 narum habebat. quapropter expeditionem novam instituit ad premen-
 dos homines religiosos, perinde ac Syrus ille satrapa Chusarsathemus
 olim Israelicos vexabat. quid autem acciderit, narratione sequenti de-
 clarabitur.

Aequo ferre animo amissionem imperii nequaquam ille draco pote-
 rat. quamobrem dolenter sortem suam copiarum ducibus exponit, adu-
 latorie cum eis agit, spe promissorum inflammat, provinciarum praesides
 suas ad partes traducit. exercitu maximo coacto pugnam cum adversa-
 riis conserit, victoria potitur, Artabasdam vivum capit, iram in eum
 suam universam evomit, et oculis infelicem spoliatur. rursus igitur infe-
 stus ille deo purpuram gestat, et ipso iam Nabuchodonosore fit trucu-
 lentior. quanam haec vicissitudo est, o instabilis vitae rota! rosa vix

- τὸ ῥόδον μύλις ἔξανθεῖ, τάχιον δ' ὑπορρέει,
 ἢ κεντροφόρος ῥάμνος δὲ μέγρι πολλοῦ νεάζει.
- 4380 ὁ Τίτος μόνον ἔβλεψε τοῦ κράτους τὸν λειμῶνα,
 καὶ τάχιον ἀνῆρπαστο μὴ μετασχὼν δπώρας·
 οὗτος δ' ὁ μυσαρῶννμος, τὸ σκέβυλον τοῦ γένους,
 ἐγένετο μακρόβιος, ὦ τύχης ἀνωμίλου!
 καὶ τὴν δπώραν τῆς ἀρχῆς ἐτρούγησεν εἰς κόρον.
- 4385 οὗτος ὁ τρισεξάμιστος ἐξήγαγε τοῦ βίου
 τὸν Στέφανον τὸν ἱερόν, τῶν μοναστῶν τὸ στέφος·
 ἦν γὰρ στεροδὸς ὑπέρμαχος τῶν ἱερῶν εἰκόνων,
 καὶ τὸ θηρίον τὸ δεινὸν ἐδοτόχως διαπείρων
 καὶ βάλλων κατακάρδια βελέμνοις τῶν ἐλέγχων.
- 4390 ὁστῷ τῆς καλλινίκου δὲ μάρτυρος Εὐφημίας
 βοῶν ὁστέοις καὶ κυνῶν ὁ βέβηλος συμμιξας
 γνάθοις πυρὸς παρέδωκε. ποῦ κεραυνοῦ τὸ βέλος;
 τριώκοντα δ' ἐν ἔτεσι πρὸς τέσσαρσι κρατήσας
 ταῖς Αἰδον παραπέμπεται κολάσεισιν ἐνδίκως.
- 4395 Ἐπεὶ δ' ἐξέρρηξέ ποτε ψυχὴν τὴν μισαιφόνον,
 Αἰὼν ὁ παῖς τοῦ βδελυροῦ χειρίζεται τὰ σκήπτρα.
 ἀλλὰ καὶ Αἰὼν τάχιον γῆθεν μεταναστεύει,
 τῆς βασιλείας ἔτεσι μόνοις πέντε κατάρξας,
 Εἰρήνην τὴν ὁμόζυγον καὶ τὸν ἐκ ταύτης παῖδα
- 4400 τὸν Κωνσταντῖνον κράτορος λιπὼν ἐννομωτάτους.
- 4378 τάχιον ἀπορφεί M 4379 ὁ M ῥάβδος R 4383 αὐ AR
 v. 4385—6 om R 4397 μεταναστεύσας M v. 4398 om R
 4399 ὁμόζυγα A

florē nacta celeriter marcescit: at spinosa rhamnus longum ad temporis intervallum viget. Titus imperii campum inspexit modo, et aequo citius abreptus particeps autumnī fructuumque fieri non potuit: at impurissimus iste, humani generis excrementum, longaevam nactus est vitam (o fortunam inaequalem), imperiique fructum ad satietatem usque decerpit. interfecit etiam scelestissimus homo sanctum illum virum Stephanum, monachorum decus, quod sacrarum imaginum propugnator constans esset, ac saevam bellnam feliciter configeret, eiusque viscera sagittis argumentorum vulneraret. denique telum fulminis ossa victicis illius testis Euphemiae, boum ossibus canumque permista, concremavit. in hunc modum annis ubi triginta quattuor regnasset, ad Orci supplicia iusto iudicio detrusus est.

Cum tandem inquinatam caedibus animam exspirasset, Leo filius eius impurus sceptrā consequitur: sed tamen et ipse terras cito relinquit, post annum imperii quintum, Irene coniuge Constantinoque filio, quem ex ea susceperat, successoribus in imperio longe optimis designa-

- οὗτοι καὶ γὰρ ἀθροίσαντες ἄνδρας θεοφορήτους
 τὴν ἄκανθαν αὐτόρριζον τῆς εἰκονομυχίας
 ἀνέσπασαν τὴν κνίσουσαν τὰς εὐσεβεῖς καρδίας,
 καὶ ταῖς ἀρούραις τῶν ψυχῶν ταῖς ὑλομανησάσαις
 4405 τὸν σπόρον κατεβύλλοντο τὸν τῆς ὁρθοδοξίας.
 ἄμφω μὲν οὖν ἐφ' ἱκανὸν παῖς τε καὶ μήτηρ ἦρχον,
 καὶ μήτηρ ἦν, τὸ τοῦ Δαβὶδ, ἐπὶ παιδὶ τρυφῶσα.
 ἐπεὶ δ' ὁ παῖς ὁ βασιλεὺς λοιπὸν ἡλικιούτο
 καὶ μεῖραξ ἦν καλλιγυής, κροτάφους ἰουλιζίων
 4410 (καὶ γὰρ παιδίσκος ὑπαλὸς λελειπτο τῷ τεκύντι),
 παρεισφθαρέντων εἰς αὐτὸν τῶν ποτηροκολάκων
 καὶ δαπανώντων τὴν αὐτοῦ καρδίαν κολακείαις
 ὡς δένδρα τὰ γλυκύχρυμα σκώληκες ξυλοσάγοι,
 ὑπερφρονεῖ μεγαλαυχεῖ κατὰ τῆς βασιλίδος,
 4415 αὐτὸς τε μόνος ἐπαρκεῖν τοῖς πράγμασι νομίσας
 τῶν ἀνακτόρων ἔκπτωτον ποιεῖται τὴν μητέρα
 καὶ σὺν αὐτῇ τὴν κοσμικὴν εἰρήνην κουροτρόφον.
 ἐντεῦθεν ἐκκυλιεταὶ πρὸς ἀθεισμοπραγίας,
 καὶ κείρει μὲν τὴν σύννοικον τὴν σωφρονικωτάτην,
 4420 ἄλλης δὲ μιῇ γυναικὸς τοῖς λέκτροις ἐπείσχυει.
 καὶ γὰρ ῥανὶς ἐνδελεχῆς πέτρων σκληρὰν κοιλαίνει,
 καὶ κύμπαι τὰς δεινδρότεδας φυλλάδας ἀναλοῦσι,
 καὶ κόλακες ἐσθίουσιν ἀνθρώπους μικροσπλάγγυνους.

4405 τῆς εἰκονομασίας M
 4411 ποτηροκαρδίων R

4407 ἐπὶ παιδὶ τὸ τοῦ Δαβὶδ R

tis. nam hi religiosorum et gubernatorum divinitus hominum coetu
 coacto spinas oppugnationis imaginum, quae pias mentes iamdudum
 punxerant, radicitus evulserunt, et in arvis animorum luxuriantibus re-
 ctæ veritatis doctrinae semina conseruerunt. administrabant autem con-
 iunctis operis imperium tam mater quam filius satis longo tempore, cum
 quidem mater, uti Davides loquitur, ex filio voluptatem caperet. sed
 ubi filius imperator adolevisset iamque lanugo malas eius vestire coe-
 pisset, amisso prima in pueritia patre, sceleratis quibusdam assentato-
 ribus in eius amicitiam se insinuantibus et adulando cor adolescentis
 eredentibus, quemadmodum tineae dulcis arbores succi corrodere solent,
 non solum matrem imperatricem iactabundus prae se contemnebat, ve-
 rum etiam rerum se gubernationi iam idoneum satis arbitratus, ex regia
 matrem Irenen (hoc est pacem) una cum pace mundi totius eiiciebat.
 deinde ad nefanda quaedam facinora exorbitat. coniugi modestissimae
 pudicissimaeque capillos rudit, et a priori matrimonio secundas ad nu-
 ptias transit. nimirum gutta continuo stillans durum etiam saxum exca-
 vat; et arborum folia erucæ absumunt; et assentatores ad extremum

- ἀλλ' ἔφησεν θυπέ ποτε τῆς ἄκρας φιλαυτίας,
 4425 συνῆκεν ὡς συνεληπται μέσος κακοῖς ἰσχάτοις,
 C καὶ πάλιν τὴν βασιλίσσαν ἐκλιπυρεῖ μητέρα
 ἰθύνειν τὸ καλλίπρωρον τῆς βασιλείας σκύφος.
 κάμπτεται λόγοις τοῦ παιδὸς ἡ βασιλὶς Εἰρήνη,
 καὶ πάλιν ἦν σὺν τῷ παιδί, καὶ σὺν αὐτῷ διεῖπε
 4430 τὸ κράτος καὶ τὰ πράγματα καὶ τὴν Ῥωμαίων τέχνην·
 ἦν γὰρ καὶ φύσει φιλαρχος καὶ τοῦ κρατεῖν διεψῶσα.
 ἀλλ' ὃ λαλήσας ψίθυρα ταῖς ἀκοαῖς τῆς Εὔας,
 καὶ τῆς κακίας τὸν ἰὸν εἰς τὴν ψυχὴν ἐμέσας,
 καὶ πείσας ἀπογεύσασθαι ξύλου τοῦ καλλικάρπου,
 4435 καὶ θάνατον ἐπενεγκὼν ἀντὶ ζωῆς αὐτοῦ,
 καὶ τὸ τεργνὸν μεταβαλὼν εἰς ἄκρατον πικρίαν
 καὶ τὸ γλυκάζον εἰς χολήν, τὸ θέλγον εἰς ὀδύνην,
 κἀντεῦθεν τὴν τριτάλαιναν εἰς πέλαιος ποντώσας
 D καὶ πειρασμῶν εἰς θάλασσαν καὶ συμφορῶν εἰς κύμα,
 4440 οὗτος καὶ τότε ἐπίβουλος καὶ σύμβουλος Εἰρήνην
 τῇ βασιλίδι γεγονώς, καὶ θέλξας τὴν καρδίαν
 τῆς μοναρχίας ἔρωτι καὶ μονοκρατορίας,
 πείθει κατὰ τοῦ μείρακος τούτου τοῦ βασιλέως
 βουλὴν βουλευσασθαι σκαιάν, φεῦ, ἀπανθροποτάτην,
 4445 ἦν οὐδὲ τιγροπάρδαλις, οὐ λέων βρυχητίας,
 οὐκ ἄρκτος ἀγριόθυμος, οὐ δράκων ὠμοφάγος.
 ὀρώσα γάρ τοι τὸν νῖδον ἀσέμνως τε βιοῦντα
 καὶ πῦσι προσφερόμενον κατὰ τὸ βουλητέον,

4425 μέσοις MR

4441 γέγονε M

4445 καὶ R

homines pusillis praeditos animis exedunt. vicissim tamen ex hoc amore
 sui nimio resipiscit, extremis se malis inclusum teneri deprehendit, ma-
 trem imperatricem exorat ut ad gubernationem se rursus accingat. Irene
 filii verbis flectitur, ad eum revertitur, oneris in gubernatione partem in
 se transfert, quod etiam a natura sic comparata foret ut imperium affe-
 ctaret ac mirifice dominari cuperet. verum is qui susurros in aures
 Evae ingessit, mali venenum in eius animum evomuit, ut ligni pulcher-
 rimi fructum gustaret persuasit, mortem pro aeterna vita substituit,
 voluptatem cum amariore mero commutavit, cum bile dulcedinem, cum
 dolore delectationem, quique deinceps Evam illam miserrimam in mare
 tentationum calamitatumque demersit, is igitur etiam hoc tempore non
 tam consiliarius quam insidiator Irenae factus, ubi cor eius demulsisset
 amore dominatus, quo sola frueretur, denique persuadet ut adversus im-
 peratorem adolescentem crudele consilium et heu longe immanissimum
 iniret, quod ne tigropardalis quidem, nec rugiens leo, nec iracundus
 ursus, nec crudivorus draco caperet. cum enim filium quodam modo

- αὐτὴν δὲ διαπράττεσθαι μηδὲν τι δυναμένην, P 91
- 4450 Πάτροκλον δῆθεν πρόφασιν εὐλογον εὐραμένην,
ὥς οὐ καλῶς ὁ βασιλεὺς ἀλλὰ καὶ πυρηνόμιος
τὰς κόρας ἀπησβόλωσεν αὐτοῦ τῶν πατραδέλφων,
κοινοῦται φεῦ τοῖς ἀμφ' αὐτὴν τὴν θηριώδη γνώμην,
εὐρίσκει πάντας εὐπειθεῖς, ἀνῆκοον οὐδένα·
- 4455 καὶ τί γὰρ ἂν οὐκ ἔδρυσαν οἱ θαλαμηπολοῦντες
εὐνοῦχοι ῥυπαροῦνχοι, πάντων κακῶν ἐργάται;
τυρεῦει τὴν ἐπιβουλὴν φεῦ κατὰ τοῦ φιλτάτου,
τοὺς τρόπους ὑποτίθεται. τί δὲ τὸ μετὰ ταῦτα;
ὑπνωττε μὲν ὁ βασιλεὺς, ἀλλ' ὑπνον σκοτοδότῃν,
- 4460 ὑπνον μεθ' ὃν οὐκ ἔμελλε κάλλος ἡλίου βλέπειν·
οἱ δ' εἰσπηδῶσι κόρακες ὥσπερ ὀφθαλμορύνκται,
καὶ τῶν ὀμμάτων φεῦ αὐτοῦ τὸ σέλας ἀμανροῦσι.
καὶ γλῆναι μὲν κατέρρεον ἐκ τῶν αὐτοῦ βλεφάρων,
καὶ σταλαγμοὺς αἱματηρὸς ἐμόλυνε τοὺς πέπλους,
- 4465 καὶ χύλαζα κατέβαιναν ἐκ φόνου σφαιρουμένη·
αὐτὸς δ' ὁ τληπιυθέστατος ἔκειτο σφακελλῶν,
θῆγμα φεῦ ἔλεινόν, πείθον πενθεῖν καὶ λίθους,
ἔκει τὰς ὄψεις ἐκκοπεῖς, ἔκει σβεσθεῖς τὰς κόρας,
ὅπου τὸ πρῶτον ἔβλεψεν ἡλίου τὰς λαμπάδας·
- 4470 Πορφύραν ὀνομάζουσιν ἔκκινον τὸν οἰκίσκον.
τίς τηλικαύτην ἤκουσε βαρύνθῃμον μανίαν,

4450 δ φασιν Α

4471 ἐβλεψε Α

vitam indecoram agere proque animi sui arbitrata cuncta gerere videret, ipsa parum admodum efficere valente, reperta scilicet opportuna, cea dici solet, occasione, quae speciem aliquam aequitatis et rationis haberet, quasi praeter ius atque fas imperator suis patris oculos eruiisset, cum suis immane consilium communicat, et quidem omnes obtemperandi cupidos reperit, adversantem neminem. quid enim cubiculorum custodes eunuchi, foedis animis praediti, cunctorum malorum perpetratores, non facerent? igitur insidias filio carissimo per speciem, quasi male se gereret, struit; quem conatum huiusmodi quaedam consecuta sunt. forte somnum capiebat imperator, peracerrimum ipsi profecto, post quem non iam solis pulchritudinem amplius visurus esset. tum illi corvorum in morem, oculos eruentium, imperatoris in conclave irrumpunt, et lumen oculorum eius (proh foedum facinus!) extinguunt. mox pupillae oculorum delabi, stillae sanguineae peplos inquinare, cruor in morem grandinis conglobari, imperator ipse calamitosissimus ad terram proiectus animo deficere, spectaculum (heu) miserabile, quod ipsis lapidibus dolorem excuteret. et quidem eo ipso in loco visum oculis effosis amisit, quo in loco primum omnium radios solis aspexerat. solent autem domum illam nuncupare Porphyram, hoc est purpuram. quis unquam tantam furorē fando audivit, quem mater in filium evomerit?

- μητρὸς μανίαν εἰς νίον; αἱ πάθους φιλαρχίας!
 C οὐ πάρδουλις ἐκμαίνεται κατὰ τῶν σκύμνων οὕτως·
 οὐχ οὕτως ἀγριαίνεται κατὰ τῶν σκυλακίων
 4475 οὐ τίγρις, οὐδὲ κάρχαρος οὐδὲ λυσσώδης κίων.
 Μήδειαν μόνην λέγουσιν τέκνοις ἐπιβουλεῦσαι,
 καὶ ταύτην ἀπὸ Σκυδικῆς ἀγριογνωμοσύνης.
 μόνον ἀκούω τὸν ἰχθὺν τὸν πελαγίτην θύνον
 πεινῶσαντα καταρροφεῖν τὸν γόνον τὸν οἰκείον,
 4480 ἄλλο δ' οὐδὲν οὐκ ἔνγρον, ἀλλ' οὐδὲ χερσοπόρον·
 αἱ γὰρ Εἰλείθυιαι δειναὶ μητέρας δυσωπούσι.
 ἔσθῃ τὰ σελαγίσματι τότε τὰ τοῦ φωσφόρου,
 φῶς οὐκ ἐδίδου λαμπρανγὲς παντοφανὲς ὁ λύχνος,
 ἐπέμνε τὸ βλέφαρον ἢ φωτοφόρος κύρη,
 D 4485 ζῶφος δ' ἐφ' ἡπλωτο βαθὺς ἐπὶ συγγαῖς ἡμέραις·
 καὶ τὰ στοιχεῖα γὰρ αὐτὰ τὴν συμφορὰν ἐπένθον.
 αἱ πάθος ἐλευόμενον οἰκτρῶς καὶ τοῖς ἀνύχοις!
 οὕτω δὲ τοῦτο δρούσασα τὸ πάντολμον ἐκείνη
 ἀρχηγεῖ καὶ μοναρχεῖ (τοῦτο καὶ γὰρ ἐπόθει)
 4490 καὶ μόνῃ περιζώννυται τὴν αὐτοκρατορίαν.
 Τότε καὶ Ῥώμῃ τῇ λαμπρῇ, τῇ γηραλέῃ Ῥώμῃ,
 λόγου καὶ μνήμης ἄξιον πρῶγμά τι συνηνέχθη.
 ἦν ἁγιστεῶν ἐν αὐτῇ τὰς ἱερὰς θυσίας
 τῶν ἄλλων τε πρωτόρχος ἱεροπόλων Λέων·
 4495 πάπας κατονομάζεται τῇ τῶν Ῥωμαίων γλώσσῃ.

4472 πάθος AR
 φωτοφόρος A
 est P. Pithoeus Annal. et hist. Franc. scriptor. coactan. p. 290—1
 ed. Francofurt.

4480 οὐκ] οὐδ' AM
 4487 οἰκτρὸν AR
 4495 γλώττῃ R

4484 ἀπέμνε R
 versibus 4491—4527 usus

hei dominandi libidinem! non sic pardalis suos adversus catulos furit, non ita saevit in sobolem tigris, non aper, non canis furiosus. solam Medeam suis liberis insidiatam perhibent, et quidem ex immanitate Scythica. solum thynnum audio, piscem marinum, si esuriant, sobolem propriam deglutire; nec ullum aliud animal esse, vel aquatile vel terrestre, quod eiusmodi quiddam perpetret. quippe parturigines ipsae ad efficiendam in matribus reverentiam erga sobolem efficacitatem singularem habent. tunc et solis splendor extinctus est et luna defecit, et compluribus diebus iugens caligo fuit: nimirum ipsa elementa Constantini calamitatem deplorabant. heu facinus inanimis etiam rebus miserabile! tam atroci flagitio designato sola deinceps Irena regnat: quod unum sane quaesiverat, sola sibi usurpat imperium.

Id temporis etiam illustrissimae Romae veteri quiddam accidit, dignum quod literarum monumentis memoriae prodatur. erat in ea sacrorum antistes Leo, reliquorum sacerdotum primus, quem Romana lingua

- τούτω πικρῶς βασκήναντες ἄνδρες τινὲς ἐκ Ῥώμης
οἱ προσγενεῖς Ἀδριανῷ τῷ πρὸ βραχέος πάπα,
καὶ στάσεως κλυδώνιον κυμάναντες βαρύνθρονον,
τοῦ θρόνου καὶ τῆς πόλεως ἐλαύνουσι φυγάδα.
4500 ὁ δὲ σημάνας ἐν γραφῇ ταῦτα τῇ βασιλίδι
ἐπικουρίας τε τυχεῖν ἐκ ταύτης ἱκετεύσας,
ὥς ἔγνω πάντα μάταια τεχνώμενος καὶ πράττων
καὶ γράφειν τὸ λεγόμενον ἐπιχειρῶν εἰς ὕδωρ,
καὶ πανταχόθεν ἀπογνοὺς προσφεύγει τῷ Καρούλῳ
4505 (ἦν δὲ τῶν Φράγγων φύλαρχος ὁ Κάρουλος ἐκεῖνος·
ῥῆγας τοὺς σφῶν κατάρχοντας οἴδασι Φράγγοι λέγειν)
καὶ δεῖται τούτου τῆς χειρὸς ὡς μεγαλοδυνάμου,
ὥς ἐπαρκέσειεν αὐτῷ κατὰ τῶν ἀδικούντων.
δέχεται τοῦτον Κάρολος (ἦν γὰρ παπποπατρόςθεν
4510 ὑπὸ Χριστοῦ καλούμενος καὶ σέβων Χριστοῦ νόμους),
αἰδεῖται λιταζόμενον τὸν ἱεροθυτοῦντα,
δίδωσι τούτῳ σέμμαχον μετ'ασθενῇ παλάμην,
καὶ πάλιν ἐγκαθίστησι τῇ πόλει καὶ τῷ θρόνῳ.
ἐντεῦθεν ἀμειβόμενος τὸν Κάρονλον ὁ Λέων
4515 ἀναγορεύει κράτορα τῆς παλαιτέρας Ῥώμης,
καὶ στέφος περιτίθῃσιν ὡς οἱ Ῥωμαίων νόμοι.
οὐ μὲν ἄλλὰ χρησάμενος καὶ νόμοις Ἰουδαίων
ἐκ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν ἐλαίῳ τοῦτον χρίει,
οὐκ οἶδα τίσι λογισμοῖς ἢ ποταῖς ἐπινοαῖς.
4520 οὕτως ὁ πρῶην σύνδεσμος τῶν πόλεων ἐρράκη·
4507 ὡς] τῆς A 4509 τοῦτο A 4510 ἀπὸ AR 4520 πρῶ-
τος R

papam vocant. huic cum acerbe Romani quidam, propinqui Adriani eius qui non ita pridem papa fuerat, invaderent, seditione concitata non throno tantum hominem deiiciunt, sed etiam ab urbe pulsum cogunt solium vertere. tum ille re tota mox Cpoli nuntiata opem sibi ferri postulat. ubi frustra se omnia moliri et agere animadvertit, et in aqua, ceu proverbio dicitur, literas exarare, re ab omni parte desperata ad Carulum confugit. erat is Francorum nationis princeps, quem lingua sua Franci regem nuncupare consueverunt. huius manum potentissimam implorat, ut auxilium sibi ferret adversus eos qui laeserant. Carulus Leonem benigne accipit, ut qui ab avis et atavis usque Christianus esset Christianae leges coleret: sacerdotem supplicem reveretur, auxiliarem ei manum porrigit, solio pariter et urbi restituit. tum vero vicem Carulo referens Leo Romae veteris eum imperatorem renuntiat, neque tantum coronam caput eius more Romano cingit, verum etiam legibus Iudaeorum usus a capite ad pedes oleo totum perungit. quod sane posterius quibus ex causis ac rationibus factum fuerit, equidem scire nequeo. sic pristinum

οὕτω μητρὸς καὶ θυγατρὸς μέσον ἐπέπη σπάδῃ,
 διχάζουσα καὶ τέμνουσα μετὰ θυμοῦ ῥομφαίας
 νεῦνιν τὴν ἐπὶ ῥόδωπον, τὴν νεωτέραν Ῥώμην,
 ἐκ τῆς φύσεως καὶ παλαιᾶς καὶ τριπεπέλου Ῥώμης.

4525 Καὶ ταῦτα μὲν τετύχηκε τοιοιουτοτρόπου τέλους·

ἢ βουσιλὶς Εὐρώῃ δὲ πολλὰ προθυμουμένη
 μανίῳ τὴν τριβάρβαρον ἐκείνην ἀφανίσαι
 καὶ μύσος ὅπερ δέδρακεν εἰς τὸν νῖδον ἐκπλῦναι,
 χρημάτων ὅλους θησαυροὺς ἐκένωσε τῇ πόλει,

4530 καὶ τὸν χειμῶνα τῶν χρεῶν ἔτρεψεν εἰς ἐσθίαν,
 ἔαρ χροσοῦν ἐχέασα τῆς μεγαλοδωρίας.

D πλὴν ἄλλ' ὃ βλέπων τὰ κρυπτὰ καὶ συννιῖς εἰς πάντα,
 ὃ παντεπόπτης ὁφθαλμός, ὃ τὰς καρδίας κρίνων
 προσέσχεν, εἶδεν, ἔβλεψεν, ἐζήλωσεν, ἠχθίσθη,

4535 καὶ πρὸς βραχὺ τῆς ἡδονῆς τοῦ κράτους γενομένην

ἀψινθιάζοντα πικρὸν ἐκέρασε κρατῆρα,

καὶ τὸν τρυγίον τῆς ὀργῆς τῇ πυρανομησάσῃ.

ἐπαναστάντος γὰρ αὐτῇ τινὸς τῶν τῆς συγκλήτου,

τῶν περιλάμπρων καὶ γνωστῶν, τοῦνομο Νικηφόρου,

4540 ἐκβάλλεται τοῦ τῆς ἀρχῆς ἀγλαοδένδρου κήπου,

ἀντὶ τρυφῆς καρπίζεται δακνοκαρδίους πόνοους,

πόνοους οὐ πόνοους τοκετοῦ, τῶν συμφορῶν δὲ κέντρα,

ἄλμην τε πίνει θλίψεως ὡς πένησσα χερνῆτις.

4530 ἄδων A

illud harum urbium vinculum ruptum fuit, sic matrem a filia gladius dividit ac rescuit, Romam dico recentiore, formosam illam iuvenulam, ab altera rugosa planeque vetusta.

Ceterum imperatrix Irena, cum magno studio furorem illum barbarissimum et ingens piaculum, quod in filium commiserat, eluere delereque cuperet, totos pecuniarum thesauros in urbis usum exhauriebat, et vexantem obaeratos tempestatem in serenitatem commutabat, munificentia sua quoddam velut aureum ver effundens. verum oculus ille qui occulta perspicit, omnia intelligit, corda iudicat, ad Irenam se convertit, eam adspexit, fervore quodam accensus est, graviter molesteque facinus eius tulit; cumque perexiguam ad tempus imperii voluptatem illa degustasset, amarum flagitio pollutae craterem, suae videlicet irae faeces miscuit. quippe concitata seditione per quendam ordinis senatorii virum illustrem et clarum, cui nomen Nicephorus, imperio deiecta est, pro voluptate molestias cor exedentes consecuta, molestias inquam non tam appellandas molestias quam calamitatum filii stimulos. quare deinceps mare afflictionum hauriebat, tanquam paupercula mulier et nendo victum quaerens. eiusmodi officere vitae mortalis inconstantia consuevit, et hoc modo deus

- τοιαῦτα τὸ παλίντροπον ἐργάζεται τοῦ βίου ·
 4545 οὕτως ἀνταποδίδωσι θεὸς τοῖς ἀδικοῦσι. P 93
 μὴν μὲν οὖν τετύχηκεν ἐπὶ μικρὸν τοῦ κράτους,
 σὺν Κωνσταντίνῳ δὲ νῦν χρόνοις ἑπτὰ πρὸς δέκα.
 Τοῦ κράτους τοίνυν ὁ τροχὸς ἐξ ἄλλων εἰς ἑτέρους
 κυλινδθθεῖς καὶ συστραφεῖς ἐν δρόμοις ἀνωμάλοις
 4550 φθάνει ποτὲ μετέωρον ἄρας καὶ Νικηφόρον,
 ἄνθρωπον φονικώτατον, δύστροπον, κακοήθη,
 δοῦλον χρυσοῦ χρυσομανῆ, κίμβικα σμικρολόγον,
 ἄντικρυς Μίδα τὸν ποτὲ κατάρξαντα Φρυγίας,
 ὃς τὰς ἀρχὰς τῶν πόλεων ὠνόμαζεν ἐποιεῖτο,
 4555 οὐκ ἀριστίνδην τὰς τιμὰς ἀλλὰ πλουτίνδην νέμων.
 εἶχε χρυσὸν ἐν χερίσιν, βοῦν ἐπὶ γλώττης εἶχε,
 χρυσὸν ἐπιτραπέζιον, χρυσὸν ὠνειροπόλει. B
 καὶ τοῖς μὲν ἄλλοις σκυθρωπὸς καὶ κατηφὴς ἔσκε,
 ἃν δὲ χρυσοῦ τις ἔφερεν ὅλην ἐπικολπίαν,
 4560 τότε δὴ τότε προσηγὺς τὸ βλέφαρον ἰδείκνυ,
 καὶ σκυθρωπότητος ἀχλὺς οὐκ ἦν ἐν τοῖς προσώποις.
 ἐντεῦθεν πάσας μηχανὰς ὑπώρυσσε καὶ τρόπους,
 καὶ πάντας ὑπεβόθρευεν εὐρεσιμάκους δόλους,
 ὥς εἴ που παρευρίσκειτο χρυσοῖον κενώθειν
 4565 καὶ πρὸς αὐτὸν μετενεχθῆ. τῆς φιλοχρηματίας!
 οὗτος ἐπέθηκε βαρὺ τοῖς Βυζαντινοῖς ἄχθος,

v. 4544 om M vv. 4546—47 om R μακρὸν M 4549 κυ-
 λινδρθηθεῖς R 4552 κίμβικοσμικρολόγον M 4557 χρυσός
 ἐπιτραπέζιος A 4561 τῷ προσώπῳ R 4568 ὑπερρύπτειν M
 4564 παρευρίσκεται R, παρευρίσκειτο M 4565 τὸν φιλοχρημα-
 τίαν M 4566 οὕτως A

impiarum auctoribus mercedem tribuit. contigit autem ipsi longo tem-
 pore, tam soli quam cum filio Constantino, imperio frui, nimirum ad 17
 annos.

Igitur imperii rota cum ab aliis ad alios volutata conversa foret
 inaequalibus sane cursibus, nunc tandem Nicephorum in sublime austulit,
 hominem sanguinarium, moribus perversis, improbum, auri mancipium
 sordidum, Midæ Phrygum quondam regi per omnia similem. magistratus
 urbium venales habebat, neque dignitates ex virtutis sed opum respectu
 conferebat. aurum habebat in labris, bovem in lingua gerebat; de auro
 loquebatur in mensa, per quietem aurum somniabat. et erat erga cete-
 ros quidem severo tristisque vultu: verum si quis auri pondus sinu fer-
 ret, cum blande intuebatur, nec ullam tristitiae vestigium in vultu restare
 patiebatur. hinc fiebat ut quidvis auri conquirendi causa moliretur, eo-
 que nomine fraudes astutissimas universis clanculum strueret. Byzantiis

- οὐ κοῦφον οὐδ' εὐάγκαλον, οὐδ' ἐλαφρὸν βαστάσαι,
 ἀνανεώσεις τειχῶν χάριν τῶν γηρασάντων,
 C δ' ἔγουσι δικέρατον οἱ τοῦτου τελωνάρχαι.
 4570 σφίγγων δὲ πάντα ταῖς κλεισί, καὶ θύραζε μὴ φέρων
 οὐκ ἄργυρον οὐδὲ χρυσόν, οὐκ εὐφύντους πέπλους,
 καὶ τοῦτο τὸ λεγόμενον ἐν μύθοις Αἰσωπείοις,
 πλείστου μὲν ἔχνια δεικνὺς χρημάτων εἰσιόντων,
 ἔξερχομένων δ' οὐδὲ μὴ οὐδ' ἀποκεννυμένων,
 4575 ἐστέρησε καὶ τὸν στρατὸν τῶν ἐποφειλομένων.
 ἐντεῦθε θροῦς δι' ἐκκελευσὶ καὶ στάσις ὀλεθρία
 καὶ λαλαγὴ κακόχρητος καὶ δυσφημοῦσαι γλῶσσαι.
 καὶ συνδραμόντες εἰς ταῦτ' ἀπὸ κραυγῆς ἀσπίου
 αὐτάνακτι Βαρδάνῳ τὸν τότε στραταρχοῦντα
 4580 γενέσθαι καὶ δικέτευον, προσφέροντες καὶ βίαν.
 ὁ δ' οὐ γινώσκων τὴν ῥοπὴν τῆς ταλαντοῦχου τύχης,
 D καὶ τὴν ἀμφίρροπον αὐτῆς θέλησιν ὑποτρέσας,
 ἀνθρώπῳ θεῷ προσφοιτᾷ καὶ θεοφορομένην
 καὶ ταῖς τοῦ πνεύματος ἀγαῖς πλουσίαις περισυμένει,
 4585 ἐκφαίνει τὸ κρυπτόμενον, ἅπαντα καταλέγει,
 τὴν στάσιν καὶ τὸν τάραχον καὶ τοῦ λαοῦ τὴν βίαν.
 ἀκούει ταῦθ' ὁ πολὺς τὰς φρένας καὶ τὰς τρίχας,
 ὁ κύκρος ὁ τοῦ πνεύματος, ὁ κελαδῶν τὰ θεῖα·
 ἀπυγορεύει, νοθετεῖ μηδὲν νεωτερίζειν,
 4590 "μὴ καὶ τὰς κόρας κεντηθῇς" φησὶ "τὰς τῶν ὀμμάτων,
 καὶ πάντα προσαποβαλεῖς, πάντα προσαπολέσεις."

4575 ἐστέρησε M 4577 δυσφημοῦσα γλῶσσα M 4579 στρα-
 τηγοῦντα M 4581 οὐ? 4584 καὶ] ἐν M

onus gravissimum imposuit, veterum murorum reficiendorum causa, quod tributorum exactores diceratur vocant. cumque clavibus occluderet omnia, nec foras quidquam prodire sineret vel argenti vel auri, textarum vestium, et plurima quidem, velut est in Aesopiciis fabulis, vestigia pecuniarum introeuntium apparerent, exeuntium vero et expensarum nulla, milites etiam debitis stipendiis spoliabat; quo facto murmur infaustum, noxia seditio, voces insolentes, linguae maledicae passim excitabantur. adeoque concursu facto cum clamore inarticulato Bardaninum milites, qui copiarum id temporis dux erat, ut imperium ab se oblatum acciperet, non tantum precibus sed etiam vi adhibita cogeant. at ille non agnoscens initium hoc adversissimae fortunae, et tamen voluntatem eius instabilem reveritus, divinum quemdam ad hominem sese confert, arcanum sui cordis aperit, indicat omnia, seditionem, tumultum militarem, vim populi, quam sibi adhibeat. audit haec canus ille tam capillis quam animo cyprius spiritualis, divina carmina concinens: ne militibus obtemperet edicit, a rebus ut novis abstinere hortatur, ne forte iacturam oculorum fa-

- βλέπει βαρεθυμήσαντα Βαρδάνιον ὁ γέρων,
βλέπει τοὺς ἔλκοντας αὐτοῦ τὸν ἵππον τῷ ῥυτῆρι,
καὶ μετακαλισόμενος αὖθις τὸν στρατηγέτην
4595 "οὐ μὲν, λαμπρότατέ" φησι, "τρισμέγιστε στρατάρχα,
οὐκ ἐπιτεύξῃ τῆς ἀρχῆς, εἰ καὶ μυρία κύμης·
τῶν ταττομένων δέ τινες ὑπὸ τὴν σὴν παλάμην
τὴν ζώνην ἀναζώσονται τὴν τῆς ἡγεμονίας.
ὁρᾷς τοὺς σοὺς ὑπασπιστάς ἐκείνους τοὺς τρεῖς ἄνδρας;
4600 Λέων Θωμᾶς καὶ Μιχαὴλ αἱ κλήσεις τοῖς ἀνδράσι.
τούτων ὁ Λέων τῶν ἀνδρῶν πρῶτος ἀρχηγετήσῃ,
καὶ μετ' αὐτὸν τῷ Μιχαὴλ τὸ κράτος προσφοιτήσῃ.
ὁ δὲ Θωμᾶς ὁ τρίτατος σφιδάσει μὲν ἐκθύμως
καὶ βασιλείας ὄνομα πρὸς ἑαυτὸν ἑλκύσει,
4605 πλὴν οὐκ εἰς τέλος ἐνεγκεῖν τὸ θιλητὸν ἰσχύσει,
τῶν ὀφθαλμῶν δὲ τὰς αὐγὰς ἀπισφισμένους ἔξει."
Καὶ ταῦτα μὲν ἀπέβησαν ἐν χρόνοις τοῖς ἰδίοις,
ὡς ἡ πνευματοκίνητος ἐθισπιώδει σάλπιγξ.
ὁ δὲ μικρολογώτατος αὐτάναξ Νικηφόρος
4610 Βουλγάρους ἰστρογέισσι μάχην στερεὰν συνάψας
ἔργον μαχαίρας γίνεται, βρωματισμὸς ῥομφαίας,
τῷ Σταυρακίῳ τῷ παιδὶ καταλιπὼν τὰ σκήπτρα.
ἀλλὰ γὰρ καὶ Σταυράκιος τάχιον ἀποφθίνει
ἐν ταύτῃ δορυτότρωτος ἀναφανείς τῇ μάχῃ
4615 καταβελῆς τε γεγονώς, ἔξαιμος, τραυματίας.
τῷ Μιχαὴλ δὲ προσγελῶ τῷ Παγγυβὲ τὸ κράτος,

4595 καὶ μέγιστε R 4596 καὶ A 4598 ἀναξ. τῆς αὐτο-
κρατορίας A 4604 τοῦνομα A

ciat. his dictis Bardanium senex perturbatum animo videt, simulque conspicit eos qui equum eius freno ducebant. quapropter revocato duce "tu quidem" ait, "illustrissime potentissimeque dux, imperium non consequeris, etiamsi labores infinitos suscipias. at subditi quidam tui eo potientur. vides hic tres illos tuos satellites, Leonem Thomam et Michaelum. ex his primus Leo principatum adipiscetur. et post ipsum imperium perveniet ad Michaelum. tertius Thomas toto quidem is pectore discrucia-bitur, et imperatorum nomen ad se pertrahet: verum obtinere tandem id, quod affectabit nullo modo poterit, sed in hoc conatu oculos amittet."

Atque haec deinceps ita suis temporibus evenere, quemadmodum vir ille sacro afflatus spiritu praedixerat. ceterum sordidissimus imperator Nicephorus gravi praelio contra Bulgaros Istro vicinos inito caesus est; filioque Stauracio possessionem imperii reliquit. verum et Stauracius in eo praelio vulneratus hasta, nimia vi sanguinis profusa, celeriter exstinctus est. quapropter imperium Michaelo Rangabae delatum fuit, quocum

τῆς Νικηφόρου θυγατρὸς γαμέτῃ Προκοπίᾳς.

ἔβλεψε τότε Βυζαντίς ἡμέραν ἐλευθέραν,

ἄτερ αἱμάτων καὶ σφαγῶν, βιαιῶν ἄρπαγματών,

C 4620 ἀσκότων, ἀθόλων, οὐκ ἐξαμαρτουμένην

ἀνδροκτασίας Ἰοφερῶ καὶ ταραχίδει νέφει.

ἔβλεψε τότε Βυζαντίς ἡλίους ἐδοσίας

καὶ στίλβηδόνας ἀγαθῶν καὶ δωρεῶν ἀκτῖνας.

ἦν γὰρ καλοῖς ὁ Μιχαὴλ παντοίοις ἀπαστράπτων,

4625 καὶ φιλελεύθερος ἀνὴρ καὶ γαληνὸς καὶ πρᾶος,

οὐχ αἷμασι τερπόμενος, οὐκ ἐπιχαιρών φόνοις,

ἀλλ' ἄλσος θεοφύτευτον, ἀλλὰ λειμὼν χαρίτων,

παράδεισος κηπεύσιμος νόμασι θεοβρύτοις.

Ἀλλὰ καὶ πάλιν ἔρρευσεν τὸ ρόδον πρὸ τῆς ὥρας,

4630 ὡς ἄγρωστις δροσότροφος ἐνύγη καὶ παρῆλθεν,

ὡς ἄνθος, ὃ φῦσι, λοκρόν, ὡσεὶ καπνός, ὡς ὄναρ,

ἀνθῆσαν ἐπὶ τέσσαρσιν χρόνοις μῆνας ἐννέα,

D ἀνέβη δ' ἄχερδος ἀγκυαῖς φρίσσουσα ταῖς ἀκάνθαις

καὶ ῥάμνος ἀγριόκεντρος αἱμάσσουσα καρδίᾳς.

4635 ὁ Λέων ὁ δυσώνυμος ἐπιπηδῶ τῷ κράτει,

ὁ κρεωβόρος ὁ δεινὸς τῶν τοῦ Χριστοῦ προβάτων.

ὁ τοίνυν κράτωρ Μιχαὴλ τὴν τόλμαν τοῦ τυράννου

καὶ τὴν ὀρμὴν ἀναμαθῶν καὶ τὴν ἀποστασίαν

αὐτὸς ἐκὼν ἐξίσταται τοῦ πολυζήλου θρόνου,

4640 πληρῶν κὰν τούτῳ τοῦ Χριστοῦ τοὺς νόμους τοὺς ἐνθέους,

4617 γαμετῆς AM

4630 δροσόπαρος R

4621 φοβεράς R

4631 λευκὸν M

4626 αἵματι M

v. 4632 om R

Procopia Nicephori filia nupta erat. diem id temporis liberum urbs Cpolitana vidit, et immunem a caedibus iugulationibus direptionibus violentis, expertem malorum et turbarum: vidit et solem urbs Cpolitana beneficium et bonorum scintillas et radios munerum. nam Michaelus omni-genis virtutibus collucebat, vir libertatis amans, placidus, mitis, non caedibus et sanguinis profusione gaudens, sed lucus quasi quidam divinitus consitus, gratiarum campus, paradus rivi caelitus manantibus irriguus.

Enimvero haec etiam rosa plane ante tempus emarcuit, inque morem graminis a rore nutriti contabuit atque periit, cum ad annos quattuor et novem menses florisset. eius in locum acherdus enata est, frequentibus horrens spinis, et rhamnus asperrime corda pungens atque vuln-rans. nam infauti nominis Leo prosiliit ad imperium, fera carnivora, Christi ovibus immitis. at Michaelus quidem imperator, audita tyranni ferocia impetu defectione, suamet sponte throno imperiali cessit, hoc ipso facto divinis Christi iussis satisfaciens, et erga persecutorem non

- καὶ τῷ διώκῃ πεφηνῶς ἄντικρυς ἄλλος κάστωρ.
 λέγουσι γὰρ αἱ παλαιαὶ τῶν ζυρογράφων βίβλοι
 ὡς ἔστι ζῦον χέρσουδρον κάστωρ ὠνομασμένον,
 καὶ τούτου χρησιμεύουσιν οἱ κύλινδροι τοῦ γόνου
 4645 πρὸς ἀποσβῆσιν οἰκτρῶν παθῶν δυσπαλλάκτων ·
 ὕπερ εἰδότες οἱ πολλοὶ τῶν θηροδιωκτούντων
 τὸ ζῦον μεταθένσι δικτύοις λινοπλόκοις,
 καὶ τοῖς κυσὶ τοῖς δρομικοῖς χρώμενοι συνεργάταις.
 ὁ κάστωρ τοῖσιν συνιδὼν τῆς μάχης τὴν αἰτίαν,
 4650 καὶ κατιδὼν ὡς ἄφνυτοι τῶν θηρατῶν αἱ πάγαι,
 τοὺς σπερμογόνους ἐνδακὼν καὶ παιδουργοὺς κυλίνδρους
 χαρβίζεται τοῖς θύλουσιν, ὃ δ' ἀποτρέχει φεύγων,
 κἀντεῦθεν πάντα περιττά, καὶ δρόμοι καὶ διώξεις,
 καὶ τῶν δικτύων αἱ πλοκαὶ καὶ τῶν κυνῶν τὸ τάχος.
 4655 οὕτως ἐκὼν καὶ Μιχαὴλ παραχωρεῖ τοῦ στέφους
 τῷ θηροτρόπῳ Αἰόντι, τῷ δυσωνυμομένῳ,
 ὃς ἦν βλαστὸς κακόβλαστος ἐξ ὕρων Ἀρμενίων.
 πάλιν ἀνέλθῃ πικρὰ ῥίζα τῆς πρὶν ἀκάνθης,
 πάλιν ἐξήνεγκε βλαστοὺς τῶν πρὶν κεντρωδιστέρους
 4660 καὶ τὸ χρυσοῦν γεώργιον ἠπειλῆσε συμπτῆσαι,
 καὶ πάλιν τὸ τοῦ δράκοντος σῆραιον ἐκινήθη.
 ἡ βδελυρότης δὴ φημι τῆς εἰκονομαχίας
 ὡς δράκων μέγας εἰρηνεὺς φρικώδης χασματίας,
 ἐρρολῆσε καταπιεῖν πάλιν τὴν ἐκκλησίαν
 4665 ὡς οὐραλίχους νεοσσὸς στρουθίῳ μικροπτέρου.
- 4642 ζωῶγων R 4643 χέρσουδρον A 4645 οἰκτρῶν]
 τινῶν A 4646 ἰδόντες A 4655 κράτους A 4659 παρ-
 κόν τῶν πρὶν κεντρωδιστέρων R 4665 μικροπτέρου M

aliter sese gerens atque castor sive fiber facere consuevit. legimus enim in priscis illis monumentis eorum qui de animalibus scripsere, fibrum animal esse quod in utroque vivat elemento, et testes habeat arcendis quibusdam morbis sane gravibus conducibiles. quod cum plerique venatores norint, animal canibus longe velocissimis insectantur. huius pugnae causam cum ipse fiber etiam cognitam habeat, perhibent eum morsu resectos testes abicere atque ita currentem salutis suae consulere; quo facto venatores feram persequi desinant. sic nimirum Michaelus quoque volens imperium resignavit Leoni, bellainis moribus et indole ferina praedito, qui oriundus erat ex Armenia. tum vero rursus enasci prioris epinae radix acerba, rursus germina proferre, magis pungentia quam priora, aureaeque segeti suffocationem munitari: rursam moveri draconis illa cauda, imaginum inquam oppugnationis abominatio, quae iam instar magni horribilis hiantisque draconis serpebat et cum sibilo stridebat, devoratura rursus ecclesiam velut implumes exiguis alis praeditos

- αἱ τῶν ἁγίων καὶ Χριστοῦ μορφώσεις ἡσβολοῦντο,
 τιτάνιο κατεχρίοντο, πυρὶ κατεμιμνρῶντο,
 ἀνηρευνῶντο σπήλαια, καταγωγαὶ σεμνείων
 καὶ φροντιστήρια ψυχῶν αἰ' κατ' ἀγγέλους ἔζων,
 4670 καὶ πᾶς ἡλαύνετο σειπτῶν προσκνητήης εἰκόνων.
 C ἐπένθει τότε καὶ Σιών ἡ τοῦ Θεοῦ θυγάτηρ,
 καὶ δάκρυον σταλάττουσα πένθους ἐφόρει σάκκον,
 ἀντὶ στολῆς δὲ νυμφικῆς χηρείας χιτωνίσκον.
 ἐπένθει τότε καὶ χορὸς ἀστέρων οὐρανίων,
 4675 καὶ πρὸς τὴν γῆν ἠντεράνιζεν ἐν σκοτεινοῖς βλεφάροις.
 Οὗτος τὸ γένος Μιχαὴλ φιλονεικῶν ἐκτροῖψαι
 τὰ παιδογόνα τοῦ παιδὸς ἐξέτεμε Νικήτα,
 μὴ πως τεκνώσειέ ποτε καὶ τοῦτον ἀμνηΐται.
 ὁ τοῖνον παῖς τοῦ Μιχαὴλ τομίας χρηματίσας
 4680 εἰς ὕστερον ἀρχιμενὸς Ῥώμης τῆς νέας ὤφθη,
 μετακληθεὶς Ἰγνάτιος ἐν μεταθέσει βίου.
 Οὗτος ὁ θῆρ ὁ χαλεπός, ὁ βρυχητίας Ἀλέων,
 ἀναπολῶν καθ' ἑαυτὸν τὰς ἱερὰς προρρήσεις
 D τοῦ Θανμασίου γέροντος, τοῦ χρυσοπτερόν κύκνου,
 4685 καὶ δεδιὼς τὸν Μιχαὴλ ὃς ἦν ἐξ Ἀμορίου,
 μὴ πρὸς αὐτὸν ὁ κύλινδρος τοῦ κράτους μεταπέση,
 δεισμώντην ἐγκαθεύργυνσι φρουρᾷ λαβυρινθῶδει,
 καὶ κατὰ νοῦν ἐσκέπτετο πῶς ἀνάλῳσαι τοῦτον.

4670 σεμνῶν R

4675 ἠντεράνησεν M

4680 ἐς R, ὃς M

passeris pullos. Christi et divorum imagines in favillas redigebantur, calce viva perungebantur, igne concremabantur. speluncae perquirebantur, itemque sacrarum aedium hospitia, loca exercitationibus animorum dicata, qui quoque modo vitam angelicam redolebant. adoratores venerandarum imaginum expellebantur. lugebat hoc tempore Sion, Christi filia, lacrimasque profundens saccum lugubrem gestabat. lugebat hoc tempore siderum caelestium coetus, et tenebricosis palpebris terram aspiciebat.

Ut autem imperator Leo praeter caetera genus etiam Michaeli extingueret, Nicetae Michaeli filio membra destinata procreationi execut, ne liberos gigneret, qui paternam et avitam iniuriam ulciscerentur. hic Michaeli filius, quem castratum fuisse diximus, deinceps novae Romae pontifex factus est, cum vitae genere mutato etiam nomine prisco et Ignatii assumpto.

Secundum haec crudelis ille rugiensque leo, sacras secum ipse praedictiones expendens illius senis admirandi et cygno consimilis, simulque formidans Michaelum oriundum ex Amorio, ne ad ipsum forte imperii rota devolveretur, hominem vinctum in carcerem labyrintho non absimi-

- ἀλλ' ὁσθενῆς πᾶς ἄνθρωπος πρὸς τὰς Θεοῦ παλάμας·
- 4690 ἀλλὰ γὰρ μικροδύναμος ἰσχύς τοῖς γηγενέσιν,
ὁ δὲ Θεὸς μεγαυθενῆς καὶ μεγαλοβραχίων,
καὶ τίς ἀντιπαλαίσειεν αὐτοῦ τῇ δυναστείᾳ;
ὁ Μιχαὴλ δὲ πεποιθὼς τοῖς Θεσπιωδηθείσι
τῷ καλλιγλώττῳ γέροντι, τῷ προφητικωτάτῳ,
- 4695 ἀνακαλύπτει φανεροὶ γυμνοὶ τὸ κεκρυμμένον. P 96
πρὸς τὸν τῶν οἰκῶν φύλακα τὸν ἐν τοῖς ἀνακτόροις
(παπῖαν λέγομεν αὐτὸν κατὰ Ῥωμαίων γλῶσσαν),
καὶ σὺν αὐτῷ καὶ δι' αὐτοῦ τὸ δρᾶμα συσκευάζει
καὶ σκύφον τῆς ἐπιβουλῆς ἀρτύνει τῷ κρατοῦντι.
- 4700 καὶ τοίνυν συνεισάγουσι νύκτωρ τοῖς ψαλτιφοδοῦσι
Θωρακοφόρους αἰχμητὰς ἄνδρας ῥομφαιοφόρους,
οἱ συμπεσόντες τῷ Θηρὶ τῷ παλαμναιοτάτῳ
τελοῦντι τὸ λειτούργημα τῶν ὑπορθρίων ὕμνων
τοῖς ξίφεσι συγκύπτουσι καὶ θύουσιν ὡς ἄρνα,
- 4705 πέντε μῆσι πρὸς τοῖς ἐπὶ χρόνοις κεκρατηκότα.
καὶ Μιχαὴλ καθίσταται κρότωρ, ἀντὶ δεσμώτου
ἐλεύθερος, ἀπὸ φρουρῶν αὐτόνυξ αὐτοκράτωρ.
Καὶ ταῦτα μέντοι τοιοδί, τὰ δ' ἐγὼ ξέῃς ὁποῖα;
ἰσχύει μὲν καὶ Μιχαὴλ τὰς ἱερὰς εἰκόνας,
- 4710 ἀλλ' οὐκ ἐν επικραίνετο τοῖς ταύταις προσκυνοῦσιν,
οὐδὲ τὰς σάρκας τὰς αὐτῶν μᾶστιξιν ἐχαλάζα.
ἐν οὐκ ὀλίγοις τοιγαροῦν ἀποσφαλεῖς ταῖς μάχαις
- 4692 τὴν τοῦτου δυναστείαν M 4696 τῶν ἐν M v. 4698
om M 4700 ψαλμοφοδοῦσι A v. 4705 om R 4707 ἀντὶ A
4710 ταύτας M 4711 ἐχαλάζον R

lem concludit, secum praeterea dispiciens quo pacto illum de medio tolleretur. verum enimvero imbecillis est omnis homo, si cum dei manibus coaferatur: immo perexiguum robur est mortalium, cum deus plurimum possit et lacertos robustissimos habeat. quis est enim, ipsius oppugnare potentiam qui possit? interim Michaelus vaticiniis disertū senis maximique vatū fretus exponit patefacit aperit arcanum ei qui aedium regiae custos erat, lingua Romanorum papias dictus. simul una cum ipso, et per ipsum, rem totam componit, et insidias imperatori struit. noctu ergo cum psalmorum cantoribus armati quidam introducuntur, qui bellum immanissimam hymnorum matutinorum sacrum peragentem aggressi gladiis confodiunt et ut agnum mactant, cum annos in imperio septem et quinque menses exegisset.

Post haec Michaelus ex captivo creatur imperator, libertatem una cum regno consecutus. qualia deinceps acciderint, videamus. oderat etiam Michaelus imagines sacras, sed earum adoratoribus acerbè non succensebat, nec flagris eorum corpora violabat. praeliis aliquot infe-

- τοῖς ἐκ τῆς Ἀγαρ ἐμπαιγμὸς καὶ χλευασμὸς ἐφάνη,
οἱ τὰς Ῥωμαίων φάλαγγας σπαράσσοντες σιγῆς
4715 καὶ δορυκτῆτους ἄγοντες τοὺς τούτων ταγματάρχας
δειλὸν μαλακοκάρδιον ἐκάλουν τὸν κρατοῦντα.
ἐντεῦθεν εἶχε Μιχαὴλ δδύνας ἐγκαρδίου
καὶ συμφορὰς θυμοδακτεῖς καὶ θλίψεων πικρίας·
τὴν γὰρ δεινὴν καὶ φανουργὸν δυσσέβειαν ἐνόσει,
4720 ἀποτευχίζουσιν αὐτὸν ἀπὸ Θεοῦ βλεφάρων.
ἀλλεκαλλήλων οὖν κακῶν ἐπεπιπτόντων τούτῳ
C καὶ δίκην πολυκύμονος θαλάσσης ἐκδροούντων,
δεινότερος ἐπέφλασε μεγαλοκύμων φλοῖστος,
καὶ τὴν αὐτοῦ συνέσεισε καρδίαν ὡς ὀλκάδα.
4725 ὁ γὰρ Θωμᾶς, οὗ πρότερον ὁ λόγος ἐπεμνήσθη,
ἄνθρωπος πολυμήχανος, ἐμπόριος τὸ θράσος,
στρατεύσιμον σινηθροικῶς ἰσχὺν μυριαχόθεν,
ὀπλίτας αἱματοχαρεῖς, ἀλκίμους, εὐκαρδίους,
φονοεργούς, ἀρεῖκούς, εὐτόλμους, θρασυμάχους,
4730 ἐπιπηδᾷ τῷ Μιχαὴλ μετὰ σφοδρῆς τῆς ῥύμης
καθ' ἑνὸς ἀπὸ δρυμοῦ καὶ λόχμης πολυξύλου
ἢ σκῆμονος ὀρεσίτροφος λεάνης φιλαιμμάτων,
καὶ πᾶσαν περιθράκιον περιστοιχήσας· πόλιν
D ἐν ναυτικαῖς δυνάμεσι χειρὶ τε πεζομαχίῳ,
4735 καὶ πᾶσαν κάκωσιν αὐταῖς ἐπενεγκῶν βαρεῖαν,
καὶ καταδουλωσάμενος καὶ ῥήξας καὶ σπαράξας,
ἕως αὐτῆς ἐπέδραμε πόλεως τῆς Ὀλβίας.

4714 σπαράττοντες R . . 4722 ἐκροούντων R 4726 τῷ θεῷ
σει M

licitur commissis coepit Agarenis ridiculus videri, qui Romanorum phalanges saepius perrumpentes, et earum duces captivos abducentes, imperatorem formidolosum et mollis animi virum nuncupabant. ea res Michaelo magnos animi dolores aerumnas afflictionesque peperit. nimirum horrendae scelerataeque impietatis morbo laborabat, qui eum ab oculis dei secludebat. cum igitur aliis post alia malis ille premeretur, maris instar cum strepitu irrudentibus, etiam gravior quaedam tempestas incubuit, eiusque cor veluti navim onerariam succussit. Thomas enim ille cuius antea mentionem fecimus, vir industrius et audacia flagrans, copiis undique collectis maximo cum impetu Michaelum invasit instar apri de silva lustrisque suis proruentis vel leonini catuli; cumque urbes universas Thraciae totius tam nauticis copiis quam pedestribus cinxisset, omnibus modis divexasset, in servitutem redegit, diruisset, lacerasset, ad ipsam usque Cpolin, urbem fortunatam, excurrit. enimvero si deus ille praepotens mortalibus adversetur, omne consilium omnisque conatus

- ἀλλ' ἂν θεὸς ὁ πανσθενὴς θνητοῖς ἐναντιῶτο,
 ἰστὸς ἀράχνης ἀντικρὺς πᾶσα βουλή καὶ πράξις.
 4740 τὸ θεῖον τοίνυν ὁ Θωμᾶς ὑπερμαχοῦν οὐκ ἔχων
 εἰς ψάμμον τῆς ἐπιβουλῆς τοὺς πύργους ᾤκοδόμει,
 ἐπ' ἀσθενοῦς ἐπήγγυνεν αὐτοῦ τοὺς θειμελίους.
 ἀντιτεῦθεν τὸ κτιζόμενον ῥιζόθεν ἀνετράπη,
 καὶ φόνοις χρόνας τὰς αὐτοῦ φιλοπολέμους χεῖρας
 4745 καὶ δόρυ πᾶν κατάβαπτον τοῖς αἵμασι ποιήσας
 τὸ τελευταῖον ζωοποιηθεὶς ὁρύττεται τὰς κόρας
 καὶ σβέννυται καλλιφεγγεῖς λύχνους τοὺς τῶν ὀμμάτων, P 97
 καὶ μετὰ ταῦτα ἔλπεισι δεινῶς κρεωκοπεῖται.
 Ὁ βασιλεὺς δὲ Μιχαὴλ μέλλων τὸν βίον λείπειν,
 4750 ἐφ' ὅλοις ἔτισιν ὀκτὼ Ῥωμαίων βασιλεύσας,
 τῷ Θεοφίλῳ τῷ παιδὶ τὸ σκήπτρον ἐγχειρῶζει·
 ὃς ἐν τοῖς ἄλλοις ἀπασὶ τὴν ἄλμην τὴν τοῦ βίου
 κακοτυχῶς καὶ σφαλερῶς ἄλλ' οὐκ εὐδίως πλέων
 τοῦτο καὶ μόνον τὸ καλὸν εὖρατο παραδόξως,
 4755 τὴν πάνσεμνον ἐν γυναιξὶ καὶ θείαν Θεοδώραν,
 ὡς μάργαρον κατάλευκον, ὡς λίθον ἀνθρακίαν.
 ταύτην οὖν σχῶν κοινολεχῇ, ταύτην ζυγίς εἰς γάμον, B
 καὶ παίδων γέγονε πατὴρ εἰς γῆν γονίμην σπείρων,
 καὶ πλεον ἐπετύχησεν Ἀδὰμ τοῦ πρωτοπλάστου.
 4760 τὸν μὲν γὰρ ἡ πλευροφυῆς καὶ πρωτομήτωρ Εὐὰ
 ἐκ τῆς τρυφῆς τῶν τῆς Ἑδέμ ἐξήγαγε δεινῶς·

v. 4750 om R 4755 πάνσεμνον A 4757 γούν M 4758 εἰς
 εἰς AR 4759 πρωτοτόκου AR

reapse nihil est aliud quam araneorum tela. quapropter cum Thomas a numine divino non propugnaretur, insidiarum suarum turres in arenis extruebat, inque re perimbecilli fundamenta sua collocabat, et iccirco totum aedificium radicitus corrui. nam ubi caedibus manus illas pugnarum avidas inquinasset et hastas sanguine tinxisset, tandem vivus in hostium potestatem pervenit, oculisque spoliatus et postea gladiis sine omni misericordia obtruncatus est.

Michaelus autem excessurus e vita, cum annis octo Romanis praefuisset, Theophilo filio suo imperium tradidit; qui caetera per omnem vitam infelix, unum bonum mirabiliter nactus est, Theodoram coniugem, feminam plane divinam, venerabilem inter mulieres alias, unioni candidissimo et carbunculo persimilem. huic ille matrimonio iunctus non solum liberorum pater ex secunda coniuge factus est, verum etiam felicitate principem illum hominem Adamum superavit. nam Adamum orta de costa materque princeps hominum Eva voluptate, quam ex arboribus Edenis percipiebat, privavit: haec maritum vitasque socium ad dexte-

- ἡ δὲ τὸν συνοικῆσαντα καὶ κοινωνὸν τοῦ βίου
 τῆς δεξιᾶς πεποίηκε καὶ σωζομένης μοίρας.
 κἀνταῦθα μόνον τῷ Δαβὶδ ἤχησε παρὰ μέλος
 4765 ἡ καὶ τοὺς λίθους θέλγονσα κυλλιμελὲς κινύρα.
 ἡ μὲν γὰρ ἀποφαίνεται Θεῷ ψαλαττομένη
 "τοὺς μονοτρόπους ὁ Θεὸς ἐν οἴκῳ κατοικίζει."
 ἐνταῦθα δὲ συνέδραμε κόπρος εὐώδει μύρω
 καὶ ῥόδον ἐρυθρόφυλλον ἀχέρδω κεντροφόρῳ
 C 4770 καὶ χρωμα χολοβάφινον βάμματι πορφυρέῳ.
 ἡ μὲν γὰρ πάσαις ἀρεταῖς κατάφυτον ἦν ἄλλος
 καὶ κῆπος χαριτόβλαστος καὶ δένδρον εὐκοσμίας,
 ὁ δὲ χωρὶν ἀντικρυς τριβόλων δυσσεβείας
 καὶ βύτος ἀκανθοβελῆς καὶ ῥάμνος σπλαγχνότηπος.
 4775 καὶ γὰρ ἀπεχθανόμενος ταῖς ἱερογραφίαις
 καὶ τοῖς ἀπεικονίσμασι Χριστοῦ καὶ τῶν μαρτύρων,
 τοὺς ἀπονέμοντας αὐτοῖς τὸ κατὰ σχέσιν σέβας
 ἀνυποφόροις καὶ δειναῖς στρεβλώσειν ἐκάκων.
 ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐκλάμποντας τῷ βίῳ καὶ τῷ λόγῳ
 D 4780 ὑπὲρ ἀστέρων καλλονάς, ὑπὲρ ἡλίου σέλας,
 τὸν ἱερὸν Θεόδωρον, τὸν Θεῖον Θεοφάνην,
 ἐπιφορεῖς βερνυαγῶν βασάνων ἐκπίσας,
 καὶ φλοῦν τοῦ σώματος αὐτῶν βυννεύροις ἐκλείσας,
 ἔστιξε καὶ τὰ μέτωπα μέχρις αὐτῶν δφρύων,
 4785 καὶ τύπους ἐνεχάραξεν αὐτοῖς λαμβοπλόκους.

4764 κατὰ M v. 4766 om M v. 4777 om R 4778 κα-
 κώσεις ἐστρέβλον A 4782 βασανίτας M v. 4783 om M

ram partem eorum traduxit qui salutem consequuntur. et quidem hic tantum suavis illa cithara Davidis, ipsa quoque saxa demulcens, quidam absonum cecinit, cum ait deum unius et eiusdem indolis atque morum homines in unum domicilium collocare. nam hic stercus et unguentum fragrans, rosa rubens et acherdus spinosa, tinctura bilis et purpuræ coiverunt. Theodora enim lucus erat cunctis virtutibus ornatus, consitus gratis hortus, arbor omnis elegantiae modestiaeque. Theophilus e diverso ager erat merae impietatis tribulis refertus, rubus asper, laedens viscera rhamnus. nam sacris literis et Christi martyrumque imaginibus infestus, eos omnes intolerantibus et gravissimis tormentis excruciatum qui cultum eis religiose deferrent. praeterea sanctis viris Theodoro ac Theophane, qui tam vita quam doctrina supra siderum pulchritudinem et solis inbar lucebant, tristissimis cruciatibus afflictis et flagris excoriatis, etiam vultus ad ipsa usque supercilia notis deformavit, et versus iambicos ipsis impressit; quas illi notas fronti inustas non aliter gestabant atque coronam unionibus et gemmis exornatam.

- Οἷτοι μὲν οὖν τὴν κέντησιν τὴν ἐπιμετωπίαν
 ὡς στέφος καταμύργαρον λιθολαμπὲς ἐφύρουν·
 ὁ κράτωρ δὲ Θεόφιλος περὶ μὲν τὰς εἰκόνους
 καὶ τὰ στηλογραφήματα τῶν ἱερῶν προσάπων
 4790 ἄγαν σκαιῶς καὶ πονηρῶς καὶ κακοτρόπως εἶχεν,
 τὰ δ' ἄλλα καὶ λαμπρόψυχος ἦν καὶ μεγαλογνώμων
 καὶ τοῦ δικαίου φροντιστῆς καὶ τῶν ἐνδίκων νόμιμος.
 σημεῖον ἐναργέστατον τῆς μεγαλοπρεπείας
 ὀργάνων φιλοτέχνησις τῶν χρυσοκροτίτων,
 4795 ἐξ ὧν ἀναπνεύμενον ἐν μηχανῇ τὸ πνεῦμα
 τὰς εὐκελάδους καὶ τερπνὰς ἀπήχει μελουργίας
 καὶ λιγυρὸν μουσικεῦμα γάργαλον ἀπορρέον.
 σὺν τούτοις τὰ κατὰχρυσον καὶ τηλευγοῦντα δένδρα,
 χρυσοῦ τῇ χλωρότητι πυρράζοντα μακρόθεν,
 4800 ἐν οἷς στρουθία μουσικὰ χρυσότευκτα καθῆστο,
 ὡς ἐν πετάλοις πίτυος ἢ πεύκης ἀκροκόμους,
 ἐκ μηχανῆς ἐκχέοντα λάλημα μελιτόεν.
 οὕτως ἀνθρώπων τεχνουργοὶ πολυμηχάνων χεῖρες
 ἀντιφριζουσι μικροῦ τῇ ψυχωτρίᾳ ἡύσει.
 4805 Εἰ δέ τις ἀκριβέστερον καταμυθεῖν θελήσει
 τὸ μεγαλόψυχον αὐτοῦ καὶ τὴν φιλοκοσμίαν,
 εἰς τοὺς θαυλοσσογείτονας βλεψάτω περιβόλους,
 οἳ τὴν λαμπρὰν ἐν πόλεσι περιφρουροῦσι πόλιν.
 χειμῶν γὰρ ἄγριός ποτε κατενεχθεὶς βαρύνθους
 4810 τὴν ἄλμην ἐκρυστάλλωσεν ἕως ἀπλέτου βάθους
 4802 ἐκπέμποντα M 4809 κατασκευεῖς R. an καταχεθεῖς?

P 98

B

Tam impie autem immaniter et maligne imperator Theophilus
 erga imagines et sacrorum vultuum picturas, in statu is expressas, affectus
 caetera generosus erat, praeclari iudicii, iuris et aequi sanctorumque
 legum observantissimus. magnificentiam viri licet ex hoc evidentissimo
 indicio colligas, quod artem excogitavit condendi organa musica, de
 quibus machina quadam spiritus emissus iucundos ac suaviter resonantes
 cantus efficit. adde his arbores illas aureas lateque splendentes, in qui-
 bus aviculae musicae ex auro factae considebant tanquam in pinus aut
 procerae piceae ramis, itidem machinae cuiusdam opera melleum carmen
 modulantes. nimirum ita mortalium varia excogitantium artificiosae ma-
 chinae parum abest quin ipsa cum natura, res vivas producente, in certa-
 men descendant. quodsi quis accuratius cognoscere cupit Theophili
 magnificentiam et in rebus ornandis studium, is mihi velim muros illos
 mari vicinos intueatur.

Accidit enim ipso imperante ut hiems saeva mare cogeret in gla-
 ciem ad profunditatem sane immensam, humidumque illud elementum la-
 pidis ad duritiem fluxione prorsus adempta redigeret, frigore nimirum

- καὶ τὴν ὑγρὰν ἐλίδωσι πῆξας αὐτῆς τὴν φύσιν,
καὶ θάλασσαν ὠστράκωσι δυσάνεμος ψυχρά.
μετὰ μικρὸν δ' ἀγάσασαι θερμότητες ἡλίου
τὸ συνεχὲς δέσπασαν τῆς λιθωθείσης ἄλμης,
4815 κἀντεῦθεν ἀπερρώγησαν χρυσάλλων ἀποσπάδες,
καὶ λίθους ἁμαξοπληθεῖς νικῶσαι τῷ μεγέθει.
C εἶπέ τις ἄν ὥς κορυφαὶ βαθυφαράγγων λόφων
ὑψόθεν ἀποσπώμεναι κυλίνδονται σὺν κτύπῳ,
ἢ λίθοι ῥιγυπέαλξιδες πέτονται τειχοσεῖσται,
4820 περιρροίζοντες τὸν λεπτὸν αἶρα τῇ κινήσει.
καὶ τοῖνυν καταβαίνουσαι πελάγους ἐκ Ποντίου
προσθήρασον τοῖς τείχεσι τοῖς παραιγιαλίοις
καὶ συνεδόνουν τὰ στεφρὰ τῶν πυργοδομημάτων.
ὥνπερ ἰδὼν ὁ βασιλεὺς τὰς καταμωλωπίσεις
4825 καὶ τοὺς πυκνοὺς τραυματισμοὺς ἢ μᾶλλον παραλύσεις,
συνκατεσεῖσθαι τὴν ψυχὴν ἐπὶ τῷ γεγονότι,
καὶ θέλων ἐπιδεῖξασθαι φιλοτιμίαν πλοῦτον
ὥς κάχληκας ἐκένωσεν ἀχρεῖους τὸ χρυσίον,
D καὶ τὸ σαθρὸν ἐνίσχυσεν καὶ τὸ πεσὸν ἐγείρας
4830 τοῖς τείχεσιν ἐπέγραψε τὴν κλῆσιν τὴν ἰδίαν.
Καὶ ταῦτα μὲν κατὰξια γλώσσης ὑμνητηρίας·
ἐγὼ δ' ὑπερεκπλήττομαι τὴν δικαιοπραγίαν
καὶ τὴν ἀπροσωπώληπτον περὶ τὰς κρίσεις γνώμην.
καὶ δὴ παρατιθέσθω μοι δεῖγμα μικρὸν τοῦ τρόπου,
4835 ὥς ἐκ θαλάττης κύματος, ὥς ἀπὸ πλίνθου γεῦμα,

4819 πέτονται M

ex acerbis ventorum flatibus orto mare totum ceu testaceum efficiente. non multo post, radiorum solarium calores ad saxi formam indurati maris continuitatem solvebant; unde fiebat ut glaciei fragmina reliqua a corpore avellerentur, quae lapides etiam plaustres magnitudine superabant. non inepte dixerit aliquis vertices quasi quosdam collium, profundis convallibus imminentium, de sublimi avulsos ingenti cum strepitu volutatos fuisse; vel lapides propugnaculorum et murorum subversores ita volasse, ut motu suo strepitum in aëre tenero excitarent. haec ergo fragmina, e medio mari delata, muros litori vicinis feriebant et validas etiam turres succutiebant. imperator moenium turriumque rimis, quae laesae ruptaeque fuerant, conspectis animo commotus est propter id quod accidisset. simul declarare volens magnificentiam suam, aurum ea copia profundit quasi silices inutiles expenderet; atque hoc modo stabilitis iis quae vetustate labascere, et excitatis quae collapsae fuerant, suum muris nomen inscripsit.

Et haec sane praedicatione digna fuerunt. iustitiam vero Theophili et animum in iudiciis nullam rationem personarum habentem non possum

- βραχὺ τε σπινθηράκισμα καμίνου πολυξύλου.
 γυνή προσήλθε πενιχρὰ τούτῳ τῷ Θεοφίλῳ
 καταβοῶσα Πιτρωνᾷ τινὸς μεγαλοτίμου
 βίγλας γὰρ ἦν δροηγάριος, εἵποιεν ἂν Ῥωμαῖοι,
 4840 καὶ ῥιζωμάτων τῶν αὐτῶν ἐξέφν Θεοφίλῳ.
 ἐφώνει γοῦν περιπαθῶς καὶ δάκρυον κατῆγεν,
 ἀμύντορα τὸν κράτορα γενέσθαι λιπαροῦσα
 καὶ τὰς παλάμιας ἐπισχεῖν τὰς γιγαντοπαλάμους
 τοῦ Πιτρωνᾷ, λυττήσαντος ἐκ φιλαδίκου γνώμης
 4845 καὶ τὸ λυπρὸν δωμάτιον αὐτῆς ἐπισκοτοῦντος,
 ὅπως μὴ φέρειν ἔχουσα τὸ τηλικούτον σκότος
 ἀνέμων, ὃ φασι, πνοαῖς τὸν οἶκον καταλείπει.
 ἤκουσε ταῦθ' ὁ βασιλεύς, ἐζήτησε τὸ πρᾶγμα,
 ἔγνω τὸ φιλομόχθηρον τοῦ καταβωμένου.
 4850 καὶ τὸν μὲν οἶκον κατασπᾷ μέχρι καὶ θεμελίων
 τὸν κύκτα χειροποίητον τῇ γυναικὶ ποιοῦντα,
 αὐτὸν δὲ μέσον ἀγωγῶν τῆς λεωφόρου τρίβον
 ὦμοις βουνύροις τὰς αὐτοῦ καταμελαίνει σύρκας.
 Τοῦτο μικρὸν τεκμήριον ψυχῆς τῆς Θεοφίλου,
 4855 δυνάμενον κατὰδύλα καὶ τὰ λοιπὰ ποιῆσαι.
 καὶ γὰρ καὶ Βόκχορις, φασίν, ὁ κράτωρ Αἰγυπτίων
 ἀπὸ ψελλίσματος ἐνὸς ἀρτιγενοῦς νηπίου
 τὴν παλαιτέραν ἀπασῶν δι᾿ ἄλεκτον ἐπέγνω.

4857 βρεφίον M 4858 καλαιώτριαν πασῶν M

non summopere admirari. ac libet hic ipsius hac in parte indolis indicium quoddam adiicere, quod sit instar hausti de mari cyathi vel gustus e dolio vel exiguae scintillae ignis magni. accedebat aliquando Theophilum paupercula, Petronam magnae dignitatis virum accusans. erat enim is biglae, ceu Romani loquuntur, drungarius, et eodem cum Theophilo genere natus. dolenter illa quiritare, lacrimas fundere, opem imperatoris implorare, giganteas ut manus Petronae coerceret, qui per summam iniuriam in se debaccharetur suaeque domunculae, satis per se tenuis, luminibus officeret, ne tandem nimia cogente caligine domum solam desertamque ventis, quod aiunt, perflandam invita relinqueret. his auditis imperator de re inquit, accusati nequitiam cognoscit, ac aedes quidem illas, quae lumina domui mulieris obstruebant, ad ipsa usque fundamenta demolitur: Petronam vero publicam in viam deductum flagris caedi iussit.

Hoc tibi argumentum animi huius imperatoris, exiguum quidem illud, esto; de quo tamen aestimare caetera non difficulter possis. nam et Bocchoris, uti perhibent historiarum scriptores, Aegyptiorum rex, de balba quadam infantis voce linguarum omnium antiquissimam agnoscere potuit. iam quod liberalem eius animum attinet in contemnendis

τὸ δ' ἐλευθεροκάριον πρὸς τὰς αἰσχροκερδεῖας
 4860 καὶ τὸ μὴ βούλεσθαι χρυσὸν ἔχειν ἐκ καπηλείας
 ἰσχύσουσι πιστώσασθαι τὰ μέλλοντα ῥηθῆναι.

Ἔτυχεν ἄνωθεν ἐστὼς τῶν βασιλείων οἴκων,
 ἔνθα γλυφεῖσα δεξιῶς μύρμαρος χιονόχρους
 βουὴν μεγάλοπλευρον τυποῖ, καὶλέοντα μορφάζει

4865 ἐπιπηδῶντα τῇ βοῇ καὶ πίνοντα τοῦ φόνου.

C καὶ γέγονε τὰ γλύμματα ταῦτα τῷ τόπῳ κλῆσις.
 ἐνταῦθα γοῦν ὁ βασιλεὺς ἐστὼς καὶ τῇ θαλάσῃ
 τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐπαφίει (γαλήνῃ γὰρ ἐγέλαι)
 καὶ ταῖς ἐκείθεν χάρισι ψυχαγωγῶν τὰς ὕψεις

4870 πλοῖον ὁρᾷ κατάφορτον τῇ χέρσῳ πλησιάζον.

ἐλέπνει μὲν ὁ ζέφυρος πνοαῖς ἀπαλοπνόοις,
 ἐτέτατο τὰ λαίφῃ δὲ κολπούμενα τὸ πνεῦμα,
 καὶ πρὸς λιμένας ἤπειγον τὸ σκάφος ἐνγαλήνους.

4875 τοῦ πλοίου τὸ κατάφορτον τοῦ προσορμιζομένου.

ἐπὶ γὰρ τρίτον τῆς νηὸς τῆς φορτηγοῦ ζωστήρα
 τὴν θάλασσαν ἀνέθλιβε τῶν ἀγωγίμων βάρους.
 ὥς ἐβλεπεν, ἐπύθετο τίς καὶ τίνος ἡ σκάφη.

D "τῆς βασιλίδος" ἤκουσεν "ἡ ναὺς καὶ τὰ φορτία."

4880 καὶ λύπην μὲν δακέθυμον ἔσχε κατὰ καρδίαν,
 μεταστειλόμενος δ' αὐτὴν καὶ γνοὺς περὶ τοῦ πλοίου
 "αἱ αἱ βασιλίσσα" φησὶν, "εἰς οἶον φθάνω βίον;
 οἶαν ἀνθ' οἷας εὐτυχοῦς ἀντηλλαξάμην τύχην!

4861 ἰσχύουσι AM

4863 γλυφεῖσαν AR

4872 ἐπέτατο AR

4873 ἐνγαλήνας A

4878 τινων M

4879 τὸ φορτίον M

4883 τύχης A

turpibus lucris, et quod aurum corradere institorio quodam quaestu nolu-
 erit, ex iis quae commemoraturi sumus colligi satis liquido poterit.

Forte stabat imperator sublimi loco in regia, ubi nivei coloris mar-
 mor ingeniose sculptum vaccam ingentium laterum repraesentat, et leo-
 nem in vaccam insilientem eamque cupide necantem; ex qua sculptam
 nomen loco datum est. hic ergo stans imperator et oculos in mare di-
 rigens, quod caelum sudum esset ipseque maris intuitu sese recreare
 vellet, navim mercibus oneratam appellere videt, molli vento australi
 flante ac navigium plenis velis tranquillum in portum deferente. pote-
 rat autem aliquis etiam longo ex intervallo existimare navim appellentem
 ingens onus vehere: nam mercium pondus ita navim deprimebat ut e
 mari tertium modo cingulum exstaret. hac imperator navi conspecta,
 quatenam et cuius esset, interrogat. ubi tam navim quam merces impē-
 ratricis esset cognovit, animi dolore compresso et accessita coniuge
 "heu mea" inquit "imperatrix, quo res meae redactae sunt! heu qua-

γορτίων ἀπεμπολητῆς ὁ τῶν Ῥωμαίων κράτωρ
4885 καὶ κάπηλος γεγένημαι τεῦ τῶν ἐμπόρων χείρων.
καὶ ταῦτ' εἰπὼν ἐκλείψει γνώθοις πρὸς παμφάγου
τὴν ναῦν τὴν μυριόφορτον αὐτόφορτον βρωθῆναι.

Οὗτος αὐτὸς ὁ βυσιλεὺς Μεθόδιον τὸν πάνυ
θέμενος ὑπερόριον ἐν τινι νησιδίῳ

4890 εἰς σπήλαιον κατέκλεισεν ὥς εἰς μνημεῖον νέκυν,
ὥς ἐν ὑστράκῳ μύργαρον, ὥς ἐν ἀκύνθῃ ῥύδον,
καὶ σὺν αὐτῷ καὶ μετ' αὐτοῦ δύο ληστὰς κακούργους.

P 100

τούτων θατέρου τῶν ληστῶν τὸν βίον ἐκλιπόντος
καὶ ρείσαντος ἐκ φυσικῆς ἀφύκτου κατ' ἀνάγκης

4895 τὴν δύσσομον ἀπογορὰν καὶ τὴν ἐκείθεν λύμην
ὁ καρτερόνους ἀθλητῆς ἐκείνος ἐκαυτέρει,
ἦν οὐδ' αὐτὸς ἂν ἴσχυσεν ὑπενεγκεῖν ἀδύμης.

ὁ δ' ἕτερος ἀπολυθεὶς οὐκ ἤθελεν ἐκβῆναι,
ἀλλ' ἐν αὐτῷ τῷ ζοφερῷ σπηλαίῳ καταμείνας

4900 καὶ ζηλωτῆς γενόμενος ἐνθέου πολιτείας
ὥς ἥλιος ἀπῆστρωσεν ἀκτῖνας σεμοῦ βίου.
ἔτι δ' ἐμφροῦρου μένοντος τοῦ θεοῦ Μεθοδίου
οἱ κεντηθέντες τὰ σπειτὰ πρόσωπα θεηγόροι,
ὥν περ καὶ μνήμην ἔθετο φθάσας ὁ λόγος ἤδη,

B

4905 βιαίως ἐλαυνόμενοι πρὸς τὴν ὑπερορίαν,
ἄνδρα τινὰ σαγγελεὺς ἐχθροδότην ἄγαν
εὐρόντες δικτυεύοντα γράφουσι τῷ δικαίῳ
ὀλιγοσύλλαβον γραφὴν ἐν λαμβείῳ μέτρῳ,

4894 φέσσαντα μὲν φυσικὰ M

4903 μέτωπα AR

lem fortunam cum opulentissima commutavi! nimirum iam Romanorum imperator merces venales habeo, et ipsemet (hen) institor factus sum, negotiatoribus etiam inferior." his dictis navim una cum mercibus, quarum immensa erat copia, concremari iussit.

Idem Theophilus imperator virum praestantissimum Methodium quandam in insulam relegatum speluncae cadaveris instar inclusit, tanquam unionem in concham, rosam inter spinas. praeterea duos ei latrones adiunxit, quorum altero extincto et iam marcescente naturali quadam necessitate, foedum illum odorem et pestiferum aërem tolerantissimus athletas animo tulit aequissimo, quem ne adamas quidem sustinere potuisset. alter libertate donatus exire noluit, sed intra speluncam illam caliginosam manens divinaeque vivendi rationis aemulator factus solis instar vitae religiosae radios sparsit. dum adhuc Methodius in hoc carcere detinetur, homines illi rerum divinarum periti quos notis in vultu foedatos fuisse diximus, per vim solum vestere coacti, piscatore

Const. Manasses.

- ἦν οὐ καλὸν νενομικῶς κατὰ τι παραφθεῖραι
 4910 αὐτοὺς ἐκείνους τῇ γραφῇ δίδωμι τοὺς ἰάμβους.
 "τῷ ζῶντι νεκρῷ καὶ νεκρῷ ζωηφόρον,
 ναίοντι τὴν γῆν καὶ πατοῦντι τὸν πόλον,
 γραπτοὶ γράφουσι δέσμιοι τῷ δεσμῷ."
 πρὸς οὓς αὐτὸς ἀντιγραφὴν ἀντιχαράξας γράφει
 4915 "τοὺς ταῖς βίβλοισιν οὐρανῶν κλησιγράφους
 καὶ πρὸς μέτωπον σωφρόνως ἐστιγμένους
 προσεῖπεν ὁ ζῳθαπτος ὡς συνδεσμίους."
 καὶ ταῦτα μὲν τὰ χρύσεια τῶν καλλιγλώττων ἔπη,
 C ἀντικρυς θεῖου νέκταρος σταλάττοντα συρμάδης.
 4920 ὁ δὲ καλὸς ἀγωνιστὴς Μεθόδιος ὁ πάνυ
 ἐγκατετρέφας τῇ πικρῇ καὶ κακοσφούρῳ στέλῃ,
 καὶ τοὺς ὀδόντας ἐκχρυσθεὶς καὶ συνθλασθεὶς τὰς γνάθους,
 καὶ πᾶσαν ἄλλην ἐνεγκὼν κολάσεων ἰδέαν,
 δι' ὧν αὐτὸν οἱ δυσσεβεῖς ἐπληττον ἀπανθρώπως
 4925 ὡς ἄκμινα σιδήρεον χαλκεῖς σφυροκτυποῦντες,
 τέλος καθάπερ ἥλιος ἡμερανγῆς, ὡς λύχνος,
 ἐξέκνυεν ὡς ἐκ τινος ὀρλζοντος ἐκείθεν,
 θελήσαντος, ὡς ἔοικε, τοῦ βλέποντος ἀβύσσους
 καὶ Χερουβὶμ καὶ Σεραφὶμ ὑπερθεῖν καθεγμένον
 4930 ὡς πόλιν δχυρόφυγον τοῦτον ἐφ' ὅρους στῆσαι,
 D ὡς μὴ τοσαύτην ἀρετὴν ὡς ἐν μοδίῳ λύχνον
 τῷ στυγερίῳ καὶ ζοφερίῳ καλύπτεσθαι σπηλαίῳ.

vv. 4909-10 om M

quodam reperto literas viro iusto perbreves versu iambico scripsere;
 quas ab interitu vindicandas ratus hoc loco sublicere volui.

vivo perempto vivificoque mortuo,
 terram incolenti ac pariter calcanti polum,
 scripsere viacto vincti et inscripti notis.

eis ille respondens, in haec verba rescripsit:

libris vicissim descriptos caelestibus,
 faciesque non sine laude compunctos notis,
 secum salutat vinctos vivus obrutus.

hi disertorum hominum versus aurei reapse divinum quendam nectaris
 succum stillant. caeterum praeclarus pugil Methodius, cum toleranter
 in illo tristi carcere sese gessisset, dentes amisisset, maxillas contusas
 haberet, omnique genere suppliciorum excruciatas ab impiis hominibus
 per summam inhumanitatem non aliter esset atque ferream incudem
 malleis excusores contundunt, ad extremum inde prodiit, ortus diurni
 solis instar, volente scilicet, ut credi par est, deo, qui abyssos per-
 spicit et Cherubis ac Seraphis insidet, insignem hunc virum ceu mani-
 tam urbem in monte sublimi collocare, ne tanta virtus, veluti lacerna

- ὁ κράτωρ γὰρ Θεόφιλος βίβλοις ἢ σχολάζων
καὶ σίμβλα τὰ τῆς γνώσεως κηροπλαστῶν ἐντεθεῖν
4935 ὡς μελισσα φιλόπονος ἀνδρῶν ἐκ λειμωνίων,
λεβερινθώδεσσι τισι καὶ γρίβοις ἐντυχάνει.
ὦν ἐκλείπει τὸ σκληρὸν καὶ τὸ στυγρὸν φωτίσται
οὐδεὶς ὁρθῶς δεδένητο, καίτοι μυρίων ὄντων
τῶν φήμην μεγαλύνειμον ἐχόντων ἐπὶ γνώσει.
4940 μεγάλως οὖν τῷ βασιλεῖ τότε βαρυνουμῶντι
εἰς τῶν προκοίτων πρόσσεισι καὶ θαλαμηπολούντων,
καὶ τὸν Μεθόδιον ὑμνεῖ, καὶ πάντα καταλέγει,
τὴν πολυμύθειαν αὐτοῦ, τὸ πόριμον, τὴν γνώσιν
καὶ τὴν οὐρανοβάμονα σύνεσιν καὶ σοφίαν,
4945 εἴτε θεοῖν κινηθεῖς, εἴτε καὶ φλιτρον τρέγων
πρὸς τὸν αἰθέριον τῷ νῦ καὶ θεοφόρον ἄνδρα.
ἀκούει ταῦθ' ὁ βασιλεὺς, μετύπεμpton ποιεῖται
τὸν ἱερὸν Μεθόδιον, ἐξάγει τοῦ σπηλαίου
ὡς ἀπὸ κόχλου μάργαρον, ὡς ἀπὸ νέφους ἄστρον
4950 ἀκτῖνας ἀποστίλβοντα φαιδρὰς πυριμαργάρους
καὶ ζόφον ἀπελαύνοντα καὶ σκοτασμὸν ἀγνοίας.
τῆς γλώσσης οὖν Θεόφιλος γενεσάμενος τῆς τούτου
ἐγκατοικίζει τὸν καλὸν καλῶς ἐν βασιλείοις
ὡς χρήμα πολυτίμητον ἐν θησαυροῖς ἀσύλοις,
4955 ὡς λίθον μέγαν στίλβοντα πυρράκην φωτοβρότην.

P 101

4937 στεγνὸν ?
φίλος AM

4939 ἐν σοφίᾳ A

4952 γενεσάμενος Θεό-

sab modio, tristi caliginosoque specu abdita lateret. accidit enim ut Theophilus imperator lectitandis libris semper occupatus, unde alveolos scientiae fingeat quemadmodum apes sedula de pratorum floribus, in griphos et labyrinthis consimilia quaedam incideret, ita ut dura istaec quasi decorticare ac obscura illustrare nemo recte posset, tametsi vel sexcenti apud ipsum essent doctrinae famae celebres. cum igitur imperatori permolesta haec res accideret et animum eius angeret, quidam ex proceribus et cubiculariis accedens Methodium praedicat, indicatis dotibus, doctrinae magnitudine, scientiae copia expedita et abundanti, prudentia sapientiaeque vertice suo caelum ipsum attingente, sive divinitus, ut hoc faceret, commotus, sive clandestinum amorem alens erga virum mente caelestem et numine divino plenum. haec imperator audiens Methodium de specu eductum, ceu unionem e concha, sidus e nube virum clarissimis radiis refulgentem et tenebras atque caliginem ignorantiae discentem, ad sese revocat et invitat. cumque gustum linguae Methodii percepisset, homini praeclaro in regia domicilium assignat, tanquam magni rem pretii gemmamque splendidam rutilantem lucidam in thesau-

- B** ἀκείῃ παρακαθήμενος τῷ χρυσορρόῳ Νείλῳ
 ἦντλει τὴν πόσιν διαψιλῇ τῶν γλυκυχύμων φέθρων.
 Περᾶν δὲ μέλλων ποταμὸν τὸν τῆς ῥενστῆς οὐσίας,
 ὃν πάντα περικείμενον πάχος θνητοῦ σαρκίου
- 4960 ἀμήχανον μὴ διελθεῖν (ἐπείγει γὰρ ἡ φύσις,
 ἡ ταχυρρογὸς πορθιεύτρια, τὸ χρέος ἀπαιτοῦσα),
 ἔτος ἤδη δωδέκατον τῆς βασιλείας ἄγων,
 τῷ στέφει μὲν τὸν Μιχαὴλ κατακοσμεῖ τὸν παῖδα,
 ἔτι παιδίσκον ὑπαλὸν ὄντα τὴν ἡλικίαν,
- 4965 τὸ νεαρὸν δὲ τοῦ παιδὸς ὡς θέμις ὑποπτεύων
 συγκοινωνεῖν ἐκέλευσεν τούτῳ καὶ τὴν μητέρα,
 τοῦ κράτους ὡς φροντίστριαν αὐτῷ γενησομένην.
 ἡ μέχρι τότε νύκτερον ἔχουσα μαθητεῖαν
- C** καὶ σέβουσα τὰς ἱερὰς μορφὰς ἐν παραβύστῳ,
- 4970 Νικόδημος, ἃν εἴποι τις, ἀκάρδιος δειλόνους,
 τότε τορὸν ἐβόησε καὶ μετὰ παρησίας,
 καὶ σάλπιγξ ἐχρημάτισεν εὐσημος χρυσοσάλπιγξ,
 ἡ μῦλλον καλλικέλαδος νεοττοτρόφος ὄρνις,
 στρουθοὺς ἐπισυνάγουσα πάντοθεν τοὺς ἀπτέρους,
- 4975 περικαρβέντας μέχρις ἃν ὁ θηρευτὴς παρέλθῃ,
 καὶ σπέρματα τρισευγενῇ σχοῦσα κατὰ καρδίας,
 ὡς ἄρουρά τις εὐκαρπος, ἀλλὰ λυπεροβώλαξ,
 χειμῶνος μὲν πύζοντος οὐκ ἀνεδίδον βλάβιστην,
 ὡς δὲ παρῆλθε τὸ πικρὸν τῆς χειμερίας ὥρας

4959 πάθος A v. 4962 om R 4964 τῇ ἡλικίᾳ A 4966 σί-
 τῆς M 4967 σκάφος A αὐτοῦ R

ris inviolabilibus et inaccessis collocans; atque hic frequenter assidens Nilo illi aurifluo, de dulcissimis aquis largiter hauriebat.

Cum autem traiecturus esset annem essentiae interitui obnoxiae, quem omnes crasso corpore circumdatos permeare necesse est, ita nimium iubente natura, quae velox est traiectrix et abs quovis debitum exigit, annum iam duodecimum imperans, Michaelum filium admodum puerum adhuc imperiali corona redimit. quia vero non abs re tenera ista aetas patri suspecta erat, matrem imperii consortem facit, ut quae filio curatricis loco futura esset. ea superiori tempore tanquam nocturna discipula, Nicodemo illi timido similis, sacras imagines occulte venerabatur. nunc autem alta voce ac libere profitebatur id quod sentiebat, eratque tuba clara: vel potius ut avicula canora, pullorum alitrix, implumes ex locis omnibus volucres cogebat, quotquot abdidissent sese donec auceps praeteriret. et quamvis semina praestantissima sub corde tegeret, ut agellus ferax, ut pinguis sulcus, hieme tamen saeciente germen nullum protruserat. nunc autem elapso longo acerbis-

- 4980 τὸ δ' ἔαρ ὑπεγέλασε καὶ τὸ στυγνὸν ἐλύθη,
 τότε δὴ τότε καὶ βλαστὸν ἐξήνεγκε πολέχον
 καὶ λήϊον πολύσταχυν, καὶ πλήρεις εὐκαρπίας,
 ὡς αὖραις κυμαινόμενον εὐπνόις ζεφυραῖς,
 τοῦ πνεύματος ταῖς χάρισι τοῦ πάντα τελειοῦντος. D
- 4985 ἀγχιτεύζοντας οὐκοῦν ἄνδρας συναγαγοῦσα,
 δικελευτάς, ἃν εἴποι τις, φιλοεργούς δοκίμους,
 τὴν ἄκωνδαν ἀνέσπασε τῆς εἰκονομαχίας.
 ἐνθέρμως δ' ἱκετεύσασα τοὺς θεοπεσίους ἄνδρας
 ὑπὲρ τοῦ συζητήσαντος λιτάσασθαι τὸ θεῖον,
- 4990 καὶ πείσασα καὶ πίστωσιν τελείαν δεξαμένη
 ὡς τῶν βασάνων τῶν ἐκεῖ Θεόφιλος ἐρρέσθη,
 δμῶδεῖπνος ἐγένετο τοῖς ἱεροῖς ἀνδράσιν
 ἄβρὰν λιπαροτράπεζαν ἐστίασιν τελοῦσα.
 συντῆν δ' αὐτοῖς ὁ χρύσεος τὴν γλῶσσαν Θεοφάνης,
- 4995 ὁ τὴν πικρὰν ὀπινηγῶν στίξιν ἐν πῶ μετώπῳ, P 102
 τῆς Νικαίων πόλεως ὣν ἀρχιδύτης τότε.
 ὡς τοῖσιν ἐνητένιζεν ἡ Θεοδώρα τούτῳ
 καὶ τὸ καρτεροκάρδιον ἐφίκει θαμβουμένη,
 συνεῖς ἐκεῖνος ἔφησε σκληρῶς καὶ πικροθέμως
- 5000 "ὄρῳς τὴν προμετώπιον, ἄνασσα, ταύτην στίξιν;
 ἔνεκα ταύτης πρὸς τὸν σὸν δικάσομαι γαμέτην,
 ὅπου κριτῆς ὁ πάγκοινος ἀδέκαστα δικάζει,

4981 ἐπήνεγκε A 4986 δικελευτάς AR 4987 εἰκονομα-
 χίας AR 4988 ἱκετεύουσα R 4992 ἐγένετο AR 4995 προσά-
 κω M 4996 ἀρχιπομπὴν AR 4999 πικρῶς M 5002 ἀδέ-
 καστα δεκνόμεναι M, ἀδέκαστος δικάζει A

no illo hiberno tempore, ac vere suaviter ridente pristinamque tristi-
 tiam dissipante, multipliciter pullulabat et segetem copiosam ferebat,
 velut ager excitatus a favoniis et eius spiritus gratia qui omnia perficit.
 quamobrem coactis hominibus acceptis deo, quos non inepte dixeris in-
 dustrios soli fossores, spinas oppugnationis imaginum prorsus evulsit.
 cumque divinos homines ardentem obsecrasset ut preces ad deum pro
 marito defuncto funderent, idque persuasisset eis, et plane iam certior
 esset facta Theophilum alterius vitae supplicii liberatum esse, forte
 cum sanctis illis hominibus instructo valde opimo convivio prandebat.
 intererat huic praeter alios etiam aurea lingua praedictus ille Theopha-
 nes, cuius faciei notae non sine dolore magno inustae fuerant. erat
 autem hoc tempore princeps urbis Nicaenae pastor. eum Theodora cum
 oculis defixis intueretur ac viri tolerantiam admirari videretur, re Theo-
 phanes intellecta cum asperis durisque verbis "vides" inquit, "o impe-
 ratrix, inustas haec fronti meae notas? earum causa illo in iudicio con-
 tra maritum tuum experiar, ubi iudex universalis integerrime iudicat,

- οὐδὲ λαμβάνει πρόσωπον, οὐδὲ δωροληπτεῖται,
οὐδὲ τὴν περιπόρφυρον χλυμύδα δυσωπεῖται.²
- 5005 πρὸς ταῦθ' ἡ περιλάλητος ἐν γυναιξὶν ἐκείνη
περιπαθεῖς οἰμώξασα καὶ μέσης ἐκ καρδίας,
καὶ θαρρυστοτακτον αὐτῆς τὸ πρόσωπον θεμένη,
B ὥς κρήνη τις μελάνυδρος ἐφόθεν κατὰ πέτρας
τὸν ῥοῦν διακρουνίζουσα φλεβῶν ἐκ ναματίων,
- 5010 φωνὴν ἐξέρρηξεν οἰκτρὰν, δαίγμα τῆς ἔνδον ζάλης.
ῥτοιαῦτά μοι, θαυμάσιε, περὶ τοῦ βυσιλέως
καὶ σὺ καὶ σύμπας ὁ χορὸς οὕτως κατεπηγγέλλου;³
ἐνταῦθ' ὁ μελιχρόγλωττος Μεθόδιος ὁ Θεός,
ἀγίλαρχων τῆς ἱερᾶς ποίμνης τῆς νέας Ῥώμης,
- 5015 ἐπιρρουπίζει τὸ πολὺ τῆς τύλης Θεοφάνους,
παραμυνθεῖται τὴν καλὴν ἐκείνην βασιλίδαν,
τοὺς τῶν θαρρύνων ὀχετοὺς ἐντέλῃως ἀνακόπτει,
κατασιγάει τὸν βυρὸν κλύδωνα τῆς καρδίας,
λόγους ψυχῆς μαλακτικοὺς ὡς ἔλαιον σταλάξας.
- 5020 Μέχρις μὲν οὖν ὁ βασιλεὺς ἦν ἔτι παιδαρῆσκος,
C αὐτῷ συνῆν ἡ βασίλισ καὶ μήτηρ Θεοδώρα
καὶ πάντ' ἐποίησε δεξιῶς, ἰθύνουσα κοσμίως
τὴν αὐτὴν τὴν μεγαλόφορτον τῆς σκηπτροκρατορίας.
ἐπεὶ δ' εἰς ἡβὴν ἤλυσεν ὁ Μιχαὴλ ἀχμαῖαν
- 5025 καὶ μόνος ἐπιδράττειτο πραγμάτων τηλικούτων,
ἔργοις τὸ μνησθένμενον ἔδειξεν ἀληθεύειν.
ὥς ἄλλος γὰρ ἀπτόχρημα Φαίδων νηπιῶζων

5003 θαρροδοεῖται R

5006 περιπαθεῖς M

5009 ἐν] τῶν AR

5011 οὐ ταῦτά M

5014 νασαῖς A

5017 ἀνακόψας M

nec vel personam cuiusquam respicit vel muneribus corrupisse patitur vel purpuream chlamydem reveretur." ad ea verba laudatissima imperatrix eiulatu ex intimo corde sublato vocem hanc miserabilem edidit, interni doloris testem, "haecclne mihi, vir admirande, tuque totasque coetus hic de imperatore meo mihi polliciti estis?" ibi divinus et ore melleo praeditus ille Methodius, qui tunc apud Romam novam sacri gregis pastor erat, nimia Theophanis audacia ferociaque reprehensa praeclearam imperatricem consolatur, arte rivos lacrimarum obstruit, gravem cordis tempestatem sedat, emollientibus animum verbis tanquam oleo quodam instillatis.

Caeterum quamdiu puer erat imperator, matrem Theodoram secum habebat, quae omnia dextre gerebat imperiumque praecclare administrabat. verum ubi Michaelus maturam ad aetatem pervenit, iamque solus amplitudinem negotiorum imperii procurare coepit, reapse verum illud probavit esse quod est in fabulis. quippe mox ut alter quidam iuvenis

- ἐφ' ἄρματος ἡνιοχῶν ἐθέλπον πυριτρόχον,
 καὶ τὴν Ῥωμαίων ἡπασαν ὤλισε χωραρχίαν,
 5030 αὐτὸς τε παπποπατρικῆς ἀρχῆς ἐξειδιφρέσθη,
 καὶ κύμβαχος κατέπεσεν ἐπὶ βρεχμὸν καὶ νῶτα.
 ἀπέβη γὰρ ὑγρόβριος ἄντικρυς ἄλλος Νέρων,
 πύρινος, μαλακόνυχος, μάχλος, ἀκρατοπότης,
 ὅλας χρημάτων ἐπαντλῶν ἀβύσσους τοῖς συμπαίκτηις, D
 5035 γιλοισταῖς καὶ ῥυπαροῖς ἀρματοστρόφοις, μίμοις,
 ἅμα πρῶτ' διώκουσι τὰς ἀκρατοποσίας,
 καὶ βίον τρυφερόβιον βιοῦσι Σιβαρίτην,
 λιχνεομένοις εἰς τρυφὰς ἐδόψων ἰδισμάτων,
 καὶ συνδιημερεύουσι γυνάμοις ἀκολάστοις,
 5040 καὶ πίνουσι καὶ παύουσι καὶ γυναικομανοῦσιν
 ὥς πρὶν ὃ Σαρδανάπαλος ὃ Νίνου βυσιλιεύσας.
 τοιούτοις δὴ τισι συνὼν διεφθαμένοις, πόταις
 ἀρρητουργοῖς καὶ φανλουργοῖς, κακίας τελετάρχαις,
 ὁμόστολος ἐγίνετο Μαινάδων θυρσοφόρων,
 5045 καὶ ταῖς Διονυσιακαῖς βακχείαις ἐνετρώφα.
 ἐντεῦθεν πότοι καὶ χοροὶ καὶ μέθαι καὶ κρατῆρες, P 103
 δασέμων τε καὶ πορνικῶν ἁσμάτων ἀπηχῆσεις,
 καὶ λυγισμοὶ γελωτευργοὶ καὶ πῦσα ῥυπαρότης.
 μύθοι μὲν οὖν Ἀκταίωνα φασὶ τὸν Θηροπότην
 5050 ὥς κύνες διασπᾶσιντε λυττήσαντες ὥς θῆρα.

5028 περιτρόχον M
 ἑπαντλῶν χρημάτων R
 5047 ἐκπρήσεις A

5032 ἐπέβη AM
 5038 ἐνέψων A
 5048 λυγισμοὶ AB, λογισμοὶ M

5034 ἀβύσσους
 v. 5039 om M

Phaëthon, curru concenſo, totum Romanorum imperium perdidit, et ipſe de avito patritioque regno veluti curru quodam eſt deturbatus et excuſus, non pronus tantum cadens ſed etiam dorſum hædens. quippe luxurioſæ humidæque vitæ ſe deditit velut alter Nero, immodestus in vine, animo effeminato, impudicus, temulentus, totas pecuniarum abyſſos in colluſores exhauriens, qui erant ſcurræ impuri, curraum agitantes, mimi, a primo diſſacule temulentiaſe dediti, deliciaſ ciborum et ſuaviſſimorum epſoniorum avide quaerentes, totos dies apud inverecundas mulierculas exigentes, potores, ludiones, libidinum flammis furentes; quilibet ſcilicet olim erat ille Sardanapalus, rex Ninevitarum. eiſmodi hominum conſuetudine utens, temulentia nimirum perditorum, infanda et turpiſſima quæque perpetrantium, vitam plane Sybariticam degentium, etiam Maenadas illas thyrsigeras comitabatur et orgia Bacchi celebrabat. hinc compotationes, ſakationes, ebrietates, crateres, inhoneſtorum ac meretriciorum carminum cantiones, directæ tantum ad excitandos riſus cogitationes, omnis impuritas denique. tradunt fabulae forarum interfectorem illum Actæonem a correptis furoribus canibus ſeu foram dilacera-

- κόλακες δὲ τὸν Μιχαὴλ περιεστοιχηκότες,
 ξυρισμένοι πύγωνας, ἐψιμνυθιωμένοι,
 εἰς ποῖον βάραθρον αὐτὸν κακίας οὐκ ἐρρίπτουν;
 ἐντεῦθεν ὁ περίοπος, ὁ τῶν Ῥωμαίων κράτωρ,
 5055 αὐτὸς αὐτὸν ἐπέβαινεν ἁρμάτων χρυσαυτῶνων,
 τετρώροις ἐπεκάθητο καὶ δίφροις χρυσοδίφροις.
 καὶ θησαυροὶ μὲν πάντοθεν χρημάτων ἀπηντλοῦντο
 B καὶ τὰ Ῥωμαίων ἐν στενῇ πράγματα κυδειστήκει,
 κόλακες δὲ καὶ χρήμασιν ἀφθόνοις ἐνυπάθουν
 5060 καὶ χιτωνίσκοις τρυφεροῖς καὶ πέπλοις χρυσοπάστοις.
 οὕτως ὑγρῶς καὶ μαλακῶς ὁ Μιχαὴλ ἔβλου.
 πολλὰκις δὲ μηδὲ τινας κατεπειγούσης χρεῖας
 ἄτερ φυλάκων καὶ φρουρᾶς, ἄτερ δορυφορούντων
 μόνος αὐτὸς παρῶδευεν ἐν μέσσις ταῖς τριούδοις,
 5065 ἀσέμνως θεατρομανῶν, χαίρων ἱππηλασίαις.
 ἐξήγετό τε καὶ πατὴρ παιδίων κατὰ πνεῦμα,
 τῶν μίμων τὰ βρεφύλλια καὶ τῶν ἁρματοστρόφων
 οἷα πατὴρ φιλόστοργος φέρων ἐν ταῖς ἀγκάλαις
 ἐκ τοῦ λουτροῦ προκύπτοντα τῆς θεογενείας.
 C 5070 ἐντεῦθεν (οὐκ ἐξήρκουν γὰρ αἱ φλέβες τοῦ χρυσίου
 ἐπὶ τοσοῦτους ἀγωγοὺς κενούμεναι κοπρώδεϊς)
 αἱ χρυσοσκεύαστοι στολαὶ τῶν πάλαι βασιλέων
 καὶ δένδρα τὰ κατὰχυνσα, στρουθία τε τὰ λάλα,
 καὶ λόντες σφυρήλατοι χρυσοῦ πεποιημένοι,
 5075 καὶ πᾶν ἅπλῳ βασίλειον λάμπον ἐν ἀνακτόροις,

5060 χιτωνίσκοις AM

χρυσοπλάστοις M

5062 βίλας R

tum esse. at vero assentatores barbas rasi et cerusa fucati cum Michaelum circumstipassent et indagine quasi cinxissent, in quod barathrum, quam vitiorum voraginem eum non coniecerunt! hinc fiebat ut spectabilis ille Romanorum imperator ipse currus aureos conscenderet ac quadrigis insideret. pecuniarum thesauri undique prorsus exhauriebantur, resque Romanorum in angustum cogeantur. interim adulatores in maxima pecuniarum abundantia incunde vivebant, amicti tunicis delicatis et peplis auro intertextis. adeo temulentam mollemque vitam Michaelus agebat. nonnunquam nulla necessitate cogente solus absque satellitum corporisque custodum comitatu mediis in triviis obambulabat, indecore ac furenter adamans spectacula, deque agitationibus equorum voluptatem capiens. etiam spiritualium liberorum pater fiebat, infantes mimorum et aurigarum ceu benignus pater in ulnis gestans, e lavacro divinae regenerationis susceptos. itaque auri venae nullae sufficiebant, cum in tot stercoreos canales exhaurirentur. vestes ex auro factae priscis ab imperatoribus, arbores aureae, canorae aviculae, solido ex auro fabrefacti leones, omnia denique ornamenta imperatoria, quae in

ἄπερ τὸ πρὶν Θεόφιλος εἰργαστο φιλοτίμως
εἰς λάλημα περιλαμπρον ἐσόμενα Ῥωμαίοις,
χωνεία παρεδίδοντο, κακῶς ἔξεκινούντο
εἰς μυσαροὺς καὶ βδελυροὺς σολῆνας πολυτρήτους.

5080 οὐ ταῦτα θ' ὁ χοιρόβιος τετόλμηκε καὶ μόνα,
ἀλλ' ἐπὶ χεῖρονα ζωὴν προκόπτων ὁσημέραι
ἐλύττησεν ὁ κάκιστος κατὰ τῶν μυστηρίων
τῶν ἱερῶν καὶ Σεραφίμ αὐτοῖς ἀξιοσέπτων,
καὶ σίγησι δριμύχνητοι ἐγγέων εἰς κρατήρα

D

5085 τὴν ἁγιοτελεῖαν τὴν φρικτὴν δῆθεν ἐτελετάχει,
παλῶν, φασίν, ἐν οὐ παικτοῖς, γελῶν ἐν ἀγέλαις.

Οὕτω βιοῦντα Μιχαὴλ ἡ μήτηρ καθορῶσα
καὶ παλινγινὸν γινόμενον τὸν κράτορα Ῥωμαίων
τὰ σπλάγχνα συνεστρέφετο, ψυχὴν συνεδονεῖτο,

5090 καὶ λόγοις ἐσωφρόνιζεν ἐρᾶμιζε παρῆναι,
βδελυροτήτων ὡσχυρουργῶν ἀπάγειν ἐπειρώτο.
ἀλλ' ἦν τὸ δὴ λεγόμενον νεκρῷ προσομιλοῦσα,
παρὰ κωφῷ ψαλάττουσα τοὺς παρανετηρίους.

ἦν δὲ μητρᾷδελφος αὐτῷ Βάρδας ὠνομασμένος,
5095 ἄνθρωπος κακομήχανος, ἄγων καὶ στρέφων πάντα,
ὃς ὑπελθὼν τὸν Μιχαὴλ ὡς σκιάλῃς γλυκὺ ξύλον,
καταφαγὼν τε τὴν αὐτοῦ καρδίαν καὶ σπασίψας,
πεῖθει τὴν μὲν βασιλισσαν ἐλῶσαι Θεοδώραν
καὶ τὴν τεκοῦσαν ἐκπτωτον θέσθαι τῶν βασιλείων,

P 104

5100 στεφάνῳ δὲ τοῦ Καίσαρος αὐτὸν κατωγλαῖται.

5086 φησὶν AM

5088 γινόμενον AR

5089 φωνή M

5096 τῇ βασιλεῖ M

γλυκευύλη M

aula splendebant et a Theophilo magnifice fuerant ad celebrationem Romanam nominis confecta, fornaci conflatoriae tradebantur et scelerate in execrabilibus quosdam quasi tubos evacuabantur. neque tantum haec ausus est imitator ille vitae porcinae designare, sed etiam quotidie profectus in turpitudine quosdam faciens adversus sacrosancta mysteria, Seraphis ipsis venerabilibus, vir nequissimus debacchabatur. quippe acrem sinapi succum in craterem fundens sacrum illud formidabile representabat, ludens, ut dici solet, in iis quae ludum iocumque non admittunt, et ridens in minime ridiculis.

Ita viventem Michaelum mater videns, et imperatorem Romanum factum esse ludicrum, totis visceribus et animo commovebatur, eumque verbis castigabat corripere exhortabatur. sed quod proverbio dicitur, cum mortuo colloquebatur et admonitiones apud surdum cantillabat. erat Michael Bardas avunculus qui occupato Michaeli animo, non aliter atque vermis in dulci lignum irripit, homo scilicet fraudulentus, sursum deorsum cunctaolvebat et iam Michaeli cor exederat. hic tandem ei persuadet ut imperatricem Theodoram ex aula efferret ac se Caesarem

- ἔρμηον οὖν παραλαβὼν τὸν ἄθλιον ἐκείνον
καὶ τὸ περιφερόμενον ἐκπόψαντα τὴν χεῖρα
τὴν δεξιὰν ἀριστερᾷ κατὰ τοὺς μαινομένους,
μᾶλλον δ' εἰπεῖν ἀπύλαμνον ἄχειρα γεγονότα,
5105 ἢ κατὰ τὸ μυθούρημα τῆς Αἰσωπείας λύρας
προβάτιον εἰς ἄνοιαν ἀτόχηρμα φανέντα
καὶ κύνas ἀπελάσαντα τῇ συμβουλῇ τοῦ λύκου,
τὸ κράτος ἐκ τοῦ κράτορος εἰς ἑαυτὸν μετέλκε
B καὶ πᾶν ἐπολεῖ βουλητὸν ἄντικρυς ὡς αὐτῶν.
5110 οὐ μὴν ἄλλ' ἐκκεκύλιστο καὶ πρὸς παρανομίαν
οἶαν οὐ Σκύθης δέδρυκεν, οὐ Πέρσης, οὐ Σαρμάτης,
νιού γηγασίου γαμετῇ, φεῖ ἀκολάστου γνώμης!
μυγνύμενος ἀναφανδὸν ἄς ἑαυτοῦ συλλέκτρῳ.
ἤκουσε τοῦτο τὸ δεινὸν Ἰγνάτιος ὁ μέγας,
5115 ὁ τηνικαῦτα κυβερνῶν τὴν βασιλίδα πόλιν.
ἦν γὰρ περικαλούμενον ἐν ἀγνιαῖς, ἐν οἴκοις,
καὶ πάντων περιέτριχε τὰς ἀκοὰς τὸ μύθος.
καὶ τοίνυν ἰσωφρόνιζε τὸν Καίσαρα τὸν Βάρδα
λόγοις, φοβήτροις, ἀπειλαῖς τῶν μελλουσῶν βασάνων,
5120 ἐπέκληττε, κατήρτιζεν, ἤλεγχεν, ἐνουθέτει,
C πῶσαν ἐκίνει μηχανὴν εἰς ἐκκοπὴν τοῦ πάθους.
ἀλλ' ἦν ἐν πᾶσιν ἀληθὴς ἡ Σολομῶντος λύρα,
ἐλέγχεν ἀποτρέπουσα τοὺς κακογνωμονοῦντας·

v. 5108 om M 5109 θελητὸν R 5110 ἐκκεκύλιστο AM
5115 Πρώτην AB 5318 γέροντα M 5122 ἐν πνεύματι A
5123 κακομηχανοῦντας A

crearet. hoc modo miserum illum solum desertumque nactus, quique, ceu vulgo dici consuevit, hominum furiosorum more sinistra dexteram manum absciderat, vel potius plane iam manibus spoliatus, aut secundum Aesopicam illam fabulam ovi dementi consimilem factum, de lupi consilio pulsus canibus, imperium ab imperatore ad se transferebat, omniaque pro arbitratu animi sui gerebat ut imperator. quin etiam in flagitium ingens provolvebatur, quale nec Scythia quispiam nec Persa nec Sarmata designaret. nam cum filii coniuge (proh foedam lasciviam) non aliter consuescebat atque si tori legitimi consors esset. hoc terribile facinus ubi magnus Ignatius ille comperit, qui eo tempore novam Romam gubernabat (erat enim omnium in ore piaculum istud, passimque per compita et aedes iactabatur), Bardam Caesarem verbis castigabat metam incutientibus, adioctis securitae vitae suppliciorum minis, terrebatur hominem, in viam revocabat, reprehendebat, admonēbat, omnem machinam adhibebat ut malum illud excinderet. sed enim verum erat omnino verbum illud Solomonis, qui vocat improbos taxari et reproba-

- ἔλεγχοι γὰρ ὡς μάλωπες εἰσι τοῖς ἀσιβέσι,
 5125 καὶ πλήττουσιν ὡς βέλεμνα τὰς φανουργοὺς καρδίας.
 ὁ Καῖσαρ γὰρ ἐκπικρανθεὶς τοῖς ἐνιδιστηρίοις
 ῥήμασιν οἷς ἐπέπληκτο παρὰ τοῦ Θεοφόρου,
 οὐ μόνον οὐκ ἰφρόντιζε τῶν παραινετηρίων,
 ἀλλὰ καὶ κότον ἔτρεφε κατὰ τοῦ παραινούντος,
 5130 ὁμοίον δρωὶν ὡς εἴ τινες ἰχώρων πεπλησμένοι
 νοσοκομοῖντο πρὸς τίνος, οἱ δ' ἀποδυσπιτοῖεν
 καὶ μᾶλλον ἀγριαίνοντο πρὸς τὸν ἐνεργετοῦντι.
 ἔνθεν τοι Βάρδας προσελθὼν ποτε τοῖς μυστηρίοις
 καὶ μὴ τυχὼν τῆς δωρεῆς ἐκείνης τῆς ἐνθέου
 5135 (οὐ γὰρ πιστεύεται σαπρὸν ἄγρος εὖσμα μέρα)
 καὶ πρὸς θυμὸν ἐκπυρωθεὶς ὡς λέων ἐριβρόχης,
 ὡς πάρδαλις ἐφάλλεται ῥαγδαῖα τῷ δικαίῳ,
 καὶ ῥήγνυσι καὶ κυτασπῇ τῆς πηδاليουχίας,
 ἀντιφιστῇ δὲ Φώτιον, φεῦ ἀντὶ τίνος ποῖον!
 5140 ἐντεῦθεν ἐπιπάφλασεν ἄλμη πειρατηρίων
 τὸν ἱερὸν Ἰγνάτιον ποντοῦν φιλονεικοῦσα.
 ὁ Καῖσαρ γὰρ ἐφύσησε βορρᾶς ὡς βαρυβάς,
 ὡς εὐροκλύδων ἄγριος, ὡς δύσπνους ἀπαρκτίας,
 καὶ λαίλαπες ἠγέρθησαν βαρύδροοι καὶ ζῆλαι.
 5145 ἀλλὰ γὰρ τίς δυνήσεται τὰ πάθη τραγωδῆσαι
 ὅσοις αὐτὸν ἐπέβαλον Φωτίος τε καὶ Βάρδας,
 ὡς ἂν ὑποσημήνηται γραφὰς ἰδιογράφους

D

P 105

5125 εἰσιβείς M

5143 ἐρικλύδων M

5144 βαρύδρομοι M

di: nam reprehensiones sunt hominibus impiis flagrorum instar, et corda perversa veluti sagittae feriunt. nimirum obiurgationibus hisce Bardas Caesar exacerbatus non modo nihili fecit eas exhortationes, verum etiam conceptam adversus monentem iracundiam et indignationem alebat, non aliter agens atque si saniosos aliquo curare volente illi non tantum aufugiant, sed etiam erga bene facientem excandescant. cum igitur aliquando Bardas accederet ad mysteria nec divinum illud munus a patriarcha consequeretur (non enim unguenta fragrantia vasi putido committuntur), inflammatus iracundia leonis in morem rugit, seu violenta pardalis in hominem iustum insilit, lacerat, a clavo summovet. eius in locum Photium substituit, proh qualem pro quali viro! ex eo tempore miseriarum actus Ignatium iactabat et demergere virum conabatur. Caesar auras afflabat tanquam graviter spirans aquilo vel saevus ille tempestatesque cians subsolanus; quo flante procellae graves concitabantur. quis ea mala satis exponere possit, quibus Ignatium Photius et Bardas excruciebant? nimirum ut propriae manus subscriptione testaretur amictum se sacrum

ὡς θείων ἀποδύσασθαι τὴν ἱερὰν ἐρίαν.

ἀπορριζοῦσι μὲν αὐτοῦ τὴν ὀδοντοφυΐαν,

5150 τὰς γνάθους φεῦ συντρίβουσι, τὰς σιγῶνας θλώσι.

καθάπερ δὲ χαιρομενῇ λήσταρχον κακεργάτην

γυμνὸν δεισμάτην, ἥλλη καὶ γῆ! προσεφαπλοῦσι

ψυχρῷ μαρμαρῷ, λάρνακι δυσώδει κομποφύρτω,

φερούσῃ τὸν κατὰπτυστον νεκρὸν τοῦ Κορωναίου.

5155 ἄλλ' οὐκ εἰς τέλος ἔλαθεν ἡ πάντολμος καλὰμῃ,

ὁ τυρευτῆς δὲ τῶν κακῶν ἀπέτισε τὴν δίκην,

καὶ τῶν δεινῶν ὁ σκευαστὴς ἔπαι σκύφον θυμοῦ.

Βάρδας μὲν οὖν τῷ βασιλεῖ βόθρον ὀρώσων φέρον

B αὐτὸς ἐκείνος εἰς αὐτὸν ἰνδίκως κατεργάζη,

5160 ὁ δὲ κακοῦργος Φώτιος ἐκβάλλεται τοῦ θρόνου.

οὕτως οὐδὲν τὰ βλέφαρα θεοῦ διαδιδράσκει,

οὕτως ἀναποδίδωσι θεὸς ὑπερηφάνοις,

ἡ λύρα ψάλλει τοῦ Δαβὶδ ἡ καλλιμελειστάτη.

Ὁ βασιλεὺς δὲ Μιχαὴλ διφορηλασίαις χαίρων

5165 καὶ δαιμονίως ἐντροφῶν ταῖς φίλαις ἱππασίαις

συνῆν καὶ συνδιέτριβε τοῖς θιατρομανοῦσιν,

αὐτὸς αὐτὸς ἀνακληρῶν τὴν ἡρματιστροφίαν.

καὶ δὴ ποτε τὸ τέτρωτον εὖ χαλινουτροφήσας

καὶ πρὸς τινος ἀνυμνηθεὶς τοῦνομα Βασιλίσκου

C 5170 ἀμείβεται τὸν ὕμνητὴν οὐ λίθοις, οὐ χρυσίῳ,

5148 ἀποτίθεσθαι AR

5157 θυμὸς τὸν σκύφον πίπει M

5158 γὰρ R

v. 5161 om R

5165 δαιμονίῳς M, δαιμο-

νίαις AR

καὶ ταῖς φιλικπασίαις M

5167 alterum αὐ-

τὸς om M

ἡρματοδρομίαν AR

5169 ἀναμνηθεὶς M

sponte sua deponere, dentes homini radicitus excutunt, genas contundunt, maxillas frangunt; seu piacularibus flagitiis gaudentem latronem ducem, maleficum, nudum et vinctum (e sol, o terra!) in frigidum sepulcrum marmoreum, foetens, pollutum stercore, quo abominabile cadaver imperatoris Copronymi continebatur, extensum toto corpore deponunt. sed haec audens quidvis manus perpetuo deum latere non potuit. quippe malorum machinator poenas luit, et auctor aerumnarum Ignatii scyphum iracundiae divinae hausit. Bardas enim foveam caedis imperatori fodiens ipse in illam iusto iudicio praeceps corruit: sceleratus autem Photius illo solio patriarchico deturbatus est. sic nihil omnino divinos oculos fugit: sic deus superbis mercedem suam tribuit, quemadmodum elegantissima Davidis lyra canit.

Ceterum Michaelus imperator ex aurigationibus voluptatem capiens saltem apud illos debebat qui spectaculis ad insaniam usque semet oblectabant, et ipse curule certamen peragebat. cum aliquando quadrigam sollester admodum converteret, hoc nomine laudatus a quodam Basilisco praedicatorum illum suum non auro, nec gemmis donabat, sed impera-

- αὐτὸ δὲ τὸ βασιλεῖον ἕως φιλοτιμιεῖται.
 ὅπερ ἰδὼν Βασίλειος ὁ Μακεδὼν ὁ μέγας,
 ὁ παρ' αὐτοῦ τοῦ Μιχαὴλ κράτωρ προβεβλημένος,
 καὶ τὸ κυλίμβολον αὐτοῦ τῆς γνώμης ὑποτρέσας,
 5175 δεινὸν ἔγνω προκαταλαβεῖν καὶ προκαταταχῆσαι.
 ἔσθεν τοι φόνου κίρνησι τῷ Μιχαὴλ κρατήρῃ,
 ἔταια πρὸς τοῖς τέσσαρσι δέκα κικρατηκῶτι,
 καὶ μονοκράτωρ γίνεται καὶ κράτωρ σκηπτροκράτωρ.
 σὸ γὰρ θυγάτηρ σὸχ υἱὸς τῷ Μιχαὴλ ἐτέχθη·
 5180 τὸ σπέρμα γάρ, φασὶ σοφοί, τὸ τῶν εὐκαταφόρων
 εἰς Ἀφροδίτης ὄργια τὸ γόνιμον οὐκ ἔχει.
 Τυτὸν φασιν τὴν ἀνασσάν ποτε θεασαμένην,
 τὴν καὶ ψυχῇ βασιλίσσαν καὶ τύχῃ Θεοδώραν,
 τοιαυτ' εἰπεῖν πρὸς Μιχαὴλ "ὦ βασιλεῦ καὶ τέκνον,
 5185 ὁρᾷς τὸν ἄνδρα τὸν πολὺν τοῦτον καὶ ῥωμαλέον,
 τὸν παρὰ σοῦ τιμώμενον καὶ συνδιάγοντά σοι;
 οὗτος τὸ γένος φρενὴν ἡμῶν ὡς δράκων ἐκροφίσει
 καὶ προσομεύσει καὶ κτενεῖ καὶ παντελῶς ἐκτρίψει
 καθάπερ ὄρνιθος οἰκτροῦ νηπίους ὀρτυλίχους."
 5190 Ἀλλὰ γὰρ ἄξιον εἰπεῖν τὰ περὶ Βασιλείου,
 ὅθεν καὶ τίνων ἔβλαυτε, τίνες αὐτῷ γενάρχηι.
 κώμης μὲν οὖν ἐξώρητο λυπρῶς, προσγειτονεύσης
 τῇ πρωτοπόλῃ τῇ λαμπρῇ τῶν Μακεδόνων πόλει,
- v. 5177 om R 5179 βασιλεῖ M 5181 ἔχον A 5185 καὶ]
 τὸν AR 5186 καὶ] τὸν AR

toriam ei sublimitatem largiebatur. id ubi videret magnus ille Basilius Macedo, qui iam renuntiatus a Michaelo fuerat imperator, inconstantiam hominis veritus avertendum celeriter eius comatum statuit. quapropter crateram lotiferam Michaelo miscet, regno per 14 annos potito, ac imperium occupat. quippe Michaelus neque masculam neque femineam sobolem habebat, quod de sententia doctorum hominum semen proclivium in Venerem minime secundum sit nec ad procreationem aptum.

Memoriae proditum est imperatricem Theodoram, vere animo iudicioque regiam feminam, cum intuita Basilium aliquando esset, huiusmodi verbis Michaelum filium compellasse "videsne virum hunc, imperator et fili, praeclarum atque robustum, quem honore tu afficias, et perpetuo tecum est? hic familiam (hæc) nostram draconis in morem absorpturus est, vastaturus, interfecturus, omnino extirpaturus, tanquam implumes infelices gallinae pullos."

Enimvero pretium operae fuerit de Basilio pleraque recensere, unde prognatus et ex quibus fuerit, quosve generis auctores habuerit. ortus igitur est ex tenui page vicine principi clarissimaque Macedonum

- P 106 ἦν ἐξ Ὀρέστου φέρουσαν πρὶν τὴν ἐπωνυμίαν
 5195 Ἀδριανὸς δεινύμενος ὁ τῶν Ῥωμαίων κράτωρ
 τὴν κλῆσιν ἐχαρίσατο τῇ πόλει τὴν ἰδίαν.
 οἱ δὲ γονεῖς καὶ φυτουργοὶ τοῦ καλλικλάδου δένδρου
 οὐ πολυτάλαντοί τινες, ῥυηφενεῖς οὐκ ἦσαν,
 οὐδὲ προβυτοθρέμμενοι, οὐ πλέθρα γῆς αὐχοῦντες,
 5200 ἀλλ' αὐτουργοὶ καὶ πένητες καὶ τῶν χειροβιῶτων.
 ὧν ἐκλιπόντων τὴν ζωὴν καὶ γῆθεν μεταστάντων,
 καὶ τοῦ Βουλγάρων ἄρχοντος τοῦ τηνικαῦτα Κρούμου
 ἐπιδραμόντος σύμπασαν τὴν ὑπὸ τοὺς Ῥωμαίους
 καὶ σκύλων ὑποπλήσαντος αὐτοῦ τὴν στραταρχίαν
 5205 καὶ σύμπαν νεοτήσιον ἄνθρωπος ἤφανικότες,
 B θιμένον δὲ καὶ πλείονας ἐν ἀνδραπόδων μοίρᾳ,
 ἰάλλω καὶ Βασίλειος Βουλγάρων ταῖς παλάμαις
 ὥσπερ στρουθὸς καλλίπτερος πικρῷ δικτυοθήρᾳ.
 τὰς παλαμναίας δὲ φυγῶν βροχίδας τῶν Βουλγάρων
 5210 ἐπέστη πτερυξάμενος αὐθις Ῥωμαίων ῥοις,
 καὶ πρὸς λατρείαν ἑαυτὸν ὡς πένης ἐκμισθώσας,
 καὶ τληπαθήσας καὶ πολλοὺς καμιάτους ἀεθλεύσας,
 καὶ γνοὺς ὡς εἰς ἀκάρπωτον γῆν τὰ τοῦ πόνου σπείρει,
 ἀφίσταται τῶν προσγενῶν καὶ τῆς ἐνεγκαμένης,
 5215 καὶ πάντα λογιζάμενος τᾶλλα μικρὰ καὶ φαῦλα
 ὡς πρὸς σκοπὸν ἐφέρετο τὴν Βυζαντίδα πόλιν.
 ὡς δὲ τῶν πύργων γέγονεν ἐντὸς τῶν καλλιπύργων,
 ἐνταῦθα τὴν εὐμήχανον βουλὴν θεωρητέον,
- 5198 οὐ ῥυηφενεῖς ἦσαν R 5201 ἐκλιπόντων vulgo

urbi, quam prius ab Oreste cognominatam deinceps imperator Romano-
 rum Adrianus ab se instauratam de suo nomine nuncupavit. parentes
 autem eius nec opulenti erant nec divitiis abundantes, sed plane inopes
 laboreque manuum suarum victum quaerentes; quibus vita functis, et
 Bulgarorum principe Crumo dicionem omnem Romanam cum copiis per-
 corrente suosque milites opimis spoliis collocupletante, et extincto
 omni inventutis flore multisque in captivitatem redactis, Basilus etiam
 captus est a Bulgaris tanquam avicula quaedam praedita venustis alis ab
 aucupe diro. cum autem e saevis Bulgarorum laqueis evasiasset, intra
 fines Romanorum reversus ceu pauper operas alias suas pro mercede
 locabat, in quo vitae genere varias aerumnas pertulit et labores magnos
 exantlavit. tandem animadverso se suos hosce labores in sterilem solum
 spargere, propinquis suis relictis e patria discedit, et cetera omnia pro
 nihilo ducens recta Byzantium contendit. cum autem urbem pulchras
 turres habentem ingressus fuit, hic mihi consilium artificiosissimum vide,

- ὥπως προκαταβάλλεται τὰς ῥίζας τῶν πραγμάτων, C
 5220 καὶ πῶς αἰδέσιμον αὐτῇ τὸ βασιλείας χρῆμα.
 ἔπρωττε μὲν Βασίλειος οὕτως ἀτημελήτως,
 διεργαγῶσι ῥάκεισιν ἐγκεκορδυλημένος,
 οὐκ ἄργυρον οὐδὲ χρυσὸν οἰκόθεν ἐπηγμένος,
 εἰς μόνας δὲ τὰς ἑαυτοῦ παλάμας ἀποβλέπων,
 5225 καὶ ταύτας φέρων ἀφορμὴν τοῦ πολυστόνου βίον.
 ἔπρωττεν οὖν ἐπὶ τινος λιθοπλινθίνης κλίνης
 ἀγγιθυρούσης τῷ ναῦ τοῦ θείου Διομήδους.
 ἀλλ' ἐπὶ τούτοις ὄνειρος λευκώπτερος ἐπέπτη·
 τὸν νεωκόρον τὸν ἐκεῖ τάχιον ἀφηνίξει
 5230 προτρέπει τε συναγαγεῖν ἔνδον τὸν βασιλέα.
 ἀποπτηδῆ τῆς ἑαυτοῦ κλίνης ὁ νεωκόρος,
 ἐπὶ τὸ προτεμένισμα συντόμως βηματίζει, D
 καταδαρθάνοντα λιγῶς Βασίλειον εὐρίσκει,
 χυμειύνην, ἀνιπτόποδα, λυπρόν, ῥαχιοφόρον·
 5235 πλάνην νομίζει τὸ φανέν, ἐκεῖθεν ἀποτρέχει.
 καὶ πάλιν ἔπρωττεν ἐν τοῖς αὐτοῦ βλεφάροις,
 καὶ πάλιν ὄνειρος ὁ πρῖν, καὶ τοῦτο μέχρι τρίτου.
 συνῆκε κατεφώρασε μύλις ὁ νεωκόρος·
 ποιεῖται τὸν Βασίλειον ἐφέστιον αὐτίκα,
 5240 καὶ Θεραπείας ἀξιοῖ τοῦτον τῆς προσηκούσης.
 ἦν δ' ὁ Βασίλειος καλός, γενναῖος, γιγαντόχυρ,
 εὐπάλαμος, εὐρύστερνος ἥρως, στεροβοραχίων.
 ἐντεῦθεν οὖν κατὰ βραχὺ τὸ σθεναρὸν γνωρίσας

5220 βασιλειον M
 5237 τοῦτον M

v. 5223 om R
 5239 ἐφέστιον AR

5235 ἀνατρέχει M

quo pacto radices rerum multo ante iecerit, et quam veneranda res sit imperium. forte cubabat alicubi consopitus Basilius, non refecto corpore, laceris pannis obsitus, capite convoluto et tecto. cubabat autem in pavimento quodam latericio, vicino divini Diomedis aedi. secundum haec somnium aeditus felix offertur, eumque similiter quiescentem excitat, et imperatorem intro iubet deducere. tum de lectulo suo desilit aeditus, et ad fani vestibulum recta descendit: Basilius tenuiter istie dormientem invenit, humi stratum, pedibus illotis, vestibus sordidis et pannosis obsitum. itaque pro quodam errore visum hoc oblatum sibi ducit, et inde discedit. rursusque obdormiscenti prius illud visum se offert, idque vice tertia. vix tandem aeditus rem intelligere coepit, et Basilius suas in aedes deducit et conveniente cura reficit. erat autem Basilius facie admodum venusta, generosus inprimis, manibus giganteis, pectore lato, robustis lacertis praeditus. itaque ex eo tempore paulatim

- ἅπασιν ἐπὶ στόματος ἔκειτο μεγασιῶσι.
P 107 5245 καὶ τι μακρὰ καὶ περὶττά; τῷ Μιχαὴλ ἐγνώσθη,
καὶ πρῶτα μέντοι φροντιστὴς τετίμητο τῶν ἱππῶν,
ἔπειτα καὶ παρῴκοιτος, πρῶγμα Ῥωμαίοις μέγα,
καὶ τελευταῖον βασιλεὺς καὶ σὺν αὐτῷ διεῖπε.
τοῦ δὲ κρατοῦντος καταγνοὺς ὡς πότου καὶ μεθύσου
5250 καὶ κώμοις ἐπιχαίροντος καὶ θεατρομανοῦντος,
κατὰ τῶν σπλάγχχνων τῶν αὐτοῦ διήλασε τὸ ξίφος,
καὶ τὰ τοῦ κράτους ἤρπασε πρὸ χρόνου, πρὸ τῆς ὥρας.
Οὗτος εὐθὺς τὸν Φώτιον ὠθεῖ τῆς ἐκκλησίας,
καὶ πάλιν ἀποδίδωσι τὸν θρόνον Ἰγνατίῳ.
5255 Θελήσας δὲ καὶ τῷ κοινῷ χρήματα διαδοῦναι
καὶ διερευνησάμενος οἴκους χρυσοφρούρους,
οἳ τινες πρὶν συνέσφιγγον τὰς τῶν χρημάτων λίμνας,
B καὶ βλέψας πάντας αὐχμηροὺς μὴδ' ἄντλον εὐτυχοῦντας,
ἤλγει, βαρέως ἔφερεν, ἤλυεν, ἥδη μόνει,
5260 οὐκ εἶχεν ὅ τι γένοιτο, πάντοθεν ἠπορεῖτο.
ὁ βασιλεὺς γὰρ ἀπορῶν ὄλβου πολυταλάαντον
ἄντικρὺς ἔστιν ἀετὸς παλαιγενῆς τριγέρον,
ἀφρημένος τὰ πτερὰ, τοὺς ὄνυχας, τὸ ῥάμφος.
ἐντεῦθεν ὁ Βασίλειος ἤσχαλλεν, ἥδη μόνει.
5265 ὁ κράτωρ γάρ τοι Μιχαὴλ πάντα κατακενῶσας
καὶ μίμοις χαρισάμενος συμπαίκτηις καὶ συμπόταις,
οὐ μόνον γρῦπας δέδωκε χωνεῖα καταχρύσσους,

5244 στόμασιν A
5262 καλαίτερος M

5245 μακρὰ M
5258 ἄντλων R

5248 διήγη M
5259 ἐμψάμει AR

5256 χρυ-
5259 ἐμψάμει AR

robur suum manifestum faciens in ore magnatibus universis erat. quid multis et supervacaneis verbis opus est? etiam Michaelo innotuit, ac primo quidem curatoris equorum dignitate cohonestatur; deinde fit accubitor, quae dignitas apud Romanos ingens est; tandem creatur imperator, ex quo iam tempore semper eodem in contabernio cum Michaelo degerebat. cumque damnasset eum ceu vinosum ac temulentum, gladio viscera traiecit, et ante tempus imperium rapuit.

Initio Photium ecclesia pollit, et Ignatio thronum restituit. cumque liberalis in cives pecuniis erogandis esse vellet, perquisitis aerariis, quae prius ingentes pecuniarum copias continebant, cum omnia aqualere cerneret nec hauriri quidquam ex eis posse, dolebat, rem graviter ferebat, inops consilii haesitabat, quid futurum esset ignorabat, undique coartabatur: nam egens imperator et magnis ab opibus destitutus reapse nihil est aliud quam aquila senio confecta, spoliata pariter aliis unguibus et rostro. nimirum Michaelus imperator exhaustis omnibus, et in mimos collusores compoteros profusus, non grypes tantum aureas consilaverat,

- ἀλλὰ καὶ τὴν καλλίπρεμον πλάτανον τὴν χρυσαίαν,
 ἐφ' ἧς καθῆστο χρύσεια παντοδαπὰ στρουθία, C
 5270 καὶ μέλος ἐτιτέβιζεν ὡς ἀπὸ ζωσῆς γλώσσης,
 καὶ τοῖς ἀκούουσιν αὐτῶν ἐκπλήξιν ἐνεποιεῖ,
 ἐκθυμωμένοις τὸ καινὸν τῆς μηχανῆς ἐκείνης.
 ὃ δὲ καὶ πένθους ἄξιον καὶ θρήνων καὶ δακρύων,
 λέξων ὁ λόγος ἔρχεται καὶ βαρυστοναχίσιον.
 5275 ὁ μετριομυθέστατος ἐν φιλοσόφοις Λέων
 τῷ φιλοκάλῳ βασιλεῖ τῷ Μιχαήλ γενέτη
 ἐξαίσιον ἐργάσατο σκεῦος ὥρονομίον,
 δι' οὗ παρεῖχε καθορᾶν τῷ βασιλεῖ καθ' ὥρον,
 ἐν μέσοις διατρέποντι τοῖς βασιλείοις οἴκοις,
 5280 εἴ που τολμᾷ τι καινὸν ἐν Ἀραβίῃ, ἐν Σύροις.
 τελοῦντι γοῦν τῷ Μιχαήλ ποτὲ διφρηλασίαις D
 Σύρων στρωτὸς ἐξορηγθεὶς πρὸς τινος ἐμηνύθη
 μετὰ βαρείας καὶ σφοδρᾶς καὶ βριαρᾶς τῆς ὥμης·
 ὅπερ ἀκούσας Μιχαήλ, καὶ δεισας μὴ τὸ πληῆθος
 5285 τοῖς ἀκουσθεῖσι ταρχαθὲν τὸ θάυτρον ἐκλείη,
 αὐτίκα τὸ μηχανήμα κελεύει συντριβῆναι.
 γεῦ τῆς σκαυότητος αὐτοῦ! γεῦ τῆς φρενοβλαβείας!
 γεῦ γεῦ, ὅποῖον θησαυρὸν ἠγάγησε Ῥωμαίων
 ἄνθρωπος ὑπαφύβριος, πύτης βοσκηματιώδης.
 5290 Καὶ ταῦτα μὲν ἀρκοίντως μοι τεθρήνηται τῷ λόγῳ·
 ὃ κρᾶτῳρ ρὲ Βασιλείος ἤδη κατανούησας
 εἰς γόνυ γεῦ ὀκλάσασαν τὴν τῶν Ῥωμαίων τύχην

5270 γλώσσης ζωσῆς R
Σκύθαις M

5275 βασιλεῦσι M
5283 κρεῖττος M

5280 δεινὸν R

verum etiam platanum illam, in qua omnis generis aviculae considebant et non aliter cantillabant atque si linguas vivas haberent, auditoribus ad earum voces obstupescens machinamque novam et inusitatum admirantibus. lubet etiam aliud quiddam lacrimis et lamentatione dignum exponere. princeps ille philosophorum et infinitis eruditus disciplinis Leo Theophilo imperatori, Michaeli patri, plane inusitatum confecerat instrumentum horologii, per quod imperatori agenti in regia singulis horis spectandum exhibebat quidquid novi vel apud Arabes vel apud Syros tentatur. forte Michaelo curules ludos peragenti significatum est a quodam Syrorum copias domo profectas esse cum impetu gravi atque vehemente. qua re Michaelus audita, veritus ne multitudo perturbata hoc nuntio theatrum desereret, mox ipsam machinam confringi iussit. heu quanta fuit haec imperitia quantaque dementia! proh qualem Romanis thesaurum perdidit impurus homo, bibax, pecunius!

Et haec quidem satis iam deplorata sunt. ceterum Basilius imperator, animadverso fortunam Romanam (heu) pervolutam in genia labarum.

Const. Manasses.

P 108

- καὶ κινδυνεύουσιν πεσεῖν ἀθλίως ἐπὶ στόμα,
 μιῶλλον δ' εἰπεῖν ἐκλείπουσαν καὶ πνέουσαν τὰ λοιπὰ,
 5295 δεῖν ἔγνω τὴν βασιλείον ἀναλαβεῖν σοφίαν
 καὶ σῶσαι τὴν παρὰ μικρὸν νεκράν τε καὶ πωμβήρη.
 ἐντεῦθεν κύματα πικροὶ καὶ μέριμναι καὶ μόχθοι,
 καὶ θώραξ περιστέρησις καὶ σιδηρογορία,
 καὶ πόλεμοι γιλαίματα καὶ συνεχεῖς φροντίδες,
 5300 καὶ βίος ἑπασπιδίος καὶ κόρυθες καὶ λόγχαι,
 καὶ βλέφαρον ὠμοῦπνον σπῶν οὐκ εἰς κόρον ἔπνον.
 ἐντεῦθεν ἀνεσώσατο τὰ πράγματα Ῥωμαίοις,
 καὶ τήν τὴν γιγνώσασαν τὴν ἐκρετιδιωθεῖσαν
 καλὴν τρυφεροπάριον εἰργάσατο κορίσκη.
 5305 ἔγνωσαν τότε βάρβαροι θῆρα τὸν πρὶν ὑπνοῦντα
 B γενναίως ἀτεγρόμενον κατὰ τῶν ἀδικούντων,
 καὶ πάντες ὑποτρέσαντες ἔδυσαν εἰς τὰς λόγχας,
 καὶ πάλιν ὑπερίσχυεν ἡ τῶν Ῥωμαίων φάβδος.
 Ἐπεὶ δὲ κλύδωνας ἡνγῶν Ἰγνάτιος τοῦ βίου
 5310 τοῖς ἐγκαλῆνοις οὐρανοῦ προσώκειλε λιμέσιν,
 ὁ βαθυγνώμων Φώτιος, αἰεὶ διψῶν τοῦ θρόνου
 καὶ σπεύδων ἐπιτεύξασθαι πάλιν τῆς ἐκκλησίας,
 τοῖόνδε τι βαθύτροπον καὶ σχολιὸν τεχνῶται.
 τῶν ὀνομάτων τὰς ἀρχὰς ἀπολαμβάνει μόνας
 5315 τοῦ βασιλείως, τῶν νύων, ἀλλὰ καὶ τῆς Ἀνγούστης,
 καὶ τὸ βεκλὺς συντίθῃσι, καὶ τοῦτο σαφηνίσας,
 5296 μικρὰ A 5300 ἑπασπιδίος AM 5306 ἐγνωμένον M
 5307 εἰς τὰς τρεῖς A, ὅπως τρεῖς M 5310 λευκῶν R
 5312 ἐπισπάσασθαι A

secre, iamque illo in periculo versari ut in os misere collaberetur, vel rectius ut loquar, animo quasi defectam spiritus extremos ducere, regia sibi utendum sapientia statuit, et eius saluti consulendum quae tantum non esset mortuus iamque sepulcro condenda. quapropter ex eo tempore nil nisi perpetui labores, sollicitudines, molestiae, thoraces circa pectus, arma ferrea, bella cruenta, galeae, hastae, oculi ad satietatem somno minime recreati. atque hoc modo rem Romanam restituit, et fortunam imperii iam senescentem ac rugas contrahentem rursus instar puellae vegetam et venustam effecit. agnovere tum barbari feram, quae prius sopita strenue nunc adversus iniuriarum auctores evigilarat. iccirco ter-
 riti latebras subiere, potentia Romana rursus invalescente.

Cum autem liberatus vitae procellis Ignatius ad placidos iam caeli portus appulisset, astutus ille Photius, nunquam non throni cupidus, in hoc totus incumbens ut ecclesia rursus potiretur, huiusmodi quiddam sane versutum ac pravam molitur. solas primas literas nominum imperatoris, liberorum eius et Augustae sumit, atque inde Becias componit,

- τοῖς τότε ποφιστεύουσι πράγματα προξενῆσαι,
 ἔδοξεν εἶναι βασιλεῖ μέγας ἐπὶ σοφίᾳ,
 καὶ πάλιν τὸν πολυῆχλον κατακληροῦται θρόνον. C
- 5320 Ἄλλ' ἄρα τοῦς ἀκροσφυλῆς πᾶσι τοῖς γηγενέσι,
 καὶ κῆρες σέμψυτοί τινες σύνεισι τοῖς ἀνθρώποις,
 ὃ γὰρ πολὺς τὴν σύνεπιν οὗτος ἐν βασιλευσιν
 ἐπὶ τινων ἀνυπεισθεις ἀνδρῶν ὑφιοτρόπων,
 οἱ δόλους ἐπορράπτουσι καὶ μηχανοπλοκοῦσι
- 5325 καὶ φίλτατα διχάζουσιν ἀπὸ πατέρων τέκνα,
 ἀπὸ μητρὸς θυγάτριον, ἀπὸ νυμφίου νέμφην,
 οἷος ὁ Σανταβαρηὺς ἐκεῖνος ὁ δυσδαίμων,
 καθεύρωνσι τὸν Λέοντα τὸν καῖδα τὸν δικεῖον
 ὡς δῆθεν κατὰ τοῦ πατρὸς βρόχους ἰστάντα φέροντο,
- 5330 ἄνδρα φιλοσοφιώτατον, γνώσεως πάσης πλήρη
 καὶ πῦσι τοῖς μυθήμασιν ἐμπαιδοτριβθέντα,
 ὃν συμφορῶν ἡ κάμινος καὶ τῶν κακῶν χωνεία D
 χρυσὸν ἀπέδειξεν μηδὲν ἐπύχυλκον ἡχοῦντα.
 ἐνταῦθα γόοι καὶ κλαυθμοὶ μητρὸς ποτνιαμένης
- 5335 καὶ δεομένης τοῦ πατρὸς ὑπὲρ νόθου θυγατρὸς.
 ἀλλ' ἦν ἐκεῖνος ἄτεγκτος ἀμάλακτος ὡς πέτρη,
 καὶ πρὸς στοργὴν τὴν φυσικὴν ἄλλος σκληρὸς Ἀδάμας.
 ἦσαν ἐκεῖ θρηνητρίαι καὶ μονῶδοι γυναικες
 πικρῶς ἀνακλαιόμεναι τὴν συμφορὰν ἐκείνην.

5317 προξενήσας M
 ὑφιοτρόπων AR

5319 ἀκολαμβάνει M
 5332 συμφοραῖς AM

5323 ἐνταυθαίς M
 καθῶν M

eoque declarato, cum eius ætatis hominibus literatis negotii non parum exhibuisset, visus est imperatori vir esse magnæ doctrinæ ac sapientiæ; ideoque solum ei patriarchicum redditur.

Sed enim mortalium mentes plurimum errant, et naturalia fata quædam homines comitantur. nam Imperator hic ceteroqui prudentissimus a vafriis quibusdam hominibus persuasus, qui fraudes nectunt et machinationes struunt carissimosque liberos a parentibus disiungunt, a matre filiam, sponsum a sponsa, quorum erat e numero infelix ille Santabareus, Leonem filium suum in carcerem compingit, quasi qui mortis laqueos patri texeret, cum is revera doctrinæ studiosissimus esset, omni scientia copiose instructus, omnibus disciplinis a puero excultus. atque hæc sane calamitatum fornax et malorum conflatorium Leonem probarent auro similem esse, cui nihil aeris subesset. hæc orti ploratus et eulationes matris sortem filii lamentantis et apud patrem pro eo deprecantis. sed erat durus, et instar saxi molliori non poterat: immo aequè parum ac adamas ab amore naturali erga filium flectebatur. adhibebantur mollioribus lamentatrices, quæ præficarum in morem nœnias quasdam

- 5340 οἶκος ἐκεῖνος πένθους ἦν καὶ στέναγμάτων οἶκος.
 ἦν καὶ στρουθίον μουσικὸν ἐκεῖ κατὰ τὸν οἶκον,
 ἔνθα πικρὸς ὁλοφνυρμὸς καὶ γόος ἔξηχεῖτο,
 ὕπερ ἁκοῦον συνεχῶς φωνῶν θρηνητηρίων
 P 109 καὶ τὰς βοῆς ἐκδιδαχθὲν τὰς γοερὰς ἐκείνας
 5345 συνανωλόβηζεν αὐταῖς περὶ τοῦ γεανίου
 καὶ προύφρε τὸν Λέοντι καὶ συνθρηγεῖν ἐρέκει.
 τούτου ποτὲ Βασίλειος ἀκούσας τοῦ στρουθίου
 λαλοῦντος καὶ τὸν Λέοντι φέροντος ἀνὰ στόμα,
 καὶ τοὺς παρόντας ἔνθερμον στάξαντας βλέψας δάκρυ
 5350 (ἦν δὲ λιπαροτράπεζον εὖοψον δεῖπνον τότε),
 ἐνδίδωσι, μαλάσσεται τῆς σκληρογνωμοσύνης,
 αἰδούμενος, ὡς ἔοικε, μή πως περὶ τὴν φέσιν
 ἄστυμπαθέστερος αὐτοῦ φαίνοιτο τοῦ στρουθίου.
 ἔξάγει τοίνυν τῆς εἰρκῆς, καὶ πατρικὸν προσβλέπει.
 B 5355 καὶ τοίνυν ἔτεσιν ὀκτὼ Ῥωμαίων βασιλεύσας,
 καὶ μέλλων ἤδη τελευτᾶν καὶ καταντᾶν εἰς τύμβον,
 εἰς τοῦτον τὸ βασιλεῖον κράτος μεταβιβάζει.
 Τούτῳ ποτὲ τῷ βασιλεῖ πρόδοον ποιομένην
 κὰν τῷ καὶ τοῦ μάρτυρος Μωκίου γενομένη
 5360 ἐπιπηδᾷ τις ἄγριος κατὰ τοὺς δαιμονῶντας,
 ἄνθρωπος ἀστατόμενος τὸ στήμι καὶ τὸ βλέμμα,
 καὶ ῥάβδῳ κατὰ κεφαλῆς πλήττει πληγὴν καιρίαν.
 καὶ συλληφθεὶς καὶ βιασθεὶς εἰπεῖν τοὺς στυγεράς
 οὐκ εἶχεν ὃ τι φθέγγεαιτο· πάθει καὶ γὰρ ὤχεῖτο.

5348 ἐπὶ R 5349 βλέπειν R 5352 παρὰ M v. 5355 om R

lugubriter accinerent et calamitatem Leonis acerbè deplorarent. domus universa nihil erat aliud quam luctus. aderat et canora quaedam avicula, quae frequenter voces illas lamentabiles audiens et eas edocta cum mulierculis adolescentem, expresso Leonis nomine, deplorabat. hanc aviculam cum aliquando Basilius loquentem audiret ac in ore nomen Leonis ferentem, simulque videret eos qui aderant lacrimas profundere, illico de ira nonnihil remittit, durum animum emolliri patitur, reveritus, uti quidem apparet, ne forte natura magis expertus esse commiserationis quam avicula videretur. quapropter e carcere filium educit et paterno mitique vultu aspicit. moriturus autem hunc ipsum imperio praeficit.

Cum Leo quodam tempore processum institueret iamque pervenisset ad Mocii martyris aedem, vir quidam immanis, iis similis qui malis a geniis agitantur, tam gestibus quam vultu inconstans, in imperatorem prosiliens clava in caput eius impacta letale vulnus inflixit. comprehensus autem coactusque tormentis ad indicationem eorum quos facinoris conscios haberet, nihil dicere poterat, morbo graviter hominem vexante.

- 5365 ἄνθρωπος δέ τις ἱερὸς πνεύματι θεῷ λήμπων
καὶ χάρισι κατάκομος (ὄνομα τούτῳ Μάρκος),
ἰδὼν βαρυνεμένηντα δεινῶς τὸν βασιλεῦ
καὶ τι καὶ πείσεσθαι δεινὸν ἐντεῦθεν οἰηθέντα,
φάρμακον ἀκεσώδυνον τοὺς λόγους ἐπιπάττων
5370 προφητικῶς ἀνέκραγε στόματι καλλιγλώττῳ
“ὦ βασιλεῦ, μηδέπω μοι τὴν τελευταίην προσδόκα,
μηδέ σοι καταθύμιος ὁ θάνατος γενέσθω·
δέκα καὶ γὰρ ἔνιαυτοὶ ζωῆς καὶ βασιλείας
παρὰ τῆς ἄνωθεν χειρὸς περιελοτίζονται σοι.”
5375 ὁ μὲν εἰπὼν ἐσίγησεν, ὁ βασιλεὺς δ’ εὐθέως
καὶ τῆς πληγῆς ἐρράϊσε καὶ τῆς βαρυνείας.
ἡ δὲ τοῦ Μάρκου πύρρησις γέγονεν οὐκ εἰς μάτην.
Οὗτος ἀλόχοις τέσσαρσιν ὁ Λέων συνεζύγη,
οὐχ ἡδονῇ νικώμενος, ἀλλὰ διηπῶν τεκνώσαι
5380 καὶ παῖδας βλέψαι τῆς αἰτοῦ βλαστήσαντας ὁσφύος.
ἐκ τῆς τετάρτης τοιγαροῦν καὶ τελευταίας κεί
παῖδα πορφυροβλάστητον τοῦνομα Κωνσταντῖνον.
ἀλλὰ γὰρ ἀποπώτατον τοῖς τοῦ θεοῦ προσπέλοις
ἐδόκει τὸ γινόμενον παρὰ τοῦ βασιλέως,
5385 τὸν γάμον ἐπεισαγαγεῖν τέταρτον, καὶ μολύναι
τὴν ἄφθαρτον καὶ καθαρὰν νόμφην τὴν ἐκκλησίαν.
καὶ τοίνυν ὁ Νικόλαος, πρῶτος ὢν ἀρχιεπίσκοπος
- 5368 κακόν R 5371 κεφαλὴν R 5378 οὗτ’ ἀλόγως. σὺν
τέσσαρσιν ἀλόχοις M 5379 ἡδοῦν MR 5385 γὰρ ἐπιγα-
μεῖν M 5386 καὶ τὴν A

hic cum vir quidam sanctus, qui quoque divino spiritu futura prospiceret ac variis donis ornatus esset, nomine Marcus, imperatorem gravi dolore correptum cerneret, existimantem aliquid amplius mali consecuturum, verbis medicinam ei faciens, tanquam mitigante dolore pharmaco, vaticinium huiusmodi edidit: “noli, quaeso, imperator, appetuisse tibi vitae finem arbitrari, nec animum tuum cogitatio de morte subeat. nam tibi tam vitae quam imperii decem adhuc anni caelesti a manu concessi sunt.” haec ille factus obtulit. neque multo post imperator et animi dolore liberatus est et ex vulnere convaleuit. Marci quidem vaticinium minime fuisse vanum eventus comprobavit.

Fuere Leoni uxores omnino quattuor, quas ordino duxit, non a libidine victus, sed ingenti procreandae sobolis desiderio, quo liberos ex se natos conspiceret. tandem ex quarta et ultima filium purpurigenam genuit, cui nomen Constantini datum. sed enim hoc Leonis factum dei ministris absurdissimum videbatur, progredi videlicet imperatorem quartas ad nuptias, et incorruptam puramque Christi sponsam ecclesiam polluere. quomobrem pastorum princeps Nicolaus os aperit, libertatem lo-

- καὶ τὴν Κωνσταντινοῦπολιν διέπων τηνικάυτα,
λαλεῖ, παρησιάζεται, πληροῖ τὸ τοῦ προφήτου,
5390 λαλῶν Θεοῦ μαρτύριον ἔκναι βασιλείων,
καὶ τὰς ἐκείθεν ἀπειλὰς οὐ πτήσων οὐδὲ τρέμων.
P 110 οὕτως ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ βάλλει μικρὰν τὸν φόβον
τὸν ἐξ ἀνθρώπων δυνατῶν καὶ τὸν ἐκ τῶν κρατούντων.
ἐνταῦθεν ἐκδιώκεται τῆς ποίμνης καὶ τοῦ θρόνου,
5395 καὶ δὴ καὶ κατακρίνεται τὰ τῆς ὑπερορίας.
ἕτερος δ' ἀντιστέγεται, πολλὸς ἄνθρωπος τὰ θεῖα,
ὃς ἐξ ὀνύχων ἀπαλῶν καὶ πρώτης ἡλικίας
ζυγὸν τὸν θεῖον ὑπελθὼν τὸν τοῦ μονήρους βίβου
οἴκησιν ἔσχευ' Ὀλυμπον τὸν κατὰ τὴν Μυσίαν,
5400 καὶ χάρισεν ἐξέλαμψε τὸ μέλλον προσηλούσας,
οὗτος Θεοῦ κλεύσαντος ἐνόη τὴν ἐκκλησίαν,
κατασχισθεῖσαν εἰς πολλὰς τομὰς καὶ διαιρέσεις
ἐπὶ παρανομίᾳ τῇ τῆς τετραγαμίας.
B 'Ο δὲ φιλοσοφώτατος ἐν βασιλεῦσι Λέων
5405 περιπεσὼν ταῖς φυσικαῖς τοῦ σώματος ἀνάγκαις
καὶ νόσῳ χειμαζόμενος κίνδυνον ἀπειλοῦσθι,
ἤδη πρὸς ἔτος εἰκοστὸν σὺν ἑκτῇ θυδύνῳ
τὸ κράτος τὸ βασιλείον καὶ τὴν Ῥωμαίων τέχνην,
καὶ συνιδὼν τὸν θάνατον καὶ τὴν τοῦ σκήνους λύσιν,
5410 κράτορας ἀναδείκνυσιν αὐτάνακτας αὐτάρχους
Ἀλέξανδρον τὸν ἀδελφὸν καὶ παῖδα Κωνσταντῖνον,
τοῦτο καὶ μόγον προεπιπὼν προαῖς ἐν ταῖς ἐσχάταις

5393 δυναστεῶν MR

5410 ἀναδείκνυσται M

5406 ἐπαγομένη M

κρᾶτάρχους M

vv. 5407—8 om R

quendi usurpat, vatis verbum implet, dei testimonium coram regibus exponens nec minas ullas eo nomine reformidans. sic dei metus longe timorem abigit a viris potentia praeditis et rerum potentibus incussum. itaque Nicolaus grege suo et cathedra pellitur et solum vertere iubetur: substituitur autem ipsius loco quidam alius, sacrarum rerum longe peritissimus, qui a teneris unguiculis et aetate prima solitariam in Olympo Mysiae monte vitam egerat et dono vaticinandi praeditus erat. hic de mandata divino ecclesiam ad unitatem redexit, multipliciterque distractam ac in partes divisam propter delictum Leonis quartas ad asptas progressi.

Cum autem Leo doctissimus inter imperatores morbo correptus periculum vitae minitante, administrato iam per viginti sex annos Romanorum imperio, mortem imminere sibi animadverteret, Alexandrum fratrem et Constantinum filium imperatores creat, hoc solo in extremis re-

"βλέπω καὶ τὸν Ἀλέξανδρον ὡς κακοδότην χρόνον
κατὰ τρισκαίδεκα μηνῶν," ἄντικρυς τοῦτο λέγων,
5415 ὅτι τοσοῦτον ἔσεται τὸ κράτος Ἀλεξάνδρου.

Καὶ γοῦν οὐ διαπέπτωκεν ὁ λόγος, οὐδ' ἐσφάλη.
ὁ γὰρ Ἀλέξανδρος τρυφαῖς ἐσχολακῶς καὶ πότοις
καὶ μόνον τὸν γαργαλισμὸν τοῦ σώματος φροντίσας,
ἄλλο δ' οὐδὲν κατὰξιον τοῦ τηλικούτου κράτους

5420 οὐ δρᾶσας, οὐ φθγεῖάμενος, οὐ σχῶν κατὰ καρδίαν,
ὡς ἄνθος ἔρρευσεν ὕγρὸν ἐκμαρανθὲν ἡλῆρ,
καὶ τάχιον ἐξέλιπε νόσοις ταχεῖς φθινύσι.

καὶ Κωνσταντῖνος γίνεταί μόναρχος μονοκράτωρ,
ἔτι παιδίσκος ἀπαλὸς καὶ τρυφερὸς ὑπάρχων

5425 καὶ βασιλείας κυβερνᾷ τὸ σκάφος οὐπω σθένων.
τῆς γὰρ ἡλικιώσεως ἑβδομον ἦγεν ἔτος.

ὁ καὶ πολλῶν παρατίσιον γέγονε κακοτήτων,
καὶ θλίψεων ἐπότισεν ἄλμην τὸν βουσιλεῖα,
εἰ καὶ τὸ τέλος αἴσιον τῶν πειρασμῶν ἀπέβη.

5430 ὥσπερ γὰρ νομοσχευτοὶ ἀρτίφυτον δένδριον,
μήτε χραιμῶνα κραιπερὸν ὑπενεγκῆν ἰσχύον
μήτε πνευμάτων προσβολὰς ἀγρίων δυσανέμων
μήτε ῥαγδαίους ὑετοὺς μήτε κυσώδη θάλψιν,
μὴ χαλαζῶν σφαιρώματα μηδὲ κρυστάλλου πῆξιν,

5435 προαὶ ποθεν βαρυνχεῖς τινὲς ἐκρυσηθεῖσαι
ἢ χαλαζῶν πετρῶματα νεφόθεν διεκυνθέντα

5414 μετὰ M	5415 ἔσεσθαι M	5416 οὐδὲ σφέλλει M
5417 ἐσχολακῶς M	5419 βασιλείου M	5420 καρδίας AR
5421 οὐκ ἐπὶ M	5425 οὐπω τὸ σκάφος AM	5427 γίνεταί M
5431 χραιμῶνος M	5434 μήτε MR	5436 ποθεν ἐκρυσηθεῖσαι R

spirationibus iamque eo animam agente pronuntiata, "Alexandrum etiam (proh parvum malignumque tempus) post tredecim menses exactos video."

Volebat autem significare regnum Alexandri tantillum temporis duraturum; quae sane Leonis vox minime vana aut fallax fuit. nam Alexander voluptatibus avocatus et competitionibus nimium indulgens et corporis tantum titillationibus deditus, nec ulla re tanto imperio digna vel opere vel verbis perfecta vel animo denique concepta, seu flos solis effusitate marcescens exstinctus est et a morbis celeriter absumptus. itaque solus mortuo Leone imperium Constantinus obtinuit, aetatis adhuc tenerae puer, qui imperii gubernationi parum aptus esset, annis immaturus, annos scilicet id temporis septem modo natus; quae res multis etiam malis occasionem praebuit mirificeque imperatorem afflixit, tamen etsi felicem exitum procedente tempore habuerit. quemadmodum enim arbor recens plantata, quae propter teneras adhuc radices frigi-

- χειμάζουσι καὶ κάμπτουσι καὶ κλίνουσιν εἰς γόνυ,
καὶ καταμολωπίζουσιν αὐτοῦ τὴν τρυφερίαν,
καὶ πάντοθεν προσβάλλουσιν ὡς ἐν πολιορκίᾳ,
5440 φιλονεικοῦσαι τὸ φυτόν προθέλκνον ἐκτρεῖναι.
ἂν δὲ τὰς ζάλας δυνήθῃ φανεῖν τὰς κακοπύους
καὶ τὸν χειμῶνα τὸν βαρὺν καὶ τὴν ἐκεῖθεν βίαν,
P 111 γίνεται δοκιμώτερον ἢτε πολλὰ παλαιῶν
καὶ χειμασθὲν πικροποιοῖς καὶ κακωτέραις ὥραις·
5445 φυτόν γὰρ ἀνεμοτρεφὲς καὶ γυμνασθὲν ἀνέμοις
πολύ τι τὸ στερέμνιον, ὥς φασί, φέσει φέρει.
οὕτω κακεῖνος ὁ βραχὺς τὴν ἡλικίαν ἄναξ,
ὁ παῖς ὁ πορφερόεντος Λέοντος Κωνσταντίνος
μόλις ποτὲ μετὰ μακροῦς ἡλίου περιδρόμοις
5450 τῶν συμφορῶν ἀποφυγὼν τὰς ἀλλεπαλλήλως
καὶ πειρασμῶν ἐπαγωγὰς καὶ θλίψεις δακεθήμευς,
σύνεισιν ἐκαρπώσατο πολλῷ παγιωτέραν,
ὥσπερ ναυβάτης κυκηθεὶς πολυκνημίας ζάλας
καὶ μόλις εἰς εὐγάληρον λιμένα καταστήσας.
5455 πρῶτα μὲν γὰρ ὁ καρτερὸς ἐκεῖνος Κωνσταντίνος,
B ὃν σχεῖν γενέτην λέγουσιν Ἀνδρόνικον τὸν Δούκαν,
χεῖρα πολλὴν συναγαγὼν εὖοπλον ἐσταλμένην
ἀθρόον ἐπιτίθεται τῷ πορφεροβλαστήτῳ,
τῆς νηπιότητος αὐτοῦ πάντως καταφρονήσας.
5460 ἀλλὰ ψευδής, ὡς ὁ Δαβὶδ ψάλλει, πρὸς σωτηρίαν
ἵππος ὑψώχην εὐσκαρθμος πτηνόπους φρυακτίας.

5440 τῷ φυτόν A 5445 αὐτὸν M 5449 μακροῦς R 5450 ἐπε-
νεγκὼν M 5453 κυκωθεὶς R πολυκνημίας MR 5461 φρυγμα-
τίας AM

dam hiemem perferre nondum potest, neque ventorum saevissimos im-
petus neque imbres vehementiores nec aestus fervidos nec grandinem
tempestatesque volantes tolerare, si ab ortis alicunde ventis aut gran-
dine vexata nihilominus vim eorum graviolem effugiat et evadat illaesa,
multo fit explorator, cum arbor a ventis et sole exercita plurimum a
natura roboris habere perhibeatur: sic etiam Constantinus hic, Leonis
filius, in prima pueritia consecutus imperium, posteaquam vix multis
elapsis annis de continuis calamitatibus aerumnis afflictionibus evasisset,
prudentiam longe solidiorem ceu fructum quendam nactus est, instar
nautae gravibus procellis iactati et vix tandem tranquillam in portum
delati. nam primum fortissimus ille Constantinus, quem natum aiunt
Andronico Duca patre, magna manu coacta praeclare armatorum homi-
num imperatorem subito invasit, puerili nimirum eius aetate contempta.
verum enimvero fallax res est, uti Davides canit, ad salutem equus fe-
rox, agilis, volucer, fremens. quippe Constantinus etiam de sella equo

- κακείνος οὖν ἐκσφαιρισθεὶς τῆς ἔδρας τῆς ἰππείας
 πῆλται πρὸς γῆν κατενεχθεὶς, καὶ παρευθὺ τὸ ξίφος
 γιέται τούτου τῶν σαρκῶν καὶ βάπτεται τῷ φόνῳ.
 5465 ἄρτι δὲ τούτου τοῦ δεινοῦ χειμῶνος παρελθόντος
 ἕτερος ἐπεγείρεται βαρύτερος ἐκείνου,
 πολλῷ τοῦ πρὶν πικρότερος καὶ τῆς προτέρας ζάλης.
 ὁ γὰρ Φωκᾶς ὁ μάγιστρος (ὄνομα τούτῳ Λέων), C
 ἀνὴρ μεγέθει σώματος καὶ ῥώμῃ διαπρέπων
 5470 καὶ πῦσαν τότε πιστευθεὶς Ῥωμαίων στραταρχίαν,
 ἰδὼν προσλαμβανόμενον παρὰ τοῦ βασιλέως
 τὸν γέροντα τὸν Ῥωμανὸν τὸν ἀπὸ τῆς Λακύνης,
 τοῦ ναυτικοῦ δρουγγάριον ὄντα τὸ τηνικαῦτα,
 καὶ πύλαι μὲν τὴν ἔκκελον ὠδίνων τυραννίδα
 5475 καὶ σκευῶν καθ' ἑαυτὸν τὰ τῆς ἀποστασίας,
 ὁμῶς ἐπέχων τὴν ὁρμὴν (οὐ γὰρ καιρὸς ἐκάλει),
 τότε καιροῦ δραξάμενος, ὥς ᾔετο, προσφύρου
 ἐξέρρηξεν τοῦ τοκετοῦ τὸ βύρος τοῦ δυστόκου
 καὶ τῆς γαστροῦς τὴν ἔχιδναν ἐξήνεγκεν εἰς φάος,
 5480 καὶ τρέφων πάλαι πυρ' ἀντιῷ σπινθῆρα δυσμενείας
 τότε πυρὰν ἐξέκαυσε καμίνου πυριβρόμου.
 καὶ τοίνυν προσποιοῦμενος ἑπὲρ τοῦ βασιλέως D
 πάντα σποιδάζειν καὶ ποιεῖν καὶ συμφερόντως τούτῳ
 ὥς δὴ παρὰ τοῦ Ῥωμανοῦ καταστρατηγηθέντι
 5485 ὑπὸ λείπεται μετὰ στρατοῦ ῥέντος πολλαχόθεν,
 ἐκ Λευκαδίων, ἐκ Θουρκίων, ἐκ Κόλχων, ἐξ Ἰβήρων,

5462 γὰρ M 5466 ὑπαγείρεται M 5468 μάλιστα A
 τούτου A 5475 σκαιορῶν A 5479 ἐξήγαγεν A 5484 κατα-
 στρατηγητοῦντος M 5485 πανταχόθεν M

stri excussus in terram praeceps corruit, et gladio protinus confossus est. ubi vix gravis illa tempestas praeteriisset, alia longo gravior exorta fuit. etenim Leo Phocas, dignitate magister, vir proceritate corporis ac robore insignis, cui Romani exercitus omnes erant crediti, cum receptum ab imperatore videret Romanum Lacapenum seniore, rei navalis drungarium, iam olim tyrannidem parturiens, impetuque propterea represso quod necdum se offerret occasio, tum demum opportunitatem nactus, uti quidem arbitrabatur, commodam setum illum suum in lucem edidit et viperam enixus est; quique iamdiu scintillam animi male affecti apud se nutrierat, tunc rogi accendit camini igne stridentis. etenim prae se ferens omnia nomine imperatoris ab se suscipi et eius ad utilitatem referri, qui a Romano artificiose ac astute circumscriptus esset, copias undique coegit et instruxit, Lycaonia, Thracia, Colchide, Iberia,

- ἐκ Παμφυλίων, ἐκ Μυσῶν, ἐκ Σύρων, ἐκ Κιλικίων,
καὶ φύλαγας συνηθροικῶς ὥσει θαλάσσης ψάμμιον,
ἄνδρας γυναικοὺς μαχητάς, πάντας ἀγκυλοτόξους,
5490 πῦρ ἐν πολέμοις πνέοντας, ἄνδρας ἀγχισημάχους,
καταστρατοπεδεύεται παρὰ τῇ Χρυσοπόλει,
τῆς Βυζαντιῶν πόλειως κατέναντι κειμένη,
ἣν οὐρανόπολιν εἰπὼν οὐκ ἄν τις διαμάρτη.
P 112 καὶ πῆμπλησιν ἀρεϊκῶν ἀνδρῶν τὰς πεδιάδας,
5495 καὶ πῦσαν γῆν κατάχυλκον. ἀπήστραπτον αἰ λόγκαι,
ἀνέλαμπον αἰ κόρυθες, ἀσπίδες ἐκατάγουν,
ἄῃρ ἐπυραυλίζετο ταῖς ἐπιδορατίσιν.
ἦσαν ἐκεῖ χρυσόσπιδες, ἦσαν φαιτροφόροι,
εὐίπποι, χαλκοχίτωνες, πάντες σιδηροφόροι.
5500 ἔφριξαν ἄν καὶ γήγαντες παρεμβολὴν τοιαύτην.
αὐτὸς μὲν οὖν βασιλεῖων καὶ κατὰ τοῦ κρατοῦντος
πάντῃ τυρεῶν καὶ ποιῶν οὐκ ἔλαθεν εἰς τέλος·
τότε δὲ τέως πρόφασιν τὸν Ῥωμανὸν εὐρίσκων
προσεποιεῖτο κατ' αὐτοῦ τοῦ Ῥωμανοῦ στρατεύειν
5505 καὶ τηλικαύτην συγκινεῖν φύλαγγα στρατευσίμην,
προσράπτων τὴν ἀλωπεκτὴν ἄγαν κυκομηχάνως·
B οὐ πάντῃ γὰρ τὴν λεοντὴν εἶχεν ἐφικνουμένην.
ἂ γέρων γὰρ ὁ Ῥωμανὸς τοῦ ναυτικοῦ κατάρχων
κάκειθεν περικείμενος ἰσχρὸν οὐ τὴν τυχοῦσαν,
5510 ἰδὼν περιφερόμενον τῷδε κάκει τὸ κρᾶτος

5488 ὅσον M	5489 γ. ὀκλίτας ἄνδρας ἀγκ.	A	5492 Βρ-
ξαντίδος M	κειμένης M	5493 εἰπεῖν A	5495 κατα-
χαλκοῖ?	5496 ἀνέλαμπον M	5505 τηλικαύτην M	5509 κύν-
τεῦθεν M			

Pamphylia, Mysia, Syria, Cilicia, numero maris arenas aequante, quo continebantur milites egregie strenui, armati praedare, ignem in praeliis spirantes, viros pugna stataria praestantes. hinc ad Chrysopolim castra metatur, sitam e regione Cpolis (quanquam non peccaverit qui urbem illam Uranopolim, hoc est urbem caelestem, cognominaverit), et campos viris bellicosus replet. totum eius regionis solum ex hastarum aere fulgebat, galeae resplendebant, scuta sonum efficiebant, aer ab hastarum cuspidibus coruscabat. aderant milites scutati, aderant sagittarii, equites, loricati, universis ferrum gestantibus. vel ipsis gigantibus eiusmodi castra formidini fuissent. Leonem autem cupidum regni contra imperatorem omnia fuisse molitum obscurum esse demum haud potuit. id quidem temporis Romanum occasionis loco nactus adversus eum se bellum gerere simulabat, et copiis amplissimis instructus nefarie vulpinam assuebat, leonina pelle non prorsus ad omnia se extendente. quippe Romanus senior, classis praefectus ideoque non exigua potestate

- καὶ κυμαίνόμενον δεινῶς ὡς ναὺν ἀστατουμένην,
 ἦν ἄλλαι χειμέριοι στρέφουσι καὶ δονοῦσι
 καὶ καταγίδες ἄγριοι καὶ στρόφοι πνευματώδεις,
 καὶ τὰ Ῥωμαίων πέπτοντα φύρδην καὶ κακοπότημους
- 5515 ὅτε χειρὶ κρατούμενα παιδίου νηπιῶχου,
 τοῦ κρύτορος ἐπέρχετμι προσπύλους καὶ προκοίτους,
 ὅπερ καὶ μᾶλλον ἐδοεῖν ἰδοῦναι τῷ κρατοῦντι,
 καὶ κοινωσάμενος αὐτοῖς βουλὰς κρυφιώτερας
 καὶ συσχεψάμενος αὐτοῖς καὶ συνδολοπλοκήσας
- 5520 καὶ μηχανὰς παντοδαπὰς πορφύρων βαθυβούλους
 ἰσχυματίζετο τολμῶν βίαιαν τυραννίδα
 καὶ πᾶσαν φέρειν καὶ πτεροῦν πρὸς τοῦτο στολαρχίαν,
 ὡς θροῦν ἐντεῦθεν ἄγριον κακόθρουν κυματῖαν
 ἐπικτυπεῖν καὶ σμαραγεῖν κατὰ τῶν βασιλείων.
- 5525 καὶ πάντας κατασιέσθαι τῷ κλύδωνι τοῦ δέους,
 ἕως ἢ πάντα στρέφουσα παλίπνοια τοῦ βίου
 προσώκειλε τὸν Ῥωμανὸν ἀδλαῖς ταῖς τῶν ἀνάκτων
 ὡς ἐν ἀγκάλοις γαλιηνῶϊς ὁρμῶν ἀλεξανέμων.
 τοῖς πρωτοβούλοις γὰρ πεισθεῖς ἢ μᾶλλον ἐπιβούλοις
- 5530 ὁ βασιλεὺς τὸν Ῥωμανὸν ὡς φίλον οἰκειοῦται
 καὶ τῆς ζωῆς καὶ τῆς ἀρχῆς φύλαχον καθιστάνει,
 εἴποι τις ἂν οὐκ ἀφνωῶς, ἀλλ' οὐδ' ἀχαριτώτως,
 τροχίλον ὁ κροκέδειλος, ἢ πίννα τὸν καρχίνον.
 ὁ τολών Λέων ὁ Φωκῆς, οὐ πρότερον ἐμνήσθη,
- 5512 χειμέρια R 5520 πορφύρας R 5521 βίαιας A
 5524 ἐπικύπτειν M ἐπὶ AM 5526 παλίπνοια R, καλίπνοια M
 5532 ἀφνωῶς οὐδ' ἂν M

proditus, animadverso imperii statum hinc et illinc fluctuare cum navim
 quam hibernae tempestates gravissimae succutiant, adeoque res Roma-
 nas collubi misere uti quae in tenerae admodum aetatis manu sitae fo-
 rent, in amicitiam eorum imperatoris ministrorum et cubiculariorum se
 insinuant, qui praecipua complecti benevolentia imperatorem viderentur.
 cum his communicatis occultis consiliis, reque deliberata et fraudulenter
 instructa, tyrannidem aperta vi moliri se simulabat et ad invasionem
 eius classem universam adducere. quo factum est ut rumor dirus in
 aulam deferretur et universi gravissimo terrore percellerentur, donec
 tandem rerum humanarum vicissitudo, quae omnia solet immutare, Ro-
 manum ad aulam imperatoris traduxit velut ad tranquillum quendam por-
 tum. nam imperator a praecipuis consiliariis suis vel potius insidiatori-
 bus persuasus Romanum tanquam amicum suum ad familiaritatem admit-
 tit, eumque tam vitae quam imperii sui custodem ac defensorem renun-
 tiat, crocodilus scilicet trochilum, pinna cancrum: nam ita non inepte
 nec ineleganter quis de hoc facto pronuntiaverit. itaque Leo Phocas,

5535 τὸν Ῥωμανὸν κατέρχοντα μαθὼν τοῦ βασιλέως
καὶ φέροντα καὶ στρέφοντα πρὸς τὸ δοκοῦν ὡς δοῦλον
τὸν ἄνακτα τὸν ἀπαλὸν ὄρηκε τῆς πορφύρας,
ἐσκήπτειτο παθαίνεισθαι δῆθεν ὑπὲρ ἐκείνου
καὶ τὸν στρατὸν εἰς ἄμυναν ἄγειν εὐνοίας νόμῳ,

5540 τὸ δ' ἀληθὲς εἰς ἑαυτὸν ἐφείλκετο τὸ κράτος.
ἀλλ' ὃ δρασσόμενος σοφοὺς ἐπὶ ταῖς πανουργίαις
καὶ στρέφων διαβούλιῳ καὶ τὰ κρυπτὰ γινώσκων
τὰς μηχανὰς τοῦ Λέοντος εἰς τὸνναντίον τρέπει,
καὶ λύκος μάτην ἐγγανὼν ὃ Λέων ἐγνωρίσθη.

P 113 5545 ταῖς γὰρ βουλαῖς τοῦ Ῥωμανοῦ πειθόμενος ὁ κρῖτωρ
γραφὴν ἐρυσθροσήμενον πρὸς τὸν στρατὸν ἐκπέμπει,
κατηγοροῦσαν τῷ Φωκῇ πρόδηλον τυραννίδα,
τῷ Ῥωμανῷ δὲ τὰγαθὰ προσεπιμαρτυροῦσαι.
ἐντεῦθεν φύρσις τῷ στρατιῷ κακόχυτος καὶ ζῆλος,

5550 καὶ κολοῖς ξενόπτερος ἦν ὁ Φωκῆς ὁ Λέων.
τὴν γὰρ γραφὴν τοῦ κράτορος, οἶμαι, δυσωπηθέντες
ἔφυγον πάντες, ἔρημον τὸν ἄθλιον λιπύντες.
ζωγρεῖται τὸν τὸν ὁ Φωκῆς καὶ σβέννυται τὰς κόρας
καὶ λύγνους τοὺς τῶν ὑφθυλμῶν τυφλότῃτι ζοφοῦται,

5555 καὶ πάλιν ἦν ὁ Ῥωμανὸς ἄγων καὶ φέρων πάντα.

B Πλὴν ἀλλ' ὥς μήτηρ πιστευθεῖς τὴν φυλακὴν τοῦ νέου
αἰγνῆτος ἐφάνη μητρὶα δύνους ἀντ' εὐνοούσης,
καὶ τοῦτο τὸ λεγόμενον, ἀποσοβῶν τοὺς λύκους,
ἵνα τὸ πρόβατον αὐτὸς σπιράττοι καὶ θοινῶτο.

5535 βλέπων M

5540 ἐφ' M

cuius mentionem modo faciebamus, intellecto imperatorem a Romano regi ceu mancipium quoddam, prae se ferebat quasi eam rem moleste ferret animoque benevolo copias eius defendendi causa secum adducere, cum reapse imperium sibi quaereret. sed enim is qui callidos in versutia sua capit et consilia invertit secretaque cognoscit, molitiones Leonis in contraria vertit, ideoque Leo frustra rem aggressus hianti lupo similis factus est. nam Romani consiliis obtemperans imperator literas rubrica subscriptas ad exercitum mittit, quibus apertam Phocae tyrannidem accusabat et egregium Romano testimonium perhibebat. tum vero magna inter milites oriri perturbatio, et Leo Phocas mox graculus ille plumis alienis ornatus fieri. quippe universi literas imperatorias, ut arbitrator, reveriti misero Phoca deserto aufugiebant. venit ergo vivus in hostium potestatem, et oculis spoliatur.

Ex eo tempore cuncta per Romanum administrari, qui recepta in se iuvenis custodia, tanquam si mater eius esset, subito se novercam hostilem probabat; et quod proverbio dici consuevit, lupos terreat et abigebat, ut ovem ipse dilaniaret ac devoraret. imperator enim ratus

- 5560 ὁ μὲν γὰρ ἄναξ Ῥωμανὸν εὖνουν νομίσας εἶναι
καὶ κηδεμόνα τῆς ζωῆς καὶ τηρητὴν τοῦ κράτους
πρῶτα μὲν μάγιστρον τιμῇ, μέγαν ἐταιρειύρχην,
εἶτα τῇ δόξῃ προστιθεὶς ἄλλην μείζονα δόξαν
καὶ πρὸς ἀκρώρειαν ἡψῶν ἐκ τῶν χθαμαλωτέρων
- 5565 πατέρα καὶ προφύλακα ποιῇ τῆς βασιλείας.
καὶ πλέον ἐφελκόμενος τὸν Ῥωμανὸν εἰς φίλτρον
ἐχέγγυα προγάμια νέμει τῇ τούτου κόρῃ.
ἤδη δὲ γαμοδαίσι μελλῶν τῆς νύμφης θύειν,
καὶ τὸν γυναικοπάτορα κράτορος στέφει στέφει. C
- 5570 ταῦτι μὲν οὖν ὁ βασιλεὺς εἰς Ῥωμανὸν ἐποίει,
ἐκεῖνον ἐφελκόμενος, ὡς ᾔετο, πρὸς φίλτρον.
ὁ δὲ βαθύνους Ῥωμανὸς πολλὰ βυσσοδομένους
καὶ κρατυνόμενος αὐτῷ πάντοθεν τὰ τοῦ κράτους,
ὡς βασιλεῖ ὡς ἄνακτι ζεύξας τὴν θυγατέρα,
- 5575 ἐκ τοῦ τετρώρου τῆς ἀρχῆς φεῦ τῆς παπποπατριῆας
τὸν πορφυρόβλαστον γαμβρὸν κύμβαχον ἐκδιφρίζει,
καὶ μόνον χαρισάμενος ὄνομα βασιλείας
τῷ δυστυχεῖ καὶ δυστυχῶς αὐτὸν προσλαβομένην
αὐτὸς ἐπιλαμβάνεται τῆς ἡνιοστροφίας,
- 5580 καὶ βασιλεὺς ὁ Ῥωμανὸς κἂν ταῖς ἀπάντων γλώσσαις,
ὁ Κωνσταντῖνος δ' οὐδαμοῦ· τύχη γὰρ ἐνεκῷτι D
καὶ κατεκάλυπτεν αὐτὸν ὥσπερ ἀστέρα νέφος.
ναὶ μὴν εἰς κόρον μετασχὼν τοιούτης ἀμβροσίας
οὐ μέγρι τούτων ἔστησε τὸ λαιμαργὸν τῆς γνώμης,

5562 μάγιστρον A

5569 στέφος στέφει A

5574 βασιλεὺς AR

5579 τὰς A

capere sibi Romanum quam honestissime, adeoque virum illum imperii sui patronum et conservatorem esse, primo magistrum creat et magnum societatis praesidem. deinde huic dignitati maiorem aliam adiiciens, deque humili condicione Romanum ad verticem rerum evehens, patrem et custodem imperatoris nuncupat. denique artiori amoris vinculo sibi hominem adiungens sponsalia cum eius filia contrahit; iamque nuptias celebraturus socerum imperatoria corona redimit. haec imperatoris erant in Romanum beneficia, quibus eum se putabat ad amorem sui excitaturum. at occulto praeditus animo Romanus, multa suo corde tegens et ab omni parte sibi imperium stabiliens, ut qui iam imperator esset ac imperatoris socer, natum in purpura generum tandem avito patritoque imperio deicit, et solo imperatoris illi nomine relicto gubernationem universam in se transfert. itaque Romanus imperator omnibus erat in ore, Constantinus nemini; cui scilicet adversaretur fortuna, quemque non aliter obscuraret atque nubes stellam occulere solet. quin etiam Romanus haec ambrosia fruens ad satietatem usque nequaquam hic animi sui libidini

- 5585 ἀλλ' ἔλον τὸν ἀλλότριον ἄρτον κακῶς ἀρπάσας
 ἐψώμισε τοὺς ἑαυτοῦ, τὸν ἔχοντα τὸν ἄρτον
 καταλιπὼν λιμώττοντα· τοὺς γὰρ ἰδίους παῖδας
 καὶ Χριστοφόρου τὸν υἱὸν παιδὸς τοῦ πρωτοσπύρου
 κρύτορας ἀνεκέρυξεν ἄνακτας αὐσονάρχας.
- 5590 τὸ δέ γε θυμολγέστερον καὶ μείζον εἰς πικρίαν
 καὶ τῶν δοτῶν ἀπτόμινον αὐτῶν καὶ τῆς καρδίας,
 ἐπλήροσθαι ἐτίθετο πάντας τοῦ Κωνσταντίνου
 ἐν ταῖς ἀνακηρέξεσιν, ἐν γράμμασιν, ἐν θρόνοις.
- P 114 ἦν οὖν μυριοκέφαλος ἐν βασιλείοις ὕδρα,
 5595 καὶ λήϊον ἀνέβαινεν ἄντικρυς βασιλέων,
 ὡς τοὺς σπαρτοὺς τοὺς γηγενεῖς ὁ μῦθος ἀναπλάττει,
 πλασθέντας ἀπὸ δράκοντος ἄνδρας ὀδοντοφότους,
 καὶ μέσον ἦν ὁ τληπαθῆς τῆς ἀλουργίδος στάχys
 ὡς ῥόδον συμπνιγόμενον ἀκάνθαις ὀξυκέντροις.
- 5600 Ἄλλ' ὅτε πάνθ' ὁ Ῥωμανὸς ἔφθη κατοχυρώσας
 καὶ τεῖχος Σεμιράμιδος ἄντικρυς κρηιδιώσας
 ἢ πύργον γιγαντόκτιστον χαλάντης ἀσφαλτώσας,
 τότε πεσὼν ἐπὶ βρεχμὸν καὶ νῶτα κατέβη
 καὶ τῆς ἀρχῆς ἐκκυλισθεὶς τάλας ἐταρταρώθη.
- 5605 ὁ γὰρ πορφυροφύτευτος αὐτάναξ Κωνσταντῖνος
 ἤδη σφριγώσης ἐπιβὰς ἀνδρώδους ἡλικίας,
 B ὅτε πυρὸς φρονήσεως ἀνθρώποις ἐπιλάμπει,
- 5589 αὐσονάρχους A 5597 βλαστέοντας R 5600 εἶχε AR
 καταχυρώσας A 5602 γιγαντόχατον M 5604 ἐταρτα-
 λώθη AR 5605 πορφυροβλάστητος M

modum statuere volebat, sed alieno pane toto quasi praescripto suos pascerebat, esurire cogens illum ad quem is reapse pertinebat. filios enim suos, et cum eis Christophorum ex primogenito nepotem, imperatores renuntiavit; quodque dolorem gignere maiorem posset ipsumque cor et ossa penetrare, tam in praeconibus publicis quam literis et consensibus omnes ante Constantinum collocabat. quo fiebat ut hydra multorum capitum esset in regia, quasque seges imperatorum haud aliter enascere-tur atque olim satos illos terrigenas provenisse fabulae perhibent, hominibus ex draconis dentibus, qui sparsi fuerant in terram, ortis. misera vero purpureae spica in horum medio promebatur, quemadmodum a spinis rosam suffocari videmus.

Cum autem omnia Romanus iam satis se munisse crederet, ac aedificii Semiramidis fundamenta iecisse, vel quandam quasi Chalane turrim a gigantibus exstructam ex asphalto condidisse, collapsus in occipat etiam torquum fregit, imperioque delectus miser in praecox corrui- quippe Constantinus ubi virilem aetatem attigisset, qua prudentiae fur

- προβόλους προσλαβόμενος ἄνδρας ἀγαθοτρόπους
ὡς Ἡρακλῆς Ἰόλειον, ὡς ὁ Θησεύς Πειρίδου,
- 5610 τὰς ὑφ' αὐτοῖς κεφαλὰς τῆς ὑδρας ἐκδιερξαι
καὶ πρὸς ἀλλήλων τοὺς σπαρτοὺς πεσεῖν παρυσκευάξει,
τὸ δὲ παχὺ καὶ θολερὸν ἀπορραπίσας νέφος
καθαρωτέρας τῆς ἀρχῆς ἀκτῖνας ἀποστίλβει.
πρῶτα μὲν οὖν ὁ Ῥωμανὸς ἤδη πρὸς γῆρας φθάσας,
- 5615 ἤδη τριγέρον γεγυνὼς κατὰ τοὺς μακρογύριους,
καὶ πλείστον μὲν διηνηκὼς ἐπὶ τῷ κράτει χρόνον
καὶ πάντε πρὸς τοῖς εἴκοσι χρόνους σκηπτροκρατίσας,
πάντας δὲ πλείστας ὠρεῶν καὶ πάντας εὐ ποιήσας, C
ἐπὶ τῶν παίδων ἑαυτοῦ ῥιπτάζεται τοῦ θρόνου
- 5620 καὶ τρίχας ἀποκρίεται τὰς πρὶν στιφοκοσμήτους,
εἰποι τις ἂν, ἐπὶ Διὸς πρεσβυγενῆς ὁ Κρόνος.
εἴτα τοὺς παῖδας Ῥωμανοῦ τοὺς κακεντρεχεστάτους
ὁ πορφερόρηξ συλλαβὼν, ὁ κράτωρ Κωνσταντῖνος,
ἔξοστρακίζει θέμενος ἀθρόον νησιώτας.
- 5625 καὶ τότε πρῶτον ἔβλεψε τὴν γραῦν τὴν βασιλεῖαν
ὡς κόρην χρυσοσπάταλον, ὡς μαρμαροφοροῦσαν,
ὡς ἄβροχίτωνα στιλπνήν, ὡς τρυφερομένην,
καὶ προσγεῖωσαν κυπρὸν καὶ προσλαλοῦσαν τούτῳ,
καὶ συνισῶσαν νυμφικῶς ἐπὶ παιδογονίᾳ.
- 5630 Οὗτος τὸν Βάρδα τὸν Φωκᾶν στρατάρχην καθιστάνει,
ὃν τῶν σχολῶν δομῆστικον εἵποιεν ἂν Ῥωμαῖοι, D
τομῆαν δὲ Βασίλειον, ἕνα τῶν ἀποκόπων,

v. 5611 om R
5624 ἀθρόως M

5613 ὁ αὐτὸς M
5627 τεκνήν AM

v. 5617 om R
5629 παιδικῶς R

in homine collucere solet, viris bonis in consilium adhibitis, uti nimirum Hercules Iolaum, Theseus sibi Pirithoum adiunxit, serpentina hydrae capita resecuit, et satis illis terrigenis inter se commissis effecit ut alter alteri mutuum exitium afferret. deinde densa et caliginosa nube pulsa radios imperii puriores emitit. primum igitur Romanus, iam senio confectus, longo tempore potitus imperio, totis nimirum 25 annis, omnibus sibi per munera beneficiaque devinctis, a suismet filiis raditur et throno delicitur, non aliter atque priscus ille Saturnus a Iove regno spoliatus fuisse fertur. quo facto Constantinus imperator natus in purpura filios Romani longe nequissimos comprehendit et quandam in insulam relegavit. atque hoc primum tempore vidit imperium, anui simile, tanquam puellam auro luxuriantem et uniones gestantem, eleganti vestitu fulgere, sibi quoque tum arridere tum familiariter adesse.

Bardam Phocam exercitibus praeficiebat, creatum scholarum, ut Romani loquuntur, domesticum: Basilium vero eunuchum, qui Lacapeni filius

- φνέντα τῷ Λακατηγῷ σκοτίων ἐκ σπερμάτων
παράκοιτον καὶ φύλακα τῆς βασιλείου κλίνης.
- 5635 ἐπεὶ δ' ὁ Βάρδας ἔσβεστο τὴν πρὸς τὰς μάχας θέρμη
καὶ τὴν δξύρροπον ὁρμὴν (ἔψυχε γὰρ τὸ γῆρας),
εἰς Νικηφόρον τὸν Φωκῶν τὴν στραταρχίαν τρέπει,
εἴποι τις ἄν, ἐκ λόντος εἰς τὸν ἐκείνου σκύμον.
- 5640 νῖδον δ' ἰδεῖν εὐτυχικῶς ἰδίᾳς ἐξ ὁσφύος,
ὅς ἐξ Ἑλένης Ῥωμανοῦ τῆς θυγατρὸς ἐξέσθ',
κατονομάζει Ῥωμανόν. ἐλάσαντα δ' εἰς ἤβην
καὶ γαμετῇ συζεύγνυσιν, καὶ βλέψας υἱοῦ γόνον
Βασίλειον τὸν μέμστον ἐπὶ τροπαιονχίαις,
- P 115 καὶ βρέφος ἐπαγκάλιον βυστιάσας τὸν τοσοῦτον,
5645 καὶ πέντε χρόνους μετασχὼν τοῦ κράτους ἀθολώτον,
καὶ μέλλων ἀπολύεσθαι τῶν φνσικῶν συνδέσμων,
αὐτάνυκτα καθίστησι τὸν Ῥωμανὸν τὸν παῖδα.
Ἄλλ' οὗτος ἤπασαν ἰσχύν, ἤπασαν δυναστείαν
κακοῖς καὶ μικρογνώμοσιν ἐκνούχοις ἐπιτρέψας,
- 5650 θήρας αὐτὸς ἐφρόντιζε καὶ κυνηγετημάτων
καὶ δαιμονίως ἔχασκε πρὸς τὰς κυνοδρομίας.
τότε τὴν Κρήτην δυσμενῶν Ἀρράβων κατασχόντων
καὶ κραταῖον κρησφύγετον θεμένων τὰ τῆς νήσου
καὶ κακουργούντων τὴν ὑγρὰν καὶ πάντα ληστευόντων,
- 5655 ὁ Νικηφόρος ὁ Φωκῆς (ἦν γὰρ ὁξὺς ἐν μάχαις
καὶ τὴν ὁρμὴν ἐμπύριος καὶ δραστικὸς τὰς χεῖρας)
στολάρχης ἀνυδείκνυται, πιστεύεται τὴν μάχην,

5633 κρυφίαν A
τὸ τοιοῦτον M

5636 ἔψυξε A
v. 5645 om R

5644 ἐπαγκάλιον AR
5649 ἀνθρώποις M

naturalis erat, accubitozem fecit et imperatorii lecti custodem. extincto autem propter senectam in Barda fervore quem praelia poscunt, et impetu celeri ad res gerendas, in Nicephorum Phocam copiarum gubernationem transtulit, hoc est a leone in eius catulum. nactus eam felicitatem ut filium ex se atque Helena Romani filia natum videret, eum ipsum Romanum appellavit. ubi iam adolevisset ac pubes factus esset, uxorem ei dedit; ex quo filii coniugio nepotem vidit Basilium, principem longe victoriosissimum. tandem exactis in imperio quinque annis absque socio et perturbatione, vitae finem facturus Romanum filium imperatorem renuntiat.

Is vero potestatem universam malis et imbellibus eunuchis tradens capiendis fetis et venando miserandus occupabatur. hoc imperante Cretan insulam Arabes ceperunt, et receptaculo in ea firmo collocato mare passim infestum praedis agendis reddebant. quapropter Nicephorus Phocas, vir acer in bello et tam animo quam manu promptus, classis imperator et belli dux constituitur; qui mox navibus universum mare com-

πληροῖ τὴν θάλασσαν σκαφῶν ἐδοτόλων καλλιπρώρων,
κατὰ θηράων στέλλεται ταύτων τῶν ὄγροχέρσων,
5660 μάχην συνίσπει καρτιράν, ἥτις τοὺς ἀντιμάχους,
βυθίζει τὰς πειρατικὰς ἀκάτους τῶν Ἀρράβων,
χειροῦται καὶ τὸν λήσταρχον τὸν πάντολμον ἐκείνον,
καὶ τὸν γιγαντοπάλαιμον ὡς βρέφος συλλαμβάνει.
ἐκείθεν ἀναζεύξας δὲ μετὰ λαμπρῶν τροπικῶν

5665 πολυτελεῖσι καὶ φαιδροῖς θριάμβοις ἐπομπεύθη.

Τότε καὶ πόλιν τὴν καλὴν, τὴν πόλιν Ἀντιόχου
τὴν εὐγενῆ, τὴν ἐδρεπῆ, τὴν νυμφοκοσμουμένην
Ἰσμηλιταὶ φονεῖσι δορέκτετον λαβόντες
ὡς τρίδουλον κατήσχυναν, ὡς τριοδίτην πόρνην.

5670 καὶ πάλιν ὁ τρισυριστεὺς σπᾶται Φωκᾶς ῥομφαίαν,
πάλιν κινεῖται κατ' ἐχθρῶν αἰμοχαρῶν ἐκφύλον.
τοὺς ἄλλοφύλους φήγνυσι, ὑπερμαχεῖ συμφύλων,
καὶ πάλιν τὴν εὐσχήμενα τὴν ἐχχρουστάτην κόρην
ἐπανυσώζει τῇ μητρὶ τῇ καλλιτεκνωτέτῃ.

5675 Ἐτι δὲ τότε τοῦ Φωκᾶ τὴν μάχην συγκροτοῦντος
τὸν κράτορα τὸν Ῥωμιωνὸν θάνατος ἀναρπάζει,
τῇ γαμετῇ Θεοφανοῖ τὸ κρῖτος λειοπύτου
καὶ τοῖς παισὶ τοῖς ἐξ αὐτῆς νεογενέσιν οὖσιν,
κεκρατηκότα ἔτεσι τέσσαρσι πρὸς τοῖς δέκα.

5680 ἀκούει ταῦτα καὶ Φωκᾶς, ἐκείθεν ἀποτρέχει
καὶ πρὸς τὴν μεγαλόπολιν καταταχέσας φθάνει,

5662 χειροῦται τὸν ἀρίσταρχον M

5663 γιγαντοπρόλεμον M

5665 λαμπροῖς AM θριάμβοις A

ἐπομπεύει A

5666 λαμ-

πρὸν M

5671 καὶ μορθηρῶν M

5672 ἀλλ' R

5678 αὐτοῦ A

v. 5679 om R

5681 καταταχέσας M

plet, et contra belluas pedestres pariter ac marinas ablegatur. pugnam inde cum hoste conserit, eumque magno praelio vincit: piraticas Arabum naves demergit, ipsum principem praedonum, hominem audacissimum et giganteum bellatorem, velut puerum capit. hinc e Creta splendidissimis cum tropaeis solvens triumphos magnificos et laetitiae plenos peragit.

Eodem tempore nobilem ac pulchram urbem in morem puellae ornatae Antiochenae Ismaelitae homicidae ceperunt et in servitatem redegerunt ac velut meretricem in trivio stantem habuerunt. quodpropter tursum Phocas ille victoriosissimus hostem movet, alienigenas frangit; pugnat pro suis, rursum honestam et boni coloris puellam matri pulcherrum liberorum parenti, id est Romano imperio Antiochiam, restituit.

Dum istic bellum gerit, Romanus imperator e vivis excessit, uxori Theophanoni et liberis, quos ex ea suscepit, imperio relicto. cuius rei fama Phocas ad se perlata itinerare celeris Cypri proficiscitur, ibique Const. Manassae.

- D καὶ πάλιν ἀναδείκνυται τῆς ἑα ταγματάρχης,
 ὄρκους φορικτοῖς καταδεθεῖς ὑπὸ τῆς βασιλείας
 ὡς οὐκ ἐπιβουλεύσει τοῦ Ῥωμανοῦ τοῖς τέκνοις,
 5685 καὶ πάλιν ἀναπόμπιμος γίνεταί πρὸς Συρίαν.
 ἀλλὰ γὰρ οὐκ ἤρέμισε τὸ χαλεπὸν θηρίον.
 ὁ φθόνος, ἡ τῶν γηγενῶν καρδιοφάγος ἄρκτος.
 καὶ τοίνυν τις ἀπόκοπος τῶν ἐν τοῖς ἀνακτόροις,
 ὁ τότε πῦσαν τὴν ἀρχὴν ἄνω καὶ κάτω στρέφων,
 5690 ἀκάνθῃ φθόνου κεντηθεῖς κατὰ τοῦ στρατηλάτου
 καὶ τηλικαύτην εὐπνοίαν τύχης οὐ φέρων βλέπειν
 τὸν Νικηφόρον τὸν Φωκᾶν οὐδὲως ναυστολοῦσαν,
 γραφᾶς ἐπὶ τὸν Τζιμισχῆν εὐπτέρους ἔγχαρῶσαι
 (τῷ Τζιμισχῇ δὲ κλήσις ἦν βρεφόθεν Ἰωάννης)
 P 116 5695 ἔργον ραχαίρας τὸν Φωκᾶν θέσθαι παρακινούσας,
 αὐτὸν δ' εἰς τὸ Βυζάντιον ἤκειν ἐρεθίζούσας,
 ἐσόμενον ἐντάνακτα καὶ κρύτορα Ῥωμαίων.
 δέχεται τὴν ἐπιστολὴν ἐκείνην Ἰωάννης
 ὁ Τζιμισχῆς, ἐπέρχεται τοὺς τῶν γραφέντων τύπους,
 5700 καὶ γρώμην μισοπόνηρον αὐχῶν καὶ χρηστοθήτῃ
 χειρὶ ταῦτα τῷ Φωκᾷ, τὸ δρᾶμα καταγγέλλει,
 μυσάττεται τὸ φονικὸν ἐκείνου τοῦ θλαδίου.
 ἦν δὲ καλὸς ὁ Τζιμισχῆς, εὐοπτος, εὐχρους, εὐδρεῖς,
 καρτερικός, ἀνδρόσπλαγχρος; ἐνκέρδιος, ἀνδρόνους,
 5705 καὶ μαχητὴς ἀπρόσμαχος καὶ βουλευτὴς δξύνους,
 ἄνθρωπος μεγάλῃνυχος, σῶφρων, ἀνδρεῖος, πρῶος,

5683 γε φορικτοῖς αἰδεσθεῖς M 5687 κεντὸς καρδιοφάγος M
 5692 ναυστολοῦσης R 5693 ἔγχαρᾶς AM 5699 τοῖς M
 γραμμάτων A τύποις M 5702 κεντηθὲν ἐκείνο A

rursus exercituum Orientis dux declaratur, sacramentis horribilibus im-
 peratrici pollicitus nunquam se Romani liberis insidiaturum; quo facto
 suum ad munus sese confert. sed enim quiescere non poterat invidia,
 bellus ferox, urso consimilis, hominum corda depascenti. nam quidam
 ex eunuchis aulicis, qui eo tempore res imperii solus arbitrata suo tra-
 ctabat, adversus Phocam invidiae spina quasi quadam punctus, quod ce-
 lebritatem nominis eius atque felicitatem aeque animo ferre non posset,
 literas ad Ioannem cognomento Zimischem penna non exaratas mittit.
 iisque cohortatur ut interfecto Phoca Byzantium, futurus imperator Ro-
 manorum, properaret. hanc epistolam ubi Zimisches accepisset, tanquam
 infestus improbitati et vir bonus eam Phocae tradidit, eunuchi conatus
 aperit, eiusque sanguinarium animum abominatur. erat autem Zimisches
 formosus, facie colore, capillis venustis: tolerans, misericors, fortis et
 virilis animi, pugnator inexpugnabilis, copia celeritateque consilii pre-

- καὶ δόρυ δολιγύσκιον κρυφαίνειν ἡσχημένους
καὶ τόξον ἔλαειν τὴν νεύραν ἐπὶ βελῶν γλυφίσιν,
ἀνὴρ ἑλευθερόψυχος, οὐχ ὑποτρέφων κότον,
5710 οὐ τῆς κακίας φωλίδν τεκταίνων τὴν καρδίαν,
οὐδὲ ζιγλῶν τὸ ζάκοτον καμύλου βαρυχόλον.
εἰ χρεὶ δ' ὀλίγοις τὰ πολλὰ καὶ τὰ μικρὰ γνωρίσαι,
ἔμφυχος ἦν παράδεισος χαρίτων φυτοτρόφος,
ἄλλους μυρίων ἀγαθῶν κατάρτυτον δρχάτοις
5715 Θεοῦ φυτηκομούμενον παλάμαις ἀξιφύτοις,
πνεύματος κηπενόμενον νόματι χρυσορείθροις,
ἐν ᾧ περιχώρειε τῶν ἀρετῶν ὁ κύκλος,
ἀντίφθογγα δ' ὑπέψαλλε χαρίτων ἡ χορεία.
Τοιοῦτος ὢν τὴν ἀρετὴν ὁ Τζιμισχῆς καὶ τόσος,
5720 καὶ τηνικαῦτα τῷ Φωκᾷ λαχὼν συνομωρτῆσαι
καὶ χρεῖαν ὑποστράτηγον ἀποπληρῶν ἐκείνη
(ἦν δὲ Φωκᾷ καὶ προσγενῆς κάκ τῶν αὐτῶν αἱμάτων),
ἅμα τὸ γράμμα ταῖς χερσὶν εἶχεν ὑπαναπτύξας,
καὶ καὶ αὐτὸν ἐπέδραμε τὸν νοῦν τῶν ἐγκειμένων,
5725 καὶ πρὸς τὸν πρωτοστράτηγον πάντα διαπορθμεύει,
καὶ "φεῦ" φησὶν, "ὦ στρατηγέ, τῆς τῶν Ῥωμαίων τύχης!
ἔως καὶ τότε τῆς ἀρχῆς τὸ σκάφος ἰδυνοῦσιν
ἐννοῦχοι γυναικώψυχοι, πόριμοι πρὸς κακίαν,
πάντων κακῶν ἐφευρεταί, πάντων κακῶν ἐργάται,
5730 ἄνθρωποι μαλακώψυχοι, σκευὴ πονηρευμάτων,

5708 τὰς νεύρας AR ἐκμιλδν γλυφίσαν M 5709 ὑποστρέ-
φον M 5712 μικρὰ καὶ τὰ πολλὰ R 5714 κατάφορακτον M
5715 φυτοκομούμενον AM ἀξιοφύτοις AM 5722 Φωκᾶς M
αὐτοῦ M 5723 ἔχον M 5724 καὶ ἑαυτὸν M 5725 ἐνα-
πορθμεύει πάντα M 5727 κρᾶτος AM

pollens, liberalis, castus, mitis, hastarum vibrandarum et arcuum tenden-
dorum peritissimus, ingenuus, alienus ab ira diuturna; ut paucis denique
multa et proluxa complectamur, vivus quidam paradisi gratiarum erat,
ipsis dei manibus consitus et aureis sancti spiritus rivis irriguus, in quo
virtutum coetus universus choreas velut agitabat, Gratiis ex adverso illis
cantando quasi responsantibus.

Talis ac tantus vir cum Zimisches foret, Photam hoc tempore comi-
tari decrevit, legati munus ab eo consecutus. et consanguineus erat
Phocae, prognatus eodem genere. posteaquam scriptum eunuchi mani-
bus suis aperuisset ac eo comprehensa percussisset, omnibus ad copia-
rum imperatorem renuntiatis "proh miseram" inquit "Romanorum sortem
et fortunam, imperator! quousque tandem imperium administrabunt eu-
nuchi muliebres, secundi ad malitiam, sordidi, facinorum instrumenta,

- τῶν ἀθριμίων ἀγωγοί, σωλῆνες κακουργίας.²²
 ἤκουνσε ταῦθ' ὁ στρατηγός, ἤγειρε θυμοῦ γλόχα.
 κἀντεῦθεν ὁ κοιμώμενος δρεσιβάτης λέων
 D ὑπήνοιξε τὸ βλέφαρον καὶ βρονχηθμὸν ἀφῆκε,
 5735 καὶ φόβος περιέδραμε λόχμιας δρυμῶνας ὄρη.
 κράτωρ δ' ἀναγορεύεται, φθάνει τὴν Κωνσταντίνου,
 ἄνευ κινδύνων εἴσεισι, βλέπεται, βλέπει, τέρει.
 καὶ πᾶν τὸ πλῆθος προχυθὲν, ὅπυσον ἐν δημόταις,
 ὅπόσον τῇ λαμπρότητι τοῦ γένους ἐκδροῦτο,
 5740 ὅπόσον ἐν ἐργατικοῖς, ὅσον ἐν ἐπαρρύφοις,
 πρὸ πάντων ἡ βουλιίσσα σὺν τοῖς ἱερομύσταις,
 ὑπτίαις ὑποδέχονται τὸν ἄνδρα ταῖς παλάμαις.
 καὶ ψήφω γίνεται κοινῇ κράτωρ ὁ Νικηφόρος·
 ἦν γὰρ στρατηγικώτατος, εὐτολμος, βριαρὸς χειρ,
 5745 κυμῆτοις ἀταπείνωτος, ἄκμων στερρός εἰς πόνουσ.
 P 117 καὶ μίγνυται Θεοφανοῖ τῇ πρώτῃ βασιλίδι,
 καὶ πρὸς τοὺς παῖδας Ῥωμανοῦ σχέσιν πατρός δεικνύει.
 Τότε Φωκᾶς τὸ τῆς ψυχῆς ἐγνώρισεν ἀνδρῶδες
 καὶ τὸ τολμηροκάριον καὶ τὴν πρὸς μάχας θέρμην.
 5750 εἶχε μὲν γὰρ παράστημα ψυχῆς εὐγενεστέρας,
 καὶ τὸ στερεὸν μὲν κυρτερόν ἐπέφαινεν ἀρχῇθεν,
 καὶ τὸν τεχνίτην ἵππαστήν μακρόθεν παρεγύμνου·
 τῆς δὲ τοῦ δρᾶν δυνάμειος κείμενης παρ' ἐτέροις
 αὐτὸς τὸ γενναϊόθυμον ἔσμουχε κατὰ βῆθος,
- 5731 ποιητῆς R 5733 δρεσιρόφος AR 5738 ἐκδροῦτο M
 5739 ἐκδροῦτο M 5741 ἱεροθύταις AR

rerum nefariorum tubuli, canales improbitatis?" his auditis animus ducis exandescit, et leo prius quiescens oculos aperit ac rugitum edit, ob quem formido lustra saltus montes est pervagata. mox imperator rean-niatur, Cpolin occupat, urbem absque ullo periculo ingreditur, a civibus conspicitur, conspectu suo omnium omnino animos recreat. simul ob-viam ei se offert urbana multitudo, necnon patriciorum ordo, praetex-tati, ex officinis operarii. ante omnes alios imperatrix cum sacerdoti-bus hominem supinis manibus excipit, iamque decreto communi omnium ordinum Nicephorus imperator creatur. erat enim artis bellicae peri-ssimus, audax, robustus, aerumnis haud quaquam cedens, incudis in morem labores constantér perferens. secundum haec imperatricem Theo-phanonem sibi matrimonio copulat, et erga Romani liberos affectionem quandam animi paternam declarat.

Præcipue vero probabat in imperio virilitatem pectoris et in prae-liis ardorem. quippe generosi erant in Phoca impetus animi, saepeque constantiae documenta statim ab initio dabat, iamdudum ostendens se ar-

- 5755 ὡς ὁ δαλὼν ἐν σποδιᾷ σπέρμα πυρὸς φυλάττειν.
 ὡς δ' ἐπελάβετο καιροῦ καὶ τῆς τοῦ δρᾶν ἰσχῦος,
 καὶ πάντα στρέφων ὁ τροχὸς τοῦ καλινδρόμου βίου
 αὐτὸς αὐτὸν ἐπέστησε τοῖς εὐαρμοῖς διόφροις,
 τότε δὴ τότε καὶ Φωκῆς ὥσει πρηστήρ ἐρράγη,
 5760 καὶ πάσας περιέδραμε φυλὰς βαρβαροφύλους,
 πῦρ ἐμπεσόν, ἅν' εἴποι τις, ἐν λόχῳ πολυξύλῳ
 καὶ πνεύμασι σοβούμενον καὶ πανταχοῦ διέρπον
 καὶ πᾶν φυτόν βοσκόμενον καὶ πᾶν χλωρὸν ἐκαῖον.
 ἔτρεσαν Ἀρμεβες αὐτόν, ὑπέκνυεν ὁ Σύρος,
 5765 ὁ Κίλιξ ἰδραπέτευσεν, ὁ Φοῖνιξ ὑπεστάλη,
 καὶ πάλιν ἀπεδίδοντο Ῥωμαίοις τὰ Ῥωμαίων·
 οὕτως ἀπρόσμαχος Φωκῆς ἦν τοῖς ὑπεναντίοις.
 ὁ κύκλος γὰρ τῶν ἀρετῶν ἀμφέστικε τὸν ἄνδρα,
 καὶ πᾶν καλὸν ἡγλάϊζε, πᾶν ἀγαθὸν ἐκόσμει,
 5770 ἰσχύς, ἀνδρία, φρόνησις, πραότης, σωφροσύνη.
 ἀλλὰ γὰρ ἄμωμος οὐδεὶς τῶν ἐπὶ γῆς ἀνθρώπων,
 κἂν ἐπὶ τὴν ἀκρώρειαν τῆς ἀρετῆς ἔλῃσῃ.
 καὶ γοῦν ὁ καλλιστέφανος Φωκῆς ὁ τηλικούτος
 ἐν μὲν τοῖς ἄλλοις ἔλαμπε καλοῖς τοῖς κατὰ σῶμα,
 5775 καὶ τὴν ψυχὴν ὑπέφαινε χάρισι λαμπομένην
 ὡς νέμφην ἀβροκόσμητον, ὡς τρυφερόχρουν κόρη·
 τοσοῦτον γὰρ τοῦ τῆς ψυχῆς ἐπεμελεῖτο κόσμον
 ὡς τρέχειν τὸ σωματίον ἀκαιοκέντριον ῥάκει

5757 χορὸς R 5758 φείδους R 5762 καὶ τὰ θεομὰ συμ-
 φέγον AR 5764 ὑπέκνυεν M 5773 ὁ καλλ.] καὶ καλλ. AM
 5776 καὶ τρ. A

titicem esse peritum agendi equi. sed cum facultas agendi penes alios
 est, ipse generositatem animi sui corde imo comprimebat, non aliter at-
 que si quis titionem quasi quoddam ignis semen opertum cinere conser-
 vet. at ubi opportunitatem et rei gerendae facultatem nactus fuisset,
 transiit in ipsum imperio, presteris in morem cum impetu maximo fe-
 rebatur, et barbaras nationes universas circumcursabat, instar ignis in
 silvorum quendam saltum delati, qui a vento concitatus omnes depascit
 arbores et saltus exurit. itaque metuebant eum Arabes, Syrus se sum-
 mittebat, Cilix fugiebat, Phoenix animum contrahebat: omnes denique
 restituebant ea quae Romanum ad imperium spectabant. adeo se Pho-
 cas adversariis invictum probabat, absoluta virtute praeditus omnibus-
 que dotibus ornatus, robore corporis, animi fortitudine, prudentia, man-
 suetudine, castitate. sed enim mortalium in terris nemo plane labis ex-
 pers est, etiamsi quis ad summum virtutis verticem perveniat. nimirum
 victoriosus ille Nicephorus Phocas ceteris tam corporis quam animi bonis

- καὶ τὸν χιτῶνα τὸν σκληρὸν κρύπτειν τῇ πορφυρίδι
 5780 καὶ τραπέζων ἀπέχεσθαι τῶν τῆς κριοβορίας.
 τὰ μὲν οὖν ἄλλα λύχνος ἦν ἡμερανγῆς παμφαίνων
 πλὴν ὡς φορῶν τὴν γηγενῇ καὶ χωματίνῃ σάρκα,
 D ἔφρεε καὶ σπιλώματα τινῶν προσοχθισμάτων,
 ὥσπερ ἐν πέπλῳ καθαρῷ κηλίδας δυσεκπλύτους.
 5785 ὡς γάρ φασιν οἱ γραψαντές πρὸ χρόνων παλαιτέρων,
 τὸ κατὰ πνεῦμα συγγενὲς σχῶν πρὸς τὴν βασιλίδα
 ὁμῶς αὐτῇ συμφύρεσθαι καὶ σαρκικῶς ἐτόλμα.
 οὗτος δὲ πρῶτος μολυσμὸς, δεύτερος δ' αὖ ἐκεῖνος
 ἀνάζιον αὐτόνακτος εἶχε τὸ σμικρολόγον,
 5790 καὶ τὸ φιλόδωρον αὐτοῦ τῆς γνώμης ἀπεδήμει
 ὡς ὀφθαλμὸς ἐκ σώματος καὶ τερεβίνθου φέλλον.
 κἀντεῦθεν ἔπαιν τοῦ Φωκᾶ προτέρημα καὶ κάλλος
 ἄσχημον κατεφαίνετο, δόσμορπον καθωρῶτο.
 P 118 καὶ γὰρ ἀπὸ τοῦ σώματος τῆς κόρης ἐκκοπίσης,
 5795 ἔπαιν τοῦ σκῆνος ἀμυνρόν, ἔπαιν λυπρὸν τὸ δέμας,
 καὶ τερεβίνθου τρυφερῆς φυλλάδος ἐκρευσώσης,
 οἱ κλώνες ἀχαρτίωτοι, τὸ στέλεχος ἀχρεῖον.
 κείσθω μοι δὲ καὶ γνώρισμα τῆς πτωχογνωμοσύνης.
 λιμὸς τὴν γῆν ἐβόσκετο τὴν ὑπὸ τοῦς Ῥωμαίους,
 5800 καὶ τῇ πυράγρῳ τοῦ κακοῦ τὸ πλῆθος ἡυαλοῦτο,

v. 5780 om AM 5781 δν M 5788 αὐθις ἄλλος M
 5794 ἀποκοπίσης κόρης AR 5797 ἀγροῖον A 5798 δέ μοι M
 5799 λιμὸς ἐβόσκετό ποτε AR v. 5800 add R

atque dotibus insigniter lucebat, et usque adeo studiosus erat pulchritudinis internae, ut veste spinarum in morem pungente corpusculum suum affligeret, sub purpura tunicam prorsus asperam tegeret, a carnibus in victu abstinere. denique rebus in aliis erat instar facis clarissime per diem splendentis, verum ut homo, qui terrestrem et corpoream carnem gestaret, quasdam etiam labe habebat, quibus homines offenderentur, ac si maculae vestem mundam foederent, quae difficulter elui possint, nam ut prisci rerum gestarum scriptores tradunt, quamvis imperatrici spirituali cognatione iunctus esset, nihilo tamen minus eam matrimonio quoque carnali ausus est sibi copulare, praeter hanc labem accedebat et alia, prorsus indigna viro principe, nimirum avaritia, quippe aberat omnis liberalitas, velut oculus a corpore, a terebintho folia, per hanc causam virtus omnis atque pulchritudo Phocae plurimum deformabatur. nimirum si abisit oculus a corpore, totum hominis tabernaculum caliginosum est; et cum terebinthus foliorum honorem amisit, tum rami gratiae venustatisque nihil habent, tum stipites inutilis est. atque hoc loco lubet indicia quaedam avaritiae Nicephori promere, premebat aliquando fames subiectas Romanis provincias adeo vix ut medimnus aureo num-

- καὶ πάντες ἀπωθέοντο τὸ τῆς ἐνδείας βέλος·
 χρυσίον γὰρ ὁ μέδιμνος μάλιστα ἀπημπολεῖτο.
 ἀνέβη ταῦτα πρὸς Φωκᾶν, ὁ δ' ἤλγησεν ἀκούσας,
 καὶ τὸ κακὸν ἰάσασθαι δῆθεν παραζηλώσας
 5806 τὰς δημοσίας ἀπαντελεῖν κελεύει σιτοθήκας,
 καὶ δύο τοῦ νομισματος σιτοπωλεῖν μεδίμνους.
 αὐτῷ Φωκᾶς μικροπρατῶς τὸ πρῶγμα διετίθει, B
 καὶ ταῦτα χιλιάσιτα πλουτῶν σιτοδοχεῖα
 κατάφορτα τοῖς βάρεσι καὶ στίοις βεβυσμένα
 5810 ἔξ ὧν ἀπεθησαύρισαν αἱ πρὶν εὐετηρίαι,
 μὴ τὸν πολὺν Βασιλεῖον ἐξηλωκῶς ἐν τούτῳ,
 τὸν ὄντως βασιλεύτατον, τὸν ἐκ Μακεδονίας,
 ὅστις ἰδὼν κατώδυνον τὸ Βυζαντίων πληθὸς
 καὶ τὸν λιμὸν παραίτιον εἶναι μαδῶν τοῦ πένθους
 5815 ἐντέχνως ἀντετάξατο πάθει τῷ δυσπραχέσθῳ,
 ἀντιπαλαμησάμενος γενναῶς τῷ γενναίῳ,
 καὶ φθείρας θῆρα τὸν βαρὺν πνευμαῖς βικιοτέροις·
 δώδεκα γὰρ τὸ νόμισμα τὸ χρύσειον μεδίμνων
 ἐκίλευσεν ἀντάξιον εἶναι τοῖς σιτωνούσι.
 5820 Καὶ ταῦτα μὲν ἔκαστος ὡς βούλοιο λογιζέσθω· C
 ἡ δὲ Φωκᾶς ὑποκινῶντις ἔκ τινος ὑποψίας
 ὡς ἄρα πρὸς τὸν Τζιμισχῆν ἐρωτοδέσμη ἔχου
 ἢ βασιλεὺς καὶ γίνοιτο τούτοις τὰ τῶν ἐρώντων,
 μαδῶν δὲ καὶ τὸν Τζιμισχῆν θερμῶς βυσιλειῶντα,
 5825 πάσης ἀρχῆς ἀποστερεῖ τούτου καὶ δυναστείας,

5820 ταῦτα μὲν αὖτ' AR

5823 ἐρώσας vulgo

me comparari posset. qua de re monitus Phocas dolere se ille nomine significans, et medicinam male facere studens, horrea publica iubet evacuari duosque medimnos uno aureo vendi. tam sordidum se in frumenti venditione declarabat, cum quidem horrea multa frumento referta passim haberet, in quae superiorum annorum, qui fertiles fuerant, fruges erant repositae, nequaquam insignem illam maximeque regum imperatorem Basilium Macedonem imitatus. nam cum is populum Cpolitanae forte tristem vidisset eiusque maeroris causam famem esse didicisset, huic malo remedium solerter invenit, gravi violentis quasi pugnis continua. iussit enim medimnos duodecim ex horreis publicis aureo uno vendi.

Sed enim de his quisque pro animi sui libitu statuat. caeterum Phocas suspicione quadam de imperatrice concepta, quod esset amore Zimischis capta quodque consuetudo quaedam inter eos clandestina intercederet, ac praeterea cognito Zimischem singulari libidine imperii fla-

- καὶ καθ' αὐτὸν ὡς θελητὸν διαβιοῦν κελύει,
 ἕτερον ἄχαρι μηδὲν περὶ τὸν ἄνδρα θράσας.
 ἀλλ' ἡ βουλιῖσσα βαρὺ τοῦτο λογισαμένη,
 τὸν Τζιμισχὴν μὴ καθορᾶν αὐταῖς ἐν βασιλείῃς,
 5830 πείθει Φωκᾶν μετὰ κλητὸν πάλιν τὸν ἄνδρα θέσθαι
 καὶ πάλιν τὴν λαμπρότητα τὴν πρόην ἀποδοῦναι.
 καὶ τοίνυν καρδιώτερος ἐπανιθὼν ἐκεῖνος
 D καὶ φέρων τραυματίσματα κατὰ ψυχῆς ὑπόουλα,
 σχήματι μὲν τὸν ἀπαθῆ καὶ μὴ βαρυθυμόντα
 5835 πανοῦργος ὑπεκρίνετο καὶ φαιδρωπὸς ὥραιο,
 ἔσω δ' ἐπόρφυρε δεινὰ καὶ κατὰ βράθεος ὄρεγα
 καὶ πάσας ὑπεβόθρενε δολοκηχάνους σέφεας.
 ὁ δὲ Φωκᾶς ὁ βασιλεὺς οὐ κατείδως τὰς πάγας
 καὶ τὰς βροχίδας τῶν βουλῶν τῶν ὑπορυσσόμενων
 5840 ὡς αἰετὸς ἐφέρετο πτεροῖς αἰθεροπτεροῖς,
 καὶ κούφως ἤλαφρῆετο πρὸς ἀρετῆς ἑλίκας.
 ἐντεῦθεν ἐπὶ στόματος Δαβὶδ ὁ μελιτόεις,
 καὶ κοίτασμα σκληρόστρωτον ἀρχαῖαν χαμαίνων
 εὐνὰς μαλακοῦνους δὲ πορφυρεμάτων δεινῶν
 5845 καὶ μίξεις τὰς σωματικὰς καὶ τὰ περὶ τὰς μίξεις
 P 119 οὐδ' ὄναρ ἐφαντάζετο, κατὰ δὲ τὸν ἐκπύοντα
 ὡς ἄστροις ἐτεκμαίρετο πᾶσαν γλυκύθυμλον.
 μακρύνων οὐκ ἐμάκρυνεν, ἔφυγε φυγαδεύων,
 μονάζον ἐπὶ δώματος ἐγένετο στρογγύλον

5826 βουλήτων A, θυνατόν M βιοῦν διακτελεῖν AM 5830 τὸν
 θανατοῦν M 5838 μὴ κατείδων A 5839 δεινῶν M
 5841 κούφως ἐλαφύνετο M 5843 λιθόστρωτον M 5844 πορ-
 φυρεμάτων M 5849 ἐγένετο M

grare, potestatem et magistratum ei abrogat vitamque privatam agere
 iubet, nihil aliud in eum durius statuens. verum imperatrix graviter
 molesteque ferens Zimischem ab aula remotam, persuadet Phocae ut
 hominem revocaret eique dignitatem pristinam restitueret. quapropter
 ille revertens animo laeso et vulnerato specie quidem tenuis se affectio-
 num expertem atque tristem fraudulenter simulabat, sed dira secum ipse
 mala machinabatur et animo succensebat. hos laqueos et occulta consi-
 liorum rotas Phocas non animadvertens instar aquilae per aëra subvole-
 bat et ad virtutem contendebat. nimirum in ore melleos Davidis hymnos
 habebat, humi duris in stragulis cubabat, lectos purpureos aspernaba-
 tur: a re venerea, praesertim superflua, sic semet abstinebat ut ne per
 somnum quidem de ea quidquam imaginaretur; denique, sicut ille ait,
 argumenta voluptatum animi velut in caelo capiebat. quammobrem ab
 hominibus longe se removebat, quasi que fuga quadam inita semet domi

- 5850 καὶ νυκτιπόραξ ἄνθρωπος ἐπὶ τῶν οἰκονέδων.
 ἀλλ' ἦσαν οὐκ ἀρέσκοντα ταῦτα τῇ βασιλίδι·
 ἐχρηξέ γὰρ περιπλοκῶν καὶ σωματομιξίας.
 προσλαβομένη τοιγαροῦν τὸν Τζιμισχῆν ἐγκαίρως,
 ἔτε κττάδετος αὐτοῦ τῷ φίλτρῳ γενομένη
 5855 (ἦν δὲ κακῆτος δυσπαθὼν κατὰ τοῦ βασιλέως),
 ἀνάγει τοῦτον σὺν πολλοῖς λάθρα μαχηροφόροις,
 ἐφίστησιν ὡς θηρευτὰς τοῦ λέοντος τῇ κοίτῃ,
 καὶ παραδίδωσιν ἐχθροῖς φεῦ τὸν ἑμοζυγούντα, B
 ὡς τὸν Σαμωνὸν ἢ Δαλιδάς ἢ μαιφονωτάτη,
 5860 ὡς Τύνδαρις τὸν σύλλακτρον, τὸν μαχητήν, τὸν ἥρω.
 τίς σκυμνοφόρος λείπει τετόλμηκε τοιοῦτον,
 ἢ πόλις τιγροπάρδαλις ἢ βαρύθυμος ἄρκτος;
 ἢ βοῦπρηστις ἢ ζύγαινα, τὰ τῆς θαλάσσης ἄχθη;
 εἰσρέχουσιν εἰς τὸν Φαίαν ἰχνηλατοῦντες κύνις,
 5865 ἐπύσκουσιν ἐν ταπεινῷ κείμενον ψιαδίῳ,
 καὶ κτείνουσιν ἐμφέροντα τῷ στόματι τὰ θεῖα,
 ῥέουσιν ἐξ αὐτάνανκτα Ῥωμαίων γεγονότα.
 Καὶ τὸ μὲν αἶμα κατὰ γῆς πέχυτο τοῦ δαυλίου,
 ὡς Ἀβελ πρὶν ἐκ παλαμῶν ἀδελφοκτόνου Κάιν, C
 5870 καὶ πρὸς θεὸν ἀνέκειπε βοὰς θρηνητηρίους·
 ὁ Τζιμισχῆς δ' ἀμφέθετο τῇ πεφωλῇ τὸ στέφος,
 καὶ πάλιν Ἀράβας αὐτὸν ἐβλεψαν στραταρχοῦντα,
 καὶ πάλιν Σύροι γέονται δραστηκωτέρας σπάθης,

5850 αἰγροπύρος R
μενίλρ AR

5854 πόθρ M
5869 ἀδελφοκτόνων A

5856 ἐκείνη A
5871 ἐκείνη M

5865 χα-
5871 ἐκείνη M

continēbat, 'In motem solitarii passeris et insomnia cuiusdam cicumae; quae res atque studia non placebant imperatrici, venereos amplexus requirēti. quapropter opportuno tempore Zimischem sibi adiungens, cuius amore tota flagrabat, graviter imperatori succensentis, clam hominem cum multis armatis in aulam intromittit, et quasi venatores quosdam ad cubiculam leonis deduct, torique consortem (proh facinus improbum) hostibus prodit, ut illa sanguinaria Dalida Samonem, ut Helena maritum herodem, praeliatorem insignem. quoniam laena tale quippiam fuit ausa fateri? quae tigropardalis? quae ursa? quae buprestis? quae zygæna? nimirum canes illi Phocam indagantes intrecurrent, reperiunt eam cubantem humi tenuit, divina quaedam verba pronuntiantem interficiunt, sextum iam annum imperantem.

Hoc modo iusti viri sanguis in terram profundebatur, ut Abelus olim a Caino fratre sua necatus est, et ad deum querelas lamentabiles emittebat. secūndū haec Zimisches eorū imperatōriam sibi vindicā, et rursum copias adversus Arabes educit, rursus ensē Syri effi-

- πάλιν Χαβδὰν ὁ φύλαρχος ἔφυνε προτροπιάδην.
 5875 οὗτος ὁ κράτωρ τοῖς ἐχθροῖς τὸ ξίφος ἐπισείσας
 καὶ πᾶν Ῥωμαίοις πρόσκοικον βάρβαρον ἐκροβήσας
 τὸ γαῦρον τοῦ φρονήματος ἐπείσεν ἀποδέσθαι,
 καὶ στενωθέντας ὑπ' ἐχθρῶν τοὺς τῶν Ῥωμαίων ὄρους
 ἐπλάτυνε σχοινισμῶσι χωρῶν ἀπειροπλήθρων,
 5880 καὶ μέχρι ρείθρων Τήρητος ἔπηξε τὰς ἀλλείας.
 D ἔφριξαν τούτου τὴν αἰχμὴν Κιλίκων οἱ φρουράρχαι,
 ἔτρισαν τούτου τὴν ἰσχὺν Ἀρράβων οἱ στρατάρχαι.
 ὁ Φοῖνιξ ἰδραπέτευσε τὰς ἐμπυρίους χεῖρας,
 ὑπόχλωρος ἐγένετο φεύγων τὸ δόρυ Σύρας.
 5885 Ἔδεσσα τοῦτον ἔβλεπεν, Εὐφράτου· πεδιάδες·
 Ῥωμαίων ἵππος ἐπὶ ταμμάτων τῶν Εὐφράτου,
 καὶ φρυγαμάτων ἔπλησε τοῦτον μυκτηροκόμπων.
 ἔβλεψε τοῦτον Λάνουβις καὶ Σκύθης Ἰστρογέιτων
 τὰς φάλαγγας συγκύπτοντα, φηγύντα τοὺς Σκυθάρχας,
 5890 κτινύνοντα, διώκοντα, τρέποντα τοὺς προμάχους,
 ὥς εἴ τις λῶν ἐμπεσὼν βοῦσι μεγαλοπλεύροις
 θοινοῖτο καὶ σπαράγμασι βίαισι κερατίζοι.
 τότε καὶ ρεῖθρα ποταμῶν εἰς αἷμα μετετρέπη,
 καὶ γέγονε λυθρόφοντος ὁ καλλιχέμων Ἰστρος.
 P 120 5895 Ῥωμαῖοι κατεχόμενον πεδίον παριστριών,
 κυρδίας δὲ βαρβαρικῶς τὸ δέος ἐκρυστάλλου.

5874 Φρυγῶν M ἔφυνε R 5878 παρ' M v. 5882 add R
 5883 ἰδραπέτευσ τὰς ἐμπυρίους M 5886 τοῦ M 5890 προ-
 πύκτοντα παρ. M 5892 θοινοῖ τε M βίαιαν κερατίζει M

eacem gustant, rarum Phrygiae gentis princeps fuga sibi consiliū.
 etenim hic imperator gladio contra hostes vibrato, barbarisque finitimis
 Romanorum imperio territis, omnes ferociam animi superbiāque depe-
 nero coëgit, ac plurimum Romanis finibus, qui ab hostibus valde coar-
 tati fuerant, adiecit, castris ad Tigridem amnem usque promotis. metue-
 bant robur eius Ciliciae praesidiorum munitionumque principes: manus
 rei militaris gnaras Phoenicum natio fugiebat: Syri cum pallore bellum
 reformidabant. conspexit hunc imperatorem Edessa, conspexerunt Eu-
 phratis campi, cuius amnis aquas Romanorum equi hauserunt, et ea
 loca passim suis hinnitibus repleverunt. conspexit eundem Danubius
 fluvius, conspexerunt Istro vicini: Scythae caedentem hostium agmina,
 duces nationum perrumpentem, occidentem, persequentem, antesignanos
 in fugam conicientem, non aliter atque leo delatus in boves eos ipso
 mactat atque dilacerat. amnium aquae in sanguinem tunc commutatae
 fuerunt, ipso etiam Istro cruentata. percurrabant Romani vicinas ei
 planities, barbarorum animis formidine percussis.

- Τοιοῦτος ἦν ὁ Τζιμισχῆς ποιμὴν θηροδιώκτης,
 προφυλακὰς ποιούμενος τῶν ἐαυτοῦ θρεμμάτων,
 ἄγρυπνος οὐδὲ βλέφαρα πρὸς ὕπνον καταφέρων,
 5900 καὶ σιᾶγόντας καταθλῶν θηρῶν καρτεροπέχων.
 ἐν ἀνείμοις δὲ καιροῖς πρῶος ἡδὺς ἀστεῖος,
 ὄμμα χαριτοβλέφαρον, βλέμμα σταλάττον τέρψιν,
 πρόσωπον ἱλαρώτατον, χεὶρ φιλοδωροτάτη,
 καρδία μεγαλόψυχος, μεγαλοπρεπεστάτη,
 5905 ἄλλος παρὰ δέσεις θεοῦ τέτταρα βλῆζων ῥεῖθρα,
 δικαιοσύνην, φρόνησιν, ἀνδρίαν, σωφροσύνην,
 ὡς εἶγε μὴ τῷ μολυσμῷ τοῦ θένου κυτεχράνθῃ,
 ὅστις ἂν ἦν ἀπτόχρημα φωσφόρος ζωογόνος.
 Ὡς δὲ ποτε καὶ Τζιμισχῆν ἀπήγαγε τοῦ βίου
 5910 τὸ πάγκοινον ὀφειλῆμα τῆς φυσικῆς ἀνάγκης
 ἔτισιν ἔξ μετὰ Φωκῶν κρατήσαντα Ῥωμαίων,
 ἐξήνθησε Βασίλειος σὺν ἡμᾶ Κωνσταντίνῳ,
 οἱ πορφυροφυτοὶ βλαστοὶ τοῦ Ῥωμανοῦ τοῦ πρώην
 Ῥωμαίων ἀνταρχήσαντος παιδὸς τοῦ Κωνσταντίνου.
 5915 οἵτινες τὴν πυμπόπατρον κρυβεῖσαν βασιλείαν
 καὶ τοῖς Φωκᾷ καὶ Τζιμισχῇ διακοπεῖσαν χρόνοις
 πάλιν ἐξήνεγκαν εἰς φῶς, πάλιν ἐπισυνήψαν,
 χρυσῆν, ἂν εἴποι τις, σιερὰν ἄλυσιδοῦντες ταύτην.
 τοιοῦτον γὰρ συνέβη τι τοῖς πορφυροβλαστῆτοις
 5920 ὡς εἴ τι δένδρον μαραινθῇ χειμῶνος ἐπελθόντος,

5905 ρεῖθρα βλῆζων A
 5915 πατρόπακρον AR

5907 συνεχράνθη M v. 5911 om R

Talis nimirum pastor erat Zimisches, qui bellas persequabatur, pro suis pecudibus excubias agebat, nec somnum oculis videbat suis, in hoc incumbens ut immanium ferarum maxillas contunderet. rursus idem pacis tempore mitis suavis urbanus erat. oculos habebat amabiles, vultus meram voluptatem stillabat, facie laetissimus, manu munificentissimus, corde magnanimus et plane magnificentissimus: erat denique paradus quasi quidam novus, e quo fluvii quattuor promanabant, iustitia, prudentia, fortitudo, temperantia. quodsi Phocae imperatoris caede semet non contaminasset, reapse fuisset instar sideris luciferi.

Posteaquam naturae debitum persolvisset, exactis post Phocam in imperio sex annis, efflorescere ceperunt Basilius et Constantinus purpurigenae, Romani filii, qui pridem rebus praefuerat patre Constantino natus. hi patritum et avitum imperium aliquamdiu prorsus obscuratum, et tam Phocae quam Zimischae annis interruptum, rursus in lucem extulerunt quasique interpolatum continuarunt, aurea catena quadam colligatum. nimirum accidit hisce purpurigenis eiusmodi quiddam ac si ar-

καὶ πάλιν ἐκδηλώσει καὶ πάλιν ἐκφωθήσῃ
 τῆς ἔαρος φαιδρότητος γλύκιαν γελασίης,
 ἥ καὶ καθάπερ ἂν ἀστὴρ καλλιφανῆς κροβεῖη
 καὶ θολωθῇ καὶ καλυφθῇ τῷ πάχει τῷ τοῦ νέφους,
 5925 καὶ πάλιν ἀναλάμψει λυθέντος τοῦ σκοτοῦντος.

Καὶ τοίνυν ὁ πρωτόφυτος τῶν τῆς πορφύρας κλάδων,
 ζηλώσας τὸν πρωτόκακπον αὐτοῦ τὸν Μακεδόνα
 καὶ τὸν κυριτερικώτατον ἥρω τὸν Ἡρακλέα,
 τὰς μὲν τρυφὰς ἀπέπτυσσε καὶ τὰς ἡδοναδείας,

5930 καὶ βίον τὸν ἀνέαιμον ἀπέστρεψε καὶ χαῦνον,
 τὸ δὲ τραχὺ καὶ τὸ σκληρὸν τῶν ἐργομόχθων ὅπλων
 D καὶ θώρακας καὶ κόρυθας καὶ φάσγαντα καὶ βέλη
 εἴλετο μᾶλλον νέκταρος γλυκαῖουσάν ψεκάδων.

ἐντεῦθεν τρυφερὸπιπλον περιβολῇ ἐστύγει
 5935 καὶ τράπεζαν ἄβρόσιτον φλεγμαίνουσαν τοῖς ὄφθοις
 καὶ κλίνην πορφυρόστρωτον καὶ μαργαροφορίας,
 ἀσπίδων δὲ δοσπήματα καὶ πάταγον ὀσμάντων
 ὑπὲρ ὀργάνων ἰγγας θελξιμελῶν ἤγειτο.

ἐντεῦθεν περισφύριω καὶ σιδηραῖ κνημῖδες
 5940 καὶ δόρυ πολέμοχαρτον ἦσαν αὐτῷ στερεκτεία.
 πλὴν ἄλλ' ἢ τάχῃ βύσκανον ὄψιν ἐπιβαλοῦσα
 ἀντίπικτιν ἀντίφραττε τῇ τηλικαύτῃ θέρμῃ
 καὶ τὸν φλογμὸν ἐμάραινε καὶ τὴν ὀρμὴν ἐπέχχε.

P 121 καὶ γὰρ ἀνακινήσασα πρὸς τὴν ἀποστασίαν

5922 τῆς ἔαρος φαιδρότητα — γυλάσασεν M v. 5923 add R
 5926 ὁ τῆς π. κλάδος M 5927 τὸν Μακ.] καὶ Μακ. AM
 5930 ἐμίωσε M 5931 καὶ τὸν τραχὺν καὶ τὸν σκληρὸν τὸν M
 5935 τὰς ὄφεις AR 5937 πέταλον M 5942 τῆς τηλικαύ-
 την γνώμην A 5944 ἐποικινήσαντα M

ber, quae hiberno tempore marcuit, rursum venustate veris periucunde
 quasi aridente reflorescat, vel pulcherrimi splendoris sidus occultetur
 a nube, ac rursus dissipata re, quae luminibus eius officiebat, efful-
 gescat. maior autem e fratribus natus Basilus abavum suum Basilium
 Macedonem laborisque tolerantissimum Herculem imitatus, ac voluptati-
 bus repudiatis otiosam mollemque vitam perosus, asperitatem ac duri-
 tiem armorum, loricas, galeas, enses, tela cuiusvis nectari praeferebat.
 hoc studio ductus vestitum mollem, menas delicatas, lectulos purpura
 constrictos, unionum gestationes oderat: e contrario scutorum collisiones
 et armorum strepitus maioris quam quorumvis instrumentorum melicis
 numeris animos oblectantium illecebras aestimabat, adeoque calcaribus et
 tibialibus ferreis et bellicis hastis gaudebat. veruntamen fortuna invidis
 eum continens oculis forverem hunc impetumque restinxit et inhibuit.

- 6945 Βάρδας ἐκείνον τὸν σκληρόν, τὸν μέγαν ἐν ἰσχύϊ,
 ἄνδρα πολεμικώτατον, εὐτολμον, φρενατίαν,
 αἱμάτων τε ταυτογενῶν τῷ βασιλεῖ παγέντα,
 ἐξήγειρεν ὡς ἕτερον Ἄδερ τὸν καλαμναῖον,
 καὶ τὴν ζωὴν ἐκύκησε τοῦ κρείτορος ὡς πλοῖον
- 6960 νέφους ποθὲν ἀπορραγείς ἄνεμος θυελλώδης.
 ἐπὶ πολὺ δὲ τῷ σκληρῷ τῆς μάχης τριβομένης
 καὶ κατεχόντων τὴν ἀρχὴν κινδύνων ἰφιστίων,
 Ἀσία μὲν ἠφάνιστο τῇ τῶν Ἀρράβων σπύθῃ
 καὶ τὰ Ῥωμαίων ὄρια τοῖς Σύροις ἰστινοῦντο,
- 6965 οἱ Βουλγαροὶ δ' ἐπῆλκονον κατὰ τῶν παριστριῶν
 καὶ Θράκην ἐληΐζοντο τὴν ἀγγιγεμονοῦσαν. B
 ἐν μέσοις δ' ἦν ὁ βασιλεὺς ὡς ἐν πελάγει σκάφος,
 ὥσπερ στρουθοῦ νεόττιον ἐν στόματι δρακόντων.
 ἀλλ' αἶφνης ἀντεπηγάσεν ἀπὸ χειμῶνος ἔου,
- 6960 ἀντὶ τῆς ζάλης ἐπνευσε τῆς κυματώδους αἴρου
 ἡδύπνοος, ἐπάγουσιν τοῖς πράγμασιν εὐδίαν.
 καὶ Βάρδας μὲν ἐπέκρινε τῇ τοῦ κρατοῦντος ῥάβδῳ,
 καὶ πάντες ἐπιστάλησαν λάθρα βασιλειῶντες,
 εἶχε δ' ἐθῶς Βασιλεῖον Ἀρράβων ἐθναρχία
- 6965 καὶ Φάσιδος τὸ πότιμον Ἰβηροτρόφον ρεῖθρον
 καὶ γῆ Φοινίκων βλάψασιν ταυτὸν ὥσπερ πρηστῆρα.
 ἔφριξαν τοῦτον Ἰβηρὲς, ἐπτήξαν Ταυροσκόφαι·
 ὁ γαῦρος ἰδραπέτινεν ἐκεῖνος Ἰβηράρχης.
 οὕτως ὀξέως ἤπιασιν ἐπέδρομεν Ἀσίαν. C

5958 στόμασι A 5959 αὐθις A ἀντὶ M 5963 σφόδρα M

quippe concitato ad defectionem Bardae Duro, magnae potentiae viro, bellicoso, audaci, arrogante, cognato imperatoris, velut alterum quemdam Aderum commovit, atque ita vitam imperatoris conturbavit ut ventus procellosus ex nube prorumpens navigium succutere solet. dum hoc bellum diutius durat ac de industria protrahitur a Duro, periculis intestinis imperium exagitantibus, Asia per Arabes vastata est, fines Romani a Syris coartati, vicinae Istre regiones cum Thracia finitima Bulgarorum excursionibus vexata. metus inter hos imperator, tanquam in mari navicula, fluctuabat, aviculae pullo in ore draconum similis. verum mox hiemis loco ver effulsit, et pro tempestate procellosa spirare coepit aura incunda, tranquillitatem rerum omnium secum ferens. nam Bardas imperatoris se virgae summisit, et omnes clam regnum affectantes se represserunt. ab eo tempore mox imperator Arabum dicionem, Phasidi vicinam terram, Phoenicem praeteris in morem invasit; quo factum ut Iberi atque Tauroscythae vehementer expavescerent. ita celeriter uni-

- 5970 οὐκ ἔδωκεν ἀνάπαισιν τοῖς ξαντοῦ κροτάφοις,
οὐδὲ βλεφάροις νυσταγμόν, οὐδὲ ταῖς κόραις ὕπνον,
ἕως τοὺς λύκους ἤλυσεν τοὺς προβατοσπαράκτας.
ἐπέργων τούτου τὴν ἰσχνὴν οἱ δυνατοὶ Βουλγάρων
ἐβάρησαν τοῖς αἵμασιν ἐκείνων πεδιάδες,
- 5975 κορμοὶ δρυῶν ἐγένοντο τὰ τούτων θνησιμύια,
ἔλη συνέστη πολλὰ τοῖς ἐκρυῖσι φόνους.
τότε στρατὸς Ἀύσονικός, ὀπλίτης, οὐχ ὀπλίτης,
τῆς Θράκης κατεχόρευε βήμασιν ἑλευθέροις·
ἀπανταχῇ γὰρ ἔστρωτο τὰ τῶν Βουλγάρων σκῆπη,
- 5980 οὐχ ἦττον ἢ τὰ πτώματα πάλοι τὰ τῶν Λαρδάνων
Τροίαν σκαμανδρογείονα κείροντος Ἀχιλλέως.
ἐπείσκειν οὖν ὁ βάρβαρος τοῦ Θράσους πρὸς ὀλίγον·
τὴν γὰρ στρατεύσιμον ἀκμὴν εἶδεν ἐρημωθεῖσαν.
καὶ πάλιν ἀντὶλάξε κραυγὰς ἐνυαλίου,
- 5985 καὶ πάλιν θροῦν ἐσάλπισε σημάτωντορα τῆς μάχης,
καὶ πάλιν ὁ Βασίλειος ἀμφέθετο τὸ ξίφος
καὶ πάγχυλον ἐδούπησε βαρύκτυπον ἀσπίδα,
καθάπερ πολεμόκλονος τειχεσιπλήτης Ἄρης,
καὶ πᾶν εὐθὺς κατάχυλον ἐγένετο πεδίον.
- 5990 οὐδὲ γὰρ ἐνηλλέετο θαλάμοις βασιλείοις,
ὥς τρυφερὸν κοράσιον ὄψεις ἀρρένων φεύγων,
ἀλλ' ἔτεγγον ἐωθινὰ τούτου βοστρύχους δρόσοι,
οὓς πάλαι ἐκηπέυσαντο τὰ τῆς πορφύρας μύρα.

5971 κροτάφοις M	5976 ὕλη M	5979 ἔστρωτο A
5980 παλαιά M	5981 κείροντος M	5982 Λαρδάνος R το
Θράσος A	ἐκ' M	5983 ἰσχνὴν M
5989 ἐγένετο M	5993 πόλλ' ἐκηπεύσαν ποτε AB	5985 ἐσάλπισε A

versam Asiam percurrit, neque suis oculis quietem somnumve concessit ullum, donec laceratores ovium lupos exterminasset. senserunt et Bulgarorum optimates potentiam ipsius, campis eorum sanguine tinctis, et cadaveribus passim quercinorum truncorum more sparsis quasque silvam quandam efficientibus. milites Romani tam gravis quam levis armaturae per Thraciam liberrime tum vagabantur, examinatum prostratis non minus ubique Bulgaris atque olim Troiani passim caesi iacebant, Achille ipsos trucidante. quapropter de ferocia sua nonnihil remisit barbarus, qui suorum militum robur extinctum cerneret. at eodem mox clamores bellicos edente classicumque tollente, Basilius quoque gladio se accingebat, aeneumque scutum instar Martis bellici tumultus pleni et murorum expugnatoris quatiebat, campis armatorum multitudine completis. non enim solebat regis in thalamis cubare, more delicatae ac tenerae puellae, quae virorum conspectum fugit: sed matutini rores cincinnos ipsius plerumque madefaciebant, qui olim unguentis imperatoris perfundeban-

- καὶ πάλιν μάχαι δέσμαχοι, πάλιν ἀνδροκτυοίαι,
 5995 καὶ Θράσος θυμοβάρβαρον ὁ βάρβαρος ἐδείκνυ,
 ὡς κύπρος δόρατος αἰχμὴν ὠθῶν ἐν τοῖς ἐγκάτοις.
 ὦπλιστο μὲν τὸ στράτευμα μερῶν ἕξ ἑκατέρων,
 καὶ πάντες ἦσαν πνέοντες μένος θυμοῦ καὶ μάχης,
 πάντες σιδηροχίτωνες, χαλκῷσπιδες, λογχῖται·
 6000 μελίας ἐπεφέροντο πάντες χαλκοβαρείας.
 ἡ σάλπιγξ ἐνυάλιον καὶ μάχμιον ὑπήχει,
 καὶ πόλεμος φθισίμβροτος ἔφριξε ταῖς ἐγχέαις,
 καὶ θροῦς καὶ παρακλεινομὸς ἀμφοῖν τοῖν στρατευμάτοιν.
 ὡς δ' εἰς ταυτὸ συνήρσαν Βούλγαροι καὶ Ῥωμαῖοι,
 6005 συνέπεισον ὡς λέοντες, ὥσπερ ἀφριστοὶ κύπροι,
 καὶ ξίφος πᾶν ἐμαίνετο, καὶ χεῖρες οὐκ ἤρεμον,
 παλάμαι δ' ἐπαλάσσοντο τοῖς τῶν πιπτόντων λείθοις, B
 καὶ τῶν ἀσπίδων ὁ θλασμὸς καὶ τῶν δοράτων θραύσις
 τὸν πύταγον ἀνέπεμπεν βαρύνθρον ἀγριόθρον.
 6010 καὶ βασιλεὺς τοὺς ἀμφ' αὐτὸν ὡς ἱρηξ ὠκινέτης
 παρεπορεύετο κινῶν κατὰ τῶν βαρετηρόνων.
 τέλος Βουλγάρων ὁ στρατὸς ἔρχετο κλίνας νῦτα,
 αἱ δὲ Ῥωμαίων φάλαγγες εἶποντο κατὰ νώτου,
 κτενῶσαι τὸν ὑπίστατον, πίπτοντας συμπατοῦσαι,
 6015 διώκουσαι τὸν φύλαρχον, ἵππους νεεροκοποῦσαι,
 καὶ τὰς σκηνὰς ἀρπάζουσαι καὶ σκύλοις ἐντρυνφῶσαι.

6001 ἐπήχει A, ἀπήχει M
 σπός M. θλάσεις M
 ασαι σκύλοις. ἐκέντρ. M

6005 ὡς ἀφριστοί τε M
 6009 ἀπέπειπον AM

6008 θραν-
 6016 ἀρπά-

tur. rursus ergo pugnae ancipites atque caedes occipiebantur, et barbari animi ferociam barbarus ostentabat instar apri, qui hastae cuspidem sua intra viscera furens adigit. iam ab utraque parte milites ad praelium armari; omnes iram pugnamque spirare, omnes loriciis ferreis, scutis aereis, hastis gravibus sese munire; tuba mavortium ac bellicum quiddam sonare; hastae densari ac inhorrescere; clamores tolli; cuncta in utroque exercitu apparari. cum ad manus ventum esset, leonum et spumantium aprorum more concurrebant: enses furebant; manus haud cessabant, sed cadentium cruore polluebantur; scuta cum hastis comminuebantur terribilemque strepitum excitabant. interim suos imperator obire tanquam celeriter volans accipiter, et adversus hostes irritare. tandem Bulgarorum copiis terga dantibus Romani fugientes persequi, postremum quemque cadere, cadentem pedibus proculcare, principem gentis indagare, nervos equorum incidere, castra hostium diripere, spoliis opimis potiri.

- Οὕτως δ' κράτωρ-φρόναγμα παρέλυσε Βουλγάρων
 και τὴν ἑφρὺν κατέσπυσε τὴν ὑπερεπχρημένην.
 C οὕτως τοὺς κύνας ἤλασε τοὺς κηραιοφροήτους
 6020 ἐκ μανδρεμάτων τῶν αὐτοῦ και τῆς ἀγελαρχίας.
 οὕτως οἰκτροὺς τοὺς σαρβαούς, οὕτω θειλούς τοὺς γαίρον
 πόνοις συγχνοῖς εἰργάσατο, θούλους ἄντ' ἔλενθέρων.
 Ἐπεὶ δ' οὐ φεῖδεται τιος Ἀδῆς ὁ παντοφάγος,
 συνέσχον και Βασίλειον αἱ μύλαι τοῦ θανύτου,
 6025 και τὸν Ῥωμαίων ἐδρασμὸν ἠλόησαν ὥς σίταν,
 πλην ἐν βαθεῖ και λιπαρῷ και μακροχρόνῳ γήρῳ,
 ἐν ἔτεσι πεντήκοντα κρατήσαντα Ῥωμαίων.
 ἡ δὲ βασιλείος ἰσχὺς και τὰ Ῥωμαίων σκήπτρα
 πρὸς τὸν αὐθόμαιμον αὐτοῦ τὸν Κωνσταντῖνον τρέχει.
 6030 ἀλλ' ἦν ἐπαληθεύουσα πάντως ἡ παροιμία·
 ποδονιπτήρ και κύπελλον ἐκ τῶν αὐτῶν χωμάτων,
 D ζωμήφυστρον και σαρωτρὸν ἐκ τῆς αὐτῆς ξυλείας.
 οἱ βλοῖ γὰρ τοῖν ἀδελφοῖν ἦσαν ἐκ διαμέτρου
 ἀλλήλων παραλλάττοντες ἀπειρομέτροις μέτροις,
 6035 ὅσον ὁ μὲν Βασίλειος τὰς ἡδονὰς φανύσας
 μελέτην τῶν πολεμικῶν εἰδίδατο τὸν βλον,
 ἄνδρας αἰ φυλοκρινῶν ἐδόκπους ὀπλοφόρους
 και τοὺς χαλκοθώρακας και πολεμοστολίστους,
 ὁ Κωνσταντῖνος δ' ἔμπαλιν· οὐδὲ γὰρ φέρων βλέπει
 6040 κνημίδων περισφύρια και σιδηροῦς χιτῶνας,

6021 τούτους M 6026 μακρῷ M βαθυχρόνῳ M v. 6027
 om R 6029 τρέπει M 6032 ζωμήφυσίς R 6037 σα-
 λωκρινῶν M 6038 χαλκοθώρακους τε M

Sic Bulgarorum fastum imperator coërcuit et supercilium illud elatum depressit; sic agitatores fato quodam canes suis a caulis et gregibus abegit; sic superbes miseros, sic feroces timidos, sic ex liberis servos per varias aerumnas effecit.

Sed quando nomini parcat Orcus, etiam Basilius ad mortis delatus est portas, quae fulcrum illud Romanorum instar frumenti triturarunt. accidit tamen hoc illi matura propectaque iam aetate, cum imperio quinquaginta totis annis praefuisset. post eum regia potestas ad fratrem ipsius Constantinum devenit. sed verum erat in hoc omnino verbum illud vulgo iactatum "ex eadem argilla pelluvium et poculum, ex eodem ligno vas coquinarium et scopae." nam horum fratrum vitae modis infinitis et ex diametro pugnantibus. Basilius sprotis voluptatibus omnem vitam in rerum bellicarum exercitatione consumebat, viros equestres, armatos, loricated, ad bellum comparatos magni semper faciens: ex diverso Constantinus tibialium calcaria cum tunicis ferreis ne aspiciere

- οὐ δοῦπον ἄρματόκτυπον ἀκούειν κῦν ἐν ὕπνοις,
 οὐδὲ τῆς σάλπιγγος βοᾶς τῆς πολεμιστηρίας,
 οὐ λαλαγὰς ἀρεϊκάς, οὐ κέλαδον κακόθρουν,
 τρυφαῖς ἐσχόλαζεν αἰεὶ καὶ λιπαραῖς τραπέζαις, P 123
- 6045 καὶ γυναιξὶν ἐπέχειρεν ἀσέμνοισι δρχηστρίσι,
 φιλαύλοις φιλοποιίγμοσι φιλοκιθαριστρίαις,
 καὶ ταῦτα παλαιόχρονος πέμπελος ὦν τριγέρων.
 ψυχὴν δὲ δειλοκάρδιον καὶ τρομαλέαν ἔχων
 ἀπὸ ψιλῆς διαβολῆς τοὺς πλείους ἀπετύφλων,
- 6050 ὥς δῆθεν ὑπορύττοντας δόλους ἀποστασίας.
 ἐπὶ δυοὶ τὸν βίον δὲ σαλεύων θυματράσι,
 καὶ πρὸς τινων ἐκδιδαχθεὶς ὥς μετ' αὐτὸν τὸ κράτος
 εἰς Ῥωμανὸν φοιτήσκειν, ἕνα τῶν τῆς συγκλήτου,
 ἐπίκλην Ἀργυρόπουλον, βιάζεται τὸν ἄνδρα
- 6055 τὴν ἄλογον καὶ γαμετὴν τὴν πρὶν ἀποβυλίσθαι
 καὶ συζυγῆναι τῇ Ζωῇ τῇ πορφυροβλαστήτῃ. B
 καὶ ταῦτα διαθέμενος μεθίσταται τοῦ βίου,
 βραχὺ τῆς αὐτοκράτορος ἀρχῆς παραπολεύσας,
 καὶ χρόνους δύο μύναρχος δειχθεὶς αὐσονοκράτωρ.
- 6060 Καὶ Ῥωμανὸς ἐγκάθεται τοῖς βασιλεῖσι θρόνοις,
 ἀνὴρ σοφὸς, θεοσεβής, ἐμμελετῶν τοῖς θεοῖς
 καὶ βίβλοις χαίρων τὰ πολλὰ καὶ στάσει παννύχοις·
 ὃς ἄγων μεγαλοπρεπῶς τῇ θεοτόκῃ κόρῃ

6042 τὰς R πολεμιστηρίου M 6043 θόρυβον M 6046 καὶ
 φεύλοις M 6049 ἄνδρας M 6055 αὐτὴν M 6061 θεο-
 φιλῆς M τὰ θεῖα M

quidem sustinebat, curruum strepitus ne per somnum quidem audire, bellicae tubae clangores, voces et tumultus Martios ferre non poterat, voluptatibus lautisque mensis perpetuo deditus, ac delectationem capiens ex consuetudine impudicarum muliercularum, saltatricum, tibicinarum, ridicularum, citharistiarum, tametsi iam decrepitis senex foret. idem formidoloso corde praeditus nuda et levi plerumque calumnia perpellebatur ut complares oculis spoliaret tanquam fraudes defectionis occulte struentes. cum filias tantum duas haberet deque illis sollicitus esset, ac monitus a quibusdam foret imperio post ipsum quendam ordinis senatorii virum, cui nomen esset Romanus, cognomentum Argyropulus, potiturum, vi hominem adegit ut uxore prima repudiata Zoen filiam suam in purpura natam matrimonio sibi iungeret. atque his ita constitutis et ordinatis vitam cum morte commutavit, cum perpusillo tempore, solo nimirum biennio, rebus praeuisset.

Inde Romanus in solio regio collocatur, vir sapiens, religiosus, divinas res studiose pervestigans, libris plerumque se oblectans, et nocturnae Const. Manasses.

- ἀνεδομήσατο μονήν ἣ Περίβλεπτος κλήσις.
 6065 καὶ τοίνυν ἡ βασίλισσα νεότητι σφριγῶσα
 καὶ σφαδασμοῖς σωματικοῖς περιθερμαινομένη,
 καὶ βλέπουσα τὸν Ῥωμανὸν καθ' ἑαυτὸν βισύντη
 C καὶ μηδὲ μιμησκόμενον ὥς δέδεται γυναιρ
 καὶ συνοικοίῃ γυναικί, καὶ ταῦτα νεαζούσῃ,
 6070 φαύλαις τίσιν καὶ σοβαραῖς ἐννοαῖς ἐσοβείτο.
 ἦν δέ τις καλοπρόσωπος εὖοπτος νεανίας·
 ὄνομα τούτῳ Μιχαήλ, γένος ἐκ Παφλαγόνων.
 ἐκείνῳ δὴ τῷ Μιχαήλ τῷ χαριτοβλεφάρῳ,
 τῶν ἀνακτόρων ταῖς ἀδλαῖς ἐμπεριστρεφομένῳ,
 6075 ἡ βασιλὶς ἐρωτικὸν ἐπιβαλοῦσα βλέμμα
 καὶ τοῦ προσώπου τὰς ἀγὰς ἰδοῦσα καὶ τὸ κάλλος
 (ἦν γὰρ τρυφεροπάρειος, εὐχρυνύστατος, χαρῆεις,
 κατάλευκος, ἐξέρυθρος, ἔρωτος σιάζων δρόσους)
 ἐρωτικῶς ἐμήνυτο, καὶ συνεχῶς ἐτρέγα
 6080 ἐκ τῶν προσώπων Μιχαήλ τὰ τῶν χαρίτων ῥόδα.
 D καὶ δὴ ποτε τῷ Ῥωμανῷ τῷ βασιλεῖ τὴν σάρκα
 ψυχαγωγοῦντι τοῖς λουτροῖς καὶ παραμυθουμένῳ
 ἄνδρες τινὲς χαιρομυσεῖς φονίως ἐμπεσόντες
 ἀπάγχουσιν ὥς δράκοντες ἐμφύοντες τῷ τραχήλῳ,
 6085 οὐκ οἶδα πῶς εἰς τὸ κακὸν ἡ πόθιν προαχθέντες,
 εἰθ', ὥς φασι, καὶ τῆς Ζωῆς εἰς τοῦτο συμπαραιτούσης,
 ἡ συνειδυίας μηδαμῶς (οὐδὲ γὰρ ἔχω λέγειν),
 6070 μοχθηροῖς R 6083 χιρομυσεῖς MR, χαιρομυσεῖς A
 6086 συννυσάσης R

nis stationibus. virgini deiparae delubrum magnificentissimum existit, quod Peribleptae sive spectatissimae templum nuncupant. caeterum imperatrix aetate vicens et tentationibus corporeis incalescens, ac Romanum interea videns suis intentum rebus vivere, qui mulieri se tantum non recordaretur, et quidem iuveni, pravis et improbis quibusdam cogitationibus mire discruciabatur. erat autem quidam adolescens forma venusta et elegante, nomine Michaelus, patria Paphlago, in quem versantem in aula coniectis imperatrix oculis, animadversoque vultus splendore ac gratia (genas enim delicatulas et teneras habebat, colore praeditus optimo, venustus, cute candida, rubicundus, meros amoris rores stillans) non solum exardecebat, verum etiam cum eo consuetudinem habebat, et oculos suos frequente Michaeli contuitu pascere solebat. tandem aliquando Romanum imperatorem balneis se recreantem ac foventem adorti viri quidam facinorosi, draconum ritu collum eius constringentes, suffocarunt, incertum quo pacto et per quos ad hoc scelus impulsī, vel annuente, cum vulgo perhibent, Zoe, vel prorsus ignara:

- ἔτη δὲ πέντε ἡμῶν κρατήσαντα Ῥωμαίων.
 τοιοῦτω τρόπῳ τῆς ἀρχῆς μεθίσταται καὶ βίου.
 6090 Τοῦ Ῥωμανοῦ δὲ τὴν ζωὴν τὴν κάτω λειοπότος
 ὁ Μιχαὴλ ἀρχηγεῖ καὶ δράττεται τῶν σκήπτρων,
 ὁ πρὸ βραχέος ἀφανής, ὁ ταπεινὸς τῷ γένει,
 τοῦτον μισθὸν εὐρύμενος τῶν μοιχιδίων λέκτρων.
 ἦν δὲ καλὸς ὁ Μιχαὴλ οὐ μόνον τῷ προσώπῳ,
 6095 ἀλλ' ἐλαμπε καὶ χάρισιν ὧς ἀρεταὶ γεννώσι,
 αἱ τῆς ψυχῆς στολιστρὶαι καὶ τοῦ νοῦς λαμπάδες.
 συνίει γὰρ ὡς συνετὸς καὶ καθ' αὐτὸν ἐσκόπει
 ἐξ οἷας ταπεινότητος ἔπη πρὸς βασιλείαν,
 ἐξ ὧας τῆς φανλότητος εἰς οἷον ὕψος ἤρθη.
 6100 ἔντεῦθεν ἦν εὐέντεκτος, ἄνυφος, μετριόφρων,
 καμπτόμενος εἰς ἔλεον, οἰκτείρων δυσπραγοῦντας,
 ψυγαγωγῶν τοὺς ἐνδεεῖς, ὀλβίζων τοὺς ἀπόρους,
 καὶ τοὺς ψυγέοντας τῷ κακῷ τῷ τῆς ἀχρηματίας
 ἀναζωῶν καὶ ζωπυρῶν καὶ συντηρῶν καὶ θάλλων,
 6105 καὶ χρυσορείθροις νόμισιν ἀρδεύων τοὺς διψῶντας.
 οὐδεὶς αὐτὸν θεώμενος ἀπῆι δακρυχέων,
 οὐδεὶς δὲ λιταζόμενος ὤχετο σχετλιάζων.
 ἀλλὰ γὰρ ἐσπαράττετο νόσῳ δυσφορωτάτῃ,
 ὡς ὁ Σαουλ τῷ ποτηριῷ πνευμῶ τοῦ δαιμονίου,
 6110 καὶ τὴν ζωὴν κατώδυνον εἶχε καὶ κινδυνώδη,
 εἴτ' οὖν ὑλαίων ἐκ βρασμῶν θολοῦμενος καὶ πύπτων,

v. 6088 om R 6092 καὶ τ. M v. 6099 om R 6106 ἀπῆι —
 λιταζόμενος om M

nihil enim hic quod dicam habeo. sic ille vitam et imperium reliquit,
 ante eo quinquies cum sex mensibus potitus.

Extincto Romano Michaelus imperare cepit, paulo ante obscurus
 ob generis humilitatem, mercedem hanc furtivae consuetudinis nactus.
 erat autem Michaelus non forma solum praestante, verum etiam virtutem
 deus fulgebatur, quae animi sunt exornatrices ac mentis facies. nam uti
 vir prudens intelligebat ac secum ipse considerabat ex quam humili sorte
 maximam ad sublimitatem pervenisset. propterea facilis ad eum pate-
 bat aditus, hominem fastus expertem, modestum, ad misericordiam pro-
 ducens, miserantem calamitosos, egenos sublevantem, pauperes beantem,
 ab inopiae gelu laesos vicissim quasi calefacientem et foventem, sitien-
 tes aureo potu rigantem. nemo in conspectum eius admissus lacrimans
 abibat: nemo petens aliquid aegro discedebat animo. sed enim gravis-
 simo quodam morbo laborabat, ut Saulus olim, a gemio malo vexatus;
 quo fiebat ut vitam calamitosam et periculis obnoxiam ageret, vel cor-

- εἴτε βιαίῳ κολαστῇ δαίμονι προσπαλαίων.
 πολλάκις γάρ τοι κατὰ γῆς ἄφρωνος ἐρριπτεῖτο,
 ἀφρὸν ἐμῶν τοῦ στόματος, σείλον ἀποβλύζων,
 6115 τὰ χεῖλη μελαινόμενος, τὰς κόρας διαστρέφων,
 φθοργὰς προπέμπων δυσηχεῖς ἀσήμους προβατώδεις,
 καὶ μὴ τινες ἐντύχοιεν ἀρήγοντες τῷ πάθει,
 τειχοκρουστῶν τὴν κεφαλὴν καθάπερ ἄλλοτριαν.
 C ἀπὸ τοιοῦτου πτώματος πολλάκις ἀνασφίλας
 6120 θερμότερος ἐγίνετο τῆς ἀρετῆς ἐργάτης,
 καὶ πλέον ἐπεμέλετο τῆς ἔνδον εὐεξίας,
 καὶ τὴν μονάστριαν ζωὴν μᾶλλον ὑπερεδῆμα.
 ἦσαν δ' αὐτῷ ταυτόαιμοι κακὰ τῶν αὐτῶν σπερμάτων
 ἄνδρες φανλότροποι τινες, κηφῆνες ἀρπακτῆρες,
 6125 ἄνθρωποι δυσανάγωγοι, κτηνώδεις, κακοήθεις,
 καὶ τί γὰρ οἱ βοῦθρέμμονες, χοιρόβιοι, βουζύγαι,
 ἄνδρες προβατοθρέμμονες, ἀπόζοντες τοῦ γράσου,
 καὶ πρινοκάρπων φροντισταὶ καὶ τῶν δρυοβαλάνων;
 τοιούτων οὖν τῶν ἀδελφῶν ὄντων τοῦ βουσιλέως
 6130 καὶ τοῖς κακοῖς ἐπρώτευν ὁ καὶ τῷ γένει πρῶτος,
 D ἐκτετριμένος πρὸ μακροῦ τοὺς παιδουργοὺς κυλίνδρους,
 ἄνθρωπος κακουργότροπος, σκυῖός, ῥυπαρογνώμων,
 ὃς σχῶν τὴν ἐπιμέλειαν τῶν γηροκομουμένων
 καὶ τᾶλλα πάντα τῆς ἀρχῆς ἦγεν ἄνω καὶ κάτω
 6135 καὶ τοῦ κρατοῦντος ἄντικρυς ὤπτο λεοντοκόμος.
- 6114 συνέλες AR ἀπολύων M 6116 δυστογῆς M
 6117 ἀρήξοντες R 6120 ἐγίνετο M 6123 αἱμάτων M
 6124 φανλότατοι M 6126 οἱ] οὐ; βουζύγοι M 6132 κα-
 ρεγότατος A

poris succussionibus hominem perturbantibus et prosternentibus, vel gravi scelerum vindice genio cum ipso collectante. quippe frequenter amissa voce humi collabebatur, ore spumam salivamque copiosam reiciens, et labris nigricantibus, oculis distortis sonos quosdam horribiles obscuros ac brutos emittens. quodsi aliqui opem laboranti non ferrent, caput suum tanquam alienum parietibus allidebat. quoties malum non-nihil remittebat, longe acrius et ardentius virtuti studebat, internamque valetudinem curabat, solitariae vitae cupidissimus. habebat autem fratres viros improbos, fucos rapaces, intractabiles, belluinos, insolentes; qui apud porcos aetatem exegerant et bubulci opilionesque fuerant, hircum redolentes, glandium et aliorum silvestrium fructuum collectores. et horum princeps sceleribus erat is qui etiam aetate reliquos antecede-bat iamdudum castratus, vir moribus nequissimis, ferox, sordidus, praefectus iis aedibus in quibus senio confecti curabantur; qui sane imperii negotia sursum deorsum volutabat, et imperatorem ita tractabat ut bel-

- οὗτος οὖν πείθει Μιχαὴλ εἰσποίητον γενέσθαι
 νιδὸν τὸν ἀδελφόπαιδα Ζωῇ τῇ βασιλίσσει.
 ἦν ταῦτα καὶ τοιαῦτα μέν, τὰ δ' ἐφεξῆς ὅποια;
 ὁ βασιλεὺς τὸν Μιχαὴλ (οὕτω γὰρ ἐκαλεῖτο)
 6140 τῇ γαμετῇ παιδοθετεῖ, καὶ Καίσαρος στεφάνῳ
 τὸν κτηνωδέστατον κοσμεῖ, τὸν ἄντικρυς χοιρώουν.
 αὐτὸς δὲ συμπνιγόμενος τῷ πάθει τῷ συμφύτῳ
 καταστολὴν ἐνδύεται κρείττονα πορφυρίδος,
 τοῦ πνεύματος τῷ μέλυνι τοὺς πέπλους μεταβάψας, P 125
 6145 καὶ τῇ γαλήνῃ προσδραμὼν ἐκ πολυσάλου βίου,
 ἐφ' ὅλοις ἔτεσιν ἐπὶ τῆς βασιλείας ἄρξας.
 Ἐντεῦθεν ἡ βασιλισσα φροντίζει τῶν τοῦ κράτους,
 καὶ τὸν ἀνδραδελφόπαιδα τὸν Μιχαὴλ ἐκείνον
 τοῖς τῶν ἀνύκτων οὐ καλῶς κατακοσμεῖ συμβόλοις,
 6150 ἄνθρωπον κακοδαίμονα, χοιρώδη, προβατόνουν,
 καὶ φύσει μὲν εἰσφέροντα σκαιότητος συμφύτους,
 τῆς δὲ νεότητος αὐτὸν εἰς πλεόν ἐκτρεπούσης
 ἀποκτυσιῆρα χυλινῷ πῶλον παριζηλοῦντα, B
 καὶ πωλικὰ σκιρτήματα καὶ λακτισμοὺς ἀτάκτους
 6155 ἀντιφιλοτιμούμενον τῇ θηλασίῃ θρέπτει
 μετὰ τὸ σπάσαι τῆς θηλῆς καὶ τῆς τροφῆς εἰς κόρον.
 κἀνταῦθα μόνον ἡ Ζωή, τὸ τῆς πυρφύρου ἔργος,
 ἡγήνησεν ἀγνῆμα θάλαμους πολλὰς κεράσαν,
 ὅτι τὸν ὄφιν ἔθαλπεν ἐγγύστριον τιθεῖσα
- 6138 ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα AR 6143 κρείττονος M v. 6146
 om R 6147 τὰ M 6150 κακομήχανον R χειρόνον M
 6151 συμφύτους A 6152 αὐτοῦ A 6156 τῆς τροφῆς καὶ
 τῆς θηλῆς R

has suas leonum curatores solent. hic etiam auctor fuit ut Michaelus quidam, imperatoris ex sorore nepos, ab imperatrice Zoa adoptaretur. igitur imperator hunc quidem adoptandum dat coniungi, et hominem plane brutum ac porco similem Caesaris corona cingit: ipse vero morbo con-
 sucto pressus indumentum purpura melius, vestitum scilicet nigrum ac spiritualem, pro turbulenta vita tranquillitatem amplexus, sumit, cum in imperio septem annos exegisset.

Secundum haec gubernationis curam in se transfert imperatrix, et mariti sui nepotem ex sorore Michaelum non recte signis imperatoriis exornat, hominem diabolicum, belluinum, a natura proclivem ad quaevis facinora, et ob inventutis insolentiam pullo consimilem frenum respuenti, et insultus ac recalcitraciones petulantes ei pro nutritionis praemio reddenti quae ipsum velut uberibus suis aluerat, posteaquam scilicet mammam eius suxisset et ad satietatem ab ea pastus fuisset. atque hac quidem in parte nata in purpura Zoe commisit ex ignoratione

- 6160 καὶ βασιλείας τὸν μαστὸν τῷ δράκοντι κυρεῖχεν.
 ἐπεὶ γὰρ ἐπελάβετο πραγμάτων τηλικούτων
 ἄνθρωπος νέος, ἄβουλος, ἀγέρωχος, αὐθάδης,
 ὥς οἶνος νεοπάτης ὄβριζων καὶ καγλάζων,
 τῆς τύχης τὴν εὐμένειαν οὐκ ἔσχυσε βασιτάσσει,
 6165 κἀντεῦθεν εἰς βαθύκρημον ἐξεκυλίσθη χάος·
 μόλιβδος γὰρ βαρύφορτος, φασὶν, εὐήμερια,
 κἂν οὐκ ἐντύχη κραταιῷ τῷ φέροντι τὸ βάρος,
 C κύμβαχον ῥίπτει κατὰ γῆς ἐκείνον καὶ συμπνίγει.
 καὶ πρῶτα μὲν τοὺς τῆς ἀρχῆς προάρχοντας καὶ προβούλους
 6170 βαρβαρικῶς ἐκόλαξε τὰ παιδογόννα τέμνων,
 ὥστε πολλοὺς ἀμείψαντας τὴν τῶν ἀφρόνων φύσιν
 ἡμιανθρώπους γίνεσθαι καὶ μὴ γνωστοὺς τῇ φύσει.
 οὕτως εὐθὺς ἀπὸ γραμμῆς πρώτης κακὸς ἐφάνη·
 τοὺς γὰρ πονηρογνώμονας καὶ κακεντρεχεστάτους
 6175 ἐπὶ μιᾷ, ὥς λέγουσιν, ἡμέρας γνώσεται τις.
 ἔπειτα προσλαβόμενος νηπιοβούλους παῖδας
 καὶ πρωτοβούλους χρώμενος νήπιος τοῖς νηπίοις,
 καθάπερ πρὶν ὁ Ῥωβόαμ ὁ Σολομῶντος γόνος,
 τὰς βασιλίσσας ἐξωθεῖ Ζωὴν καὶ Θεοδώραν,
 D 6180 καὶ νησιώτιδας αὐτὰς θέμενος ἀποκείρει.
 ὅπερ δεινὸς ἐξῆγειρε φλοίσβους τῷ ταλαιπώρῳ,
 ὥς ἄνεμος ἐπιπесὼν θυλάσση σκαφηπλόῳ

6160 μᾶζον M 6163 ἐμβρύζων καὶ κογλάζων M 6166 βα-
 θύφορτος R 6168 συνερίβει AM 6169 πρῶτα μὲν οὖν AR
 6170 ἐκόλασε M 6171 ἀλλάξαντας M 6172 τὴν φύσιν A
 6175 ἀπὸ A 6182 σκαφοκλώφ R, σκαφοκλώτφ A

quiddam quod aerumnarum ei variarum origo fuit; quae nimirum ser-
 pentem in sinu suo foverit et imperii mammam draconi praeberit. etenim
 posteaquam tantarum rerum administrationem aggressus est homo iu-
 venis, expertus consilii, ferox, contumax, musti recentis in morem fervens
 et ebulliens, fortunae propitiae benignitatem ferre non potuit, ideoque
 confusum ac profundum in praecipitium prolapsus est. nam prosperitas
 est, ut aiunt, consimile quiddam gravi plumbo; et si hominem robustum
 non nanciscatur, qui oneri ferendo par sit, pronum in terram praecipitat
 et proterit. primam igitur Michaelus imperii proceres et consiliarios
 principes barbaricum in morem genitalibus exsecis multavit, quo facto
 a prima quasi linea se improbum declaravit: quippe sceleratos homines
 et ad malitiam sollertes vel uno quis die, cum dici consuevit, agnovit.
 deinde iuvenibus puerilia consilia suggerentibus adiunctis sibi ac primo-
 rum in consiliariis numerum relatis, perinde ac Roboamus olim So-
 lomonis filius sese gerebat, Zoen et Theodoram reginas eiecit et raras
 quandam in insulam relegavit. ea res gravissimas misero turbas dedit.

- καὶ κάτωθεν ἀπὸ μοχλῶν αὐτὴν ἀναμοχλεύσας.
 τότε παρῆν κατανοεῖν ἕξ ἐναργῶν πραγμάτων
 6185 ὁποῖον πλῆθους εὐνοία περὶ τὸν εὐεργέτην,
 καὶ πόσα σθένει κοίρανος ἄρχων στρατάρχης κρῆτωρ
 πατὴρ στοργὴν κατυπλουτῶν περὶ τοὺς ὑπὸ χεῖρ
 καὶ παρ' αὐτῶν φιλούμενος καθάπερ ὑπὸ τέκνων.
 ἐπεὶ γὰρ ἤνωτίσματο τὸ πλῆθος τὰ τοιαῦτα,
 6190 ὥς τὰς ἀνάσσεις ὁ κρατῶν ὑπεροφίους θείη,
 ὥς τρίχας σφῶν ἀκουσῶν ἀποθερίσοι βίη, P 126
 ὥς τὰς ἐσθῆτας τὰς αὐτῶν εἰς μέλαν μεταχρώσει,
 θυμοῦ καχλάζει τῇ πυρᾷ, λίθους εὐθὺς ἄρπάζει,
 ξύλα καὶ πᾶν τὸ προστυχόν, βώλους, κορύνας, ξίφη.
 6195 ὥπλιστο καὶ τὰ γύναια κερκίσιν ὥσπερ λόγχαις,
 καὶ σὺν κραυγῇ καὶ λαλαγῇ πρὸς τὸν κρατοῦντα τρέχει,
 τὰς βασιλίσσας ἐκζητοῦν ὅλαις χερσὶ καὶ γνώμαις,
 καὶ βλασφημοῦν τὸν Μιχαὴλ βουῖς ἀγριοθρόοις.
 τότε δὴ τότε τρομερὰ λαλῖνα καθωρᾶτο
 6200 δράκων ὁ πρὶν βλοσυρωπός, ὁ λέων χαμαιλέον.
 τοῦ θράσους καθυφίησι καὶ τῆς ἀλαζυνείας,
 καὶ γοργοπλόοις σκάψουσιν ἄγει τὰς βασιλίσσας,
 καὶ πάλιν ἀποδίδωσιν αὐταῖς τὴν κρατορίαν B
 τὴν ἐκ προγόνων προσγενῆ, τὴν ἐκ τῶν ἐπιπάππων.
 6205 πλὴν ἀλλὰ πάλιν ἡ πυρὰ τῆς στύσεως ἀνῆπτο,
 πάλιν ἀνερχομένη κατὰ τοῦ καταπτύστου.
- 6185 ὁποῖα M ἀρχηγέτην MR 6186 πόσῃ M στρατάρχης R,
 στρατάρχων M 6187 κατακατῶν R ὑποκείρου R 6190 θύει R
 6191 ἀποθερίσας M 6193 λαμβάνει M 6198 φωναῖς AM
 6199 λαγῶδες M

non aliter atque si ventus in mare incumbens totum ab imo commoveat. animadvertere tum erat ex certis rerum argumentis quanta res sit benevolentia plebis erga principem, et quantae sint eius vel regis vel magistratus vel bellici ducis vires, qui animo erga subditos paterno affectus est et vicissim ab eis tanquam liberis suis diligitur. posteaquam enim auditione populus ea quae gesta fuissent accepisset, nimirum reginas ab imperatore solum vertere iussas, invito raras, nigris vestibus indutas, ingenti furore percitus mox lapides, ligna, quasvis res semet offerentes, glebas, clavos, gladios corripit, ipsis etiam mulierculis radios hastarum armorumque loco usurpantibus. deinde magno cum clamore ad imperatorem currunt, manibus et animis reginas ab eo repetentes, et ipsum Michaelum vocibus immanissimis conviciando proscindentes. illa vero prius draconi terribili et leoni similis, nunc instar leporis feminae vel chamaeleontis formidolosus conspici, de ferocia remittere, celeribus navigiis reginas adducere, gubernationem et imperium eius avitum patrum-

- καὶ τοῖνον ἄφυκτον ἰδὼν ὁ κάκιστος τὴν βίαν,
καὶ πάντοθεν κυκλούμενος ὡς ἄρκτος ὑπ' ἄρκυν,
πειρᾶται τάχα τὴν ζωὴν κλέψαι ποσὶ θυγάσι,
6210 καὶ δραπετεύει λαγῶδες, εἴποι τις ἄν, εἰς πέτραν,
καὶ τράπεζαν τὴν μυστικὴν καταφυγὴν ποιεῖται.
ἀλλὰ τὸ πλῆθος ἐκκαυθὲν καθάπαξ εἰς μανίαν
αὐτὸ τὸ πῦρ, ὡς ἔοικεν, ὑπερνικᾷ τὸ βρέμον·
ἔνδον καὶ γὰρ τῶν ἱερῶν ἀδύτων εἰσδραμόντες
C 6215 ἐκεῖθεν ἀφαρπάζουσι τὸν τάλανα βοῶντα
σὺν στεναγμοῖς καρδιακοῖς, σὺν δάκρυσιν ἐνθέρμοις,
καὶ κόρας ἐξορύττονσιν αὐτοῦ ταῖς μαχαίραις.
καὶ σὺν αὐτῷ τὸν δυσσεβῆ πατράδελφον τυφλοῦσι,
ἄνθρωπον δύστροπον, σκαιόν, κάκιστον, παντορέκτην,
6220 μῆνας οὐ πλέον τέσσαρας γευσόμενον τοῦ κράτους.
καὶ πάλιν αἱ βασιλισσαι τὸ στέφος ἀναδοῦνται,
καὶ πάλιν τὴν πατρόπαππον ἀρχὴν κατακλροῦνται.
τῆς ζάλης δὲ τῶν πειρασμῶν ἀπειλαθείσης πόρρω,
ἔπνευσε ζέφυρος ἡδύς, ἐγέλασεν εὐδία.
6225 Ἄλλ' ἡ βασιλισσα Ζωὴ τὸ τῶν Ῥωμαίων κράτος
κράτορος ἀρρενόφρονος χρηΐζειν διεγνωνκυῖα,
καὶ παίδων δὲ διαδοχῆς καὶ τοκετοῦ δεψῶσα
D καὶ γλιχομένη τεκνονργὸς ἀκοῦσαι παιδομήτωρ
(ὑπὸ δυοῖν γὰρ κοπετοῖν ὡς δένδρον ποτισθεῖσα

6208 ἄρκτος M	6209 κλέψαιτο τῇ θυγάδι M	6210 ἐν πύ-
ργῇ A	6212 πολλάκις M	v. 6220 om R
τος M	6223 γὰρ AR	ἀπειλαθείσης A
6229 ἀπὸ R	τοκετῶν R,	κηκευτῶν A
		6221 κρά-
		6227 τῇ M

que restituere. nihilominus de integro fax seditionis accensa fuit adversus hominem abominandum. quapropter inevitabili vi perspecta, cum instar ursi a canibus cincti se undique circumdatum cerneret, vitam fuga conservare nititur, et quod vulgo dici consuevit, lepus ad rupem sese proripit, ad mensam mysticam perfugii loco tendens. verum populus saepe numero ad furorē usque accensus ignem ipsum vincere solet. nam cum intra ipsa adyta sacra cursu perrupissent, inde miserum avellunt, et clamanti gementi lacrimanti oculos novaculis eruant, eadem poena etiam patruo ipsius irrogata, qui vir erat moribus improbis, nequam, sceleratus, omnium appetens. imperii gustum non ultra 4 menses percepit. secundum haec rursus imperatrices administrationem rerum in sese recipiunt, et traditum a maioribus imperium usurpant. quare procul expulsa vexationum tempestate, iam dulcis favonius spirabat, et serenitas quaedam suaviter ardebat.

Caeterum regina Zoe cum statuisset imperium Romanum virilis imperatoris opera indigere, simulque successores ex se natos consequi ca-

- 6230 ἄγχιος ἐκινδύνειν, ἄφιλος, αὖτος μένειν),
 ἄνδρα τινὰ χαρίεντα τοῦτομα Κωνσταντῖνον
 Λεσβόθεν μεταπέμπεται σκάφεισι λαιφοπτέροις,
 ὃν Μονομάχον ἔλεγον ἐκ πατρεπωνυμίας.
 καὶ γὰρ καταδεδίκαστο ταύτην οἰκεῖν τὴν νῆσον
- 6235 ἔπὸ τοῦ πρώτου Μιχαὴλ τοῦ βεβασιλευκότος,
 κατ' ἄλλους μὲν ὡς τὴν ἀρχὴν πειρώμενος ἀρπάζειν
 (ἄνδιχα γὰρ ἐκράτησαν αἱ περὶ τοῦτου φῆμαι),
 ὡς ἄλλοι δὲ τινὲς φασιν, οἷς ἀψευδὴς ἡ γλῶσσα,
 ὡς συμφθαρεῖς ἐρωτικῶς Ζωῇ τῇ βασιλίσσει.
- 6240 τὴν Λέσβον οὖν κατακρίθεις οἰκεῖν ὁ Κωνσταντῖνος,
 καὶ κινδυνεύσας παρ' οὐδὲν σβεσθῆναι καὶ τὰς κόρας, P 127
 αἰφνης πεσόντος ἔμπαιεν τοῦ κύβου τοῦ τῆς τύχης
 καὶ τῶν δοτράκων τῶν αὐτῆς ἄλλως μεταρριφέντων
 αὐτὰναξ ἀνυδείκνυται, δεσπότης ὁ πρὶν δοῦλος,
- 6245 αὐταρχος ὁ κατάκριτος καὶ κράτωρ ὁ δεσμώτης,
 καὶ τὴν βασιλίσσαν Ζωὴν νυμφεύεται πρὸς γάμον.
 οὕτως ἀσάδμητός ἐστι τῶν γηγενῶν ὁ βίος·
 οὕτω πραγμάτων ὁ τροχὸς ἄνω καὶ κάτω τρέχων
 κυλινθεῖ πάντα τὰ θνητὰ καὶ φύρδην μετατρέπει.
- 6250 αἱ φῆμαι δὲ μορφάζουσι τοῦτον τὸν Μονομάχον
 τῶν μὲν μαχίμων ἁδαῇ καὶ τῆς ὀπλοφορίας,
 τὰ δ' ἄλλα μεγαλοπρεπῇ, φιλόδωρον, ἄστεϊον,

6240 οὗτος AR
 κινεῖται R

6243 μεταρριφέντων M
 6248 τρέχει M

6244 ἀποδεί-

6249 δεινὰ M

peret (quippe tametsi cuiusdam arboris instar a duobus hortulanis rigata fuerat, tamen periculum erat ne absque germinibus et foliis arida maneret), elegantem quandam virum, cui Constantino nomen esset, Duellatori cognomentum paternum, e Lesbo celeribus navigiis arcessivit. nam relegatus in hanc insulam fuerat a Michaelo, qui non ita pridem regnaverat, propter imperii cupiditatem, quod ad se rapere conatus fuerat, uti nonnulli tradunt (diversi enim hac de re rumores emanarunt), affirmantibus aliis, quorum aliena putatur a mendacis lingua, propter occultam cum imperatrice Zoe consuetudinem exulatum abire iussum in eam quam diximus insulam, cum parum abfuisset quin oculos etiam amitteret. nunc autem contrariam in partem lapsa fortunae tessera, et aliter conversis quasi testis illius, imperator et rerum dominus renuntiatus est, qui antea conditione servus erat et exilio multatus et in custodiam datus. neque multo post Zoen imperatricem matrimonio sibi iunxit. ita nimirum versatur in incerto vita mortalium: ita rerum humanarum rota sursum deorsumque currens omnia volutat, et confuse invertit. accipimus autem fama Duellatorem hunc rerum quidem militarium fuisse pror-

- λαμπρόψυχον, φιλόκοσμον, ἐπιεικὴ τὸς τρόπους,
 B φιλοδωρίας θάλασσαν, λίμνην ποτιμωτάτην,
 6255 ἐξ ὧν ἀπήλαυσαν πολλοὶ χευμάτων καλλιχευόντων,
 ἐξ ὧν ἀπήντησαν πολλοὶ νάματα ζωοτρόφα·
 τὰς φλέβας γὰρ ἀπανταχῇ διακρουνίσας ὤφθη,
 χρυσοδίνης Πακτωλός, Νεῖλος ἀργυροχέυμων.
 ἐπέγνων τούτου καὶ λαοὶ παλάμας φιλοδώρους,
 6260 ἐπέγνων τούτου καὶ ναοὶ τὰς φιλοκόσμονας χεῖρας.
 οἱ πένητες ἐξέπιον ἤντησαν, ἀλλ' ἕς κόρον·
 πᾶν τέμενος ἀπήλαυσεν ἀρδείας χρυσορείδρου.
 οὕτω κοινὸς ἦν ποταμός, ἀπανταχοῦ λιμνάζων·
 ἐκένου γὰρ τῶν δωρεῶν ἀφθονοχότους χύσεις
 6265 ὡς εἰς ἀτρήτους ἀγωγὸς τοὺς καταπονομένους.
 C καὶ Ξέρξης μὲν ὁ σοβαρὸς ἐκείνος ὁ Περσάρχης
 ὑπὸ καλὴν πλατάνιστον ἀνακλιθεὶς ἐν θέρει
 κόσμοις ἀνύχοις τὸ φυτὸν ἀντίφιλοτιμιεῖτο·
 τοῦ δὲ καὶ πέτραι καὶ φυτὰ καὶ νῆσοι καὶ λειμῶνες
 6270 χάρισιν ἐπιάνθησαν εὐδρόσοις ἀειρύτοις.
 οὕτω μεγάλην τὴν ψυχὴν, οὕτω πλουσίαν εἶχε.
 κἄν γινῶναι θέλῃ τις αὐτοῦ τὰ τῆς λαμπροψυχίας,
 ἢ λαμπροδόμητος μονὴ πιστώσεται τὸ πρᾶγμα,
 ἦν ἐκ θεμέθλων ἡγερειν, ἀπὸ ριζῶν ἐσχάτων
 6275 τῷ θεῷ χριστομάρτυρι τῷ τροπαιοφοροῦντι.
 ἀλλὰ γὰρ οὕτω τοῖς καλοῖς θάλλων ὑπὲρ τὰς κέδρους,

6257 τὸ βλεμμα A	6262 χρυσορείδρου AR	6263 ἀπανταχῇ A
6264 ἐκένου M	6266 καὶ] ὁ M	6267 καλὸν A
6269 λιμένες AR	6274 ἀπὸ βάθρων R	τῶν
πρώτων A	6276 καὶ M	λάμπων M

sus imperitum, caeteroqui vero magnificum, liberalem, urbanum, magnanimum, moderationis et acuitatis studiosum, ac praesertim ita munificum ut esse liberalitatis quoddam quasi mare videretur, cuius fructu multis frui contingit, emittentis quasdam quasi venas et scaturientis in morem auriferi Pactoli Nilique argentiflui. quippe munificas ipsius manus expertae sunt nationes integrae, templa, pauperes. erat enim fluvius ubique semet effundens, et munera copiosissime distribuebat in aerumnosos tanquam in tubulos et canales hanc perfossos. superbus quidem ille Xerxes, Persarum rex, cum aestivo tempore sub platano pulcherrima recubisset, arborem ornamentis inanibus vicissim cohonestavit: at huius imperatoris beneficiis continuis scopuli arbores insulae prata rigata sunt. tam magnum animum tamque locupletem habebat. quodsi quis eius magnificentiae cupit argumentum habere, fidem illi faciet domus illa splendidissime constructa de fundamento in honorem victoriosi testis Christi Gregorii. sed enim qui adeo fulgebat bonis

- οὕτω κομῶν ταῖς ἀρεταῖς ἀείφυλλος ὡς φοῖνιξ,
 ἄγαν πονηρῶς τῆς σαρκὸς εἶχε τῆς χωματίνης,
 ποδάγρας ταῖς βαρύντησιν ἐσφίγγετο τοὺς πόδας
 6280 ὡς ποδοκάκαις ἰσχυραῖς, ὥσπερ ἀλυκτοπέδαις.
 καὶ τοίνυν διημέρειεν ἐν μαλακοῖς δεμνίοις
 παραμυθούμενος αὐτῷ τοὺς κατακόπους πόδας.
 ἐντεῦθεν ἀνερρώγησεν αὐτῷ πολυκυμίαι
 καὶ συμφορῶν καὶ πειρασμῶν ἄνεμοι κυματῖαι.
 6285 ἤκουσται πάντως ὁ δεινὸς ἐκεῖνος Μανιάκης,
 ἄνθρωπος γιγαντοπάλαμος, δξύχειρ, ἀνδροφόντης,
 θρασυσπλαγχνος, εὐκάρδιος, πνέων ὀργῆς ἐκθύμων.
 ἐκεῖνος τοίνυν ἡθροικῶς ἄνδρας ἀγχεσιμάχους,
 κορυνοφόρους, αἰχμητάς, ἄνδρας γιγαντοσώμους,
 6290 εὐαύξητον ἀναδρομὴν φέροντας τῶν σωμάτων,
 ὑπὲρ πλατάκων ὑδρηλῶν μῆκος ὠργνωμένους,
 ὡς νέφος ὑπὲρ κεφαλῆς ἔστη τοῦ βασιλέως
 παχύ, ζοφῶδες, θολερόν, μελάντερον καὶ πίσης,
 6295 ὄμβρους ῥαγδαίους ἀπειλῶν, οὐχ ὑδατίους ὄμβρους,
 ἀλλὰ ῥοῶς αἱματηράς, ἀλλὰ φονίους χύσεις.
 κατέλαβε τὰ φρούρια, κατέλαβε τὰς πόλεις.
 ἐπῆει βρέμων τῷ θυμῷ, φουσῶν ὑπὲρ Κενταύρους,
 ὡς Καπανεὺς μεγαλαυχῶν, κομπάζων ὡς Ἀνταῖος.
 καὶ τίς ἂν ἤλπισε φυγεῖν ἀπὸ κακοῦ τοσούτου;
 6300 ἀλλ' ὁ περιφρονούμενος ταῖς τοῦ Θεοῦ παλάμαις
 οὐ δειλιάσει γίγνεται, οὐ θῆρας ὑποτρέσει,

6282 αὐτοῦ M	6285 πάντα M	6286 γιγαντοπόλεμος M
6287 εὐκάρδιον ζέων ὀργῆς M		6289 θωρακοφόρος M
6291 δρυῖνών M	6294 ὑδατίους R	6297 ἀπῆει A, ἐπτόει M
6300 δορυφορούμενος AR		

supra cedros, et qui virtutibus florebat tanquam omnibus durans aetati-
 bus phoenix, corpore admodum erat languido et affecto: nam podagra
 laborabat, constrictis quasi per compedes quosdam pedibus. quamobrem
 in lecto decumbere coactus aegros et discruciatos pedes curabat. hinc
 tot in ipsum tempestates et aerumnæ sunt concitatae. notus est acerrim-
 us ille Maniacos, giganteum in morem bellicosus, manu promptus,
 caedibus gaudens, audax, fortis, animoso cordis impetu fervidus. is
 igitur cum egregias militum fortissimorum copias coegisset, quasi nubes
 quaedam horrida caput imperatoris operuit, quæ pluvias vehementes,
 non aquosas sed fluxus sanguinis minaretur. hinc castellis et oppidis
 captis ita fervens progrediebatur, Centauros insolentia superans, ut Ca-
 panæus magnifice se efferens, ut Antæus cum fastu se ostentans. et
 quis eiusmodi se malum evitaturum sperasset? enimvero quisquis dei ma-
 nibus custoditur, gigantes non formidabit, belluas non metuet, non fer-

- οὐδὲ τρομάσει σίδηρον οὐδὲ καμίνου στόμα·
 φέρει γὰρ σύμμαχον θεὸν ὑπὲρ παντάρβην λίθον,
 B ὑπὲρ τὸν περὶ Τήγρητι θεροδιώκτην Μίδαν.
 6305 ἐντεῦθεν ἥλιος φαιδρᾶς ἀνέτειλεν ἀκτῖνας,
 ἔλυσε τὴν σκοτόμαιναν, ἀπήλασε τὸ νέφος.
 ἔβλεψαν φῶς ἐλεύθερον ὁ βασιλεὺς αἱ πόλεις,
 ἐγένετο πλευρότρωτον τὸ δυσμενὲς θηρίον,
 καὶ πάντες ἤλυξαν αὐτοῦ τὰς ὠμοφάγους γνάθους.
 6310 καὶ πάλιν ὁ Τορνίκιος ἄλλο κακὸν ἀνέφν,
 ἄλλο θηρίον Λαντὴλ ὁ προκατεῖδε πάλοι,
 πατοῦν τὰ πάντα καὶ λικμοῦν καὶ τοῖς ποσὶ συντρίβον
 καὶ τὰ καταλειπόμενα συνθλάττον τοῖς ὁδοῦσι.
 ἄλλὰ καὶ τοῦτον τάχιον ἀνῆρπασεν ἡ δίκη,
 6315 ἀφύκτοις βέλεσιν αὐτοῦ κατατοξευσάμενη
 καὶ τὸ θηρίον πλήξασα πληγὰς περιστερνίους.
 C καὶ τότε περιέλαβε τὸν κράτορα γυλὴν
 ἀτάραχος, οὐκ ἔχουσα κατάλειμμα χιμῶνος.
 ὥς δὲ κατήπειγον αὐτὸν αἱ παλμυναῖοι νόσοι
 6320 καὶ τὸν πηλὸν τοῦ σώματος ἡ φύσις ἐπεζήτει,
 τὰ κατὰ γνώμην θέμενος μεθίσταται τοῦ βίου
 ἔτεσι δυοκαίδεκα τὸ κράτος διιδύνας.
 Ὡς δὲ κατέλιπε ζωὴν τὴν κάτω Κωνσταντῖνος,
 πρὸς τὴν πορφυροβλάστητον εὐθὺς Θεοδώραν,
 6325 τὴν τῆς Ζωῆς ταυτόσπορον, τὸ κράτος μεταβαίνει

6302 τρομήσει M 6307 ἐβλεψε R φῶς ἀνέσπερον M, γῆν
 ἀννέφελον A 6310 ἐξέφν A 6313 συντρίβον AM 6314 ἀφῆρ-
 κασεν M 6315 αὐτοῦς M 6316 πληγαῖς περιστερνίοις M
 vv. 6321—23 om R 6325 αὐτόσπορον M

rum, non os ardentis camini timebit. magis enim habet opitulatorem deum quam Pantarbes lapis vel ferarum ad Tigridem persecutor ille Midas. post hasce turbas laetos sol vicissim radios emittit et illumem illam noctem atque nubem dissipavit, ut iam et imperator et urbes lucem caliginis expertem cernerent. quippe immanis illa bellua caesa est, et universi crudeles ipsius maxillas evitarunt. rursus autem aliud malum enatum est, nimirum Tornicius, alia bestia, quam olim conspexit Danielus, omnia proculcantem, comminuentem, pedibus atterentem et reliquias dentibus confringentem. verum hunc quoque vindicta citius telis suis inevitabilibus confixum abripuit. quo facto tranquillitatem nactus est imperator solidam et omnis tempestatis expertem. tandem gravibus morbis confectus, natura debitum suum exigente, rebusque suis ex animi sui sententia constitutis atque ordinatis, vitam cum morte commutavit, imperio duodecim annis administrato.

Constantino mortuo ad Theodoram Zoes germanam sororem, quae

- (ἡ γὰρ βασίλισσα Ζωὴ πάλαι προετεθνήκει),
 ἡ τῷ τοῦ κράτους πρὸς μικρὸν ἐπαναβῆσα δίφρῳ,
 καὶ μῆνας δέκα τῆς ἀρχῆς σὺν δύο βασιλεύσασα,
 καὶ τὴν ἀνάλυσιν αὐτῆς γνῶσα τὴν ἐκ τοῦ σκήνους
 6330 (ἦν δ' ὥς φασιν, ἀπείρατος σώματος ἑνπαρίας) D
 ἄνδρα τινὰ μικρόβιον πέμπειλον τρομαλέον
 ἐπιβιβύζει διφρεντὴν ἄρματι τηλικούτῳ.
 καὶ τούτῳ κλῆσις Μιχαήλ, ὃς κατὰ μὲν τὸν χρόνον
 ἀμετροβίοις ἤριζε κορώναις μακρογῆρως,
 6335 ὅποιους ἤδη φθάσαντας ἐπὶ δυσμᾶς τοῦ βίου
 ἐκ τῆς λατρείας ἑαυτοῦ πόλεμος ἀπολύει,
 τὰ δ' ἄλλα καὶ σεμνότροπος καὶ βέλτιστος ἐδόκει.
 ἀλλὰ γὰρ οὐκ ἐξίσχυσε τὰς τῆς καρδίας βλάστας
 εἰς φῶς προάγειν καὶ δηλοῦν τὸν κατὰ βάθους στάχυν·
 6340 καὶ γὰρ ἐσφετερίζοντο πᾶσαν τὴν δυναστείαν
 οἱ Θεοδώρας πρόσπολοι τῆς πορφυροβλαστήτου,
 καταφρονοῦντες Μιχαὴλ ἀντικρυς ὡς ἀνίκμου
 κράμβης ἀφύλλου γηραιᾶς, ἤδη διεφρενικίας, P 129
 ὅτι καὶ κατεδέδετο φρικώδεσιν ὀγκίοις
 6345 πάντων αὐτοῖς ἐξίστασθαι καὶ λόγων καὶ πραγμάτων.
 ἦν οὖν αὐτὸς ὥσει σκυῖ, καὶ λόγοις μόνοις κράτωρ,
 τὰ δ' ἄλλα πάντα ταῖς χερσὶν ἐκείνων διεκκεῖτο
 οὗς παιδοκόμους Μιχαὴλ ἔλιπε Θεοδώρα
 καὶ φύλακας καὶ φροντιστὰς καὶ τῆς ἀρχῆς πατέρας·

v. 6328 om R 6330 σωμάτων AR 6334 μακρογῆροις A
 6335 ἡλίον A 6338 ἐξίσχυσε R 6343 γεγραμῶς M ἐρρη-
 κνίας A 6345 αὐτῶν AM 6346 μονοκράτωρ M 6348 λή-
 λωκε A

dudum obierat, imperium rediit. non diu rebus praefuit, duodecim videlicet mensibus; cumque se migraturam e mortali corpore deprehenderet, etiamnum virgo, ceu perhibetur, virum quandam aetate propecta senemque prorsus capularem in locum suum substituit. ei nomen erat Michaelo, prorsus decrepito, cum cornicibus annositate certanti, consecutoque rude donandam aetatem; qui tamen alioqui gravis et optimus esse videretur. sed enim cordis sui quasi germina producere in lucem et spicam in imo latentem extrudere non poterat: quippe famuli Theodoraе potestatem universam usurpabant, contempto Michaelo veluti succi expepte brassica, foliis nudata, iam putrescente. praeterea terribilibus sacramentis se obligaverat, pollicitus se cessurum ipsis quibusvis in rebus. quapropter umbra tenuis et verbo tantum imperator erat: caetera per eos administrabantur quos diximus Theodoram Michaelo reliquisse tanquam pueri curatores, custodes, patres. bis enim pueri senes, ut

- 6350 δις παῖδες γὰρ οἱ γέροντες κατὰ τὴν παροιμίαν.
 ἐντεῦθεν οἱ προσαίνοντες καὶ προσάοντες τούτοις
 καὶ πανταχῇ τοῦ νεύματος αὐτῶν ἐξηρητημένοι
 ἤρουντο λιμνάσματι τῶν εὐεργετημάτων.
 ἄνθρωποι δὲ στρατηγικοί, πολέμων εὖ εἰδότες
- B 6355 καὶ ῥιζωμάτων εὐκλειῶν φύντες καὶ καλλικλάδων,
 οἷς εὐπατρίδαι πρόγονοι καὶ γένος ἐξ ἡρώων,
 ὡς ἄγχις τι κεραμειῶν ἄτμιον ἐρριπτοῦντο.
 πιστοῦται τὸ λεγόμενον ὃ Κομνηνὸς ἐκεῖνος,
 ᾧ κλῆσις Ἰσαάκιος, ὃς ἐπ' ἀριστουργίαις
- 6360 ὀνόματος ἤξιωτο καὶ γῆμης περιτρέων·
 εἶχε γὰρ χεῖρας ἀγαθὰς περὶ πολέμων ἔργα,
 καὶ τοὺς δακτύλους εὐφρῶς ἥσκητο πρὸς τὰς μάχας.
 ὃς προσελθὼν τῷ Μιχαήλ, καὶ τοὺς καρποὺς τῶν πόνων
 δαψιλεστέρας παρ' αὐτοῦ δρέψασθαι προσδοκήσας,
- 6365 καὶ τῶν ἐλπίδων μὴ τυχὼν καὶ μὴ τρυγῆσας ῥόδα,
 ἀλλὰ καὶ μᾶλλον ἔβρειον εὐδόμενος ἀκάνθας
- C 6370 καὶ πλείους ἄλλους τῶν πολλῷ πλοῦτι περιβριθόντων
 καὶ τῶν τοῦ γένους τὰς ἀρχὰς λαμπρὰς ἡτύχηκότων,
 καὶ συλλεξάμενος στρατὸν Ἀσίηθεν ὀπλίτην,
 ἀντέπεισι τῷ βασιλεῖ τοῦ θρόνου κατασπᾶσθαι.

6352 πανταχοῦ M 6353 λιμνάσματα τῶν εὐεργετημάτων M
 6357 κεραμειῶν M 6363 τῶν καρπῶν τοὺς πόρους AB 6366 ἄβρεως A
 6368 οὐκ ἐνεργῶν τὴν ἔβρειν R 6371 τὸν — εὐτυχημέτα M
 6372 ἀσίαθεν R

est in proverbio. hinc usu veniebat ut quicumque palpos istis obtrude-
 bant, frequenter adibant, in omnibus eorum nutui parebant, beneficiis
 multiplicibus afficerentur. e diverso viri militares, rerum bellicarum pe-
 riti, familiis illustribus procreati, nobilibus et heroicis orti parentibus,
 tanquam vas aliquod fictile nullius pretii reiciebantur. eius rei certum
 praebet argumentum Isaacius ille Comnenus, qui ex praeclearissimis fa-
 cinoribus nomen atque famam celeberrimam consecutus erat, vir manu
 promptus et bellicis in rebus exercitatus. is Michaele convento, cum
 fractus laborum uberes se percepturum existimasset, spe sua frustratus,
 ac non tantum non decarptis rosis, verum etiam a pessimis illis imperii
 gubernatoribus spinis iniuriarum punctus, immenso dolore percitus ad
 tyrannidem spectare coepit. eumque Constantinum Ducam et multas
 alios opulentissimos ac nobilissimos homines societate sibi devinxisset
 ac militum copias ex Asia collegisset, recta imperatorem invasit, selio

- ἤκουσε ταῦτα Μιχαὴλ ὁ τρομερὸς ὁ γέρον,
 6375 καὶ κρίνας μᾶλλον ἑαυτὸν ἄξιον ἀφανείας
 ὥς ἤδη τυμβογέροντα καὶ κατασεδηπότα,
 ἔτοιμος ἦν ἐξίστασθαι τῷ Κομνηνῷ τοῦ κράτους.
 ἀλλ' οἱ τὸ σκάφος τῆς ἀρχῆς ἰδύνειν κληρωθέντες,
 μὴ σώζειν τοῦτο θέλοντες ἀλλὰ καὶ καταδύειν
 6380 καὶ κλύζειν τὸν ταλάντατον κύμασι βαρυβρόμοις,
 εἰς μάχην καὶ μὴ θέλοντα τὸν γέροντα κινουσί D
 καὶ τὸν μικροῦ τυμβόχωστον εἰς ἀντιπαρατάξεις.
 [ἔτεροι δ' αὖθις λέγουσιν ὡς οἱ Ῥωμαίων κρείττους,
 ἀρχιδυτῶν οἱ προύχοντες, λογάδες τῆς συγκλήτου,
 6385 αὐτὸν μετεκαλέσαντο παρέξοντες τὸ στέφος.
 ἦν γὰρ ἀνὴρ στρατηγικὸς καὶ κυβερνᾶν ἰσχύων
 τὴν ἱερὰν καὶ σωστικὴν τῆς βασιλείας σκάφην,
 ἀνὴρ ἀγχίνους, δεξιὸς πρὸς ἔργα καὶ πρὸς μάχας,
 καὶ μηδενὸς λειπόμενος τῶν πρώην βασιλέων.
 6390 εἰσεῖσιν οὖν ὁ Κομνηνὸς τὴν βασιλῖδα πόλιν.]
 ἐντυθεὶν μάχῃ σύμφυλος, καὶ δεξιάι Ῥωμαίων
 κατὰ Ῥωμαίων τὰς αἰχμὰς θήγασσαι καὶ τὰς λόγχας
 καὶ καταπαλασσομέναι φόνους τοῖς ὁμογνόις·
 καὶ δρέπανον ἐπέτετο διχάζον ὁμοφύλους
 6395 καὶ κατ' ἀλλήλων συγκινοῦν ὥσπερ ἐν σκοτομήνῃ
 καὶ παιδας ταυτοπάτορας ἀλλήλοις ἀγριαῖνον.

6374 ταῦθ' ὁ AM 6376 μᾶλλον καὶ σεσηπότα M 6379 τοῦ-
 τον M 6382 τὸν] πρὸ M vv. 6383—6390 add R
 6394 ἐφέρετο M 6395 σκότει βέλη R

eum delecturus. eius rei fama trepidus ille senex Michaelus ad se per-
 lata, statutoque potius esse ut obscurus ageret in aetate tumulto vicina,
 paratus erat imperio cedere idque Comneno permittere. verum ii quos
 diximus, administratores imperii, non solum non cupientes publicae rei
 salutis consulere, sed potius eam longe afflictissimam gravissimis flucti-
 bus demergere ac obruere cogitantes, repugnantem ac tantum non plane
 sepulitum ad bellum gerendum et opponendam hosti aciem incitabant.
 [alii autem dicunt Romanorum optimates, pontificum praesules, princi-
 pes senatus, advocasse eum, cui coronam tribuerent: erat enim vir du-
 cendo exercitui aptus et qui gubernare valeret sacram illam et salutarem
 imperii navim, vir praesenti consilio, dexter ad opera et pugnas, no-
 minis secundus regum antiquorum. intrat igitur Comnennus urbem rega-
 lem.] hinc intestino exorto dissidio manus et hastas Romani cum Ro-
 manis conseruerunt sanguineque cognato polluerunt, divisi et commoti
 adversus se in vicem, veluti per noctem lunae expertem, fratribus in

γίνεται γοῦν ὑπέρτερος ὁ Κομνηνὸς τῇ μάχῃ,
καὶ Μιχαὴλ καθίσταται τοῦ κράτους καὶ μὴ θέλων,
ἐνιαυτοῦ περιμετρον ἐνὸς σκηπτοκρατήσας.

P 130 6400 καὶ πόλιν τὴν πρωτόπολιν φθάσας ἀπέρω τάχει,
καὶ στέφος περιθήμενος κρατῶρων υἱτανύκτων
ἐφήπτετο τῶν τῆς ἀρχῆς πραγμάτων ἀδτεκάστως,
καὶ πᾶσι προσεφέρετο κατὰ τὸ μεγαλεῖον,
καὶ τοῖς ἀγχοῦ καὶ τοῖς μακρὰν καὶ τοῖς ἐν ἔξουσίαις.

6405 καὶ τὴν ἄλμοποτίστριαν, τὴν φαύλην κολακείαν,
καὶ τοὺς αὐτῆς ναυτιασμοὺς ἀπὸ ψυχῆς ἐστύγει.
κάντεῦθεν φορτικώτερος τοῖς πλείοσιν ἐδόκει,
καὶ πλείω τοῦ καθήκοντος φέρων ἀγερωχίαν.

6410 ἀλλὰ τὸ δὴ λεγόμενον ὡς ἄγρωστις ἀνθήσας,
καὶ μετ' ὀλίγον μαρανθεὶς ὑπὸ φθινάδιον νόσων, —
ἐπὶ θοσὶ γὰρ ἔτεσι τοῦ κράτους ἀπολαύσας

B τὸν Δοῦκαν μὲν κατακοσμεῖ τοῦ κράτους τοῖς συμβόλοις
ὡς ὑπανόξιντα πολλὰς αὐτῷ χρηματοθήκας

6415 καὶ συναντιλαβόμενον τῆς πρώην τυραννίδος,
αὐτὸς δὲ τὸ τραχύβιον τοῦ κατὰ θεὸν βίον
ἐλόμενος ἀμφέθετο χιτῶνας μελαγχρόους,
καὶ δαπανήσας ἑαυτὸν ἔργοις μακροκαμάτοις
πολυζηλώτῳ τέρματι τὸν βίον καταλύει·

6420 διὸ καὶ εὖρηκε ζωὴν ἤνπερ καὶ ἐπεπόθει.

6397 σθ' M	vv. 6398—99 om R	ἀφίσταται?	6400 σθ'
τὸς δὲ M	6405 ἀλμοποτίστριαν M	καὶ AR	6410 δὲ
φθηγόμενον M	v. 6412 om R	6416 κατὰ θεὸν τοῦ R	
6417 μελαγχρότους M	6419 πολυζήλω τῷ A	v. 6420 om R	

fratres exacerbatis. tandem Comnenus praelio superior evasit et Michaelus invitus amisit imperium, quod annum unum obtinuerat.

Itaque Comnenus celeriter occupata urbe principe ac imperatoria corona sumpta rem publicam arbitratu suo administrare coepit, seque pro maiestate erga quosvis, propinquos, remotos, cum potestate rebus praefectos, gerere, toto pectore adulationibus infestus. Nam ob rem gravior aliquanto nonnullis et ferocior quam par esset videbatur. ubi non longo tempore, nimirum biennio, potitus imperio fuisset, ac uti proverbio dicitur, instar graminis floruiisset, pauloque post ex diris morbis emarcuisset, Ducam quendam insignibus exornat imperii, qui suos ei thesauros aperuisset ac invadendae tyrannidis conatum adinuisset: ipse vero vitam asperam et deo placentem amplexus vestitum nigrum induit, et variis diuturnisque laboribus exhaustus sane quam laudabili fine vitam in terris suam clausit. itaque vitam quam optarat invenit.

- Ὁ Δούκας δὲ παραλαβὼν τοῦ κράτους τὰς ἡγίας
 τὸ τέτρωτον τὸ χρύσειον ἵδυνεν ἀγχωμάλως,
 καὶ χρώμενος βηματισμοῖς σχολαίοις βραδυπόροις,
 μήτ' αὐθις ἦσαν ἐνδιδοὺς καὶ παραβόλως θέων,
 6425 ἀλλὰ καὶ θράσους τὸν βρασμὸν ὥσπερ ἀνασειράζων
 καὶ φεύγων τὸ κατὰ κρημνῶν ἐλαύνειν ἀπροόπτως
 καὶ τοὺς τῶν ἁμαξοτροχῶν κινδύνους ὑπεκκλίνων.
 ἐν ἑπταρίθμοις δὲ παισὶ τὸν οἶκον ὑπερείσας
 ὥσπερ ἐν κίονιν ἐπὶ παγίως ἀραρόσι,
 6430 καὶ μέλλων ἀπανίστασθαι τοῦ βίου καὶ τῶν βίον,
 κλόνον ἀπειρομέριμον εἶχε κατὰ καρδίας
 καὶ κλύδωσιν ἐφέρετο φροντίδων ἐπαλλήλων.
 ἔστειργε τὴν βασιλισσαν, ἥθ' ἔλε ταύτην μένειν
 τῶν παιδῶν τε φροντίστριαν καὶ τῆς ἀρχῆς μερίτιν,
 6435 ὑπώπτευε τὸ τρυφερὸν πάλιν τῆς ἡλικίας·
 τοῖς γὰρ βρασμοῖς καὶ σφαδασμοῖς τοῖς τῆς σαρκὸς ἱσφρήγα. D
 ὑπώπτευε μὴ δεύτερον πρὸς λέχος ἀνακλίνῃ,
 μὴ πάλιν μήτηρ γένηται παιδῶν ἀλλοβλαστήτων,
 κἀντεῦθεν οἱ μὲν ἔξ αὐτοῦ φύντες μαρνανθεῖεν,
 6440 πρὸς δὲ τοὺς ἑτεροθαλεῖς τὸ κράτος μεταβαλεῖ.
 τοιαύτους κυματούμενος τῶν λογισμῶν ταῖς ζάλαις
 μετὰγειν τὴν βασιλισσαν ἐκείθεν ἐπειρᾶτο
 καὶ τοῖς παισὶ καταλιπεῖν ἐλεύθερον τὸ κράτος,
 ἄλλους αὐτοῖς διοικητὰς θέμενος ὡς νηπίοις.

6422 ἡγγικεν ἀγχιμόλως M

6423 ἱματισμοῖς σχολίοις M

6426 κρημνὸν AR 6428 θρόνον ἐπερείσας M vv. 6435—36

om R

6438 μὴ] καὶ M

6440 μεταβαλεῖν M

Post eum Ducas accepto imperio tanta id aequabilitate moderatus
 est, ut neque necessarium in rebus gerendis impetum prorsus inhiberet,
 sed gradatim ac pedetentim progrediretur, neque praeceps rueret, sed
 audacem iracundiam catena quasi quadam constringeret, necopinatis
 praecipitiis et periculis evitatis. cum domum suam septem liberis cum
 columnis fulciisset, iamque vitam et res humanas relicturus esset, in-
 finitis et continuis curis animum discruciabatur. amabat imperatricem, et
 volebat quidem illam manere liberum suorum curatricem regnique parti-
 cipem: sed vicissim delicatam et teneram eius aetatem suspectam habe-
 bat, futurumque metuebat ut illa secundas ad nuptias transiret (nec enim
 flammaram et tentationum carnis expertus erat) ac post obitum suum ex
 alio liberos gigneret; unde forsitan consequeretur ut ex se nati velut eva-
 nescerent, imperio ad illos alteros transeunte. huiusmodi cogitationum
 fluctibus agitatus imperatricem ab hoc instituto revocare conabatur et li-
 berum suis imperium relinquere, tutoribus eis et curatoribus aliis tan-

Const. Manasses.

- 6445 ἀλλὰ τὸ μέλλον ἔοικε πάντων ὑπερισχέειν,
κατακαυῆσθαι λογισμῶν, ὑπερνικᾶν καρδίας.
καὶ τοίνυν ἡ βασίλισσα τούτων ἐπαισθημένη
καὶ πᾶν τὸ διαβούλιον μαθοῦσα τοῦ συλλέκτρον
P 131 ὄρκοις αὐτὴν φρικώδεσιν οἷα δεσμοῖς συσσεφίγγει
6450 μηκέτι παστοπήγνια στήσαι δευτέρου γάμου,
ἄλλους μηκέτι γνῶσεσθαι θαλάμους γαμηλούς,
ἀλλὰ τοῖς τέκνοις τοῖς αὐτοῦ τὸ κράτος συντηρήσαι.
Ὁ μὲν οὖν Δοῦκας τοῖς θεσμοῖς τοῖς φυσικοῖς ὑπήχθη
καὶ τὸ θνητὸν καὶ γηγενὲς ἀπεφορτίσθη βάρος
6455 ἐν ἐπταριθμοῖς ἔτεσι Ῥωμαίων βασιλεύσας·
ἡ δ' Εὐδοκία σύμπλοος ἐγένετο τοῖς τέκνοις
ναυβάτις χρηματίζουσα τοῦ καλλιπρώρου σκάφους.
ἀλλ' αἰφνης ἀγριάνασαι σαρκὸς αἱ καταγίδες
ἐξήγειραν δυστάραχον ἄνεμον κυματίαν,
6460 ἐπήγαγον ναυτιασμοδὸς ἐμέτους σκοτοδίνας,
B ἠπειλησαν τοὺς πλέοντας θέσθαι κυματοκλύστους·
πῖλαγος γὰρ δυσχείμερον ὑπήνοιγε τὸ στόμα.
τί δέ καὶ ποῖον τὸ συμβάν; ἄγε μοι, λόγε, φθέγγου,
μὴ παρὰ μέλος τὴν νευρὰν τὴν μουσικὴν ψαλάττων.
6465 Ἦν Ῥωμανὸς τις στρατάρχος, ἐπὶ κλην Διογένης,
ἐπὶ χαρις, εὐπρόσωπος, τὸ γένος Καππαδόκης,
εὖ ἔχων κάλλους σώματος, εὖ δέ καὶ βραχιόνων,
εἶδος πλουτῶν ἐράσμιον, ἄξιον τυραννίδος.
οὗτος ἰδὼν τὰ πράγματα καὶ τὴν ἰσχὺν Ῥωμαίων

6446 καὶ θυμῶν R
6458 ἀγριαινουσαι M

6453 δεσμοῖς AM
6460 σκοτοδίνους MR

v. 6455 om R

quam impuberibus constitutis. sed enim quod futurum est, quavis re potius et valentius esse ac mortalium ratiocinationes et corda vincere videtur. quippe cum haec imperatrix odoraretur et totum mariti consilium animadvertisset, se ipsa terribilibus sacramentis quasi quibusdam vinculis adstrinxit et obligavit, pollicita nunquam se ad alteras nuptias progressuram, sed liberis communibus imperium conservaturam.

Secundum haec Ducas in fata concessit, et terrenam mortalemque molem deposuit, imperio septem annis administrato. successit ei coniux Eudocia cum liberis, in qua statim ab illius obita saevientes carnis libidines procellam quasi quandam excitarunt. quid autem rei acciderit, indicare vera narratione libet.

Erat dux quidam copiarum, Romanus, cognomento Diogenes, natione Cappadox, vultu venusto, pulchro corpore, lacertis robustis, forma corporis amplissima pulcherrimaque ac regno digna. hic cum rem

- 6470 ἐπὶ γυναῖκα κείμενα, καὶ ταῦτα φουσῶντι,
ἐπὶ παισὶ τε τρυφεροῖς καὶ νηπιοδυνάμοις.
ὥς δράκων ἐπεσύριξε στρουθίοις ὑπερώτοις,
καταπιεῖν μεγαλαυχῶν στόμασιν ὀστοφάγοις
αὐτὴν τὴν στρουθομήτορα μετὰ τῶν ὑραλίχων, C
- 6475 νήπιος, οὐδ' ἐγίνωσκεν ὡς λόγος ἔξοφóρος
εἰς γῆν ῥίπτει τὸν αἰτὸν τὸν ἀεροβατοῦντα
καὶ στάλικας ἀγρεύουσι λινύπλοκοι τὰς ἄρκτους.
περινοστήσας τοιγμοῦν πόλεις περιθρακίας
ἤθροισε σμῆνος στρατιᾶς, ἐφώρμησεν, ἀντήρην,
- 6480 ἐνύβριξε τοῖς κηνευταῖς καὶ τοῖς ἀμπλοκόμοις,
διαρπαγὴν ἐτίθετο τὰ τῶν γαιομαχούντων.
ὄλγον τι τὸ μεταξύ, καὶ βοῦς ὁ μυκητίας,
ὁ βοῦς ὁ μεγαλότερος ἐάλω κυναρίοις.
ἤχθη κολασθησόμενος, τόλμης ὑφἔξων δίκας.
- 6485 εἶδεν αὐτὸν ἡ βασιλὶς, τὸ κύλλος κατεπλάγη,
καρδίαν ἐρωτότρωτον ἔσχεν ἀπὸ τῆς θείας,
καὶ παρ' οὐδὲν τὸ τόλμημα τοῦ Ῥωμανοῦ θεμένη D
κἀκείνους ἀθιγέσασα τοὺς φρικαλέους ὄρκους
ἐρωτικῶς συμπλέκεται, μίγνυται τῷ δεσμώτῃ,
- 6490 ἀντὶ φρουρᾶς ἀνοίγνυσι θαλάμους νυμφιδίους,
ἀντὶ κλοιῶν χαρίζεται πέπλους καταμαργύρους,
καὶ λέχος τὸ βασιλεῖον ἀντὶ χαμμιστρωσίας,
καὶ κράτορα καθίστησι θανάτου ὀυσαμένη

6472 ἐπεσύριξε MR

6475 ὁξοφόρος A

6476 αἰθροβα-

τοῦντα AR

6478 θρακίους M

6479 μελισσῶν M

6486 εἰ

ζην A

βίας M

publicam administrari cerneret a muliercula fuco pingente faciem suam et teneris et imbellibus pueris, draconis in morem sibilo contra passerculos implumes edito matrem una cum pullis devoraturum se minabatur, ignorans homo stolidus sagitta etiam aquilam aëra permeantem in terram deiici, et furculis per lineas plagas connexis ursos capi. cum ergo Thraciae vicinas urbes obisset, quodam velut apum examine collecto progredi coepit et seditionem concitare, hortorum vinearumque cultores laedere, praedae subiicere, quotquot armati semet opposerent. non multum intercessit temporis, cum bos ille mugiens et ingentis pectoris a canibus capitur et ad luendas facinoris poenas abducitur. ad eius conspectu pulchritudinem imperatrix obstupuit, amore capta est, perpetratum a Romano facinus pro nihilo duxit, sacramentis illis horrendis plane spretis in amplexus captivi ruit, pro carcere sponsalem ei thalamum aperit, pro numellis vestes unionibus ornatas largitur, pro toro ex agrestibus frondibus humi parato lectum regium praebet, imperatorem denique renun-

- τὸν Ἰδίου κινδυνεύοντα περιπεσεῖσθαι γνάθοις.
 6495 τοιαῦτά σου τὰ παίγνια, παῖκτα τροχέ τοῦ βίου.
 Ὡς δὲ παρῆλθε Ῥωμινὸς εἰς τηλικούτον ὄγκον,
 ἀπὸ βαλβίδος ἔδειξεν, ἀπὸ πρωτοδρομίας,
 οἷας ἄρρενωπότητος θέριμην ἐν στέροσις εἶχεν.
 οὐ γὰρ τρυφαῖς ἐπέχυνε ταῖς σωματικώτεραις,
 P 132 6500 οὐδὲ θελχθεὶς τῷ χρυσανγεῖ περιπορφύρῳ φάρει
 σκώληκος ἔζη βιοτὴν ἀθλίου γαιοφάγου,
 σκότιος, ἐκρυπτόμενος θαλάμοις βασιλείοις,
 καὶ φεύγων ὅλον τοὺς ἐχθροὺς καὶ μάχας ἀλυσκάζων,
 καὶ τοῖς κακοῖς καὶ φανουργοῖς οὐκ ἐπισείων σπάθην.
 6505 ἀλλὰ θυμὸν ἀναλαβὼν κατὰ τῶν ἐκ τῆς Ἀγαρ
 καὶ τὴν τοῦ ζήλου κατ' αὐτῶν σπασάμενος ῥομφαίαν,
 καὶ γῆν τοῖς τοῦ τῶν πτώμασιν ὡς δράγμασι καλύψας,
 καὶ τοῖς ῥνείσιν αἵμασι θαλάσσης σχεδιάσας,
 ἔδειξεν οἷαν Ἀῦσονες τρέφουσιν εὐανδρίαν,
 6510 ὁποῖους τοὺς βραχίονας ἔχουσιν ἐν πολέμοις.
 B καὶ μὴ τοῦ φθόνου τὸ δεινὸν ἀπειρῆε τὸν γενναῖον,
 ἂν μὴ κακίας ἔχιδνα κατέφαγε τὸν ἄνδρα,
 οὐδ' ἂν πυρφόρος ἔγρυε τὴν μάχαιραν τῆς δίκης.
 ἀλλ' ἡ κακίας ἔκτανθα καὶ τὸ τοῦ φθόνου πληκτρον
 6515 κατεμιολώπισαν αὐτὸν ὑπὲρ σκορπίων κέντρα,
 καὶ κόρυς ἐξεκέντησαν αὐτοῦ τὰς τῶν ὀμμάτων.
 ἦν μὲν γὰρ φύσει Ῥωμανὸς ἀνθέκαστος, ἀνθάδης,
- 6495 σοι M 6500 χρυσανγεί M 6507 δράμασι M 6512 αἱ
 ἡ R 6515 σκορπίου κέντρον M

tiait eum qui iamiam Orco tradendus fuerat. hi tui sunt, o vitae rota, lusus.

At Romanus ubi tantum ad fastigium rerum praeter spem venisset, ab ipso limine primoque cursu ostendit, quam virilis animi foret. non enim corpore's voluptatibus inhiabat, non aurea purpureaque veste delectatus, instar miselli vermis e terra pastum quaerentis, vivebat obscurus, regis in cubiculis abditus, hostes fugiens, praelia detrectans, adversus improbos et nefaria designantes gladium non vibrans. excitato adversus Agareno animo, vindice gladio in eos stricto, terra cadaveribus ipsorum veluti manipulis constrata, undis eorum sanguine tinctis, quae Romanorum fortitudo ac virtus foret et quos lacertos in praeliis haberent ostendit. quodsi strenuum magnanimumque virum invidiae malum non impediisset nec improbitatis vipera momordisset, ne calorum quidem quispiam gladium eius ultorem evasisset. sed enim malitiae spina et invidiae stimulus eum punxerunt acrius quam quisquam scorpius, ipsis etiam oculis erutis. erat enim alias Romanus a natura fe-

- ἑπέροφρος, φιλόφυτος, φιλαντος, αὐτογνώμων·
 τότε δὲ πλέον φουσηθεὶς ἀπὸ τῆς ἀλουργίδος
 6520 καὶ μείζω τῦφον προσλαβὼν ὅτε Ῥωμαίων ἄναξ,
 καὶ μὴν καὶ προσκτησάμενος γνώμην ἀστατουμένην
 καὶ τρόπον ἄλλοπρόσαλλον, καὶ πάντας ὑποπτεύων
 καὶ πάντας ὑφορώμενος, οἰκίους, οὐκ οἰκίους,
 ὡς ἐπιβούλους, ὡς αὐτοῦ πτέρναν ἐπιτηροῦντας, C
 6525 βαρὺς ἐδόκει καὶ πικρὸς οὐ τοῖς ἐν τέλει μόρον
 ἀλλ' ἤδη καὶ τῇ γαμετῇ καὶ τοῖς τοῦ Δούκα τέκνοις.
 ἐντεῦθεν λόγοι ψίθυροι καὶ συσκευαὶ καὶ δόλοι,
 ἐντεῦθεν μῦθος ἔκφυλον καὶ θήρατρα καὶ πάγαι.
 καὶ τοῖς ἐχθροῖς ἐσκέπτοντο τὸν κράτορα προδοῦναι
 6530 ἄπονον ἀπραγμάτευτον θήραν ἐτοιμοτάτην.
 ἐκίονα δὲ τὸ κέρασμα τοῦτο τῆς προδοσίας
 ὁ Καῖσαρ ὁ ταυτόσπορος τοῦ Δούκα Κωνσταντίνος·
 τούτου γὰρ παῖς Ἀνδρόνικος ἦν τότε στρατιάρχης.
 κοινοῦται γοῦν τοῖς στρατηγοῖς καὶ τῷ παιδί τὸ σκέμμα,
 6535 καὶ δίκτυον ἐπλέκετο κινδύνου τῷ δειλαίῳ,
 καὶ στέλισμα μελάμπεπλον ὑφαίνεται θανάτου.
 εἶχε μὲν οὖν τὸν Ῥωμανὸν περαιὰ Βυζαντίου D
 θηροκτονεῖν ὀρμώμενον καὶ κατατρέχειν λύκων
 ἐπιπηδῶντων ἱεραῖς προβατοφροσύραις μάνδραις.
 6540 πτηνὴν δὲ πέλειά ποθεν ἐπιπτερυξιμένην

6519 ὑπὸ A v. 6523 om M 6526 ἀλλά γε M 6529 ἐσκέ-
 πτετο R 6532 αὐτόσπορος M 6536 στολισμὸν M 6538 λύ-
 κους M 6539 ἐπιπηδῶντας M 6540 πελειὰς M ποτε A

rox, contumax, superciliosus, fastuosus, amans sui, iudicii proprii tenax;
 et hoc tempore magis etiam purpuræ causa inflatus erat, quodque im-
 perator Romanorum esset, animos maiores sumpserat. præterea quæ-
 dam accesserat mentis inconstantia, mores variabiles, erga quosvis tam
 familiares quam alienos et extraneos diffidentia suspicax, quasi omnes
 ipsi insidiarentur. has ob causas gravis et acerbus esse videbatur non
 optimatibus modo sed etiam coniugi Ducaeque liberis, hinc secuti clan-
 destini susurri, molitiones, doli, suorum odia, casses, laquei meditan-
 tium quo pacto citra laborem omnem et periculum imperatorem hosti-
 bus proderent. eius proditiōnis poculum Caesar Constantini Ducae fra-
 ter, cuius filius Andronicus id temporis exercituum dux erat, miscebat.
 igitur cum filio ceterisque copiarum ducibus consilium suum communicat,
 quo periculosum rete misero nectebatur et vestis letifera texebatur.
 iam Diogenes in adversum Byzantio litus traiecerat, totis viribus inva-
 surus et mactaturus lupos in sacrarum et Christianarum ovium causas
 prosilientes ac grassantes, cum columba quaedam aliunde advolans pla-

- ἐφίζησε τοῖς γόνασιν ἐν πετασμοῖς ἀψόφοις,
 οὐχ οἷα πρὶν τῆς κιβωτοῦ προσιπῶσα τῇ στεγάζει
 καὶ λύσιν ἀπαγγέλλουσα καταφορᾷς ὑδάτων,
 καὶ δένδρου φύλλον φέρουσα, καὶ παραμυθουμένη
- 6545 Νῶε τὸν κιβωτόκρυπτον, τὸν δεύτερον γενέσθην,
 ἀλλ' οἰωνὸς ἀπαίσιος, ἀλλὰ κακῶν σημάτωντορ,
 δυσάγγελος φοιβάστρια, κακόμεντις προφητῆς.
 ὁ μὲν οὖν κράτωρ τὸ πτηνὸν πέμπει τῇ βασιλίδι,
 εὐάγγελον προσήμεντρον ὑποτοπήσας τοῦτο.
- P 183 6550 ὦν γάρ τις γλίχεται τυχεῖν, ἐκεῖνα καὶ δοξάζει·
 καὶ ταῦτα πᾶσι κατὰ νοῦν, ὅσα καὶ κατὰ γνώμην.
 ἀλλ' ἄρα δυσποτμότερον οὐδέν ἐστιν ἀνθρώπου
 ἔχοντος τοὺς ἐχθραίνοντας οἰκίους ταυτοστέγους.
 ἂν ἔνδον ἔχῃς τοὺς ἐχθρούς, ἂν ἐφεστίους τρέφῃς,
- 6555 οὐ φύσσονται κινδύνων σε τὰ Βαβυλῶνος τεῖχη,
 οὐ πύργοι Σεμιράμιδος, οὐ πυραμίδων πάχος.
 ἂν τὴν προδότριαν ψυχὴν σύννοικον δυστυχίῃς,
 ἂν συνοικίῃς μετ' αὐτῆς ἐν ἀρραγεῖ φρουρίῳ,
 ἀλώσιμον τὸ φρούριον, ἀφύλακτος ἢ πόλις.
- 6560 Ἀλλὰ διηγητέον μοι τὰ περὶ Διογένους.
- B βαρὺς μὲν ἐκατέρωθεν πόλεμος ἀνεργάγη
 μέσον Ῥωμαίων καὶ Περσῶν, ἄγριος θροῦς ἀνέβη.
 μέγας ἐφώπλιζε θυμὸς ἄμφω τὰς στραταρχίας,
- 6541 πετρασμοῖς M 6542 οἶον R, ὥσπερ M 6548 δεινὸν M
 6549 ὑποτοπίας R 6551 πάσχει R, μάσση A 6553 ἀντι-
 στέγους R 6557 δύσφορον R 6558 αὐτῶν M 6559 εὐά-
 λωτος R 6561 πόλεμος τότε σοβαρὸς ἐκατέρωθεν ἐργάγη M
 6563 μέγας R

cido alarum motu ad ipsius genua sese demisit, non qualis ad arcae te-
 ctum quondam convolans finem appetiisse diluvii nuntiabat et alleo
 oleae ramo abditum in arca Noam, alterum humani generis auctorem,
 solabatur, sed augurium prorsus infaustum, malorum indicatrix, nuntia
 sinistra, vates adversi casus infelix. eam alitem imperator ratas augu-
 rium laetum esse ad imperatricem mittit. nam quae sibi evenire quis-
 que desiderat, iis se potiturum opinatur; adeoque cumcti mente concipi-
 unt ea quae voluntate appetunt. sed enim eo nihil est aerumnosius
 homine qui hostes domesticos et eiusdem tecti particeps habet. si domi
 adversarios alas, non te periculis eripere muri Babylonii queant, non
 Semiramidis turres, non pyramidum crassities. si proditor animus magno
 cum malo tuo tecum vivat, etiamsi cum illo degas in castello quoriam
 inexpugnabili, nihilo tamen minus et munimentum illud occupabitur et
 urbs quantumvis instructa defendi non poterit.

Nunc Diogenis casus narratione complectamur. grave ac ingros-
 s praelium utrinque movebatur, nimirum inter Romanos et Persas: daces

- καὶ πάντῃ περιέτρεχεν ἀνδροδακτὴς Ἄρης,
 6565 τοῖς αἵμασι κατάβαπτος, φονολουτῶν τὰς χεῖρας,
 ὅλας θαλάσσας ἐκροφεῖν γλιχόμενος αἱμάτων.
 ὁ βασιλεὺς δ' ἐπέτετο πλευροκοπῶν, διώκων
 καὶ δορατείοις νύγμασι χέων ἐχθρῶν χολάδας,
 στρουθιοφόντης, εἴποι τις, ἱέραξ ὠκυπέτης,
 6570 στρουθοῖς ἀπαλοπιτέρυξιν ἐπιρροιζῶν τὰ πτεῖλα.
 πρηστὴρ ἐδόκει τοῖς ἐχθροῖς, ἔμπυρος καταβάτης,
 ὑπόθεν ἀποδισκευθεῖς, ἀπορραγείς ἐκ νέφους.
 ἐγένοντο κατάλουτοι λύθροις αὐτῷ παλάμαι,
 φονοσταγῆς ἡ δεξιὰ, φονόφυρτος ἡ σπάθη.
 6575 ἔξερυθρον ἱμάτιον ἐφόρεσεν ἐκ φόνων,
 ὥς εἴ τις λέων ἐντυχὼν δειλοκαρδίῳ ζῳῷ
 ῥῆξει πλευρὰν τοῖς ὄνυξι καὶ λάψει τῶν ἐγκάτων
 καὶ δείξει ἐγκατάβαπτα τοῖς αἵμασι τὰ χεῖλη.
 ὑπὲρ αὐτὸν Βριάρεων ἔδειξεν ἐκατόγχειρ,
 6580 ὑπὲρ αὐτὸν Ἑγκέλαδον, ὑπὲρ Τυφῶνος Θράσος,
 φόνιος, δμβριμόεργος, ἀκάμυς ὥς ἀδάμυς.
 Ἦν ταῦτα, καὶ προσέβλεψεν ἡ νίκη τοὺς Ῥωμαίους,
 καὶ χαροπὸν ἐγέλασε, σὸν χρόνῳ τούτους γνοῦσα.
 ἀλλὰ γὰρ ἡ τριβύρβαρος ἐκείνη βυσκανία

6464 πάντα M	6565 κατάλουτος M	6566 βουλόμενος M
6567 ἐπέτετο M	6568 δόρατος τοῖς M	αὐτῶν χολάδας M
6573 αὐτοῦ AR	6577 πλευρὰ R	λαύσει R, θιάσει M,
χρήσει R	6578 δείξειν κατάβαπτα AM	6579 οὐδεὶς αὐ-
τῶν M	6580 σειρὰν ἐγκελάδου M	6582 τοῖς Ῥωμαίοις AR
6583 τοῦτο M		

utrinque magna ira concitati proruebant; Mars hominum pernicies circumcursabat undique, cruore respersus et in eo manus abluens, cum quidem integra sanguinis maria cuperet exsorbere. in hoc rerum statu hostes imperator invadebat, latera caedens, persequens, hastarum ictibus eorum viscera passim effundens: dixisset aliquis velocem accipitrem et vitae avicularum infestum pullos teneris alis praeditos magno cum alarum strepitu involare. nimirum ardentis presteris in morem, ex aëre nubecque delapsi, in hostes videbatur irruere. manus sanguine tinctas habebat; dextra et gladius caedes stillabant; vestes cruore caesorum respersas et rubentes gestabat, perinde ac si leo quispiam timidum nactus animal eius latera discerpit unguibus et sanguinem promanantem hauriat indeque cruentata labra ostendet. non centimanus ille Briareus huiusmodi facinora designavit, Sirenum cantus superantia et Typhonis audaciam. nimirum caedes imperator caedibus cumulabat, fortia facta patrabat, indefessus adamantis in morem erat.

Dum haec ita gererentur, ad Romanos victoria post tempus haud exiguum pugnae iam pugnae spectabat, eisque laeto et hilari vultu arridebat, cum ecce barbarissimus ille livor et scelerata improbitas et

- 6585 καὶ τῆς κακίας τὸ στυγνὸν καὶ τὸ τοῦ φθόνου νέφος
 D τοιαύτην λαμπροστόλιστον ἡμαύρωσεν ἡμέραν.
 ὥς γὰρ ὁ Καῖσαρ τοῦ δρασμοῦ καὶ τῆς φεγγῆς κατήρξεν,
 ὄχοντο πάντες ἐκποδίων, τὸν κράτορα λιπόντες.
 καὶ βασιλεὺς ὡς κολοιδὸς ἦν ἀπεψιλωμένος,
 6590 καὶ τῇδε περιέβλεπε κάκει περιεσκόπει,
 καὶ μόνον ἔβλεπεν αὐτὸν ἐν βρόχοις δυσσεβάτοις.
 ἐντεῦθεν ἐπεπῆδησαν πρωτόβαρχοι βαρβάρων,
 συντρέχοντες προτρέχοντες, ἐρρίζοντες ἀλλήλοις
 τίς ἂν συλλάβοι Ῥωμανὸν ζῶντα. καὶ τελευταῖον
 6595 ζωγρεῖται φεῦ ὁ βασιλεὺς βαρβαρικάς παλάμαις,
 ὁ λέων θήρα γίνεται πανθήρων λυσσητήρων,
 ταῖς νυκτερίσιν ἀετὸς κρατεῖται χρυσοπτέρυξ.
 P 134 τὸ μετὰ ταῦτα τί καὶ πῶς καὶ μέχρι τοῦ προῆλθεν;
 ὁ βάρβαρος ὁ φύλαρχος ἐκεῖνος ὁ ζωγρήσας
 6600 τὴν βαρβαρόθυμον ψυχὴν ἀέλπτως ἡμεροῦται,
 βλέπει φιλανθρωπότερον περὶ τὸν βασιλεῦ·
 οἰκτεῖ γὰρ καὶ βάρβαρος ἄνακτα δυσπραγοῦντα.
 ἐλέγχει τοὺς ταυτογενεῖς τῷ βασιλεῖ προδύτας
 Ῥωμαίους ὁ τριβάρβαρος, ἀλλόφυλος συμφύλους·
 6605 γίνεται προμηθέστερος αὐτῷ καὶ τῶν οἰκείων,
 καὶ κηδεμονικώτερος αὐτῶν τῶν ὁμογνίων.
 σπένδεται, καταλλάττεται, σύμμαχον νέμει χεῖρα,
- 6590 τῇδε καὶ περίβλεπτος M 6593 προστρέχοντες M 6598 τοῦ
 ποῦ M 6602 δὲ M 6603 γὰρ αὐτογενεῖς M 6606 αὐτός M

nubes quasi quaedam invidiae diem tam splendidum deturpat et obscurat. nam ubi Caesar primus initium fugae fecisset, universi relicto imperatore semet in pedes coniciebant. hoc modo imperator denudato graculo consimilis factus hac illac circumspectabat, seque solum intra laqueos inextricabiles delatum videbat. secundum haec praecipui barbarorum procures in eum ferociter irruunt, una currentes, alter alterum antevertentes, inter se decertantes quisnam ex omnibus Diogenem vivum suam in potestatem redigeret. ad extremum (heu) barbarorum in manus imperator venit; leo furentium pantherarum praeda fit; auratas alas habens aquila capitur a noctuis. quid deinceps evenit? quo pacto res gesta? quem exitum habuit? barbarus ille gentis princeps, qui Diogenem vivum ceperat, praeter omnium spem animum insolentem ac barbarum cum miti commutat, et imperatorem perhumaniter intuetur. quippe hominis etiam barbari mens erga regem adversis iactatum casibus commiseratione tangitur. itaque vir ceteroqui terbarbarus cognatos imperatoris et Romanos, extraneus cives et gentiles proditiois coarguit; maiorem eius curandi fovendique causa sollicitudinem suscipit quam ipsimet familiares et propinqui; foedus cum eo ferit, gratiam mutua conciliat.

- ἀνακτησόμενον αὐτῷ πέμπει τὴν κρατορίαν.
 ἤλυξεν οὖν ὁ Ῥωμανὸς ὡς θῆρ ἐκ γαλειόγρας, B
 6610 ὡς ἐκ βροχίδων ἀέτος, ὡς ἔλλοψ ἀπ' ἀγκίστρον,
 καὶ πάλιν ἦν ἐπίσιμος ἀρθῆναι πρὸς τὸ κράτος.
 ἀλλὰ συνέχευεν αὐτῷ καὶ τὰς ἐλπίδας φθόνος·
 γράμματι γὰρ κατὰπτερα πάντα περιεφοίτων
 πύσας ἀποτειχίζοντα τῷ Ῥωμανῷ τὰς πόλεις.
 6615 ἐντεῦθεν ὁ τυλαίπωρος ἔρημος περιήει,
 ἄφιλος, ἀβοήθητος, ἄλλος Βελλεροφόντης,
 τοῦ κράτους ἀποσφαιρισθεὶς ὥσπερ ἀπὸ Πηγᾶσον,
 ἔτισσι μόνοις ἐν τρισὶ τοῦ κράτους ἀπολαύσας.
 Ἄλλ' οὐδὲ πάλιν ἡ πυρὰ τοῦ φθόνου κατεσβέσθη·
 6620 ὁ γάρ τοι Δούκας Μιχαὴλ ὁ παῖς τοῦ Κωνσταντίνου
 πρὸς τὴν ἀκμὴν ἐπαναβὰς ἤδη τῶν νεανίσκων C
 καὶ χνοῦν ἐπαγγελλόμενος ἰούλου τοῖς κροτάφοις,
 τῷ Καίσαρι χρησόμενος τῷ θείῳ συνερίθῳ
 καὶ τοῖς ὑπερισχύουσι καὶ τοῖς ἐν στρατηρχαίαις,
 6625 ἐγκαθιζάνει μὲν εὐθὺς τοῖς θρόνοις τοῖς πατρώοις,
 καὶ τὴν τεκοῦσαν στένουσαν πολλὰ καὶ γοωμένην
 τῶν περιβόλων τῆς ἀρχῆς ἄκουσαν ἀπελαύνει
 καὶ τίθησι μονάστριαν, καὶ κείρει τοὺς πλοκάμους
 οὓς χάριτες ἐμόσχευόν ποτε μυραλοικίας,
 6630 καὶ σκοτεινύπεπλον τὴν πρὶν χρυσόπεπλον δεικνύει.
- 6609 γοῦν M 6611 ἐπίδοξος? 6615 περίεστη M 6617 ἀπο-
 σφαιρισθεὶς M v. 6618 om R 6622 ἐπαγγελλόμενος M
 6623 συναρτίθμῳ M 6624 στρατηρχία R 6630 λαμπρό-
 πεπλον M

manus auxiliares porrigit, cum suis ad recuperandum imperium ablegat. hoc pacto Romanus belluae alicuius in morem e carceribus ut e laqueis aquila evasit, ut acipenser hamo semet expedit, rursus imperii fastigio se potiturum sperans. verum has quoque spes irritas ei fecit invidia. nam literae celerissimis nuntiis ad quasvis regiones erant missae, quibus denuntiabatur ut Romanus universis urbibus excluderetur. hinc factum ut miser ille desertus ac solus obvaretur, ab amicis destitutus, egens opis et auxilii, novus quasi quidam Bellerophontes, sic nimirum imperio deiectus et excussus ut ille Pegaso, cum eo tribus tantum annis frui contigisset.

Verum ne sic quidem invidiae flamma potuit extingui. nam Michaelus Ducas, Constantini filius, qui iam adolevisset ac primam barbae lanuginem in malis ostentaret, opera patris Caesaris usus, itemque reliquorum procerum et ducum militarium, paterno se in solio collocavit, et matrem gravissime plorantem suasque vices deflentem et reluctantem augustis aedibus expulit, vitaeque solitariae tonsis capillis, quos antea Charites ipsae unguentis delibutos irrigarant, et aureo vestitu cum nigro

- μαθὼν δὲ καὶ τὸν Ῥωμανὸν πάλιν βασιλειᾶστα,
καὶ πάλιν ἥς ἐκπέτωκεν ἀρχῆς ὀρεκτιῶντα,
D καὶ μάχιμον ἐγείροντα κεντρίον ὡς σκορπίον
πέμπει τοὺς πολεμήσοντας καὶ τοὺς συλληψομένους.
6635 καὶ πάλιν φεῦ ὃ δυστυχῆς θηράτροις περιπίπτει,
ζωγρεῖται καὶ τῶν ὀφθαλμῶν τοὺς κύκλους ἀσβολοῦται,
ἐν λυπρογαίῳ καὶ σκληρῷ ῥίπτειται νησιδίῳ.
Ἀπαλλαγείς δὲ Μιχαὴλ τῶν παρεσιῶτων φόβων,
ἀχείμαστόν τε τῆς ἀρχῆς παραλαβὼν τὸ σκάφος,
6640 θορόβους μὲν ἀρεῖκούς καὶ θωρακοφορέας
καὶ θροῦν τὸν ἐνύαλιον καὶ μόχθους καὶ κινδύνους
οὐδ' ὄναρ ἐφαντάζετο, σχολάζων δὲ ταῖς βίβλοις
νύκτας αὐπνοὺς ἵαυεν, ἄλλος ἦν Δημοσθένης
P 135 ἢ Δίδυμος χαλκέντερος, Ἀλεξάνδρεος τὸ γένος,
6645 ὃν οὕτως ἐπωνόμασαν ὡς ἐν τῷ χαίρειν λόγοις
ἀπόσιτον γενόμενον ἡμέρας ἐπὶ πλείους.
ἐντεῦθεν ἀνερράγησαν ἐπίρροιαὶ βαρβάρων,
καὶ πάλιν ἐφυσήθησαν λαίλαπες πανταχόθεν,
καὶ φλοίσβους ἀνωρόντο καὶ παφλασμοὺς ἐποιοῦν.
6650 οὐ γὰρ παρῆν ὁ ναύαρχος ὁ ταύτας ἀλεξήσων,
καὶ γῆθεν ἀνεφύησαν βλαστήσεις ἀχερδῶδεις.
ὃ γὰρ τῆς χώρας γεωργὸς ἔζη κοχλίου βίον,
- v. 6634 om R 6637 ῥίπτεται M 6639 κράτος M 6650 ναύ-
αρχος ταύτας ἀκαλεξήσων AR

commutato addidit. praeterea comperto Romanum de integro regnum affectare, deque imperii, quo semel excidiasset, recuperatione cogitare, ac pugnacem illum stimulum in morem scorpii rursus erigere, misit qui bellum ei facerent hominemque comprehenderent. hoc modo miserrimus iterum in laqueos incidit, vivus capitur, oculis spoliatur, in sterilem ac duram insulam deportatur.

Ceterum Michaelus terroribus et periculis liberatus praesentibus, imperioque iam tranquillo potitus, bellicos tumultus, armorum gestationes, classica militaria, labores, pericula, ne per somnum quidem imaginabatur aut tractabat, sed libris incumbens totas noctes insomnes exigebat. alius scilicet Demosthenes quidam erat, aliusve Didymus Alexandrinus, cognomento Chalcenterus, sic atheniensis ab intestinis nuncupatus, propterea quod mirificam e literarum studiis voluptatem capiens in multos dies cibis caruerit. eam ob rem accidit ut barbari passim irruerent, ac undique rursum procellae se commoverent gravesque turbas et strepitus excitarent. nec enim praefectus aliquis navium ad manum erat, qui in hisce tempestatibus suorum saluti consuleret easque compesceret. itidem e terra germina quaedam herbaeque malae proveniebant, quod cultor agri testudinis vitam ageret, raro in publicum prodiret, mox se

- ὀλίγα προερχόμενος καὶ πάλιν ὑποφεύγων
 καὶ πάλιν λυτρουόμενος τοῖς δόμοις ὡς δοτράκοις,
 6655 ἢ μᾶλλον ὡς βυθότροφος πίννα χωματοφάγος,
 δέόμενος τοῦ νόστοτος εἰς βασιλείους πράξεις
 καὶ χοῖζων ὑπομνήσοντος ὅτι Ῥωμαίων ἄρχει.
 ἐντεῦθεν πάλιν εἰσπυσαν δράκοντες χασματίαι,
 καὶ πᾶν Ῥωμαίων ὄριον ἐρρόφουν ὡς νοσσίον.
 6660 ἦν οὖν βαρὺς σχετλιασμός κατὰ τοῦ βασιλέως,
 καὶ πάντες ἐπαθαίνοντο βλέποντες τὰ Ῥωμαίων
 οὐκ ἐπὶ γόνυ κείμενα μόνον οὐδ' ἐπὶ στόμα,
 ἀλλ' ἤδη διαρρεύσαντα καὶ καταμαρανθέντα.
 εἰς δέ τις μεγαλογενὴς καὶ τῶν ἐκ πρώτης ῥῆζης,
 6665 γεραιότερος μακρόβιος, Πύλιος ἄλλος Νέστωρ
 (Βοτανειάτην ἔλεγον ἐκείνον Νικηφόρον),
 ἐμπειροπόλεμος ἀνὴρ, καταβελῆς τὰς σάρκας
 ὅτε πολλαῖς ἐνηθληκῶς μάχαις ἐξέτι βρέφους
 καὶ γεγυνώς ἀρείκων μεστὸς Ὀλυμπιάδων,
 6670 χεῖρα προσεταιριζέται μυρίαν συμμαχίδα,
 καταλαμβάνει Νίκαιαν, πέμπει πρὸς τὸν κρατοῦντα
 γράμμα πραινετήριον δῆθεν, αὐτὸν συμπεῖθον
 ἀναιμωτὶ τῷ γέροντι τῶν σκήπτρων ὑπεκστῆναι,
 αὐτὸν δ' ὡς ἀπειρόμαχον ζῆν ἐν ἀπραγμοσύνῃ.
 6675 καὶ τί πολλὰ καὶ περιττά; φθάνει τὴν βασιλίδα,

6653 προερχόμενος M 6659 ἐξόφουν R v. 6665 om M
 6667 καταμειλὴς AM 6670 χεῖραν M κυρίαν M 6672 προσ-
 αινετήριον M 6675 Βυζαντίδα AR

vicissim ex hominum conspectu subduceret, domi tanquam intra testas
 occultatus lateret, prorsus uti pinna degens in fundo, hominis egens
 opera pungendo ad negotiorum imperii procuracionem exstimulantis, et
 in memoriam ei revocantis quod Romanis cum potestate praeesset. hinc
 rursum dracones hiantes prodire, qui fines Romanorum ceu volucris pul-
 lum deglutiebant. erant ergo querelae graves de imperatore, cunctis
 cum dolore videntibus res Romanas non tantum in genua vel ipsum in
 os collapsas, verum etiam plane diffuentes ac marcescentes. tandem
 magno quidam princepsque loco natus, iam propecta aetate, Nestori
 Pylio aequalis, cui nomen erat Nicephorus Botaniates, vir bellicis in re-
 bus expertissimus, toto passim corpore cicatrices ferens, uti qui a
 puero multis in praeliis fortiter cum hoste pugnasset, iamque Mavortias
 olympiades complures attigisset, hic ergo tandem manum sibi quandam
 opitulatricem adiungens Nicaeam occupat, et literis ad imperatorem per-
 scriptis hortatur ut volens imperio sibi cederet absque sanguinis effu-
 sione, ac vitam ipse bellorum praeliorumque rudis quietam et a negotiis
 immunem ageret. quid multis rem commemorem? Byzantinam urbem
 Botaniates occupat, et purpura quidem ipse auro intertexta et distincta

- καὶ πορφυρίδι μὲν αὐτὸς κοσμεῖται χρυσοπάστῳ,
ὁ πρὶν δὲ κράτῳ *Μιχαὴλ* γίνεται μελαμφόρος,
ἔτισιν ἕξ γευσάμενος τοῦ βασιλείου κράτους.
D ἄλλὰ γὰρ ἐκλαθόμενος αὐτοῦ τε καὶ τοῦ γήρως
6680 ὁ γέρων ὁ παλαιγενὴς οὗτος ὁ *Νικηφόρος*
τῇ γαμετῇ τοῦ *Μιχαὴλ* ζεύγνυται νόμῳ γάμου,
καὶ ταῦτα γέρων τρυφεροῦ, πέμπελος νεαζούση·
αὐτὸν δὲ βαρυνόμενον καὶ δυσανασχετοῦντα
τῆς Ἐφεσίων πόλεως ποιμένι καθιστάνει.
6685 καμιάτων δ' ἀπεχόμενος τῶν κατὰ τοὺς πολέμους
ἐκάθητο χρυσοφορῶν, κοσμούμενος ἀμφίοις
ἀκτῖνας ἀπανγάζουσι πυρράζοντος χρυσίου,
λουτροῖς καὶ πότοις καὶ τρυφαῖς εὐδαιμον γῆρας βόσκων,
χρυσόπτερος, ἃν εἴποι τις, κύκνος ἀγαλματίας,
P 136 6690 ὁπότε δύνειν ἔμελλε καὶ κρύπτεσθαι τῷ τάφῳ,
ἀρχόμενος ἡδύνεσθαι κεύφραίνεσθαι τῷ βίῳ,
τριγέρων ἀπαλόβιος, σπάταλος, τρυφητίας.
καὶ τὰ μὲν πρῶγματα χερσὶν ἐπίστεινεν ἀνθρώπων
βαρβαρίζοντων τὴν φωνὴν μηδ' ὀρθορρημονούντων,
6695 κρατῆρα πανημέριον ἱστάντων καὶ πινόντων,
οἷς ἦν τὸ γένος τριδουλον, καὶ πάπποι καὶ πατέρες
τριβάρβαροι, καὶ τὴν ψυχὴν βάρβαροι καὶ τὴν γνώμην,
καὶ σκυθογλώσσους λαλιάς δυσφράστως λαλαγοῦντες,
- v. 6678 om R 6679 γήρους AM 6685 ἀποσχόμενος M,
ἀφιστάμενος R v. 6690 om M 6695 κράτορα et ἐσθόν-
των M 6698 δυσφράστους AR

exornatur, Michaelus autem, non ita pridem imperator, in monasterium detrusus vestitu nigro induitur, cum ei sex annis imperio regio frui contigisset. sed enim Botaniates ille multo senio gravis, non sui tantum verum etiam propectae aetatis oblitus, antecessoris Michaeli coniugem legitimo sibi matrimonio copulat, senex mulierem teneram et delicatam, capularis et funeri destinatus vegetam atque iuvenem. cumque sortem suam aegre molesteque ferret ac deploraret Michaelus, Ephesinae urbis pastor ab imperatore constitutus est. secundum haec Nicephorus omnis laboribus bellicis auro gravis sedebat, ornatus vestimentis quae aureos quasi quosdam rutilantesque radios de se spargebant, felicem beatamque senectatem lavacris et conviviis et voluptatibus fovens. non abs re quis dixerit eum fuisse consimilem cygno alis aureis exornato et affabre pictum referenti, qui iam moriturus et obruendus sepulcro hilaritati sese dat, vitae studio tenetur. quippe senecio delicatae vitae semet ad dicebat, luxui deditus ac plane voluptarius. interim publicorum negotiorum procuracionem committebat hominibus linguas barbaras usurpantibus, recte loqui nescientibus, totos dies in crapula et ebrietate contentibus; quorum et familiae et parentes et avi maxime serviles erant,

- ὥς εἴ τις μεγαλόφορτον πιστεύσειε φορτίδα
 6700 ἀνεπιστήμοσι σκαίοις ἀχρείοις κυβερνήταις.
 αὐτὸς δ' ἐπιπορούμενος χρυσεοστίλβους πέπλους B
 καὶ βύσσινα χρυσοῦφῃ μαργαροφόρα φάρη,
 καὶ βάμματι πορφυρανθεῖ λάμποντα καὶ χρυσῶν,
 καὶ χρώμενος ἐξ ἀμοιβῆς ἀμγίοις ἐπαλλήλοις,
 6705 ἐφ' ὑψηλῶν ἐκάθητο θρόνων ἀργυροτήλων,
 κοσμῶν τοῖς ἀξιώμασι πάντας τοὺς προσιόντας,
 χαλκίς, δρυτόμους, σκαφευτάς, ἐμπόρους, γαιομάχους,
 κρητιδοπώλας, σχοινοργούς, κναφεῖς, ἀμπελεργάτας,
 καὶ χυδαίων τὰ τίμια, καὶ τὰ λαμπρὰ ῥυπαίων,
 6710 καὶ τηλικαύτην εὐκλειαν κατέγων εἰς βαναύσους,
 ἦν ἐπαθλον ἐδίδοσαν οἱ κράτορες οἱ πρόην C
 ἀνδραγαθίας καὶ χειρῶν κατορθουσῶν μέγала,
 καὶ ταῦτα τοῖς ἐξ αἵματος καὶ γένους λαμπροσπόρου.
 τοιούτοις ἔργοις ἔχειρε, τοιούτοις ἐπηγρύπνει.
 6715 κἄν μή τινες αἰτήσαιεν ἀξιομάτων ὕψη,
 δεινοπαθῶν ἐφαίνετο καὶ κρίνων ζημιούσθαι.
 τὰ δ' ἄλλα πάντα πάρεργα καὶ τὸ μηδὲν ἡγεῖτο,
 κἄν τὰ Ῥωμαίων ὄρια στενοῖντο τοῖς βαρβάροις,

6701 ἐπιτερόμενος χρυσεοστίλβους πέπλοις M 6702 βυσσίνῃ
 χρυσοῦφῃ μαργαροφόρῃ φάρεϊ M 6703 λάμποντι M 6705 ἀργυροῦλων R
 6707 δ' εὐστόμους R 6708 κρητιδοπώλους AM
 6710 εὐνοίαν M 6717 ἡγεῖται M 6718 στενόντων τῶν
 βαρβάρων M

tam animo quam indicio barbarissimi, linguis Scythicis, intellectu pronuntiatuque difficilibus garrientes. quibus sane rem publicam administrandam credens non aliter agebat ac si quis ingentem navim onerariam gubernatoribus imperitis, ineptis, nullius usui committat. ipse vero, ceu dictum modo, delectationem capiens ex fulgentibus auro vestibus deque bysso confectis et propter unionum copiam gravibus ac purpureo colore tinctis palliis, quibus per vices aliis atque aliis utebatur, sublimibus et argenteis in soliiis considerabat, quosvis accedentes praefecturis et officiis publicis ornans, nimirum excusores, materiarios, fossores, mercatores, agricolas, crepidarios, funarios, fullones, vinitores, vulgo prostituens et foede polluens res veneratione dignas et splendidas, eamque benevolentiam erga sordidos opifices declarans aetnam superiorum aetatum imperatores impertiri solebant quasi praemium fortitudinis et rerum praeclare gestarum, non quibusvis sed claro tantum sanguine prognatis. huiusmodi ergo rebus occupabatur planeque intentus erat. quodsi nulli ventitarent qui dignitates amplissimas peterent, cum indicatione magni doloris damnum quasi quoddam facere se putabat. cetera velut accessoria proque nihilo ducebat, sive fines imperii Romani a barbaris artiores redderent.

κᾶν ἐλεπόλεσι πολλὰ πόλεις κριοκοποῖντο.

6720 οὕτως ἐν ἔτεσι τρισὶ τοῦ κράτους ἀπολαύσας
βίον λοιπὸν μεθίσταται τοῦ βασιλείου κράτους.

Ἀλλὰ λοιπὸν εἰς σιωπῆς ὄρμον, ὁ λόγος στήτω·

πελάγους γὰρ Ἀτλαντικοῦ χύσις ἀνέρωγέ μοι,

D ἀριστουργήματα λαμπρὰ γενναίων βασιλέων,

6725 ἀνδρῶν ἡρώων εὐγενῶν ἀλκίμων μεγαθύμων,
ὧν οὐδὲ γλώσση δυνατὸν τοὺς βίους διαπλεῦσαι
ἤδη λοιπὸν ἐκκύπτουσι τρισαριστεῖς σπηπτοῦχοι

Κομνηνιάδαι κράτορες μεγαλουργοὶ γεννάδαι,

θαλάσσας πελαγίζοντες τῶν τροπαιουχημάτων,

6730 ἃς οὐδ' αὐτὸς ἂν Ἡρακλῆς ὁ καρτερὸς περάσοι.

καὶ τοίνυν ἀναψώμεθα κάλων προμνήτην ᾧδε,

τοῦ πλοῦ τὴν κώπην σχάσαντες καὶ στελλαντες τὰ λάβη·

οὐ γὰρ περάσιμά φασι τὰ τῶν Γαδείρων πέρα.

6719 κριοκοπούντων M νν. 6720—21 om R 6723 ἀντα-
τική M 6727 ἐκκύπτουσι M, ἐκπίπτουσι R 6728 γεν-
δεῖς M 6729 θαλάσσαις A 6730 ἂν] ὁ M περάση M
6731 προμνήτην M, προμνήτην AR 6733 notum proverbium
hoc ex Pindaro desumptum. utitur etiam Basilus in epistola ad
Postumianum: τὸ δὲ πρόσθε Γαδείρων μὴ περατὸν εἶναι ἀνθρώποις.
et Basilas in monodia de morte fratris: μέχρι καὶ εἰς πικρὸν
ἱσπέριον ἐξέτεινας τὸν ἀπόδημον· τὸ δὲ πέραν Γαδείρων οὐ περα-
τόν. ΜΕΥΣΙΟΥ. post v. 6733 AR:

Δέγνυσο τοῖον δῶρον ἀφ' ἡμετέροιο πόνοιο,
δὴ βιβιάδωρε ἄνασσα, κυδιστῇ, ἀριστοτάτῃ,
νυὲ χαριτοπρόσωπε μεγασθενέων βασιλέων
ἣν πλέον ἀπαστράπτουσαν ἐϋβλεφάροιο σελήνης
5 εἰς γάμον δλβιον ἤρατο νυμφιδίοις ἐπὶ λέκτροις
πορφυρόκαις γόνος Λύσονάνακτος καρτεροθύμου,
Ἀνδρόνικος μεγάρου, ἐϋμμελὲς πολεμιστῆς,
ὃ γέρεα πρῶτα σεβαστοκρατορὸς νειμ' ὁ φντεύσας.
εἰς τοίνυν λυκάβαντας ἀπειρεσίους ἐλάσειας.

deinde R:

ἀλλ' ὦ Μανασσῇ θελξικάρδιον στόμα,

Ὅρφεὺς νεαρὸς τοῦ καλαιοῦ βελτίων,

tur, sive bellicis machinis urbes oppugnatae diriperentur. hoc modo tri-
bus annis imperio potitus vitam cum regno reliquit.

Enimvero deinceps oratio nostra in silentii portum sese confert.
nam mare quasi quoddam mihi praeclarorum facinorum rerumque fortiter
gestarum a generosis imperatoribus aperitur, a viris inquam heroicis,
generis nobilitate praestantibus, strenuis, magnanimis; quorum semitas
ne linguae quidem quasi navigio permeare licet. quippe secundum haec
spectandes sese praebent imperatores fortissimi Comneniadae, qui traie-
cere veluti quaedam integra victoriarum et tropaeorum maria, quae vix
acer ille Hercules emetiri potuisset. quapropter hic sane rudentem,
remis inhibitis velisque collectis, alligemus. nam quae ultra Gades sita
sunt, uti proverbio dici consuevit, transfretando non fas est attingere.

τὴν γλυκερὰν ψάλαγον αὐθις κιδάραν,
καὶ σὴν πρόσοψιν ὑπόδειξον τοῖς φίλοις,
5 καὶ προσλαλήσεις τοῖς μαθηταῖς ὡς καλὴν.

postremo codex quidam Labbeanus:

βιβλος πέφυκα πρὸς λόγους γηροτρόφος,
γηρῶσα τῇ νῇ καὶ νεάζουσα καλὴν,
τῶν γραμμάτων καίνισμα ἐκ πολλαχόθεν.
τοίνυν πρὸ ἔνδον εἰσφέρω τῶν ἐγμάτων
5 βίους ἀνάντων τῆς νέας Ῥωμαῖδος,
Ῥώμης παλαιτάτης τε καὶ τριπεμπέλου
πολλῶν τε πάντων τῶν βεβασιλευκότων
Πέρσαις τε Χαλδαίοις τε καὶ Ἀσσυρίοις·
πόνημα καὶ γὰρ πανσόφου Κωνσταντίνου
10 πέλω Μανασσῇ τοῦ γραμματικωτάτου.

INDEX GRAMMATICUS.

- ἀβροκόσμητος 5776.
 ἀβρόσιτος 5935.
 ἀβροστόλιστος 3838.
 ἀβροτράπεζος 3372.
 ἀγαθότροπος 5608.
 ἀγελαρχία 2328, 6020.
 ἀγλαοφύτευτος 4260.
 ἀγριοβάρβαρος 4350.
 ἀγριογνωμοσύνη 4477.
 ἀγριόδρομος 6197. ἀγριόδρομος 6018.
 ἀγριοκάρδιος 3763.
 ἀγριόκεντρος 4634.
 ἀγριόπνοος 4040, 4185. ἀγριό-
 πνοος 3777.
 ἀγγεσίμαχος 5490, 6287.
 ἀγγιθιάζειν 4985.
 ἀγγιθυρεῖν 5227.
 ἀδάμας ἀκάμας 6581.
 ἀείβλαστος 189.
 ἀεροδόμος 143.
 ἀδεσμοπραγία 4418.
 αἰθεροπόρος 250, 5840.
 αἱματόβαπτος 3179.
 αἱματοφυγτος 1416, 3528.
 αἱματόχαρτος 2697.
 αἱμοφορυνκτος 1417, 2063.
 ἀκανθοβελής 4774.
 ἀκανθόκεντρος 5778.
 ἄληθος 3627.
 ἀλλοβλάστητος 6438.
 ἀλμοποτίστρια 6405.
 ἀλουργόχορος 262.
 ἀλυσιδούν 5918.
 ἀμαξοτοχός 6427.
 ἀμετάκλωστα νήματα 1145.
 ἀμπελεργάτης 6703.
 ἀμπελοκόμος 6430.
 ἀναζωόν 6105.
 ἀναιρέτης 3953.
 ἀνδραδελφώπαις 6148.
 ἀνδροδιώκτης 6564.
 ἀνδροκάρδιος 1271, 1705.
 ἀνδρόνους 5704.
 ἀνδρόσπλαγχνος 5704.
 ἀνεμόπτερος 3652.
 ἀνεμόστολος 3652.
 ἀνδόχροια 129.
 ἀνθρωποπόρος 3249.
 ἀνθρωποφότης 3605.
 ἀνθυποκουρεύεσθαι 2900.
 ἀνίουλος 1060, 3859.
 ἀντεγγράττειν 4338.
 ἀντενώπιος 3725, 3749, 4075.
 ἀντεπανγάζειν 5959.
 ἀντεπεγείρειν 3743.
 ἀντεπισκοτεῖν 3078.
 ἀντεπιστᾶν 5139.
 ἀντεφοπλίζειν 2206, 3651.
 ἀνυπόφορον πάθος 2695.
 ἀξιόσεπτος 4230, 5083.
 ἀπαλόβιος 6692.
 ἀπαλόπνοος 3928, 4123, 4871.
 ἀπαλοπτέρυξ 6570.
 ἀπαλόψυχος 4130.
 ἀπειράριθμος 951, 1266, 1368,
 3764.
 ἀπειρόμαχος 6674.
 ἀπειρομέριμος 6431..
 ἀπειρόμετρος 6034.
 ἀπειρόπλεθος 5879.
 ἀπεραντολεσχία 3210.
 ἀπεικόσμητος 31.
 ἀποπνεύστηρ χαλινού 6153.
 ἀργοπορία 4051.
 ἀργόπους 3559.
 ἀργυροσάπιγξ 2334.
 ἀργυροχέυμων 6257.
 ἀριστοβουλία 3140.
 ἀριστούργημα 6724.
 ἀριστουργία 6359.
 ἄρκος 159.
 ἀρματηλάτης 1042.
 ἄρματα 5937: arma, Ducas histo-
 riae Byzantinae c. 24 p. 84 d: δόρυ

- τῆς αἰσῆς καὶ πᾶν εἶδος ἀρμάτων.
 et c. 28 p. 107 a: καλῶς ἡσφα-
 λισμένον ἐν ἀρμασι καὶ ναυσί.
 et p. ead. d: εἶχε γὰρ πᾶσαν ἐν-
 τὸς καὶ ἀρμάτων καὶ βρωμάτων
 καὶ παντοίων χρειῶν καὶ νέων
 κλισίων παντοίαν παρασκευὴν
 ἱκανήν. idem c. ult. ἐν τε πολε-
 μikaῖς καὶ ἀρμάτων κληθού. Io.
 Scylitzes: ἔπικον καὶ χρημάτων
 καὶ ἀρμάτων ἐγένετο κύριος. au-
 ctor Graecobarbarus: ὁλος καὶ
 κάμπος ἔγμεν ἀρματα καὶ δοξά-
 ρια. δοξάριον est arcus; hodie
 δοξάρι dicunt. hinc ἀρματώνειν
 armare. auctor Indicis in quo ex-
 ponuntur vocabula quibus utitur
 Homerus Graecobarbarus in Iliade:
 ὀπλιζονται ἀρματόνονται. item:
 ὀπλίται ἀρματωμένοι. et στόλον
 ἀρμάδαν. vide Glossarium Co-
 nst. et Nicetae. **FABROTUS.**
 ἀρματοστρόφος 2030.
 ἀρρενέφων 6226.
 ἀρρενωπότης 1257. 6498.
 ἀρρητοφυγεῖν 2029.
 ἀρρητὶδωτος 2350.
 ἀρτίκηνλος 112.
 ἀρτίστοτος 2291.
 ἀρτιδύτης 4996.
 ἀσηκητὶς 4114.
 ἀσώματος 4620.
 ἀστερολεγεῖν 3935.
 ἀστερολέλης 2047, 2098.
 ἀστεροσκόπος 1845.
 ἀστροφυτεύτος 132.
 ἀτεκνὸς 3704.
 αὐθορμαμονεῖν 3938.
 αὐλαίσμα 2549.
 αὐξίφωνος 5715.
 Ἀνσονάναξ 2550, 3294.
 Ἀνσονάρχης 3212, 4110, 5589.
 Ἀνσονοκράτωρ 3189, 6059.
 αὐτάναξ 2343, 2468, 3203, 4189,
 4609, 4707, 5410, 5605, 5647,
 5697, 5788.
 αὐταρχος 3867, 5410, 6245.
 αὐτοβάπτος 1163.
 αὐτοτίγρις 2234.
 αὐτονηγός 5200: colonus. vide Meur-
 si Glossarium. **FABR.**
 ἀφανιστήριον πῦρ 3099.
 ἀφθαρτοδοκεῖται 3266.
 ἀφθονόχυτος 6264.
 ἀφισοζήματος 3426.
 ἀχαρτίαντος 99.
 Const. Manasses.
 ἀχαριτώτης 5532.
 ἀχειρόκλωστος 176.
 ἀχειρδωδής 6651.
 ἀψινδιάζειν 4536.
 βαθυκρήμων 2606.
 βαθύρροθος 411.
 βαθύτροπος 5313.
 βαθυφάραγγες λόφοι 4317.
 βαρβαρόθυμος 6599.
 βαρβαρότροπος 3999.
 βαρυνβόας 5142.
 βαρυνθροος 1460, 2290, 3019. βα-
 ρύθρους 2459, 2657, 3751.
 βαρυνθμεῖν 1331, 2000.
 βαρυνπενθεῖν 1331, 1848.
 βαρύνολος 5711.
 βασιλεύσας ἐκείνων 2442.
 βασιλεύτατος 5813.
 βδελυρότης 4662, 5091.
 βεβηλοτροπία 3046.
 βελεμνοτοξοφόρος 564.
 βηματισμός 6423.
 βλαιονύμων 3746.
 βλος τρυφερόβιος 5037. βλαστός
 κακόβλαστος 4657. δίφρος χρυ-
 σόδιφρος 5056. δωρεά μεγαλό-
 δωρος 2168. εὐνή μαλακόεντος
 5844. θροῦς κακόθρους 5523.
 ἰσχὺς ὑπερίσχυρος 3568. κράτωρ
 αὐσονοκράτωρ 3189 αὐτοκράτωρ
 3189, μονοκράτωρ 2327, σκη-
 πτοκράτωρ 5178. μάχη δύσμα-
 χος 5994, ἰσχυρόμαχος 1334 et
 3196, κατερόμαχος 3712. μέτρα
 ἀπειρόμετρα 6034, ταυτόμετρα
 3884. ὄρνις ὄρνεοκράτης 2798.
 παλάμαι γιγαντοπάλαμοι 4843.
 πόλις μεγαλόπολις 1685 et 2349,
 ὀλβίοπολις 2348 et 3273, πρωτό-
 πολις 2622 et 6400. πύργος εὐ-
 πύργος 2065, καλλίπύργος 5217.
 σάλπιγξ ἀγυροσάλπιγξ 2334,
 χρυσοσάλπιγξ 3823 et 4972. στέ-
 γη παντοστεγής 40. στόλος μυ-
 ριδόστολος 1229, 2906, 3905. στρό-
 φοι πολύστροφες 3777. συμφο-
 ραὶ βαρυσυμφορώταται 3413. το-
 κητός δύστοκος 5478. φρουρά
 μικρόφρουρος 3925. φυλαὶ βαρ-
 βαρόφυλοι 5760. φύλλα παχύ-
 φυλλα 330. χύσεις ἀφθονόχυ-
 τοι 6264.
 βλοσυροβλέφαρος 253.
 βόθρευμα 1613.
 βορβοροφάγος 4326.
 βοτρυσητής 96.
 βουδρεμμων 84, 6126.

βούνευρον 3415: flagellum e nervis bubulis. Leo Grammaticus: τὸν Ἑλλάδικον βουνεύροις τύψαντες. Io. Cantacuzenus lib. 4 c. 15: πλεῖν γὰρ δὲ ἐκέλευε Σιγούν ἐπὶ γυναικῶν τῶν σαρκῶν βουνεύροις ἐντείνειν πεντακσίαις. hinc βουνευρίζειν, nervis bubulis caedere. idem: εἰτα μετὰ τοῦτο βουνευρίσας αὐτοὺς μέχρις αὐτοῦ τοῦ θανάτου. vide Glossar. ad Cedrenum. FABR.

βραδύπλοια 4051.
 βρεφόθεν 3851, 5694.
 βρεφοτοκία 1577.
 βρεφοτρόφος 4032.
 βρεφουργός 1141.
 βριαρόχειρ 1237, 1411, 3667, 5744.
 βρυχητίας 4445, 4682.
 βρωματισμός 158, 3662, 4611.
 Βυζαντιόθεν 3709.
 βυθισμός 1048.
 βυθότροφος 6655.
 γαιο (εω) μαχρῖν 183, 6481.
 γαιομάχος 6707.
 γελωτουργός 5048.
 γεναρχία 419, 2268, 4199.
 γενναιοδωμος 5755.
 γενναιοκάριος 2056.
 γιγαντόκτιστος 5602.
 γιγαντοπάλαμος 4843, 5663, 6285.
 γιγαντοσώμος 6289.
 γιγαντόχειρ 5241.
 γίγας ἥλιος 65, 108, 3282, 4278. sic Pisides in Hexamero: ὁ μέγας γίγας ἥλιος, ὁ ζωοτρόφος λύχνος. desumptum id ex Psalmo 18: ἐν τῷ ἡλίῳ ἔθετο τὸ σκήνωμα αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς ὡς νυμφίος ἐκπορεύεται ἐκ παστού αὐτοῦ, ἀγαλλιάζεται ὡς γίγας δραμεῖν ὁδὸν αὐτοῦ. Μενεσιππος.

γλανυόφωτος 111, 3288.
 γλυκύχυμος 55, 4413, 4957.
 γοργόπλοος 4026, 4063, 4120, 6202.
 γυναικοθύμος 826.
 γυναικομίμος 627.
 γυναικοπάτωρ 5569.
 γυναικοπροσωπία 612.
 δαδῖτις ὕλη 4295.
 δακνοκάριος 4541.
 δακρυοστάκτος 5007.
 ὁ δάμαλις 1484. 1490. ἡ 1625.
 δειλοκάριος 2011, 6048, 6576.
 δειλόνοτος 4970.
 δειδροκομεῖν 229.
 δευτερότοκος 442.

διαρτία 3307.
 διακρουνίζειν 6257.
 δικαιοφύλαξ 3398.
 δικελλεντής 4986.
 δικέρατον 4569: duae siliquae. Anastasius Bibliothecarius in historia Ecclesiastica: ita facta est consuetudo dandi binas siliquas administratoribus. Theophanes dixerat: ἐπεκράτησεν ἡ συνήθεια διδεῖν τὰ δικέρατα ταῖς διοικηταῖς. διοικηταὶ sunt tributorum exactores, qui alias dicuntur τῶν δημοσίων φόρων διοικηταί, Cantacuz. 3 12. vide Leonis Novellam lxi de dicerato, Cedrenum, et ibi Glossarium nostrum, et Michaelis Glycam p. 286 a ed. Reg. FABR.

διοκθετεῖν 1861.
 δικτυνεῖν 4907.
 δικτυοθήρας 5208.
 δολίτευμα 4081.
 δολοπλόκημα 4169.
 δομέστικος σχολῶν 5631: domesticus scholarum, praefectus scholis. Scylitzes p. 827: καὶ παρελθόντες τὸ τῶν σχολῶν τάγμα, et mox: τὸ τῶν σχολῶν συνταγμα. Menologium Iulii d. 1: τιμάται δομέστικος καὶ πατριός τῶν σχολῶν. Nicephorus Callist. 7 18 et 8 2. Nicetas Paphlago in vita Ignatii scholas autem undecim recenset Iustinianus in l. ult. C. de loc. Notitia Imperii decem. FABR.

δορατιστής 564.
 δορατότρωτος 4614.
 δούπημα 5937.
 δρεπανίτης 1074.
 δριμύχυμος 5084.
 δρόμημα 180.
 δροσοστάκτος 207.
 δροσότροφος 4630.
 δρουγγάριος βίγλης 4839: praefectus vigiliarum et excubiorum. Cedrenus p. 533 c: τῷ Ὁρῶφ δρουγγάριος τῆς βίγλης τυγγανοντι. adde Nicetam in vita Ignatii Patriarchae CP. hinc δρουγγαρίων τῆς βίγλης apud Theodorum Hermopolit. 7 tit. 12 et auctorem anonymum in Leone Imp. drungarius. de biglae drungario vide Codin. de Officiis. c. 16 n. 4—7, et Glossar. ad Cedrenum. FABR.

δυσανημείσθαι 4656.
 δωροφόρημα 353.

ἡγατάβαπτος 6578.
 ἡκουμένης 1792.
 ἡδιδόρητος 237.
 ἡδιδόρηται 4342.
 ἡδιδόρηται 4229.
 ἡδιδόρηται 5030, 5576.
 ἡδιδόρηται 5303.
 ἡδιδόρηται 1418.
 ἡδιδόρηται 4859.
 ἡδιδόρηται 5709.
 ἡδιδόρηται 6074.
 ἡδιδόρηται 4726, 5656, 5883.
 ἡδιδόρηται 413.
 ἡδιδόρηται 387.
 ἡδιδόρηται 4675.
 ἡδιδόρηται 3355: praefectus urbi. Cedrenus p. 389 a: προχειρισάτω με ἡ βασιλεία σου ἐνώπιον πάντων ἡδιδόρηται. et p. 610 d: Φιλόθεος ὁ ἡδιδόρηται ἐν τῇ ἡδιδόρηται σφενδότῃ ἀπέτεμε. sic accipitur Michaelis Glycae Ann. p. 289 a ed. Reg., Basilic. l. 5 tit. 1 c. ult., et apud Balsamonem in manuscripta apud nos collectione Constitutionum quae ad res ecclesiasticas pertinent, Theophilum § 2 de suspect. tutor. et in Adriani sententia quae incipit ad his verbis, δι' ἐπιστολίδιον, lib. 3 grammaticae Dosithei magistri. hinc ἡδιδόρηται apud Olympiodorum in Excerptis Photianis, id est praefectura, urbis scilicet. plerumque tamen additur τῆς πόλεως, ut C. Manass. p. 59, vel Ρώμης τῆς πόλεως, vel βασιλίδος πόλεως. Glossae: Praefectus urbis ἡδιδόρηται Ρώμης τῆς πόλεως. et Praefectus urbi προτεταγμένος Ρώμης τῆς πόλεως. Galenus, περὶ τοῦ προγενέσθαι, ἡδιδόρηται πόλεως: vertunt praetor urbanus, imperite, pro praefectus urbis. et lib. 1 περὶ ἀνατομ. ἐγγ. τοῦδε τοῦ τῶν ἡδιδόρηται τῆς Ρωμαίων πόλεως, ἀνδρὸς τὰ πάντα πρωτεύοντος. id est, praefecti urbis Romae. Nicetas: εἰς δ' ἡδιδόρηται τῆς βασιλίδος πόλεως. non solum autem ἡδιδόρηται pro praefecto urbis absolute ponitur, sed etiam pro praefecto praetorio, ut apud Xiphil. in Severo p. 421. et in Adriani sententia cuius initium est καὶ οὐκ ἔστιν εἰς π. Olympiodorus apud eundem Photium: ἡδιδόρηται ἡδιδόρηται καὶ πατρίκιος. Io-

vianus enim praefectus praetorio erat. hinc ἡδιδόρηται, formae seu edicta praefectorum praetorio, quae multa exstant apud Harmenopolium, et notantur in ora manuscriptorum codicum bibliothecae Regiae et ἡδιδόρηται, concilii Chalcedon. actione 1, id est praefecti sui seu apparitores praefecti praetorio. quemadmodum autem ἡδιδόρηται τῆς πόλεως dicitur πρὸς διαστολήν aliorum, ita et praefectus praetorio dicitur ἡδιδόρηται αὐλῆς (Eunapius in Maximo) vel ἡδιδόρηται τῆς βασιλικῆς αὐλῆς (idem in Aedesio) vel ἡδιδόρηται τοῦ πραιτωρίου aut τῶν πραιτωρίων. Glossae: Praefectus praetorii ἡδιδόρηται τοῦ πραιτωρίου. itaque haec duo, ἡδιδόρηται et ἡδιδόρηται, plerumque confunduntur, tam in libris calamo exaratis quam editis, ut in synodo 8 oecumen. act. 1 ἡδιδόρηται τῶν πραιτωρίων dicitur qui ἡδιδόρηται τῶν ἡδιδόρηται πραιτωρίων Chalcedonensis concilii act. 1; ut non temere fides habenda sit Graeculo monacho, qui discrimen ponit inter ἡδιδόρηται et ἡδιδόρηται, ut ἡδιδόρηται sit ὁ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, praefectus urbis CP, ἡδιδόρηται autem ὁ τῆς ἡδιδόρηται ἐξάρχων, rector provinciae. nam in Basilicis ἡδιδόρηται nomine continetur tam praefectus praetorio quam praefectus urbi, l. 6 tit. 4, et apud Harmenopolium l. 6 tit. de dignit. § 6. nec moveor Cedreni loco p. 389 d, cuius verba haec sunt: καὶ ὁ ἡδιδόρηται ἐξ τῇ τῇ βασιλεῖ "νῦν, δέσποτα, ὅπερ ὑπεσχόμεν ἐτελείωσα". τοῦ δὲ βασιλέως προελθόντος, ὡς οὐδεὶς ἦν ὁ ἐγκαλῶν, ἐποστρέψας πατρίκιον αὐτὸν ἐποίησε καὶ ἡδιδόρηται αὐτὸν μέχρι τέλους τῆς ζωῆς αὐτοῦ. quem locum sic accipiunt, ut Iustinus praefectum urbis seu ἡδιδόρηται, postea praefectum praetorio constituerit seu ἡδιδόρηται. hoc, inquam, loco non moveor: nihil enim vetat quo minus ita Cedrenus accipiat, ut praefectus urbis dignitate patriciatus auctus in urbis praefectura manere iussus sit, auctus nimirum patriciatu et perpetua urbis praefectura. dices apud Cedrenum ἡδιδόρηται

χον dici qui postea ὑπαρχος, ut necesse sit alium esse ἑκαρχον ἀπὸ τοῦ ὑπάρχου. sed et apud Xiphilinum in Severo, p. 421, in codice Palatino praefectus praetorio ὑπαρχος dicitur, qui versu praecedente ἑκαρχος. quod et in aliis scriptoribus observare est. Codinus de Offic. c. 2 p. 18: ὁ ἑκαρχος: in uno autem ex Regiis ὑπαρχος legitur. Michael Glycas p. 317 c: γίνεται ταῦτα, καὶ ἀναφορὰ διὰ τοῦ ὑπάρχου τῷ λαφ' ἀναγινώσκονται. et mox ἑκαρχον appellat, et p. seq. ὑπαρχον. praefectus praetorio ἑκαρχος dicitur Novella Iustiniani 50, in Basilicis autem ὑπαρχος. Xiphilinus in Severo: ἑκαρχική ἐξουσία, praefectura praetorii: in codice Palatino ὑπαρχική, teste Sylburgio. praefectus urbi CP ἑκαρχος dicitur Novella 77 c. 1, in manuscripto vero ὑπαρχος. et Novella 70 ὑπαρχότης nomine continetur praefectura praetorii et utriusque Romae. denique praefecti urbi ὑπαρχοι dicuntur in Nov. 79. ibi (τῶν τε ἐνδοξοτάτων ὑπάρχων τῆς πρεσβυτέρας Ρώμης) legendum τῆς ἐκατέρας Ρ. sic legit Iulianus Antecessor, sic vetus Novellarum interpres. item Zosimus praefectum urbi τῆς πόλεως ὑπαρχον vocat l. 2. 4 et 6, et praefectum praetorio ὑπαρχον τῆς αὐλῆς l. 2 p. 674. Theodoretus Cyrensis ὑπαρχον simpliciter, ut videtur, l. 4 in Daniele c. 6. de variis Theophanis locis hoc dicam tantum, ibi variare codices manu exaratos, et modo ἑκαρχος modo ὑπαρχος scribi. frequentius tamen, ut videtur, praefectus praetorio ἑκαρχος dicitur quam ὑπαρχος. Theophylactus Simocatta hist. Mauric. l. 8 c. 9: τὴν ἡγεμονίαν τῶν φάρων τῆς ἑφας πρὸ τινος καιροῦ ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος ἀπελήφει. hunc locum in mendo cubare nondum animadvertsum. sic igitur restituendum puto: καὶ τὴν ἡγεμονίαν τῆς ἑφας (expunctis duabus vocibus) πρὸ τ. praefecturam Orientis ab imperatore paulo ante acceperat. quem praefectum praetorio Romani appellant. Philostorgius hist. Eccles. 3 28: ἀπο-

στέλλει Διομετιανὸν ἑκαρχον τῶν καλουμένων πραιτωρίων ὁ Κωνσταντῖος. Codinus de Offic. c. 2 p. 42 c: δορυφόρων ἑκαρχος καὶ πραιτωρίων. Fann.

ἐπεγκοτεῖν 3063.

ἐπέγνων i. e. ἐπέγνωνσαν 5972, 6259.

ἐπεντρανίζειν 2843, 3321, 3893.

ἐπικαταθύνειν 2025.

ἐπιμαρμαίρειν 198.

ἐπιμετώπιος 4786.

ἐπίπαππος 6204.

ἐπιφιλοτιμιεῖσθαι 3044.

ἐπιχάσκειν 1.

ἐπτάριθμοι 6428, 6455.

ἐρρασιζήματος 2095.

ἐργατεία 337.

ἐργόμορθος 5931.

ἐρυθρανίης 120.

ἐρυθρόβαπτος 127.

ἐρυθροσήμαντος 5546.

ἐρυθρόφυλλος 4769.

ἐρυθρώς 2707.

ἐρωτοδέρμη 5823.

ἐρωτοκράτης 1874.

ἐρωτοληπτούμενος 528.

ἐρωτομανία 553.

ἐρωτοτρωτος 6486.

ἐταιριάρχης 5562: praepositus belli sociis et foederatis. Glossarium Petri Seguerii Franciae cancellarii: ἐταιριάρχης ἀξίωμα. Leo Grammaticus: ὁς μετὰ ταῦτα γίνοντες ἐταιριάρχης. erat autem ἐταιρεία duplex, ἡ μεγάλη et ἡ μικρά, eisque praepositus ὁ μέγας ἐταιριάρχης vel ὁ μικρὸς dicebatur. Scylitzes: σταλέντος Ρωμανοῦ πρωτοπροέδρου καὶ μεγάλου ἐταιριάρχου. Cantacuzen. l. 55. Codinus de Offic. c. 2 p. 39: μέγας ἐταιριάρχης, et p. 41: καὶ δὴ μετ' αὐτὸν ἐταιριάρχης μέγας. vertunt: magnus confederatorum, et post eum magnus confederatorum dux. debuerant ubique foederatorum: nam confederatus barbare dicitur, pro foederatus, ut iam monuit Voasius de vitulis germanis c. 19 et in Indice vocum barbararum. sive ὁ τῆς μεγάλης ἐταιρείας et ὁ τῆς μικρᾶς. auctoronymus περὶ καταστάσεως ἀσικτον: κατὰ δὲ βόρειον μέρος ὁ τῆς μεγάλης ἐταιρείας, ut apud Glycam p. 321 ὁ κανικλείου et ὁ σακκίλου apud Cantacuzenum 3

- 73 et 4 37 et Codinum de Offic. et apud eundem Codinum ὁ βεστιαρίων. sic enim legi debet p. 19 c. ed. Reg., ut p. 37 b, non ὁ ἐπὶ τοῦ βεστιαρίων, ut notant in ora et alia eiusdem generis. non quod quidquam mutandum sit ubi scriptum vel excussum est ὁ ἐπὶ τοῦ βεστιαρίων (nam et ὁ ἐπὶ τοῦ κανιλείων dicitur, ut apud eundem Cantacuzenum 1 14 et 4 2, et ὁ ἐπὶ τοῦ σακελλίων passim), sed quod lectio *ισοδυναμοῦσα* et veterum librorum consensu firmata facile mutanda non sit. **FLAV.**
- ἐνδυτολία 1257.
 ῥικήπεντος 333.
 ὑρεσίακος 4563.
 εὐσιόφυλλος 186.
 ἱυδινότοκος 4196.
 ἱυδινώδης 1030.
 ζῶδατος 4917.
 ζωμηροστονον 6032.
 ζωοθρέμμων 68, 417.
 ζωοθρέπτειρα 338.
 ζωοφαγία 2402, 4324.
 ἡλιμοῦσθαι 4408.
 ἡλικίσις 5426.
 ἡμεράρχης 1843.
 ἡμεραντής 1078, 4926, 5781.
 ἡμεροκρατωρ 140.
 ἡμιστροφία 5579.
 θαλασσογείτων 4807.
 θειξινάρδιος 311.
 θειόβροντος 4628.
 θιογενεσία 5069.
 θιοδόμητος 3283.
 θιοφύπεντος 4627.
 θηριογενάμων 4175.
 θηριωνυμος 4164.
 θηριοδιωκτεῖν 4646.
 θηριοδιώκτης 5987, 6304.
 θηροκτονεῖν 6538.
 θηρότροπος 4656.
 θηροφότης 5049.
 θλασμός 6006.
 θρασύνπλαγχνος 6287.
 θρηνητήριος 5343, 5870.
 θυμοβάρβαρος 2837, 5995.
 θυμοτομία 1257, 3770.
 θωρακοφορία 6640.
 ἰαμβόπλοκος 4735.
 ἰβηράρχης 5968.
 ἰβηροτρεφός 5965.
 ἰεροθντεῖν 4235, 4511.
 ἰξιοφάρος 6475.
 ἰσόφαιμος 3746.
 ἰστρογείτων 3526, 4610, 5888.
 ἰστρομαχος 1334.
 ἰχωρώδης 3081.
 καίσαρες οἱ ἑλφάντες 1818.
 κακοδότης 5413.
 κακιγνίκως 2260, 3100.
 κακουργότροπος 6132.
 κακόφρονος 4921.
 κακώτρια 5444.
 καλλιβλάστητος 4268.
 καλλίβλαστος 185.
 καλλίγλωττος 3823, 4694, 4918, 5370.
 καλλικέλαδος 4973.
 καλλικλαδος 5197, 6355.
 καλλιλαμπής 131.
 καλλιπέταλος 128.
 καλλιπρεμνος 5268.
 καλλίπτερος 5208.
 καλλιραξ 4334.
 καλλισφαίρωτος 114.
 καλλιζέμων 5894.
 κάπουτ 1683.
 καράβιον 3766: Carabus, navicula. auctor anonymus in Constantino Leonis F: *πολεμικῶν καραβίων ἀπὸ Ταρσοῦ ἐξωρηγμένων*. Chronicon quod subiungitur Ducae p. 202: *κάτεργα καράβας καὶ φούστης*. index Iliados Graecobarbarae: *λίβητας τὰ βατζέλια καὶ καράβια*, et *πλοῖον ξύλον ἢ καράβη*. item: *ναὺς νῆες νῆας, ὅλον σημαίνει τὰ καράβια*. vide Glossar. ad Nicetam **FLAV.**
- καρδιότρωτος 5832.
 καρδιοφάγος 5687.
 καρτεροκάρδιος 1824, 3517, 4998.
 καρτερόμαχος 3712.
 καρτερόνους 4896.
 καρτερότειχος 3694.
 καρτερόχειρ 1300.
 καρτερώνυξ 5900.
 καταλιμνάζειν 1444.
 κατάλοντος 6572.
 καταμάργαρος 71, 2209, 4787, 6490.
 καταμαλίνειν 4853.
 καταμολώπσις 4824.
 κατάπηλος 1592.
 κατενεμήσαντο 2151.
 κατενυθροῦν 2061.
 κεραιοπλήκτωρ 256.
 κιβωτόκρυπτος 6545.
 κληραρχεῖν 1186.
 κλησίγραφος 4915.
 κλιματαρχεῖν 4219.
 κλιματάρχης 3594, 4367.

- κοιαιστωρ 2866: quaestor. Olym-
piodorus in Excerptis Photianis:
Ποτάμιος ὁ κοιαιστωρ, καὶ Ἰου-
λιανὸς περιμηκῆριος τῶν νοταρίων.
qui hodie cancellarius; quem prin-
cipi adsidere, βασιλεὶ παραδρεῦεν,
scribit Procopius Περσ. α'. hinc
quaestorium κοιαιστόριον Theopha-
ni. Michael Attaliotes: ἐκράτησεν
ἔθνος ἐν τῷ κοιαιστορίῳ. FABR.
- κοίτασμα 5843.
- κομπολογήματα 3935.
- κοσσύλιος 1691.
- κορηρός 3089.
- κορόφυρτος 5153.
- κοσμοκτίστωρ 27, 1930.
- κουφόνοια 1309.
- κραταιόχειρ 536, 1312, 3775.
- κρατορία 2371, 4219, 6202, 6607.
- κράτωρ 626, 880, 975, 994, 1102,
2072, 2081, 2366, 2421, 2442,
2455, 2468.
- κρεοβορία 5780.
- κριθοφαγεῖν 4206.
- κρωκτικός 4256.
- κυκνογενής 1167.
- κύλινδροι ἄνδρικοὶ 2135, τοῦ γό-
νου 4644, παιδονργοὶ 6131, σπερ-
μογόνοι 4651. ὁ κύλινδρος τοῦ
κράτους 4686.
- κυματόκλυτος 4016, 6461.
- κυνηγίτημα 5650.
- λαγίνας 171, 6199. Nicetas in An-
dronico Comneno (p. 376 7): ἔτι
δὲ οἱ πτηνόποδες λαγίνας καὶ κύ-
νες αἱ θηρευτικαί. vide Glossa-
rium nostrum. MEURS.
- λαιφόπτερος 4056. 6232.
- λαμπροδόμητος 6272.
- λαμπρόσκοπος 6713.
- λαμπροστόλιστος 6586.
- λαμπροψυγία 6272.
- λαμπρόφυγος 3299, 4791, 6253.
- λαυπητρουχίην 120.
- λαχανοκομῆν 2304.
- λεγεών 3964: Legio. Ducas hist.
Byz. c. 28: τὰ δὲ τάγματα καὶ
αἱ λεγεῶνες τοῦ Χαλλί. vide Glos-
sarium ad Nicetam. FABR.
- λειοπάγων 612.
- λεοντόθυμος 2233.
- λεοντοκόμος 6135.
- λεπτόχυτος 154.
- λευκόπεπλος 34.
- λευκόρειθρος 225.
- λυθασμός 3033.
- λυθολαμπής 4787.
- λυθοκλίνθινος κλίση 5226.
- λυθόχρηστος 696.
- λίμνασμα 6353.
- λίμνασμός 153, 1335, 1681, 2287.
- λικαροβάλαξ 62, 226, 4977.
- λικαροστίλεχος 92
- λικαροτράπεζα ἐστίασις 4993, παρ-
δαισία 3876. λικαροτραπέζιον
δείπνον 5360.
- λογάρχης 3589. v. Glossar. Meur-
sii. FABR.
- λυθροστάλακτος 1448, 3630.
- λυθρόφυρτος 2062, 3178, 3548, 5899.
- λύττησις 2493.
- μαΐστρος 3364: magister officiorum.
μαγίστρον τὴν ἀξίαν: in codice
Allatii μαΐστρον. et alibi ὁ γὰρ
Φωκῆς ὁ μαΐστρος: sic etiam co-
dex Allatianus. et v. 5562: πρῶτα
μὲν μαΐστρον τιμᾷ. Regius codex
μαΐστρον. dicebant et μαΐστωρ.
Ducas c. 22: μέγας μαΐστωρ, et
c. 43: λεγέτω τῷ μεγάλῳ μαΐστω-
ρι, au grand maître de Malte.
hinc πρωτομαΐστωρ, id est su-
pervisorum magister seu architectus,
apud Glycam l. 4. erat autem ma-
gister τῶν κατὰ τὴν αὐλὴν ταγμά-
των ἡγεμῶν, Menandro Protectori
in Excerptis de Legat. τῶν ἐν τῇ
αὐλῇ καταλόγων ἡγεμῶν, qui ab-
solute μάγιστρος dictus (Philostor-
gius 2 1 et 2 2) et magistrī digni-
tas μαγιστρούτης (Eusebius hist.
Eccles. 8 23), officiorum magiste-
rium (Rufinus 8 2), magistrī dī-
gnitas (Ammianus Marcellinus l.
26). FABR.
- μάκελλος 4013: Glossae: μάκελλος
macellus. μακελλάριος laniator, la-
nio. μακελλεῖον laniatorium. auctor
Graecobarbarus: γίνεται τόσον μα-
κελλίον. vide Gloss. ad Cedrenum
in v. μακελλεῖον. FABR.
- μακροκάματος 6418.
- μακροκόμητος 2742.
- μακρόλεπτος 2737.
- μαλακόεννος 5844.
- μαλακοκάρδιος 628, 2474, 4716.
- μαλακόφυγος 5033, 5730.
- μαλθάσειν 3557.
- μάνδρευμα 1611, 6020.
- μαννοδοτεῖν 1067.
- μαργαροστόματος 105.
- μαργαροφορεῖν 5626.
- μαργαροφορία 5936.
- μαργαροφόρος 6702.

- ματαιόφροτος 2896.
 ματαιοπονία 461.
 ματαιοπραγείν 465.
 ματαιοφροσύνη 657.
 μεγαλαυχολογίης 155.
 μεγαλοβραχίων 4691.
 μεγαλογενής 6662.
 μεγαλόπλευρος 4864, 5890.
 μεγαλοπτερός 155, 1546, 2340.
 μεγαλόστερνος 6483.
 μεγαλόφροτος 5023, 6699.
 μεγαλογυμνών 217.
 μελχρογύλατος 5016.
 μενιμάχος 2146.
 μητράνδρος 4086.
 μικρογυμνών 5649.
 μικροδύναμος 4690.
 μικροκάριος 4131.
 μικρόπτερος 163.
 μικρόσπλαγχνος 4423.
 μύδιος 4931.
 μονάζων 4341: monachus. B. Chrysostomus homil. 25 in epist. ad Hebr. ἀδελφὸν ἐπαυθα λέγων πάντα τὸν πιστὸν ἀπλῶς, οὐ τὸν μονάζοντα. Scyllites: τὸ ἀρκούν τοῖς μονάζουσι, τῷ δημοσίῳ τὸ περισσὸν προσαφώρισε. vide Gloss. ad Cedr. et Nic. FABR.
 μονάστρια 6628: monacha. B. Chrysostomus ep. 14: μονάζοντες μονάστριαι. auctor anonymus in vita S. Gregorii: tribus milibus ancillis dei, quas Graeci monastrias vocant, quindecim libras auri pro lectisterniis dedit. Ducas: παρῆλθον μὲν γὰρ αἱ μονάστριαι. vide quas dixi ad l. 13 C. de sacros. Eccles. in collectione Balsamonis. adde can. 19 Syn. Nic. 2, et Photium Nomoc. tit. 2. c. 1. ut autem monachi μονάζοντες dicti, ita et monachae μονάζουσιν. Ducas c. 36: ἡγούμενοι, ἀρχιμανδρίται, μονάζουσιν. FABR.
 μονάστρια ζωή 6122: vita solitaria. FABR.
 μονοκρατορία 4443.
 μονάκεσμα 4797.
 μυθοποιεῖν 1166.
 μυθόρηγμα 5105.
 μυριανδρεῖσθαι 2063.
 μυριανδρία 1059.
 μυριάριθμος 909.
 μυριαχόθεν 3667, 4727.
 μυριοέντρος 3249.
 μυριοκέφαλος 5594.
 μυριοκύμων 3742.
 μυριομαθίστατος 5275.
 μυριόνευρος 4023.
 μυριονικηφόρος 2145, 2550.
 μυριόνικος 3187.
 μυριόπτερος 3761.
 μυριόστολος 1229, 2906.
 μυριόχροος 134.
 μυσαροκοκρῶνυμος 4318.
 μυσαρῶνυμος 4382.
 μωλωπισμός 1350.
 μωρονήπιος 3984.
 ναυστόλησις 1454, 4026.
 ναυτιασμοί 6406, 6460.
 νεκταρόχυμος 97, 190.
 νεομούσχιεντος 2293, 5430.
 νεοττοτρόφος 4973.
 νηπιόβουλος 6176.
 νηπιόδύναμος 6471.
 νυμφοκοσμεῖσθαι 5667.
 ξενόπτερος 5550.
 ὀβρυζὼν χρυσίον 118.
 ὀδοντοφυία 5149.
 ὀδοντόφροτος 5597.
 ὀλβιόπολις 2348.
 ὀλεθροεργάτης 3853.
 ὀλεθροφόρος 3050, 4186.
 ὀλοφαγής 112.
 ὀνειδιστήριος 5126.
 ὀνειρόπλαστος 861.
 ὀπωροδοτεῖν 295.
 ὀπωροπραγείν 246.
 ὀρθορρημονεῖν 6694.
 ὀρμητίας 1859, 3596.
 ὀρνεοκράτης 2798.
 ὀροφωτής 175.
 ὀρνεοκράτωρ 160.
 ὀρχηστοφιλοκαίγμων 627.
 ὀστοφάγος 6471.
 οὐίτονολος 1491.
 οὐρανόπολις 5493.
 ὀφθαλμορύνκτης 4461.
 ὀφιότροπος 4210, 5323.
 ὀχυρόπυργος 178, 367, 4930.
 παιδοθετεῖν 6140.
 παιδομήτωρ 6228.
 παίστρια 2028.
 παλαιόχρονος 6047.
 παλιμπόρεντος 4060, 4133.
 καλίντοκος 2231.
 πανδέξιος 2087.
 πανόπτρια 4103.
 παντάναξ 2548.
 παντεργάτης 63.
 παντοδύναμος 1025.
 παντοδρεπτεῖρα 30.
 παντόλεθρος 278.

παντομήτωρ 282.
 παντοστεγής 40.
 παντόστικτος 253.
 παντοτέκτων 50.
 παντόχυτος 43.
 πάπας 3831, 4495, 4497.
 πάππας 3831: papa, episcopus urbis, episcopus urbia. Concilium Constantinopolit. sub Menna: τῷ ἐν ἁγίοις πάπᾳ Ἀγανητῷ. in synodo Carthaginiensi exstat epistola concilii Africani ad papam Celestinum urbis episcopum: Graecus interpretes πρὸς Κελεστίνον τὸν πάπαν. vide Glossar. ad Cedr. et Nicetam. FABR.
 παπίας 4697: vide Glossarium ad Cedr. et ad Anastasii historiam Ecclesiasticam in ea dictione. FABR.
 παπποπατριός 5030.
 παπποπατρόςθεν 4509.
 παππόπατρος 5915.
 παπποπατρώος 5575.
 παράκοιτος 5634: accubitor et custos regii cubiculi. Michael Glycas p. 294: τῶν ἱππῶν φροντιστῆς καθίσταται, μετὰ ταῦτα παράκοιτος: qui alias παρακοιμώμενος dictus. idem Glycas p. 299: ὁ δὲ πατρίκιος Σαμωνᾶς προσβλήθη παρακοιμώμενος. qua dignitate ornati viri principes. Cantacuzenus 12: πλὴν ἐνὸς μόνου τοῦ Καντακουζηνῷ Ἀνδρονίκου τῇ τοῦ παρακοιμώμενου τετιμημένου ἀξίᾳ. lege κατ' Ἀνδρονίκον. sub cuius dispositione erant πρόκοιτοι, de quibus Nicetas p. 207 a: καὶ τοὺς πρόκοιτους καὶ προφύλακας. Ioannes tamen Antiochenus in chronicis nondum in lucem editis τοῦ Ἀρχαδίου πρόκοιτον vocat, quem alii πραιπόσιτον, ut Philostorgius 23, id est praepositum sacri cubiculi, alii sacri palatii cubicularium vocant, Marcellinus Comes in Chron. nisi forte legendum sit παράκοιτον. πρόκοιτοι autem ante sacrum cubiculum et fores excubabant: et ob id κοιτώνται dicti. purius autem σωματοφύλακας dici scribit Galenus περὶ τοῦ προγινώσκειν: ἄνθρωπον τινα χαριλαμποῦς τοῦ κοιτώντιον μὲν, ὡς ἅπαντες οἱ νῦν Ἕλληνες ὀνομάζουσι, σωματοφύλακος δὲ, ὡς οἱ περιέρχων ἀντικίζοντες. quo-

niam autem inter eos quidam per vices septimanatim cubiculum imperatoris custodiebant, ideo ἑβδομαριοι dicti. Leo Grammaticus: ἐποίησεν ἑβδομάριον. Codinus in Originibus Cpolititanis: τοῖς ἑβδομαρίοις ἡ κοιτώνταις αὐτοῦ. FABR.
 παρθενομήτωρ 4243.

παστοπήγιον 4332, 6450.

πατήρ 5565: imperii pater et custos, qui et βασιλεσπάτωρ dictus. Leo Grammaticus: ὁ δὲ βασιλεὺς ὑπὸ τοῦ βασιλεσπάτορος καλούμενος, προσπαθοῦντος Μουσικῷ, πάντα ὡς λήρον ἤκουεν. Cedrenus p. 617: τὸν Ῥωμανὸν βασιλεσπάτορα προβαλλόμενος. Michael Glycas p. 300: τὸν Ῥωμανὸν διὰ χηροβοῦλλον φύλακα ἑαυτοῦ, καὶ ἀντὶ πατρὸς ἐκείνου ἑαυτῷ καθίστησι. FABR.

πατρικωνυμία 6233.

πατρίκιος 3213: patricius. Marinus in vita Procli: Μάρκελλα μήτηρ πατρίκιᾳ κατὰ νόμον συναρμοσθεῖσα. Ducas c. 22: ὁ τοῦτον πατήρ νοσηλευθείς προσκαλεῖται τὸν πρῶτον τῶν μεγιστάνων αὐτῷ, ὃν καὶ βεζύργην καὶ πάσαν κατὰ τὴν αὐτῶν καλοῦσι φανή, ὃν οἱ Ῥωμαῖοι πατρίκιον καὶ μεσάζοντα λέγουσι. et ibidem: καὶ Ἰσραὴλ τῶν πατρίκιων ἡ Βεζυργήδαν. comparat igitur patricium cum eo qui a Turcis visir et bassie dicitur. hinc πρωτοπατρίκιος, qui primum locum inter patricios obtinebat. Theophanes in Iustiniano iuniore: ὁ πρωτοπατρίκιος καὶ κόμης ὄψικιον. Malchus in Excerptis de Legationibus p. 92 c. ed. Reg. vide ad Cedr. FABR.

πατρικιότης 4166: patriciatus dignitas. Priscus Rhetor in Excerptis de Legationibus p. 43 d: πρὸς δὲ τῇ ὑπατικῇ ἀξίᾳ καὶ τῆς πατρικιότητος τυγῶν. Novella 38 Theophilus § 4. quib. mod. ius potest solv. vide ad Cedr. FABR.
 Πάτροκλον 4450: Excusatio. vide Gloss. ad Nicetam. FABR.

πατρόπαππος 5915.

παγύφυλλος 530.

πεζόπτερος 3771.

πελαγόπλοος 4061.

πελαγοῦσθαι 418.

πέμπειος 6047, 6331, 6682.

- πενητοτροφείον 3484: domus alendis pauperibus destinata. idem ptochium et ptochotrophium. **FLAN.**
 περιανταλίζειν 4034.
 περιθράσκος 4733, 6478.
 περιελής 2342.
 περιέσκημα 3083.
 περίπικρος 3055.
 περιπλάνησις 1466.
 περιπαύριος 3760.
 Περσάρχης 917, 2566, 3236, 3711, 6264.
 πετασμός 152, 6541.
 πετροστοιβαστος 62.
 πένδαιντο 1726.
 πηδαιλονχία 5138.
 πηλογινή 419.
 ή πηλός 2239, 2363, 2764. δ 6320.
 πηλόφυρτος 233, 2407.
 κηροθάνατος 3628.
 κηρόθυμος 3615.
 κηροθύμως 4999.
 κηρόναρκος 432.
 κηροποιός 2677, 5444.
 κηρόποτος 3989.
 κηρόφρονος 3925.
 κληροκαίτωρ 282.
 κληρότρωτος 6308.
 κληροφυτής 4760.
 κληματοκλήνητος 4607.
 κληιδόδεμος 254.
 κωιηλασία 3978.
 κολιμόκλονος 1237, 1406, 3239, 5988.
 κολμοστόλιστος 6038.
 κολιμόχαρτος 5940.
 κολυκνμία 5453, 6283.
 κολύσαλος 6145.
 κολυστέναχος 4008.
 κωηρογενώμων 6174.
 κωηροκάριδος 4411.
 κωηροκόλαξ 4411.
 κορδυμέτρια 4961.
 κορφύρα 4470: alii quod nati purpura exciperentur. Claudianus de nuptiis Honorii et Mariae: sic uteris crescat Mariae, sic natus in ostro. et de tertio consulatu Honorii: excepit Tyrio venerabile pignus in ostro. **FLAN.**
 κορφυρανθής 5845, 6703.
 κορφυροβλαστήτης 5382, 5458, 5919, 6056, 6324, 6341.
 κορφυρόβλαστος 5576, 5913.
 κορφυρόρηγης 5623.
 κορφυροφύτεντος 5605.
 κορφυρόφυτος 3604, 5448.
 κραιπόσιτος 3104: praepositus sacri cubiculi. Olympiodorus in Excerptis Photianis: μετέχεται δὲ κατὰ τὴν Ῥάβενναν ἐπὶ τὸν κραιπόσιτον Εὐσέβιον ἡ δυναστεία. Philostorgius 24: τὴν τοῦ κραιποσίτου τιμὴν ἀναβάς. Michael Glycas Annal. parte 4: οὗτος καὶ κραιπόσιτόν τινα διὰ τὴν τῆς γυναῖκος Βερωνίκης ἀδικίαν ἐν τῷ ἱπποδρόμῳ κατέκασε. vide ad Cedr. **FLAN.**
 κρινόναρκος 6128.
 κρούαρχος 6169.
 κροβατοθρέμων 5199, 6127.
 κροβατόνους 6150.
 κροβατοσπαράκτης 5972.
 κροβατοφθόρος 4242.
 κροβατόφρονος 6539.
 κροδότρια 6557.
 κροθανατούσθαι 1328.
 κροκαταταγείν 5175.
 κροσανεγείρειν 2348.
 κροσγειτονεῖν 5192.
 κροσεφαπλοῦν 5152.
 κροσημάντρον 6549.
 κροσκυνεῖν τινί 905, 4710, κροσκυνητής 4670.
 κροσφοιβασμός 3934.
 κρυμνίτης κάλας 6731.
 κρωτιστεύειν 2497.
 κρωτόαρχος 4494, 6592.
 κρωτοδρομία 6497.
 κρωτομήτωρ 341, 4760.
 κρωτοπαθήσασα 341.
 κρωτόκαπκος 5927.
 κρωτόκοιλις 2622, 3199, 5193.
 κρωτοπολίτης 245, 287.
 κρωτοστράτηγος 5725.
 κρωτόφυτος 5926.
 κτεροφύτεντος 264.
 κτηνόπους 171, 3559, 3771, 5461.
 κτωχογνωμοσύνη 5798.
 κυρανήματα 3870.
 κυρανήζειν 3304, 5497.
 κυργοδομήματα 4823.
 κυργακτίστης 469.
 κυρμάρατος 4950.
 κυρμάρατος 4955.
 κυρίτροχος 5029.
 δαμνοφαγεῖν 4205.
 δέκτης 3986.
 δῆξ 2518, 2525, 2539, 3127, 3129, 4506: rex. Ducas c. 20: στείλας εἰς τὸν δῆγα Ῥωσάλας. Cantacuzenus 2 26. vide Glossarium ad Cedr. **FLAN.**

- διολώβητος 4069.
 διψέπαλις 3552, 4819.
 δοδόχοια 1164.
 δομοφαιόφορος 4701.
 δυπαρόβιος 1995, 5289.
 δυπαρογνώμων 6132.
 δυπαροφυχία 1939.
 δυπαρόφυχος 4456.
 σαρκοβασία 159.
 σατραπάρις 2539, 4362.
 σελαγίσματα 4482.
 σεμνόβιος 2574, 4283.
 σεμνότροπος 2574, 6337.
 σιδηροφασία 5298.
 σκαμανδρογείτων 5981.
 σκαφευτής 6707.
 σκαφεύτρια 183.
 σκαφήπλος 6182.
 σκηπτουχία 585.
 σκηπτροκρατεῖν 2046, 2638, 2736, 3052, 3469, 4375, 5617, 6399.
 σκηπτροκρατορία 2856, 3110, 3808, 4049, 5023.
 σκηπτροκράτωρ 5178.
 σκληρογνωμοσύνη 3534.
 σκληρόστρωτος 5843.
 σκληροτραχηλία 717.
 σκληροτραχηλιᾶν 1036.
 σκοτεινολογία 4275.
 σκοτεινόπελος 6530.
 σκοτοδότης 4459.
 σκυθάρις 5589.
 σκυθόγλωσσος 6698.
 σκυθογνώμων 3948.
 σκυθοτρόφος 3754.
 σκυμοτρόφος 5861.
 σοβαροπρόσωπος 1048, 3409, 3781.
 σοβαρόφρων 1340, 3679.
 σπαράκτρια 3552.
 σπινθηράκιον 4836.
 σπλαγχνότης 4775.
 στεφανοκτία 3024, 3324.
 στεφανοβραχίων 5242.
 στεφανόπυργος 1442, 2482, 3694, 4148.
 στεφανότειχος 3170.
 στεφανόσημος 5620.
 στηλογράφημα 4789.
 στολίστρια 6094.
 στρατοπεδάρχης 4412: Scyllites: στρατοπεδάρχης γὰρ ὅστις αὐτῷ νόσον ἐνσκήψαι νεφριτικὴν φασίν. Michael Glycas Annal. part. 4: Πέτρον τινὰ εὐνοῦχον στρατοπεδάρχην. vide Glossarium ad Cedrenum, et Anastasii hist. Ecclesiast., Codin. c. 2 de Offic. Aulac CP. **FLAN.**
 στρουθοφόντης 6569.
 στρουθομήτωρ 6474.
 συμπαίκτης 5034, 5266.
 συμποντοῦσθαι 411.
 σὺν αὐτῇ καὶ μετ' αὐτῆς 1933 et 2621. σὺν αὐτῷ καὶ μετ' αὐτοῦ 4892. σὺν αὐτοῖς καὶ μετ' αὐτῶν 3920. μετ' αὐτοῦ καὶ σὺν αὐτῷ 4132.
 συνδολοπλοκεῖν 5519.
 συνομοζυγεῖν 2446.
 συντυρευτής 4169.
 συναπινεύειν 3841.
 συρμάδες γάλακτος 4032, νέταρος 3828 et 4919, χαρίτων 2352.
 σφυροκτυπεῖν 4925.
 σχοινίσματα 230, 2160, 5879.
 σχοινοργός 6708.
 σωματομέτρία 5852.
 σωματόστρωτος 2158, 3181.
 ταγματάρχης 571, 1048, 2257, 4074, 4220: cohortium praefectus. Decas c. 16: παρετάξατο πάντας τοὺς ταγματάρχας καὶ χιλιάρχους. **FLAN.**
 τατάνης 1367.
 ταυρολέτωρ 252.
 ταυροπόλεωτος 348.
 ταυτόαιμοι 6123.
 ταυτογενής 5947, 6603.
 ταυτογνωμονεῖν 2282.
 ταυτόζηλος 3285.
 ταυτόθυμος 2334.
 ταυτόμετρος 3884.
 ταυτοπάτωρ 6396.
 ταυτοστεγής 433.
 ταυτόστεγος 6553.
 ταχυοργος 4961.
 τειχοκρουστὴν 6118.
 τειχοσειστής 4819.
 τειχοσειστρία 3553.
 τελειοπώγων 3860.
 τελεταρχεῖν 5085.
 τελματοβίος 4326.
 τελματοῦν 1587.
 τετραγαμία 5403.
 τετροκαρδάλις 3632, 4445, 5862.
 τινάκτρια 3553.
 τολμηροκαρδῖος 1049, 1354, 1824, 4220, 5749.
 τοσάριθμος 3533.
 τοςαντανδρία 3545.
 τραχύβιος 6416.
 τριβάρβαρος 3539, 3948, 4527, 6584, 6604, 6697.
 τριπέμπελος 3837, 4011, 4524.
 τρισαλιτήριος 2387, 3017.

τρισαιστραγάτης 3192.
 τρισαιστεύς 1812, 5670, 6727.
 τρισάριστος 2182.
 τρισυγενής 4976.
 τριτάλινα 4438.
 τροκαιοσύγημα 6729.
 τροκαιοσύγη 3503.
 τροκαιοφορεῖν 6275.
 τροφερόβιος 5037.
 τροφεροκάριος 5304, 6077.
 τροφερόπεπλος 5934.
 τροφεροπρόσωπος 3879.
 τροφητίας 6693.
 τρυφευτής κακῶν 5156.
 ὑβρισκαθεῖν 765, 827.
 ὑγροκίλευθος 421, 2907, 3649, 3780.
 ὑγρόπορος 4057.
 ὑγρόχερος 3993, 5659.
 ὑγροχέυμων 150.
 ὑδατόλυντος 417.
 ὑδατομήτωρ 212.
 ὑδατοπότιστος 406.
 ὑδατόρριον 476.
 ὑδατέστρωτος 1050.
 ὑδατοφόρητος 409.
 ὑπακαλίδιος 1445.
 ὑπακάλιος 3071.
 ὑπακαλιστός 1445.
 ὑπεργλίχεσθαι 1307.
 ὑπερδιψῶν 6122.
 ὑπεροφρεύς 3679, 6517.
 ὑπεροφρεῖν 4563, 5838.
 ὑπεροφρόσωπος 816.
 ὑπερπατός 2414.
 ὑπελαγάρχη 3139, 3589, 3729.
 ὑπελαγχεῖα 2157.
 ὑπετροφορία 2228, 3241.
 ὑπερκατεῖα 3770.
 ὑπνότροπος 2612, 6124.
 ὑπναιστής 2105.
 ὑπερανγεία 3274.
 ὑπερανγείν 3274.
 ὑπερσεβεῖν 2874.
 ὑπερσεβής 3021.
 ὑπνυδαρίστρια 6046.
 ὑπνυκτηγράφος 1654.
 ὑπνυκτος 3210, 3591, 3611.
 ὑπνυκτα 3521.
 ὑπνυκτοκάριος 816.
 ὑπνυκς 3094: vide Glossarium ad Cedrenum. adde Euseb. hist. Eccl. i. 10. 6. FLAN.
 ὑπνυκτος 1448.
 ὑπνυκτος 372, 4729.
 ὑπνυκτεῖν 6565.
 ὑπνυκτικός 2063, 6574.
 ὑπνυκτος 6574.

ὑπνυκτικός 684.
 ὑπνυκτικός 4970, 6433.
 ὑπνυκτικός 3409, 8708, 5461, 5946.
 ὑπνυκτος 4505: dux Saracenorum.
 sic interpretatur Iulianus Nov. 95.
 Theodoretus religiosae historiae c. 26: εἰσελθὼν γὰρ τις, Σαρακηνῶν δὲ καὶ οὗτος φύλαρχος ἦν. Procopius Περσ. α': οὗτε Σαρακηνῶν τῶν Ῥωμαίοις ἐνσπόνδων ἡγούμενος, οἱ φύλαρχοι ἐπικαλοῦνται. Malchus Rhetor in Excerptis de Legationibus: ἐπεθύμει Ῥωμαίοις ὑπόσπονδος γενέσθαι, καὶ φύλαρχος τῶν ὑπὸ Πετραίων ὑπὸ Ῥωμαίοις ὄντων Σαρακηνῶν. Marcellinus Comes in Chronico: quindecim milia Saracenorum ab Alamundaro cum Chabo et Henido phylarchis limites Euphratensis ingressa sunt. vide Nicephorum Callistum tom. 2 p. 207 et 564. FLAN.
 ὑπνυκς 5549.
 ὑπνυκτος 5713.
 ὑπνυκτεῖν 136.
 ὑπνυκτικός 36.
 ὑπνυκτικός 4955.
 ὑπνυκτος 3887.
 ὑπνυκτικά 259.
 ὑπνυκτικός 5168.
 ὑπνυκτικός 6492.
 ὑπνυκτικός 4773.
 ὑπνυκτικός 3846, 5901, 6073.
 ὑπνυκτικός 2623.
 ὑπνυκτικός 522.
 ὑπνυκτικός 2711.
 ὑπνυκτικός 2850.
 ὑπνυκτικός 2870.
 ὑπνυκτικός 400.
 ὑπνυκτικός 4053.
 ὑπνυκτικός 4480.
 ὑπνυκτικός 394, 4119.
 ὑπνυκτικός 410.
 ὑπνυκτικός 4643.
 ὑπνυκτικός 660, 1269, 3226, 3530.
 ὑπνυκτικός 5808.
 ὑπνυκτικός 625, 5080, 6126.
 ὑπνυκτικός 6141.
 ὑπνυκτικός 6414.
 ὑπνυκτικός 3612.
 ὑπνυκτικός 2193, 2850.
 ὑπνυκτικός 2569.
 ὑπνυκτικός 2581.
 ὑπνυκτικός 5055.
 ὑπνυκτικός 3085: vide Glossarium ad Cedrenum. FLAN.

χρυσεοδίνης 6258.
 χρυσεοστύβος 6701.
 χρυσιοκρατής 4794.
 χρυσιόφρονος 5256.
 χρυσόδιφρος 5056.
 χρυσοκόσμητος 4330.
 χρυσοπτερυξ 260, 6597.
 χρυσοσίπιγξ 4972.
 χρυσοσκεύαστος 5072.
 χρυσοσπάταλος 5626.
 χρυσοϋφής 2208.
 χρυδαίων 6709.

χαμάτινος 233, 5782, 6278.
 χαματόπλαστος 231.
 χαματοφάγος 6655.
 χαράρχης 602, 926, 2539, 4367.
 χαραρχία 5029.
 χαροβατηθείς 2537.
 ψευδοσύνθετος 1192.
 ψυχρία 4813.
 ψυχάτρια 145, 4804.
 σμύθνμος 8641.
 σμούπνος 5301.

INDEX HISTORICUS.

Abeli nativitas, ortus et studia 346.
 Abimelechus rex Aegyptiorum 524.
 Abrami exilium 517. in Aegyptum
 migratio 518.
 Achilles cur exacerbat 1280. de-
 fensor Palamedis 1282. iniuste ab
 Ulysse delatus 1312. insulas prope
 Troiam deprædatur 1249. Pa-
 trocli caedem ultus 1343. Achillis
 comes 1306. impetus qua in re
 retusus 1279. interitus 1396. post-
 rema oratio 1409.
 Actæon a canibus dilaceratus 5049.
 Adamus somno consopitus 277. Ada-
 mi et Evæ nuditas conspicua facta
 327. ab Adami formatione usque
 ad diluvium quantum fluxerit tem-
 poris 438.
 adulterii exemplum 1687. occasio-
 nes 1152.
 Aegyptus a quo habitabilis facta 444.
 imperii principium quando habere
 coeperit 939. varie affligitur
 1024. Aegypti regnum quando fi-
 nem habuerit 961. Aegypti rex
 939. Aegypti reges Ptolemaei vo-
 cati 946. ex Aegypto egressi Is-
 raëlitæ quadraginta annos in so-
 litudine vixerunt 1071.
 Aegyptiorum imperium quamdiu du-
 raverit 542. primus rex 514. Ae-
 gyptiorum submersio 1048. su-
 perstitutiones 497. Aegyptiis pecu-
 liare idolum 500.
 Aegiathus occisus 1470.
 Aeneae in Italiam adventus 1476.

navigationes 1495. obitus 1561.
 oraculum datum 1496.
 Aelius Adrianus imperator 2175.
 Adriani comitas et munificentia
 2178. mors 2190.
 Agamemnon imperator 1239. eius
 mors 1467.
 Agareni Africam invadunt 3895. Car-
 thaginem urbem ceperunt 3908.
 agriculturæ origo 347.
 Ajax ex Salamine 1231. Aiacis in
 Achillem mortuum pietas 1411.
 Alaricus Gothorum rex 2478.
 Alba condita 1539.
 Alexander s. Paris Priami filius na-
 scitur 1130. cur Spartam fugerit
 1149. a Proteo ex Aegypto fu-
 gatur 1205.
 Alexander II et Constantinus VII
 imperatores 5410.
 Alexandri Magni imperium 919. suc-
 cessores 933.
 Amantius imperandi cupidus spe sua
 excidit 3104.
 Amazones Troianorum sociae 1355.
 Amulius et Numitor reges 1565, 1567.
 Amulii caedes 1616.
 Anastasius imp. 3049. Eutychianus
 3017. eius somnium 3039. præ-
 clarum facinus 3075. mors 3051.
 manus et pedes suos in sepulcro
 devoravit 3067.
 Ancyle Graecis quid 1641.
 Andronicus 6533.
 angelus domini caedit exercitum Sea-
 cheribi 659.

- animalia ut similia sibi edant 2233.
 animalium ortus 150.
 Antiochia a Saracenis capta 5666.
 Antaei fastus 6298.
 Anthemius 2528.
 Antoninus Caracalla imperator 2275.
 Antoninus Pius cur et quomodo im-
 perator factus sit 2196. quam-
 diu imperaverit 2240. ut pecu-
 nias ad belli vires instaurandas
 conflaret 2202.
 M. Antonini imperatoris collega 2222.
 supellex vendita 2207.
 Apis idolum Aegyptiorum 503.
 apium a Troianis comestum 1509.
 Apollinis de imperio Romano respon-
 sum ambiguum 1738.
 Apsimarum Iustiniano insidiatur 3936.
 Byzantium occupat 3921. Apsi-
 mari varia nomina 3922. mors
 3975.
 in aqua litteras exarare 4503.
 aquarum segregatio 52. foecunditas
 149.
 aquilae augurium 1855.
 Arabes 3896. Asiam vastant 5953.
 Cretam capiunt 5652.
 arbor cognitionis boni et mali inter-
 dicta 291.
 Arbaces dux Sardanapalum interficit
 606.
 arca Noe 6845. eius forma 425.
 Arcadius Honorio fratri in imperio
 Occidentis succedit 2473.
 Ardaburius 2813.
 Ariadna Zenonis uxor 2968.
 Artabasdes imperator designatus 4352.
 capitur et excaecatur 4370. Ar-
 tabasdi defectio 4170.
 Artaxerxes Longimanus Xerxi in im-
 perio successit 916.
 Artembares 761.
 Artemius Anastasius imperator desi-
 gnatur 4110. in exilium ablegatur
 4160. Artemii fuga 4138.
 Ascanius Albae rex 1562.
 Asia Sesosti regi tributaria 577.
 Aspar 2818. Arian furori deditus 2860.
 Assurus Semi filius 448.
 Assyria unde dicta 448.
 Assyrii libertatem recuperant 581.
 Assyriorum de matrum liberorum-
 que nuptiis lex 556. imperium
 quamdiu duraverit 587. regio Un-
 nis data 574.
 astris nomina quis imposuerit 374.
 astrologus quidam ut supplicium eva-
 serit 2123. astrologi cuiusdam de
 Augusto imperatore praedictio 1846.
 alia praedictio 2999. astrologi ab
 Augusto urbe eiecti 1910. astro-
 logorum, cum iuberentur Italia ex-
 cedere, ad Caesarem Vitellium re-
 sponsio 2047.
 Astyagis Medorum regis de filia so-
 mnium 728. cum Magis de Cyro
 deliberat 778. filium Harpago con-
 dendum proponit 787. a Cyro ne-
 pote suo captus 804.
 Athenais Leontii filia 2600. post-
 modum Eudocia dicta imperatori
 Theodosio iungitur 2633.
 Athenienses 1224.
 Athenodorus Alexandrinus praeceptor
 Augusti Caesaris 1872. quomodo
 Augustum ab adulteriis revocavit
 1881. ut iracundiam Caesaris com-
 pescuerit 1904.
 Avares populi 3746.
 augurium 6546.
 Augustus Caesar a Maecenate moni-
 tus 1868. in libidinem pronus 1875.
 capitis semel damnatus absolvit
 1870. quam subditis fuerit carus
 1912. eius erga sapientes et do-
 ctos humanitas 1911. Augusti ma-
 tris somnium 1838. nomen unde
 1835. Augusti patris somnium
 1841. Augusti imperium quam-
 diu duraverit 1926.
 avicula plorantium vocem imitatur
 5341.
 avium ortus 151. species 159.
 aurum nativum 224. quibus in locis
 reperiatur 223.
 auri criminatio 3952. execratio 3550.
 vis 4150. vis maxima 2916.
 Babel quid significet 468.
 Babylon unde nomen habeat 467.
 Bactriani 3683.
 balneum Zeuxippi quis condiderit
 2265.
 Baltasarus cur imperio exciderit 692.
 Merodacho in Chaldaeorum im-
 perio succedit 690. Baltasaro tri-
 bus literis vaticinium in pariete
 scriptum 704.
 barbari cuiusdam humanitas 6600.
 barbari virtutem etiam possunt
 colere 2569.
 Barda Phocas 5630.
 Bardas Caesar 5094.
 Bardae Duri seditio 5945. incestus
 5112. interitus 5159.

- Bardanio imperium oblatum 4579.
 de Bardanio vaticinium 4590.
 Basilius a Bulgaria capitur 5207.
 Basilius imperio labascenti succurrit 5291.
 Basilius Macedo imperator 5172.
 eius ortus 5190. liberalitas 5812.
 Theodora de eo praesagium 5184.
 Basilius princeps victoriosissimus 5643.
 Basilius II Romani F. cum fratre rerum potitur 5912. eius res gestae 5920. mors 6024.
 Basiliscus 2910. auro corrumpitur 2928. imperium invadit 2979.
 Belisarius imperium Iustiniano conservat 3215. Belisarii res gestae 3136. lamentabilis casus 3230.
 Bellerophon 6616.
 bellum Troianum 1108.
 Bethlehemae miseriae 4007.
 Belus Assyriorum rex 536.
 bibliotheca Alexandrina 950.
 bibliotheca libris tricenis et tribus librorum milibus constans cum duodecim monachis cremata 4297.
 Boecchoris Aegyptiorum rex 4856.
 Botionates Nicaeam occupat 6671. secors 6685.
 Bruti amentiam simulantis calliditas 1714. eius donarium 1729. terram exasculatur 1744. Brutus atque Collatinus primi Consules 1752.
 Bucephalus 1786.
 Bulgari a Basilio II victi 5973.
 Byzantium a Chosroe obsidetur 3687.
 Byzantii miraculum 2266. miser status 3748.
 Byzantiorum oppidum restauratum 2348. Byzantiis diceratum impositum 4569.
 Cabades Persarum rex 2956.
 Caesar primus apud Romanos monarcha 967. solus rerum dominus 1759. dictator 1766. quibus casus 1829. Caesar lingua Punica ut sonet 1818. Caesaris pueri somnium. eiusdem equus 1781. cum Julia Neronis uxore coniugium 1789. nomen unde 1801. insigne facinus 1814. mortem quae portenderint 1825.
 Caesar Augustus Octavianus imperator 1832.
 Cainus homicida princeps 361. actor mulationum et latreciniorum 369.
 C. Caligula imperator quando factus 993. incestum committit 1996. eius crudelitas et foedi mores, luxus, obitus 2002 sqq.
 Callinicus patriarcha caecatur 3982.
 Calpurniae somnium de caede Caesaris 1825.
 Cambyzes Cyri filius imperat 851. Cambysis somnium 861.
 Candaulis genus, stultum facinus, uxor, quibus imperarit, sua stultitia perit 813 sqq.
 Capitolii nomen unde 1675.
 Cappadocia regio felicissima 3664. captivorum 12 milia morti addicuntur 3546.
 carnis volucrum pluit 1066.
 Carulus Francorum princeps 4504. Romae imperator designatur 4515.
 Celtae a quo subiugati 2148.
 Chaganus Scytharum rex 3524. eius immane factum 3546. perfidia 3946.
 Chalanis turris 458. 5602.
 Chalcedonensium caecorum civitas ut extrui coeperit et perfici desinit 2338.
 Chaldaeorum fames 516. eorum regni principium 644.
 Chananaeorum fames 971. radicitus evulsi 1086.
 Chersonitarum calamitas 4005.
 Cherson populo 4018.
 Chosroes Persarum rex Aziam deprædatur 3670.
 Chrysaphius eunuchus infestus Pulcheriae 2758. eius exilium et mors 2762. 2775.
 chrysargyri abolitio 3085.
 Chrysopolis situs 5491.
 Christi nativitas 1930. auctura 1931. quando in erusem actus 1982. eius interfectores accusati et morte multati 1989.
 in Christianos imperatorum saevitia et crudelitas 2239.
 Chusarsathemi Syri satrapae in Israeliticis crudelitas 4392.
 Claudius imperator quando factus 2010. quamdiu praefuerit imperio 2015. eius mors, obitus et natura ibd.
 Cleopatra ab Augusto capta 960. regnum amisit 961.
 Clytaemnestra perempta 1471.

- collis Tarpeli nomen 1681.
 Comnenorum principum successio 6723.
 Commodus imperator quamdiu regnavit 2241. eius exitus vita et mores 2249.
 coniugum par dissimile 4754.
 concupiscentiae poena 532.
 Constans II imp. 3815. fratricida. imperium in Italiam transferre conatur 3837.
 Constantis haeresis 3818.
 Constantinus Andronici F. Ducas imperium affectat 5455.
 Constantinus Duellator 6231.
 Constantinus imperium recuperat 5623. imperio deicitur 5581.
 Constantinus magnus imperator, prius relegatus, revocatur 2320.
 Constantinus III Heraclii F. imperator sine facto memorabili moritur 3801.
 Constantinus VII coniugi suae capillos radit 4419.
 Constantinus VIII, Romani II F., cum fratre imperium administrat 5912.
 Constantinus X Ducas imperator 6413.
 Constantinopolis exstructio 2341. laudes 2349. Constantinopolis urbs cum globo coelesti comparata 3273. consulum administratio quamdiu duraverit 1757.
 Copronymus secundo imperator 4374.
 Creta 1232.
 Creusa 1563.
 crocodilus trochilum, proverb. 5583.
 Croesi genus et origo 839.
 cruciatus mirum quoddam genus 4889.
 Cyrus Harpago trucidandus traditur 747. ubi et inter quos educatus 749. eius pueri regnum 758. avo capto regnum ad Persas transfert 805. a Daniele monitus 840. Hebraeis libertatem restituit 848.
 Damalis quid 1484.
 Damatriani montes 4073.
 Danielis vates cum tribus pueris in captivitatem ductus 679. Balasar vaticinium explicat 706.
 Darius Hystaspis F. ex septemviris unus 886.
 David vatum maximus 650. post Saulum imperat 1101. cur Troianis opem negarit 1360.
 deastrorum cultus 1095.
 Deidamia Achilli nupta 1414.
 Deiphobi et Paridis fraudes 1890.
 diabolus primos nostros parentes ut deceperit 301.
 diceratum quid 4569.
 dictatoris potestas 1765.
 Didius Iulianus imperator quemodo ad imperium pervenerit 2255.
 diluvium a Deo immisum 401.
 Diocletianus et Maximianus imperatores vitae genus mutant 2281.
 Diogenis Romani seditiones 6465. a suis proditur 6584.
 Diomedis Cpoli aedes 5227.
 Domitianus quando factus imperator 2089. mors illi praedicta 2099. eius natura et ingenium 2095. in astrologum quendam crudelitas 2105. somnium, obitus, quamdiu imperaverit 2031.
 Domitiani et Titi fratrum comparatio 2132.
 Ducae obitus 6453.
 Eber 464.
 ecclesiae Christi persecutio 4330.
 Edekel fl. 220.
 Edenis venustus 218.
 Edessa 5885.
 equus Trolanus 1421. in urbem traducitur 1434. equi hianita de imperio disceptata contentio 890. equorum certamen 2269.
 Eridis pomum 2669.
 Eva formata 282. a Satana victa 319. quam sustineat peccati poenam 340.
 Eudocia cum Ducae filiis imperatrix 6456.
 Eudocia Theodosii coniux 2585. eius periurium et mors 2701.
 Eudoxia Arcadii coniux 2489. stupratur 2516.
 Eugenius tyrannus 2461. eius mors 2466.
 Evilata terra 222.
 Euphrates fl. 221. 5885.
 Fabula de aegreto quodam 1948.
 fames sub Nicephoro 5798.
 Faustuli pastoris coniux Lupa appellata 1501.
 feminae castratae 837.
 festum donariorum 1377.
 fluminum quattuor in paradiso origo 214.
 fibri animalis natura 4643. testes quem habeant usum 4644.
 filii parentem regno deliciunt 5619.

- firmamentum quid et quando creatum 103.
 fratricidium 361. *γ*
 fratrum dissimilitudo 6033.
 Galba imperator 2044.
 Galerius et Constans Caesares 2309.
 Gallus Caesar 2373.
 Ganges fl. qua fluat 221.
 Gellimer Vandilorum rex crudelissimus 3127. capitur 3185.
 Geon fl. 219.
 Germanus patriarcha 4236.
 Geryonis boves 1482.
 Gesem Arabiae regio Iacobo datur 984.
 Geta 2275.
 Gizerichus Africanorum Vandilorum rex 2817. cum Marciano captivo foedus init 2838. Libyae rex auro hostem Romanum oppugnat 2519. Romam capit 2520.
 Glycerius 2530.
 Gotthi Romam invadunt 2475. amittunt 3200.
 Gratianus veteri Romae praeficitur 2422. eius scitum responsum 2448. mors miserabilis 2454.
 Graeci bellum movent Troianis 1221. cur retardati 1260. a peste servati 1292. metu percussi 1370. discessum simulantes 1423. Graecorum iniuriandum 1216. ad Troiam expugnandam consilium 1254. caedes 1335. a Troianis illata clades 1371.
 Gyges Candaulis regis minister ad regnum pervenit necato suo domino 833. feminas castrabat 837.
 Harmatius 2981.
 Harmatii proditoris poena 2993.
 Harpago Cyrus necandus traditur 748. Harpagus de filio sibi ab Astyage proposito comedit 791.
 Hebraei sub Pharaone rege affliguntur 1003. cur aliis nationibus in servitutem traditi 1095. petunt imaginum abolitionem 4229.
 Hecatori unde nata sit audacia 1833. occidit Patroclum 1344. occiditur 1348.
 Hecubae Cissei F. somnium 1222.
 Helena et Paris in Aegyptum veniunt 1176. Helena Menelao restituta 1463.
 Helena Romani F. 5640.
 Heraclius Africae dux 3644.
 Heraclius imperator 3663. mone-
 theleta 3674. Heraclii praediarum consilium, et res feliciter gestae 3689. cum Chosroe confictus 3724.
 Heraclonas et Martina mater impurant 3809. Heraclii ex prima coniuge filius 3672. eius poena 3813.
 herbae quando creatae et cur 66. earum usus *ibid.*
 Hercules boves Geryonis abduces 1482. Hercules et Iolans amicorum par 5609. Hercules hydrae capita praescidit 3348. Hercules in Aegypto fanum 1178.
 hiemis saevitia 4309.
 Hierosolyma per Nabuchodonosorum spoliata 699. solo aequata 850. Hierosolymae nomen mutatum 2188. excidium 2057.
 Hinderichus Vandilorum rex 3129.
 Homerus non servavit historiae legem in bello Troiano conscribendo 1114. in exuvio draconis descriptus 4302.
 homo creatus 232. cur Adam dictus 243.
 Honorius imperator 2467.
 horologium Leonis Philosophi 5277.
 Hunni Sesostris socii 566.
 Hypatius rex salutatus 3213.
 hypati Graecis qui 1693.
 Iacobus in Aegyptum migrat 978. vocatur Israelus 974. duodecim liberum pater 988. moritur 987. eius familia 980.
 Iberi populi 5967.
 Ida 1125.
 idololatriae origo et poena 383. istia 483.
 Idomenus Cretensis 1232.
 Iecbonias rex 1103.
 Iesus Navae F. Chananaeos exstirpavit 1079. post Mosem Hebraeis praeficitur 1080. eo mortuo indices rerum potiti sunt 1189.
 Ignatius patriarcha Bardam castigat 5114. solio deicitur 5139. eius martyria 5146. mors 5309.
 Ilia virgo Vestalis 1570.
 imagines abolentur a Leone Iudaeorum fautore 4243.
 imperator primus Christianus 2329.
 incestus exemplum 5112.
 Indi Troianis auxiliores 1369.
 infantes a lupa alti 1589.
 inimicitia domestica 6554.
 insolentia nautica 4125.

- invidia 3381. 5687. quantum malum
 6511. invidia virtutem comitari
 solet 2645. invidiae causa 301.
 effectus 1279. execratio 3248.
 Ioannes Zimischa 5692. imperium
 sibi vindicat 5871.
 Iosephus Pharaonis in Aegypto regis
 praefectus 975. Racheli filius 975.
 eius mors 989.
 Iovianus imperator designatus 2415.
 Irene commendatur 4401. crudelitas
 in filium 4452. profusio 4529. mul-
 lier ambitiosa 4431. deiicitur im-
 perio 4540. Irenes et Constantini
 VI imperium 4399.
 de Isaacio Commeno 6359.
 Isauria 2939.
 Isidigerdes Persarum rex 2560.
 Ismaelitae, qui et Saraceni, Antio-
 cheam capiunt 5668.
 Isocarius sapiente responso se ab in-
 iuria vindicat 2866.
 Israelitarum ex Aegypto egredien-
 tium numerus 1059.
 Ister fl. sanguine occisorum ruber
 3527.
 Italia unde dicta 1492.
 Ithaca insula 1226.
 Iudaea a Vespasiano debellata 2054.
 Iudaeorum vaticinium 4210.
 Iudaicum excidium 2187.
 Iudices quamdiu Hebraeis praefue-
 rint 1090.
 Iulianus Caesar imperator factus
 2379.
 Iuliani apostatae pater 2317. defe-
 ctio 2385.
 L. Iunius Brutus 1698.
 Iustinianus magnus imp. 3121. Rom.
 imp. 3189.
 Iustinianus II imp. naves et imperium
 sua dementia amisit 3891. a
 chagano profugit 3960. Byzantium
 recuperat 3968. Iustiniani haere-
 sis 3262. immanis conatus 4026.
 caedes 4081.
 Iustinus I imperator 3102.
 Iustinus II imperator vir bonus 3297.
 Lacapenus 5472.
 Laomedon 1118.
 Laurentum 1503.
 Leo I imperator 2856.
 Leo II imperator 2942.
 Leo III imperator 4189.
 Leo IV imperator factus 4396. idem
 imperium affectat 4635. idem unde
 oriundus 4657.
 Const. Manasses.
 Leo V philosophus imperator 5358.
 leo ex unguibus agnitus 4299.
 Leo papa primus 4494. restitutus 4514.
 Leo Phocas oculis spoliatur 5554.
 simulacrorum et monachorum ho-
 stis 4335.
 Leontius philosophus Atheniensis 2594.
 Levi tribus cur sortis fuerit expers
 1084.
 libri Sibyllini 1658.
 linguarum confusio 462.
 Lucius Antonini imperatoris collega
 ut exercitum maiorem fuderit arte
 2222.
 Lucretia violata 1687.
 lunae sidus 111. lunae usus 121.
 lupa infantes alens 1588.
 lux quando condita 30.
 Maecenas 1863.
 magnes ferrum attrahit 3152.
 Magorum de Cyro error 779.
 Maior seu Maioranus 2529.
 mancipiorum apud Romanos nomen
 1648.
 Mandana Astyagis F. Cambyssae iun-
 gitur 740. Cyrum parit 746.
 Maniaces affectat imperium 6285.
 Manichaei haeretici 3115.
 manna 1067.
 Manuelus Comnenus 2551.
 Marcianus imp. 2774. ab hoste ca-
 ptus 2822.
 Marcus Ancus cur cognominatus 1640.
 e medio sublatus a Tarquinio 1708.
 mare quando creatum 54. quid ap-
 pellatum 61. maris rubri divisio
 1046.
 Maria Magdalena Romam profecta
 1986.
 Martis sidus 117.
 Martinus papa in exilium relegatus
 3830.
 Martina Heraclii coniux 3670. cum
 Heraclona imperat 3808.
 martyres septem dormientes 2738.
 Mauricii avaritia 3524. poenitentia
 3571. somnium 3583. mors 3610.
 Maximianus Herculius 2283.
 Maximus vir consularis 2497. Maxi-
 mi uxor stuprata 2511.
 Medorum monarchia 719.
 medimnus frumenti aureo venditus
 5802.
 Memnon 1368.
 Menelaus Alexandrum hospitio exci-
 pit 1150. in Paridem bellum mo-
 vet 1214. in patriam redit 1464.
 20

- mense cum cibus abstinet 1511.
 Mercurii sidus 120.
 Merodachus post Nabuchodonosorum
 Chaldaeis imperat 690.
 Messem Hebraica vox quid significet
 442.
 Methodius a Theophilo imp. cruciatus
 4890. qua occasione ab exilio re-
 vocatus 4948. patriarcha Theo-
 phanem castigat 5015.
 Michaelus I Rangabes imperator 4616.
 Michaelus II Balbus imp. 4706.
 Michaelus III cognomento Temulen-
 tus, imperator 4963.
 Michaelus IV Paphlago imp. 6072.
 Michaelus V imp. caecatur 6148.
 conviciis proelinditur 6198.
 Michaelus VI militaris imper. impe-
 rium amittit 6374.
 Michaelus VII in monasterium intru-
 ditur 6677.
 Midas ferarum ad Tigridem persecu-
 tur 6304.
 Misizius Siculus tyrannidem invadit
 3845.
 Mneatheus Atheniensis 1230.
 monachi duodecim literarum professo-
 res 4273.
 monarchia Romana 1776.
 monasteriorum eversio 4341.
 Moses ad liberandum populum mitti-
 tur 1018. dux populi Israelitici
 1061. aquam excussit e saxo 1066.
 moritur 1075.
 Nabuchodonosor Hierosolymam et
 templum exussit 1105. Iudaeam
 bis evertit 675. in porcum muta-
 tus 685. omnes regii sanguinis ca-
 ptivos Babylonem transfert 676.
 post Senacheribum imperat 664. se
 deum facit 684.
 Narses a Phoca exustus 3621.
 Nebrodus ubi habitavit 443.
 Neoptolemus 1414.
 Nepos rex spoliatur 2966.
 Nepotianus 2531.
 Nero quando factus imperator 2018.
 Neronis amores foedi 2027. crude-
 litas 2022. imitator Michaelus 5032.
 Nerva imp. quando factus 2133.
 quamdiu praefuerit imperio 2143.
 eius de non castrandis hominibus
 interdictum 2136. ingenium et mo-
 res 2134. mors 2142.
 Nestor Pylius 1230.
 Nestoriani 3117.
 Nicea capitur 4152.
 Nicephorus logotheti imperator 4539.
 Nicephorus II Phocas imperator re-
 nuntiat 5743. insidiis circum-
 ventus uxoris occiditur 5858.
 Nicephorus III Botoniates imperator
 6676.
 Nicetas Michaeli F. castratur 4677.
 Nicolaus patriarcha 5387.
 Nilus argentifluus 6258. Nili termini
 225.
 Nineves conditor 549.
 Ninvas 552.
 Noah 399.
 Numa 1639.
 Numitor 1567.
 Olybrius 2528.
 oraculum Tarquinis datum 1738. ora-
 cula Sibyllae 1658.
 Orestes 1469. 2531.
 Orestias 5194.
 organorum musicorum quae flata in-
 sonant origo et auctor 4794.
 Otho imperator 2044.
 Ozias Hebraeorum rex 646.
 Pactolus aurifer 6258.
 Palamedes Graecis acceptus et gra-
 tus 1296. lapidibus obrutus 1325.
 Palatii oppidi nomen unde 1621.
 Palaestina per sortem Hebraeis distri-
 buta 1081.
 Pantarbes lapis 6303.
 pappias 4697.
 Paradisus a deo consitus 32.
 Paris v. Alexander.
 Parisus ager 1138.
 Parthi regnum Persicum occupant
 2031. a quo repressi 2149. eor-
 um excursions et depopulationes
 2150.
 pastoriciae origo 347.
 Patrocli caedes 1343.
 Paulinus a Theodosio interfectus 2696.
 Perithous et Theseus amici 5609.
 Persarum in regibus constituendis
 consuetudo 889. eorum imperium
 quot annis duravit 922. eorundem
 adversus Iulianum apostatam expe-
 ditio 2406.
 Pertinax imperator 2252.
 pestis Graeporum a Palamede praecog-
 nita 1289.
 Pelei et Thetidis nuptiae 2671.
 Petronas 4844.
 Phaethon alter 6027.
 Pharao dei mandatum contemnit 1021.
 Hebraeorum infantes occidi iubet
 1003. mari submersus est 1051.

- Pharaonum nomen Aegyptiorum principibus gloriosum 992.
 Philippicus Bardanes 4028. imperator eligitur 4048. excaecatur 4104.
 Phison fl. 219.
 Phocas seditionem inter milites concitat 3595. imperator declaratur 3613. contra eum conspiratio 3654.
 Phorad fl. 219.
 Photius patriarcha 5139. solio patriarchico deturbatur 5160. cur restitutus in patriarchatum 5311.
 pinna cancrum, proverbium 5533.
 Placidia Honorii soror 2479.
 Placilla Theodosii coniux 2469.
 platanus aurea conflata a Michaelo imp. 5268.
 Polyxena 1383.
 Porphyrogeniti qui dicantur 4470.
 portentum 2798.
 preter 5759.
 Priamus Troianae gentis princeps 1119. Priami simulatio 1389.
 prodigia 1542. 1675. 2340. 2737. 2827. 4486.
 Proteus rex Aegypti 1187.
 proverbium 1799. 6333. 6350. 6410.
 Ptolemaeus Lagi F. Palaestinam populatus est 937.
 Ptolemaeus Philadelphus Aegyptiorum princeps 948.
 Pulcheria Theodosii iunioris uxor 2574. eius astute factum 2716. imperatrix 2766.
 purpura 2551.
 Pyrrhus Achilles filius 1413.
 Ravenna urbs 2482.
 regibus romanis abrogata potestas 1690.
 Rhodus insula 1226.
 Roboamus Solomonis F. 6178.
 Roma condita 1620. Romae nomen inditum 1634. caput multarum gentium 1679. urbium princeps 3199. sub regibus quamdiu vixerit 1685. primam et ultimum regem Romulum habuit 2534. in potestatem regum barbarorum redacta 2520. quo pacto a Cpoli fuerit avulsa 4515. Roma nova 2349.
 Romanus Lacapenus imperator 5560. filios et nepotes imperatores creat 5589.
 Romanus III Argyropulus imperator 6053.
 Romanus IV Diogenes a Saracenis capitur 6636. a suis excluditur 6614.
 Romanorum rex primus 1638. imperatores Caesares appellati 996.
 Romulus et Remus a pastoribus servati 1596.
 Romulus 2534.
 rosarum genera 75.
 Sacrificiorum origo 350. sacrificium suis 1515.
 Salamis insula 1231.
 Samuelus vates 1090.
 S. Georgius 6276.
 Santabareus 5327.
 Sara uxor Abrami 522.
 Sardanapalus Assyriorum rex 546. 587.
 Saturnus a Iove regno spoliatus 5621.
 Saturnus quis nominatus 538. Saturni migratio in Africam 560. Saturni sidus 116.
 Saulus Cisi F. 1100.
 Scamandri flumina cruore purpureo 1376.
 Scyrus insula 1226.
 Scythae et Avars eodem tempore cum Persis Byzantium obsident 3745.
 Scythica solitudo, proverbium 4017.
 Semi filius Assur 548.
 Semiramis 539. eius cum filio coniugium incestum 552.
 Senacherib Chaldaeorum Assyriorum Babyloniorum et Medorum rex 652. contra Iudaeam expeditionem suscipit 654.
 septem viri regem Persis creant 884.
 Seraphi 3269.
 serpens in sinu, proverbium 6159.
 Serubus auctor idolorum 484.
 Servius Tullius 1647.
 Sesostris Aegyptiorum rex expeditionem in Asiam suscipit 560.
 Severus Afer imperator 2259. quamdiu imperaverit 2271.
 Sibyllae incertus exitus 1670.
 Sibyllinarum oraculorum libri exusti 1661.
 Sicilia fertilis 3335.
 siderum creatio 103. imagines *ibid.*
 simulacrorum oppugnatio 4666.
 smaragdus ubi reperitur 223.
 Smerdis Ciri F. 856.
 Smerdis et Spathines Magi post Cambysis mortem regnum occupant 873. trucidantur 887.
 sol quando illuxerit primum 108.
 Sophia Iustini coniux 3447. munifica 3448.

- Stauracius imp. designatus** extinguitur 4612.
stellarum creatio 103.
Stephani viri sancti martyrium 4386.
superbi Romanis qui 1656.
synodus imaginum gratia celebrata 4985. **synodus sub Constantino IV** 8861.
Syri Romanum imperium infestant 5954.
Syriae dux post obitum Alexandri 935.
Tantanes rex Indorum 1367.
L. Tarquinius 1697.
Tarquinius Superbus 1642. 1653.
Tauroscythae 5967. **Romanos invadunt** 3768.
Taurus mons *ibid.*
templum Apostolorum a Theodora conditum 3284.
Tenedus insula 1425.
terebinthus 5791.
terra mortui Iuliani corpus exspolit 2411.
terrae motus continui imperante Theodoro 2746.
Theodora Iustiniani uxor 3284.
Theodora Theophili vidua cultum imaginum revocat 4969.
Theodora Zoes soror 6324.
Theodosius I imperator, vir egregius 2436.
Theodosius II Arcadii et Eudoxiae filius in Orientalis imperii solium collocatus 2488. 2703. 2763. **eius coniux Athenais** 2634.
Theodosius III tributorum exactor ad imperium evehitur 4127. **imperio cedit** 4176.
Theophanes 4781.
Theophano cum liberis imperat 5677.
Theophilus imperator 4751. **imaginum et idolorum hostis** 4788. **uxoris suae navim mercenariam exurit** 4887. **muros restituit** 4829. **Theophilus iustitiae studet** 4832.
Thomas imperium affectat 4725.
thynni piscis marini natura 4478.
Tiberius imperator quando ad imperium pervenerit 1936. **quomodo vulgo appellatus fuerit** 1974. **quandiu cum imperio praefuerit** 1992. **adversus tributorum exactores qualis fuerit** 1944. **virum consularem sine causa interficit** 1975.
Tiberius II imperator 3463.
Tigris fl. 221. 228.
Titus imperator a patre designatus 2056. **quandiu imperaverit** 2087.
Tlepolemus Rhodius 1232.
Tornicii seditio 6310.
Traianus imperator 2144. **gladium evaginatum praefecto urbis tradit** 2168. **quandiu praefuerit imperio** 2174. **eius ingenium et mores** 2145. **virtutes** 2162. **successor** 2175.
Troiam cur invaserint Graeci 1254.
Troiae excidium praedictum 1418.
Troia capitar 1442.
Troiani a Iudaeis opem exposcent 1358.
Tullius rex Romanorum 1645.
Tullus 1639.
turris Babylonicae exstruendae auctor 454.
Tyndareus Helenae pater 1213.
Valentis imp. impietas 2424. **exitus** 2427.
Valentinianus I Gratiani pater 2432.
Valentinianus II imperator 2457.
Valentinianus Valens et Gratianus imp. 2419.
Valentinianus III imperator 2485.
Veneris sidus 119.
Verina Leonis uxor 2910.
Vespasianus aedilis iniuria a Caligula affectus 2006. **quando et a quibus imperator factus** 2054. **quandiu imperaverit** 2074.
violarum genera 73.
virginum Vestalium leges 1571.
virtutum nomina 5906.
Vitellius imperator 2047.
Vologesus Parthorum rex 2224.
Ulysses Ithacensis 1231.
Unni Sesostris Aegyptiorum regis filii 566.
Uranopolis 5493.
Xerxes Persarum rex 6266. **in Graecia exercitum amisit** 912.
Zeno imperator 2950.
Zeno patricius 2938.
Zimischi res gestae 5853.
Zoe Romani III uxor 6056. **con Theodora relegata** 6179.
Zoes coniugium 6246.

I O E L I S
C H R O N O G R A P H I A .

COMPENDIARIA.

RECOGNOVIT

IMMANUEL BEKKERUS.

BONNAE
IMPENSIS ED. WEBERI
MDCCGXXXVI.

I Ω Η Λ Ο Υ

X P O N O Γ P A Φ I A.

I Ω . H Λ Ο Υ

ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΙΑ ΕΝ ΣΥΝΟΨΕΙ.

Ἰστίον οὗτι ὁ μὲν Ἀδὰμ ἐπέθηκεν ὀνόματα τοῖς παισὶν αὐτοῦ καὶ P 149
 πᾶσι τοῖς ζώοις χειρσαίοις τε καὶ θυλαττίοις, τὸ δὲ αὐτοῦ ὄνομα
 καὶ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ ἄγγελος κυρίου εἶπεν αὐτοῖς. καὶ ὁ μὲν
 Καὶν ἔλαβε γυναῖκα τὴν πρώτην αὐτοῦ ἀδελφὴν Ἀζούραν, ὁ δὲ
 5 Σὴθ τὴν δευτέραν Ἀσουάμ, ὁ δὲ Ἄβελ παρθένος καὶ δίκαιος
 ὑπῆρχεν. ὁ δὲ Καὶν τῆς οἰκίας αὐτῷ πεσοῦσης ἐπέθανεν. ὁ δὲ
 Σὴθ πρῶτος ἐξεῦρε γράμματα Ἑβραϊκὰ καὶ σοφίαν καὶ τὰ σημεῖα
 τοῦ οὐρανοῦ καὶ τὰς τροπὰς τῶν ἐνιαυτῶν καὶ τοὺς μῆνας καὶ
 τὰς ἑβδομάδας, καὶ τοῖς ἄστροις ἐπέθηκεν ὀνόματα καὶ τοῖς πέντε
 10 πλανήταις εἰς τὸ γνωρίζεσθαι ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων καὶ μόνων. καὶ B
 τὸν μὲν πρῶτον πλανήτην ἐκάλεσε Κρόνον, τὸν δὲ δεύτερον Δία,
 τὸν τρίτον Ἄρεια, τὸν τέταρτον Ἀφροδίτην καὶ τὸν πέμπτον Ἑρ-
 μῆν. μετὰ δὲ τὸν κατακλυσμὸν Καϊνῶν ὁ υἱὸς Ἀρφαξὰδ συνε-

I O E L I S

CHRONOGRAPHIA COMPENDIARIA.

Scilendum est Adamum filiis et omnibus animantibus cum terrestribus tum
 marinis nomina imposuisse, nomen vero illius et uxoris ab angelo domini
 fuisse manifestata. Cainus maiorem sororem Azoram, Sethus minorem
 Asuamam uxorem duxit. Abelus virgo iustitiam colebat. Cainus proprias
 domus ruina emoritur. Sethus primus Hebraicas litteras, scientias, signa
 coeli et tempestatum vires, menses, necnon hebdomadas excogitavit; si-
 deribus quoque et quinque planetis, ut ab hominibus tantum dignosci pos-
 sent, nomina imposuit, et primum Saturnum, secundum Iovem, tertium
 Martem, quartum Venerem, quintum Mercurium nuncupavit. post dila-
 vium Caimanus Arphaxadi filius cum Sethi filius filiorum et siderum nomina

γράφωτο τὴν ἀστρονομίαν, εὐρηκῶς τὴν τοῦ Σήθ καὶ τῶν αὐτοῦ τέκνων ὀνομασίαν καὶ τῶν ἀστέρων ἐν πλακί λιθίνῃ γεγλυμμένην. οἱ γὰρ τοῦ Σήθ ἔκγονοι προμνηθέντες ἀνωθεν τὴν μέλλουσαν γενέσθαι φθορὰν τῶν ἀνθρώπων ἐποίησαν δύο στήλας, μίαν μὲν
P 150 λιθίνην ἐτέραν δὲ πλινθίνην, λογισάμενοι ὅτι, εἰ μὲν δι' ὕδατος⁵ ὁ κατακλυσμός, ἡ λιθίνη στήλη μενεῖ καὶ τὰ ἐν αὐτῇ γεγλυμμένα, εἰ δὲ διὰ πυρός, ἡ πλινθίνη σωθήσεται. ἀπὸ Μαγουσαιῶν δὲ ἦτοι Περσῶν ἤρξατο ἀστρολογία καὶ μαγεία, λαβόντων ἀρχὰς ἀπὸ Νεβρώδ τοῦ τὴν Βαβυλῶνα κτίσαντος.

Μετὰ Νίνον ἐβασίλευσεν Ἀσσυρίων Θύρρας τις τοῦνομα,¹⁰ ἔτη λ', ὃν καὶ μετεκάλεσαν Ἀρεα εἰς ὄνομα τοῦ πλανήτου ἀστέρος, ᾧ τινι Ἀρει πρώτην στήλην ἀνέστησαν οἱ Ἀσσύριοι, καὶ ὡς θὸν μέχρι τοῦ νῦν προσκυνοῦντες καλοῦσι Περσιιστὶ Βάαλ Θεός, ὃ ἐστὶν Ἀρης πολέμων Θεός, οὗ καὶ Δανιὴλ μέμνηται.

B Ἐν τοῖς χρόνοις τῆς βασιλείας τοῦ Φοίνικος ἦν Ἡρακλῆς¹⁵ φιλόσοφος, ὁ Τύριος, καὶ τῆς κογχύλης ἐφευρετής. μετεωριζόμενος γὰρ ἐπὶ τὸ παράλιον μέρος τῆς Τύρου εἶδε ποιμενικὸν κῆνα ἐσθλόντα τὴν λεγομένην κογχύλην, καὶ τοῦ ποιμένος νομίσαντος αἰμάσσειν τὸν κῆνα, λαβόντος πόκον ἔριον ἀπὸ τῶν προβάτων καὶ ἀπομάζαντος τὸ καταφερόμενον ἐκ τοῦ στόματος τοῦ κηνός,²⁰ καὶ βαφέντος τοῦ πόκου, προσέσχεν ὁ Ἡρακλῆς μὴ εἶναι αὐτὸ αἷμα ἀλλὰ βάμματος πρόξενον, ὃ καὶ θανμάσας ὡς μέγα δῶρον τουτὶ προσήγαγε τῷ βασιλεῖ Φοίνικι, ὃς καὶ μᾶλλον ἐκπλαγείς

20 αἰμάζαντος vulgo

in saxeo cippo comperisset, stellarum cursus commentario complexus est. nam Sethi successores imminentem generi humano perniciem edecti duas columnas, unam quidem lapideam alteram latericiam, extruunt, rati, si mundus aquarum illuvie immergeretur, lapideam permansuram et quaecunque in ea exculpta erant, si confligaret incendio, latericiam evasuram. a Magusaeis sive Persis astrologia et magia initium duxere, a Nembrode Babylonis conditore occasione sumpta.

Post Ninum Assyriorum regno praefuit Thyrras annos triginta. illi planeta nomen Martis inditum est, et statua prima erecta. cum Assyrii ad haec tempora pro deo culentes, lingua Persica Baalem deum vocant, quod notat Mars bellorum deus. illius meminit Daniel.

Temporibus Phoenicis regis Heracles philosophus Tyrius purpuraeque inventor florebat. quippe Tyri maritima obambulans pastorium comperit canem conchylium depascentem, quem pastor sanguine videns infectum, lanae vellere ex ovibus raptis, quod ab eius ore profluere abstergit, cum autem Heracles vellus non sanguine tingi sed nova quadam tinctura infici observasset, admiratus magni loco muneris Phoenici regi obtulit, qui et ipse

ἐβίβλευσεν ἀπὸ κογχύλης ἔριον βαφῆναι καὶ γενέσθαι αὐτῷ περιβό-
λαιον, καὶ οὕτω πρῶτον αὐτὸν φορέσαι ἱμάτιον ἐκ πορφύρας.

Μετὰ Ναβουχοδονόσορ καὶ Βαλτάσαρ τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐβα- C
σίλευσε Περσῶν Κύρος ὁ Πέρσης, ἔτη λβ', ὃς πόλεμον μέλλων
5 συμβαλεῖν πρὸς Κροῖσον τὸν τῶν Αὐδῶν βασιλέα καὶ φοβηθεὶς
μετεπέμψατο ἀπὸ τῆς Ἰνδικῆς χώρας τὸν προφῆτην Δανιήλ, ὃς
ἐρωτηθεὶς εἶπε πρὸς Κύρον "θάρσει, νικᾷς τὸν ἐχθρόν σου. περὶ
σοῦ γὰρ εἶπεν ὁ προφῆτης Ἡσαΐας. οὕτω λέγει κύριος τῷ Κύρῳ,
ὃ ἐκράτησα τῆς δεξιᾶς. ἐπακούσει ἔμπροσθεν αὐτοῦ ἔθνη, καὶ
10 ἰσχυρὸν βασιλέως διαρρήξω. αὐτὸς οἰκοδομήσει τὴν πόλιν μου,
καὶ τὴν αἰχμαλωσίαν τοῦ λαοῦ μου ἐπιστρέψει. εἶπε κύριος Σα-
βαώθ." ὁ δὲ Κύρος ἀκούσας ταῦτα εἶπε πρὸς τοὺς πόδας τοῦ D
Δανιήλ πσιῶν "ἔγὼ κύριος ὁ θεὸς σου. ἐγὼ ἀπολύσω τὸν Ἰσραήλ
ἐκ τῆς γῆς μου, ἵνα λατρεύωσι τῷ θεῷ αὐτῶν ἐν Ἱερουσαλὴμ."
15 παραταξάμενος οὖν τῷ Κροίσῳ, κατὰ κράτος ἡγήσας καὶ χιλιά-
δας υ' ἀπολέσας, τοὺς δὲ λοιποὺς αἰχμαλώτους σὺν αὐτῷ λαβὼν,
καὶ τὴν τῶν Αὐδῶν βασιλείαν τελείως καταλύσας, τοὺς υἱοὺς
Ἰσραὴλ πάντας ἐθένως μετὰ Ζοροβάβελ ἀπέλυσεν ἐν Ἱερου-
σαλὴμ.

20 Μετὰ δὲ Κύρον ἐβασίλευσε Δαρείος ὁ υἱὸς αὐτοῦ, ὁ καὶ
Καμβύσης, ἔτη η'. μετὰ δὲ Καμβύσῃν Ἀρταξέρξης ὁ Μνήμων,
ἔτη κ'.

6 an Ἰουδαϊκῆς?

aitonitus lanam conchylio tingi praecipit sibiue vestem fieri. sic primus
ipse purpuratam chlamydem gestavit.

Post Nabuchodonosorem et Baltasarem filium Persarum regnum tenuit
Cyrus annos triginta duos. hic cum adversus Croesum Lydorum regem bel-
lum pararet, timore percitus ab Indica regione Daniele prophetam accersi-
tum ad se misit. Daniel interrogatus respondit "bono esto animo, hostem
tuum devinces quippe de te Esaias propheta vaticinatus est: sic dicit do-
minus Cyro, cuius dexteram apprehendi, ut subiciam ante faciem eius gen-
tes et robur regis confringam. ipse aedificabit civitatem meam, et captivi-
tatem populi mei convertet, dicit dominus sabaoth." his auditis Cyrus Da-
nielis ad pedes concidens "vivat" inquit "dominus deus tuus: ego Israe-
lem ex servo faciam, ut sit liber, et a mea ditione dimittam, ut Hierosoly-
mis deo suo cultum exhibeat." sic acie instructa contra Croesum in dimica-
tionem venit, eoque subiecto et quadringentis milibus caesis, qui cladi su-
pererant captivos fecit, Lydorumque imperio funditus everso nulla mora
Israelitas omnes cum Zorobabello dimisit, ut Hierusalem repeterent.

Post Cyrum Darius filius, qui et Cambyzes dictus est, regnum tenuit
annos octo. post Cambysem Artaxerxes Memor annos viginti.

P 151 Ἰστέον δὲ ὅτι Ῥώμος ὁ τῆς Ῥώμης βασιλεύσας τὰ λεγόμενα Βρουμάλια ἐπενόησεν δι' αἰτίας τοιαύτης. φασὶ γὰρ αὐτὸν τε καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἐκ πορνείας γεννηθέντας ἐν ἀλώδεϊ τόπῳ ῥιφῆναι καὶ ὑπὸ ἀγροικικῆς τινὸς γυναικὸς εὐρεθέντας ἀνατραφῆναι. ὄνειδος δὲ ἦν Ῥωμαίοις τὸ ἐξ ἀλλοτρίων τρέφεσθαι καὶ ἀλλοτριοφάγους καλεῖσθαι. ὁ οὖν Ῥώμος τὸ οἰκτεῖον ὄνειδος ἐξαλειψάμενος ἐπενόησε τὰ Βρουμάλια, εἰρηκῶς ἀναγκάζειν εἶναι τὸν βασιλέα τρέφειν τὴν οἰκίαν σύγκλητον ἐν τῷ καιρῷ τοῦ χειμῶνος ὡς ἐντίμους, ὅταν ἡρεμῶσιν ἐκ τοῦ πολέμου, τὴν δὲ B σύγκλητον πάλιν τρέφειν τὸν στρατόν. ἐκάλεσε δὲ τὸ ὄνομα τοῦ ἀρίστου ἐξ ἐκείνου Βρουμάλιου, ὃ ἐστὶ Ῥωμαῖσι ἐξ ἀλλοτρίων τραφῆναι.

Μετὰ δὲ Ῥώμον ὑπὸ ἐπάτων καὶ στρατηγῶν τῆς Ῥώμης διαικουμένης, ὣν εἷς ἦν καὶ Μάλιος, ὁ Φεβρουάριος συγκλητικὸς ὢν καὶ τῷ Μάλιῳ φθονήσας παρεσκεύασε τοὺς συγκλητικούς¹⁵ τοῦτον τῆς πόλεως ἐκδιῶξαι. τῶν οὖν Γάλλων τῇ εἰκῇ τοῦ Σεξιτίλου μὴνὸς νυκτὸς ἐπελθόντων καὶ τὴν πόλιν παραλαβόντων καὶ πολλὸν φόνον ἐργασαμένων, οἱ συγκλητικοὶ φυγόντες τὸν Μάλιον πάλιν προσκαλοῦνται, ὃς μετὰ στρατοῦ ἐπελθὼν καὶ τοὺς C Γάλλους παραλαβὼν πάντας ἀνείλε, καὶ κρατήσας αὐτῆς τῆς Ῥώμης ἐκολόβωσε τὰς ἡμέρας τοῦ Σεξιτίλου μὴνὸς ὡς δυστυχῶς τῇ Ῥώμῃ γενομένου διὰ τὸ τὴν παράληψιν αὐτῆς ἐν αὐτῷ γίνεσθαι. τὸν δὲ Φεβρουάριον τῶν ἐπαρχόντων γυμνώσας καὶ ἀτί-

Sciendum est Romum, qui Romae imperavit, Brumalia non alia de causa excogitasse. ferunt namque ipsum una cum fratre adulterio editos, silvis expositos et ab agresti quadam muliere inventos, enutritos fuisse. porro contumeliosum erat apud Romanos alieno cibo nutriri, ut alicui mensarum captatorem dici. quapropter Romus Brumalia commentus est, ut maculam deleret, necesse esse affirmant senatum ali a rege, veluti honore dignum, hiemis tempore bellicae indutiis, exercitum a senatu convivio nomen Brumalium dedit, quod Romana lingua sonat alieno victu esse educatum.

Post Romum cum Roma a consulibus et dictatoribus regeretur, inter eos Manlius Februario cuidam senatori invidus, aliis senatoribus mala Februarii fraude seductis, civitate efficitur. interea Galli die Sextilis mensis vigesimo impetu urbem occupant et caedibus omnia complent. senatores, qui fugam arripuerant, rursus Manlium advocant. Manlius coacta manu Gallos armis opprimit, trucidatque omnes, et Roma recepta mensis, quo haec acta sunt, tanquam qui Romae propter illius captivitatem infamatus fuerat, dies detruncat, et Februarium bonis publicatis turpiter ab urbe

μως τῆς πόλεως ἐκβαλὼν ἀνεῖλε, καλέσας τὸν Σεξτίλιον μῆνα Φεβρουάριον ὡς ἄξιον τοῦ ὀνόματος.

Μετὰ δὲ τὸν εἰρημνέον Ἀρταξέρξην ἐβασίλευσε Χῦος ὁ υἱὸς αὐτοῦ, ὃς καὶ τὴν Αἴγυπτον παρέλαβε καὶ ἀπαύλεσε, βασιλεύων 5 τοῖς αὐτῆς τότε Νεκτεναβῶ, ὃς φυχῶν καὶ διὰ φαντασιῶν τινῶν καὶ μαγειῶν Αἰγυπτιακῶν προλέγων τὰ μέλλοντα γνώριμος γίνεται Φιλίππῳ καὶ Ὀλυμπιάδι τῇ γυναικὶ αὐτοῦ, ἐξ ἧς ἔτεκε τὸν Ἀλέξανδρον. ὁ δὲ Φίλιππος ἐβασίλευσε τῆς Μακεδονίας ἔτη 4, ὃς τὴν Θεσσαλίαν ὑποτάξας τὴν Θεσσαλονίκην πόλιν ἔκτισεν. D

10 Μετὰ δὲ Φίλιππον ἐβασίλευσε Μακεδόνων Ἀλέξανδρος, ὅτε καὶ Δαρεῖος ὁ Ἀρσάμου μετὰ Χῦον βασιλεύων κατεκυρίευσεν πάντων, ὃν ὁ Ἀλέξανδρος χειρωσόμενος παρέλαβε πᾶσαν τὴν βασιλείαν αὐτοῦ καὶ πᾶσιν τὴν Περσῶν καὶ Μήδων καὶ Πάρθων καὶ Βαβυλωνίων χώραν καὶ τὰ Ἰνδικὰ πάντα μέρη. ὃς καὶ τὴν 15 μεγάλην Ἀλεξάνδρειαν εἰς τὸ ἴδιον ὄνομα κτίσας εἰς Βαβυλῶνα ἐπίστρεψεν, ἐν ᾗ καὶ τελευτᾷ, ἐτῶν ὧν λβ', βασιλεύσας ἔτη ιβ'.

Ἰστέον δὲ δύο Λάμειχ ἡ γραφὴ μνημονεύει, ἐνὸς μὲν τοῦ P 152 ἀπὸ Κῶν, τοῦ καὶ πεφρονεσκότος ἀνδρα τε καὶ ναυσίσκου (τοῦς γὰρ δύο ἀδελφοὺς τοῦ δικαίου Ἐνὶχ ἀνελὼν καὶ τῶν δύο τὰς γυναῖκας ἔλαβε), ἑτέρου δὲ τοῦ πατρὸς Νῶε, τοῦ καὶ μεταγενεοῖρου καὶ ἀπὸ Σὴθ καταγομένου.

3 an Ὁζος?

eiectum interficit, Sextilemque mensem Februarium tanquam eo nomine dignum cognominat.

Post dictum Artaxerxem principatui praefuit Chous filius. is debellatam Aegyptum, eversamque in sui potestatem redegit, Nectenabone tunc imperante, qui fuga sibi consuluit, et Aegyptiaco ritu fictis imaginibus et magicis pagamentis futura praesagens, Philippi atque Olympiadis illius uxoris familiaritatem sibi parat, ex eaque Alexandrum procreat. Philippus annos viginti Macedoniae gubernacula gemit, et Thessalia oppressa urbem Thessaloniceam extruxit.

Philippo in Macedoniae regno successit Alexander, tunc cum Darius Arsamis filius post Cheum occupatis omnibus omnium dominus factus est. Dario profligato Alexander eius imperium universum et Persarum, Medorum item et Parthorum et Babyloniorum regionem et Indicos omnes tractus in suam ditionem redegit. hic cum magnam Alexandriam condidisset, ex proprio nomine nuncupatam in Babyloniam conversus vitae finem posuit, aetatis annorum triginta duorum, regni anno duodecimo.

Advertendum est duos nobis Lamechos a scriptura commemorari, alterum ab Caino, qui et virum et adolescentulum occidit (caesis enim duobus iusti Enochii fratribus eorum uxores duxit), alterum recentiorem, Noë parentem, a Setho oriundum.

Ὁ Θάρρα ἐγέννησε τὸν Ἀβραάμ, τὸν Μαχὼ καὶ τὸν Ἀράμ τὸν πατέρα τοῦ Λώτ, ὃς καὶ ἀπέθανε πρὸ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Θάρρα· τοῦ γὰρ Ἀβραὰμ ἐμπρησμὸν ποιήσαντος ὥστε κατακαῦσαι τὰ εἰδῶλα τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, εἰσελθὼν Ἀράμ ἐξελεσθαι αὐτὰ ἀπέθανεν ἐν τῷ οἰκήματι ἐνὼπιον τοῦ πατρὸς αὐτοῦ. 5

B Ἐκ τοῦ γένους Σίδου υἱοῦ Αἰγύπτου, βασιλέως Αἰγυπτίων, κατήχθη Μελχὶ ὁ πατήρ τοῦ Σεδέκ, ὃς γενόμενος ἱερεὺς τοῦ Θεοῦ καὶ βασιλεὺς τῶν Χαναναίων ἐπεκλήθη Μελχισεδέκ πατρι-
νμικῶς, καὶ κτίσας πόλιν ἐν τῷ ὄρει Σιών ἐπωνόμασεν αὐτὴν Σαλήμ, ὃ ἴστιν εἰρήνης πόλις, ἐν ᾗ καὶ βασιλεύσας ἐτη ιγ' ἐτι-10
λεύτησε δίκαιος καὶ παρθένος, ὡς φησὶν Ἰώσηπος. λέγει δὲ καὶ ὁ μέγας Κύριλλος. ἀγενεαλόγητος εἴρηται Μελχισεδέκ παρὰ τὸ μὴ ὑπάρχειν ἐκ τοῦ σπέρματος Ἀβραὰμ ὅλως, μηδὲ ὑπὸ Μωσῆος γενεαλογηθῆναι, εἶναι δὲ Χαναναῖον τὸ γένος καὶ ἐκ τῆς ἐπαρά-
C του σπορᾶς ὀρμώμενον. ὅθεν οὐδὲ γενεαλογίας ἤξιαται· οὐδὲ 15
γὰρ προεπωδέστατον ἦν τὸν τῆς ἄκρας δικαιοσύνης ἐπιλημμένον συμπλέκειν τῷ τῆς ἄκρας ἀδικίας γένει. ἡ δὲ Ἱερουσαλήμ ἐκ προσθήκης τῆς τοῦ ἱεροῦ συλλαβῆς μετὰ τῆς Σαλήμ κατὰ συνάφειαν ὠνομάσθη φερωνύμως Ἱερουσαλήμ, πῇ μὲν διὰ τὴν ἱερονυγίαν τοῦ Μελχισεδέκ, πῇ δὲ διὰ τὴν τοῦ ἱεροῦ ναοῦ κατασκευήν· 20
Ἰερὸς γὰρ ἐκαλεῖτο πρῶην.

Λώτ ἀνεψιὸς τοῦ Ἀβραάμ ἐκ τῶν δύο θυγατέρων αὐτοῦ ἐγέννησεν υἱὸς δύο, Μωάβ καὶ τὸν Ἀμμάν, ἐξ ὧν Μωαβῖται καὶ Ἀμμανῖται.

Tharra genuit Abrahamum Machos et Aramum Loti patrem, qui et ante Tharram vita functus est. nam cum Abrahamus incendium excitaret, ut idola patris absumeret, Aramus, dum ea ab igne servare contendit, domi, in quam fuerat ingressus, vidente patre, flammis crematus occubuit.

Ex sanguine Sidi filii Aegypti regis Aegyptiorum natus est Melchias pater Sedeci. hic divino sacerdotio imperioque Chananaeorum auctus a patre nomen habuit, dictusque est Melchisedecus, urbemque in monte Sion condidit, Salem denominatam, quasi diceret civitatem pacis: in ea cum regnasset annos tredecim, vita functus est, iustus et virgo, ut Iosephus tradit. magnus Cyrillus de eo haec habet. Melchisedecus sine genealogia dicitur, quod ex semine Abrahami non fuerit, neque a Moyse eius genealogia descripta. erat porro genere Chananaeus, execrando semine oriendus, quare nec dignus habitus est cuius genealogia scriptis mandaretur: dedecbat quippe absolutissimae iustitiae sectatorem perditissimae nequitiae generi copulari. Hierusalem vero Hieru, id est sacri, una cum salem additione Hierusalem dicta est; idque vel Melchisedeci sacerdotio vel templi sacrosancti extructione: nam prius Iebus nuncupabatur.

Lotus Abrahami fratris filius duos filios ex filiabus genuit, Moabum et Ammanum, ex quibus Moabitae et Ammanitae originem habent.

Ὁ δὲ Ἀβραὰμ ἐκ μὲν τῆς Αἰγυπτίας αὐτοῦ παιδείας Ἄγαρ
 ἐγέννησε τὸν Ἰσμαὴλ, ἐκ δὲ τῆς Σάρρας τὸν Ἰσαὰκ. ὁ δὲ Ἰσαὰκ
 ἐγέννησε τὸν Ἡσαῦ καὶ τὸν Ἰακώβ ἐκ τῆς Ῥεβέκκας. καὶ ἐκ μὲν
 τοῦ Ἡσαῦ ἐτέχθη Ἐδῶμ υἱὸς ὁμώνυμος τῷ πατρὶ καὶ Ἀμαλῆμ,
 5 ἐξ ὧν Ἰδουμαῖοι καὶ Ἀμαληκῖται, ἐκ δὲ Ἰακώβ τοῦ καὶ Ἰσραὴλ
 Ἰούδας, ἄφ' οὗ καὶ Ἰουδαῖοι πάντες καὶ οἱ ἐκ τῶν λοιπῶν προση-
 γορεύθησαν, καὶ Ἰσραηλῖται μὲν ἐκ τοῦ πατρὸς Ἰακώβ, Ἰουδαῖοι
 δὲ ἐκ τοῦ ἐπισημοτέρου ἀδελφοῦ αὐτῶν. ἐκ δὲ τοῦ Ἰσμαὴλ ἄρ-
 χοντες καὶ ἔθνη αὐτῶν ἐξ Ἰσραηλῖται οἱ νῦν Ἀγαρηνοὶ τε καὶ Σα-
 10 ρακηνοὶ λεγόμενοι. ὁ δὲ γε θεῖος Ἀβραὰμ ἐγέννησεν ἐκ τῆς ἐσχά-
 τας γυναικὸς αὐτοῦ Χεττούρας υἱοὺς εἰ, ἐξ ὧν ἐστὶ Μαδιάμ, ἄφ'
 οὗ Μαδιανῖται, καὶ Ἄφερ, ἐξ οὗ Ἀφρική. Ἰσαὰκ δὲ ἀπέθανε
 ζήσας τὰ πάντα ἔτη ρπ'. Ἰακώβ δὲ ζήσας ἔτη ρνδ' ἀπέθανε εἰς
 Αἴγυπτον, ποιήσας ἐκεῖ ἔτη ιζ'. ὃς ὅτε ἐπῆρχεν ἐτῶν οἷ, φυχὼν P 153
 15 Ἡσαῦ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ κατήντησεν εἰς Χαρρὰν τῆς Μεσοποτα-
 μίας πρὸς Λάβαν τὸν ἀδελφὸν τῆς μητρὸς αὐτοῦ Ῥεβέκκας, οὗ
 τῶν προβάτων νομὸς γενόμενος ἔτη κ' καὶ τὰς δύο θυγατέρας αὐ-
 τοῦ Λείαν τε καὶ Ῥαχὴλ γυναῖκας λαβὼν ἔσχεν υἱοὺς καὶ θυγατέ-
 ρας, μίαν ἀπὸ τε τῶν ἐλευθέρων ἀπὸ τε τῶν θεραπαινίδων Βάλας
 20 καὶ Ζελφάν. μετὰ δὲ τὸν κ' χρόνον τῆς ἐκ Μεσοποταμίας πρὸς
 γῆν Χαναὰν ὑποστροφῆς εἶδεν δρασιν ἐν Βαιθὴλ, καὶ πάντα
 ἀποδεναιώσας ἄπερ ἐκέκμητο τελευταίους ὑποβάλλει τοὺς παῖδας,
 καὶ ὑπὸ τοῦ Βενιαμὶν ἀρξάμενος ἀνάπαλιν καὶ ἐπὶ τὸν Λευὶ ἐλ- B

9 καὶ interpre: vulgo κατὰ

21 ἀποστροφῆς vulgo

Abrahamus ex Agare Aegyptia ancilla Ismaelem procreavit, Isaacum ex
 Sarra. Isaacus Esau et Iacobum ex Rebecca. ex Esau nascitur Edomus
 patri cognominis et Amalec, ex quibus Idumaei et Amalecites. ex Iacobo,
 qui et Israelus, Judas, a quo Iudaei omnes, etiam ab aliis exorti, nuncupati
 sunt, Israelitae si quidem a patre Iacobo, Iudaei a nobiliore fratre Iuda ap-
 pellationem habent. ex Ismaele principes et eorum sex nationes, qui nunc
 Sarraceni et Agareni vocantur. porro divinitus Abrahamus ex Chettura po-
 strema uxore liberos quinque suscepit: inter eos Madiamus est, a quo Ma-
 dianitae, et Afer, a quo Africa. Isaacus occubuit, cum vixisset annos
 omnes simul centum octuaginta. Iacobus annorum centum quinquaginta
 quatuor diem obiit in Aegypto, postquam ibi commoratus esset annos se-
 ptemdecim. hic annos natus septuaginta quinque timore fratris Esau fu-
 giens Carrhas Mesopotamiae pervenit ad Labanum matris Rebeckae fratrem,
 cuius cum viginti annos oves pavisset, Lia atque Rachele Labani filias
 dedit filios filiasque tulit, partim ab liberis uxoribus, partim ab ancillis
 Balla et Zelphasa. anno vigesimo elapso redux e Mesopotamia in terram
 Chanaan visionem Bethelae conspexit. ibi cum ex omnibus quae possideret
 decimas obtulisset, postremum et ex filiis, a Beniamino ducto initio dinu-
 meratis, ordine praepostero ad Levim progressus, eum decimum repertum

θῶν τοῦτον προσήγαγε τῷ θεῷ. ὁ γοῦν Ἰσαὰκ καὶ ἡ Ῥεβέκκα μετὰ τὴν τοῦ Ἰακώβ ἐπάνοδον προσκυλεσάμενοι τὸν τε Ἰακώβ καὶ τὸν Ἡσαῦ, καὶ παρακάλεσαντες αὐτοὺς ὕμνα καὶ ἐνορκισάμενοι εἰρήνην ἄγειν πρὸς ἀλλήλους καὶ τὴν ἀδελφικὴν οἰκειότητα ἐσπάζεσθαι, τελευτῶσι, προτέρα μὲν ἡ Ῥεβέκκα, εἶτα καὶ ὁ Ἰσαὰκ, τῷ Ἰακώβ καταλείψαντες τὰ τῆς πρωτοτοκίας γέρα. μετὰ δὲ ταῦτα ἐπὶ Ἀμαλὴμ τοῦ νιόυ αὐτοῦ παροξυνθεὶς Ἡσαῦ κατὰ τοῦ C Ἰακώβ καὶ συναγαγὼν ἔθνη ὥρμησε κατ' αὐτοῦ, ὡς φησὶν Ἰσσημος. ὁ δὲ τὰς πύλας ἀποκλείσας τῆς πόλεως εἰς τὴν κατέφυγεν, ἐκ τοῦ τείχους παρεκάλει τὸν Ἡσαῦ μνησθῆναι τῶν γονακῶν ἐπιτο-10 λῶν. τοῦ δὲ μὴ ἀνεχομένου, ἀλλὰ μᾶλλον καὶ ὕβρλλοντος καὶ ἐξαλοφρευέν αὐτὸν ἀπειλοῦντος, ἐντείνας τὸ τόξον ὁ Ἰακώβ καὶ κατὰ τοῦ δεξιοῦ μαζοῦ πλήξας κατέβαλε τὸν Ἡσαῦ. καὶ οὕτως ἐπληρώθη ἡ τοῦ Ἰσαὰκ πρόρρησις λέγουσα πρὸς Ἡσαῦ "ἐὰν καθέλῃς τὸν ζυγὸν τοῦ ἀδελφοῦ σου ἀπὸ τοῦ τραχήλου σου, κλημ-15 μελήσεις πλημμελεῖν θανάτου."

D. Αὐτὸ δὲ ἐγέννησε τὸν Καάθ, Καάθ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἀβράμ, Ἀβράμ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἀαρὼν καὶ τὸν Μωσῆν. ἐν δὲ τῷ π' αἵτι τοῦ Μωσέως ἐξήλθον οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ ἐξ Αἰγύπτου, ἐπιφερόμενοι καὶ τὰ ὀσπία Ἰωσήφ. ἐποίησαν δὲ ἐν τῇ ἐρήμῳ ἔτη μ'. 20

Μετὰ Μωσέα διεδέξατο τὴν ἀρχὴν Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ, καὶ ποιήσας ἐν τῇ γῇ τῆς ἐπαγγελίας ἔτη λβ' ἀπέθανε, ζήσας ἔτη ρι'.

12 ἐκτείνας vulgo

deo devovit. porro Isaacus et Rebecca accitos Iacobum peregre regressum et Esau precibus et votis, oerum etiam fidem iurando adstricta, adhortantur uti pacem mutuum vinculaque fraternae societatis inviolata servent; sicque diem obeunt, prior quidem Rebecca, non multo post Isaacus, Iacobo primogeniti iura elargiti. post haec Esau Amaleci filii cohortationibus in Iacobum fratrem concitatus, militum manu collecta cum armis, et narrat Iosephus, invasit. Iacobus oppidi, in quod confugerat, portis clausis, de muro ut parentum monitorum recordaretur admonerat. Esau aegre forens consilium, cum non solum conviciis maledictisque incassare, sed excidium quoque minari. Iacobus telo emisso Esau dextra mammilla saucius sternerit. tunc autem impletum est Isaacis vaticinium de Esau, "si excomeris iugum fratris tui de collo tuo, peccabis peccatum mortis."

Levi porro genuit Canthum, Canthus genuit Abramum, Abramus genuit Aaron et Moysen. et anno octuagesimo Moysis egressi sunt filii Israel ex Aegypto una secum et ossibus Iosephi delatis, commoratique sunt in deserto annos quadraginta.

Post Moysen principatum accepit Iesus Nave, commoratusque in terra promissionis annos triginta duos diem obiit annorum 110.

Μετὰ δὲ Ἰησοῦν διὰ τῶν κριτῶν ἔσωζεν ὁ Θεὸς τὸν λαόν, καὶ πρῶτον Ἰούδας ἔκρινε τὸν λαόν ἔτη ζ', χειρωσάμενος καὶ τὸν Ἀδωνιβεζέκ βασιλέα τῶν ἄλλοφύλων, καὶ ἀκροατηριάσας αὐτοῦ χεῖρας καὶ πόδας· ὃς καὶ εἶπεν "οἱ βασιλεῖς τὰ ἄκρα τῶν χειρῶν καὶ τῶν ποδῶν ἀποκεικομμένοι ἦσαν συλλέγοντες τὰ ὑποκάτω τῆς τραπεζῆς μου. καθὼς οὖν ἐποίησα, οὕτως καὶ ἀπέλαβον παρὰ Θεοῦ."

Μετὰ Ἰούδαν γέγονε κριτὴς Γοθονιήλ ἔτη ν', μετὰ δὲ Γο- P 154
θονιήλ Ἀβὼδ ἔτη π', μετὰ δὲ Ἀβὼδ Σαγαμάρ ἔτη ζ', μετὰ δὲ
10 Σαγαμάρ Βαράκ, μεθ' οὗ καὶ Δεβόρρα ἡ προφῆτις, ἥτις καὶ
τὸν Σίσαρα Ἰαήλ ἀπέκτεινεν ἐν पासάλω, γυνὴ Χάμιρ τοῦ Κε-
ναίου. ἐφ' οὗ Προμηθεὺς καὶ Ὀρφεὺς ὁ Θραξ οἱ παρ' Ἑλλήσι
σοφώτατοι καὶ Ἀσκληπιδὸς ὁ Ιατρὸς καὶ Ἀνκοῦργος ὁ Σπαρτιάτης
καὶ νομοθέτης τῶν Ἑλλήνων ἐγνωρίζοντο.

15 Μετὰ Βαράκ Γεδεὼν ἔτη μ', ὁ πατάξας τὸν Μαδιὰμ μετὰ Β
τῶν τ' τῶν λαμπάντων ἐν τῷ πίνειν, καὶ τὸν Ἄρηβ καὶ Ζήβ καὶ
Ζεβιδ καὶ Σαλμανάν τοὺς ἄρχοντας αὐτῶν.

Μετὰ δὲ Γεδεὼν Ἀβιμέλεχ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἔτη γ', πατάξας
καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ ο' ἄνδρας ἐπὶ λίθῳ ἐνί, διὸ καὶ ἀπώ-
20 λητο ἕσπερον ἐπὶ γυναικὸς ἀπὸ πύργου διὰ βολῆς λίθου συντρι-
ψύσης αὐτοῦ τὸ κρανίον. ὃς καὶ εἶπε πρὸς τὸν αἵροντα τὰ σκεύη

20 ἀπὸ vulgo

Post Iesum per iudices deus populo succurrebat. et primus omnium
Iudas iudicavit populum annos septem. hic Adonibezecum alienigenarum
regem subegit, eiusque manuum et pedum extremitates praecidit. tunc
Adonibezecus reges summitates manuum suarum ac pedum abscisi erant
colligentes quae sub mensa mea. sicut igitur feci, sic retribuit mihi do-
minus."

Iudae successit Gothoniellus iudex annos quinquaginta, Gothoniellum
excepit Avodus annos octuaginta. post Avodum iudex factus Samagarus
annos septem. post Samagarum iudicem egit Baracus, et cum eo Deborra
vates, quae Iaelem Sisaram interfecit paxillo, Cinaei Chameris uxor. his
temporibus Prometheus et Orpheus Thrax, qui apud Graecos sapientissimi
habiti sunt, et Aesculapius medicus et Lycurgus Spartanus Graecorum lo-
gum later celebres erant

Post Baracum iudicavit Gedeo annos 40. is cum trecentis, qui cum
biberent praestantissimi habiti sunt, Madiamum et Orebum et Zebum et
Zebeamum et Salmananum principes perdidit.

Gedeoni Abimelechus filius successit annos tres hic fratres suos se-
ptuaginta super unum lapidem neci tradidit; ideoque tandem periit, cum mu-
lier e turri lapidis lectu cranium illius contrivisset. et clamavit ad puerum,

αὐτοῦ "σπάσαι τὴν ῥομφαίαν σου καὶ θανάτωσόν με, μή ποτε εἰπωσιν ὅτι γυνὴ αὐτὸν ἀπέκτεινεν." καὶ οὕτως ἀνείλεν αὐτὸν τὸ παιδίον.

C Μετὰ δὲ Ἀβιμέλεχ ἔκρινε Θολὰ ἔτη κγ', μετὰ δὲ Θολὰ Ἰεφθαῖ ἔτη ς', μετὰ δὲ Ἰεφθαῖ Ἀβεσὰ ἔτη ζ', μετὰ δὲ Ἀβεσὰ Ἐλώμ ἔτη ι', μετὰ δὲ Ἐλώμ Σαμψών ἔτη κ', ιφ' οὗ καὶ Ἡρακλῆς ὁ παρ' Ἑλλήσι διαβόητος ἠγνωρίζετο.

Μετὰ δὲ Σαμψών ἐγένετο ἀναρχία ἔτη μ'.

Μετὰ δὲ τοὺς κριτὰς ἔκρινε τὸν λαὸν ἀρχιμερὺς Ἥλει ἔτη κ', καὶ τῇ παροιμίᾳ καὶ ἀταξίᾳ τῶν νιῶν αὐτοῦ Ὀφνεί καὶ Φινεὶς τῇ¹⁰ ἐπὶ τῶν θυσιῶν ἐπῆλθεν αὐτοῖς ἡ θεία δίκη· οἱ μὲν γὰρ ἐν τῇ πολέμῳ δεινῶς ἀνῆρέθησαν, ὁ δὲ ἀπὸ τοῦ δόλφρου πεσὼν ὀπισθίως D καὶ τὸν νῶτον συντριβεὶς ἀπέθανεν ἐτῶν Ὑ.

Μετὰ δὲ Ἥλει Σαμουὴλ ὁ προφήτης καὶ ἱερεὺς ἔτη λ'. καὶ συναθροίζεται ὁ λαὸς πρὸς αὐτὸν εἰς Ἀρμαθαίμ αἰτούμενος βασι-¹⁵ λεα. τῷ δὲ σφόδρα λυπηθέντι εἶπεν ὁ θεός "ἀκουσον τῆς φωνῆς τοῦ λαοῦ, ὅτι οὐ σὲ ἐξουθενώσουσιν ἀλλ' ἐμέ, τοῦ μὴ βασιλεύειν ἐπ' αὐτῶν." καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς τὸν Σαουλ ἐκ φυλῆς Βενιαμίν, χρίσας αὐτὸν εἰς βασιλείαν.

Μετὰ οὖν Σαμουὴλ ἐβασίλευσε Σαουλ ἔτη μ', ὅς τοιμῆσας²⁰ πρότερον μὲν θυμῶσαι τῷ θεῷ, εἶτα παραβὰς τὴν ἐντολὴν τοῦ θεοῦ ἐπὶ τοῖς Ἀμαληκίταις, ζωογονήσας Ἀγὰγ τὸν βασιλεὺς αὐτῶν,

qui ferebat vasa eius: "educ gladium tuum et interfice me, nequando dicat, mulier ipsum occidit;" et sic transfodit eum puer.

Post Abimelechum Thola praefuit annos viginti tres, post Tholam Iephtaë annos sex, post Iephtaë Abesa annos septem, post Abesam Elomas annos decem. Elomo Sampso suffectus est, iudicavitque annos 20. sub haec tempora Hercules Graecorum historis nobilis florebat.

Post Sampsonem fuit interregnum annos quadraginta.

Post iudices iudicavit populum summus sacerdos Heli annos viginti. is filiorum Ophnis et Phinees petulantia ac perversitate in sacrificiis simul cum filiis grave numinis iudicium subiit: hi quippe in proelio crudeliter caesi sunt, ille de sella retrorsum cadens fracto dorso mortuus est annorum 90.

Post Heli iudicavit populum Samuel propheta et sacerdos annos triginta. et congregatus populus in Armathaem regem exposcit. quo cum nimis Samuel indoluisse, haec sibi a deo dici intellexit: "audi vocem populi, quoniam non te spreverunt sed me, ut non regnem super eos." et dedit illis Saulum filium Cisi ex tribu Benjamin, quem unxit in regem.

Post Samuelem Saulus regni gubernacula suscepit per annos quadraginta. hic cum primum quidem thura deo incendisset, deinde mandato naminis violato de Amalecitis Agagum eorum regem vivum conservasset, au-

ἤκουσε παρὰ τοῦ προφήτου "ὅτι μεματαιώται σοι, ὅτι οὐκ ἐφύ- P 155
λαξας τὴν ἐντολὴν μου, ἣν ἐνετείλατό σοι κύριος," καὶ τὰ ἐξῆς.

Μετὰ δὲ Σαυὺλ ἐβασίλευσε Δαβὶδ ἐκ φυλῆς Ἰούδα ἔτη μ',
ὃς καὶ ἐποίησε τὰ θελήματα τοῦ κυρίου πάντα. πατάξας δὲ καὶ
5 τὸν Μελχὶ βασιλεῖα τῶν Σύρων, καὶ λαβὼν τὸν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς
αὐτοῦ στέφανον χρυσοῦν μέγαν, ἔχοντα λίθους τιμίους, ἐφόρεσεν
αὐτόν, καὶ ἦν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ κόσμος εὐπρεπέστατος,
ὅπερ δηλῶν ἔφη "κύριε, ἐν τῇ δυνάμει σου εὐφρανθήσεται ὁ βα-
σιλεὺς" καὶ τὰ λοιπὰ τοῦ ψαλμοῦ. πρεσβύτερος οὖν καὶ πλήρης
10 ἡμερῶν γενόμενος, καὶ βασιλεύσας τὸν υἱὸν αὐτοῦ Σολομῶντα,
εἶπεν αὐτῷ "καὶ νῦν, Σολομόν, γινώθι τὸν Θεὸν τῶν πατέρων B
σου, καὶ δούλευε αὐτῷ ἐν καρδίᾳ τελείᾳ καὶ ψυχῇ Θελούσῃ, ὅτι
καρδίας πάσας ἐτάζει κύριος καὶ πᾶν ἐνθύμημα γινώσκει. καὶ
ἐὰν ζητήσης αὐτόν, εὐρεθήσεται σοι, καὶ ἐὰν καταλείψῃς αὐτόν,
15 καταλείψει σε εἰς τέλος." καὶ ἔδωκεν αὐτῷ τὸ παράδειγμα τοῦ
ναοῦ πατρὸς ἐν γραφῇ, λέγων "ἴσχυε καὶ ἀνδρῶν, ὅτι κύριος
ὁ Θεός μου μετὰ σοῦ." καὶ μετὰ ταῦτα ἐτελεύτησεν ἐν γῆρᾳ
καλῷ πλοῦτι τε καὶ δόξῃ καὶ εὐσεβείᾳ, ἐτῶν ο'. ἦν δὲ ἐτῶν λ'
Δαβὶδ ἐν τῷ βασιλεύειν αὐτόν, ἐβασίλευσε δὲ καὶ ἔτη μ'. ἀλλὰ
20 τῆς μὲν βασιλικῆς χρίσεως διὰ Σαμουὴλ ἡξιώθη τὸ πρότερον·
ταὺς γὰρ τοῦ λαοῦ ἀναγορεύσεις ἡ ἱστορία χρίσεις διαφόρους ἀνό-
μασιν. τελευτήσας τοίνυν θάπτεται ἐν τῇ πόλει Ἱερουσαλὴμ εἰς C
τὸ μέγιστον μνημειον, ὃ κατεσκεύασεν ὁ σοφώτατος υἱὸς αὐτοῦ Σο-

21 ἀδιαφόρου interpretes

dicit a propheta "stulte factum est: mandatum meum, quod praecepit tibi dominus, non servasti" etc.

Saulo successit in regno David ex tribu Iuda annos quadraginta, qui deo morem gessit de omnibus. hic Melchomo Syrorum rege debellato coronam magnam, pretiosis illustrem lapidibus, ex illius capite sublatam sibi imposuit, ornatum pulcherrimum ac regalem, quod ipse illis inuivit "domine in virtute tua laetabitur rex," et reliqua illius psalmi. David praeterea senio confectus et diebus auctus, cum Salomonem regem creasset, dixit "et nunc Salomon nosce deum patrum tuorum, et servi ei in corde perfecto et anima volente, quoniam corda omnium scrutatur dominus, et omnem cogitationem cognoscit. et si quaesieris eum, inuenietur tibi, et si dereliqueris eum, derelinquet te in finem. et dedit illi exemplar templi universi, dicens: confortare et viriliter age, quoniam dominus deus meus tecum." post haec summa iam senectute, divitiis gloria et pietate celebris, annorum septuaginta e vivis excessit. erat autem triginta annorum cum ipse regnavit, et quadraginta annos regnavit. hic regia unctione a Samuele dignatus: sed populares plausus historia indifferenter unctiones vocavit. extinctus ergo in urbe Hierusalem in maximo monumento, quod sapientissimus filius Salomon

λομῶν, ἐν ᾧ καὶ συγκατέωρε τῷ πατρὶ πολλὰς μυριάδας τάλαντων χρυσίου, ὡς φησὶν Ἰώσηπος. καὶ ὅλγον ἐκ τῶν εἰς ὕστερον γενομένων· ὁ γὰρ ἀρχιερεὺς Ὑρκανὸς πολιορκουμένης τῆς πόλεως ὑπ' Ἀντιόχου τοῦ Δημητρίου παιδὸς ἀνοίξας τὸ μνημεῖον τάλαντα γ' ἐκείθεν ἐξεφόρησεν. τὸ δὲ τάλαντον ἔχει νομίσματα 5 ἑκατὸν. μεθ' ὃν Ἡρώδης γινὼς ὡς Ὑρκανὸς τοῦτο πεποίηκεν, ἤρριψε καὶ αὐτὸς τὸν τάφον, καὶ χρήματα μὲν οὐκ ἔδρεν, κόσμον δὲ καὶ κειμήλια χρύσεια πάμπολλα ἀνείλετο. πειραθέντος δὲ αὐτοῦ ἐν-
D δοτέρῳ χωρίῳ, ὃς τὰ σώματα Δαβὶδ τε καὶ Σολομῶντος ἐτίθη, πῦρ ἐξελαθὺν δύο τῶν δορυφόρων αὐτοῦ διέφθειρε. 10

Μετὰ οὖν Δαβὶδ ἐβασίλευσε Σολομῶν ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἔτη μ',
ὃς τὴν πανθαύμαστον καὶ θεόδοτον καὶ ὑπὲρ ἄνθρωπον σοφίαν
δεξιόμενος ἐκκοδόμησε τὴν τε πόλιν καὶ τὸν ναὸν κυρίου ἐν ἑσπέρῳ
ἐπτά, μήκρος πῆχυν ἕξ, εὖρος πῆχυν κ' καὶ ὕψος πῆχυν ρ'.
δίφορος γὰρ ἦν, ὡς φησὶν Ἰώσηπος. τὸ δὲ ἄριστον τοῦ Σολο-
μῶντος ἦν καθ' ἡμέραν κόροι σιμιδάλεως λ', κόροι ἀλεύρου κ-
P 156 κοπανισμένου ἕξ, μόσχοι ἐκλεκτοὶ ε', βόες νομάδες κ' καὶ πρό-
βατα ρ', ἐκτὸς ἐλάφων καὶ δορκάδων καὶ ὀρνίθων ἐκλεκτῶν καὶ
σιτεινῶν. ὁ δὲ κόρος ἐπολεῖ μόδια λ'. ὁμοῦ γινόμενα μόδια βψ'.
ἀπέθανε δὲ Σολομῶν ἐτῶν ογ', καὶ ἐτάφη μετὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ. 20
ἐφ' ὃς ἦν Ὅμηρος καὶ Ἡσίοδος.

exaedificaverat, sepelitur. et in eo, ut Iosephus auctor est, multas auro-
rum talentorum myriadas contumulavit, quod et per posteriores eventus
comprobatum est. quippe summus sacerdos Hyrcanus ab Antiocho Demetrii
filio urbe obsessa, reserato monumento tria milia talentorum inde extraxit.
talentum vero est nummorum centum viginti quinque. Herodes deinceps
gnarus id Hyrcano factum, monumentum et ipse adaperuit, ubi licet nullae
essent pecuniae, ornatum tamen aureum plurimaeque donaria ex eo sustulit.
sed cum ulterius progredi tentaret, ubi Davidis et Salomonis corpora repo-
sita fuerant, ignis exiliens duos ex eius satellitibus absumpait.

Post Davidem regno potitur Salomon filius annos quadraginta, eximiae
divinaeque et supra humanum captum sapientiae particeps. hic urbem et
templum domini longitudine cubitorum sexaginta, latitudine viginti, altitu-
dine centum viginti, septem annorum spatio absolvit: duas quippe contigra-
tiones habebat, ut refert Iosephus. in prandium eius quotidie insumebantur
similiae cori triginta, farinae cribratae cori sexaginta, electi vituli decem,
qui autem per campos pascebantur boves viginti, oves centum, praeter cer-
vos et capreas et aves electas et altilles. corus triginta modiorum mensura
est, ita ut omnes modii simul colligantur duo milia et septingenta. vita
porro functus est Salomon aetatis anno septuagesimo tertio, sepeliturque
cum patre Davide. sub eo Homerus et Hesiodus claruere.

Μετὰ δὲ Σολομῶντα ἐβασίλευσε Ῥοβοὰμ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἔτη ιζ', ὃς τὸ ποτηρὸν ἐποίησεν ἐνώπιον κυρίου ὡς ὁ πατὴρ αὐτοῦ, καὶ ἀπέθανεν ἐν ταῖς ἁμαρτίαις αὐτοῦ. ἐφ' οὗ Σουσακεὶμ βασιλεὺς Αἰγύπτου τὴν Ἱερουσαλὴμ ἐλὼν ἀφείλετο τὰ ἐν τῷ ναῷ καὶ τοῖς βασιλείοις χρήματα καὶ τὰ χρυσᾶ δόρατα καὶ τοὺς χρυσοὺς θυρεούς, ἀπ' ὧν ἐγένοντο χαλκοὶ. B

Μετὰ δὲ Ῥοβοὰμ ἐβασίλευσεν Ἀβίας ὁ υἱὸς αὐτοῦ, καὶ ἐποίησε τὸ ποτηρὸν ἐνώπιον κυρίου, καὶ ἀπέθανεν βασιλεύσας ἔτη ε'.

10 Μετὰ δὲ Ἀβίαν ἐβασίλευσεν Ἀσὰ υἱὸς αὐτοῦ, καὶ ἐποίησε τὸ ποτηρὸν ἐνώπιον κυρίου, καὶ ἀπέθανε βασιλεύσας ἔτη ιε'.

Μετὰ δὲ Ἀσὰ ἐβασίλευσεν Ἰωσαφὰτ υἱὸς αὐτοῦ, καὶ ἐποίησε τὸ εὐδὲς ἐνώπιον κυρίου, καὶ ἐτελεύτησε βασιλεύσας ἔτη κέ'.

Μετὰ δὲ Ἰωσαφὰτ ἐβασίλευσεν Ἰωράμ υἱὸς αὐτοῦ, καὶ 15 ἐποίησε τὸ ποτηρὸν ἐνώπιον κυρίου, καὶ ἀπέθανε δυσεντατικὸς, C βασιλεύσας ἔτη η'.

Μετὰ δὲ Ἰωράμ ἐβασίλευσεν Ὀχοζίας υἱὸς αὐτοῦ ἔτος α', καὶ ἐποίησε τὸ ποτηρὸν, καὶ ἀνῆρέθη ὑπὸ Ἰηοῦ.

Μετὰ δὲ Ὀχοζίαν ἐβασίλευσε Γοθολία μήτηρ αὐτοῦ ἔτη ε', καὶ ἀπέκτεινε πάντας τοὺς υἱοὺς Ὀχοζίου παρεκτὸς νηπίου ἐνὸς διασωθέντος παραδόξως ὑπὸ γυναικὸς Ἰωδαὲ τοῦ ἱερέως· ὃς καὶ αἰφνιδίως ἀνῆγορεύθη βασιλεὺς ὑπὸ Ἰωδαὲ τοῦ ἱερέως, ὑπάρχων ἐτῶν ζ'. ἡ δὲ Γοθολία ἀπεκτινύθη ἐν οἴκῳ τοῦ βασιλέως.

Salomoni in regno successit Roboamus filius, regnoque praefuit annos septemdecim, male de domino, aequae ac pater, meritis. mortuus est in peccatis suis. eo tempore rex Aegypti Susacemus, Hierosolymis captis, pecunias quae in templo regiaeque erant, et aureas hastas et scuta diripuit, quorum loco aenea restituta sunt.

Post Roboamum Abias filius regnavit, et hic quoque male se gessit erga dominum, et mortuus est anno regni 6.

Post Abiam regnavit Asanus filius, et is non recte se cum domino gessit, annoque regni 16 mortuus est.

Asano successit in regno Iosaphatus filius, qui bene agendo dominum demeritus est, obiitque anno regni 25.

Post Iosaphatum regno praefuit Ioram filius, qui in deum impius fuit. diem obiit viscerum morbo confectus anno regni octavo.

Post Ioram regnum suscepit Ochozias filius annum unum, qui ob scelera deo odiosus fuit caesusque est ab Ieu.

Ochoziae in regno successit Gotholia mater annos sex, quae omnes Ochoziae liberos praeter unum infantem ab Iodaē sacerdotis uxore praeter hominum opinionem servatum interemit. is ex improviso ab Iodaē sacerdote septennis rex creatur. Gotholia vero in regia interficitur.

λήμ ἀναβάς, δια' θείου ἀγγέλου ἐν μιᾷ νυκτὶ ῥπ' χιλιάδας ἀποβυλῶν, μετ' αἰσχύνῃς ὑπέστρεψεν.

Μετὰ δὲ Ἐζεκίαν ἐβασίλευσε Μανασσῆς υἱὸς αὐτοῦ ἔτη γέ', ὃ καὶ τὸν μέγαν Ἰησοῖαν πρίσας καὶ τὴν Ἱερουσαλὴμ ἀθώων αἰμάτων πλήσας καὶ τὸ πονηρὸν ἐναντίον κυρίου ποιήσας. ὕστερον δὲ μετὰ τὴν ἕλωσιν καὶ αἰχμαλωσίαν αὐτοῦ μετανοήσας διορθωσάμενος ἀπέθανε.

Μετὰ δὲ Μανασσῆν ἐβασίλευσεν Ἀμὼς υἱὸς αὐτοῦ ἔτη β', καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου, καὶ ἐσφάγη ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ.

Μετὰ δὲ Ἀμὼς ἐβασίλευσεν Ἰωσίας αὐτοῦ ὑπάρχων υἱὸς C ἔτη λμ', ἐτῶν ὑπάρχων ἡ', καὶ ἐποίησε τὸ εὐθὲς ἐνώπιον κυρίου, καὶ ἐτελεύτησε τοξενθεις ἐν τῷ πολέμῳ. ἐφ' ὧν χρόνων καὶ τὸ Βυζάντιον ὑπὸ Βύζου βασιλέως ἐκτίσθη τῆς Θράκης.

15 Μετὰ δὲ Ἰωσίαν ἐβασίλευσεν Ἰωάχαζ υἱὸς αὐτοῦ μῆνας γ', καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου, καὶ ληφθεὶς ὑπὸ Νεχαὺ βασιλέως Αἰγύπτου ἀπήχθη εἰς Αἴγυπτον, ἐν ᾗ καὶ ἀπέθανεν.

Μετὰ δὲ Ἰωάχαζ ἐβασίλευσεν Ἰωακείμ ὃ καὶ Ἐλιακίμ, ὃ ἀδελφὸς αὐτοῦ, ἔτη ια', καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου. D 20 καὶ ἔλθων Ναβουχοδονόσορ τὴν πᾶσαν Ἰουδαίαν ὑπόφορον ἐποίησεν. ἀδετήσαντας δὲ φορολογίαν Ἰωακείμ ἦλθε πάλιν εἰς Ἱερουσαλὴμ Ναβουχοδονόσορ, καὶ τοῦτον χειρωσάμενος καὶ ἀνελὼν ἀπὸ τοῦ τείχους ῥιφῆναι προσέταξε, καὶ ἄταφον ἐπὶ πολλὸν κατελίπε χρόνον.

Semacherimus Hierusalem oppugnans, centum octuaginta quinque milibus per angelum una nocte trucidatus, dedecore opertus reversus est.

Post Ezechiam Manasses filius regnum obtinuit annos quinquaginta quinque. magnum Esaiam terra divisit, Hierosolymam innocentium sanguine inundavit, deo exosus. tandem post excidium et captivitatem eam sceleratae vitae poenituit, sicque vita functus est.

Manassi successit in regno Amosus filius, regnavit annos duos, nec se erga deum pius praebuit, propriisque in aedibus trucidatus est.

Amosum excepit Iosias filius aetatis annorum octo. regnavit annos triginta unum. hic fecit rectum coram domino. sagitta confusus in proelio occubuit. eo tempore Byzantium a Byse Thracum rege exaedificatur.

Post Iosiam regnavit Iechasus filius. in voluntati dei adversatus, captus a rege Aegyptiorum Nechaone abductusque est in Aegyptum, ubi cecidit, eum imperium tenuisset menses tres.

Ioachazo successit Ioachimus frater, cui et Eliacime nomen, annos undecim. hunc propter scelera adversatus est dominus. quare Nabuchodonosor Iudaeam invadens eum sibi vectigalem fecit. sed cum Ioachimus imperata solvere recusaret, iterum irrumpens Hierosolymam cepit, regemque captum caesumque e muro praecipitem dari, insepultumque diu iacere iussit.

Μετὰ δὲ Ἰωακείμ ἔβασλευσεν Ἰεχονίας ὁ υἱὸς αὐτοῦ, ὁ καὶ Ἰωακείμ, διὰ προστάγματος Ναβουχοδονόσορ μῆρας τρεῖς, καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν ἐναντίον κυρίου. καὶ περὶ τοὺς φόρους ἀγνώμονήσαντος αὐτοῦ ἦλθεν αὐτῷς Ναβουχοδονόσορ εἰς Ἱερουσαλήμ, καὶ τὸν Σεδεκίαν ἀντ' αὐτοῦ καταστήσας ἀπώκισεν εἰς Βαβυλῶνα.

P 158 Ἰεχονίαν καὶ τὴν μητέρα καὶ τοὺς ἄρχοντας αὐτοῦ. ἔξηγεγε δὲ καὶ τοὺς θησαυροὺς κυρίου καὶ τοῦ βασιλέως καὶ τὰ χρυσὰ σκεῆη πάντα, ἃ ἐποίησε Σολομῶν ἐν ναῷ κυρίου.

Μετὰ δὲ Ἰεχονίαν ἔβασλευσε Σεδεκίας πατρῷος ἀδελφὸς αὐτοῦ ἔτη γ', καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν ἐναντὶ κυρίου, καὶ περὶ τὴν φορο-¹⁰λογίαν ὡσαύτως παραιοπονήσαντος αὐτοῦ ἦλθε πάλιν Ναβουχοδονόσορ, καὶ τὴν μὲν πόλιν πᾶσαν πυραλαβὼν ἐνέπερσε, τὸν δὲ Σεδεκίαν χειρωσάμενος τὴν μὲν γυναῖκα καὶ τὰ τέκνα αὐτοῦ καὶ ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ ἀνείλεν, αὐτὸν δὲ ἐκτυφλώσας καὶ δεσμοῖς καθεύξας εἰς Βαβυλῶνα αἰχμάλωτον ἀπήγαγεν.

B Μετὰ τὴν διαίρεσιν τῶν δέκα σκήπτρων ἔβασλευσεν Ἱεροβοὰμ υἱὸς Ναβὰτ ἐκ φυλῆς Ἐφραΐμ, ὁ δοῦλος Σολομῶντος καὶ ἀποστάτης, ἔτη μβ', καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν ἐναντίον κυρίου· διὸ καὶ ἐπάταξεν αὐτὸν ὁ Θεός, καὶ ἀπέθανεν ἐν ταῖς ἁμαρτίαις αὐτοῦ.

Μετὰ δὲ Ἱεροβοὰμ ἔβασλευσε Ναβὰτ υἱὸς αὐτοῦ ἔτη β', καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου, καὶ ἐσφάγη ὑπὸ Βαασά.

Μετὰ δὲ Ναβὰτ ἔβασλευσε Βαασά ἔτη κδ', καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν, καὶ ἐσφάγη ἐν πολέμῳ.

Ioachimū excepit Iechonias filius, qui et Ioachimus, per menses tres: sic enim Nabuchodonosorus in mandatis dederat. erga deum impius fuit. hic cum tributa mala fide persolveret, valida iterum manu Nabuchodonosorus Hierosolymam obsidione cingit, et Iechoniae regnum in Sedeciam transfert, eo matre reliquisque illius principibus Babylonem adductis. thesauros item omnes tam sacros quam regios, et auream suppellectilem, quam Salomon in domo domini praeparaverat, exportavit.

Post Iechoniam Sedecias patruus regnum obtinuit annos tres, vir iniustus et impius, qui cum pactis nec ipse stetisset, tertio Nabuchodonosorus Hierosolymam obsedit expugnatamque flammis absumpsit, Sedecia capto uxorem et filios in conspectu illius neci tradidit, eum obcaecatum vinculisque alligatum captivum in Babylonem abduxit.

Decem sceptris divisit Ieroboamus filius Nabati, ex tribu Ephraim, servus Salomonis et rebellis regnum occupat annos quadraginta duos, multis nefariisque sceleribus coopertus. ideo percussit illum dominus, et mortuus est in iniquitatibus suis.

Ieroboamo successit Nabatus filius, scelere furoreque inflammatus; et cum biennium regnasset, caesus est a Baasa.

Post Nabatum regnavit Baasa, vir maleficus et iniustus; et cum regnasset annos 24, in proelio trucidatus est.

Μετὰ δὲ Βαυισσὰ ἐβασίλευσεν Ἡλὰ υἱὸς αὐτοῦ ἔτη β', καὶ ἐποίησε τὸ πονηρόν, καὶ ἐσφάγη ὑπὸ Ζαμβρῆ.

Μετὰ δὲ Ἡλὰ ἐβασίλευσε Ζαμβρῆ ἔτη ιβ', καὶ ἐποίησε τὸ πονηρόν, καὶ ἐκαύθη ὑπὸ τῶν πολεμίων οἴκῳ προσφυγῶν.

5 Μετὰ δὲ Ζαμβρῆ ἐβασίλευσεν Ἀχαὰβ υἱὸς αὐτοῦ ἔτη κβ', καὶ ἐποίησε τὸ πονηρόν, καὶ ἐσφάγη, καὶ ἀπέθανεν ἐν ταῖς ἀμαρτίαις αὐτοῦ.

Μετὰ δὲ Ἀχαὰβ ἐβασίλευσεν Ὀχοζίας υἱὸς αὐτοῦ ἔτη β', καὶ ἐποίησε τὸ πονηρόν, καὶ πεσὼν ἐκ τοῦ ὑπερώου τοῦ οἴκου αὐτοῦ ἀπέθανεν.

Μετὰ δὲ Ὀχοζίαν ἐβασίλευσεν Ἰωράμ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ ἔτη β', καὶ ἐποίησε τὸ πονηρόν, καὶ ἐσφάγη ὑπὸ Ἰηοῦ. ἔφ' οὗ ἀνελήφθη ὁ μέγας Ἥλιος, ὁ δὲ Ἐλισσαῖος τὸ Ἰερικοῦντιον ὕδωρ πικρὸν ὃν φύσει καὶ δύσποτον ἰάσατο.

15 Μετὰ δὲ Ἰωράμ ἐβασίλευσεν Ἰηοῦ υἱὸς Ἀμεσιου ἔτη κη', καὶ εἰσερχόμενος ἐν τῇ πόλει Σαμαρείας εἶδε προκύνψασαν Ἰεζάβελ διὰ τῆς θυρίδος κεκαλλωπισμένην, καὶ προσέταξε τοῖς εὐνούχοις αὐτῆς κατακρημνίσαι αὐτήν, ἣ κατεπατήθη ὑπὸ τῶν ἵππων καὶ κατεβρώθη ὑπὸ τῶν κυνῶν. Ἐπάταξε δὲ καὶ τοὺς υἱοὺς Ἀχαὰβ, καὶ μετὰ πυρουργίας συναθροίσας πάντας τοὺς ἱερεῖς καὶ προφῆτας τοῦ Βάαλ πάντας ἀναιρεθῆναι προσέταξεν, καὶ τὸν Βάαλ καὶ τὰ αὐτοῦ πάντα ἐνέπρησε. πλὴν οὐκ ἐφύλαξεν εἰς τέλος πορεύεσθαι ἐν νόμῳ κυρίου, καὶ ἐσφάγη ἐν τῷ πολέμῳ.

Post Baasam imperavit Hela filius, vir profligatissimus. is biennium regnavit, sublatuque est a Zambrio anno regni 2.

Helae Zambrius successit multis flagitiis et sceleribus contaminatus. hic cum se fuga domum recepisset, ab hostibus concrematus est anno regni 12.

Zambrio succedit in regno Achabus filius, facinorosis operibus deo exornatus, et mortuus est in iniquitatibus suis anno regni vigesimo secundo.

Defuncto Achabo regnum administravit Ochosias annos duos, vir profligatissimus ac perditissimus. is cum e caenaculo domus suae cecidisset, consumptus est.

Ochoziae successit Ioramus frater nequitia singulari praeditus; et ab Ieu trucidatus est, postquam regnasset annos duodecim. sub eo Helias magnus assumptus est. Elisaeus vero aquis Hiericuntis, cum essent amarae et gustu insuaves, opem tulit.

Post Ioramum regnum tenuit Ieu Amasiae filius annos viginti octo. is cum Samariam ingrederetur, Iezabellam, quae cultissimo corporis ornatu in fenestra apparuerat, per eunuchos praecipitem egit: sic illa ab equis conculcata et a canibus devorata est. idem filios Achabi neci tradidit, et astute fraudulenterque convocato populo sacerdotes ac prophetas Baalis omnes interfecit, et Baal illiusque suppellectilem omnem succendit. ceterum Ieu usque in finem nec iustitiam nec legem domini servavit, mactatusque est in proelio.

P 159 Μετὰ δὲ Ἰηοῦ ἔβασίλευσεν Ἰωάχαζ υἱὸς αὐτοῦ ἔτη κ', καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου, καὶ ἀπέθανεν.

Μετὰ δὲ Ἰωάχαζ ἔβασίλευσεν Ἰωὰς υἱὸς αὐτοῦ ἔτη ιδ', καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν, καὶ ἀπέθανεν. ἐφ' οὗ Ἐλισσαῖος ἐτετέλετρε προφητείας αὐτοῦ τὴν προτέραν διὰ συμβόλων νίκην κατὰ Σόφρων. τοῦ δὲ προφήτου θαντομένου ἐν τῷ μνημεῖο νεκρὸς τις ἐν τῷ αὐτῷ τάφῳ πλησιάσας τοῖς μυκηλοῖς δοτέοις αὐτοῦ ὥσπερ

Μετὰ δὲ Ἰωὰς ἔβασίλευσεν Ἰεροβοὰμ υἱὸς αὐτοῦ ἔτη ιδ', καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν, καὶ ἀπέθανεν.

B Μετὰ δὲ Ἰεροβοὰμ ἔβασίλευσεν Ἀζαρίας υἱὸς αὐτοῦ μῆνας 10 ε', καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν, καὶ ἐσφάγη ὑπὸ Σελούμ.

Μετὰ δὲ Ἀζαρίαν ἔβασίλευσε Σελούμ μῆνα α', καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν, καὶ ἐσφάγη ὑπὸ Μανὰιμ.

Μετὰ δὲ Σελούμ ἔβασίλευσε Μανὰιμ ἔτη γ', καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν, καὶ ἐσφάγη ὑπὸ Φακεσίον. 15

Μετὰ δὲ Μανὰιμ ἔβασίλευσε Φακεσίας υἱὸς αὐτοῦ ἔτη β', καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν, καὶ ἐσφάγη ὑπὸ Φακέ.

C Μετὰ δὲ Φακεσίαν ἔβασίλευσε Φακέ ἔτη κ', καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν, καὶ ἐσφάγη ὑπὸ Ῥογή.

Μετὰ δὲ Φακέ ἔβασίλευσεν Ῥογή ἔτη θ', καὶ ποιῶν τὸ πονηρὸν ἀπέθανεν.

Μετὰ δὲ τοὺς εἰρημένους Ἀσσυρίων βασιλεῖς ἔβασίλευσεν,

Post Ieu regnavit Ioacharus filius annos viginti septem, legirupa, impius, et mortuus est.

Ioachazo successit Ieas filius, vir profligatissimus; et cum regnasset annos quatuordecim, mortuus est. eius tempestate Elisaeus moritur, postquam per signa de Syriis victoriam praedixisset; cum vero sepulturae mandaretur, cadaver in eodem monumento beatis illis prophetae ossibus appropinquans vitae restitutum est.

Post Ieas Ieroboamus filius regnum tenuit annos triginta quatuor, vita flagitiosa inquinata, et mortuus est.

Ieroboamo successit Azarias filius sane nequam ac perditus. caesus est a Sellamo, postquam regnasset menses 6.

Azariae successus est Sellumus frandi scelerisque plenus, trucidatus a Manaimo regni mense primo.

Post Sellumum regnavit Manaimus annos tres. profligatissime vixit, et a Phacecia interemptus est.

Manaimum excepit Phacesias filius ab omni honestate relictus; et cum regnasset annos duos a Phacea occiditur.

Post Phacesiam regnavit Phaceas annos viginti, deo exosus, mactatusque ab Osea.

Post Phaceam regnavit Osea annos novem, plenusque sceleris occubuit.

Post enarratos Assyriorum reges, ut proditum est, regnum ad Nabe-

ὡς εἴρηται, Ναβουχοδονόσορ ἔτη κζ'. καὶ διὰ τὸ ἐπαρθῆναι κατὰ θεῖαν ὁργὴν ἐξ ἀκθράτων ἐκδιωχθεὶς καὶ μετὰ θηρίων αἰκί-
σας καὶ χόρεται φανών, ὕστερον ἐπεχρᾶς τῇ τῶν ὄλων θεῶν πάλιν
ἐπαρθῆναι εἰς τὴν ἑαυτοῦ βασιλείαν καὶ λαμπρότερος γένοικε.

5 Μετὰ δὲ Ναβουχοδονόσορ ἐβασίλευσεν Οὐλεμαροδάχ εἰς
αὐτοῦ ἔτη ε'.

Μετὰ δὲ Οὐλεμαροδάχ ἐβασίλευσε Βαλτάσαρ ὁ ἀδελφὸς D
αὐτοῦ ἔτη γ', δε μῖνας τὰ ἑρὰ σκεῆζ τῶν θεοῦ ἐν τῷ συμποσίῳ
αὐτοῦ, ἔπειρ ἤγαγεν ὁ πατὴρ αὐτοῦ Ναβουχοδονόσορ ἐξ Ἱερουσα-
10 λὴμ, ἀφρέθη κατὰ θεῖαν ὁργὴν, καὶ παρέλαβε τὴν βασιλείαν
Δαρείου.

Μετὰ δὲ Βαλτάσαρ ἐβασίλευσε Δαρείος ὁ Μῆδος, ὁ καὶ
Ἀστυάγης καὶ Ἀρταξέρξης, ἔτη ιζ'. ἐφ' οὗ καὶ τῷ Δαυιδῇ ὠρά-
θησαν αἱ διὰ τοῦ ἀγγέλου ἡπτακαίαι, καὶ ὁ χρόνος ἐδηλώθη τῆς
15 Χριστοῦ παρουσίας· ὃς φθονηθεὶς ὑπὸ τῶν μεγιστάνων διὰ τὸ
μεγάλως τιμᾶσθαι ὑπὸ τοῦ βασιλέως ἐνεβλήθη ἐν τῷ λάκκῳ τῶν
λεόντων.

Μετὰ δὲ Δαρείον ἐβασίλευσε Κύρος ὁ Πέρσης ἔτη λ', δε
ἀνέλων Δαρείου ἐκράτης πάσης τῆς Χαλδαίων καὶ Ἀσσυρίων
20 καὶ Περσῶν καὶ Παλαιστίνης καὶ πάσης τῆς Ἀσίας, μεθ' ὧν τὴν P 160
Αὐδῶν βασιλείαν ὑπέταξεν, ἀνέλων Κροῖσον, ὡς προείρηται. ἐφ'
οὗ Δαυιδῇ ἐπιφανέστερος ὑπάρχων ἔτι καὶ τὸν Βῆλ συντρέψας
καὶ τὸν δράκοντα φονεύσας, τὰ Περσῶν σεβάσματα, ἐβλήθη ἐν
τῷ λάκκῳ τῶν λεόντων καὶ ἦν ἐκεῖ ἡμέρας ἑξ'.

chodonosorum est devolutum, qui Hierosolymorum annos 27 regnum occupa-
vit. hic propter superbiam divina ira ex hominum coetu electus cum sodali-
bus bellis foenum epulabatur. tandem deo rerum omnium opifice cognito,
rupis pristino imperio restitutus est illustriorque effectus.

Post Nabuchodonosorum imperio praefuit Ulemarodachus filius annos 5.
Ulemarodacho successit Baltasar frater, trienniumque regnavit. in vasis
sacris, quae Hierosolymis Nabuchodonosorus pater asportaverat, in
convivio pontaminatis, numine succensente violenta morte occubuit, et re-
gnum ad Darium translatus est.

Post Baltasarem Darius Medus, qui Astyages item et Artaxerxes dice-
batur, regnum administravit annos septemdecim. sub hoc per angelum visio-
nes Daniele ostensae sunt, tempusque Christi venturi indicatum. hic quod
magno esset in pretio apud regem, invidia principum in foveam leonum
proicitur.

Post Darium Cyrus Persarum regnum tenuit annos triginta, qui Dario caeso
universa Chaldaeorum Assyriorum Persarum regione potius, Palaestinam
item et totam Asiam, Lydorum posthac dominatum, Croeso capto, ut iam
diximus, sub ditione propria redegit. ea tempestate Daniel dignitate ac factis
completus, Belo confracto draconeque interfecto Persarum sacrosanctis an-
nimibus, in foveam leonum coniectus est, ubi septem dies permansit.

Μετὰ δὲ Κῦρον ἐβασίλευσε Καμβύσης ὁ υἱὸς αὐτοῦ, ὁ καὶ Ναβουχοδονόσορ ἐπικληθεὶς, ἔτη ιη'. ἐφ' οὗ καὶ Ἰουδῆθ' τῇ τοῦ Θεοῦ βοηθείᾳ καὶ τῇ ἑαυτῆς σοφίᾳ ἀπατήσασα καὶ ἀποκεφαλίσασα τὸν Ὀλοφέρνην, πορθοῦντα τὴν Βετουλίαν πόλιν, νίκην μεγάλην

Β τοῖς εἰσὶν Ἰσραὴλ προεξένησεν, καὶ ἐτελεύτησε χήρα ἐτῶν ρε'. 5

Μετὰ δὲ Καμβύσῃν ἐβασίλευσε Σπέρδιος ὁ μάγος μῆνας ζ'.

Μετὰ δὲ Σπέρδιον ἐβασίλευσε Δαρείος Ὑστάσπῃν ἔτη κ'. ἐφ' οὗ πάλιν Ζοροβάβελ καὶ Ἰησοῦς ἐπιτραπέντες ἐτελείωσαν τὴν οἰκοδομὴν τοῦ ναοῦ, ὅτε ὁ Ζοροβάβελ ἐν προβλήματι νικήσας, καὶ ἐπιτραπείς αἰτήσασθαι ὁ βούλεται, ἤξιωσεν ἀφεθῆναι τὴν αἰχμαλωσίαν καὶ οἰκοδομηθῆναι τὴν Ἱερουσαλήμ· ὁ καὶ γέγονε, καὶ τότε πεπλήρωται εἰς τέλος τὰ τῆς αἰχμαλωσίας καὶ τῆς ὁργῆς ἔτη σ'. ὁ δὲ γε ἀρχιερεὺς καὶ γραμματεὺς Ἔσδρας ἦν C διδάσκων τὸν νόμον τοῦ Θεοῦ καὶ διερμηνεύων ὡς εὐφυστάτος πάντων, ὃς καὶ τὰς ἱερὰς βίβλους ἀπεκατέστησε διαφθαρείσας ὑπὸ τῶν πολεμίων· οἱ γάρ τοι Χαλδαῖοι μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Ἱερουσαλήμ ἐνέκρησαν πάσας. διὸ καὶ ἐνέπνευσεν ὁ Θεὸς τούτῳ ὥστε αὐτὸς ἐκδέσθαι.

Μετὰ δὲ Δαρείῳν ἐβασίλευσεν Ἀρταβάνης μῆνας ζ'.

Μετὰ δὲ Ἀρταβάνην ἐβασίλευσεν Ἀρταξέρξης ὁ μακρόχρονος 8 ἔτη μα'. ἐφ' οὗ Σοφοκλῆς Ἡράκλειτος καὶ Ἀναξαγόρας καὶ Πυθαγόρας καὶ Θουκυδίδης καὶ Εὐριπίδης καὶ Ἡρόδοτος καὶ

6 Σπέρδιος?

Cyrum excipit Cambyses filius, qui et Nabuchodonosor vocabatur, per annos octodecim. ea tempestate Iuditha divina ope et prudentia propria Olopherne deluso, eiusque Betuliae magnae urbis excidium minitantis capite amputato, ingentis victoriae Israelitis causa fuit; obiitque vidua aetatis annorum 105.

Cambysis regnum, eo defuncto, Spardius Magus menses 7 occupavit.

Post Spardium Darius Hystaspis filius regnum administravit annos viginti, sub quo rursum Zorobabelus et Iesus exaedificationis templi provinciam sibi commissam absolvunt. quando Zorobabelus superior in exponendo problemate declaratur, eique pro libito quidquid esset concederetur, primum libertatem populi, deinde Hierosolymorum exstructionem exposuit; quod et exitum habuit. et tunc anni septuaginta captivitatis et irae completi sunt. interea summus sacerdos scribaque Esdra populum legibus divinis informabat, et pro sua ingenii dexteritate interpretabatur. hic etiam libros sacros ab hostibus corruptos renovavit: Chaldaeorum quippe manu post Hierosolymorum excidium deflagrant. quapropter deus suo eum afflatu ita munuit, ut illos ederet et publicaret.

Dario in regno succedit Artabanes per menses septem.

Artabano Artaxerxes Longimanus per annos 41. ea tempestate Sophocles, Heraclitus, Anaxagoras, Pythagoras, Thucydides, Euripides, Hero-

Ἐμπεδοκλῆς καὶ Διογένης καὶ Ζήνων Φερεκύδης τε καὶ Ἀρίσταρ- D
χος καὶ Ἱπποκράτης, Παρμενίδης, Πλάτων καὶ Ἀριστοτέλης καὶ
Δημοσθένης καὶ Σωκράτης ἔγνωρρίζοντο.

Μετὰ δὲ Ἀρταξέρξης ἐβασίλευσεν Ἀρταξέρξης ἄλλος καὶ οἱ
5 καδῆξῃς ἕως Δυρίου, ὃν ἀνείλεν Ἀλέξανδρος, οὗ τὴν Περσῶν
βασίλειαν καταλύσαντος καὶ πάσης τῆς γῆς κρατήσαντος ἐν Βα-
βυλῶνι τε τελευτήσαντος διεῖλον τὴν βασιλείαν, ὥς πρόσθεν εἰρη-
ται, οἱ παῖδες αὐτοῦ οὕτως. τῆς μὲν Αἰγύπτου Πτολεμαῖος
ἐβασίλευσεν ὁ Λαγῶ καὶ οἱ καδῆξῃς Πτολεμαῖοι 9/ ἕως Κλεοπά-
10 τρας θυγατρὸς Διονυσίου, τῆς δὲ Ἀσίας πάσης Ἀντίγονος, τῆς
δὲ Συρίας καὶ Βαβυλωνίας καὶ Παλαιστίνης Σέλευκος ὁ Νικάνωρ, P 161
ὃς καὶ πόλεις δύο κτίσας ἐν τοῖς μέρεσι Κιλικίας καὶ ἄλλην ἐν
Συρίᾳ τὴν μὲν Σελεύκειαν ἐκάλεσεν τὴν δὲ Ἀντιόχειαν τὴν δὲ
Λαοδίκειαν εἰς τὸ ἑαυτοῦ ὄνομα καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τῆς θυγατρὸς
15 Λαοδίκης. 16/ οὗ Ῥόδιοι θαλασσοκρατήσαντες ἀνέστησαν ἐν τῇ
πόλει, ἥγουν τῇ ἐκείσῃ νήσῳ, χαλκοῦν ἀνδριάντα τοῦ ἡλίου, ὃν
διὰ τὸ μέγεθος ἐκάλεσαν κολοσσόν, καὶ αὐτοὶ Κολοσσαεῖς ὠνομά-
σθησαν.

Μετὰ δὲ Σέλευκον ἐβασίλευσεν Ἀντίοχος υἱὸς αὐτοῦ καὶ
20 ἄλλοι 17/. εἴτα ἐβασίλευσεν Ἀντίοχος ὁ ἐπιφανής, υἱὸς Σελεύκου B
τοῦ φιλοπάτορος, 18/ οὗ γέγονεν ἡ δευτέρα ἄλωσις τῆς Ἱερουσα-
λήμ καὶ τὰ κατὰ τῶν Μυκκαβαίων ἐπράχθη καὶ τὸ ἱερὸν ἐμολύν-
θη κατὰ τὴν τοῦ Δανιὴλ πρόβλεψιν. 19/ ὃς καὶ δι' αὐτὴν ἐπραξε πολλὰ
κακὰ ἀσχηστῶ μέρει τὸν βίον ἐπὶ ξένης κυτέστρεψεν.

16 ἥως vulgo

dotus, Empedocles, Diogenes, Zeno, Pherecydes, Aristarchus, Hippocra-
tes, Parmenides, Plato, Aristoteles, Demosthenes et Socrates florebant.

Post Artaxerxem Artaxerxes alius; et qui Artaxerxi successero, regnum
obtinuit ad Darium usque, quem Alexander interemit. hic cum regnum Per-
sarum vastasset, universa terra subacta Babylone occubuit; et eo fato fun-
cto administri, ut iam dictum est, imperium divisere; quorum Ptolemaeus
Lagi filius Aegypti regnum occupavit, et qui post eum subsecuti sunt Ptole-
maei tredecim, usque ad Cleopatram Dionysii filiam. universae Asiae impe-
rium attripuit Antigonus, Syriae Babyloniae, et Palaestinae Seleucus Nica-
nor, qui duas apud Cilices et tertiam apud Syros urbes condidit, hanc quidem
Seleuciam, illam Antiochiam, tertiam Laodiceam a suo filii filiaeque nomine
nuncupatam. eo tempore Rhodii cum imperium maris obtinuissent, statuum
aeneam in ea urbe sive insula soli sacram erexerunt, quam ex magnitudine
Colossum appellaverunt, a qua ipsi postea Colossenses dicti sunt.

Seleuco successit Antiochus filius et alii quinque. deinde subsecutus est
Antiochus Epiphanes, Seleuci Philopatoris filius, sub quo secundum Hiero-
solymorum excidium et Maccabaeorum res gestae narrantur, templumque
secundum Danielis vaticinium profanatum. hic nefariorum scelerum archi-
tectus vitam in aliena terra cum turpissima morte commutavit.

Μετὰ δὲ Ἀντίοχον ἐβασίλευσεν ὁ υἱὸς αὐτοῦ ὁ Εὐπάτωρ.

Μετὰ δὲ ταῦτα ἐβασίλευσεν Ἰούλιος Καῖσαρ ὁ μὴ γεννηθεὶς· τῆς γὰρ μητρὸς αὐτοῦ θανούσης ἐν τῷ ἐννέτῳ μηνί, τὰς τὴν ἀνατεμνόντες ἐξέβαλον αὐτόν. ὤθεν καὶ Καῖσαρ λέγεται· ὅφ' C οὗ Καίσαρις οἱ Ῥωμαίων προσηγορεύθησαν βασιλεῖς, ὃ ἔστι ἀνατομή κατὰ τὴν Ῥωμαίων γλῶτταν. ὃς πρῶτος καὶ μόνος ἐκράτησεν τῶν Ῥωμαϊκῶν σκήπτρων μετὰ πολλῆς ὑπερηφανείας, ὤθεν καὶ δικτάτωρ ἐκαλεῖτο, ὃ ἔστι μονάρχης. πάντων δὲ κρατήσας ἐν ἱταμότῃ καὶ τυραννίδι ἐπὶ ἔτη ἡ' ἀνηρέθη ἐπὶ συγκλήτῳ. ὃς νόμους Ῥωμαίοις ἔδωκεν, καὶ τὸν βίσεκτον ἔφευρε, καὶ τὸν μήνην 10 Ἰούλιον μετωνόμασε, πρότερον Κυντίλλιον καλοῦμενον. ἰφ' οὗ ἦν καὶ Ἰούδας ὁ Γαλιλαῖος ὁ ἐν ταῖς πράξεσι τῶν ἀποστόλων μνημονευόμενος, καὶ Ἀντίπατρος ὁ Ἡρώδου πατὴρ βασιλεὺς τῆς Ἰουδαίας κατέστη.

D Μετὰ δὲ Ἰούλιον Καίσαρα ἐβασίλευσεν Αὐγουστος Καῖσαρ υἱὸς Ὀκταβίου υἱός, ὃς καὶ Σεβαστός, ἔτη νς· ὅφ' οὗ Σεβαστοὶ καὶ Αὐγουστοὶ προσηγορεύθησαν οἱ Ῥωμαίων βασιλεῖς, καὶ ὁ μὴ Αὐγουστος ἐκλήθη, πρότερον Σεξτίλιος ὀνομαζόμενος. ἐν τῷ μβ' ἔτει τῆς αὐτοῦ βασιλείας ἐγεννήθη ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός. ἐν δὲ τῷ μα' ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ, ἀπὸ κτίσεως κόσμου 8 ἔτει εφ', καὶ Ἡρώδης ἐξ ἑθνῶν ἤδη βασιλεὺς τῆς Ἰουδαίας ἀνέγερται. τοῦ δὲ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ κατὰ σάρακα γνηθέντος καὶ τοῦ Ἡρώδου κακῶς τὸν βίον μεταλλάξαντος περικέρωται τὸ "οὐκ ἐκλείψει ἄρχων ἐξ Ἰούδα, ἕως ἂν ἔλθῃ ὃ ἀπὸκει-

Antiochum excepit filius Eupator.

Posthac Iulius Caesar, qui genitus non est, res imperii administravit: nono octonim mense, ex quo uterum mater ferre coeperat, matris emortuus utero secto extrahitur. unde et Caesar dictus, et ab eo Caesares omnes Romanorum imperatores, a caesura sic dicta lingua Romana. hic primus omnium et solus imperium Romanum tenuit, quod superbe admodum arroganterque administravit; hinc dictatori nomen illi fuit. is severe ac tyrannice rei publicae gubernaculis pertractatis per annos octodecim in senatu trucidatur. Romanis leges dedit, bisextum instituit, mensem prius Quintilem dictam Iulium nominavit. sub eo floruit Iudas Galilaeus, cuius in actibus apostolorum mentio fit, et Antipater Heredis pater rex Iudaeae creatus.

Post Iulium Caesarem imperium tenuit Augustus Caesar Octavii filius, qui et Augustus appellatus est, annos quinquaginta sex. ab hoc Romani imperatores Sebastii Augustique vocati sunt, et mensis Augustus, cui antea nomen Sextili. anno quadragesimo secundo eiusdem imperii dominus noster Iesus Christus nascitur. anno vero illius quadragesimo primo ab erbe coedito annus 5500 completur, cum Herodes rex Iudaeae eligitur. porro domino nostro Iesu Christo in carne nato, Herode item atrocissime vita functo, adimpletum est illud "non deficiet princeps ex Iuda, donec veniat cui reposuimus

ται," δς ἐστιν ὁ Χριστός. ὁ δέ γε Ἡρώδης ἔαχεν αὐτῷ νιόους ἡμιμόμους καὶ διωνύμους τρεῖς, Ἡρώδην Ἀντίπῳ τὸν καὶ τὸν πρόδρομον ἀποτεμόντα, ἐφ' οὗ καὶ ὁ κύριος ἐσταυρώθη, Ἡρώδην Φίλιππον, ὃ πρῶτον Ἡρωδιᾶς συναφθεῖσα ἔτακε θυγατέρα P 162
 5 Σαλώμην τὴν ὀρχησαμένην, καὶ Ἡρώδην Ἀντίπατρον τὸν καὶ Ἰάκωβον ἀνελόντα τοῦ Ζεβεδαίου, ὃς ἐν τῷ δημηγορεῖν τοῦ δήμου φωνούτος "φωτὴ Θεοῦ καὶ οὐκ ἀνθρώπου" ὅλκην ἔδωκεν αὐτίκα· ἄγγελος γὰρ κυρίου ἐδόξεν τοῦτον ἀθρόως ἐπάταξεν, καὶ ὃς ἀντιπῆρσε τῆς καθέδρου ἐν τῷ δεινῷ τὴν γαστέρα αὐτοῦ ἀπαράττε-
 10 σθαι. τὸν δέ γε Θεὸν Ἰάκωβον ἰδὼν ἀπαγόμενον τὴν ἐπὶ θάνατον ὁδὸν ὃ κατήγορος αὐτοῦ καὶ μεταμεληθεὶς προσέειπε τοῖς ποσὶ τοῦ ἀποστόλου λέγων "συχώρησάν μοι, ἄνθρωπε τοῦ Θεοῦ, ὅτι μεταμελήσμαι ἐφ' οἷς ἐλάλησα κατὰ σοῦ." ὁ δέ μακάριος τοῦτον καταφιλήσας ἔειπεν αὐτῷ "εἰρήνη σοι, τέκνον, εἰρήνη σοι, B
 15 καὶ συγχώρησις τοῦ πταίσματος." ὁ δέ μετὰ φωτὸς μεγάλης ἐδόξας Χριστιανὸν ἑαυτὸν ἐπὶ πάντων ἀνηγόρευσε, καὶ οὕτως συγκαταφιδηθεὶς τῷ ὑπ' αὐτοῦ κατηγορηθέντι σὺν αὐτῷ καὶ τῷ βαβυλῶν τοῦ μαρτυρίου ἀπηνέγκυτο. ὁ δέ γε ἄθλιος Ἡρώδης ἐπὶ ἡμέρας φθειρόμενος καὶ σκώληκας ἐκβράζων ἐλεινῶς τὸν βίον
 20 κατέβησεν, ὥσπερ καὶ ὁ δυσσεβέστερος αὐτοῦ πατήρ.

Μετὰ δὲ Αὐγουστον ἐβασίλευσε Τιβέριος υἱὸς αὐτοῦ Ἰηκῆ, δς κτίσας πόλιν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ ἐκάλεσεν αὐτὴν εἰς τὸ Ἰδιον ὄνομα Τιβεριάδα. οὗ τῷ μὲν ἔτει τῆς βασιλείας ὁ κύριος ἡμῶν βαπτισθεὶς τοῦ εὐαγγελικοῦ κηρύγματος ἀπῆρξατο. ἐν δὲ τῷ ἐτ' C

est," qui est Christus. Herodes vero liberos binomines sibi que cognomines tres suscepit, Herodem Antipam, qui praecursoris caput abscedit et sub quo dominus cruci affixus est, Herodem Philippum, cui primum Herodias nupta Salomen saltatricem generat, et Herodem Antipatrum Iacobi Zebedaei par-
 ricidam, qui, cum inter concionandum inelamasset populus "vox dei et non hominis," repente poenas dedit: angelus quippe domini confestim eum per-
 cussit; hinc excruciatum doloribus in ventre convulsus e solio exiliit. divi-
 num vero Iacobum cum eius accusator ad mortem duci vidisset, poenitentia ductus in pedes apostoli procubuit dicens "condona mihi, vir dei: iam me poenitet facinoris adversus te perpetrati." at beatus illum exosculatus dixit
 "pax tibi, fili, pax tibi sit et erroris venia." ille distenta voce palam omni-
 bus se fidem Christi sequi professus, una cum eo quem ipse prius in iudicium vocarat, martyrii coronam consequitur. miser autem Herodes foeda ver-
 minum tabe per plurimos dies confectus, quemadmodum pater eius eo impro-
 bior ac perversior, vitam finit.

Post Augustum Tiberius eius filius imperium tenuit annos viginti tres. is urbem in Iudaea prope lacum conditam a suo nomine Tiberiadem appella-
 vit. imperii eius anno decimo quinto dominus noster baptizatus evangelicae

σταυρωθῆις ἀνέστη τῇ κ' τοῦ Φαμενώθ μηνὸς ἤτοι Μαρτίου, τοῦ πρωτοκτίστου μηνὸς Νισάν παρ' Ἑβραίοις λεγομένου, ἐπισησκούσης κυριακῆς. διὰ τί δὲ ὁγδόῃ ἢ τοῦ κυρίου ἀνάστασις ἐπινόμασται; ἐπειδὴ ἐπτάκις νεκρῶν ἀνάστασιν εὐρομεν ἐν τῇ θείᾳ γραφῇ καὶ μετὰ τοὺς ζ' ὁγδοὺς ἐκ νεκρῶν ἀνέστη ὁ κύριος. πρὸς γὰρ τῆς Χριστοῦ ἀναστάσεως ἐν τῇ παλαιᾷ πρώτῃ γέγονεν ἡ τοῦ υἱοῦ τῆς χήρας, ὃν Ἥλλας ἐν Σαράφθοις ἀνέστησεν, β' ἡ τοῦ υἱοῦ τῆς Σουμαντίδος, ὃν Ἑλισσαῖος ἤγειρεν, γ' ἡ τοῦ στρατιώτου, ὃς ἐγγὺς Ἑλισσαίου ταφεῖς καὶ τοῖς ὁστέοις τοῦ προφήτου πλησιάζουσιν ὡς ἀπὸ πυρὸς ἐξεπήδησεν, δ' ἐν τῇ καινῇ ἡ τῆς θυγα-
D τρὸς τοῦ ἀρχισυναγώγου, ε' ἡ τοῦ υἱοῦ τῆς χήρας, ς' ἡ τοῦ Λαζάρου, ζ' ὅτε πολλὰ σώματα τῶν κεκοιμημένων ἁγίων ἠγέρθη, ἡ δὲ ἡ τοῦ κυρίου ἀνάστασις μετὰ τὸ σωτήριον πάθος. οὗτος φροντίζων τοῦ δικαίου ἔγραψεν ἀεὶ ταῖς ὑπ' αὐτὸν πόλεσι λέγων "ἐάν τι γράψω παρὰ τοὺς νόμους προστάσεων γίνεσθαι, τότε μὴ προσεϊκτόν· ἠγνόηκα γάρ." ἀλλ' ὕστερον, φεῦ, αἰφνίδιον εἰς τὴν χεῖρνα μεταβληθεὶς γνώμην πρὸς πῦσιν ἀνσιουερῆν μαιφονίαν τε καὶ οἰστρηλασίαν ἐτράπη, καὶ οὕτω τὸν βίον κατ-
στρεψεν.

Μετὰ δὲ Τιβέριον ἐβασίλευσε Γάϊος υἱὸς αὐτοῦ ἔτη δ', ὅς
πρῶτον μὲν μεγαλοφρόνως διεῖπε τὰ τῆς βασιλείας πράγματα καὶ
P 163 τοῖς ὑπηκόοις καθηκόντως ἐκέχρητο, ὕστερον δὲ μετὰ δύο χρόνους

16 προσεϊκτόν vulgo

praedicationis initia posuit, et decimo octavo, Phamenothi sive Martii, primi conditi mensis, qui Nisanus Hebraeis est, vigesimo quinto die, dominico illucescente, cruci affixus resurrexit a mortuis. sed quam ratione septima domini resurrectio nuncupatur? septem scilicet in divinis litteris mortuorum resurrectiones deprehendimus, deinceps octavus a mortuis dominus resurgit nam ante Christi resurrectionem in veteri testamento viduae filii excitatio commemoratur, quem Helias Saraphthis excitavit; secunda filii Sanamitidis Elisaei beneficio; tertia militis iuxta corpus Elisaei sepulti, qui ubi prophetae reliquias tetigisset, statim velut ab igne exiliit; quarta in novo filiae Archisynagogi; quinta filii viduae; sexta Lazari; septima cum multa sanctorum corpora surrexerunt; octava post salutarem passionem domini resurrectio. Tiberius vero iusti nimis tenax subiectis civitatibus scripto inculcabat, "si quid exlex scripsero praeceperove ut faciatis, huic nequaquam animam advertatis: inscio quippe excidit." sed tandem, vae illi misero, repente descivit ad vitia, in omnia scelerum caedum et libidinum effraenatarum genera impulsus. sique vitae finem posuit.

Post Tiberium Gaius filius annos quatuor imperium tenuit. hic primus quidem munifice admodum imperii clavum moderatus est, subditis etiam moderate et ut par erat usus; deinceps post biennium, ut patri acciderat, tan-

ἰσότης τῆς ἀνθρωπίνης φρονήσεως κατὰ μίμῃσιν τοῦ πατρὸς ἑαυ-
τὸν ἀπεθέωσεν καὶ ἀνδριάντας ἑαυτοῦ κατὰ πόλιν ἐν τοῖς ναοῖς
ἵστησεν. ὃν οἱ στρατιῶται ἐν βαλανίῳ λουόμενον διεχειρίσαντο,
μὴ φέροντες ὄρᾱν τὰ ὑπὸ αὐτοῦ παναισχίστως πραττόμενα. ἔφ'
5 οὗ Θεοδῶς ὁ ἐν ταῖς πράξεσι μνημονεύμενος τὸν Ἰορδάνην τεμεῖν
ἐπαγγελάμενος καὶ διαμαρτήσας ἀηρέθη, καὶ ὁ πύργος τοῦ Σι-
λωὰμ ἔπεσεν ἐπὶ τοῦς ἡ' ἄνδρας, καὶ Στέφανος ὁ πρωτομάρτυς
ἐμαρτύρησεν, καὶ Παῦλος ἐπίστευσεν, καὶ Φίλων καὶ Ἰώσηπος οἱ
ἐξ Ἑβραίων σοφοὶ ἐγνωρίζοντο. B

10 Μετὰ δὲ Γάϊον ἐβασίλευσε Κλαύδιος ἔτη ε', ἔφ' οὗ καὶ
Μάρκος ὁ εὐαγγελιστὴς ἐν Αἰγύπτῳ πρῶτος ἐκκλησίαν πηξάμενος
πολλὰ μοναστήρια συνεστήσατο, ἅπερ σεμνεῖα τότε προσηγορέ-
θησαν, καὶ τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον συνεγράψατο, καὶ ἐπ' αὐτῆς
Ἀλεξανδρείας ἐκκλησίαν πρῶτον συνεστήσατο.

15 Μετὰ δὲ Κλαύδιον ἐβασίλευσε Νέρων ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἔτη ιδ',
ἔφ' οὗ Σίμων ὁ μάγος διὰ γοητείας ἐν Ῥώμῃ πολλὰ σημεῖα καὶ
φαντασίας ἐπιτελῶν καὶ ἑαυτὸν θεὸν ὀνομάζων. καὶ ποτε μεσοῦ-
σης ἡμέρας προελθὼν εἰς τὸ θέατρον ἐπηγγελματο δι' ἄλλος ἀνα- C
πτάσθαι. οὗ γενομένου προσευξάμενος ὁ Πέτρος καὶ ἀτενίσας
20 εἶπε τῷ Σίμωνι "εἰ ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰμι ἐγώ, καὶ οὐχὶ
πλάνος ὥσπερ σὺ Σίμων, προστάσσω ταῖς πονηραῖς δυνάμεσιν
ἀφῆναι σε τῆς κρατήσεως." καὶ ταῦτα εἰπόντος τοῦ ἀποστόλου.

tas furor ac stupor eum invasit, ut se in deorum numerum referret status-
que sibi per singulas civitates in templis erigeret. eum milites in balneo, quo
lavatum abierat, obtruncarunt, cum aequis oculis atrociam illius profligatissi-
maeque facta contueri non possent. sub eo Theudas, cuius mentio est in Acti-
bus apostolorum, cum sese divisurum Iordanem iactasset nec exitus verbis
accederet, interfectus est. tunc et Siloami turris sua ruina octodecim viros
oppressit. Stephanus protomartyr martyrio vitam posuit. Paulus Chri-
stianam religionem amplexus est. Philo et Iosephus Hebraei scientia celebres
floruerunt.

Gaio successit Claudius, tenuitque imperium annos tredecim. eius im-
perio Marcus evangelista primus apud Aegyptios ecclesias erexit, pleraque
item monasteria fundavit, quae σεμνεῖα sive venerabilia dicta sunt; sacro-
sanctum item evangelium scriptis mandavit, et in ipsa Alexandria primum
ecclesiae fundamenta iecit.

Claudio mortuo in Neronem imperium devolutum est. praefuit annos
14. id temporis Simon Magus multis prodigiis ac portentis artis magicae vi,
necnon praestigiiis fallaciisque editis, dei nomen sibi vindicaverat. hic ali-
quando meridie in theatrum progressus sese per aërem volaturum promisit.
dum volatum intendit, Petrus precibus effusus defixisque oculis in eum "Si-
mon" ait, "si apostolus Iesu Christi ego sum et non planus, quemadmodum
tu Simon es, pravis daemonibus impero uti misum te faciant nec ultra te-
neant." vix haec dixerat Petrus, et ille cum ingenti strepitu in terram dela-

παρυρήμα κατηνέχθη μετὰ ἤγαν πολλοῦ καὶ συνετρίβη. ὁ δὲ Νέρων ἀκούσας ὅτι πεφόνευσται Σίμων ἐπὶ Πέτρον καὶ ἀγανακτίσας ἐκέλευσεν αὐτὸν σταυρωθῆναι. ὁ δὲ παρακαλῶν τὸν ἱεραρχοῦ ἵνα μὴ ἄρδιος σταυρωθῇ, κατὰ κέλευσιν ἐσταυρώθη καρδίας
 D ἡξίωσεν ἐκ πολλῆς μετριοφροσύνης. μετὰ δὲ τοῦτον καὶ Παῦλος τὸν διὰ ξίφους τοῦ μαρτυρίου στέφανον ἐνεθήσατο. ὁ δὲ γε Νέρων κραταυρούμενης αὐτοῦ τῆς ἀρχῆς εἰς ἀνοσίᾳς πρῶξεις καὶ μαυφρονίας καὶ θεομαχίας ἐξώκειλε, καὶ οὕτως ἐκ τῆς ἄγαν μακίας ἀποκτονηθεὶς εἰς προάστιον ἐξελθὼν ἑαυτὸν διεχειρίσατο. ὡσώ-
 τως δὲ καὶ Πιλάτος ποικίλως περιπεσὼν συμφοραῖς ἑαυτὸν¹⁹ ἀνέτελε.

Μετὰ δὲ Νέρωνα ἐβασίλευσε Γάλβος μῆνας ζ', μετὰ δὲ Γάλβαν ἐβασίλευσε Λουκίβιος μῆνας γ', μετὰ δὲ Λουκίβιον ἐβασίλευσεν Οὐϊτέλλιος μῆνας β', καὶ ἐσφάγη μέσον τῆς Ῥώμης ἐπὶ τοῦ δήμου.¹⁵

P 164 Μετὰ δὲ Οὐϊτέλλιον ἐβασίλευσεν Οὐαπασιανὸς υἱὸς Νέρωνος ἔτη θ'.

Μετὰ δὲ Οὐαπασιανὸν ἐβασίλευσε Τίτος υἱὸς αὐτοῦ ἔτη γ'. καὶ ὥρα θειρῇ παρημέριον ὁδοιπορήσας, καὶ αἰμαρρογῆσας διὰ τῶν μυκτηρίων ἐπὶ τοῦ ἡλίου συμπλεχθεὶς καὶ πάντῃ λιποθυμήσας,²⁰ ἔτι ἐμπνέων ἐνεβλήθη εἰς τὸν τάφον παρὰ Δομετιανοῦ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ κατ' ἐπιτροπὴν τῆς γυναικὸς τούτου, καὶ οὕτως ἐτελεύτησε πάσῃ ἀγαθουργίᾳ καὶ σωφροσύνῃ κεκοσμημένος, πένθος

tus contractis membris interit. Simonis caedem ubi rescivit Nero a Petro patratam, aegre ferens contumeliam in crucem agi Petrum iussit. Petrus praefectum deprecatus ne rectus cruci affigeretur obtinuit; illius quippe iussu, ut ipse pro sua humilitate optaverat, cruci datus est. post Petrum Paulus gladio martyrii coronam accepit. Nero autem, cum illi protraheretur imperium, in nefaria ac detestanda scelera infamesque caedes prolapsus est, adeo ut immani furore percitus efferatusque in suburbio manus sibi intulerit. sic quoque Pilatus variis calamitatibus victus manus sibi conscivit.

Post Neronem Galbas imperium administravit menses septem, post Galbam Lucibius menses tres, post Lucibium Vitellius menses duos. et a multitudine in medio Romae trucidatus est.

Post Vitellium Vespasianus Neronis filius annos novem.

Post Vespasianum Titus filius annos tres. hic cum aestate solibus calidissima per diem integrum iter continuasset, radiis solis exustus sanguinique e moribus eruptione animi deliquium passus est, et adhuc animam agens Domitiano fratre suasione uxoris Titi in sepulchrum conicitur, sicque animam efflavit, optima vitae ratione inita, continentia et iustitia celebris, omni-

πολὸν τοῖς ἐν Ῥώμῃ καταλείψας, ὡς κατ' οἴκους καὶ δημοσίᾳ
πάντας κλάειν καὶ ἀποδύρεσθαι. B

Μετὰ δὲ Τίτον ἐβασίλευσε Δομετιανὸς ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ ἔτη
ι', καὶ ἐσφάγη ἐν τῷ πατρὶ Ῥώμης κατ' ἐπιβουλὴν τῆς αὐτοῦ γυ-
5 ναϊκός. διὰδοχος γὰρ τοῦ ἀδελφοῦ γενόμενος οὐ τὴν πατρικὴν τε
καὶ ἀδελφικὴν ἐξήλωσεν ἀρίστην πολιτείαν, ἀλλὰ τὴν Τιβερίου καὶ
Νέρωνος ἀνοσιουργίαν. πᾶν γὰρ εἶδος κακίας καὶ γυναικομανίας
καὶ ἀνδρομανίας ἐπελθὼν, καὶ τελευταῖον ἑαυτὸν ἀποθεώσας καὶ
ἐχθιστον ἑαυτὸν ἄπυσιν ἀποφήνας αἰσχίστῳ μὲν τὸν μυσσάρην καὶ
10 βέβηλον καταστρέφει βλον. ἐφ' οὗ Τιμόθεος ὁ ἀπόστολος καὶ C
Ὁνήσιμος ἐμαρτύρησαν, καὶ ὁ θεολόγος Ἰωάννης καὶ εὐαγγελι-
στὴς ἐν Πάτμῳ τῇ νήσῳ ἐξωρίσθη, καὶ Ἀπολλώνιος ὁ Τυανεύς
ἠγωνίζετο.

Μετὰ δὲ Δομετιανὸν ἐβασίλευσε Νερούας ἔτος ἔν, ὃς ἀνα-
15 κλεισόμενος Ἰωάννην ἐκ τῆς νήσου ἀπέλυσεν οἰκεῖν ἐν Ἐφέσῳ,
μόνον τότε ἐκ τῶν ἑβ' μαθητῶν περιόντα τῷ βίῳ· ὃς καὶ συγγρα-
ψάμενος τὸ κατ' αὐτὸν εὐαγγέλιον ἐν εἰρήνῃ ἀνεπαύσατο. καὶ
Φίλιππος ὁ ἐκ τῶν ζ' διακόνων ἐν Ἱερραπόλει τελειοῦται, καὶ θά-
πτεται μετὰ τῶν θυγατέρων αὐτοῦ.

20 Μετὰ δὲ Νερούαν ἐβασίλευσε Τραϊανὸς ἔτη θ', καὶ ὑδερὶά- D
σας ἀπέθανεν, ὃς τοσοῦτον ὑπῆρχεν ἀγαθὸς μισοπὸνηρός τε καὶ
φιλοδίκαιος, ὥστε γυνυώσας ποτὲ ῥομφαλαὶ ἐνώπιον τῶν μεγα-
στάνων δεδωκέναι τῷ ἐπάρχῳ, καὶ εἰπεῖν "ὄψαι τὸ ξίφος τοῦτο,

bus desiderabilis. illius morte tantus dolor Romanam urbem occupavit, ut publice et privatim quilibet affligeretur et ingemisceret.

Domitianus frater, eo interempto, impetio annos quindecim potitus est : tandem in templo Romae insidiis uxoris interficitur. hic fraterni imperii heres, neque patris neque fratris optimae vitae institutum sectatus, sed Tiberiana Neronianaque flagitia aemulatus, scelerum omni genere, caedibus item et in mares et feminas libidinibus contaminatissimus, divinos sibi honores arrogavit ; ideoque omnibus detestabilis exosusque probrosissimo mortis genere abominabilem nefandamque vitam abiecit. ea tempestate Timotheus apostolus et Onesimus pro religione Christiana extinguuntur, Iovannes cognomento theologus et evangelista in Patmon insulam relegatur. Apollonius item Tyaneus vigebat.

Nerva post Domitianum imperavit annos novem. is ex insula Patma ab exilio revocatum Iovannem Ephesi liberum dimisit, qui tunc totus e duodecim Christi discipulis supererat, et evangelio conscripto diem obiit extremum. Philippus item e septem diaconis unus apud Hieropolim moritur, et cum filiis tumultatur.

Trajanus post Nervam imperium administravit annos novem, et hydrope extinctus est ; tantumque in eo in improbos quosque odium et iustitiae studium erat, ut aliquando in procerum conspectu gladium ipse nudum praefecto praetorio daret, utereturque his verbis "accipito gladium hunc : si recte rem

καὶ εἰ μὲν καλῶς ἄρχω, ὑπὲρ ἐμοῦ, εἰ δὲ μὴ, κατ' ἐμοῦ χρῆσαι αὐτῷ." μὴ ἔχων δὲ παιδας κληρονόμους τῆς βασιλείας ἔμιλλεν ἐξ ὑποβολῆς τινῶν ἑῶσαι τὴν σύζυγον αὐτοῦ καὶ λαβεῖν ἑτέραν πρὸς τὸ παιδοποιῆσαι· ἡ δὲ συνετὴ οὕσα συνεβούλευσεν αὐτῷ ὥς εἴπερ βούλεται μνημονεύεσθαι ὑπὸ πάντων ἐν πάσαις γενταῖς, 5 πλουκῶσαι διὰ μαρμάρων τὰς εἰσοδοιζόδους πασῶν τῶν μεγαλοπόλεων· ὃ δὴ καὶ πεποίηκεν. ἔφ' οὗ καὶ Συμεὼν ὁ τοῦ Κλοπᾶ
P 165 καὶ Ἰγνάτιος ὁ Θεοφόρος ἐμαρτύρησαν, καὶ Βασιλίδης καὶ Κήρ-
θος καὶ Νικόλαος καὶ Ἐβριωναῖος οἱ αἵρεσιάρχαι καὶ ἔχθροὶ τῆς ἀληθείας ἐγνωρίζοντο. 10

Μετὰ δὲ Τραϊανὸν ἐβασίλευσεν Ἀδριανὸς δς καὶ Αἴλιος ἦν κδ', καὶ ὑδεριάσας ἀπέθανεν· δς ναὶ ἐν Κυζίκῳ κτίσας καὶ πόλιν ἐν τῇ Θράκῃ Ἀδριανούπολιν αὐτὴν προσηγόρευσεν. ἔφ' οὗ Κίρ-
δων καὶ Οὐαλεντίνος καὶ Μαρκίων καὶ Μοντανὸς καὶ Σατορῆνος καὶ Καρποκράτης οἱ αἵρεσιάρχαι καὶ Ἀκύλας ἐγνωρίζοντο. 15

B Μετὰ δὲ Ἀδριανὸν ἐβασίλευσεν Ἀντωνῖνος ἔτη κβ'. ἔφ' οὗ Πόλυκαρπος ὁ μαθητὴς Ἰωάννου τοῦ εὐαγγελιστοῦ καὶ Ἰουστίνος ὁ φιλόσοφος καὶ Διονύσιος ἐπίσκοπος Κορίνθου ἐμαρτύρησαν, καὶ
Τατιανὸς καὶ Βαρδησάνης οἱ αἵρεσιάρχαι καὶ Πρισκίλλα καὶ Μαξιμίλλα αἱ ψευδοπροφῆτιδες τῶν κατὰ Φρύγας ἐγνωρίζοντο. 20

Μετὰ δὲ Ἀντωνῖνον ἐβασίλευσε Μάρκος υἱὸς αὐτοῦ ἔτη ια', ἔφ' οὗ πῦρ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ θυσμῶν ἐπ' ἀνατολὰς φερόμενον ὤφθη.

publicam administravero, pro me, sin minus, contra me utilior." cum successoris copia non esset, nonnullorum impulsu coniugem erat dimissurus aliamque sibi collocaturus, ut filios procrearet. coniux prudens et casta cavuit, si memoriam sui vellet apud omnes sempiternam conservari, ut omnes omnium magnarum urbium exitus atque introitus marmoribus insculperet; idque opere praestitit. sub eo Symeon Clopae filius et Ignatius cognomento Theophorus martyrio vitam posuere. Basilides Cerinthus Nicolaus Ebionaeus haeresiarchae et veritatis hostes vivebant.

Traiano in imperio successit Adrianus, qui et Aelius, imperavitque annos viginti quatuor. aqua intercute extinctus est. templum Cynici extruxit et urbem in Thracia Adrianopolim. sub eo Cerdo Valentinus Marcio Montanus Satorninus Carpocrates haeresiarchae et Aquila vivebat.

Extincto Adriano ad Antoninum imperium devolutum est, quod rexit annos viginti duos. eius imperio Polycarpus Ioannis evangelistae discipulus, Iustinus philosophus et Dionysius episcopus Corinthi mortem pro Christo obiere. tunc quoque Tatianus et Bardesanes haeresiarchae, et Priscilla et Maximilla ex Cataphrygarum secta fatidicae celebres habebantur.

Antonino successit Marcus filius: imperium tenuit annos undecim. sub eo ignis de coelo ab occasu ad ortum longe lateque vagari visus est.

Μετὰ δὲ Μάρκον ἐβασίλευσε Σεβήρος υἱὸς αὐτοῦ ἔτη η΄, καὶ ἐσφάγη ἐν Προικονήσῳ.

Μετὰ δὲ Σεβήρον ἐβασίλευσε Κόμοδος ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ ἔτη β΄, καὶ ὑπὸ ἀναγωγῆς αἵματος καὶ χολῆς ἀθρόον ἀπέθανεν. ἐφ’ οὗ καὶ Θεόδοτος, ὁ καὶ πρῶτος τῆς κατὰ Παῦλον τὸν Σαμοσα-
10 τέα καὶ Νεστόριον πλάνης ἀρξάμενος, καὶ Θεοδοτίων ἐγνω-
ρίζοντο.

Μετὰ δὲ Κόμοδον ἐβασίλευσε Περτίναξ μῆνας β΄, καὶ ἐσφάγη ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν.

10 Μετὰ δὲ Περτίνακα ἐβασίλευσε Δάδιος μῆνας δ΄, ὃς καὶ Τουλιανὸς λέγεται, καὶ ἐσφάγη ὑπὸ τοῦ κουβικουλαρίου εἰς τὴν πηγὴν τοῦ παλατίου θεωρῶν τοὺς ἰχθύας.

Μετὰ δὲ Δάδιον ἐβασίλευσε Σεβήρος ἔτη ιη΄. ἐφ’ οὗ Ἀε-
νίδης ὁ ἐπίσκοπος καὶ πατὴρ Ὀριγένους ἐμαρτύρησεν, καὶ Κλή-
15 μης ὁ στρωματεὺς καὶ Σύμμαχος καὶ Ὀριγένης ἐγνωρίζοντο.

Μετὰ δὲ Σεβήρον ἐβασίλευσεν Ἀντωνῖνος καὶ Γέτας ὁ ἀδελ-
φὸς αὐτοῦ μῆνας β΄. καὶ σφάζας τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ καὶ μοναρ-
χίους ἔτη ε΄ ἀναιρεῖται ὑπὸ τῶν ἰδίων.

Μετὰ δὲ Ἀντωνῖνον ἐβασίλευσεν Ἀντωνῖνος ὁ Καράκαλος
20 ἔτη κς΄, καὶ ἐσφάγη ἐν πολέμῳ. ἐφ’ οὗ ἦν Γαληνὸς ὁ ἰατρός.

Μετὰ δὲ Ἀντωνῖνον ἐβασίλευσε Μακρίνος ἔτη δ΄, καὶ ἐσφάγη ὑπὸ Ἀντωνίνου.

Post Marcum imperium administravit Severus filius annos octo. et in Proconeso mactatus interiit.

Post Severum regnat Commodus frater annos duodecim. hic sanguinis bilisque excretionē repentine occidit. sub id temporis Theodotus, qui primus Pauli Samosatani et Nestorii erroribus semina dedit, et Theodotio cognosce-
bantur.

Post Commodum Pertinax menses duos imperavit: a militibus ad mor-
tem datus est.

Post Pertinacem imperium procurat Didius, qui et Iulianus, menses quatuor. a cubiculario, dum sese in Palatino fonte piscium obtutu recreat, caeditur.

Post Didium imperium obtinet Severus annos octodecim. ea tempestate Leonides episcopus et pater Origenis vitam suam per martyrium posuit. Clemens Stromateus, Symmachus, Origenes item florebant.

Post Severum Antoninus et Geta eius frater imperium tenent menses duos. praeterea Antoninus fratre Geta mactato solus imperium administrat annos sex. a propriis ingulatur.

Post Antoninum Antoninus Caracallus imperio praefuit annos viginti sex. in proelio occiditur. sub eo Galenus medicus innotuit.

Antonino succedit Macrinus, regnatque annos 4. ab Antonino subla-
tus est.

Μετὰ δὲ Μακρόνιον ἐβασίλευσεν Ἀντωνίνος ὁ Γάλβας, καὶ ἐσφάγη ὑπὸ Ἀλεξάνδρου.

P 166 Μετὰ δὲ Ἀντωνίνον ἐβασίλευσεν Ἀλέξανδρος ὁ Μاماίας ἔτη γ', καὶ ἐσφάγη σὺν τῇ μητρὶ αὐτοῦ Μاماίᾳ ἐξ ἐπιβουλῆς Μαξιμίνου στρατηγοῦ. ἐφ' οὗ Νάρκισσος ἐπίσκοπος Ἱεροσολύμων ἐν τῷ βαπτίζειν, ἐλαίου τοῦ χρίσματος λείψαντος, ἐκέλευσεν ὕδωρ ἐν τῷ κρατῆρι βληθῆναι, καὶ προσευξάμενος εἰς ἔλαιον τοῦτο μετέβαλε.

Μετὰ δὲ Ἀλέξανδρον ἐβασίλευσε Μαξιμῖνος ἔτη γ', καὶ ἐσφάγη ὑπὸ τοῦ στρατοῦ αὐτοῦ. ἐφ' οὗ Λαυρέντιος καὶ Κυνρῆ-18 νος ἐμαρτύρησαν.

Μετὰ δὲ Μαξιμῖνον ἐβασίλευσε Πουπλιανὸς μῆνας β', καὶ ἐσφάγη ἐν πολέμῳ.

Μετὰ δὲ Πουπλιανὸν ἐβασίλευσε Ἰούνωρ μῆνας ε'.

Μετὰ δὲ Ἰούνωρα ἐβασίλευσε Γορδιανὸς υἱὸς αὐτοῦ ἔτη δ',¹⁵ καὶ ἐν πολέμῳ συμπεσὼν τῷ ἵππῳ ἀπέθανεν.

B Μετὰ δὲ Γορδιανὸν ἐβασίλευσε Φιλιππος ὁ τῆς ἁγίας Εὐγενείας πατὴρ ἔτη ε', ὃς καὶ τὴν Φιλιππούπολιν ἔκτισεν. ἀσχεδὼν δὲ ὅμα τῷ οἷῳ ὑπὸ Δεκίου διὰ τὸ ἀπὲρ Χριστιανῶν ὀργιζοῦται.²⁰

Μετὰ δὲ Φιλιππον ἐβασίλευσεν Ἰούνωρ υἱὸς Γορδιανοῦ ἔτη β', καὶ ὑδριάσας ἀπέθανεν. ἐφ' οὗ Σαβῆλλιος ὁ αἰρεσιάρχης ἐγνωρίζετο.

Μετὰ δὲ Ἰούνωρα ἐβασίλευσε Μάρκος ἔτη γ'.

Post Macrium imperium tenuit Antoninus Galba. interimisur ab Alexandro.

Post Antoninum imperavit Alexander Mamaeae filius annos duodecim, et insidiis Maximini ducis circumventus cum Mamaea matre violenta morte occubuit. sub eo Narcissus Hierosolymorum episcopus, cum inter baptizandum oleum unctionis defecisset, iussit ut aqua in vas infunderetur, quam precibus in oleum commutavit.

Post Alexandrum imperat Maximinus annos tres. a suis militibus obtruncatur. sub eo Laurentius et Cyprianus pro Christo vita privantur.

Maximino successit Publianus menses duos. in proelio interumpit.

Publiano Iunior menses sex.

Iuniori Gordianus filius annos quatuor. hic equo in proelio occidens e vita migrat.

Gordiano successit Philippus sanctae Eugeniae pater, tenuitque imperium annos quinque. hic Philippopolim condidit, enomusque est una cum filio a Decio, quod Christianas partes tutaretur.

Post Philippum imperavit Iunior Gordiani filius annos duos. aqua intereunte extinguitur. sub eo Sabellius haeresiarcha vivebat.

Post Iunorem regnavit Marcus annos tres.

Μετὰ δὲ Μάρκον ἐβασίλευσεν Ἰουστιλιανὸς ἔτη β', καὶ
 γλεβοτομηθεὶς, ἐπειδὴ περ ἐξεχύθη τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐν τῷ καθεύ-
 δειν, λιποθυμήσας ἀπέθανεν.

Μετὰ δὲ Ἰουστιλιανὸν ἐβασίλευσε Φίλιππος ἔτη κς', καὶ C
 ἐσφάγη ἐν τῷ παλατίῳ.

Μετὰ δὲ Φίλιππον ἐβασίλευσεν Οὐαλεριανὸς ἔτος ξ', καὶ
 ἐσφάγη ὑπὸ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ.

Μετὰ δὲ Οὐαλεριανὸν ἐβασίλευσε Γάλλος μῆνα α', καὶ
 ἐσφάγη καθεύδων ὑπὸ τῆς ἰδίας γυναικὸς.

10 Μετὰ δὲ Γάλλον ἐβασίλευσε Δέκιος ἔτος α', καὶ ἐσφάγη ἐν
 τῷ πολέμῳ. ἐφ' οὗ καὶ Βαβύλας ὁ Ἀντιοχείας καὶ Φλαβιανὸς
 Ῥώμης καὶ Ἀλέξανδρος Ἱεροσολύμων καὶ Διονύσιος Ἀλεξανδρείας
 ἐμαρτύρησαν, καὶ Νωνάτος τῆς ἐκκλησίας ἀπέστη, καὶ Κεῖσαυος
 ὁ αἵρεσιάρχης ἐγνωρίζετο.

15 Μετὰ δὲ Δέκιον ἐβασίλευσεν Αἰμιλιανὸς ἔτος α', καὶ D
 ἐσφάγη ἐν τῷ παλατίῳ.

Μετὰ δὲ Αἰμιλιανὸν ἐβασίλευσεν Γαλλιανὸς ἔτη γ', καὶ
 ἐσφάγη ἐν πολέμῳ. ἐφ' οὗ Ἀρτέμιος καὶ Συνέπων οἱ αἵρεσιάρχαι
 ἐγνωρίζοντο, καὶ Γρηγόριος ὁ θαυματουργὸς ὁ καὶ μαθητὴς Ὠρι-
 20 γένους διέπρεπεν.

Μετὰ δὲ Γαλλιανὸν ἐβασίλευσε Κλαύδιος ἔτη β'.

Μετὰ δὲ Κλαύδιον ἐβασίλευσεν Κωντιλιανὸς ἡμέρας ζ'.

Μετὰ δὲ Κωντιλιανὸν ἐβασίλευσεν Αὐρηλιανὸς ἔτη ε', καὶ

Post Marcum Iustilianus annos duos. hic inter dormiendum venis inter-
 cis amissaque sanguine animi deliquio perit.

Post Iustilianum Imperat Philippus annos viginti sex, et in palatio ob-
 truncatur.

Post Philippum Valerianus annum unum, et a suis interficitur.

Post Valerianum Gallus mensem unum. inter dormiendum ab uxore
 necatur.

Post Gallum Decius annum unum. in conflictu extinguitur. sub eo Ba-
 bylus Antiochenus, Flavianus Romanus, Alexander Hierosolymitanus et Dio-
 nysius Alexandrinus episcopi Christi causa occubuerunt. Navatus ab eccle-
 sia sciscus et Celseus item haeresiarcha cognoscobatur.

Post Decium imperium administravit Aemilianus annum unum. in pala-
 tio nectatus.

Post Aemilianum Gallianus annos tres. in proelio occiditur. eius im-
 perio Artemius Synepoque haeresiarchae cognoscobantur. Gregorius item
 thaumaturgus Origenisque discipulus florebat.

Post Gallianum imperium tenuit Claudius annos duos.

Post Claudium Quintilianus dies 7.

Post Quintilianum Aurelianus annos quinque. a cubiculario caecus. sub
 loelis Chronogr.

ἐσφάγη ὑπὸ κουβικουλαρίου. ἐφ' οὗ καὶ ὁ ἅγιος Χαρίτων ὁμο-
λόγησε, καὶ Μάνης ὁ μαρὸς καὶ τρισκατάρατος ἀνεψθεῖ, Χριστὸν
ἐαυτὸν καὶ πνεῦμα ὕγιον ὁ δαιμονιώδης μορφαῖζόμενος. Παῦλος
δὲ τις τῷ Μανέντι τούτῳ σύγχρονος γεγονώς, τὸ γένος μὲν Σα-
P 167 μωσατεύς, Ἀντιοχείας δὲ τῆς μεγάλης πρόεδρος, ψιλὸν ἄνθρωπος
εἶναι τὸν κύριον ἐδυσφύμησεν. εἰτα Ἀπολιναρίου τις ἀνεψθεῖ,
πρόεδρος Λαοδικείας τῆς Συρίας, ὃς σάρκα μὲν ἐψηχωμένην
ψυχῇ ζωτικῇ ἀνελήφηναι τὸν κύριον ἔλεγεν, ἄνουν δέ. μεθ' οὗ
ἀναφαίνεται τις Θεόδωρος, Μοφουεστίας πόλεως ἐν Κιλικίᾳ τῇ
ἡγεμονίᾳ λαχών, ὃς ἕνα τῶν καθ' ἡμᾶς κοινῶν ἀπεκάλει τὸν δι- 10
σπότην Χριστὸν, καὶ ἐκ προκοπῆς λαβόντα καὶ κατὰ χάριν τὸ
θεὸν αὐτὸν ὀνομάζεσθαι, καὶ ἐκ τοῦ ἐν τῷ Ἰορδάνῃ ποταμῷ βα-
πτίσματος ἀξιωθέντα τῆς τοῦ ἁγίου πνεύματος χάριτος, ὡς δῆδν
B τὸν θεὸν λόγον διὰ τὴν ὑπερβάλλουσιν ἀρετὴν αὐτῷ κατοικήσαστα
μεταδοῦναι τῆς θείκης ἀξίας αὐτῷ καὶ προσκυνήσεως ἐς ὕστερον 15
μετὰ τὴν τελείωσιν. μετὰ δὲ τοῦτον Νεστόριος ἀπὸ Γερμανικίας
τῆς Συρίας τοῦ θρόνου Κωνσταντινουπόλεως δραξάμενος, ὃς τοῖς
αὐτοῦ προγόνοις ἐπόμενος (υἱὸς γὰρ ἦν τοῦ Κελίκος, ἀπόγονος δὲ
τοῦ Σαμοσατέως) ἀπηρνεῖτο Θεοτόκον λέγειν τὴν ὑπεραγίαν ἡμῶν
δέσποιναν, ὡς ἄλλον μὲν εἶναι τὸν Χριστὸν ἄλλον δὲ τὸν θεὸν 20
λόγον κατὰ τὴν πατρικὴν αὐτοῦ πλάνην δογματίζων. εἰτα Εὐδο-
χίης, ὃς ἀπηρνεῖτο λέγειν σώζεσθαι ἐν τῷ Χριστῷ δύο φύσεις μετὰ
τὴν τούτων ἔνωσιν. εἰτα Σεβήρος τις λεγόμενος, ἀρχιάσας τὸν
C θρόνον Ἀντιοχείας. καὶ ἐξῆς ἕτεροι.

eo sanctus Charito martyrii coronam assecutus est. praeterea Manes impius
et terque quaterque execrandus oritur, qui se Christum et spiritum sanctum
esse daemonibus ipse percitus iactabat. Paulus aetate Maneti compar genero
Samosatenus, Antiochiae magnae praeses, nudum hominem fuisse dominum
oblaturavit. subsecutis deinceps temporibus Apollinarius quidam, Laodiceae
Syriae praesul, dominum carnem anima vivente animatam, sed quae rationis
minime compos esset, assumpsisse enuntiavit. post Apollinarium Theodorus
Mopsvestinae urbis in Cilicia rector, Christum dominum hominem nobis sa-
lem et vulgarem, et progressu tantum gratiam dei recepisse ideoque deum
vocatam, et ex baptismate, quo in Iordane ablatus est, spiritus sancti nume-
ribus dignatum; divinum autem verbum propter immensam illius virtutem in
eo habitasse, illique dignitatem divinitatem ac venerationem tandem post
consummationem communicasse fatebatur. post hunc Nestorius e Germa-
niciae Syriae throno Cpolitano invaso, maiores suos secutus (Cilicia quippe
filius, Samosateni nepos erat) sanctissimam nostram dominam deiparam vo-
care conuebat, quasi alius esset Christus et aliud divinum verbum, ut ipse
patrium et avitum errorem secutus affirmabat. praeterea Eutyches, qui post
unionem duas in Christo naturas conservari negabat. Severus item aeco-
quis, qui Antiochiae thronum occupavit, et alii.

Μετὰ δὲ Αὐρηλιανὸν ἐβασίλευσε Τάκιτος μῆνας ε', καὶ ἱσφάγη ὑπὸ θρίλων Αὐρηλιανοῦ.

Μετὰ δὲ Τάκιτον ἐβασίλευσε Φλωριανὸς μῆνας β', καὶ ἱσφάγη ὑπὸ Πρόβου.

5 Μετὰ δὲ Φλωριανὸν ἐβασίλευσε Πρόβος ἔτη ε', καὶ ἱσφάγη ὑπὸ Κάρου.

Μετὰ δὲ Πρόβον ἐβασίλευσε Κάρος ἔτος α', καὶ ἱσφάγη ὑπὸ Καρίνου.

Μετὰ δὲ Κάρον ἐβασίλευσε Καρίνος υἱὸς αὐτοῦ ἔτη β', καὶ ἱσφάγη ὑπὸ Νουμεριανοῦ.

Μετὰ δὲ Καρίνον ἐβασίλευσε Νουμεριανὸς ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ ἔτος α', καὶ συλληφθεὶς ὑπὸ Περσῶν ἐξεδάρη ἔτι ζῶν. D

Μετὰ δὲ Νουμεριανὸν ἐβασίλευσεν ἐπὶ τὸ αὐτὸ Διοκλητιανὸς καὶ Μαξιμιανὸς ὁ γαμβρὸς αὐτοῦ ἔτη κβ'. ὅφ' ὧν μέγας 15 διωγμὸς κατὰ Χριστιανῶν ἐκινήθη, ὅτε καὶ Πέτρος Ἀλεξανδρείας καὶ Ἀνθίμος Νικομηδείας καὶ Προκόπιος καὶ Θεόδωρος οἱ ἀσπίδιοι ἡμαρτύρησαν καὶ ἕτεροι πλεῖστοι, καὶ Σαβάτιος ὁ τὴν ἀρεσκίαν τῶν Τεσσαρεσκαίδεκατῶν κρατύνων ἐγνωρίζετο. οὗς ἡ θεία δίκη ἐνθίκως μετελθοῦσα δικαίως ἐξέκοπεν· καὶ ὁ μὲν Διοκλητιανὸς 20 τῆς γλώττης αὐτοῦ σαπίσεως μετὰ τοῦ φάρυγγος, καὶ πλῆθος σκολήκων ἀναβράσας, κακῶς καὶ βιαιῶς ἀπέρρηξε τὴν ζωὴν, ὁ δὲ Μαξιμιανὸς ἀπήγγετο.

Μετὰ δὲ Διοκλητιανὸν καὶ Μαξιμιανὸν ἐβασίλευσε κατὰ P 168 τοὺς αὐτοὺς χρόνους Κωνστάντιος καὶ Σεβήρος, Μαξιμῖνος καὶ

Post Aurelianum imperium administravit Tacitus menses sex. ab amicis Aureliani interficitur.

Post Tacitum Florianus menses duos. occiditur a Probo.

Post Florianum Probus annos sex. occiditur a Caro.

Post Probum Carus annum unum. iugulatur a Carino.

Post Carum Carinus filius annos duos. vita privatur a Numeriano.

Post Carinum Numerianus frater annum unum. captus a Persis vivus excoariatur.

Post Numerianum Diocletianus imperio cum Maximiano genero communicato annos viginti duos. eorum imperio contra Christianos magna persecutio mota est, in qua Petrus Alexandrinus episcopus, Anthimus Nicomediensis, Procopius item et Theodorus celeberrimi alique complures pro religione Christiana crudelissimis exemplis interempti sunt. tunc etiam innotuit Sabatius, qui Tessaescaedecattarum haeresim stabilire conatus est. verum hos imperatores divinum iudicium subsecutum iusta morte multavit: Diocletianus enim lingua ac faucibus computrescentibus, vermibus scatens, misere violenterque vitam abiecit, Maximianus laqueo gulam fregit.

Diocletiano ac Maximiano de medio sublatis, sub eadem tempora imperium tenuerunt Constantius et Severus, Maximinus et Maxentius. Constan-

Μαξέντιος. καὶ ὁ μὲν **Κωνσταντῖος** σὺν τῷ νύῳ αὐτοῦ **Κωνσταντίνῳ** τῆς **Γαλλίας** καὶ τῆς **Βρετανίας** ἐκράτησαν, ὁ δὲ **Σεβήρος** καὶ **Μαξέντιος** τῆς **Ρώμης**, ὁ δὲ **Μαξιμῖνος** τῆς **ἑώρας**, ὅς πολλὰ μισρὰ καὶ ἄτοπα διαπραξάμενος διωγμὸν ἀπὸ τῆς καὶ ἀπάνθρωπον κατὰ **Χριστιανῶν** ἐπεδείξατο, καθ' ὃν πλεῖστοι τῶν εὐδοκίμων ἐμαρτύρησαν. καὶ ἄξια τῆς δυσσεβείας αὐτοῦ πέπονθε· νόσῳ γὰρ δεινотάτῃ περιπεσὼν, ὡς καὶ τὰς σάρκας αὐτοῦ δίκην κηροῦ **Β** τακῆναι καὶ τὰ ὀστέα συμφορυγῆναι καὶ τὸν χαρακτῆρα τῆς ἀνθρωπίνης αὐτοῦ μορφῆς ἀφανισθῆναι καὶ δεινῶς κατασαπῆναι, καὶ τοσαύτην δυσωδίαν ἐκπέμπειν ὡς μηδὲν τῶν ἐν τάφοις κειμένων νεκρῶν διαφέρειν. ἐν τούτοις σὺν ὁ ἀλιτῆριος ἐταζόμενος τοιούτῃ ἔφη “οἱμοι-τῷ ἑλινῷ καὶ θρήνων ἀξίῳ, ὅποιαν τῶν εἰς **Χριστιανούς** τετολμημένων ἐπέχω τιμωρίαν.” καὶ ταῦτα μετὰ πολλῆς δδόνης εἰπὼν ἀπέθανεν.

Κωνσταντῖος δὲ τοῦ ἐπικληθέντος **Χλωροῦ** διὰ τὴν τοῦ πατρὸς ὥπου ἀχρότητα τελευτήσαςτος ὁ υἱὸς αὐτοῦ **Κωνσταντῖνος**, ὃς ἐξ **Ἑλένης** αὐτῷ ἐγεννήθη πρὶ τὴν τῆς **Λακίας** πόλιν, τὴν ἀρχὴν **С** διεδέξατο. ὥσπερ καὶ **Σεβήρος** τεθνηκότος **Λικίνιος** ὁ γαμβρὸς **Κωνσταντίνου** ἀντιστάχεται. τοῦ σὺν **Κωνσταντίνου** βασιλευσθέντος καὶ τὴν παράδοξον ἐκείνης ἀπαλλαγὴν τῆς κατεχούσης νόσου εὐρηκότος, αὐτίκα καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ **Ἑλένη** καὶ οἱ τοῦσιν συγγενεῖς τε καὶ φίλοι βαπτίζονται. εἶτα ἀκούσας τὰ ὑπὸ **Μαξεντίου** ἐν **Ρώμῃ** χαλεπὰ τε καὶ ἄτοπα γινόμενα, καὶ πρεσβείαν ἐ-

17 an μητρόπολιν?

ūus cum filio Constantino Caelis Britannisque imperitavit, Severus et Maxentius Romae praefuit, Maximinus Orienti. hic multis flagitiis ac sceleribus contaminatus, animo fero crudeli, inhumana persecutione in Christianos invecus est, pluresque ingenuos viros pro Christo martyrie affecit. pro his tamen impietate, quas commiserat, poenas accepit: nam adeo dire morbo ex-cruciatu est ut carnibus ad instar cerae liquefactis, ossibus exsiccatis, ne vestigium quidem formae humanae remanserit, et putridis atque deciduis membris tantum redoleret foetorem, ut a cadaveribus in sepulchris marcescentibus nihil differret. his cum nequitiae illud stabulum excruciarer, “hei misero” ait “et deplorando, quibus pro his quae in Christianos patravi poenis exerceor.” et haec effatus gravi cum cruciatu vitam abiecit.

Constantio Chloro, propter vultus viriditatem sic cognominato, vita functo ad Constantinum filium, quem ex Helena susceperat in una Dacia urbe, imperium devolutum est. similiter extincto Severo Licinius Constantii gener intruditur. postquam vero Constantianus sacro lavacro ablatus praeter expectationem a gravi illo morbo, quo plane confectus erat, incolemis evasit, statim Helena mater omnesque illius affines consanguinei familiaresque sacro fonte initiantur. tandem cum res nefarie gestas et tyrannidem, quam in cives Maxentius Romae exercebat, per legatos a senatu Romano

τῶν Ῥωμαίων δεξιόμενος, ἱστράτεισεν κατ' αὐτοῦ, προσηγόμενον τῆς αὐτοῦ στρατίας τὸ ἐν οὐρανῷ ὑποδεχθὲν αὐτῷ σημεῖον τοῦ σταυροῦ ἐπιφερόμενος, δι' οὗ καὶ ἐτροπώσατο Μαξέντιον. καὶ οὕτως ἐπὶ Ῥώμην ἐλαύνει, καὶ πάντες αὐτὸν ἅμα γυναιξὶ καὶ ὀνηρίοις καὶ παντὶ τῷ δήμῳ Ῥωμαίων μετ' εὐφημίας καὶ ἀπλήστου χαρᾶς ὑποδέχονται.

Μετὰ δὲ Μαξέντιον ἐβασίλευσε Κωνσταντῖνος ὁ μέγας καὶ πρῶτος ἐν βασιλεύσει χριστιανικώτατος ἔτη λβ', ὃς τὴν ἐσθήθειαν καὶ ὁρθοδοξίαν διὰ πάντων ἐκράτνεν. ἐν δὲ τῷ κ' ἔτει τῆς αὐτοῦ βασιλείας συνεκροτήθη ἡ ἐν Νικαίᾳ σύνοδος τῶν τιῇ πατέρων θεοφώρων κατὰ Ἀρείου τοῦ ματαιόφρονος. ἐτελεύτησε δὲ ἡ μὲν μήτηρ αὐτοῦ ἐτῶν π', καὶ ἐτάφη παρ' αὐτοῦ ἐν τῷ ναῷ τῶν ἁγίων ἀποστόλων. αὐτοῦ δὲ ἐν Νικομηδείᾳ τελευτήσαντος ἐτῶν ξε' οἱ τρεῖς υἱοὶ αὐτοῦ ἐκράτησαν, τῆς μὲν ἀνατολῆς Κωνσταντίος, τῆς P 169
15 δὲ δέσιως Κωνσταντῖνος καὶ Κώνστας, ὃς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Κωνσταντῖνον φορέυσας καὶ βασιλεύσας μόνος ἔτη ιε' ἐσφάγη καὶ αὐτὸς ἐπὶ τοῦ δήμου.

Μετὰ δὲ Κωνσταντῖνον τὸν μέγαν ἐβασίλευσε Κωνσταντίος υἱὸς αὐτοῦ ἔτη ια', ὃς μετὰ τὴν τοῦ πατρὸς τελευτὴν εἰς τὸ Ἀρμενικὸν φρόνημα παρասυρεὶς ἐβλάψε τὸν θεῖον Ἀλέξανδρον δέξασθαι τὸν Ἀρείον εἰς κοινωνίαν. τοῦ δὲ μὴ ἀνεχομένου, ἀλλὰ τὸν θεὸν σὺν δάκρυσιν ἐκετεύοντος, αἰσχρίστω μῶρῳ τὸν βίον κατήστρεψεν ὁ τρισάθλιος.

missos accepisset, copias in eum duxit, quibus signum crucis illi de coelo ostensum praecire iussit; quo Maxentium in fugam vertit. Ipse autem Romam contendit, ubi ab omnibus mulieribus infantibus et universa Romanorum multitudine ingenti laetitia summoque plausu et approbatione excipitur.

Post Maxentium Constantinus Magnus et primus inter alios imperatores Christianam religionem perfectissime exosculatus imperium administravit annos triginta duos. hic pietatem coluit, rectaque fidei dogmata modis omnibus constabiliavit. anno eius imperii vigesimo quinto Nicaeae synodus trecentorum octodecim sanctorum patrum contra stultissimum Arium celebrata est. mater eius anno aetatis octogesimo vita excessit, tumultuataque est ab ipso in templo sanctorum apostolorum. verum Constantino Nicomediae fatis functo aetatis annorum sexaginta quinque, tres filii illius imperio potiti sunt, Orientis quidem Constantius, Occidentis Constantinus et Constans, qui fratre Constantino obtruncato solus imperium rexit annos sexdecim. tandem et ipse a populo neci datus est.

Constantinum Magnum excipit Constantius filius, imperatque annos undecim. is post obitum patris Arianæ sententiæ adhaerens divinum Alexandrum compellebat ut cum Ario communicaret, quo abnuente deumque cum lacrymis deprecante, miserrimus ille leto malo emortuus est.

καταλειπὼν Γρατιανὸν τὸν υἱὸν αὐτοῦ, Αὐγουστον ὄντα καὶ ἐν Ῥώμῃ διατρίβοντα, καὶ Οὐαλεντινιανὸν νέον κομιδῇ τυγχάνοντα, ὃν ἡ ἀνάγκη τῶν ἐπιχειρούντων τὸν τόπον τῆς βασιλείας ὑφαρπάζειν παρσκευάσειεν καὶ ἀπόντος τοῦ ἀδελφοῦ τὴν πορφυρᾶν ἀνα-
5 δέσασθαι.

Ὁ δὲ γε Γρατιανὸς τὸν μέγαν Θεοδόσιον ἐξ Ἰσπανίας ἀγα-
γὼν προειχερίσατο εἰς βασιλεῖα, γαμβρὸν αὐτοῦ ὄντα, πρὸς τὸ
πολεμεῖν τοῖς Σκύθαις τὴν Θράκην ληϊζομένοις. ὁ δὲ Γρατιανὸς
κατ' ἐπιβουλὴν Μαξιμίου τινὸς δι' Ἀνδραγαθίου ἀγγελέθῃ, καὶ P 170
10 ὑπὸ Θεοδοσίου εἰς τοὺς βασιλικοὺς τάφους μετετέθῃ.

Μετὰ δὲ Γρατιανὸν ἐβασίλευσε Θεοδόσιος ὁ μέγας ἔτη ιζ',
ὃς τῷ θεολόγῳ Γρηγορίῳ τὴν ἐπισκοπὴν ἐκύρωσε Κωνσταντινου-
πόλεως καὶ μὴ θελήσαντι, βιασάμενος, ὡς πολλὰ καμόντι καὶ
τῆς πλάνης τῶν αἰρέσεων τὴν πόλιν ἐλευθερώσαντι. ὀλίγους δὲ
15 τῶν Αἰγυπτίων μαθὼν ὁ θεῖος Γρηγόριος τῷ λόγῳ τούτου φθο-
γήσας, τὸν Συντακτῆριον συνθεὶς τῆς ἐπισκοπικῆς διοικήσεως
ὑπεχώρησεν. ἀντ' αὐτοῦ δὲ Νεκτᾶριον προχειρίζεται ὁ τε βασι-
λεὺς καὶ ἡ σύνοδος, ὅτε καὶ ἡ δευτέρα σύνοδος γέγονεν ἐν Κων-
σταντινουπόλει τῶν ρν' ἁγίων πατέρων κατὰ Μακεδονίου τοῦ B
20 πνευματομάχου, ἐπισκόπου γεγονότος Κωνσταντινουπόλεως. ἐπὶ
δὲ Θεοδοσίου καὶ ἡ τιμὴ κεφαλὴ τοῦ προδρόμου ἐν Κωνσταντι-
νουπόλει διεκομίσθη. ἐν δὲ τῷ μεταξὺ Οὐαλεντινιανὸς ἐν τοῖς τῆς
δύσεως μέρεσιν βρόχῳ χρησάμενος τὸ τέλος εἶρε τοῦ βίου, δι' ἣν
αἰτίαν μέχρι τοῦ παρόντος οὐκ ἴσμεν. ὁ δὲ γε Θεοδόσιος ἐν μὲν

15 λόγῳ τούτῳ?

perii heredes Gratianum filium, qui Augusti insignia ceperat Romaeque
commorabatur, et Valentinianum puerulum adhuc instituit. Valentinianus
desertorum vi coactus imperii sedem sibi arripuit, et absente fratre purpura
convestitur.

Gratianus Magnum Theodosium generum suum ex Hispania advocatum
imperatorem creat, ablegatque ad Orientis gubernationem, Scythas Thra-
ciam devastantes debellaturum. postea vero Maximi cuiusdam insidiis ab
Andragathio trucidatur et a Theodosio in regia sepulchra deferitur.

Post Gratianum imperium rexit Theodosius Magnus annos septemdecim.
Gregorio cognomento theologo sedem Cpolitanam decrevit invito ac renuente,
itaquam qui pro religione multos exantlasset labores urbemque ab haeresee
lue liberasset. verum Gregorius ubi nonnullos Aegyptios sibi eo nomine in-
vidia percitos succensisse rescivit, orationem quam Syntacteriam vocavit con-
scripta, ab episcopatus onere sese abdicavit. loco illius ab imperatore et
synodo Nectarius evectus est. tum secunda synodus 150 sanctorum patrum
adversus Macedonium episcopum Cpolitanum, spiritus sancti oppugnatorem,
Cpoli celebrata est. sub eodem pretiosum praecursoris caput Cpolim advehit-
tur. interea Valentinianus in occiduâ partibus ipse sibi laqueo vitam inter-
cipit, qua vere de causa adhuc incompertum est porro Theodosius Orientis

τῇ ἀνατολῇ τὸν Ἀρκάδιον προσέταξε τὴν παραδοθεῖσαν αὐτῷ βασιλείαν φυλάττειν, Ὀνώριον δὲ τῇ αὐτοῦ τιμήσας ἀξίᾳ ἐπὶ τῇ τῆς δύσεως βασιλείᾳ ἐλθεῖν ταχέως προσέταξεν. ἐλθόντα δὲ αὐτὸν περιεπτύξατο καὶ ἐφίλησεν, καὶ τὰ τῆς βασιλείας σκήπτρα τῆς δύσεως παραδεδωκώς αὐτῷ αὐτὸς εἰς τὸν βελτίονα μετέστη βίον, ἐπὶ ᾧ ἐνιαυτοὺς τὴν βασιλείαν εὐτυχῶς διοικήσας.

Μετὰ δὲ Θεοδόσιον ἐβασίλευσεν Ἀρκάδιος ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἔτη κβ', ὃς τὸν κίονα τοῦ Ξηρολάφου στήσας ἐν αὐτῷ καθίδρυσεν τὸν ἑαυτοῦ ἀνδριάντα, καὶ πόλιν ἐν τῇ Θράκῃ κτίσας ἐπωνόμασεν Ἀρκαδιούπολιν, ὅτε καὶ Νεκταρίου τελευτήσαντος κοινῇ ψήφῳ ὁ Ἀρκάδιος ἐκ τῆς Ἀντιοχείας πόλεως Ἰωάννην τὸν Χρυσόστομον μεταστείλαμενος χειροτονηθῆναι παρ' ἐπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως.

Δ Μετὰ δὲ Ἀρκάδιον ἐβασίλευσε Θεοδόσιος υἱὸς αὐτοῦ, ὁ καὶ Καλλιγράφος, ἔτη λβ', ὃς τὸν ἐν τοῖς Χαλκοπρατείαις τῶν ἑκτίσε τῆς Θεοτόκου, πρότερον ὄντα συνωγαγὴν Ἰουδαίων. ἐφ' οὗ καὶ οἱ ἐν Ἐφέσῳ ἑπτὰ παῖδες οἱ κοιμηθέντες ἐπὶ Δελίου ἀίστησαν μετὰ ἔτη τβ'. ὃς πένψας εἰσήγαγε τὸ λείψανον τοῦ Χρυσοστόμου, καὶ ἀπέθετο ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ τῶν ἁγίων ἀποστόλων, ὅτε καὶ ἡ τρίτη γέγονε σύνοδος τῶν σ' πατέρων ἐν Ἐφέσῳ κατὰ Νεστορίου. ὁ δὲ βασιλεὺς Θεοδόσιος μετὰ τινα χρόνον ἐξῆλθεν ἱππασόμενος, καὶ συμπεσόντος αὐτοῦ τοῦ ἵππου πληγῆς ἐσθλῶς ἐν φαρείῳ, καὶ καλέσας τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ Πουλχερίαν εἶπεν αὐτῇ περὶ Μαρκiano τοῦ μετ' αὐτὸν βασιλεύσαντος· "τοῦτο γάρ

2 αὐτῇ?

Imperium sibi traditum Arcadio administrandum committit, Honorium dignitate, qua ipse pollebat, auctum ad Occidentis imperium quam ocyus ablegat; eumque cum ad se venisset laetis ulnis complexum dulci osculo cepit, atque Occidentalis imperii administrationem concessit. ipse vero in beatorum coetum translatus est, per septemdecim annos felicissime imperio administrate.

Post Theodosium imperium tenuit Arcadius filius annos viginti deos. columnam Xerolaphi dictam erexit, in eaque propriam statuam collocavit. urbem in Thracia a se conditam Arcadiopolim denominavit. Nectario vita functo, cunctis suffragiis Arcadius Antiochia Ioannem Chrysostomum accersitum episcopum Cpolitianum eligi fecit.

Post Arcadium imperio praefuit Theodosius filius, qui et Calligraphus dictus fuit, annos triginta duos. deiparae templum, quod prius Iudaeorum synagoga fuerat, in Chalcoprateis exaedificavit. sub eo septem pueri, qui Ephesi obdormierant, post annos 302 excitati sunt. eo procurante reliquiae Chrysostomi Cpolim advehuntur, reponunturque in sanctuario sanctorum apostolorum. et tertia synodus ducentorum patrum Ephesi contra Nestorium celebratur. non multo post Theodosius equitandi studio urbem egressus et inter agendum equo effusus plagam accepit, lecticaque in urbem illatus, ad-vocata sorore Pulcheria, cum ea de Marciano, qui postea regnavit, sermo-

μοι” φησὶν “ἀπεκάλυψεν Ἰωάννης ὁ θεολόγος ἐν Ἐφέσῳ ὄντι.” P 171
καὶ μετὰ β’ ἡμέρας ἐτελεύτησεν.

Μετὰ δὲ Θεοδοσίῳ ἐβασίλευσε Μαρκιανὸς ἔτη ε’ καὶ μῆνας
ε’, στεφθεὶς ὑπὸ Ἀνατολίου πατριάρχου· τοῦ γὰρ Θεοδοσίου
5 τελευτήσαντος, καὶ μήπω τινὲς τούτου γνωσθέντος, μεταστευλα-
μένη τοῦτον ἡ Πουλχερία στρατιώτην ὄντα γέροντα, ἐν σωφρο-
σύνῃ καὶ σεμνότητι βίου διαπρέποντα, φησὶ πρὸς αὐτόν “ἐπειδὴ ὁ
βασιλεὺς ἐτελεύτησεν, ἐγὼ δέ σε ἐξελεξάμην ἐκ πάσης τῆς συγχλή- B
του ὡς ἐνάρετον, ὁὅς μοι λόγον διὰ φυλάττεις μου τὴν παρθενίαν
10 αἰσλόν, ἣν τῷ Θεῷ ἀνεθέμην, καὶ ἀναγορεύω σε εἰς βασιλέα.”
τοῦ δὲ συνθιμένου ταῦτα μεθ’ ὅρκου προσκαλεῖται τὸν πατριάρ-
χην καὶ τὴν σύγκλητον, καὶ ἀναγορεύει αὐτὸν βασιλέα. ἐφ’ οὗ
καὶ ἡ τετάρτη γέγονε σύνοδος ἐν Χαλκηδόνι τῶν χλ’ πατέρων κατὰ
Εὐτυχούς καὶ Διοσκούρου. ὁ δὲ βασιλεὺς Μαρκιανὸς στεφθεὶς
15 *** τοὺς πόδας, καὶ ἀρρωστήσας ἐπὶ μῆνης πέντε ἐτελεύτησεν.

Μετὰ δὲ Μαρκιανὸν ἐβασίλευσε Λέων ὁ μέγας ὁ λεγόμενος
Μάκελ ἔτη η’, διὰ τὴν ἀρετὴν αὐτοῦ καὶ ὁρθοδοξίαν προβληθεὶς C
παρὰ Ἀσπαρος καὶ Ἀρδαβουρίου, οὓς αὐτὸς ὕστερον ἀνείλεν ὡς
Ἀρειανούς καὶ μῆτε ὁρθὴν πίστιν ἔχοντας πρὸς αὐτὸν καὶ κακῶς
20 τὰ πράγματα διοικεῖν βουλομένους. γράψας δὲ ἐπιστολὴν πρὸς
Ἀνθίμιον βασιλέα Ῥώμης καὶ τοῦτο ἔθηκε, ὅτι ἐγὼ ἐφόνευσα
Ἀσπαρα καὶ Ἀρδαβούριον, ἵνα μηδεὶς ἐναντιῶται μοι. Μάκελ

sem confert: “hoc enim” ait “mihī Ephesi commeranti Ioannes theologus manifestavit.” et post bīdium efflavit animam.

Post Theodosium imperium administravit Marcianus annos sex et men-
ses quinque. coronam imperii ab Anatolio patriarcha accepit: nam mortuo
Theodosio, cum adhuc nemini innotesceret, Pulcheria Marciano milite sene,
temperantia ac gravitate insigni, accito ita effatur. “quando imperator de
vita discessit, teque ex omni senatorum numero virtutibus omnibus praedi-
tum imperatorem elegerim, fidem velim adstringas tuam, te nunquam virgi-
nitatem meam, quam sacrosanctam deo oblatam spondendi, violaturum. si
primo promiseris, te rei publicae imperatorem proponam.” annuente eo et
iurciurando dicta firmante, imperatrix patriarcha acerrimo senatuque convo-
cato Marcianum imperatorem renuntiat. sub eo quarta synodus sexcentorum
triginta patrum apud Chalcedonem adversus Eutychem et Dioscurum cele-
brata est. sic Marcianus coronam imperii consecutus **** atque ex aegri-
tudine in morbum coniectus post menses quinque diem suum obiit.

Post Marcianum frena imperii moderatus est Leo Magnus cognomento
Macel annos octodecim, ob virtutem rectamque ac incorruptam de fide opi-
nionem ab Aspare et Ardaburio creatus, quos ipse postea tanquam Arrianos
et in semet perfidos facinorososque rerum publicarum administratores de
medio sustulit. Leo datis ad Anthemium Romanum imperatorem litteris inter
alia illud quoque subiunxit “ego Asparem et Ardaburium mactandos curavi,
ne quis mihī posthac adversetur.” Macel vero Romana lingua occisorem

γὰρ λέγεται Ῥωμαῖσι δ' σφαγεύς. ἐφ' οὗ καὶ ὁ μέγας ἐμπρησμός
 γέγονεν ἀπὸ τοῦ νεωρίου μέχρι τοῦ ἁγίου Θωμᾶ. καὶ τῆς θιο-
 τόκου ἢ ἐσθῆς εὐρεθεῖσα ἐν Ἱεροσολύμοις παρὰ τινι εὐλαβιστάτῃ
 γυναικὶ Ἑβραΐδι καὶ παρθένῳ ἱερῶς φυλαττομένη, καὶ ἐν Κων-
 σταντινουπόλει διακομισθεῖσα, ἐν Βλαχέρναις ἀπετέθη, ἔνθα ὁ
 D βασιλεὺς ναὸν ᾠκοδόμησε τῆς Θεομήτορος, καὶ σορὸν ἐκ χρυσοῦ
 καὶ ἀργύρου κατασκευάσας κατέθετο ταύτην, ἣτις ἐξ ἐρίων ἐ-
 φθάρτων ἐξυφασμένη καὶ στημόνων ὁμοιοειδῶν καὶ ὁμοχρόων
 ἀδιάφθαρτός ἐστιν καὶ ἀδιάλυτος μέχρι τοῦ νῦν, τῆς ἀειπαρθένου
 τὸ θαῦμα σαφῶς κηρύττουσα. ὁ δέ γε βασιλεὺς Αἰὼν δυσεντι-
 10 ριάσας ἀπέθανεν.

Μετὰ δὲ Αἰόντα ἔβασίλευσε Αἰὼν ὁ μικρὸς ὁ ἔκγονος αὐ-
 τοῦ, ὁ ἀπὸ Ζήνωνος καὶ Ἀριάδνης, ἔτος ἔν.

Μετὰ δὲ Αἰόντα τὸν μικρὸν ἔβασίλευσε Ζήνων ὁ Ἰσαυρὸς
 P 172 καὶ πατὴρ αὐτοῦ ἔτη ια', καὶ ἀπέθανε δυσεντεριάσας. ὃς ἔμα¹⁵
 τῷ βασιλεῖσαι ἐπιβουλευθεὶς παρὰ Βηρίνης τῆς πενθερᾶς αὐτοῦ,
 γυναικὸς Αἰόντος τοῦ μεγάλου, ὡς παρὰ γνώμην αὐτῆς βασιλεύ-
 σας, προσέφυγε τῇ ἰδίᾳ πατρίδι. ἡ δὲ Βηρίνα ἔστειπε Βασιλί-
 σκον τὸν ἀδελφὸν αὐτῆς. μετὰ δὲ ταῦτα Ζήνων ὑποστρέψας ἐν
 Κωνσταντινουπόλει, καὶ τοῦτον χειρωσάμενος, τῇ ἐκκλησίᾳ προσ-
 20 φωνῶντα ἕμα γυναικὶ καὶ τέκνοις ἐξώρισεν ἐν τῷ φρουρίῳ Κα-
 παδοκίας, ἐν ᾧ βληθέντες ἐν πύργῳ τῆς θύρας ἀναφραγείσης ἐ-
 λεύθησαν. ἐφ' οὗ καὶ Μαρτύριος ὁ Ἀντιοχείας διὰ τὴν τοῦ Ζί-
 B νωνος περὶ τὴν ὁρθόδοξον πίστιν διαστροφῇ ἀποταξάμενος τῇ ἐκ-

significat. ea tempestate incendium magnum a Neorio ad sanctum Thomas
 saevissime grassatum est. vestisque deiparae penes piissimam virginem He-
 braeam summa veneratione adservata cum innotuisset, Cpolim devota apud
 Blachernas reposita est. ibi imperator templum dei matri sacrum extruxit,
 et in arca ex auro argenteoque facta conservavit. vestis ex facile putrescenti
 lana et staminibus forma coloreque similibus contexta, neque corrumpi neque
 dissolvi ad haec tempora potuit, incorruptae illius ac aeviternae virginis
 argumentum. Leo vero imperator viscerum morbo confectus occubuit.

Leonis successit Leo iunior ex Zenone et Ariadna nepos. rexit imperium
 annum unum.

Post Leonem Zeno Isaurus eius pater imperium administravit annos un-
 decim, viscerumque morbo vitam amisit. ipso sui imperii primordio ab in-
 sidis Berinae socrus et Leonis Magni uxoris, tanquam qui ea adversante im-
 perium obtineret, sibi caveas in patriam aufugit. Berina Basilicum fratrem
 imperatorem creavit. post haec Zeno Cpolim reversus Basilicum, qui in
 ecclesiam una cum uxore et liberis confugerat, captum exilio mutat et in
 oppidum Cappadociae relegat, ubi tum inclusi foribus obseratis e vita cesser-
 runt. sub eo Martyrius Antiochenus praesul propter Zenonis in rectam fidem

σκοπή ἀνεχώρησεν, οὗ ἀναχωρήσαντος Πέτρος ὁ Κναφεὺς τυραννικῶς τῷ θρόνῳ ἐπατήθησεν· ὅστις Μαρτύριος πρῶτος ἐπενόησε τὸ μέτρον ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐπὶ παντὸς τοῦ λαοῦ ἀγιάζεσθαι, καὶ ἐν ἑκάστῃ εὐχῇ τὴν Θεοτοκὸν ὀνομάζεσθαι, καὶ ἐν πάσῃ συνάξει τὸ σύμβολον τῆς πίστεως λέγεσθαι, πρότερον μὴ λεγόμενον εἰ μὴ ἅπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐν τῇ μεγάλῃ παρυσκευῇ. καὶ Βαρνάβα τοῦ ἀποστόλου τὸ λειψανον εὗρέθη ὑπὸ δένδρον κερασίαν, ἔχον ἐπὶ στήθους τὸ κατὰ Ματθαῖον εὐαγγέλιον ἰδιόγραφον τοῦ Βαρνάβα. ἐξ ἧς προφάσεως παραγεγόνασι Κύπριοι τοῦ μὴ τελεῖν ὑπὸ Ἄν- C
10 τιώχειν τὴν κατ' αὐτοὺς μητρόπολιν. ὅπερ εὐαγγέλιον ἀποτεθὲν παρὰ Ζήνωνος ἐν τῷ παλατίῳ εἰς τὸν ναὸν τοῦ ἁγίου Στεφάνου ἀναγινώσκεται κατ' ἐνιαυτὸν τῇ ἁγίᾳ μεγάλῃ πέμπτῃ.

Μετὰ δὲ Ζήνονα ἐβασίλευσεν Ἀναστάσιος ὁ Δίκορος ἀπὸ οὐλεντίων, τῶν Ἀκεφάλων καὶ αὐτὸς ὢν, ἔτη ιγ'· δς εἶδε καθ' ὅπκους φοβερόν τινα τῇ χειρὶ κατέχοντα κώδικα γεγραμμένον καὶ λέγοντα αὐτῷ "ἰδοὺ διὰ τὴν ἀπιστίαν σου ἀπαλείφω τῆς σῆς ζωῆς ἔτη ιδ'." καὶ βροντῶν καὶ ἀστραπῶν παρὰ τὸ παλάτιον γενομέ-
νων, καὶ τοῦ βασιλέως μονωτάτου καταλειφθέντος καὶ ἀπὸ τόπου D
εἰς τόπον φεύγοντος, ἐν ἐνὶ τῶν κοιτωνίσκων (ὧστων δὲ ἐλέγετο)
20 κατελάβεν αὐτὸν ἡ ὀργή, ὥστε αἰφνίδιον εὗρεθῆναι νεκρόν. φασὶ δὲ μετὰ τὸ ταφῆναι μεθ' ἡμέρας βοᾶν "ἐλθέσατέ με καὶ ἀνολξατέ." τῶν μνημοναρίων δὲ εἰπόντων "ἄλλος βασιλεύει," εἰπεῖν "οὐδέν

17 περὶ?

pervitatem episcopatu sese abdicat, statimque Petrus Caspheus tyrannice se in sedem illam intravit. Martyrius olei unctionis consecrationem solemniter in conspectu populi peragi, et in unaquaque precatione dei matris mentionem fieri, necnon in quolibet conventu symbolum fidei recitari, quod prius nonnisi magna parasceue semel anno dicebatur, primus instituit. Item Barnabae apostoli corpus, in cuius pectore Matthaei evangelium propria Barnabae manu exaratum erat, sub arbore ceraso inventum est. hac occasione Cyprii a propria metropoli Antiochia se exemerunt. evangelium a Zenone in templo sancti Stephani in palatio collocatum singulis annis magna feria quinta legitur.

Post Zenonem in imperium suffectus est Anastasius Dicorus e Silentiaria, Acephalorum sectae et ipse addictus. regnavit annos tredecim. is per quietem vidit terribilem virum, qui codicem scriptum manu ferebat, dixitque ipsi "en propter tuam fidem perversam deleo de vita tua annos quatuordecim." multis porro tonitruis fulgoribusque cum quateretur palatium, solus imperator relictus hinc atque inde pererrans, subsidium sibi in tanto malo parans, tandem cum in cubiculum Oatum dictum se contulisset, divinae iustitiae poenas dedit, ita ut exanimis confertim corruerit. nonnulli tradunt primo sepulturae die elapso vocem intonuisse "miseremini mei, et portas reserate." at illis qui sepulturae curam gerebant dicentibus "alios nunc imperator re-
rum potitur," respondit "nihil mihi curae est: in monasterium abducite et

μοι μέλει· εἰς μοναστήριον ἀπαγάγετέ με καὶ ποιήσατε μοναχόν.” οἱ δὲ εἴασαν αὐτόν. μετ’ οὐ πολὺ δὲ τοῦ μηνήματος ἀνογόντος εὐρέθη φαγὼν τοὺς βραχίονας αὐτοῦ καὶ τὰ καλῆγία, ὥστε ἐπιδέδντο.

Μετὰ δὲ Ἀναστάσιον ἐβασίλευσεν Ἰουστίνος ὁ Θραξ ὁ μέγας ἐν βασιλεύσιν ἔτη θ', ἄριστος ἐν πολέμοις καὶ ζηλωτὴς τῆς ὁρθοδόξου πίστεως, ἃς καὶ τὰ κατὰ τὸν ἅγιον Ἀρτέμιον καὶ τοὺς ἐν Νεγρῇ τῇ πόλει ἐπράχθη, καὶ τὰ κατὰ τῶν Ὁμηριῶν δι' 6
P 173 Ἐλεσβαῖ τοῦ βασιλέως τῶν Αἰθιοπῶν. τελευτήσας δὲ ὁ βασιλεὺς Ἰουστίνος κατέλιπε βασιλεῖα Ἰουστινιανὸν ἀνεψιὸν αὐτοῦ. 10

Μετὰ δὲ Ἰουστίνον ἐβασίλευσεν Ἰουστινιανὸς ἀνεψιὸς αὐτοῦ ἔτη λθ', ὃς ἐποίησε τὰς νεαρὰς διατάξεις. ἀνεκαίνισε δὲ καὶ τὴν τοῦ Θεοῦ μεγάλην ἐκκλησίαν εἰς κάλλος καὶ μέγεθος ὑπὲρ τὸ πρότερον, παραδοὺς καὶ τροπάριον ἐν αὐτῇ ψάλλεσθαι “ὁ μονογενὴς υἱὸς καὶ λόγος τοῦ Θεοῦ.” καὶ ἡ Ὑπαπαντὴ ἔλαβεν ἀρχὴν ἑορταῖς 15
ἕσθαι, μὴ συναριθμουμένη πρότερον ταῖς δεσποτικαῖς ἑορταῖς γέγονε δὲ καὶ ἡ πέμπτη σύνοδος τῶν ρξ' ἁγίων πατέρων κατὰ Ὁριγένους καὶ τῶν τὰ κείνου ἀσεβῆ δόγματα διαδεξαμένων Διδύμου καὶ Εὐαγρίου καὶ τῶν παρ' αὐτῶν ἐκτεθέντων κεφαλαίων. 20
B εἰς δὲ τὰ τέλη αὐτοῦ ὁ βασιλεὺς κινήσας τὸ περὶ φθαρτοῦ καὶ ἀφθάρτου δόγμα ἁλλότριος τῆς εὐσεβείας ἐταλύντησεν, προβαλλόμενος Ἰουστίνον ἀνεψιὸν αὐτοῦ εἰς βασιλεῖα, κουροπαλάτην τότε ὄντα.

3 an ἐποδίδητο?

habitu monachi induite.” custodes vota neglexerunt. non multo post cum sepulchrum aperiretur, inventus est lacertos suos et caligas, quas gestabat, devorasse.

Anastasio mortuo imperium tenuit Iustinus Thrax, magnus imperator, annos novem, vir bellicosissimus rectaeque fidei propugnator. sub eo, quae in sanctum Aretham in Negra urbe gesta sunt, et contra Homeritas per Ethebaam Aethiopum regem, acciderunt. Iustinus morti proximus Iustinianum sororis filium imperatorem pronuntiat.

Post Iustinum Iustinianus sororis filius imperium obtinet annos triginta novem. novellas constitutiones composuit. dei magnam ecclesiam renovavit, pulchritudine et magnitudine, qua antea erat, spectabiliorem, in qua et troparium canendum tradidit, cuius principium “unigenitus filius et verbum dei.” Hypapante cum prius inter dominicas solemnitates non commemoraretur, celebrari coepta est. cogitur quinta synodus 165 sanctorum patrum adversus Origenem eiusque impiorum dogmatum sectatores Didymum et Eutrigium et capita ab eis exposita. circa vitae exitum quaestione de corruptibili et incorruptibili mota perduellis pietatis rectaeque fidei expiravit, cum prius Iustinum sororis filium curiopalem imperatorem nominasset.

Μετὰ δὲ Ἰουστινιανὸν ἐβασίλευσεν Ἰουστίνος ὁ ἀνεψιὸς αὐ-
 τοῦ ἔτη γ', μεγαλοδωρότατός τε ὢν καὶ φιλοκτίστης. ἔκτισε
 παλάτιον ἔξω τῆς πόλεως καὶ λιμένα ἐν τῇ πόλει. καὶ τὸ μὲν
 ἐκάλεσε Σοφιανάς, τὴν δὲ Σοφίαν εἰς ὄνομα τῆς ἑαυτοῦ γυναικὸς.
 5 ἔκτισε δὲ καὶ τὴν ἐν τῷ ὀρφανοτροφίῳ ἐκκλησίαν τῶν ἁγίων ἀπο-
 στόλων Πέτρου καὶ Παύλου. εἴτα νόσῳ ληφθεὶς καὶ μέλλων τε-
 λυντᾶν τὸν τε πατριάρχην καὶ τὴν σύγκλητον πῦσαν προσκαλεσά-
 μενος Τιβέριον εἰς βασιλεία προεβόλετο.

Μετὰ δὲ Ἰουστίνον ἐβασίλευσε Τιβέριος ὁ Θράξ ἔτη δ', δε
 10 τὴν ἰδίαν γυναῖκα Ἀναστασίαν ἀναγορεύσας, Σοφίαν τὴν τοῦ Ἰου-
 στίνου γυναῖκα εἰς τὸ ἐν τῷ Ἰουλιανοῦ λιμένι παλάτιον κελεύσας
 ἀπαχθῆναι, κουβικουλαρίους καὶ ἐτέρους τινὰς εἶναι εἰς ὑποβρ-
 γίαν αὐτῆς ἔδωκεν· ἦν καὶ ἐτίμα ἴσα μητρὶ, ποιῶν πᾶσαν θιρα-
 πείαν αὐτῆς. μέλλων δὲ τελευτᾶν Μαυρίκιον τὸν ἐπὶ θυγατρὶ
 15 αὐτοῦ γαμβρὸν βασιλεία ἀνηγόρευσεν.

Μετὰ δὲ Τιβέριον ἐβασίλευσε Μαυρίκιος Ἀρμένιος καὶ γαμ- D
 βρὸς αὐτοῦ ἔτη κ'. οὗτος γαμβρὸν ἔσχεν ὀνόματι Φιλίππικόν, δε
 ἔκτισε μὲν ἐν Χρυσόπολει ἐπ' ὀνόματι αὐτοῦ. ὁ δὲ Μαυρίκιος
 τὴν τοῦ Φωκᾶ τυραννίδα μαζῶν καὶ τὴν τοῦ λαοῦ ἐπανάστασιν
 20 φεύγων, μεσοῦσης νυκτὸς τὴν βασιλικὴν ἐσθῆτα ἀποδυσάμενος
 καὶ ἰδιωτικὴν ἐνδυσάμενος εἰσῆλθεν εἰς δρόμωνα σὺν τῇ γυναικὶ
 αὐτοῦ καὶ τοῖς τέκνοις, καὶ μετὰ κινδύνου εἰς τὸν ἅγιον Ἀδρόν-
 μον διασωθεὶς καὶ πρὸς τι φρούριον ἄχυρὸν σπεύδων καταφυγεῖν

2 δε ἔκτισε?

Post Iustinianum imperavit Iustinus ex sorore illius natus annos tredecim, imperatorum munificentissimus et fabricarum studiosissimus apparator. extra urbem palatium et portum in urbe extruxit: illi ab uxoris nomine Sophianis, huc Sophias nomen dedit. aedificavit praeterea in orphanotrophio ecclesiam sanctorum apostolorum Petri et Pauli. tandem mala valetudine aeger et morti propinquus, patriarcha et senatu universo accito, Tiberium imperatorem creat.

Post Iustinum regnat Tiberius Thrax annos quatuor. hic uxorem Anastasiam Augustam proponit, Sophiam Iustini coniugem in palatium in portu Iustiani situm ablegat, cubiculariis et plerisque aliis constitutis, qui illi e servitio essent. eam semper quasi matrem veneratus nulli illius fovendae studio pepercit: cum occubiturus esset, Mauricium generum imperatorem proponit.

Post Tiberium Mauricius Armenius et Tiberii gener imperio praestat annos viginti. huius gener Philippicus monasterium a suo nomine apud Chrysopolim condidit. verum Mauricius Phociae tyrannidis certior factus, populi rebellionem evitans media nocte vestem imperatoriam exiit, popularem induit, atque in celocem una cum uxore et liberis ingressus non sine discrimine in sancti Antonii templo saluti suae consulit, et cum in munus oppri-

οὐκ ἴσχυεν· αἰφνης γὰρ ἐπιτίθενται αὐτῷ σφοδρότατοι πόνοι καὶ ἀρθρίτιδες ποδαλγίας καὶ χειραλγίας, ὥστε κεῖσθαι αὐτὸν ἀμετακίνητον. ὁ δὲ Φωκάς ὑπὸ τοῦ λαοῦ δεχθεὶς εἰσῆλθεν εἰς τὴν βασιλείαν.

P 174 Μετὰ οὖν Μαυρίκιον ἐβασίλευσε Φωκάς ὁ Καππαδόκης καὶ τὸν τύραννος ἔτι η'. ὁ δὲ γαμβρὸς αὐτοῦ Πρίσκοις μὴ φέρων ὄραν τοὺς ἀδίκους φόνους καὶ τὰ ὑπ' αὐτοῦ γινόμενα δεινὰ γράφει Ἡρακλείῳ στρατηγῷ ὄντι τότε ἐν Ἀφρικῇ, ὅπως ἀνέλθῃ μετὰ στόλου κατὰ τοῦ τυράννου· οὗ ἀνελθόντος καὶ πολέμου κροτηθέντος ἡττᾶται Φωκάς ὁ ἀλιτήριος, καὶ κατασχεθεὶς καὶ τὰς¹⁰ χεῖρας καὶ τοὺς πόδας καὶ τοὺς ὤμους ἀκρωτηριασθεὶς καὶ τὰ αἰδοῖα ἐκτεμηθεὶς καὶ κοντῷ ἀναρτηθεὶς, εἶτα καὶ τὴν κεφαλὴν ἀποτμηθεὶς, τὸ λοιπὸν αὐτοῦ σῶμα ἐν τῇ τοῦ βοδὸς λεγόμενῃ ἀγορᾷ πυρὶ παραδόθη.

B Μετὰ δὲ Φωκᾶν ἐβασίλευσεν Ἡράκλειος ἔτι λ', ὃν Σέργιος¹⁵ ἔσπευσεν ἐν τῷ ναυῷ τοῦ ἁγίου Στεφάνου ἐν τῷ παλατίῳ. ἐστρέφη δὲ αἶμα αὐτῷ ἡ μιμησθευμένη αὐτῷ Εὐδοκία Ἀδύροστα τοῖς στεφάνοις τοῦ γάμου, ὁμοῦ αὐτοκράτορες καὶ νυμφιοὶ ἀναδειχθέντες. ἐφ' οὗ καὶ Χοσρόης ὁ Πέρσης ἐπόρθησε τὰ Ἱεροσόλυμα, καὶ τοὺς σιβασμίλους τόπους ἐνέπρησε, καὶ πληθὸς λαῶν ἤχμα-²⁰ λώτευσεν οὖν τῷ πατριάρχῃ Ζαχαρίᾳ καὶ τοῖς τιμίοις ἐξόλοις, καὶ εἰς Περσίδα ἀνήγαγε. τοῦ δὲ Χοσρόου μετὰ χρόνους ἀναυρεθέντος πάλιν ἡ ἀλχμαλωσία ἀνεκλήθη καὶ ὁ ζωποικὸς σταυρὸς τοῖς ἰδοῖσι τόποις ἀποκατέστη. οὗτος οὖν ὕστερον ὑπ' Ἀθανασίου

dum confugere studeret, non potuit: subito namque vehementissimi dolores corripuere, podagraeque ac chiragrae cruciatibus oppressus est adeo ut imotus procumberet. Phocas a populo exceptus in regiam appellit.

Post Mauricium Phocas Cappadox et tyrannus imperium invasit, annos octo. Priscus eius gener clades iniustas et scelerosas illius facinora non sustinens Heracilio, qui tunc Africanis exercitiis praeerat, scribit ut adversus tyrannum copias ducat. Heracilius dicto audiit, venit, commissaque proelio pestem illam rei publicae superat; capti manus ac pedes summitatesque humerorum absciendantur. pudenda item ac caput amputatur; conte praefixum caput circumlatum est; trunci quod reliquum fuit in foro bovis crematum.

Phocae successit Heracilius per annos triginta, a Sergio in aede sancti Stephani in palatio una cum Eudocia Augusta sponsa coronatus; nuptiarumque coronis imperatores simul et sponsi declarati sunt. ea tempestate Chosroes Persa Hierosolymis expugnatis veneranda illa loca succendit, multitudinem innumeram captivam cum patriarcha Zacharia et lignis pretiosis in Persidem adduxit. sed Chosroes post nonnullos annos mactato captivi illi in libertatem vindicati et vivifera crux proprio loco restituta est. imperator tandem ab

πατριάρχου τῶν Ἰακωβιτῶν καὶ Σεργίου Κωνσταντινουπόλεως τοῦ C
Σύρου ἀπατηθεὶς εἰς τὴν τῶν Μονοθελητῶν αἵρεσιν ἐξεκυλλοσθῇ,
καὶ δὴ νόσω ὑδερικῇ περιπεσὼν καὶ δεινῶς τιμωρηθεὶς τέθνηκεν.

Μετὰ δὲ Ἡράκλειον ἐβασίλευσε Κωνσταντῖνος ὁ υἱὸς αὐτοῦ
5 ἔτος α', ὃς φαρμάκῳ ὑπὸ τῆς ἰδίας μητρυνῆς Μαρτίνης ἀναι-
ρεῖται.

Μετὰ δὲ Κωνσταντῖνον ἐβασίλευσεν Ἡρακλωνῆς ἅμα Μαρ-
τίνῃ μητρὶ αὐτοῦ μῆνας δ', ὃν ἡ σύγκλητος ἀπώσατο ὀνοκοπή-
σασα αὐτὸν τὴν τε Μαρτῖναν γλωσσοτομήσασα καὶ ἀμφοτέρους
10 ἐξορίσασα.

Μετὰ δὲ Ἡρακλωνῆν ἐβασίλευσε Κώνστας υἱὸς Κωνσταν- D
τῖνου, ἔκγονος δὲ Ἡρακλείου, ἔτη κζ', ὃς Μαρτῖνον τὸν ἀγιώ-
τατον πᾶσαν Ῥώμης ἀγαγὼν ἀτίμως ἐν Κωνσταντινουπόλει διὰ τὸ
ἐλέγχεσθαι ὑπ' αὐτοῦ τὸ μονοθέλητον αὐτοῦ δόγμα ἐξώρισεν ἐν
15 Χερσῶνι, καὶ Μαξίμου τοῦ ὁμολογητοῦ τὴν γλῶτταν καὶ τὴν
δεξιὰν ἀπέτεμε χεῖρα, καὶ πολλοὺς ἑτέρους τῶν ὀρθοδόξων αἰκλαῖς
καὶ δημεύσει καὶ ἐξορίαις κατεδίκασε διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν. εἰτα
καταλιπὼν τὴν Κωνσταντινούπολιν διὰ τὸ μισηθῆναι ὑπὸ τῶν
Βυζαντινῶν σφοδρῶς μετέστη ἐν Συρακούσαις τῆς Σικελίας, ἐνθα
20 ἐν βαλανείῳ σμηγρόμενος μετὰ κάδου παρὰ Ἀνδρέου τινὸς κατὰ
κορυφῆς λαβὼν ἐτεθνήκει.

Μετὰ δὲ Κώνσταν ἐβασίλευσε Κωνσταντῖνος υἱὸς αὐτοῦ
ἔτη ιζ', ὃς καὶ Γερμανὸν τὸν γενόμενον πατριάρχην εὐνούχισεν, P 175

Athanasio Iacobitarum patriarcha et Sergio Syro Cpolitano deceptus in Mo-
notheletarum haeresim devolvitur. tandem aqua intercute miseris aerumnis
affectus morte poenas atroces dedit.

Post Heraclium Constantinus filius imperium gerit annum unum. veneno
a Martina noverca tollitur.

Post Constantinum Heraclonas cum Martina matre per menses quatuor
in imperio successit. eum senatus naso mutilatum, et Martinam resecta lin-
gua, regno elecit extorresque egit.

Post Heraclonam in Constantem filium Constantini Heraclii nepotem
imperium devolutum est, quod gessit annos viginti septem. hic Martinum
sanctissimum Romanum pontificem Roma ignominiose Cpolim advectum,
quod eius sententiam, qua unam in Christo voluntatem asserbat, argueret,
solum vertere Chersonem iussit, et Maximi confessoris linguam manumque
dexteram ademitt, et multos alios recte sentientium flagellis proscriptioe
exilioque non aliam ob causam multavit. deinceps Cpoli egressus, quod
magno in odio apud Byzantinos esset, Syracusas Siciliae migravit. ibi ab
Andrea nescio quo, dum in balneo lavatur, cado graviter capiti inflicto
necatur.

Post Constantem Constantinus filius imperium gessit annos septemde-
cim. Germanum patriarcham, prius eius patre sublato, eviravit. dictus

ἀνελὼν τὸν αὐτοῦ πατέρα. ἐκλήθη δὲ Πωγωνάτος διὰ τὸ ἀγέειον ἀπελθεῖν εἰς Σικελίαν ἐπὶ τὴν τοῦ πατρὸς ἐκδίκησιν καὶ ἱπαιθεῖν μετὰ πύγωνος. τοὺς δὲ δύο ἀδελφοὺς αὐτοῦ Ἡράκλειον καὶ Τιβέριον ἐρινοτόμησεν ὥς ὑπὸ τοῦ λαοῦ ἀναγορευομένους, αὐτοῦ τοῦτο μὴ θέλοντος. ἔσπεψε δὲ Ἰουστινιανὸν εἶδν αὐτοῦ συμβασιλεύειν αὐτῷ. ἐν δὲ τῷ ἔτει τῆς αὐτοῦ βασιλείας σύνοδον οἰκουμενικὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει συνήθροισε τῶν ῥο' ἁγίων πατέρων κατὰ Θεοδώρου τῆς Φαράν ἐπισκόπου, Ὁνωρίου Β' Ῥώμης καὶ Κύρου Ἀλεξανδρείας, Σεργίου τε καὶ Πύρρου καὶ Παύλου καὶ Πέτρου Κωνσταντινουπόλεως γεγονότων ἐπισκόπων¹⁰ καὶ καθ' ἑτέρων λεγόντων ἕν θελημα καὶ μίαν ἐνέργειαν κατὰ τοῦ σωτήρος ἡμῶν Χριστοῦ, καὶ ἀναθεματίσασα ἔξεφώνησε δύο θελήματα φυσικὰ ἡγουν θελήσεις καὶ δύο φυσικὰς ἐνεργείας ἐπὶ τῷ ἑνὸς Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν ἐπιδείκνυσθαι. ὁ δὲ βασιλεὺς δυσεντερίᾳ ληφθεὶς ἀπέβλω.¹⁵

Μετὰ δὲ Κωνσταντῖνον ἐβασίλευσεν Ἰουστινιανὸς υἱὸς αὐτοῦ ἔτη ἰ', ὃς τὸν Ἰουστινιανοῦ λεγόμενον τρικλινον ἐν τῷ παλατίῳ ἔκτισεν. ὕστερον δὲ ὑπὸ Λεοντίου ῥινοτμηθεὶς ἔξωφρόθη ἐν Χερσῶνι.

C Μετὰ δὲ Ἰουστινιανὸν ἐβασίλευσε Λεόντιος ἔτη γ', ὃς τὸν²⁰ πατρικίον Ἰωάννην μετὰ Ῥωμαϊκοῦ στόλου κατὰ τῶν Ἀγαρηῶν ἐκπέμπει ἐν Ἀφρικῇ. ὃς τοὺς ἐχθροὺς τροπώσμενος καὶ τὴν Ἀφρικὴν ἐλευθερώσας εἰς βασιλεία ἐπορεύετο. ἀλλ' ὁ στρατὸς ὑπὸ τῶν ἰδίων ἀρχόντων εἰς βουλὴν πονηρὰν ἐκτραπείς, καὶ τῶν

est Pogonatus, quod imberbis ad ulciscendam necem patris in Siciliam profectus promissa barba redierit. duos fratres, tanquam eos qui a populo imperatores eo abnuente proclamarentur, naso mutilavit, et filium Iustinianum corona condecoravit, ut simul cum eo imperaret. anno decimo tertio eius imperii generalis synodus apud Cpolim 170 patrum congregata est adversus Theodorum Pharanum episcopum, Honorium Romanum, Cyrum Alexandrinum, Sergium Pyrrhum Paulum et Petrum Cpolitanos, aliosque, qui unam in Christo voluntatem atque operationem affirmabant, quos anathemate feruit, duasque naturales voluntates et duas naturales operationes in uno Christo deo nostro esse demonstrarique publicavit. imperator viscerum morbo correptos animam exhalavit.

Post Constantinum imperium administravit Iustinianus annum unum. triclinium quod dicitur Iustiniani in palatio condidit. tandem a Leontio praecis naribus Chersonem solum vertere cogitur.

Post Iustinianum Leontius imperio praefuit annos tres. Ioannem patricium cum Romanorum classe adversus Agarenos in Africam mittit, qui hostibus fasis Africaque in libertatem vindicata redux sese domum recipiebat. sed exercitus male primatum consilio in animum solutum ac liberum versus

πατρικίον Ἰωάννην γονεύσας, καὶ τὸν βασιλέα ἀναθεματίσας, Ἀψίμαρον δρουγγάριον τῶν Κιβυρραιωτῶν βασιλέα ἀνηγόρευσαν, Τιβέριον αὐτὸν μετονομάσαντες, ὃς διὰ τῆς τῶν Βλαχερνῶν πόρτης προδοσίας γενομένης ἐν τῇ πόλει εἰσελθὼν καὶ τὸν Λεόντιον χειρωσάμενος καὶ ῥινοκοπήσας ἐν τῇ μονῇ τῶν Δαυμάτων D περιώρισεν.

Μετὰ δὲ Λεόντιον ἐβασίλευσεν Ἀψίμαρος ὁ καὶ Τιβέριος ἔτη ζ'. ὁ δὲ Ἰουστινιανὸς ὁ παρὰ Λεοντίου ῥινοκοπηθεὶς ἐκ Χερσῶνος λάθρα τινὰς ἀναλαβόμενος ἀπέπλευσεν ἐπὶ τὸ στόμιον 10 τοῦ Ἰστροῦ, καὶ διασωθεὶς ἀπέστειλε πρὸς Τέρβελον τὸν Βούλγαρον δοῦναί οἱ συμμαχίαν τοῦ κρατῆσαι τῆς προγονικῆς βασιλείας. ὁ δὲ οὐ μόνον συμμαχίαν ἀλλὰ καὶ ἐαυτὸν ἐπιδέδωκε, σὺν αὐτῷ ἐπὶ τὴν βασιλεύουσιν παραγενόμενος. εἰσῆλθεν οὖν Ἰουστινιανὸς σὺν ὀλίγοις ὁμοφύλοις διὰ τοῦ ἀγωγῶς προδοσίᾳ τινῶν 15 ἐκ τῆς πόλεως, καὶ ἐξῆλθεν εἰς τὴν ἁγίαν Ἄνναν τὴν λεγομένην δι' αὐτὸν δευτέραν, καὶ κατεσχένωσεν ἐν τοῖς παλατίοις τῶν P 176 Βλαχερνῶν· ὅπερ μαθὼν ὁ Ἀψίμαρος εἰς Ἀπολλωνιάδα φεύγει, λαβὼν μεθ' ἑαυτοῦ πολλὰ χρήματα. ὁ οὖν Ἰουστινιανὸς τὸν τε Λεόντιον καὶ Ἀψίμαρον τὸν μὲν τῆς βασιλείας τὸν δὲ τῆς φυλακῆς 20 ἐξυγαγῶν, καὶ ἀμφοτέρους τοῖς ποσὶν αὐτοῦ ὑποθείς, ἐν τῷ Ἰπποδρομίῳ κεφαλικῶς αὐτοὺς ἐτιμωρήσατο.

Μετὰ δὲ Ἀψίμαρον ἐβασίλευσε πάλιν Ἰουστινιανὸς ἔτη ζ', δῶρα πολλὰ τῷ Τέρβελι δοὺς καὶ χώραν Ῥωμαϊκὴν τὴν λεγομέ-

Ioannem patricium obtruncat, imperatorem anathemate ferit, Apsimarumque Cibyræotarum drungarium, quem Tiberium mutato nomine dici voluit, imperatorem declarat. Tiberius per portam quæ apud Blachernas est, proditores nactus, urbem ingressus Leontium captum et naribus mutilatum in Dalmatarum monasterio ablegat.

Post Leontium Apsimarus, Tiberius dictus, imperium occupat annos septem. porro Iustinianus opera Philippici naribus truncatus Chersonæ clandestinè, nonnullis secum devectis, ad fauces Istri navigat. cum pervenisset ad Terbelum Bulgarorum ducem, rogatum mittit ut sibi ad paternum avitumque imperium recuperandum auxilia suppeditaret. Terbelus non auxilia modo sed suam ipse operam præstat, ad principem urbium usque progressus. Iustinianus itaque paucis amicis consilio suo credito, cum iisdem per aquæeductum, nonnullorum civium proditione, furtim aditum in urbem sibi parat, nec longius a sancta Anna, cui secundæ propter ipsum nomen fuit, abest, sedemque in aedibus Blachernensibus collocavit. eo cognito Apsimarus Apolloniadem cum magna vi pecuniarum aufugit. verum Iustinianus Leontium et Apsimarum, hunc imperio pulsum, illum carceribus extractum, pedibus conculcatos inter ludos Circenses poena capitis multavit.

Post Apsimarum rursus Iustinianus imperium administrat annos septem. Terbello referens gratiam munera misit ingentia, eumque Romana illa re-

ιην νῦν Ζαγόρια. Ἡράκλειον δὲ ἀδελφὸν αὐτοῦ καὶ τοὺς συνα-
B σπιζομένους αὐτῷ ἀνεσκολόπισεν. Καλλίνικον δὲ τὸν πατριάρχην
 τυφλώσας ἐν Ῥώμῃ ἐξώρισεν· ἀνθ' οὗ προεβάλετο Κυριακὸν τὸν
 ἐν τῇ νήσῳ Ἀμάστριδος ὄντα ὡς προαγορεύσαντα αὐτῷ τὴν τῆς
 βασιλείας ἀποκατάστασιν. Χερσωνίταις δὲ μνησικακῶν ἀπὸ τῆς
 ἐξορίας στόλον ἐξώπλισεν κατ' αὐτῶν, καὶ ἀπέστειλε τῷ πατρικίῳ
 Μιούρῳ τοῦτον ἐγχειρισάμενος. οἱ δὲ τὸν μὲν Ἰουστινιανὸν καθέ-
 βρισαν, τὸν δὲ ἐκείσε ἐξόριστον ὄντα ὑπὸ Ἀψιμάρου Φιλιππικόν,
 υἱὸν Νικηφόρου πατρικίου, βασιλεὶα θάπτον ἀνηγόρευσαν. ὅπερ
 γινούς ὁ τύραννος Ἰουστινιανός, καὶ ἐπὶ πλείον θυμωθεὶς καὶ ¹⁰
C φοβηθεὶς, ἀνῆλθε μέχρι Σινώπης ἀκριβέστερον περὶ τούτου με-
 θησόμενος. τοῦ δὲ Φιλιππικοῦ σὺν στόλῳ καταλυβόντος Ἰουστι-
 νιανὸς πρὸς τὸν Δημήτριον ἀπέδρα, καταλειφθεὶς ὑπὸ πάντων·
 ὃν αὐτίκα Φιλιππικὸς χειρωσάμενος ἀνείλεν αἰσχρῶς, καὶ τὴν πε-
 φιλῆν αὐτοῦ τοῖς Σκύθαις ἐξέπεμψεν. ἀναιρεῖ δὲ καὶ Τιβέριον ¹⁵
 τὸν υἱὸν αὐτοῦ.

Μετὰ δὲ Ἰουστινιανὸν ἐβασίλευσε Φιλιππικὸς ὁ καὶ Βαρ-
 δάνης ἔτη β'. ὃν Γεώργιος πατρικίος, ὃς ἐπὶ κλήν Βόραφος, καὶ
 Θεόδωρος πατρικίος ὁ Μύξης μετὰ ταξιωτῶν αἵφνης ἐκ τῆς Θρά-
D κης ἰλθόντες καὶ εἰσπηδήσαντες ἀρπάξουσιν καὶ εὐθὺς τυφλοῦσι, ²⁰
 καὶ τῇ ἐπαύριον συναχθέντος τοῦ λαοῦ ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ
 ἕστησαν Ἀρτέμιον πρωτασηκρήτην.

Μετὰ δὲ Φιλιππικὸν ἐβασίλευσεν Ἀρτέμιος ὁ καὶ Ἀναστά-

gione quam nunc Zagoriam vocant donavit. Heraclium Apsimari fratrem, et
 omnes qui cum eo consenserant, suspendio affecit. Callinicum patriarcham
 oculis privatum Romam in exilium egit, et loco illius Cyriacum in insula
 Amastri degentem, quod imperii recuperationem praedixisset, patriarcham
 Cyprianum creavit. adversus Chersonitas, eorum in se dictoria ac conte-
 melias, cum imperio deiectus apud illas viveret, animo volvens, classem, cui
 patricium Maurum praefecit, instrui pararique iussit. Chersonitae Iustiniani
 freno excusso Philippicum ibi Apsimari iussu exulantem, Nicephori filium,
 cito et cursim imperatorem pronuntiant. de eo Iustinianus certior redditus
 magis ac magis furore excanduit, metuque exterritus Sinopem usque proce-
 dit, ut res omnes accuratius rescisceret. verum Philippico cum clavicariis
 militibus ad urbem citius delato, Iustinianus a suis omnibus desertus ad De-
 metrium se contulit. illum captum Philippicus confestim ignominioseque
 neci tradit, et caput eius Scythias misit. Tiberium quoque illius filium ob-
 truncat.

Post Iustinianum Philippicus, qui Bardanes etiam dicebatur, imperavit
 annos duos. illum Georgius patricius, cognomento Boraphus, et Theodorus
 patricius Myxa cum armatorum militum manu repente ex Thracia irruentes
 arreptum statim excaecant, et die sequenti convocata multitudine in magna
 ecclesia Artemium protasecretum imperatorem denuntiant.

Post Philippicum imperium tenuit Artemius, Anastasius etiam dictus,

σιος ἔτη β', ἔφ' οὗ καὶ Γερμανὸς ἐκ τῆς μητροπόλεως Κυζίκου
 μετετέθη εἰς Κωνσταντινούπολιν πατριάρχης. ὁ δὲ κατὰ τὸν
 Ἀγαρηῶν παρ' αὐτοῦ σταλὲς στόλος στασιάζας καὶ τὸν βασιλέα
 ἀνασκάψας καὶ τὸν οἰκεῖον ἄρχοντα ἀνελὼν ἀνῆρχετο κατὰ τῆς
 5 βασιλίδος πόλεως. ἐλθόντες δὲ ἐν τῷ Ἀτραμύτιν εὗρον ἐκεῖσε
 Θεοδόσιον ἐκλήπτορα τῶν δημοσίων φόρων, ἄνδρα δυσσεβῆ καὶ
 ἀπράγμονα, καὶ ἀνηγόρευσαν αὐτὸν βασιλέα· ὃς ἐπὶ τὰ Θρακίῳ P 177
 περάσας μέρη ἐν ὅλῳ βαρεῖ τὴν πόλιν καταλαμβάνει, καὶ διὰ
 τῆς τῶν Βλαχερινῶν πόρτης εἰσῆι. ὁ δὲ Ἀρτέμιος ἐν Νικαίᾳ
 10 φεγῶν, λόγον τε ἀπαθείας λαβὼν, τὸ μοναδικὸν περιεβύλετο
 σχῆμα· ὃν Θεοδόσιος ἐν Θεσσαλονίκῃ ἐξώρισεν. Ἄγων δὲ ὁ καὶ
 Ἰσαυρος καὶ τῶν ἀνατολικῶν στρατηγὸς ὑπερμαχῶν Ἀρτεμίου οὐχ
 ἐπειάγῃ Θεοδοσίῳ.

Μετὰ δὲ Ἀρτέμιον ἐβασίλευσε Θεοδόσιος ὁ Ἀτραμυτηνὸς
 15 ἔτη β', ἔφ' οὗ Ἄγων ὁ Ἰσαυρος ἐπὶ Μαλσάβῃ τοῦ τῶν Σαρα-
 κηνῶν ἀρχηγοῦ συγκρατηθεὶς καὶ παρὰ πάντων ἐνφημηθεὶς μετὰ
 πλείστου στρατοῦ καταλαμβάνει τὴν Χρυσόπολιν. ὁ δὲ Θεοδύ- B
 σιος λόγον ἀπαθείας παρ' αὐτοῦ λαβὼν παρεχώρησεν αὐτῷ τῆς
 βασιλείας, κληρικὸς σὺν υἱῷ γενόμενος. τὸν αὐτὸν δὲ φασιν οἱ
 20 ἱστορικοὶ καὶ χρυσογράφον εἶναι, καὶ γεγονέναι ἐπίσκοπον Ἐφέσου
 ὑπ' αὐτοῦ.

Μετὰ δὲ Θεοδοσίῳ ἐβασίλευσε Ἄγων ὁ Ἰσαυρος ὁ καὶ Κό-
 νων ἔτη κέ', πολλὰ κακὰ τοῖς Χριστιανοῖς ἐνδειζόμενος διὰ τὴν

7 ἀπηγόρευσαν vulgo

annos duos. sub eo Germanus ex metropoli Cyzici in Cpolitanam sedem
 translatus est. classis, quam ipse contra Agarenos expedierat, seditione
 facta imperium Artemio abrogant, ducem suum interficiunt, sicque in domi-
 nam urbium gressus dirigunt. cum Adramyttum pervenissent, Theodosium
 publicorum vectigalium exactorem, virum impium rusticumque, abreptum
 imperatorem creant. hic cum in Thracias oras traiecisset, seditiosam civi-
 tatem per Blachernarum portam ingreditur. Artemius Nicaeam fugiens et
 securitate promissa habitum monachi induit; quem Theodosius Thessalonicae
 exulare iussit. caeterum Leo Isaurus Orientalium dux pro Artemio propu-
 gnans Theodosio obedire noluit.

Post Artemium Theodosius Atramytenus imperium regit annos duos.
 sub eo Leo Isaurus a Malsava Saracenorum principe seductus, et ab omni-
 bus imperator salutatus, ingenti copiarum vi Chrysopolim occupat. caste-
 rum Theodosius imperium cessit Leoni, a quo cum se in posterum tuto vi-
 tam agere posse promissum accepisset, clericorum se albo una cum filio
 ascripsit. eundem et chrysographum fuisse, et episcopum Ephesinum crea-
 tum ab eodem, historia proditum est.

Post Theodosium imperium invasit Leo Isaurus, qui et Cono, annos vi-
 ginti quinque. hic multis damnis malisque Christianos affecit, ut veneran-

τῶν ἁγίων εἰκότων καθαιρεσιν. ἔσπευε δὲ τὸν υἱὸν αὐτοῦ Κωνσταντῖνον. καὶ νόσω δυσεντερίας ὁ παμμίαιρος καὶ ἀλάστορ περιπεσὼν τὴν ψυχὴν ἀσχαρῶς ἀπέρρηξεν.

C Μετὰ δὲ Λέοντα ἐβασίλευσε Κωνσταντῖνος υἱὸς αὐτοῦ ἐτη λδ', ἐκ δεινότητος λέοντος ποικιλωτάτῃ πάρδαλις, ἐκ σπέρματος δ' ὄφως ἀσπὶς δεινὴ καὶ ὄφεις πετόμενος, ὁ ἐκ Δαν' Ἀντίχριστος. οὗτος τὴν πατρῴαν βασιλείαν ἡμῖα καὶ δυσσέβειαν διαδεξάμενος πλεῖον καὶ μᾶλλον ἐκ Θεοῦ καὶ τῆς Θεομήτορος καὶ πάντων τῶν ἁγίων διόστατο. ἀλλ' ἀσχαρῶς καὶ οὗτος τὴν ψυχὴν ἀπορρήξας θνήσκει ψυχῇ καὶ σώματι, βοῶν ὁδνηρηῶς καὶ λέγων "ζῶν περὶ ὅσον παρεδόθην διὰ τὴν Θεοτόκον Μαρίαν, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ νῦν τιμᾶσθαι καὶ ἀννυμεῖσθαι ὡς Θεοτόκος ἀληθὴς οὖσα."

D Μετὰ δὲ Κωνσταντῖνον ἐβασίλευσεν ὁ ἐκ τῆς Χαζάρης υἱὸς αὐτοῦ Λέων ἐτη ε'. ἔσπευε δὲ καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ Κωνσταντῖνον. ὁ οὖν Λέων λιθομανῆς ἐπάρχων ἠρώσθη τοῦ στέμματος Μανρε-15 κίου, καὶ λαβὼν ἐφόρεσεν αὐτὸ καὶ προῆλθεν. ὅθεν ἀπηθρακώθῃ δεινῶς ἡ κεφαλὴ αὐτοῦ, καὶ σφοδροτάτῃ πυρετῷ σνιχόμενος ἐτελεύτησε, τῆς ἱεροσυλίας ἐπίχειρα κομισάμενος.

Μετὰ δὲ Λέοντα ἐβασίλευσε Κωνσταντῖνος ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἐτη ιζ', ἐφ' οὗ τὸ τῆς εὐσεβείας δόγμα ἔλαβεν ἀρχὴν παρρησιᾶς-20 ζεσθαι καὶ ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ πλατύνεσθαι. μετὰ δὲ τῆς μητρὸς

P 178 αὐτοῦ Εἰρήνης ἐβασίλευσεν, ἥτις καὶ τὸ ὑπὸ τοῦ ἀνδρός αὐτῆς

darum imaginum cultum aboleret, filium suum Constantinum imperatorem proposuit. verum haec flagitiosissima execrandaque rei publicae pestis viscerum morbo correptus ignominiose vitam abiecit.

Leoni successit Constantinus filius in administratione imperii per annos triginta quattuor, ex horrendissimo leone verutissimus pardus, ex semine serpentis aspis dira et fulmineus serpens, ex Dano Antichristus, hic paterni imperii atque impietatis heres magis ac magis cultum divinum, dei matris gloriam sanctorumque omnium averrabatur. sed hic quoque turpi leto animam profudit, cum corpore extincto anima quoque aeterno supplicio condemnata, ideo vivus miserabiliter eiulans maerensque conquerebatur. "vitus igni traditus sum propter deiparam Mariam, sed ab hoc tempore in honore ac veneratione esto, cum vere deipara sit."

Constantinum secutus est in imperio Leo ex Chazara filius per annos quique, is filium Constantinum coronavit, verum cum gemmarum ardore nimio insaniret, ad coronam Mauricii studio inflammato raptus est, ablataque ab ecclesia exornatus in publicum prodiit. hinc caput illius carbunculorum vehementissimo morbo exarsit, ipse rabidissime haerenti febris incatus vitae finem posuit, sacrilegii poenis persolutus.

Leoni Constantinus filius successit, tenuitque imperium annos septemdecim. sub eo verae pietatis dogmata radicibus actis propagari verbumque dei laxius numerosiusque dilatari coepit, cum matre Irene imperium admi-

ἀρδὲν στέμμα πάλιν τῇ ἐκκλησίᾳ προσήνεγκεν ἐπικαλλωπίσασα διὰ μαργαριτῶν. ἐφ' ὧν χειροτονεῖται πατριάρχης Ταράσιος ὁ ἀπὸ ἀσκηρητῶν. γέγονε δὲ καὶ ἡ ἐβδόμη σὺνδοδος τῶν τῶν ἁγίων πατέρων συνελθόντων ἐν Νικαίᾳ τὸ δευτέρον κατὰ τῆς πρώτης 5 ἀδέσμως συναθροισθείσης παρὰ Κωνσταντίνου ἐφ' ὅβριε καὶ καταστροφῇ τῶν ἁγίων εἰκόνων. ἀναθεματίσασα δὲ τοὺς ταύτης ἐξάρχους, τὴν τε τῶν σεπτῶν εἰκόνων ἀρχαίαν παραδεδομένην τῇ ἐκκλησίᾳ τιμὴν ἀνανεώσασα, ὥρισε παραπλησίως ταῦτα τῷ σταυρῷ προσκυνεῖσθαι. ὁ δὲ Κωνσταντῖνος κατὰ Ἀρμένιον ἐξελθὼν B 10 καὶ ὑποστρέψας ἐν τῷ παλατίῳ κρατηθεὶς παρὰ τῶν μεγιστάνων τυφλοῦται βουλῇ τῆς αὐτοῦ μητρὸς Εἰρήνης, ἥτις μετὰ ταῦτα ἐκράτησε τῆς βασιλείας ἔτη ε'.

Μετὰ δὲ Εἰρήνην ἐβασίλευσε Νικηφόρος ὁ ἀπὸ γενικῶν ἔτη 15 ἡ', ἔσπεψε δὲ καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ Σταυράκιον. ἐφ' οὗ Ταρασίου τελευτήσαντος Νικηφόρος ὁ ἀγιώτατος χειροτονεῖται. ὁ δὲ βασιλεὺς Νικηφόρος κατὰ Βουλγάρων ἐκστρατεύσας ὑπ' αὐτῶν ἀναιρεῖται.

Μετὰ δὲ Νικηφόρον ἐβασίλευσε Σταυράκιος υἱὸς αὐτοῦ ἔτος α' καὶ μῆνας β'.

Μετὰ δὲ Σταυράκιον ἐβασίλευσεν ὁ εὐσεβεστάτος Μιχαὴλ C 20 καὶ γαμβρὸς αὐτοῦ, ᾧ Παγγαστὴ ἦν ἡ προσήγορία, ἔτος α' καὶ μῆνας θ', στεφθεὶς ὑπὸ Νικηφόρου πατριάρχου.

Μετὰ δὲ Μιχαὴλ ἐβασίλευσε Λέων ὁ Ἀρμένιος, ὁ καὶ παρὰ τῆς γυγνώσκων ὑστερον, ἔτη ζ' καὶ μῆνας ε', στεφθεὶς ὑπὸ Νι-

nistravit. ea coronam a marito sublatam unionibus exornatam rursus ecclesiae restituit. sub his Tarasius a secretis patriarcha eligitur, et septima trecentorum quinquaginta sanctorum patrum apud Nicaeam secundum congregatorum synodus, adversus primam contra ius fasque a Constantino in contumeliam abolitionemque sacrarum imaginum coactam celebrata, illius sutores anathemate ferit, et venerandarum imaginum antiquo avitoque honore in ecclesia restituto eas quemadmodum et crucem adorari decrevit. Constantinus porro cum in Arabas exercitum duxisset, regressus in palatium a primatibus consilio matris Irenes oculis privatur; quae post eum imperium tenuit annos quinque.

Post Irenem imperavit Nicephorus ex genicis annos octo: is Stauracium filium coronavit. eius imperio Tarasio vita functo sanctissimus Nicephorus eligitur. imperator a Bulgaris, adversus quos duxerat exercitum, obtruncatur.

Post Nicephorum Stauracius filius imperium rexit annum unum et menses duos.

Stauracio successit piissimus Michael Nicephori gener, cognomento Rangabe. imperavit annum unum menses novem, a Nicephoro patriarcha coronatus.

Michaelem secutus est Leo Armenius, qui postea perduellis fuit; imperavit annos septem menses quinque. coronatur a Nicephoro patriarcha,

κηφόρου πατριάρχου, βεβαιώσας πρότερον. ἐγγράφως περὶ τῆς
ἐαυτοῦ ὁρθοδοξίας, ἣν ὕστερον ἀδετήσας καὶ κατὰ τῶν ἁγίων
εἰκόνων λυτήσας ὁ παμβέβηλος τὸν τε ἀγιώτατον Νικηφόρον
ἐξώρισεν καὶ πολλοὺς ἄλλους τῶν τῆς εὐσεβείας προμάχων μυρίους
δεινοὺς περιέβαλεν. ὃν ἡ θεία δίκη μετῆλθεν κατὰ τὴν ἐορτὴν
τῶν γενεθλίων τοῦ σωτήρος ἡμῶν ἐνδον τοῦ ναοῦ μεληδὼν κατα-
D κοπέντα καὶ οὕτω τὴν ἀνόσιον αὐτοῦ καὶ ἀθλίαν ψυχὴν ἀπορ-
ρήξαντα.

Μετὰ δὲ ταῦτα ἐβασίλευσε Μιχαὴλ ὁ Ἀμορραῖος ἔτη ἡ' καὶ
μῆνας θ', ἔστεψε δὲ καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ Θεόφιλον· ὃς ὕστερον
ἐκ δυσουρίας καὶ τῆς τῶν νεφρῶν ἀλγηδόνης κακῶς ἀπηλλάγη τοῦ
ζῆν. ἔσχε δὲ τὴν ἀρχὴν ἀντ' αὐτοῦ Θεόφιλος ὁ υἱὸς αὐτοῦ μετὰ
τῆς μητρὸς αὐτοῦ Εὐφροσύνης.

Μετὰ οὖν Μιχαὴλ ἐβασίλευσε Θεόφιλος ὁ υἱὸς αὐτοῦ, ὁ
νέος Βαλτάσαρ, τῶν ἁγίων ὑβριστῆς καὶ καθαιρετῆς καὶ βέβηλος,¹⁵
ἔτη ιβ' καὶ μῆνας γ', καὶ ἀπέθανε δυσεντερικῶς. ἡ δὲ τοῦτον
μητὴρ Εὐφροσύνη ἐκουσίως κατελθαῖσα τοῦ παλατίου ἐν τῇ μονῇ
αὐτῆς, ἣ ἐπώνυμον τὰ Γάστρια, ἡσύχαιεν. αὐτὸς δὲ στέφει τὸν
P 179 υἱὸν αὐτοῦ Μιχαὴλ ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ, ὃν δυσεντερικῇ νόσῳ,
ὡς εἴρηται, κακῶς καὶ ἀθλίως τὴν ψυχὴν ἀπορρήξαντος ἀπεκομι-
σθη τὸ δύστηνον αὐτοῦ σῶμα εἰς τὸν κυδὸν τῶν ἁγίων ἀποστῶλον.

Μετὰ δὲ Θεόφιλον ἐβασίλευσε Μιχαὴλ ὁ υἱὸς αὐτοῦ, ὁ λε-
γόμενος Μεθυστής, σὺν τῇ μητρὶ αὐτοῦ Θεοδώρᾳ ἔτη ιδ', μένος

cum prius scripto rectam de fide sententiam confirmasset; quam postmodum violavit, et adversus imagines vir contumacissimus rabide desaciens sanctis-
simum Nicephorum solum vertere iussit, et plurimos alios verae pietatis ad-
sertores innumeris malis afflixit. sed divino tandem iudicio poenas, quas
meruit, dedit: ipso enim nativitatē nostri servatoris die in templo discerptus
in membra impiam ac miseram animam exhalavit.

Post hunc Michael Amorraeus regnavit annos octo et menses novem.
filium Theophilum coronavit. tandem urinae difficultatibus renamque dolo-
ribus malus male periiit. illi in imperio successere Theophilus filius cum ma-
tre Euphrosyna.

Post Michaelē imperium administravit Theophilus filius, novus Balta-
sar, in res sacras iniuriosus ac facinorosus, moribus profligatissimis, annos
duodecim, menses tres. dysenteria excessit. mater eius Euphrosyna sponte
palatio cedens in monasterium proprium, quod Gastia cognominatum, sese
recepit; ibi quieti operam dabat. imperator Michaelē filium in magna ec-
clesia imperatorem coronat. verum, ut dictum est, dysenterico morbo
male ac miserabiliter extincti infelix cadaver in templum sanctorum aposto-
lorum delatum est.

Post Theophilum imperavit Michael filius Methystes, hoc est temulen-
tus, dictus, cum matre Theodora annos quatuordecim, solus annos decem.

δὲ ἔτη ε', σὺν τῷ Βασιλείῳ δὲ ἔτος α' καὶ μῆνας δ'· ὃς τὴν πα-
 τρώϊαν βασιλείαν διαδεξάμενος, τὴν Θεοστυγῇ αὐτοῦ ἀφίρεισιν ἀπο-
 σιεύσας τὴν ἑκπαλαί Θεοφιλῇ καὶ ὀρθῇ πίστιν ἀνεκήρυξε καὶ
 τὸν ἐν ἁγίοις Μεθόδιον πατριάρχην προεβάλετο. τούτου δὲ πρὸς
 5 κύριον ἐκδημήσαντος χειροτονεῖται ἀντ' αὐτοῦ Ἰγνάτιος υἱὸς Μι- B
 χαὴλ τοῦ κουροπυλάτου, ὃν ὁ Καῖσαρ Βάρδας, ὡς παρ' αὐτοῦ
 ἐλεγχόμενος ἐπὶ τινὶ μύσει παρ' αὐτοῦ πραττομένῳ, βία τῆς ἐκ-
 κλήσεως ἐξέωσεν, ἀντ' αὐτοῦ δὲ χειροτονεῖ πατριάρχην τὸν Φώ-
 τιον. ὁ δὲ Μιχαὴλ ἀναιρεῖται βουλῇ Βασιλείου.

10 Βασίλειος ὁ Μακεδών, ὁ λεγόμενος Κεφαλᾶς, ἐβασίλευσε
 μετὰ Μιχαὴλ μὲν ἔτος α' καὶ μῆνας δ', μόνος δὲ ἔτη ιθ'. οὗτος
 Φώτιον τοῦ Θρόνου ἐξέωσας ὡς ἐλεγχθεὶς ὑπ' αὐτοῦ διὰ τὸν τοῦ
 Μιχαὴλ φόνον, προεχειρίσατο τὸν ἐν ἁγίοις Ἰγνάτιον πατριάρχην
 τὸ δεύτερον. τούτου δὲ τελευτήσαντος πάλιν Φώτιος προχειρίζε-
 15 ται. τούτον τὸν βασιλεῦ ἐξελθόντα πρὸς τὸ κυνηγῆσαι καὶ ἔλα- C
 φον παμμεγέθη ἀναφανείσαν ποθεν καταδιώκοντα, ἐπιστραφεῖσα
 ἦρε τούτον μετὰ τοῦ κέρυκος αὐτῆς τοῦ ἵππου ἐκ τῆς ζώνης·
 φθάσας δὲ τις καὶ σπάθη τὴν ζώνην ἐκκόψας ἐρρῆσατο αὐτόν.
 ἐκ τοῦ τοιοῦτου οὖν τῆς ἐλάφου σπυράγματος ροσηλευθεὶς τε-
 20 λευκῷ, Λέοντα καταλιπὼν αὐτοκράτορα καὶ τὸν αὐτοῦ ἀδελφὸν
 Ἀλέξανδρον.

Ὁ δὲ Λέων ἐβασίλευσεν ἔτη κέ' καὶ μῆνας η'. Στέφανος
 δὲ ὁ αὐτοῦ ἀδελφὸς κληρικὸς ὢν καὶ σύγκελλος ἦν μετὰ Φωτίου
 πατριάρχου, ἀνυμφόμενος παρ' αὐτῷ καὶ παιδευόμενος. τὸν

cum Basilio annum unum menses quattuor. hic paterni imperii heres paterna
 eaque execranda haeresi de medio sublata, iam a suo principio piam re-
 ctamque fidem promulgat, sanctumque Methodium patriarcham designat. is
 cum in domino obdormisset, loco illius Ignatius Michaelis curopalatae filius
 sufficitur. illum Bardas Caesar, cum ab eo ob scelus, in quod provolveba-
 tur, reprehenderetur, vi ab ecclesia eiecit. eius in locum patriarcham Pho-
 tium substituit. Michael vero iussu Basilii occiditur.

Basilius Macedo, cognomento Cephalas, cum Michaelis imperium rexit
 annum unum menses quattuor, solus annos novemdecim. Photio, quod ab
 eo propter Michaelis caedem reprehenderetur, pulso, sanctum Ignatium se-
 cundo patriarcham designat. Ignatio mortuo rursus sufficitur Photius.
 tandem cum isset venatum, immanem cervam alicunde venientem persequen-
 tur. illa conversa imperatorem cornibus medium arreptum de equo proii-
 cit. interim quidam occurrens ense, cingulo perrupto, imperatorem peri-
 culo liberat. verum ex illa cervae laceratione in aegritudinem incidens vi-
 tam finit, Leone et fratre Alexandro imperatoribus propositis.

Leo imperavit annos viginti quinque et menses octo. Stephanus filius
 frater, clericorum syncellorumque albo ascriptus, apud patriarcham Pho-
 tium educabatur et scientiis erudiebatur. sed Photio nonnullas ob causas

- οὖν Θάτων διὰ τινος αἰτίας ὁ βασιλεὺς τοῦ θρόνου καταγὰν
 D Στέφανον τὸν ἑαυτοῦ ἀδελφὸν πατριάρχῃν προβάλλεται. τούτω
 δὲ τῶν τῇδε μεταστάντος ἀντ' αὐτοῦ χειροτονεῖται Ἀντώνιος ὁ ἐπι-
 λεγόμενος Καυλλέας. ἡ δὲ Ἀδγούστα Θεοφανῶ τελευτῇ βασιλεύ-
 σασα ἔτη ιβ'· ἀντ' αὐτῆς δὲ στέφει ὁ βασιλεὺς Ζωὴν τὴν θυγα-
 τέρα Τζαούτζα, καὶ εὐλογεῖται μετ' αὐτῆς. Ἀντωνίου δὲ τοῦ πα-
 τριάρχου τελευτήσαντος χειροτονεῖται Νικόλαος πατριάρχης, με-
 στικὸς χρηματίσας τοῦ βασιλέως. οὗ διὰ τὸ μὴ συνδέσθαι τῇ
 τοῦ βασιλέως πολυγαμίᾳ βίᾳ τοῦ θρόνου καταβιβασθέντος, χει-
 ροτονεῖται ἀντ' αὐτοῦ πατριάρχης Εὐθύμιος σύγκελλος, ὃν φασὶν
 ἐκ θείας ἀποκαλύψεως τοῦτο δεῖξασθαι ὡς τοῦ βασιλέως βουλευ-
 μένου αἵρεσιν καὶ νόμον θεῖναι τοῦ μέχρι τριῶν μὲν ἀνδρῶν πα-
 P 180 σάρων δὲ γυναικῶν τὸν γάμον γίνεσθαι. στέφει οὖν ὁ βασιλεὺς
 [Λέοντα] τὸν υἱὸν αὐτοῦ Κωνσταντῖνον. κοιλιακῶ δὲ νοσήματι
 περιπισῶν τελευτῇ προχειρισάμενος Ἀλέξανδρον τὸν αὐτοῦ ἀδελφόν,¹⁵
 πολλὰ δεηθεὶς αὐτοῦ φυλάττειν τὸν υἱὸν αὐτοῦ Κωνσταντῖνον.
 Ἀλέξανδρος οὖν ἐβασίλευσεν ἔτος α' καὶ ἡμέρας xθ' σὺν
 Κωνσταντίνῳ υἱῷ Λέοντος· ὃς ῥομφαίᾳ θεηλάτῳ πληγῆς ἁμα-
 τος πολλοῦ ἐκ τε τῶν ῥινῶν καὶ τῶν αἰδοίων ἐκφερομένου μετὰ
 δύο ἡμέρας κακῶς ἐτελεύτησεν, ἐδάσας τὴν βασιλείαν Κωνσταν-
 τίνῳ υἱῷ Λέοντος, καὶ ἐπιτρόπους αὐτῷ καταλιπών.
 B Κωνσταντῖνος δὲ ὁ πρῶτος πορφυρογέννητος, τοῦ πατρὸς
 αὐτοῦ τελευτήσαντος Λέοντος παῖς ἔτι τυγχάνων (ἑβδομον γὰρ
 ἦν αὐτῷ τῆς ἡλικίας ἔτος) ὑπὸ Ἀλέξανδρον θεῖον αὐτοῦ ἐν τῇ

solio electo imperator Stephanum fratrem patriarcham creat. quo defuncto
 in locum eius sufficitur Antonius cognomento Cauleas. Augusta item Theo-
 phano cum regnasset annos duodecim, morbo extinguitur: in locum illius
 Zoem Tzautzae filiam imperator coronat, et ritu ecclesiae sacro sibi matri-
 monio iungit, cum ex hac vita decessisset Antonius, Nicolaus patricius,
 secretioris consilii senator, patriarcha eligitur. is cum pluribus imperatoris
 nuptiis adversaretur, throno extruditur, substituiturque Euthymius synce-
 lus. eum divino consilio tantum munus subisse tradunt, cum imperatori
 novam condere legem haeresimque suscitare in animo esset, ut videlicet nu-
 ptiae ad tertium usque virum, ad quartam vero uxorem protendi possent.
 Interea Leo Constantinum filium imperatoria corona donat. tandem imper-
 ator ocellaco morbo correptus Alexandrum fratrem imperatorem designat,
 multis prius deprecatus ut Constantinum filium servaret incolumem, et sic
 moritur.

Alexander una cum Constantino Leonis filio annum unum et dies viginti
 novem regnavit; qui divina frama percussus, sanguine multo ex naribus
 pudendisque effluente, post duos dies leto malo emoritur, Constantino Leo-
 nis filio imperium necnon curatores relinquens.

Constantinus primus Porphyrogenneta, cum illius pater Leo diem obis-
 set, puer adhuc (namque septimum aetatis annum agebat), ab Alexandro

βουλεία καταλείπειν, ὑπὸ ἐπιτρόπους τελῶν. ἐβασίλευσεν οὖν
 σὺν τῇ μητρὶ αὐτοῦ Ζωῇ τῇ Καρβανοψίνῃ ἔτη ζ', ἅμα δὲ Ῥω-
 μανῶ πενθερῷ αὐτοῦ, ὧν ἐν ὑποταγῇ, ἔτη κέ', μονοκράτωρ ἔτη
 μ', ὥς εἶναι τὰ πάντα τῆς βουλείας αὐτοῦ ἔτη ξέ'. ὃς τὴν οἰ-
 κίαν μητέρα ὥς ἐπιβουλεύουσιν Ῥωμαίων διὰ πεφαρμαγμένων
 βρωμάτων φαρμάκους, ταύτην μὲν τοῦ παλατίου καταβιβάζει, Ῥω-
 μανὸν δὲ τὸν Λεκαπήνδον τὸν καὶ Ἀβάστακτον τῇ τοῦ Καίσαρος
 ἀξίᾳ τιμῇ, ἅτα καὶ τῷ τῆς βασιλείας αὐτὸν στέφει διαδήματι·
 ὃς μετ' αὐτὸ πολλὰ τὸν βασιλέα Κωνσταντῖνον διὰ τινων ἐπιβουλῶν
 10 αὐτῷ κατασκευάζοντα μισθῶν καὶ προφάσειως λαβόμενος αὐτὸν C
 μὲν ὑποβιβάζει καὶ δεύτερον καθιστᾷ, ἐαυτὸν δὲ ἄγει εἰς τὸ ἔμ-
 προσθεν, μετὰ ταῦτα δὲ καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ Θεοφύλακτον τῇ
 πατριαρχικῷ θρόνῳ ἐγκαθιδρύει. ἐπὶ τῆς αὐτοῦ βασιλείας καὶ
 τὸ τοῦ Χριστοῦ ἅγιον ἔκμαγεῖον ἐξ Ἑδέσης ἐν Κωνσταντινουπόλει
 15 ἀνεκομίσθη. ἀλλ' ὕστερον τὸν βασιλέα Ῥωμανὸν οἱ τούτου παῖ-
 δες τοῦ παλατίου καταγαγόντες ἐν τῇ Πρώτῃ νήσῳ ἐξώρισαν,
 ἔνθα καὶ τελευτᾷ. οὗς πάλιν ὁ τούτου γαμβρὸς Κωνσταντῖνος,
 μήπως καὶ κατ' αὐτοῦ τὰ ὅμοια διαπράξωνται λογισάμενος,
 ἀναγκάστους τοῦ παλατίου καταγαγὼν καὶ ἐν ταῖς πλησιαζούσαις
 20 νήσοις περιορίσας κληρικὸς ἀπέχειν, σὺν αὐτοῖς βασιλεύσας D
 ἡμέρας μγ'. Κωνσταντῖνος ὁ τοῦ Λέοντος υἱὸς ὁ πρῶτος παρ-
 φυρογέννητος τὰ ὑπὸ αὐτοῦ ἐκ μέσου περιελών, καὶ μόνος τὴν αὐ-
 τοκράτορα περιεσώσμενος ἀρχὴν τὸ δεύτερον, κατὰ τὸ θεῖον πά-
 σχα καὶ τῷ νιῷ Ῥωμανῷ περιτίθῃσι διάδημα, Θεοφύλακτον τοῦ
 25 πατριάρχου τὰς ἐσχάτας τελέσαντος. ἐννούχισε δὲ καὶ Ῥωμανὸν

avunculo in imperio relinquitur curatoribus obnoxius. imperavit itaque cum
 matre Zoe Carbonopsina annos septem, cum Romano socero, illius volun-
 tati asserviens. annos viginti quinque, solus annos quadraginta, ut imperii
 illius anni simul omnes fuerint sexaginta quinque. hic deprehensam matrem
 venenatis cibis vitae Romani insidiari regia pellit; Romanum Lecapenum,
 cui et Abastacto nomen, Caesaris dignitate exornat, deinceps et imperii dia-
 demate coronat. qui non multo post Constantinum imperatorem sibi insidias
 parare ab aliquibus edoctus, occasione arrepta de gradu deiecit et secundo
 post se loco collocat, sibi primas arrogans; postea Theophylactum filium
 in sedem patriarchalem promovet. sub eius imperio sancta Christi imago
 Edessa Cpoliam advehitur. tandem Romanus a propriis filiis palatio eiectus
 ad Proteum insulam exulatum mittitur, ubi excessit e vita; quos rursus illius
 gener Constantius, ne contra se similia auderent, raptos e regia pellit, et
 in vicinas insulas ablegatos comis detonsis clericorum albo adscripsit, post-
 quam cum illis regnasset dies quadraginta tres. Constantinus itaque, Leo-
 nis filius et primus Porphyrogenneta, suspicione omni de medio sublata, et
 secundum solus imperio potitus, sacro die paschatis Romano filio, patriarcha
 Theophylacto preces fundente, diadema imponit, Romanumque Stephani

τὸν τοῦ Στεφάνου υἱόν, ἔτι δὲ καὶ Βασίλειον τὸν ἐκ δούλης Βουλ-
γάρας ἀποτεχθέντα Ῥωμανῷ τῷ γέροντι, Μιχαὴλ δὲ τὸν υἱὸν
Χριστοφόρου τοῦ βασιλέως ἀπέκειρε κληρικόν. Θεοφύλακτος δὲ
ὁ πατριάρχης ἰγ' μὲν ἐτῶν ὧν ὅτε διάκονος χειροτονήθη, ις' δὲ
ὅτε εἰς τὸν πατριαρχικὸν ἀνεβιβάσθη θρόνον, ἐπ' ἔτη κγ' καὶ 5
P 181 ἡμέρας κέ' κακῶς καὶ ἀναξίως ἀρχιερατεύσας τὸν βίον κατέλειπε·
ἀντ' αὐτοῦ δὲ προβάλλεται ὁ μοναχὸς Πολυεύκτος. ἐπὶ τῆς τού-
του βασιλείας ἤχθη ἐξ Ἀντιοχείας καὶ ἡ τιμία χεὶρ τοῦ προδρό-
μου καὶ τὸ λείψανον τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου. οὕτως
οὖν ὁ βασιλεὺς Κωνσταντῖνος μονοκρατήσας, ὡς ἔφημεν, ἔτη κ' 10
νόσῳ περιπεσὼν τελευτᾷ.

Μετὰ δὲ τὸν Κωνσταντῖνον ἐβασίλευσε Ῥωμανὸς ὁ τούτου
υἱός, ὁ λεγόμενος παιδίον, ὃς νόσῳ περιπεσὼν ἐτελεύτησεν ἐπὶ
ὑπάρχων κδ', βασιλεύσας ἔτη γ' μῆνας δ' ἡμέρας ε'.

Μετὰ δὲ τὸν Ῥωμανὸν διαδέχονται τὴν βασιλείαν Βασίλειος 15
B καὶ Κωνσταντῖνος οἱ παῖδες αὐτοῦ σὺν Θεοφανοῖ τῇ μητρὶ, βα-
σιλεύσαντες μῆνας ε' σὺν Ἰωσήφ τῷ Βρίγγα τότε παραδυνα-
στεύονται.

Μετὰ δὲ τούτους Νικηφόρος ὁ Φωκᾶς βασιλεύει, στεφθεὶς
παρὰ Πολυεύκτου τοῦ πατριάρχου. εἶτα καὶ τὴν Θεοφανὸν πό-20
μιμον γαμετὴν ἄγειται. ὃς καὶ μέρος τι τοῦ ἱματίου τοῦ βαπτι-
στοῦ Ἰωάννου εἰσήγαγεν ἐν τῇ πόλει, ὅπερ εὔρεν ἐν Βερροίᾳ.
ἤγαγε δὲ καὶ τὸν κέραμον τὸν ἔχοντα τὸ ἀχειρότευκτον ἐκτόπων
τῆς μορφῆς τοῦ Χριστοῦ καὶ Θεοῦ ἡμῶν, ὃν εὔρεν ἐν Ἱερουσολέμ,

filium eviravit, necnon et Basilium ex serva Bulgara Romano seniori proge-
nitum, et Michaellem Christophori filium ablata coma clericum fecit. verum-
tamen Theophylactus patriarcha annos natus tredecim diaconus ordinatur,
anno vero aetatis decimo sexto in patriarchale solium promovetur; per annos
viginti tres et dies viginti quinque male indigneque patriarchatu administrato
animam exhalat, et in eius locum sufficitur Polyuctus monachus. Con-
stantino imperante Ioannis praecursoris veneranda manus Antiochia adveni-
tur et corpus sancti Gregorii theologi. hic ergo Constantinus, ut fassus
sumus, solus imperio administrato per annos quindecim in morbum incidens
diem obit.

Post Constantinum ad Romanum illius filium, qui et puer dicebatur,
imperium delatum est; qui morbo conflictatus ex hominum vita migravit, an-
norum viginti quattuor, imperii anno tertio, mense quarto, die quinto.

Post Romanum imperium accipiunt Basilius et Constantinus filii cum
Theophanone matre. imperarunt menses quinque cum Iosepho Bringa, qui
tum plurimum apud eum valebat.

His successit in imperio Nicephorus Phocas a Polyucto patriarcha co-
ronatus; qui et Theophanonem sibi legitimo matrimonio copulat, et parti-
culam vestis Ioannis baptistae Berroeae inventam Cpolim asportavit. adve-
xit item tegulam, in qua erat imago Christi dei nostri, non humana arte nec

ταύτην πεπορθηκώς, καὶ τῶν τριῶν τοῦ βαπτιστοῦ Ἰωάννου βό-
στρεχον ἵνα πεπιλημένον αἵματι. οὗτος βασιλεύσας ἔτη ε' φο-
νέεται ἐν τῷ παλατίῳ βουλῇ τῆς βασιλείσσης Θεοφανοῦς παρὰ C
τοῦ Τζιμισκῆ καὶ τῶν αὐτοῦ συνωμοτῶν.

5 Μετὰ δὲ τοῦτον βασιλεύει Ἰωάννης ὁ Τζιμισκῆς, συμβασι-
λεύοντας ἔχων αὐτῷ Βασίλειον καὶ Κωνσταντῖνον τοὺς υἱοὺς Ῥω-
μανοῦ. ἄγεται δὲ γυναῖκα Θεοδώραν τὴν ἀδελφὴν Ῥωμανοῦ, θυ-
γατέρα δὲ τοῦ πορφυρογεννίτου Κωνσταντίνου. στέφεται δὲ τῷ
τῆς βασιλείας διαδήματι παρὰ Πολυεύκτου πατριάρχου, πρότε-
10 ρον αὐτῷ πεισθεὶς καὶ τοὺς Νικηφόρου ἀντόχειρας ἐκ μέσου
ποιήσας, καὶ τὴν Θεοφανῶ τοῦ παλατίου καταβιβάσας καὶ ἔξο-
ρίσας, καὶ τὸν τόμον διαρρήξας ὃν ἐπὶ συγχύσει τῶν ἐκκλησια-
στικῶν ὁ Φωκᾶς Νικηφόρος ἐξέθτετο. μετὰ δὲ τὴν τούτου ἀνα-
γύρουν λ' μόνους ἡμέρας ὁ Πολυεύκτος ἐπιβιὸς κατέλυσε τὴν D
15 ἑσπέρην, καὶ προχειρίζεται ἀντ' αὐτοῦ πατριάρχης Βασίλειος ὁ Σκα-
μανδρηνός, ὃς ἐπ' αἰτίαις τισὶ διαβληθεὶς συνοδικῶς καθηρέθη.
προεβλήθη δὲ ἀντ' αὐτοῦ Ἀντώνιος ὁ Στουδίτης. ὁ δὲ Τζιμισκῆς
βασιλεύσας ἔτη ε' καὶ ἡμέρας λ', φερμάκῳ κατεργασθεὶς παρὰ
Βασιλείου τοῦ πυρακοιμωμένου, θνήσκει διαδόχους καταλιπὼν
20 Βασίλειον καὶ Κωνσταντῖνον τοὺς παῖδας Ῥωμανοῦ.

Μετὰ οὖν τὸν Τζιμισκῆ κρατοῦσι τῆς βασιλείας Βασίλειος
καὶ Κωνσταντῖνος ὁ πορφυρογέννητος ἔτη γ', ὧν ὁ μὲν Βασίλειος
τὸν κ' ἤννε τῆς ἡλικίας χρόνον, τὸν ιζ' δὲ ὁ Κωνσταντῖνος. διὸ
καὶ τὸ τῆς βασιλείας ὄνομα μόνον τούτων ἐχόντων πᾶσαν τὴν τῶν P 182

manu expressam, Hierapoli, dum urbem diripit, repertam, et capillorum
Ioannis baptistae cincinnum unum, adhuc sanguine madidum. hic cum re-
gasset annos sex, consilio imperatricis Theophanonis a Tzimisco et conia-
ratis in palatio obtruncatur.

Post hunc imperium occupat Ioannes Tzimisces, quo cum simul impera-
bant Basilius et Constantinus Romani filii. Tzimisces sibi matrimonio copu-
lat Theodoram Romani sororem, Constantini Porphyrogenneti filiam. a Po-
lyecto patriarcha imperatoris insignibus donatur, cum prius illi obtempe-
rasset Nicephorique parricidas de medio sustulisset, Theophanonem palatio
eiecisset solumque vertere iussisset, tomum praeterea, quem Nicephorus
Phocas, ut res ecclesiasticas transversas ageret, conscripserat, dilacerasset.
post huius electionem cum triginta quinque tantum dies supervixisset Polyec-
tus vitam posuit: in locum eius successit Basilius Scamandrenus, qui non-
nullorum criminum reus a synodo convocata pellitur, et Antonius Studita
substituitur. Tzimisces cum imperasset annos sex et dies triginta, Basili
accubitoris insidiis veneno extinguitur, successoribus Basilio et Constantino
Romani filiis.

Post Tzimiscem imperium tenuerunt Basilius et Constantinus Porphy-
rogenneta annos quinquaginta. Basilius aetatis annum vigesimum, Con-
stantinus decimum septimum agebat. quapropter solo nomine erant impera-

πραγμάτων μεταχρήσιν Βασίλειος ὁ παρακοιμώμενος ἡγήρει, ὃς ἅμα καὶ τὴν τούτων μητέρα πέμψας ἀπὸ τῆς ὑπερορίας ἔγει εἰς τὰ βασίλεια. Νικολάου δὲ τοῦ Χρυσοβέργου ἐπὶ χρόνους ἰβ' καὶ μῆνας ἢ τὴν ἐκκλησίαν ἰσθύναντος καὶ λύσαντος τὴν ζωὴν, χειροτονεῖται Σισίνιος μάγιστρος, ἀνὴρ ἐλλόγιμος καὶ ἱατρικῆς καὶ ποικιλῆς τέχνης ἥκων εἰς τὸ ἀκρότατον. καὶ οὗτος δὲ ἐπὶ τρεῖς μόνους ἐνιαυτοὺς τὴν ἐκκλησίαν ποιμένας ἐξέστη τῆς ζωῆς, καὶ προεβλήθη Σέργιος, ἡγούμενος ὧν τῆς μονῆς τοῦ Μανουὴλ καὶ τὸ γένος ἀναφέρων εἰς Φώτιον τὸν πατριάρχην, ὃς ἐπὶ κ' ὅλους **B** ἐνιαυτοὺς τὴν τοῦ Θεοῦ ποιμένας ἐκκλησίαν πρὸς κύριον ἐξεδήμηση, καὶ προεβλήθη πατριάρχης Εὐστάθιος, πρῶτος ὧν τῶν πρεσβυτέρων τοῦ ἐν βασιλείᾳ ναοῦ. ἀνεκαίνισε δὲ ὁ βασιλεὺς Βασίλειος καὶ τὸν ἀγωγὸν Οὐάλεντος τοῦ βασιλέως, ὡς ἂν ἔχουν οἱ ἐν τῷ Βυζαντίῳ ἀφθονίαν ὕδατος. οὗτος αἰφνιδίῳ νόσῳ ληφθεὶς ἀπεβίω, πρὶ τινῶν ἡμερῶν τῆς αὐτοῦ τελευτῆς καὶ Εἰδοτα-¹⁵ θίου τοῦ πατριάρχου ἀποθανόντος, οὗ διάδοχον ὁ βασιλεὺς Ἀλέξιος μοναχὸν ἐποίησατο ἐκκλησιάρχην ὄντα ἐν τῇ τοῦ Στουδίου μονῇ. τοῦ οὖν βασιλέως Βασιλείου τελευτήσαντος καὶ ἐν τῷ πατὴρ τὸ Ἑβδομον ναῶ τοῦ εὐαγγελιστοῦ καὶ θεολόγου ταφέντος, **C** τούτου ἀδελφὸς Κωνσταντῖνος μόνος τὸ τῆς βασιλείας ἀνεδέσθη ²⁰ πρῶτος· ὃς ζήσας μὲν τὸν ἅπαντα τῆς ζωῆς αὐτοῦ χρόνον ὅ ἐστι, ἐπὶ τρεῖς δὲ ἐνὸς δέοντος μηνὸς αὐτοκράτωρ γεγονώς, αἰφνιδίῳ νόσῳ ληφθεὶς καὶ παρὰ τῶν ἱατρῶν ἀπαγορευθεὶς ἀντ' αὐτοῦ βασιλεία προχειρίζεται Ῥωμανὸν τὸν Ἀργυρόν, συζεύξας πρότερον

tore, Basilius vero accubitor rem omnem pro libidine gubernabat. hic rerum matrem ab exilio in regiam revocavit. Nicolaus Chrysoverges per annos duodecim et menses octo rebus ecclesiasticis administratis oblit, illico succedit Sisinnius magister, vir insignis et medicae artis instructissimus et legibus exponendis nemini secundus. hic item per tres tantum annos rebus ecclesiae moderatis e corpore excessit, substitutusque est Sergius monasterii Manuensis abbas, qui genus ad Photium patriarcham referebat; qui ad viginti annos integros ecclesia dei gubernata de vita ad dominum migrat. citigeturque patriarcha Eustathius sacerdotum templi, quod in regia erat, primas. Basilius vero imperator Valentis imperatoris conductum restituit, ut Byzantinis aquae abundantius fluere. Is repente morbo correptus cecidit e vita. paucis vero diebus antequam moreretur, extremum obiit diem patriarcha Eustathius, cuius successorem Alexium monachum in Studite monasterio ecclesiae praefectum designat. emortuo itaque imperatore Basilio, et in templo Ioannis evangelistae et theologi, quod in Hebdomo est, sepulto, Constantinus frater universam imperii provinciam in se contulit; qui cum annos septuaginta vixisset, triennium mense minus solus imperasset, subito morbo arreptus desperatusque a medicis sui loco Romanum Argyrum impe-

αὐτῇ τὴν ἰδίαν θυγατέρα Ζωὴν, ὡς τῆς αὐτοῦ γυναικὸς ἐκου-
 σίως τὴν τρίχα χειραμένης διὰ τὸ κινδυνεύειν τὸν αὐτῆς ἄνδρα
 Ῥωματὸν πηρωθῆναι παρὰ τοῦ βασιλέως, καὶ διὰ τοῦτο σὺν τῇ
 ὄψει καὶ τῇ βασιλείᾳ τῷ συζύγῳ χαρισαμένης. οὕτως παρὰ
 5 πᾶσαν ἐλπίδα τὸν τῆς πηρώσεως κίνδυνον διαδράς ὁ βασιλεὺς D
 Ῥωμανὸς αὐτοκράτωρ ἡμῶν Ζωῇ τῇ τοῦ Κωνσταντίνου ἀναγορευέ-
 ται θυγατρὶ, οὐκ ὀλίγας ἀγαθουργίας ἡμᾶ τῷ βασιλεῦσαι ποιή-
 σας. ἐξέκοψε δὲ καὶ τὸ ἀλληλέγγυον, ὃ παρὰ Βασιλείου τυπω-
 θέν ἐμελέται μὲν ὁ Κωνσταντῖνος ἐκκόβειν, οὐκ ἐφθασε δέ. ἐπὶ
 10 τῆς τούτου βασιλείας καὶ Γεώργιος ὁ Μανιάκης τὴν Ἐδεσσαν ἐλών,
 ἐν ταύτῃ εὐρὼν τὴν πρὸς Αὐγαρον πεμφθεῖσαν ἰδιόγραφον ἐπι-
 στολὴν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τῷ βασιλεῖ Ῥωμανῷ ἐν
 Βυζαντίῳ ἀπέστειλεν. οὕτως νόσφ χρόνιά βάλλεται καὶ τριχορ-
 ρυεῖ γένων τε καὶ τὴν κόμην, κατεργασθεὶς, ὡς φασιν, ὑπο
 15 Ἰωάννου ὀρφανοτρόφου· πρὸς γὰρ τὸν τούτου ἀδελφὸν Μιχαὴλ
 ἔρωτα δαιμονιώδη σχοῦσι ἡ βασιλὶς Ζωή, καὶ τούτῳ κρυφίως P 188
 συμμηνυμένη, τὸν βασιλέα φαρμάκοις οὐκ ὠκυμόροις ἀλλὰ σχο-
 λαιώτατον καὶ βραδὸν ἐπάγουσι θάνατον κατειργάσατο· ὃς κατὰ
 τὴν μεγάλην πέμπτην κατὰ τὸ ἐν τῷ μεγάλῳ παλατίῳ βαλανεῖον
 20 λουόμενος ἐπὶ τῶν περὶ τὸν Μιχαὴλ τῇ κολυμβήθρᾳ τοῦ λουτροῦ
 οἰκτρῶς ἀπεπνήγῃ, βασιλεύσας ἔτη ε' καὶ μῆνας ε'. θάπτεται δὲ
 ἐν αὐτῇ τῇ παρ' αὐτοῦ νεοεργηθείσῃ τῆς Περιβλέπτου μονῇ
 κατ' αὐτὴν τὴν ἁγίαν μεγάλην παρασκευὴν.

ratorum exantiat, cum propriam filiam Zoem prius in matrimonio copulasset.
 uxor quippe Romani sponte comam posuerat, ut caecitatis periculum, quod
 marito ab imperatore imminabat, averteret. sic lumen oculorum imperium-
 que viro elargita est. hoc modo praeter spem omnem atque expectationem
 caecitatis periculo imperator Romanus ereptus, rerum omnium moderator
 cum Zoe Constantini filia salutatur, in ipso imperii exordio plerisque homi-
 nibus proficulis rebus perpetratis. abolevit et allelengyum, tributum scilicet,
 quod pauperum vice divites persolvebant, a Basilio institutum; id abolere
 quidem Constantinus in animo habuit, sed morte praeventus non potuit,
 sub eius imperio Georgius Maniaces Edessa direpta ad Abgarum epistolam
 domini nostri Iesu Christi manu exaratam, in ea inventam, imperatori Ro-
 mano Byzantium transmisit. interim imperator lento morbo corripitur, ca-
 pitis et barbae pilis defluentibus, a Ioanne pupillorum curatore circumven-
 tus. imperatrix etenim Zoe Michaelis Romani fratris amore mirum quantum
 insanians, eiusque se clanculum libidinibus tradens, non rapido et veloci
 veneno sed blando torpentique laeserat. is ergo magna feria quinta in bal-
 neo apud magnum palatium se lavans, in ipso solio balnei a Michaelis sociis
 miserabiliter suffocatur, cum imperasset annos quinque et menses sex. se-
 pelitur vero in eo quod ipse sub Peribleptae nomine, hoc est spectabilis, ae-
 dificaverat monasterio, ipso magnae parasceues die.

Ἡ Ζωὴ δὲ τὸν Παφλαγὸνα Μιχαὴλ ἐπὶ τὸν βασιλεῖον ἰδρύ-
 Β σασα θρόνον ᾠήθη μὲν ἀντὶ ἀνδρὸς καὶ βασιλέως δοῦλον καὶ διά-
 κονον ἔξειν, ἀπέβη δὲ ταύτῃ πάντα εἰς τοῦναυτίον. ὁ δὲ βασιλεὺς
 δαίμονι ληφθεὶς καὶ ὑπὸ τούτου κατατεινόμενος, καὶ πάντα ποιῶν
 ὥστε ἐλευθερίαν τούτου εὐρεῖν, οὐδὲν ᾤνησεν· μᾶλλον γὰρ ἐπι-
 τείνεται τὸ κακὸν συνεπιλαμβανομένης καὶ νόσου ὑδερικῆς. τῇ
 οὖν κατεχούσῃ νόσῳ ἐκτροχῶθεις καὶ πάντοθεν τῆς οἰκείας ἀπο-
 γνὸς σωτηρίας ἀποκίρεται παρὰ τοῦ μοναχοῦ Κοσμά τοῦ Τζι-
 τζιλουκίου, ὃς διὰ παντὸς συνῆν αὐτῷ καὶ ἐνουθέτει τὰ δέοντα,
 καὶ θνήσκει ἐν μετανοίᾳ καὶ ἐξομολογήσει, τὴν εἰς τὸν βασιλεῖα¹⁰
 Ῥωμανὸν ἁμαρτίαν ἀποκλαίόμενος, βασιλεύσας ἔτη ζ' καὶ μή-
 νας ἡ'.

Τοῦ δὲ Παφλαγόνος Μιχαὴλ θανόντος τὸ πᾶν κράτος περι-
 στη εἰς κληρονόμον τὴν βασιλίδα Ζωὴν, ἣ τὸν τοῦ βασιλέως ἀπ-
 ψιδὸν καὶ ὁμίονμον, Καίσαρα ὄντι καὶ δραστήριον δοκοῦντα καὶ¹⁵
 περὶ τὰ πρᾶγματα δεξιόν, ὅρκοις πρότερον φρικωδεστάτοις κατα-
 λαβοῦσα ὡς κυρίαν αὐτὴν ἔξει διὰ βίου καὶ δέσποιναν καὶ μητέρα,
 εἰσποιητὸν προσλαμβάνει υἱὸν καὶ βασιλεῖα Ῥωμαίων ἀναγορεύει·
 ὃς τὰς πρὸς αὐτὴν ἀθετήσας συνθήκας, καὶ διὰ τοῦτο μισηθεὶς
 παρὰ παντὸς τοῦ πλήθους τῆς πόλεως, καὶ τὴν τοῦ δήμου ἀνα-²⁰
 τάσχετον δειλιάσας κίνησιν, φυχὰς ᾤχετο εἰς τὴν τοῦ Στουδίου
 μονήν, καὶ εὐθὺς τὸ μοναχικὸν περιβάλλεται σχῆμα. ἀλλ' οὐκ
 ἀπέδρα· τὸ γὰρ πλῆθος τοῦ λαοῦ κινήθην καὶ τοῦτον τῆς μονῆς
 ἀφαρπάσαν ἄγουσι κατὰ τὸν τόπον τὸν λεγόμενον Σίγμα καὶ εὐθὺς

Zoe Michaelis Paphlagone in imperatoris solio collocata, sperabat se loco mariti et imperatoris mancipium ac famulum habituram. sed votis ex-
 itus minime responderunt. porro imperator malo genio obnoxius cum nimium
 affligeretur, nihil intentatum ut ab hac se aerumna liberaret reliquit. sed
 omnia cassa in vota vocata sunt. quinimo magis ac magis cruciatus auge-
 bantur aquae intercutis accessione. itaque continuo morbo confectus, pro-
 priaque salute desperata, a monacho Cosma Tzintzilucio, qui illi semper
 aderat agendaque demandabat, detondetur, paenitensque exacta delictorum
 confessione facinusque in Romanum imperatorem deplorans occumbit, cum
 regnasset annos septem et menses octo.

Michaelis Paphlagone defuncto universa imperii cura in imperatricem
 Zoem tanquam heredem devoluta est. haec imperatoris ex fratre nepotem
 illique cognominem Caesarem creatum, audacem et temerarium rebusque ge-
 rendis peropportuno, prius horrendissimo iureiurando devinctam se per
 omnem vitae tempus quasi dominam ac heram et matrem pertractaturum, in
 locum filii assumit et imperatorem salutatur. verum is pactis cum Zoe iniis
 violatis universae multitudinis odium incurrit, et populi incontinentem impe-
 tum timens in Studii monasterium confugit, statimque monachi habitum in-
 duit. sed ne sic quidem iram evitavit: multitudo namque populi commota
 eum a monasterio abreptum in locum qui dicitur Sigma transferunt, subito

ἱκτυφλοῦσι. τυφλωθεὶς οὖν ἔξοριζεται εἰς τὴν μονὴν τῶν Ἑλε- D
μῶν, βασιλεύσας μῆνας δ' καὶ ἡμέρας ε'.

Τῆς οὖν ἀρχῆς πάλιν εἰς τὴν Ζωὴν μετακλισθείσης, συμ-
βασιλεύουσιν ἔχουσιν καὶ τὴν ἀδελφὴν Θεοδώραν, μεταστέλλε-
ται ἀπὸ τῆς ἑξορίας Κωνσταντῖνος ὁ Μονομάχος, ᾧ καὶ συνά-
πτεται εἰς κοινωνίαν γάμου ἡ βασιλὶς, τῆς ἱερολογίας γενομένης
παρὰ τοῦ πρώτου τῶν πρεσβυτέρων τῆς Νέας. στέφεται δὲ τῇ
ἐπαύριον παρὰ τοῦ πατριάρχου Ἀλεξίου, ὃς ἐπὶ τῆς τούτου βασι- P 184
λείας θνήσκει. ἀνάγεται δὲ εἰς τὸν θρόνον Μιχαὴλ ὁ Κηρουλά-
10 ριος κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ εὐαγγελισμοῦ. ὁ δὲ βασιλεὺς τῇ συνή-
θει νόσῳ τῆς ποδαλγίας κατὰσχετος γεγονώς, ἐπακολουθήσαντος
καὶ ἑτέρου συμπτώματος, ἐν τῇ παρ' αὐτοῦ νεορρηθίσῃ μονῇ
τῶν Μαγγάνων κείμενος θνήσκει, καὶ ἐν αὐτῇ θάπτεται βασι-
λεύσας ἔτη ε', καὶ τῆς Ζωῆς ἤδη προτελευτησάσης.

15 Τούτου δὲ τελευτήσαντος Θεοδώρα ἡ πορφυρογέννητος τὴν
προγονικὴν βασιλείαν ἀνυδέχεται, καὶ ἔτη β' καὶ μῆνας ζ' βασι-
λεύσασα εἰλεοῦ νοσήματι περιπεσοῦσα θνήσκει.

Οἱ δὲ ταύτης ἐκδοῦχοι οὖν τῷ συγκέλλῳ Λέοντι, ἔτι ταύ-
της ψυχωροραγούσης, ἀνάγουσιν εἰς τὸν βασιλεῖον θρόνον Μιχαὴλ
20 πατριάρχον τὸν Σιριτωτικόν, ὃς ἔτος α' βασιλεύσας καὶ ἄκων τῆς Β
βασιλείας τῷ Κομνηνῷ ὑπεξίσταται.

Ὁ οὖν Κομνηνὸς Ἰσαάκιος τὴν βασιλείαν ἀναζωσάμενος αὐ-
τίκῃ τῷ βασιλικῷ νομίσματι ξιφηφόρος διαχαράττεται, οἷα μὴ
τῷ Θεῷ τὸ πᾶν ἐπιγράφων ἀλλὰ τῇ ἰδίᾳ ἰσχύϊ καὶ τῇ περὶ πολέ-

que excaecant. ille cassus luminibus solum vertere cogitur in monasterium
Klegmorum, postquam regnasset menses quattuor et dies quinque.

Itaque rursus imperium ad Zoem devolvitur, Theodora sorore una cum
ea imperium administrante. tunc ab exilio accersitur Constantinus Mono-
machus, cui nubit, ceremoniis rite peractis a primate Novae sacerdote. die-
que subsequenti a patriarcha Alexio coronatur, qui sub eius imperio vitam
finit, et in thronum eius substituitur Michael Cerularius, die annuntiationi
sacro. imperator consueto morbo podagrae correptus novi symptomatis ac-
cessionem in Manganorum monasterio, ab ipso de integro extracto, moritur,
ibidemque sepelitur, cum regnasset annos tredecim, Zoe item iamdudum
morta.

Eo decedente Theodora Porphyrogeneta paternum imperium recupe-
rat, et cum regnasset annos duos menses sex, tenuis intestini morbo extin-
guitur.

Eius autem eunuchi et Leo syncellus, ipsa adhuc etiam animam agente,
in imperatoria sede collocant Michaellem patricium Stratioticum. hic cum
regnasset annum unum, licet invitus. Comneno imperium cedit.

Isaacijs Comnenis cum imperii pondus subiisset, subito in regio nu-
mismate se enssem ferentem excudi iussit, tanquam qui non deo sed proprio
robori et circa rerum bellicarum usum experientiae omnia accepta referret.

μους ἐμπειρίῳ. ἤγαγε δὲ καὶ τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα *Αἰκατερίαν* ἐκ τῆς ἀνατολῆς, καὶ ταύτην ἀνηγόρευσεν. ἐπεὶ δὲ καὶ ὁ πατριάρχης *Μιχαὴλ* ὁ *Κηρουλάριος* ἀπεβίω, προχειρίζεται ἀντ' αὐτοῦ πατριάρχης ὁ *Λεικούδης Κωνσταντῖνος*. ὁ δὲ βασιλεὺς εἰς κ-
 C νίγηριον ἐξελθὼν καὶ φωτὶ ἀστραπηβόλῳ βληθεὶς τοῦ ἵππου τε ἀπε-
 σφαιρίσθη καὶ πρὸς τῇ γῇ ἀφρίζων ἐκυλλέτο. γνωσιμαχίῃς οὖν ἐφ' ἡμέρας τινάς, εἴ πως ἀνεθείη τῆς νόσου, ἐκείπερ ἔγνω κατ' ἄκρας ταύτη ἁλούς, τὴν βασιλείαν ἀποθέμενος τὴν τοῦ *Στοδίου* καταλαμβάνει μονὴν καὶ τὸν μοναχικὸν ἀσπάζεται βίον, πολλὰ καὶ τῆς *Αἰγούσης Αἰκατερίνης* συμβαλλομένης αὐτῷ πρὸς τὸ
 προκείμενον, βασιλεύσας μὲν ἔτη β' καὶ μῆνας γ', ἐπιζήσας δὲ τούτων ἐλάττωτα τῷ μοναχικῷ, πᾶσαν ὑπακοὴν πρὸς τὸν ἐν τῇ μονῇ ἡγεμονεύοντα ἐνδεικνύμενος, ὥς καὶ *Θυρωρὸς* γενέσθαι καὶ ταῖς ἄλλαις ὑπηρετήσαι διακονίαις διὰ πολλὴν μετριοφροσύνην
 D καταδεξάμενος. προχειρίζεται δὲ ἀντ' αὐτοῦ εἰς βασιλεὺς *Κων-15*
σταντῖνον τὸν Δοῦκαν.

Μετὰ δὲ τὸν *Κομνηνὸν Κωνσταντῖνον* ὁ *Δοῦκας* ἀναιμῶς διόγα πραγματῶν καὶ ταραχῆς τῶν σκήπτρων ἐπιλαμβάνεται. τοῦ δὲ πατριάρχου *Κωνσταντίνου* τοῦ *Λεικούδη* θανόντος *Ἰωάννης* μοναχὸς ὁ ἐπίκλην *Ξιφιλῖνος* προχειρίζεται. τῷ δὲ βασιλεῖ νόσος²⁰ ἐνσκήψασα οὐ μικρῶς αὐτὸν κατέτρυχεν. ὥς δὲ ἔγνω ἤδη τέλει τῇ νόσῳ κατεργασθεὶς, τοὺς ἐξ *Εὐδοκίας* τῆς βασιλίσσης αὐτοῦ τρεῖς παῖδας *Μιχαὴλ* *Ἀνδρόνικον* καὶ *Κωνσταντῖνον*, ἐξ ὧν πορφυρογέννητος ἦν ὁ *Κωνσταντῖνος*, πάντας βασιλεῖς ἀνηγόρευσι. *Καίσαρα* δὲ τὸν αὐτοῦ ἀδελφὸν *Ἰωάννην*. ἦσαν δὲ αὐτῷ καὶ θυ-²⁵

abduxit ex Oriente uxorem Caterinam, eamque imperatricem creavit. verum cum patriarcha Michael Cerularius occubuisset, in eius locum Licadem Constantinum substituit. imperator cum isset venatum, igne fulmineo percussus equoque deiectus spumans humi circumvolubatur. itaque cum consilii paenituit. nec morbo remittente sed intime misereque vexante, scripto rerumque moderamine deposito ad Studii monasterium se confert, monasticam vitam amplexus, ad hoc Augusta Caterina suam opem conferente. imperavit annos duos menses tres. his minus supervixit in habitu monastico. adeo monasterii praesidi fuit obediens ut et ostiarius factus sit aliisque ministeriis pro sua ingenti moderatione inservierit. in vicem vero suam Constantinum Ducam imperatorem elegit.

Post Comnenum Constantinus Ducas absque sanguine, sine ullo rerum discrimine ac molestia, sceptrum occupat. Licude Constantino emortuo Ioannes monachus cognomento Xiphilinus sufficitur. imperatorem autem obortus morbus vehementissime vexabat. ut cognovit se aegritudine confectum, tres liberos, quos ex Eudocia imperatrice susceperat, Michaelen Andronicum Constantinum, inter quos Constantinus erat Porphyrogenneta, imperatores creat, Caesarem vero fratrem Ioannem. illi fuerunt et tres filiae,

γαῖρας τρεῖς, Ἄννα τε καὶ Θεοδώρα καὶ Ζωή. μέλλων δὲ τε-
 λευτῶν, ἔγγραφον ἀπῆτησεν ἐκ πάντων ὡς οὐκ ἂν ποτε παρὰ P 185
 τοὺς αὐτοῦ παῖδας βυσιλέα ἕτερον δέξαιτο· ἐν ᾧ καθυπέργραψαν
 ἅπαντες. ἀλλὰ μὴν καὶ ἡ βασιλὶς Εὐδοκία, ὡς οὐκ ἂν οὐδὲ
 5 αὐτὴ πρὸς δεύτερον ἐλεύσεται συνοικέσιον. ὃ καὶ ἀπαρτισθὲν τῷ
 πατριάρχῃ φυλάττειν δεδώκασι. τελευτῇ οὖν ὁ βασιλεὺς ἐτῶν
 ὦν 5' καὶ μικρόν τι πρὸς, βυσιλεύσας χρόνους 5' καὶ ἥμισυν,
 ταρεῖς εἰς τὸ Μολιβωτόν.

Κατέσχον οὖν τὰ σκήπτρα τῆς βυσιλείας ἡ τε σύζυγος αὐ-
 10 τοῦ Εὐδοκία καὶ οἱ παῖδες. σὺν τούτοις οὖν μῆνας 5' καὶ μικρόν
 τι πρὸς βυσιλεύσασα ἀνάγει τὸν Ῥωμαῖον Διογένην εἰς τὰ βυσι-
 λεια, καὶ τούτῳ προσεγγνται, καὶ βυσιλέα εὐθὺς ἀναγορεῖν.

Τὴν οὖν βυσιλείαν ὁ Διογένης λαβὼν, εἰθ' ὕστερον ἐπι- B
 βουληθεὶς παρὰ τῶν οἰκείων ἐκτυφλοῦται, καὶ οὕτως θνήσκει,
 15 καὶ ἐν τῇ νήσῳ Πρώτῃ θάπτεται, βυσιλεύσας ἔτη 7' καὶ μῆνας 7'.

Διεδέξατο τὴν βυσιλείαν ὁ τοῦ Δούκα υἱὸς Μιχαὴλ ὁ λε-
 γόμενος Παραπινάκης. τοῦ δὲ πατριάρχου Ἰωάννου τοῦ Ξιφι-
 λίνου κοιμηθέντος, ὁ βασιλεὺς ἑτερόν τινα προχειρίσατο Κοσμάν
 μοναχόν, τῆς ἁγίας μὲν πόλεως ἀφικόμενον, μεγίστη δὲ τιμῇ διὰ
 20 τὴν αὐτοῦ ἀρετὴν παρὰ βασιλεῖ τιμώμενον. οἱ δὲ πολέται διὰ
 τὸ τὸν Βοτανιάτην ἐξ ἀνατολῆς ἤδη ἀναγορευθῆναι τὰ τε ἀνά-
 κτορα κατασχόντες καὶ φύλκας αὐτοῖς ἐπιστήσαντες, καὶ τὸν C
 βυσιλεύοντα Μιχαὴλ καθαιρήσαντες πρὸς τὴν τοῦ Σιουδίου μο-
 νῆν πυραυλέμπουσιν μετ' εὐτελοῦς ὑποζυγίου σὺν τῇ Αὐγούστῃ
 25 Μαρίᾳ τῇ ἐξ Ἀλανῶν καὶ τῷ τούτου παιδί Κωνσταντίνῳ τῷ πορ-

Anna Theodora Zoe. mortū proximus fidem ab omnibus scripto exposcit, neminem post se alium imperatorem quam filios excepturum. subscripsere omnes. quinimo et ipsa imperatrix Eudocia nequaquam se secundas nuptias celebraturam scripto promisit. absolutum scriptum patriarchae tradidit, ut conservaret. obiit aetatis annorum sexaginta; annos plus minus septem et dimidium regnavit. in Moliboto sepelitur.

Imperii habenas coniux illius Eudocia filiiq̄ tenuere. cum vero una cum liberis menses septem vel paulo plus imperasset, Romanum Diogenem in regiam accitum sibi matrimonio iungit imperatoremq̄ pronuntiat.

Occupavit imperium Diogenes, qui deinceps a familiaribus doli circumventus luminibus privatur, mortuusq̄ in insula Prote sepelitur, cum regnasset annos tres et menses octo.

Ducae filius Michael Parapinaces dictus imperium suscipit. patriarcha Ioanne Xiphilino vita functo, imperator Cosmas quendam monachum, qui e sancta civitate advenerat, maximo ab se propter eximias virtutes in pretio habitum elegit. cives Botaniatem in Oriente imperatorem creatum audientes regiam occupant, custodes illi imponunt; imperantem Michaelē solio pulsum, villi vehiculo cum Augusta Maria ex Alanorum genere et filio Constan-

φυρογεννήτω, καὶ πρὸς τὸν μονήρην μεταλλάττουσι βίον κατὰ τὸ σάββατον τοῦ ἁγίου Λαζάρου, βασιλεύοντα χρόνους ζ'.

Οὕτως οὖν ὁ Βοτανειάτης Νικηφόρος παρὰ πᾶσαν προσδοκίαν ἀναίμακτον ἀπέλαβε τὴν αὐτοκράτορα ἀρχὴν κατ' αὐτὴν τὴν μεγάλην τρίτην, καὶ ταῖς τοῦ πατριάρχου χερσὶν τῷ βασιλεῦσι⁵ D ταινιοῦται διαδήματι, καὶ γυναικὶ συζεύγνυται τῇ ἐξ Ἀλαμανῶν Μαρίας, τῇ τοῦ Μιχαὴλ συμβίῳ. ἐβασίλευσε δὲ ἔτη γ'.

Ἀλέξιος ὁ Κομνηνὸς ἐβασίλευσεν ἔτη λζ' μῆνας δ', Ἰωάννης ὁ τοῦτου υἱὸς ἔτη κδ', Μανουὴλ ὁ τοῦτου υἱὸς ἔτη λη', Ἀλέξιος ὁ τοῦτου υἱὸς μεираκίον ἔτος α'.¹⁰

Τοῦτον φονεύσας Ἀνδρόνικος ὁ πρὸς πατρὸς θεῖος αὐτοῦ ἐτυράνησεν ἔτη γ'. τοῦτον φονεύσας ὁ ἀνεψιὸς αὐτοῦ Ἰσαάκιος ὁ Ἀγγελος ἐκράτησεν ἔτη θ'. τοῦτον ἐκτυφλώσας ὁ ἴδιος ἀδελφὸς Ἀλέξιος ἐκράτησε καὶ αὐτὸς ἔτη θ'. τοῦτον ἐκδιώξας τῆς P 186 βασιλείας καὶ Κωνσταντινουπόλεως ὁ ἀνεψιὸς Ἀλέξιος μεираκίον¹⁵ ὦν, ὁ υἱὸς αὐτοῦ Ἰσαακίου, ἐκράτησε μῆνας ζ'. τοῦτον φονεύσας ὁ ἐξάδελφος Ἀλέξιος ὁ Δοῦκας, ὁ καὶ Μούρτζιουφλος, ἐκράτησε μῆνας β'. φεῦ, καὶ ταῦτα Χριστιανοὶ Χριστιανούς. καὶ πῶς ἔμελλεν ἐψηυχάσαι ἡ δίκη καὶ μὴ παραδοῦναι ἡμῶς εἰς αἰγυλωσίαν καὶ ἐξολόθρευσιν; ὃ καὶ γέγονε, καὶ ἡ περίβλεπτος Κωνσταντινου διὰ τὰς τοιαύτας ἀνοσιουργίας παρεδόθη τοῖς Ἰταλοῖς.

tino Porphyrogenneta in Studii monasterium ablegant et monachorum albo ascribunt, sabbato qui dicitur Lazari. imperio praefuit annos sex.

Hac ratione Nicephorus Botaniates praeter omnem expectationem magna feria tertia imperium occupavit minime sanguinolentum. diademate imperatorio patriarchae manibus insignitur, iungitque sibi matrimonio Alamanam Mariam, Michaelis coniugem. regnavit annos tres.

Alexius Comnenus imperium tenuit annos triginta septem menses quatuor, Ioannes eius filius annos viginti quattuor, Manuel eius filius annos triginta octo, Alexius huius filius infans adhuc annum unum.

Eo trucidato Andronicus patruus imperium invasit annos tres. Andronico necato Isaacius Angelus fratris filius imperium obtinuit annos novem. Isaacium oculis spoliavit proprius frater Alexius, qui regnavit et ipse annos novem. Alexio imperio atque Cpoli pulso filius Isaacii Alexius puerulus adhuc regnum obtinuit menses sex. hunc cum occidisset patruelis Alexius Ducas, qui et Murtzuphlus dictus est, imperio praefuit menses duos. heu nos miseros! et maxime cum simus Christiani, talia in Christianos machinamur. et quam ratione divinum iudicium tot scelera laturum esset, et non esset nos captivitati et interecioni traditurum? quod et factum est, et spectatissima urbs Constantini ob similia facinora impletatesque Italica tradita est.

INDEX GRAMMATICUS.

- Ἀλλοτριωφάγος 6 a.
 ἀναδήσασθαι τὴν πορφύραν 39 d.
 ἀνδρομανία 29 b.
 ἀποδικοταῖσαι ἀπερ' ἐκείνητο 9 a.
 ἀφθρῖτιδες ποδαλγίας καὶ χειραλγίας 46 d.
 ἀχιρότενκτος 58 b.
 βασιλεύσας l. e. βασιλεία ἀνειπών 13 a.
 γλωσσοτομεῖν 47 c.
 δυσεντερῖαν 42 d a.
 ἰᾶσαι i. q. καταλιπεῖν 44 d, 56 a.
 ἰσοδοτέοδοι 30 d.
 ἐκκλησιάρχης 60 b.
 ἐκλήκτωρ φόρων 51 d.
 ἐνορκωσάμενοι 10 b.
 ἐπὶ ἡμέρας 25 b. μεθ' ἡμέρας 43 d.
 ζωογονεῖν i. q. ζωογεῖν 12 d.
 καθαιρέτης 54 d.
 καθαιρήσαντες 65 c.
 καλήγια 44 d.
 κατασχεθεῖς εἰς τὸ ὑποδέξασθαι 38 b.
 λιθοματῆς 52 d.
 λόγον δοῦναι 41 b. λόγον ἀπαθείας λαβεῖν 51 a b.
 μάκει δ' σφαγεύς 41 c.
 μεγαλοπόλις 30 d.
 μέσον τῆς Πρώτης 23 d.
 μετὰ τοῦ κέρατος i. q. τῷ κέρατι 55 c.
 μετεωριζόμενος 4 b.
 μνημονάριοι 43 d.
 μόδια 14 a bis.
 μονοκρατήσας 58 a.
 μονοκρατῶρ 57 b.
 μορφαζόμενος ἑαυτὸν Χριστός 34 d.
 οἰστρογλασία 26 d.
 παναισχίστως 27 a.
 πλακῶσαι διὰ μαρμάρων 30 d.
 ποιεῖν ἐτη 9 a d.
 πρὸς] μικρόν τι πρὸς 65 a bis.
 σιμνεία 27 b.
 τελειωθῆναι i. q. ἀποθανεῖν 29 c, 38 d.
 χρυσογράφος 51 b.

INDEX HISTORICUS.

- Acephali 43 c.
 Aegyptus Aegyptiorum rex 8 b.
 Aesculapii aetas 11 a.
 Africa unde nomen traxerit 9 d.
 Alexander Alexandriae ep. 37 a.
 Alexander Hierosolym. ep. 33 c.
 Alexander M. Nectanebi f. 7 c.
 Alexandri imperium liberi partiuntur 28 d.
 Alexandria 7 d.
 Alexius patriarcha 60 b.
 ἀλληλέγγων 61 d.
 Anastasius Dicorus vivus sepelitur 43 sq. d.
 Anatolius patriarcha 41 a.
 Anaxagorae aetas 22 c.
 Andragathius Gratiani percussor 39 d.
 Andreas Constantis percussor 47 d.
 Anthimus Nicomed. 35 d.
 Antiochia a Seleuco condita 23 a.
 Antonius Cauleas patriarcha 56 d.

- Antonius Studita patriarcha 59 d.
 Apollinaris haeresiarcha 34 a.
 Apollonius Tyanensis 29 c.
 Aquila 30 a.
 Arcadiopolis 40 c.
 S. Arethas 44 d.
 Aristarchus Hippocrati aequalis 23 d.
 Artabanes Dario Hystaspis succedit 22 c.
 Artaxerxes Longimanus 22 c.
 Artaxerxes Memor 5 d.
 Artemius 33 d.
 astrologia a Persis inventa 4 a.
 astronomiam quis primus litteris mandaverit 4 b.
 Astyages i. q. Darius Medus et Artaxerxes 21 d.
 Athanasius Iacobitarum patriarcha 46 sq. b.
 S. Autonomus 45 d.
 Baal 4 a.
 Babylas Antioch. 33 c.
 Bardesanes haeresiarcha 30 b.
 Barnabas apostolus 43 b.
 Basilides haeresiarcha 30 a.
 Basilus accubitor 59 c.
 Basilus Scamandrenus patriarcha 59 d.
 brumalia 6 a.
 C. Caesar (Caligula) Tiberii f. 26 d.
 Caesares unde vocentur 24 b.
 Callinicus patriarcha 50 b.
 Cambyses i. q. Darius 5 d, i. q. Nabuchodonosor 22 a.
 Caracalus Antonino (Basso) succedit 31 d.
 Carpocrates haer. 30 a.
 Celsaeus haer. 33 c.
 Cerdon haer. 30 a.
 Cerinthus haer. 30 a.
 Chalcopratea 40 d.
 Chaldaei Hebraeorum libros comburant 22 c.
 Chariton confessor 34 d.
 Chos Persarum rex 7 c d.
 Christi epistola 61 d. imago Edessena 57 c, Hierapolitana 58 b.
 Chrysopolis 45 d, 51 a.
 Clemens ὁ στωικεύς 31 c.
 Colossenses Rhodii 23 a.
 Commodus Severi frater 31 b.
 Constantinus Licudes 64 b.
 corus 14 d a.
 Cosmas patriarcha 65 b.
 Cosmas Tzintzilucius 62 b.
 S. crux 46 b.
 Cyprianus 32 a.
 Cyprii metropolitae Antiochensi non subiecti 43 c.
 Cyriacus patriarcha 50 b.
 S. Cyrillus 8 b.
 Dalmatarum monasterium 49 d.
 Daniel 5 c.
 Darius Arsami f. 7 d.
 Demosthenes quando vixerit 23 d.
 dictator quid 24 c.
 Didii Iuliani mors 31 c.
 Didymus Origenis sectator 44 a.
 Diocletiani mors 35 d.
 Diogenes quando vixerit 23 d.
 Dionysius Alexandriae ep. 33 c.
 Dionysius Corinthi ep. 30 b.
 Ἐλεῦθεον monasterium 63 d.
 Elesbaas Aethiopum rex 44 d.
 Empedocles 23 d.
 Euagrius Origenis sectator 44 a.
 S. Eugenia 32 b.
 Eustathius patriarcha 60 b.
 Euthymius patriarcha 56 d.
 Eutyches haer. 34 b.
 Februarius senator 6 b.
 Flavianus Romae ep. 33 c.
 forum boarium 46 a.
 Galba Antoninus 32 d.
 Galenus medicus 31 d.
 Galli quando urbem ceperint 6 b.
 Gastia monasterium 54 d.
 Georgius Boraphus 50 c.
 Georgius Maniaces 61 d.
 Germanus patriarcha 47 a, 51 d.
 Gregorius ὁ θαυματουργός 33 d.
 Gregorius ὁ θεολόγος 39 a, 58 a.
 Hebdomum 60 c.
 Heraclitus 22 c.
 Heraclius Iustiniani Rhinotmeti frater 48 a.
 Hercules Sampsoni aequalis 12 c.
 Hercules Tyrius 4 a.
 Herodoti aetas 22 c.
 Hierosolyma 8 b c.
 Homeritae 44 d.
 Homerus et Hesiodus quando vixerint 14 a.
 ἡ ὕψις quando sit coepta celebrari 44 a.
 Iacobitae 47 c.
 Iacobus Zebedaei f. 25 a.
 Ignatius ὁ θεοφόρος 30 d.
 Ignatius patriarcha 55 b.
 Ioannis baptistae reliquiae 58 b.
 Ioannes Chrysostomus 40 c.
 Ioannes evangelista et theologus 29 c, 60 c.

- Ioannes orphanotrophus 61 d.
 Ioannes patricius 49 c.
 Ioannes Xiphilinus 64 d.
 Fl. Iosephus 8 b, 10 c, 14 c d,
 27 a.
 Iosephus Bringas 58 b.
 Iuliani portus 45 c.
 Iunor Gordiani f. 32 b.
 Iunor Gordiani pater 32 a.
 imp. Iustinianus 33 b.
 Iustiniani triclinium 48 b.
 Iustinus martyr 30 b.
 Laodicea a Seleuco condita 23 a.
 Laurentius martyr 32 a.
 Leon syncellus 63 a.
 Leonidas Origenis pater 31 c.
 litteras Hebraicas quis invenerit 3 a.
 imp. Lucibius 23 d.
 Lycurgus Aesculapio aequalis 11 a.
 Macedonius ὁ πνευματομάχος 39 a.
 magiam quis invenerit 4 a.
 Magnus Persae 4 a.
 Malius urbem a Gallis captam liberat
 6 b.
 Malcubas Saracenorum princeps 51 a.
 Manes haeresiarcha 34 d.
 Manganorum monasterium 63 a.
 Manuelis monasterium 60 a.
 Marcion haeresiarcha 30 a.
 Marcus evangelista monasteriorum
 conditor 27 b.
 imp. Marcus Iunoris successor 32 b.
 S. Mariae vestis 42 c.
 Mars planeta 3 b, 4 a.
 Martinus papa 47 d.
 Martius mensis i. q. Nisan et Phame-
 noth 26 c.
 Martyrius Antioch. 42 a.
 Matthaei evangelium a Barnaba de-
 scriptum 48 b c.
 Maximilla *ψευδοπροφήτης* 30 b.
 Maximini mors 36 a.
 Maximus confessor 47 d.
 S. Methodius patriarcha 55 a.
 Michael Cerularius 63 a.
 Molibotum 65 a.
 Monotheletae 47 c d, 48 b.
 Montanus haer. 80 a.
 Narcissus ep. 32 a.
 Navatus 33 c.
 Nectarius 39 a.
 Negra urbs 44 d.
 Nestorius 31 c, 34 b.
 S. Nicephorus patriarcha 53 b.
 Nicolaus Chrysoverges patriarcha
 60 a.
 Nicolaus haeresiarcha 30 a.
 Nicolaus patriarcha 56 d.
 Oatum 43 d.
 olei consecratio 43 b.
 Onesimus martyr 29 c.
 Origenes 31 c.
 Orpheus eadem qua Prometheus ae-
 tate 11 a.
 Paulus Samosatensis 31 c, 34 d.
 Peribleptae monasterium 61 a.
 Petrus Alexandrinus martyr 35 d.
 Petrus fullo 43 b.
 Pherecydes quando vixerit 23 d.
 Philippi duo imperatores 32 b, 33 c.
 Philippopolin quis condiderit 32 b.
 Philippus diaconus 29 c.
 Philo Iudaeus 27 a.
 Phoenix rex 4 a.
 planetis quis nomina dederit 3 4 b.
 Polycarpus martyr 30 b.
 Polyenctus patriarcha 58 a.
 Priscilla *ψευδοπροφήτης* 30 b.
 Procopius martyr 35 d.
 Prometheus Deborae aequalis 11 a.
 Prote insula 57 c, 65 b.
 Ptolemaei tredecim 23 d.
 imp. Publianus 32 a.
 purpurae inventio 4 b.
 Pythagoras Artaxerxi Longimano ae-
 qualis 22 c.
 Quintilis mensis 24 c.
 resurrectiones octo 26 c.
 Romus Romae rex 6 a. Romus et
 Remus 6 a.
 Sabatius haer. 35 d.
 Sabellius haer. 32 b.
 Salomonis libri aboliti 16 a.
 Saracenorum origo 9 d.
 Saturninus haer. 30 a.
 Seleuciam quis condiderit 23 a.
 Sergii patriarchae 47 c, 60 a.
 serpens aeneus 16 a.
 Severus haer. 34 b.
 imp. Severus M. Aurelii f. 31 b.
 Sextilis mensis i. q. Februarius 7 c,
 i. q. Augustus 24 d.
 Sibyllae aetas 16 d. Sibylla Ery-
 thraea 16 b.
 Sidus Aegypti f. 8 a.
 Sigma 62 c.
 Simon magus 27 b.
 Sisinnius patriarcha 60 a.
 Sophiae portus 45 b.
 Sophianae 45 b.
 Sperdus magus 22 b.
 Stephanus patriarcha 56 d.
 Studii monasterium 60 b, 62 c, 64 c,
 65 c.

- symbolum fidei quando rectetur 43 b.
 Symeon Clopae f. 30 d.
 Symmachus 31 c.
 Synepon haer. 33 d.
 Tarasius patriarcha 53 a.
 Tatianus haer. 30 b.
 Terbelus Bulgarus 49 d a.
 Tessarescaedecatitae 35 d.
 Theodorus martyr 35 d.
 Theodorus Mopsvest. 34 a.
 Theodorus Myxes 50 c.
 Theodorus Pharan, ep. 48 a.
 Theodotion 31 c.
 Theodotus haer. 31 c.
 Theophylactus patriarcha 57 d.
 Thessalonica a Philippo condita 7 d.
 Thucydides quando vixerit 22 c.
 Tiberias a quo sit condita 25 b.
 Timotheus apostolus 29 b.
 imp. Titi mors 28 a.
 Vespasianus Neronis f. 28 a.
 Xerolaphi columna 40 c.
 Zacharias Hierosolym. patriarcha
 46 b.
 Zagoria regio 50 a.
 Zenonis actas 23 d.

LIPSIÆ,

EX OFFICINA B. G. TEUBNERI.

GEORGII ACROPOLITAE

A N N A L E S.

RECOGNOVIT

IMMANUEL BEKKERUS.

BONNAE

IMPENSIS ED. WEBERI

MDCCCXXXVI

IMMANUELIS BEKKERI

PRAEFATIO.

Georgius Acropolita rerum sua aetate gestarum commentarios reliquit duos, qui cum plerumque ad verbum conveniant, eo differunt quod alter quae ad rem publicam pertineant tradit, alter scriptoris vitam inserit illum Theodorus Dousa edidit, hunc Leo Allatius: utrumque iuxta ponit editio Parisiensis, malo, si quid video, exemplo: cur enim eadem bis ingerantur? equidem Allatianum libellum (A) cum Dousano (D) ita contuli ut diversam huius lectionem, quae quidem verbis aut singulis aut paucis contineretur, tanquam e codice minus integro exciperem aut, si possem, ad emendationem converterem. sic scriptoris tertia ferme parte compendi facta, commentatorum quoque depascendam ratus luxuriam et Allatii de Georgiis eorum-

que scriptis diatribam reccidi, receptam praesertim a Fabricio (Bibl. Gr. t. 10 ed. antiq., t. 12 ed. Harles.), et Melchioris Incoferi de immunitate rerum sacrarum sententiam (p. 206—215 ed. Paris.) omisi, et passim locos bene multos delevi scriptorum tum aut ineditorum aut rariorum, nunc aditu tam faciliū ut sufficere videretur, loci illi ubi reperiantur, verbo monere.

Scrib. Berolini cal. Iun. a. 1836.

THEODORIDOUSAE

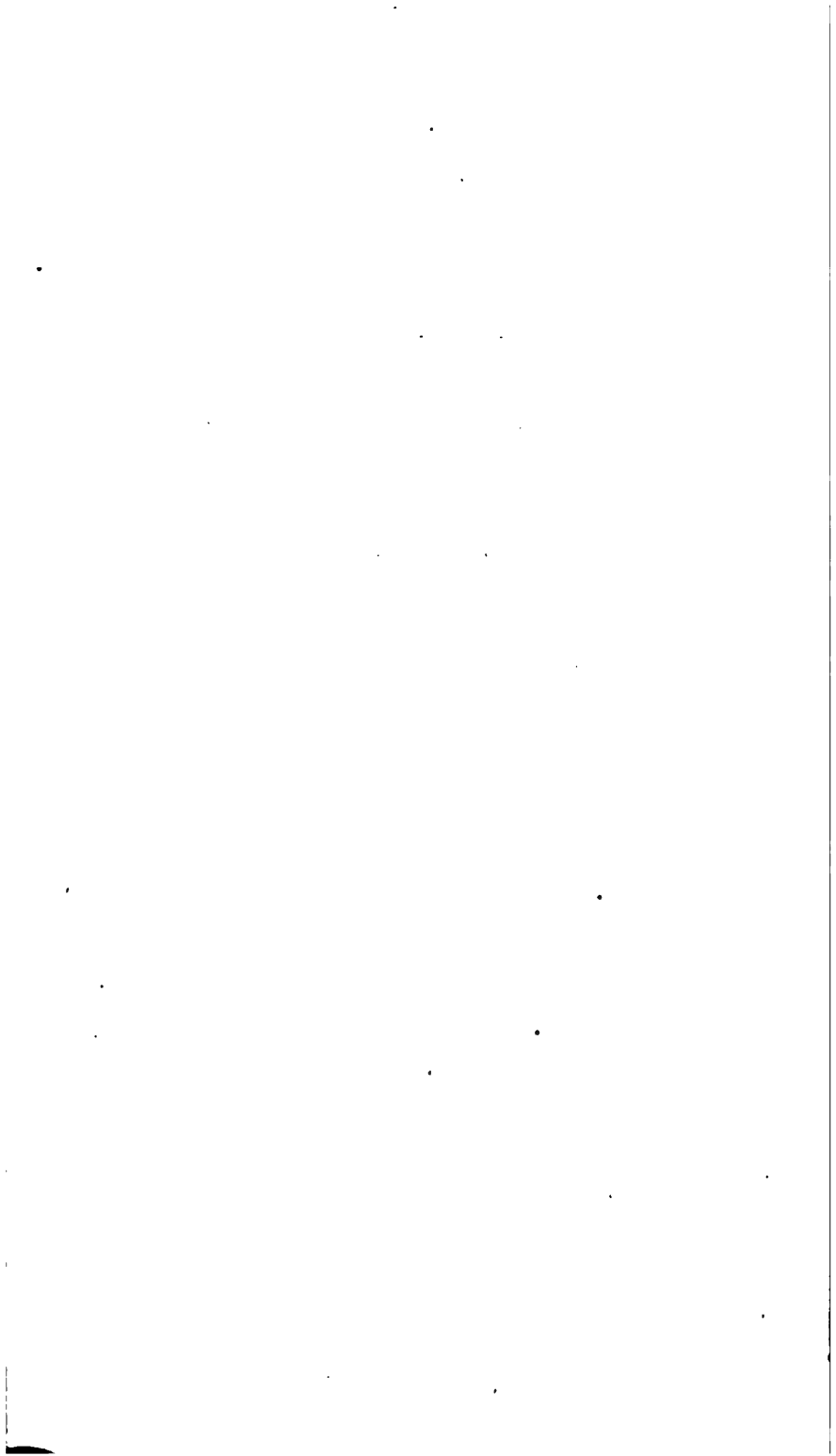
PRAEFATIO.

Quod de Africa olim, mallet hodie de Graecia diceretur, ut ea scilicet nobis aliquid novi subinde suppeditaret pareretque. quod quidem te iuxta mecum optare, qui tuus est erga litteras amor, lector candida, certo certius. eccum igitur tibi sub hoc nomine votoque historicum mediae aetatis Graecum, nunquam ante hac editum, ex mea bibliotheca postliminio eductum. repertum olim in Galata (Pera vulgo) redemptumque a Georgio Cantacuzeno, ex cuius libro apographum transcriptum fuit manu Theodosii Zygomalae Nauplii ex petitione domini Georgii fratris mei P. M., qui auctorem illum inter alios Cpoli superioribus annis attulit. hic cum a me exercitii gratia pro meis viribus Latine translatus esset, vix tamen videbatur idoneus qui per viro- rum ora oculosque volitaret. versio rudis erat et nondum reco- gnita; exemplar (quo unico usi sumus) ita corruptum, tot lacu- nis et maculis oppletum, tam denique ab omni parte culpa amanuensis (qui et ipse corrupto exemplari usus erat) vitiosum, ut nihil minus quam historia aliqua inde elici posse videretur. non mentior, lector: ad singula propemodum verba subsisten- dum mihi fuit et divinandum. quid quaeris amplius? fregi glaciem, quoad potui, auctorem lacerum mutilumque seposui,

ut meliori tempori reservaretur. sed cum L. MEYERUS et P. SCHREIERUS, geminum et incomparabile seculi nostri eruditorum iubar, operam suam in hoc auctore liberaliter offerentes non esse procrastinandum dictitarent, accidit nescio quo modo ut hic liber una cum versione mea et notis nonnullis, e manibus mihi praereptus, quasi abortivus partus ante tempus nasceretur, ita tamen ut iidem illi quos dixi auctori huic corrigendo non parum lucis dederint, difficultates plurimas et inextricabiles errores explicuerint. tu interim, amice lector, tantis difficultatibus consideratis, hunc laborem meum studiumque promovendae rei historicae ex aequitate metire; et hac ipsa diligentiam meam compensa, aequi bonique consulens primam hanc Georgii Logothetae editionem: in magnis enim voluisse sat est: recogniturus eundem, si deo placet, aliquando, et luculentiorum, si vita supersit, producturus. interim esto contentus hoc Catone, et vale.

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΤΟΥ ΑΚΡΟΠΟΛΙΤΟΥ

ΧΡΟΝΙΚΗ ΣΤΓΓΡΑΦΗ.

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΤΟΥ ΑΚΡΟΠΟΛΙΤΟΥ

ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ ΛΟΓΟΘΕΤΟΥ

ΧΡΟΝΙΚΗ ΣΤΓΓΡΑΦΗ.

Τὸ τῆς ιστορίας χρήσιμον καὶ πρὸ ἡμῶν οἱ συγγραψάμενοι διω- P 1
ρίσαντο, καὶ ἄπερ ἂν ἐκείνοις ἐπῆλθεν εἰπεῖν, ταῦτ' ἂν καὶ ἡμεῖς
ἔρειν ἔχομεν· τί γὰρ ἂν καὶ εὑροίμεν καινότερον νόημα τοσούτων
ιστορησάντων καὶ σύμπαν καλὸν τῆς ιστορίας ἀποφηνάμενων ἐν
τοῖς σφετέροις συγγράμμασιν; τάχα δέ, ὃ πλέον ἐκείνων ἐν τοῖς

ισστ. Πόνημα χρονικὸν ἡμιτελές D. ἡ παροῦσα χρονικὴ συγγραφή
τοῦ μεγάλου λογοθέτου τοῦ Ἀκροπολίτου ἐστίν, ὃς ἔκτισε καὶ τὸ
μοναστήριον τῆς ἁγίας τοῦ Χριστοῦ ἀναστάσεως. περιέχει δὲ τὰ
μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἄχρι τῆς βασιλείας τοῦ
βασιλέως Μιχαὴλ τοῦ Παλαιολόγου A. prooemium tale habet D:
Τὸ τῆς ιστορίας χρήσιμον καὶ οἱ πρὸ ἡμῶν συγγραψάμενοι διωρί-
σαντο, καὶ ἄπερ αὐτοὶ ἐκείνοι εἶχον ἂν εἰπεῖν ἀπὸ τῶν πραγθέν-
των ἀναμαθόντες, ταῦτα ἡμεῖς νῦν προϊόντες ἐροῦμεν, τῶν ιστο-
ρίαν συγγραψάμενων ὡς ἐνὸν τὸν στῦλον (τοῦ στύλου?) ἔχομενοι,

GEORGII ACROPOLITAE

MAGNI LOGOTHETAE

A N N A L E S,

LEONE ALLATIO INTERPRETE.

Historiae commoda, qui res gestas ante nos scripsere, oratione complexi
sunt; alia nos ab illis quae ipsis in mentem venere non suggesserimus: quid
enim post tot scriptores, qui totum quod in historia est bonum monumentis
editis demandarunt, inauditum aut cuiquam novum afferemus? verum quod

νῦν προκειμένοις ἡμῖν λέξειν ἄξιον, τοῦτό γε ἂν τῆς ἡμετέρας
 P 2 συγγραφῆς προβολούμεθα. τὸ δέ ἐστιν ὅτι καινότερων ἡμῖν προ-
 κειμένων πραγμάτων, ἃ μὴπω τις γραφῇ παραδεδώκε, καινότερον
 συμβαίνει εἶναι καὶ τὸ ὠφέλιμον, ἐκείνων ἐν γνώσει τῶν ἀνθρώ-
 πων γεγεννημένων ἅπερ ὁ χυδὴν ῥέων λόγος οὐκ ἀληθῶς ἀποφαί-
 νεται. οἱ μὲν οὖν τὰ καθ' ἡμῶς ἱστορικῶς συγγραφάμενοι ἄλλην
 ἄλλος πεποιήνται τὴν ἀρχήν· οἱ μὲν γὰρ αὐτῶν ἀπὸ τῆς τοῦ κό-
 σμου γενέσεως ἤρξατο, οἱ δὲ ἐξ ἀξιολόγου τινὸς ἀρχῆς, ἡ Περ-
 σῶν ἢ Ἑλλήνων ἢ Ῥωμαίων ἢ ἄλλου οὐτινοσοῦν τῶν ἐθνῶν, ἕκα-
 στος πρὸς τὸν ἑαυτοῦ σκοπὸν τὸ οἰκεῖον καταρτιζόμενος σύγ-
 γραμμα. καὶ ἡμῖν οὐχ ἥκιστα οὕτω τὰ τῆς συγγραφῆς τελε-
 B σθῆσεται. τὰ μὲν γὰρ ἀπ' ἀρχῆς γεγεννημένα τῆς τοῦ κόσμου
 γενέσεως πολλοῖς τε καὶ πολλὰκις ἐξιστορήθη, οὐ χρὴ δὲ λέγειν
 καὶ ὥς πρὸς ἀλλήλους οἱ πλείους ἠναντιοφώνησαν τὰ τῶν βασι-
 λέων συγγράφοντες, ἀλλουώσεις τε χωρῶν καὶ πόλεων στάσεις καὶ¹⁵

καθὰ μιμηταὶ τοῦ καλοῦ τῆς ἱστορίας ἐθέλοντες ἐπακοῦν. και-
 νότερων τοίνυν προκειμένων πραχθέντων πραγμάτων καὶ μᾶλλον
 οὐδενὶ συγγραφῇ παραδεδομένων καινότερον συμβαίνει πως γενέ-
 σθαι καὶ τὸ ὠφέλιμον· ἐκεῖνα γὰρ νῦν διηγησόμεθα ἃ χυδῆρ καὶ
 πολυτρόπως πολλοὶ ἐσημείωσαν, ἐκτεξάμενοι καὶ ἀναμαθόντες τὴν
 ἀλήθειαν τῶν πεπραγμένων. οἱ μὲν οὖν τῶν συγγραφέων αὐτῶν
 ἄλλην ἄλλος πεποιήται τὴν ἀρχήν, ἡ ἀπὸ τῆς γενέσεως τοῦ παντός
 ἀρξάμενοι, ἡ ἀπὸ ἀξιολόγου ἀρχῆς, ὡς Περσῶν Ἑλλήνων Ῥωμαίων
 ἢ καὶ ἄλλων, ἕκαστος πρὸς τὸν σκοπὸν ἑαυτοῦ τὸ οἰκεῖον ἐξοφασ-
 μένος συγγραμμα. ἡμῖν δ' οὐχ οὕτω τὰ τῆς συγγραφῆς ἡμῶν ἵσταται
 τοῦτο μὲν ὡς πολλοῖς συγγεγραμμένα, τοῦτο δὲ ὅτι καὶ πρὸς ἀλη-
 λους ἀντιλεγόμενα, μὴ καὶ ἡμεῖς ἀντιμάχης τυχόντες τὴν ἀλήθειαν
 ἀδικήσωμεν, ὥς οἱ παραχαράσσονται ἢ οἱ τὰ βασιλικά κέρματα ληρμα-
 νόμενοι. οὐτε γοῦν ἀφανῆ τινὰ καὶ πολυχρόνια ἀσάφειαν ἔχοντα
 συγγράφειν ἐπιχειρήσομεν, οὐτε πρὸς χάριν ἢ ἀπὸ χυδαιανῆς ἢ φθόρου,
 ἢ ἄλλων (ἄλλο τι?) τῶν συσκιαζόντων τὴν ἀλήθειαν καὶ πιστῶς
 ἢ καὶ διαλεκτικῶς ἄλλα ἀντ' ἄλλων ἀναπλαττόντων, ἢ καὶ τὰ μὴ
 ὑπάρχοντα θαυμαστά μὲν ἀλλ' οὐ πιστὰ τῇ φύσει ἀναπλαττόντων,
 ἢ καὶ τὰ μικρὰ μεγαλυνόντων ἢ καὶ τὰ μεγάλα σμικρυνόντων τῇ
 πανδότηφι ῥητορικῇ, ἀλλὰ φιλαλήθως τὰ ἐμφανῆ καὶ ἐπὶ τοῖς γε-

in re proposita dictu dignum a nobis censetur, id scriptiōni nostrae prae-
 nemus, rebus scilicet novis obiectis nullique scriptorum enarratis novam
 quoque utilitatem nobis accedere, cum ea in cognitionem hominum veniant,
 quorum fluxu et popularis strepitus diffuso rumore veritati non recte con-
 sultur. qui itaque res nostras historia prosecuti sunt, alio atque alio incho-
 facto rem inchoarunt: ex his enim nonnulli ab orbe ipso condito, alii a
 praeclaro quopiam sive Persarum sive Graecorum sive Romanorum sive al-
 terius nationis imperio exorsi, ad exitum sibi propositum scriptiōnem pro-
 priam direxerunt. nos etiam nihilominus narrationem nostram prosequemur.
 res quippe actas earumque cursum ab orbe condito multi ac saepe pertra-
 ctarunt. neque hic operae pretium erit disserere quantum illi in rerum ge-
 starum serie, regionum excidiis, urbium seditionibus, bellis commissis, ca-

πολέμων συρρήξεις καὶ ἀνδραποδισμοὺς καὶ νίκας καὶ ἥττας καὶ ὅσα τοιαῦτα συμβαίνει τοῖς καθ' ἡμῶς. πολυσχιδῶν γὰρ τουτωνὶ τελούντων καὶ μηδὲ πυρ' αὐτῶν ἴσως τῶν ἐνεργούντων γινωσκομένων, σχολῇ γ' ἂν τοῖς ἐξιστοροῦσι τοῦ ἀλήθους παντά-
 5 πωσι γενήσεται ἢ ἐπίτενξίς. ἐκ τοῦ μᾶλλον δὲ καὶ ὅσα τῇ κοινῇ φήμῃ γνωρίζεται, ταῦτα τὸν ἐξιστοροῦντα παραλήψεσθαι δεόν, εἰ μὴ ἀδικεῖν οὗτος ἐθελήσειε τὴν ἀλήθειαν ὥς οἱ τοὺς ὀβολοὺς κερματίοις ἐλλυμαινόμενοι ἢ καὶ παραχαράττειν βουλόμενοι. οὔτε C
 γοῦν πρὸς χάριν οὔτε πρὸς φθόνον, ἀλλ' οὐδὲ πρὸς μῖσος ἢ καὶ
 10 πρὸς εὐνοίαν συγγράφειν χρεῶν ἔστι τὸν συγγράφοντα, ἀλλ' ἰστορίας μόνον χάριν καὶ τοῦ μὴ λήθης βυθῷ, ἣν ὁ χρόνος οἶδε γεν-
 νῶν, παραδοθῆναι τὰ ὑπὸ τινων γεγενημένα, εἴτ' ἀγαθὰ εἴτε φαῦλα τυγχάνουσιν. ἀρχὴ δὲ ἡμῖν γενέσθω ἡ τῆς Κωνσταντινου-
 πόλεως ἄλωσις, οὕτω τοι περιφανὴς καὶ γνώριμος ὅσα σύμπασιν
 15 ὥς μηδὲ ἔν εἶναι τῶν ἐθνῶν ὃ μὴ ταύτην ἐγνώρισεν.

τοῖς εἰπεῖν ἡμῶν πεπραγμένα, ἐξ ὧν ἄλλα μὲν ἀπὸ τῶν ἀκριβῶς εἰδῶτων ἤκουσαμεν καὶ πεπληροφορήμεθα, ἄλλα δὲ καὶ ἀπὸ σημειωμάτων τῶν σπουδαιωτέρων, ἄλλα δὲ καὶ εἰδομεν καὶ ἐνωτισθη-
 μεν, νέα εἰπεῖν καὶ πρόσφατα, ἐν οἷς ἀλήθεια γυμνῶς ἀναγράφεται, ὥς ἐπὶ στήλης ὁ ἀνδραποδισμὸς καὶ τὰ βασιλικὰ ἀπεικονίσματα τῆς
 μνήμης χάριν ἐπὶ στηλῶν ἢ ζωγραφουμένα ἢ πλαττόμενα ἢ ἐγγλυ-
 φόμενα, ἀνά τε τοὺς πολυανδρείους τόπους καὶ φόρους καὶ συνε-
 λεύσεις τετεχνουργημένα ἀνεστηλωμένα τε καὶ ἰσχυρῶς ἐνιδρυμένα.
 ἀρχὴ δὲ ἡμῖν γενέσθω τοῦ παρόντος συγγράμματος τῆς ἱστορίας
 ἄλωσις Λατίνων ἡ τῆς πασῶν μὲν πόλεων εὐτυχεστάτης, προκαθη-
 μένης καὶ βασιλίδος, τῆς Κωνσταντινου, τοῦ Βύζαντος ποτὲ, νῦν
 δὲ δυστυχεστάτης, ὥς ἐμφυλίοις κακοῖς ἐντυχούσης καὶ πράγμασι
 γειτονικοῖς καθὰ εἰπεῖν κυκλομερῶς καὶ ἀπανταχόθεν πολιορκηθεί-
 σης, ἵνα τὴν ταύτης κάραν εἴπω τὴν κομόεσσαν καὶ χαρίτων συρμά-
 δας τὰς παντοίας κλινούσας, καὶ διαμεριούσας τὸν ταύτης πλουτι-
 σμόν. ἦν δὲ (δὴ?) ἄλωσιν δυνήσασαν ταραχαῖς πολέμοις ἀν-
 δροτασίαις αἰχμαλωσίαις, καὶ ἐνωτισθεῖσαν ἀπανταχοῦ ἐθνέσιν
 ἅπασιν καὶ σύμπασιν φάναι, φήμη, ὥς θεὰ τις καθ' Ὀμηρον καὶ
 αὐτὴ, καὶ τὰ πρὸς ἀλλήλους ἐρωτήματα τὰ συνήθη ἀνθρώπων καὶ
 διηγήματα ἐπόησε γνώριμον καὶ διάδηλον.

pūnitibus, victoriis, cladibus et huiusmodi generis aliis asserendis inter se dissentiant: cum enim varia sint ac multiplicia, adeo ut neque victoriis ipsis, ut ipse suspicor, innotescant, qui id fieri potest ut incorruptam fidem nudamque veritatem ab historicis expectemus? immo scriptori quae fama plurimorum celebrantur assumenda sunt, ni veritatem, quemadmodum qui obolos frustulis depravant aut adulterant, contaminare velit. non itaque gratia aut invidentia, non amore aut odio, sed cognitionis tantum causa, ut ne quae a nonnullis gesta sunt, sive illa prava sive bona, memoria hominum dilapsa oblivione, quae tempore irreperit, obruantur, scribenda historia est. narrationis nobis principium sit Cpolis expugnatio, urbis sane conspicuae omnibusque notae, et cuius nomen in humano genere nemo est qui non teneat.

2. Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ ἀδελφοῦ τελοῦντος τοῦ προβασιλευκότος Ἰσαακίου, Ἀγγέλων καὶ ἀμφοῖν ὀνομαζομένων, τὰ
 D τε τῶν Ῥωμαίων τότε διυθύνοντος σκήπτρα, οἱ ἐξ Ἰταλίας κατὰ
 τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐξοστράτευσαν. ἡ δὲ αἰτία τοιαύτη. κατέβαλε μὲν τῆς ἀρχῆς τὸν ἀδελφὸν Ἰσαάκιον ὁ προειρημένος Ἀλέξιος καὶ οἱ τὰς ὕψεις ἐπήρωσε, καὶ ἦν τὸ ἀπὸ τοῦδε τῆς τῶν Ῥωμαίων κρατήσας ἀρχῆς· ὑπῆρχε δὲ τῷ Ἰσαακίῳ υἱὸς ἐκ τῆς προτέρας αὐτοῦ γυναικὸς γεννηθεὶς, τὸν μίτρακα ἤδη ἀμείβων, ὃς δυσανασχέτησας τῇ τοῦ πατρὸς παροινίᾳ τὴν φυχὴν τε μηχανησάμενος ἐπὶ τὴν Ῥώμην χωρεῖ καὶ τῷ ταύτης ἀρχιερεῖ ἑαυτὸν 10 προσορῶντι, λιπαρῶς τε τούτῳ προσκείμενος τὴν πατρικὴν ἐκδοκῆσιν ἐπεζήτηι. ἐπεὶ δὲ τῷ τότε τύχοι πλήθη πολλὰ εἰς ἕν συναχθῆναι τῶν Ἰταλῶν, οἱ μὲν ἐξ αὐτῆς Ἰταλίας οἱ δὲ ἐκ τῆς τῶν
 P 3 Φράγκων ἀρχῆς, ἐκ δ' Ἑνετῶν ἔτεροι καὶ ἐξ ἄλλων ἄλλοι, καὶ ἡ πρῶφαις εἰς ἐλευθερίαν τῆς Ἱερουσαλὴμ ἀπελθεῖν, ὅπου ὁ πατριακὸς τυγχάνει τύφος, ἦν δὲ ὁ τούτους συναθροίσας ὁ ἀρχιερατικῶς τῆς πρεσβυτέρας προϊστάμενος Ῥώμης, ὃν, ὡς προειρήκει, ὑπὲρ τῆς πατρικῆς ἀρχῆς ὁ τοῦ Ἰσαακίου ἐξελιπάρει υἱός, ταῖς παρακλήσεσι τοῦ παιδὸς δυσωπηθεὶς ὁ πάπας, μάλιστα δὲ ταῖς ὑποσχέσεσιν (ἐτύγχανον γὰρ ἄνδρα), παραδίδωσι τὸν παῖδα τοῖς 20 ἡγεμόσι τῶν στρατευμάτων, ὡς ἂν αὐτὸν τῆς προκειμένης ἐκτύ-

1 τοῦ Κομνηνοῦ — τὰ τε] τοῦ Ἀγγέλου τὰ D 5 ὁ προειρημένος Ἀλέξιος om D 6 καὶ ἦν — ἀρχῆς om D 7 ἐκ — ἀμείβων om D 10 περι vulgo 11 προσορῶντι, πατρικὴν ἐκδοκῆσιν ἐπεζητῶν, omissis reliquis, D 13 τῶν Ἰταλῶν om D, εἰς Ἰταλίαν interpreas 14 ἔτεροι add D 16 συναθροίσας — 19 μάλιστα] ἀθροίσας ὁ πάπας, ὃς ταῖς παρακλήσεσι τοῦ παιδὸς καταδυσωπηθεὶς, μᾶλλον D.

2. Alexio Comneno, Isaacii, qui ante imperium rexerat, fratre, (utique Angelo nomen fuit) Romani imperii sceptrum tenente, Itali Copolim ducto agmine invaserunt. expeditionis causa haec fuit. Alexius Isaacium fratrem imperio spoliatum obcaecat, indeque Romanorum dominatum occupat: sed Isaacii filius e priore illi uxore susceptus, tum primum e pueris excedens, facinus patrum in parentem aegre ferens, fugam meditatus Romam appellit, et ad pedes pontificis provolutus impenseque exorans acris ad ulciscendas paternas iniurias incumberebat. sors tunc tulerat ut complures in Italiam, non ex Italia modo sed ex ditione Gallica, alique ex aliis locis (nec deerant Veneti) in unum convenirent, eo nomine ut Hierusalem, ubi dominum erat sepulcrum, suo accessu in libertatem vindicarent. eos in eundem locum coëgerat, qui tunc tanquam summus sacerdos seniori Romae praeerat; quem, uti dixeram, pro paterno imperio recuperando Isaacii filius supplici oratione exorabat. adolescentis precibus, imo promissorum (neque enim exigua pollicitus fuerat) expectatione motus copiarum ducibus iuvenem committit, ut

σαντες τῷ πατρικῷ ἐγκαταστήσαιεν θρόνῳ, ἀναλώματά τε παρ' αὐτοῦ λάβοιεν ὅποσα ἂν καὶ δὸν ἀναλώσαιεν καὶ ὅποσα περὶ τὴν Κωνσταντίνου βραδύναντες. ἀνήχθησαν οὖν οὗτοι τριήρεις τε καὶ ναυσὶ κοίλαις. ἐπεὶ δὲ τῇ Κωνσταντίνου προσώκειλαν εὐ- 5 τυχῶς ἐν πνεύμασι φοροῖς πεποιημένοι τὴν ἄνοδον, γνωρίζουσι Β τοῖς ἐκεῖ τὸν παῖδα, τὴν ἀδικίαν, τὰ διὰ ταῦτα τοῦ Ῥώμης ἐν- τάλματα. μέχρι μὲν οὖν τινὸς λόγοι τε ἐξ ἀμφοτέρων ἐγγόνει- σαν τῶν μερῶν καὶ μάχαι κατὰ χερσὸν ἰσχυραὶ, ξυμβάσεις τε ἐκ 10 πρὸςβειῶν οὐδ' ὅλως συνέβαινον. ἐπεὶ δὲ ὁ βασιλεὺς Ἀλέξιος τοῖς 10 τοιοῦτοις ἀπώκνησε πράγμασι, μάλιστα δέ γε ἀπείρηκε τοῖς ἐντὸς εἰς σύγχρῳσιν ἀποβλέπουσι καὶ νοσοῦσι τὸ ἄστατον, τὰ πάντα χαί- ρειν εἰσας φυγῇ ἐχρήσατο ἐκὼν ἀέκοντί γε θυμῷ, τοῦτο δὲ 15 προσεπικῶν, ὡς οἱ ἀκηκοότες ἔφασκον, τὸ “Δαβὶδ φυγὼν ἰσώθη,” 15 προσεπαγόμενός τε καὶ τὴν γυναῖκα καὶ χρήματα τοῦ βασιλικῷ C 15 ταμιεῖον ἱκανά. (3) ἐπεὶ γοῦν οὗτος ἐξῆι τῆς Κωνσταντίνου, 16 πρὸςβέουσι πρὸς τοὺς Ἰταλοὺς οἱ οἰκήτορες, ὡς ἂν ὁ τοῦ Ἰσαα- κίου Ἀλέξιος, δι' ὃν, ὡς ἐδόκει, τὸ μάχιμον ἦν, ἐντὸς εἰσαχθεῖη 17 καὶ βασιλεὺς ἀναγορευθεῖη. εἰσάγεται γοῦν εἰς τὴν πόλιν ὁ παῖς 18 ἐπὶ ταῖς προτέραις συνθήκαις, αἷς ὑπέσχετο τοῖς ἀναβιβάσασιν 20 αὐτὸν Ἰταλοῖς, καὶ βασιλεὺς παρὰ παντὸς ἀναγορεύεται τοῦ λαοῦ.

1 καταστήσαιεν D 4 τε om D εὐτυχῶς — ἄνοδον
 post κοίλαις ponit A, πεποιημένοι τὴν ἄνοδον om D 6 ἐκεῖσε D
 7 ἐξ ἀμφοτέρων post μάχαι, omisiss τῶν μερῶν et κατὰ — συνέ-
 βαινον, D 10 γε om D 12 ἐκὼν — θυμῷ om D δὴ
 et 13 ὡς — τὸ et 14 προσεπαγόμενός — Κωνσταντίνου om D
 16 Ἰσαακίου υἱὸς Ἀλέξιος D 17 δι' — ἦν om D 18 ὁ παῖς
 et 19 προτέραις om D.

eum de via decedentes paterno solio restituerent, sumptus sive in itinere sive apud Byzantios mora impensos ab ipso susciperent. triremibus itaque et navibus consensis, secundissime rapacibus ventis acti Cpolim perveniunt: ibi manifestant adolescentem, patrata scelera, unde enata iussa pontificis ante oculos omnium proponunt. congressi sunt per breve tempus; colloquia inter ambas partes processerunt; praeliis nec contemnendis ad urbem decernunt. sed legationibus irritis gravius dissident. his imperator Alexius animum despondens, quin imo tractationibus civium confusis illis quidem ac lubricis diffidens, contemptis neglectisque omnibus fugam arripuit, sponte quidem, sed illubenti animo, cum illud enuntiasset, ut auriti testes referunt, “David fuga salutem sibi peperit”, una secum et uxore et ingenti pecuniarum vi ex imperatorio aerario avecta. (3) eo itaque Cpoli egresso legationem cives ad Italos mittunt, ut Isaacii filius Alexius, cuius causa, ut videbatur, ad arma profectum erat, invectus im- perator acclamaretur. quare adolescens, quibus se devinxerat dedu- centibus Italis, condicionibus introducit, et uno omnium ore imperator

ἦσαν οὖν τὸ ἀπὸ τοῦδε οἱ τε πολῖται οἱ τε Ἱταλοὶ τῷ δοκῆν εἰρηνεύοντες, τῶν μὲν Ἱταλῶν ἀπαιτούντων τὰς ὑποσχέσεις καὶ τὰ ἀναλώματα, τῶν δὲ οἰκητόρων τῆς πόλεως ὑπὲρ ἀριθμὸν ἡγουμένων τὸ χρήμα, καὶ δισχυριζομένων ὥς οὐκ ἂν ἔχοιν τοσαῦτα τοῖς Ἱταλοῖς ἐπιδόσθαι. συνέβη δὲ τῷ τότε καὶ γογγυσμῶν ἐν τῇ πόλει τούτου χάριν γενέσθαι· ὁ γὰρ πατὴρ Ἀλεξίου ὁ Ἀγγέλος Ἰσαάκιος (ἔτι γὰρ περιτὴν τῷ βίῳ, καὶ ἀπῆρε μετὰ μικρόν) μήπω ἀλούσης τῆς Κωνσταντίνου γνώμην δέδωκεν ὥς τῶν ἱερῶν κειμηλίων συνάθροισιν γιγνέσθαι τὰ πρῶτα, ἐκεῖθεν τε ἄρξασθαι τοῦ πρὸς τοὺς Ἱταλοὺς χρέους, τὸ δὲ ἑλλεῖπον ἐκ τῶν βασιλικῶν ταμειῶν δοθῆναι καὶ τῶν οἰκητόρων τῆς πόλεως. ἐν τῷ μεταξὺ δὲ τῆς ἀμφισβητήσεως οὔσης καὶ ἐξ ἐκατέρων τῶν μερῶν ἀφικνουμένων τῶν πρέσβειν, φρονέεται ὁ παῖς τοῦ Ἰσαακίου Ἀλεξίου παρ' Ἀλεξίου τοῦ Δούκα, δὴ πρωτοβεσιτάριον οὗτος τετίμην, οἱ δὲ τῆς πόλεως εἰς τι τῶν αὐτοῦ ἐπιμεμφόμενοι Μούρτζουφλος ἐκάλουν. ἀνηγορεύθη γοῦν παρὰ τῶν πολιτῶν ὁ ῥήθεις Ἀλέξιος Μούρτζουφλος βασιλεύς. τοῦ τοιοῦτου γοῦν χάριν ἐπὶ πλὴν μαρνέτες οἱ Ἱταλοὶ ἄσπονδον τὴν ἔχθραν κατὰ τῶν Κωνσταντινουπολιτῶν ἐποίησαν. συνέβη δὲ καὶ ἕτερόν τι γενέσθαι τοῖς πολιταῖς βούλευμα ἐπαινον ἄξιον. τοὺς γὰρ Λατίνους, οὓς οἰκίσθαι εἶχεν ἡ Κωνσταντίνου, οἱ προύχοντες καὶ τῶν ἐν τέλει συνεβούλευσαντο ἀποπέμψαι τῆς πόλεως, ὥς μὴ ἐπιβούλους αὐτοὺς

1 ἦσαν — εἰρηνεύοντες om D 2 τὰς ὑποσχέσεις ἀπαιτούντων D 3 an ὑπεράριθμον? 6 τούτου χάριν post καὶ D
7 ἔτι — μικρόν om D 10 τοὺς om D 12 πρέσβειν ἀφικνουμένων D 16 οὖν D 17 τοῦ τοιοῦτου] τούτου D
19 πεποιήμασι D 21 Κωνσταντινούπολις D.

salutatur. erant interim cives cum Italis imagine tantum pacis et amicitiae specie concordēs, cum Itali promissa impensasque acris reposcerent, cives earum summam subducta ratione immanem esse existimarent, minimeque se eam persolvere posse contenderent. interea novae turbae Byzantii concitae sunt. pater enim Alexii Angelus Isaacius, licet ex urbe decinasset, adhuc in vivis, paululum antequam Byzantium caperetur, sententiam tulerat ut ex donariis sacris in unum collectis divenditiisque Italis debitum primum reponeretur; si quod deesset, ex aerario, civiumque facultatibus persolveretur. dum inter se dissident et hinc illincque legati mittuntur, filius Isaacii Alexius ab Alexio Duca, ab hoc eodem Isaacii filio protovestiarii dignitate insignito, et a civibus, nescio quid illi vitio vertentibus, Murtzuphlo dicto, obtruncatur. Murtzuphlos postea imperator non dissensiente populo eligitur. hinc magis ac magis Itali in furorem acti graves ac sempiternas inimicitias in Byzantinos susceperunt. per idem tempus laudabili consilio a civibus deliberatum est: nam qui praeerant et dignitatibus praeefigebant, decrevere ut Latini, qui Cpoli veluti accolae sedem posterant, arte

ἰπὸς ἔχοιεν. οἱ δὲ αὐτόμολοι πρὸς τοὺς πολεμίους χωροῦσι χιλι-
στῆς πολλάι, ὄρκοις ἀρρήκτοις τὸ πρῶτον τοὺς πολίτας πληροφο- B
ροῦντες μὴ ἂν ποτε μελετῆσαι κατ' αὐτῶν προδοσίαν, συναποθα-
νεῖν δὲ εἰ συμβαίῃ αὐτοῖς ὡς ἰθαγενεῖς καὶ αὐτόχθονας. καίτοι
5 καὶ γυναικᾶς τε καὶ παῖδια διδόντες ἐν ἀσφαλεστέροις ταῦτα τό-
ποις ἀπαγαγεῖν οὐκ ἔπεισαν. ἔξελθόντες δὲ πολλὰ τοῖς ἐναντίοις
συνήραντο ὅτε πληθὺς πολὺ ὄντες καὶ εἰδήμονες τῶν πραγμάτων.

4. Τεσσαράκοντα γοῦν παρήλθον ἡμέραι, καὶ ἑάλω παρὰ
τούτων ἡ Κωνσταντίνου, ἔτους μὲν ὄντος ἀπὸ γενέσεως κόσμου
10 591^α, ἱβ' τοῦ Ἀπριλίου ἄγοντος· τῷ γὰρ ι' ἔτει Μαίου ὄντος
τῇ πόλει προσώρμησαν, ἐν ἑνδεκα δὲ μηνὶ συνέβη γενέσθαι τὴν
πόρθησιν. καὶ ἡ μεγίστη καὶ περιφανεστάτη πόλις ἑάλω, ἐνός,
ὡς φασιν, ἣ καὶ δύο ἐπιπηδησάντων πρῶτον τῷ τείχει ἀπὸ κλί-
μακος εἰς ἱστὸν κειμένης μεγίστης κοίλης νῆός. ὅσα μὲν οὖν συν- C
15 ἴβη τῇ πόλει, μακροτέρων ἂν εἴη ταῦτα λόγων καὶ οὐ πρὸς τὴν
παρούσαν ὑπόθεσιν· πάντως δὲ νοεῖν ἔξιστι πᾶσιν ὅποσα ταῖς
αἰχμαλωτιζομέναις πόλεσιν ἐπιπέπτωκε πάθη, φόνοι ἀνδρῶν, γυ-
ναικῶν ἀνδραποδισμοί, σκυλεύσεις, οἰκιῶν κατασκάψεις, τᾶλλά
τε πάντα ὅποσα μυχαῖρας ἔργων κατέστηκεν. ἐπεὶ γοῦν ἐγκρατεῖς
20 γέγονασι τῆς πόλεως οἱ Ἴταλοί, ὡς ἔξ ὑπερδεξίων ὁρμώμενοι τὴν

1 οἱ — τὸ] καὶ τὸ D 2 πληροφοροῦντας D 4 συμβῆ D
5 τε om D διδόντες et ταῦτα om D 8 παρήλθον
γοῦν D 9 Κωνσταντινούπολις D ἔτους — 591^α
om D 10 ἄγοντος τοῦ Ἀπριλίου D 12 καὶ περιφαν-
εστάτη om D 13 πρῶτον add D 15 ταῦτα om D 20 τῆς
πόλεως γεγόνασιν D post Ἴταλοί D διὰ τὰς ἀμαρτίας, ὡς
ἦσαν οἱ ἄγιοι τρεῖς καὶ δέκα ποτε καὶ συνάδει καὶ πᾶσα ἡ θεία γραφή,

pellerentur, ne Byzantini internis insidiis appeterent. illorum multa mi-
lia in hostes transfugiunt, licet prius fidem suam solemniter iureiurando obliga-
rent nunquam se in cives prodicionem medituros, commorituros potius, si
opus fuerit, veluti domesticos et indigenas: imo cum uxores ac filios trade-
rent, ut securioribus locis custodirentur, non suaserunt. hi urbe egressi,
multi nimium rerumque periti, re et opera et consilio quam plurimum hostes
iuverunt.

4. Post quadraginta itaque dies exactos Cpolis ab istis expugnatur
anno ab orbe condito 6711, duodecimo mensis Aprilis. decimo namque
anno mense Maio ad urbem applicant, et mense undecimo diripiunt. sicque
maxima urbium ac celeberrima capta est, uno aut altero, ut rumor incre-
buit, e scala malo navis maximae adnexa in muros insilientibus. quae vero
mala urbs subiit, prolixiorum poscunt orationem longeque sunt ab hoc argu-
mento. ad ea porro quisque animum defixerit, quae in excidio ac direptione
urbium accidunt, caedes hominum. mulierum captivitates, praedas, domo-
rum effossiones, cetera omnia, quibus gladii scelere ac facinore in hostes
desaeviunt. Itali devicta urbe, veluti e loco superiori impetu facto, occi-

τε δυσμὴν πᾶσαν κατέδραμον, ἀλλὰ δὴ καὶ τῆς ἑφῆς μέρος οὐκ ἔλαττον. πρῶτα μὲν οὖν χειροῦνται τὰ τῆς δυσμῆς, πάντων ὑποφευγόντων αὐτοὺς ὡς ὑπὸ τινος θεηλάτου ἐλαυνομένων πληγῆς.

5. Ὁ μὲν οὖν βασιλεὺς Ἀλέξιος ὁ Ἄγγελος, ὃν ἀποδρά-
 D ναι ὁ λόγος εἰρήκει τῆς Κωνσταντίνου, ἐπὶ τὴν Φιλιππούπολιν
 ἀφικόμενος καὶ μὴ πρὸς τῶν οἰκητόρων δεχθεὶς ἐπὶ τὴν Μοσ-
 νούπολιν ἀφικνεῖται, ἀκεῖσε τὰς διατριβὰς ἐποιεῖτο. Ἀλέξιος
 δὲ ὁ Δούκας, ὃς τὸν υἱὸν τοῦ Ἰσαακίου ἀπέκτεινε, βουλόμενος
 ἐκ κήδους αὐτῷ προσαρμόσασθαι ἅμα τε τὸν τοῦ Ἰσαακίου υἱὸν 10
 πεφόνευσεν καὶ ἅμα τὴν τοῦ βασιλέως Ἀλεξίου θυγατέρα Εὐδοκίαν
 προσηγάγετο εἰς γυναῖκα, ὅσπασιν οὖσαν τῶν θυγατέρων ἔκειτο.
 τρεῖς γὰρ ὑπῆρχον αὐτῷ, καὶ ἡ μὲν πρώτη Εἰρήνη κατωνομάζετο,
 ἦν καὶ ἀνδρὶ συνῆλθεν Ἀλεξίῳ τῷ Παλαιολόγῳ, ὃν καὶ δεσπότην
 P 5 τετιμῆκεν· ἀλλὰ προήγετο οὗτος τῆς Κωνσταντίνου ἀλώσεως. 15
 ἡ δὲ δευτέρα ἐκαλεῖτο Ἄννα, εἰς ἣν Θεόδωρον τὸν Λάσκαριν ἐπι-
 γάμβρευσεν. ἡ δὲ τρίτη Εὐδοκία κατωνομάζετο, ἦν πρὸ καιροῦ
 ὁ πατὴρ αὐτῆς τῷ κράλῃ Σερβίας συνῆλθεν. ἐπὶ τινι δὲ πύθῃ,
 ὡς ἔρασκον, ταύτην οὗτος φωράσας ἐπὶ τὸν πατέρα πάλιν ἐκπέ-
 πει, καὶ ἔμενεν οὕτως. ταύτην εἰλήφει ὁ εἰρημένος Δούκας Ἀλέ- 20
 ξιος, τὴν οἰκίαν καταλιπὼν γαμετήν. ὡς γοῦν παρὰ τῶν Ἰτα-
 λῶν ἰάλω ἡ Κωνσταντίνου, ἀπέδρα καὶ οὗτος ἐκεῖθεν, ἐπιφερό-
 μενος καὶ τὴν σύζυγον Εὐδοκίαν. μαθὼν δὲ ὡς ἐν Μοσυνουπόλει

3 ὡς om D	6 Κωνσταντινουπόλεως D	6 et 7 περί vulgo
8 τὰς om D	12 εἰς γυναῖκα προσηγάγετο D	15 ἀλώ-
σεως] πόλεως D	17 κατωνομάζετο om D	19 ταύτην ante
ὡς D	οὗτος om D	20 ἔμενεν] ἦν D
ξιος] ὁ Μούρτζουφλος D	22 Κωνσταντινούπολις D.	21 Ἀλέ-

dentis oram omnem et orientis partem non minimam excurrere. primum occidentis partes, fugientibus omnibus tanquam ira caelitum invectum malum eos abigeret, in deditionem subigunt.

5. Imperator Alexius Angelus, quem antea Cpoli declinasse commemoraveram, Philippopolim veniens nec ab accolis exceptus Mosynopolim confugit, ubi moras trahebat. at Ducas Alexius, qui filium Isaacii peremerat, illius affinitatem ambiens, statim atque Alexium iugulavit, imperatoris Alexii filiam Eudociam, filiarum illius postremam, sibi in matrimonio iunxit. tres etenim filias susceperat, quarum prima Irene Palaeologo, qui despotis dignitate honestatus ante direptionem urbis vitam finierat, collocatur; secunda Anna Theodoro Lascari desponsa; Eudociam tertiam improberem adhuc nec maturam viro crali Serviae nuptam dederat, quam ille, ut aiebat, nescio in quo deprehensam patri remisit, cum quo aetatem degobat. eam Ducas Alexius, exclusa propria, uxorem duxit. sed potius Italis Byzantio inde secum inter alia uxorem deferens, excessit, certiorque factus Mosynu-

τὰς διατριβὰς ποιεῖται ὁ πενθερὸς αὐτοῦ βασιλεὺς Ἀλέξιος, θαρ-
 ρούντως πρὸς αὐτὸν ἀπῆι. ὁ δὲ τοῦτον πολλῶν τε ἄλλων χάριν
 καὶ οὐδὲν ἦτιον τῆς θυγατρὸς ἐμυσάττετο. κηδεστείας οὖν ὑπο- B
 δὺς προσωπεῖον ὑποδέχεται τὸν Ἀλέξιον, λουτρὸν τε εὐτρεπίσας
 5 ὅμα τῇ θυγατρὶ λουθῆναι τοῦτον προστέταχεν. ἐντὸς οὖν τοῦ
 λουτῆρος γενομένου τοῦ Ἀλέξιου ἐπεισπίπτουσιν ἀθρόως αὐτῷ οἱ
 τοῦ βασιλέως Ἀλέξιου ὑπηρέται, κακέϊσε τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ
 ἐξορύττουσιν. ἔφασκον δὲ οἱ ξυντυχόντες ὡς ἡ θυγάτηρ ἐσιῶσα
 παρὰ τὴν θύραν τοῦ λουτροῦ τὸν πατέρα ὕβρεισιν ἔπλυνε, κακέϊ-
 10 νος ταύτην τῆς ἀναιδείας καὶ τῆς ἀσελγοῦς ἀγαπήσειws ἰλοιδόρει.
 τυφλὸς οὖν γεγονὼς ὁ δηλωθεὶς Δούκας Ἀλέξιος περὶ τὰ τῆς Μο-
 σνουπόλεως ἐπλανᾷτο μέρη, ἀλήτης διερχόμενος τὰ ἐκεῖσε. ὁ
 δὲ βασιλεὺς Ἀλέξιος ἀπάρας ἐκεῖθεν ἐπὶ τὰ μέρη τῆς Θεσσαλονί- C
 κης ἐχώρει. ἐπεὶ δὲ ἐξώρμησαν τῆς Κωνσταντίνου οἱ Ἰταλοὶ καὶ
 15 ἀπῆλθον περὶ τὴν Μοσυνούπολιν, εὐρόντες ἐκεῖσε τὸν Μούρτζου-
 φλον εἰς τὴν Κωνσταντίνου ἀπήγαγον, τοῦ δὲ δηλωθέντος αὐτοῦ
 μύσματος ἀμυνόμενοι, ὅπερ εἰς τὸν νῆδον Ἰσαακίου τοῦ βασιλέως
 εἰργάσατο, κρημνῶδει θανάτῳ τοῦτον καταδικάζουσιν· εἰς γὰρ
 τὸν μέγιστον ἀνέξαντες κλονα, οὗ Ταῦρος ἡ κλῆσις, κάτω βάλ-
 20 λουσι. καὶ τοιοῦτον μὲν τὸ τέλος αὐτοῦ, ὁ δὲ βασιλεὺς Ἀλέξιος
 εἰς τὴν Θεσσαλονικὴν ἀφίκετο.

4 καὶ λουτρὸν εὐτρ. D 5 γενομένου τοῦ λουτῆρος οἱ τοῦ βα-
 σιλέως Ἀλέξιου ἐπεισπίπτουσιν αὐτῷ ὑπηρέται D 7 αὐτοῦ
 add D 11 δηλωθεὶς om D 13 περὶ vulgo 16 Κων-
 σταντινούπολιν D δηλωθέντος αὐτοῦ om D 17 ὁ εἰς
 τὸν Ἰσαακίου πεποίηκεν νῆδον D 18 κρημν. — ἀφίκετο] ἐκ
 Ταύρου κρημνίζουσι τοῦ κλονος D.

poli imperatorem Alexium socerum immorari alacri ad eum animo festinat;
 qui multis aliis titulis, sed filiae potissimum causa ab eodem abhorrebat:
 affinis nihilominus personam induens Alexium excipit, praeparatoque lavacro
 ut una cum filia lavaret iussit, balneumque ingressum Alexium imperatoris
 Alexii administri impetu facto invadunt et lominibus spoliunt. traditum est
 ab oculatis testibus filiam ad balnei fores stantem patrem iniuriis laceessere,
 contra eam a patre pro impudico atque flagitioso amore proscindi. obcae-
 catus itaque Ducas Alexius apud Mosynupolim et loca vicina palans vagus-
 que oberrabat; et imperator Alexius inde deflectens Thessalonicam conten-
 dit. Itali vero Cpoli excedentes, circaque Mosynupolim immorantes, com-
 pertum Alexium Murtzuphium Cpolim avexere, scelusque quod in impera-
 toris Issacii filium ediderat ulciscenses auctores fuere ut praeceps adigere-
 tur: namque in columnam maximam, cui Tauro nomen est, sublatum egere
 praecipitem. et hic finis vitae illius fuit. sed imperator Alexius Thessalo-
 nicam venit.

6. Τῆς οὖν πόλεως κυριεύσαντες οἱ Ἴταλοι ἄδειαν δεδώ-
 κασι τοῖς ταύτης οἰκήτορσι τοὺς θέλοντας μένειν τε καὶ ὑπὸ χεῖρα
 εἶναι αὐτῶν, τοὺς δὲ μὴ ἀκωλύτως ἀπέρχεσθαι ὅπῃ ἂν βούλοιντο.
 D ἐξήρχοντο τοίνυν οἱ μὲν φανερώς οἱ δὲ καὶ κρύφα, ὅσοι τῶν πε-
 ριφανιστέρων ἐτύγχανον. ὁ μὲν οὖν Λάσκαρις Θεόδωρος προεξ-5
 ελθεῖν πέφθακεν ἅμα τῇ γαμετῇ Ἄννῃ, ὃν γαμβρὸν ὁ λόγος φθά-
 σας ἐδήλωσε τοῦ βασιλέως Ἀλεξίου τελεῖν, καὶ δεσπότην ἐπ' ἐκεί-
 νου τετιμημένον. ἀπελθὼν οὖν οὗτος μετὰ τῆς σφετέρως γυναι-
 κὸς καὶ τῶν τέκνων (ὑπῆρχον γὰρ αὐτῷ θυγάτρια τρία, ὧν ἡ
 μὲν πρώτη Εἰρήνη ἡ δὲ δευτέρα Μαρία ἡ δὲ τρίτη Εὐδοκία κατ-10
 ωνομάζοντο) καὶ ἐπὶ τὴν Νίκαιαν πόλιν γενόμενος παρεκάλει
 τοὺς Νικαεῖς ἕσω τοῦτον τῆς πόλεως δέξασθαι καὶ ὡς κυρίως
 προσανέχθην αὐτῷ. οἱ δὲ οὐκ ἐδέχοντο. λιπαρώς γοῦν ὁ Λά-
 σκαρις τοῖς τοῖς προσκεείμενος, καὶ κἂν τὴν γυναῖκα μόνην δέξα-
 σθαι ἐκδυσωπῶν, μόλις ἐς τοῦτο πειθηνίους ἐγνώρισεν. ἀφίς 15
 P 6 οὖν τὴν γυναῖκα οὗτοι κατὰ Νίκαιαν διήρχετο τὰ περίξ Προῦσαι
 τε καὶ τὰ περὶ αὐτήν, ὅπως τε ὑπὸ χεῖρα ταῦτα ποιήσαιο καὶ ὡς
 βασιλεὺς ἀντὶ τοῦ πενθηροῦ Ἀλεξίου τούτων κατάρξειεν. οὗ δὲ
 καὶ τετύχηκε· καὶ γὰρ ἐν τῷ μεταξὺ καὶ ἐπὶ τὸν Περσάρχη ἡφι-
 κέτο συνήθη τούτῳ τελοῦντα, καὶ συμμαχίαν προσέειλε, καὶ 20
 τὰ πρὸς σκοπὸν διεπράξατο. δύο γοῦν παραδραμόντων ἐνιαντίων,

1 Μοσνονουπόλεως D 3 μὴ add D 8 πον D 5 μὲν
 οὖν] δὲ D ἅμα τῇ γαμετῇ Ἄννῃ προεξελεθεῖν πέφθακεν τῆς
 Κωνσταντίνου, δεσπότης ἐπ' ἐκείνου τετιμημένος D 8 ἀπεί-
 ϑων τοίνυν μετὰ καὶ τῶν θυγατρῶν Εἰρήνης Μαρίας καὶ Εὐδο-
 κίας εἰς Νίκαιαν παρεκάλει τοὺς Νικαεῖς ἕσω τῆς πόλεως δέξασθαι
 τοῦτον. οἱ δὲ οὐκ ἐδέχοντο. ὁ δὲ καὶ κἂν τὴν γυναῖκα δέξασθαι
 δυσωπῶν μόλις ἐπεισεν D 11 περὶ vulgo 16 οὗτοι κατὰ
 Νίκαιαν om D Προῦσάν D 17 ὅπως τε] τε om D
 19 περὶ vulgo.

6. Itali urbe potiti civibus potestatem fecere ut qui vellent manerent
 ac subditi essent, qui nolent, libere quo vellent proficiscerentur; iam-
 que qui ante alios eminebant, hi clam alii palam, sese surripiebant. Theo-
 dorus Lascaris, quem imperatoris Alexii generum fuisse ab eodemque des-
 potam declaratum supra oratio nostra narraverat, una cum uxore Anna et
 filiis (tres namque filiae illi erant, prima Irene, altera Maria, tertia Eu-
 docia) ante direptionem abscedens et circa Nicaeam profectus, Nicaenos
 exorabat ut semet intus reciperent sibi que veluti domino obtemperarent
 cum non proficeret, acrius incumbens, et vel uxorem solum admitteret
 impense deprecans, vix tandem obtinuit. quare Nicaeae uxore relicta circa
 Prusam loca omnia excubabat, eo animo ut illa sibi subiceret et pro so-
 cero Alexio ipse veluti imperator res ageret ac ministraret. nec spes eam
 fefellit: nam interim ad Persarum principem sibi amicitia devinctum profe-
 ctus atque auxiliariis copiis auctus, quae iamdiu animo conceperat, per-

καὶ ὡς δεσπότην παρὰ πάντων φημιζομένου τοῦ Λασκάριος, ἐπεὶ
 συνδρομὴ γέγονε κατὰ Νίκαιαν ἀπὸ τε περιφανῶν ἀνδρῶν καὶ τῶν
 λογύδων τῆς ἐκκλησίας, σκέψις τούτων ἐγένετο ὅπως βασιλεὺς B
 γημισθείη ὁ δεσπότης Θεόδωρος. πατριάρχον δὲ μὴ παρόντος
 5 ἐκέισε, — ὁ γὰρ Καματηρὸς Ἰωάννης, ὃς τὸν πατριαρχικὸν ἐκό-
 σμει θρόνον ἤνικα τῆς Κωνσταντίνου ἐκράτησαν Ἰταλοί, περὶ τὸ
 Διδυμότοιχον ἀπῆρε καὶ ἐκίσε τὰς διατριβὰς ἐπεποίητο, καὶ δια-
 μηρυθεὶς παρὰ τε τοῦ Λασκάριος καὶ τῶν λοιπῶν ἀπηνήματο τὴν
 πρὸς αὐτοὺς ἄφιξιν, ἔγγραφον τὴν παραίτησιν ποιησάμενος. ψη-
 10 γίσσεται γοῦν πατριάρχης Μιχαὴλ ὁ Αὐτωρειανός, λόγιος τυγχά-
 νων καὶ πάσης γραφῆς ἔμπειρος τῆς τε ἡμετέρας καὶ τῆς θύρα-
 ριν, ὃς καὶ τὸν δεσπότην Θεόδωρον τῷ βασιλικῷ διαδήματι ἐται-
 νίωσεν. (7) ἐντεῦθεν βασιλεὺς ὁ Λάσκαρις ἀναγορευθεὶς συν- C
 τονώτερον ἐφάρματο τῶν πραγμάτων, μάχαις δὲ προσέκυρσεν οὐκ
 15 ὀλίγαις καὶ χαλεπαῖς. οἱ τε γὰρ Ἰταλοὶ κατὰ τὴν ἐξίαν τὸν πόρον
 πεποικότες τὰ πλείω ταύτης ὕψ' ἑαυτοὺς ἐποίησαντο· τό τε γὰρ
 ἦσαν θέμα Ὀρικίου καὶ Αἰγαίου καὶ αὐτὸ δὴ τὸ Ἀτραμύτιον τῶν
 Ἰταλῶν ἐγγόνει, Βύρις τε καὶ Ἀῦλωνία Ποιμανηρόν τε καὶ Λεν-
 τινὰ μέχρι τοῦ Λοπαδίου αὐτοῦ δεσπότης ἐγίνωσκον Ἰταλοῦς,
 20 ὡλλὰ γε δὴ καὶ τῆς Βιθυνίας πάντα μέχρι καὶ Νικομηδείας αὐ-
 τῆς. ἐντεῦθεν ἐστενοῦτο πολὺ ὁ βασιλεὺς Θεόδωρος. οὐδὲν δὲ
 ἦπτον καὶ πρὸς τῶν Ῥωμαίων κατεβιάζετο. ἐν γὰρ τῇ συγχύσει

1 φημιζομένου παρὰ πᾶσιν τοῦ Λασκάριος D 2 τε add D
 3 τούτοις D 7 ἐποιεῖτο D 8 παρὰ τοῦ Λασκάριος D
 11 γραφῆς πάσης D τῆς ante θύρ. add D 12 τῷ τῆς βα-
 22 τῶν om D 14 προσέκυρσεν A 20 θινίας D

fecit. duobus itaque annis integris cum omnibus uti despota Lascaris agno-
 sceretur, conventusque ex viris celeberrimis ac ecclesiae primatibus Ni-
 caeam concurrentibus haberetur, illud inter eos agitatum est, qua ratione
 Theodorus ad illa usque tempora despota imperator acclamaretur. patriar-
 cha non aderat: Ioannes quippe Camaterus, qui patriarchale solium Italiae
 Byzantium expugnantibus honestabat. Didymotoechum abierat ibique
 commorabatur: accersitus a Lascari aliisque scripto etiam patriarchatui re-
 nuntians noluit accedere. ideo in eius locum Michael Auctorianus sufficitur,
 vir disertus literarumque non nostrarum solum sed exterarum etiam peritis-
 simus. is despota Theodorum imperatorio diademate coronavit. (7) hinc
 imperator Lascaris renuntiatus impensius ad res gerendas accingitur, bellis-
 que se plurimis iisque ingentibus exercuit. Itali namque in orientem prae-
 tergressi potissimam illius partem debellaverunt, thema siquidem Opsicii et
 Aegaei necnon Atramyttium ipsum Italiae cesserat. Baris item et Aulonia,
 Poemanenum, Lentiana ad Lopadium, et Bithyniae omnia ad Nicomediam
 Itolorum imperium subierunt. quare imperator Theodorus in summas angus-
 tias adductus est. nec minus a Graecis ipsis urgebatur, enimvero in per-

τῆς Κωνσταντίνου ἀλώσεως ἄλλοθεν ἄλλος ἡγεμόνες εἶναι τυχόν-
 τες ἢ καὶ οἱ τῶν ἄλλων προύχοντες ὡς οἰκίαν ἀρχὴν τὴν ὑφ'
 D ἐαυτοὺς ἐποιούντο χώραν, ἣ ἐξ αὐτῶν εἰς τοῦτο δρμήσαντες ἢ
 καὶ παρὰ τῶν οἰκητόρων μετακληθέντες εἰς τὴν τῆς χώρας δεφέν-
 δευσιν. αὐτίκα Θεόδωρός τε, ὃν καὶ Μωροθεόδωρον ἐπεκάλουν,⁵
 ἄρχων ἦν τῆς Φιλαδέλφου πόλεως, ἕτερος δὲ Σάββας τοῦπικλῆν
 τοῦ ἄστειος ἐδέσποζε τοῦ Σαμνῶν μετὰ καὶ τῶν πλησίον τυχα-
 νόντων αὐτῷ. Παφλαγονίας δὲ πάσης ἐγκρατὴς ἦν Δαβίδ, ὠδε-
 γὰς ὢν Ἀλεξίου τοῦ τῆς Τραπεζοῦντος κρατήσαντος, ὃς καὶ μέγας
 ὠνομάζετο Κομνηνός, οἱ τοῦ βασιλέως Ἀνδρονίκου ὑπῆρχον ἔ-
 γονοι, Μανουὴλ τῷ τούτου τεχθέντες υἱῷ. διὰ ταῦτα ἐν πολλῇ
 P 7 στενοχωρίᾳ τὰ πράγματα ὑπῆρξε τῷ βασιλεῖ Θεόδωρῳ. ἀλλὰ
 τὸν μὲν Μωροθεόδωρον καὶ τὸν Σάββαν εὐχερῶς μετῆλθιν,
 κἀντεῦθεν ἐδέσποζεν ἀδεῶς Κελβιανοῦ τε παντός, Μαιάνδρου
 Φιλαδελφείου καὶ Νεοκάστρων.¹⁵

8. Ἄλλ' ἐνταῦθά μοι ὁ λόγος ἀναμεινάτω· ἱστορεῖται
 γὰρ βούλεται τὰ τῷ βασιλεῖ Ἀλεξίῳ συμβάντα, ἥδη δὲ καὶ
 τὰλλα τὰ ἐπὶ τῇ ἐσπέρᾳ γενέσθαι φθάσαντα. ἀφίκετο μὲν, ὡς
 εἰρήκειν, εἰς Θεσσαλονίκην ὁ εἰρημένος βασιλεὺς Ἀλέξιος, καὶ
 ἐπεδέχθη παρὰ τῆς αὐτοῦ νύμφης, ἣ ἐξ Οὐγγρων μὲν ὥρμητο,²⁰
 ἐπεγαμβρεύθη δὲ τῷ βασιλεῖ Ἰσαακῷ μετὰ τὴν τῆς γυναικὸς αὐ-
 τοῦ τελευτήν, ἣν καὶ ὠραίαν πάνυ τῷ εἶδει οἱ κατιδόντες ἔφασκον

2 οἱ om D 5 τς om D 11 Μανουήλ] μετὰ A διὰ —
 12 Θεόδωρῳ om D 17 ἥδη — φθάσαντα om D 18 μὲν]
 μὲν οὖν D 19 ὁ — Ἀλέξιος om D.

turbatione ac confusione Cpolitanae direptionis hinc inde alius atque alius cum exercitus ducerent, sive etiam qui aliis praestarent, partem quam ipsi moderabantur, sive id ex semetipsis tentantes, sive ab accolis in locorum propugnationem accersiti, veluti dominatum proprium occupabant. sic Theodorus cognomento Morotheodorus Philadelphiam dominatui suo subiecit. alius item cognomento Sabbas Sampsonis urbem cum his quae adiacebant tenuit. Paphlagoniam universam David Alexii Trapezuntis domini frater, qui et magnus Comnenus vocabatur, imperatoris Andronici nepos uterque ab illius filio prognatus, obtinuit. propterea in maximis turbinationibus ac fluctibus res imperatoris Theodori nutabant, qui primum quidem Morotheodorum et Sabbam facile oppressit, ideoque tuto et sine motu totius Celtici Macedoniae Philadelphiae et Neocastrorum dominationem tenebat.

8. Sed hic paululum coerenda oratio est: namque mihi in animo est, quae imperatori Alexio contigere, necnon gesta in occidente reliqua recensere. appulerat imperator Alexius, uti supra memoravi, Thessalonicam, exceptusque est a nuru, genere quidem Ungara, sed imperatori Isacio post uxoris obitum desponsata, muliere specie nimium egregia ac decora, et

ἔλαι. τῶν γοῦν Ἰταλῶν εἰς πολυμέρειαν τὰ τῆς Ῥωμαϊδος κλη- B
ρωσαμένων, καὶ τοῦ μὲν ἐκ Φλάντρας ὠρμημένου Βαλδουίνου
βασιλέως ἀνυγορευθέντος, τοῦ δὲ δονκὸς Βενετίας, ὃς καὶ αὐτο-
προσώπως συνῆν, μερίδα οὐ μικρὰν ἐσχηκότος καὶ δεσποτικῶ
5 ἀξιῶματι τιμηθέντος, ἔχειν τε ἐξ ὅλου, πρὸς τὸ ὅλον δὲ τὸ τῶν
Φράγκων ἐκτήσατο γένος, τὸ τέταρτον καὶ τοῦ τετάρτου τὸ
ἡμισυ, ἐπειδὴ καὶ ὁ μαρκέσιος ἀξιόλογον μοῖραν τῇ συμμαχίᾳ
ἦν ἐνγκάμενος, ῥῆξ Θεσσαλονίκης παρὰ τοῦ Φλάντρα τετμήτο,
προσλαβόμενος καὶ γυναῖκα τὴν δηλωθεῖσαν Μαρίαν τὴν ἐξ Οὐγ-
10 γρίας πρότερον προσηρμοσμένην Ἰσακίῳ τῷ βασιλεῖ. ὑπὸ ταύ- C
της, ὡς ἔφην, ὁ βασιλεὺς ὑπεδέχθη Ἀλέξιος. μετὰ μικρὸν δὲ
φωραδεῖς τὰ ἐκεῖσε νεωτερίζεσθαι ἀπειδιώχθη συνάμα τῇ γυναικὶ
καὶ τῇ θυγατρὶ Εὐδοκίᾳ, ἣν καὶ ἐξ Κόρινθον ἀφικόμενος τῷ
ἐκεῖσε τῆς χώρας κατάρχοντι συνεζεύξατο Σγουρῶ· ἦν γὰρ καὶ ὁ
15 Σγουρὸς οὗτος μετὰ τὴν τῆς Κωνσταντίνου ἄλωσιν νεωτερίσας
καθ' ἑαυτὸν, καὶ Κορίνθου ἄρχων καὶ τῶν περὶ ταύτην χωρῶν,
ὡς καὶ ἑτέρων ἕτεροι. μικρὸν δὲ καὶ τοῖς ἐκεῖσε προσδιατρέψας,
γνοὺς παρὰ τινων ὡς ἄλσκεισθαι μέλλει, ἀπέδρα. ἐκ Λογγιβαρ-
δίας δὲ τισι ξυντυχὼν ἄλσκειται, πρὸς τὸν πρωτεξάδελφον αὐτοῦ
20 Μιχαὴλ τὰς κινήσεις ποιοῦμενος· ἦν γὰρ οὗτος τότε μέρους τινὸς
τῆς παλαιᾶς Ἠπείρου κρατήσας καὶ πολλὰ τοῖς πρὸς τὰ ἐκεῖσε D

1 γοῦν] δ' D	2 Φλάντρας D	3 αὐτοκράτορος D	4 μι- κρὰν D
5 τε] τὰ A	7 τῆς συμμαχίας D	8 ῥῆξ τῆς	9 τὴν ἐξ — βασιλεῖ om D
Θ. D	Φλάντρα D	11 ὡς	12 τὰ] τοῖς D
ἔφην ὁ βασιλεὺς om D	13 τῷ Σγουρῶ	14 συνεζεύξε.	15 μικρὸν δὲ τοῖς, omiasis reliquis, D
16 διατρέψας D	20 κάκεινος τῷ τότε D	21 κρατήσας Ἠπεί- ρου D	22 τοῖς — ἀφηγμένοις post πράγματα D.

qui illam viderant fassi sunt. ab Italis itaque Romana dicione in plurimas partes ac homines divisa, Balduinus Flander imperator eligitur, dux Vene-
tiarum, cum ipse praesens adesset, despotas dignitate insignitur et non
perexiguam rerum accipit partem, ut scilicet rerum omnium quae Franci ob-
tinuissent quartam ipse partem quartaeque mediam haberet. cum vero et
marchio non parum in suppetiis afferendis adiuvisset, a Flandro rex The-
salonicae fit, et sibi Mariam Ungaram prius, ut iam diximus, imperatori
Isacio desponsatam matrimonio iungit. ab hac Alexius imperator excipi-
tur, nec multo post novis rebus inhiare deprehensus urbe pellitur una cum
uxore Eudociaque filia, quam Corinthum veniens Sguro illius regionis dy-
nastae in matrimonium copulat. Sgurus etenim post Byzantinum excidium
solus rebellionem facta Corintho et locis adiacentibus imperavit, quemadmo-
dum alii alia. paululum autem ibidem commoratus, cum a nonnullis insidias
sibi parari audisset, sese subterduxit, et parvae Longobardorum manui im-
pingens, dum ad consobrinum Michaellem contendit, capitur. Michael quippe
parti veteris Epiri tunc temporis dominabatur, Italia circa ea loca excurren-

μέρη ἀφιγμένοις Ἰταλοῖς παρέχων πράγματα. καὶ ἦν οὗτος δυναστεύων τῆς τοιαύτης χώρας· Ἰωαννίνων γὰρ ἦρχε καὶ Ἀσπης καὶ μέχρι Ναυπάκτου. ὥς γοῦν ἐάλω παρὰ τῶν Λογγιβάρδων ὁ βασιλεὺς Ἀλέξιος, καὶ ἀπεμπολεῖται παρ' αὐτῶν σπῆμα τῇ γυναικί. μικρὸν δὲ μετὰ τοῦ Μιχαὴλ προσκαρτερήσας βούλειται πρὸς τὸν τοῦ Ἰκονίου σουλτάνου ἀπελθεῖν, ὃν Ἰαθατίνην ὠνόμαζον. ἦν γὰρ τοῦτ' ἐκείνη· ὁ γὰρ εἰρημένος Ἰαθατίνης τὰς τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ χεῖρας ἀποδράς Ἀζατίνου κατάρχοντος τῷ τότε τῶν Μουσουλμάνων, φρυγὰς παρὰ τὴν Κωνσταντίνου ὥχεται, καὶ τῷ βασιλεῖ ὑποδέκεται Ἀλεξίῳ, βαπτίζεται τε παρ' αὐτοῦ καὶ νιοθετεῖται. ὃς καὶ τῷ βασιλεῖ Ἀλεξίῳ συναπέδρα ἀποδράτι

P 8 τῆς Κωνσταντίνου. ἀλλ' οὕτω συγγαί παρῆλθον ἡμέραι, καὶ ἀφικνεῖται πρὸς αὐτὸν ἀνὴρ κρύφα μηνύων αὐτῷ τὸν τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ μόρον· ὃς καὶ ῥάκεισι πενιχοῖς ἐσταλμένος μετ' αὐτοῦ ἀφικνεῖται, καὶ τοῖς αὐτοῦ καταστὰς γνώριμος Περσάρχης ἐπισημίζεται. οὗτος καὶ τῷ βασιλεῖ Θεοδώρῳ ἐν τισι καιροῖς σπιννοχωρηθέντι χρήσιμος ἀνεφάνη, συμμαχίαν δούς καὶ τὰ εἰς ἐρήνην σπεισάμενος· ὥς ἀδελφὴν γὰρ τὴν βασιλίδαν Ἄνναν ὠνόμαζεν. (9) πρὸς τοῦτον ἡ πᾶσα σπουδὴ τοῦ βασιλέως Ἀλεξίου ἀνασθαι προσῆν· ἐδυσυνασχέτει γὰρ ἐλθεῖν παρὰ τὸν βασιλέα καὶ γαμβρὸν Θεόδωρον. ἐφοδίοις γοῦν ἀπύρας τῆς τοῦ Μιχαὴλ γῆς

1 οὕτως D 3 τῶν om D 4 καὶ — 5 προσκαρτερήσας add D
5 βούλειται πρὸς τὸν Ἰκονίου σουλτάνον D 8 Ἀζατίνου add D
9 φρυγὰς — νιοθ.] ἐς Ἀλέξιον ἦκε τοῦτον καὶ παρ' αὐτοῦ νιοθ. D
11 Ἀλεξίῳ] τούτῳ D ἀποδράντι τῆς Κωνσταντίνου om D
12 οὗ D 13 ἀνὴρ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ μόρον μηνύων αὐτῷ κρύφα D
16 οὗτος] ὃς D ἐν — σπιννοχωρηθέντι om D
17 καὶ — σπεισάμενος om D 19 πρὸς — Θεόδωρον om D
20 παρὰ] περὶ vulgo 21 γοῦν om D.

tibus molestus operosusque. hic, inquam, usquequaque Michael dominabatur, cum Ioanninis et Artae usque ad Naupactum imperaret. captus itaque a Longobardis imperator Alexius pretioque redemptus, una cum coniuge ad sultanum Iconii Iathatinem sibi familiaritate notum proficisci deliberat: namque Iathatines e fratris tunc Musulmanarum rerum moderatricis manibus fugiens profugus Cpolim appellit, exceptusque ab imperatore Alexio sacro iustitiarum lavacro filiusque adoptatur. hic cum imperatore Alexio Cpoli fugiente una aufugit. nec multo post vir quidam clam ad ipsum proficiscens fratris obitum nuntiat; qui vili in veste ac squalente cum nuntio iter ingreditur, et a suis cognitus Persarum principatui praeest, Theodoro imperatori belli discriminibus saepe afflicto debilitatoque non modo auxiliariis copiis sed foedere etiam pacto (Annam enim imperatricem sororem compellabat) apprimè proficuu. (9) ad hunc ut accederet sua studia convertit omnia Alexius imperator: ad imperatorem enim et generum Theodorum moleste accedebat. commeatus itaque subvehens e dicione Michaelis solvit, et

καὶ φορεῖ χρησάμενος πνέματι τῇ τῆς Ἀττάλου προσώρμισεν. B
 ὁρμηθέντα γοῦν παρὰ τοῦ σουλτάν προσδέδεται. ὁ βασιλεὺς
 δὲ Θεόδωρος διῆγεν ἐν τῇ Νικαίᾳ, καὶ πρεσβεία πρὸς τοῦ σουλ-
 τάν παρ' αὐτὸν ἀφικνεῖται τὴν τοῦ βασιλέως καὶ πενθεροῦ γνωρί-
 5 ζουσα ἄφριξιν, καὶ ὡς ἄδικος εἶη ξενικῆς ἐπειλημμένος ἀρχῆς.
 ἐταράχθη γοῦν ἐπὶ τοῖς λόγοις ὁ βασιλεὺς, καὶ δέος αὐτῷ ἐπεισ-
 ῆι οὐχὶ σμικρόν· ὁ μὲν γὰρ σουλτάν πρόφασιν εἶχε τὸν βασιλέα
 Ἀλέξιον, τῇ δὲ ἄληθειᾳ σκοπὸς ἦν αὐτῷ πᾶσαν τὴν Ῥωμαίων
 καταδραμεῖν καὶ καταλῆσαι αὐτὸν ἢ καὶ ὑπὸ χεῖρα ποιήσασθαι, καὶ
 10 ἦν ἐπὶ ξυροῦ, ὃ φασι, τῷ βασιλεῖ Θεοδώρῳ τὰ πράγματα. συν-
 υγαγὼν οὖν τοὺς αὐτοῦ ἐπειρᾶτο τούτων, εἴτε αὐτῷ προσανέ- C
 χοντες ἂν εἴεν εἴτε τῷ πενθερῷ αὐτοῦ τῷ βασιλεῖ Ἀλεξίῳ. οἱ δὲ
 πανοῦδι μιῇ φωνῇ, ὡς ἐκ γνώμης μιᾶς, ἢ συζῆν αὐτῷ ἢ συνα-
 πόλῃσθαι εἰρήκεισαν. θαρσαλέος γοῦν ὁ βασιλεὺς τοῖς τῶν ὑπὸ
 15 χεῖρα λόγοις γενόμενος τῆς Νικαίας ἐξῆι, ἔχων καὶ τὸν τοῦ σουλ-
 τάν πρόσβιν μεθ' ἑαυτοῦ. ταχύτερον δὲ τῷ δρόμῳ χρησάμενος
 ἀφικνεῖται τῇ Φιλαδέλφῳ. ὁ δὲ σουλτάν ἐπύρας μεθ' ἑαυτοῦ
 καὶ ὃν ὡς δέλεαρ ἐπεφύκετο βασιλέα Ἀλέξιον, τὴν ἔφοδον ἐν Ἀν-
 τιοχείᾳ πεπολήται· πόλιν δὲ αὕτη χώρος προκυθιμένη Μαιάν-
 20 ὁρον. κρατεῖν δὲ οἱ ταύτης ἦν ὁ σκοπός. διὰ ταῦτα καὶ ἐλε-
 πόλεις ἐστῆσαν καὶ ἐπόρθει τὴν πόλιν. καὶ ἦν γε αὕτη ἐν χρῶ

2 οὖν D 3 πρὸς τοῦ σουλτάν om D 6 καὶ — σμικρόν om D
 7 τὸν βασιλέα om D 8 τῇ — τῇ] σκοπὸς δ' ἦν αὐτῷ τὴν
 τῶν D 9 καὶ κατ. — ποιήσασθαι om D 10 ὃ om D τῷ
 βασ. Θ.] τούτῳ D 11 γοῦν D 12 ἂν om D αὐτοῦ
 τῷ βασιλεῖ Ἀλεξίῳ om D 13 μιᾶ — μιᾶς om D 14 οὖν D
 ὃ — γενόμενος om D, qui θαρσαλέως 15 τοὺς τοῦ Σουλτάν
 πρόσβιν, omissis μεθ' ἑαυτοῦ, D 17 ἀφίκετο εἰς Φιλαδέλφον D
 20 κρατήσαι D.

ventis operam dantibus ad Attali urbem descendit, et quam cupidissime a
 sultano excipitur. interim Nicaeae Theodoro imperatori degenti a sultano
 legatio mittitur, quae et imperatoris et soceri nuntiaret adventum, et quam
 iniustus esset alieni principatus occupator. conturbatus animo imperator ni-
 mis male timuit totus. sultanus enim specie propugnandi Alexii, re autem
 ipsa Romanos agros omnes excurrere populabundus et dicioni Persicae ad-
 dere animum induxerat. erantque res Theodori in angusto oppido coactae,
 et ut aiunt in acie novaculae. quare convocatis suis omnibus explorabat, in
 suamne an in soceri imperatoris Alexii partem abituri essent? illi omnes
 uno ore veluti ex tessera inclamare, aut una cum eo se vivere aut una mori
 velle. recollecto igitur animo subditorum vocibus imperator Nicaea exit,
 secum legatum sultani convehens, ocyusque appropians Philadelphiam oc-
 cupat. sultanus cum imperatore Alexio, quem veluti Romanorum escram
 secum conducebat, in Antiochiam irrupit. est ea civitas Maeandro adiacens,
 illiusque potiundae propositum erat. hinc machinis adactis urbem premebat,

Georg. Acropol. Annot.

- D** τοῦ ἁλῶναι. ὁ δὲ καὶ δεδιὼς ὁ βασιλεὺς Θεόδωρος (ἦν γὰρ καὶ ἀληθὲς ὡς εἰ ταύτης ἐκράτησεν ὁ σουλτάν, οὐδὲν ἂν ἦν αὐτῷ ἐμποδῶν τοῦ μὴ πᾶσαν τὴν τῶν Ῥωμαίων χειρώσασθαι) καὶ οἶον ἐπὶ κύβου τὸν πόλεμον θείας, ἢ μᾶλλον ἀληθῶς εἰπεῖν ἐπὶ τῷ δεσπότῃ θαρρήσας Χριστῷ, οὗ τὴν κλήσιν ὡς σύσσημόν τι ἢ σφραγίδας οἱ εὐσεβεῖς ἐπιφέρομεν, ἐπισπεύδει τὸν δρόμον, παρωγγείλας μηδένα ἢ σκενὴν φέρειν ἢ ἄχθος ἢ ἑτερόν τι τῶν οὐ λυσσιτελούντων ἐν τῷ πολέμῳ, ἅνευ μέντοι τῶν ἀναγκαίων, τροφῆς μικρᾶς καὶ ἐνδύματος. ἦν δὲ ἅπαν αὐτῷ τὸ στράτευμα εἰς δισχιλίους ἡμερημένον, ὧν ὀκτακόσιοι μὲν Ἴταλοί, ἄνδρες γενναῖοι καὶ τὴν χεῖρα 10
- P 9** σθενεροί, ὡς ὁ καιρὸς ἔδειξε, Ῥωμαῖοι δὲ οἱ λοιποὶ ἐνύχνησαν. (10) ἐγγὺς που γούν γενόμενος τῆς Ἀντιοχείας ὁ βασιλεὺς ἀφῆκε τὸν πρέσβιν Πέερην παρὰ τὸν σφέτερον ἀφικέσθαι δεσπότην· καὶ ὅς ἀπῆλθε καὶ μηνύει τῷ σουλτάν τὴν τοῦ βασιλέως ἔφοδον, δύσπιστον ἐκείνῳ πάντῃ τυγχάνουσαν. ὅρκους γούν ἐβεβαίον 15 πρέσβις ὡς ἐγγὺς ὁ βασιλεὺς πάρεστιν. ταῦτα οὖν ἀκηκῶς ὁ σουλτάν, ὡς εἶχε τάχους, τὰς δυνάμεις συνάγει καὶ παρατάτται πρὸς τὸν πόλεμον. ἐμπίπτουσι γούν ταῖς τοῦ σουλτάν πρώτον δυνάμεσιν Ἴταλοί. ἀλλ' ἦν τὸ τῶν Μουσουλμάνων πλῆθος καὶ.
- B** ἔργα δὲ κρυτερὰς χειρὸς ἐνδειζάμενοι καὶ γενναϊοτέρως ψυχῆς 20 σχεδὸν πίπτουσι πάντες, ἀπειροπλάσιους ξίφους ἔργον ποιήσαντες. τῶν γούν Ἰταλῶν οἱ Μουσουλμάνοι περιγενόμενοι ῥῶον καὶ τῶν Ῥωμαϊκῶν ἐκράτουν δυνάμεων· καὶ οἱ μὲν προτροπαδῶν

3 τῇν Ῥωμαίων D

7 σκηνῇν D.

et tantum non ceperat. quod pertimescens Theodorus (neque enim dubium erat quin ea subacta sultano nullum in posterum impedimentum foret, quo minus Romani imperii reliquum debellaret) et veluti in cubo belli exitu posito, sive ut verius dicam, Christi domini, cuius nomen veluti tessera et signum pii nos circumferimus, praesidio nisus, propere celerat, prius commisso, ne quis attegias aut sarcinas vel quid simile praelio inutile prae necessariis tenui victu vestituque deferrent, exercitus bina milia hominum non excedebat, quorum octingenti Itali, viri strenui et manu fortes, ut occasio palam fecit, reliqui Romani fuere. (10) prope itaque Antiochiam factus imperator Persam legatum, ut remearet ad dominum, dimittit. ille sultano nuntiat imperatoris accessum, creditu omnino difficilem, adeo ut imperatorem iam adesse iureiurando confirmare necesse fuerit legatum. his auditis sultanus quam celerrime collectis copiis in aciem militem exciit. primum Itali sultani ordines nimium multos adorantur, ac manus validae viribusque animi facinoribus effectis fere omnes occumbunt, cum multo plures ac multo numerosiores obruncassent. exsuperatis a Musulmano Italici nullo negotio Romanorum exercitus fusus est, cuius potior pars fugiens terga ver-

ἔφηνον, ὅλγοι δὲ ἐκατέρουν τὸ τέλος τῆς μάχης ἀποσκοπούμε-
 νοι. τῆς μάχης οὖν ἐγκρατὴς γενόμενος ὁ σουλτὰν ἐζήτει τὸν
 βασιλέα, καὶ δεικνύσας τοῦτον αὐτῷ ἐν ἀμηχανίᾳ γενόμενον. ὡς
 εἶχε γοῦν τάχους, πρὸς τὸν βασιλέα ὁρμῇ, τῇ τοῦ σώματος ἰσχύϊ
 5 θαραρῶν ἐπ' αὐτῷ. ἔγνωσαν οὖν ἐκατέρους ἐκότεροι. καὶ ὁ μὲν
 σουλτὰν κορύνη κατὰ κεφαλῆς πλήττει τὸν βασιλέα, καὶ πίπτει C
 τοῦ ἵππου· ἦν γὰρ τῇ βολῇ σκοτοδιनीσας. συνεμποδίσθη γάρ,
 ὡς φασι, τῇ βολῇ καὶ ὁ ἵππος, οὐκ οἶδ' εἰ καὶ τούτου δευτέραν
 παρὰ τοῦ σουλτὰν λυβόντος πληγὴν. ἔξω δ' οὖν τοῦ ἵππου ὁ
 10 βασιλεὺς γενόμενος καὶ οἶον ῥωσθεὶς ὑπὸ θειοτέρας δυνάμεως, ἐπὶ
 πόδας σταθεὶς τὴν σπάθην ἐξάγει τοῦ κουλεοῦ, καὶ τοῦ σουλτὰν
 ἐνθένδε στραφέντος καὶ ὑβριστικῶς ἐπειπόντος “λάβετε τουνον!”
 πλήττει τοὺς ὀπισθίους πόδας τῆς τοῦ σουλτὰν ἵππου ὁ βασιλεὺς·
 θηλείας δὲ ἐπωχεῖτο καὶ ὑπερμεγέθους. ὡς ἐκ πύργου γοῦν ὁ
 15 σουλτὰν καταβάλλεται, καὶ οἱ αἰφνιδὸν ἡ κεφαλὴ ἀποτέμνεται,
 μήτε τοῦ βασιλέως γνόντος μήθ' ἑτέρου τῶν συμπαρόντων τῷ βα-
 σιλῇ παρὰ τοῦ κεκαρτόμηται. νικῇ γοῦν ἐντεῦθεν ὁ βασιλεὺς D
 τὸ πλεῖστον ἐξητημένος· οὐδὲ γὰρ εἶχεν ἐπὶ τὰ πρόσω χωρεῖν
 μετὰ μετρίων ἑλλειμμένους. τοῦτο τοῖς Ῥωμαίοις ἀναπνυχτὴς ἐγέ-
 20 νετο πρόφασις· σπονδὰς γὰρ ἐντεῦθεν ἀρρήκτους οἱ Μουσουλμά-
 νοι μετὰ Ῥωμαίων ἐποίησαν. ἐντεῦθεν τῆς ἐκείσε μάχης ἐκχει-
 ρίαν ἔσχεν ὁ βασιλεὺς, τοῖς δ' Ἰταλῶν πολέμοις ἐσχόλαζεν. προσ-
 ελάβετο δὲ καὶ τὸν πενθερὸν αὐτοῦ τὸν βασιλέα Ἀλέξιον ἐν τῇ
 μάχῃ εὐρῶν καὶ τὰ εἰκότα τιμήσας, ἀπήγαγέ τε εἰς Νίκαιαν, καὶ

5 ἔγνωσαν — ἐκότεροι om D

7 συνεμπ. γὰρ] συνεμπ. δὲ?

9 γοῦν A

16 συμπαραστῶτων D

19 μυρίαν A

23 τὸν

βασιλέα Ἀλέξιον om D.

tere, pauci se sistere pugnae exitum expectantes. ubi sultanus pugnam in-
 dipiscitur, imperatorem vestigat. haerentem illum, atque attonitum quispiam
 monstrat. sic celeritate qua poterat, corporis robore fidens in imperatorem
 rapitur. se cognoscunt invicem, et primus sultanus clava caput imperatoris
 ferit. ille plaga vertigine correptus equo (quippe equus etiam plaga, nescio
 an iterata, externitur) decidit; quo deturbatus et divino auxilio veluti fultus,
 erectus strictoque gladio sultani inde reversi, iniurioseque conclamantis “cap-
 ite hunc,” posteriores equae, qua immani ille vehebatur, pedes caedit.
 indeque tanquam e turri deiectioni sultani caput humeris avellitur: a quonam
 vero abscissum sit, neque imperator ipse neque ex iis qui aderant quispiam
 perspexit. potissima itaque sui parte devictus, cum ultra progredi cum mil-
 libus hand posset, imperator devicit. hinc relaxatis animis Romani respira-
 runt. perpetuo namque Musulmani cum Romanis, nunquam rescindendo
 amicitiae foedere sociati sunt; quo a Persicis pugnis liber imperator Italo-
 rum praeiliis animum advertebat. comprehendit et socerum Alexium in acie,
 quem debito honore affectum Nicaeam conduxit, insignibusque imperatoris

τῶν βασιλικῶν παρασῆμων ἐκδύσας ἐν τῇ τοῦ Ὑακίνθου μοτῇ διάγειν ἐκέλευσεν, ἔνθα καὶ θνήσκει· ἡ γὰρ σύζυγος αὐτοῦ Ἐφροσύνη ἐν τῇ τῆς Ἀρτης ἐτελεύτησε χώρα, ἔνθα καὶ ὁ νεκρὸς αὐτῆς κατετέθη.

11. Περιεγένετο δὲ καὶ ὁ βασιλεὺς Θεόδωρος καὶ τοῖς τῆς Παφλαγονίας κρατοῦντος Δαυίδ, καὶ Ἡράκλειαν παρεστήσατο καὶ Ἀμαστριν καὶ τὴν πᾶσαν πέριξ χώραν καὶ τὰ πόλιν. 10
 P 10 πάλιν δέ μοι τὰ τῆς ιστορίας βούλεται τὰ ἐν τῇ ἐσπέρᾳ συμβάντα συγγράψασθαι. ἵνα δέ μοι ἡ ιστορία τοῖς πᾶσιν εὖ γνωστος εἴη, δέον ὅλγ' ἅττα προεξεπεῖν.

Τοῦ βασιλέως Ἰσαακίου τῆς Κωνσταντίνου κατάρχοντος, καὶ τῆς γαμετῆς θανούσης αὐτοῦ, ἡγάγετο εἰς γυναῖκα τὴν ἦ προειρήκειν, ἔξ Οὐγγρίας ὠρημένην, θυγατέρα οὖσαν τοῦ τῶν Οὐγγρων ἀρχοντος. ἐπεὶ δὲ ἐμέλλε τὸν γάμον ποιεῖν καὶ ἐπῆρχε σὸς βασιλικός, ἀξίολογα ἔδει γενέσθαι τούτου τὰ ἀναλώματα.¹⁵ ἐντεῦθεν ἔξ ἀπάσης τῆς Ῥωμαίων ἐπαρχίας πρόβατά τε καὶ χοῖροι 10
 B καὶ βόες συνήγοντο. ἐπεὶ δὲ πλείω τῶν ἄλλων ἡ Βουλγάρων τρέφει ταῦτα, καὶ πλείω παρὰ ταύτης ἀπητνύοντο. τὸ δὲ Βοεργίων φῦλον ἔκπονον μὲν τὰ πρῶτα Ῥωμαίοις τελοῦν καὶ πολέμων πολλῶν πρόξενον γεγονὸς αὐτοῖς ἀνδραποδισμῶν τε καὶ ἀλώσεων²⁰ πόλεων καὶ μυρίων ἄλλων δεινῶν, καὶ ταῦτα ἐν πολλοῖς τοῖς ἔτεσιν, ὥστατα παρὰ τοῦ βασιλέως Βασιλείου χειροῦται, ὅν δὲ ταῦτα Βουλγαροκτόνον ἡ φήμη ἐκάλεσε. μέχρι γοῦν τοῦ βασι-

8 συμβάντα συγγράψασθαι D	13 προειρήκειν post ὠρημένην D
9 θυγατέρα post ἀρχοντος D	15 γενέσθαι καὶ τὰ τούτου D
16 πρόβατα καὶ βόες καὶ χοῖροι D	18 δὲ] γὰρ D
om D	21 τοῖς
22 χειροῦνται D	23 μέχρις οὖν D.

spoliatum in Hyacinthi monasterium relegavit, ubi et diem suum obiit. co-
 iux illius Euphrosyne in Arta urbe, in qua et sepulta est, vita excessit.

11. Profligavit deinceps imperator Theodorus et Davidem Paphlagoniae dominum, et in potestatem redegit Heracleam, Amastrim, loca in eis atque oppidula omnia. rursus cursus orationis id postulat ut quae gesta sunt in occidente enarrem: ut vero historia omnibus perspicua sit, pauca quidem praedicenda sunt.

Cum imperator Isaacius rem gereret Cpolititanam, uxore demortua, quam supra diximus, Ungaram Ungarorum principis filiam uxorem duxit. cum appararet nuptias easque regias, magnificis quoque sumpibus decorare decrevit. hinc ex universa Romanorum ditione pecudes suae ac boves congregabantur. sed cum harum rerum Bulgaria omnium feracissima sit, plurima quoque ab ea deposcebantur. Bulgari et antea quidem inimici Romanis, illisque multorum bellorum, captivitatum, excidiorum urbium et aliorum sexcentorum infortuniorum per annos plures causa, tandem ab imperatore Basilio, quem non aliam ob causam Bulgaroctionum dictam fama atque

λίως Ἰσακίου ἐπόφορον τὸ γένος ἐτέλει Ῥωμαίοις, διὰ δὲ τὴν
 τοιαύτην πρόφασιν μεμελέτηκεν ἀνταρσίαν, καὶ ἀνίσταται τις
 Ἀσὸν τοῦτομα καὶ βασιλεύει τῆς χώρας, ἅπαντα τὰ ἐντὸς τοῦ
 Ἄμου μέχρι καὶ τοῦ Ἰστρου ὕφ' ἑαυτὸν ποιησάμενος. ἐκ τού- C
 5του οὐκ ὀλίγα πράγματα Ῥωμαίοις ξυνέβη· ἔχοντες γὰρ οἱ Βούλ-
 γαιοι τὸ Σκυθικὸν σύμμαχον πολλὰ ἐποίησαν τῇ Ῥωμαίων δεινῇ.
 τῷ τοι καὶ ὁ βασιλεὺς ἀγανακτήσας Ἰσαάκιος, τὸ τῶν Ῥωμαίων
 ἅπαν συναγαγὼν εἰς ἓν στράτευμα, κατ' αὐτῶν ἐχώρει. τὴν γοῦν
 παράλιον παριῶν καὶ διὰ τῆς Μεσημβρίας πόλεως, τὴν δίοδον
 10ποιησάμενος ἔσω τοῦ Ἄμου γίνεται. ὁ δὲ Ἀσὸν μετὰ τοῦ
 ὑπ' αὐτὸν στρατεύματος ἐντὸς τοῦ πολυχνίου οὗ δὴ τὸ ὄνομα
 Σιρναβος εἰσέρχεται, ἔνθα καὶ τὰς σκηνὰς ποιησάμενος ὁ βα-
 σιλεὺς Ἰσαάκιος τοὺς Βουλγάρους ἐπολιόρκει. καταστρατηγεῖ-
 ται δὲ παρ' αὐτῶν τῶν τις Βουλγάρων γὰρ προσωπεῖον ὑπεν- D
 15δὲς φηγάδος ἀφικνεῖται παρὰ τὸν βασιλέα καὶ μηντεῖ αὐτῷ
 Σκυθῶν ἔφοδον, ὁ δὲ βασιλεὺς τῷ λόγῳ θροηθεὶς, καὶ ταῦτα τὴν
 ἐπισύσαν τὸ πολυχνιον χειρώσασθαι μέλλων, ἀπανίσταται τοῦ τό-
 που. οὐκ ἐξῆλθεν οὖν τὴν ἣν ἐπῆλθεν ὁδόν, ἀλλ' ἐξαπατηθεὶς
 ὑπὸ τοῦ Βουλγάρου τὴν ταχυτέραν τὰχα διεξέειναι βεβούλευται.
 20ἐπισπίντουσιν οὖν αὐτῷ διερχομένῳ οἱ Βούλγαιοι ἐπὶ τινι στε-
 νωπῷ γενομένῳ, καὶ καταλόνουσι τὸ ὑπ' αὐτὸν ἅπαν στράτευμα,
 καὶ σκυλεύουσι πῦσαν τὴν τῆς στρατιῆς ἀποσκευὴν, ἀλλὰ δὴ καὶ
 τὴν τοῦ βασιλέως αὐτοῦ. πίντουσι δὲ πολλοὶ τῶν Ῥωμαίων. οἱ
 δὲ διασωθέντες μετὰ τοῦ βασιλέως γυμνοὶ τε ἦσαν καὶ ὀλίγοι

4 μέχρις τοῦ D 7 τῷ τοι] τότε D 8 εἰς ἓν om D 14 γὰρ
 Βουλγάρων τις D ὑπενδυσθεὶς A 18 εἰσῆλθεν D ἀπατηθεὶς D.

auditione accepimus, debellati ad imperatoris usque Isaacii tempora Romanis tributa pendebant. tum ob ea quae memoravimus rebellionem moluntur, et ab Asano nescio quo suasore atque impulsore, omnibus quae intra Haemum ad Histrum usque excurrunt in potestatem redactis, regio occupatur. eo res Romana quae maxime afflicta est: Bulgari namque cum Scythae mutuas operas tradidissent, multis malis Romanos vexarunt. propterea indignatus imperator Isaacius in unum collectis copiis adversus eos aciem ducit, et maritima praetergressus atque per Mesembriam civitatem iter faciens Haemum ingreditur. Asanus cum exercitu in oppidulo cui nomen Strinabo immoratur; et imperator Alexius tentoriis fixis Bulgaros obsidet. sed ab illis eluditur. unus enim ex illis transfugam simulans imperatori Scytharum irruptionem denuntiat. imperator conturbatus nuntio, licet die sequenti oppidulum subacturus esset, loco cedit, nec eam quam inierat redit viam, sed delusus a Bulgaro breviorē nec inconsultus aggreditur. progredientem itaque et in angusta semita laborantem Bulgari aggrediuntur, militem fundunt, apparatusque omnem bellicum depraedantur, ipsam etiam imperatoris suppellectilem diripiunt. ex Romanis plures caesi sunt; qui cum imperatore evaserant

πάνυ. ἐντεῦθεν ἐφνσιώθη τὸ τῶν Βουλγάρων φῶλον, λεῖαν πολ-
λὴν ἐκ τῶν Ῥωμαίων κερδῆσαν, ἀλλὰ δὴ καὶ ἐκ τῶν βασιλικῶν
P 11 παρασῆμων τὰ τιμιώτερα. τὰς τε γὰρ τοῦ βασιλέως πυραμίδας
ἀνελάβοντο καὶ φιάλας τῶν ἐπισήμων καὶ χρῆμα εἰς πληθος καὶ
αὐτὸν δὴ τὸν βασιλικὸν σταυρόν· τῶν τινὸς γὰρ αὐτὸν ἱερέως
ῥήμαντος μετὰ μικρὸν ἐφεῦρον ἐν τῷ ποταμῷ, ἐκ χρυσοῦ μὲν
κατεσκευασμένον, φέροντα δὲ μέσον ἐκ τοῦ ἁγίου ξύλου, ἐν ᾧ
ὁ δεσπότης προσηλώθη Χριστός, εἰς σταυροῦ σχῆμα τετυπωμέ-
νον, θήκας δὲ μικρὰς παμπόλλας ἔχοντα, ἐν οἷς λείψανά τι
πρόσεισι τῶν περιφανεστέρων μαρτύρων, τῆς Θεομήτορος τὸ γάλα¹⁰
καὶ μέρος τι τῆς ζώης αὐτῆς καὶ ἄλλα πλεῖστα, ὅποσα τῶν ἐθα-
γῶν καθειστέχῃ. ὁ μὲν οὖν βασιλεὺς Ἰσαάκιος εἰς τὴν Κων-
σταντίνου οἶον φυχὰς ᾤχετο. (12) ἐντεῦθεν οὐκ ὀλίγα πρό-
B γματα Ῥωμαίοις ἐκ Βουλγάρων ὑπῆρχεν. ἀλλὰ καὶ τοῦ βασιλέως
Ἰσαακίου ὑπὸ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Ἀλέξιου τυφλωθέντος, καὶ¹⁵
αὐτοῦ δὲ τῶν Ῥωμαϊκῶν σκήπτρων ἐπειλημμένου, πόλεμοι πάμ-
πολλοι τοῖς Ῥωμαίοις παρὰ τῶν Βουλγάρων ἐγένοντο περὶ τὰ
μέρη τῆς Φιλίππουπόλεως καὶ Βερόης, ἔνθα καὶ ὁ πρωτοστράτης
Καμύτζης ὑπὸ τῶν Βουλγάρων ἐάλω μαχόμενος, τοῦ ἀδελφοῦ
τοῦ Ἀσάν Ἰωάννου τότε κατάρχοντος. ὁ γὰρ δηλωθεὶς Ἀσάν δὲ²⁰
ἔσχεν ἀδελφούς, ὧν ὁ μὲν Πέτρος ἐκαλεῖτο ὁ δὲ Ἰωάννης· καὶ

2 εὐληφός D 5 δὴ om D 6 ἐν] αὐτὸν ἐν D 7 ἐν —
Χριστός om D 9 προσῆσαν λείψανα ἁγίων μαρτύρων, τὸ γάλα
τε τῆς Θεομήτορος D 11 καὶ ἄλλα — καθειστέχῃ om D 13 οἶον
φυχὰς om D 14 τοῖς Ῥωμαίοις A ὑπῆρχεν — 18 Βερόης]
καὶ τοῦ Ἀλέξιου βασιλεύσαντος πόλεμοι αὐτῷ ἐκ τούτων πολλοὶ
περὶ Βερόειαν D 19 τῶν om D 20 ὁ γὰρ Ἀσάν εἶχε δύο
ἀδελφούς, Πέτρον καὶ Ἰωάννην D.

pauci admodum fuere et prorsus nudi. hac victoria praeda spoliisque Roma-
norum Bulgari nimis et insolenter animos sublevarunt: quippe ex ipsis impe-
ratoriis insignibus pretiosiora conquisierant, et praeter ea regias pyramides,
phiaelas celebres, pecuniae vim immensam, ipsam etiam imperatoriam cre-
cem, quam sacerdos abiecerat, non multo post in flumine offendunt, ex aure
compactam, in medio ex sacrosancto ligno, cui Christus dominus affixus pe-
penderat, in modum crucis efformato complectentem, nec non parvas et plu-
rimas thecas habentem, in quibus celebriorum martyrum reliquiae, deiparae
lac, zonae eiusdem pars, et reliqua multa, quae sanctis loculis asservan-
tur, continebantur. imperator ergo Isaacius Cpolim fugiens se recepit.
(12) hinc detrimentis noxisque non paucis Romanos Bulgari affecerunt.
sed et imperatore Isaacio a fratre Alexio obcaecato, eoque Romani imperii
habenas moderante, multis praeliis versus Philippopolim Beroemque, ubi
protostrator Camytzes depugnans a Bulgaris captus est, Ioanne Asani fratre
tunc dominante, Romanos Bulgari vexarunt. Asanus enim duos habuit fra-
tres: uni nomen fuit Petro, alteri Ioanni. Ioannes penes illum remeabat,

τὸν μὲν Ἰωάννην εἶχε μεθ' ἑαυτοῦ, τὸν δὲ Πέτρον τμημά τι κήρας τῆς αὐτοῦ ἐπαρχίας ἄρχειν ἐκείνου διεκελεύσατο, ἣ τε μεγάλη Περισθλάβη καὶ ἡ Προβάτους καὶ τὰ περὶ αὐτὰ τῷ Πέτρῳ C παρὰ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Ἀσάν ὡς οἰκεῖος κληρὸς δεδιώρητο, 5 ὅθεν καὶ μέχρι τοῦ νῦν τὰ τοιαῦτα τοῦ Πέτρου ὀνομάζεται χώρα. ἐννέα γοῦν ἐνιαυτοὺς διανύσας ὁ Ἀσάν βασιλικῶς κατέρχων τοῦ Βουλγαρικοῦ γένους φονεύεται παρὰ τοῦ πρωτεξαδελφοῦ αὐτοῦ Ἰβαννοῦ, ὃς καὶ παραντίκα ἀπέδρα, βασιλεύει δὲ τοῦ γένους ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Ἰωάννης, μὴ θελησάντων τῶν Βουλγάρων εἰς 10 βασιλείαν τὸν Πέτρον ἀναγαγεῖν· καὶ ὁ τοῦ Ἀσάν δὲ υἱὸς Ἰωάννης ἔτι ἀπῆλθις ὑπῆρχεν. (13) οὗτος οὖν ὁ Ἰωάννης βασιλεὺς Βουλγάρων ὀνομασθεὶς πολλῶν τε τοῖς Ῥωμαίοις αἴτιος ἐγγόνει κακῶν, εὐτυχῶς δὲ καὶ τοῖς Ἰταλοῖς αὐτοῖς. ἦν γὰρ οὗτος βασι- D λεὺς Βουλγάρων, ὅποτε ἡ Κωνσταντίνου ἐάλω. ὡς γοῦν οἱ Ἰτα- 15 λοι πῦσαν τὴν τῆς Μακεδονίας χώραν ὑφ' ἑαυτοὺς ἐποιήσαντο, βασιλικῶς τοῦ πρώτως ἐν τῇ Κωνσταντινουπόλει κατέρξαντος Βαλδουίνου τὰ κατ' αὐτοὺς διευθύνοντος, καὶ πρὸς τὴν πόλιν Ἀδριανοῦ διεμνήσαντο ὅπως ἔπ' αὐτοὺς γένηται· ὁ γὰρ βασι- λεὺς Βουλγάρων Ἰωάννης προύλαβε χειρώσασθαι τὴν Φιλιππού- 20 πολιν καὶ ἀνδραποδισμὸν μέγαν τῶν Ῥωμαίων ἐκείθεν ποιήσα- σθαι. μὴ βουλευθέντων δὲ τῶν Ἀδριανουπολιτῶν ὑπὸ χεῖρα γενέ- σθαι τῶν Ἰταλῶν, ἐκστρατεύουσιν οἱ Ἰταλοὶ κατ' αὐτῶν, αὐτοῦ

2 κόρας ἄρχειν τούτου παρήκην D ἡ τε — χώρα om D
6 βασ. — γένους om D 7 τοῦ om D 8 Ἰβαννοῦ D ὃς —
ἀπέδρα om D καὶ βασιλεύει ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Ἰωάννης,
ἀπῆλκος ὄντος τοῦ τοῦ Ἀσάν υἱοῦ Ἰωάννου D 11 οὗτος — 13 δὲ]
ὃς πολλῶν ἐγγόνει τοῖς Ῥωμαίοις αἴτιος κακῶν D 16 βασιλεὺς
τοῦ πρώτου D ἐν τῇ Κωνσταντινουπόλει om D 17 δι-
ευθύνοντος D 20 μέγαν om D 22 αὐτοῦ — Κωνσταντινου-
πόλει om D.

Petro partem e dominio avulsam commisit, ut regeret. tum magnam Peristhlabam et Probatum et loca adiacentia frater Asanus Petro, ut iure suo ac notu gubernaret, elargitur. sic factum est ut ad hunc diem ea loca Petri regio cognominentur. per integros novem annos cum Asanus regie admodum rem Bulgarorum gessisset, a consobрино suo Ivango, qui se postmodum illico in fugam dederat, iugulatur. haeres fuit imperii Ioannes ipaius frater: re- nuere namque Bulgari Petro provinciam dominandi tradere. (13) Ioannes ita- que Asani filius tenera adhuc aetate rex Bulgaris constitutus multa in Roma- nos mala ingressit, et in Italos etiam ipsos, prospere et fortunate: erat enim, cum Cpolis direpta est, Bulgarorum rex. quando itaque Itali universam Macedoniam subegerunt, res eorum, qui primus Cpoli imperium tenuit, regie administralante Balduino, pro deditione Adrianopolitis sollicitant: namque rex Bulgarorum Ioannes Philippopolim magna Romanorum clade praeda di- tatus praeripperat. cum Itolorum iugum Adrianopolitae detrectassent, Itali

τε τοῦ βασιλέως Βαλδουίνου συνόντος αὐτοῖς καὶ τοῦ τὸν τόπον
 τοῦ δουκὸς ἐπέχοντος Βενετίας ἐν τῇ Κωνσταντινουπόλει εἰς
 στενοχωρίαν γούν οὐ μικρὰν ἐλθόντες οἱ τῆς Ἀδριανοῦ οὐκίτορες
 P 12 ἀποστέλλουσι πρὸς τὸν βυσιλέα τῶν Βουλγάρων Ἰωάννην, ἵνα
 συνάρηται τούτοις καὶ τοῦ ἐπηρμένον κινδύνου ῥύσῃται. ὁ δὲ
 ἀσμένως δέχεται τοῦτο, καὶ Σκύθας μεθ' ἑαυτοῦ προσλαβόμενος,
 ἐπεὶ φανερώς οὐκ εἶχε τοῖς Λατίνοις μαχέσασθαι, περιγενέσθαι
 βεβούλευται μηχαναῖς. καὶ ὁ μὲν ἔκειτο μακρὰν πον τῆς Ἀδρια-
 νουπόλεως, ἐκπέμπει δὲ κατὰ τῶν Ἰταλῶν τοὺς Σκύθας τῇ Σκυ-
 θικῇ στρατιᾷ χρῆσυσθαι κατ' αὐτῶν. Ἰταλοῖς μὲν οὖν ἴδους
 ἐφ' ἵπποις ὑψαύχεσιν ἐποχεῖσθαι καταφράκτοις τε δι' ὅλον ἴθι
 τοῖς ὀπλοῖς τοῦ σώματος, κέντεῦθεν δυσκινήτως κατὰ τῶν ἐναν-
 τιῶν ὀρμῶσι. Σκύθαι δὲ κουφότερον ὀπλισμένοι ἐλευθερώτερον
 ἐπιπηδῶσι τοῖς ἐναντίοις. οὐ μὴ ξυνιέντες οἱ Ἰταλοὶ παρὰ τῶν
 B Σκυθῶν καταστρατηγοῦνται, ὥστε καὶ αὐτὸν τὸν βασιλέα Βαλ-
 δουίνον ὑπ' αὐτῶν ἀλῶναι καὶ δέσμιον ἀπαχθῆναι πρὸς τὸν βα-
 σιλέα Βουλγάρων Ἰωάννην, οὐπερ, ὥς φασι, καὶ τὴν κεφαλὴν
 μετὰ τὴν σφαγὴν εἰς κύπελλον χρηματίσαι τῷ βαρβάρῳ, τῶν
 ἐντὸς ταύτης πάντων κεκαθαρμένην καὶ κόσμῳ περιπυκασθεῖσαν
 κύκλωθεν. οἱ μὲν οὖν Ἀδριανουπολιῖται ἐκ τοῦ πυραυτικά τοῦ
 γεγονὸς οὐκ ἐγνώρισαν· εἰ γὰρ ᾗδεισαν, ἔξῃεσαν ἂν τῆς πόλεως

1 secundum τοῦ vulgo deest 3 οὖν D Ἀδριανὸς στέλλουσι D
 4 τῶν om D 5 καὶ — ῥύσῃται om D 7 ἐκεῖ — μαχι-
 σασθαι om D 8 μηχαναῖς Λατίνων περιγενέσθαι σπειόμεναι D
 9 τῇ — αὐτῶν om D 11 ἐποχεῖσθαι ὑψαύχεσιν D τι-
 τοῖς om D 12 τοῦ — ὀρμῶσι om D 15 ὥς D βασιλέα
 om D 17 καὶ et 18 μετὰ τὴν σφαγὴν om D 18 τῶν —
 κεκαθαρμένην om D 19 καὶ om D πυκασθεῖσαν D
 21 ἐξήεσαν — καὶ om D.

In eos copias, quibus Balduinus imperator et vices ducis Venetiarum Byzan-
 tii gerens praesto aderant, educunt; quare Adrianopolitae in summas angus-
 tias adducti ad regem Bulgarorum Ioannem, ut suppetias ferret et a scopulis
 in tranquillum deduceret, viros delegant. postulatis ille oblectatus, socios-
 que sibi Scythas asciscens, cum palam in acie adversus Latinos prodire non
 posset, ex insidiis eos opprimere statuit. ipse quidem longe Adrianopoli ab-
 erat, Scythas vero in Italos mittit, ut Scythico bellandi modo eos aggredie-
 rentur. Italus in more est equis ferocitate exultantibus vehi, munisque ar-
 mis circumquaque toto corpore, ideoque segnes ac tardos in hostes feri-
 verum Scythae cum levius armentur, liberius adversarios impetunt. illud
 ignorantes Itali a Scythia praeter opinionem dolis opprimuntur. Balduinus
 imperator captus et vinculis gravis ad Bulgarorum regem Ioannem adduct-
 us; illius caput abscissum, sordibusque internis expurgatum et ornamento
 undique circumseptum, poculi loco barbaro inservisse fama est. Adrianopo-
 litae non statim rem perceperant; nam urbe egressi castris adsaltarent Itale-

καὶ λείαν αὐτῶν ἐπεποιήκεισαν τὰς Ἰταλικὰς σκηνάς. οἱ γοῦν ἀπολειφθέντες Ἰταλοὶ φῶτα λαμπρὰ ἐν ταῖς σφετέραις ἀνίσταντες σκηναῖς, καὶ ὑποψίαν δόντες τοῖς πολίταις ὡς πύρρεισι, μέσων C πυκτῶν φυγάδες ἐπὶ τὴν Κωνσταντίνου χωροῦσι. πρῶτως γοῦν ἐγνόντες τοῦτο οἱ τῆς Ἀδριανοῦ οἰκήτορες τὰ ἐλλειμμένα ταῖς σκηναῖς ἐλήϊσαντο. ὁ μὲν οὖν βασιλεὺς Βουλγάρων κατὰ τὰ ὑπεσχημένα τοῖς Ἀδριανουπολίταις ἐγκρατὴς γενέσθαι τῆς σφῶν πόλεως ὥρμησεν· οἱ δὲ ἀπηνῆναντο τοῦτο. θυσανυσχετήσας οὖν ὁ τῶν Βουλγάρων βασιλεὺς τῇ ἀπάτῃ πολιορκῆσαι τούτους ἤθελησεν. 10 ἀλλ' ἀφνειὸς παντελῶς εἰς πολιορκίαν οἱ Βούλγαροι· οὔτε γὰρ ἐλεπόλεις οἶδασι στήσαι οὐδ' ἑτερόν τι τῶν δυναμένων πορθῆσαι διανοήσασθαι. ἀπάρας γοῦν ἐκείθεν ὁ βασιλεὺς τῶν Βουλγάρων, μὴ ἔχων τὸ ἐμποδῶν ὡς τῶν Ἰταλῶν αὐτοῦ καταπορθθέντων τὸ ἔσχατον, ἑτέρου δὲ μὴ ὄντος τοῦ ἀνδισταμένου, πῦσαν κατατρέ- D 15 χει Μακεδονίαν. λείαν οὖν παμπόλλην ἐποίησατο, αὐτάνδρους τὰς πόλεις ἀνδραποδισόμενος καὶ τέλειον κατασκήψας αὐτάς. τὸ δὲ οἱ διανύημα ἦν, ὡς μήποτε Ῥωμαίους ἀνάκλησιν σχεῖν, τῶν σφετέρων ἐπιδράξασθαι πόλεων. κατέσκαψε γοῦν ἐκ βάρρων αὐτῶν τὴν Φιλιππούπολιν, θανμαστήν ἄγαν οὖσαν, ἥτις πυρὰ 20 τῷ Ἑβρω κεῖται, εἴτα τὰς ἄλλας πάσας πόλεις, τὴν Ἡράκλειαν, τὸ

1 αὐτῶν ἐπεκ.] ἀν ἐποίησαν D γοῦν] δὲ D 2 λ. ταῖς σκηναῖς ἄφαντες καὶ μέσων πυκτῶν ἄφαντες περὶ D 4 περὶ vulgo οὖν D 5 οἰκήτορες om D 6 ἄφαντες ἦσαν D κατὰ] Ἰωάννης κατὰ D 8 ὁ — ἀπάτῃ om D 11 τι — πορθῆσαι om D 12 ὁ — ἐμποδῶν om D 13 αὐτοῦ et 14 τὸ — ἀνδισταμένου om D 15 καὶ λείαν πολλὴν ἐλά D 16 ἐλῶν καὶ τέλος D *ibid.* αὐτάς — ἦν om D 17 τῶν — πόλεων om D 18 γοῦν — 19 τὴν] γὰρ D 19 θανμαστήν — κείται om D 20 τὰς — τὴν om D τὸ et τὴν om D.

rum ac bona diripuissent. reliquiae Italarum in tentoriis, clarissimis luminibus accensis, quasi adessent, media nocte pedem Cpolim referunt. eo mane cognito ab Adrianopolitanis, quae in tentoriis remanserant, praedatum itum est. rex Bulgarorum Adrianopolitarum promissionibus fretus, urbem sibi subducere aventa iter arripit: illi se dedere recusarunt. sed dolo rex Bulgarorum indignatus ad eos obsidendos animum advertit. veram apparandis obsidionibus Bulgari omnino inepti sunt; neque enim admovendarum machinarum artem callent, neque quippiam aliud capiendis urbibus opportunum moliri possunt. propterea inde discedens, cum nullus illi se opponeret, Italiam ab eo penitus debellatis, universam Macedoniam excurrit, praeda ingenti locupletatus, urbes cum ipsis habitatoribus spoliatae funditusque evertens, eo animo ut si quando Romani infortunio deserviente respirassent, propria oppida recuperare nequirent. quare e fundamentis sustulit Philippopolim, praedaram nimium atque egregiam urbem, quae Hebro adiacet, alias deinceps

Πάνιον, τὴν Ῥαιδεστόν, Χαριούπολιν, Τραιανούπολιν, Μάκρην, Κλαυδιούπολιν, Μοσυνούπολιν, Περιθεώριον καὶ ἄλλας πολλὰς, ὡς ἀριθμεῖν οὐ χρεῶν. τὸν δὲ λαὸν ἀπάρας ἐκείθεν καὶ τὰς παραρροίας καθίζει τοῦ Ἰστρου, ἐκ τῶν ἰδίων τῶν ἡνδραποδισμένων κωμῶν καὶ πόλεων τὰς κλήσεις ἐπιθεὶς ταῖς οἰκίαισιν.⁸ ἀντάμυναν οὖν, ὡς ἔφασκεν, ἐποιεῖτο τῶν ὧν εἰργάσατο πρὸς

P 13 Βουλγάρους κακῶν ὁ βασιλεὺς Βασίλειος, καὶ καλεῖσθαι μὲν ἔλεγεν ἐκεῖνον Βουλγαροκτόνον, Ῥωμαιοκτόνον δὲ ὠνόμαζεν ἑατὸν. μέχρι γοῦν κατατῆσας καὶ αὐτῆς τῆς Θεσσαλονίκης ἐκείσε δῆσκει πλευρίτιδι νόσῳ κατασχεθεὶς, ὡς δὲ τινες ἔλεγον ὅτι ἐκ θαλάσσης αὐτῷ ὁ θάνατος γέγονεν· ἔδοξε γὰρ αὐτῷ καθ' ἑπικουρὰν ἄνδρα ἐπιστῆναι αὐτῷ καὶ δόρατι πληῆσαι οἱ τὴν πλευράν. ἦν γὰρ καὶ ἀληθῶς ὡς οὐδέποτε τῇ Ῥωμαίων τοσαῦτα παρὰ τὸν ξυμβῆναι κακά, ὡς καὶ ὄνομα τεθῆναι τούτῳ ἐκ κυνὸς τὴν ἐπικλησιν ἔχον· Σκυλοῖωάννης καὶ γὰρ ἐπεκλήθη τοῖς πᾶσι. τὸ γὰρ¹⁵

B τῶν Σκυθῶν γένος ἰδιοποιησάμενος καὶ κοινωνήσας αὐτοῖς συγγενείας καὶ τρόπον μετασχὼν ἐκ φύσεως θηριωδεστέρου, φόνους ἐνετῆρθε Ῥωμαίων. ὡς γοῦν οὕτοσι ἐτεθνήκει, ὁ τῆς ἀδελφῆς αὐτοῦ παῖς Βορίλας τοῦνομα, τὴν Σκυθίδα θείαν γαμετὴν εἰληφώς, τῆς ἀρχῆς τῶν Βουλγάρων γέγονεν ἐγκρατὴς. τὸν δὲ τὸν²⁰ Ἀσάν παῖδα Ἰωάννην ἀφῆλκα ὄντα ἔτι κρύφα τις λαβὼν, ὡς

8 πολλὰς om D 4 τοῦ Ἰστρου καθίζει D ἰδίαν τῶν
om D 5 ἐπιθεὶς τὰς κλήσεις D 6 οὖν] μὲν οὖν D 9 καὶ
αὐτῆς κατατῆσας Θεσσαλονίκης D 13 ἦν — κακά om D 14 τὴν
ἐπικλησιν ἔχον om D 16 τῶν γὰρ Σκυθῶν τὸ D συγγε-
νείας] κοινωνίας D 17 ἐκ φύσεως om D 19 φροῦδας A
21 Ἰωάννην D ἔτι ὄντα D ὡς εἰσῆλκεται om D.

universas, Heracleiam, Panium, Raedestum, Chariupolim, Traianopolim, Macrem, Claudiupolim, Mosynupolim, Peritheorion, aliasque quamplurimas, quas enumerare operae pretium non est. multitudinem abigens circa Istri fluenta collocat, et ex iam direptis oppidis et urbibus nomina propriis coloniis imponit, damna, ut ipse dicebat, compensans, quibus imperator Basilius Bulgaros afflixerat, eumque fatebatur dici Bulgaroctonum, se vero Romaeoctonum indigebat. is usque Thessalonicam perveniens laterali morbo vitam finit, vel ut alii asserebant, ira numinis tristi morte multatus est. somniavit enim ab armato sibi adstante hasta latus confodi: nemo enim, nec mentior, e memoria hominum tot ac iste calamitatibus Romanos afflixit, adeo ut a cane nomen illi impositum sit, et Scylo-Ioannes ab omnibus compelleretur. cum enim Scythas sibi devinxisset affinitate cum illis contracta, et mores sibi vindicaret ob ferociorem naturam immaniores, caedibus Romanorum admodum delectabatur. hoc fati functo sororis illius filius Phroclius nomine, Scythide avia in matrimonium ducta, regnum Bulgarorum occupat. filius vero Asani Ioannes clam ereptus, ut diximus, ad Scythas asportatur.

ειρήκαμεν, ἐπὶ τοὺς Σκύθας κεχώρηκεν. καὶ ταῦτα μὲν τὰ περὶ Βουλγάρων· ὁ λόγος δὲ μετὰ ταῦτα τοῖς ἰδίοις ἱστοροῦσιν καιροῖς.

14. Ὁ δὲ Μιχαήλ, ὃν ἱστορήσας ὁ λόγος πέφθακε τῆς Ἡπείρου κατάρξαι καὶ τινος μέρους τῆς χώρας Ῥωμαίων, τρεῖς 5 κασιγνήτους ἐκέκτητο, τὸν Κωνσταντῖνον, τὸν Θεόδωρον καὶ τὸν C Μανουήλ, ὧν ὁ μὲν Θεόδωρος τῷ βασιλεῖ Ῥωμαίων συνῆν Θεόδωρῳ τῷ Λάσκαρι, ὑπηρετῶν αὐτῷ ὥς καὶ οἱ λοιποὶ τῶν Ῥωμαίων. διὰ τοῦτο παρακαλεῖ τὸν βασιλέα Θεόδωρον ὁ Μιχαήλ, ἵνα τοῦτον πρὸς αὐτὸν ἐκπέμψῃ διὰ τὸ μὴ ἔτι ἔχειν παῖδα εἰς 10 ἥβην ἐλθόντα, ἀλλ' οὐδὲ γνήσιον (ὁ γὰρ αὐτῷ γεννηθεὶς Μιχαήλ ἐκ πύλλαιας ἐκείνης γέγεννητο, περὶ οὗ ἱεροῦμεν ἐν τοῖς μετέπειτα), καὶ τοῦ θανάτου δὲ δεδιέναι τὸ ἄωρον· τοὺς γὰρ λοιποὺς τῶν ἀδελφῶν ἀφνεῖς ἐγένωσκεν εἰς ἀρχήν. τοῦτον δὲ τὸν Θεόδωρον ὁ βασιλεὺς πέμπει τῷ ἀδελφῷ Μιχαήλ, δροκοῖς πρῶτον ἐμπεδω- 15 σάμενος πλίστιν δουλείας εἰς τοῦτον φυλάττειν καὶ εἰς τοὺς μετ' D αὐτὸν Ῥωμαίων κατάρξοντας. ὃς καὶ ἀφικόμενος συνῆν τῷ ἀδελφῷ Μιχαήλ. μετ' οὐ πολὺ δὲ φονεύεται παρὰ τὸν τῶν ὑπηρετῶν ὁ Μιχαήλ νύκτωρ ἐπὶ τῆς κλίνης συγκαθεύδων τῇ γυναικί. Ῥωμαῖος δὲ ἦν τῷ φρονεῦτῇ τοῦτομου· ἐπιλαμβάνεται γοῦν τῆς 20 ἱερούσιας ἐκείνου ὁ ἀδελφὸς Θεόδωρος, ἔχων καὶ τοὺς ἀδελφοὺς Κωνσταντῖνον καὶ Μανουήλ. ἄρξαι δὲ βουληθεὶς πάννυ ἐπηύξησε

1 περὶ vulgo καὶ — καιροῖς om D 3 ὁ Μιχαήλ δέ, δν τῆς Ἡπείρου κατάρξαι εἰρήκαμεν, τρεῖς D 5 τὸν ter om D 7 ὑπηρετῶν — 8 τοῦτο] καὶ D 9 ἔχειν ἔτι παῖδα ἐνηβον D 11 γέγεννηται D περὶ — μετέπειτα om D 12 δὲ om D τοῦς — 14 Μιχαήλ] καὶ πέμπει τοῦτον τῷ ἀδελφῷ D 16 αὐτοῦ D, omissis Ῥωμαίων κατάρξοντας 18 νύκτωρ — γυναικί om D 21 ἄρξαι — ἐπηύξησε] καὶ ηὔξησε D.

et haec quidem de Bulgaris: reliqua oratio, quibus gesta sunt temporibus, enodabit.

14. Michaeli porro, quem Epiro imperasse et partem aliquam dominiū Romani obtinuisse supra enuntiavimus, tres fuere fratres, Constantinus Theodorus et Manuel. Theodorus cum Theodoro Lascari imperatore vivebat, illi, quemadmodum et reliqui Romanorum morigerans atque obsequiosus. propterea Theodorum imperatorem Michael deprecatur ut eum ad se mitteret, quod nullum genuinum filium adultum possideret (quem enim susceperat Michael, ex pellice erat, de quo infra dicemus), et mortem intemperantem pertimesceret, et alios fratres ineptos ad dominandum iudicaret. Theodorum imperator fratri Michaeli dimittit, cum prius iniurandum fidelitatis in semet et in successores suos Romanorum imperatores exegisset. sic dimissus cum fratre Michele in communitate vitae atque victus erat. non multo post a servo Michael noctu in lectulo una cum uxore cubans (Romaeo nomen erat parricidae) interimitur. quare Theodorus frater in dominatu, secum habens Constantinum et Manuelem fratres, succedit. cum vero ad principatum in-

- τὴν αὐτοῦ ἀρχήν· ἔκ τε γὰρ τῶν Ἰταλῶν οὐκ ὀλίγην χώραν ἐκτή-
 σατο, καὶ τῶν Βουλγάρων πολλήν· τὴν τε γὰρ Θεσσαλίαν ὑφ'
 ἑαυτὸν ἐποίησατο Ἀχρίδα τε καὶ Πριλαπον Ἀλβανὸν τε καὶ αὐτὸ
 τὸ Δυρράχιον, ἔνθα καὶ Πέτρον μετὰ μεγίστης στρατιᾶς ἐξ Ἰτα-
 λίας ὁρμώμενον καὶ ὡς πρὸς τὴν Κωνσταντινούπολιν πεποιημένον⁵
 τὴν ὁδὸν, ἀνηγορευμένον πρὸς τοῦ πάπα καὶ βασιλέα, αὐτοῦ
 P 14 που γεγενημένον προχειρωσάμενον τε καὶ αὐτὸ τὸ Δυρράχιον γεν-
 ναίως κατετροπώσατο. ὁ μὲν οὖν ῥηθεὶς Πέτρος γαμβρὸς ὑπῆρχεν
 ἐπ' ἀδελφῇ τοῦ πρώτως βασιλεύσαντος ἐκ τοῦ Λατίνων μέρους
 Βαλδουίνου καὶ τοῦ μετ' αὐτὸν Ἑρρῆ, ἐκαλεῖτο δὲ ἡ αὐτῶν ἀδελ- 10
 φῇ Ἰολέντα, ἐξ ἧς παῖδες τῷ Πέτρῳ γεγέννηται τρεῖς, ὃ τε Φι-
 λιππος, ὁ Ῥομπέρτος καὶ ὁ Βαλδουῖνος, ὧν ὁ μὲν Ῥομπέρτος καὶ
 ὁ Βαλδουῖνος τῆς Κωνσταντίνου βεβασιλεύκασι, τοῦ πρώτου αὐ-
 τῶν ἀδελφοῦ τοῦ Φιλίππου τῷ ἀδελφῷ Ῥομπέρτῳ τῆς βασιλείας
 παραχωρήσαντος. ὑπῆρχον δὲ σφισι καὶ ἀδελφαί, ὧν μία Μαρία¹⁵
 B ἦν, ἣ συνεζύγη ὁ βασιλεὺς Θεόδωρος. ὁ μὲν οὖν δηλωθεὶς Θε-
 δωρος, καθὼς εἰρήκειν, τὸ οἰκεῖον παραλαβὼν στράτευμα ἀντι-
 τίσταται τῷ Πέτρῳ μικρὸν ὑπερπηδήσαντι τὸ Δυρράχιον καὶ ἐν
 ταῖς τοῦ Ἀλβανοῦ δυσχωραῖς γεγενημένῳ. νικῶσι γοῦν κατὰ
 κράτος οἱ τοῦ Κομνηνοῦ Θεοδώρου τὸ τῶν Λατίνων στράτευμα,²⁰

1 προσεκτήσατο γὰρ οὐκ ὀλίγην χώραν ἐκ τῆς Ἰταλίας καὶ Βουλγάρων, καὶ τὴν Θεσσαλίαν D 5 ὡς om D 6 διοδεύοντα D καὶ om D βασιλέως A αὐτοῦ — 13 Βαλδουῖνος] καὶ προχειρωσάμενον τὸ Δυρράχιον, ἐκ τοῦ Λατίνων μέρους Βαλδουίνου καὶ τοῦ μετ' αὐτὸν Ἑρρῆ γενναίως κατετροπώσατο. γαμβρὸς δ' ἦν ὁ Πέτρος Βαλδουίνου ἐπ' ἀδελφῇ Ἰολέντα, ἐξ ἧς παῖδες ἀντ' Φιλίππος Ῥομπέρτος καὶ Βαλδουῖνος D 13 ὁ om D 15 δὲ om D ὧν μία et 16 ἦν om D 16 ὁ δὲ τῆς Ἡπείρου Θεόδωρος τὸ D 19 κατὰ κράτος om D.

cumberet, imperii sui iura nimium extendit: namque ex Italia non parvam, ex Bulgaris vero multam regionem suae dicioni adiecit, sibiue Thessaliam Achrida Prilapum Albanum et Dyrrachium ipsum subegit; ubi Petrus cum ingenti militum vi ex Italia venientem, et quasi Cpolim iter intenderet, a summo pontifice electum, declaratumque circa eadem loca imperatorem, Dyrrachio praecoccupato fortiter in fugam vertit. Petrus sororem primi ex Latinis Balduini et successoris illius Erii sibi matrimonio iunxerat. sorori nomen Iolentae fuit, ex qua tres Petrus suscepit filios, Philippum Robertum et Balduinum, quorum Robertus et Balduinus, cum primus eorum frater Philippus Roberto administrandi imperii potestatem fecisset, Cpolis regionem tenuerunt. ex eorum sororibus Maria Theodoro imperatori copulatur. porro, quem supra innuimus, Theodorus, exercitu coacto, Petro paululum Dyrrachium praetergresso et inter Albani angustias adducto sese opposit. ibi Theodori Comneni milites Latinorum copias strenue fundunt, oppressis uni-

ὥς πάντας ἄρδην δεσμώτας ποιῆσαι σὺν πᾶσι σκιδέσει, καὶ αὐτὸν δὲ τὸν βασιλέα Πέτρον ἔργον μαχαίρας γενέσθαι. τοῦτο δὴ τότε μέγα τοῖς Ῥωμαίοις ἐγγόνει βοήθημα.

15. Ἄλλ' ὁ λόγος μοι καὶ πάλιν ἐπὶ τὸν βασιλέα Θεόδω-
5ρον τὸν Λάσκαρον ἐφορμᾷ. οὗτος γὰρ ἐκ τῆς αὐτοῦ γαμετῆς C
Ἄννης, ὡς ἔφην, τρεῖς ἐποίησατο θυγατέρας, Εἰρήνην Μαρίαν
καὶ Εὐδοκίαν. τὴν γοῦν Μαρίαν τὴν δευτέραν τῶν αὐτοῦ θυγα-
τέρων τῷ ἔργῳ Οὐγγρίου διερχομένῳ τὴν αὐτοῦ χώραν ἐκ τῶν
Ἱεροσολύμων εἰς κῆδος ἐπὶ τῷ νιῷ παραδίδωσι, τὴν δὲ πρώτην
10 αὐτοῦ θυγατέρα τὴν Εἰρήνην ἀνδρὶ συζεύγνυσσι τῷ Παλαιολόγῳ
Ἀνδρονίκῳ, ὃν καὶ δεσπότην τετίμηκε. μετ' οὐ πολὺ δὲ ὁ δεσπό-
της Παλαιολόγος θνήσκει, καὶ προσλαμβάνεται ὁ βασιλεὺς εἰς
γαμβρόν Ἰωάννην τὸν Δούκαν, οὗ Βατάτζης τὸ ἐπικλῆν, καὶ ἐκ
Διδυμοτοίχου ἦν ὠρμημένος, τὸ τοῦ πρωτοβεστιαρίτου διενεργῶν D
15 ὁφθαλμίων. ἡ μὲν οὖν βασιλὶς Ἄννη ἔφθη πρὸ καιροῦ τελευτήσῃαι,
ἡγάγετο δὲ ἐξ Ἀρμενίων γυναῖκα ὁ βασιλεὺς. δυσχερεστῆσας δὲ
πρὸς αὐτὴν ἐπὶ τὴν ἰδίαν πατρίδα τὴν Κιλικίαν ἐκπέμπει, ἐπι-
φέρει δὲ αὐτῷ γαμετὴν τὴν τοῦ βασιλεύοντος τῶν Ἰταλῶν ἀδελ-
φήν, ὃς Ῥομπέρτος, ὡς ἔφην, ἐκέκλητο καὶ τὸν θεῖον Ἐρρῆ διε-
20 δέξατο. οὗτος καὶ γὰρ ὁ Ἐρρῆς πολλὰ πρᾶγματα παρέσχε Ῥω-
μαίοις καὶ αὐτῷ τῷ βασιλεῖ Θεοδώρῳ. ἀνδρεῖος γὰρ ὢν, περὶ

8 τοῖς om D 4' Ἄλλ' — 5 γὰρ] ὁ δὲ βασιλεὺς Θεόδωρος Λάσκαρις D
6 ὡς ἔφην om D 7 secundum τὴν et τῶν αὐτοῦ θυγατέραν om D
8 ἐξ D 9 τῷ add D 10 αὐτοῦ — ἀνδρὶ om D 12 post θνή-
σκει D: ὡς μὲν τινες ἔφασκον, ἐξ ἑρωτικῶν διαθέσεων 13 τοῦ-
πικλῆν, ἐκ Διδυμοτοίχου δὲ πρωτοβεστιαρίον οὗτα D 15 βασίλισσα
Ἄννα πρὸς τελευτῇ, ἡγάγετο D 17 τὴν Κιλικίαν om D 18 βασι-
λέως Ἰταλῶν Ῥομπέρτου ἀδελφὴν. καὶ τὸν θεῖον γὰρ Ἐρρῆν δ
Ῥομπέρτος διεδέξατο πολλὰ Ῥωμαίους ἡττήσαντα, μάλιστα δὲ ἐξ D.

versis, adeo ut omnes comprehensos vinculis alligarint, impedimenta abri-
puerint, ipsumque etiam imperatorem Petrum gladio peremerint. hac victo-
ria res Romana haud minimum sublevata est.

15. Verum rursus oratio in Theodorum Lascarum imperatorem defle-
ctit. huic ex Anna uxore, ut dixi, filiae natae sunt tres, Irene Maria et
Eudocia. Mariam secundam Ungariae regis Hierosolymis per illius dicio-
nem revertentis filio nuptum dederat, primam Irenem Andronico Palaeologo,
quem et despota dignitate insigniverat, uxorem locarat: nec multo post
Palaeologus despota morte obit, et imperator eam Ioanni Ducae, Batatzae
cognomine, qui e Didymotoecho ortum duxerat et hinc protovestiarii officium
administrabat, despondit. imperatrix Anna antea vitam finierat. hinc ex
Armenis uxorem accipit imperator, cui deinceps subiratus in Ciliciam illius
patriam remittit, et cum sorore Itolorum principis (Roberto, ut innui, nomen
erat, et Erico patruo successerat) nuptias facit. per Ericum res Romana et
Theodorus imperator multum detrimenti cepit: cum enim esset fortis et ad

μάχας δξύροπος, καὶ τεταπεινωμένα τὰ τῶν Ῥωμαίων ὄραν, καὶ μάλιστα ἐξ οὗτου τὸν σουλτὰν πεφόνευκεν ὁ βασιλεὺς Θεόδωρος· τότε γὰρ τὸ ἐκ Φράγκων προσὸν αὐτῷ ἀπολώλεκε στράτευμα, ἐν ᾧ καὶ τὰς πρὸς τοὺς ὁμογενεῖς τεταρρηκῶς ἦν μάχας. οὗς καὶ ὁ βασιλεὺς Ἑρρῆς ἐδεδίει· πολλοὶ γὰρ ἦσαν ὀνομαστοὶ ἀπὸ τε 5 γένους ἀπὸ τε μὴν τῆς προσοῦσης ἐκείνοις ἀνδρίας. διὰ ταῦτα, ὡς φασί τινες, καὶ τὴν τοῦ βασιλέως νίκην ἀκηκοὺς ὁ Ἑρρῆς “νενίκηται” ἔφη “ὁ Λάσκαρις, οὐ νενίκηκεν.” ἵνα γοῦν μὴ πολὺν

- P 15 κατατείνω λόγον τῆς ἱστορίας, τοῦτ' ἂν μόνον εἰπὼν τὸ πῶς παραστήσαιμι· μέχρι καὶ αὐτοῦ τοῦ Νυμφαίου τὰς σκητὰς δ' Ἑρ- 10 ρῆς ἐπήξατο, κατ' ἐρημίαν πολλήν, οὐδενὸς κωλύοντος. ἐπειθὲ τε ὑποστρέψας τὸ μὲν τοῖς κρατηθεῖσι κοροεθελίς, τὸ δὲ καὶ ἐκ- χειρίαν ἐθελήσας λαβεῖν (οὐ γὰρ ἄγαν καρτερικὸν τὸ Λατινῶν φῦλον ἐν ταῖς μάχαις καθέστηκεν), εἰς ξυμβάσεις ἦλθε μετὰ τοῦ βασιλέως Θεοδώρου. καὶ συνεφωνήθη τὰ μὲν τοῦ Κιμινῶ πάντα 15 (οὕτω γὰρ τὸ ὄρος καλεῖται τὸ ἐγγὺς τῆς Ἀχυράους τυχάου) μετὰ καὶ αὐτῆς τῆς Ἀχυράους παρὰ τοῦ τῶν Φράγκων γένους δεσπόζεσθαι, τὸν δὲ Κάλαιμον (κώμη δὲ ἔστιν ὁ Κάλαιμος, ἐξ οὗ B τὸ τῶν Νεοκάστρων ἄρχεται θέμα) μένειν ἄοικον, τὰ δὲ ἐντεῦθεν παρὰ τοῦ βασιλέως Θεοδώρου δεσπόζεσθαι· Νεόκαστρα δὲ ταῦτα 20 ἦν καὶ Κελβιανὸν Χλιάρά τε καὶ Πέργαμος καὶ τὰ πλαγίως ἐγκείμενα, Μαγιδία τε καὶ Ὀψίκια. ὑπῆρχε δὲ καὶ ἄλλη χώρα τῇ

3 παρὸν D ἐν — 7 τινες] διὸ D 8 ἵνα — 10 παραστήσαιμι] καὶ D 10 τοῦ om D 11 κατ' — κωλύοντος om D 12 τὸ μὲν — καθέστηκεν om D 17 μέρους A 18 κώμος D 19 τὰ δ' ἐν- τεῦθεν τὰδε Νεόκαστρα Κελβιανὸν Χλιάρά τε καὶ Πέργαμος καὶ τὰ πλαγίως ἐγκείμενα Μαγιδία τε καὶ Ὀψίκια παρὰ τοῦ βασιλέως Θεο-δώρου δεσπόζεσθαι. ὑπῆρχε δὲ τούτῳ καὶ ἄλλη χώρα ἡ D.

pugnandum praeceps et audax, videretque Romanos depressos, et potissimum postquam sultanum imperator Theodorus leto dedit: tunc enim Italum militem, quo fultus cum suae nationis hominibus audacter bellum conserbat, et quem imperator Ericus metuebat quod in eo et genere nobiles et irato sibi ingenio viribus valentes conspicerentur, perdidit praeterea, ut quidam memorant, de imperatoris victoria certior factus “Lascaris” exclamat “victus est, non vicit.” sed ne diutius orationem protraham, vel hoc solo res conspicua erit. Nymphaeum usque, cum nullus adversaretur, castra posuit Ericus, indeque rediens, partim praeda parta opimus ac saturus, partim a laboribus ferriari optans (neque enim in sustinendis bellorum certaminibus Latina natio perdurat) cum imperatore Theodoro foedus iniit; concordatumque est Cimeni (sic enim nunc Achirao adiacens appellatur) universa et ipsam Achirum a Latinis possideri, Calamum vero (id oppidum est, ex quo Neocastorum thema initium sumit) inhabitatum deseri; quae sequerentur sub arbitrio esse imperatoris Theodori: ea erant Neocastra, Celbianum, Chliara, Pergamus, et quae a latera erant Magidia et Opsicia. praeter haec alius etiam regionis imperator Theo-

βασίλει Θεοδώρῳ ἢ ἀπὸ τοῦ Λοπαδίου ἀρχομένη, καὶ Προῦσαν περιλαμβάνουσα καὶ Νίκαιαν. καὶ οὕτω μὲν ξυνέβη τῷ βασιλεῖ Θεοδώρῳ τὰ πράγματα.

16. Ὁ δὲ εἰρημένος Ἑρῆς, εἰ καὶ Φράγκος τὸ γένος ἐτύγχανεν, ἀλλ' οὖν τοῖς Ῥωμαίοις καὶ Ἰθαγενέσι τῆς Κωνσταντίνου ἰλιρῶτερον προσεφέρετο, καὶ πολλοὺς εἶχε τοὺς μὲν τοῖς μεγάλαις τούτου συντεταγμένους τοὺς δὲ τοῖς στρατιώταις, τὸ δὲ κοινὸν πλῆθος ὡς οἰκεῖον περιεῖπε λαόν. καὶ γὰρ περιγενόμενος τῶν Ῥωμαϊκῶν ὕστεων Λεντιανῶν τε καὶ Ποιμανηνοῦ, καὶ ἄνδρας τὸν Ἀρην νέοντα καὶ ἔργα ψυχῆς γενναίως ἐνδειξαμένους ὡς ἱρμυῖόν τι ἰδέξαστο ἱφευρών. ἐν γὰρ τῷ τῶν Λεντιανῶν ὕστει οὐ μόνον σπάνις ὕδατος τοὺς φυλάττοντας ἐξέκαυσεν, οὐδ' ὅτι ὁ λιμὸς καὶ σκύτῃ φαγεῖν αὐτοὺς κατηνύγκασεν τὰ ἀπὸ τῶν ἀσπίδων καὶ ἱφιστρίδων αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ τείχος οὐ μικροδιάστατον 15 ταῖς ἐλεπόλεσι καταπείσθον, μετὰ μεγίστης πυρκαϊῆς τεσσαράκοντα ἡμέρας ἐφύλαττον τοῦτο, ἀμοιβαδὸν τῇ πυρκαϊῇ προσεπισωροῦντες ἔβλα. κρατηθέντος γοῦν τοῦ ὕστεως οὐδεὶς ἐξ αὐτῶν ἀπολλύται εἰ μὴ μόνος ὁ τοῦ βασιλέως ἀντάδελφος καὶ ὁ εἰς ἡγεμόνα τοῦ στρατεύματος τεταγμένος Δερμοκαΐτης καὶ ὁ Παλαιολόγος 20 Ἀνδρόνικος, ὃν, ὡς ὁ λόγος πέφθαικε δηλῶσαι, καὶ εἰς τὴν θυγατέρα αὐτοῦ Εἰρήνην γαμβρόν ὁ βασιλεὺς προσελάβετο. πάντας δὲ τοὺς ἄλλους ὁ Ἑρῆς συλλεξάμενος καὶ κατὰ ἴλας συντάξας,

2 καὶ οὕτω — πράγματα om D 5 ἦν D τῆς τοῖς D 6 μί-
ξοιςιν αὐτοῦ D 8 πλῆθος om D 9 Ῥωμαϊκῶν] λοιπῶν D
τε om D 10 ἔργα post γενναίως D 12 φυλάσσοντας D
13 αὐτοὺς φαγεῖν D τὰ ἀπὸ τῶν] ἀπ' D 14 μικροδιά-
στατον D 17 ἀπώλετο D 18 μόνον D 20 ὁ — δηλῶσαι]
ἔργον D 21 αὐτοῦ ὁ βασιλεὺς προσελάβετο γαμβρόν D.

dorus dominabatur, quae a Lopadio principium habens Prusam Nicaeamque suo ambitu continet. et sic Theodoro imperatori res cesserant.

16. Sed Ericus licet Italus genere, Romanos tamen et Byzantinos indigenas placidius sedatiusque amplectebatur, et ex illis plures inter primates collocaverat, alios inter militem adnumeraverat, plebem vero veluti proprium populum fovebat. etenim Romanis urbibus Lentianis ac Poemaneno expugnatis, viros in illis Martem spirantes et editis facinoribus singulares praeter spem inventos in lucro deputavit. nam Lentianis non modo custodes aquarum penuria affixit, verum et famis adeo excruciauit ut scutorum necnon sagulorum pelles comedere compulsi sint. murum etiam machinis admotis solo aequatum, ideoque vaste ac profunde hiantem unus post alium incendioigna supergerens per quadraginta dies defenderunt. tandem urbe perdomita, nullus ex defensoribus praeter germanum imperatoris fratrem, et qui exercitui praeerat Dermocaitem, et Palaeologum Andronicum, cui Irenem filiam imperator, ut antea diximus, collocaverat, pretio redemptus est. quia omnibus Ericus in unum convocatis et in turmas ac cohortes dissipatis, duci-

καὶ ὁμογενεῖς αὐτοῖς παραδοὺς ἡγεμόνας, ὑπερέχειν δὲ πάντων τὸν Θεοφιλόπουλον Γεώργιον παρασκευάσας, τὴν τῶν ἀνατολικῶν μερῶν φυλακὴν αὐτοῖς ἐνεπίστευσε.

17. Τοῦτον δὲ τοῦ Ἑρρῆ τῆς Κωνσταντίνου κατάρχοντος ἀπεστάλη παρὰ τοῦ πάπα πρὸς τὴν βασιλίδι τῶν πόλεων ἀρχιερεὺς, ὃν καὶ λεγόντων αὐτοὶ φασι, τοῦνομα Πελάγιον, ἅπαντα τὰ προνόμια τοῦ πάπα φέροντα· ἐρυθροβαφῇ καὶ γὰρ ὑπεδίδετο
 P 16 πέδιλα, ἐκ τῆς αὐτῆς δὲ χοιῆς καὶ τὰ ἐνδύματα εἶχε, καὶ ἡ ἱεστρίς δὲ τοῦ ἵππου καὶ τὰ χαλινὰ τῷ τοιοῦτῳ ἐβάπτοντο χρώματι ἡθους δὲ τυχὼν ἀγριωτέρου καὶ ἀλαζονείᾳ χρώμενος πολλὰ δεῖν
 ἐνεδείξατο ἐπὶ τοῖς τῆς Κωνσταντίνου οἰκήτοσι. καὶ ἡ σπήλις ὡς εὐλογος· ἠνάγκαζε καὶ γὰρ τοὺς πάντας τῇ τῆς πρεσβυτέρης Ῥώμης ὑποκύναι ὑποταγῇ. ἐντεῦθεν καθιέρωντο μοναχοί, ἱερεῖς· ἐδεσμοῦντο καὶ ναὸς ἅπας ἐκέλειστο. καὶ ἦν ἐν αὐτῷ δοῦν θάταρον, ἢ ὁμολογῆσαι τὸν πάπαν πρῶτον ἀρχιερέα καὶ τούτου τὴν
 μνήμην ἐν ἱεροτελεστείαις ποιεῖν, ἢ θάνατον εἶναι τῷ μὴ διαπραξάμενῳ τοῦτο τὸ ἐπιτίμιον. τοῦτο εἰς βαρυνθῆναι ἤγε τοὺς οὐκ
 B τορας τῆς Κωνσταντίνου, καὶ μάλιστα τῶν ἄλλων τοὺς προύχοντας, οἳ καὶ πρὸς τὸν βασιλέα Ἑρρῆν ἀφιγμένοι "ἡμεῖς μὲν" ἔφασαν "ἄλλον γεγονότες γένους, καὶ ἄλλον ἀρχιερέα ἔχοντες, ἔσονται τοὺς τῷ κράτει σου ὑπετάξαμεν ὥστε σωματικῶς κατάρχειν ἡμῶν, οὐ μὴν γε ψυχικῶς καὶ πνευματικῶς. σοῦ μὲν γὰρ ἐν πολέμῳ

3 αὐτοῖς φυλακὴν D 4 τοῦτον δὲ τοῦ] τοῦ δὲ D 5 παρὰ τοῦ
 πάπα om D βασ. τῶν πόλεων] Κωνσταντίνου D 9 δὲ om D
 10 τυχόντος D δεινὰ τοῖς Κωνσταντινουπολίταις παρίσταν D
 14 ἐγκέλειστο D 16 ποιεῖν] ἐκφανεῖν D 17 τοῦτο ante τὸ om D
 19 τὸν βασιλεύοντα τὸν D 22 καὶ] ἢ D πολέμοις D.

bus ex eodem genere assignatis, omnium principatum Theophilopolo Georgio commisit, et orientalium partium custodiam demandavit.

17. Sub hoc Byzantii imperante ad reginam urbium a summo pontifice praesul (ipsi legatum indignant) Pelagius nomine papae praerogativas omnes referens ablegatur: namque calceos rubros induebat, neque diversicoloribus indumentis amiciebatur, quinimmo equi sagulum et fraena eodem inficiebantur veneno. et cum moribus esset immanioribus, fastus ac insolentiae plenus, nimium in Byzantinos saevit. et propositum a ratione aberrare non videbatur: omnes enim, ut veteri Romae colla subicerent, compellebat. hinc monachi in carcerem impingi, sacerdotes in vincula, et templa omnia occludi, nec praeter haec duo tertium statui: etenim vel papam primum omnium pontificem faterentur, illiusque inter sacrorum solemniam memoriam facerent, vel qui id abnuissent, morte penderent poenam. hoc Byzantii accolae, et inter eos primas obtinentes, angustiarumque animo et ad Ericum imperatorem profecti "nos" inquit "alio genere orti aliumque habentes pontificem nosmet imperio tuo et potestati subiecimus, ita ut in corpora, non in animum et spiritum dominareris. namque in tui defensionem, dum bellum geritur,

ἐπιρμαχεῖσθαι τῶν ἀναγκυλίων, τῶν δ' ἡμετέρων ἐκστῆναι σιβα-
σμάτων καὶ θρησκευμάτων τῶν ἀδυνάτων πάντη καθέστηκεν. ἡ
γοῦν λύσον ἡμῖν τὰ ἐπιβρόντα δεινά, ἡ ἄφες ὡς ἐλευθέρους ἐν
τοῖς ἰθυγενέσιν ἀφῆχθαι." ταῦτ' εἶπον, κακέϊτος μὴ βουλόμενος
ἐν στερήσει γενέσθαι τοσούτων καλῶν καγαθῶν ἀνθρώπων, καὶ C
ἄκοτος τοῦ εἰρημένου λεγάτου τοὺς τε ναοὺς ἀνέωξε, καὶ τοὺς ὅσοι
ταῖς εἰρκταῖς ἦσαν κατισχημένοι μοναχοὺς τε καὶ ἱερεῖς ἀπολέλυκε,
καὶ τὸν κατασχόντα τότε τὴν Κωνσταντίνου κλύδωνα κατεστόρεσε.
πολλοὶ δὲ τῶν μοναχῶν προεξιόντες τῆς Κωνσταντίνου τῷ βασιλεῖ
10 Θεοδώρῳ προσῆλθον, καὶ αὐτοῖς προστάζει τούτου μοναὶ πρὸς
καταμονὴν ἐπιδίδονται. καὶ πρεσβύτεροι δὲ πρὸς τὴν Νίκαιαν
ἀπόντες οἱ μὲν τῷ πατριαρχικῷ κλήρῳ συγκατελέγησαν, οἱ δὲ
θείοις ἐνασμενίσαντες τοῖς σηκοῖς ἐλευθέρως ἐβήσαν. καὶ οὕτω
μὲν ἐγγόνει ταῦτα παρὰ τοῦ τότε βασιλεύοντος τῆς Κωνσταντί- D
15 τοῦ Ἐρρῆ.

18. Τούτου δὲ τελευτήσαντος ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Ῥομπέρ-
τος μυλακώτερον ἐχρᾶτο τοῖς πράγμασι. τούτου τὴν ἀδελφὴν εἰς
γαμετὴν εἰλήγει ὁ βασιλεὺς. οὐ πολλοὶ παρῆλθον ἐνιαυτοί, καὶ
ἐπεὶ ὁ τῆς Κωνσταντινουπόλεως βασιλεὺς Ῥομπέρτος οὐκ ἔφθασε
20 σὺν γυναικί, παράνομόν τι πρᾶγμα βεβούλευται ὁ βασιλεὺς
διαπρᾶξασθαι· ἐπὶ γὰρ τῇ θυγατρὶ αὐτοῦ Εὐδοκίᾳ προσλαβέσθαι
τοῦτον γαμβρὸν ἡρετίσματο. ἐνθ' ἐν τοῖς καὶ ἕρις ἐκ τοῦ τότε πα-
τριαρχοῦντος Μανουὴλ τῷ βασιλεῖ ἔμβεβήκει, μὴδ' ὅλως τῇ

7 μοναχοὶ D 8 καὶ τὸν — κατεστόρεσε om D 9 Κωνσταντι-
νουπόλεως D 10 προσέειπεν D πρὸς καταμονὴν om D
11 ἐπεδίδοντο D 13 θείοις ναοῖς ἐνασμ. ἐλευθ. D καὶ —
16 τούτου] τοῦ Ἐρρῆ D.

arma capere necesse est: at nostris ritibus et caeremoniis ut cedamus fieri
omnino nequit. aut itaque nos ab urgenti discrimine libera, aut tanquam
liberis ad indigenas additionem dato." sic locuti. ille cum tot probis opti-
misque viris privari nolle, etiam invito legato templa reseravit, vinculis cu-
stodiisque monachos ac sacerdotes liberavit. et tempestatem, qua tunc By-
zantium iactabatur, sedavit. multi vero ex monachis, antequam haec gere-
rentur, Cpoli excedentes ad imperatorem Theodorum commigrarunt, quibus
illius mandato monasteria ad habitandum assignata sunt. et sacerdotes Ni-
caeam petentes, partim patriarchali clero adnumerati, partim locis sacris ob-
lectati, libere vitam traduxere. et haec quidem hoc modo ab imperatore Cpo-
litano Erico gesta sunt.

18. Erico fato functo frater illius Robertus mollius negotiis incumbere-
bat. huius soror imperatori nupsit. paucis elapsis annis cum Cpolitano
imperator Robertus uxori non esset obnoxius, imperator impij facinus pa-
trare sibi in animo proposuit, studens eum Eudociae filias alligare sibi
generum assumere. hinc dissidia inter Manuelem tunc temporis patriarcham

τοιαύτη ἀδισμογαμία συγκατανεύοντος. ἀλλ' οὐκ ἔφθασεν ὁ βασιλεὺς τέρματι δοῦναι τὸ θέλημα· μήπω γὰρ στείλας τούτην εἰς Κωνσταντινούπολιν, ὡς ἡντρεπίζε, καταλύει τὸν βίον, τὴν βασιλείαν καταλιπὼν τῷ γαμβρῷ αὐτοῦ Ἰωάννῃ τῷ Δούκα. οὐ
P 17 γὰρ εἶχεν ἄρρενα παῖδα εἰς ἥβην ἰλθόντα· οὗς γὰρ δύο ἐκ τῆς 5 βασιλίδος Ἄννης ἔσχηκεν ἄρρενας παῖδας, τεθνάναι προῦφθασαν, ἐκ δὲ τῆς ἐξ Ἀρμενίων ὠρμημένης ἐν παιδίον ἄρρενα πεποίηκεν, ὑπερ ὀκταετῆς ἦν ἡλικία ὁ βασιλεὺς καὶ πατὴρ αὐτοῦ ἐτεθνήκει. διὰ τὸ ἀμοιρεῖν γοῦν αὐτὸν ἄρρενος ἐνέβου γοῆς ὁ ἐπὶ τῇ θυγατρὶ γαμβρὸς αὐτοῦ τῆς βασιλείας κληρονομεῖ. 10 ἦν δὲ ὁ βασιλεὺς Θεόδωρος ὁ Λάσκαρις, ὁπότε τὸ τέλος ἔσχε τοῦ βίου, τῶν μὲν τρισαράκοντα πέντε ἐτῶν ὑπερέκεινα, ἐλάττω δὲ τῶν πεντήκοντα, βασιλεύσας ἐκ τούτων ἔτη εἴη. ἦν δὲ τὸ σῶμα μικρὸς, οὐκ ἄγαν δέ, μελᾶγχρους ἐφ' ἱκανόν, καθεμμένον ἔχων
B τὸ γένειον καὶ περὶ τὸ ἄκρον σχιζόμενον, ἐπ' ὀλίγον ἐτερόφθαλ- 15 μος, πρὸς τὰς μάχας δξύς, θυμοῦ τε καὶ ἀφροδισίων ἡτιώμενος, ἐλευθεριώτερος ἐν ταῖς δωρεαῖς· οἷς γὰρ αὖν βούλοιο, πολὺ τὸ χρυσίον ἐδίδοτο, ὡς ἐν ἀκαρεῖ τούτους πλουτεῖν. τεταλαιπώρηκε δὲ ἀμύπολλα ἐν ταῖς μάχαῖς ταῖς τε πρὸς Ἰταλοὺς καὶ τοὺς Πέρους. ἀρχὴ γοῦν οὗτος ἐγεγόνει τῆς τῶν Ῥωμαίων ἀρχῆς, ὥς 20 καὶ πολλὴν χάριν ὄφλειν τοῖς Ῥωμαίοις πάνν δέον καθέσθηναι.

1 συγκατανεύσαντος D 3 Κωνσταντίνου, αἰς ἡντρεπίαι D
4 τῷ γαμβρῷ αὐτοῦ post Δούκα D 5 γὰρ ἐνέβου D, non
omissis εἰς ἥβην ἰλθόντα. 6 ὃν γὰρ ἐκ D 7 ἄρρενα παῖδα
τεθνάναι προῦφθασαν D 9 διὰ γοῦν ἀμοιρεῖν D 10 αὐτοῦ
βασιλεία D 11 δὲ ὁ Λάσκαρις μὴ ἐτῶν καὶ πρὸς, ἐλάττω D
13 ἦν δὲ om D τὸ μὲν σῶμα D 18 αἰς — πλουτεῖν om D
19 ἀμύπολλα D τς om D 20 τῶν om D 21 καὶ om D
πάνν om D.

atque imperatorem suborta sunt, cum nequiquam adeo infandis nuptiis consensus ille praestaret. verum imperator, quod optabat, praestare non petuit. nondum enim illa Cpolim transmissa, dum apparerent nuptias, vitam finit, generi suo Ioanni Ducae imperio relicto: nullum enim habebat puerum filium, namque bini ex imperatrice Anna suscepti ante obierant, et ex Armenia filius unicus erat octennius, cum pater illius et imperator vita defecit. quod itaque ille masculino filio coque pubere destitueretur, filiae suae maritus imperii heres fit. imperator Theodorus Lascaris annos quinque et quadraginta et amplius, minor quinquaginta natus excessit e vita, decem et octo regnavit, corpore, sed non nimium, pusillus, moderate nigricante, promissa barba, sed quae in extremis scinderetur, varia, sed parumper, oculis, praecox in proelia, irae ac Veneris impatiens, in muneribus munificenter: quibus enim illi collibitum erat, ingens auri vis donabatur, ut statim opulenti evaderent. pugnis adversus Italos et Persas quamaxime conflictatus, prima tamen Romanis imperii ipse fundamenta iecit, cui a Romanis quamaxime

κατετίθη δὲ ὁ νεκρὸς αὐτοῦ ἐν τῇ τοῦ Ὑακίνθου μονῇ, ἔνθα καὶ ὁ βασιλεὺς Ἀλέξιος τέθνηται καὶ ἡ βασίλισ Ἄννα ἡ τούτου σύζυγος.

19. Καθὼς γοῦν εἰρήκειν, μετὰ τὴν τελευταίαν αὐτοῦ ἐπι- C
λαμβάνεται τῶν Ῥωμαϊκῶν σκήπτρων Ἰωάννης ὁ Δούκας ὁ γαμι-
βρὸς αὐτοῦ, στεφθεὶς παρὰ τοῦ πατριάρχου Μανουήλ, ὃς τὸν
Μάξιμον διεδέξατο. μετὰ γὰρ τὴν τελευταίαν τοῦ πατριάρχου
Μιχαήλ ὁ Εὐρηγνικός Θεόδωρος τῷ πατριαρχικῷ ἐνίδρυνται θρόνῳ,
ὃς καὶ Κωπῆς ὑπὸ τῶν πολλῶν ἐκαλεῖτο, μετὰ δὲ ἐνιαυτοὺς ἐξ
10 ἐκείνου τὸν βίον ἀπολιπόντος ὁ μοναχὸς Μάξιμος εἰς τὸν πατρι-
αρχικὸν ἀνάγεται θρόνον, θεραπεύων τὴν γυναικωνίτιδα καὶ ὑπὸ
ταύτης ἀντιθεραπευόμενος· οὐδὲν γὰρ ἄλλο ἦν τὸ εἰς ταύτην ἀνα-
βιβῶσαν αὐτὸν τὴν περιωπὴν. ἐπιβιοὺς δὲ μῆνας ἔξ τελευτᾷ, καὶ
ὁ Μανουήλ εἰς τὸν πατριαρχικὸν ἀνάγεται θρόνον, φιλόσοφος, ὡς
15 ἰδοῦκε, ὦν καὶ ὑπὸ πολλῶν κατονομαζόμενος. D

20. Ἐπὶ δὲ τὰ Βουλγάρων καὶ αὐθις ὁ λόγος ἀναχωρεῖ.
ὁ πρῶτος βυσιλεὺς τῶν Βουλγάρων Ἀσάν δύο ἔσχεν υἱούς, τὸν
Ἰωάννην καὶ τὸν Ἀλέξανδρον. τοῦ γοῦν εἰρημένου Βορίλα βασι-
λικῶς τῶν Βουλγάρων κατάρχοντος, ὁ τοῦ Ἀσάν υἱὸς Ἰωάννης
20 φρυγαδεῖα χρησάμενος ἐπὶ τὰ τῶν Ῥώσων χωρεῖ, ἐκείσθ τε χρόνον
ἐφ' ἑκανὸν διαμείνας, καὶ τινὰς τῶν συγκλῦδων Ῥώσων σὺν ἑαυ-

4 καθὼς — αὐτοῦ] εἶτα D 5 Ἰωάννης Δούξ Βατάτζης γαμι-
βρὸς D 9 ὑπὸ τῶν πολλῶν om D τούτου δὲ μετ'
ἐνιαυτοὺς ἔξ ἀπολιπόντος μοναχὸς D 11 καὶ — περιωπὴν om D
13 δι] δὲ μόνον D 15 ὑπὸ τῶν πολλῶν D 16 καὶ om D
χωρεῖ· D 18 τοῦ — κατάρχοντος om D 19 τοῦ Ἀσάν
υἱὸς om D 20 περὶ vulgo τῶν om D 21 σὺν] ἐν vulgo.

gratiae habendae sunt. sepultus fuit in Hyacinthi monasterio, ubi et imperator Alexius positus fuerat et imperatrix Anna thalami consors.

19. Quemadmodum ergo dixi, post illius obitum Romani imperii gubernacula Ioannes Ducas gener illius suscipit, a Manuele patriarcha, qui Maximo successerat, coronatus. namque post patriarchae Michaelis excessum Irenicus Theodorus, cui a plerisque Copae nomen inditum fuerat, in patriarcham eligitur; post annos sex eo demortuo Maximus monachus patriarchale solium ascendit, gynaeceio palans ac supparasitans, et vice versa ex eo assentationes et blanditias aucupans: neque enim aliud eum in tam sublime culmen evertexat. sed post menses sex moritur, et Manuel in patriarchali solio collocatur, vere vir philosophus, ut apparebat, et a multis eo nomine honestatus.

20. Sed ad res Bulgaricas redeamus. primus Bulgarorum rex Asanus duos habuit filios, Ioannem et Alexandrum. itaque Borila, cuius supra mentionem fecimus, regie Bulgaris imperante, Asani filius Ioannes fuga se abripiens in Rusos confugit, ibique per tempus aliquod commoratus, et convenarum Rusorum nonnullis in unum congestis, paternam hereditatem reposcit,

τῷ περιγαγών, τὴν πατρικὴν ἀνακαλεῖται κληρονομίαν καὶ πολε-
μεῖ τῷ Βορίλῃ καὶ νικᾷ τοῦτον καὶ χώρας οὐκ ὀλίγης ἐγκαταῖς
γίνεται. ὁ δὲ Βορίλας ἔνδον εἰσέρχεται τοῦ Τρινόβου, καὶ ἐπὶ
ἐπτά ἔτεσι τειχέρας πολιορκεῖται. ἔπει δὲ ἀπέκαμον οἱ συνόντες
αὐτῷ, τῷ Ἀσάν Ἰωάννῃ προσέρχονται. φεύγων δὲ ἀλίσκεται ὁ
Βορίλας καὶ παρὰ τοῦ Ἰωάννου τυφλοῦται, καὶ οὕτως ἐγκαταῖς
P 18 τῆς τῶν Βουλγάρων ἀπάσης ὁ Ἰωάννης γεγέννηται. καὶ τὰ μὲν ἐν
τοῖς Βουλγάροις τοσαῦτα.

21. Ὁ δὲ Κομνηνὸς Θεόδωρος, ὃν πρὸ μικροῦ ὁ λόγος
ιστόρησεν, μὴ θέλων μένειν ἐν τῇ οἰκίᾳ τάξει ἀλλὰ τὰ τῆς βασι-
λείας σφετερισάμενος, ἐπειδὴ τῆς Θεσσαλονίκης γέγονεν ἐγκαταῖς
πολλήν τε χώραν τῆς Ῥωμαῖδος ἐκ τῆς κεκρατημένης παρὰ τῶν
Ἰταλῶν ὑφ' ἑαυτὸν ἐποίησατο, ἔτι δὲ καὶ τῆς παρὰ τῶν Βουλγά-
ρων κεχειρωμένης, πορφυρίδα τε ὑπενδύεται καὶ ἐρυσθρὰ περιβά-
λεται πέδιλα, ἀντιστάντος αὐτῷ ἐπὶ τούτῳ στερορότατα τοῦ μητρο-
B πολίτου Θεσσαλονίκης Κωνσταντίνου τοῦ Μεσσοποταμίτου, ὃν καὶ
πολλαῖς κυκουχίαις καὶ ἐξορκίαις διὰ ταῦτα ὑπέβαλε τῶν καρο-
κῶν ἐθῶν ἀντεχόμενον. ὁ δὲ Βουλγαρίας ἀρχιεπίσκοπος Δημή-
τριος τὸ βασιλικὸν περιδιδύσκει τοῦτον διάδημα, ὡς ἔκαστος,
αὐτόνομος ὢν καὶ μηδενὶ εὐθύνῃς ὀφείλων δοῦναι, καὶ διὰ ταῦτα
ἐξουσίαν ἔχειν βασιλείας χρεῖν οὓς τε ἂν καὶ ὕπου καὶ ὅτε βοῦ-
λοιτο. βασιλεὺς οὖν ἀναγορευθεὶς ὁ Θεόδωρος βασιλικῶς ἐχράτο

2 ἐγκαταῖς οὐκ ὀλίγης D 4 πολ.] ἔσα πολ. D 6 τῷ Ἰωάννῃ D
7 ἐγένετο D καὶ — τοσαῦτα om D 12 ἐκ τῆς om D
13 τῶν — κεχειρωμένων D 14 ὑποδύεται — ὑποβάλλεται D:
malim περιβάλλεται — ὑποδεῖται. 15 τοῦτο D 17 διὰ ταῦτα add D
20 τοῦτο ἔχειν ἐξουσίαν βασιλεῖα στέφειν D, omisis οὓς — βοῦλοισιν.

et in Borilam arma suscipit, et vincit, dominusque fit non exiguae regionis.
Borilas Trinobum ingressus septem annos obsidionem sustinet; et cum socii
defatigati succumberent, ad Asani Ioannem deficiunt. Borilas inde inter sa-
giendum deprehensus ab Ioanne oculis laeditur, sicque universa ditione Bul-
garorum Ioannes potitur. et haec quidem de Bulgaria.

21. Comnenus interim Theodorus, cuius paulo ante meminimus, pro-
prium ordinem indignatus et quae sunt imperii occupans, postquam Thessa-
lonicam in potestatem recepit, non minimam Romanae ditionis partem, ex ea
quae suberat Italis et a Bulgaria interciperetur, sibi vindicat, purpureaque
chlamyde induitur, et rubris calceis convestitur, oblectante illi in hoc quam
strenuissime Constantino Mesopotamita metropolita Thessalonicensi, quem
diris malis et calamitosis exiliis canonica statuta propugnautem insectatus
misere afflixit. sed Bulgariae archiepiscopus Demetrius, tanquam qui, ut
ipse fatebatur, sui iuris esset neminique sui facti rationem reddere teneretur,
ideoque in eius potestate esse, quolibet et ubicunque et quandocunque illi
libitum fuisset, reges ungere, regio eum diademate coronat. Theodorus ergo
imperator acclamatus, uti imperatoribus moris est, res disponebat, despotas,

τοῖς πράγμασι, διεσπότης τε προνύβλλετο καὶ σεβαστοκράτορας
 μεγάλους τε δομestίκους καὶ πρωτοβεστιαρίους καὶ τὴν λοιπὴν
 πᾶσαν τάξιν βασιλικήν. ἄφενώς δὲ ἔχων περὶ τοὺς τῆς βασιλείας C
 θεσμοὺς Βουλγαρικώτερον ἢ μᾶλλον βαρβαρικώτερον ταῖς ὑποθέ-
 5 σεσι προσεγέρετο, οὐ τάξιν γινώσκων οὐδὲ κατὰστασιν οὐδὲ ὅσα
 ἐν τοῖς βασιλείοις ἀρχαῖα ἔθιμα καθιεστήκασιν. οὗτος οὐ μικρῶς
 τῷ βασιλεῖ ἀντεφέρετο Ἰωάννῃ. ὁ μὲν οὖν βασιλεὺς ἤξιον αὐτὸν
 τῶν δευτερείων μετέχειν τῆς βασιλείας καὶ τῆς χάρος αὐτοῦ ἐγ-
 κρατῇ εἶναι καὶ κατ' οὐδὲν ἄλλο ὑπέκειν αὐτῷ, ὁ δὲ ἀντέβαινε
 10 στερεώτερον.

22. Ὁ μὲν οὖν βασιλεὺς Ἰωάννης ἄρτι τῶν σκήπτρων
 ἐπιλημμένος, καὶ κομιδῇ ἐν στενῇ οὔσαν τὴν τῶν Ῥωμαίων τε-
 θαμένος ἀρχήν, οὐκ ἀνασχόμενος ἐν πολλοστοῖς βασιλεύειν, δύο D
 παραδραμιόντων ἐνιαυτῶν μάχην ποιεῖται μετὰ τῶν Ἰταλῶν. καὶ
 15 συνάγεται στράτευμα Λατινικὸν ἀξιόμαχον, οὗ προνύμχοντο οἱ
 τοῦ βασιλέως Θεοδώρου ἀντάδελφοι, οἱ σεβαστοκράτορες Ἀλέξιος
 τε καὶ Ἰσαάκιος· οὗτοι καὶ γὰρ ἅμα τῷ τὸν βασιλεῖ αὐτῶν ἀδελ-
 φὸν θανεῖν τὴν θυγατέρα αὐτοῦ Εὐδοκίαν λαβόντες ἀποδρᾶναι
 πρὸς τὴν Κωνσταντινούπολιν ἐβουλεύσαντο, ἀλλὰ τοῦ μὲν σκοποῦ
 20 αὐτῶν ἥμαρτον, ἐκεῖνοι δὲ θραπέται ὦχοντο. τῆς μάχης οὖν
 συρραγείσης ἐν τοῖς μέρεσι τοῦ Παιμανηνοῦ, ὅπου καὶ ὁ ναὸς τοῦ
 ἀρχιστρατήγου τῶν ἄνω δυνάμεων ἐγκαθίδρυνται Μιχαήλ, νικᾷ

2 τε om D 3 τοῦ βασιλέως D 4 ἢ — ἐποθέσει] αὐτοῖς D
 5 οὐ — καθιεστήκασιν om D 7 οὖν βασιλεὺς] γὰρ D 8 ἐγ-
 κρατῆς D 9 καὶ — αὐτῷ om D 13 οὐκ — ἐνιαυτῶν om D
 15 οὐ καὶ πρ. D 17 secundum καὶ om D ἀδελφὸν αὐτῶν
 βασιλεία D 20 αὐτῶν om D.

sebastocratoras, magnos domesticos, protovestiariorum creabat, et reliquum universum imperatorum ordinem pro nutu dispensabat. cum vero inepte circa imperatoria iura stultus esset, Bulgarico magis sive potius barbarico more neque ordinem servans neque decorem, et si quae alia sunt in imperatoria aula veneranda decreta negligens, negotiis incumberebat. hic non parum Ioanni imperatori adversabatur. quare eum imperator, ut secundas imperii sibi haberet suoque uteretur dominatu, in nullo sibi obnoxius concedebat. ipse firmiter ac validius reluctari.

22. Ioannes ergo imperator tum primum sceptris obtentis, et Romano-rum imperium in angustum adductum conspiciens, nec sustinens cum multis aliis imperare, post elapsos duos annos bellum cum Italia suscipit, et exercitum ex Latinis fortissimum atque amplissimum conflat, quem Theodori imperatoris fratres germani sebastocratores Alexius atque Isaacius deducebant. his enim, statim atque imperator eorum frater mortem oppetivit, illius filia Eudocia surrepta Cpolim secedere in animo fuit. sed spe frustrati fugiunt. ergo apud Poemanenum, ubi et coelestium virtutum militiae duci Michaeli

κατὰ κράτος ὁ βασιλεὺς, τῶν μὲν πλείστων Ῥωμαίων σχεδὸν
 ἐξηττημένων τὸ πρῶτον, αὐτοῦ δὲ τοῦ βασιλέως μετ' ἄλλων
 P 19 πᾶν τὴν νίκην πᾶσαν ἐξαιρεγασμένου· αὐτὸς τε γὰρ δόρυτος ἦρπτο
 καὶ πολέμιον ἔβαλε καὶ ἀνδρεῖον ἐν ἐκείνῳ τῷ πολέμῳ τὸ φρόνημα
 ἐνεδείξατο, οὐδὲ τοῖς πρὸ τοῦ ἀγνοούμενον. ἡ τοιαύτη νίκη εἰς
 μεγίστην αὔξησιν ἐγεγόνει τῆς τῶν Ῥωμαίων ἀρχῆς, τῶν Ἰταλῶν
 δὲ συστολὴν καὶ κατὰπτωσιν. τοὺς μὲν γὰρ ζωγρίας τοὺς κρεί-
 ττους αὐτῶν ἐν τῷ τοιούτῳ πολέμῳ ὁ βασιλεὺς κατέσχευ, ἀλλὰ
 δὴ καὶ τοὺς ἀνταδελφούς Λασκάριος, οὗς τυφλοὶ ἑπαπίους εἰ-
 ρῶν· ἄλλοι δὲ ἕξτους ἔργον ἐγένοντο· οἱ δὲ μὴ συνόντες τῷ πολέ-
 μῳ δειλίᾳ κάτοχοι ἐγεγόνεισαν. καὶ μέρος δὲ τῶν Ἰταλῶν τὸ
 B Σερρῶν κάστρον τῷ τότε πολιορκοῦν ὑπὸ τοῦ Κομνηνοῦ Θεοδώ-
 ρου δεσποζόμενον, ἐπεὶ τὴν τῶν οἰκίων τοιαύτην ἐπέγνωκεν ἦ-
 ταν, ἀπέρρα ἐλευθέρας τὰς Σέρρας καταλειπών· ἐς μικρὸν γὰρ
 αὐτῷ κομιδῇ τοῦ ἀλῶναι ἤλθον. ἐντεῦθεν τὰ τῶν Ἰταλῶν ἔνθεν¹⁵
 κακέθεν διαιρούμενα κατὰ τε τὴν ἑω καὶ τὴν ἐσπέραν, καὶ ἰσχυ-
 ροῖς ἀντιπάλοις προσπταλοντα τῷ τε βασιλεῖ Ἰωάννῃ καὶ τῷ Κο-
 μνηνῷ Θεοδώρῳ, βασιλεῖ φημιζομένῳ καὶ τουτωῖ, ἀπέρχοντο
 καταπίπτειν. αὐτίκα γοῦν ὁ βασιλεὺς Ἰωάννης ἐπειδὴ τοὺς Ἰτα-
 λούς ἐν τῷ εἰρημένῳ τύπῳ καταλελύκει, τὰ ὑπ' ἐκείνων κρατού-²⁰
 μενα τῶν Ῥωμαίων ἐπολιόρκει φρουρία, καὶ ἤλισκε ταῦτα μηδε-
 νος τελούντος τοῦ βοηθήσαντος. μέχρι μὲν γὰρ τιнос οἱ ἐν τοῖς

1 τῶν — 3 γὰρ] ὁ γὰρ βασιλεὺς D 9 Λασκαρίους D ἀπο-
 τυφλοὶ ἐν αἰτίαις D 10 οἱ — καὶ om D 11 τῶν om D
 12 τῷ τότε om D 13 ὡς ἔγνω τὴν ἡτταν ταύτην D 14 ἐπ-
 ἔρας — ἤλθον om D 15 ἐνθεν — 19 καταπίπτειν] ἐσπεύοντο D
 19 αὐτίκα γοῦν ὁ] ὁ δὲ D ἐπειδὴ — καταλελύκει om D 21 μη-
 δενός — ἀντειχόντο om D.

templum positum est, commisso proello, vi armisque superat imperator marte
 ambiguo, primum quidem potiori Romanorum parte debellata, sed imperatore
 deinceps cum paucis admodum insignem victoriam adeptο. ipse etenim ha-
 stam contorsit, hostem confodit, et magnas cogitationes in bello, quod et
 antiquioribus minime ignotum fuerat, commonstravit. victoria haec mirum
 est quantum res Romanas sublevaverit, Italas imminuerit ac depresserit.
 Itolorum enim praestantissimos quosque viros in eo conflictu cepit, fratres
 itidem Lascarides, quos criminis convictos luminibus spoliavit. alii gladio
 inter necati sunt; qui vero pugnae non affuere timore perciti haesere. Itali
 etiam eo temporis Serrarum castellum prementes, ubi suos debellantes esse
 agnoverunt, Serris liberis derelictis fuga sibi consuluerunt, cum parum ab-
 fuisset quin ab ipsis expugnarentur. exinde res Italica hinc atque illinc per
 Orientem ac Occidentem divulsa, et valentiores nacta adversarios imperato-
 rem Ioannem et Theodorum Comnenum, ipsum etiam imperatorem vocita-
 tum, cadere coeperat. statim itaque Ioannes imperator dicto in loco Italici
 expugnatis ab illis Romanorum oppida oppressa obsidione tentare, et auxilio

φρουροῖς ἀντίχοντο· ὥς δὲ χρονιωτέρους ἐποίει τὰς πολιορκίας ὁ C βασιλεὺς, μάλιστα δὲ καὶ παρακαιρίους (οὐ γὰρ ἐν ἔαρι ἢ θέρει ἢ μετοπώρῳ, ἀλλ' ἐν μέσῳ χειμῶνος τὰς ἐφόδους ἐποιεῖτο), ἐλε- πόλεις τε συνίστα καὶ τὰς ἐπάλξεις κατέβαλλεν, ἀποκάμνοντες οἱ 5 ἐντὸς τὰ μὲν προσιδίδουν ὄρκοις τὴν ζωὴν ἑξωνοῦμενοι, ἐκ δὲ τῶν ἔπιπτον μάχῃ καὶ καθεύδοντο ὥς δεσμιῶται. ἔαλω γοῦν ὑπὸ τοῦ βασιλέως Ποιμαντηρὸν Λεντιανὰ Χαρίορος Βερβενίακον. ὁ γοῦν βασιλεὺς Ἰωάννης παντοίως τοῖς Λατίνοις μαχόμενος τριή- ρεις τε κατεσκεύασε, καὶ περὶ τὸν Ἑλλησποντον ταύτας ἐστῆσεν D 10 ἐν τῷ ὄρει ὅς Ὀλκὸς ὀνομάζεται, καὶ ἦν πολλὰ παρέχων αὐτοῖς πράγματα, κατὰ δόσιν ὀρμώμενος καὶ λείαν τὰ ἐκείνων ποιοῦμε- νος, πορθῶν τε τὸ τῶν Μαδύτων ἄστυ καὶ τὴν Καλλιούπολιν καὶ τὰ παραιγιάλια πάντα τοῖς Ἰταλοῖς ὑπόβορα ὄντα.

23. Ἐν τουτοῖσι δὲ ὄντος τοῦ βασιλέως Ἰωάννου, καὶ 15 ἀκρατῶς μαχομένου τοῖς Ἰταλοῖς κατὰ τε χέρσον καὶ θάλασσαν, σκευρεῖται τούτῳ ἐπιβουλῇ. ὁ δὲ ταύτην συστησάμενος πρωτεξ- ἀδελφος ἦν τοῦ βασιλέως ὁ Νεστόγγος Ἀνδρόνικος. οὗτοσι δὲ καὶ τὴν τῆς συγγενείας σχέσιν παρ' οὐδὲν θέμενος καὶ τὸν τῆς γίλκας ἀπορρήξας δεσμὸν ἀντιρσίαν κατὰ τοῦ πρωτεξιδέλφου 20 βασιλέως βεβούλευται, ἔχων συνεργὸν εἰς τοῦτο τὸν ἀδελφὸν Ἰσαά- κιον καὶ ἑτέρους τῶν ἐπιφανῶν οὐκ ὀλίγους, τὸν τε Φλαμιούλιον,

1 ὥς δὲ] ὅς D	δ — παρακαιρίους om D	2 γὰρ ἔαρι ἢ
θέρει τε ἢ D	6 ὥς δεσμιῶται om D	ὑπὸ τοῦ βασι-
λέως om D	7 Λεντίνα D	8 παντοίως — μαχόμενος om D
9 τε καὶ κατασκευάσας καὶ D	10 ἐν — ὀνομάζεται om D	
αὐτοῖς] Λατίνοις D	16 σκαιωρεῖται D	ταῦτα D
17 ἦν om D	οὗτοσι — βεβούλευται om D	21 τὸν τε —
ἀριθμόν om D.		

opeque destituta expugnare: paululum enim qui in oppidis erant, obsistere; sed cum diuturnioribus et potissimum intempestivis (neque enim vere aut autumno aut aestate, sed hieme media irruptiones faciebat, admovebat machinas et propugnacula deficiebat) obsidionibus urgeret, qui in illis erant, defatigati ea, iureiurando vitam redimentes, dedere. plerique etiam ex his pugna periclitantes oppressi, tanquam captivi mancipati. sic ab imperatore Poemanennum, Lentiana, Charioros, Berbeniacum expugnata sunt. Ioannes ergo imperator undique bellum in Latinos commovens triremes compegit, pergitque in Hellespontum, ubi Holco nomen est, quibus molestus erat atque negotiosus in casum irrepens, fortunas uniuscuiusque et bona depopulans. inter ea et Madytarum urbem et Callipolim et oram maritimam Italiae tributariam deprædatur.

23. Cum hæc ageret imperator Ioannes, scribisque Italos praeliis terrarumque divexaret, insidiæ vitæ illius parantur. facinoris auctor erat Nestongus Andronicus imperatoris consobrinus. is artisæmæ affinitatis coniunctione neglecta spretisque amicitiae iuribus in consobrinum suum imperatorem coniurat, coniurationis consorte fratre Isaacio et non paucis ex proceri-

- P 20 ὃν μέγαν ἑταιριάρχην ὁ βασιλεὺς τετίμηκεν, τὸν Ταρχανιώτην
 Συναδηρόν, τὸν ἐπ' ἀδελφῇ τούτου γαμβρὸν Στασηρόν, τὸν Μα-
 κρηρόν καὶ ἄλλους εἰς πλῆθος τὸν ἀριθμόν. ἐγένετο δὲ ἡ ἐπι-
 βουλὴ πολυήμερος. ἐν τῇ Λαμψάκῳ δὲ διάγων ὁ βασιλεὺς μα-
 θάνει ταῦτα. περὶ οὖν τὰς τριῆρεις καταναλώσας, ἵνα μὴ τοῖς
 Ἰταλοῖς ὑπὸ χεῖρα γένοιτο, καὶ προυργιότερον τὸν ἔσωθεν πόλε-
 μιον κρίνας τοῦ ἔσωθεν, ἀπάρας ἐκείθεν ἐπὶ τὴν Ἀχυράους ἀφί-
 κετο, κακεῖθεν τὴν ἑξέτασιν τῆς ἐπιβουλῆς ἐποίησατο. καὶ ἦσαν
 οἱ συνωμόται πάντες ταῖς δίκαις ὑπέκθυνοι. ἀλλ' ὁ βασιλεὺς
 B φιλανθρωπότερον τοῖς νόμοις ἐγρήσατο, καὶ τὸν μὲν Νεστόργον 10
 Ἰσαάκιον τυφλώσει καταδικάζει καὶ χειροκοπῶν, ὡσαύτως καὶ τὸν
 Μακρηρόν· ἐξελέγηκτο γὰρ ὡς πολλάκις ἐφώρμησε, κατὰ νότον
 τυγχάνων τοῦ βασιλέως, ἐφελκύσαι τὴν σπάθην καὶ καταρροῶναι
 καιρίαν. καὶ ἄλλους δὲ τινες μικραῖς ποιναῖς καθυπέβαλεν, τοὺς
 δὲ πλείστους ἀφῆκεν εἰρκταῖς μέχρι τινὸς περικλείσας, καὶ αὐτὸν 15
 δὴ τὸν πρωτοεργὸν τῆς ἐπιβουλῆς, τὸν καὶ βασιλείας ἐφύεμον,
 τὸν Νεστόργον Ἀνδρόνικον ἐν τῷ φρουρίῳ τῆς Μαγνησίας συνί-
 κλεισεν. τοσοῦτον ἡ τῆς ἀγύπης σχέσις τὸν βασιλεῦα τοῦ κακο-
 C ποιῆσαι τοῦτον ἐκώλυσεν. ὃς καὶ μετ' ὀλίγον ἀπέδρα, ὡς μὲν
 τινες ἔφασκον, θείσει τοῦ βασιλέως ἐλευθεριώτερον βαίνειν τοῦ- 20
 τον παρακελευσαμένου καὶ οἷον κλέψαι τοῦτον τὴν σωτηρίαν βου-
 λευσαμένου. ὃς καὶ νυκτὸς φυγὼν ἐπὶ τὰ τῶν Μουσουλμάνων

4 ὁ βασιλεὺς add D 5 τοῦτο D γοῦν D 7 περὶ vulgo
 11 χειροκοπήσει D 15 πλείους D 16 τὸν καὶ] καὶ τῆς D
 17 τὸν Νεστόργον Ἀνδρόνικον om D 18 τοσοῦτον — ἐκώ-
 λυσεν om D 19 ὃς καὶ ὕστερον ἀπέδρα περὶ Μουσουλμάνων καὶ
 ἦν ἐκεῖ μέχρι D 22 περὶ vulgo.

bus. nec deerant sceleris participes Phlamulius magni betaeriarchae digni-
 tate beneficio imperatoris condecoratus, Synadenus Tarchaniota sororis illius
 maritus, Stasenus, Macrenus aliique quamplurimi. cum vero per multos dies
 coniuratio protraheretur, Lampsaci degens imperator conatus conspirantium
 rescivit, et triremibus ne ab Italis occuparentur concrematis, bello domestico
 magis quam externo invigilandum ratus, inde digressus Achiraeum proficisci-
 tur, ibique quaestionem, ut consortes sceleris indicarentur, habet: et conit-
 rati omnes convicti condemnatique sunt. attamen imperator humaniorem se
 praebens Nestongum Isaacium lumine et manu mutilat, Macreum quoque:
 saepius enim cum a tergo imperatoris esset, et gladium stringere et vulnus
 infligere letale tentasse deprehensus est. alios itidem mitioribus poenis mul-
 tavit, plurimos ad tempus detruisit in carceres, et ipsum conspirationis aucto-
 rem et imperium affectantem Nestongum Andronicum Magnesiae in arcem
 relegavit. sic amoris illecebrae ab illis maleficiendo imperatorem abstraxere.
 Nestongus paulo post aufugit, ut quidam tradunt, annuente imperatore, qui
 illum liberius vagari posse praeceperat, ut quodam modo salutem sulfuratus
 esse videretur. noctu ille in fugam coniectus Musulmanos convenit, inter

ἐφώρμησε, καὶ διῆγεν ἐκεῖσε μέχρι τῆς αὐτοῦ τελευτῆς. ἐντεῦ-
θεν ὁ βασιλεὺς πρᾶσιςτικώτερον ἐχρᾶτο τοῖς πρᾶγμασι, καὶ τῆς
προτέρως ἐλευθεριότητος οὐκ ἀντεποιεῖτο, φύλακας τε περὶ αὐτὸν
ἔστησε καὶ φρουροὺς νύκτωρ τε καὶ μεθ' ἡμέραν τοῖς ἐκείνου
5 προσέχοντας. μάλιστα δὲ περὶ ταῦτα συντέεινεν ἡ βασιλὶς Εἰρήνη,
ἄρρενωπότερον τὸ ἥθος ἔχουσα καὶ τοῖς πᾶσι βασιλικώτερον ἐν- D
τυγχάνουσα.

Εἰς συνθήκας δὲ θελήσαντες ἔλθεῖν οἱ Ἰταλοὶ ἀπέλυσαν
πρὸς τὸν βασιλέα καὶ τὸ τῶν Πηγῶν ὕστυν. καὶ οὕτω δὴ μετ'
10 αὐτῶν ὁ βασιλεὺς Ἰωάννης εἰρήνευσεν, πάντων τῶν πρὸς νότον
ὑποχωρησάντων αὐτῷ Λατίνων, ἔτι δὲ κρατούντων πρὸς Βορρᾶν
τὰ πλησίον ὄντα τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ τῇ τοῦ Νικομήδους
πόλει ἐγγίζοντα.

24. Συνέβη δὲ τι πρὸ αὐτοῦ καὶ τοιοῦτον. οἱ γὰρ τῆς
15 Ἀδριανουπόλεως οἰκήτορες πρᾶσις βίαν πρὸς τὸν βασιλέα ἐστεύλαντο,
ὅπως ἀποστείλῃ πρὸς αὐτοὺς στράτευμα καὶ τῆς Ἰταλῶν ἐλευθε-
ρώσῃ χειρὸς. ὁ δὲ τὸν πρωτοστράτορα Ἰσὴν, στράτευμα δοὺς
αὐτῷ, ἐξαπέστειλεν. συνῆν δὲ αὐτῷ καὶ ὁ Καμύτιζης Ἰωάννης.
οἱ καὶ διαπεράσαντες τὸν Ἑλλήσποντον καὶ διὰ τῆς Μακεδονίας
20 διελθόντες εἰς Ἀδριανούπολιν ἀφίκοντο, ἐντὸς δὲ γενόμενοι τῇ
πόλει διῆγον ἐκεῖσε. ἐλπίς δὲ ἦν τῷ βασιλεῖ Ἰωάννῃ διὰ ταῦτα
καὶ τῶν πέριξ ἐγκρατῇ γενέσθαι. ἀλλ' ὁ Κομνηνὸς Θεόδωρος, P 21

2 καὶ — ἀντεποιεῖτο om D 4 νύκτωρ — προσέχοντας om D
8 δ' ἐθελήσαντες οἱ Ἰταλοὶ συνελθεῖν D 10 Ἰωάννης om D
11 τὰ πρὸς Βορρᾶν τὰ πλησίον τῆς D 13 Συνέβη — γὰρ] οἱ
δὲ D 17 πρωτοβεστιαρίον D 21 δὲ D 22 καὶ add D
ἐγκρατῆς D.

quos ad extremum vitae exitum aetatem duxit. hinc imperator attentius rebus advertere; omnibus ad se adeundi facultatem, qua prius utebantur libere, coercere; custodes ac vigiles, qui noctu interdumque se ac rationes suas defenderent, addere. sed omnium maxime imperatrix Irene, moribus ac ingenio mascula, et cum omnibus magis regie quam par erat conversans, ad conservandum eum incumbere.

Itali interim cum imperatore concordiam confirmare volentes castro Pegarum cessare; sique cum eis Ioannes imperator pacem composuit, cum ad Avarum omnibus renuntiassent, sed adhuc, quas circa Boream affinia Cpoli erant urbiq; Nicomediensi proxima, retinerent.

24. Contigit etiam illud prius. Adrianopolitani cives legationem ad imperatorem obeunt, ut exercitu ad eos convecto servitute Italica liberet. ille Isem protostratorum cum copiis misit; militum consors erat Ioannes Camytzes. hi Hellesponto adnavigato per Macedoniam iter facientes Adrianopolim veniunt, urbemque ingressi stativa habuere. certa vero spes imperatori Ioanni inhaeserat reliquorum etiam adiacentium locorum dominatum habiturum. verum Theodorus Comnenus, de quo nos supra diximus, vici-

ὃν φθάσας ὁ λόγος ἐδήλωσεν, τῶν ἐγγὺς πάντων γενόμενος ἡκρα-
 τῆς, ἄνευ μέντοι τοῦ τῆς Ῥοδόπης ὄρους, ὅπερ καὶ Ἀχρῖδὸς
 ὠνόμασται, καὶ τῶν ἐν τούτῳ ἄστεων καὶ τοῦ Μελένικου· τού-
 των γὰρ ἤρχεν ὁ Σθλάβος, προσγενὴς ὢν τοῦ βασιλέως Ἀσάν
 καὶ δεσπότης τετιμημένος ὑπὸ τοῦ βασιλέως Κωνσταντινουπόλεως
 Ἐρρῆ, οὗ καὶ τὴν θυγατέρα ἐκ παλλακῆς αὐτῷ γεγεννημένην ἡγά-
 γετο εἰς γυναῖκα. οὗτος δὲ ὁ Σθλάβος, ἵνα μικρόν τι τὸν ἐφ-
 μόν τοῦ λόγου διέλωμαι, φρούριον τὸν Μελένικον εὐρὺν ὀχυρὸν
 καὶ σχεδὸν πᾶσιν ἐναντιούμενοις ἀνάλωτον αὐτοκρατῆς ἦν, μη-
 δὲν τῶν πέριξ ἀρχόντων ὑποπεσών. ἐνίστοι μὲν γὰρ Ἴταλοις
 B ὑπῆρχε σύμμαχος ἐκ κήδους αὐτοῖς συναγόμενος, ἐνίστοι δὲ Βουλ-
 γάροις ἐκ συγγενείας ὁμοφρονῶν, ἐνίστοι δὲ τῷ Κομνηνῷ Θεο-
 δώρῳ· καὶ ἦν οὐδέποτε τινι οὔτε ὑποτασσόμενος οὔτε εἰς ἀληθῆ
 πίστιν καὶ ὁμοφροσύνην ἐρχόμενος. τούτῳ συνεζύγη μετὰ θύρα-
 τον τῆς αὐτοῦ γαμετῆς ἢ τοῦ Πιερραλίφου θυγατρὸς τοῦ γυναικα-
 15 δέλφου τοῦ Κομνηνοῦ Θεοδώρου, περὶ ἧς παρακατιῶν ὁ λόγος
 ἐρεῖ. ἄνευ μέντοι, καθὼς εἰρήκειν, τῶν ὑποπιπτουσῶν τῷ τισί-
 τῳ Σθλάβῳ χωρῶν τὰ πάντα ὑπὸ τὸν Κομνηνὸν ἰεργόνει Θεόδο-
 ρον. ἐπεὶ γοῦν Μοσυνούπολις καὶ Ξάνθια καὶ ἡ Γρατζιανὰ καὶ
 αὐτὴ ὑπὸ τοῦτον ἐτίλει, τὸ τῆς Σταγείρας ὑπερβάς ὄρος, ὃ δὲ
 C Μάκρην ὀνομάζουσιν οἱ πολλοί, τὰ ἐκείθεν τοῦ Ἑβρου κατέδρα-
 μεν, ἄνευ εὐρὺν πάντα καὶ μηδὲν φρουρίῳ περιφραγμένα.

1 δν] ὡς D	2 μὲν D	Ἀχρῖδὸς D	6 τὴν ἐ
παλλακῆς θυγατέρα ἡγάγετο D	7 δὲ om D	ἵνα —	
διέλωμαι om D	9 καὶ — ἀνάλωτον om D	αὐτοκρα-	
τῶν D	10 μὲν om D	Ἴταλοις συνεμάχει, ἐνίστοι	
Βουλγάροις, ἐνίστοι δὲ καὶ τῷ D	13 καὶ ἦν — ἐρχόμενος om D		
16 περὶ — Θεόδωρον om D	19 Γρατζιανὸς αὐτῇ D	22 καὶ —	
τοι om D.			

nis omnibus potitus praeter Rhodopes montem, cui et Achride nomen est, et in eo oppida, et Melenium, quibus Sthlavus Asani regis affinis et ab imperatore Cpolitano Erico, cuius filiam e pellice susceptam sibi matrimonio iunxerat, despotae munere decoratus dominabatur. Sthlavus hic, ut seria orationis paulum abruptam, castro Melenico potitus, valido illo quidem et hostibus inexpugnabili, suo ipse iure utebatur, nemini vicinorum principum obnoxius; quandoque enim Italia, affinitate cum eis coactus, auxilio erui, quandoque Bulgaris generis fretus coniunctione, quandoque etiam Theodoro Comneno, nemini unquam se neque subdens, neque pacem conciliatam vere servans, neque assensus sustinens. illi, post elatam uxorem, Petraliphae Theodori Comneni uxoris fratris filia nupserrat, de qua infra dicetur. praeter itaque urbes Sthlavo tributarias, reliqua omnia Theodoro Comneno subdebantur. et cum Mosynupolis Xanthia Gratianus sub eo essent, Stagiace monte, quem Macrem vulgus nominat, decurso, Hebri ex ea parte omnia aperta atque incustodita nec castello ullo munita excurrunt, et Didymotee-

ἔθδεν τοι καὶ περὶ Λιδυμότοιχον γεγονώς ἐν οὐ πολλῷ χρόνῳ βασιλεὺς ἐπεφημίετο τούτων. ἀφικόμενος δὲ καὶ ἐπὶ τὴν Ἀδριανούπολιν εὗρεν ἐντὸς τὸν δηλωθέντα Ἰσὴν τὸν πρωτοστράτορα καὶ τὸν Καμύτιζην μετὰ τοῦ στρατεύματος τοῦ βασιλέως Ἰωάννου. ὑπατιηλοῖς δὲ λόγοις τοὺς οἰκήτορας ὑπελθόν, ὡς πλουτίσειε τούτους ἄκρως καὶ τῶν ἄλλων Ῥωμαίων ὑπερυψώσειεν, πείθει τὸ μὲν τοῦ βασιλέως ἐξαγαγεῖν στράτευμα ἔξω, αὐτὸν δὲ εἰσαγαγεῖν. ἐξάγεται οὖν ὁ πρωτοστράτωρ Ἰσὴς καὶ ὁ Καμύτιζης μετὰ D τοῦ συνόντος τούτοις στρατεύματος, ἐπὶ ὅρκους τοῦ μή τινα πα- 10 θεῖν τούτων δεινόν τι. ἐξελθόντες οὖν ὁ μὲν πρωτοστράτωρ οὐδὲ ὅλως τὸν Κομνηνὸν Θεόδωρον τεθέαται (τοῦτο γὰρ δὴ αὐτοῖς συμπεφώνηται), ὁ δὲ Καμύτιζης συντυχὼν αὐτῷ οὐκ ἀπέβη τοῦ ἵππου οὐδὲ ὡς βασιλεὺς προσεκύνησεν. εἰς ὃ βαρυθυμήσας ὁ Κομνηνὸς Θεόδωρος (ἐβούλετο γὰρ ὡς βασιλεὺς ἐκείνον πάντας ἔχειν 15 Ῥωμαίους, ἐπέπερ καὶ ὡς βασιλεὺς ἐφημίετο) ὕβρεις τε κατέχειε τοῦ ἀνδρὸς καὶ μικροῦ ἂν καὶ πληγὰς ἐπέθετο. τοῦτο τῷ Καμύτιζι ἀφορμὴ ἐγγίνει πρὸς τὸν βασιλεὺς τιμῆς· ὡς γὰρ αὐδῖς τὸν Ἑλλήσποντον διεπέρασαν καὶ πρὸς τὸν βασιλεὺς ἀφίκοντο, μέγας ἑταιρειάρχης διὰ ταῦτα ὁ Καμύτιζης τιτίμῃται. ὁ Κομνηνὸς 20 οὖν Θεόδωρος ἑγκρατὴς καὶ τῆς Ἀδριανουπόλεως γεγονώς πολλὰ

1 περὶ τὸ Λιδυμότοιχον D 2 Ἀδριανοῦ, καὶ εὗρεν τὸ στρά-
τευμα τοῦ βασιλέως Ἰωάννου, καὶ ὑπατιηλοῖς λόγοις D 7 στρά-
τευμα, αὐτοῦ δ' D 8 εἰσάγεται D 9 ὁ πρῶτος. — στρα-
τεύματος om D 10 τούτων παθεῖν τι δεινόν D 11 τεθέα-
ται ante τὸν D 12 βασιλεὺς D 13 Θεόδωρος — ἀνδρὸς
καὶ om D 14 ἐπέθετο τούτῳ. διὸ ἐτιμήθη παρὰ τοῦ βασιλέως
μέγας ἑταιρειάρχης ὁ Καμύτιζης D 15 ὁ οὖν Κομνηνὸς γεγο-
νώς καὶ τῆς Ἀδριανοῦ ἑγκρατὴς D.

chum appellens, non multos post dies rex eorum acclamatur. et Adriano-
polim usque perveniens, in ea dictum Isen protostratora et Camytzem cum
imperatoris copiis reperit, et fallacibus ac captiosis sermonibus cives deci-
piens, opibus nempe fortunis dignitatibus aliisque Romanos caeteros quam
maxime sui causa superaturos, persuadet imperatoris militem eicere, suum
admittere. quare protostrator Ises atque Camytzes cum exercitu pollentur,
cum cives se prius iureiurando alligassent nemini damnum illatos. pul-
sati, protostrator Comnenus Theodorum ne vidit quidem (namque ita conven-
erunt), Camytzes cum illi occurrisset, neque equo descendit neque uti deest
imperatorem adoravit. quare ira incitatus Theodorus (volebat enim se ab
omnibus Romanis imperatorem agnosci, cum et imperator diceretur) gra-
vissimis iniuriis virum cumulat, parumque absuit quin etiam plagas inflige-
ret. hoc Camytzae, ut ab imperatore honores consequeretur, in causa fuit:
nam ut rursus Hellesponto praeterlapso ad imperatorem accesserit, magnus
hetaeriarcha non aliam ob causam Camytzes efficitur. Comnenus itaque
Theodorus Adrianopoli occupata non minimum res Italas turbavit: quae

P 22 παρέσχε τοῖς Ἰταλοῖς πράγματα. κατέδραμε γὰρ πάντα τὰ ὑπ' ἐκείνων κρατούμενα, καὶ μέχρι καὶ αὐτῆς τῆς Βιζύης γενόμενος τὸ ἔξω κατέσχε τοῦ ἄστεως, καὶ λείαν πολλὴν ἐκείθεν ἐποίησατο, καὶ μέχρι καὶ τῶν πυλῶν τῆς Κωνσταντίνου κατήτησε, καὶ πτοίαν πολλὴν τοῖς Λατίνοις ἐνέβαλε. τότε δὴ καὶ ὁ Ἀσπλ. 5 Δεκαέ, ὃς τῇ θυγατρὶ τοῦ βασιλέως Θεοδώρου τοῦ Λασκάρως συνεζύγη, ὑπὸ τινος τῶν τοῦ Κομνηνοῦ Θεοδώρου δόρατι ἐπλήγη τὸν τράχηλον. καὶ ἦν ὥς ἔδοξε τὰ τῆς βολῆς ἐκείνῳ θάνασμα, ἀλλ' ὑπὸ τοῦ τῶν ἱατρῶν τετεράπνεται. ἦν δὲ τὸ ἀπὸ τοῦτε B τραχυτέρα αὐτοῦ ἢ φωνὴ καὶ οὐκ εὐχερῶς οἱ τοῦ τραχήλου στρε-10 φόμενοι σπόνδυλοι.

25. Οὕτως οὖν ἐπαυξήσας τοῖς πράγμασιν ὁ Κομνηνὸς Θεόδωρος ἐπειδὴ ὁμορῶν ἐγεγόνει τοῖς Βουλγάροις, εἰς σπονδὰς τε συνῆλθε τῷ τῶν Βουλγάρων βασιλεῖ Ἰωάννῃ τῷ Ἀσάν, ὃν φθάσας ὁ λόγος εἶρηκε μετὰ τὸν Βορίλαν βασιλευσάει τῆς τῶν 15 Βουλγάρων, καὶ συγγένειαν μετὰ τούτου πεποίηκε προσλαβόμενος ἐπὶ τῷ ἀδελφῷ τούτου Μανουὴλ τὴν θυγατέρα αὐτοῦ Μαρίαν, ἣτις ἐκ παλλακῆς ἐκείνῳ γεγέννηται. ὁ μὲν οὖν Ἀγγελος Θεόδωρος τὰς μετὰ τοῦ Ἀσάν Ἰωάννου σπονδὰς διαλύσας, οἷα ἐκείνος C ἄνθρωπος θρασύτερος καὶ ἀτακτότερον φερόμενος οὐ μόνον ἐν βασι-20 λείῳς ἀλλὰ καὶ ἐν πᾶσιν ἀπλῶς τοῖς πολιτικοῖς, καὶ θαμὰ παρα-

3 καὶ λείαν — ἐποίησατο om D 4 καὶ post μέγας om D
καὶ — ἐνέβαλε om D 5 δὴ om D 6 δεκαέ τῆς θυγατρὸς
τοῦ Λασκάρως Θεοδώρου σύζυγος D 7 τῶν add D 8 ἦν —
9 τετεράπνεται] τετεράπνεται D 9 ἦν δὲ] καὶ ἦν D 10 καὶ — [26]
ὁ δὲ D 13 ἐπειδὴ — Βουλγάροις om D 14 τε om D
τῶν add D 15 ὅν — πεποίηκε om D 16 προσλαβ. —
Μανουὴλ post Μαρίαν D 18 ἣτις — γεγέννηται om D 19 οἷος? v. index grammat.

enim illi tenebant, omnia adortus et Byzantium ipsam usque profectus, quidquid extra urbem erat, pro arbitrio duxit, et opima praeda auctus ad fores Byziae, ingente Latinis timore iniecto, pervenit. tunc temporis et Aeldecas, filiae imperatoris Theodori Lascaris maritus, ab iis qui cum Comneno Theodoro erant hasta iugulum feritur, vulnusque letale indicatum a perito tandem medico sanatur. exhinc postea erat vox asperior, nec colli vertebrae, ut antea, flexu faciles.

25. Sic ergo rebus prospere gestis Theodorus Comnenus, cum suo imperio fines iidem essent ac Bulgaris, foedus cum Bulgarorum rege Ioanne Asano, qui, ut dixi, post Borilam Bulgaris praeerat, inivit; illiusque filia Maria ex pellice suscepta fratri suo Manuelli desponsata affinitate coniungitur. sed enim Angelus Theodorus cum Asano Ioanne condicionibus ac perturbationibus, cum audacior esset, atque inordinatius non solum in regia sed in aliis negotiis civilibus sese immisceret, saepeque iniuriandum

βαίνων τοὺς ὄρκους καὶ παρασπονδῶν τοῖς ἐν χειτόνων, κατὰ Βουλγάρων χωρεῖ, πολλὴν συνυδροῖσας τὴν στρατιὰν ἔκ τε Ῥωμαίων συγκεκροτημένην καὶ Ἰταλῶν. παρμεύσας οὖν τὴν Ἀδριανοῦ ἐπὶ τὰ ἄνω τοῦ Ἑβρου τὴν πορεῖαν ἐποιεῖτο, ζητῶν μετὰ Βουλγάρων συρρῆξαι πόλεμον. ἐζήτει δὲ ἄρα τὸν αὐτοῦ ὄλεθρον. ἐδόκει καὶ γὰρ ὡς οὐδ' ὅλως οἱ Βούλγαροι ὑποπτήξαντες τὴν ὁρμὴν καὶ μόνην τῆς στρατιᾶς αὐτοῦ ὑποσταῖεν. οὐχ οὕτω δὲ καὶ οἱ Βούλγαροι, ἀλλ' ὁ Ἀσὺν Ἰωάννης ταῖς ἐπιτορκαῖς καὶ ταῖς παρα- D
σπονδῆσιν τοῦ Ἀγγέλου Θεοδώρου μᾶλλον τεθαρρηκώς ἢ ταῖς
10 σφετέραις δυνάμειν, ὀλίγον τι συμμαχικὸν ἀπὸ Σκυθῶν εἰλη-
γώς, οὐκ εἰς χιλόνους μετρούμενον, θαρραλεώτερον εἰς τὴν μά-
χην ἐφέρετο, ὡς φασὶ τινες, καὶ τῇ σημαίᾳ τὸν ἔγγραφον ὄρκον
τοῦ Θεοδώρου ἀπαιωρήσας. καὶ δὴ περὶ πού τὸν παρέβριον τό-
πον (Κλοκοτινίτζαν αὐτὸν ὀνομάζουσι) ξυμβάλλουσι τὰ στρα-
15 τεύματι, καὶ ὡς ἐν μικρῷ τὸ πᾶν παρυστῆσαι, κατὰ κράτος νι-
κᾷται παρὰ τῶν Βουλγάρων καὶ τῶν Σκυθῶν ὁ Θεόδωρος, καὶ
σλλαμβάνεται μὲν παρὰ τῶν πολεμίων οὗτος, οὐκ ὀλίγοι δὲ καὶ
τῶν προσγενῶν αὐτοῦ καὶ τῶν ἐν τέλει τε καὶ λογύδων, καὶ τὰ
ἐκείνων πάντα λεία τοῖς Βουλγαροῖς ἐγένετο. φιλανθρωποτέρως
20 δὲ περὶ τὸ ἄλωθ' ἐν πληθὺς ὁ Ἀσὺν διατεθεὶς τοὺς πλείους τῶν

2 πολλὴν — Ἰταλῶν om D 4 περὶ vulgo 5 ἐζήτει — ὄλε-
θρον om D καὶ ἐδόκει ὡς οἱ Βούλγαροι ὑποπτήξαντες
οὐδὲ τὴν ὁρμὴν τῆς D 7 οὐχ — Βούλγαροι om D 8 Ἰωάν-
νης om D καὶ ταῖς — 10 δυνάμειν] τούτου τεθαρρηκώς D
10 τι om D ἀπὸ τῶν Σκ. D 11 οὐκ — 12 καὶ] ἐν D
13 τοῦ Θεοδώρου] τούτου D δὴ om D 14 ὃν Κλο-
κοτινίτζαν ὀνομ. D 15 ὡς — κράτος om D 16 παρὰ — ὃ]
ὁ Ἀγγελος νέος D καὶ συλλ. — 18 προσγενῶν] ὅς συλλαμ-
βάνεται καὶ οὐκ ὀλίγοι τῶν συγγενῶν D 19 ἐγένοντο D
20 περὶ — πληθὺς om D.

*negligeret fidemque violaret, in affines Bulgaros pedem movet, et ex Ro-
manis atque Italīs ingentem militem exaggerat, et Adrianopolim praeter-
gressus in superiorem partem Hebrī agmine ducto cum Bulgaris poscebat,
sed exitium sibi quaerens, acie configere. videbatur enim sibi Bulgaros
timore percitos nequaquam vel solum sui exercitus impetum sustinere. at
non sic Bulgari, sed Asanus Ioannes perfidia ac foedere ab Angelo Theo-
doro fracto potius quam propriis viribus fretus, parva sibi auxiliari manu e
Scythiis conducta, ne numero quidem millenis, confidentius in conflictum
agebatur, signo etiam militari, ut a nonnullis memoriae proditum est, iure-
iurando Theodori scripto appenso. et forte circa locum Hebro proximum,
quem Clototinitzam appellant, milites adversis signis irruunt, et ut verbo
singula exprimam, debellatur a Bulgaris et Scythiis Theodorus, et ab ho-
stibus una cum eo non pauci illius affines et dignitate conspicui et illustres
viri, eorum suppellectile a Bulgaris depopulata, capiuntur. Asanus cum
multitudine capta humanius se gerens potiorē copiarum partem, et eos*

στρατευμάτων, καὶ μάλιστα τοὺς χυδαιότερους καὶ σήκλινδας, ἑλευθεροῦ καὶ πρὸς τὰς ἑαυτῶν ἀποπέμψει κώμας τε καὶ πόλεις, τάχα μὲν τὸ φιλόφρωνον ἐνδεικνύμενος, τάχα δὲ καὶ τὸ συμ-
P 23 φέρον τούτῳ πραγματοποιούμενος· ἐβούλετο καὶ γὰρ δεσπύσαι τῶν τοιούτων, τῆς Ῥωμαϊκῆς ἀρχῆς ἀποσπάσας· οὐ καὶ τετόχην·⁵ ἐπεὶ καὶ γὰρ κατ' αὐτῶν κατόπιν ἐχώρει, πάντα ἀναίμακτον τοῦτο ἐπέπιπτον, καὶ γίνεται μὲν ὑπ' αὐτὸν ἡ Ἀδριανοῦ, ἐκ τοῦ σχεδὸν δὲ καὶ τὸ Διδυμότοιχον, εἰτα Βολερὸν ἅπαν, Σέρραι Πιλαγονία καὶ Πριλάπος καὶ τὰ περὶ τούτων. κατέδραμε δὲ καὶ τῆς μεγάλης Βλαχίας, ἀλλὰ καὶ τοῦ Ἑλβάνου κατακυριεύει, καὶ μέχρι¹⁰ τοῦ Ἰλλυρικοῦ τὰς λείας ποιῶ. ἐπεὶ δὲ τὸ πολὺ τοῦ βουλευμάτος κατειργάσατο καὶ ὡς ἡγάπα τὰ καθ' αὐτὸν διέθετο, εἰς τοὺς οἰκείους ἐπαρξεν τήνους, τινὰ μὲν τῶν φρουρίων καταλειπών·
B ὅπῃ Ῥωμαίων δεσπόζεσθαι, τὰ πλείω δὲ ὑφ' ἑαυτὸν ποιησάμενος, στρατιώτας ἐν τούτοις τάξας καὶ στρατηγούς καὶ τοὺς εἰσπραττο-¹⁵ μένους τὰ δημόσια φορολογήματα. ἔδοξε γοῦν τοῖς πᾶσι τότε καὶ θαυμαστός καὶ μακάριος· οὐ γὰρ ἐχρᾶτο μαχαίραις ἐν τοῖς οἰκείοις, οὐδ' ἐχραίνετο φόνοις Ῥωμαϊκοῖς, ὡς οἱ πρὸ αὐτοῦ τῶν Βουλγάρων. ἔθεν τοι καὶ οὐ μόνον παρὰ Βουλγάρων ἀλλὰ καὶ παρὰ Ῥωμαίων ἐφιλεῖτο καὶ ἐτέρων ἐθνῶν.²⁰

1 καὶ μάλιστα — σύγκλινδας om D	2 καὶ πρὸς — πόλεις om D
8 μὲν καὶ τὸ D	4 καὶ om D
6 καὶ om D	5 τῆς — ἀποσπάσας om D
κατόπιν om D	9 δὲ om D
15 στρ.] καὶ στρ. D	10 τοῖς
ματα om D	καὶ τοὺς — φορολογήματα om D
16 οὖν D	17 καὶ θαυμ.] καὶ om D
μακαριστός D	ἐν τοῖς οἰκείοις om D
18 Ῥωμαίοις — Βουλγάρων om D	19 οὐ — καὶ om D
	20 καὶ ἐτέρων ἐθνῶν

praecipue qui humili loco nati convenerant, liberat inque eorum oppida ac urbes dimittit, seu ex humanitate id gereret, seu ut hac ratione utilia sibi comparans et commodis suis apta disponderet: eorum namque dominium sibi defectionis tempus circumspectans moliebatur. votique compos effectus est: quippe quos ipse persequeretur, Marte incruento colla omnes subdebant. illi etiam se submisit Adrianopolis, non multo post Didymotoechum, Bole- rum totum, deinceps Serrae Pelagonia Prilapum et loca contermina. magnam item Blachiam excurrit Elbanumque occupat et usque Illyriam rapinis omnia vastat. cum vero quae sibi animo proposuerat maiori ex parte compleret disposuissetque pro arbitrio, patrias repetiit sedes, et castellis nonnullis in custodiam ac dominium Romanorum relictis, plerique sibi reservatis, milites in illis ac duces quaestoresque, qui vectigalia et tributa exigere, constituit; iudicatusque est ab omnibus tunc temporis admirabilis et tuto fortunatus; neque enim in domesticos gladio saevit, neque Romanorum ac caedibus polluit, ut qui ante eum Bulgaris dominabantur suerant. hinc non a Bulgaris modo sed Romanis aliisque gentibus carus ac iustus habebatur.

26. Ἐπεὶ γοῦν, ὡς ὁ λόγος ἱστορήσεν, ὁ Ἄγγελος Θεό-
 δωρος λάφυρον ἐγγόνει μετὰ καὶ λοιπῶν προσηκόντων τῷ γένει
 ἱερίτων ἀνδρῶν τῷ Ἀσάν, ἐφρουρεῖτο μὲν παρ' αὐτοῦ, ἐφιλο- C
 γρονεῖτο δὲ τὰ πολλά. καὶ τοῦτο ἦν ἐπὶ πολὺ· ἐπεὶ δὲ εἰς τὰ
 5 οἴκοι νεωτερισμοῖς χρᾶσθαι πεφώρεται, ἐκτυφλοῖ αὐτὸν ὁ Ἀσάν.
 ὁ μὲν οὖν ἀδελφὸς αὐτοῦ Μανουὴλ ὁ Ἄγγελος, ὃς δεσποτικῶ
 ἁξιώματι παρὰ τοῦ ἀδελφοῦ ἐτετίμητο, φυγῇ χρησόμενος ἤνικα
 τὸ Ῥωμαϊκὸν ἐπετρέπετο στράτευμα, ἐπὶ τὴν Θεσσαλονικὴν ἡγήει
 καὶ δεσπότης ὠνομάζετο, ταύτης τε κυριεύων καὶ τῶν περὶ αὐτήν,
 10 ἱερυθροῖς δὲ γράμμασι τὰς αὐτοῦ γραφὰς ἐπεκύρον. πρὸς δὲν καὶ
 ἀπέσκωπὲ τις τῶν πρέσβειων παρὰ τοῦ βασιλέως Ἰωάννου ἀπο-
 σταλὴς, ὡς εἰς σὲ μᾶλλον ἁρμόσει τὸ εἰς Χριστὸν ψαλτιωδούμε- D
 νον, σὲ τὸν βασιλέα καὶ δεσπότην. καὶ ἦν μὲν τὸ ἀπὸ τοῦδε ὁ
 Ἄγγελος Μανουὴλ τῶν ἐναπολειφθεῖσων πρὸς τὰ δυτικὰ μέρη χω-
 15 ρῶν καὶ πόλεων ἐγκρατῆς, μὴ παρὰ τῶν Βουλγάρων τὸ σύνολον
 ἐνοχλούμενος, ἐπεὶ τῇ ἐκ πύλλακίδος τοῦ Ἀσάν συνεκοιτᾶτο
 θυγατρί.

27. Ἀλλὰ ἐπὶ τοὺς ἐν τῇ Κωνσταντίνου Λατίνους ἐλθέτω
 καὶ αὖθις ὁ τῆς ἱστορίας εἰρμός. οἱ ἐν τῇ Κωνσταντινουπόλει
 20 ἐπειδὴ, ὡς προειρήκαμεν, ὁ Ῥομπέρτος, ὃν ὡς βασιλέα ὁ λόγος
 ἔχειν τούτους ἱστορήσει, τὸν Εὐριπον καταλαβὼν τετελεύτηκεν,
 ἐναπολειφθῇ δὲ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Βαλδουῖνος ἔτι ἀφῆλιξ ὢν,

1 Ἐπεὶ — 5 χρᾶσθαι] ἐφρουρεῖτο οὖν ὁ Ἄγγελος Θεόδωρος παρὰ
 τοῦ Ἀσάν φιλοφρόνως. καὶ ἐπεὶ νεωτερίζων D 6 ὁ δὲ ἀδελ-
 φὸς τούτου D ὃν καὶ δεσπότην τετίμηκεν D 7 ἤνικα —
 στράτευμα om D 9 ὀνομαζόμενος ἱερυθροῖς γράμμασι D 12 σὲ
 καὶ μᾶλλον τὸ D 13 καὶ ἀντεῆν add D 18 Ἀλλὰ — 21 ἱστορήσει]
 ὁ δὲ Ῥομπέρτος ὁ τῆς Κωνσταντίνου βασιλεύς D 22 ὁ om D.

26. Theodorus Angelus, ut dixi, una cum aliis affinis et viris illu-
 stribus ab Asano spoliū factus in custodiam conicitur; cui Asanus prolixē
 ac benigne et ad multum tempus favebat. sed cum domi novis rebus inhilare
 deprehendisset, lumine privat. frater illius Manuel Angelus, despotaē di-
 gnitate a fratre cohonestatus, fugam meditatus, cum Romanus miles terga
 verteret, Theasalonicam reversus despota vocabatur, illius et locorum adia-
 centium dominus, scriptionesque suas purpureis characteribus consignabāt.
 in quem et Ioannis imperatoris legatus non inurbana dicacitate iactavit, in
 eum scilicet magis aptari posse quod de Christo in Psalmis legitur, "te re-
 gem et despotam," et ex eo tempore Angelus Manuel reliquorum in occi-
 dentali plaga oppidorum ac urbium dominus habebatur, a Bulgaris nulla
 molestia lacessitus, dum eius matrimonium cum Asani filia vigeret.

27. Verum in Byzantinos Italos rursus orationis seriem convertamus.
 Cpolitani, cum, ut ante narravimus, Robertus, quem veluti imperatorem
 venerabantur, Euripum profectus exspirasset et frater eius Balduinus puer

στέλλουσι πρεσβείαν πρὸς Ἰωάννην τὸν ὀνομαζόμενον Ἱεροσολύμων
 ῥήγα, φήμην τε πολλὴν ἀρχοῦντα περὶ τὰς στρατιωτικὰς μεθό-
 P 24 δους βριαρὸν τε χεῖρα καὶ τῷ μεγέθει τοὺς κατ' αὐτὸν ὑπερβάλ-
 λοντα, ὡς ἂν γε ἀφίκοιτο πρὸς αὐτοὺς καὶ βυσιλεύς Κωνσταντι-
 νουπόλεως φημισθείη καὶ ἄρξοι ὡς αὐτοκράτωρ τῶν εἰς αὐτῇ, 5
 ἐπιγαμβρεύσοι δὲ ἑαυτῷ καὶ τὸν ὃν εἶχεν εἰς τὴν κληρονομίαν,
 ὡς ὦντο, Βαλδουῖνον (ὑπῆρχε γὰρ τῷ ῥήγῳ καὶ θυνάτριον),
 μετὰ δὲ τὴν τοῦ ῥηγὸς ἀποβίωσιν βασιλεύσοι τούτων ὁ Βαλδοῦ-
 νος, αὐξήν προσδεγμένος τῆς ἡλικίας, ἐπεὶ καὶ ὁ ῥῆξ ἔξωρος
 ἦν, περὶ που τὰ ὀδοήκοντα ἔτη ἢ καὶ πλείω τούτων δια- 10
 βιώσας. ὡς καὶ αὐτὸς τοῦτον εἶδον, ὑπερέξεπλάγην τὸ τοῦ ἀν-
 δρὸς μῆκος ἐν πάσῃ διαπλάσει τοὺς ἄλλους ὑπερβάλλοντος πολὺ
 B κατὰ γε μῆκος καὶ πλάτος. ζυνέθετο γοῦν ὁ ῥῆξ τῇ πρεσβείᾳ,
 καὶ καταλαμβάνει τὴν Κωνσταντίνου, τὴν πορεῖαν διὰ θαλάττης
 πεποικῆς· οὐδὲ γὰρ εἶχε λαὸν ἀξιόχρεων, ὡς ἂν γε πεζοπορή- 15
 σιεν. ἐπεὶ δὲ καταλάβοι τὴν Κωνσταντίνου, οὐκ εὐχερῶς εἶχεν
 ἐξιέναι καὶ μάχης κατέρξαι· καὶ γὰρ ἐπέγνω τὸν βυσσιλέα Ἰωάν-
 νην στρατηγικώτατον τε ὄντα καὶ ταῖς κατ' ἐχθρῶν μάχαις ἐ-
 μεθοδάτατον. ἐμέμφετο γοῦν ἑαυτὸν τῆς ἐγχειρήσεως, καὶ οὐ

1 στέλλει οὖν πρ. D 2 ῥήγα τῶν Ἱεροσολύμων D, omnia φή-
 μην — ὑπερβάλλοντα 4 γε] τε vulgo πρὸς αὐτοὺς
 om D 5 καὶ — αὐτὴν om D 6 ἐπιγαμβρεύσας δὲ τοῦτον
 αὐτῷ, εἶχε γὰρ θυνάτρια, καὶ ἴνα μετὰ τὴν τούτου ἀποβίωσιν βα-
 σιλεύσῃ πάλιν αὐτός. ἦν γὰρ ὁ ῥῆξ οὗτος περὶ που τὰ ὀδοήκοντα
 καὶ πρὸς ἑτὴ καὶ ὑπερόριος D 11 ὡς — πρεσβεία καὶ om D
 14 κατ. οὖν τὴν Κωνσταντινουπόλιν ὁ ῥῆξ, καὶ μὴ ἔχων λαὸν
 ἀξιόμαχον οὐκ εὐχερῶς εἶχεν ἐξιέναι, ἐπιγνοὺς τὸν D 18 τε
 et καὶ — εὐμεθοδάτατον om D 19 δὲ τῆς ἐγχειρήσεως αὐτοῦ
 καὶ κακῶς ἔφρασκε νοεῖν τοὺς λέγοντας αὐτὸν τῷ βασιλεῖ ἀντιφά-
 σθαι. δύο οὖν ἐπαινοῦς D.

adhuc ac impubes remansisset, ad Ioannem Hierosolymorum regem militari
 prudentia, ut tunc fama ferebat, singularem, manu validum multumque inter
 suos specie corporis eminentem, legatos destinant, ut ad illos concederet et
 Cpolis imperator acclamaretur, res in ea uti imperator obtineret, nec non
 filiam, quam ipse susceperat, Balduino, sicuti ipsi existimabant, imperii
 heredi, qui tamen post eum aetate iam matura ac integra imperaret, in na-
 trimonium collocaret. aetas regis nimium processerat circa annos octoginta
 vel ultra nati quemadmodum et ipse eum vidi, et admiratus sum viri in-
 dequaque exactam molem: humanae enim magnitudinis modum longitudine
 ac latitudine plus nimio excesserat. rex legatis animum advertit, iterum
 per mare ingreus Cpolis venit: neque enim multitudo, qua sibi tutum iter
 terrestre faceret, suppetebat. cum Cpolim penetrasset, neque egredi neque
 primus pugnam tentare audebat: sat enim illi comperta erat Ioannis impera-
 toris rei militaris summa prudentia et in conflictu cum hostibus ingenium su-
 pra caeteros solertissimum. quare semet ipsum aggressionis illius incusabat,

πρώτως τοῦ ἔργου ἐπεβάλετο, καὶ κακῶς ἔφασκεν τοὺς λέγοντας, εἴγε καὶ οὕτως ὑπελάμβανον καὶ οὐκ ἠρέθιζον αὐτὸν διὰ τὸ σφίσι συμφέρον, ὥς καταλάβοι ἂν εἰς χώρους ὧν οὐκ ἐπίσταται ἄρχειν C
ἐπ' αὐτοῖς βασιλεύων· καλῶς γὰρ ἐγνώκει καὶ ἔλεγεν ὥς εἰ δέκα
5 τοσοῦτοι χώροι τῷ βασιλεῖ Ἰωάννῃ πρὸς δεσποτεῖαν ὑπῆρχον, κα-
λῶς ἠπίστατο τούτων κατέρχειν καὶ βασιλεύειν καὶ διασώζειν ἐκ
τῶν ἐχθρῶν. εἴτε γοῦν διὰ ταῦτα, εἴτε καὶ τρυφήσαι εἰς ἄκρον
ἐν τοῖς τῆς Κωνσταντίνου βεβουλημένος καλοῖς, δύο ἐκαινοτοῦς
ἐπὶ αὐτῆς διήνησε. μύγισ γοῦν τριήρεις οἰκονομήσας καὶ στρά-
10 τευμα συναθροίσας, ὅσον εἶχε πρὸς δύναμιν, κατὰ τῆς ἑω ἐχώ-
ρησε, καὶ περὶ τὸ τῆς Λιμψάκου ἐλλιμενίζει νεώριον, προσεχῶς
τῷ τότε τοῦ βασιλέως Ἰωάννου ἐκ τῆς κατὰ τοῦ Καίσαρος Γα- D
βαλᾶ μάχης ὑποστρέψαντος, ὃν διὰ νεωτερισμὸν ἐμαχέσατο.

28. Ὁ μὲν οὖν βασιλεὺς περὶ τὰ τῆς Σταδίας μέρη τὰς
15 σκηνώσεως ποιοῦμενος τῷ Παλαιολόγῳ Ἀνδρονίκῳ, ὃν μέγαν δο-
μέστικον εἶχε, περὶ οὗ καὶ μικρὸν πρόσθεν εἰρήκειν, τὰ στρατεύ-
ματα καὶ τοὺς στρατηγούς παραδούς, καὶ ἐπὶ τὴν νῆσον Ῥόδον
τριήρεσιν ἱκαναῖς καὶ λοιπαῖς ἐξαποστείλας ναυσίν, εἴ πως βρια-
ρώτερον ἐπιτεθείη τῷ ἀποστάτῃ καὶ καταβλάψειν οἷς οἶδε λόγοις
20 τῆς στρατηγίας, ἐπειδὴ ταῦτα οὕτω συμβαίη καὶ κατὰ σκοπὸν
Ἰωάννῃ τῷ βασιλεῖ τὰ περὶ τὸν Καίσαρα γένοιτο, ἀκούσας δὲ καὶ
ὥς ὁ ῥῆς ἐξῆι τῆς Κωνσταντίνου καὶ βουλὴν ἔχει προσοκίλει τῇ

9 μύγισ γοῦν] καὶ D 10 συναθροίσας — δύναμιν om D
τῇ D 11 τοῦ D 16 περὶ — εἰρήκειν om D 17 καὶ
τοὺς στρατηγούς cm D 18 τριήρεσι καὶ ναυσι στείλας D
βρ. τὸν ἀποστάτην κατ. D 19 οἷς — p. 50, 4 ἐπείρετο] καὶ ἐπὶ
ταῦτα κατὰ σκοπὸν συνέβη τῷ βασιλεῖ D.

et quod manus operi iniecisset; et male eos asserere contendebat, si ipsi ta-
men ita sentirent neque ipsum propter propria commoda proritarent, eum ad
loca accessurum fuisse, quae dominus illorum ac imperator administrare ne-
sciret: namque apprime callebat, dictoque firmabat, etiamsi decies tot loca
ad regendum Iohanni imperatori suppeterent, optime eum illa agere moderari
tuerique ab hostibus scire. sive etenim horum causa, sive etiam quod Cpo-
litanis luxuriari deliciis ac bonis animum implere vellet, duos in ea annos
exegit. tandem triremibus apparatis et collectis, uti poterat, copiis, in
orientem progreditur et apud Lampsacum portum capit, Ioanne imperatore
a bello cum Caesare Gabala, quem propter motam seditionem debellaverat,
gesto continenter regresso.

28. Imperator in Stadiae partibus tabernaculis positus, Andronicum
Palaeologum magnum domesticum, de quo supra diximus, copiis ac ducibus
traditis in insulam Rhodum cum triremibus, quae satis essent, et aliis navi-
bus dimittit, ut validius rebellem invaderet et militiae quas noverat artibus
opprimeret. haec cum ita perfecta essent, resque contra Caesarem pro
contentia imperatoris Iohannis successisset, nec non relatum illi fuisset regem

Λαμψάκῳ κἀκεῖ ἐξελθεῖν καὶ Ῥωμαίοις πολεμῆσαι μεθ' ὃν ἔτυχε
 P 25 διὰγειν ὁ βασιλεὺς (ὄλλοι δὲ ἦσαν ὁδοί, ἕπελ τὸ πολὺ τῆς στρα-
 τίας τῇ μάχῃ καὶ τῇ ὥρᾳ τοῦ χειμῶνος τεταλαιπωρητὸς ἐπὶ τὰ
 οἴκοι ἐφέρετο), χωρεῖ πρὸς τὴν Λάμψακον, καὶ τοῖς τῆς Σιγρη-
 νῆς μέρεσι τὰς σκηνὰς πῆγνυσι. 5

29. Τότε καὶ αὐτὸς πρὸς τῶν γονέων ἐκ τῆς Κωνσταντι-
 νου ἀπεστέλῃν τῷ βασιλεῖ ἑκκαίδεκαέτης ὢν καὶ νῦν τῆς ἑρακλίου
 ἀπηλλαγμένους παιδεύσεως, ἣν γραμματικὴν κατονομάζουσιν οἱ
 πολλοί. ἐβούλετο δέ μοι καὶ ὁ πατὴρ λάθρα τῆς τῶν Λατίνων
 ἀπολισθησὶν χειρός· ἰσχυρῶς γὰρ παρ' αὐτῶν ἐκεκράτητο ταῖς 10
 τῶν ἀναλωμάτων δαψιλείαις καὶ ταῖς σφῶν δεξιότησεσι, καὶ τὸ πολ-
 - B λὴν ἔχιν περὶ αὐτὸν ὑπηρεσίαν τέκνα τε θεράποντάς τε καὶ στρα-
 παινίδας οὐκ ὀλίγον ἐποίει τούτῳ τὸ ἐμποδῶν. ἀλλ' ἦν αὐτῷ
 κατὰ νοῦν τῷ τότε, καθὼς ἂν ἦρα δυνάμειος σχολή, εἰ δεῖται,
 παρακινδυνεύσαι πρὸς τὴν ἐξέλευσιν καὶ ἀποπλῆσαι τὸ σπουδαῖον 15
 μενον. διὰ τοι τοῦτο καμὲ πρὸς τὸν κρατοῦντα προπέμπομε. κε-
 κώλυκε δὲ τοῦτον νόσος βαρεῖα· ἡμιθνής γὰρ σχεδὸν καὶ ἡμῆτε-
 ρος γεγονώς, περὶ δύο που ἔτη τῇ κλίτῃ προσπεπαταλευμένος,
 ἀπέλιπε τοῦ βίου, αὐτὸς δὲ ἐναπελείφθη τῷ ἀνυκτῶρι προμη-
 θείας βασιλικῆς ἀξιούμενος. 20

C 30. Ὡς γοῦν ἔφημεν, καταλαβὼν ὁ ῥῆξ Ἰωάννης, ὁ καὶ
 βασιλεὺς Κωνσταντινουπόλεως φημιζόμενος, τὴν Λάμψακον περὶ
 τὸν οὕτω πως ὀνομαζόμενον τόπον Ὀλκὸν τὰς νῆας τούτου καθ-

4 χωρεῖ αὐτὸς πρὸς D καὶ παρὰ τὴν Σιγρινὴν τὰς D
 6 Τότε — 21 ἔφημεν om D 21 καταλαβὼν οὖν ὁ ῥῆξ τὴν
 Λάμψακον, περὶ τὴν Ὀλκὸν τὰς D.

Cpoli egredi eo animo ut Lampsacum appelleret ibique adversus Romanos
 confugeret, cum his quos secum habebat imperator admodum paucos (po-
 tissima namque exercitus pars proelio ac tempestate hiberna afflictā domum
 remeaverat) Lampsacum petit et apud Sigrenem castra metatur.

29. Tunc temporis et ipse a parentibus undecim annos natus et ex en-
 cyclicia, quam vulgus grammaticam vocat, literatura instructus ad imperato-
 rem mittor. pater etiam e Latinorum manibus se surripere decreverat, hoc
 ab illis et sumptuosis impensis et officiis et beneficiis, quibus eum prolixo
 admodum prosequabantur, detineretur, ne leve esset domesticæ suppellecti-
 lis amplitudo, filii famuli famulaeque impedimentum: in ea nihilominus per-
 stabat sententia, si quando facultas esset, etiam vires exorturum et exim
 tentaturum et concepta vota obiturum, ideoque me ad imperatorem premi-
 serat. sed morbus gravis conatus intercept: namque pene semivivus et me-
 dia sui parte fere exiccatus, annosque circiter duos lecto detentus, tandem
 vitam amisit. ipse vero in aula imperatorio sumptu necessariis provi-
 debar.

30. Rex enim Ioannes, ut dictum est, qui item Cpolitanus imperator
 acclamabatur, Lampsacum appulsus in locum Holcum dictum naves suas

ώρμισεν. ὁ δὲ βασιλεὺς Ἰωάννης ἐπεὶ μὴ εἶχε μεθ' ἑαυτοῦ στρα-
τὸν ἀξιόμαχον κωλύσαι τούτῳ τὴν ἔξοδον δι' ἧς εἰρήκειν αἰτίας,
μεθόδοις στρατηγικαῖς μεθ' ὧν εἶχεν ὀλίγων τὰς τῶν πολεμίων
κινήσεις ἐκώλυνεν. ἐξῆλθον γοῦν οἱ Λατίνοι καὶ ὁ τούτων ῥῆξ
5 Ἰωάννης, καὶ ἐβύδισαν μὲν τόπους τινὰς παραιγιαλίους. οὐδὲ
γὰρ ἠδύναντο μακρότερον τῶν νηῶν αὐτῶν ἀποστήναι· ὁ γὰρ ἀν-
τιστρατηγῶν αὐτοῖς βασιλεὺς ἐπηκολούθει καὶ ὑπῆρχε δεινὸς μετὰ
μικρᾶς πλὴν δυνάμεως ἀναχαιτίσαι τοὺς ἐναντίους. ὁ μὲν οὖν D
βασιλεὺς περὶ τὰς τῶν βουνῶν ἑπωρείας ἐποιεῖτο τὰς πορείας,
10 περὶ δὲ τὰς ἡϊόνας οἱ Ἰταλοὶ. ὀλίγον οὖν χρόνον διαβιβάσαντες
ἐν τῇ τοῦ βασιλέως παραιγιαλίῳ χώρᾳ (οὐπω γὰρ παρῆδραμιον
τέτταρες μῆνες) καὶ ὀλίγον τόπον πατήσαντες (ἀπὸ γὰρ τῆς
Λαμφάκου μέχρι καὶ τῶν Κεγχριῶν ἀφίκοντο), μικρὸν ἢ μηδὲν
λυμήναντες (προϋφθασε γὰρ ὁ βασιλεὺς τὰ χρειώδη πάντα τοῖς
15 ὑψηλοτέροις τόποις διασώσασθαι), ἐπὶ τὸ τῶν Πηγῶν ἐχώρη-
σαν ἄστει, ἐν μόνον φρούριον χειρωσάμενοι, ὃ Κεραμιδὰς ὀνο-
μάζεται, περὶ οὗ τοὺς βουνοὺς διακείμενον τῆς Κυζίκου. εἶχον
δὲ καὶ τὰς ναῦς αὐτῶν ἐτοιμοὺς εἰς τὴν Κωνσταντίνου παλιν-
στῆσαι. καὶ ὥχοντο ἂν αἰσχύνης καὶ ζημίας πεπληρωμένοι, εἰ
20 μὴ τοῦ τῶν Πηγῶν ἄστεως περιεγίνοντο τῇ κλοπῇ· ἀνὴρ γάρ τις
δεινὸς ἀναρριχῶσθαι πρὸς ἀκρωνυχίμους πετρῶν ὁδὸν ἔφευρε, δι' ἧς P 26
ὠπλισμένους Λατίνους εἰς τὴν ἀκρόπολιν νυκτὸς ἀνέβιβασεν, οἱ

1 λαὸν D	2 κωλύσαι — αἰτίας om D	4 ἐκώλυνεν D
οὖν D	ὁ φῆξ αὐτῶν D	7 καὶ — ἐναντίους om D
12 τέσσαρες D	τοῦ D	13 ἄχρως καὶ τῶν Κεγχριῶν D
15 περὶ vulgo	ἐχώρησεν D	16 χειρωσάμενος D
21 ἀκρονυχίαν D	22 ὠπλ. ἀνθρώπους Λατ. D.	

subduxit. Ioannes autem imperator, cum ad resistendum ac descensum im-
pediendum ob iam dictas causas copias non haberet, militaribus artibus cum
exiguo milite hostium motus reprimebat. descenderunt Latini et eorum rex
Ioannes, perque loca quaedam maritima iter intendebant, cum a navigiis
discedere procul non auderent: nam eos adversis copiis imperator sequeba-
tur, ingenio promptus et acer, qui cum parva etiam manu hostium impetus
propulsaret. imperator per radices montium, Itali per littora iter habebant.
parum itaque in ora maritima imperatori subiecta commorati (neque enim
quattuor menses exegerant) nec multo calcato solo, cum a Lampsaco Cen-
chrias usque ne minimo quidem damno illato processissent (namque impera-
tor eminentioribus locis necessaria quaeque antea conducta in custodiam tra-
diderat), ad Pegarum oppidum deflexere, unico tantum castello, cui Cera-
midae nomen est, circa Cyzici colles sito, devicto. naves vero promptas,
quibus se Cpolim reducerent, habebant. et remeassent utique probis ac
damnis pleni, ni furto Pegarum oppidum expugnassent. vir enim quidam
saxorum praerupta scandere dexter ac solers viam invenit, per quam noctu

καὶ τοῖς φύλαξιν αἰφνης ἐπεισπεσόντες αὐτούς τε ἐφόνευσαν καὶ εἶλον τὸ ἄστυ. τοῦτο πρὸς βραχὺ μὲν εἰς δελίαν Ῥωμαίους ἐνέβαλε· πλήρης γὰρ ἦν ἡ πόλις ἀνδρῶν καλῶν τε καὶ ἀγαθῶν καὶ τῶν περιφανεστέρων ἐν στρατιώταις. ἀλλ' ἡ τοῦ βασιλέως περὶ τὰ τοιαῦτα οἰκονομία καὶ στρατηγικωτάτη δεινότης τὴν τῶν Ῥω-
 B μαιων δελίαν τότε ἀπετινάξατο, καὶ εἰς ποίαν μᾶλλον τοὺς
 Λατίνους ἐνέβαλε, καὶ τῆς τε φυσικῆς ῥοπῆς καὶ τῆς ὁλώσεως
 τῶν κατασχεθέντων γεγενημένης σφίσι δόμῃς ἀνέστειλε. καὶ
 ἐπέστρεψαν εἰς τὴν Κωνσταντίνου, μικρόν, ὡς ἔφημεν, ἡ οὐδὲν
 εἰργασμένοι. 10

31. Ὁ μὲν οὖν βασιλεὺς Ἰωάννης, οἷα ἐκεῖνος δεῖνός
 ἐφηρεῖν μεθόδους ἐν περιστάσεσι σῶσαι τε τὸ οἰκεῖον, ὑπὲρ δὲ
 καὶ πλείονος ἰδεῖτο λόγον, ἀναχαιτίσαι τε καὶ τὸ ὑπεναντίον, ὥς
 ἂν δι' ἀμφοῖν τὰ οἰκεῖα κρατύνοιο, εὕρισκεν τρόπον ἀποληρω-
 τικὸν τοῖν δυοῖν. ἐγεννήθη γὰρ αὐτῷ υἱὸς ἐκ τῆς βασιλίδος Εἰ-
 C ρῆνης, ᾧ καὶ κλησὶς τοῦ πάππου καὶ βασιλέως Θεοδώρου τοῦ
 Δουσαρίου ἐπιτέθειτο· ἐνδέκατον δὲ οἱ ἔτος τότε ἦνέτο. καὶ ὁ
 Ἀσὺν δὲ θυγάτριον ἔσχεν, Ἑλένη αὐτῇ τοῦνομα, παρὰ τῆς εἰς
 Οὐγγρων γαμηθείσης αὐτῷ· ἔννατον καὶ ταύτῃ ἔτος ἦν. πρὶν
 σβείαν γοῦν στέλλει ὁ βασιλεὺς πρὸς τὸν Βουλγάρων ἄρχοντα
 Ἀσάν, καὶ μνηστείας τῶν παιδῶν μνημονεύει καὶ τῆς ἀμφοῖν ἀγῆ-

3 καὶ — στρατιώταις om D 4 περὶ — 5 δεινότης] στρατηγία D
 5 τῶν Ῥωμαίων et τότε om D 6 καὶ εἰς — εἰργασμένοι om D
 7 τῆς] τῆς ἐκ τῆς? 11 Ὁ — ἐκεῖνος] αὐτός γὰρ οἷα D
 οἷος? 12 ὑπὲρ — λόγον om D 13 καὶ ἀναχαιτίσαι
 τὸ D 16 κλησὶν τοῦ πάππου Θεοδώρου ἐπιτέθειτο D 17 τότε
 ἔτος διηνύετο D 18 δὲ om D 19 παρὰ — αὐτῷ καὶ
 θυγάτριον D 19 ἔννατον — p. 53, 1 συγκροτήσεως] στέλλει οὖν
 πρὸς τοῦτον ὁ βασιλεὺς ὑπὲρ μνηστείας τῶν παιδῶν D.

in arcem armatos Italos introduxit, qui improvisa irruptione custodibus con-
 trucidatis oppidum occuparunt. hoc Romanis non parum timoris incussit:
 urbs enim ea viris probis ac bonis et inter milites celebrioribus abundabat:
 verum imperatoris circa haec prudentia et plusquam militaris calliditas Ro-
 manorum quidem metum excussit, Latinis vero maiorem formidinem iniecit,
 et quos ipsi impetus ex praeda facta sumpserunt inhibuit. quare cum parum
 aut nihil, ut dictum est, profecissent, Cpolim reverterunt.

31. Imperator Ioannes impendentibus periculis et rebus in extremum
 adductis discrimen succurrere perspicax et acutus, ut suos tueri ac servare
 posset, quod et magis dignum consideratione erat, et hostes infirmare, et
 per haec duo propria constabiliret, ut ambo perficeret, modum invenit. ex
 imperatrice Irene filium suscepserat, cui ab imperatore Theodoro Lascari
 patruo nomen dederat, undecim iam annos eo temporis natum. Asanus item
 filiolam habuit Helenem nomine, ab Ungara ortam, novennem. imperator
 ad Asanum Bulgarorum principem oratores mittit, ut sponsaliorum inter

στίας καὶ τοῦ δι' ἀλλήλους συνουσιουμοῦ τε καὶ συγκροτήσεως. καὶ δέχεται ὁ Ἀσάν τὴν πρεσβείαν, καὶ πληροῦνται αἱ συμφωνίαι. καὶ ἐπὶ τούτοις καὶ ὄρκοι προέβησαν.

32. Τότε γοῦν καὶ αὐτὸς ἔρωτι τῶν μαθημάτων ἁλὸς D
5 καὶ τῆς ὑψηλοτέρας τῶν λόγων παιδείσεως, τοῖς πᾶσι χαίρειν
ἐπών, θελήματι τοῦ κρατοῦντος μετὰ καὶ ἐτέρων μειράκιων εἰς
τὰς τῶν λογικῶν παιδευμάτων θύρας παρήγγισα. παιδευτῆς δὲ
ἦν ἡμῖν ὁ Ἐξαπτέρυγος Θεόδωρος. ἐπεὶ δὲ ἐμπροσθεν τοῦ βασι-
λέως συνήλθομεν, πρὸς με τίντας τὸν λόγον ὁ βασιλεὺς εἰρήκει
10 ὡς τούτους μὲν ἐκ Νικαίας λαβὼν τῷ διδασκαλείῳ παρέδωκα, σὲ
δὲ τοῦ ἐμοῦ ἐκβαλὼν οἴκου τουτοισι συναγῆκα διδάσκεσθαι. δεῖ-
ξον οὖν ὡς ἀληθῶς τῆς ἐμῆς οἰκίας ἐξῆς, καὶ οὕτως τῶν μα-
θημάτων ἀντιποιήθητι. στρατιώτης μὲν γὰρ τὸ ἐπιτήδευμα γε-
γονὸς ὅποσα ἂν ἔσχες τὰ τοῦ σιτηρεσίου παρὰ τῆς βασιλικῆς δε-
15 ξιώσεως, τοσαῦτα ἂν ἴσως ἦ καὶ ὀλίγον πλείω σοι διὰ τὸ τοῦ γέ-
ρους περιφανὲς ἔσται. ἔμπλεως δὲ φιλοσοφίας φανείς μεγάλων
ἀξιώθησιν τῶν τιμῶν τε καὶ τῶν γερῶν· μόνον γὰρ ἀπάντων ἀν-
θρώπων ὀνομαστότατοι βασιλεῖς καὶ φιλόσοφος. οὕτω μὲν τῶν
ἀνακτόρων ὑποχωρήσας ὡς διδασκάλου φέρων ἐνέβαλον ἐαυτὸν,
20 ἐπτακαίδεκατον ἔτος ἄγων. ἦν δὲ οὗτος, ὡς ἔφην, ὁ Ἐξαπτέ-
ρυγος, ἀνὴρ οὐ πᾶν μὲν ἐπιστήμων ἐν τοῖς μαθήμασιν, ἀγαθὸς P 27
δὲ φράζειν, οἷα ῥητορικῆς κατὰκρως ἐνδιατρέψας λόγοις καὶ τὸ
ἐξαγγέλλειν εὐφυνῶς μεμελετηκῶς καὶ πολλοῦ διὰ τοῦτο ἡξιωμένος

2 καὶ πλ. — προύβησαν om D
om D.

4 Τότε — παρεμβλήθησεται

pueros et inter se affinitatis mentione inducta de mutuo auxilio mutuisque inter se tradendis operis sermonem consererent. Asanus legationem approbat; pacta conventa conficiuntur et iureiurando confirmantur.

32. Tunc mihi mathematicum et sublimioris disciplinae amore excito, omnibus valere iussis, una cum aliis adolescentibus, ita annuente imperatore atque Exapterygo Theodoro informante, logicae scientiae aditus foretque aperiuntur. cum ante imperatorem convenissemus, in me oratione conversa imperator dixit. "hos Nicaea desumptos praeceptori tradidi: tibi e domo mea accepto, ut una cum his instruereris, facultatem feci. ostende itaque te vere e mea domo egressum fuisse, sicque mathematicis incumbere: militarem enim vitam secuto, quot ex liberalitate imperatoris stipendia constitui poterunt, tot tibi aut non multo plura propter familiae claritudinem supererunt. at ubi philosophiae insinuat frugiferis opibus te impleveris, magnos honores ac dignitates tibi comparabis. namque inter homines maxime omnium conspicui praecellunt imperator atque philosophus." hac ratione aula egressus praeceptori me dedidi annos septem et decem natum. verumtamen Exapterygus in mathematicis non admodum praestabat, sed multum dicendo valuit, utpote rhetoricis studiis, eximie institutus et ad eloquentum compositum usu atque ingenio comparatus, ideoque nomen illius celeberrimum.

δνόματος. ξεκίνον δὲ τελευτήσαντος μετὰ τὴν εἰς ἡμᾶς τῶν ποιημάτων σαφήνειαν καὶ τὴν τῆς τῶν λόγων τέχνης διδασκαλίαν, παρὰ τὸν Βλεμμίδην Νικηφόρον, ὃν τότε πάντες οἶδαμεν τελώτερον τῶν ἄλλων ἐν ταῖς κατὰ φιλοσοφίαν ἐπιστήμας, ἐφοίτησάν τε αὐτὸς καὶ ὅσοι σὺν ἐμοὶ ἐτελοῦντο τὰ λογικά. καὶ ὁ περὶ ἡμῶν⁵ λόγος μέχρι τοσούτου νυνὶ· ἐσαῦθις δὲ ὅπη παρεῖκοι τῇ ἱστορίᾳ παρεμβληθῆσεται.

B 33. Ἐπεὶ δέ, ὥς προειρήκειν, καὶ ἀμφοῖν τοῖν βασιλεῶσι αἱ σπονδαὶ τῆς συμβιβάσεως γένοιτο, τῷ τε βασιλεῖ φημι Ἰωάννῃ τῷ Δούκᾳ καὶ τῷ κρατοῦντι τῶν Βουλγάρων Ἀσάν Ἰωάννῃ, προ-¹⁰ κατέλαβε μὲν ὁ βασιλεὺς τὴν Λάμψακον, καὶ διαπεραιούται μετὰ τῶν οἰκείων δυνάμεων εἰς Καλλιούπολιν, καὶ πολέμει τὸ ἄστυ ἐκ- πόλεις στήσας, καὶ ἐν οὐ πολλῷ χρόνῳ χειροῦται τοῦτο, τῆς τῶν Βενετικῶν διασώσας τοῦτο χειρός. μετὰ τοῦτο καταλαμβάνει τὴν Καλλιούπολιν καὶ ὁ Ἀσάν σὺν τῇ οἰκείᾳ γαμετῇ τῇ ἐξ Οὐγγρων¹⁵ Μαρίᾳ καὶ τῇ θυγατρὶ Ἑλένῃ, καὶ συνέρχεται εἰς Καλλιούπολιν τῷ βασιλεῖ, καὶ τὰ εἰς φιλίαν ἀμφοτέροι διαπραττόνται. οὗτος C μὲν οὖν οὐ διεπέρασε τὸν Ἑλλησποντον, ἀλλ' ἔμεινεν ἐν τοῖς τῆς Καλλιούπόλεως μέρεσιν· ὁ δὲ βασιλεὺς Ἰωάννης τὴν αὐτοῦ σύζυγον σὺν τῇ θυγατρὶ Ἑλένῃ λαβὼν διαπεραιούται εἰς Λάμψακον,²⁰ ἔνθα ἦν ἡ βασίλισ Εἰρήνη, καὶ πληροῦσι τὴν τῶν παιδῶν σντήφειαν, τοῦ πατριάρχου Γερμανοῦ τὰ τῆς ἱερολογίας τελέσαντος.

6 παρήκοι vulgo 8 δὲ — 12 εἰς] δ' αἱ σπονδαὶ ἐγένοντο, διαπρα-
μαιούται ἐν Λαμψάκῳ μετὰ τῶν οἰκείων ὁ βασιλεὺς εἰς D
14 ἀνασώσας χειρός D μετὰ τοῦτο om D 15 τῇ ἐξ
Οὐγγρων Μαρίᾳ om D 16 Ἑλένῃ om D εἰς Καλ-
λιούπολιν om D 17 ἐς D οὗτος — μέρεσιν om D
19 ὁ οὖν Ἀσάν τὴν αὐτοῦ γαμετὴν καὶ τὸ θυγάτριον λαβὼν D
21 πληροῦται τὰ τοῦ κήδους τῶν παιδῶν D 22 ἱεροτελεστίας D.

rimum fuit. eo demortuo, postquam nobis poematum ambages explicasset et orationis conficiendae artem tradidisset, ad Blemmidem Nicephorum, quo neminem in philosophicis disciplinis praestantiores novimus, me ipsum contuli, et quicumque una mecum logicis speculationibus attendebant. et de me ipso haec in praesenti satis dicta sint: in posterum vero reliqua, ubi seorsum tulerit occasio, historiae inserentur.

33. Cum itaque, ut praedixeram, ambo Ioannes Ducas imperator et Asanus Ioannes Bulgarorum rex in unum foedere icto convenissent, imperator Lampasacum praecooccupat, et copiis Calliupolim traiecit, adactisque machinis castellum invadit, et non multo post e Venetorum manibus recuperat. post haec Asanus cum uxore Maria Ungara et filia Helena Calliupolim venit, ubi cum imperatore sermonem conserit; ibidemque amicitiam uterque confirmant. hic Hellespontum non traiecit, sed in Calliupolis partibus remansit. Ioannes imperator cum uxore et filia Helena Lampasacum, ubi erat Irene imperatrix, remeant. et puerorum nuptias apparant, cum Germanus patriarcha

τότε καὶ ὁ Τρινόβου ἀρχιερεὺς ὑπὸ τὸν τῆς Κωνσταντινουπόλεως
 τελῶν αὐτονομίᾳ τετιμηται καὶ πατριάρχης ἀναγορεύεσθαι κέκρι-
 ται βασιλικῶ καὶ συνοδικῶ τῷ θεσπισματι, χάριτας τῶν προ-
 χόντων ἀποτινύντων τῷ Βουλγάρων ἄρχοντι Ἀσάν τοῦ κήδους
 5 ἕνεκα καὶ τῆς φιλίας. ἐπεὶ γοῦν ὅσα ἐς τὰ τοιαῦτα φέρει πεπλή-
 ρωται, ἡ μὲν βασιλεὺς Εἰρήνη τὸν υἱὸν μετὰ τῆς νέμφης λαβοῦσα D
 τοῖς ἑσώοις συνδιητύτο χώροις, ὡσαύτως δὲ καὶ ἡ τοῦ Ἀσάν σύ-
 ζυγος ἐν τοῖς οἰκείοις τόποις ὑπέστρεψεν, ὁ δὲ βασιλεὺς Ἰωάννης
 καὶ ὁ Ἀσάν τὰς οἰκίας δυνάμεις προσεληφότες καὶ ἄμφω τὴν δυ-
 10 τικὴν κατέδραμον χώραν, ὁπόση ἦν τοῖς Λατίνοις δουλεύουσα.
 καὶ λείαν μὲν πολλὴν ἐποίησαντο καὶ Σκυθῶν ἐρημίων (τὸ τῆς
 παροιμίας εἰπεῖν) τὴν ἄπασαν ἀπειργάσαντο, σφίσι δὲ αὐτοῖς
 κατὰ τοὺς ὅρκους τὰ ἄσθη καὶ τὴν χώραν διμερίσαντο. καὶ Καλ-
 λιούπολις μὲν, ἐπεὶ καὶ πρὸ τῆς συνελύσεως τοῦ Ἀσάν παρὰ τοῦ
 15 βασιλέως ἑάλω, ὑπὸ τὸν βασιλεῦα ἐγένετο, ὁμοίως καὶ Μάδυτα
 καὶ πᾶσα ἡ ὀνομαζομένη Χερρόνησος. εἶχε δὲ ὁ βασιλεὺς καὶ τὸ
 τοῦ Κισσοῦ φροῦριον, καὶ μέχρι ποταμοῦ ὃν Μαρίτζαν ὁ πολλὸς
 μετονομάζει λαὸς τὰ σύνορα ἔθετο. ἐκράτησε δὲ καὶ τοῦ ὕρους
 τοῦ Γάνου, καὶ ἐν αὐτῷ ἐδείματο καὶ πολίχνιον, ἔνθα καὶ τὸν P 28
 20 Κοτρίτζην Νικόλαον φυλάττειν ἐξέπειμψε καὶ πρῶγματα παρέχειν

2 τετιμητο βασιλικῶ καὶ συνοδικῶ ψηφίσματι D 3 χάριτας —
 φιλίας om D 5 ἐπεὶ — πεπλήρωται] ἐπειτα D 7 διητύτο
 χωρίοις, ἡ δὲ τοῦ D 8 τόποις om D 9 διελιφότες D
 καὶ ἄμφω om D 10 τοῖς om D 11 καὶ λείαν —
 ἐποίησαντο om D τὸ τῆς παροιμίας] ὡς ἔπος D
 12 πᾶσαν D εἰργάσαντο D 13 κατὰ τοὺς ὅρκους
 om D καὶ τὴν χώραν καὶ τὰ ἄσθη D 14 παρὰ τοῦ
 βασιλέως om D 16 εἰς D 17 μέχρι τοῦ ποταμοῦ Μα-
 ρίτζας τὰ D 19 τοῦ om D καὶ πολ.] καὶ om D
 20 παρέχειν D.

inter rem divinam nuptiarum caeremonias absolvisset. tunc et Trinobi prae-
 sul Cpolitano obnoxius imperatorio ac synodico decreto, ut Asano Bulgaro-
 rum principi affinitatis et amicitiae causa gratificarentur, suo iure vivere et
 patriarchae nomine condecorari obtinuit. his ergo ac similibus expletis im-
 peratrix Irene cum filio ac sponsa in orientalibus locis versabatur, Asani
 uxor in sedes suas reversa est. Ioannes deinceps imperator et Asanus con-
 ductis copiis uterque occiduum plagam, quae Latinis serviebat, excurrerunt,
 ingentique inde praeda deportata Scythicam solitudinem, ut proverbio utar,
 universam effecerunt, urbibus ac regione, ut iureiurando convenerant, sibi
 divisit. Calliupolis cum ante adventum Asani expugnata fuisset, sub impe-
 ratoris potestate venit. simili ratione et Madyta, et omnis cui Chersoneso
 nomen est. habebat praeterea imperator et Cissi castrum, et ad fluvium
 qui Maritza a multis vocatur fines extendit. potitus est ad haec et monte
 Gano, in quo oppidulum exstruxit, cuius in custodiam misit Nicolaum Co-
 tertzem, virum plurimis proeliis exercitum, in quibus adeo praestiterat ut

Λατίνοις τοῖς ἐν τῇ Τζουρουλῷ, ἄνδρα πολλοῖς κατεξηλασμένον πολέμοις, καὶ ἐς τοσοῦτον εὐδοκίμησαντα ὥς πάντας τοιαύτην δόξαν περὶ τούτου σχεῖν, μήτε πρὸ αὐτοῦ μήτε μὴν μετ' αὐτὸν ἄλλον φανῆναι τοιοῦτοις ἔργοις ἐγκεχειρηκότα ἢ τοσαῦτα καταρωκότα. ὁ δὲ Ἀσὼν τὰ ὑπεράνω τῶν εἰρημένων χώρων καὶ πρὸς Βορρᾶν νέοντα ὑφ' ἑαυτὸν ἔσχεν. μέχρι μὲν οὖν καὶ αὐτῶν τῶν τοιῶν τῆς Κωνσταντίνου καὶ ἀμφοτέρου κατηντήκεισαν, τοῦ ῥήτορος Β' Ἰωάννου ἐπ' αὐτῶν καθιζομένου καὶ καθορῶντος, καὶ πτοίαν πολλὴν τοῖς Λατίνοις ἐνέβαλον, καὶ ἐν στενῷ κομιδῇ τὰ κατ' αὐτοὺς ἔθεντο. ἐπεὶ δὲ ὁ τοῦ μετοπώρου παρερρῶν καιρὸς καὶ ὁ 10 χειμῶν ἤγγιζεν, ἀλλήλοις συνταξάμενοι ὁ τε βασιλεὺς Ἰωάννης καὶ ὁ Ἀσὼν ὁ μὲν εἰς τὴν οἰκίαν χώραν τῶν Βουλγάρων χωρεῖ, ὁ δὲ βασιλεὺς ἐς τὴν ἔω διαπερῶ.

34. Ἐπεὶ δὲ ὁ υἱὸς αὐτοῦ Θεόδωρος ἀφῆλξ ἐτύγγανεν ὢν, ἐνδέκατον γὰρ δῆνυν ἔτος, ὥσπερ ἔφημεν, ἥνικα τῇ βασιλίδι 15 Ἑλένῃ ἐς συνουσίαν ἔμενον ἀτελῇ. ἀνήγοντο δὲ παρὰ τῆς βασιλίδος Εἰρήνης καὶ ἐπαιδεύοντο, οἷα ἐκείνη φύσεως ἀγαθῆς τοῦ C χοῦσαι καὶ πρὸς ὕπαν καλὸν ἐπινεύουσα. τὰ μὲν οὖν τῶν Λατίνων πράγματα συνεστάλη τε τότε πολὺ, καὶ τῷ κῆδεϊ τῶν δύο αὐτοκρατόρων εἰς ταπεινὸν ἄγαν κατυπεπτώκει τὸ φρόνημα. ὁ 20 δὲ ῥῆξ Ἰωάννης μικρὸν ἐπιβιώσας ἐξ ἀνδρῶπων ἐγένετο, τὴν τῆς

1 ἄνδρα — 4 καταρωκότα] τοῦτο δὲ τὸ τῆς Τζουρουλῶς σὺ μετὰ πολλὴν χρόνον ὑπὸ τῶν Ῥωμαϊκῶν ἐάλω δυνάμεων D 5 ῥῶμων D καὶ τὰ πρὸς V 10 ὁ — καὶ om D 11 συνταξάμενοι ὁ μὲν Ἀσὼν εἰς τὰ οἶκοι, ὁ δὲ βασιλεὺς εἰς τὴν διαπερῶσιν D 14 Ἐπεὶ — φρόνημα om D 16 ἐξ] συνεξέστη, τὰ ἐς? 17 οἷα? 18 ἀπονέουσας? cf. p. 31 a.

apud omnes illud vulgatum fuerit, neminem neque ante eum neque post eum fuisse qui tot ac tanta facinora vel attentarit felicius vel prosperius gesserit, ut inde Latinis qui in Tzurulo erant negotia facesseret. Asanus dictorum locorum partes superiores ad Aquilonem tenuit. et ad ipsos usque Cpolis muros Ioanne rege in illis adsidente et intuente uterque perveniens ingentem timorem Latinis iniecere, resque eorum in extremum discrimen deduxere. porro cum autumnus praeterisset ac hiems instaret, Ioannes imperator atque Asanus postquam inter se de gerendis deliberassent, Asanus quidem domum revertitur, imperator in Orientem transfertur.

34. Cuius filius Theodorus cum adhuc immatura esset aetate, utpote qui annum undecimum, ut diximus, non excederet cum reginam Helenam duceret, integer ab imperatrice Irene una cum puella conservabatur: colebantur enim ab ea pueri atque informabantur, tanquam quae ingenium ac naturam optimam nacta in omne bonum animum inclinaret. igitur Latinorum res nimium in angustum deducta, duorum etiam imperatorum affinitate in extremum fastus ille depressus est. rex interim Ioannes cum non diu vixit.

Κωνσταντινουπόλειως ἔξουσίαν τῷ αὐτοῦ γαμβρῷ τῷ Βαλδουίνῳ
 ὡς κληρον καταλιπών. ὁ δέ γε Ἀσάν μετὰ μελος ἐπὶ ταῖς τοῦ βα-
 σιλέως Ἰωάννου συνθήκαις, ὡς ἐφάνη, γινόμενος τρόπον ἐζήτει
 ὅπως ἂν τὴν θυγατέρα ἀποσπάσῃ τοῦ συζύγου βασιλέως τοῦ Θεο-
 5 δώρου καὶ ἐτέρῳ ταύτην κηδεύσῃ· τῶν γὰρ Ῥωμαίων ἐδεδίει πᾶν
 τὴν ἐς τὰ βελτίω προκοπὴν, ἔθνους ἄρχων ὑποτεταγμένου πάσαι D
 Ῥωμαίοις. σκήπτεται γοῦν αἰτίαν, ὡς ἐδόκει μὲν, εὖλογον, κἄν
 οὐκ ἐλάνθανε τοὺς ἐπισταμένους τὰ πράγματα, καὶ ἀποστέλλει
 πρέσβεις πρὸς τὸν βασιλέα καὶ τὴν βασιλίδαν, ὡς ἐπεὶ πλησιάσει
 10 τῇ Ἀδριανοῦ βούλειται αὐτός τε καὶ ἡ σύζυγος τὸ θυγάτριον ἰδεῖν
 καὶ πατρικῶς περιπτέξουσθαι καὶ τὰ εἰκότα πληρῶσαι καὶ αὐθις
 ἀποπέμψαι πρὸς τὸν πενθερὸν καὶ σύζυγον. ὁ μὲν οὖν βασιλεὺς
 Ἰωάννης καὶ ἡ βασίλισ Εἰρήνη, καὶ τοὶ γε ἀκριβῶς εἰδότες τὸ
 δρᾶμα καὶ καθαρώς ἐπιγινόντες τὴν σκευωρίαν, ὅμως πέμπουσι
 15 πρὸς τὸν Ἀσάν τὴν θυγατέρα, ταῦτ' εἰρηκότις ὡς εἰ τὴν θυγα-
 τέρα κατὰ σχοι καὶ τοῦ νομίμως συζευχθέντος ἀποστερήσειεν, ἔστι
 θεὸς ὁ τὰ πάντα ἐφορῶν καὶ τιμωρίαν ἐπάγων τοῖς τοὺς δροκοὺς P 29
 παραβαίνουσιν καὶ τὰς συνθήκας, ὥς ἐπὶ θεῷ μάρτυρι συνεστή-
 σαντο, διαλύουσιν. ὁ μὲν οὖν Βούλγαρος τὴν θυγατέρα λαβὼν
 20 ὤχετο, τοὺς ἐπομένους αὐτῇ πάντας ὀπισθορμήτους ποιήσας, καὶ

1 τῷ γαμβρῷ Βαλδουίνῳ τὴν Κωνσταντίνου ὡς D 2 γε om D
 3 ταῖς συνθήκαις τοῦ βασιλέως φανερὸς τρόπον ἐζήτει δι' οὗ τὸ θυ-
 γάτριον τοῦ συζύγου ἀποσπάσῃ. τῶν D 6 ἐς τὰ βελτίω om D
 ἔθνους — Ῥωμαίοις om D 7 σκίπτεται vulgo ὡς —
 πράγματα om D 8 στέλλει πρὸς τὴν D 10 Ἀδρια-
 νονπόλει D τε om D 11 καὶ τὰ — σύζυγον om D
 12 οἱ οὖν βασιλεῖς καὶ τοὶ ἐπιγινόντες D 15 τοῦτ' D 16 καὶ —
 ἀποστερήσειεν om D ἔστι θεὸς τιμωρὸς. καὶ ὁ Βούλγαρος D
 19 λαβὼν τὴν θυγατέρα D.

set, ex hominibus sublatus genero suo Balduino Cpolitano imperium hereditarium reliquit. Asanus pactorum quae cum Ioanne imperatore sanxerat pertaes, quanam ratione filiam a marito Theodoro imperatore avelleret et alii collocaret quaerebat: Romanorum namque in meliora progressum formidabat, gentis ipse Romanis obnoxiae occupator. meditatur itaque causam, iustam illam quidem atque conspicuam, ut videbatur, licet expertos rerumque gnaros consilium hominis non praeteriret. mittit ad imperatorem atque imperatricem legatos, qui referrent se cum uxore, dum Adrianopolim venisset, filiolam intueri velle et paterna necessitudine amplecti exoscularique, aliaque, uti par esse videbitur, explere, rursumque se eam ad socrum et consortem thalami remissurum. Ioannes imperator et imperatrix Irene, etsi fabulam ad amussim callerent et plane technas ac machinas cognoscerent, mittunt nihilominus ad Asanum filiam hoc enuntiato, "si ille filiam retinisset et a legitimo coniuge separasset, esse deum, qui omnia conspiciit, poenamque iuristurandi et foederum sub teste deo initorum violatoribus infligit." sed Bulgarus recepta filia abiit, omnibus eam sequentibus recessim

τὸν Αἴμον διαβὰς ἐχώρει ἐπὶ τὸν Τρίνοβον, κλειούσης μὲν τῆς αὐτοῦ θυγατρὸς καὶ δλοφυρομένης, καὶ πενθερᾶς καὶ βασιλίδος Εἰρήνης καὶ τοῦ συζύγου λίαν ἐποδυρομένης τὸν χωρισμόν, ὅτε φασὶ τὸν Ἀσάν προσλαβόμενον αὐτὴν τῆς αὐτοῦ ἐφειστέλλου-
B προσθεν ἐπικαθίσει καὶ τύψαι κατὰ κόρης τοῖς δακτύλοις, καὶ⁵ ἐπαπειλῆσαι δεινῶς, εἰ μὴ σιγῇ φέρει ὅσα οἱ διὰ βουλῆς ἐστὶν ἐπ' αὐτῇ διαπράξασθαι.

35. Κατ' ἐκεῖνο καιροῦ καὶ τὸ τῶν Σκυθῶν γένος, τῶν Ταρτάρων καταδραμόντων αὐτῶν, ὅπόσοι τὸ ξίφος ἐκένον ἐξ-
φυγον, ἀσχοῖς τὸν Ἰστρον διαπεράσαντες τέκνοις ἅμα καὶ γυναῖξιν,¹⁰
καὶ ἀκόντων Βουλγάρων (πολλὰ γὰρ ὑπῆρχον χιλιοστῆς) τοὺς
τῆς Μακεδονίας χώρους κατέλαβον, οἱ μὲν περὶ τὸν Ἑβρον καὶ τὰ
ἐκείσε πεδία τὰς νομὰς ποιοῦμενοι, οἱ δὲ περὶ τὰ κατωτέρω μέρος
καὶ τὸν ποταμὸν ὃν ἡ χύδην ῥέουσα γλῶττα, καθάπερ ἔφημεν,
C Μαρίτζαν κατονομάζει. καὶ γὰρ ἔστιν ὡς ἀληθῶς Ἑβρος μίγξις¹⁵
καὶ τῆς Αἴμον τὰς ἐκδρομὰς ποιοῦμενος, κακεῖθεν ἐπὶ τὸ Α-
γαῖον ἐκρέων πέλαγος· ὅτι δὲ συμβάλλουσι τούτῳ καὶ ἕτεροι πο-
ταμοὶ καὶ μελῶ ποιοῦσιν, ἐναλλάττει τοῖς παροικοῦσι καὶ τούτομα.
ἐλήϊζον οὖν τὰ ἐν Μακεδονίᾳ πάντα, καὶ ὡς ἐν ὀλίγῳ ἔρημα πάντα
τῶν οἰκητῶρων ἐποίησαν, καὶ Σκυθῶν ἐρημίαν (τὸ τῆς παροιμίας²⁰
ἐρεῖν) ἀπειργάσαντο, καὶ πολιχνίων δὲ ὅπόσα ὑπῆρχον εὐχέμεν

1 περὶ vulgo 2 καὶ πενθερᾶς — χωρισμόν om D 4 τῆς —
καὶ om D 5 τοῖς δακτύλοις om D 6 διαβολῆς vulgo
εἰ — διαπράξασθαι om D 10 διαπεράσαντες καὶ τὸν Αἴμον
ὑπερπηθήσαντες τέκνοις D 13 περὶ — 18 τοῦτομα] περὶ τῆς
Μαρίτζαν D 16 περὶ vulgo 19 γούν D ἅπαντα D
καὶ ὡς — ἀπειργάσαντο om D.

cedere coactis, ac Haemum praetergressus Trinobum contendebat. cum
illacrimaretur filia eiularetque, aeque a socio, imperatrice Irene, atque
coninge separatam esse anxie ac nimium indoleret, fama est Asanum eam
ante sui equi sagulum collocasse, digitisque in faciem percussisse, minatum
acriter, ni silentio raptum ferret, se in eam omnia quae illi probro essent
executurum.

35. Per idem tempus Scytharum gens ab excursionibus latrociniis ac
Tartarorum caedibus reliqua, cum filiis et uxoribus, Bulgaris licet recla-
mantibus, cum innumera esset multitudo, utribus Istro superato, Macedo-
niae loca occuparunt: alii circa Hebrum et aequatas agri planities victus
sibi suppeditant, alii in loca inferiora, et fluvium quem communis lingua,
ut diximus, Maritzam vocare solet, deferuntur. Hebrus namque re et no-
mine usque Haemum excurrit, indeque in Aegaeum pelagus influit. quod
vero in eum alii fluvii ingrediuntur et auctiorem reddunt, nomina accolarum.
uti sese offerunt, induit. diripere itaque omnia quae in Macedonia erant,
adeo ut minimo tempore universa cultoribus spoliata desolaretur, et Scythi-

πολέμῳ περιεγένοντο. καὶ ἐφρονέοντο μὲν πολλοί, ἐσκυλεύοντο δὲ πάντες καὶ ἡχμαλωτίζοντο καὶ ἀπημπολοῦντο ἐν τοῖς μελίσσοις ἄστεσιν, οἷον τῇ Ἀδριανουπόλει, τῷ Διδυμοτοίχῳ, τῇ Βιζύῃ, τῇ D Καλλιουπόλει, καὶ εἴ τι ἄλλο ἦν τέλχεσιν ἐρυμνοτέροις ὠχυρωμένον καὶ τῷ πλήθει τῶν οἰκούντων ἡσφαλισμένον.

36. Ἐπεὶ γοῦν οὕτω ταῦτα συνέβη, τὸ τῶν Λατίνων γένος αἰὲ καθ', ἡμῶν μανίαν τρέφοντες, καὶ χεῖρον δὲ διατεθέντες διὰ τὴν πρὸ μικροῦ γενομένην σφίσι παρὰ τε τοῦ βασιλέως Ἰωάννου καὶ τοῦ Ἀσάν ἐφοδον καὶ τῶν χωρῶν καὶ τῶν πολιχνίων αὐτῶν στέρησιν, καιρὸν ἐζήτουν ἐπιχειρήσασθαι καθ' ἡμῶν, εὐρόντες τῷ τότε δυνάμενον, ὥς ᾤοντο, τὴν ἤτταν τούτοις ἀνακαλέσασθαι. καὶ πρῶτα μὲν τὸν Ἀσάν ὑποποιοῦνται, καὶ τούτῳ τὰ πρὸς εἰρήνην σπένδονται· ἔπειτα δὲ σὺν αὐτῷ καὶ τοὺς Σκύθας, βαρβύρους ἄνδρας ἀλήτας τε καὶ ἐπὶ λυδας, μικροῖς τισὶ τοῖς χα- 15 ρίσμασι, μακροτέrais δὲ γε ταῖς ὑποσχέσεσιν εἰς ἑαυτοὺς ἔλκουσι καὶ συμπράκτορας τῶν ἔργων ποιοῦσι. καὶ δὴ συμμαχίαν τοσαύτην ἔκ τε Σκυθῶν καὶ Βουλγάρων συνηθροικότες οἱ Ἰταλοὶ ὁμόσε κατὰ τοῦ βασιλέως Ἰωάννου χωροῦσιν. ἐπεὶ δὲ σφίσι ἐκ τοῦ P 30 σχεδὸν τὸ τῆς Τζουρουλοῦ ἄστρῳ ἐτύγγανε, κατ' ἐκείνου τὴν μά- 20 χην ἰστώσι, παρόντος αὐτοπροσώπως καὶ τοῦ Ἀσάν μετὰ τοσούτων χιλιοστῶν, τῶν Σκυδικῶν καὶ τῶν Βουλγαρικῶν στρατευμάτων, καὶ τῶν Ἰταλικῶν μηχανημάτων. ἦν δὲ τῆς Τζουρουλοῦ

2 τοῖς — τῇ om D 3 τῷ Διδυμοτοίχῳ om D τῇ utrumque om D 4 καὶ εἴ — 5 ἡσφαλισμένον] καὶ τοῖς μελίσσοις ἄστεσιν D 7 ἀεὶ — 12 πρῶτα] πρῶτον D 12 τὰ πρὸς εἰρήνην om D 14 ἄνδρας om D 15 μελίσσοι δ' ὑποσχέσεσιν D 17 ἐκ — Βουλγάρων om D οἱ Ἰταλοὶ om D 18 Ἰωάννου om D 19 Τζουρουλῶ D 20 αὐτοπροσώπως om D 21 τῶν ante Βουλγ. om D 22 ἐφρούρει δὲ τὴν Τζουρουλῶ ὁ D.

rum solitudo, ut proverbio dicitur, efficeretur. oppidulis item capta facilibus bello non sine multorum strage potiti sunt: rapinis ac populationibus omnia vastata; viri in servitutem abacti in maioribus urbibus Adrianopoli Didymotoecho Bizya Calliupoli, et si quae alia erat murorum tutiorum strue circumdata aut habitantium multitudine circumsepta, divenditi sunt.

36. Cum haec ita succederent, Latini quoque perpetuo in nos odio ac furore inflammati, et propter quam in eos Ioannes imperator et Asannus irruptionem fecerant, et urbium ac oppidorum privationem magis ac magis infensi, nostra aggrediendi nosque opprimendi occasionem quaerebant, et ad vires amissas instaurandas satis illud peropportuno visum est. primum sibi Asannum conciliant, cum quo pacem componunt; deinceps Scythas barbaros erroneos peregrinos et advenas munusculis exiguis, sed uberioribus promissionibus illectos sibi adiscunt, agendorumque sibi socios allegant. hinc magis ex Scythia et Bulgaria auxiliaribus copiis recollectis Itali una omnes simul adversus Ioannem imperatorem aciem instruunt. et cum prope Tzaru-

τὴν φρουρὰν παρὰ τοῦ βασιλέως Ἰωάννου προσδεγμένος ὁ Ταρχανειώτης Νικηφόρος, ὃς ἐπὶ τῆς τραπέζης τοῦ βασιλέως ἔπαιε τότε, μέγας δὲ δομέστικος τετίμηται ὕστερον, γαμβρός δὲ ἦν τοῦ μεγάλου δομεστικου τοῦ Παλαιολόγου ἐπὶ τῇ πρώτῃ αὐτοῦ θνητοῦ Μαρίας. ἦν δὲ ὁ Ταρχανειώτης καὶ στρατιώτης καλὸς καὶ 5
 B ἀγαθὸς στρατηγός, καὶ πολλῆς ἐπιπολαύων τῆς παρὰ θεοῦ ἀντιλήψεως, καθὼς καὶ μέχρι τέλους ἐπὶ γίνωσται μάλιστα· καὶ γὰρ ἔδωκε τοῖς πολλοῖς εὐτυχίᾳ κατορθούμενος τὰ πολλὰ ἢ εὐανδρίᾳ καὶ στρατηγίᾳ τῶν ἐναντίων περιγενόμενος. ἐπεὶ δὲ τῷ ᾧσιν παρεκαθίσαντο, μηχανήματά τε καὶ ἐλεπόλεις τοῖς Ἰταλοῖς ἐγρό- 10
 νεισαν πολλὰ τε καὶ ἰσχυρά, ὥς μὴ μόνον τηλικούδε ἄστειω περιγενέσθαι ἰσχύουσαι ἀλλὰ καὶ ὑψηλοτέρων τειχῶν καὶ εὐμεγέστερων πόλεων, τότε τὸ γενναῖον φρόνημα καὶ τὴν στρατηγικὴν μεθοδείαν μετὰ τῶν σὺν αὐτῷ ὁ ἐπὶ τῆς τραπέζης λαμπρῶς ἐνδείξατο. ἦν δὲ τὸ ὅλον τῆς τοῦ θεοῦ ἀντιλήψεως· ἀντιμηχανῶντο 15
 C γὰρ ἔνδον ὁ Ταρχανειώτης τοῖς ἔξωθεν μηχανήμασιν, καὶ τῇ τοσαύτῃ πληθύνει τῆς στρατιᾶς ἀντεπεξῆγε τὸ ἀνδρικὸν ἐν πολλοστοῖς ἄγαν τοῖς στρατιώταις. ἐν ἀμηχανίᾳ δὲ ἦν ὁ βασιλεὺς Ἰωάννης, οὐ τοσοῦτον τῶν ἐν τῷ ᾧσιν ὑπεραγωνιῶν, ἀλλ' εἰδώς, οἷα ἐχέφρων καὶ συνετὸς τὰ πολέμια, ὥς εἰ τὸ ᾧσιν πυρὰ τῶν 20

2 ὃς] ὁ D, ommissis τοῦ βασιλέως ὑπῆρχε. 3 μέγας — ὅστι-
 ρον] καὶ ὕστερον μέγας δομέστικος D 4 ἐπὶ — 5 καὶ] ἀπὸ D
 5 καὶ ἀγαθὸς στρατηγός om D 6 ἐπιπολαύων D 7 καθὼς —
 περιγενόμενος om D 10 τε] μὲν D τοῖς Ἰταλοῖς
 om D 14 τῆς om D 17 ἀντεπεξῆγγε — στρατιώταις om D
 19 οὐ — ἀλλ' om D 20 οἷα — πολέμια om D παρὰ τῶν
 ἐναντίων om D.

lenae castrum esset, vires ad id oppugnandum convertunt, eodem Asano praesente cum tot milenis Scytharum et Bulgarorum et Italicis machinis. Tzuruli custodia Nicephoro Tarchaniotae, qui e mensa tunc erat imperatoris, postmodum magnus domesticus creatus est, magni domestici Palaeologi gener, cum primum illius filiam Mariam sibi nuptiis adiunxisset, ab imperatore Ioanne demandata fuerat. erat Tarchaniota miles praestans et optimus dux, et divini praesidii saepissime particeps, ut exitu fineque rerum patenter innotuit: namque eum plerique aspirante magis fortuna res absolvere quam robore et militari peritia hostes superare existimabant. postquam castrum a milite circumseptum est, arietes tormentaue Italis adferre multa et valida, quibus non hoc solum sed altiores etiam muros et ingentiores urbes quassatas diruissent. tunc cogitationes magnas et in bellicis disponendis industriam una cum sociis, qui e mensa erat, dilucide satis demonstravit. verum totum id divinae opi tribuendum est. nam Tarchaniota in externis machinis alias ipse machinabatur, et tantae copiarum multitudini robur ac animus, quae in immensa militum multitudine reperiri possent, opposuit. haec anxium ac sollicitum habebant Ioannem imperatorem, non tantum de castris pertimescentem, sed tanquam summo ingenio et prudentia bellica praeditum

ἐναντίων ἀλώφῃ φροῦδα πάντα τὰ ἐν τῇ δύσει τούτῳ τυγχάνοντα γένοιτο. τέως οὖν ἡγάπα μᾶλλον ἐν τούτῳ ἐπιτοῆσθαι τοὺς πολέμιους καὶ τὸ πολὺ τῆς ῥύμης σφίσι ἐναποκόπτεσθαι· ἔμελε γὰρ αὐτῷ μᾶλλον τὰ ἐν τῇ ἑρ, ὣν ἐλευθέρων ὑπαρχόντων τῆς μάχης 5 πλεῖον αὐτῷ τὸ τῆς εὐφροσύνης ὑπῆν. πολιορκουμένου γοῦν τοῦ ἄστως Τζουρουλου αἴφνης ἐπῆει μήνυμα τῷ Ἀσάν ὡς ἡ σύζυγος D αὐτοῦ ἡ ἐξ Οὐγγρων ἐξ ἀνθρώπων ἐγένετο, τετελεύτηκε δὲ κατὰ ταῦτὸ καὶ παιδίον αὐτοῦ καὶ ὁ Τρινόβον ἐπίσκοπος. Θεομηνίαν γοῦν ἡγησάμενος ταῦτα πρὸς ἀφανίζει τὰς ἐλεπόλεις, καὶ ὡς εἶχε 10 δρόμον ἐπὶ τὸν Τρινόβον ἵκετο. μόνοι γοῦν ἀπολελειμμένοι οἱ Ἰταλοί, ἐπεὶ μὴ ἀποχωρώντως εἶχον εἰς τὴν τοῦ ἄστως πολιορκήσιν, κακῆνοι τὴν κατ' αὐτῶν μάχην λειοπότες εἰς τὴν Κωνσταντίνου ὄχροντο. ἡλευθέρωτο γοῦν τὸ ἄστυ τῆς τῶν ἐναντίων πολιορκίας, καὶ συνηλευθέρωτο καὶ ὁ ἐπὶ τῆς τραπίζης Ταρχανειώ- 15 τας, Νικηφόρος ἐν τούτοις κατὰ τὴν κλῆσιν ἀναφανείς. ὁ μὲν οὖν Ἀσάν, ἐπειδὴ τούτῳ τὰ προορηθέντα ξυμβέβηκε λυπηρά, εὐσιβῶς καὶ μάλα οἰηθεὶς ὡς διὰ τὰς παραβασίας τῶν δρκων ὦν μετὰ τοῦ βασιλέως Ἰωάννου ξυνέθετο καὶ τὸ ἀποσπάσαι τὴν θυ- P 81 γατέρα τοῦ συζύγου Θεοδώρου ταυτὶ γένοιτο, μετὰμελος ἐπὶ 20 τούτοις γενόμενος πρόσβεις ἐξαπεστάλκει πρὸς τὸν βασιλέα, ἑαυτὸν τε ἐξουθενῶν τῆς κακίστης πράξεως καὶ τὰς συνθήκας ἀνα-

1 ἀλφῷ D τούτῳ et 2 γένοιτο om D 2 ἐν τούτῳ μάλ-
λον D 3 ῥύμης D 5 τὰ D 6 Τζουρουλου D 7 κατ'
αὐτὸ καὶ τὸ π. D 9 γοῦν] τοίνυν D 10 περὶ vulgo 12 ἀπο-
λειοπότες D 15 Νικηφόρος — ἀναφανείς om D 16 ἐπει-
δὴ — λυπηρά om D 17 καὶ μάλα om D παραβά-
σεις D ὦν — 19 γένοιτο] οὕτω λελύπητο D 20 ἐξα-
ποστέλλει D 21 καὶ τῆς κακίστης πράξεως τὴν ἥτταν ἀνακα-
λούμενος D.

suspicientem, si castrum ab hostibus caperetur, quaecunque ipse in occidente possideret, pessum itura. delectabatur interim in eo expugnando adversarios retardari, eorumque potissimam impetus partem confringi: nam orientalibus rebus potius animum advertibat, quas cum a bello immunes conspiceret, magis animo gestiebat. dum obsidetur Tzuruli castrum, Asano de repente nuntiatur uxorem Ungaram in vivis esse desiisse, eodem momento et filiolum ipsius et Trinobi episcopum obiisse. ideo numinis iram ratus tormenta igne concremat, et quam citissime Trinobum redit. igitur soli Itali cum ad obsidendum castrum ex se non sufficerent, quam in Romanos constituerant pugnam dirimentes, Cpolim revertuntur, et arx illa ab hostium obsidione liberatur. qui e mensa erat Tarchaniota Nicephorus in his victoriam, quod utique suum nomen infert, adeptus. Asanus ergo post dicta adversa ac infortunata pie admodum concipiens propter violatum iusiurandum, quod imperatori Ioanni dederat, et filiam a thalami consorte Theodoro raptam haec fieri, poenitentia ductus caduceatores mittit ad imperatorem, semet ipsum sceleris accusans et pacta conventa reposcens, deprecansque

καλούμενος καὶ συγγνώμην τῶν πεπραγμένων αἰτούμενος. ὁ μὲν οὖν βασιλεὺς Ἰωάννης καὶ ἡ βασιλὶς Εἰρήνη, οἷα ἐκείνοι πρὸς τὰ εὐσεβέστερα καὶ θεϊότερα ἀπονεινόντες, δέχονται τε τὴν πρεσβίαν, καὶ οὐδὲ εἰς μακροὺς ἐλθόντες λόγους τοὺς τε ὄρκους καὶ αὐδῆς Β πεδοῦσι καὶ τὴν νύμφην Ἑλένην ἀνακαλοῦνται. ἀποστέλλεται γοῦν αὕτη πρὸς τε τὸν πενθερὸν καὶ τὸν σύζυγον, καὶ εἰρήνη πάλιν μέσον Ῥωμαίων τε καὶ Βουλγάρων.

37. Ὁ μὲν οὖν τῆς ἱστορίας δρόμος ἐφ' ἑτέραν τρέπεται τὴν ὁδὸν καὶ τὰ περὶ τῶν ἐν τῇ Κωνσταντίνου διασαφῆσαι¹ πολυσχιδῶς γὰρ τότε τῶν πραγμάτων κεινημένων διὰ τὸ πολυαφ¹⁰ χίαν ἐν πᾶσι γενέσθαι, ποικίλως δεῖ καὶ τὰ τοῦ λόγου συστρέφασθαι. ὁ μὲν οὖν Βαλδουῖνος, ὃν ὁ λόγος βασιλεῦσαι τῆς Κωνσταντίνου προεῖρηκεν, ἀπειρηκὼς ἐν ταῖς πρὸς Ῥωμαίους μάχαις, μᾶλλον δὲ τῇ πρὸς τὸν βασιλεῦ Ἰωάννην ἐναντιότητι (ἐξ μικρὸν C γὰρ τὰ ἐκείνου παρὰ τούτου συνέστιται), πρὸς τὸν τῶν Φράγ¹⁵ κων ἀποδεδημῆκει ῥῆγα, προσωκειωμένον τούτῳ καθ' αἷμα, σὺ μὴν ἀλλὰ καὶ ὡς ξυμφυλῆτην ἄγαν τε Ῥωμαίους ἐχθρὸν καὶ βοηθεῖν διὰ ταῦτα ἔτοιμον, καὶ συμμαχίαν ζητεῖ ἀξιόλογον, καὶ ἐπ¹⁵ τυγχάνει τοῦ σκοποῦ· καὶ ἐν οὗ πολλῷ χρόνῳ ἐξήκοντα χιλιάδες συνηθροίσθησαν Φράγκων, ἔν' ὅπως κατὰ Ῥωμαίων χωρήσωσι.²⁰ ἐπεὶ δὲ οὐκ ἦν αὐτοῖς εὐδρομος διὰ νηῶν ἢ ὁδός, τῆς ἀναγωγῆς

1 καὶ συγγ. — αἰτούμενος om D οἱ οὖν βασιλεῖς πρὸς τὰ θεϊότερα D 2 οἶοι? 3 τε om D 4 καὶ — πεδοῦσι om D 5 νύμφην αὐτῆς ἀνακαλοῦνται, καὶ στέλλεται αὐτοῖς, καὶ εἰρήνη γίνεται μέσον αὐτῶν D 8 Ὁ — 13 προεῖρηκεν] ὁ δὲ Βαλδουῖνος D 14 μᾶλλον — συνέσταται om D 16 σὺ — ἔτοιμον om D 18 συμμαχίας ζητήσας ἔνυχε τοῦ D 20 ἡθροίσθησαν D 19' — χωρήσωσιν om D 21 τῆς — μεθ' ὃν om D.

sibi veniam flagitiorum. Ioannes imperator Ireneque imperatrix, tanquam qui in magis pia ac magis divina prospicerent, legatos excipiunt, nec verbis rem prolatando rursum iusiorandum comprobant, sponsamque Helenam repetant, quae ad socrum et coniugem redit, et pax iterum inter Romanos et Bulgaros peragitur.

37. Sed historiae series alio deflectit, et quae Cpoli agebantur narrare gestit: namque cum tunc temporis ob varios ubique principatus in multas etiam partes res divisae agitentur, varie etiam orationis corpus conformandum est. Balduinus, quem supra oratio nostra Cpoli imperasse demonstraverat, ob conflictus erga Romanos et potissimum propter sui adversarium Ioannem imperatorem, qui in angustum dominatum illius contraxerat, diffidens ac plane desperans ad Francorum regem sibi affinitate coniunctum et eiusdem generis et Romanis infensissimum, ideoque suppetias ferre paratum, profisciscitur, operamque illius nec contemnendam poscit. fit voti compos, et intra breve tempus Francorum sexaginta milia, ut in Romanos arma ciperent, lecta sunt. et cum navigiis via difficilis esset (largiorem enim

προσπατατούσης πλείω ἢ κατὰ δύναμιν τὸν μισθόν, διὰ τῆς χέρ-
 σου τὴν πορείαν ποιοῦνται. καὶ δὴ τὰς ἄνω παραμέφραντες Γαλ- D
 λίας καὶ διελθόντες τὴν Ἰταλίαν διὰ τῶν ὑπωρειῶν τῶν Ἀλπεων
 εἰς τὸ Ὀστρίκιον ἀφίκοντο, καὶ τὴν Οὐγγρίαν παραγγείλαντες
 5 διαπερῶσι τὸν Ἰστρον, καὶ τῇ Βουλγάρων προσέσχον, πᾶσι μὲν
 ὡς φίλοις καὶ συγγενέσι καθ' ὁδὸν χρώμενοι, καὶ διὰ σφῶς μὲν
 αὐτούς, οὐχ ἦντον δὲ καὶ διὰ τὴν πρὸς ἡμᾶς ἔχθραν ἐφιλοφρο-
 νοῦτο παρὰ τῶν κατὰ τόπους κρατούντων τὰ μάλιστα. οἱ μὲν
 οὖν Βούλγαροι τὰς μετὰ Ῥωμαίων σπονδὰς παρεωρακότες ἄδειαν
 10 τοῖς Φράγκοις δεδώκασιν διὰ τῶν ὄρων αὐτῶν διελθεῖν, τῷ δοκεῖν
 ἐπ' αὐτῶν βιασθέντες τὴν ἐκβολήν. τὸ μὲν οὖν ἄστὺ τῆς Τζου-
 ρουλῶ καὶ αὐθις ἐάλω ἐστρατευσάντων κατ' αὐτῶν τῶν Λατί-
 νων καὶ συμμαχούντων τούτοις καὶ τῶν Σκυθῶν, εἰς φυλακὴν δὲ
 ἦν τότε ὁ Πετραλίφης Ἰωάννης, ὃς μέγας χαρτουλᾶριος πρὸς τὸν
 15 βασιλέα Ἰωάννην τετιμητο, ἀνὴρ γενναῖος τὴν χεῖρα καὶ πολεμι-
 κοῖς πράγμασι κατεξήτασμένος παιδόμεν· τὸ δὲ τῆς Λατινικῆς
 δυνάμεως περιὸν καὶ τὸ ἀπειροπληθές τῶν Σκυθῶν καὶ τὸ τῶν
 ἐλεπόλων συγχρόν τε καὶ καρτερόν παραδοῦναι τοῦτον τὸ ἄστὺ P 32
 τοῖς Ἰταλοῖς πεποιήκεισαν. φασὶ δὲ τινες καὶ προδοσίαν μελετή-
 20 σαι τινὰς κρύφα, ἀντεῦθεν πτοηθῆναι τὸ ἀπρόοπτον τῆς ἀλώ-
 σεως. οἱ μὲν οὖν Λατῖνοι τὴν Τζουρουλὸν ἐχειρῶσαντο, καὶ
 τοὺς ἐν ταύτῃ Ῥωμαίους συνάμα τῷ Πετραλίφῃ δεσμώτας ἤγα-

8 τὰ μάλιστα om D	10 τοῖς om D	διὰ — αὐτῶν om D
τῷ — ἐκβολήν om D	11 Τζουρουλῶ D	12 ἐστρατ.—
Σκυθῶν om D	14 τότε] τούτον D	ὃς] ὁ D, omisiss
πρὸς — τετιμητο.	τοῦ βασιλέως Ἰωάννου?	15 γενναῖος —
16 παιδόμεν] ἀνδρείος D	19 πέπεικε D	καὶ — 21 ἀλώσεως]
ὡς καὶ διὰ ὑποφίαν προδόσεως D	21 Τζουρουλῶ D	22 ἐν- ταῦθα D.

quam ipsi possent facere impensam similis navigatio postulabat), terrestri itinere viam ineunt, superioresque Gallias traicientes percursaque Italia per radices Alpium Ostricium proficiscuntur, et per Ungariam commigrantes Istrum tranant, et Bulgaris immiscuntur, omnibus tanquam amicis et affinis usi; qui et propter semet ipsos, nec minus in nos odium amicissime a locorum dominis excipiebantur. Bulgari foederibus cum Romanis apertis facultatem Francia fecero per montana sua transeundi, quasi vi atque factione coacti dedissent. sic Tzuruli arx a Latinis oppugnantibus cum Scytharum auxiliariis copiis rursus expugnatur. tunc eam custodiebat Ioannes Petraliphas magni cancellarii dignitate a Ioanne imperatore decoratus, vir maximis corporis viribus et a puero militaribus negotiis exercitus: verum Latinarum copiarum abundantia et innumera Scytharum vis tormentorumque spissum ac validum Italici deditioem paravit. tradunt nonnulli clam aliquos defectionem meditato, ideoque improvisum expugnationis pertimuisse. Latini itaque Tzurulum cepere, et in ea Romanos comprehensos cum Petrali-

γον εἰς τὴν Κωνσταντίνου, καὶ πρὸς τοὺς οἰκίους αὐτοὺς ἀπημ-
πόλησαν. τοῦ δὲ ἄστεως τῆς Τζουρουλοῦ πολιορκουμένου παρ'
Ἰταλῶν, ὁ βασιλεὺς Ἰωάννης τριήρεις ἱκανὰς στυσκευασάμενος
καὶ στράτευμα οὐκ ὀλίγον μεθ' ἑαυτοῦ προσλαβὼν κατὰ τῶν
B Ἰταλῶν ἐπεχείρει. ἀπὸ μὲν οὖν τῆς Νικομηδείας ἀπάρας καὶ 5
παραμείψας τὸν χάρακα ἐπόρθησε τὴν Λυκίσβυζαν πρὸ καιροῦ,
καὶ κατέσχευαύτην, προσέει δὲ καὶ τὸ τοῦ Νικητιάτου φρούριον,
καὶ ὕψ' ἑαυτὸν καὶ τοῦτο πεποίηκεν. ἐδυστύχησε δὲ τῷ τότε ἐν
ταῖς τριήρεσιν ἀπειροπολέμων ὄντων τῶν ἐν αὐταῖς μαχομένων,
καὶ τοῦ Ἰσφρέ τοῦ Ἀρμενίου εἰς τάξιν ἡγεμόνος ἐν τούτοις τυγχά- 10
νοντος καὶ ὀκνηροτέρου τελούντος περὶ τὰ μάχιμα. προὔπηρχε
δὲ τὴν πῶν τριήρων στρατηγίαν ὁ Κοντοφρὲ Μανουὴλ περιε-
σμένος, ἀνὴρ γενναῖος τὴν χεῖρα καὶ Ἀρην πνέων κατὰ τι θύ-
C λατταν καὶ ξηράν. ἀλλὰ πρὸ τινων ἡμερῶν θρασυτέρας τὰς δια-
λέξεις περὶ τοῦ ναυτικοῦ πρὸς τὸν βασιλέα ποιησάμενος (εἰρήκει 15
καὶ γὰρ ὡς οὐκ ἂν ἀντωπήσειαν ταῖς Ἰταλικαῖς τριήρεσιν αἱ ἡμέ-
τεραι, καὶ πολλὰ πλασιάζοντο πρὸς αὐτοὺς, ἀκριβῶς τὰ περὶ
ἀμφοῖν ἐπιστάμενος) παρεστῆλθε τῆς ἡγεμονίας, καὶ Ἰσφρὲ αὐ-
τὴν διεδέξατο, καὶ ἡττήθη ἦταν σφόδρα δεινὴν. τριάκοντα γὰρ
ἐξάρχων τριήρων ἐπὶ τρισκαίδεκα ἐκνεκίηται, καὶ τοσαύτας 20
ἀπώλεσεν ὅποσαι ἦσαν τῶν ἐναντίων· ἐκάστη γὰρ τούτων μίαν
ἐκέρδησε λάφυρον αὐτοῖς ἀνδράσι καὶ ὀπλοῖς. καὶ ταῦτα μὲν

1 Κωνσταντινούπολιν D 2 Τζουρουλὰ πολιορκουμένης D
παρ' Ἰταλῶν om D 3 στυκασάμενος D 5 οὖν add D
10 Ἰσφρὲ D 16 καὶ γὰρ om D ἂν om D τριήρεσιν
om D 17 καὶ — 18 ἐπιστάμενος] καὶ D 18 καὶ ὁ Ἰσφρὲ D
19 ἦταν σφόδρα δεινὴν om D 20 νεκίηται D 21 ἐκ-
στη — οὕτως om D.

pha vinculis alligatos et Cpolim deductos familiaribus vendiderunt. dum ob-
sideretur ab Italia Tzurulus, Ioannes imperator multis triremibus fabricatis
et exercitu non exiguo secum conducto Italos aggrediebatur. a Nicomedia
discedens et Characem praetergressus Dacibyzam praeter expectationem op-
pugnatam occupavit. praeterea et Nicetiatum castellum in suam potestatem
redegit. infortunatus nihilominus in triremibus fuit, cum qui in illis confi-
gebant bello essent inexperti atque insueti, et Isphreus Armenius classi
praeeset, circa res militares ultra quam par erat segnior. ante cum Manuel
Contophreus, vir manu potens, terra marique Martem spirans, triremium
erat gubernator: sed cum ante paucos dies de classe audacior illius cum im-
peratore congressio fuisset (namque dixerat Italicis triremibus nunquam ae-
stras, licet multo plures fuissent, cum ipse ambarum facultates optime no-
sceret, obviare vel obsistere posse), praefectura spoliatus est, quam in se
Isphreus receperat, valde miseranda victoria superatus: cum enim triginta
triremes conduceret, a tredecim debellatus est, totque de suis quot erant ho-
stium amisit: singulae enim singulas cum ipsis hominibus et armis spoliata

ἔσχεν οὕτως, ὃ δὲ βασιλεὺς Ἰωάννης καὶ αὐτῶν μετὰ τοῦ βασι- D
λέως Ἀσάν εἰρήνην εἶχε, καὶ τῇ συγγενείᾳ καὶ ἄμφω συνεδέδεντο,
οὐκ ἀκριβῶς μὲν τοῦ Ἀσάν τὰς ἐνόρκους συμφωνίας φυλάττοντος·
ἔστι γὰρ ὅτε διὰ μικρὸν κέρδος παρεισπόνδει. τέως ἐν τῷ φανερώ
5 καὶ πλατυκῶς ἔστειρε τὴν ἀγάπην καὶ τὰ τῶν φίλων ἐποίει.

38. Ὁ μὲν οὖν Ἀσάν Ἰωάννης τῆς συζύγου στερηθεὶς, ἦν
ἐξ Οὐγγρίας εἶναι ὁ λόγος φθάσας ἰστόρησεν, ἡγάγετο εἰς γυναῖκα
τὴν θυγατέρα τοῦ Ἀγγέλου Θεοδώρου τὴν Εἰρήνην, καλὴν τὸ
εἶδος καὶ εὐμεγέθη, μηδὲ τὸ τοῦ ἀδελφου τοῦ πατρὸς αὐτῆς
10 κῆδος ἐπιδῶν, ὅτι περ τῇ ἐκ παλλακίδος αὐτοῦ θυγατρὶ συνηνά-
ζετο. ἦσαν δὲ τῷ Ἀγγέλῳ Θεόδωρῳ παῖδες ἄρρενες δύο, Ἰωάν-
νης καὶ Δημήτριος, καὶ θήλειαι δύο, ἡ Ἄννα καὶ ἡ ῥηθεῖσα Εἰ-
ρήνη, μεθ' ἧς ὁ Ἀσάν παῖδας γεγέννηκε τρεῖς, τὸν Μιχαήλ,
τὴν Θεοδώραν καὶ τὴν Μαρίαν. ἀπελύθη γοῦν τῶν δεσμῶν διὰ
15 τοι τοῦτο ὁ Ἀγγελος Θεόδωρος, καὶ συναινέσει τοῦ γαμβροῦ αὐ- P 33
τοῦ τοῦ Ἀσάν ἐγκρατὴς γενέσθαι τῆς Θεσσαλονίκης καὶ πάσης ἧς
πρότερον ἤρχε χώρας ἡθέλῃσει. καὶ δὴ τινες ὀλέγους παρὰ τοῦ
Ἀσάν προσλαβόμενος, ἐπεὶ φανερώς κινήσει μάχην κατὰ τοῦ ἀδελ-
φου αὐτοῦ Μανουὴλ οὐκ ἠδύνατο, κρύφα μηχανᾶται τὴν εἰς Θεσ-
20 σαλονίαν εἰσοδόν, εὐτελεῖ τινὰ ἀμφιασάμενος ῥάκια καὶ τὴν εἰσο-
δὸν ὑποκλέψας τῆς πόλεως. ἐπεὶ δὲ εἰσῆι καὶ τισιν ἐπεγνώσθη
τοῖς οἷς ἐβούλετο, οὕς ὅτε εὐτύχει ἐφίλειστε καὶ εὐηργέται, μεθ'.

1 βασιλέως om D 2 ἄμφω] αὐτῶν D 3 οὐκ — 4 ὅτε]
ἀλλ' ὁ Ἀσάν ἔστιν ὅτε καὶ D 4 τέως — ἐποίει om D 6 Ὁ —
7 ἡγάγετο] ἡγάγετο δὲ ὁ Ἀσάν D 8 καλὴν — εὐμεγέθη om D
11 ἄρρενες δύο om D 12 θήλειαι Ἄννα τε καὶ Εἰρήνη D
15 τοι om D δ'] καὶ ὁ D 17 εἶχε D 18 μάχην add D.

retulerunt. et haec quidem ita se habuero. imperator vero Ioannes rursus cum Asano pacem sanxit, et affinitate ambo vinciebantur. Asanus quamvis cum iureiurando foedera composita non nimis anxie observaret, tanquam qui vel minimo emolumento sibi proposito iura violaret, in aperto et simulate amicitiam colebat, et quae amicorum erant exequabatur.

38. Hic ergo uxore, quam Ungaram fuisse praenarravimus, privatus filiam Angeli Theodori Irenem, forma conspicuam et corpore proceram, fratris paterni consanguinitatem, qui cum filia sua e pellice suscepta cubabat, haud reveritus, sibi matrimonio iungit. erant Theodoro Angelo filii masculi duo, Ioannes et Demetrius, et duae feminae, Anna et dicta Irene; quascum Asanus filios habuit tres, Michaelen Theodorum Mariam. propterea vinculis solutus Angelus Theodorus, ita genero eius Asano annuente, Thessalonicae et universae regionis, cui ipse prius imperabat, imperium recuperare animum induxit, paucisque ab Asano acceptis, cum palam in fratrem Manuelem arma capere non posset, clam ingressum Thessalonicae molitur. sic sordidis pannis vestitus urbem furtive ingreditur. cum vero quibus concupierat, illis scilicet quos ipse in rebus prosperis sibi et amore et beneficio

ὧν καὶ τεθάρρηκε τὴν κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ σκῆψιν, οὐ πολλοῦ δι-
B θείς τοῦ χρόνου ἐγκρατὴς τε αὐθις τῆς Θεσσαλονίκης ἐγένετο καὶ
 τῶν περὶ πόλεων καὶ χωρῶν. βασιλεὺς δὲ ὀνομάζεσθαι οὐκ ἠθέ-
 λησε διὰ τὸ τῶν ὀφθαλμῶν πάθος, τὸν δὲ νίδν αὐτῶν Ἰωάννην
 βασιλέα ὠνόμυσε, καὶ ἐρυθροῖς πεδίλοις τοὺς πόδας ἐκείνου ἐπέ-
 5 θησε, καὶ τοιοῦτοις γράμμασιν ὑπογράψαι διώρισεν, αὐτὸν τε
 διέπειν τὰ κοινὰ καὶ διεξάγειν τὰ τοῦ νιόυ. τὸν δ' ἀδελφὸν Μυ-
 νουήλ τῆς ἀρχῆς ἐκβαλὼν, καὶ ἐμβαλὼν ἐν τινι τριήρει, περὶ τὴν
 Ἀττάλου ἐξώρισεν, τὴν δὲ σύζυγον αὐτοῦ πρὸς τὸν πατέρα Ἀσάν
 ἐξέπεμψεν. ὁ δὲ Ἀσάν τὸν πενθερὸν μᾶλλον ἐφίλει Θεόδωρον ἢ ¹⁰
C τὸν γαμβρὸν αὐτοῦ Μανουήλ· ὑπερηγάπα γὰρ τὴν σύζυγον Εἰρή-
 νην, οὐχ ἦτιον ἢ Ἀντώνιος τὴν Κλεοπάτραν. ὁ μὲν οὖν Μανουήλ
 τῇ Ἀττάλου προσοκείλας πυρὰ προσδοκίαν τοὺς ἐξ Ἀγαρ εἶρε
 φιλανθρωπίᾳ μᾶλλον πρὸς αὐτὸν χρησαμένους· ἐπεὶ γὰρ εἰρήνῃ
 πρὸς τὸν βασιλέα Ἰωάννην τυγχάνειν αὐτοῦ τὴν ὁρμὴν, παρικό- ¹⁵
 ρησαν τούτῳ τὴν δίοδον, ἐφοδιωσάμενοι προσηκόντως. ἐκείθεν
 οὖν πρὸς τὸν βασιλέα ἀφίκετο οὗτος, καὶ ὁ βασιλεὺς ὁσμέως τε
 τοῦτον ἐδέξατο καὶ ὡς προσφικνωμένον τῷ γένει καὶ ὡς πάλα δε-
D σπότην ὠνομασμένον, δούς δὲ αὐτῷ χρῆμα καὶ τριήρεις ἐξ ἐλ-
 τὴν μεγάλην Βλαχίαν ἀφῆκεν, ὅρκους παρ' αὐτοῦ λαβὼν φορεῖ- ²⁰
 ρεις, οἷος ἐκεῖνος συνέσεως καὶ ἀγχινοίας πλήρης ὧν. καταλαβὼν
 οὖν τὸν τῆς Δημητριάδος χώρον ὁ Μανουήλ, κάκειθεν τοῖς μὲν

2 τε om D τῆς om D 3 ἐθέλησε D 10 πενθερὸν
 αὐτοῦ μᾶλλον D 11 ὑπερηγάπα — Κλεοπάτραν om D
 13 τοῖς ἐξ Ἀγαρ ἐνέτυχε D 14 μᾶλλον om D 15 παρικό-
 ρησις D 16 εἰσοδὸν D ἐφοδ. — 17 οὖν] καὶ D 17 οὗτος
 om D 19 περὶ vulgo 20 φορεῖς — αὖν om D
 22 οὖν τὴν Δημητριάδα κάκειθεν D.

devinxerat, innotuit, adversus fratrem consilia aperit, neque diu post rus-
 sus et Thessalonicam et adiacentia loca et urbes sub dominium ditionemque
 suam facit. is propter oculorum imminutionem imperatoris nomen recusat,
 eo tamen Iohannem filium cohonestat, et purpureis calceis pedes illius cir-
 cumvestit, neque dissimilibus literis subscribere iussit; sibi vero summam
 omnium rerum ac filii temperationem reservavit; fratrem Manuelem abrogato
 imperio in triremem impositum Attaliam ablegavit, coniugem ad Asanum
 patrem remisit. Asanus Theodoro socero quam genero Manuelli addidit
 erat: non minus enim ipse amore coniugis Irenae quam Antonius Cleopatras
 corripiebatur. Manuel itaque Attaliam appellens ab Agarenis, quod ipse
 nusquam speraverat, humanissime officiosissimeque excipitur: nam dicenti
 se ad Iohannem imperatorem contendere comite, uti par erat, submini-
 strato transitum dedere, indeque imperatorem conveniens, et uti genere
 coniunctus et despota iam olim electus ab imperatore lubenti animo visitur;
 cui cum et pecunias et triremes sex tradidisset, in magnam Blachiam, prius
 ab illo iureiurando formidabili sane, tanquam qui et prudentia ac solertia ex-
 celleret, accepto, direxit. ubi Demetriadem Manuelli appulisset et amicis

τῶν οἰκείων γραφαῖς τὴν αὐτοῦ παρασημάνας ἔφοδον, τοὺς δὲ ἐποθέλξας ταῖς ὑποσχέσεσιν, οὐ διὰ πολλῶν συνηθροίκει περὶ αὐτὸν σιρᾶτευμα, ἥρξέ τε Φαρσάλων καὶ Λαρίσσης καὶ Πλαταμῶνος καὶ τῶν περὶ ταῦτα. εἶτα δὲ σπονδὰς ποιησάμενος συνῆλθε 5 τοῦτου τοῖς ἀδελφοῖς, τῷ τε Κωνσταντίνῳ καὶ Θεοδώρῳ· ὁ μὲν γὰρ Κωνσταντίνος δεσπότης, ὡς ἔφημεν, ὃν ἤρχεν ὢν εἰρήκειμεν ἄρχειν, ὁ δὲ Θεόδωρος ἦν ὁ τοῦ φημιζομένου ἐν Θεσσαλονίκῃ Ἰωάννου πατὴρ. ἐπεὶ δὲ συνήεσαν, πείθουσι καὶ ἄμφω τῷ ἀδελφῷ τὸν Μανουὴλ τῶν σπονδῶν ἐκστῆναι τῶν πρὸς τὸν βασιλεῖα Ἰωάν- 10 νην. ὁ δὲ ἐκὼν ἀέκων, ὡς ἔφασκον οἱ παρατυχόντες καὶ περὶ τῶν τοιούτων εἰδότες, συνήγειρεν αὐτῶν τοῖς βουλευμασι, καὶ τὸ P 31 ἀπὸ τοῦδε ἐπῆρχον συνδεδεμένοι, ταῖς σφετέραις χώραις ταῖς μεμερισμέναις αὐτοῖς ἀρκοῦμενοι, καὶ μετὰ τῶν ἐν Πελοποννήσῳ καὶ Εὐρώπῳ Λατίνων συμβάσεις ἔχοντες εἰρηνικάς.

39. Οὐ πολὺς παρερρῆ χρόνος, καὶ ὁ Μανουὴλ ἐξ ἀν- 15 θρώπων ἐγένετο, μετὰμελος, ὡς ἔλεγον, τῶν παραβάσεων τῶν πρὸς τὸν βασιλεῖα γενόμενος. θνήσκει δὲ καὶ ἡ βασιλὶς Εἰρήνη, γυνὴ σωφρονικὴ τε καὶ ἀρχικὴ καὶ πολὺ τὸ μεγαλῆον ἐπιδεικνυ- μένη τὸ βασιλειον. ἔχαιρε δὲ καὶ λόγοις καὶ σοφῶν ἡκροῶτο 20 μεθ' ἡδονῆς. ἐτίμα δὲ τούτους ὑπερβαλλόντως, ὡς ἔστιν ἐκ τοῦτου γινῶναι. καὶ γὰρ ἐκλείψεως γενομένης ἡλίου τὸν καρχίνον B διοδεύοντος περὶ μεσημβρίαν, ἐπέπερ αὐτὸς οὕτω συμβὰν ἐν τοῖς

3 Φαρσάλιας D 4 καὶ τῶν — ποιησάμενος add D 5 τοῖν
ἀδελφοῖν D 6 Κωνσταντίνος ὥστε μὲν δεσπ. D ἤρχεν —
p. 35 B extr. καλούμενος om D.

ac familiaribus ad hos literis datis suum significasset adventum, alios promissionibus demulxisset, nullo negotio copias collegit, Pharsalosque et Larissam et Platamonem sibi comparavit, convenitque cum fratribus Theodoro et Constantino. nam Constantinus, ut diximus, despota, quae commemoravimus, dominabatur, Theodorus erat Ioannis, qui Thessalonicae acclamabatur, pater. cum convenissent, ambo fratres Manueli suadent ut condiciones et pactiones, quas cum imperatore Ioanne inierat, perturbaret, ille volens nolens, ut qui interfuerant et rerum harum periti asserebant, consilio eorum acquievit; indeque inter eos amicitia ac familiaritate intercedente, divisus urbibus contenti, cum Latinis, qui in Euripo atque Peloponneso erant, foedere iungebantur.

39. Nec diu post Manuel, cum pactorum, quae cum imperatore Ioanne pepigerat, violationis prius cum paenituisset, ex hominum vita migravit, imperatrix etiam Irene, mulier prudens ac digna imperio, multumque dignitatis ac magnificentiae prae se ferens, ex hac turba et colluvione decessit. ea sermonibus delectabatur, et sapientum congressibus, quos maximi faciebat, non sine gaudio attendebat, ut hinc manifeste percipitur. nam cum sol cancrum peragrans meridie defecisset, ipseque casu in regiam accensissimam

βασιλείοις ἀπῆλθον (ἐσκηνοῦτο δὲ περὶ τοὺς τόπους οὗς ἡγομά-
 ζουσι Περικλυστρα σὺν τῇ βασιλίδι ὁ βασιλεὺς), ἡρώτηγέ με τὴν
 τῆς ἐκλείψεως αἰτίαν. καὶ αὐτὸς μὲν ἀκριβῶς οὐκ εἶχον εἶναι
 (ἄρτι καὶ γὰρ τῶν τῆς φιλοσοφίας ἡγούμενην ὁργάνων παρὰ τοῦ σο-
 φοῦ Βλεμμίδου διδασκόμενος), ὅμως μέντοι παρ' αὐτοῦ τῷ τότε
 ὅσον ἦν εἰκὸς ἐπιγινώσκον τὴν τε τῆς σελήνης ἐπιπρόσθεσιν αἰτίαν τῆς
 C ἐπισκιάσεως ἔλεγον εἶναι, καὶ δοκεῖν μὲν ἐκλείπειν τὸν ἥλιον, οὐκ
 ἀληθῆ δὲ εἶναι τὴν τῆς φάσεως στέρησιν, μᾶλλον μέντοι τοῦτο
 τὴν σελήνην πάσχειν, ἐπὶ τῷ σκιασμάτι ἐμπέσῃ τῷ τῆς γῆς, διὰ
 τὸ ἔξ ἡλίου τὸ φέγγος ἀνχεῖν. ἐπεὶ δὲ ὁ λόγος ἐπὶ μήκιστον¹⁰
 παρετείνετο, ἀντέλεγε δὲ τοῖς λεγομένοις ὁ ἰατρὸς Νικόλαος, ἀνὴρ
 ἥκιστα μὲν φιλοσοφίας μετασχών, ἄκρος δὲ τὴν οἰκείαν τέχνην καὶ
 μάλιστα τὴν διὰ πείρας γινωσχομένην (πάνν δὲ οὗτος ἡγεμῶν τῇ
 βασιλίδι, ἀκτουαρίου δὲ εἶχε τιμὴν) — ἐπεὶ γοῦν ἀντέλεγεν οὗτος,
 αὐτὸς δὲ πλέον ἐσιτωμυλλόμην, ἐν τῷ μεταξὺ τῶν λεγομένων ἐπὶ¹⁵
 κάλεσέ με ἡ βασιλὶς μωρόν, εἶτα δὴ ὡς πέρ τι οὐ προσήκον ἐργα-
 D σομένη, πρὸς τὸν βασιλέα στραφεῖσα “ἀπρεπῶς ἄρα εἰρήκει”
 ἔφη, “καλέσασα τοῦτον μωρόν.” καὶ ὁ βασιλεὺς “οὐ κατόν·
 μεῖράκιον γὰρ ἔστιν.” εἰκοσι γὰρ σὺν ἐνὶ τότε ὑπῆρχον ἔτων, καὶ οὐ
 πάμπαν ἀπῆλθαι τούτου τὸ πρόσημα. ἀλλ' ἡ βασιλὶς “οὐ χρεῶν”²⁰
 φησι “τὸν φιλοσόφους λόγους προφέροντα οὕτωσι γε προσγο-
 ρευθῆναι παρ' ἡμῶν.” ταῦτ' εἰπον, ὡς ἂν παραστήσαμι ὅπως
 τε αὐτὴ ἐφίλει τοὺς λόγους καὶ τοὺς λόγους εἰδόμενος τούτους ἐτίμα.
 Θνήσκει μὲν, ὡς ἔφην, ἡ βασιλὶς αὕτη, οἶμαι δὲ καὶ τὴν τοῦ ἡλίου

(loca vero Periclystra dicta imperator cum imperatrice incolebat), defectum
 causam a me proposuit. ipse tum primum philosophiae arcanis a sapiente
 Blemmida imbutus accurate rem non poteram explicare, ex memetipso tamen,
 quod par erat, discernens lunae interpositionem adumbrati solis causam esse
 enuntio, viderique solem deficere re vera lumine non spoliatum, sed potius
 lunae defectum esse, dum in umbram terrae incidit, quandoquidem illa solis
 splendore renideat. sed cum oratio in longum protraheretur, dicta refello-
 bat Nicolaus medicus, vir nullatenus in philosophia versatus, arte vero quam
 ipse profitebatur eximius, et ea praecipue quae experientia comparatur, im-
 peratrici summopere carus, et actuarius dignitate. cum ille itaque oppone-
 ret, ipse vero magis ac magis garrulas blaterarem, inter disserendum me
 imperatrix μωρόν quasi puerum compellavit; postmodum ac si indecore fe-
 cisset, ad imperatorem conversa “indecenter itaque feci” ait, “dum hanc
 μωρόν nuncupavi.” et imperator “non novum illud est” inquit: “adele-
 secentulus namque est.” tunc quippe eram unum et viginti annos natus; ideo-
 que similis appellatio hand dedecabat. et imperatrix “at minime opus est
 philosophicos sermones pertractantem sic a nobis compelli.” haec ideo
 effatus sum, ut quantum ipsa sermonibus afficeretur et sermonum similium
 gnaros honoraret, aluceat. moritur ergo, ut dixi, haec imperatrix, existi-

ἔκλειπεν τὸν ταύτης προσημῶναι θάνατον. καὶ κομήτης δὲ πρὸ
 μηνῶν ἕξ περὶ τὸ μέρος ἀνεφάνη τοῦ Βορρᾶ· ἦν δὲ πωγωνίας,
 καὶ διήρκεσε μῆνας τρεῖς, οὐχ ἐνὶ τόπῳ ἀλλ' ἐν διαφόροις φαινό-
 μενος. μετὰ βραχὺ δὲ καὶ ὁ Βουλγάρων ἄρχων Ἀσάν ἕξ ἀνθρώ-
 5 πων ἐγένετο, ἀνὴρ ἐν βαρβάροις ἄριστος ἀναφανείς οὐκ ἐν τοῖς P 35
 οἰκείοις μόνον ἀλλὰ γε δὴ καὶ τοῖς ἄλλοις· ἐχρήσατο καὶ γὰρ
 φιλανθρωπότερον τοῖς προσερχομένοις αὐτῷ ἐπήλυσεν, καὶ μάλι-
 στα τοῖς Ῥωμαίοις, καὶ φιλοτίμως αὐτοῖς παρείχετο τὰ σιτηρέσια.
 ἔπει οὖν αὐτὸς ἐτεθνήκει, ὁ υἱὸς αὐτοῦ, ὃν Καλλιμάνον ὠνόμα-
 10 ζον, ἐκ τῆς ἕξ Οὐγγρων τούτῳ γεγεννημένος τὴν ἀρχὴν ἀνεδέξατο.
 ἦν δὲ τῷ τοιούτῳ Καλλιμάνῳ καὶ αὐτοκασιγνήτῃ, ἥς τοῦνομα
 Θάμαρ. ἐκ δὲ τῆς τοῦ Ἀγγέλου θυγατρὸς τῷ Ἀσάν τρεῖς παῖδες
 γεγέννηται, ἄρσεν ὁ Μιχαήλ, αἱ θήλειαι, ὡς εἰρήκειμεν, ἡ Μα-
 15 ρία καὶ ἡ Ἄννα. ὁ μὲν οὖν Καλλιμάνος τὴν πατρικὴν ἀρχὴν ἀνα- B
 ζωσάμενος καὶ τὰς μετὰ τοῦ βασιλέως Ἰωάννου σπονδὰς ἀνενώ-
 σαστο, καὶ εἰχον εἰρήνην ἐν τοῖς τοιούτοις τὰ πράγματα. τοῦ δὲ
 Μανουὴλ τοῦ ἀδελφοῦ Θεοδώρου τετελευτηκότος τὴν κριτουμένην
 παρ' αὐτοῦ χώραν ὁ ἀνεψιὸς αὐτοῦ Μιχαήλ κατέσχε καὶ τῇ αὐτοῦ
 προσήρμοσε χώρα· καὶ ἦσαν αὐτῷ εἰρηνεύοντες ὁ τε Θεόδωρος
 20 Ἀγγελος, τὸν υἱὸν αὐτοῦ Ἰωάννην ἔχων ἐν Θεσσαλονίκῃ καὶ τοῖς
 περὶ αὐτὴν βασιλικῶς φημιζόμενον, καὶ ὁ θεῖος αὐτοῦ Κωνσταν-
 τῖνος δισπότης καὶ οὗτος κυλούμενος, καὶ ὁ ἀνεψιὸς αὐτοῦ
 Μιχαήλ.

40. Ὁ μὲν οὖν βασιλεὺς Ἰωάννης, ἐπειδὴ ὁ Βούλγαρος C
 25 Ἀσάν ἐκποδὼν ἐγένετο καὶ μειράκιον ἦρχε τῆς τῶν Βουλγάρων,

22 ὁ om D 23 Μανουήλ D 25 Ἀσάν om D.

moque solis defectum illius mortem praenuntiasset. cometa etiam, ex eorum
 specie quos barbatos dicimus, ante sex menses in Borealem plagam apparuit,
 suffecitque menses tres non uno in loco, sed alio atque alio divagatus. nec
 multo post Bulgarorum princeps Asanus vita excessit, vir inter barbaros
 optimus, nec propriis modo sed alienis etiam optime usus: humaniorem et-
 enim cum advenis ad eum concurrentibus, et potissimum Romanis, quibus
 magnifice stipendia numerabat, se praebebat. eo vita functo Callimanus eius
 ex Ungara filius in dominatu succedit. Callimano soror erat, cui Thamar
 nomen. ex filia vero Angeli Asanus tres filios suscepit, Michaelē mascu-
 lum, ut diximus, Mariam et Annam feminas. Callimanus paternum regnum
 capessens foedera cum Ioanne imperatore renovat, atque placida in pace
 omnia quiescebat. Manuele porro Theodori fratre extincto loca ab eo ob-
 tenta Michael nepos occupavit suisque coniunxit. rursumque Theodorus
 Angelus, cum filius Ioannes Thessalonicae et adiacentibus locis imperator
 acclamaretur, et patruus illius Constantinus, despota et ipse vocatus, et
 nepos ipsius Michael inter se pacem agebant.

40. Imperator ergo Ioannes, Asano Bulgaro de medio sublato et puero

ἀδείας δραξάμενος ἐπεχείρησε τὴν βασιλικὴν καταλῦσαι κλῆσιν
τὴν ἐπισημιζομένην τῷ Ἰωάννῃ τῷ υἱῷ τοῦ Ἀγγέλου. καὶ πρῶτον
μηνέμωσιν ὑποποιεῖται τὸν αὐτοῦ πατέρα Θεόδωρον. καὶ ὅττα
οἷος ἐκείνος ἀπροόπτως ἐπιχειρῶν ἐν τοῖς πράγμασι, μηδὲν τι τῶν
συμβησομένων ὑπιδὼν προσέρχεται τῷ βασιλεῖ Ἰωάννῃ, καὶ ὑπο-
D δέχεται αὐτὸν οὕτως ἀσμένως καὶ τετίμηκε, θεῖόν τε τοῦτον ἀπο-
καλῶν κὰν τῇ αὐτοῦ σὺγκαθίζων τραπέζῃ καὶ τῶν λοιπῶν φιλο-
φρονημάτων μεταδιδούς. ἐπεὶ δὲ τοῦτον ἐν χειρὶ ἔσχεν ὁ βασι-
λεὺς, ἔτιχε δὲ καὶ ταῖς αὐτοῦ δυνάμεσι ταῖς Ῥωμαϊκαῖς στρατεύμα
ἀξιόμαχον προστεθὲν ἐκ Σκυθῶν (τούτους γὰρ πρὸ βραχέος δώ-
10 ροις τε καὶ δεξιῶσσι ποικίλαις ὁ βασιλεὺς Ἰωάννης χειροῦς τε
πεποίηκεν ἐξ ἀγριωτέρων τοῦ ἥθους, καὶ τῆς Μακεδόνων ἀπέ-
σπασε καὶ πρὸς τὰ τῆς ἔω διεπέρασε μέρη), τούτοις μᾶλλον θαυ-
ρήσας, καὶ μηδὲν τι δεινὸν ἐκ Βουλγάρων προσδοκῶν τὸ μὲν διὰ
τὰς γεγενημένας σπονδὰς τὸ δὲ καὶ διὰ τὸ ὑπὸ μειρακίου τὰ τῶν¹⁵
Βουλγάρων διεξάγεσθαι, ἀπύρας τῆς ἔω ὁ βασιλεὺς καὶ δια-
περαιωθείς τὸν Ἑλλήσποντον, τὰς ἐκ τῶν Ῥωμαϊκῶν στρατευμά-
των δυνάμεις καὶ τὰς ἐκ τῶν Σκυθῶν μεθ' ἑαυτοῦ ἔχων χωρεῖ
κατὰ τοῦ ἐν Θεσσαλονίκῃ γρημιζομένου βασιλεύειν Ἰωάννου. ἐπεὶ
δὲ παρῆλθε τὰ τῆς Θράκης καὶ Μακεδονίας χωρία, ἥδη δὲ καὶ²⁰
τὴν Χριστοῦπολιν παρήμειψε καὶ τὸν Στρυμόνα, τῷ γρουρίῳ τῆς
P 36 Ῥεντίνης προσέσχεεν ὑπὸ τινων τηρουμένῳ τῶν Ἰωάννου, οἳ καὶ

1 βασιλικὴν αὐτῶν κατ. D 3 καὶ ὅττα — 5 ὑπιδὼν] ὁ δὲ D
10 πρὸ βραχέος om D 11 τε om D ποικίλαις om D χει-
ροῦς πεποίηκεν ὁ βασιλεὺς ἐξ D 13 πρὸς τὴν ἔω D, omisso
μέρη 15 τῶν om D 17 τῶν om D 19 Θεσ. βασιλεύοντος
Ἰω. D ἐπεὶ — ἄπασαν om D.

Bulgariae imperante, occasione arrepta appellationem imperatoriam, quam
Ioannes Angeli filius gestiebat, debere sibi in animo proponens, primum
Theodorum illius patrem nuntio seductum sibi conciliat, qui tanquam tunc
recens res aggressus, nihil eorum quae contingere poterant suspicatus, ad
Ioannem imperatorem se confert. imperator eum excipit lubentissime, bene-
ficiis afficit, patrumque vocans mensa ac reliquis humanitatis officiis com-
municavit. postquam eum in potestatem habuit, et non contemnendus esset
e Scythiis exercitus, quos non multos ante dies muneribus variisque benefi-
ciis sibi devinctos atque ex immanioribus moribus et Macedonia distractos in
orientalem oram deduxerat, satis animo certo et confirmato nihil sibi incom-
modi a Bulgaris pertimescens, partim propter pacta cum eis inita, partim
quod res Bulgarorum a puero regerentur, ex Oriente solvens, praeternati-
gato Hellesponto, secum una et Romanarum copiarum et Scytharum auxiliis
adventis adversus Ioannem Thessalonicae imperatoris sibi nomen vindican-
tem aciem instruit, et cum Thraciae, ac Macedoniae oppida superasset,
Christopolim et Strymonem praeteriens Rentinae castello a nonnullis Ioannis

πρὸ τοῦ τὰ στρατεύματα τοῦ βασιλέως Ἰωάννου ἰδιῶν καταλιπόν-
τες τὸ φρούριον, φυγῇ χρησάμενοι, δρομαῖοι τὴν Θεσσαλονίκην
ἰσήμεσαν. ἔρημον δὲ ἀνδρῶν πολεμιστῶν εὐρόντες οἱ τοῦ βασι-
λέως κατέσχον αὐτὸ καὶ φυλακὴν ἐγκατέστησαν. ὁ δὲ βασιλεὺς
5 τὴν στρατιὰν συλλεξάμενος ἅπασαν ἐγγὺς πρὸς τῆς Θεσσαλονίκης
ὥσεί σταδίους ὀκτώ τὴν σκηνὴν πῆγνυσι· κῆπος τοῦ Προβατῶ ἡ
κλῆσις τοῦ τόπου. ἐλεπούλεις μὲν καὶ μηχανήματα οὐκ ἦν αὐτῷ
εὐχερὲς κατὰ τῆς τοσαύτης πόλεως στήσαι κἀντεῦθεν μετὰ μάχης
τοιαῦδε χειρῶσασθαι, ἐκδρομὰς δὲ ἐποίει διὰ τῶν στρατευμάτων B
10 καὶ τὰ πέριξ πάντα ἐλήϊζεν, καὶ μάλιστα διὰ τῶν Σκυθῶν· πάντα
γούν λεῖαν ἐποίουν. εἶχε δὲ μεθ' ἑαυτοῦ καὶ τριῖρεις, ὧν ἦρχεν
ὁ Κομποφρὲ Μανουήλ. ἔκκριτοι δὲ τῷ βασιλεῖ παρέπιοντο ἄνδρες
ὁ Τορνίκης Δημήτριος τὰ κοινὰ διέπων καὶ μεσιτεύων ταῖς ὑπο-
θέσεσιν, Ἀνδρόνικος ὁ Παλαιολόγος, ὃς τὴν τοῦ μεγάλου δομε-
15 στίκου περιεζώνοντο δύναμιν, τὰ τῶν στρατευμάτων διεξάγων
πράγματα, καὶ ἄλλοι πλείους εἰς ἡγεμόνας ἀποτεταγμένοι, ὃ τε
Ῥαούλ Ἀλέξιος πρωτοβεστιάριος ὧν, ὁ ἐπὶ τῆς τραπέζης Νικηφό- C
ρος ὁ Ταρχανειώτης, ὁ Κομποστέφανος ὁ τὴν πρωτοσεβαστοῦ ἔχων
ἄξιαν, ὁ Πετραλίφας μέγας χαρτουλάριος ὠρομασμένος, καὶ ἄλλοι
20 τῶν ἐπιφανῶν οὐκ ὀλίγοι. ὁ μὲν οὖν βασιλεὺς Ἰωάννης παρακαθήμενος

5 ἐγγὺς — 7 τόπου] καὶ πῆγνυσι τὴν σκηνὴν κατὰ τὸν κῆπον τοῦ
Προβατῶ, ὥσεί σταδίου ὀκτὼ ἀπέχοντα τῆς Θεσσαλονίκης D
8 διὰ μάχης περᾶται χειρ. D 10 καὶ μάλιστα — ἐποίουν om D
13 ὁ τὰ D καὶ — υποθέσεις om D 14 ὁ Παλαιολόγος Ἀν-
δρόνικος μέγας δομέστικος ὧν, ὁ ἐπὶ τῆς τραπέζης Νικηφόρος Ταρ-
χανειώτης, ὁ πρωτοσεβαστος Κομποστέφανος, ὁ πρωτοβεστιάριος
Ἀλέξιος ὁ Ῥαούλ, ὁ Πετραλίφας μέγας χαρτουλάριος καὶ ἄλλοι. ὁ D
20 Ἰωάννης παρακαθήμενος om D.

militibus custodito applicat, qui nec imperatoris Ioannis comparatos exercitus
intuiti, castello neglecto in fugam sese conicientes, cursim Thessalonicam
petunt. qui cum imperatore erant, viris bellatoribus vacuum castellum oc-
cupant et in custodiam tradunt. imperator recollecto exercitu prope Thessa-
lonicam stadia circiter octo castra ponit; nomen loco Provatae hortus. cum
illi neque tormenta neque arietes, quibus tantam urbem oppugnaret et prae-
lio sibi assereret, suppeterent, milite, sed praecipue Scythico, excurrerat,
omniaque circum loca depopulabatur. erant cum eo tirimes, quibus prae-
erat Manuel Contophreus. viri illustres imperatorem sequebantur Deme-
trius Tornices, qui summam rerum publicarum administrabat et negotiis iu-
tererat, Andronicus Palaeologus magnus domesticus, copiarum gubernator,
aliique multo plures duces militibus praefecti, Raulus Alexius protovestiar-
ius, qui e mensa erat, Nicephorus Tarchaniota, Contostephanus protosebas-
tus, Petraliphas magnus chartularius, aliiquo celebrium non pauci. sed
Ioannes imperator urbi adsidens agenda omnia in civitatem moliebatur; nec

μενος, ὅσα ἦν εἰκὸς ποιεῖν, ἐποίει κατὰ τῆς πόλεως. οὐδὲ οἱ ἐντὸς ἀπώκουν ἐργάζεσθαι, ἀλλὰ καὶ οὗτοι ἐκδρομαὶ τῶν κυλῶν ἐξιόντες κατὰ τῶν τοῦ βασιλέως ἐποιοῦν. οὐδ' οὐκ ἀπαρῆλθον ἡμέραι, καὶ τὸ τῶν Ταχάρων ἔθνος κατὰ τῶν Μουσουλμάνων χωρῆσαν καὶ πόλεμον κατ' αὐτῶν συρρῆξαν νενίκηκε. καὶ ὁ λόγος 5

D φθάνει πρὸς τὸν βασιλέα διαμνηθεὶς παρὰ τοῦ υἱέως αὐτοῦ τοῦ βασιλέως Θεοδώρου· τοῦτον γὰρ καταλελοίπει περὶ τὰ μέρη τῶν Πηγῶν διατρέβειν, ἀφελὲς μετ' αὐτοῦ καὶ τὸν Μουζάλανα Ἰωάννην, μυστικὸν μὲν ὄντα δε τοῖς κοσμικοῖς συνετάττετο, τότε δὲ μιοναχὸς ἦν, ἀνὴρ ὀξύνους καὶ δραστήριος καὶ βασιλικὸς τῶν ἁλ- 10 λων πλεον ἐμπρέπων πράγμασι, καὶ τὸν Λιβαδάριον Μιχαὴλ μέγαν ἔταιρειάρχην ὄντα. ὥς γοῦν τῆς φήμης ὁ βασιλεὺς ᾔσθετο, σιωπὴν παραγγέλλας τοὺς εἰδότας ἄγειν καὶ μηδεὶν περὶ τούτου κοινωρεῖν, εἰς συμβάσεις μετὰ τοῦ ἐντὸς Ἰωάννου χωρεῖ, πρὸς βῆσιν ἐν τούτοις λαβὼν τὸν πατέρα Ἰωάννου τὸν Ἄγγελον Θεόδωρον. 15 πληρουμένων γοῦν ἡμερῶν τεσσαράκοντα ἐγένοντο αἱ σπονδαὶ καὶ οἱ ὄρκοι προέβησαν· τὰ μὲν γὰρ ἐρυθρὰ πέδιλα ἀπαιβάλλετο καὶ τὴν περιμάργαρον πυραμίδα, εἰς ἣν καὶ λίθος ὑπερκάθηται κόκκινος, βασιλικά ταῦτα σύμβολα, τετίμηται δὲ πρὸς τοῦ βασιλέως τῷ δεσποτικῷ ἀξιώματι, καὶ εὐνοὺς ἀνεφάνη τῷ βασιλεῖ. ταῦτα 20

P 37 δὲ διαπραξάμενος ὁ βασιλεὺς παλιννοστεῖ πρὸς τὴν Ἴω, καταλειπὼν δεσπότην τὸν βασιλέα καὶ ὑποχείριον, ὄρκοις συνδήσας τοῖς εὐνοῦσι καὶ δώροις εἰκόσι δεξιωσάμενος, καὶ πάντας τοὺς ὑπ' ἐκείνου

2 ἔνδον D ἐργάζεσθαι et καὶ αὐτοὶ om D 3 κατὰ — βασι-
λέως om D συγκαὶ δὲ π. D 6 διαμνηθεὶς — 12 ᾔσθετο) ὁ δὲ D
13 τοὺς — κοινωρεῖν om D 14 ἔνδον D 18 ὑπερκάθηται D
19 παρὰ D.

cives desponderant animum, sed foribus egressi excursionibus imperatoris divexabant. nec multos post dies Tachariorum natio in Musulmanos invadens proelio cum illis dimicat et fugat; de quo imperator ab imperatore Theodoro filio, quem in Pegarum partibus una cum Ioanne Musulano mystico quidem, dum cum laicis connumeraretur, sed tum monacho, homine novo industrio experientissimo et rebus imperatoriis administrandis ante alios excellentissimo, et Michaeli Libadario magno hetaeriarcha, reliquerat, certior fit. id ubi persensisset imperator, ut silentio scientes tenerent et ne cui res communicarent iubet. interim cum Ioanne, qui Thessalonicae erat, foedus ferit, cum pro eo Theodorus Angelus Ioannis pater legatus accessisset. inter dies quadraginta sanctiones factae sunt et iusiurandum finem habuit: namque rubri calcei dimissi et unionibus interstinota pyramis, super quam lapis rubeus emicabat, quas imperatorum insignia sunt; ab imperatore postea despotae dignitate condecoratur, cuius et amicitiam coluit. his completis imperator in Orientem remeant, cum fecisset ut imperator despota esset et servus; quem iureiurando, uti moris erat, obstrinxerat muneribusque pro di-

φιλοφρονησάμενος χρήμασι. καταλειοίται δὲ μετ' αὐτοῦ καὶ τὸν πατέρα τούτου Θεόδωρον.

41. Ὁ μὲν οὖν βασιλεὺς Ἰωάννης κατειλήφει τὴν ἔω. τὴν γοῦν χειμεριτὴν τότε παραμείψας ὥραν ἐν τῷ Νυμφαίῳ, ὡς ἔθος ἦν αὐτῷ, ἀπάρας ἐκείθεν ἐπὶ τὴν Λάμψακον ἦει, κάκεισε τὸ θέρος διαβιβάσας καὶ τὴν τῆς ὁπώρας ὥραν, ἐπεὶ ὁ χειμὼν ἤρξατο, τοῦ Β χάρου μεταβάς ἐπὶ τὰ τῶν Πηγῶν ἐχώρει μέρη. μεγίστου δὲ χειμῶνος πεπείραται καθ' ὁδόν, ἀρξαμένου μὲν ἐπεὶ ὁ βασιλεὺς εἰς τὴν Σιγρητὴν ἐσκήνωσεν, ἡμέρας δὲ δύο τῇ δριμύτητι τούτου καὶ 10 τῇ σφοδρότάτῃ φορᾷ τῆς χιόνος τεταλαιπώρηκεν, μέχρις ἂν κατηγτῆκει εἰς τὸ τῶν Πηγῶν ἄστυ. πολλοὶ γοῦν καθ' ὁδὸν ἐτεθνήκεισαν καὶ πολλοὶ· μέχρι γοῦν τριακοσίων, ὡς οἱ ἀριθμήσαντες ἔφασκον, ὑπὸ τῆς χιόνος κατεχώσθησαν, μὴ δυνάμενοι ἀντωπῆσαι τῇ τοῦ πνεύματος φορᾷ. οὐδεὶς γοῦν τῶν ἰδόντων ἔλεγε γινώ- 15 σκειν γεγενῆσθαι ποτε τοιοῦτον χειμῶνα. ἦγε δὲ τῷ τότε ὀκτωκαιδεκάτῃ μὴν ὁ Δεκέμβριος, ἔτος δὲ ἦν ἐπὶ τῷ ἑξακισχιλιοστῷ καὶ ἑπτα- C κοστωτῷ τὸ τεσσαρακοστὸν οἶμαι πρῶτον. ὁ μὲν οὖν βασιλεὺς ἐν τῷ τῶν Πηγῶν ἄστει διημερεύσας μέχρις ἂν τὸ πολὺ τοῦ χειμῶνος λωφῇσῃ, ἑξίων ἐκείθεν εἰς τὸ Νύμφαιον ἀπῆει, καὶ ἦν ἐκεῖσε μέχρι καὶ 20 τῆς τοῦ ἔαρος ἐπιλάμψεως. ἐπεὶ γοῦν, ὡς εἰρήκειμεν, ἡ τῶν Μουσουλμάνων παρὰ τῶν Ταχαρίων καταλείλνται στρατιά, σουλτάνος

1 χρήμασι om D 2 πατέρα τούτου] βασιλέα D 5 περί vulgo
κάκεισε — 7 μέρη] καὶ τὸ ἐκείθεν ἔτος περί Πηγὰς χωρεῖ D 8 ἐπὶ D
9 Σιγρητὴν] γῆν D 11 δὲ D ἀπεθνήκεισαν D 12 πολλοὶ
et γοῦν om D οἱ ἀριθμήσαντες om D 15 τοιοῦτον γινώσκουσιν
D, omisiss γεγενῆσθαι ποτε ἦγε — πρῶτον om D 17 μὲν
οὖν] γοῦν D 19 ἐξίων δὲ ἐκ. D καὶ ἦν — 20 ἡ] ὡς οὖν ἡ D.

guitate affecerat, et caeteros alios illi subiectos pecunia donaverat. cum eo etiam patrem Theodorum reliquit.

41. Igitur imperator Ioannes, cum se in Orientem receplisset, Nymphaei hiemat. inde discodens Lampsacum venit, ubi aestate atque autumno transactis, initio hiemis, dimisso loco, Pegas contendit, quando et inter ambulandum saevientis hiemis vim atram excepit, cum castra Sigrene locasset, exorsam, et per duos dies illius frigore ac glomeratae nivis turbinibus afflicta, donec ad Pegarum arcem pervenit. plures eo in itinere virilis et muliebri sexus exanimati sunt: ad trecenta namque, ut qui rationem suppularunt retulerant, hominum mortuorum capita, nivali eo tumultu contexta, consita sunt, quando ventorum rabie ne latneri quidem alter alterum poterant, omnesque qui malo interfuere contestati sunt similem se hiemis horrorem nunquam alias persensisse. decima octava tum mensis Decembris dies numerabatur; annus 6741, ut mea fert sententia. imperator in Pegarum urbe donec hiemis saevitia molliretur commoratus, inde exiens Nymphaeum appellit, ibique ad verum tempus permansit. Musulmanorum itaque exercitu dissipato, ut diximus, a Tacheris, quibus sultanus Iathatines praecebat, sultani

δὲ ἦρχεν αὐτῶν οὗ κλήσις Ἰαθατίνης, υἱὸς τοῦ σουλτάν Ἀζατίνης, φαῦλος ἐξ ἀγαθοῦ ἀρχὸς γεγονώς, — πότοις γὰρ ἔχαιρε καὶ ἀσέλ-
 D γείαις καὶ κοίταις ἀλλοκότοις τε καὶ ἀτόποις, καὶ συνῆν αἱ ἀν-
 θρωπίσχοις οὐκέτι λόγον εἰδῶσιν οὐδ' ἀνθρωπίνην φύσιν τὸ σύντο-
 λον. ὁ πατὴρ δὲ αὐτοῦ οὗ τοιοῦτος ἦν, ἀλλ' ἡττάτο μὲν, οὐδ' σφόδρα δέ, τῶν ἀσελγειῶν· διὸ καὶ βέλτιον τῶν πρὸ αὐτοῦ ἱστρα-
 τήγῃ, καὶ φιλῶς πρὸς τὸν βασιλέα δέκετο. ἀλλ' οὗτος οἷς ἔχαιρε, πλησίως τούτων ἀπάνατο. πεπείραται γοῦν μάχης
 Ταχαρικῆς καὶ ἡττήται. ἐν στενῷ γοῦν τῶν πραγμάτων κομῶν
 γεγονώς πρέσβεις ἐκπέμπει πρὸς τὸν βασιλέα Ἰωάννην, βοῦλῃς τε 10
 ἀξιῶν ἀρίστης ἐξ αὐτοῦ τυχεῖν, ὥς ἂν ἀποτρέψοιτο τὸν ἀντίπαλον
 καὶ μικρὸν κουφισθῇ τοῦ βάρους αὐτοῦ, σωτηριῶδες τοῦτο φά-
 σκων τυγχάνειν ἀμφοῖν· τοῦ γὰρ γένους τῶν Μουσουλμάνων παρὰ
 τῶν Ταχάρων ἀπολωλύτος ἄνετος λείπεται τοῖς ἐναντίοις ἢ κατὰ
 τῶν Ῥωμαϊκῶν χωρῶν ἐφοδος. καὶ ἦν τοῦτο πάνν γε ἀληθές. 15
 γοῦν Ἰωάννης, οἷα ἐκείνος δεινὸς ἐν τοῖς τοιοῦτοις πράγμασι,
 P 38 ἀποδέχεται ἄμενος τὴν πρεσβείαν, καὶ εἰς ἔνωσιν συνελθὼν ἡρε-
 τίσαιτο τῷ σουλτάν, ὥς ἂν τοῦτο τοῖς ἐναντίοις εἰς ἀποτροπὴν ᾗ-
 τοιτο· ἡνωμένων γὰρ τῶν τοιούτων δύο μεγίστων ἀρχῶν ἐκεί-
 πτοίαν γενέσθαι τοῖς πολεμίοις, πρὸς ἓνα μὲν ἔχουσι τὸν σκοπόν, 20
 πρὸς δύο δὲ ἀθρόον εὐρισκομένους. καὶ γοῦν ἐπὶ τοῖς τοιούτοις

1 οὗ κλήσις om D υἱὸς Ἀζατίνου D 5 ὁ — ἀπάνατο om D
 9 ἐν — 10 πρέσβεις] πρέσβεις οὖν D 10 τε et 11 ἀρίστης ἐξ αὐ-
 τοῦ om D 11 ὥς ἀποτρέψαιτο D 12 τοῦ βάρους αὐτοῦ om D
 φάσκων τυγχάνειν] τυγχάνον D 14 γίνεται D 15 Ῥωμαίων D
 καὶ — ἀληθές om D 16 γοῦν βασιλεὺς Ἰωάννης D, omisis οἷα —
 πράγμασιν 17 ἄμενος om D καὶ εἰς — εὐρισκομένους om D
 21 γοῦν — εὐσκενασάμενοι om D.

Azatini filius, qui ex bono in principem malum degenerarat: potibus namque, libidinibus monstruosis execrandisque amoribus furens, perpetuo cum homu-
 cionibus et rationis et naturae humanae penitus ignaris consuescebat, parenti
 suo dissimilis, qui libidinibus, non ita tamen, parebat; quare et melius pre-
 genitoribus ipso suis aciem struebat, erga imperatorem benevole affectus.
 verum quibus iste delectabatur, iisdem saturitate non fraudata aditus est;
 qui cum se vellet in pugna Tacharica experiri, debellatur. et pene rebus
 aversis legatos ad imperatorem Ioannem mittit, consilium praesentissimum
 petens, quamam tandem ipse ratione hostem repelleret et paululum a malis
 sublevaretur, id scilicet dictitans utrisque salutare esse: Musulmanis enim a
 Tacharis prostratis, in Romanas civitates aditus liberi ac sine impedimento,
 quod et verissimum erat, hostibus, cum eos reprimere non possis, patebant.
 porro imperator Ioannes, utpote in rebus similibus sagax et prudens, lega-
 tionem libens accipit, et concordiam cum sultano conglutinat, ut sic adver-
 sarios repellerent: nam his duabus maximis potentis consociatis verosimile
 fuerit hostem metum concipere, si dum contra unum invehantur, repente
 contra duos se arma sumpsisse deprehendant. propter haec itaque in usum

συναγεσάμενοι συνηλθέτην καὶ ἄμφω, ὃ τε βασιλεὺς Ἰωάννης καὶ ὁ σουλτὰν Ἰαθατίνης, ἐν τῷ ἄστει τῆς Τριπόλεως, ὅπου καὶ ὁ Μαϊανδρὸς ρεῖ ποταμός. γέφυραν γοῦν ἐξ αὐτοσχεδίου ἐκ ξύλων οἱ τοῦ σουλτὰν ἐργασάμενοι εὐχερῇ τοῖς βουλομένοις πεποιθήκασιν 5 τὴν περὶ αὐτῶν. ἀλλήλους γοῦν οἱ ἄρχοι φιλοφρόνως δεξιωσάμενοι, ἔτι δὲ καὶ τοὺς ὑφ' ἐκάτερον ἐκάτεροι προύχοντας, καὶ συνθήκας αἷς καὶ πρὸ τοῦ εἶχον κρείττονως βεβαιωσάμενοι, ὥς ἂν μάχοιντο συνημμένως τοῖς ἐναντίοις, διελύθησαν, ὁ μὲν βασιλεὺς ἐποστρέψας εἰς τὴν Φιλαδέλφου, ὁ δὲ σουλτὰν εἰς τὴν Ἰκονίαν, 10 ἵστα ἦν καὶ τὰ βασιλεία. τότε μὲν καὶ ἐν ἀμφοῖν τὰ τῆς μάχης ἤρεμυσαν. καὶ γὰρ ἡ τῶν Ταχάρων στρατιὰ καθ' ἑαυτῶν ἔμενε, καὶ οὐ κεκίνητο ὡς ἔθος· ἐν τοῖς ἑαυτῶν καὶ γὰρ ἡσχολοῦντο πράγμασιν.

42. Μετ' οὗ πολὺ δὲ καὶ ὃν προειρήκειμεν Ἰωάννην τὸν 15 δεσπότην γεγενημένον παρὰ τοῦ βασιλέως Ἰωάννου τὸ χρεῶν εἰλῆφει. ὑπῆρχε δὲ αὐτῷ ἀδελφὸς Δημήτριος, ὃς μεταστειλόμενος πρεσβείαν εἰς τὸν βασιλεῦς τοῦ τε δεσποτικοῦ ἀξιώματος ἐκκληρονομῆκε τοῦ ἀδελφοῦ, καὶ δεσπάζειν πάντων τῶν ὑπ' ἐκείνου προστέτακται. ἀλλ' ἦν οὗτος οὐκ ἀδελφὸς φρονῶν Ἰωάννη 20 τῷ ἀδελφῷ, ἀλλὰ πολλῷ τῷ μέτρῳ διέζευκτο. ἐκείνου μὲν γὰρ εὐσεβεῖα καὶ εὐλαβεία καὶ σωφροσύνη χαίροντος — καὶ γὰρ ἔλεγον οἱ τὰ αὐτοῦ εἰδότες μὴ ἂν ποτε ἀπολειφθῆναι μηδεμιᾶς ἡμέ-

1 καὶ om D Ἰωάννης et 2 Ἰαθατίνης om D 2 ἐν Τριπόλει D καὶ et 3 ποταμός om D 3 γέφυραν — 8 ἐναντίοις] εἶτα D 8 ὁ μὲν — 13 πράγμασιν] ἤρεμυσαν δὲ καὶ οἱ Τάχαροι D 14 Μετ' — p. 76, 9 ἡσέλιγαινε] Ὁ δὲ Ἰωάννης ὁ Ἀγγελὸς ὁ δεσπότης Θεσσαλονίκης τὸ χρεῶν ἐλείτουρῃ. καὶ ἀδελφὸς αὐτοῦ Δημήτριος πέμψας τὸ δεσποτικὸν ἐκ βασιλέως εἰλῆφει ἀξίωμα. ἐγένετο δὲ ἐξώλης D.

amici coaluere, amboque, cum Ioannes imperator tum sultanus Iathatinas, apud Tripolim, quam Maeander praeterfluit, ponte a sultani sociis extemporali lignis extracto, ut facilius transeuntibus pateret aditus, semet humanissime excipiunt, alique alios magnates ac procerae; et pactis, quibus antea obstringebantur, sanctius confirmatis, ut simul una ambo hostes proelio lacesserent, abiere, Ioannes Philadelphiam petens, sultanus Iconium, ubi regia illius erat. et tunc quidem uterque tranquilla pace usus est. nam Tacharorum exercitus suis se finibus continuit, nec praescriptos, uti moris erat, transcendit, cum rebus domesticis incumberet.

42. Paulo post Ioannes, quem diximus ab imperatore Ioanne despotam factum, spiritum exhausti, fraterque illius Demetrius legatis ad imperatorem missis, ut in despotae dignitate fratri succederet omniaque illius sibi sub potestate vindicaret, impetravit. verum hic non modo Ioanni fratri non exaequatus est, sed longo intervallo ab eo degeneravit, ille siquidem, cum pietate religione et castitate summe delectaretur (ut enim illi qui optime virum noverant referebant, nullo is unquam anni die a sacro audiendo nisi mala va-

ρας τοῦ ἔτους τοῦ μὴ τῆς θείας ἱεροτελεστίας ἐπακροῦσθαι, ἐμὴ τις ἐκάλυε νόσος. προσεῖχε δὲ παννυχίῳ ἐθαῖς, καὶ τὰς καὶ ὥραν ὑμνωδίας ὁσημέραι ἐπλήρου. ὠμίλει δὲ καὶ ἀπαρκῶς
D Ναζηραίοις, καὶ ἦν αὐτῷ διὰ σπουδάσματος ὅτι πλείστον τοῦ μονήρους βίου τυχεῖν καὶ τῆς ἐντεῦθεν ἡσυχίας ἐν πείρᾳ γενέσθαι,⁵ ἢ κἂν προσφιλῶς διακείσθαι τοῖς οὕτως ἔχουσιν. ὁ δὲ ἀδελφός Δημήτριος ἔξ ἐναντίας εἶχε τοῦ τρόπου. μειρακίοις γὰρ ἀβέλτο-
 ροις ὠμίλει, καὶ τούτοις τε πλείστα συνήσθητο καὶ τοῖς ἀρροδι-
 σίοις ἡσέλγαινε καὶ παρὰ ταῖς ὑπὸ ζυγὸν ἐφοῦτα, ὥστε ποτὶ καὶ σύμπτωμα συνέβη τούτῳ δεινόν· ἐκ γὰρ θυρίδος τοῦ ἀνδρὸς τῆς¹⁰ μοιχειομένης ἀδρόν ἐπαισιθόντος βουληθεὶς ἀποδρᾶσαι, ὡς ἔξ ὑπερνήλου τοῦ τόπου πεσὼν, τὸν γλοντὸν ἐπλήγη, ἱκανὸς δὲ ἡμέρας ῥοσθλευθεὶς ἰάθη μὲν, ὑπέσκαζε δὲ τῶν ποδῶν θάλασσαν καὶ οὐκ ἐβημάτιζεν ὁμαλῶς. ἀλλ' οὗτος οὐκ εἰς μακρὰν ἀπέμεινε
P 39 τῆς ἀρχῆς. ὁ γὰρ βασιλεὺς Ἰωάννης ἀδελὰς δρασάμενος τῷ τότε¹⁵ καιροῦ, ἐπέπειρ, ὡς ἔφημεν, τὸ τῶν Ταχαρίων γένος ἐνησχλεύειν ἐτέροις ἔθνεσι, καταλιπὼν τὴν πρὸς τοῦ σουλτὰν τοῦ Ἰκονίου μά-
 χην (τῷ γὰρ Βαβυλωνίῳ καὶ τοῖς πέριξ τούτου τὰ τῆς μάχης ἐπύ-
 γεν, ὃν Χαλιφᾶν εἰώθασιν καλεῖν τὰ τῶν Μουσουλμάνων φύλα), θέρους ὥρας γενομένης διαπεραινοῦται τὸν Ἑλλησπόντον, κατὰ²⁰ πῶν εἰς τὴν ἔω τὸν υἱὸν αὐτοῦ Θεόδωρον. ἔτυχε μὲν πρὸ καιροῦ

9 ὥστε — 10 ἐκ γὰρ] ὅς ἐκ D 11 ἀδρόν om D 12 ἐπὶ — 13 ἐπὶ καὶ D 14 καὶ — ὁμαλῶς om D οὗτος om D 15 Ἰωάννης om D τῷ τότε — p. 77, 13 τὸ πολυμῖον] τοῦ πατριαρχοῦ Γερμανοῦ τὸν τῇδε ἀπάραντος, καὶ Μεθοδίου τινὸς μοναχοῦ, ἡγουμένου τῆς Τεκνίθου, πατριαρχεύσαντος καὶ μετὰ τρεῖς μῆνας τετελευτημένου, καὶ τότε χρηροσύνης τῆς ἐκκλησίας D 17 καταλειπὼν τὴν

letudine discruciatu abstinuit), precibus ad deum effundendis perpetuo pernoctabat, laudesque divinas certis diei horis ascriptas quotidie celebrabat; quinimo continuo cum Nazaraeis versabatur, volebatque quammaxime vitae solitariae nomina dare et manantem inde tranquillitatem experiri, vel saltem sic affectorum amicissimo commercio uti. at frater Demetrius in fraterna vitae contraria studia trahebatur, tanquam qui stolidis adolescentulis consue-
 socrat, quibus potissimum gauderet, et dediti corporis obsequio visceretur, alienasque permoleret uxores. hinc aliquando non mediocre infortunium invenit; nam cum constupratae mulieris vir per fenestram ex improvviso domum esset ingressus, ille fuga sibi consulens alto ex loco praecipitatus clanculae-
 laesit, et cum diu aegrotasset, sanatus quidem est, sed altero pede claudicans non recta incedebat. at hic non multum imperio potitus est. nam Ioannes imperator tunc temporis occasione arrepta, quod, ut diximus, natio Tacharorum cum aliis nationibus contendebat, cum sultano pugna postposita, quando Babylonico, quem Musulmani Calipham solent appellare, et illi pro-
 ximis bellum inferret, inveniēte aestate Hellespontum transat, filio suo Theo-

τὸν πατριάρχην Γερμανὸν τὰ τῆδε καταλείποντα πρὸς τὰς θείας ἀπῶραι σκηνάς, καλῶς καὶ ὁσῶς βιώσαντα καὶ καλῶς τὴν αὐτοῦ ποιμάναντα ποίμνην· ἐγένετο δὲ μετ' αὐτὸν Μεθόδιός τις κα- **B**
 λούμενος μοναχός, ἡγούμενος ὧν τῆς κατὰ Νίκαιαν Ἰακίνθου
 5 μονῆς, ἀνὴρ ἀσχῶν μὲν εἰδέναι πολλά, ὀλίγων δὲ ἰδρύς ὧν. ἀλλ'
 οὗτος τρεῖς καὶ μόνους μῆνας ἐπαπολαύσας τοῦ θρόνου τετελεύ-
 τηκεν. ἐστέρετο γοῦν ἀρχιερέως ἢ ἐκκλησία. ὁ γὰρ βασιλεὺς
 Ἰωάννης ἐν τοῖς τοιοῦτοις μὴ πρόχειρος ὧν οὐκ εὐχερῶς εἶχεν ἐκ
 τοῦ προχείρου τὸν ἄξιον ἐφευρεῖν, ἢ μᾶλλον τὸν ἐκείνῳ ἀρέσκοντα·
 10 μάλιστα γὰρ οἱ κρατοῦντες τοὺς πρὸς ἀρέσκειαν ἐν τούτοις προσ-
 ληται, ὥς ἂν μὴ τινὰς ἔχοιεν ἀντερίζοντας τοὺς βουλήμασι.
 παρερρή γοῦν χρόνος συγχρός, καὶ οὐκ ἦν ὁ διεξάγων τὸ ποί-
 μιον.

43. Ὁ μὲν οὖν βασιλεὺς Ἰωάννης, ὡς ἔφημεν, εἰς τὴν **C**
 15 ἀντίπεραν καὶ δυτικὴν ἐποιεῖτο τὸν βάδον χάριν τοῦ τὰς ἐκείσε
 χώρας καὶ τὰ ἐν αὐτοῖς κατοπεύεσθαι ἄσκη· καὶ μέχρι γὰρ τοῦ
 οὕτω πως ἐπονομαζομένου ἄσκειος Ζίχνα, ἐγγὺς πού ὄντος Σε-
 ρῶν, ἀπάντων ἐδέσποζεν. ἤρχε μὲν τότε Βουλγάρων ὁ τοῦ Ἀσάν
 υἱὸς Καλλιμάνος, δωδεκάτης ὧν. ἐπεὶ γοῦν ἐπὶ τὰ μέρη τοῦ
 20 Κισσοῦ ὁ βασιλεὺς ἐγένετο, ἀπέκλεισε διημερεύσας τὴν ἐπαύριον τῆς
 πορείας εἶχετο, ἐπεφθάκει δὲ ἐπὶ τὸν ποταμὸν ὃν Ἐβρον καλοῦσι,
 πλησίον τῆς μονῆς τοῦ Βηρὸς ὀνομαζομένης ποιούμενον τὰς φοάς,

14 ὁ δὲ βασιλεὺς εἰς τὴν ἀντίπεραν ἐποιεῖτο τὸν βάδον ὡς τοῦ
 Ζίχνα ἄσκειος. ἤρχε μὲν οὖν Βουλγάρων **D** 19 περὶ vulgo
 20 γένοίτο **D** ἀπέκλεισε et τὴν ἐπαύριον om **D** 21 καὶ πέφθακε
 περὶ τὸν Ἐβρον τὸν πλ. **D** 22 ὀνομαζομένης om **D**.

doro in Oriente relicto. ante haec tempora Germanus patriarcha rebus ter-
 renis dimissis in beatorum sedes avocatur, postquam probe sanctoque vixis-
 set, probeque suas oves pavisset. post eum monachus quidam Methodius
 nomine, Hyacinthi, quod Nicaeae est, monasterii praeses, vir quidem dicto
 suo tenus cautus ac sapiens, re vera tamen paucorum sciens, tres tantum
 menses throno potitus obiit, et ecclesia vidua pontifice suo carebat. cum
 enim Ioannes imperator in his expediendis non esset admodum promptus, non
 ita facile poterat e re nata dignum tali solio, vel potius qui illi probaretur,
 invenire. principes enim in haec munera viros, qui quod illis placitum est
 faciant nec suis desideriis adversentur, asciscunt. igitur multum praeterierat
 tempus, nec aderat qui oves gubernaret.

43. Porro Ioannes imperator, ut diximus, in oppositam e regione con-
 tinentem atque occidnam, ut urbes in ea ac oppida resque in illis visitaret,
 iter instituit: nam ad oppidum cui nomen Zichnae est, prope Serras, omni-
 bus dominabatur. tunc Bulgarorum Asani filius Callimanus duo et decem
 annos natus principatum tenebat. cum ad loca Clasi imperator processisset,
 ibidem commoratus die postero iter continuat, et ad flumen Hebrum, prope
 Beris monasterium defluentem et ab indigenis Maritzam vocatum, pervenit.

D Μαρίτζαν δὲ καλούμενον χωριτικῇ διαλέκτῳ. κατὰ δὲ τὸ μέσον τοῦ ποταμοῦ γενομένου τοῦ βασιλέως (ποσὶ γὰρ ἵππων ἦρχε βατός, ἐπεὶ περ θέρους τέλος ἐτύγγανεν· φθίνοντος γὰρ τρίτῃ ἢ καὶ τετάρτῃ Σεπτεμβρίου ἦν) μήνυμα διακεκόμισται σεσημασμένον γραφῇ σταλείῃ παρὰ τοῦ τὴν δημόσιον τῆς Ἀχρίδος κρα-⁵ τοῦντος ἀρχῆν, ὡς ὁ Καλλιμάνος ὁ τῶν Βουλγάρων ἄρχων τὸν βλοτον ἐξεμέτρησεν, ὡς τινὲς μὲν ἔφασκον, φυσικῇ νόσῳ τοῦτο παθὼν, οἱ δ' ἄλλως ἔλεγον, ὡς ἐναντιόφροσι τούτου πόματι κρήφι ἰσχευασμένῳ πρὸς μόρον διεφθαρταί. ἀλλ' οὗτος μὲν εἰδ' οὕτως εἴτ' ἄλλως ἐξ ἀνθρώπων ἐγένετο, καὶ ἦν ὁ λόγος ἀληθείας¹⁰ ἐχόμενος· συνεχέσι γὰρ διεβεβαιούτο μηνύμασιν. ὁ μὲν οὖν βασιλεὺς ταῦτα μαθὼν τοῦ πρόσω εἶχετο, καὶ τέλος φθάνει τὴν Φιλίππον, παραμείψας τὴν Χριστούπολιν, κακίῃσι σκέψιν ἐποιεῖτο μετὰ τῶν μετ' αὐτοῦ λογάδων εἰ δεῖ προσβαλεῖν τοῖς τῶν

P 40 Βουλγάρων καὶ χειρώσασθαι τινα τῶν παρ' αὐτοῖς κρατουμένων,¹⁵ καὶ εἰ εὐχερὲς ἔστιν ἀλῶναι ἡμῖν τὸ τῶν Σερρῶν ἄστυ. καὶ τινὲς μὲν ἀπηγόρευον τῷ βασιλεῖ τὴν κατὰ τῶν Βουλγάρων μάχην· οὗ γὰρ ἀξιόμαχον ἔλεγον ἄγειν στρατόν, ἐπεὶ μηδὲ πρὸς μάχην τὸ τρέπιστο, ἀλλὰ κατὰ μόνην θάειν τῶν αὐτοῦ ἐποιεῖτο τὴν κίνησιν. τὸ δὲ τῶν Σερρῶν ἄστυ, ὃ πρῶτως προσβαλεῖν ἔδει, ἄμαχον μὲν²⁰ ἔστιν ἐκ τοῦ ὑπερκύεσθαι τῆς γῆς, κυκλωθῆναι δὲ τοσούτῳ στρα-

1 χωριτικῇ διαλέκτῳ om D κατὰ — 6 ὥς] καὶ ἐκὶ δέονται ἀν-
φορὰν παρὰ τοῦ τῆς Ἀχρίδος δημοσίαν κρατουέντος ὡς D 6 ὁ
τῶν — ἄρχων om D 7 ὥς — 12 μαθὼν] καὶ τάχος D 12 τέλος
om D 13 παραμείψας τὴν Χριστούπολιν om D 14 μετὰ —
λογάδων om D 15 Βουλγάρους D καὶ — κρατουμένων om D
16 ἔστιν om D ἡμῖν] οἱ D 17 ἀπηγόρευον — p. 79, 6 ἀπο-
τρέποντες] ἀπέτρεπον τοῦτο D.

in medio fluminis constitutus imperator (equo enim aquas, quando aequus praecipitabatur, nam vigesima septima aut octava erat mensis Septembris, permeabat) literis a rerum summam Achridae gubernante ad se datis certior fit Callimanum Bulgarorum principem vitam finisse, nonnullorum sententia naturali morbo, aliorum ab adversariis ad hoc clam parato pharmaco extinctam. at hic sive hac sive alia ratione ex hominibus sublatus est. nec rumor a veritate aberat: crebris enim nuntiis id asseverabatur. haec ubi rescisset imperator, iter prosequitur, et Christopolim praetergressus quam celeriter Philippos attingit, ibidemque cum primoribus suis consilium init, an irruendum esset in Bulgaros, abripiendumque aliquid quod ab ipsis occupabatur, et an facili negotio posset a nobis Serrarum oppidum expugnari. quidam imperatori adversus Bulgaros bellum dissuadebant. non habere cum militem, cum non ad configendum sed sua solummodo visitatum venerit, tanto proelio parem. Serrarum arcem primum aggrediendam, cum e planitie emineret, inexpugnabilem esse, nec posse tantillo exercitu circumdari. ter-

τεύματι οὐκέτι ῥῆον ἐστίη. ἐλεπόλεις δὲ στήσαι κατ' αὐτοῦ τῶν ἀμηχάνων καθέστηκεν. προσβλεῖν δὲ καὶ μετὰ πείραν ἀνακρου-
 οδῆναι αἰδῶς μὲν ἐπάρχει τῷ κράτει τῆς Ῥωμαίων ἀρχῆς (φήμη B
 γὰρ αὐτῆς ἐπὶ τοῖς τοιούτοις πάνυ πολλή), καὶ τὸ πρὸς μάχην
 5 παροτρῦναι Βουλγάρους ἐφησυχάζοντας οὐκέτι συμφέρει. ταῦτα
 συμβούλευον οἱ τὸν βασιλεῖα τῆς ἐγχειρήσεως ἀποτρέποντες. ὁ δὲ
 Παλαιολόγος Ἀνδρόνικος, ὃν μέγαν δομέστικον ὁ λόγος μοι προῖ-
 στήρησε, τὰ ἐναντία μᾶλλον τῷ βασιλεῖ συμβούλευε. καὶ ἀπο-
 πειρῶσθαι χρή τοῦ ἄστεως τῶν Σερρῶν. καὶ εἰ μὲν κρατήσομεν
 10 τούτου, κέρδος ἐσχέκαμεν οὐ μικρὸν, καὶ μᾶλλον τὰ τῶν Βουλ-
 γάρων ταπεινωθήσονται, καὶ τὴν τῆς ἀγάπης πρεσβείαν εὐχερέ-
 στερον δέξαιντο, ἐπεὶ καὶ ἐκποδὼν αὐτῶν ὁ δεσπότης, μέλλει δὲ
 καὶ ἄλλο βρέφος ἄρξαι τῶν Βουλγάρων ὃ ἐκ τῆς Εἰρήνης τῆς τοῦ
 Ἀγγέλου Θεοδώρου τῷ Ἀσάν γεννηθεὶς Μιχαήλ. εἰ δὲ μὴ περι- C
 15 γένεσθαι ἡμᾶς συμβαίη τοῦ ἄστεως, τί τὸ ζημίαν ἐπάγον τῇ τῶν
 Ῥωμαίων ἀρχῇ; λαβόντες γὰρ διάπειραν ἡρεμήσομεν, καὶ πάλιν
 διαπρεσβεύσομεν πρὸς Βουλγάρους, κάκεῖνοι ἀσμένους τὴν πρεσ-
 βείαν δέξαιντο ὑπὸ βρέφους ἀρχόμενοι, ὃ τὰ πρὸς μάχην οὐκ
 οἶδεν. ἕκαστος δὲ τὰ τῆς εἰρήνης φιλεῖ, τῆς ἀναπαύσεως στοχα-
 20 ζόμενος. ἔδοξε τῷ βασιλεῖ ἄριστα βεβουλευσθαι τὸν μέγαν δομέ-

1 στήσαι vulgo 6 ὁ δὲ Παλαιολόγος ὁ μέγας δομέστικος καὶ
 ἀποπειρῶσθαι Σερρῶν ἔφη D, omīssis καὶ εἰ — Μιχαήλ 9 χρῆ]
 ἔφη χρῆ? 14 εἰ δὲ καὶ μὴ περιγενοίμεθα, τίς ἡ ζημία; A, omī-
 ssis λαβόντες — στοχαζόμενος 20 τοῦ δὲ δεξιόμενος ὁ βασιλεὺς
 τὴν βουλὴν εἰς τὰς Σέρρας ἀφίκετο. εὗρεν οὖν τὴν μὲν πόλιν διεγ-
 ριμμένην, τὴν δ' ἀκρόπολιν τετειγισμένην, καὶ φύλακα ἐπ' αὐτῇ
 Δραγωγᾶν τινά. τοὺς Τζουλούκανας οὖν ἀθροίσας ὁ βασιλεὺς κρα-
 τῆσαι ταύτης ἡρέθισε (ἡρετίσματο?), οἳ τὰ τόξα λαβόντες καὶ σπεί-
 ρας ἀντισχεδιάσαντες ὡς ἀσπίδας ἐν οὐ πολλῷ κρατῆσαι ταύτης
 ἔσχεσαν, καὶ σκυλεύονσι τὰ παρερημμένα. ὅσοι δ' ἔσχεσαν πᾶν ἐν-

menta in eam ut adigerentur fieri omnino non posse. aggredi vero et arce-
 tentata repelli Romanorum robori ac virtuti, cuius adeo praeclara fama in
 omnes pervasit, prebro esse. Bulgaros quiescentes ad proelia concitare mi-
 nime conducere. haec regem ab oppugnatione retrahentes adducebant in
 medium. Palaeologus Andronicus, quem ante magnum domesticum fuisse
 significavimus, hisce contraria imperatori consulebat. tentandam esse Ser-
 rarum arcem; ea potitis multum inde utilitatis futurum, rebus Bulgarorum
 magis ac magis afflictis, qui ista ratione legationem pro pace ineunda expedi-
 tius admittent, cum a nullo regantur, et infantis Michaelis ex Irene Angeli
 Theodori filia Asano suscepti dominationem subituri. quodsi castrum ita fe-
 rente fortuna nobis non cesserit, quid inde Romanorum imperio incommodi
 impendat? rem experti cessabimus, rursumque viros ad Bulgaros legabimus,
 qui ab infante, ac nomine quidem pugnae conscio, gubernati lubentissime le-
 gatis animum advertent. quilibet vero quietis commoda sibi representans
 pacem exoptat. optime omnium magnum domesticum consuluisse imperatori

στικον, και γοῦν τῆς πρὸς τὰς Σέρρας φερούσης, ὡς εἶχεν, ἦφατο. σχεδὸν δ' ἐκείσε γενόμενος ἐπῆξά το τε τὰς σκηνάς και κατ' αὐτῶν
D ἑστρατοπεδεύσατο, οὐκουν μὲν δι' ἀξιωμαχοῦ στρατοῦ (οὐ γὰρ ἡθμοίρει τοσοῦτον τότε, καθὼς εἰρήκαμεν), στρατηγία δὲ και με-
 δοδεύμασιν ἐπειράτο τοῦ ὥστεως. ἐπεὶ δ' αἱ Σέρραι πάλαι μὲν 5
 ὑπῆρχε πόλις μεγίστη, ὃ δὲ Βούλγαρος Ἰωάννης μετὰ τῶν λαπῶν
 Μακεδονικῶν πόλειον και ταύτην πολιορκήσας κατήρειπεν, ὡς
 κώμη τότε ἐτύχανε, τῆς ἀκροπόλεως μόνης περιτετειχισμένης και
 ἡτρεπισμένης δέξασθαι πόλεμον, ἥς φύλαξ ἦν ἀνὴρ Βούλγαρος
 Δραγωγῆς τὴν κλήσιν, ἐς Μελενίκου τὰς οἰκῆσεις ποιούμενος.¹⁰
 ἐπεὶ γοῦν ἡ κάτω πόλις Σεργῶν ἀτείχιστος ἦν (λίθοις και γὰρ
 μόνοις, ἀσβέστου δίχα, και μὴ ἀνηγμένοις εἰς ὕψος τὰ τετραπ-
 σμένα τάχα περιεφράγγντο), τοὺς ἐπὶ μισθῷ τοῖς στρατιώταις
 δουλεύοντας, οὓς και Τζουλούκωνας ἡ χυδαία γλῶττα κατονομά-
P 41 ζει, συναθροίσας ὁ βασιλεὺς κρατήσας ταύτης ἡρέθισεν, ἐπεὶ¹⁵
 τῶν ἀναγκαίων ἐσπάνιζον, οἳ και οἰκοθεν ἐκινούντο πρὸς τὸ ἐ-
 πορήσας τῶν χρεωδῶν. ὀρώντες δὲ και τὴν χώραν εὐεπίβατον,
 τὰ τόξα λαβόντες, ἔτι δὲ και σπάδας, και τινας σανίδας ἔξαντο-
 σχεδιάσαντες ὡς ἀσπίδας, και ταύτας προβεβλημένοι, τὸ ἀρεῖαν
 ἀλαλάξαντες χωροῦσι κατὰ τῆς χώρας αὐτοβοεῖ, και ἐν οὗ πολ-²⁰
 λαῖς ὥραις ἐντὸς ἐγένοντο. σκυλεύουσι γοῦν τὰ παρευρεθέντα.
 οἱ δὲ γε ἐντὸς, ὅσοι μὴ ἐπεφθάκεισαν εἰς τὴν ἀκρόπολιν ἀναδρα-
 μεῖν, ἰκέται πρὸς τὸν βασιλέα ἔξῆσαν. ἐπεὶ δ' ὁ κρατῶν τοῦ

τός, ἰκέται πρὸς τὸν βασιλέα ἦγον. και ὁ Δραγωγῆς διακρεβιό-
 ται πρὸς τὸν βασιλέα, και χεῖματα και ἐσθῆτας δεξιόμενος τὸ ἔσπ
 δέδωκεν. ἐπείγετο δὲ δοῦναι και Μελενίκον **D 23** οἰκῆται νύκ-
 τας, ἰκέται πρὸς τὸν βασιλέα ἦγον. και ὁ Δραγωγῆς διακρεβιό-
 ται πρὸς τὸν βασιλέα, και χεῖματα και ἐσθῆτας δεξιόμενος τὸ ἔσπ
 δέδωκεν. ἐπείγετο δὲ δοῦναι και Μελενίκον **D 23** οἰκῆται νύκ-

visum est, et ad Serras iter, utut potuit, ingreditar, proximoque accedens
 tentorii structis castra metatur, non exorcitus viribus fidens, quam exiguum
 ac pusillum fuisse diximus. hinc militaribus artibus ac insidiis urbem aggre-
 ditur. Serrae antiquo aevo civitas maxima, postmodum a Ioanne Bulgare
 una cum aliis Macedonicis urbibus obsidione septa soloque aequata, cuius
 veluti apertus prostabat, arce tantum muris circumsepta, necque accommo-
 data ut bellum posset excipere. illius custodiae vir Bulgarus Dragotas no-
 mine, Melenici sedem habens, invigilabat. cum ergo Serrarum urbs inferior
 absque moenibus esset, quippe quae saxis tantum absque calce, nec in
 altitudinem sublati, in locis murorum quassatis disiectisque cingebatur, ac-
 cede conductos militum famulos, quos Tzcalonas vulgus lingua propria no-
 minat, in unum exaggerans imperator ad eam occupandam, cum necessariis
 destituerentur, quique domo egressi fuerant ut sibi futura usui submisce-
 rent, incitavit. hi cum locum aditu facilem vidissent, acceptis sagittis et
 ensibus, et nonnullis tabulis in modum scuti ex tempore, quibus corpus
 defenderent, detornatis, classicum concinentes in urbem ipso clamore
 irrumpunt, et non post multas horas introeunt, obvia quaeque rapiunt. ex
 civibus, quicumque in arcam non convolarunt, supplices ad imperatorem

ἄστεος *Δραγωγῆς* τὴν κάτω χώραν εἶδεν ἀλοῦσαν, ἀνὴρ Βούλγα- B
ρος καὶ ἥκιστα πεπαιδευμένος ἄστη χρονίως διαφυλάττειν, μαθὼν
δὲ καὶ τὸν τοῦ δεσπότου αὐτοῦ θάνατον, τύχῃ ἀγαθῇ οὐ διὰ μα-
κροῦ καρτερήσας διαπρὶσβεύεται πρὸς τὸν βασιλέα. καὶ τὸ μὲν
5 ἄστυ εὐθὺς τὴν βασιλέα ἐφήμιζεν· ἄλουργόν οὖν χλαῖναν ὁ *Δρα-*
γωγῆς χρυσίῳ συνεφασμένην ἐνεδέδυτο, καὶ στατήρων πλῆθος
χρυσῶν ἐδέδεκτο. ὑποσχέσεις γοῦν ὑπὲρ τοῦ *Μελενίκου* μάλα
λαμπρὰς πρὸς τὸν βασιλέα ἐπεποίητο, ὑπεράγαγαν ἀληθείας.

44. Πάντα γοῦν ταῦτα πρὸς τοῦ βασιλέως λαβὼν ὁ *Δρα-*
10 *γωγῆς*, καὶ ὡς ὄλεαρ ὑποβεβλημένος, ἀπῆει. ἐπεὶ δὲ φθάσει C
ἐς *Μελενίκον*, πάντα προὔπτα τοῖς ἐποίκοις ποιεῖται, καὶ σφᾶς
αὐτοὺς διεγερει προδοῦναι τὸ ἄστυ τῷ βασιλεῖ, ἐν τῷ φανερωῖ
μὲν οὐ ταῦτα λέγων, κρέφα δὲ τοῖς πλείστοις περὶ τούτου κοινο-
λογούμενος. ἐπεὶ δὲ ὁ τὴν ἡγεμονίαν διέπων τοῦ ἄστεως ὁ *Λιτο-*
15 *βότης Νικόλαος* κατάνοσος ἦν καὶ τῇ κλήνῃ ταῖς τῶν ποδῶν ἀλγη-
δόσι προσπεπατιωλευμένος, ἐλευθέρως εἶχον οἱ πάντες διαπράτ-
τεσθαι σφίσι τὰ βουλευτά. ἐπεὶ δὲ καὶ ὁ *Μαγκλαβίτης Νικόλαος*
εἰς ἦν τῶν ἐπιφανεστέρων ἐν τοῖς τοῦ *Μελενίκου* οἰκήτορσιν, ἀνὴρ
δραστήριος καὶ δεινὸς καιρικαῖς περιπετείαις συμμεταβάλλεσθαι,
20 τὰ τοῦ *Δραγωγῆ* φωρύσσας καὶ γνοὺς ὡς δυνηθεῖη ἂν τὰ ὑπέσχη- D

9 Huius capitis loco haec habet D: καὶ εὐρὼν τὸν μὲν τοῦ ἄστεως
ἔφορον *Λιτόβοον* κληνῆρη, τὸν δὲ *Μαγκλαβίτην Νικόλαον*
ὁ μὲν οὖν βασιλεὺς ἐσκηνοῦτο περὶ τὴν *Βαλαβιάδα* τόπον, καὶ οἱ
Μελενικῶται ἀφικόμενοι τὸ ἄστυ τούτῳ παρέσχον. ἐκράτης δὲ ὁ
βασιλεὺς καὶ *Στενιμάχου* καὶ *Τζεκαίνης* καὶ τῶν τῆς *Ροδοπῆς* πο-
λιχνίων καὶ καμποπόλεων, καὶ ὅρον τὸν *Εὐρὸν* πεποίητο. κατέσχε δὲ
καὶ ἐκ τῶν πρὸς *Βορρᾶν* *Στούμπιόν* τε καὶ *Χυττοβόν* καὶ *Βελεβού-*
σδιον *Σκόπιόν* τε καὶ *Βελεσσόν* καὶ τὰ μέχρι *Πριλάπου* καὶ *Πελαγο-*
νίας χωρία, *Νευστάπολιν* τε καὶ *Πρόσακον*, καὶ σπονδὰς τε ἐκ *Βουλ-*
γάρων δεξάμενος, ὡς μέχρι τούτων στή, ἀνέστηεν.

egrediuntur. arcis praefectus Dragotas, homo Bulgarus, et per multum
tempus ad tuendas ac defendendas arces plane ineptus, ubi auduit inferiorem
urbem captam nec non domini sui obitum, ita favente fortuna, non diu susti-
nens, imperatori de arce dedenda significat. et sic arx illico imperatorem
recognovit. Dragotas purpurea chlaena auro contexta amicitur, et staterum
aureorum vim non contemnendam accipit. proin magnificas admodum maxi-
meque veras de Melenico promissiones imperatori fecit.

44. His omnibus ab imperatore Dragotas acceptis, et quasi esca aliis
expositis, discessit, atque Melenicum veniens omnia ad accolae refert, eos-
que ut imperatori se dedant, non haec in aperto edisserens sed clam cum
plurimis sermonem communicans, adhortatur. cum autem, qui oppidum gu-
bernabat, Nicolaus Litoboës aegrotus lecto pedum doloribus teneretur, libere
omnes arbitrati suo res quas ipsi vellent agebant. inter hos Nicolaus Man-
clavites ex nobilioribus unus Melenici incolis, vir audax et pro re nata, uti
tempus daret, varie se effingendi sagax ac perspicax, quae a Dragota molie

μένα τῷ βασιλεῖ διαπράσσασθαι, τοῦ πλήθους τὸ πλεῖστον ἔπαγα-
γών, τοῦ κρέφα λέγειν ἀποστάς ἐς τὸ φανερόν τοῖς πᾶσι ἐπέειπε
τὰ συνοίσοντα, εἰρηκῶς ὥς ἡμῖν μὲν ἐγένετο προσταλαίωφρσαι
τῇ τοῦ παιδὸς τοῦ Καλλιμάνου ἀρχῇ, καὶ ἦν πρὸς ἐλπίδος ὠ-
δρωθῆναι τε τοῦτον καὶ πρὸς αὐτοῦ τὴν ἀμοιβὴν τῆς κακοπα-
θείας ἀντιλαβεῖν εἰς ἡλικίαν ἐλθόντος, ὅτε διακρίναι δύναιτο ἂν
τις ἀπὸ φυύλου ἄνδρα κυλόν. ἐπεὶ δὲ τούτου κακούργου τέχνη
ἡμάρτομεν, πρόκειται δὲ ἡμῖν βρεφύλλιον ἄλλο εἰς τὴν τῶν Βουλ-
γάρων ἀρχήν, παντὸς ἂν ἀνοητινόντος χεῖρους φανείημεν, εἰ
πάλιν πρὸς δυσπραγίας ἄλλας ἐπιδοίημεν αὐτούς, ἀδέσποτοι τὸν
πάντα βίον διατελεῖν αἰρούμενοι, ὅφ' οὐ πολλά τε καὶ μὲν τὰ
δεινὰ φέεται. ἀλλ' ἐπεὶ ὁ βασιλεὺς ἡμῖν ὁ τῶν Ῥωμαίων προσή-
P 42 γισεν, δεῖ αὐτῷ ἑαυτοὺς ἐγχειρίσασθαι, δεσπότη πιστῷ καὶ εἰδῶτι
ἄνδρα ἥδὲ κακὸν ἥδὲ καὶ ἐσθλόν, καὶ δίκαιον ἐν ἡμῖν ἔκπαι-
σχόντι. ὁ τε γὰρ ἡμέτερος χώρος τῇ τῶν Ῥωμαίων προσήκει
ἀρχῇ· πλεονεκτικώτερον γὰρ οἱ Βούλγαροι τοῖς πράγμασι χρησά-
μενοι καὶ τοῦ Μελενίκου γεγένηται ἐγκρατεῖς, ἡμεῖς δὲ πάντες
ἐκ Φιλιππουπόλεως ὁρμώμεθα, καθαροὶ τὸ γένος Ῥωμαῖοι. ἄλ-
λως τε καὶ ὁ τῶν Ῥωμαίων βασιλεὺς ἀληθῶς καὶ ἐν ἡμῖν δικαιοῦ-
ται, καὶ εἰ Βουλγάροις προσήκοιμεν· ὁ γὰρ υἱὸς τούτου καὶ βα-
σιλεὺς Θεόδωρος τῷ βασιλεῖ τῶν Βουλγάρων τῷ Ἀσάν κεκῆδεντο,
B καὶ νῦν ἡ τοῦ βασιλέως τοῦ Ἀσάν θυγάτηρ ἡ σύζυγος τοῦ τοιοῦ-
του βασιλέως δέσποινα παρὰ Ῥωμαίοις καὶ ἔστι καὶ δομοῦται.

14 ἥδὲ κακὸν] ἡμῖν κακὸν?

bantur deprehensis, ac cognito se posse imperatori promissa perficere, si multitudinis potiore partem in sententiam suam traxisset, ab oculis collo-
quii sese retrahens palam omnibus utilia edixit, "pueri Callimani" inquit
"principatu iniqua perpassi sumus, ea tamen spe, nos, si puer in virum eva-
sisset, tantae tolerantiae praemia recepturos, postquam ille aetatem illam,
quae virum probum a malo secernere potest, attigisset. sed cum id adversa
fortuna amiserimus, et infantulus alius ad regendos Bulgaros praeposita,
omni stulto stultiore essemus, si aliis rursus infortuniis nosmetipsos dederim-
us, tanquam qui in omne aevum absque principe, re omnium perniciosissi-
ma, vivere vellemus. sed quando Romanorum imperator ad nos accessit,
nos illi fido domino et virum probum ac malum optime cognoscenti tradere
debemus. ipse ius ab antiquo in nos obtinet, locus siquidem hic noster im-
perii Romani est. Bulgari vero alienis avaritia raptis Melenicum quoque
occuparunt. nos omnes ex Philippopoli orti primordia quoque generis liquida
ducimus ex Romanis. quinimmo et Romanorum imperator, licet Bulgari
essemus, ius tamen in nos habet: filius quippe illius et imperator Theodorus
cum Asano Bulgarorum principe affinitate coniungitur, et nunc regis Asani
filia domina a Romanis nuncupatur et est. his itaque omnibus verba loca-

τούτων οὖν ὑπάντων χάριν τὰ πολλὰ τῶν λεγομένων καταλιπόντας ἐπ' αὐτὸν χρή λέναι καὶ τοὺς ἀγένας ὑποκλῖναι τῷ τῆς δουλείας ζυγῷ· χρηστὸς γάρ ὁ ζυγὸς τῶν φρονίμων βασιλέων καὶ γηραιῶν, καὶ πολλῷ κουφότερος τῶν ἔτι διατελούντων ἐν μείραξι.” ταῦτ' εἰρηκῶς πέπειμα πάντας ἁμογητὶ καὶ πολλῶν ἄτερ πραγμάτων γενέσθαι τοῦ βασιλείου. καὶ δὴ πρόσβεις τινὰς τῶν συνεποίκων στείλαντες, τάχα μὲν κρύφα, μᾶλλον δὲ γινωσκομένους τοῖς πλεόοις, συμβάσεις μετὰ τοῦ βασιλέως πεποίηται. χροσόβουλλος γοῦν C τῷ βασιλεῖ τῶν ῥητιμένων σφίσι περιληπτικὸς γεγενημένος καὶ δε- 10δομένος τοῖς πρόσβεσι τοῖς τοῦ Μελενίκου ἀποσταλῆναι προσετέ- τῇ οἰκήτορσι. καὶ οἱ μετ' οὐ πολὺ ὁμοθυμαδὸν πάντες συνει- λεγμένοι, ὅσοι τε τῶν προυχόντων, ὅσοι τῶν ἐν στρατείᾳ κατειλε- γμένων καὶ ὅσοι κρείττους ἄλλοι τῶν οἰκητόρων, πρὸς τὸν βασι- λέα ἀφίσκοντο, σκηνοῦμενον περὶ τόπον Λαβίσσαν οὕτω πως ὁνο- 15μαζόμενον, ἄνδρες εὐσταεῖς τε καὶ ἔντιμοι καὶ μόνης θέας αἰ- δοῦς καὶ τιμῆς ἄξιοι, ὑπὲρ πεντακοσίους τυγχάνοντες· οὗς αὐτὸς εἰρῆκην ἰδὼν “ποῖα ὀπλομαχία ἡμῖν αὐτοὺς παριστήσατο; ἢ πό- D sai φάλαγγες ἡπνέων τῶν τοσούτων περιεγέροντο; ἀλλ' ἐν τῷ κρείττονι ῥᾶστα καὶ τὰ μικροῦ δεῖν ἀνεπιχέρηται. κἀντεῦθεν 20 δῆλον ὥς ἀληθές ἐστι τὸ τῷ ἀποστόλῳ Παύλῳ εἰρημένον, οὐ τοῦ τρέχοντος οὐδὲ τοῦ διώκοντος, ἀλλὰ τοῦ εὐδοκοῦντος Θεοῦ.” τῷ τοι καὶ τὸν στρατηγὸν οὐ δεῖ πάμπαν ἐπαινεῖν οὔτε μὴν ψέγειν. πολλὰ γάρ τινες διυγνυσάμενοι σπονδαίως τε καὶ συντόνως, δρα- στικώτερον τοῖς παροῦσι χρησάμενοι, μικρὸν ἢ οὐδὲν κατωρθώ-

10 προπεφθάνει?

lenta in pauca conferentes ad eum recurrere debemus, colla illi nostra servi- tute constituta addicere. sapientum namque regum ac senum iugum suave est, multoque levius quam infantium.” his sine ullo labore ac molestia omni- bus suasit ut imperatoris partes sequerentur. quare ex civibus nonnullos clam quidem, ut videre erat, sed plurimis tamen cognitos legant, et in foe- dus cum imperatore coeunt. et bulla aurea, qua res gestae describebantur, per eosdem legatos imperatoris iussu ad Melenici deferunt cives, qui una omnes simul, sive ex primoribus sive militiae ascriptis sive celebrioribus sive etiam habitatoribus, in unum conspirantes ad imperatorem apud Labisdam (locum sic appellant) commorantem viri compti ac nobiles et ex solo aspectu venerandi ac honoribus digni supra quingentos festinant. ut ipse eos vidi ita locutus sum. “quaenam nobis armorum fulgura viros subegit, aut quot equi- tum phalanges tot devicerunt? sed melioris praesidio facillime et quae vix unquam vinci poterant debellantur. hinc verissimum est Pauli apostoli di- ctum, non esse currentis neque persequentis, sed illius cui deus beneplacito suo concesserit.” propterea duces exercituum neque laudandi neque vitupe- andi sunt. multi namque diligenter ac prudenter certantes, dum animosius

σαντο, ἔνιοι δὲ καὶ ἐσφάλοντο πλεῖστα. Ἕτεροι δὲ δεξιᾶς ἤμιοι-
ρηκότες τύχης, ἀμελετήτως ἐπὶ τὰ ἔργα χωροῦντες μεγάλων τρο-
παίων γεγόνυσιν αὐτουργοί, οἷόν τι ξυνέβη τῷ τότε καὶ τῷ βασι-
λεῖ Ἰωάννῃ. πολλῶν γὰρ ἄστεων καὶ χώρων πολλῶν ἐγεγόνει
δεσπότης ἐν ἀκαρεῖ, μή τιнос πολέμου γεγεννημένου, μηδὲ τινος
πιδόντος ἐν μάχῃ, μηδὲ χυθέντος αἵματος, μηδὲ ἕξινους κατορ-
χισμένου σώματος, ἀλλ' ἡμέρως καὶ γαληνῶς ὥσπερ τινὸς κλέ-
ρου πατρύθεν τούτῳ προσήκοντος ἀνιδρωτὶ τῶν τοιοῦτων ἀπάν-
των κατῆρξε. **P 43** Στενίμαχος γὰρ καὶ Τζεπάινα, καὶ ὅσα ἦν τῷ τῆς
Ῥοδόπης ὄρει παρακείμενα πόλιν τε καὶ κωμοπόλεις, ὑπόφορε
τούτῳ γεγέννηται, καὶ ὁρος αὐτῷ τε καὶ τοῖς Βουλγάροις Ἔβρος
ἦν ποταμός. ἐκ δὲ τοῦ πρὸς Βορρᾶν μέρους Στούμπιον τε καὶ
Χοτοβὸς ὀχυρὰ ἄττα φρούρια καὶ χώρος ὁ Βελεβουδίου ἐπὶ τὸν
βασιλεῖα ἦν, Σκοπία τε καὶ Βελεσὸς καὶ μέχρι Πριλάπου καὶ τῶν
Πελαγονίας χωρίων, Νευστάπολις τε καὶ Προσάκος, τὰ πάντα
ὑπῆρξε τῷ βασιλεῖ ὑποχείρια. καὶ σπονδαὶ ἐπὶ τούτοις τῶν Βουλ-
B γάρων τῷ βασιλεῖ ἐγεγονέυσαν, τοῖς τοιοῦτοις καὶ μόνοις ἀρκῆ-
σθαι τούτον καὶ μὴ περαιτέρω κατεπεμβαίνειν. καὶ ταῦτα μὲν
οὕτως ἔσχε τὸν τρόπον, ἐγὼ δὲ αὐτὸς ἐν τοῖς ἐπιστολμαῖοις τῶν
λόγων ὑπουργοῦν, ἐκάστῳ τῶν ἀλίσκομένων ἄστειν τε καὶ χωρῶν
καὶ γραφὴν ἐγχιράττων βασιλικήν· ἔθος γὰρ τοῦτο παλαιὸν τοῖς
βασιλεῦσι Ῥωμαίων, δῆλα τοῖς μακρόθεν διὰ γραμμάτων ποιεῖν
τὰ σφῶν αὐτῶν κατορθώματα καὶ πρὸς ἡδονὴν ἐπεγείρειν, ἥς δὴ
καὶ οὗτοι διὰ τῶν ἔργων μεταλαγχάνουσιν.

2 περί vulgo.

rem peragunt, parum aut nihil profecerunt, plerique etiam operam et etiam
ut plurimum perdiderunt: alii secunda freti fortuna segnitè se in rebus agen-
dis occupantes, ingentia tropaea consecuti sunt, uti tunc imperatori Iohanni
accidit, qui nulla mora multarum urbium multorumque oppiderum absque
ullo proelio, absque ullius caede, sine effusione sanguinis, sine gladii in cor-
pus humanum saevitia, sed placite ac quiete et sine sudore, ac si in heredi-
tatem paternam immitteretur, dominationem adeptus est. Stanimachus enim
et Tzepaena, et quotquot Rhodopes monti oppidula cuiusque adiacent, tribu-
taria habuit, et imperatoris ac Bulgarorum fines Hebrus fluvius terminavit
in Boreali plaga Stampium, Chotobos, castra munitione valida, et Belebudi
locus imperatori cesserant, nec non Scopia et Belesus caeteraque usque Pri-
lapum et Pelagonios agros; item Neustapolis et Prosacus sese subiecerant.
et super his Bulgarorum rex et imperator sic convenerant, ut imperator so-
licet his et solis contentus nihil ulterius attentaret, et haec quidem ita per-
acta sunt. ipse in scribendis epistolis operam navabam, singulis urbibus ac
oppidis captis scribens et imperatorium sigillum imprimens. namque id moris
erat Romanorum imperatoribus per literas longe distantibus egregie a se ge-
sta significare, voluptatemque illis, quam ipsi experirentur, conciliare.

45. Ἐπεὶ γοῦν οὕτω ταῦτα διεπράχθη τῷ βασιλεῖ, πολ-
λῆς μὲν ἡδονῆς αἷτια τούτῳ γεγενημένα, οὐχ ἦντο δὲ καὶ πᾶσι C
Ῥωμαίοις αὖξιναι τινα κατιδοῦσι τοῦ κράτους καὶ πλατυσμὸν τῆς
ἁρχῆς, ἣν μὲν πρὸς βουλήσεως τῷ βασιλεῖ μνήσασθαι νόστου καὶ
5 πρὸς τὴν ξω ἐπαναξέϋξαι (καὶ γὰρ καὶ ὁ καιρὸς τοῦτο ἀπῆτει·
μὴν γὰρ παρερρή Ὀκτώβριος, καὶ περὶ που τὰ μέση τούτου
διήρχετο ὁ Νοέμβριος), ἀλλὰ τις λόγος χρηστὸς καὶ πάνυ ὠφέ-
λιμος ἐνεπύδιζε τὴν δρμήν. ἡ γὰρ Θεσσαλονίκη, καθάπερ προῖ-
στορήσαμεν, τὸν τοῦ Θεοδώρου υἱὸν τὸν Δημήτριον ἐγνώριζε τε
10 δεσπότην καὶ κατωνόμαζε· δεσπότης γὰρ ἦν καὶ πρὸς τοῦ βασι-
λέως τετιμημένος. ἐπεὶ δ', ὡς προπεφθύκαμεν περὶ τούτου ἐρεῖν,
Ἀτάσθαλον ἦν τὸ μειράκιον καὶ παιδιαῖς ἐνσχολάζειν προσήκον D
καὶ μειρακίων ἀδύρμασι, μήτι γε ἀνδρῶν προΐστασθαι συνετῶν
καὶ πολιτείαις κατάρχειν καὶ νομίμως ἐπιστατεῖν, ἐπιβουλὴν κατ'
15 αὐτοῦ τινὲς ἐξυμνέουσιν, ὧν οἱ ὀνομαστοὶ τε καὶ γνώριμοι Σπαρ-
τηνὸς ἦσαν καὶ Καμπανὸς ὁ Ἰατρόπουλός τε καὶ ὁ Κοντζουλάτος,
οἱ δὲ τῶν ἐπισήμων ὁ τε Μιχαὴλ ὁ Λάσκαρις καὶ ὁ Τζυρίθων,

1 Ἐπεὶ — p. 88, 20 χωρεῖ] haec ita contrahit D: ἔκτο δὲ τῷ βασιλεῖ
ἀγγελία ὡς ἐπιβουλὴν τινεὶ τῶν Θεσσαλῶν κατὰ τοῦ δεσπότην Δη-
μητρίου ἰστώσιν, ὧν οἱ ὀνομαστοὶ Σπαρτηνὸς ἦσαν καὶ Καμπανὸς
Ἰατρόπουλός τε καὶ ὁ Κοντζουλάτος, οἱ δὲ τῶν ἐπισήμων Μιχαὴλ ὁ
Λάσκαρις καὶ ὁ Τζυρίθων. ἕνα γοῦν τούτων τὸν Καμπανὸν εἰς τὸν
βασιλέα ἐπέμφαν, καὶ ὁ βασιλεὺς τὰ κατὰ σκοπὸν τούτοις ἐπεγρά-
ξει δι' ἐγγράφου χρυσοβουλίου, καὶ ἀπάρας Μελενίκου περὶ Θεσ-
σαλονίκης ἐφέρετο, πρέσβεις πρὸς Δημήτριον πέμψας, ὡς ἂν κατὰ
τάς αὐτοῦ ὑποθήκας ἀφίκοιτο εἰς αὐτόν. ὁ δὲ (οὐδὲ γὰρ εἶχε
νοεῖν) οἴκοι κατέμεινεν ἐκ τῶν συμβούλων πεισθείς. ἐνέβη δὲ τι
ἄλλο ὡς ἡδυσμά τι παραστήσω. τὸν Καμπανὸν (εἰς δ' οὗτος τῶν
συνιστόρων τοῦ δόλου) ἀπήγγειλάν τινεὶ κατὰ Δημήτριον φρονεῖν,
καὶ ὃς παρέστη τῷ Δημητρίῳ καὶ ἀπηλύγχετο καὶ ἦν πρὸς τῇ τοι-
αύτῃ ἐξετάσει. ὁ γοῦν Σπαρτηνὸς συμμύστης ὦν τούτῳ τάχος
ἐνίστα φέρεται, καὶ "εἰ" φησι "περὶ τοῦδε τοῦ ἀλιτηρίου κατηγο-
ροῦσι τινεὶ, δέσποτα; ὃς εἰ ἀλφῇ τοιοῦτος, πολλῶν θανάτων κρι-

45. Cum itaque haec ab imperatore sic essent peracta, quibus magnam
ille laetitiam nec minorem Romani omnes conceperant, tanquam qui inde
magnum in imperio progressum et amplitudinem virium auspicarentur, de
redu et in Orientem abitione cogitari coeptum est: tempus enim id prae-
stolabatur, cum October effluxisset et medius iam November excurreret,
verum rumor nescio quis probus et apprime utilis impetum cohibebat. The-
salonica enim, ut supra narravimus, Theodori filium Demetrium despotam
agnoscebat cognominabatque, cum eo honore ab imperatore insigniretur.
sed cum, ut ante diximus, puer sceleribus illaquearetur, rebusque ludicris
puerorumque nugamentis, non virorum prudentium colloquiis nec iustae rei
publicae administrationi ac regimini incumberet, insidiis a nonnullis appeti-
tur, quorum praecipui et notiores fuere Spartenus, Campanus, Iatropulus,
Cutzulatus, insigniores Michael Lascaris et Tzyritho magni chartularii di-

δὲν καὶ μέγαν χαρτουλάριον ὁ βασιλεὺς Ἰωάννης τετέλεσται. ἄλλοι δὲ οἱ τοῦ σκέμματος κοινωνοὶ οὐπω δῆλοι ὡς αὐτοὶ σφίσι τοῦ πράγματος σὺν τῷ πλήθει γιγνώσκειν, ἀλλ' ἔμειναν ἀκατάγνωστοι τοῖς πλείοσιν. ἔνα γοῦν τούτων τῶν ἐρημνέων τὸν Καμπανὸν οἱ πάντες συσκευασάμενοι εἰς τὸν αὐτοκράτορα Ἰωάννην ἐκπέμποσιν ὡς πραγματείας μὲν προφάσεως χάριν, τῇ δὲ ἀληθείᾳ κοινοῦ χρυσοβούλλου ἐπεμφοῖν, τῶν ἀνέκαθεν προσαρμοσάντων Θεσσαλονίκῃ ἐθίμων τε καὶ δικαίων περιεκτικοῦ καὶ τῆς σφῶν ἐλευθερίας

P 44 παρεκτιχοῦ. ὁ μὲν οὖν βασιλεὺς πάντα τε τούτοις κατὰ σκοπὸν ἐπεπράχει, καὶ δωρεῶν ὑποσχέσεις τοῖς ὑπηρετήσουσι τῇ πράξει καὶ ἐγγράφους τίθησι. ταῦτα δὲ εἰς τὸ ἀσφαλὲς οἰκονομίας ὁ βασιλεὺς ἀπάρας τῶν Μιλενίκου χωρίων περὶ τὴν Θεσσαλονίκην ἐφέρετο, πρότερον ἐξαποστείλας πρέσβεις εἰς τὸν Δημήτριον, ὡς ἂν κατὰ τὰς αὐτοῦ ἐποθήκας ἀφίκοιτο εἰς αὐτὸν καὶ ἀφοσιώσῃ τὸ ὄφλημα· οὕτω γὰρ συνέθετο καὶ κατώμοσεν. ὁ δὲ (οὐδὲ γὰρ 15 εἶχε νοεῖν οἰκοθῆν) τοῖς ἐπιβούλοις συμβούλοις χρώμενος οἴκατι B καταμένειν ἐπείθετο· σκευωρίαν γὰρ ἔφασκον εἶναι κατ' αὐτοῦ

θεῖν ἂν ἄξιος." καὶ ὁ Δημήτριος (ἐθάρρει γὰρ μάλα τούτῳ ὡς πιστῷ) "προδότην τοῦτόν φασιν εἶναι, Σπαρτηνέ." ὁ δὲ καὶ τὸν Καμπανὸν λαβόμενος τούτου τῆς γένου. "ἐγὼ" φησὶν "αὐτὸν ἐν τοῖς οἴκοι ἀπαγαγὼν, δέσποτα, ἐτασμοῖς ἐκπέσας πάντα τούτον καταναγκάσω ἐκφορὰ ποιῆσαι." ταῦτ' εἶπε, καὶ ὡς εἶχε τάχους εἰς τὴν οἰκίαν ἀπήει. τὸν μὲν οὖν Καμπανὸν τὸ ἀπὸ τοῦδε κλίην εἶχεν, ἀσκὸν δὲ διαφυσήσας ὁ Σπαρτηνὸς καὶ δεσμεύσας καὶ ἐπαιωρήσας ἐνυπνεν ὡς Καμπανόν, ἀποκαλύψαι δὴθεν τὰ κρητὰ. ἀσκὸς δὲ ἦν, οὗ Καμπανὸς ὁ τυπτόμενος, εἶτα ἀφίκοιτο ὡς εἶχε ποδῶν ὁ Σπαρτηνὸς πρὸς Δημήτριον, καὶ οἱ φησὶν "ὄρα σε πιστώσω τὸ πρᾶγμα, μὰ τὸν σὸν καὶ ἡμῶν ἀπάντων Δημήτριον, τὸν κηδεμόνα Θεσσαλονίκης καὶ πολιοῦχον. τοιοῦτός ἐστιν ὁ Καμπανὸς ὁποῖος ὁ Σπαρτηνός, καὶ οὕτως διακρίνεται περὶ σὲ καθὰ καὶ ὁ Σπαρτηνός, δὲν ἀνθρώπων ἀπάντων πλέον σε φιλοῦντα ἐπέγνωσας." ὁ δὲ βασιλεὺς ἐπὶ Θεσσαλονίκῃς χωρεῖ. 2 σπαρτηνός vulgo 8 περιεκτικὸν et παρεκτικὸν vulgo,

gnitate ab imperatore condecoratus; reliquos conspirationis socios nondum novimus: ita una cum multitudine colere, ut inauditi ignotique pluribus remanserint. unum ex his Campanum insidiarum instructissimum ad imperatorem Ioannem ablegant, quasi ille negotiationis causa proficisceretur, re vera tamen ut bullam auream impetraret, qua antiqua Thessalonicensium iura ac privilegia comprobarentur et libertas civibus asserreretur. imperator in vota eorum concedens pro sententia omnia exequitur: munerum etiam inter consilii adiutores distribuendorum promissionibus rem sollicitat, et scriptis se obligat. his ita tuto dispositis Melenico egrediens Thessalonicam contendebat, prius ad Demetrium viris delegatis, ut ille, si pacta servare vellet, ad se proficisceretur et debitum exsolveret. sic enim ille convenerat, iurantes se iurando obstrinxerat. ille (neque enim ex se aliquid sapere poterat) insidiatoribus pro consiliariis usus domi mansit: vocationem etenim imperatoris

τὴν τοῦ βασιλέως μετάκλησιν, κοῦφος δὲ ὢν ὁδὸς τὰς φρένας τοῖς αὐτῶν λόγοις συνεφέρετο, ὅποι καὶ νέυοιεν. ξυνέβη δὲ καὶ τούτοις ὅπερ ὡς ἡδυσμιά τι παραθήσω τοῖς λόγοις. τὸν Καμπανὸν (ἔνα καὶ τούτον τῶν συνιστόρων τοῦ δόλου προείπομεν εἶναι) δὲ οὐχ ὑπὲρ Δημητρίου φρονοῦντα ἀπήγγειλάν τινες, ἐπεὶ καὶ ἐκ βασιλέως ἐπανεξέυξεν. καὶ ὃς παρῆστη τῷ Δημητρίῳ, καὶ κατηγορεῖτο πρὸς τῶν ἀληθῆ κατ' αὐτοῦ φασκόντων, ὡς ῥηδιουργεῖ κρύφα καὶ ἀποπειρᾶται τοῦ λαοῦ καὶ γραφαὶ πρὸς αὐτοῦ τῷ βασιλεῖ πέμπονται καὶ λόγοι μυστηριώδεις διαμηνύονται. καὶ ἦν ^C 10 πρὸς τῇ τοιαύτῃ ἐξετάσει ὁ Καμπανός. ὁ γοῦν Σπαρτηνὸς συμμύστης ὢν τῶν πραττομένων περὶ τῶν τοιούτων μεμαθηκώς τάχος ἐκίσει φέρεται, καὶ ὡς εἶχεν ὕσθματος καὶ σκουδῆς, "τί" φησί "περὶ τούδε τοῦ ἀλιτηρίου κατηγοροῦσί τινες, δέσποτα, ὃς εἰ ἀλῶν τοιοῦτος, πολλῶν θανάτων κριθεῖη ἂν ἄξιος;" καὶ ὁ 15 Δημήτριος (ἐθάρρει γὰρ μάλα τούτῳ ὡς πιστῷ, καὶ πάνν τοῦτον δεσποσύστατον κατὰ τὸν κωμικόν, εἰ καὶ μὴ κλεπτίστατον, ἡγήτο) "προδότην τοῦτον, Σπαρτηνέ, φασὶν εἶναι οἱ τοῦτον διώκοντες." ὁ δὲ παῖει τὸν Καμπανὸν κατὰ τῆς σιαγόνης τῷ καρπῷ, ^D σφόδρα χρησάμενος τῇ βολῇ, καὶ λαβόμενος τούτου τῆς γένους 20 "ἐγώ" φησί "αὐτὸν ἐν τοῖς οἴκοι ἀπαγαγόν, δέσποτα, ἐtusμοῖς ἐκπνέσας τὸ πρῶτον, πάντῃ τοῦτον καταναγκάσω ἔκφορα ποιῆσαι τὰ κρέβδην τούτοις ῥηδιουργούμενα." ταῦτ' εἶπε, καὶ ὡς εἶχε τάχους ἐς τὴν οἰκίαν ἀπήει. τὸν μὲν οὖν Καμπανὸν τὸ ἀπὸ τούδε

16 ἐπνοσύστατον?

in eum fraudulenta esse consilia affirmabant. qui cum ineptus esset nec animi compos, eorum sermonibus, quocumque illum traxissent, agebatur. accidit etiam quod condimenti loco orationi meae interponam. Campanum, unum ex conspirantibus, ut supra diximus, non a Demetrio sed ab adversario stare, cum ex imperatore rediisset, non nemo renuntiavit. iudicio penes Demetrium sistitur, et accusatur ab iis qui vera referebant, eum clam in principem machinari seducereque populum; literas ad imperatorem scriptitare, quibus arcana imperii revelaret. et simili quaestioni Campanus supponebatur. Spartenus machinationis consors, ubi id rescivisset, quam citissime eo advolat, et utut potuit, anhelans "cuius causa" inquit, "despota, scelestus iste in ius rapitur, qui si similibus criminum convinctur, ne ille et iure merito multis mortibus condemnabitur." et Demetrius illi tanquam fidei spectatae viro confidens, cum eum sibi amicissimum, etai non furacissimum, ut Comici verbis utar, existimaret, "qui hunc accusant, proditorem esse, Spartane, fatentur." ipse pugno, eoque vehementissimo, Campani maxillam contudit, arreptaque illius barba "ego" inquit, "despota, domum conductum tormentis primum adhibitis, quaecumque ipse sive conscii occulte pertentarent, cogam confiteri." dixit, et qua potuit celeritate domum abiit. Campanus itaque ex illo in lecto pulcherrimo ac magnifico stragulo inter plu-

κλήνῃ εἶχε καὶ στιβὰς ὑψηλὴ πρὸς ἀνάπαισιν καὶ τὰ ἐς τροφὴν
 μᾶλλον ἐφενρημένα, οἷς καὶ μᾶλλον χαίρουσιν ἄνθρωποι οἱ τοι-
 αῦτα μεμελετηκότες διαπράττεσθαι πράγματα. ὥς δὲ καὶ τινες
 ἔφασαν, ἀσκὸν διαφορήσας ὁ Σπαρτηνὸς καὶ πληρώσας τοῦ πνεύ-
 ματος, εἶτα καὶ δεσμεύσας ὥς ἐντὸς ἕπαν ἐνυπειλήφθαι πνεῦμα
 μή τις οὔσης τούτῳ τῆς ἐκροῆς, ἀπαιωρήσας ἔτυπτε ῥάβδους
 τάχα τὸν Καμπανὸν ἐτάζων ἀποκαλύψαι τὰ κρύφια. ἀσπὺς δὲ
 ἦν, οὐ Καμπανός, ὁ τυπτόμενος. ἐπεὶ δὲ ἡ ἀρχοῦσα ὥρα παρήμι,
 P 45 καὶ ἄξιον ἑτασμὸν δεδυνημένη ποιήσασθαι καὶ ἔκπυστον θίπει
 καὶ τὸ ἐν μυχοῖς βαθυτάτοις ἐγκείμενον ἄρρητον, ὥς εἶχε ποδῶν 10
 ὁ Σπαρτηνὸς ἀφίκετο πρὸς τὸν Δημήτριον, καὶ οἱ φησι “δέσποτι,
 ὄρκω σε πιστώσω τὸ πρᾶγμα. μὴ τὸν σὸν καὶ ἡμῶν ἀπάντων
 Δημήτριον, τὸν κηδεμόνα τῆς Θεσσαλονίκης καὶ πολιούχον”
 (οὗτος δὲ ὁ ὄρκος παρὰ Θεσσαλονικεῦσι πλέον τῶν ἄλλων ὄρκων
 ἰσχύει), “τοιούτος ἐστὶν ὁ Καμπανός ὅποιός ἐστιν ὁ Σπαρτηνός, 15
 καὶ οὕτως διάκειται περὶ σέ καθάπερ δὴ καὶ ὁ Σπαρτηνός, ὃν
 ἀνθρώπων ἀπάντων πλέον σε φιλοῦντα ἐπεγνωκας.” οὕτως ὁ
 B Σπαρτηνὸς τὴν μέλλουσαν φωραθῆναι ῥαδιουργίαν οἰκονομικῶς
 διεσκέδασεν. ὁ μὲν οὖν βασιλεὺς Ἰωάννης ἀπάρας τὰ στρατι-
 ματα ἐπὶ τὴν Θεσσαλονίκην ἐξ ὀρθοῦ χωρεῖ, καὶ περὶ ταύτην 20
 ἐστρατοπεδεύσατο. πολιορκῆσαι μὲν γὰρ οὐκ ἦν αὐτῷ (οὐ γὰρ
 ἀρχοῦσας εἶχε τὰς ἐπὶ τούτῳ δυνάμεις), πρεσβείας δὲ ἐποίει, καὶ
 ἐζήτηι ἐξελθεῖν πρὸς αὐτὸν τὸν Δημήτριον, καθὼς ἦν ὠμοσμένον

20 ἐξ ὀρθου vulgo, ἐξ ὀρθου interpres. quod reposui, infra est
 p. 95 b 21 οὐ — δυνάμεις om D.

mas quiescebat; et quaecunque ad augendum luxum et sese oblectandum
 viri hisce rebus perditū ingenii acumine comparare nitantur, large effusaeque
 illi subministrabantur. sermo et ille nonnullorum fuit Spartenum utrum in-
 flasse implevisseque flatu, dein illigasse, ne flatu in eo interclusus aliquis ex
 parte efflueret. eum appensum flagellis, ac si Campanum quateret, ut quae
 sciret indicaret, caedebat. verum non Campano sed utri ictus illi incutie-
 bantur. tandem cum hora, quae pro habenda quaestione, et ad ea reve-
 landa quae etiam in occultissimis abdita latebant, plus satis esse poterat,
 effluxisset, Spartenus velocius ad Demetrium pervolat, et inquit “rem tibi
 sacramento corrobore per tunc et nostrum omnium Demetrium Thessaloni-
 ces curatorem ac moderatorem,” quo sane sacramento apud Thessalonica-
 ses nil solemnius, nil sanctius excogitari potuit, “non alius a Sparteno Cam-
 pannus est, qui aequae ac Spartenus, quo nullum inter mortales reliquos tui
 studiosiorem cognoscis, in te animo affectus est.” sic Spartenus scelus alias
 detegendum provide exhaustit et quaestioni finem fecit. igitur imperator
 Ioannes una cum milite primo diluculo Thessalonicam appellit, ibique castra
 ponit: nam obsidione eam cingere, cum ad obsidendum necessaria minime
 suppetere, non poterat. caduceatoribus porro Demetrium, ut ipse iuratus

αὐτῷ, ἔτι δὲ ποιῆσαι καὶ ἀγορὰν ἔξω τῆς πόλεως Θεσσαλονίκης, ὡς ἂν ἔχοιεν ὠνεῖσθαι τὰ χρειώδη τὰ στρυτεύματα. ὁ δὲ τοῖς ἐπιβούλοις συμβούλοις χρώμενος οὐδέν τι τῶν τοιούτων ποιῆσαι παρεχωρεῖτο. πάνυ δὲ ὀλίγων ἡμερῶν παραδραμουσῶν ὀλίγου C
5 τινὸς στρατεύματος πλησίον ἵσταμένου τῆς μικρᾶς πέλης τῆς παρὰ τῇ θαλάσῃ [καὶ ἐπονομαζομένης] διὰ τὸ μὴ ἀπροόπτως ἐξελθεῖν τινὰς τῶν τῆς πόλεως καὶ τινὰς λυμαίνεσθαι τῶν ἐκ τοῦ στρατοῦ, ἐξαπίνης ἐκ ταύτης ἐγέρῃ βοή ὡς ἦνοικται ἡ πύλη παρὰ τινος τῶν ἐντός, καὶ τῇ βοῇ συνέπιετο ἡ παραφυλάττουσα 10 δύναμις, καὶ σύμπαν δὲ τὸ στράτευμα ὀπισθὲν μετὰ τοῦ κρατοῦντος ἐφοίτα. καὶ ἐν ἀκυρεῖ πάντας εἶχεν ἡ Θεσσαλονίκη τοὺς τοῦ βασιλέως ἐντός. ὁ δὲ βασιλεὺς ἔστη παρὰ τὴν πρὸς ἀνατολὰς βλέπουσαν πύλην τῆς πόλεως, καὶ ἡ τοῦ Δημητρίου ἀδελφὴ Εἰρήνη, ἡ τοῦ Βουλγάρων Ἀσὺν γαμετή, γονυπετοῦσα καὶ ποτινω- D
15 μένη μὴ παθεῖν τὸν ἀδελφὸν αὐτῆς τῶν ὀφθαλμῶν στέρησιν. ὁ δὲ Δημήτριος ἔφθη εἰς τὴν ἀκρόπολιν ἀναβὰς. ἐγγύας δὲ ἐνωμύτους πρὸς τοῦ βασιλέως λαβοῦσα ὡς οὐκ ἀπολέσει οὗτος τοὺς ὀφθαλμούς, ἀπῆι τε παρὰ τὸν ἀδελφὸν καὶ πρὸς τὸν βασιλεῦς αὐτοῦ ἐξήγαγεν· ἦν δὲ φέρων οὗτος τὴν ἡλικίαν τοῦ μείρακος, 20 προσεχώρως εἰς αὐτὴν παραγγελίας καὶ μήπω χνούων τὸ γένειον, ὠραίως δὲ τὸ εἶδος καὶ τὴν φυὴν. τετίμηκε δὲ ταύτην ὁ βασιλεὺς· ὡς γὰρ ἀπέβη αὐτῇ τοῦ ἵππου, τηνικαῦτα καὶ ὁ βασιλεὺς τοῦ οἴκειου ὀρχήματος ἀποβὰς πεζὸς ἔστηκε σὺν αὐτῇ. ἡ μὲν σὺν πύλιν

6 καὶ ἐπονομαζομένης om D 11 ἡ om D 12 περὶ D
14 ἡ vulgo om 17 αἰς — ὀφθαλμούς om D 18 τε παρὰ]
πρὸς D 22 ante αἰς D: οἷα ἐκείνης σχηματιζόμενος τὴν τα-
πείνωσιν. τοῦ οἴκειου — αὐτῇ om D.

imperatorī fuerat, ad se accersit, emporiumque poscebat extra Thessalonica-
cam, in quo milites, quae sibi usui essent, pretio coemerent. ille a con-
sultorum insidiis sibi non praecavens, dictis eorum obsecundans, nihil ex his
quae imperator indixerat executus est. paucissimos post dies parva milium
manus apud pusillam urbis portam et mare spectantem adaidens, custodiens-
que ne quis ex urbe ex improvise irrepens militem laederet, oborto inde cla-
more portam ab iis qui intus erant apertam fuisse, clamorem insequitur, et
universus exercitus post eam armatus cum imperatore confestim Thessaloni-
cam ingressus omnia occupant. imperator in porta urbis, quae in Orientem
vergit, stetit. aderat et Demetrii soror Irene, Bulgarorum Asani uxor,
supplex, genibus nixa et lacrimabunda exorans ne frater oculis obcaecaretur.
Demetrius in arcem prius sese receperat. soror, spondente ac iureiurando
promittente imperatore oculos eum non amissurum, fratrem adolescentis ae-
tatem maturam admodum prae se ferentem, sed adhuc imberbem, forma et
specie egregium, ad imperatorem detulit. eam honore ornavit imperator:
ut enim illa equo descendit, imperator etiam a proprio vehiculo exiliens, pe-

Θεσσαλονίκη οὕτως ὑπὸ τὸν βασιλέα γέγονεν Ἰωάννην, μᾶλλον δὲ ὑπὸ Ῥωμαίους· οἱ γὰρ αὐτὴν κρατοῦντες ἐναντιόφρονες Ῥωμαίους ἐτίλουν.

46. Ὀλίγας δὲ πάνν ἡμέρας ἐν τῇ Θεσσαλονίκῃ προσαρ-
 P 45 τερήσας ὁ βασιλεὺς (κατήπειγε γὰρ αὐτὸν ὁ τοῦ χειμῶνος καιρὸς· 5
 Δεκέβριος γὰρ ἐτύγγανε μὴν), ἄφεις ἐν αὐτῇ τὸν μέγαν δομῆστι-
 κον τὸν Κομνηνὸν Ἀνδρόνικον τὸν Παλαιολόγον, οὗ πολλάκις
 ἐμνήσθημεν, τὰ πρῶτα φέροντα τῶν ἐν στρατηγίαις τεταγμένων,
 ἄνδρα συνετάτατον καὶ πραύτατον καὶ εὖ εἰδότα καὶ μάχῃ ὀλί-
 σαι καὶ διευθύναι λαὸν καὶ ἐν πολεμικοῖς καὶ εἰρηνικοῖς τοῖς και- 10
 ροῖς, νικητὴς ἐπανέζευξεν εἰς τὴν ἔω, θαυμαζόμενος ὑπὸ πάν-
 των καὶ κλειζόμενος τῆς ταχυνῆς οὕτω καὶ μεγίστης νίκης, οὗχ
 ὑπὸ τῶν οἰκείων μόνον ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τῶν ἀλλοτρίων· ὑπὲρ φουσι-
 κὴν γὰρ τάξιν ἔδοξε τὸ κατόρθωμα καὶ τῶν τροπαίων τὸ ἀλλ-
 B ἐπάλληλον, καὶ θεοῦ μᾶλλον προνοία ἢ στρατηγικαῖς μεθόδους 15
 ταυτὶ διαπράξασθαι. καταλέλοιπε δὲ καὶ εἰς τε τοῦ Μελένικου
 καὶ τὴν τῶν Σερρῶν καὶ τῶν περὶ αὐτὰς φυλακὴν τὸν τοῦ εἰρη-
 μένου μεγάλου δομῆστικου πρῶτον υἱὸν τὸν Κομνηνὸν Μιχαήλ,
 ὃν μετὰ χρόνους τινὲς ἢ τῶν Ῥωμαίων βασιλεία πεπλοῦσθηεν εἰς
 εὐτυχίαν ταύτης καὶ εὐδοξίαν, ἄλλον τε ἀλλαχοῦ ἐπαφῆκεν εἰς 20
 ἀσφάλειαν τῶν χωρῶν τε καὶ πόλεων, ἐπάνω δὲ πάντων τὸν μέ-

1 μᾶλλον — ἐτίλουν om D 4 Ὀλίγας — 10 τοῖς καιροῖς]
 ὁ δὲ βασιλεὺς ἄφεις τὸν μέγαν δομῆστικον τὸν Παλαιολόγον D
 11 θαυμαζόμενος — 20 εὐδοξίαν] ἄφεις καὶ εἰς Μελένικον καὶ
 Σέρρας καὶ τὰ περὶ αὐτὰ τὸν τοῦ μεγάλου δομῆστικου υἱὸν Μιχαήλ
 τὸν Παλαιολόγον. 16 τοῦ] τῇ τοῦ? 21 ἐπάνω — διῆγε
 om D.

des cum ea stetit. Thessalonica hac ratione sub imperatoris Ioannis ditione facta est, imo potius sub tutela Romanorum acquievit: illius etenim domini Romanis contraria sentiebant.

46. Nec multum Thessalonicae commoratus imperator (hiberna namque tempestate Decembre mense exhorrescente pellebatur), in ea magnum domesticum Comnenum Andronicum Palaeologum, cuius saepius meminimus, inter viros militia celebres primas ferentem, prudentissimum et quam maximo mansuetum, aciei instruendae et digerendi militem optime gnarum, et belli pacisque artibus clarum, relinquens, victor triumphans in Orientem reversus est, ab omnibus laudibus encomiisque ob celerem ac maximam victoriam, non a suis modo sed externis etiam, condecoratus. supra enim naturae ceptum facinus et tropaeorum crebritas divina potius providentia quam militibus artibus patrata fuisse visa sunt. praeterea Meleonicum Serrae ac loca adiacentia in fidem ac clientelam Michaelis Comneni, dicti magni domestici primi filii, quem post annos non multos Romanorum imperium non sine et fortunarum et gloriae incremento sui administratorem agnovit, contulit. nec non arcibus tuendis ac defendendis urbibus alium atque alium imposuit, qui-

γαν δομέστικον, ὡς ἂν ὑπείκοντο πάντες αὐτῷ καὶ τοῖς ὑπ' αὐ-
 τοῦ λεγομένοις τε καὶ πραττομένοις. ὁ μὲν οὖν βασιλεὺς εἰς τὰ
 τῆς ἑω μέρη διαπεράσας διῆγε, καὶ τὸν Ἀημήτριον, ὃν τῆς Θεσ-
 σαλονικίων ἀρχῆς καθεῖλεν, ἐν τῷ φρουρίῳ καθείρξας τῶν Λεν- C
 5 τικῶν ἐτήρει. ὁ δὲ μέγας δομέστικος ὀλίγον ἐπιβιόους χρόνον καὶ
 καλῶς διαπρέψας ἐν τῇ τούτου ἀρχῇ, νοσήσας καὶ τὴν τρίχα
 ἀποκαρεῖς τὸ βιοῦν ἐξεμέτρησεν. ἀπεστάλη δὲ αὐτ' αὐτοῦ Θεό-
 δωρος ὁ Φιλῆς αὐτ' αὐτοῦ διέπειν τὰ τῆς ἀρχῆς. ἐπεὶ δὲ ὑπὸ
 τὸν βασιλέα ἐγγόνει Θεσσαλονίκη καὶ Βέρροια, τὰ ἐκείθεν αὐ-
 10 τῶν καὶ πρὸς δυσμὰς ἀπὸ τοῦ Πλαταμῶνος ἀρχόμενα ὑπὸ τὸν
 δεσπότην Μιχαὴλ ἐτέλουν, ἔτι τε τὰ περὶ Πελαγονίαν καὶ Ἀχρίδα
 καὶ Πρίλαπον. τοὺς δὲ Βοδηνοὺς καὶ Σταρίδουλα Στρόβον τε καὶ
 τὰ περὶ ταῦτα ὁ τοῦ Ἀημητρίου πατὴρ τοῦ Μιχαὴλ δὲ θεῖος ὁ
 Ἄγγελος κατεῖχε Θεόδωρος.

15 47. Ὁ μὲν οὖν βασιλεὺς ἐν τοῖς τοῦ Νυμφαίου παραχει- D
 μύσας ἥρος φανέντος, ὥσπερ εἰώθει, ἐξῆι ἐκείθεν, ἐκχειρίων
 δὲ ἐξ ὑπάντων ἔχων τοῖς πλησιάζουσιν ἄσπεσι τῆς Κωνσταντινῶν
 καὶ παρὰ Λατίνων κεκρατημένοις, τῇ Τζουρουλῷ γημὶ καὶ τῇ
 Βιζῇ, ἐπιθέσθαι τετέληκεν· ἐώρα καὶ γὰρ πάνν τὰ τῶν Λατί-
 20 νων ἡσθενημένα. διαπεραιωθεὶς γοῦν τὸν Ἑλλήσποντον ἐν τῇ

3 καὶ τὸν] τὸν δὲ D 5 ἐφρουρεῖ D τοῦ δὲ μεγάλου
 δομέστικου νοσήσαντος καὶ ἀποκαρέντος ἐστάλη D 8 αὐτ' —
 ἀρχῆς om D καὶ ἐπεὶ D 9 τὰ] καὶ τὰ D 10 τὸν
 Μιχαὴλ τὸν δεσπότην D 11 τὴν Πελαγονίαν καὶ Ἀχρειδῶν D
 12 Στρωβός D 13 τοῦ Μιχ. — Θεόδωρος om D. pro τοῦ autem
 vulgo τὸν. 15 μὲν om D 16 ὥσπερ — κεκρατημένοις om D
 18 γημὶ om D 19 ἐώρα — p. 92, 1 ἀφίκετο] καὶ πρῶτον ἀφί-
 κετο ἐν τῇ Τζουρουλῷ D.

bus magnum domesticum, ut illius imperia aequae ac subditi capesserent,
 praecepta sarta tecta haberent, rebus gerendis obsecundarent, praefecit.
 ergo imperator regressus in Oriente degebat. Demetrium a Thessalonicen-
 sium dominatu exturbatum et in arce Lentiana oclusum in custodiam misit.
 magnus interim domesticus non diu vita protracta, sed qui non sine nominis
 et gloriae fama in administratione se gesserat, in morbum incidens capillis
 detonsis vitam finit; in cuius locum suffectus est Theodorus Philes, qui
 loco illius imperium regeret. subacta Thessalonica ac Berroea, quae inde
 extendebantur loca ad occasum ab usque Platamone, et quaecunque ad Pe-
 lagoniam Achridam et Prilapum attinebant, sub Michaelē despota erant,
 Bodeni Staridola Strobos et circa ea loca sub Demetrii fratre. Michaelē
 patruus Angelus Theodorus penes se habebat.

47. Imperator cum Nymphaei hibernasset, ineunte vere, suo more fa-
 ciens, inde egressus, cum undique pactae indutiae cessationem belli fecis-
 sent, proxima Cpoli oppida et a Latinis possessa, Tzurulum scilicet et Bi-
 zyam, bello aggredi instituit: nam collapsas Latinorum vires animadverterat.
 quare tranato Hellesponto apud Tzurulum primo sedem locat. erat eo in

Τζουρουλιῷ τὸ πρῶτον ἀφίκετο. ἦν δὲ ἐντὸς τοῦ ἄστεως ἡ τοῦ
 βασιλέως γυναικαδέλφη Εὐδοκία, ἣν ὁ Ἀσέλ Δεκαὲ εἰς γυνῆα
 ἡγάγετο τῆς ἀδελφῆς αὐτῆς βασιλίδος Εἰρήνης καὶ τοῦ γαμβροῦ
 καὶ βασιλέως Θιλήματι. ὁ μὲν οὖν Ἀσέλ Δεκαὲ οὐκ ἐκατέργησεν
 P 47 ἐν τῷ ἄστει· τὴν γὰρ τοῦ βασιλέως ἐπεγνακῶς ἔφοδον ἐκείνος
 μὲν ἐξῆει, τὴν δὲ σύζυγον αὐτοῦ Εὐδοκίαν εἶασεν ἐν τῷ ἄστει,
 φυλακὴν ἱκανὴν συνεπιστήσας αὐτῇ· ἔδοξε γὰρ αὐτῇ ὥς διὰ τὴν
 αὐτοῦ γυναικαδέλφην οὐκ ἂν βουληθεῖη ὁ βασιλεὺς πορθέσθαι τὸ
 ἄστυ. ἐκείνος δὲ τὰ πολλὰ πυρορῶν τῶν τοιούτων παρεκάθει
 τῷ ἄστει, καὶ ἐλεπόλεις ἔστησε καὶ μηχανήματα καταβλητικὰ τῶν
 ἐπάλξεων, καὶ διὰ μετρίων πάντων τῶν ἡμερῶν χειρῶσατο, καὶ
 τὴν μὲν αὐτοῦ γυναικαδέλφην εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν ἐξαί-
 στειλεν, ἕνα ἵππον αὐτῇ δοὺς ἵν' ἐποχῇται, πάντας δὲ τοὺς εἰς
 φυλακὴν τοῦ ἄστεως ὄντας πεζοὺς ἀπέλυσεν. ἀλλὰ καὶ τὸ τῆς
 B Βιζύης ἄστυ στρατιὰν ἐκπέμψας διὰ βραχέος κεχείρωκεν, καὶ 15
 συνήγαγε καὶ τοῦτο τῇ τούτου ἐπικρατείᾳ.

48. Κατὰ τοὺς καιροὺς τούτους ἐάλω καὶ τὸ ἄστυ τῆς
 νήσου Ῥόδου ὑπὸ Γεννοῦτῶν νυκτὸς ἐν κλοπῇ. ὁ γὰρ κρατῶν
 αὐτοῦ Ἰωάννης ὁ Γαβαλᾶς, ὁ τοῦ Καίσαρος Λέοντος τοῦ Γαβαλᾶ
 ἀδελφός, ὁ καὶ μετὰ θάνατον τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ τῆς νήσου δι- 20
 σπύζων, ἀποδεδημήκει μετὰ τοῦ βασιλέως κατὰ τῶν ἐν Κωνσταν-

1 ἦν δὲ ἐκείνη ἡ τοῦ Ἀσελδεκαὲ γυνή, ἀδελφὴ τῆς βασιλίδος Εἰρή-
 νης, Εὐδοκία. ὁ — D 6 ἐν — ἄστυ om D 9 ἡμεῖς
 δὲ] ὁ δὲ βασιλεὺς, D omittit τὰ — τοιούτων. 11 πάντων
 om D 12 τὴν
 post εἰς om D 13 ἐχειρῶσατο τοῦτο καὶ τὴν αὐτοῦ D
 15 καὶ — ἐπικρατεία om D 17 Caput 48 tale praebet D:
 Τότε καὶ τὸ ἄστυ Ἰσχυρὸν Ῥόδου ἐάλω ὑπὸ Γεννοῦτῶν κλοπῇ.
 ὁ γὰρ κρατῶν αὐτὸ Ἰωάννης ὁ Γαβαλᾶς ὁ τοῦ Καίσαρος ἀδελ-
 φός ἀποδεδημήκει μετὰ τοῦ βασιλέως περὶ Νικομήδειαν διαγού-

oppido Eudocia soror uxoris imperatoris, quam sibi Aseldecaē, ita imper-
 trice Irene et genero et imperatore annuente, in matrimonium coniunxerat.
 Aseldecaē quippe imperatoris invasione comperta non diu in oppido morata,
 praesidiis loco firmato, profugerat, consortem suam Eudociam ibidem re-
 linquens, ratus imperatorem propter propinquam cognationem oppidum ses-
 titurum. verum ille huiusmodi rationibus posthabitis oppidum
 cinxit, tormenta admovit et machinas, quibus propugnacula disiceret, et
 post dies non multos occupavit. uxoris suae sororem unico cum equo, quo
 vehi posset, Cpolim transmisit; reliquos, qui in arcis custodia erant, pe-
 ditibus dimisit. imo et Bizya oppidum incitato milite non multo post cepit de-
 minatuique suo subegit.

48. Circa haec tempora Rhodi insulae castrum a Iannensis nocturno
 dole occupatur. praefectus enim Ioannes Gabalas, Caesaris Leonis Gaba-
 lae frater, post obitum fratris insulam cum imperio obtinens, una cum im-

τινουπόλει ὠρμημένων Λατίνων, περὶ τὰ μέρη Νικομηδείας διά-
 γοντος. εὐθὺς οὖν βασιλικῇ προσταγῇ στέλλεται ὁ ἐπὶ τοῦ κε-
 ράσματος Ἰωάννης ὁ Καντακουζηνός (οὗτος γὰρ ἔτυχε τῷ τότε τὴν
 δουρικὴν τῶν Θρακησίων ἀνεξωσμένος ἀρχήν), καὶ εἰσῆλθεν ἐν- C
 5 τὸς τῆς νήσου μετὰ μετρίων τινῶν δυναμένων ὄπλα κινεῖν, καὶ
 φθάνει κατασχεῖν τὰ ἐν αὐτῇ φρούρια, τὰ τε ἐπονομαζόμενα
 Φιλέρημον καὶ Ληϊτὸν τὸ ἕτερον. ἐμάχετο οὖν ὡς ἔχε δυνάμεις
 τοῖς Γεννοῦταις. ἐπεὶ δὲ ἀξιόμαχος παρὰ τοῦ κραιτοῦντος ἀπε-
 στάλη τούτῳ στρατός, ἑγγύς που τοῦ ἄστεως πηξάμενος τὰς
 10 σκηνὰς ἐπολιόρχει τοὺς ἐντὸς Γεννοῦτας, οὐ κατέβλαπτε δὲ αὐ-
 τοὺς· τροφῶν γὰρ ἡνέκουν διαρκῶν. τὰς γὰρ τῶν Ῥοδίων οἰ-
 κίας πλήρεις εὐρόντες τῶν ζωαρκῶν οὐδενὸς τῶν ἀναγκαίων ἐσπύ-
 νιζον. συνεκοιτῶντο δὲ καὶ ταῖς τούτων γυναιξίν, εἰ μὴ τινα
 ἔξωρον οὖσαν ἢ τὸ εἶδος οὐκ ἀγαθὴν ἀπήλασαν ἔξω. καὶ τάχος D
 15 μὲν ἂν τὸ τῆς Ῥόδου ἄστου ὑπὸ Ῥωμαίους ἐγένετο τῇ συνεχεῖ πολ-
 ιορκίᾳ τοῦ Καντακουζηνοῦ καὶ ταῖς εὐμηχάνοις τούτου ὀλομα-

τος. εὐθὺς οὖν βασιλικῇ προσταγῇ στέλλεται ὁ ἐπὶ τοῦ κερά-
 σματος Ἰωάννης ὁ Καντακουζηνός τὴν Θρακησίαν ἐξωσμένος
 ἀρχήν, καὶ εἰσῆλθε τὴν νήσον, καὶ κατέχευε φρούριον ταύτης
 ὀνομαζόμενον Φιλέρημον, καὶ ἐμάχετο Γεννοῦταις. ἑγγύς δὲ
 τοῦ ἄστεως πηξάμενος τὰς σκηνὰς ἐπολιόρχει τοὺς Γεννοῦτας.
 καὶ τάχος μὲν ἂν τὸ τῆς Ῥόδου ἄστου ὑπὸ Ῥωμαίων ἐγένετο. εἰ μὴ
 ὁ τῆς Ἀζίας καὶ Πέλοπος πρίγκιψ Βαλδουίνος εἰς Συρίαν ἐπάγων
 συμμαχίαν καὶ ὀπίστας εἶχεν ἱκνόμενος κἀκεῖθεν διῶν συνθήκας
 μετὰ Γεννοῦτῶν ἐποίησε καὶ ἀφῆκεν αὐτοῖς ἄνδρας ἑκατὸν, ὁ τοὺς
 Ῥωμαίους ἐκείσιν ὑποχωρῆσαι εἰς τὸ Φιλέρημον. ἐξήρχοντο οὖν
 οἱ τοῦ πρίγκιπος ἱππεῖς, καὶ τὴν χώραν ἐληίζοντο, καὶ σπάνιν τῶν
 ἀναγκαίων Ῥωμαίοις ἐποίουν. ὁ μὲν οὖν βασιλεὺς Ἰωάννης τὸ
 Νέμφαιον καταλαβάν, καὶ στόλον συσκευασάμενος καὶ τριακοσίους
 ἱππεῖς, καὶ δοὺς αὐτοῖς στρατηγὸν τὸν Κοντοστεφανόν, τὸν πρω-
 τοστρατὸν Θεόδωρον ἐξαπέστειλεν· οἱ τῇ νήσῳ ἐκόντες καὶ τοὺς
 Λατίνους ἔξω καταλαβόντες ἄρδην πάντας σκάνθης ἔργον ἐποίησαν.
 οἱ δὲ Γεννοῦται παρίδμεναν τὸ ἄστυ καὶ αὐτοὶ πρὸς βασιλεῖα
 ἀφίκοντο.

peratore circa Nicomediam degente adversus incursantes e Cpoli Latinos processerat. statim itaque imperatoris mandato Ioannes Cantacuzenus pin-
 cerna, eo tempore ducalem Thraciesiorum principatum administrans, mitti-
 tur, in eamque ingressus cum paucis admodum copiis arma movet, oppida-
 que in ea Philiretum ac Lietum occupat, et utut poterat, cum Ianuensibus
 confligebat. cum vero iustum ad opus exercitum imperator transportasset,
 ille prope castrum tentoriis collocatis Ianuenses, sed nullo damno, obside-
 bat: namque alimentis abundabant, tanquam qui Rhodiorum domibus, bonis
 ad vitam sustinendam exuberantibus, expilatis necessaria sibi omnia ad vitam
 comparaverant. cum eorum quoque uxoribus, nisi effoeta iam aetate aut
 specie indecora quaeipiam fuisset, quas oppido elecerant, consuescebant. et
 continua sane nec interrupta Cantacuzeni obsidione, beneque instructis Roma-
 ninis et opportunis dimicationibus, Rhodiense castrum sub ditione Roma-

χλίας, εἰ μὴ τι ξυνέβη τοιοῦτον. ὥς γὰρ ὁ τῆς Ἀχαΐας καὶ Πελοποννήσου πρίγκηψ Βιλαρδουτὴν εἰς τὴν Συρίαν ἀνήγετο, σιμαχίαν ἐπάγων τοῖς εἰς Συρίαν ἀφικομένοις Φράγκοις, καὶ ταῖς τριήρεσιν αὐτοῦ ὀπλίτας εἶχεν ἱππότας, προσώκειλε δὲ τῇ νήσῳ Ῥόδῳ, καὶ συνθήκην μετὰ τῶν ἐν αὐτῇ Γεννοῦιτῶν ἐποιήσατο,⁶ καὶ καταλλέλοιπε παρ' αὐτοῖς ἄνδρας εὐγενεῖς καὶ ἀγαθοὺς ἱππεῖς πλείους τῶν ἑκατόν. τοῦτο τοὺς Ῥωμαίων ὑποχωρῆσαι τῆς πολιουκίας τοῦ ἄστεως κατηνάγκασε καὶ εἰς τὴν Φιλέρημον ἐγγωρεῖν. οἱ μὲν οὖν καταλειμμένοι παρὰ τοῦ πρίγκηπος ἱππεῖς καταλιμπάνοντες τοὺς πεζοὺς Γεννοῦιτας περὶ τὸ ἄστυ ἐξήρχοντο, καὶ¹⁰

P 48 τὴν πᾶσαν χώραν ἐλήϊζον. τὰ μὲν οὖν χρειώδη αὐτοῖς περιποιούντο, σπάνις δὲ τῶν ἀναγκαίων τοῖς Ῥωμαίοις ἐκ τούτου ξυνέβη γίνεσθαι, ἐφ' ᾧ τυγχάνειν δρόμωνας καὶ ἕτερα ἔλλα τοῖς Γεννοῦιταῖς πειρατικά. ὁ μὲν οὖν βασιλεὺς Ἰωάννης τὸ Νύμφαιον καταλαβὼν, καὶ στόλον σοσκευσάμενος ἀξιόλογον ἐν τῇ¹⁵ Σιμέρῃ, ἱππαγωγούς τε τριήρεις οἰκονομήσας ὥς μέχρι καὶ τῶν τριακοσίων ἵππων ἐπιφέρεισθαι, καὶ εἰς στρατηγὸν αὐτοῖς ἀποτάξας τὸν Κοντοστήφανον Θεόδωρον τὴν τοῦ πρωτοσεβαστοῦ ἀξίαν διέποντα, καὶ ὅπως μέλλει τὰ τῆς μάχης καταρτίσαι τε καὶ συν-

B τάξαι, ποῦ τε καὶ ὅτε, ἐγγράφως αὐτῷ παρυδοὺς ἐξαπέστειλε,²⁰ ἐπευξάμενος τούτῳ τε καὶ τοῖς μετὰ τούτου τὰ λώονα. ὁ μὲν οὖν πρωτοσεβαστὸς Θεόδωρος ταῖς τριήρεσιν ἀναχθεῖς καὶ εἰς τὴν νῆσον ἀφικόμενος Ῥόδον, πάντα τε ὥς ὁ βασιλεὺς προσέταξε διαταξάμενος, τοὺς Λατίνους κατετροπώσατο· ἔξω γὰρ ληϊζομένοις ἐντυχόντες τοῖς Λατίνοις οἱ τοῦ βασιλέως ἄφδην πάντας σπάδης²⁵

norum venisset, nisi quid tale obtigisset. Achaiae et Peloponnesi princeps Vilarduinus in Syriam contendens ad Francos, qui in ea erant, copias auxiliares traiecit, armatosque in triremibus etiam equites deportabat. hic Rhodum appellens, cum Ianuensibus pactione inita, equites fortes atque ingenuos centum et amplius illis concessit, qui Romanos ab obsidione licet invitos dimovere et Philereum repulerunt. hi a principe equites relict, pedites Ianuenses in castro secludentes, exilientes rapinis omnia vastabant, sibi quoque alimenta subministrabant. hinc Romani rerum inopia laborare, eo-que potissimum quod dromonibus aliisque Ianuensium navibus piraticis infestarentur. sed Ioannes imperator Nymphaeum pergens, Smyrnae classe valida adornata et hippagogis triremibus ad trecentos etiam transportandos equos aptissime compactis, ductorem classis Theodorum Contostephanum, protosebasti dignitate insignitum, delectum, apprimereque quam ratione aciem instruere ac componere, quo in loco et quando deberet, etiam scriptio instructum, dimittit, bona illi sociisque ac fausta deprecatus. protosebastus Theodorus triremibus in altum devectus et Rhodum veniens, et ut praeceperat imperator rebus dispositis, Latinos fugat, Romanis siquidem Latini omnia diripientes obviam facti ad internecionem caesi sunt, cum pia-

ἔχον πεπολῆνται, τοῦ ἐπὶ τοῦ κειράσματος Ἰωάννου τοῦ Καντακουζηνοῦ ἐπισκηπυμένον μηδενὸς αὐτῶν φείσασθαι. οἱ μὲν οὖν Φράγχοι οἱ ἱππεῖς βασιλικῇ εὐβουλίᾳ οὕτως ἀπώλοντο, οἱ πεζοὶ δὲ Γεννοῦται ἐναπολειφθέντες τῷ ἄστει τῆς Ῥόδου κατεῖχον αὐτὸ C
5 τοῖς ἔξω μαχόμενοι. ἔπει δὲ οὐ δυνάμεως εἶχον εἰς μακρὸν ἀντέχειν, εἰς ξυμβάσεις ξυνῆλθον, καὶ παρέδωκαν μὲν τὸ ἄστυ τοῖς Ῥωμαίοις, αὐτοὶ δὲ πρὸς τὸν βασιλεῖα ἀφίκοντο καὶ κατὰ τὰς γηγονίας τούτοις συνθήκας τῆς βασιλικῆς εὐμενείας ἀπῆλθον. καὶ οὕτω δὴ καὶ αὐθις ἡ νῆσος Ῥόδος ὑπὸ Ῥωμαίους ἐγένετο.
10 καὶ ταῦτα μὲν ξυμβέβηκεν οὕτως.

49. Ὁ μὲν οὖν βασιλεὺς Ἰωάννης μετὰ τοῦ δεσπότου Μιχαὴλ συνθήκας τε πεποίηκε καὶ εἰς κήδους κοινωνίαν συνῆλθε· τὸν γὰρ τοῦ Μιχαὴλ υἱὸν Νικηφόρον ἐπὶ τῇ θυγατρὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ βασιλέως Θεοδώρου τῇ Μαρίας γαμβρὸν ἡγάγετο. καὶ ἡ D
15 τούτου γαμετὴ Θεοδώρα τὸν Νικηφόρον μεθ' ἑαυτῆς λαβοῦσα εἰς τὴν ἔω διαπεραιούται, καὶ περὶ τὰ μέρη τῶν Πηγῶν τῷ βασιλεῖ διάγοντι ἐντυγχάνει, καὶ ἡ τῶν παιδῶν μνηστεία γένηται. καὶ ἡ Θεοδώρα αὐθις τὸν αὐτῆς υἱὸν λαβοῦσα οἴκαδε ὑπεχώρησε παρὰ

11 D: Ὁ δὲ βασιλεὺς μετὰ τοῦ δεσπότου Μιχαὴλ συνθήκας ἐποίησε καὶ εἰς κήδους κοινωνίαν συνῆλθε, τὸν υἱὸν τούτου τὸν Νικηφόρον γαμβρὸν λαβὼν ἐπὶ τῇ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ θυγατρὶ Μαρίας, καὶ περὶ Πηγῶν τὴν μνηστείαν ποιῆ. ἀλλὰ τὸ τῆς παροιμίας καπὶ τῷ Μιχαὴλ ἐπαληθεύον ἦν· στρεβλὸν ξύλον οὐδέποτε ὀρθόν, καὶ Αἰθίοψ οὐκ οἶδε λευκαίνεσθαι. εἰτα εἰς ἀποστασίαν ἐχώρησεν ὁ Μιχαὴλ, τῷ θεῷ αὐτοῦ Θεοδώρῳ συμβούλῳ χρησάμενος. ὁ γυνὸς ὁ βασιλεὺς διαπεραιούται τὸν Ἑλλησπόντον, καὶ καταλαβὼν Θεσσαλονίκην ἐν τοῖς Βοθηνοῖς ἐστρατοπεδεύσατο. ἀπέδρα δ' ἐκείθεν ὁ Ἄγγελος Θεόδωρος. εἰς δὲ πολιορκίαν Βοθηνῶν καταστὰς τὸ ἄστυ παρεστήσατο. καὶ ἐν λίμνῃ Ὀστροβῶ παραστρατοπεδεύσας πέμπει τὸν Κομνηνὸν Ἀλέξιον Στρατηγόπουλον, Μιχαὴλ τὸν Παλαιολόγον, τὸν Μακρηνὸν Ἰωάννην, τὸν Τύραννον Γουδέλων, ἵνα ληΐζοιντο

cerna Ioannes Cantacuzenus id imperasset ut nemini parcerent. sic Franci equites sapienti imperatoris consilio trucidati sunt. Ianuenses pedites, qui in castro Rhodio remanserant, adversus oppugnatores bellum gerentes illud defendebant: cum deinceps pugnam diutius sustinere nequirent, pacto castrum deditere Romanis, ipsi vero ad imperatorem accedentes, ut pactione firmatum fuerat, imperatoriae mansuetudinis participes effecti sunt. sic rursus Rhodus insula in dicionem Romanorum venit. et haec quidem ita peracta sunt.

49. Porro Ioannes imperator cum despota Michaelae foedus init, et affinitatis cognatione coniungitur. namque Michaelis filio Nicephoro filii sui imperatoris Theodori filiam Mariam matrimonio copulat, uxorque illius Theodora Nicephorum una secum in Orientem asportat, et circa Pegarum loca imperatorem degentem alloquitur. sic filiorum sponsalia constituta sunt. dein Theodora cum filio, non sine debitis humanitatis officiis ab imperatore

τὸν αὐτῆς σύζυγον Μιχαήλ, προσηκόντως φιλοφρονηθέντες παρὰ τοῦ βασιλέως. ἀλλὰ τὸ τῆς παροιμίας καὶ τῷ Μιχαήλ ἐπαληθεύειν ἐφαίνετο· στρεβλὸν ξύλον οὐποτ' ὀρθόν, καὶ ὁ Αἰθίοψ οὐκ οἶδε λευκαίνεσθαι. εἰς ἀποστασίαν γὰρ τοῦ βασιλέως ἐρώμισε, συμβούλιω περὶ τὴν σκῆψιν τῷ θείῳ αὐτοῦ τῷ Ἀγγέλῳ⁵ Θεοδώρῳ χρησάμενος. ὁ γοῦν βασιλεὺς Ἰωάννης ταῦτα γνούς καὶ τὴν αὐτῶν συνωμοσίαν μεμαθηκώς, οὐκ ἄλλους ολόμετος ἐναντίους εἶναι μετὰ τῆς Κωνσταντίνου ἄλωσιν ἀλλ' ἢ τοῦτοτε, ἐπειδὴ καὶ ἐκχειρίαν ἤγεν ἀπὸ τοῦ μέρους τῶν Μουσουλμάνων.

P 49 ἤρέμουν δὲ καὶ τὰ ἐκ τῶν Βουλγάρων, ἀξιομάχως καὶ ὡς εἰπὺν¹⁰ βυσιλικῶς παρασκευασάμενος, καὶ τὰς δυνάμεις ἀπάσας ὡς ἴδι συντάξας, διαπεραιούσται τὸν Ἑλλάσποντον, πολλοὺς μὲν καὶ ἄλλους ἔχων στρατηγούς, τὸν δὲ Ταρχυνειώτην Νικηφόρον τὸν ἐπὶ τῆς τραπέζης αὐτοῦ οἶον τὰ τοῦ μεγάλου δομειστίκου διεκλήρουντα. ἐπανεπαύετο δὲ τοῖς αὐτοῦ ἥθεσι, καὶ εὖνον αὐτὸν¹⁵ ἐλογίζετο κὰν ταῖς στρατηγίαις, ὡς ἡ πεῖρα μεμαρτύρηκε, δεξιώτατον. κατυλαβὼν γοῦν τὴν Θεσσαλονίκην κάκειθεν τὰς δε-

τὰ τοῦ Μιχαήλ. ὁ δὲ βασιλεὺς ἐκεῖ σκηπὼν ἠθύμει ὅτι μὴ ἀξίον τι εἰργάσατο. τὴν δὲ τῶν χρειστῶν σπάνιν ἡμίονοις καὶ κερμαῖς ἐκ Βερροίας ἐθεράπευεν. ἦκε δ' αὐτῷ πρόσφνξ ὁ Γλαβᾶς Ἰωάννης ἐκ Καστορίας, καὶ συνεγὼς ὁ Πιερραλίφας Θεόδωρος ὁ γυναικάδελφος τοῦ Μιχαήλ, ὃς ἐκεῖ προσέλθοι τῷ βασιλεῖ, αἱ δεσφάλεις ἦ τε μικρὰ καὶ μεγάλη τοῦ βασιλέως ἐγένοντο. καὶ ὁ ἀπὸ Ἀβάνου Γουλάμος μετὰ στρατοῦ πρὸς Καστορίαν διάγων, εὗρησεν ἔχων καὶ τὴν αὐτοῦ ἀνεψιάν τῆς βασιλίδος Εἰρήνης πρωτεφάδελφον αὐτῆς θυγατέρα, προσήκει τῷ βασιλεῖ. ὁ δὲ Μιχαήλ ἐν στίπῳ ὁρῶν τὰ περὶ αὐτὸν πρεσβείαν πρὸς τὸν βασιλέα ἐστεύλατο, καὶ ἀπέλυσε πρὸς τὸν βασιλέα ὁ Μιχαήλ Πρίλαπον καὶ Βελεσὼν καὶ τὸ ἐν τῷ Ἀλβάνῳ φρούριον τὰς Κρούας. καὶ προέβησαν παρὰ τοῦ βασιλέως ἑγγραφοὶ ὄρκοι, καὶ δεσπότην τὸν αὐτοῦ εἶδον τιμῆας ὁ βασιλεὺς διὰ τὴν ἐγγόνην. ὁ δὲ βασιλεὺς ἐν Βοδρνοῖς παραγχεμάσας μετὰ μετρίου στρατεύματος ἀπῆλθεν εἰς Ἀχρίδας καὶ εἰς Διάβολιν καὶ Καστορίαν.

9 ὑπὸ vulgo.

utrique exhibitis, ad maritum Michaelem domum revertitur. attamen proverbio vulgatum in Michaele quoque nec inkompte locum habere competens est: lignum curvum nunquam rectum, nec Aethiops albescere scit; quippe ab imperatore, consilio patris sui Angeli Theodori usus, defecit. quod cum intellexisset imperator, et eorum conspirationem rescivisset, sibi quoque post Coplim captum nullos alios praeter hos adversarios infensos existimaret, et pace Musulmanica frueretur, et conatus Bulgarorum quiescerent, pro dignitate rei, et ut ita dicam, apparatu regio, militibus omnibus uti par erat compositis Hellespontum transit, secum plerisque militum ducibus conductis. inter eos accensebantur Nicephorus Tarchaniota mensae praefectus et vices magni domestici gerens, cuius moribus imperator, sibi amore coniunctissimum iudicans, acquiescebat, vir in exercendis militibus numeris, ut experimento postea depresso est, praestantissimus. ille se Thessalonicam con-

ἡμεις ἀπάρας ἐν τοῖς Βοδηνοῖς ἱστροποπεδεύσατο. πέφθκε δὲ
 ὁ Ἀγγελος Θεόδωρος ἐξ αὐτῶν ἀποδρᾶναι καὶ εἰς τὸν ἀνεψιὸν αὐ- B
 τοῦ τὸν δεσπότην Μιχαὴλ ἀπελθεῖν. ὁ μὲν οὖν βασιλεὺς εἰς πο-
 λιορκίαν τῶν Βοδηνῶν κυταστὰς ἐν οὐ πολλῷ χρόνῳ τὸ τῶν Βο-
 5 δηνῶν πυρεστήσαστο ἔστω. καὶ κεῖθεν ἀπάρας ἐν τινὶ τόπῳ τῇ τοῦ
 Ὀστροβοῦ ἐγγίζοντι λίμνῃ ἐπήξαστο τὰς σκηνάς. καὶ ἔξαποστέλλει
 στρατηγούς κατὰ τῶν χώρων τοῦ δεσπότητος Μιχαὴλ τὸν τε Στρα-
 τηγόπουλον Ἀλέξιον, τὸν Παλαιολόγον Μιχαὴλ τὸν τοῦ μεγάλου
 10 δομεστίκου εἰόν, καὶ τὸν Μακρηνὸν Ἰωάννην, τὸν Τύραννον Γου-
 δέλην καὶ ἑτέρους, ἵνα τε ληΐζοντο τὰ περίξ, καὶ πον εἰ τύχοιεν
 καὶ στρατεύματα αὐτοῦ, εἰς μάχην κατ' αὐτοῦ χωρήσαιεν, καὶ
 εἴπερ εἰχέριεν σχοίεν, καὶ ἔστω πορθήσαιεν. καὶ οὕτως μὲν C
 ἐκίνοι ἐποιοῦν, καὶ προῆγον τῆς τοῦ βασιλέως σκηνῆς ἔμπρο-
 σθεν· ὁ δὲ βασιλεὺς προσεκαυτέρει τοῖς τοῦ Ὀστροβοῦ τόποις,
 15 καὶ ἐβουρθύμει ἐφ' ᾧ μὴ πέφθκεν ἄξιόν τι ἐργάσασθαι. ἡγα-
 νάκει δὲ καὶ τὸ στράτευμα· ὁ καιρὸς γὰρ ἦν χειμέριος, ἱσπά-
 νισον δὲ καὶ τῶν χρειωδῶν. ἀλλ' ὁ βασιλεὺς τὸ τοιοῦτον τεθε-
 ράπευκεν· ἀπὸ Βερροίας γὰρ ἡμίονοις καὶ καμήλοις τὰ χρειώδη
 διεκόμεζεν ἐν τῷ στρατοπέδῳ. οὕτως δὲ διωτεθειμένον τοῦ βα-
 20 σιλέως παρ' ἐλπίδους ἐπιφοιτᾷ τῷ βασιλεῖ πρόσφτεξ ἀπὸ Καστορίας
 Γλαβῦς, καὶ συνεχῶς ὁ Πετραλίφας Θεόδωρος ὁ ἐπὶ θυγατρὶ
 γαμβρὸς τοῦ Τορνίκη Δημητρίου τοῦ Κομνηνοῦ, ὃς τὰ κοινὰ διέ- D
 πων ἦν τῷ βασιλεῖ Ἰωάννῃ, παρ' αὐτοῦ πάντῳ φιλούμενος καὶ τι-
 μώμενος· ἀδελφὸν γὰρ αὐτὸν ἐν τοῖς γράμμασιν ἀπεκάλει. ἐξ

talit, inde collatis signis apud Bodenos castra locavit. verum Angelus
 Theodorus Bodenensis prius emergens nepotem suum Michaelē despotam adiit.
 Imperator nihilominus obsidione cingit Bodenos, nec multum post tempus
 castrum in dicionem recipit. hinc abscedens in loco quodam Ostrobi lacui
 proximo tabernacula figit, indeque duces militum Alexium Strategopulum,
 Michaelē Palaeologum magni domestici filium, Ioannem Macrenum, Gu-
 dēlem Tyrannum, aliosque in Michaelis despotae loca subiecta mittit, ut
 fortunas uniuscuiusque diriperent, et sicubi exercitum illius offenderent,
 pugna in eum ineberentur, et si sese offerret occasio, arcem etiam expu-
 gnarent. sic illi exhauriebant omnia ac depopulabantur et ante imperatoris
 tentorium deferebant. imperator in Ostrobi locis remanserat, affligebatur-
 que animo, quod nihil dignum ipse expectatione hominum peregrisset. neque
 minus exercitus aegre ferebat, quippe tempestate hiberna diacruatus magis
 ac magis necessariorum inopia laborabat. imperator incommodo providit:
 mulis etenim camelisque Berroea necessaria convehantur. sic imperatori
 affrecto praeter expectationem Castoria transfuga Glavas occurrit, et non
 multo post Theodorus Petraliphas, qui conduxerat filiam Demetrii Tornicii
 Comneni, cui summa rerum publicarum ab imperatore Ioanne commissa fue-
 rat, cum eum summo opere et diligeret et in honore haberet: eum enim in li-

ἀνθρώπων οὖν πρὸ καιροῦ γέγονεν. οἰκονόμος οὖν τῶν πατρῶν
 οὐκ ἦν ἐν τιμῇ καὶ ὀφφικίου δνόματι γνωρίζομενος, τοῖς τοχοῦσι
 δὲ ἐχρᾶτο εἰς ὑπηρεσίαν ὁ βασιλεὺς καὶ γραμματικοῖς ἀνάνταις,
 τῷ Μεσοποταμίτῃ Ἰωσήφ καὶ τῷ ἐξυπηρετήσαντι αὐτῷ Νικηφόρῳ
 τῷ Ἀλανάτῃ, ἐν δὲ τοῖς ἐλλογιμωτέροις γράμμασι καὶ ἀξίοις σπου-
 δῆς τῷ Μακροτῷ Ἰωάννῃ καὶ ἐμοί. ὁ μὲν οὖν ἐθήεις Πετραλί-
 φας τοῦ Μιχαὴλ γυναικάδελφος ὢν, ἐπεὶ προσέλθοι τῷ βασιλεῖ,
 P 50 πολλῆς εὐθυμίας αὐτὸν τε τὸν βασιλεῖα καὶ τὰ στρατεύματα ἔλα-
 σεν· εὐθὺς γὰρ ἡ Καστορία καὶ ἡ περὶ αὐτὴν ὅλησα χώρα προσ-
 ερρήν τῷ βασιλεῖ, καὶ αἱ Λεαβόλεις δέ, ἡ τε μικρὰ καὶ μεγάλη,¹⁰
 τοῦ βασιλέως ἐγένοντο. καὶ ὁ ἀπὸ τοῦ Ἀλβάνου ὁ Γουλᾶμος,
 ἐπεὶ πρὸς τὰ τῆς Καστορίας συνδιῆγε μετὰ τοῦ ἐξ Ἀλβάνου στρα-
 τοῦ μέρη, σύζυγον ἔχων τῆς βασιλίδος Εἰρήνης αὐτανεψιὰν πρω-
 εξαδέλφης αὐτῆς θυγατέρα, λόγοις μελιχίοις καὶ γράμμασιν
 ὑποσχέσιων τῶν ὑπὸ τοῦ βασιλέως θελχθεὶς προσῆμι τῷ βασιλεῖ.¹⁵
 B φιλοφρόνως γοῦν τοὺς τοιοῦτους πάντας ὁ βασιλεὺς διεξάμνους
 πρεπόντως ἐφιλοτιμήσατο. ταῦτα γινὼς Μιχαὴλ ὁ δεσπότης,
 καὶ ἐν στενῇ κομιδῇ βλέπων τὰ περὶ αὐτὸν τυγχάνοντα πράγματα,
 κατὰ ῥοὴν δὲ χωροῦντα τῷ βασιλεῖ, πρεσβείαν πρὸς τὸν βασιλεῖ
 ἐστείλατο διὰ τε τοῦ μητροπολίτου Ναυπάκτου τοῦ Ξηροῦ καὶ τοῦ²⁰
 ἐπ' ἀδελφῇ γαμβροῦ αὐτοῦ τοῦ Μαλιασηνοῦ καὶ τοῦ Λαμιέτου,
 οἳ καὶ εἰς λόγους συνελθόντες τῷ βασιλεῖ ξυμβάσεις πεποιήνται.
 καὶ ἀπέλυσεν μὲν πρὸς τὸν βασιλεῖα ὁ Μιχαὴλ τὸ ἄστυ τὸν Πρί-
 λαπον καὶ τὸν Βελισσὸν καὶ τὸ ἐν τῷ Ἀλβάνῳ φρούριον τὰς Κόρας,

teris fratrem vocabat. hic multum ante haec tempora vita functus est; id-
 eoque nemo in ea dignitate atque officio, qui publica scilicet administraret,
 agnoscebatur, sed imperator quibuscunque et ut sors tulerat, grammaticis-
 que minime notis, Iosepho Mesopotamita illiusque administro Nicophoro
 Alyate, sed in spectabilioribus literis studioque et diligentia dignis Ioannis
 Macroti et meo ministerio utebatur. Petraliphas ergo, uxoris Michaelis fra-
 ter, obviam imperatori factus multo eum gaudio, ingenti etiam motu
 agmina cumulavit. statim enim Castoria et circumiacentia loca imperatori
 se submisere. Deabolis item magna et parva in potestate illius venera. et
 ex Albano Gulamus, una cum exercitu, quem Albano conduxerat, in Cas-
 toriae partibus degens, Ireusae imperatricis nepti, consobrinae illius filiae,
 matrimonio copulatus, oratione placida et miti, nec non literis ac promissis
 imperatoris illectus, imperatori se dederat. amico humaneque hos omnes
 exceptos imperator, uti par erat, muneribus etiam cumulavit. certior de
 his factus Michael despota, cernens res suas in extrema fortuna laborare, im-
 peratoris prospere cuncta ac secundo vento procedere, legatos ad imperato-
 rem misit Xerum metropolitam Naupacti, Maliasenum sororis suae gene-
 rum, et Lampetem, qui convenientes imperatorem foedus faciant. et Mi-
 chael quidem imperatori castrum Prilapi et Bolesum et in Albano oppidum

καὶ προέβησαν πρὸς τοῦ βασιλέως ἑγγραφοὶ ὄρκοι, καὶ ἀπειστάλησαν πρὸς αὐτὸν καὶ πρέσβεις, ὃ τε Φιλαδελφίᾳ Φωκάς καὶ ὁ C τῆς ἀλλῆς περιμικρήριος Ἰσαάκιος ὁ Λούκας, ὃν καὶ Μούρτζουφλον ἀπεκάλουν, καὶ ὁ Ὑάλλας Μιχαήλ καὶ αὐτὸς ἐγώ. ἀπῆειμεν γοῦν πρὸς τὸν Μιχαήλ, καὶ εὗρομεν τοῦτον ἐν τῇ Λαρίσση, καὶ πεπληρώκαμεν τὰς σπονδὰς, καὶ λαβόντες τὸν νίδν αὐτοῦ Νικηφόρον, ὃν καὶ δεσπότην ὁ βασιλεὺς διὰ τὴν αὐτοῦ ἐγγόνην τετίμηκεν, ἀλλὰ μὴν καὶ τὸν τοῦ Μιχαήλ θεῖον τὸν Ἀγγελον Θεόδωρον δεσμώτην, πρὸς τὸν βασιλέα ἐπανεξέζαμεν ἐν τοῖς 10 Βοδηνοῖς σκηνοῦμενον. καὶ οὕτω μὲν ἐγέγονε ταῦτα, καὶ εἰς τοιοῦτο τέλος κατηντήκει τὰ πράγματα. παραχειμιάσας οὖν ἐν τοῖς Βοδηνοῖς ὁ βασιλεὺς ἤρος ὥρα, ἐπεὶ καὶ τὴν ἀναστάσιμον D ἑωρτάζει ἡμέραν, τὰ στρατόπεδα αὐτοῦ που καταλειοιπῶς καὶ εἰς ἡγεμόνα αὐτῶν τάξας τὸν τε πρωτοβεστιτάριον Ἀλέξιον τὸν 15 Ῥαούλ, γαμβρὸν ὄντα ἐπ' ἀδελφόπαιδι τοῦ βασιλέως, καὶ τὸν Κομνηνὸν Μιχαήλ τὸν Παλαιολόγον, μετὰ μετρίου στρατεύματος εἰς Θέαν τῶν προσφάτως ἐπιγεγενημένων τούτῳ χώρων ἀφίκετο. καὶ ἀπῆλθε μὲν εἰς Ἀχρίδα, ἐπιδεδημήκει δὲ εἰς Δεάβολιν κἀκείθεν εἰς Καστορίαν. καὶ τῇ τῆς δπώρας ὥρᾳ συσκευασάμενος τὰ 20 στρατεύματα τῆς εἰς ἔω φερούσης ἐφύψατο.

50. Παραμείψας οὖν τὴν Θεσσαλονίκην καὶ τὴν Βισαλτίαν, διαβάς εἰς Φιλίππους ἐπήξατο τὴν σκηνὴν λόγου πέρι, ὥς ἐδόκει τούτῳ, οὐχὶ σμικροῦ. ὁ γὰρ ἐκ τοῦ Μελενίκου Μαγκλα-

21 D: Καὶ παραμείψας Θεσσαλονίκην, καὶ Βισαλτίαν εἰς Φιλίππους ἐπήξατο τὴν σκηνήν. ὁ γὰρ Μαγκλαβίτης Νικόλαος κατεῖπε

Croas dedit. foedus etiam per imperatorem iureiurando scriptis consignato firmatum est; et ad eum missi legati Phocas Philadelphienensis, Isaacius Ducas aulae primicerius, quem et Murtzuphlum cognominabant, Michael Hyaleas et ego ipse ad Michaellem accessimus Larissae commorantem, et pacta complevimus. et cum filium illius Nicephorum, quem propter suam neptem imperator despotae munere decoraverat, accepissemus, nec non Michaelis patrum Angelum Theodorum vinculis alligatum, ad imperatorem apud Bodenos degentem remigravimus. et haec ita peracta sunt, talemque finem res habuere. cum Bodenis imperator hiemasset, vero, resurrectionis diebus festis celebratis, exercitibus ibidem relictis, et ductoribus eorum protovestiarior Alexio, Raulo neptis marito et Comneno Michaeli Palaeologo constitutis, cum parvo agmine ad urbes iam recens Romano imperio additas revisendas iter ingreditur, et primum Achridam petit, inde Deabolim proficiscitur, ex qua Castoriam pervenit, et autumnis agminibus compositis viam ad Orientem meditat.

50. Hinc Thessalonicam praetergressus emensusque Bisaltiam apud Philippos non levi ex causa, ut sibi videbatur, castra metatus est. nam e Melemico Nicolaus Manclavites imperatori adhuc apud Bodenos commoranti

βίτης Νικόλαος κατέπει πρὸς τὸν βασιλέα τοῦ Παλαιολόγου Μι-
 51 χαὴλ τοῦ προρρηθέντος υἱοῦ τοῦ μεγάλου δομεστίκου, οὗ ἦν ἐν
 τοῖς Βοδηνοῖς. ἐπεὶ δὲ οὐκ ἦν καιρὸς τοιούτων πραγμάτων ἐρε-
 νης ἀλλ' ἐκστρατείας καὶ μάχης, ἐταμιεύετο τῷ βασιλεὶ τὰ τῆς
 ὑποθέσεως εἰς ὥραν εὐθέτον. τότε γοῦν εἰς ἐξέτασιν τῶν τοιού-
 των ἐγέρθη ὁ βασιλεὺς, καὶ δικαστήριον ἔστησε καὶ κρίτας ἐκά-
 θισε καὶ λαμπρὸν κριτήριον συνεκρότησεν. ἡ δ' ὑπόθεσις ἦν
 τοιαύτη. ἐπεὶ ἐτελεύτησεν ὁ Τορνίκης Δημήτριος, ἔτι δὲ περὶ
 ἐν Θεσσαλονίκῃ ὁ μέγας δομεστικός, ὁ δὲ τούτου υἱὸς Μιχαὴλ ἐς
 Μελένικον καὶ Σέρρας, ὃς καὶ μαθὼν τὸν τοῦ Τορνίκου θάνατον
 Β ἰδυσφόρησε καὶ σκυθρωπὸς τοῖς ἐντυγχάνουσιν ἐπιφαίνετο· ἦ
 γὰρ ὁ Τορνίκης σύζυγον ἔχων τοῦ μεγάλου δομεστίκου πρωτεύ-
 δέλην. οἷα γοῦν φιλεῖ ἐπὶ τοῖς τοιούτοις γίνεσθαι, ἡρωτικῶς
 τις τῶν ἐκ Μελένικου τοῦνομα . . . θάτερόν τινα καλούμενον . . .

Μιχαὴλ τοῦ Παλαιολόγου, ὃν καὶ ἤθελεν ἐξετάσαι ὁ βασιλεὺς
 ἐκασθέντων οὖν τῶν ἐρηγμένων ὁ μὲν ἤλεγχε τὸν εἰκόντα, ὁ δὲ
 ἀμολόγει εἰπεῖν, ἀλλ' οὐκ εἰδήσει τοῦ Παλαιολόγου Μιχαὴλ καὶ
 ὀπισθόντες καὶ ξυμβάλλοντες ἤττηται ὁ κατηγορούμενος, καὶ συλ-
 ληφθεὶς ζωὸς αὐτὸς ἠρονεῖτο κατεκρίθη θανεῖν, καὶ αὐτὸς μὲθ'
 ὄρκων τὸν Κομνηνὸν Μιχαὴλ ἔλιγε μὴ εἰδέναι. ἡ οὖν ἐξέτασις
 πρὸς τὸν Κομνηνὸν Μιχαὴλ, καὶ ἡ διὰ μύθρου ἀπόδειξις. ὁ δὲ
 εἰ μὲν κατηγορεῖ μου τις, πρὸς ἐκείνον ἂν ἐμαρτέαμην, τὸ δὲ ἐν-
 δρον κρατῆσαι τερατοφυγῶν τινός, οἷος ἦν Φειδίας καὶ Πραξιτέλης.
 ὁ δὲ Φιλαδέλφου Φωκᾶς συνεβούλευσε τούτῳ τὸ τοιοῦτον. ὁ δὲ
 "οὐκ οἶδ' ὅπως τὸ τοιοῦτον κέλῃται ἄγιον" ἔφη, "ἀλλ' ἐγὼ ἀμαρ-
 τολὸς εἰμι ἄνθρωπος, καὶ τερατοφυγεῖν τοιαῦτα οὐ δύναμαι. εἰ
 δέ μοι συμβουλευῇ μητροπολίτης ὢν καὶ θεοῦ ἄνθρωπος τοῦτ' ἐν-
 πράξασθαι, ἐνδύσαι μὲν αὐτὸς τὴν ἱεράν σου στολὴν, εἶτα ταῖς αἰς
 χερσὶν ἐκπύρωσόν μοι τὸν σίδηρον, καὶ ταῦτα εἰς ἐκείνης τῇ χειρὶ μου
 τοῦτον. καὶ εἰ οὕτω γένηται, τεθάρρηκα τῷ δεσπότῃ μου Ἰωάννῃ
 ὡς τὴν μὲν ἀμαρτίαν μου παροράσεται, θανατοφυγήσει δὲ τὴν
 ἀλήθειαν." καὶ ὁ μητροπολίτης "οὐκ ἔστι τοῦτο τῆς ἡμετέρας καὶ
 Ῥωμαϊκῆς καταστάσεως, οὐδὲ τῆς ἐκκλησιαστικῆς παραδόσεως,
 βαρβαρικῇ δὲ παραδόσει παρήκται." καὶ δὲ "εἰ μὲν ἐκ βαρβάρων
 γεγεννημαι, βαρβαρικῶς ἐκτισαίμην τὴν δίκην μου." καὶ ὁ μητρο-
 πολίτης πρὸς τὸν βασιλέα ἐλθὼν ταῦτ' εἶπε. καὶ ὁ βασιλεὺς "αὐ-
 τὸ ἔλεεινὸν οἷας δοξῆς ἐξέπεισε."

Michael Palaeologum, dicti magni domestici filium, accusavit: sed cum
 talium perscrutatio, dum educendi exercitus pugnaeque conferendae tempus
 instaret, minime opportuna videretur, in opportunius tempus rem visam est
 imperatori differre. tunc itaque de iis quaestionem habendam censuit. quare
 senatum continuo convocat, iudices decernit, et iudicium celebre constituit.
 causa haec erat. cum Demetrius Tornicius vitam finisset, essetque The-
 salonicae magnus domesticus, filius vero illius Michael Melenici et Serris,
 Michael comperta Tornicii morte, aegre rem tulit, tristisque ac vultu tur-
 bationem prae se ferens alloquentibus videbatur. Tornicius enim magni do-
 mestici consobrinum matrimonio sibi iunxerat. ut in his fieri amat, e Mele-
 nico quispiam, alium quidem nomine interrogavit "quanam de causa

δου χάριν σκυθρωπάξει ὁ Κομνηνὸς Μιχαήλ. ὁ δὲ (καὶ γὰρ ἡπίστατο τὴν αἰτίαν) “ὁ Τορνίκης” ἔφη “Δημήτριος τέθνηκεν. ἦν δὲ προσγενὴς αὐτοῦ καὶ οἰκονόμος τῶν κοινῶν. καὶ τοῦτον γοῦν χάριν κακείνου λελύπηται.” ὁ δὲ “οὐ μοι δοκεῖ” φησὶν· “οὐδὲ γὰρ διὰ Τορνίκην οὕτως ἂν ἡδημιόνει καὶ ἥσυχаллен. ἀλλ’ ὥς ἔοικεν, ἐπὶ τῷ κρείττονι ἐκείνου τοῦτο συμβέβηκε. καὶ εἰ C τοῦτο, φεῦ ἡμῖν· ἐν γὰρ ταραχαῖς καὶ ὀχλήσεσιν αὐθις γενήσονται τὰ ἡμέτερα, κατεστορεσμένα νῦν καλῶς καὶ εἰς ἀτυραξίαν ἐληλυθότα.” ἡ δ’ οὕτως “ἀλλ’ ὦ φίλος, καὶ εἰ τοιοῦτον ξυνέβη, 10 καὶ οὕτω δὴ οὐ κακῶς τὰ καθ’ ἡμῶς ἔξουσιν. καὶ γὰρ ὁ μέγας δομέστικος ἐν Θεσσαλονίκῃ διώγει ἡγεμονέων αὐτῆς, καὶ οὐτοσὶ δὲ ὁ Κομνηνὸς Μιχαήλ ὁ τοῦτου υἱὸς τὴν τῶν ἡμετέρων χώρων διεξάγει κηδεμονίαν. ὑπὸ τοιούτων γοῦν μεγίστων ἀνδρῶν δια- 15 κριβερνῶμενοι οὐκ ἂν ποτε κοσμικὸν κλυδώνιον ἴδοιμεν, ἄλλως τε καὶ ἡ τοῦ Βουλγάρου Κυλλιμάνου ἀδελφὴ Θάμαρ, ἧς ἔτι τελοῦσα, εἰς γάμον κοινωνίαν ξυνέλθῃ τῷ Κομνηνῷ Μιχαήλ, καὶ D γενήσονται σπονδαὶ μέσον τε ἡμῶν καὶ Βουλγάρων.” ταῦτα δὴ λελάληνται παρ’ αὐτῶν μηδὲν εἰδότες τοῦ Κομνηνοῦ Μιχαήλ. θάτερος οὖν τοῖν δυοῖν ἐπιλθὼν πρὸς τὸν εἰρημένον Μαγκλυβίτην 20 ἀνήγγειλεν αὐτῷ τὰ τοιαῦτα, ὁ δὲ ἀνήνεγκε τῷ βασιλεῖ. κατα- σχεθέντες οὖν καὶ ἄμφω ἠρώτηνται περὶ τῶν λελεγμένων. ὁ μὲν οὖν κατηγόρει, θάτερος δὲ ὑπεραπελογεῖτο. ἔφησεν οὖν ὡς ἀληθῶς μὲν οὐτοσὶ εἰρήκει, παρ’ ἐμοῦ γὰρ ἀκήκοεν· ἀλλ’ οὐκ εἰδὴ-

4 οὐ μὴ vulgo.

Michael Comnenus sese animi tristis angeret." ille (namque causam optime calebat) "Tornicius" ait "Demetrius fato functus est, qui eum propinqua cognatione contingebat et res publicas administrabat, propterea morte illius tristis est." alius "non hoc mihi ita se habere videtur: neque enim propter Tornicium ita doleret affligereturque. sed ut apparet. id in melius illi contigit. quodsi hoc fuerit, vae nobis: rursus enim res nostrae perturbatae in magna confusione motuque erunt, quae nunc sedatae ac optime tranquillatae cernuntur." tunc alius respondit "sed o carum caput, licet tamen id acciderit, non ideo res nostrae male se habebunt. namque magnus domesticus Thessalonicae degens illam moderatur. at hic ipse Comnenus Michael, illius filius, nostris urbibus operam praestat. ab his itaque viris, iisque maximis, dum gubernamur, nunquam aliqua tempestate iactari poterimus. praeterea Callimani Bulgari soror Thamar, nulli nupta, matrimonio Michaeli Comneno iungetur. et sic inter nos ac Bulgaros pax conciliabitur." haec ab illis inasico Michaelo Comneno dicta sunt. at unus ex his Manclavita colloquia inter se inita refert: ille imperatori denuntiat, comprehensus uterque de iis quae dixerant interrogantur. et unus quidem accusabat, alius respondebat "accusatorem vera ennuciare: a me enim audiit. verum ea in-

σε μοι εἶρηται τοῦ Κομνηνοῦ, ἀλλ' ἐξ ἑαυτοῦ τοὺς λόγους τοῦ-
τους προήνεγκα. ἤναγκάζετο γοῦν περὶ τούτου· ὁ δὲ ἤρπειτο
καθάπαξ μὴ εἰδέναι τι περὶ τούτου τὸ σύνολον τὸν Κομνηνὸν
Μιχαήλ. ἐντεῦθεν ἠδινέριστο τούτοις στρατιωτικὴ τις ἀπόδειξις,
ἐπεὶ μὴ ὑπῆρχον οἱ μαρτυροῦντες, ἢ διὰ μάχης διάπειρα. ὥπλι-5
σθησαν οὖν καὶ ἄμφω, εἰσῆλθον εἰς τὸ στάδιον, ξυνέβαλον ἄλ-

- P 52 λήλοις, καὶ νενίκηται ὁ κατηγορούμενος ἀπερρίφη τε τοῦ ἵππου,
καὶ τὴν νικῶσαν ὁ κατήγορος ἔσχηκεν. συλληφθεὶς οὖν ἱκνῶς
(οὐδὲ γὰρ καιρίαν τέτρωται) καὶ αὐθις ἠρώτηται, ὥς ἂν καθο-
μολογήσει τὴν ἀλήθειαν. ὁ δὲ τοῦ προτέρου λόγου ἀντίκειτο,¹⁰
καὶ μὴδ' ὅλως εἰδέναι τι τὸν Κομνηνὸν διημαρτύρετο Μιχαήλ.
ἐπεὶ δὲ διὰ πλείονος βασάνου ἔδοξεν ἐπιγινῶναι τὸν βασιλέα τὸ
ἀληθές, οἷος ἐκείνος τὰς ἐξετάσεις ἀκριβεστέρως ποιοῦντος, τὸν
διὰ θανάτου ἐπήγαγε τῷ ἀνδρὶ ἔλεγχον. ἐδέδεκτο γοῦν αἱ χῆ-
ρες ὀπισθεν τοῦ καταδικασθέντος ξίφους ἔργον γενέσθαι, οἱ δ' ¹⁵
ὀφθαλμοὶ λινῷ ὑφάσματι ἐκαλύφθησαν· οὕτω γὰρ εἶωθε τοὺς
B κατακρίτους διασκευάζεσθαι καὶ τὴν πληγὴν λαμβάνειν τῆς ἀναι-
ρέσεως. ὥς γοῦν καὶ ταῦτα οὕτως γένοιτο, καὶ ὁ δεσμώτης
κλίνει τὸν ἀσκήνα προστέτακται ἵνα δέξηται τῆς κάρας τὴν ἐπο-
μὴν, καὶ πάλιν περὶ τῶν ζητούμενων ἠρώτηται ὁ δὲ μεθ' ὅρκων²⁰
φρικτῶν ἐβεβαιώσατο μὴδὲν τι ὅλως συνειδέναι ἐπὶ τούτοις τὸν
Κομνηνὸν Μιχαήλ, ἐκείνος μὲν τὴν πρὸς θάνατον εἰσὶν ὀδύσει,
τὴν δὲ πρὸς εἰρκτὴν ἐβάδισε, καὶ εἶχον αὐτὸν κλοιοὶ καὶ καθέψ-

22 φήθη?

scio Comneno effatus sum, cum ex memetipso verba illa protulerim. cogebatur ille ut hoc indicaret. verum ille negabat aliquid omnino de eo Michaellem scire Comnenum. hinc militaris probatio, cum testimonia aliorum desiderarentur, praeparatur, per pugnae scilicet experimentum. ambo itaque armantur, in stadium intrant, confligunt invicem, et accusatus vincitur, qui equo deiectus victoriam accusatori concessit. idem vivus comprehensus (neque enim letali vulnere vocem amiserat) iterum interrogatur, ut rem fateretur. ille primum sermonem obstinate continuabat, et nihil horum Michaellem Comnenum tenere contestabatur. cum vero atrocioribus tormentis veritatem extorquendam esse statuisset imperator, quemadmodum ille acerrationa vitae examina poscebat, quaestionem homini, quae per mortem infertur, instituit. manus retro condemnati alligatae fuerunt, ut ense periret, oculi linteo involucre operiuntur. sic enim condemnati solent construi et ictum necis excipere. his ita peractis, et victus, ut cervicem ad caput amputandum reclinaret iussus, denuo de iis quae in quaestione erant exposcitur. ille iurando etiam sacro sancto confirmavit nihil ullatenus horum consacrum esse Michaellem Comnenum. qui postmodum, licet non cecidisset, in carcerem tamen abductus est, compedibus ac vinculis constrictus.

ζεις. ἡ ἐξέτασις δὲ πᾶσα πρὸς τὸν Κομνηνὸν κατήντηκε Μιχαήλ,
 καὶ δὴ ἔφρασκον αὐτῷ οἱ τάχα κρίνειν τοῦτον λαχόντες ὡς ἐπεὶ
 περὶ σοῦ ἀπειρημένοι τινὲς λελάληνται λόγοι, δεῖ σε διὰ τινος
 θαυματοποιίας τούτους ἀποσκευάσασθαι. τὸ δὲ ἦν ἡ διὰ μύθρου C
 ἀπόδειξις. ὁ δὲ (καὶ γὰρ εἶχεν βοηθοῦσαν αὐτῷ τὴν ἀλήθειαν)
 “εἰ μὲν τις ἦν” ἔλεγεν “ὁ κατ’ ἐμοῦ τι κατηγορῶν, πρὸς ἐκεῖνον
 ἂν ἐμαχεσάμην καὶ ἀπέδειξα ψεύδεσθαι· κατηγοροῦ δὲ μὴ παρόν-
 τος ὑπὲρ τίνος κρίνομαι; εἰ δὲ θαυματουργῆσαί με θέλετε, ἄλλ’
 ἐγὼ οὐκ εἰμὶ τοιοῦτος ὥστε καὶ τερατοποιίας ἐργάζεσθαι. σιδήρος
 10 δὲ πεφυρακτωμένος, εἰ ἐν χειρὶ ἀνθρώπου ζωοῦ οὗτος ἐμπέσοι,
 οὐκ οἶδα πῶς ἂν οὐ καύσειεν αὐτήν, εἰ μὴ πού τις ἔξοιται τῷ
 Φιδίᾳ ἐκ λίθου ἢ τῷ Πραξιτέλει, ἢ καὶ ἀπὸ χαλκοῦ εἰργασται.”
 ταῦτ’ ἔλεγε καὶ μάλλιν ἢ τὴν Θέμιν δικαίως. ἐπεὶ δὲ καὶ ὁ τῆς D
 Φιλαδελφείων μητροπολίτης Φωκᾶς συμπαρῆν τοῖς γενομένοις,
 15 φιλούμενος πρὸς τοῦ βασιλέως καὶ πάνν φιλοφρονούμενος, — πέ-
 πουθε δὲ τοῦτο οὐκ ἔξ ἀρετῆς ἄλλ’ ἔξ ἀναιδείας. καὶ γὰρ ποτε
 τοῦ βασιλέως πνυθόμενον περὶ τινος τῶν κοινῶν πραγμάτων ἐπαρ-
 ρησιάσατο καὶ “ὦ βασιλεῦ” ἔφη, “τίνος χάριν ἀρτίως ἡμᾶς ἐρω-
 τῆς, αὐτὸς αἰεὶ ἔξ ἑαυτοῦ τὰ δοκοῦντά σοι διαπραττόμενος;”
 20 ταῦτ’ εἶπε, καὶ τότε μὲν ὁ βασιλεὺς ἐσχετλίασεν, καὶ γε εἰρήκει
 πρὸς τοὺς συμπαρισταμένους “τί οὕτω θρασύτερον ὁ μητροπολί-
 της εἴρηκεν, ὑμεῖς δὲ ἠένεσχεσθε;” μετὰ βραχὺ δὲ φιλοφρόνως
 τοῦτον ἐδεξιώσατο καὶ ἐτίμα καὶ σύμβουλον εἶχεν ἐν ταῖς κοσμι-
 καῖς ὑποθέσεσιν. ὑποδρηστῆρι γοῦν καὶ τότε ἐχρήσατο τούτῳ ὁ

universa tandem quaestio in Michaelem Comnenum conversa est, et indices
 ad id destinati illi dicebant “quando de te sermones quidem haud comprobati
 referuntur, a te illos mirando aliquo facinore refellendos esse necessum est,
 id autem erit per ferrum candens purgatio.” tum ille veritate ipsa fretus
 “si quis esset” dicebat “qui me accusaret, cum eo utique contenderem,
 ostenderemque eum mentiri. at vero cum accusator nullus sit, de quo iudi-
 cor? porro si me mira vultis conficere, ego sane is non sum qui miracula
 facere possim. ferrum candens in manus vivi hominis cadens nescio quam
 illud ratione manus non comburat, nisi ille a Phidia vel Praxitele e saxo ex-
 cisus vel ex aere confusus sit.” haec ille, et admodum hercle iusto dicebat.
 verum enimvero cum et Philadelphensis metropolita Phocas rebus interesset,
 unice imperatori dilectus multisque humanitatis officiis acceptus, quod non
 virtute ac merito, sed impudentia assecutus fuerat. namque cum aliquando
 de rebus publicis nescio quid percunctaretur, libere sententiam suam osten-
 dit, et “o imperator” inquit, “quamobrem in praesenti nos consulis, cum
 ipse semper per te, quod tibi visum fuerit, peragas?” dixerat haec, et
 moleste sane tulerat imperator, quandoquidem eos qui adstant sic eum al-
 locutum ferunt “an potuit a metropolita afferri quid audacius? et vos tole-
 rastis.” post brevem horam in eum suavissimo effusus beneficia contulit, et
 honores consiliumque ab eo in negotiis secularibus capiebat. quare tum

- P 53 βασιλεύς. καὶ γε καταμόνας τὸν Κομνηνὸν παραλαβὼν Μιχαήλ, καμῶς τῶν λόγων ἀκροωμένου, ταῦτ' εἶπεν, ὡς εὐγενὴς μὲν ὦν σὺ καὶ ἐξ εὐγενῶν γεγένησαι. δεῖ οὖν σε τὸ δέον ὑπὲρ τῆς σῆς ἐπολήψεώς τε καὶ πίστεως καὶ παντός σοι τοῦ γένους καὶ νοῆσαι καὶ διαπράξασθαι. ἐπεὶ δὲ οὐκ ἔλεγχος παρὰ μαρτύρων ἐν σοί, δεῖ σε τῷ μύθῳ τὴν ἀλήθειαν παραστήσασθαι. καὶ ὅς μάλιστα γενναίως καὶ ἀνδρικῶς, καὶ ὡς ἂν τινα οἱ γραφεῖς ἐν μάχῃ ἔτρεπον διαγράφαιεν, "οὐκ οἶδ' ὅπως τὸ τοιοῦτον κέκληται ἄγιον, ὃ δέσποτα," ἔφη. "ἀλλ' ἐγὼ μὲν ἁμαρτωλὸς εἰμι ἄνθρωπος, καὶ τερατοεργεῖν τοιαῦτα οὐ δύναμαι· εἰ δέ μοι συμβουλευήῃ μητρο-¹⁰
- B πολίτης ὢν καὶ θεοῦ ἄνθρωπος τουτί διαπράξασθαι, ἔνδυσαι μὲν αὐτὸς τὴν ἱεράν σου πᾶσαν στολήν, καθὼς εἴωθας ἐν τῷ θεῷ εἰσερχεσθαι βήματι καὶ ἐντυγχάνειν θεῷ, εἴτα δὴ ταῖς σαῖς χερσὶν ἐκπύρῳσόν μοι τὸν σίδηρον, αἷς τοῦ θείου ἱεράτη θύματος, τοῦ σώματος τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ὑπὲρ παντὸς τοῦ κόσμου τεθυμένου καὶ ἀεὶ θιγμένου παρ' ἡμῶν τῶν ἱερέων τε καὶ ἱεραρχῶν, καὶ ταύταις δὴ ταῖς ἱεραῖς σου χερσὶν ἐπίθης τῇ¹⁵
- χειρί μου τὸν σίδηρον, καὶ τεθάρρηκα εἰς τὸν δεσπότην Χριστὸν ὡς πᾶσαν μὲν οὗτος ἁμαρτίαν μου παροράσεται, θαυματουργοῦσι²⁰
- C δὲ τὴν ἀλήθειαν." καὶ ὁ μὲν Κομνηνὸς Μιχαήλ οὕτως εἶρκεν, ὁ δὲ μητροπολίτης "ὦ καλὲ νεανία" ἔφη, "τοῦτο οὐκ ἔστι τῆς ἡμετέρας καὶ Ῥωμαϊκῆς καταστάσεως, ἀλλ' οὔτε τῆς ἐκκλησιαστικῆς παραδόσεως, οὔτε μὲν ἐκ τῶν νόμων οὔτε δὴ πρότερον ἐκ

etiam imperator tanquam ministro usus est, qui seorsim ab aliis Comnenum Michaelē, cum et ipse sermones audirem, in hunc fere modum alloquitur. "nobilis quidem cum ipse sis et ex nobilibus prognatus, ea et animo concipere et re praestare debes quae nec ab existimatione nec a fide tua nec denique a cognatione tua aliena iudicantur. sed enim cum testes ad te convicendum non adsint, operae pretium erit te ferro candenti veritatem designare." ille magno ac virili animo, et quemadmodum pictores inter pugnantem imperterritum hominem depinxissent, firmus ac stabilis, "sacrum hoc" inquit, "domine, quonam vocetur nomine, non novi. ipse ego peccator sum, nec eiusmodi admiranda efficere possum. si vero tu mihi, qui metropolitae es et homo divinus, ut id expleam adhortaris, age tu ipse sacram vestium apparatu integro te circumvesti, quemadmodum sancta sacramenta ingredi soles et deum alloqui; dein tuis manibus, quibus tangis sacrosanctum sacrificium, corpus domini nostri Iesu Christi, qui pro orbe universo oblatum est continuoque a vobis sacerdotibus et praesulibus offertur, ferrum mihi inflamma, et iisdem sacris tuis manibus ferrum acceptum manui meae impone. sic enim in domino meo Christo confido, omnia cum mea delicta dissimulaturum veritatemque non sine miraculo patefacturum." haec Comnenus Michael dixerat. et metropolitae "o bone iuvenis" inquit, "hoc neque nostri neque Romani instituti neque ecclesiasticae traditionis. immo neque ex legibus, neque prius e sacris ac divinis canonibus desumptum est.

τῶν ἱερῶν καὶ θείων κανόνων πυρείληπται. βαρβαρικὸς δὲ ὁ τρόπος καὶ ἀγνώς ἐν ἡμῖν, προσταγῇ δὲ μόνον ἐνεργεῖται βασιλικῇ." καὶ ὁς "ὦ μέγιστε ἱεράρχα Θεοῦ, εἰ μὲν καὶ αὐτὸς ἐκ βαρβάρων γεγένημαι καὶ βαρβαρικοῖς τοῖς ἡθέσιν ἀνατέθραμμαι ὅτι καὶ νόμοις τουτοισὶν ἐκπεπαιδευμαι, καὶ βαρβαρικῶς ἐκτισαίμην τὴν δίκην μου. εἰ δὲ Ῥωμαῖος καὶ ἐκ Ῥωμαίων, κατὰ νόμους Ῥωμαϊκοὺς καὶ πυραυδόσεις ἐγγράφους ἢ κρίσις τερματισθῆτω D ;: μοι." ἐκεῖνος μὲν οὖν τοῖς λόγοις οἶον τοῦ νεανίου ἐκπεπληγμένος (εἰκοστὸν γὰρ καὶ ἑβδομον διήνυν ἔτος ὁ Κομνηνὸς Μιχαήλ) 10 καὶ τῷ μὴ ἐν συμφοραῖς τούτου ὄντος τὸ εὐγενὲς τοῦ φρονήματος καταπίπτειν μηδὲ τὸ τῶν νοημάτων χαλῶν εἰσέφηλον, πρὸς τὸν βασιλέα ἐλθὼν ὅσα μὲν οὖν εἶπεν ἐκεῖνος αὐτὸς οὐκ οἶδα, πάντως δὲ ταῦτ' ἔμελλε λῆξαι ὅσα τε καὶ οἷα ἤκουσεν. ὁ μὲν οὖν βασιλεὺς διάπειραν πολλὴν πεποικῶς οὐχ ἔβρε κατὰ τι τὸν Κομνηνὸν 15 Μιχαήλ ἐπ' αἰτίαν ὄντα, καὶ ταῦτα καὶ τὸν ἀνατίων εἰς αἰτίαν ἄγων τῇ βίᾳ ἢ τῶν λόγων ἢ τῶν μαστίγων. πάντες γὰρ ἀπεφαινοντο οἱ τε τῶν Λατίνων οἱ τε τῶν Ῥωμαίων, καὶ μάλιστα τῶν Λατίνων, ἐπεὶ γε οὗτοι ἐλευθερώτερον χρῶνται τῇ γλώττῃ πρὸς τοὺς δεσπότας, ἀθῶον εἶναι ἐπὶ πᾶσι τὸν Κομνηνὸν Μιχαήλ. 20 ἤκουσα δὲ καὶ αὐτὸς ἐπὶ τῇ κρίσει παρών, καὶ σὺν ἐμοὶ ὁ Μα- P 54 κρωτὸς Ἰωάννης, τάχα καὶ ἡμεῖς συναριθμούμενοι τοῖς κρίνουσι πρὸς τοῦ βασιλέως, ὥς ξύλων ἂν τινες μηδὲν διαφέροντες ἰσταῖτο. ἴστανται. ἔβολετο γὰρ πάντας κατ' αὐτοῦ συμψηφίσθαι. ἡμῖν δὲ οὐκ ἦν λόγος, ἄνευ λόγου τοῦ Μιχαήλ Κομνηνοῦ κρινο-

sed barbaricus est iste modus, nobisque minime notus, qui iussu tantum imperatorio fit." et ille "o maxime dei antistes, si ex barbaris ipse genus ducerem et barbaricis moribus enutritus aut similibus legibus instructus fuisssem, barbarico etiam modo poenas luerem. sed si Romanus et ex Romanis, Romanis legibus, et scriptis traditionibus iudicium terminetur." ille itaque iuvenis sermonibus quasi attonitus (Michael namque Comnenus septimum tunc et vigesimum annum agebat), et quod in infortuniis nihil de generosis cogitationibus dimitteret nec sententiarum ingeniosum ac dextrum laxaret, ad imperatorem occurrit, et quatenam ipse dixerit nescio, attamen illum quaecunque audierat, nec alia dixisse iudico. igitur imperator post varia multaue experimenta nullius criminis aut facti reum Michaellem Comnenum apprehendit, eoque potissimum, quod innocentem et sermonum et flagellorum vi reum perageret. omnes enim sive Latini sive Romani, sed maxime Latini, qui ore liberiore adversum dominos loquuntur, Michaellem Comnenum omnium plane insonantem iudicabant. ego etiam qui iudicio interfueram, et una mecum Ioannes Macrotes, uterque ab imperatore inter iudices annumerati, nonnullos nihil a lignis distantes ibidem interesse audivi. namque ille volebat ut omnes simul in eum sententiam ferrent. sed nos his neque attendebamus neque advertelamus animum, cum Comnenus Michael absque

μένον. ἐφιλείτο γὰρ (φίλη γε ἢ ἀλήθεια) οὐ πρὸς ἡμῶν καὶ μόνον, ἀλλὰ καὶ πρὸς παντὸς τῶν ἐν τέλει τῶν τε στρατιῶν τῶν τε στρατιωτῶν καὶ αὐτῶν τῶν τῆς ξύγκλυδος· τοῖς τε γὰρ παῖσιν ἡδὺς ἦν καὶ προσηγῆς ὁμιλῶν καὶ χαρίεις ἐν λόγοις καὶ ἐν ἐπιτηδεύμασι δεξιώτατος, τοῖς τε γέρουσι γηραιὸς ἐδόκει τὸν λόγον

B τε καὶ τὴν σύνεσιν, καὶ ἀσπάσιος αὐτοῖς ἐνομίζετο. καὶ ταῦτ' οὖν, ὥς οἶμαι, γέγονεν ἐπ' αὐτῷ δοκιμασίᾳ τοῦ κρείττονος· ἐπεὶ γὰρ εἰς τὴν βασιλειὸν ἐμελλε θεὸς ἀναβιβάσαι τοῦτον περιωπῆν, τῷ τῶν βασάνων πυρὶ καὶ τῷ διαπίρας χωνευτηρίῳ δεδοκίμασεν, ἵνα μὴ εἰς τὸν βασιλειὸν ἀναβὰς θρόνον ῥῆον ἔχοι πιστεύειν διαβολαῖς καὶ συκοφανταῖς, μήτε θᾶπτον τὰς ἀποφάσεις ποιεῖν ἢ ἐξουσίᾳ τοῦ πρᾶττιν τὰ βουλευτέα γεγενημένους. οὐ μὴν καὶ ἐν ἄλλοις κατεξήτασεν, ὥς προῖον ὁ λόγος δηλώσει. ἐπὶ δὲ τῇ τῆς ὑποθέσεως ταυτησί ἦν ὁ βασιλεὺς εἰρηκῶς, κάμου τῶν λόγων **C** ἀκρωμένον, "αἰ ἐλεινὸν οἶας δόξης ἐξέπεισες." τὸ δὲ ἦν ὅτι πρὸς βουλῆσεως ἦν τῷ βασιλεῖ τὴν ἐργάνην αὐτοῦ, τὴν πρώτην θυγατέρα τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ τοῦ βασιλέως Θεοδώρου τὴν Εἰρήνην, ἐπιδοῦναι τῷ Κομνηνῷ Μιχαῆλ εἰς ὁμόκοιτιν. ἦν δὲ αὕτη πρὸς τὸν Μιχαῆλ ἀνεψιὰ δευτερεξαδέλφου θυγατήρ. ἀλλὰ τοῦτο καὶ ἐπὶ τῷ βασιλεῖ Ἰωάννῃ ἐγένετο καὶ ἐν πλείοσιν ἄλλοις, καὶ εἰσὶν τὰ τοιαῦτα οὕτω πως συμβαίνειν· κἂν γὰρ τῇ ἐκκλησίᾳ κεκώλυται, ἀλλὰ τοῖς βασιλεῦσιν ἐφεῖται τῆς κοινῆς προμηθείας χάριν καὶ τοῦ συμφέροντος.

12 καὶ] ἀλλὰ καὶ?

15 αὖ] ὅν vulgo.

ulla ratione in iudicium vocaretur. diligebatur etenim, ita me amet veritas, non a nobis modo, sed ab unoquoque dignitate praeferente, ductoribus copiarum, militibus, convenis; cum iunioribus dulcis, usu facilis, eloquio suavis, ad agenda tractandaque negotia incredibilis, senibus et sermone et prudentia senex habebatur, cuius impendio consuetudine illi oblectabantur. haec tamen ita annuente numine in eum patrata sunt, quandoquidem, cum ad imperatorium culmen attollere decrevisset eum, et tormentorum igne et experimentorum confliatorio probavit, ne in solum evectus calumniis et accusationibus ex facili crederet, neque eo in loco constitutus, quo quidquid libuerit agere posset, plus iusto celerius decerneret ac determinaret. verum enimvero in aliis etiam, ut subsequens oratio indicabit, numini probatus est. in extremo negotio imperator, quod etiam ipse auditione acceperam, contemnitur "vae misero tibi, quam gloria cecidisti," id porro erat, imperatorem fixius animo agitasse neptem, primam filiam filii sui imperatoris Theodori, Irenem, quas ipsi Michaelis secundi consobrini sui filia erat, Michaeli Comneno in matrimonium collocare. quod et in imperatore Ioanne aliusque pluribus factum est. et his affinia non alia ratione evenire consuevere: licet enim ab ecclesia prohibeantur, attamen publicae gubernationis causa atque commodi imperatoribus permittuntur.

51. Ὁ μὲν οὖν βασιλεὺς οὕτως τὰ τῆς ὑποθέσεως δια-
 λύσας εἰς τὴν ἔω ἀπῆει, ὃ δὲ Κομνηνὸς Μιχαὴλ, ὡς εἰρήκειν,
 ἐπεβλέπετο. ἐπεὶ δὲ τὸ τοῦ γένους περιφανὲς καὶ πρὸς αὐτὸν συγ- D
 γενές, ἔτι γε μὴν τὸ πρὸς τοὺς μεγάλους γνήσιον τούτου οὐκ εἶα
 5 τὸν βυσιλέα ἐν περιφρονήσει φέρειν τὰ κατ' αὐτόν, τί ποιεῖ;
 στέλλει τούτον πρὸς τὸν πατριάρχην. ὁ Μανουὴλ ἦν τότε τὰ
 τῆς πατριαρχίας διιδύων πηδάλια, ἀνὴρ εὐλαβοῦς καὶ βίου καὶ
 πολιτείας σεμνῆς, εἰ καὶ γυναικὶ συνεζύγη, ἄλλως δὲ οὐ πεπειρα-
 μένος γραμμάτων, οὐδὲ ὧν ἀνεγίνωσκεν ἀνελέτων τὴν ἔννοιαν.
 10 καὶ γράφει πρὸς τούτον ὁ βασιλεὺς ἐπιτιμίων καθυποβυλεῖν τὸν
 Κομνηνὸν Μιχαὴλ καὶ ὅρκους αὐτὸν ἐμπεδῶσαι, μὴ ἂν ποτε
 βουληθῇται ἀπιστίαν κατὰ τοῦ βασιλέως μελετῆσαι, φυλάττειν
 δὲ καθαρὰν αὐτοῦ τὴν πρὸς τὸν κρατοῦντα διάθεσιν. γέγονε P 55
 ταῦτα, καὶ ὁ βασιλεὺς τὸν Κομνηνὸν ἀνεδέξατο Μιχαὴλ, καὶ
 15 ζεύγνυσιν αὐτῷ εἰς γυναῖκα τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ τοῦ σεβαστοκρά-
 τορος Ἰσαακίου τοῦ Δούκα ἐγγόνην τὴν Θεοδώραν, ἣν μόνην ὁ
 πατὴρ αὐτῆς κατυλελοιπῶς ὁ τοῦ σεβαστοκράτορος υἱὸς Ἰωάννης
 ἔτι ἐν μείραξιν ὧν τὸ χρεὼν ἐξεμέτρησε, χήραν μὲν τὴν αὐτοῦ
 γαμετὴν Εὐδοκίαν ἀφελὺς, τὴν τοῦ Ἀγγέλου Ἰωάννου θυγατέρα,
 20 ὁρφανὴν δὲ τὴν αὐτοῦ θυγατέρα Θεοδώραν, ἥτις εὐτυχῶς τῷ
 Κομνηνῷ τότε συνέζευκτο Μιχαὴλ. ἡ γὰρ μήτηρ αὐτῆς Εὐδοκία
 καὶ τοὶ γε νέα οὖσα πάντῃ τὴν χρεῖαν φέρειν ἡσπάσατο, ἀρετὴν B

1 D: Καὶ εἰς ἔω διαπεραιούται, καὶ συζεύγνυσιν τῷ Μιχαὴλ τῇ
 Κομνηνῇ εἰς γυναῖκα τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ τοῦ σεβαστοκράτορος
 Ἰσαακίου ἐγγόνην τὴν Θεοδώραν, ἣν μόνην ὁ πατὴρ Ἰωάννης κατ-
 ἔλειπεν σὺν τῇ αὐτῆς μητρὶ Εὐδοκίᾳ τῇ τοῦ Ἀγγέλου Ἰωάννου συν-
 οῦσαν, τῇ θείᾳ τῶν Στρατηγουπούλων. 10 ἐπιτιμίοις?

51. Igitur imperator, modo quo diximus quaestioni fine imposito, in
 Orientem progreditur, et Michaelē Comnenū suspectum habebat. quando
 vero et generis claritudo et cum ipso coniunctio, necnon cum magnatibus
 affinitas non permittebant imperatori ut res ab eo gestas haberet contemptui,
 mittit eum ad Manuelem, qui ea tempestate patriarchatus gubernaculis assi-
 debat, virum pietate insignem et vitae instituto, licet uxorem duxisset, vene-
 randum, literas tamen haud doctum, cum nec eorum sententiam quae ipse
 percurrerat caperet; quem scripto imperator compellat ut poenis quoque ex-
 actis Michaelē Comnenū increparet, iureque iurando fidem illius alligaret,
 nullas eum imposterum adversus imperatorem insidias moliturum, sed fidum
 ac incorruptum in dominum amoris obsequium exhibiturum. ubi ea res sic
 evenit, imperator Comnenū in gratiam recipit, illique fratris sui sebasto-
 cratoris Isaacii Ducae neptem Theodoram nuptum dedit, quam unicam pater
 illius, sebastocratoris filius Ioannes, in adolescentia futo functus, reliquerat.
 obiit equidem ille uxore Eudocia Angeli Ioannis filia vidua, pupilla vero filia
 Theodora, quae iam tum non infelicibus avibus Comneno Michaeli iuncta
 fuerat, relicta, mater siquidem illius Eudocia, licet florente iuventa fervida,

δὲ ἐφίλει καὶ καθάπερ προσανέχειν θεῷ. διὰ ταῦτα καὶ ὠτιμ-
σθίαν ἀντιλαμβάνει πρὸς θεῷ τὸ κῆδος. καὶ ταῦτα μὲν ἔσχη
οὕτως.

52. Ὁ δὲ βασιλεὺς τὰ τῆς ἑω μέρη κατελιηφὸς καὶ τοῦ
ἐνιαυτοῦ ἐκείνου παρωχηκότος αὐθις ἐπὶ τὴν προκαθημένην τῶν
Βιθυνῶν πόλιν ἀφίκετο Νίκαιαν. καιρὸς ἦν περὶ τὰ τοῦ χειμῶνος
τέλη, καὶ φθίνων ἐτέγγανε Φεβρουάριος. καὶ ὁ βασιλεὺς ἐπὶ τῆς

2 θεοῦ? . 4 D: Εἰς ἐπὶ τὴν Νίκαιαν ἀφίκετο, ἔνθα περὶ τὸν
Φεβρουάριον ἐπὶ κλίνης τὸ πλείοντες νυκτὸς καθήμενος καὶ πρηγῆς ἐπὶ
κλίνης πεισὼν ἦν ἄνθρωπος. οἱ δὲ ἱατροὶ ἀμυχὰς τοῖς ποσὶν ἔποιον,
καὶ ἐφόκιον ταῖς ἀμυχαῖς ἐνέβαλον. ἀλλὰ ταύτην τὴν νόσον καὶ
τὸ ἐπὶ τὸν ἡμερονύκτιον ἀλνῆτος ἔκειτο· ἀποπληξία γὰρ ἦν ἡ νόσος.
μόλις γοῦν ἀνέκνευσεν ἡλλοιωμένος τὸ χρῶμα, καὶ ἐσπινεσε καταλα-
βεῖν τὸ Νύμφαιον πρὸ τῆς βαίτοφόρου κυριακῆς, καθ' ἣν εἰσθι
Θριαμβεύειν. καὶ ἐκεῖ καὶ τὴν Ἀναστάσιμον διῆλθε, καὶ τὸ ἀπὸ
τοῦδε τοῖς τοιούτοις ἐπεχωρίσθη μέρεσι, τῇ κατασχεύσῃ τοῦτον
νόσος κατὰ διάστημα ἡμερῶν πιεζόμενος. ποτὲ μὲν γὰρ ἐπὶ κλίνης
ἐπιπτεν ἀφρωνος, ποτὲ δὲ ὁδὸν βαδίζων ἔριππος ὑπὸ τῆς νόσου
ἐγίνετο κάτοχος, καὶ οἱ συμπαρόντες κατεῖχον καὶ παρὰ φύλαττον,
καὶ ἐπ' αὐτὸν εἰς λογισμόν ἦκε σχολὴ πρὸς τὰ βασίλεια ὑπανέστρεφιν,
ἐνίοτε δὲ καὶ φοραδὴν ἤγετο. ἐπὶ δὲ ἡ νόσος ἐπῆρξανε καὶ τὸ
σῶμα τοῦ βασιλέως κατέπιπτε, συνεχέστερον γὰρ ἐγίνετο τῷτο,
καὶ ἡ ἀτροφία τοῦτον ἐπέλεξε, καὶ ἀφίκετο εἰς Σμύρνην, ὡς τῇ
ἐκείσε προσκυνήσῃ Χριστῷ καὶ διὰ παρακλήσεων Ἰλεων αὐτὸν ἀπερ-
γάσσοιτο. καὶ ἀπελθὼν ἀναχωρῆν οὐκ εὔρεν. ἀλλ' ἐν τοῖς Περ-
κλύστροις τύποις σκηνοῦμενος, αἰεὶ ἐγγὺς Σμύρνης, χειρόνος τοῦ
πάθους ἐπῆρσθετο. καὶ καταλαμβάνει τὸ Νύμφαιον, καὶ ἐν τοῖς
ἐγγύς τῆς χώρας βασιλεῖσι κήποις τὰς σκηνάς ἐπῆρσθετο. ἔνθα καὶ
τὸ χρεὼν ἐλειτούργησεν, ἐξήκοντα δύο ἔτων ὧν, ἐξ ὧν τριακοσιτα-
τερεῖς βεβασιλέυον καλῶς καὶ ἀγαθῶς. πρῶτος γὰρ ἦν καὶ πρὸς τὸ
φιλανθρωπώτερον αἰεὶ ἀπονεύων, πρὸς πάντας φιλόδαρος, μάλιστα
δὲ πρὸς τοὺς μῆκοθεν. ἐρώτων δὲ θήλειαν ἡττάτο, ἐξ ὅτου ἡ σύ-
ζυγος αὐτοῦ Εἰρήνη ἐξ ἀνδρώπων ἐγένετο, μάλιστα δὲ τῆς ἐξ Ἰτα-
λίας Μαρκεσίτης, ὡς καὶ πέδιλα ὑποδεδῆσθαι ταύτην δοῦναι κορυ-
βαφῇ καὶ ἐφ' ἐστρίδας καὶ χαλινά, ἔπεισθαι τε αὐτῇ κλίσεις ἢ τῇ
κυρίως δεσποίνῃ, ἄλλα τε πολλὰ ἔποιε ταῖς ἐκείνης δουλεύων οἰε-
ξεσι. καρτερικός δ' ἦν ἐν ταῖς μάχαις, καὶ τοῖς μὲν κατὰ συστάδην
πολλοῖς οὐκ ἔχαιρε, τὸ ἄλλοπρόσαλλον τοῦ Ἀρεως δειλιῶν, τῇ παρ-
τερίᾳ δὲ χρώμενος, καὶ ἐναρτίζων εἰς τὴν ἐναντίαν καὶ τὴν θέρον
ὄραν διαμειβάζων, ἔτι δὲ καὶ τὴν φθίνουσαν, ἐνίοτε δὲ καὶ παραχει-
μάζων τὴν νικῶσαν ἐλάμβανεν. ἦν δὲ εὐσεβέστατος καὶ φιλόπτε-
ρος φιλοδίκαιος τε καὶ φιλόχριστος, τὴν βασιλείαν τῷ νιῷ Θεοδοῶφι
καταλιπὼν ἔτων δυτὶ λγ'. τοσοῦτος γὰρ ἦν ὁ χρόνος αὐτοῦ ὅσος ὁ
τῆς πατρικῆς βασιλείας ἐτέγγανεν· σχεδὸν γὰρ τῇ πατρικῇ ἀναρρή-
σει καὶ γέννησις ἐκείνου συνέδραμεν. 5 περὶ vulgo.

viro carere maluit ac virtutem sectari, deo freta, cui se fortunaeque suas
devoverat. hinc deus virtutem matrimonio compensavit. et haec quidem
ita se habere.

52. Imperator cum in Orientem secessisset, anno elapso rursus ad re-
ginam Bithynorum urbem Nicaeam pervenit. hiemis extremum erat, exitus-
que Februario impendebat, cum imperator vespere lecto assidens, exigua

κλίνης ἐσπέρας καθήμενος (πυρέδραμε δὲ καὶ μέρος τι τῆς νυκτός), αἰφνης γεγωνὺς ἄγωνος, πρηγῆς ἐπὶ τῆς κλίνης πεσὼν ἦν τὸ ἀπὸ C τοῦδε ἀνανδὸς τὸ καθόλον. χεῖρες δὲ ἱατρῶν ἐπούργουν ἐν τοῦ-
 τῃ, καὶ ἀμυχὰς ἐν τοῖς ποσὶν ἐποιοῦν, καὶ ἐφόλβιον ταῖς ἀμυχαῖς
 5 ἐνέβαλλον, καὶ ἄλλ' ἄττα ἔπραττον, ὅποσα ἡ τέχνη ἐδίδασκεν.
 ἀλλ' ὁ βασιλεὺς ὄλην τε ταύτην τὴν νύκτα καὶ τὴν ἐπιούσαν ἡμέ-
 ραν καὶ αὐθις τὴν ἑτέραν νύκτα ἀκίνητος ἔκειτο· ἀποπληξίῃ γὰρ
 ἦν ἡ νόσος, καὶ οὕτω βαρεῖα ὥστε διαρκέσαι τοσοῦτον εἰς ἀκινή-
 σίαν καὶ ἄγωνίαν. μόγις οὖν ἀνέπνευσε καὶ εἰς ἑαυτὸν ἦλθεν.
 10 ἡλλοιωμένος δὴ ἦν τὸ χρωῖμα. ἔσπευσε γοῦν καταλαβεῖν τὸ Νέμ-
 φαιον, φθάσας τε πρὸ τῆς βυῖοφόρου κυριακῆς, καθ' ἣν εἴωθε D
 θριαμβεύειν ὁ βασιλεὺς. ἐπιτείνας οὖν τὴν ὁδὸν ἀγίκετο εἰς τὸ
 Νέμφαιον, κάκιστε τὸν κατὰ τὴν βυῖοφόρον θρίαμβον ἐξετέλεσε
 καὶ τὴν ἀναστάσιμον ἐωρτάκει ἡμέραν. καὶ τὰ ἀπὸ τοῦδε τοῖς
 15 τοιοῦτοις ἐπεχωρίωζε μέρεσι, τῇ κατασχόσῃ τοῦτον νόσῳ κατὰ
 διαστήματα ἡμερῶν τρυχόμενός τε καὶ πιεζόμενης. ποτὲ μὲν γὰρ
 ἐν τῷ παλατίῳ διαύγων εὐθὺς ἐπὶ κλίνης ἐπιπτεν ἄγωνος, ποτὲ δὲ
 ἐφ' ἵππου βυίων καὶ ὁδὸν βαδίζων ὑπὸ τῆς νόσου ἐγίνετο κάτοχος,
 καὶ οἱ συμπαρόντες κατεῖχόν τε καὶ πρὸς ὥραν πυρεφύλαττον,
 20 ὥστε μὴ γνωρίζεσθαι τοῖς πολλοῖς. ἐπὺν δὲ εἰς λογισμὸν ἐπανῆκε,
 σχολῇ πρὸς τὰ βασίλεια ἐπανέστρεφεν, ἐνότε δὲ καὶ φορούδην ἐπὶ
 θρόνου ἐν τοῖς ἀνακτόροις ὑπὸ τῶν οἰκείων ἤγετο. ἐπεὶ δὲ ἡ νόσος
 ἐπῆξανε, τὸ σῶμα τοῦ βασιλέως κατέπιπτε· συνεχέστερον γὰρ
 ῥέξατο πᾶν τούτῳ γίνεσθαι. σύντηξις γοῦν ἦν αὐτῷ τῶν σαρκι-

11 φθάσαι?

noctis parte procedente, ex improvise vocem emittit: hinc primum effusum loquela penitus destituerat. medici curationem eius recipere, pedes scarificare, scarificationibus epholbium imponere, aliaque remedia, quae ars dictat, malo invenire. verum imperator tota ea nocte et die subsequente, et quae mox advenerat, alia nocte motus expers iacuit: morbus enim erat nervorum resolutio, adeoque gravis ut tanto tempore et motu et voce stupens atque attonitus privaretur. tandem aliquando respiravit et in semet, colore tamen deperdito, rediit. Nymphaeum ergo quam celerrime, et ante dominicam palmarum, qua triumphare ille suserat, advehi curat, et accelerato itinere Nymphaeum appellit, in quo die palmarum triumphum egit et resurrectionis diem celebravit; indeque assiduo loca illa frequentabat, morbo per intervalla dierum ingruente iactatus conflictatusque. quandoque enim in palatio degens subito in lectum amissa voce procumbebat; quandoque equitans inter ambulandum a morbo corripiebatur. et qui aderant, sustinebant et ante tempus custodiebant, ne pluribus innotesceret. dein sui compos per otium in aulam revertebatur. quandoque etiam clanculum in sellula per regiam a familiaribus deducebatur. sed cum morbus invalesceret, corpus imperatoris in peius ruebat, cum solito longe frequentius malo divexaretur carnesque absumere-

- P** 56 κῶν , καὶ τὸ δευνότερον ἢ ἀτροφία τοῦτον ἐπέλεξεν. ἐπεὶ οὖν χεῖ-
 ρεις λατρῶν εἰς τὴν νόσον ἀπέκαμον , πυραμυθίαν βουλόμενος μι-
 κρὰν ἐφευρεῖν ἠθέλησεν εἰς τὴν Σμύρνην ἀπελθεῖν , ὅπως τῷ ἑκείσε
 προσκυνήσῃ Χριστῷ παράκλησιν τε ποιήσοι καὶ ἴλεων αὐτὸν ἀπερ-
 γάσοιτο. ἀφικόμενος οὖν ταῦτα μὲν διεπράξατο , ἀναχωρῆν δὲ 5
 τοῦ πάθους οὐχ εὔρεν , ἀλλ' ἐν τοῖς Περικλύστοις σκηνοῦμενος
 (τόπος δὲ ἐστὶν οὗτος ἐγγὺς πρὸς τῆς Σμύρνης , διὰ τὸ πολλοῖς τοῖς
 ὕδασι περικλύζεσθαι οὕτω πως κατονομαζόμενος) μελλόνος ἢ μᾶλ-
B λον χείρονος τοῦ πάθους ἐπήσθητο. ἐκεῖθεν οὖν ἀπῆλθεν ποτήρως
 λίαν ἔχων τοῦ σώματος καταλαμβάνει τὸ Νύμφαιον. καὶ ἐν μὲν 10
 τοῖς βασιλικοῖς οὐκ ἀπῆλθεν οἰκήμασιν , ἐν δὲ τοῖς ἐγγὺς πρὸς τῆς
 χώρας βασιλείοις κήποις τὰς ἀνακτορικὰς σκηναὺς ἐνδρῶσατο. ἔνθα
 καὶ τὸ χρεὼν ἐλειτούργησε τρίτῃ καλανδῶν Νοεμβρίου , ἔξήκοντα
 καὶ δύο , ὥς οἱ τὰ περὶ αὐτοῦ ἀκριβέστερον εἰδότες ἔφασκον , ἔτη
 βιώσας , ἔξ ὧν τριάκοντα καὶ τρεῖς βεβασίλευκε καλῶς τε καὶ ἀγα- 15
 θῶς. πρῶτος γὰρ ἦν καὶ πρὸς τὸ φιλανθρωπότερον αἰεὶ ἀπονειύων.
 δωρεαῖς μὲν πρὸς τοὺς αὐτοῦ ἦτιον ἐχράτο , πρὸς δὲ τοὺς ξένους ,
C καὶ μᾶλλον τοὺς ὡς πρέσβεις ἀφικομένους , δαφιλιωτέραν τὴν
 χεῖρα προέτεινεν , ἢ ὑπ' αὐτῶν ἐπαινοῖτο. ἐρώτων δὲ θήλειων
 ἡμίτῃ , ἔξ ὅτου ἡ σύζυγος αὐτοῦ καὶ βασιλὶς Εἰρήνη ἔξ ἀνδρά- 20
 πων ἐγένετο. μάλιστα δὲ τῆς ἔξ Ἰταλίας ἐλθούσης ὡς Θεραπει-
 νίδος μὲν τῆς ἔξ Ἀλαμάνων συζύγου βασιλίδος Ἀννης , ἀντιῆλθεν
 δὲ ταύτης γεγεννημένης Μαρκσιάνης τε ὀνομαζομένης τοῦ ἑωυτοῦ
 ἡμίτῃ , καὶ ἐς τοσοῦτον τῆς ἀγάπης αὐτῆς ἐξεκρέματο ὥς καὶ

6 post Περικλύστοις vulgo τρώποις.

tur, quod deterius habebat et alii non poterat. cum ergo medicorum ingenium de restituenda valetudine desperasset, ut respirare ipse paululum posset, Smyrnam iter meditatur, ut Christum, qui in ea insigniter colitur, adoraret precibusque effusus sibi propitium in tanto infortunio redigeret. accessit, omnia, uti instituerat, perfecit, nec tamen ex morbo convaleuit. porro in Periclystris commorans (locus is est prope Smyrnam, quod undique aquarum copia circumfluatur, sic dictus) maiori sive potius atrociiori male oppressus, inde discedens, cum gravissime corpore urgeretur, Nymphaeum profectus, nec regias ibidem domos inivit, sed in hortis regiiis prope urbem imperatoria finxit tentoria; ubi et diem suum obiit extremum tertio calendas Novembrii, sexaginta et duos annos natus, ut qui illius res exactius possidebant dicere ex his triginta tres probe integreque regnaverat. leni animo fuit, semperque se humaniorem praebebat. familiares parcius munerabatur: externos, eosque qui tanquam legati ad eum venissent, magnificentioribus largitionibus, ut ab eis laudaretur, afficiebat. amoribus muliebribus, postquam eius uxor Irene imperatrix ex hac vita excesserat, et potissimum Marcesinae, quae ex Italia venerat, Annae quidem imperatricis ex Alemania uxoris petissequae, sed quae postea in amore aemula fuerat, deditus. e cuius amore ita

πέδιλα ἵποδεδέσθαι δοῦναι ταύτῃ κοκκοβαφῇ καὶ ἐφαστρίδας τοιαύτας καὶ χαλινά, ἔπειθαι τε αὐτῇ πλείους ἢ τῇ κυρίως διοποίῃ, ἄλλα τε πολλὰ ἐποίει ταῖς ἐκείνης δουλείων ὀρέξεσι. καρτερικὸς δὲ ἦν οὗτος ἐν ταῖς μάχαις ὁ βασιλεὺς, καὶ τοῖς μὲν κατὰ συστά-
 5 δὴν πολέμοις οὐκ ἔχαιρε, τὸ ἄλλοπρόσαλλον τοῦ Ἀρειῶς δειλιῶν καὶ τὸ παρὰ ταῦτα ἄδηλον ὑπολογιζόμενος· τῇ καρτερίᾳ δὲ χρώμενος, καὶ ἐνεαρίζων μὲν εἰς τὴν τῶν ἐναντίων γῆν καὶ τὴν θέρους ὥραν διαβιβάζων, ἔτι δὲ καὶ τὴν φθίνουσαν ὥρην διανύων, ἐνόησε δὲ καὶ παραχειμάζων τὴν νικῶσαν ἐλάβανεν, ἀποκαμών-
 10 των τῶν ἐναντίων τῇ τοῦ βασιλέως ἐνστάσει τε καὶ ὑπομονῇ. ἐπεθῆκε μὲν ὁ βασιλεὺς Ἰωάννης τῷ υἱῷ αὐτοῦ Θεοδώρῳ τὴν βασιλείαν καταλειποῦς, τριάκοντα καὶ τρεῖς ἔτη διανύοντι. τοσοῦτος γὰρ ὁ χρόνος αὐτῷ ὀπίσθος τῆς πατρικῆς βασιλείας ἐτύγχανε· σχεδὸν γὰρ τῇ πατρικῇ ἀναρρήσει καὶ ἡ γέννησις ἐκείνου ξυνέ-
 15 δραμεν.

53. Ἀλλ' ὁ βασιλεὺς μὲν Θεόδωρος τῶν βασιλείων ἐπέληπτο θρόνων. τὴν νενομισμένην γοῦν δόξαν ἀποδοὺς τῷ βασιλεῖ P 57 καὶ πατρὶ, καὶ καθιεσθῆς ἐπ' ἀσπίδος ὡς ἔθος, καὶ ὑπὸ πάντων φημισθεὶς αὐτοκράτωρ, τοῦ Νυμφαίου ἀπάρας ἐπὶ τὴν Φιλαδέλ-
 20 φον ἀφίκετο. μέγιστη δὲ αὕτη πόλις καὶ πολυάνθρωπος καὶ ὀπλί-

16 D: Ὃς τὴν νενομισμένην δόξαν ἀποδοὺς τῷ πατρὶ καὶ ἐπ' ἀσπίδος φημισθεὶς, τοῦ Νυμφαίου ἀπάρας πρὸς τὴν Φιλαδέλφον ἀφίκετο. καὶ ἐκεῖσε διακατεργήσας μικρὸν καὶ περὶ τὴν Βιθυνῶν χωρεῖ. καὶ ἐπεὶ ἐχρήσται ἡ ἐκκλησία (προεβίβηκε γὰρ τοῦ βασιλέως ὁ πατριάρχης Μανουήλ), Ἀρσένιον τινα μοναχὸν ἐξ Ἀπολλωνιάδος λίμνης μεταπεμφόμενος χειροτονεῖ πατριάρχην, ὃς καὶ μοτηρίως διάκονος καὶ ἱερεὺς καὶ πατριάρχης τετέλειστο. καὶ παρ' αὐτοῦ στεφθεὶς ἔβρισεν.

ipse pendebat ut illi coccineos calceos gestare permiserit et sagum et fraenum non alterius coloris indulserit, plures illi famulos quam verne dominae donaverit, aliaque quamplurima libidinibus illius deserviens praestiterit. fuit illi animus belli ingens ac tolerans. consertis proeliis, variam Martis sortem extimescens, et in illis conserendis incertum animo agitans, minime delectabatur, sed fortitudine ac patientia, et verno tempore in hostium locis degens et aestate traiciens, nec non et senescentes fructus expectans, quandoque etiam hibernans victoriam reportabat, imperatoris constantia ac patientia fatigatis hostibus. moritur imperator Ioannes imperio filio suo Theodoro tres et triginta annos agendi relicto: tot enim aetatis illius anni quot et paterni imperii erant: cum paterna enim acclamatione forte et natales illius concurrerant.

53. Igitur imperator Theodorus imperii habentis susceptis, iustisque imperatori et fratri, uti fieri amat, factis, et super scutum assidens, uti moris est, ab omnibus imperator acclamatus, Nymphaeo discedens Philadelphiam commeat, urbem ingentem et frequentem populis oppidanisque arma

ζεσθαι δεδυνημένους οικήτορας ἔχουσα, καὶ μάλιστα τοξείαν
 ἀσχοῦντας· ἀγχιτεμονοῦσα δὲ τοῖς Περσικοῖς ὄρεσις αἰεὶ διαμά-
 χεσθαι τοῖς ὑπεναντίοις τοῦτοις ποιεῖ καὶ ἐθάδας πολλέμων ἐργά-
 ζεται. ἐκείσε οὖν διακατερήσας μικρὸν καὶ ὅσον πρεσβείαν στεί-
 B λαι πρὸς τὸν σουλτάν, ἐπὶ τὰ Βιθυνῶν κεχώρηκε μέρη καὶ τήν
 τῆς χώρας ταύτης προκαθημένην πόλιν τὴν Νίκαιαν. ἐπεὶ δὲ
 ἐχρήρευε τοῦ πατριαρχοῦντος ἡ ἐκκλησία (πέφθαικε γὰρ ὁ πατριάρ-
 χης Μανουὴλ μικρὸν τι τοῦ βασιλέως Ἰωάννου προτελευταῖος),
 ἔδει δὲ πρῶτον πατριάρχην προβλεπθῆναι, ἔν' ἐπὶ τῷ βασιλεῖ τὴν
 στεφροφορίαν ἐν τῷ ἱερῷ τελεσιουργήσῃ τεμένει, ἐζήτειτο μὲν ὁ 10
 ἄξιος τοῦ τοιοῦτου θρόνου, ἡ δόξα δὲ τοῖς πολλοῖς ἐπὶ τῷ Βλεμ-
 μίδῃ ἐτύγγανε Νικηφόρῳ, τῷ ἐμῷ διδασκάλῳ τῶν τῆς φιλοσοφίας
 λόγων τε καὶ δογματῶν, ἀνδρὶ ἐκ νεότητος τὸν ζυγὸν ἀραμένῳ
 C τοῦ μονήρους βίου καὶ περιβοήτῳ τυγχάνοντι καὶ περὶ λόγον καὶ
 ἀρετὴν, κἂν ἐνίων ὁ φθόνος, καὶ μάλιστα τῶν προυχόντων, οὐ 15
 μόνον οὐκ ἐκφανῇ τούτῳ τὰ τῆς ἀρετῆς ἐποίει, ἀλλὰ καὶ κακίας
 τινὰς αὐτῷ προσεκόλλαι. οὗτος οὖν πρὸς τὸν βασιλέα Θεόδωρον
 φιλικῶς διέκειτο καὶ παρ' αὐτοῦ ἐφιλεῖτο· τῶν γὰρ λόγων, ἐν οἷς
 τὰ πολλὰ ἐπεγίνοντο, διδάσκαλον καὶ αὐτὸν ἐπεγράφετο· σοφὸς
 γὰρ ἦν εἰς ἄκρον ταῖς ἀληθείαις ὁ βασιλεύς. ὁ δὲ ὀκνηρότερος 20
 D περὶ τὸ πρῶγμα ἐτύγγανε. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ὁ βασιλεὺς αὐτὸς
 μαλακώτερον αὐτοῦ ἐπειρᾶτο· μᾶλλον γὰρ πρὸς βουλήσεως ἦν
 αὐτῷ τὴν προστασίαν μὴ καταδέξασθαι. ταπεινότερους γὰρ καὶ
 μετρίους εἶναι τὸ φρόνημα τοὺς πατριαρχεῦντας οἱ κρατούσας

5 περὶ vulgo.

sumere et maxime sagittis adversarium configere professis. ea cum in finiti-
 mum agrum Persicum extendatur, bella cum hostibus continuo exerceas geo-
 tem belli studiis asperrimam alit. ibi paucis diebus, quibus legationem ad
 sultanum miserat, commoratus ad Bithynorum oras et ad primam illius regio-
 nis urbem Nicaeam secessit. sed cum patriarchae orba ecclesia foret (nam
 paulo antequam Ioannes imperator moreretur, patriarcha Manuel vitam fini-
 rat), nec absque patriarcha imperatoris coronatio in sacro templo coadi
 posset, dignus ea provincia et honore conquirebatur. plurimorum suffragia
 in Nicephorum Blemmidam, praeceptorem meum et philosophicorum sermo-
 num ac dogmatum institutorem, virum et literis et virtute perquam celebrem,
 et qui iuvenis adhuc atque tenella aetate iugum monasticae vitae tolerat, re-
 spiciebant, licet nonnullorum, et maxime primatum, invidentia non modo
 tantae virtutis lumen occuluerat, sed et vitia quaedam homini appinxerat.
 hunc imperator Theodorus diligebat, cui iucundissimus erat, quippe qui ser-
 monum, quibus summopere delectabatur, magistrum eum sibi adsciverat:
 sapientiae enim culmen et re vera attigerat imperator. ille ad tantam rem
 segnior esse, et imperator etiam ipse non impense nimis urgere, cui magis
 volupe erat ab eo similem dignitatem non recipi. reges scilicet eos qui pe-

ἐθέλουσι, καὶ προσπίπτειν εὐχερῶς τοῖς σφῶν αὐτῶν βουλήμασιν ὡς προστάγμασιν. τοῦτο δὲ μᾶλλον οἱ ἀγροικότεροι πάσχουσιν· οὐδὲ γὰρ ἔχουσι τοῖς λόγοις θαρρεῖν, οἱ δὲ περὶ λόγους ἀκαμπέστεροι φαίνονται καὶ τοῖς ἐκείνων ὀρισμοῖς ἀντιπίπτουσιν. ὁ γοῦν βασιλεὺς Θεόδωρος διὰ ταῦτα μικρὰν τινα πείραν λαβὼν τοῦ ἀνδρὸς ἰφ' ἐτέρους ἐτράπετο. καὶ ἐπεὶ δυσαρρεστῶν ἐτύγγανεν ἐν πολλοῖς, μοναχόν τινα εἶναι μαθὼν ἐν τῇ τῆς Ἀπολλωνιάδος λίμνῃ ὀλίγων γραμμῶν πείραν ἔχοντα (μόνον καὶ γὰρ ἐφῆψατο τῆς γραμματικῆς παιδείας), ἀνέρον τελοῦντα καὶ Ἀρσένιον ὀνομαζόμενον, ὡς εἶχε τάχους, στέλλει τινὸς αὐτὸν ἄξοντα. καὶ ὃς ἀπρί-
 10 κητο. ἐπεὶ δὲ τὴν ἀπὸ τῆς Νικαίας ἔξοδον ἔσπευδε, διὰ τάχους τοῖς ἀρχιερεῦσι προστάττει χειροτονῆσαι πυτριάρχην αὐτὸν ὁ βα- P 58
 σιλῆς, οἱ καὶ οὕτωσι διεπράξαντο, ἐν μιᾷ ἑβδομάδι διάκονον καὶ ἱερέα καὶ πατριάρχην αὐτὸν ἐκτελείσαντες.

54. Ἡ δὲ αἰτία τοῦ ἐπισπεύδειν τὴν ἀπὸ τῆς Νικαίας ἔξοδον ἦν αὕτη. ὁ Βουλγαράρχης Μιχαήλ, ὃς γυναικάδελφος τοῦ βασιλέως ἐτύγγανε Θεοδώρου, τῷ πενθερῷ αὐτοῦ τῷ Ἀσάν Ἰωάννῃ ἐκ τῆς τοῦ Ἀγγέλου Θεοδώρου θυγατρὸς γενηθεὶς, τὸν τοῦ βασιλέως Ἰωάννου πυθόμενος θάνατον, ἐπεὶ τὰ θυτικὰ μέρη
 20 γυνὰ στρατευμάτων εἶρα Ῥωμαϊκῶν, βουλευθεὶς τὴν ἀφηρημέ-

15 D: Ὁ γὰρ Βουλγαράρχης Μιχαήλ, ὁ τοῦτον γυναικάδελφος, τὸν τοῦ βασιλέως Ἰωάννου πυθόμενος θάνατον, ἐπεὶ τὰ θυτικὰ μέρη γυνὰ στρατευμάτων εἶρα, βουλευθεὶς τὰ ἀφηρημένα ἐκ τούτων ἄστη ἀνακαλέσασθαι, τὸν Εὐθρον διαπεράσας πολλὰ ὑφ' αὐτὸν ἐποιήσατο. μετέτιθη μὲν οὖν ὁ Στενίμαχος Περιστέττα Κριτζίμὸς Τζέικαινα καὶ τὰ ἐν τῇ Αἰχιδῷ ἔσμπαντα πλὴν Μριάκον· τοῦτο γὰρ καὶ μόνον ὑπὸ Ῥωμαίων πεφύλακτο. Οὐστρα δὲ καὶ Περπεράκιον καὶ Κρυβὸς καὶ τὸ παρακείμενον τῇ τοῦ Ἀδριανοῦ καὶ κεκλημένον Ἐφραίμ τοῖς Βουλγάροις κειράτο. τοῦτον χάριν ἔσπευδε.

triarchatui praesint moribus ac ingenio abiectiores moderatioresque, ut facilius eorum nutibus veluti iussis succumbant, peroptant, quod rusticioribus, cum sermonibus fidere nequeant, potissimum accidit: qui vero sapientiae operam navant, rigidiores videntur et illorum iussibus adversantur. propterea imperator Theodorus illius mente sensuque leviter degustato ad alios se convertit, et cum plures non satisfacerent, monachum quendam ex Apolloniadis lacu, praeter paucas literas caeterorum inscientem (solum enim rudimenta grammatices attigerat), nullis sacris ordinibus insignitum, Arsenium nomine, accersitum quam celerrime missis hominibus conduxit: nec ille renuit. et Nicaea exire festinans praesulibus, ut quamprimum eum patriarcham efficerent, imperat. illi audientes per unam hebdomadam diaconum sacerdotem et patriarcham consecrant.

54. Causa vero exitum Nicaea sollicitandi ea fuit. Bulgarorum princeps Michael, uxoris Theodori imperatoris frater, socero illius Ioanni Asano ex Angeli Theodori filia susceptus, Ioannis imperatoris obitu nuntiato, cum occiduas partes imperatoris copulis nudas orbisque conspiceret, animoque
 Georg. Acropol. Annal.

νην πρὸς τοῦ βασιλέως Ἰωάννου χώραν ἐκ Βουλγάρων καὶ τὰ ἐν
 B τούτοις ἄσκη πρὸς Βουλγαρικὴν ἀρχὴν καὶ αὐτῇ ἀνακαλέσασθαι
 (τοῦτο γὰρ ἐκ μικροῦ τοῖς Βουλγαροῖς ὠδίνετο) καὶ τὸν καιρὸν,
 ὡς ἰδοῦναι, κατιδὼν ἐπιτήδειον, ἐξορμήσας τοῦ Ἀΐμου καὶ τὸν
 Ἔβρον διαπεράσας ἐν οὐ πολλῷ χρόνῳ πολλήν τε χώραν ὑφ' ἐπ-5
 τὴν ἐποίησατο πολλά τε ἄσκη σὺν οὐδενὶ παρεστώσαντο πόλει.
 Βούλγαροι καὶ γὰρ τυγχάνοντες οἱ οἰκήτορες τοῖς ὁμοφύλοις προσέ-
 τρεχον, τὸν ζυγὸν τῶν ἀλλογλώσσων ἀποσειόμενοι. τὰ δὲ ἄσκη
 μετὰ τῶν Ῥωμαϊκῶν καὶ μόνων ἀπολελειμμένα φυλάξων, οὐκ
 ἀξιῶν τοιούτοις καιροῖς ἀντιμάχουσαι, εὐχέλονται τοῖς Βουλγαροῖς 10
 ὑπῆρχε, τῶν μὲν πτοίμῃ ταραπτομένων καὶ προδιδόντων τὰ ἄσκη
 C καὶ λαμβανόντων τὴν πρὸς τὰ οἴκοι ἐλευθερίαν, τῶν δὲ πρὸς τὴν
 ἐξαπίνης γεγενημένην τῶν Βουλγάρων ἔφοδον μηδὲν ἐχόντων ἐκ
 τοῦ προχείρου νοῆσαι λυσιτελοῦν, ἀποδιδρασκόντων καὶ ταῦτα
 ἔρημα τῶν φυλαττόντων ἀπολαμβάνοντων, ἄλλων δὲ ἴσως καὶ 15
 χρόνῳ ἀποκαμώντων, παραταθέντος αὐτοῖς παρὰ τὸ μέτρον τοῦ
 χρόνου τῆς φυλακῆς. τὰ πλείω δὲ τῶν ἄσκειν καὶ ἀπεριποίητα
 ἦν καὶ τῶν χειρωδῶν ὄπλων ἄμειρα. κατεσχέθη μὲν οὖν ἐκ τοῦ
 παραντίκα Στενίμυχος Πριστίτζα Κρυτζίμους Τζεπαίνα καὶ τὰ ἐν
 τῇ Ἀχριδῷ ἑμπάντα πλὴν Μνειάκου· τοῦτο γὰρ καὶ μόνον ἐπὶ 20
 D Ῥωμαίων πεφύλακται. Οὐστρα δὲ καὶ Περπεράκιον καὶ Κριβοῖς
 καὶ τὸ παρακείμενον τῇ τοῦ Ἀδριανοῦ καὶ κεκλημένον Ἐφραίμ
 τοῖς Βουλγαροῖς χειρίζονται. τούτων οὕτω γεγενημένων καὶ τῶν
 ἐν δυσμαῖς Ῥωμαϊκῶν κλονουμένων πραγμάτων, τῆς φήμης μέχρι

agitasset regionem et in ea oppida ab imperatore Ioanne Bulgaris surrepta
 ad Bulgarorum rursus dominatum, quod iam diu Bulgarorum cordi inhaere-
 rat, revocare, rem pro tempore opportunam, ut sibi videbatur, ratus, Hae-
 mo prodians transnatoque Hebro paucissimo tempore multarum regionum
 potitus est, multaque oppida nullo cum labore sibi devinxit, Bulgari siquidem
 habitatores externorum iugo deiecto generis consortibus accurrebant. arcus
 solo Romanorum praesidio munitae cum ad repellendos hostium impetus non
 sufficerent, in potestatem Bulgarorum nullo negotio ceciderunt, partim ti-
 more percussis et deditionem arcium pro salute et domum abitione prodenti-
 bus, partim repentinae Bulgarorum irruptioni, cum obviam ire non possent,
 aufugientibus easque custodibus vacuas deserentibus, aliis etiam temporis
 longinquitate defessis, cum praeter modum custodiae terminus illis protrabe-
 retur. pleraeque etiam arcium imperfectae, viris et reliquis necessariis pa-
 rum munitae, praeda hostibus patuerunt. e vestigio itaque expugnatae sunt
 Stenimachus, Periatitza, Crytzymus, Tzepaena et Achridis praeter Mnia-
 cum, quod vel solum Romanis devotum perseveraverat, omnia. praeterea
 Ustra, Perperacium, Cribus, et quod Adrianopoli adiacet, Ephrem, Bulg-
 ris caesera, haec ubi ita facta sunt, et in occiduis partibus rebus Romani-
 rum in discrimen adactis, cum fama ad imperatoris etiam aures pervolasset,

καὶ ἐς βασιλέως ἐπιδραμούσης καὶ πλειόνων προσδοκίαν κακῶν τῶν προσόντων φαντασίαν παρεχομένης, οἱ περὶ τὰ βασιλεία οὐ μικρῶς ἐταράχθησαν· ἡπίσταντο γὰρ ὡς τὰ πλείω τῶν δυτικῶν μερῶν Βουλγάροις οἰκοῦνται, καὶ ἀποστατήσουσι πάσαι Ῥωμαίων, 5 προσφάτως δὲ χειρωθεῖσι τῷ βασιλεῖ Ἰωάννῃ, καὶ οὕτω πῆξιν τῆς χειρώσεως λαβούσης, ἔχθραν δὲ αἰετὸς πρὸς Ῥωμαίους ἐνδομυχοῦσι.

55. Διὰ ταῦτα καὶ αὐτὸς ὁ βασιλεὺς ἡδημόνει τοῖς πράγμασιν, εἰ οὕτω κατ' ἄρχας τῆς ἐξουσίας αὐτοῦ δυστυχῶς πρᾶτ- P 59
10 τι. συναθροίσας οὖν τοὺς ἐν τέλει καὶ τοὺς εἰς στρατηγὸς τεταγμένους, σὺν οἷς καὶ οἱ πρὸς πάππον αὐτοῦ τοῦ βασιλέως Θεοδώρου ὑπῆρχον αὐτῷ θεῖοι, ὃ τε Μανουὴλ καὶ ὁ Μιχαήλ, ἐβουλεύσατο τί ἂν ἔχοι πρὸς τὰ γεγενημένα διαφύγεσθαι. οἱ μὲν οὖν πλείους διαπερᾶσαι τὸν βασιλεῦσαν τὸν Ἑλλησποντον δέον ἔλεγον 15 εἶναι καὶ στήσαι τὴν τῶν Βουλγάρων φροῶν. τοῦτο δὲ τοῖς τοῦ κρατούντος θεοῖς τοῖς προειρημένοις οὐκ ἤρεσκεν, οἷς καὶ προσεῖχε μᾶλλον ὁ βασιλεὺς, πολλῶν ἕνεκα. ἥ τε γὰρ γνησιότης τοῦ γένους ἠνάγκαζε καὶ τὸ τῆς ἡλικίας γηραιὸν παρεβιάζεν, οὐκ ἦ-
20 σθαι παρέπειθε· φυγάδες γὰρ οὗτοι γεγονότες τῆς τοῦ βασιλέως Ἰωάννου διακρατήσεως πολλοῖς προσωμύλησαν δεσπόταις καὶ εἰς διαφόρους περιεπλανήθησαν τόπους, ἀντεῦθεν κατὰ τὴν πόλιν B

8 D: Βουλὴν οὖν ποιησάμενος, οἱ μὲν πλείους διαπερᾶσαι αὐτὸν τὸν Ἑλλησποντον δέον ἔλεγον. οἱ δὲ πρὸς πάππον αὐτοῦ τοῦ βασιλέως Θεοδώρου, Μανουὴλ καὶ Μιχαήλ οἱ Λασκάριες, οἷς προσεῖχε μᾶλλον τῇ τε γνησιότητι καὶ τῷ γήρει, οὐ χρεῶν διαπερᾶσαι τὸν βασιλεῦσαν ἐβούλευον. ἡ τῶν πλειόνων γοῦν ἰσχὺς βουλῇ.

et praesentibus malis atrociora inde ventura repraesentasset, qui in aula erant, nimis conturbati sunt, quippe qui scirent potissimam Occidentis partem in Bulgaros esse propensam, tanquam quae a Romanis iampridem defecisset, et recenter a Ioanne imperatore debellata nondum solida ac firma in dominio constaret, sed continua in Romanos odia clanculum exercebat.

55. Propterea imperator etiam ipse rebus anxie aestuabat, si tam misere potestatis illius initio haberentur. illis ergo qui dignitate fulgebant, et exercituum ductoribus, inter quos et ex avo imperatore Theodoro patri Manuel et Michael advenerant, convocatis, consilium init, quid sibi, ut malo occurreret, agendum esset. potior eorum pars in eam ivit sententiam, ut imperator Hellesponto superato impetum Bulgarorum comprimeret. sed hoc principis patruis, quos supra nominavi, haud arridebat, quibus animus potius adverterat imperator multis de causis. affinitas quippe generis et veneranda senectus compellebat; neque minus ad id conferebat rerum multarum experientia. hi namque Ioannis imperatoris tempore e solo patrio exules multorum principum familiaritate usi sunt et diversa in loca aberrarunt, hinc-

εἶδον ἄστεα καὶ νόον ἔγνωσαν. καὶ ἦσαν μὲν ὡς ἀληθῶς οὗτοι τοήμονες, οὐκ ὁρθὰ δὲ ἐφρόνουν τοῖς τῶν Ῥωμαίων πράγμασι, αἰτίαν ἔχοντες τὸ παρευδοκιμηθῆναι τὰ πρῶτα παρὰ τοῦ ἀδελφοῦ καὶ βασιλέως, μηδενὸς αὐτῶν εἰς ἄξιαν ἀνηγμένου βασιλέως ἀδελφούς διαπρέπουσαν. **C** εἴτα καὶ παρὰ τοῦ γαμβροῦ καὶ βασιλέως⁵ καὶ φυγαδαί τῆς Ῥωμαίων γεγενημένοι πρὸς αὐτοὺς ἐδυσμένουν. καὶ ταῦτα μὲν ἴσως ἔρεῖ τις αἴτια εἶναι, τὸ δὲ ἀληθές τὰ τῶν ἀνθρώπων ἦδη ἀβέλαια ὄντα καὶ ἄστατα τοιούτους τυγχάνειν ἐποιοῦν. καὶ ταῦτα μὲν οὐ διεϊλάνθανεν οὐδὲ τὸν βασιλέα Θεόδωρον· τέως οὖν ὡς οἰκίλους τοῦ αἵματος καὶ τὸ τιμᾶν αὐτοὺς¹⁰ διὰ παντὸς προελόμενος ἐχρᾶτο πρὸς συμβουλὰς. ἐπιτίθεντο γοῦν οὗτοι ὡς οὐ χρεὼν τὸν βασιλέα διαπερᾶσαι πρὸς τὴν δυσμήν, **D** ὅτι τε κακῶς πρᾶττει τὰ τοιαῦτα μέρη, καὶ ὡς νοσεῖ σχεδὸν ἀδράκηντα, στράτευμά τε μὴ ἔχειν τὸν βασιλέα προσήκον πρᾶξι βασιλικῇ· ὁ γὰρ χυμὼν ἐκώλυε τὴν συνάθροισιν τῶν δυνάμεων.¹⁵ καὶ τὸ ἐπιδημῆσαι κατὰ χώραν τὸν βασιλέα καὶ μὴ ἄξιον τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ καὶ τῆς φήμης ἐργάσασθαι οὐ τῶν ἀφρημένων καὶ μόνον βεβαίωσιν ἐν τοῖς ἐχθροῖς ποιεῖται, ἀλλὰ καὶ τῶν περιλειμμένων ἀφαίρεισιν αὐξην τε τῶν ἐπεναντιῶν πολλῶ μείζονα, ὥς καὶ τῶν Ῥωμαϊκῶν πραγμάτων ἱλάττωσιν οὐ σμικρὰν. ταῦτα²⁰ μὲν οὗτοι, ὁ δὲ τὰ πλεῖστα πεποδημένος αὐτῷ Μουζάλων Γεώργιος, τὴν τοῦ μεγάλου δομestίκου δύναμιν περιεζωσμένος, τὴν βασιλικὴν περβαίωσιν συνεβούλευε καὶ ταύτην κατήπειγε, μὴ λάθῃ

6 φυγαδαίαι et γεγενημένους vulgo.

que, ut poeta cecinit, viderunt urbes et mores hominum cognoverunt. licet, ut verum fatear, pleno pectore saperent, non recte tamen Romanorum rebus consulebant, quod primum a fratre et imperatore neglecti nullo digni habiti fuissent munere, quod fratres imperatoris condeceret; dein per generum et imperatorem ab solo patrio extorres, ab eis totos se abalienaverant. et has quidem causas Romanis illos inimicissimos reddidisse aliquis forte diceret: nobis satis cognitum mores hominum iacertos atque instabiles in huiusmodi eos deduxisse simultates, quae neque imperatorem Theodorum latebant. nihilominus eos, tanquam sanguine coniunctos, et quod perpetuo eos honoribus condecorare proposuerat, consiliis adhibebat. proponebant itaque illi non esse operae pretium imperatorem in occasum progredi, quod eae partes male affligerentur et absque remedio vehementer laborarent. copias esse imperatoris exiles ac tenues nec regio apparatu suppare, cum tempus hibernum impedimento esset ne cogerentur in unum. praeterea imperatorem, si loco moveatur neque nomini suo neque expectationi hominum dignum quippiam conficiat, non tantum hostibus ablata confirmare, sed et reliqua summo adversariorum incremento rerumque Romanarum imminutione dispendere ac dissipare, et haec quidem isti. verum Georgius Muzalo apprime illi carus, qui magni domestici munere fungebatur, imperatorum progressum non con-

τὰ πάντα τῶν ἐν δυσμῇ ἢ τὰ πλείω ταῖς τῶν ἐχθρῶν χερσὶν ἄλω-
θῆναι. καὶ ἄλλοι δὲ τῶν ἐπιφανῶν οὐκ ὀλίγοι τῇ τοῦ μεγάλου
δομειστίκῳ συνήνουν βουλῇ. ἡ τῶν πλειόνων γοῦν ἰσχυσε βουλή, P 60
μάλιστα δὲ τοῦ βασιλέως τὸ πρόθυμον καὶ ὁ τῆς καρδίας αὐτοῦ
ἐξῆλος ἐκκατῆς γεγονώς πρὸς τὴν κίνησιν. καὶ προσλαβόμενος τοὺς
ὅσοι συνακολουθεῖν ἔτυχον, εἰς μέτριον ἄριθμουμένους στρατεύματα,
καὶ τοὺς καθ' ὁδὸν ξυντυγχάνοντας, καὶ τοὺς ἐγγύτερον τῆς φε-
ρούσης ὄντας καὶ δυναμένους αὐτοῖς ὅπλοις καὶ ἵπποις ἐφέμει-
σθαι, διαπεραιοῦται τὸν Ἑλλήσποντον, καταλιπὼν εἰς τὴν ἔω τὸν
10 μέγαν δομειστικόν.

56. Ἐντεῦθεν, ὡς εἶχε τάχους, τὴν Ἀδριανούπολιν πέ-
φθακε. μίαν δὲ καὶ μόνην ἡμέραν διακυρτερήσας ἐν ταύτῃ ἐξῆλ-
θεν εἰς νέωτα. καὶ τις τῶν ἐκ Βουλγάρων κατοπτέρων τὸν βασι- B
λέα τεθεαμένος τῆς Ἀδριανοῦ ἐξιρχόμενον δρομαῖος ἐπὶ τὸν Βούλ-
15 γαρον ἔκετο (περὶ τὸν Ἑβρον καὶ γὰρ οὗτος ἐστρατοπεδεύετο) καὶ
τὸ δρᾶμα διασαφεῖ καὶ τὴν τοῦ βασιλέως ἐξαγγέλλει κατ' αὐτοῦ
ταχέϊαν ἔφοδον, καὶ ὄρκοις ἐβεβαιοῦτο ἡ μὴν ὀφθαλμοῖς τεθεῖ-
σθαι τὸν βασιλέα τὴν πρὸς τῇ πόλει τυγχάνουσιν τοῦ ποταμοῦ

11 D: Ὡς εἶχεν οὖν τάχους, τὴν Ἀδριανοῦ πέφθακεν. καίειθεν ἔξεισι,
καὶ τις τῶν Βουλγάρων κατοπτέρων τὸν βασιλέα τῆς Ἀδριανοῦ ἐξιόντα
τεθεαμένος δρομαῖος πρὸς τὸν Βουλγαράρχην ἀφίκετο περὶ τὸν Ἑβ-
ρον σκηνοῦντα, καὶ τὸ δρᾶμα διασαφεῖ ὄρκοις. ἰδεῖν τὸν βασιλέα
τὴν πρὸς τῇ πόλει τυγχάνουσιν τοῦ ποταμοῦ Ἑβρον γέφυραν δια-
βαίνοντα. γινὼς δὲ ὁ βασιλεὺς τὴν τῶν Βουλγάρων κατασκήνωσιν
ἐπέτεινε τὴν ὁδόν. καὶ οἱ προάγοντες τοὺς φύλακας Βουλγάρων
ἔλπει καὶ ζωογρία ἐλόντες, ἐκ τινος φυγᾶδος διαμαθόντες, πάντες
ἔφυγον τούτων πρὸς τὰ ἐνδότερα, κατεδρῦπτοντο δὲ τοῖς σπηλαιο-
φείσι τῶν δένδρων. ἔωθεν δὲ τὸν τόπον ἔρημον φθάσας ὁ βασιλεὺς
λελύπηται μὲν, οὐκ εἶχε δ' ὅ τι καὶ δράσειε. περὶ δὲ τὴν Βερρόην
χωρεῖ, καὶ αὐτοβοῇ τὸ φρονύριον εἶλε. καὶ τὰν' ἂν περὶ τὸν Ἄμιον
αὐτὸν καὶ τὰ ἐν αὐτῷ φρονύρια ἐκχωρήκει, εἰ μὴ χειμῶν ἐκώλυσεν
αὐτὸν μέγας· πολλὴ γὰρ χιὼν τῆς γῆς τὸ πρόσσωπον ἐπηλύνασεν.
ἡμέρας γοῦν ἕξ διακυρτερήσας ὁ βασιλεὺς, λείαν τὰ Βερρόης ποιη-
σάμενος, εἰς τὴν Ἀδριανοῦ ἐπέστρεψεν. 14 περὶ vulgo.

sulere modo, sed etiam cogere, ne quae in occasu erant, vel maior eorum
pars, in inimicorum potestatem venirent. alii etiam non pauci viri celebres
in magni domestici sententiam ierant. igitur praelatum est plurimorum con-
siliū. maxime vero imperatoris ingens cupido ac animi ardor, ad itionem
impense exagitatus, obvios quosque promptosque, pusillum sane exercitum,
eosque qui inter ambulandum occurrebant, alios etiam qui a via non aberant,
armis tamen equisque caeteros consequi valentes collegit, quos secum por-
tans Hellepontum traiecit, magno domestico in Oriente relicto.

56. Hinc festinans Adrianopolim venit, ibique unico die commoratus
postero die egreditur. interim ex Bulgarorum speculatoribus unus impera-
torem intus Adrianopoli exsurgentem citato cursu ad Bulgaram fortis (ille
etenim circa Hebrum castra posuerat) et rem aperit, imperatorisque in eum

Ἔβρου γέφυραν διαβαίνοντα. τοῦτο συνέχει μὲν τοὺς περὶ τὸν Βούλγαρον, οὐ μὴν τοῦ τόπου καθ' ὃν ἔλαχον στρατοπεδεύειν ἀπέστησαν, ἀλλ' ἔμενον ἐκεῖσε μέχρις ἂν γνοῖεν τὰ τῆς φήμης C ἀκριβέστερόν τε καὶ καθαρώτερον. ἀλλ' οὐδὲ τὸν βασιλέα ἢ τοῦ Βουλγάρου πατασκήνωσις λήληθεν, ἀλλ' ἐμεμαθήκει τὸν τόπον⁵ ὅπου δὴ τὸ στρατόπεδον εἶχεν. ταχύτερον γοῦν τὴν πορείαν ἐποιεῖτο καὶ τῶν ἵππων τὰς κινήσεις ἐπέτεινε, καὶ ῥῆγχετο τῷ Βουλγαρικῷ ξυντυχεῖν στρατεύματι. οὕτω γοῦν ἔχων ὁρμήματος ἐκ τινος συμβάματος ἐσφάλῃ τυχερῶς τοῦ βουλευματος. οἱ γὰρ προάγοντες τῶν Ῥωμαϊκῶν στρατευμάτων τοῖς εἰς φυλακὴν προτεταγμέ-
10 νοις τοῦ Βουλγαρικοῦ στρατοπέδου συμπεπτώκασι, καὶ πολλοὺς D μὲν ἕξτους ἔργον πέποιήνται, ἄλλους δὲ ζωγρίας εἶλον, σὺν αὐτοῖς δὲ καὶ τὸν τὴν ἡγεμονίαν τῆς στρατείας ἔχοντα. οἱ δὲ ἔτεροι φυγῇ χρησάμενοι νυκτὸς βαθείας εἰς τὸ Βουλγαρικὸν ἀπέδρασαν στρατεύμα, καὶ διηγοῦντο τὰ πάντα, καὶ τὸ πλησίον αὐτῶν ἦδη¹⁵ τυγχάνειν τὸν βασιλέα δισχυρίζοντο. ὥς ἔτυχε γοῦν ἕκαστος τῶν Βουλγάρων καὶ αὐτὸς ὁ τούτων ἄρχων, ἐπιβὰς τοῦ ἵππου, ἐπὶ τὰ ἐνδότερα τῶν Βουλγαρικῶν ἐφέρετο χώρων. κατεδρύνοντο δὲ τούτων τοῖς τῶν δένδρων κλάδοις τὰ πρόσωπα, συντηρεῖσθαι τούτοις ἐμπέκοντα· ὃ δὲ καὶ αὐτὸς ὁ Βούλγαρος πέπονθεν. ἐνιοὶ²⁰ δὲ αὐτῶν καὶ γυμνοὶς ἐφειστροῖδων εἰς τὴν ὀχίαν τοῖς ἵπποις ἐσχέσαντο. οὕτω γοῦν διαδράντες τὴν Ῥωμαϊκὴν ἀπέφυγον σπάθη. ἔωθεν δὲ τὸν τόπον φθάσας ὁ βασιλεὺς καὶ ἔρημον στρατεύματος

17 περὶ vulgo.

20 Βουλγαράρχης?

celerem irruptionem exponit, atque iureiurando confirmabat semet oculis propriis imperatorem pontem fluminis Hebri urbi proximum pertranseuntem conspexisse. hoc quidem Bulgaros turbavit, non ita tamen ut loco, in quo castra fixerant, se moverent; quem retinebant mordicus, quousque accurtius pleniusque de his quae rumor attulerat certiores fierent. sed nec imperatorem Bulgarorum tentoria fugiebant, cum locum in quo exercitus erat addidicisset. igitur celerius iter ingredi, equorum gressus properos urgere, summisque votis exoptare Bulgaris copiis occurrere. sic ergo irruente forte fortuna ab instituto abducitur. qui enim Romanis copiis praeibant, in Bulgari exercitus custodes incidunt, quorum plerosque ense trucidant, alios vivos capiunt, inter eos et cui summa belli credita fuerat. caeteri fuga sibi consulentes summa nocte in Bulgaricum exercitum revertantur, nuntiantque omnia, et iam imminere imperatorem contendunt. quare uti quisque Bulgarorum potuit, eorumque princeps in equum insiliens, in interiora Bulgariae regionis loca sese recipere, et cum per loca arboribus frequentibus consita abigerentur, arborum ramis facies, quod et Bulgarus passus est, dilacerari; nonnulli etiam ex ipsis sagis omisis equis calcar addere, qui sic in fugam dati Romanorum ictus declinarunt. mane cum locum occupasset imperator

Βουλγαρικοῦ κατιδὼν λελύπηται μὲν, οὐκ εἶχε δὲ ὅ τι καὶ δράσειε. βουλὴν δὲ ποιησάμενος ἐπὶ τὴν Βεροὴν χωρεῖ, κάκεισε δὲ ἀφ' ἡμέ- P 61
 ρος αὐτοβοεὶ τὸ φρούριον εἶλεν· ἦπαν γὰρ τὸ τεῖχος αὐτοῦ κατη-
 ρεῖπωτο καὶ διεξόδους εἶχε πολλάς, καταβεβλημένον καὶ τοῦτο
 5 παρὰ τῶν Βουλγάρων σὺν τοῖς λοιποῖς τῶν Ῥωμαϊκῶν ἄστων, εἰ
 καὶ κάμαξι καὶ τοῖς ἐξ ἁμαξῶν ξύλοις ἐδόκουν αὐτὸ κατοχυρώσα-
 σθαι οἱ οἰκήτορες. τροφῶν γοῦν ἡνμοίρησε τὰ στρατεύματα,
 αὐτοὶ τε καὶ οἱ τούτων ἵπποι· ἐπέπληστο γὰρ χορτασμάτων τὸ
 ἄστυ. καὶ τάχ' ἂν καὶ προσωτέρω ἂν ἐκχωρήκει ὁ βασιλεὺς καὶ
 10 ἐπὶ τὸν Αἶμον αὐτὸν καὶ τὰ ἐν αὐτῷ τυγχάνοντα φρούρια τὴν
 ἔφοδον ἐπεποίητο (πτοίαν γὰρ οὐ μικρὰν τοῖς Βουλγάροις ἐνέβα-
 λεν), εἰ μὴ χειμῶν βιρύτατος αἴφνης ἐπισπεσὼν ἐκάλυπεν αὐτὸν
 τῆς ὁρμῆς· πολλὴ γὰρ χιὼν τῆς γῆς τὸ πρόσωπον ἐπληύγασε, καὶ B
 τὸ ἐπὶ ξένης καὶ πολεμίας τὰ Ῥωμαϊκὰ χρονίζειν στρατεύματα οὐ
 15 καλὸν ἐδόκει τοῖς συμβουλευέουσιν. ἡμέρας οὖν ἕξ ἐκείσε διακα-
 τήρην ὁ βασιλεὺς, ἐπεὶ εἶχε τι ἕτερον δρᾶσαι, λείων τὰ Βερόης
 ἅπαντα ποιησάμενος, ἄνδρας γυναικας νήπια, πρόβατα βόας καὶ
 σύμπαν ἄλλο κινεῖσθαι δυνάμενον, εἰς τὴν Ἀδριανοῦ τὴν ὑποστρο-
 φὴν ἐποίησατο.

20 57. Ἐκεῖθεν γοῦν ἐπιλεξάμενος ἀξιόλογον στράτευμα περὶ
 τὰ ἐν Ἀχριδῷ φρούρια ἐπεπόμφει τὰ πρὸ μικροῦ τοῖς Βουλγάροις
 χειρωμένα, εἴ πως καὶ αὐθις τῇ τῶν Ῥωμαίων ὑπαρχθεῖεν ἀρχῇ.

2 περὶ vulgo.

10 περὶ vulgo.

20 D: Κακεῖθεν ἐπιλεξά-
 μενος στράτευμα περὶ τὰ ἐν Ἀχριδῷ φρούρια ἐπεπόμφει τὰ κρατη-
 θέντα ὑπὸ Βουλγάρων, εἴ πως καὶ αὐθις τῇ τῶν Ῥωμαίων ὑπα-
 ρχθεῖεν ἀρχῇ. ἐκείσε οὖν ἀφ' ἡμέρας οἱ τῶν Ῥωμαίων ἡγήτορες ὅσον
 τῶν φρουρίων περιεγέγοντο τῶν πλείστων. ἐπεὶ δὲ τὸ μακρὸν ἐπέλαμψε,

et militaribus copiis vacuum comperisset, indoluit sane, sed praestare aliquid
 haud potuit. tamen consilio inito Beroem proficiscitur, primoque appulsa
 oppidum cepit. nam murus undique lacer corruebat multisque patebat hiati-
 bus, cum hoc quoque cum reliquis Romanorum oppidis a Bulgaro solo aequa-
 tum fuisset, licet perticis et lignis ex plaustris accolae illud munisse viderentur.
 cibis itaque et equi et milites cumulate abundarunt: oppidum etenim
 pabulorum omnium abundantia circumfluebat. fortasse etiam imperator ulterius
 processisset, et circa Haemum et in eo sita oppida incursionem fecisset
 (timorem enim, nec eum pusillum, Bulgaris incusserat), nisi tempestas asper-
 rima ex improvise irrumpens impetum ardoremque restinxisset. ingens et-
 enim nix infusa terrae faciem obtexit, et in aliena ac hostili terra exercitus
 Romanos diutius immorari non aequi consultores laudabant. sex itaque dies
 ibi imperator commoratus, cum nihil suppeteret agendum, omnia Beroes,
 viros mulieres infantes, pecudes boves, et quidquid loco moveri poterat, de-
 populatus Adrianopolim repetiit.

57. Ibique recollecto non contemnendo exercitu ad Achridae oppida,
 quae paulo ante Bulgari subegerant, si forte rursus dicioni Romanorum red-

- C ἐν αὐτοῖς γοῦν ἀφιγμένοι σὸν τοῖς στρατεύμασιν οἱ τῶν Ῥωμαίων ἡγήτορες μηχανήμασι τε καὶ ἐλεπόλεσι ῥῆον τῶν φρουρίων περι-
 γέροντο· οἱ Βουλγαροὶ καὶ γὰρ θῆτον τῶν ἐν ἁγίαισι φυλακῶν
 ἀπαλλάττονται, εἰ πολεμίους ὄρωεν καὶ μαχημωτέροις συμπλακίεν
 τοῖς πρύγμασιν. ἐν οὐ πολλῷ γοῦν τὰ πλείω αὐτῶν ἐχειρώσαντο.⁵
 ἀλλὰ καὶ ὁ βασιλεὺς τὸν περὶ αὐτὸν συναθροίσας λαὸν ἐπὶ τὰ ἐν
 Ῥοδόπῃ ἄστη χειώρηκε. καὶ εἶλε μὲν Περισιτίτζαν τοῖς μηχανή-
 μασι, καὶ μετ' αὐτὴν τὸν Στενίμαχον, καὶ ἐπὶ τούτοις τὸν Κρυ-
 τίζιμόν, ὀχυρώματα ταῦτα πάντα καὶ εἰς πρόσωπον κείμενα τοῦ
 τῆς Ῥοδόπης ὄρους καὶ τὰ ὀπίσω πάντα φυλάττοντα. ἀγίκετο¹⁰
- D δὲ καὶ εἰς Τζεπαῖναν ἐν ἀκμῇ χειμῶνος· ἡ δὲ τοῦ τόπου δυσχω-
 ρία καὶ τὸ ψυχρὸν τοῦ καιροῦ οὐδὲ μικρόν τι εἴμασεν ἐν ταύτῃ
 προσκαυτερεῖσθαι. ἐπεὶ δὲ τὸ ἔαρ ἐπέλαμψεν, προστάγματα πρὸς
 τὸν Στρατηγόπουλον Ἀλέξιον καὶ Τορνίκην Κωνσταντῖνον, ὃν μέ-
 γαν πριμικίριον ὁ βασιλεὺς τετίμηκεν Ἰωάννης, ἐξέπεμψεν, ἐν¹⁵
 ταῖς Σέρραις ὄντας καὶ τὸ στρατόπεδον ἔχοντας, ἵνα τὴν στρατιὰν
 πῦσαν συναγαγόντες κατὰ τῆς Τζεπαίνης ἀφίκοιντο. τοῦτο δὲ
 καὶ ἐποίησαν. κακοὶ δὲ ἐφάνησαν ἐν τούτῳ τῷ ἐπιχειρήματι στρα-
 τηγοί· μήτε γὰρ πολεμίῶν ἐγκύρσαντες στρατιαῖς μήτε ἀνδράσιν
 ἀξιόις τούτοις μαχέσασθαι, κτύπων δὲ καὶ μόνων καὶ ψύγιον ἀπ-²⁰
 κοῦτες καὶ ἥγων κερατίνων ἀκροασόμενοι, ἀκόσμως ἐχρήσαντο τῇ
- P 62 φωνῇ, πῦσαν ἀποσκευὴν καὶ τοὺς πλείους τῶν ἱππῶν τοῖς ποιμαῖ

προστάγματα ἦγον πρὸς τὸν Στρατηγόπουλον Ἀλέξιον ἐν Σέρραις,
 ἵνα κατὰ Τζεπαίνης ἀφίκοιντο. ὁ καὶ ἐποίησαν. ἀλλὰ μήτε πολε-
 μίοις ἀξιόις ἐγκύρσαντες, κτύποις ἥγων κερατίνων διαδροηθέντες
 ἀκόσμως ἐχρήσαντο τῇ φωνῇ, πῦσαν ἀποσκευὴν καὶ τοὺς πλείους
 τῶν ἱππῶν τοῖς Βουλγαροῖς ἀπολιπόντες. 6 ἐπὶ] περὶ vulgo.

derentur, transmittit. duces Romani cum copiis advecti tormentis ac machi-
 nis facili negotio loca expugnant. Bulgari enim vel solo hostium conspectu
 et bellicarum rerum conflictu, arcium custodia neglecta, fugam arripiunt.
 quare parvo tempore potissima quaeque eorum occupata sunt. imperator
 eiam milite proprio coacto ad Rodopeia oppida gradum facit, cepitque ma-
 chinis adactis Peristitzam, postea Stenimachum, tandem Crytizimum, propa-
 gnacula omnia in faciem Rodopes montis sita, quae retro posita custodiunt.
 Tzepaenam quoque profectus est ipso vigore hiemis, verum loci asperitas
 ac temporis rigor neque minimum in ea morari concessit. sed ubi ver appe-
 tebat, ad Strategopulum Alexium et Constantinum Tornicem, cui magni pri-
 micerii dignitatem imperator Ioannes crediderat, apud Serras existentes et
 exercitu potentes, mandatorum libellum dedit, ut in unum universo milite
 collecto Tzepaenam progredierentur. quod et executi sunt. sed in eo coactu
 mali copiarum ductores esse deprehenduntur: nam cum neque in hostiles co-
 pias incidissent neque viros eos cum quibus arma conserere debebant, tantam
 sonis et strepitibus auditis corneisque fragoribus haustis, turpiter sese conie-

καὶ σβώταις τῶν Βουλγάρων καταλιπόντες. οὕτω μὲν οὖν ἐκεί-
νοι φεγαδίαί γεγονότες τὰς Σέρρας καὶ αὐθις κατέλαβον, ἵππων
καὶ ὀπλων γυμνοὶ τυγχάνοντες. ὁ μὲν οὖν βασιλεὺς διὰ ταῦτα
θυμοῦ μὲν ἐπέπληστο, καὶ προσέειπεν ἐξ ὀργῆς αὐτοὺς ἐκείνους,
ὅπως ἂν ἔχουσι, ἐπὶ τὴν αὐτὴν καὶ αὐθις μάχην χωρῆσαι· οἱ δὲ
ἀδυνάτως εἶχον τῆς πράξεως.

58. Ἐπεὶ δὲ ταῦτα οὕτω ξυνέβη, συνεπεπτώκει καὶ τι τῶν
βαρυτέρων, καὶ πολλὴν τὴν κατὰ τῶν Ῥωμαίων βλάβην ἐπαπει-
λοῖν. ὁ γὰρ τοῦ Μελενικιωτικοῦ προεξάρχων στρατεύματος,
10 Δραγωγτῆς τοῦνομα, καὶ φέρεται μὲν ὡς Βούλγαρος δύσνοϊαν τρέ- B
γων κατὰ Ῥωμαίων, ἔτι δὲ καὶ πλεον φέρων τοῦ φυσικοῦ διὰ τὴν
πρὸς τὸν βασιλεῖα ἀπέχθειαν (ἤλπιε γὰρ ἐξ αὐτοῦ μεγάλων τυχεῖν·
οἱ δὲ γὰρ ἔκρινεν ἄξια τὰ παρὰ τοῦ βασιλέως Ἰωάννου ἐκείνῳ κεχο-
ρηγημένα, καὶ ταῦτα πολλὰ γεγενημένα), ἀποστασίαν φανεράν με-
15 μελέτηκεν. καὶ δὴ πάντας τοὺς ἐν Μελενίκῳ συναγαγὼν στρα-

5 περὶ vulgo. 7 D: Καὶ ὁ τοῦ Μελενικιωτικοῦ δὲ προεξάρχων στρα-
τεύματος Δραγωγτῆς τοῦνομα ἀποστασίαν φανεράν μεμελέτηκεν, καὶ
συναγαγὼν στρατιὰν πλείστην παρεκάθισε Μελενίκον. ἐφυλάττον δὲ
τούτων ὁ Νεστόργος Θεόδωρος καὶ ὁ ἄγγελος Ἰωάννης, οἱ καὶ γενναίως
ἀντείχον. ὁ δὲ βασιλεὺς εἰς Σέρρας ἀφίκετο, καὶ ἐπεὶ ἐκπέπυστο τὴν
τοῦ Ῥουπελίου δυσχωρίαν, καθ' ἣν ὁ ποταμὸς Σιγρῶν ρεῖ, Βουλ-
γαρικὴ φυλάττεσθαι στρατιὰ, οἱ καὶ πύλας ἐν αὐταῖς κατισκεύα-
σαν, σπουδῇ περὶ τὸν ἐκεῖσε χώρον ἀφίκετο. ἀποκόψας οὖν στρα-
τιὰν πεζαιτέρων ὑπὲρ κεφαλῆς τῶν Βουλγάρων βαδίζειν εἰς τὸ ὄρος
προστέταχεν, ἵππευσι δὲ κατ' εὐθὴ τῶν πυλῶν τὴν μάχην ποιεῖν
ἐκέλευσεν. καὶ ἐπεὶ κατείδον οἱ Βούλγαροι ἔκ μὲν ἀνωθεν οἰστοὺς
βάλλοντας κατεναντίον δὲ σταδαίαν οὖσαν τὴν μάχην, εἰς φυγὴν
ἐτρέποντο. καὶ τὸ βασιλικὸν ἐφείπετο στράτευμα, καὶ πολλοὺς
σπάθης ἔργον ἐποίησαν. οἱ δὲ λοιποὶ τὴν τοῦ βασιλέως ἔφοδον τοῖς
Βουλγαροῖς ἀπήγγειλαν, οἱ καὶ διαταραχθέντες ὥς εἶχον ἕκαστος
ἔφυγεν. ἐπειδὴ δὲ νῦν ἦν ἀσέληνος τῇ φυγῇ καὶ δυσχερὴς ὁ τόπος,
ἔνιοι μὲν ἐπιπτον τῶν ἵππων, ἕτεροι δ' αὐτοὺς κατεπάτον, ἄλλοι
τῶν ἐφροστρίδων ἀπεσφενδονοῦντο κατὰ κρημνῶν, ὥς ὀλίγους δια-
σωθῆναι εἰς τὴν Βουλγάρων. καὶ ὁ Δραγωγτῆς δὲ ἵππων ποσὶν
ἄπαν τὸ σῶμα συντέθλαστο, καὶ τριταῖος τὴν αὐτοῦ φυγὴν ἐξέφθ-
σησεν. ὁ γοῦν βασιλεὺς τὸ ἄστυ καταλαβὼν ἀσπίσιος ἄφθῃ.

cerunt in fugam, apparatu omni bellico et ex equis plurimis Bulgarorum pa-
storibus ac porcariis derelictis. hac illi ratione fugitantes, equis armisque
destituti, rursus Serras pervenere. propterea imperator ira furoreque per-
citus imperavit eisdem ut modo, quo recesserant, conflictum eundem atque
pugnam exciperent. at illi tanto conatui pares non erant.

58. Haec cum ita evenissent, gravius quippiam supervenit, quod in-
gentem adversus Romanos noxam minabatur. nam Melenciotici exercitus
praefectus, cui Dragotae nomen fuit, et natura quidem veluti Bulgarus Ro-
manis infensus, et praeter innatum odium propter Ioannem imperatorem ma-
gis ac magis alienus: namque ingentia ab eo sperans, et quae ab imperatore
Ioanne acceperat, multa licet atque magnifica, haud tantis aestimans palam
defectionem meditatur. et iam omnibus e Melenco militibus coactis aliisque,

τιώτας τε καὶ λοιπούς, ἔτι δὲ καὶ ἄλλους παμπόλλους ἐκ τῶν πέ-
 ριξ χωρῶν, παρεκάθισε τοῦ Μελενίκου τὸ ἄστυ καὶ ἐπολιόρει
 C τοῦτο καὶ ἐφιλονίκει πορθεῖν. ἦσαν δὲ ἐν τούτῳ τῷ ἔστυ προ-
 τεταγμένοι τῶν φυλασσόντων ὃ τε Νεστόγγος Θεόδωρος καὶ ὁ
 Ἄγγελος Ἰωάννης, καὶ ἀμφοτέρωι δεξιῶι ἄστυ φυλάξαι καὶ πολι-
 5 μίους ἐκτρέψασθαι. ἐστενοχώρει δὲ τοὺς ἔνδον τοῦ ἄστεως οὐδὲν
 ἄλλο (καὶ γὰρ ἠθμοίρουν τῶν χρειωδῶν) ἀλλ' ἢ ἡ τοῦ ὕδατος ἐνδεα
 ἐν ὥρᾳ θέρους, τὸ ἀναγκαιότατον τῶν ἄλλων κὰν τῇ σπάνει βαρύντα-
 τον. οἱ δὲ (καὶ γὰρ οὐ πάντῃ τούτους τὸ ὕδωρ ἐξέλιπε) καρτερῶς τοῖς
 ἐναντίοις ἀνθίσταντο καὶ οἷστοις ἐβαλλον καὶ λίθοις ἐτίτρωσκον καὶ 10
 D πᾶσιν ἄλλοις ὄπλοις ἐμάχοντο. τούτων ἐν ἀκροῦσι γεγενημένος ὁ
 βασιλεὺς δυσφύρως τὴν ἀκοὴν ἤνεγκε, βουλὴν δὲ βουλευσάμενος τὴν
 ἀρίστην, ὡς εἶχε τάχους, ἅπαν ξυναγροχῶς τὸ στρατόπεδον δωδεκα-
 ταῖος τὰς Σέρρας πέφθακεν, ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ τοσαύτην διανύσας ὁδὸν
 καὶ τοσοῦτον ἐπαγόμενος στρώτευμα, ταῖς κατὰ συστάδην εἰδιζόμενος 15
 μάχαις, ὄπλοις κατάρφρακτον καὶ ἵπποις φορταγωγοῖς διοικούμενον
 καὶ πάσαις ἄλλαις ἀποσκευαῖς συγκροτούμενον καὶ περιφραγνύμενον.
 ἐπεὶ δὲ μέχρι Σερρῶν κατηντήκει, αὐτόθι διανυκτερεύσας, ἄμυ
 πρωὶ τὰ στρατεύματα συνταξάμενος καὶ τοὺς πεζαιτέροισι καὶ
 τοξοφόροις ἐμπροσθεν βαίνειν ἐγκελευσάμενος, ἐπειπερ ἐπέπυστο 20
 τὴν τοῦ Ῥοπελίου δυσχωρίαν, καθ' ἣν ὁ ποταμὸς Στρυμῶν ῥεῖ
 δυοὶ συγκλειόμενος ὄρεσιν ὡς μόγις ἄμαξαν διὰ ταύτης ἔρχεσθαι,
 τοῦ ποταμοῦ στενωπὴν ἀπεργαζόμενον τὴν διόδον (κλειστόρας
 τοὺς τοιούτους τύπους ὁ πολὺς κατονομάζει λαός), Βουλγαρικῇ

2 τῷ ἔστυ? ita p. 30 B, 47 A.

nec non etiam ex circumiacentibus locis plurimis, Melenici moenia circumve-
 nit et obsidione cingit et oppugnare totis viribus contendit. arcis custodia
 demandata erat Nestongo Theodoro et Angelo Ioanni, ad defendendum oppi-
 da hostesque debellandos aptissimis. oppidani licet necessariis rebus abunda-
 rent, aquae tamen inopia laborabant, aestivo tempore prae caeteris ad
 tolerandum maxime arduum ac difficillimum. illi (neque enim prorsus aqua
 defecerat) fortiter adversariis resistere, sagittis ferire, lapidum iactu inces-
 sere, et omnium armorum genere impetum sustinere. horum certior factus
 imperator aegre animo angī, et cogitatione optima usus, celeritate qua potuit
 militibus in unum coactis, die duodecimo, tam brevi temporis spatio tantum
 iter emensus, tantoque exercitu stataria sueto pugna, armis circumque-
 que munito, equis onerariis proviso, omni alio apparatu atque oras
 visendo firmato obvallatoque instructus, Serras advenit; atque ibi cum
 pernoctasset, postero die summo mane recensitis copiis pedites ac sa-
 gittarios praeire iussit, cum accepisset difficilem Ropellii transitum, per
 quem flumen Strymon duobus oclusus montibus praeterfluit, adeo ut vix
 per viam currus praeteriret, flumine transitum quam angustissimum effi-
 ciente, ideoque locum Clisuras vulgus appellavit, a Bulgare milite, equitibus

φυλάττεσθαι στρατιᾷ ἱππέων μὲν ὀλίγων πεζῶν δὲ πολλῶν (οἱ γὰρ P 63
 Βούλγαροι καὶ πύλας ἐν αὐταῖς κατεσκεύασαν μοχλοῖς καὶ κλεί-
 θροις ἡσφαλισμένας, ὡς ἄμαχα τούτοις ἐξ ἀμφοτέρων τυγχά-
 νειν, τῆς τε δυσκολίας τοῦ τόπου καὶ τῆς γεγενημένης παρ' αὐ-
 5 τῶν προμηθείας τῆς λοιπῆς δχυρώσεως), ἐπεὶ ταῦτα οὕτως
 ἔχειν ἐμεμαθήκει ὁ βασιλεὺς, σπουδῇ ἐπὶ τὸν ἐκεῖσε τόπον
 ἀφίκτο. εἶρε δὲ τὰ ἐν αὐτῷ καθάπερ ἐπέπυστο. ἀποκόψας οὖν
 τῆς τῶν πεζαιτέρων στρατιᾶς ὅσον ἦν εἰκὸς σύνταγμα, ὑπὲρ κεφα-
 λῆς τῶν Βουλγάρων βαδίζειν εἰς τὸ ὄρος προστέταχεν, ὡς ἂν ἐξ
 10 ὑπερδεξιῶν τοὺς Βουλγάρους βάλλωσιν ἐξ ὑψηλοτέρων τῶν τόπων
 ἐν τοῖς χθαμυλοῖς ἐκείνους τυγχάνοντας. οἱ δὲ θᾶττον ἐποιοῦν B
 τὰ προσταττόμενα· ἦν γὰρ τὸ ὄρος δένδροις μὲν συνηρεφές, βύ-
 σιμον δὲ ποσὶ πεζαιτέρων. ἱππεῦσι δὲ κατευθὺ τῶν πυλῶν τὴν
 μύχην ποιεῖν ἐκέλευσεν. ἐπεὶ γοῦν κατεῖδον οἱ Βούλγαροι ἄνωθεν
 15 μὲν ἐκ τῶν βουνῶν διστοῖς ἑαυτοὺς βαλλομένους, σταδιαίαν τὴν
 μύχην κεκτημένους κατεναντίον, καὶ ἐν στενῷ κομιδῇ τὰ καθ'
 αὐτοὺς καθρῶντες εἰς φνγὴν ἐτράποντο, καὶ τὸ βασιλικὸν αὐτοῖς
 ἐφείπετο στράτευμα. πολλοὺς οὖν ἐκείθεν σπάθης ἔργον πεποίη-
 ται. οἱ δὲ ἄλλοι μέχρι καὶ τῶν Βουλγαρικῶν στρατευμάτων δια- C
 20 σθάντες ἀπέδρασαν, καὶ τὰ περὶ τοῦ βασιλέως τούτοις ἀπήγγε-
 λαν, καὶ ὅσα δὴ ἐπεπόνθεισαν. οἱ δὲ τῷ ἄθρῳ διαταραχθέντες
 τῆς ἀκοῆς, καὶ ὡς αἴφνης αὐτοῖς ἐπισηπέπτωκε τὰ δεινά, ἔκα-
 στος, ὡς εἶχεν, ἵππου τοῦ ἐφειρεθέντος αὐτῷ σχεδὸν ἐπιβάς,
 φεύγειν ὤρμησεν. ἐπεὶ δὲ καὶ νῦν ὑπῆρχεν ἀσέλγητος καθ' ἣν ἦ
 φνγὴ, καὶ δυσχερὴς ὁ τόπος καὶ τὰ τῶν ὁδῶν δυσδιάγνωστα, ἐπι-

6 περὶ vulgo.

quidem haud multis, peditibus plurimis, custodiri. Bulgari enim palis loris-
 que praemunitas fores in illis aperuerant, ut expugnari quidem et difficultate
 loci et per ipsos ex arte reliqua munitione absoluta minime posset. hoc ita
 se habere ubi rescivit imperator, iter ad locum acceleravit, et rem veram
 esse quam audiverat comperit. expeditam itaque exercitu, quae sufficere
 videbatur, cohortem separatam supra Bulgarorum capita montem ascendere
 praecepit, ut a superioribus ac opportunioribus locis Bulgaros in humiliori-
 bus repentem ferirent. dicto citius audiunt: namque mons ille frequentibus
 arboribus consitus viam peditibus sterneret. equitibus adversum portas pu-
 gnāam conserere mandat, verum ubi Bulgari ex collum eminentiori facie
 spicula mitti atque stataria pugna ex adverso urgeri sese deprehendunt, res-
 que suas in extrema fortuna collocatas conspiciunt, in fugam se dedunt. im-
 peratoriae cohortes insecutae quamplurimos contrucidarunt. reliqui cursu
 in tentoriis Bulgaricis salutem consulere, imperatoris res gestas et quae ipsi
 passi fuissent enuntiare. qui improvise nuntio et repentinis calamitatibus
 conturbati, uti poterat quilibet, in oblatum sibi equum conscendens fugit;
 et cum fugae tempore luna sileret, locus difficilis, nec viae essent in prom-

πτον μὲν ἐξ ἵππων ἔνιοι, ἕτεροι δὲ αὐτοὺς καταπάτουν καὶ ἔφθειραν, καὶ ἄλλοι μὲν τῶν ἑφειστρίδων ἀπεισφενδονοῦντο κατὰ κρημνῶν, ἄλλοι δὲ ἄλλως τέλος δύστηνον ἀπελάμβανον, ὡς ὀλίγους ἐξ αὐτῶν διασωθέντας ἐς τὴν Βουλγάρων χωρῆσαι. τότε δὴ καὶ D προϊστάμενος αὐτῶν Δραγωγῆς ὁ καὶ προεξάρχων τῆς ἀπιστίας⁵ ἵππων ποσὶν ἅπαν τὸ σῶμα συντέθλασται, καὶ τριταῖος τὴν αὐτοῦ ψυχὴν ἐξεφύσησεν. ὁ μὲν οὖν βυσιλεὺς τῆς νυκτὸς ἐκείνης τὸ ἄστυ καταλαβὼν τοῖς ἐκείσε φυλάττουσι ξυνωμίλησε, καὶ αὐτοὶ ἀσπασίως τε τὸν αὐτοκράτορα ἐπεδέξαντο καὶ κρότοις ἐπήρουν καὶ εὐφήμες λόγους ἐκύδαινον καὶ αἰτὸν ταχὺν κατωνόμαζον. 10

59. Τὰ ἐκείσε οὖν, ὡς ἦν εἰκός, οἰκονομήσας ὁ βασιλεὺς, καὶ τὰς γυναῖκας καὶ τοὺς παῖδας τῶν ἀπιστησάντων ἐξορίας τοῦ ἄστεως, πάντα δὲ τὰ αὐτῶν χρήματα δημοσιευθῆναι κελεύσας, ἀπάρας τοῦ Μελενίκου ἐς τὴν Θεσσαλονίκην ἀφίκετο, καὶ κειθεὶν τὸν Βαρδάριον διαπεράσας καὶ τὴν Βοδηνὰ παραμείνας ὀλίγον¹⁵

11 D: Καὶ ἀπάρας ἐκείθεν ἐς Θεσσαλονίκην ἀφίκετο. καὶ κειθεὶν τὸν Βαρδάριον διαπεράσας καὶ τὰ Βοδηνὰ παραμείνας ἐνόησε νόημα ἔδρικόν. διακαρτερήσας δ' ἐκείθεν μικρὸν περὶ τὸν Πρίλαπον ὤρμησεν. ἐκείθεν ἐς Βελισόν ἐχώρει, καὶ ὅμα τῷ φθάσαι ἐκείσε οἱ φύλακες τούτου ὄρκους λαβόντες ἐξήσαν. καὶ κειθεὶν διὰ τῆς Νινσταπόλεως τὴν πορείαν ἐποιεῖτο. τὸ γοῦν τῆς Στρονυμίτης παραμείψαντες ἄστυ ἐς Σέρρας ἀπήγεσαν, οὐ καὶ γραφὰς ἐδίξατο ὁ βασιλεὺς πρὸς τοῦ Μουζάλωνος, ὡς τὰ τῶν Ταχαρίων αὐτίς κημαινται. ἀπάρας ἐκείθεν ἐς Ἀδριανοῦ μολεῖ. καὶ ἐπεὶ μηδὲν τῶν περὶ Βουλγάρων κρατηθέντων ἐναπολλέλειπτο, πᾶσι φοροῦσιαν εἰρηγοῦσάντων Ἀγριδοῦ καὶ Πάτμου καλουμένων, αὐ καὶ εὐχερῶς πᾶσι ὁ Φίλανθρωπωνος εἰπὼν Ἀλέξιος, καὶ ἄστεως ἄλλον Τζεπαίνης, μᾶλλον ἐδυσφόρει ὁ βασιλεὺς. διὸ καὶ τῆς Ἀδριανοῦ ἀπάρας κατὰ Τζεπαίνης χωρεῖ. καὶ χειμῶν μέγας γέγονεν, χιόνι τε πολλῇ τῆς γῆς ἐκλυγᾶσας τὸ πρόσσωπον κατὰ τόπον ὃν Μακρολιβάδα φασὶ σκηνοῦντι τῷ βασιλεῖ. ἐκείθεν δ' ὄρας ἐς Στενίμαχον ἔκετο, καὶ κατενθὺ Τζεπαίνης ἐχώρει, καὶ περὶ Βατκούνιον. καὶ ἀπεστάλκει κατοπτίζουσαι τὸν τόπον, εἰ εὐχερᾶστέραν τὴν ἐς αὐτὸν πορείαν σκολῇ. τίς ἦκεν ἐκείσε, καὶ ἰδὼν τὸ φρούριον δυσάλωτον καὶ τὸν χειμῶνα βαρύν, τὴν μὲν στρατιάν ἐς τὸ πεδῖον ἀνήκεν, μόνος δὲ μετὰ τριῶν σὺράγει.

ptu, alii equis decidere, alii eos pedibus conculcatis interimere, alii e regia per praecipitia eiaculari, alii alio malo vitam misere amittere, adeo ut ex illis pauci incolumes ad Bulgaros regressi fuerint. per id etiam tempus Dragatus Bulgarorum dux, defectionis auctor, equorum pedibus corpus totum dilaceratus tertio die leto malo emoritur. imperator ea nocte in oppidum appellens custodes alloquitur, qui cum libentissime excipere, deum plausu et acclamationibus ingentique praeconio consalutare et celerem aquilam compellare.

59. Rebus itaque, uti par erat, dispositis imperator, nec non eorum qui defecerant uxoris ac filiis oppido in exilium missis, et universam eorum suppellectilem fisco sublatam, Melenico discedens Thessalonicam advenit. inde Bardarium transiens parumque Bodena transiciens castra collocat, quando

ἐκείσε τὰς σκητὰς ἔπηξεν. ἐνόησε δὲ νόσημα ἐθρικόν· τοῦτο δὲ καὶ ἐπιδήμιον τοῖς ἐκείσε στρατεύμασιν ἐγεγόνει. διακαρτερήσας οὖν ἐκείσε μικρὸν ὅσον ῥαῖσαι τὴν νόσον, ἐπὶ τὸν Πριλαπον ὤρ- P 64
μησεν. ἐκείσε οὖν προσσηκόντως συσκευασάμενος καὶ μηχανήματα προσλαβόμενος, καὶ ἑμιάξαις τὰς ἐλεπόλεις συγκομισάμενος, ἐς τὸν Βελεσὸν ἐχώρει πολιορκῆσαι καὶ τῆς τῶν ἐχθρῶν χειρὸς ἐξε-
λεῖν. οἱ δὲ καὶ μόνον τῇ τοῦ βασιλέως ἐφόδῳ καταβροντηθέντες καὶ μηδὲ ἀναμείναντες ἀναστῆναι μηχανήματα, εἰς συνθήκας ἐλθόν-
τες ἐφ' ᾧ μηδὲν τι παθεῖν δεινόν, αὐτοῖς δὲ ὅπλοις καὶ πράγμα-
10 σιν τοῦ ἄστεως ἐξελθεῖν, τοὺς ὄρκους πρὸς τοῦ βασιλέως λαβόντες
ἐξῆσαν τοῦ φρουρίου. ὁ δὲ βασιλεὺς ἐπέπερ αὐτοὺς ἐθεάσατο B
παμπόλλους μὲν τὸν ἀριθμὸν (εἰς γὰρ πεντακοσίους ἡρίθμηντο),
ἐμμεγέθη δὲ κεκτημένους τὰ σώματι καὶ ἀγυθοὺς τὰς μορφάς,
ἐπὶ τῇ πράξει μετουμελλῆται, εἰ τοσοῦτους καὶ τοιοῦτους ἐάσει
15 πρὸς τὴν τῶν ἐχθρῶν ἀφικέσθαι καὶ ἐναντίους γενέσθαι Ῥωμαίοις.
ὕπὸ δὲ τῶν ὄρκων ἀναγκασθεὶς ἀπέλυσε σφῶς αὐτοὺς τὴν ἐλευθε-
ρίαν. ἐκείθεν οὖν μετὰ πάσης τῆς στρατιᾶς ὁρμήσας διὰ τῆς
Νευσταπόλεως τὴν πορείαν ποιεῖτο. ἄνδρος δὲ ἔστιν ὁ τόπος
καὶ ἄνοικος καὶ πλήθει στρατευσμάτων δυσβύδιστος. ἄρτου γοῦν
20 ὡς ἐνδεία ἐν οὐ μετρίαις ἡμέραις διῆγεν ἢ στρατιά, καὶ οὖσιν C
ἡμέραις οἱ πλειοὺς τῶν ἱππῶν ἐπῆρξαν ἄγεστοι ὕδατος. τὸ γοῦν
τῆς Στρομμίτιζης παραμείψαντες ἔστυν, καὶ διὰ τῶν τοῦ Μελε-
νίκου χώρων βαδίσαντες, ἐς τὰς Σέρρας καὶ αὖτις ἀπήμειν.
ἔνθα καὶ γραφὴς ὁ αὐτοκράτωρ δεξιόμενος ἐκ τῶν τῆς ἀνατολῆς

8 περὶ vulgo.

16 τήν] ἐς τήν?

et morbo hedrico laboravit. morbus hic per milites etiam divagatus est. ibi itaque tantum ut malo mederetur cunctatus Prilapum petiit, ubi decenter rebus constructis, machinis comparatis, tormentisque quas Helepoles vocant cum vehiculis circumlatis Belesum adproperat, ut oppidum obsidione ex hostium manibus ereptum sibi vindicaret. illi vel sola imperatoris irruptione attoniti, cum neque tormentorum applicationem sustinuissent, de pace pactio-
nes faciunt, ut scilicet nulla eis inferretur noxa, sed cum armis et suppellectile ipsis exitus pateret liber civitatis. pactis sacramento ab imperatore confirmatis Beleso egrediuntur. quos ubi conspexit plures numero, cum quingenti numerarentur, ingenti corpore conspicuos formaque egregios, facti cum coeperat paenitere, quanto tot ac tales in inimicorum se protruderent loca, Romanis hostes futuri. sed iurelurando obstrictus libertatem, quam promiserat, concessit. inde cum toto exercitu exiens per Neustapolim iter arripit, loca arida et habitationum vacua et multitudini copiarum impervia. exercitus itaque panis inopia per plures dies laboravit, et maior equorum pars per duos dies aquam non degustaverat. nos Strumitzae oppidum prae-
tergressi et per Melenici loca gradientes rursus Serras devenimus, ubi literis

μερῶν πρὸς τοῦ προσφίλους αὐτοῦ πεμφθείσας μεγάλου δομestικου τοῦ Μουζάλωνος, ὡς τὰ τῶν Μουσουλμάνων πρὸς τῶν Ταχαρίων κυμαίνεται, ἐπέτεινε τὴν ὁδὸν καὶ μακροτέρας τὰς ἡμερησίους ἐποιεῖτο πορείας. ἐπεὶ δὲ τὸν Ἑβρον ἐπεφθάκει, ὃν καὶ Μαρτίζαν ὁ χυδαῖος κατονομάζει λαός, καὶ μὴ οὕτως ἔχειν τὰ ἐν 5
D τῇ ἔω μεμαθηκῶς πράγματα, τῆς ταχυτήτος ἀνιείς σχολαιώτερον ἐπορεύετο καὶ τοὺς συνήθεις βασιλικοὺς ἐποιεῖτο σταθμούς. παρακλίνας δὲ τῆς πρὸς ἔω κατ' εὐθεῖαν ἐς τὸ Διδυμότοιχον ἀφίκετο, καθεῖθεν ἐς τὴν Ἀδριανοῦ. καὶ ἐπεὶ μηδὲν ἐναπολείπειτο τῶν παρὰ τῶν Βουλγάρων κατασχεθέντων φρουρίων καὶ ἄσπετον, 10
πάντα ὁ βασιλεὺς ἐχειρώσατο, πλὴν δυοῖν, ἐνὸς μὲν φρουρίου πᾶν σμικροτάτου ἐν τοῖς βουνοῖς κειμένου τῆς Ἀχριδοῦ καὶ καλουμένου Πάτμου, ὃ καὶ εὐχερῶς πᾶν ὁ Φιλανθρωπηγὸς Ἀλέξιος εἶλεν ὁ Δούκας, καταλειφθεὶς πρὸς τοῦ βασιλέως εἰς φιλακήν τῶν ἐν Ἀχριδοῦ, καὶ ἄσπετος ἄλλου Τζεπαίνης ὠνομασμένον, 15
λίαν τυγχάνοντος ἐχυροῦ καὶ περὶ τὴν ξυμβολὴν τελούντος τῶν δύο μεγίστων ὁρῶν, τοῦ τε Αἰμου καὶ τῆς Ῥοδόπης, καθ' ὃν μέσον ὁ Ἑβρος ῥεῖ ποταμός, ἐν δεινῷ μὲν ἐποιεῖτο ὁ αὐτοκράτωρ ὅτι μὴ καὶ αὐτῶν ὡς τῶν ἑτέρων ἐκράτησεν, ἀλλ' ἔτι τῆς χειρὸς
P 65 αὐτοῦ κρείττω φανέντα ἔξω τυγχάνουσιν, μάλιστα δὲ ὑπὲρ τῆς 20
Τζεπαίνης ἐδυσφόρει τὰ μέγιστα. ἔσπευσε μὲν οὖν καὶ κατὰ ταύτης στρατεῦσαι καὶ ὡς εἶχεν ἰσχύος ἀποπειρῶσθαι. ἡ μὲν οὖν ὥρα τοῦ θέρους ἤδη παρήει, καὶ τὸ μετόπωρον ἐγγὺς ἦν καὶ τοῦτο περικυδραμεῖν. ὁ δὲ μηδὲν τι τοῦ καιροῦ φροντίσας, μηδὲ τὸ τοῦ

11 ὁ] γὰρ δ?

ex Oriente acceptis ab amico magno domestico Muzalone datis, quibus certior imperator redditur a Tachariis Musulmanos perturbari, omni festinatione properans diurna itinera longiora habere. ast ubi ad Hebrum, quem plebeus sermo Maritzam nuncupat, ventum est, res in Oriente non ita geri percipiens, celeritatem itineris moratus tardius ac per otium intendere, et imperatoribus solitas mansiones conficere. recta vero e via ad Orientem deflectens Didymotoechum indeque Adrianopolim transfertur. verum castella et oppida ab hostibus occupata, duobus exceptis, omnia imperator recuperarat, quorum alterum valde exiguum in collibus Achridae situm, Patmon nomine, nullo deinceps negotio a Philantropeno Alexio Duca, in custodiam Achridae regionis ab imperatore relicto, expugnatum est; alterum Tzeapaena firmissime septum munitumque in ipso maximorum montium Haemi Rhodopesque, inter quos Hebrus fluvius praeterfluit, concursu. imperator, quod non horum, sicuti caeterorum, potius fuisset, quae, uti potiora, subdi nequiverant, aegre angi, sed Tzeapaena potissimum exagitari atque animo discruciaci. quare in eam expeditionem maturavit, viresque voluit experiri suas, si quid proficerent. elapsa iam aestate, extremi sub casum autumnii, neque tempe-

χειμῶνος προσωπῆσας δριμύ (ἐνὸς γὰρ καὶ μόνου τοῦ τὸ οἰκεῖον ἀποπλῆσαι βούλημα ἱστοχάζεται), τὴν στρατιὰν πᾶσαν ἐκ τῆς Ἀδριανοῦ κινήσας, ἀμάξας τε παμπόλλας συλλεγῆναι προστάξας ἀπὸ πανταχόθεν τῆς τῶν Μακεδόνων χώρας, τὰς μὲν ἐπὶ τῷ τὰ 5 μηχανήματα καὶ τὰς ἐλεπόλεις φέρειν, τὰς δὲ ἐπὶ τῷ διακομίζειν Β τὰ ζωαρκῇ τοῦ στρατεύματος, καὶ συναθροισθῆναι κελεύσας πληθύν πεζῶν ἀνδρῶν τοξοτῶν καὶ κορυνοφόρων οὐκ εὐαρίθμητον, ἐπεὶ πάντα καλῶς αὐτῷ καὶ ὡς ἔδοξε κατηρτίσατο, τῆς Ἀδριανοῦ ἀπύρας κατὰ τῆς Τζεπαίνης ἔχωρει. τέτταρας δὲ σταθμοὺς 10 παρήμειπεν ὁ στρατός, καὶ κατὰ τὸν τόπον ὃν Μακρολιβάδα κατονομάζουσιν ἐτητύμως πρὸς τὸ σχῆμα τὴν κλῆσιν οἱ πρῶτως ἰδόντες θέμενοι, δεινὸς συμπύπτει σφίσι χειμῶν. ἔξ ἑσπέρας οὖν ἀρξάμενος, δι' ὅλης τῆς νυκτὸς τὴν σφοδρότητα τοῦ ψύχους καὶ τοῦ ἀνέμου προσεπιτείνας τὸ βίαιον, πολλῇ τε χιόνι τῆς γῆς ἐπη- C 15 λγύσας τὴν ἐπιφάνειαν, ἔωθεν τῇ βασιλεῖ πολλὴν προυξήνησε τὴν δυσχέρειαν. ὃ τε γὰρ τόπος ἄοικος ἦν, καὶ ἐγγύτερον ἐτέγγαλλον οἱ πολέμιοι, καὶ ἡ προσδοκωμένη σπάνις τῶν ἀναγκαίων οὐκ ἤ- τον τὴν ψυχὴν ἐπέεζε· τοῦτο γὰρ καὶ μᾶλλον δεινότερον καθέστη- 20 κεν ἐν στρατεύμασιν. ἐς τοσαύτην γοῦν τὴν δυσφορίαν συναλαθείς τοὺς ἡγεμόνας συνηθροίκει τῶν στρατευμάτων, οὐ τῶν Ῥωμαϊκῶν μόνον ἀλλ' ἤδη καὶ τῶν ἐξ ἔθνους Λατίνων τε καὶ Σκυθῶν, καὶ τούτους τί δεῖ ποιεῖν ἠρωτῇκει. πάντες γοῦν σχεδὸν βουλευσάντο ἐς τὴν Ἀδριανοῦ τὴν ὑποστροφὴν ποιήσασθαι. ὃ δὲ τὴν μὲν βου- D λὴν αὐτῶν οὐκ ἀπέμειπεν, ἀλλὰ πρὸς αὐτοὺς εἰρήκει ὡς ὑμεῖς 25 μὲν ὕπερ κρεῖττον καὶ συμφέρον ἔδοξε καλῶς βουλευσασθε· εἰ δὲ

statis neque hiberni temporis asperitate deterritus (id enim sibi tantum, rem suo modo et more facere, proposuerat), motis Adrianopoli cohortibus universis vehicula pleraque ex Macedonum regione, haec ad machinas et arietes transportandos, illa ad militiae idonea victuique necessaria devehenda, undique cogi iubet. dein peditum sagittariorum clavigerorum innumera multitude conducta, cum opportunissime parata esse omnia aestimasset, Adrianopoli discedens Tzepaenam ferebatur. mansiones quattuor miles emensus in locum, cui ex forma ab hominibus, qui primum conspexerant, apposite nomen Macrolibada inditum fuit, advehitur. ibi foeda tempestas caelo delecta, quae a vespere coorta per totam noctem frigoris vim et ventorum procellas intense continuans, multaque nive terrae faciem inasperans, mane imperatori atrox negotium facessit. locus enim erat habitatorum vacuus; hostes instabant proximi, et de qua timebat, necessariorum inopia, quod in exercitu omnium pessimum accidit, non minimum animum excruciat. tantis difficultatibus conflictatus copiarum, non Romanorum modo, sed ex aliis gentibus Latinorum ac Scytharum duces advocat, deque agendis consult. omnes fore in id conveniunt ut Adrianopolim remearent. imperator haud spreta eorum sententia infert "vos quidem quod et melius utiliusque fore iudicastis, recte

καὶ αὐτὸς ἑτερόν τι σὺν θεῷ νοήσαιμι, οὐκ ἂν δέξοσθε τοῦτο ὡς ἀπὸ δεσπότου ρουνεχοῦς εἰρημένον καὶ ὕμῶν ὡς δέον προνοομένου; ξυνέφησαν ἅπαντες ὡς ὅπερ ἂν τῷ σῷ δόξειε κράτει, στερκτὸν αὐτὸ καὶ ἁσπαστὸν λογισάμεθα. τούτους μὲν οὖν πάντας ἀπέλυσεν ὁ βασιλεὺς εἰς τὰς σφετέραις ἀπιέναι σιγητὰς 5 ἐφ' ᾧ καὶ τροφῇ διὰ τὸν χειμῶνα χρήσασθαι, αὐτὸς δὲ εἰς τὸν αὐτοῦ κοιτῶνα εἰσιὼν μετὰ τῶν περὶ αὐτὸν ἐβουλευέτο τί μᾶλλον χρῆ ποιεῖν. τινὲς μὲν τὴν τῶν ἔξωθεν βουλευσυσμένων βουλὴν εἰς ἔργον ἐβούλοντο θείναι, ἕτεροι δέ, οἷς καὶ τὸ κρεῖττον διασηθῆναι τῷ βασιλεῖ διακρίνεται, τοῦναντίον εἰρήκασιν. ἔφησαν 10 καὶ γὰρ "ὅση μὲν ἡμῖν ὁδὸς ἐστὶν ὀπισθεν εἰς τὴν Ἀδριανού, το-

P 66 σαυτῇ καὶ ἔμπροσθεν εἰς τὸ τοῦ Στενιμάχου ἄστει καθέστηκε· καὶ ὥσπερ ἐκεῖ τῶν χρειωδῶν ἐδμοιρῆσαι ἔχομεν, οὕτω δὴ καὶ εἰς τὸν Στενίμαχον. οὕτω πράξαντες οὐ δόξαιμεν τοῖς πολεμίοις οὔτε δειλίᾳ τῇ πρὸς αὐτοὺς οὔτε μὴν τῇ τοῦ χειμῶνος δυσχερεῖα τὴν 15 ὑποστροφὴν ποιήσασθαι." ἀριστὸν γοῦν ἔδοξε τῷ βασιλεῖ, καὶ ἐπεὶ τῆς δορυμότητος καὶ ὁ χειμῶν ἔληγε καὶ ἡ τῆς χιόνης ἔσθη φορὰ, τὴν ἐπιούσαν τὸ ἀνυκλητικὸν ἡχῆσαι προσέταξεν. ἐκεῖθεν οὖν τὰς συντάξεις τῶν στρατευμάτων λαβὼν ἀπήει εἰς τὸν Στενί-
B μαχον. κἀντεῦθεν οὖν τὸ σύμπαν ἐνσιτίσασθαι κελεύσας σιγὰς 20 τεῦμα κατενθὲ τῆς Τζεπαίνης ἐχώρει. κατηγνῆκει γοῦν ἐς πόλιν ἐπικεκλημένην Βατκούνιον, ἱκανὰς ἡμέρας μεγίστη ἑξαρχέσσαι δυναμένην εἰς ζωάρχειαν στρατιᾷ. ἐκεῖθεν οὖν ἀπεστάλκει τὸν θῆτορ αὐτοῦ τὸν Λάσκαριν Μανουήλ, μοναχὸν ὄντα καὶ Μάξιμον ὁ-

3 ὡς ὅπερ] ὥσπερ vulgo.
et στρατιάν vulgo.

8 τῶν vulgo om.

22 μεγίστην

probeque consuliistis. verum si quippiam etiam ipse, deo auspice, excogitarim, an non illud, veluti a prudente domino, eoque qui de vobis, uti adderet, providet, prolaturum aequo animo accipietis?" omnes acclamarunt "quidquid fuerit maiestati tuae visum, acceptum et universis complacitum erit." sic eos ad propria tentoria, ut corpus cibo propter hiemem reficerent, mandavit: ipse in cubiculum suum introiens, cum iis qui circa eum aderant, quid facto opus esset consulere. quidam consilium, quod foris dederant, opere praestandum esse contendere; alii, quorum meliora iudicia censuerat imperator, adversari: "iter enim" aiebant "retro nos ad Adrianopolim ducens exaequat illud quod ante ad Stenimachi oppidum fert, et quemadmodum ibi necessariorum copia, sic et Stenimachi affluit. ubi ita egerimus neque timore, quem ex hostibus conceperimus, neque tempestatis asperitate retro cogi iudicabimur." dictum approbaverat imperator. et cum acris hiems mitesceret nivisque impetus stetisset, postero die receptui signum dari iussit. inde copiarum cohortes desumens Stenimachum contendit, et cum ibidem exercitum exsaturasset, recta Tzesaenam iter dirigit, pervenitque tandem in oppidum Vatecunium, quod per plures dies maximo exercitui abunde effusque posset alimenta suppeditare. ex eo patrum suum Manuelem Lascari,

μαζόμενον, καὶ τὸν τοῦ ἀλλαγίου αὐτοῦ ἄρχοντα τὸν Μαργαρίτην Κωνσταντῖνον, κατοπτεῦσαι τὸν τόπον, καὶ εἰ εὐχερεστέραν τὴν πρὸς αὐτὸν πορείαν σχολή τὸ στρατεύμα. οἱ δὲ ἀπιόντες καὶ τὰ περὶ τὸν τόπον κατασκοπήσαντες εὐχερῇ τηγῶναι τὴν ἄνοδον τῷ βασιλεῖ κατήγγελλον, καὶ μάλιστα ὁ Μαργαρίτης Κωνσταντῖνος, καὶ τοὶ γε πολλῶν τῶν εἰδότην ἀντιλεγόντων. τοῖς γοῦν τούτου λόγοις πεισθεὶς ὁ βασιλεὺς μετὰ πάσης τῆς στρατιᾶς ἀνέει. καὶ ἦν μὲν πάντῃ ἀνάντης ὁ χῶρος τὴν ἄνοδον, καὶ παγετὸς τὴν ὁδὸν πᾶσαν πολύτερός τε καὶ λείος βαδίσαι δυσχερεστέραν ἐποίει, σὺν ὀρεσὶ τε καὶ λῦσια δένδρα περὶ τὴν ἀκρώρειαν ἦν. ἡ μὲν οὖν στρατιὰ τὴν νύκτα πᾶσαν ἐκείνην πυρκαϊᾶς ἀνάψαντες ἐθερμαίνοντο· τῶν γὰρ πλειόνων οἱ ἐπηρεῖται μετὰ τῶν σκηνῶν αὐτῶν οὐκ ἠδυνήθησαν τοὺς σφῶν κυρίους εὐρεῖν. ἔκλειον δὲ μικροῦ δεῖν κλαυθμὸν ἄπαιστον, εἰ καὶ ἄλκον· ὁ γὰρ ἐκ τῶν πυρκαϊῶν καπνὸς ἐπὶ τῆς τῶν δένδρων πυκνότητος συνεχόμενος, καὶ διέξοδον εἰς ἐλεύθερον ἄερα μὴ εὐρίσκειν δυνάμενος, κάτω ὑπενόσκει καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς εἰς ἄκρον ἔδρανε καὶ τῶν ὀφθαλμῶν ἐκπίζειν κατηνάγκασε δάκρυον. τοῦτο καὶ ὁ βασιλεὺς ἐπεπόνθει. ὥς δὲ ἡ νύξ παρήει καὶ ἡμέρα ἐπέλαμψεν, ἀνεπιχείρητον εἰς πολιορκίαν εἶναι τὸ ἄστυ γνωρίσας κατιέναι προσητεύχει ἐς τὸ πεδίον τὴν στρατιάν. καὶ οἱ μὲν ἀπήεσαν, ὁ δὲ φέλαξ ὀπισθεν μετὰ μετρίων ἐναπελείφθη στρατιωτῶν, καὶ τούτων περιαιτῶν τε καὶ νεωτέρων. κατόπισθεν δὲ καὶ αὐτὸς κατῆει πεζός, ὥς καὶ οἱ λοιποί· οὐδὲ γὰρ ἦν δυνατόν ἱππότην βαδίσαι περὶ τὸ κάταντες τοῦ βουνοῦ.

9 κατ'ερώς?

qui monachis nomine dato nomen sibi Maximi assumpserat, et Allagii praefectum Constantinum Margaritem locum invisere misit, referreque si quis ad eum aditus militi facilis pateret. isti oculati, omnibus loci partibus perpensis, ascensum facilem esse nuntiant, et maxime Constantinus Margarites, licet alii, qui loca optime noverant, contradicerent. illius sermonibus fretus imperator cum universo exercitu ascensum tentat. locus erat praeruptus et ascensu arduus: glacies per universam viam conglomerata et levitate lubrica gressui properanti obstabat; spissae arbores ac foliis densae culmen occupabant. cohortes tota ea nocte focus accensis calefieri: plerorumque enim famuli cum attegiis dominos comperire non poterant. omnesque parum abfuit quin fletum indesinentem et absque moestitudine flierent: nam fumus e regis densitate arborum interceptus, cum in aëre liber evagari nequiret, infra referebatur, oculosque ad extorsionem usque lacrimarum laedebat. hoc ipsum imperator quoque expertus est. verum, ut nox praeteriit et dies coepit, oppidum obsideri haud facile posse cognoscens, militem in planitiem descendere iussit. illi descenderunt. imperator custos post eos cum exigua militum, quibus corporis custodia demandata erat, eorumque iuvenum, manu remanserat; dein et ipse, quemadmodum et reliqui, pedes (neque enim erat equo insidentem per collis praerupta iter agere) in campum devenit.

60. Ἐκεῖσε γοῦν ἡμέρας διανύσας δύο, καὶ λείαν τὴν κώμην πεποικῶς τὸ Βατκούνιον, ἐς τὴν Ἀδριανουῦ καὶ αὐδὲς ὑπὸ στρεψε, κάκειθεν εἰς τὸ Διδυμότοιχον. αὐτόθι γοῦν εἰς ἡγεμόνας τάξας τὸν τε Λασκάριν Μανουήλ, ὃν καὶ πρωτοσεβαστὸν ἐκωτό-
P 67 μασεν, ἀνθρώπιον ἀφελέστατον, κακῶς εἰδὸς στρατηγεῖν, καὶ τὸν Μαργαρίτην Κωνσταντῖνον, ὃν προφθάσας ὁ λόγος ἐδήλωσεν, ἑνδρα ἄγροικον καὶ ἐξ ἄγροίκων γεγεννημένον, μύζην καὶ πιπύριον ἀνατεθραμμένον καὶ λαρυγγίζον μόνον εἰδότα. ἐκ Νεοκάστρων δὲ οὗτος ὠρμητο, καὶ ἐτέλει τὰ πρῶτα ἐν τῇ τοῦ θέματος ταυταῖ στρατιᾷ, εἴτα καὶ τζαούσιος γέγονεν, δόξαν δὲ πωρασχὼν τῇ βα-
σιλεῖ Ἰωάννῃ ὡς ἐντρεχὴς ἐστὶ καὶ ὑπηρετεῖν ἱκανὸς ἐν τοῖς ὠκατό-
ροις, ἐκεῖθεν ἐκβαλὼν τζαούσιον τῆς αὐτοῦ πεποίηκε τάξεως, εἴτα αὐτῷ καὶ τὸ μέγας προσέθετο. ὁ δὲ βασιλεὺς Θεόδωρος ἄρχοντα
B τῆς αὐτοῦ κατωνόμακε τάξεως, ὅσῳ μέχρις αὐτοῦ τὸ τοσούτον ἐν τινι γεγονὸς. ὁ δὲ καὶ τὸ μέγας προσέγραφε τῷ ὀνόματι. τοῦ-
τους εἰς φυλακὴν τῆς χώρας εἴασε, καὶ ἐτέρους ἡγεμόνας σὺν ἀλ-
γους. καταλελοίπει δὲ μετ' αὐτῶν καὶ ἀξιόλογον στρατεύμα, προσετετάχει δὲ αὐτοῖς μὴδ' ὅλως ἐς μάχην ἐγκαταστήναι τοῖς πελ-
μίοις, εἴπερ κατὰ τοῦτων ὁρμήσαιεν Σκύθας προσλαβόντες εἰς
συμμαχίαν· τοῦτο γὰρ ἡ φήμη προέλεγε. καὶ εἰς σκέλευσιν δὲ ἐβ

1 D: Ἐκεῖ δὲ δύο ἀνύσας ἡμέρας, καὶ λείαν τὴν πόλιν πεποικῶς τὸ Βατκούνιον, ἐς Ἀδριανουῦ ἦεν κάκειθεν ἐς Διδυμότοιχον. καὶ δια-
περαιωθεὶς τὸν Ἑλλησποντον περὶ τὴν Λάμψακον σκηνοῖ, καὶ Γιο-
γιον τὸν Μουζάλανα πρωτοσεβαστὸν καὶ πρωτοβεστιαρίον καὶ μέγαν
στρατοπεδάρχην ποιεῖ, τὸν δὲ αὐτοῦ ἀδελφὸν Ἀνδρόνικον μέγαν
δομέστικον, τὸν δὲ Ἀγγελὸν Ἰωάννην πρωτοστράτορα, πρωτοβεστι-
αρίτην δὲ τὸν Καρνανίτην πεποίηκεν. αὐτοῦ δὲ τὰς ἐορτὰς τῶν
Χριστογενέων καὶ φάτων διαβιβάσας εἰσῆει τὸ Νύμφαιον.

60. Ibi per duos dies cunctatus et Batcunium depopulatus, rursus Adrianopolim indeque Didymotoechum repetit. ubi exercitus ductores egipt Manuelem Lascarim, quem et protosebastem cognominavit, hominissimum ineptissimum militiaeque inexperium, et Constantinum Margaritem, cuius supra meminimus, rudem ac silvestrem virum et ex silvestribus procreatum, hordeaceo furfuraceoque pane enutritum, verbaque solum gula praedum male enuntiantem ac distortentem. is ex Neocastria originem duxerat, et in eo themate primum militiae operam navavit; dein transiurus factus est deinceps imperatori Ioanni acer et ministrandi in aula peropportunus iudicatus, qui eum inde amotum cohortis suae transiurus praefecit, et Magnum ipsi postea apposuit. ac imperator Theodorus suae cohortis archontem ad illa usque tempora nemini concessum appellavit. ille nomini Magnum praescribebat. his aliisque multis ducibus custodiam regionis tradidit, et militem rei suppream assignavit, illis condicionibus, ne ipsi hostium pagnam, si cum Scythia illi auxiliariis (id namque fama praevulgatum fuerat) in eos impetum facerent, adverso Marte sustinerent. quodsi illi regionem directam invaderent,

κινηθεῖν τῆς χώρας, αὐτοὺς ἀτρεμεῖν, ἔκ τε τοῦ Διδυμοτοίχου τὴν ἀσφάλειαν ἔχοντας (ἐχυρὸν γὰρ τὸ ἄστυ) καὶ ἐκ τοῦ ποταμοῦ Ἑβρου (μέσον γὰρ αὐτῶν στρατοπεδεύειν τούτους ἐκέλευσεν), εἰ C
 μὴ πρὶν ὀλίγη τις κατὰ τῆς χώρας ἐπείσφρησει στρατιά· κατὰ
 5 ταύτης γὰρ ποιήσασθαι θαρρούντως τὴν ἔφοδον. οὕτωςι γοῦν
 ταῦτα πάντα καταρτίσας ὁ βασιλεὺς, τὸν Ἑλλήσποντον διαπε-
 ριωθεὶς περὶ τὴν Λάμψακον τὴν σκηνὴν ἔπηξε. κἀκείσε τοὺς
 αὐτοῦ ὀφφικοὺς τετίμηκε καὶ ἀξιώμασι, καὶ τὸν μὲν Μουζάλωνα
 Γεώργιον τὸν ὑπὲρ τοὺς ἄλλους τούτῳ φιλούμενον, ὄντα μέγαν
 10 δομέστικον, πρωτοσεβαστόν τε καὶ πρωτοβεστιάριον καὶ μέγαν
 στρατοπεδάρχην τετίμηκε, τὸν δὲ αὐτοῦ ἀδελφὸν Ἀνδρόνικον πρω-
 τοβεστιαρίτην ὄντα μέγαν δομέστικον κατωνόμισε, τὸν δὲ Ἄγγε- D
 λον Ἰωάννην μέγαν πριμμικήριον τελοῦντα τετίμηκε πρωτοστρά-
 τωρα, πρωτοβεστιαρίτην δὲ τὸν Καρυανίτην τετίμηκεν. ἀλλὰ
 15 ταῦτα μὲν οὕτως· διεξήκει δὲ τὰ περὶ τούτων ὁ τῆς ἱστορίας λόγος,
 ἵνα τὰ μετὰ ταῦτα σαφέστερον ἀπαγγεῖλη. ἐν τῇ Λαμψάκῳ γοῦν
 μικρὸν διὰ ταῦτα πρῶτον προσκατεθήσας ὁ αὐτοκράτωρ, καὶ τὰς τοῦ
 Χριστοῦ πατηγῦρες τῆς τε γέννας καὶ τῶν φώτων ἀποπληρώσας,
 διὰ μετρίων πάνυ τῶν ἡμερῶν ἐπεφθάκει τὸ Νύμφαιον.
 20 61. Ἐκείσε γοῦν παραχειμάσας, ἐπεί τὸ ἔαρ ἐπέλαμψε,
 πολλὴν συλλεξάμενος στρατιάν, — οὐ γὰρ μόνον τοὺς τεταγμέ-
 νους ὀπαδεῖν προσέταττεν, ἀλλὰ καὶ τοὺς μηδ' ὅλως ἐν τάξει
 ποτὲ τελοῦντας τῆς στρατιᾶς. αὐτίκα γὰρ τοὺς ἐξυπηρετοῦντας

20 D: Ἐκείσε δ' ἐκείνους κατενόησε τῆς δυσμῆς ἐχάριε, ἐκίβησε
 τοὺς περὶ τὸ Διδυμοτείχον καταλειμμένους σώους εὐρεῖν. ἀλλὰ
 τοὺς τοὺς μακροβουλὰ ἐσφαλεν. ἐπεὶ γὰρ ὁ τῶν Βουλγάρων ἄρχων
 μακρότερον διάγειν τὸν βασιλέα ἐγίνωσκεν, Σκυθικὸν στρατεύμα εἰς

ipsi Didymotoechi praesidio firmissimo fulti quiescerent: oppidum enim flu-
 mine quoque Hebro munitum erat. eosdem inter ea loca castra ponere praee-
 ceperat, ni exiguus admodum miles in regionem irrumperet: tum enim fiden-
 ter arma moverent. his praescriptis imperator Hellespontum transfractans
 apud Lampsacum tentorium figit, ubi suos officiis ac dignitatibus auxit.
 Georgium Muzalonem, tantopere sibi ante allos dilectum, tunc magnum do-
 mesticum, protosebasti et protovestiararii magnique stratopedarchae munere
 decoravit; fratrem illius Andronicum protovestiaritem magni domestici, Ioan-
 nem Angelum magnum primicerium Protostratoris, Caryanitem protovestia-
 ritae titulo insignivit. et haec ita fuere. oratio porro ita res eorum digerit
 ut futura magis dilucide enuntiet. Lampsaci paucis tempestatibus imperator
 commoratus, et Christi diebus solemnibus natalitiis ac luminibus celebratis,
 post non multos dies Nymphaeum ingreditur, ibique hibernat.

61. Sed vere iam appetente exercitu ingenti confiato, neque enim eos
 tantum qui inter milites censebantur, sed eos praeterea qui nunquam inter
 militares copias fuerunt asserti, sequi voluit: namque confestim, qui in ve-

τοῖς βασιλεῦσιν ἐν θήραις [ταῖς τῶν θηρῶν ἄγραις] ἑλάνων τι
 P 63 καὶ χοίρων, καὶ τοὺς δι' ἱεράκων θηρεύοντας, πάντας ἀπαξ-
 πλῶς στρατιωτικοῖς συντίταχε τάγμασι. καὶ ἦν τὸ συνηγμένον
 πλῆθος πολὺ, καὶ ἡ τοῦ κρατοῦντος δὲ ἀρχὴ ἠνάγκαζε τοὺς
 πλείους τῶν εἰωθότων φέρειν τι περιττότερον. οὕτω γοῦν πᾶσαι
 συναγροχῆκει τὴν στρατιάν. ὥς δὲ καὶ τὸν Περσάρχη μὴ πρό-
 γματα ἔχειν παρὰ τῶν Ταχυρίων πρεσβείαν ἑξαποστείλαις ἐμπα-
 θῆκει, κατευθὺ πρὸς τὴν δυσμὴν ἐκ τῆς ἑω ἐχώρει· καλῶς γὰρ
 ἔχειν τὸν Περσάρχη τῶν ἐκείνου πραγμάτων οἰόμενος καὶ ἀσφα-
 λῶς μένειν, οὐδ' ὅλως περὶ τῇ αὐτοῦ κατὰ τὴν ἑω ἐδεδίδε ἀρχῇ.¹⁰
 B τὴν πᾶσαν γοῦν συνηθροικῶς στρατιὰν μελίζονα τῶν ποτὲ παρὰ τι
 τοῦ πατρὸς αὐτοῦ βασιλέως καὶ τούτου συνειλεγμένων εἰς τὸ δια-
 περαιωθῆναι τὸν Ἑλλήσποντον ἀφίκετο εἰς τὴν Ἀμίψακον, ἑλί-
 στας καὶ τοὺς κατὰ τὸ Διδυμότειχον καταλειμμένους σώους τι
 εὐρεῖν κατὰ τὰ προστεταγμένα τούτοις καὶ οὐ μικρὰν προσθήκην¹⁵
 τῇ ἀμφ' αὐτὸν στρατιᾷ ἐμποιήσασθαι. τοὺς δὲ κακοβουλία καὶ
 τὸ παρακοῦσαι τῆς βασιλικῆς κελεύσεως ἔσφηλεν. ἐπεὶ γὰρ ὁ τῶν
 Βουλγάρων ἄρχων μακρότερον διάγειν τὸν βασιλεῦα ἐγίνωσκε,

σφετέρῃαν συμμαχίαν προσκαλεσάμενος κατὰ Μακεδονίαν ἐκπέμ-
 φεν· ἠρίθμηντο δὲ περὶ πού τὰς τέσσαρας χιλιάδας, οἱ τῆς Ἀδρια-
 νοῦ παραμείψαντες τὰ περὶ τὸν ποταμὸν Ῥηγίνα ἐληξάντο καὶ τὰ
 περὶ τὸ Διδυμότειχον. οἱ δὲ ἐκεῖσε στρατάρχαι τῶν βασιλικῶν ἐκ-
 λεληγμένοι προσταξέων κατὰ τούτων ἐξώρμησαν. καὶ ἦσαν ὅπλοις
 κατάφοροι, οἱ δὲ Σκύθαι κοῦφοι ὀπλίται καὶ τόξοις χρωμένοι·
 μακρόθεν οὖν οὗτοι βέλεσι Ῥωμαίους ἐβαλλον, καὶ πεζοὺς τοὺς ἐκ-
 πόντας θάδιως ἐπόλουν, καὶ τέλος τρέπονσιν. ὁ μὲν οὖν Ἀλέξανδρος
 ταχύτατον ἔχων τὸν ἄκρον φυγὰς εἰς Ἀδριανοῦ ὄφρα, ὁ δὲ Μακ-
 γαρίτης ἑάλω, καὶ ἄλλοι πλείστοι, οὓς καὶ ἀπεμπόλησαν Βουλγα-
 ροῖς. ὁ δὲ μαθὼν ὁ βασιλεὺς ἔσπευσε διὰ τάχους περὶ τὸν τοῦ
 Βουλγαροφύγον χώρον ἐλθεῖν. ὥς δ' οἱ Βούλγαροι τὴν βασιλεῖν
 ἔγνωσαν ἐφοδόν, ἔφυγον, ὥς εἶχον ποδῶν. οἱ πλείους δὲ τούτων
 περὶ τὰ μέση Βιζύης ἔξινους ἔργον ἐγένοντο. περὶ τὸν ποταμὸν οὖν
 Ῥηγίνα τὴν σκηνὴν ἐπέθετο. 12 συνειλεγμένην vulgo.

nationibus capiendis feris, cervis et porcis, nec non accipitrum aucupio im-
 peratoribus inserviebant, universis penitus inter milites conscriptis ingens
 militum vis exaggerata est. imperatoris quoque studia animos, ut quid so-
 lito cumulatius deferrent, concitabant. hac ratione universas copias conla-
 vit. et cum Persarum principem Tachariorum molestia liberum legatis missis
 cognovisset, recta ex Oriente in Occidentem graditur. namque cum Per-
 sarchae res esse in tuto collocatas et sine discrimine apprehendisset, nihil de
 suo apud Orientem imperio hostile timebat. igitur maiore quam unquam vel
 pater illius Ioannes vel ipse antea comparasset, exercitu instructo, ad trans-
 fretandum Hellespontum Lampsacum proficiscitur, etiam quos Didymotechi
 reliquerat incolumes, uti illis mandaverat, offendere, illisque maximum exer-
 citum maiorem facere sperans. at illos ducum perversa consilia, prudentiae
 et fidelitatis vacua, attriverant, quandoquidem Bulgarorum princeps Ior-

Σκυθικὸν στρατεύμα εἰς σφετέραν συμμαχίαν προσκαλεσάμενος C
κατὰ τῶν τῆς Μακεδονίας χώρων ἐκπέπομφε κέρδους τε χάριν καὶ
τῆς πρὸς Ῥωμαίους τινὸς ἐκφοβήσεως. ἡρίθμηντο δὲ περὶ πού
τὴς τέσσαρας χιλιάδας, ὥς οἱ εἰδότες ἔφασκον Σκύθαι. τινὲς
5 μὲν οὖν καὶ πλείους, οἱ δὲ καὶ ἐλάττους ἔλεγον. οἱ μὲν οὖν Σκύ-
θαι τὴν Ἀδριανοῦ παραμείψαντες τὰ περὶ τὸν ποταμὸν οὗ Ῥηγίνα
τοῦνομα λείαν ἐποιούντο, καὶ τὰ περίξ τοῦ Αἰδυμοτοίχου χωρία
ἐσκέλευον. οἱ δὲ προλελεγμένοι στρατάρχαι τοῦ εἰς τὸ Αἰδυμό-
τοιχον καταλειμμένου στρατεύματος, τῶν βασιλικῶν ἐπιλελη- D
10 σμένοι προστάξων, καθοπλισθέντες κατὰ τῶν Σκυθῶν ἐφώρμη-
σαν. οἱ μὲν οὖν Ῥωμαῖοι, οἷα ἔθος αὐτοῖς, δυσαχθίσιν ὅπλοις
κατάφρακτοι ἦσαν, οἱ δὲ Σκύθαι κοῦφοι ὀπλῖται καὶ τόξοις χρώ-
μενοι. μικρόθεν οὖν οὗτοι τοῖς βέλεσι τοὺς Ῥωμαίους ἔβαλ-
λον καὶ τοὺς ἵππους ἐτίτρωσκον καὶ πεζοὺς τοὺς ἱπποτάς ῥηδίως
15 ἐποίουν, καὶ τέλος τρέπουσιν. ὁ μὲν οὖν Μανουὴλ ὁ Λάσκαρις
ταχύτατον ἔχων τὸν ἵππον, ὃν καὶ Χρυσοπόδην ἐκάλεσε, φυχὰς
εἰς τὴν Ἀδριανοῦ ὤχετο· ὁ δὲ Μαργαρίτης Κωνσταντῖνος ἐάλω,
καὶ ἄλλοι πολλοὶ μετ' αὐτοῦ τῶν εἰς κεφαλὰς τεταγμένων τῆς
στρατιᾶς, οὓς καὶ ἀπημπόλησαν τοῖς Βουλγάροις οἱ Σκύθαι. ὁ
20 μὲν οὖν βασιλεὺς τὰ περὶ τούτου μαθὼν ἠνιάθη, ἔσπευσε δὲ διὰ
τάχους ἐπὶ τὸν τοῦ Βουλγαροφύγου χώρον ἐλθεῖν, καὶ ἐπιτείνας
τὸν δρόμον δξυτέρων ἐποίει τὴν κίνησιν. ἐπεὶ δὲ καὶ οἱ πευστή-
ρες ἔφασκον ἐγγὺς τυγχάνειν τὸ Σκυθικὸν στρατεύμα, ἔνθα αὐ-
τοὺς περιπολεῖν ἔλεγον, ἐκίτσε καὶ πᾶσαν ἐκίνει τὴν στρατιάν.
25 καὶ ἡμέρας μὲν μίᾳς πλείους τῶν τετρακοσίων διεξῆξε σταθμούς, P 69

gius abesse imperatorem cognoscens, auxiliariam Scytharum sibi manum ad-
scitam ad bona oppugnanda timoremque Romanis incutiendum in Macedoniae
loca amandat. eorum numerus non ultra quattuor milia, ut rerum gnari
Scythae referebant, fuit; nonnulli plures, alii pauciores affirmabant. Scy-
thae Adrianopolim praetercurrentes, quae circum flumen cui nomen Reginae
est, et circum Didymotoechum oppida, omnia praedis ac rapinis vastabant.
exercitui apud Didymotoechum praefecti, neglectis imperatoris mandatis
arma sumentes, in Scythas irruunt. Romani pro more suo gravi armatura
praecincti erant, Scythae levi et sagittarii. quare de longinquo isti iaculis
Romanos incessere, equos sauciare, et gravi casu ex equitibus pedites fac-
cere, tandem fugare. itaque Manuel Lascaris equo velocissimo, quem
Chrysopedem dicebat, fuga sese Adrianopolim intravit. Constantinus Mar-
garites et cum eo plures alii cohortium capita Bulgariis ac Scythiis venundata
capta sunt. de his certior factus imperator indoluit, maturiusque in Bul-
garophysi locum festinavit, et gressum intendens festinationem acceleravit.
sed speculatoribus Scytharum exercitum prope esse denuntiatis, ubi eos
palantes audivit, eo universum exercitum movet, et uno die quadringentas

οὐκ ἐνέκυρσε δὲ τούτοις· ἐμεμαθήκεισαν γὰρ καὶ οὗτοι τὴν τα-
χεῖαν τοῦ βασιλέως ἔφοδον, καὶ ὥς εἶχον ποδῶν ἔκτατον, καὶ
πλείους δὲ ἐξ αὐτῶν καὶ περιφανέστεροι τοῦ ἔθνους περὶ πού τὰ
μέρη τῆς Βιζύης ξίφους ἔργον ἐγένοντο. ἀποτυχῶν γοῦν τῆς ἐγ-
χειρήσεως ταύτης ὁ βασιλεὺς περὶ τὸν ποταμὸν ὃς Ῥηγίνα καλεῖται
τὴν σκηνὴν ἔπηξε, καὶ πῦσιν ἐκέϊσε συνῆξε τὴν στρατιὰν εἰς
πλήθος οὖσαν πολύ.

62. Ὁ μὲν τῶν Βουλγάρων ἄρχων, ἐπειδὴ μὴ διακρά-
ξασθαι τι κατὰ Ῥωμαίων ἐδεσύνητο τοῦ βασιλέως ἐπιδεδημηκότος
B μετὰ τοσούτων στρατευμάτων ἐν τῇ δυσμῇ καὶ πεπλησιακότος τῇ
ἐαυτοῦ, εἰς σπονδὰς ἐτράπετο, καὶ τὸν πενθερὸν αὐτοῦ τὸν Ῥά-
σον Οὐρον, τοῦ ῥηγὸς Οὐγγρίας ἐπὶ θυγατρὶ τελούντα γαμβρόν,
μεσιτεύσαι τὰ εἰς εἰρήνην βεβούλευται. καὶ πρῶτα μὲν ἔπειτα
πρόσβεις πρὸς τὸν βασιλέα προοικονομήσοντας τὴν εἰς αὐτὸν τοῦ
Οὐρου ἄφ' ἑξ ἑξω πτοίας τε εἶναι καὶ ἐντίμως πρὸς τοῦ βασιλέως
δεχθῆναι. καὶ γέγονε ταῦτα, καὶ ὁ Οὐρος εἰς τὸν βασιλέα ἀφί-
κετο. ἐδέχθη γοῦν παρὰ τοῦ αὐτοκράτορος ὁσμένως τε καὶ μετὰ
τῆς προσηκούσης φιλοτιμίας καὶ οὕτως τε καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ,
καὶ τὴν εἰρήνην πεποίηκεν ἐπομοσάμενος δικαίῳ τε αὐτοῦ καὶ τοῦ
C γαμβροῦ αὐτοῦ τοῦ τῶν Βουλγάρων ἄρχοντος, ἀπολυθῆναι μὲν

8 D: Ὁ γοῦν τῶν Βουλγάρων ἄρχων πτοία ληφθεὶς εἰς σπονδὰς
ἐτράπετο, καὶ τὸν πενθερὸν αὐτοῦ τὸν Ῥάσον Οὐρον, τοῦ ῥηγὸς
Οὐγγρίας ἐπὶ τῇ θυγατρὶ τελούντα γαμβρόν, μεσιτεύσαι τὰς εἰς εἰ-
ρήνην βεβούλευται. καὶ ὁ Οὐρος εἰς τὸν βασιλέα ἀφίκετο, καὶ
ἐδέχθη προσηκούτως, καὶ τὴν εἰρήνην πεποίηκεν, καὶ ὁσμεν ἐπο-
λυθῆναι τὴν Τζέκαιναν καὶ ἑκάτερα τὰ μέρη τοῖς καλαπείροις
ὄρεσις ἀρκείσθαι. καὶ ἐς εἰκοσι χιλιάδας βασιλικῶν χαρισμάτων ὁ
Οὐρος τυχὼν ἐξῆει. ὁ δὲ βασιλεὺς διακατέρει τὴν τῆς Τζέκαινης
περιμέμενον ἀπόλυσιν.

et amplius mansiones permensus est. attamen in eos non incidit; celere enim
adventu imperatoris cognito, citato cursu fugam arripuerunt, et plerique
eorum et nationis celebriores circum Bizyae loca trucidati sunt. ape frustra-
tus imperator in fluvio cui Reginae nomen castra metatur, ibique universum
cogit exercitum, insolentem sane atque amplissimum.

62. Bulgarorum interim princeps, ubi adversum Romanos imperatoris
cum tam ubere milite in Occidentem accessu illiusque vicinitate profecto
quicquam non posset, amicitiam et foedus petiit, et Rosum Urum socrum,
Ungariae regis generum, cuius arbitrato communibus negotiis consulere, et
destinat. primum tamen legati ad imperatorem praemissi, protectionem ad
eum Uri, ut absque timore esset, quin etiam ut ille honorifice exciperetur.
praeperant. et profecto ita se res habuit, et Urum ad imperatorem se con-
tulit. ipse, et alii qui cum eo accesserant, lubentissime et debitis honoribus
ab imperatore afficiuntur; quare suo et generi Bulgarorum principis iure

πρὸς αὐτὸν βασιλεὺς τὸ τῆς Τζεπαίνης ἄστυ (τοῦτο γὰρ καὶ μόνον παρὰ τῶν Βουλγάρων κατείχετο ἀφ' ὧν ὁ βασιλεὺς Ἰωάννης ἐκράτει), εἰρήνην τε πρὸς τοὺς Βουλγάρους ἔχειν τὸν βασιλεὺς, καὶ ἐκάτερα τὰ μέρη τοῖς παλαιτέροις ὁρίοις ἀρκεῖσθαι. ἐπεὶ γοῦν οὕτως ταυτὶ κατὰ γνώμην τετέλεσται τῷ κρατοῦντι, ὁ μὲν Οὐρος τοὺς τῆς ἀποχωρήσεως ἐξαιπῶν λόγους ἐξῆλθε βασιλικῶν χαρισμάτων τυχῶν (τὰ δ' ἦσαν εἰς εἴκοσι χιλιάδας ἀπαριθμούμενα ἀπάντων συνεισισαγομένων εἰδῶν, ἵππων τε καὶ ὑφισμάτων καὶ λοιπῶν), ὁ δὲ βασιλεὺς διεκαρτέρει ἐν τῷ τῆς Ῥηγίνης τόπῳ, τὴν D
10 τῆς Τζεπαίνης περιμένων ἀπόλυσιν.

63. Συμβέβηκε δέ τι ἐν τούτοις τῷ τότε πρῶγμα θαυμάσιον, μνήμης καὶ ἱστορίας ἄξιον. ἡμέρα ἦν τῶν ἐπιφανῶν τε καὶ ἐορτασίων καθ' ἣν τὴν τοῦ Χριστοῦ μεταμόρφωσιν οἱ εὐσεβεῖς ἐορτάζουσιν· καὶ ἐπεὶ ἔδει καὶ ἀμφὶ τὴν ἱερὰν μυσταγωγίαν, 15 ὥς τὸ εἰωθός, παρεῖναι τὸν βασιλεὺς, εἰς ἀργίαν δὲ τοῦ ἀρίστου παρετάθη καιρός. ἡριστήσαμεν γοῦν καὶ αὐτοί, καὶ μικρὸν τι καθενδύσαντες ἀνηγέρθημεν· ἤδη δὲ ὁ ἥλιος τῷ ὀρῶντι προσήγγιζε τῆς δυσμῆς. ἔσθως δὲ ἐπῆρχε τῷ βασιλεῖ περὶ δειλὴν ἐσπεραν 20 ἐποχεῖσθαι καὶ σύμπαν διέρχεσθαι τὸ στρατόπεδον, καὶ ἀμφὶ τὸ τοῦτου τέρμα εἰς τόπον ἀγχώμαλόν πως τελοῦντα καὶ μικρὸν ὑπερανιστηκότα τῆς πεδιάδος ἀνέρχεσθαι, καὶ τὴν ὅλην καθορᾶν P 70
στρατιῶν, ἣν καὶ πόλιν κινουμένην ὠνόμαζε, πύσας τὰς Ῥωμαϊκὰς ἄλλας πόλεις φυλάττουσαν. τοῦτο δὲ οὕτως ἐποίει διηνεκῶς,

11 Συμβέβηκε — p. 141, 5 σκοποῦ om D.

etiam iureiurando pacem firmavit, ea condicione ut Tzepaenae oppidum solum ex his, quae sub ditione Ioannis imperatoris erant, a Bulgaris tum occupatum imperatori restitueretur, imperator vice versa amicitiam et pacem cum Bulgaris continuaret, et uterque antiquis confinium terminis contineretur. ubi res pro arbitratu imperatoris successit, Urus de reditu sermone collato egreditur, imperatoris muneribus auctus. eorum ad viginti milia, si donariorum omne genus, equorum item ac textilium et aliorum, in unum conferas, summa ascendit. imperator Tzepaenae restitutionem expectans Reginae cunctabatur.

63. Per id tempus res quidem dicta mira contigit, digna quae hominum memoriae et historicis monumentis commendetur. dies erat sollemnis et ex celebrioribus, quo Christi transfigurationem pii nos celebramus; et cum sacro audiendo, ut moris erat, imperator adesse deberet, in diei vesperam prandium dilatum est. prandimus et ipsi, paulisper obdormimus, dein somno experrecti assurgimus, cum sol se in occasum praecipitaret. sueverat imperator nimis sero inequitans universum circumire exercitum, in cuius confine aequum et paululum e planitie assurgentem locum ascendere, indeque universum exercitum lustrare, quem "urbem se moventem caeterasque alias Romanas urbes tutantem" nominabat; hocque ita patrabat continuo,

καὶ ὁ φωσφόρος δὲ εἴπερ τὸν δυτικὸν εἰσδύναι ὀρίζοντα ἔμελλεν, οὐ κατώκει τοῦτο ἐργάζεσθαι. τὸ δὲ τοῦ στρατοπέδου διώστημα ἀμφὶ που τὰ τεσσαράκοντα στάδια ἦν, εἰ μὴ γε καὶ πρὸς. ἔγωγε οὖν οὐκ ἀγαθῇ τότε τέχῃ χρησάμενος ὁ φιλοβασιλεὺς τε καὶ μάταιος, πεπυσμένος ἱππότην εἶναι τὸν βασιλέα, τῆς ἡμιόνου ὥς 5
B εἶχον τάχους ἐπιβὰς δρομυῖος ἐφειπόμεν αὐτῷ, οὐ τὸ τῆς ὥρας ἄωρον κατοπτέεσας, ὅπερ ἔδει. ἐφ' ἵππου δὲ ὁ βασιλεὺς ἐπιβὰς ταχύτερον ἐπορεύετο, ὥς δὲ εἶδὲ με κατόπιν αὐτοῦ μὴ δυνάμενον ἐκείνῳ συνέπεσθαι, ὑπολαβὼν μὴ πως μακρύνας οὐχ ἔσομαι, εἰρήκει μοι "μηδ' ὅλως ἀπολειφθῆς, ἀλλὰ καὶ σχολαιότερον ἔρ- 10
 χου." ἀπῆι γοῦν εἰς τὸν συνήθη τόπον, καὶ σὺν αὐτῷ οἱ ἄμφ' αὐτὸν λογάδες συνέστησαν, καὶ αὐτὸς σφίσι συνῆλθον ἐπόμενος, καὶ περιέστημεν κατὰ κύκλον πάντες. καὶ ὁ βασιλεὺς "μεμυθί-
 κατέ" φησι "τῶν προσφύτως ἀπηγγελέμενων ἡμῖν;" καὶ ἡμεῖς "οὐκουν, ὦ βασιλεῦ." καὶ ὁ βασιλεὺς "ἄνθρωπός τις πρό τιος 15
C βραχείας ὥρας ἔλθων ἀπήγγειλέ τι τῶν ἀβουλῆτων. τὸ δ' ἦν ὥς ὁ 'Ρῶσος Οὐρος ἡμῶς ἐξηπάτηκε· χάριν γὰρ κέρδους ἐπαθὶ ἀφигμένος τὴν μιστείαν τῆς εἰρήνης ἐψεύσατο καὶ ἐπόρασεν ὥμοσε. φενάκη γοῦν ἐπῆρχε τὰ πάντα ἐκείνα ὅσα πεποιήκει, καὶ ἀπολογίαν εὐάφορμον ἔχει, ὥς φασί, πρὸς τὴν τῶν ὀρκιστῶν 20
 διάλυσιν, ὅτι περ ὁ τῶν Βουλγάρων ἄρχων ὁ τοῦτου γαμβρὸς τὴν ἐπὶ συμφωνίαις τοιαύταις εἰρήνην οὐ καταδέχεται. τί οἶν ὑμῖν δοκεῖ; ἄρ' ἀληθές ἐστι τοῦτο, ἢ ῥῆμα πεπλασμένον πρὸς
D ψευδολόγους;" καὶ ἡμεῖς "οὐδ' ὅλως δοκεῖ πῶς" ἔγαμεν "ἀλι-

et licet vesperugo in occasum sese immergeret, ipse nihilominus id idem neque segnis praestabat. castrorum intervallum quadraginta stadia, nisi etiam plura addere velimus, exaequabat. ego itaque, deo tunc mihi irato, imperatoris nimium amans ac stolidus, ubi imperatorem equo vehi accepi, in malam propere salieas contento cursu sequebar, temporis inopportunist, quod utique debebam, minime conspicatus. imperator equo vecius cursum rapere. mox me subsequenter conspiciens cursui imparem, suspicatus, si longius ipse processisset, non secuturum, dixit "cave, cursum contineas, sequere tamen commodius." ille in aucta sibi loca advehitur; proceres ac viri illustres itineris comites, quibuscum et ipse conveneram, undique eum constantes adstant. tunc imperator "cognovistisne" inquit, "quae nobis nuper nuntiata sunt?" nos "minime, imperator" diximus. et imperator "quidam ante paucissimum tempus adveniens, quod sane nobis displicet, nuntiavit, Rosum Urum nobis fucum fecisse. lucri enim causa huc veniens pacem et amicitiam, quam inter nos et Bulgaros meditatus est, fefellit et peieravit. quaecunque ergo attentavit, fucus fuere atque fallacia. nec male compta illi responsio ad ius deerit violandum, Bulgarorum nempe principem, eius generum, pacem huiusmodi condicionibus conflata non recipere. quid vobis videtur? vestrumne est hoc, an verbum a mendace confictum?" et nos "neutiquam" dicimus "sermo verus esse videtur: omnino namque falsus

θείας τὸν λόγον ἔχεισθαι. πάντῃ γὰρ τυγχάνει οὗτος ψευδῆς καὶ ἀβέβαιος, ὅτι περὶ ὃ Ῥώσος Οὐρος οὐ μόνον ὑπὲρ ἑαυτοῦ ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ τοῦ γαμβροῦ αὐτοῦ τοῦ τῶν Βουλγάρων ἄρχοντος ἐπώμοσατο. πῶς οὖν ἐστὶ πεφυκὸς ἄνθρωπον ὄντα Χριστιανὸν ἐπιόρ-
 5 κία τοιαύτη περιπεσεῖν;” καὶ ὁ βασιλεὺς “ἡ τῶν χρημάτων ἴσως ἐπιθυμία παρέπεισεν ἂν αὐτὸν εἰς τοιαύτην ἐξολιοθῆσαι κυκλίαν. καὶ ἡμεῖς οὐ μόνον τὴν τῶν Βουλγάρων ἀγάπην οὐκ ἔχομεν, ἀλλὰ καὶ τοσαῦτα ἐπὶ κενῆς κατηναλώκαμεν χρήματα.” “οὐμεν-
 10 οῦν” ἡμεῖς ἔφημεν “ἀληθὲς τοῦτὶ καδέστηκε, βασιλεῦ.” καὶ ὁ βασιλεὺς ἰδία καὶ πρὸς ἐμέ “σὺ δὲ τί φάσκεας πρὸς ταῦτα;” καὶ αὐτὸς “οὕτωςί πως ἐν τούτοις ὥς καὶ οἱ ἄλλοι διαίκεται, καὶ ἐπὶ πολλῷ μᾶλλον ψεύδεσθαι τὸ λελεγμένον ἢ ἀληθεύειν οἶμαι. εἰ δέ, ὅσα συμβαίνει ποτὲ καὶ ἐν ἐνίοις, καὶ ὁ Οὐρος οὕτως τοὺς
 15 ὄρκους ἡθεληκέναι βεβούλευται, δόξας ἡμῶς ἔξηπατηκέναι, ἀλλ’ P 71
 15 ἔξει μὲν οὗτος τὸ θεῖον καθ’ ἑαυτοῦ πολέμιον, ἡμεῖς δὲ ὑπὲρ ἑαυτῶν τῆς ἀληθείας καὶ τοῦ δικαίου ὑπερμαχόμενον.” ταῦτ’ εἵπομεν, καὶ ὁ βασιλεὺς τοῖς λελεγμένοις συγγήνισε. καὶ ὑποστρέ-
 φειν πρὸς τὰς σκηνὰς ἐφωρμήκαμεν· πῶς γὰρ ἦδη. ἀλλ’ ἡ σέ-
 20 λήγη πανσέληνος οὕσα φῶς ἡμῖν παρεῖχεν ὁρᾶν. καὶ ὁ βασιλεὺς
 20 διερχόμενος “τί ἐμῖν δοκεῖ περὶ τῶν λελεγμένων;” αὐθις ἠρώτα. καὶ ἡμεῖς “ψευδὲς τοῦτο, ὦ βασιλεῦ.” τοῦτο δὲ οὐχ ἥπαξ, οὐδὲ
 δις ἢ καὶ τρίς, ἀλλὰ καὶ πολλάκις πυθόμενος ἦν. καὶ ἡμεῖς τὰς
 ἀποκρίσεις ἐξ ἴσου πρὸς τὰς πένσεις πεποιηκότες ἰσχυροῦμεν. ὁ
 δὲ καὶ πάλιν ἠρώτα. ἐπεὶ δὲ τοὺς ἄλλους σιγῶντας ἑώρα, πρὸς B

est atque incertus. namque Rosus Urus non pro se ipso modo, sed et pro genere suo Bulgarorum principe iuravit. at quonam modo id fieri potest, hominem Christianum tali se periurio dedecorasse? et imperator pecuniarum fortassis aviditas in simile eum flagitium conduxit. et nos neque Bulgarorum amicitia fruimur, et tantam nummorum vim incassum proiecimus.” non est” subdimus nos, “non est hoc veritati consonum, imperator.” et imperator ad me potissimum conversus “tu vero quid ad haec ais?” tum ipse “non aliter de his iudico: aliorum approbo sententiam, fraudemque esse quam maximam potius quam veritatem, quod circumfertur, existimo. verum si, quod etiam aliquando in nonnullis accidere solet, Urus sacramentum violavit, nobis, ut ipse opinabatur, imponens, attamen numen ipse sibi iratum, nos vero id pro nobis ipsis veritate iustitiaque ipsa decertans habebimus.” haec imperator effata approbavit, et quisque nostrum ad tentoria progredi coeperat: namque nox omnia occupaverat, licet luna plena lumine collustraret. imperator dein praeteriens, rursum nos sollicitare, “quid nobis de praedictis videretur.” et nos “mendacium hoc est, imperator.” et hoc non bis aut ter; sed saepissime interrogabat. et nos porro responsionibus interrogationibus ex aequo satisfacientes tacebamus. ille rursum compellare.

με τὸν λόγον ἀποστρέψας ἠρώτηκε "οὐ δὲ τί φῆς πρὸς ταῦτα;" τὴν τοῦ ὀφφικίου κλήσιν προσθεῖς. "ἡ τοιαύτη ὑπόθεσις σοὶ ἀρμόττει, καὶ ὥς σὴ καθέστηκε μάλιστα." ταυτὶ δὲ ἔλεγεν πρόφασιν ὀργῆς ζητῶν ἐφευρεῖν. ἦν δ' ἐγὼ "τίνας χάριν ἐστὶν ἐμῇ; εἰ γὰρ μὴ καλῶς πεποιήκα τὰς γραφὰς καὶ τοὺς ὅρκους τετέλεκα, μηδὲ προσηκόντως αὐτὸν τε καὶ τοὺς ἄμφ' αὐτὸν ὑποκόμενα, σφάλμα τοῦτο ἐμὸν καὶ πταῖσμα μακρόν. εἰ δὲ πρεπόντως ταῦτα γέγνηται καὶ ὥς οὐκ ἄλλως ἐχρῆν, τί πρὸς ἐμὲ τὰ παρ' ἐκείνου C πρὸς ἀναιτροπήν τῶν γεγενημένων τελούμενα;" καὶ ὁ βασιλεὺς οὐκ οἶδ' ὅπως (τὴν γὰρ αἰτίαν εἰρήκειν) πάλιν λέγει "τί φῆς 10 περὶ τῶν τοιούτων;" καὶ αὐτὸς "πολλάκις εἰρήκειν, ὦ βασιλεῦ, ὥς ἐπὶ πλέον μοι δοκεῖ τὸ εἰρημένον ψευδές, ἐπ' ἔλαττον δὲ ἀληθές. τὸ δὲ ἐπὶ τοῖς ἀδύλοις ἀκριβῶς ἀποφαίνεσθαι οὐ μοι δοκεῖ ῥᾶον εἶναι." ἦ δ' ἐκεῖνος "ἐν τοῖς ἀδύλοις ἐστὶ χάρις βεβαίως καὶ ἀληθῶς ἀποφαίνεσθαι· ἐπὶ γὰρ τοῖς δύλοις καὶ οἱ αἰεταροὶ 15 λέγουσιν." ἦν δ' ἐγὼ "ἴδου μετὰ τῶν αἰεδώρων καὶ ἡμεῖς συντετάγμεθα." καὶ ὁ βασιλεὺς χόλου πλησθεὶς "οὐ πάντοτε ἦσθα" ἔφη "μωρὸς, καὶ ἀρτίως πάλιν μωρὸς." καὶ αὐτὸς οὐδέν τι D πλέον μὰ τοὺς λόγους ἀνταπεκρίσθην ἀλλ' ἡ "ἐγὼ μὲν εἰμι μωρὸς, καὶ ἵνα σωπῶ, οἱ δὲ φρονοῦντες λαλεῖτωσαν." ταυτ' εἶπον, καὶ 20 ὀργῆς ὁ βασιλεὺς ἀπλέτου πλησθεὶς ἐλκύσαι μὲν ὥρμησε τὴν σπάσθην τοῦ κουλεοῦ, τῆς κώπης ἐπιλαβόμενος. ἀλλὰ τοῦτο μὲν κατέσχε· μικρὸν γὰρ ταύτην ἀπογυμνώσας πάλιν εἰσῆξε· τῷ μεγάλῳ

sed caeteros obmutescentes intuitus ad me convertens orationem infit. "tu porro quid ad haec dicis?" et nomini officium addidit. "hoc negotium ad te spectat, et tua potissimum interest." haec autem irascendi sibi causam procurans dicebat. tum ego "quam causa mea interest? si fideliter scripturas non executus sum, nec iusiurandum persolvi, neque uti par erat illud et quae circa illud pertractari solent disposui, error hic quidem meus et imprudens culpa fuerit. verum si haec uti decuit, et ratione, qua nihil melius, absoluta sunt, quomodo, quae ille ad evertendum quae confecta sunt meditatur, mea poterunt interesse?" et imperator rursum nescio quomodo (namque causam exposui) denno profert "quid ipse de his sentis?" tum ego "at saepius effatus sum plus in se mendacii quam veritatis, quod circumfertur, in se continere; et in dubiis exquisite sententiam ferre, non ita facile mihi videtur." respondit ille "sed in dubiis vere ac firmiter enuntiare, id prudentis est: de manifestis quippe et asini pronuntiaverint;" tum ego "iam et nos inter et asinos collocamur." et imperator ira inflammatus "tu semper" ait "baud sanus inceptis, et nunc quoque ineptis." ipse, nec aliud, ita me sermones ament, respondi "at ego quidem ineptio; ideoque silentium est mihi qui sapient, ipsi loquantur." dixeram. imperator incredibili atque atroci percitus iracundia, ensis capulo manu compresso, vagina detegere tentat. sed motum temperat, et quem paululum relexerat onsem, vaginae

δὲ δομειστικῇ αὐτοῦ τῇ Μουζάλωνι Ἀνδρονίκῃ καταβαλεῖν με τοῦ ἵππου προσέταξεν. καὶ ὃς ἡρέμα πῶς ἔφη “ἐκστηθι τῆς ἐφεστρίδος.” καὶ αὐτὸς ἀπέβην τῆς ἡμίονου. ὁ δὲ χρηστότατος περὶ ἡμᾶς βασιλεὺς τοὺς πολλὰ πρὸς τοῦ πατρὸς αὐτοῦ δι’ αὐτὸν πε-
 5 πονθόντας, ὥς ἐν πολλῷ πλήθει καὶ πολλάκις διαπρυσίῳ ἔλεξε τῇ φωνῇ ὥς “πολλῶν μοι αἴτιος ἀγαθῶν οὗτος ὁ ἄνθρωπος γέγονε,” περὶ τῆς λογικῆς φύσκων παιδείας, “καὶ πολλῶν ὀφειλέτης τούτῳ P 72
 τυγχάνω,” θνοῖν κορυνοφόροι προσέταξεν τύπτειν με, χθιζῶ καὶ πρὸ τρίτης τούτους χειροτονήσας, ὥς εἴκοσι τέσσαρας πάντας
 10 τὸν ἀριθμὸν, οὐκ οἶδ’ εἰ μὴ δι’ ἐμέ, ἔν’ εἴη καὶ σκηπὴ τοῦ δράματος εἰς τραγωδίαν μεμορφωμένη. καὶ οἱ μὲν ἔτυπτον, ἐγὼ δὲ σσηῇ τὰς τύψεις ἐλάμβανον. ὁ καὶ μᾶλλον τοῦτον ἐξέμεινεν, ὅτι μὴδ’ ὅλως πρὸς δεήσεις κάμπτομαι καὶ πληττόμενος. ἐπεὶ δὲ
 15 πολλὰς κατὰ παντὸς ἰδεξάμην τοῦ σώματος, μόγις ἰσχυρῇ καὶ ἡρε-
 15 μαίᾳ φωνῇ “ὦ Χριστὲ βασιλεῦ” ἔφη, “πόσας νενόσηκα νόσους, καὶ διὰ τί ἐν οὐδεμιᾷ τούτων κατέλυσα τὴν ζωὴν, ἀλλ’ ἐν τοιού- B
 τοις με καιροῖς ἐταμίνευς;” ταῦτ’ εἶπον, καὶ ὁ βασιλεὺς οἶον αἰδεσθεὶς ἀπηλλάγη, ἐνὶ τῶν ἀκολούθων αὐτοῦ εἰρηκῶς “λάβε τοῦτον αὐτός.” καὶ ὃς ἔφικτόν με λαβὼν ἡρώτα ποῦ ἂν καὶ
 20 ἀπέλθοιμεν. ἐγὼ δὲ “ὅπου ἂν αὐτὸς βούλει, ἐφέπομαι.” καὶ πάλιν οὗτος διὰ τῶν ἐρωτήσεων κατηνάγκαζε. τότε γοῦν καὶ αὐ-
 τὸς πρὸς τοῦτον ἀντίφην ὥς δεῖ ἡμᾶς τὴν πρὸς τοὺς Βαρδαριώ-
 τας βυδίσαι· τοῦτο γάρ μοι δοκεῖ καὶ μᾶλλον συμφέρον σοι. καὶ γέγονεν οὕτως, καὶ ἐς τῶν Βαρδαριωτῶν ἀπήμειν τὸς σκηνάς.

reddit. dein magno domestico Andronico Muzaloni me de equo delicere, imperat. ille voce submissa "secede" ait "sago." ego mula descendii. tunc optimus erga nos imperator, nos qui multa a patre suo sui gratia aspera perpassi eramus, ut palam saepeque multis audientibus clarissima voce testatus est virum hunc, me nempe intelligens, bona sibi plurima apportasse pro disciplina logica, qua eum institueram, nec non et alia non exigua se debere confessus, duobus clavigeris heri aut nudius tertius, nescio an propter me, ut dramatis scena in tragoediam ad amussim converteretur, electis, et eorum numero ad viginti quattuor ascendente, verberibus appetere iussit. illi itaque verberare, ego silentio verbera excipere. id magis in furorem agebat imperatorem, quod nec verberibus caesus ad supplicationes effunderer. ubi vero frequentium verberum ictibus universum corpus foedaverant, vix tandem ego debili ac voce submissa "Christe rex" inquam, "quot morbis afflictus sum, quare eorum nullo vitam amisi, sed ad has me tempestates servasti?" his dictis imperator nonnihil, ut videbatur, veritus recessit, cum uni ex iis qui ipsum sequebantur dixisset "duc tecum ipsum." ille equo advehens interrogat quo abituri simus. ego "praei; quocumque lubentia trahit, sequar." rursus ille interrogans urgere, quando et ipse respondi "iter nobis ad Bardariotas, tibi magis expeditum inendum est." res ita gesta est, et ad Bardariotarum tentoria convenimus. ubi me eorum primicerius

C ἰδὼν δέ με ὁ αὐτῶν πριμμικήριος θανμάσας ἠρώτα τί ἂν βουλό-
 μενος ἐπὶ τὴν αὐτοῦ σκηπὴν ἀφικόμεν. καὶ ἔγωγε "μικρῶς" ἔφην
 "ἀναπαύσεως χάριν." βραχὺ γοῦν τι προσεκαρτέρησα τοῖς ἐκείσε·
 ἤδη γὰρ καὶ ὁ πριμμικήριος ἐμειμαθήκει τὰ κατ' ἐμέ. ὁ δὲ βα-
 σιλεὺς οὐδ' εἰς πολὺν μελλήσας διεμηνύσατο εἰς τὴν σκηπὴν ἀφι-
 κέσθαι με. δεδιὼς δὲ μή πως τῇ λύπῃ κατασχεθεὶς φωνῇ χρή-
 σωμαι, προσέταξε μοῖράν τινι στρατιωτικὴν περιστοιχίσαι μου
 τὴν σκηπὴν καὶ λεληθότως φυλάττειν με. ἐγὼ μὲν οὖν εἰς τὴν
 D οἰκίαν ἀφικόμενος σκηπὴν ἡσύχως ἐν αὐτῇ τὸν καιρὸν διεβίβαζον,
 οὐκ ἐν ἀνακτόροις βαδίζων, οὐδέ τινι τῶν ἐπιτηδείων καὶ συνή- 10
 θων προσομιλῶν, ἀλλ' ἢ ταῖς βίβλοις προσανέχων καὶ ἀναγνώσει
 χρώμενος καὶ τροφῆς μεταλαμβάνων κατὰ καιρὸν. ἱκαναὶ γοῦν
 ἡμέραι οὕτως πῶς μου ἔχοντος παρωχέεσαν, καὶ ὁ βασιλεὺς
 ἡγανάκτει τὸ σκληρόν μου καθορῶν τοῦ φρονήματος. παρῆι γοῦν
 ὁλος ὁ Ἀῤῥγοντος, καὶ οὐδ' ὅλως ἐνδοῦναι εἶχον τῆς ἥς ἔσπερα 15
 γνώμης μικρόν. πολλοὶ γοῦν τῶν ἀρχιερέων ἀφίκοντο πρὸς ἐμέ,
 βασιλικῇ μὲν, ὡς ἡπιστάμην, τῇ προσταγῇ, εἰ καὶ ἐκεῖνοι λαν-
 θάνειν ἤθελον, οἴκοθεν λέγοντες ἀφικέσθαι πρὸς ἐμέ φιλίας χάριν
 καὶ χρηστῆς διαθέσεως· πολλὰ τε λέγοντες τὸ ἀπόκροτον καταλι-
 πεῖν με τῆς γνώμης καὶ τῷ βασιλεὶ ξυνελθεῖν καὶ αὐτῷ πρὸς 20
 τὸν τῆς δουλείας συνελυθῆναι ζυγόν, οὐχ εὖρισκον ὅλως πειθῆ-
 νιον· ἔφασκον γὰρ ὡς εἶπερ μοι τὰ χρηστότατα ὁ βασιλεὺς ἐπι-
 P 73 δεῖξαιτο, ὅποια οὐδεὶς τῶν βεβασιλευκότων ἐπὶ τινι τῶν ὑπηρετι-

15 εἰως νύχθ.

conspexit, non sine admiratione percunctatur quatenam me occasio in eis
 tentorium conducere. tum ego "ut tantillum placide quiescam" aio. pau-
 lulum ibi commoror: iam enim et primicerius de me cognoverat omnia.
 neque in multum cunctatus imperator ad tentorium me meum conferre prae-
 cepit; suspicatus vero ne molestia conflictatus fuga me subducerem, aliqua
 militum manu tentorium circumsepsit, et sic clanculum me custodiri manda-
 vit. in meum advectus tentorium quiete aetatem agebam, neque in aulam
 vadens, neque familiares neque amicos alloquens, sed libris tantum in-
 cambens, eorumque lectione me delectans, ciboque me opportune reficiens.
 plerique itaque dies cum hoc vitae meae moderamine praetergressi sunt. et
 imperator ingenium meum durum ac implacabile videns aegre ferebat. Au-
 gustus totus effluerat, neque ego de sententia mihi proposita aliquid movi.
 Interim praesules non pauci advenere imperatoris iussu, ut ipse cognoveram,
 licet ipsi id occultare studerent, nutu proprio processisse asseverantes, ami-
 citiae et bonae erga me dispositionis gratia ingenue suadentes ut asperitate
 mentis aliquantulum mollita ad imperatorem accederem, rursumque illi me
 sub servitutis subderem iugo. illis tamen cohortationibus ad id ipse adduci
 non potui. dicebam enim, sive imperator in me optima quaeque munifico
 admodum, quae nullus ex imperatoribus, qui ante eum imperio praefuerat,

σάντων αὐτῶ ἐπιδέδειχεν, ἢ τὰ χεῖριστι καὶ κάκιστα ἐν ἔμοι κατ-
 εργάσαιτο, οἷα οὐδεὶς ἄλλος τῶν ἐπὶ κακίᾳ περιβοήτων ἐν οὐδενὶ
 τῶν ὑπάντων πεποίηκεν, οὐδ' οὕτως οὐτ' ἐκείνως τῷ βασιλεῖ κατὰ
 τι δουλεύουσαιμι. ἔγω μὲν οὖν οὕτως εἶχον γνώμης καὶ ἀμεταθέ-
 5 του σκοποῦ. ἔπει δὲ καὶ ὁ Σεπτέβριος ἐφειστήκει μῆν, καὶ ἡ τοῦ
 δεσπότης Μιχαὴλ σύζυγος Θεοδώρα παρὰ τὸν βασιλέα ἀφίκετο
 μετὰ τοῦ νιοῦ αὐτῆς Νικηφόρου τὸ πρὸς τὸν βασιλέα κῆδος ἀπο-
 πληρώσαντες, ὅπερ ὁ βασιλεὺς Ἰωάννης ὁ τοῦ βασιλεύοντος πατὴρ
 πρὸ χρόνων τινῶν συμπεφώνηκεν, ὁ μὲν βασιλεὺς ἔσπευδε τὴν B
 10 Θεσσαλονίκην καταλαβεῖν, ἔνθα καὶ τοὺς γάμους ποιῆσαι βεβού-
 ληται. καὶ δὴ περ ὑπάρας ἐξ οὐπερ ἔκειτο τόπου τῆς εἰς τὴν
 Θεσσαλονίκην φερούσης ἤπιετο· καθ' ὁδὸν δὲ μετὰ τῆς τοῦ δε-
 σπότης συζύγου τὰς συμβιβάσεις ἐποίει. ἡ μὲν οὖν τοῦ δεσπότης
 σύζυγος Θεοδώρα καὶ ἄκουσα τοῖς τοῦ βασιλέως λόγοις συνήρ-
 15 χετο· ἐντὸς γὰρ τῶν ἐκείνου χειρῶν οὖσα, καὶ μικροῦ δεῖν ὥς ἐν
 εἰρκτῇ τυγχάνουσα, οὐκ εἶχε τι ἄλλο δρᾶσαι. συμπεφώνηκε γοῦν
 δοῦναι πρὸς τὸν βασιλέα τὸ κύστρον τὰ Σέρβια καὶ οὖν αὐτῷ καὶ
 τὸ Δυρράχιον. ἐπὶ τούτοις καὶ ὄρκοι ἐγγράφως προέβησαν καὶ C
 ἀπεστάλησαν πρὸς τὸν δεσπότην Μιχαήλ. ὁ δέ, ὃ φησιν ἡ πόλις
 20 σις, ἐκὼν ἀέκοντί γε θυμῷ τοῖς ὠμοσμένοις ξυνῆλθεν· ἡῷχετο

1 χεῖρα vulgo 5 ἔπει δὲ — 20 ξυνῆλθεν] ἀφίκετο δὲ καὶ ἡ
 τοῦ δεσπότης Μιχαὴλ γυνὴ Θεοδώρα μετὰ τοῦ νιοῦ αὐτῆς Νι-
 κηφόρου τὸ πρὸς τὸν βασιλέα κῆδος ἀποπληρώσαντες. ὁ μὲν οὖν
 βασιλεὺς ἔσπευδε τὴν Θεσσαλονίκην καταλαβεῖν, συνείποντο δὲ
 τοῦτ' καὶ ἡ τοῦ δεσπότης γυνὴ μετὰ τοῦ νιοῦ, καὶ καθ' ὁδὸν
 τὰς συμβιβάσεις ἐποιοῦν, καὶ συμπεφώνηκε καὶ ἄκουσα δοῦναι πρὸς
 τὸν βασιλέα τὰ Σέρβια καὶ τὸ Δυρράχιον. ἐπὶ τούτοις καὶ ὄρκοι
 προσβησαν καὶ ἀπεστάλησαν πρὸς τὸν Μιχαήλ, καὶ ὃς ἐκὼν ἀέκοντί
 γε θυμῷ ξυνῆλθεν. D 7 ἀποπληρώσαντες vulgo 20 ἡῷχετο —
 p. 142, 15 ἐγένετο om D.

administrorum culpam dedit, contulerit, sive pessima et atrocissima, qui-
 bus alius omnibus flagitiis inquinatissimos unquam divexavit, in me attenta-
 verit, sive hac sive illa ratione, nullo me modo illi inservitutum. ego ita-
 que neque de sententia neque de proposito dimoveri potui. cum September
 appeteret, despotæ Michaelis coniux Theodora cum filio suo Nicephoro ad
 absolvendas nuptias, uti Ioannes imperator, imperantis pater, ante paucos
 annos convenerat, ad imperatorem proficiscitur. imperator ad urbem The-
 salonicam, in qua nuptias adornare decreverat, properavit, iamque loco
 abierat, discedens Thessalonicense iter ingreditur, et inter eundem pactio-
 nes cum despotæ uxore adibat. despotæ uxor Theodora licet invita cum
 imperatore concordabat, quippe quæ in manibus eius cum esset, tantum
 non carceri mancipata, aliud agere nequibat. convenit itaque Serbia castrum
 et cum eo Dyrrachium imperatori cedere. et hæc iureiurando, quod scripto
 consignatum est, fuerunt stabilita et ad Michaelem despotam transmissa.
 ille, quod poeta retulit, lubenti illubentique animo iuratis consensum prae-

γὰρ ἐλευθερωθῆναι καὶ παρ' αὐτὸν γενέσθαι καὶ τὸν υἱὸν καὶ τὴν σύζυγον. ἐν τοῖς τοιαύτοις τῶν λόγων ὁ βασιλεὺς καμὲ τῆς ἡς εἶχον ἐκμοχλεύσας στερρότητος χειρώσατο. ἔξαποστείλας γὰρ τὸν πρὸς πάππου αὐτοῦ θείον τὸν *Λάσκαριν Μανουήλ* καὶ τὸν πρωτοβεστιάριον τὸν *Μουζάλωνα Γεώργιον* ἰλαροῖς καὶ ἀπλοῖς⁵ τισὶν ἐχρήσατο λόγοις καὶ με εἶλε, καὶ πρὸς αὐτὸν οἱ ἀποσταλέν-
D *τες ἀπήγγυον.* καὶ γοῦν προσιὼν τῷ βασιλεῖ, καὶ ὡς ἔθος κλέ-
 ντας τὴν κεφαλὴν, μακρότερον ἔστην. καὶ ὁ βασιλεὺς "ὅτε οἶδας
 ἔπη εἰσάδεις ἴστασθαι; τὸν τόπον σου γινώσκεις, καὶ πρόαιδι."
 τῇ προσταγῇ γοῦν ἔπειξας τοῦ βασιλέως ἀπελθὼν ἔστην ἐκ πλα-
 γίου αὐτοῦ, καθῶς περ εἶχον καὶ ἔθος. τότε γοῦν μοι ὁ βασιλεὺς
 τὰς τοῦ δεσπότης *Μιχαήλ* ἐποθέσεις πάσας ἀνικοινώσατο, καὶ ἐξ
 ἀρχῆς διπλῶς προέβησαν δηγήσατο. ταῦτα μὲν οὖν ἐν τοῖς τοῦ
Λαγγαδά (τόπος δὲ ἔστιν ὁδὸς ἐγγὺς πρὸς τοὺς *Θεσσαλονίκης*)¹⁵ ἐγένετο.

64. Ἐπεὶ δ' ὁ βασιλεὺς τὴν *Θεσσαλονίκην* κατέλαβεν,
 τοὺς ἐπὶ τῇ *Θυγατρὶ Μαρίας* γάμους μετὰ τοῦ υἱοῦ τοῦ δεσπότης
Μιχαήλ Νικηφόρου, ὃν καὶ δεσπότην τετίμηκεν, ἐκπεπλήρωκεν
 ἐν τούτοις δὲ ὄντος τοῦ βασιλέως γραφὴ τις πρὸς αὐτὸν ἐξεπέμφθη
 παρὰ τῶν ἐν τοῖς τῆς *Βιθυνίας* μέρεσιν ὄντων καὶ εἰς φυλακὴν²⁰
 εἶναι τοῦ τόπου προστεταγμένων, ὡς ὁ *Μιχαήλ Κομνηνὸς Πα-*
P *74 λαιολόγος*, ὃν καὶ μέγαν κονοσταῦλον πρὸς τοῦ βασιλέως *Ἰωάννου*

16 D: Ἐπεὶ δὲ ὁ βασιλεὺς τὴν *Θεσσαλονίκην* κατέλαβεν, τοὺς γά-
 μους πληροῖ, καὶ δεσπότην τὸν *Νικηφόρον* τετίμηκεν. ἡμεῖς δ' αὐτῷ
 γραφὴ ὡς ὁ *Παλαιολόγος Μιχαήλ* ὁ μέγας κονοσταῦλος τὴν *Βιθ-
 νίαν* διέπων φωνὰς ᾄξετο περὶ τῶν *Μουσουλμάνων*, καὶ ἐτα-
 ράθη ἐπὶ τοῖς τοῦ βασιλέως. 20 τοῖς vulgo om.

stitit: namque uxorem et filium liberari et ad se venire summopere exopta-
 bat. inter haec imperator me quoque ex pertinacia, quae mihi insederat,
 summotum expugnat. patruo enim ex avo Manuele Lascari et protovestiario
 Georgio Muzalone ad me transmissis, laetisque ac placidis sermonibus ce-
 ptum, ad eum, qui missi fuerant, conducunt. ipse ad imperatorem veniens
 et pro more caput inclinans, diutius stans haerebam. et imperator "an non
 tenes ubi stare solebas? locum tuum agnoscis; eum petito." iussis impera-
 toris audiens abii, et e latere, quemadmodum prius suaveram, steti. tum
 mihi Michaelis despotae negotia communicat, et a principio omnia dilucide
 narrat. et haec quidem apud Langadam locum prope Thessalonicam gesta
 sunt.

64. Ubi Thessalonicam ventum est, nuptias filiae suae Mariae cum
 filio Michaelis despotae Nicephoro, quem et despotae munere insignivit,
 adornat. interea qui Bithyniae partes tutabantur, quique in semet locorum
 custodiam receperant, litteris datis imperatori significant Michaelis Comne-
 num Palaeologum, magni stabuli comitis a Ioanne imperatore, ut supra nar-

ὁ λόγος φθάσας τετιμῆσθαι δεδήλωκε καὶ τὴν τῆς ἀπάσης ταύτης χώρας ἡγεμονίαν ἐμπεισιτεῦσθαι, φυχὰς ὄχετο καὶ ἐπὶ τὸν τῶν Μουσουλμάνων ἀπῆει χῶρον. ἐταράχθη γοῦν ἐπὶ ταῦτοις ὁ βασιλεὺς οὐ μικρῶς, καὶ με προσκαλεσάμενος “ἔγνως” ἔφη “τί γέγονεν;” καὶ αὐτὸς “οὐδαμῶς” ἔφη, “ὦ βασιλεῦ· τί δέ ἐστι τὸ προσφάτως γεγενημένον;” ὁ δέ φησιν “ὁ μέγας κοινοσταύλος ἀπέδρα καὶ ἐπὶ τὰ τῶν Μουσουλμάνων κεύρωκε. τί γοῦν ἄρα περὶ τοῦ τοιοῦτου διανοῇ; μὲν πρὸς Μουσουλμάνων προσλαβόμενος στρατὸν καὶ ἡμετέρας χωρήσει χώρας;” “οὐδαμῶς μοι δο- B
10 καὶ τοιοῦτον, ὦ βασιλεῦ,” ἔφη “αὐτὸν διαπράξασθαι· τὴν γὰρ γνώμην τοῦ ἀνδρὸς ἐπύγνων, καὶ τὸ τοῦ φροσήματος ἐπίσταμαι φιλορῶμαιον.” καὶ ὁ βασιλεὺς “τίνος οὖν χάριν φυχὰς τῶν ἡμετέρων ἐγένετο;” “ὅτι περ” ἔφη, “ὡς οἶσθα ὦ βασιλεῦ, οὐχ ἅπαξ οὐδὲ δις ἀλλὰ καὶ μυριάκις ἠπειλεις αὐτῷ τὰ δεινότατα καὶ
15 ὠργίζου κατ’ αὐτοῦ χυλεπῶς, καὶ ἐν πλήθει παρόντι πολλῶν ἔφυσας ἐκπέμψαι καὶ ἐξορύξαι οἱ τοὺς ὀφθαλμούς. ταῦτα ἐκείνος ἐμύνησθε καὶ παρὰ πολλῶν τῶν λιγομένων ἤκουε, καὶ ἐδάκρυε τὴν ψυχὴν καὶ ἐδειλά τὴν τιμωρίαν καὶ ἀποφυνγεῖν ἐπέσπευσε τὴν C
ποιήν.” “καὶ διὰ τί” ἔφη ὁ βασιλεὺς “οὐκ ἐν τοῖς ἡμετέροις 20 προσεκυρτέρει, καὶ εἰ παθεῖν ἔμελλε τὰ δαινὰ ταῦτα, τῆς ἐπὶ τῆς ἀλλοδαπῆς εὐπραγίας τὴν ἐν τοῖς ἰθαγενέσι προσιμῶν δυσπραγίαν;” “οὐκ ἔστι τοῦτο ψυχῆς ἀνθρωπίνης, ὦ βασιλεῦ. δεινὰ μὲν γὰρ παθεῖν καὶ περιπεσεῖν συμφοραῖς ἐνιοὶ ἂν ἱκανοὶ φανῶσι,

2 περὶ vulgo.

ratum est, titulo condecoratum, et cui universae illius regionis praefectura fuerat demandata, ad Musulmanos confugisse. quare anxius imperator animo non leviter aestuare. et me accito “tenesne” ait “quod gestum est?” et ipse “nequaquam” aio, “imperator. quid autem recens accidit?” ille subdit “magnus comes stabuli fuga se surripuit, et ad Musulmanos venit. quid de hoc animus suggerit? an ex Musulmanis exercitu conducto in nostras irrumpet ille provincias?” “neutiquam mihi videtur, o imperator, cum tale quid acturum: illius enim sensum ego et erga Romanos propensum animum pulchre calleo.” et imperator “quamnam ergo ob causam fugiivus abiit?” “quod” inquam, “ut tu bene nosti, imperator, non semel aut bis, sed saepius atque saepius atrocissima minabaris, in eumque iracundia concitatus, plorantibus audientibus, te illi oculos effossurum iactabas. de his ille certior factus, cum a multis quidquid inter loquendum diceretur perdiscoeret, angebatur animo poenasque exhorrescebat; tandem saluti suae fuga consuluit.” “et propter quid,” inquit imperator, “in ditione nostra moratus non est, licet mala haec subituras fuisset, in alieno solo felicitati, in materno infortunium perferens.” “dedecet hoc humanum animum, o imperator, dura siquidem atque aspera perpeti noxiisque variis afflicti nonnulli ingenio validiori ac

στερροτέρου γεγεννημένοι φρονήματος καὶ οἷον εἰπεῖν ἀπροσπαθεῖς
 ἐν τοῖς τοῦ βίου πράγμασιν· τὸ δὲ περὶ αὐτῇ τῇ ζωῇ δεδέναι καὶ
 ἀκρωτηριασμὸν τῶν καιριωτέρων σωματικῶν μερῶν προσδοκῶν,
 οὐμενοῦν δοκεῖν τινὰ ἐν τούτοις προσκαυτερεῖν, ἀλλὰ τὸν περὶ
 D ψυχῆς τρέχων ἀποφυγάνει τῶν δεινῶν ὅση δύναμις.” ταῦτ' εἰ-5
 πόντες σεσωπήκαμεν. καὶ μετὰ βραχύ “τί δὲ οἶτι” ὁ βασιλεὺς
 ἔφη “τοῦτον ποιῆσαι;” ἐγὼ δὲ ἔφην ὡς μικρὸν ὑπολαμβάνω παρὰ
 τὸν Περσάρχη προσκαυτερήσας ἀποσταλεῖ συμπαθείας πρὸς τοῦ
 σοῦ κράτους ἄξιωθῆναι, ἔχων καὶ τὸν Περσάρχη ἐπὶ τῇ ὑποθί-
 σει μεσολαβοῦντα, ζητήσῃ δέ σε ὄρκον εἰς τὴν τῆς ἀληθείας βε-10
 βύλωσιν, οὗ ἄνευ οὐκέτι μοι δοκεῖ παρὰ σὲ ἀφικέσθαι. ἐν τού-
 τοις ἦν τεταραγμένος ὁ βασιλεὺς, ἐν ἀμφιβόλοις τυγχάνων ταῖς
 πράγμασιν. ὡς δὲ μετ' ὀλίγας τινὰς ἡμέρας γραφαὶ πρὸς τὸν
 βασιλεῦς ἐπέμψθησαν πρὸς τῶν στραταρχούντων ἐν Βιθυνίᾳ καὶ
 Μεσοθυνίᾳ, αἱ δὲ γραφαὶ τοῦ μεγάλου κοινοσταύλου ἐτύγγατον 15
 πρὸς αὐτοὺς περιλήψεως ἔχουσαι οὕτως (πρὸς ἓνα δὲ ἕκαστον
 τῶν τοιούτων ἐγγεγραφήκει) ὡς ἐγὼ μὲν τὸν ἐκ τοῦ βασιλέως φέ-
 P 75 βον ἐν τῇ καρδίᾳ μου ἔχων, καὶ δεδιὼς μή τί που πάθω δεινόν,
 φυγῇ ἔχρησάμην· ὑμεῖς δὲ φρονίμως καὶ ἀνδρικῶς τῶν στρατιω-
 τικῶν ἰγχειρισθέντων ὑμῶν πραγμάτων ἀντέχεσθε, καὶ αἱ φυλα-20
 καὶ τῶν πολιχνῶν καὶ ἄστων ἀσφαλεῖς ἴστωσαν, καὶ ἡ τῆς ἀπά-
 σης χώρας προσοχὴ καὶ συντήρησις παρ' ὑμῶν ὡς ἔθος γινέσθω,
 καὶ καθὼς ἐπρώττετε μετ' ἐμοῦ, καὶ αὐδῆς ποιεῖται. καὶ ἡ ἐπιγραφὴ

2 προστάγμασιν vulgo

8 ἐπιστάλῃ?

16 περὶ λήψεως vulgo

19 δὲ vulgo om

23 ὑπογραφή?

ferociori et in humanae vitae casibus, ut ita dicam, obdurato, sustinebant:
 sed vitae ipsius discrimen et praecipuarum corporis partium imminutionem,
 dum quis sibi timet, haud videtur fieri posse ut patienter ferat, sed pro vitae
 periculo currens, quantum in se est, molesta ac noxia subterfugit.” his di-
 ctis siluimus. et post breve spatium “quid autem” ait imperator “existimas
 eum facturum?” ipse respondi “suspicio eum non diu apud Persarum prin-
 cipem commoratum missurum, ut a maiestate tua commissarum veniam co-
 sequatur, tanquam qui speret etiam in hoc negotio auxiliarem operam dici
 principis non defuturam, et in veritatis confirmationem sacramentum etiam
 exposcet, sine quo, ut opinor, nequam ad te veniet.” propter haec imper-
 ator turbatus, rebus in incertis ac dubiis agitatus, post paucos dies a
 cohortium Bithynicarum et Mesothyniae praesidibus epistolae ad imperato-
 rem datae sunt; quae erant epistolae magni comitis stabuli de negotiis per-
 tractantes in hunc fere modum, ad unumquemque illorum scriptae. ego
 quidem imperatorum timorem animo volutans, haerensque ne quam subiret
 noxam, fugam arripui. vos caute ac fortiter rerum militarium commissarum
 vobis curam agite. custodiae urbium ac oppidorum in tuto sint, universae-
 que regionis defensio ac propugnaculum, uti moris est, procedat; et quem-
 admodum mecum, ita et rursus vos gerite.” subscriptio magni comitem

τὸν μέγαν κοροσταῖλον ἐσήμεναι. ταύτας ὁ βασιλεὺς θεασάμενος τὰς γραφὰς ἰλαρῶς διετέθη πρὸς τὴν ὑπόθεσιν καὶ τοῖς λόγοις μου ἐμπερίστευεν.

65. Ἐνταῦθα δὲ τοῦ λόγου γενόμενοι τὰ τῆς ἱστορίας, B
5 ὡς δέον ἐστίν, ἐμπλατύνωμεν· πολλῶν γὰρ λόγων ἄξια τὰ ἐν τῇ
φυγῇ γεγενημένα τοῦ Κομνηνοῦ Μιχαὴλ ἐγγένοι. ἐπεὶ γὰρ οὗτος
ἐν τοῖς οἰκήμασι τῶν Τουρκομάνων ἀφίκετο (ἔθνος δὲ τοῦτο τοῖς
ἄκροις ὄροις τῶν Περσῶν ἐφεδρεῦον καὶ ἀσπόνδῳ μίσει κατὰ
Ῥωμαίων χρώμενον καὶ ἀρπαγαῖς ταῖς ἐκ τούτων χαῖρον καὶ τοῖς
10 ἐκ πολέμων σκύλοις ἐπενφραϊνόμενον, καὶ τότε δὴ μᾶλλον ὁπότε
τὰ τῶν Περσῶν ἐκυμαίνετο καὶ ταῖς ἐκ τῶν Ταχαρίων ἐφόδοις
συνεταράττετο), τῷ Κομνηνῷ Μιχαὴλ ὡς ἐρμαίῳ ἐντυχόντες τινί,
καὶ λίγνον ὄμμα τοῖς αὐτοῦ ἐπιβαλόντες πρῶγμασι, πάντα τὰ C
αὐτοῦ διηρηπάκυσι, χρυσὸν ἄργυρον ἵππους ὑφάσματα καὶ αὐτὰ
15 δὴ τὰ ἐνδύματα οἷς οἱ αὐτοῦ ἐνεδέδυντο. διαμερίσαντες δὲ καὶ

4 D: Ἐπεὶ δὲ ὁ Παλαιολόγος ἐν τοῖς οἴκοις τῶν Τουρκομάνων
ἀφίκετο, τούτῳ ὡς ἐρμαίῳ ἐντυχόντες τὰ αὐτοῦ διηρηπάκυσιν.
οὗτος δὲ μόγις διεκφυγὼν γυμνὸς περὶ τὸν Περσάρχην ἀφίκετο.
ὁ δὲ ἀσμένως τοῦτον προσήκατο, καὶ γραφαὶ στέλλονται ἵνα τὰ
ἐσκυλευμένα ἐξ αὐτοῦ ἐπικομισθεῖεν αὐτῷ. ἐπεὶ δ' οἱ Ταχάριοι τὰ
πλείω τῶν Μουσουλμάνων ἐληΐζοντο καὶ περὶ τὰ Ἄξαξα ἱερατοπε-
δεύσαντο, ὁ Κομνηνὸς Μιχαὴλ τὴν ἡγεμονίαν τῶν Ῥωμαϊκῶν ἐλλη-
φὼς στρατιῶν καὶ χάριτι θείᾳ ἀναρρωσθεὶς πρὸς μάχην ἐξώρμησε,
καὶ τοὺς Ταχαρίους νενίκηκε, πρῶτος τὸν πρῶτον τούτων βαλὼν.
καὶ τις Ἀμυρακούρης τὸ ὕψ' αὐτὸν συλλαβὼν στράτευμα τοῖς Τα-
χαρίοις προσώρμησε, ἀντιῦθεν οἱ διώκοντες ἐφηνγον. Ἐπιπτον
γούν Πέρσαι συχνοί. μέχρι μὲν οὖν μακρῶν διαστημάτων τὴν διώ-
ξιν οἱ νενικηκότες πεποιήνται. ὁ γούν Κομνηνὸς Μιχαὴλ συμβᾶν
οὕτω τῷ μεγίστῳ στρατοπεδάρχῃ τῶν Περσικῶν στρατευμάτων, ὃν
κεκλάρπακιν οἶδασι Πέρσαι καλεῖν, ξυγγεί κατ' ὁδόν, καὶ ἐπο-
ρεῦοντο πλείους ἡμέρας ἐφεπομένων τῶν πολεμίων. ἐπεὶ δὲ ἡ τοῦ
λεγομένου κεκλάρπακι οἰκία περὶ τὴν Καστάμοναν ἦν, ἐκεῖσε ἐγε-
γόνεισαν. τὸ δὲ τῶν Ταχαρίων γένος πᾶσαν τὴν ὑπὸ τοὺς Μου-
σουλμάνους κατέδραμε χάραν.

stabuli connotabat. his imperator literis inspectis animum nimio gaudio ex-
hilaratus sermonibus meis fidem adhibuit.

65. Sed dum huc oratio perducta est, in historia enarranda, uti par
est, uberius progrediamur: digna enim consideratione sunt quae inter fu-
giendum Michaeli Comneno accidere, quando hic ad Turcomanorum sedes
pervenit. gens ista in extremis Persarum confinibus assidet, odio adversus
Romanos inexorabili atque inexpiabili furens, et rapinis eorum et bellicis
spoliis admodum gaudens gestiensque. hi tunc temporis potissimum, cum
Persarum res titubaret et Tachariorum irruptionibus affligeretur, in Mi-
chaelem Comnenum obvium velut in thesaurum quendam incidentes, et oculos
avaros in illius suppellectilem conicientes, universa illius praedam agunt,
aurum argentum equos textilia, ipsas etiam vestes, quibus qui cum eo erant

πάντας τοὺς ἐφεπομένους αὐτῷ, ἕκαστος τὸν κατισχημένον εἰς οἰ-
κειαν δουλείαν ἡγάγετο. ὁ δὲ Κομνηνὸς Μιχαὴλ μόγις τὰς χι-
ρας τούτων διεκφυγὼν καὶ Θεοῦ προνοίᾳ διασωθεὶς γυμνὸς ἀπάν-
των παρὰ τὸν Περσάρχην ἀφίκετο. ὁ δὲ οὐ κατὰ νύκην ἀνιῶσα
τοῦτον ἐδέξατο, ἀλλ' ἀσμένως λαὸν προσήκατο. τό τε γὰρ ἐὼς
γενὲς τοῦ ἀνδρὸς ἐμειμαθήκει, καὶ πάντες οἱ μετὰ τοῦ Περσάρχου
D μεγιστᾶνες τελοῦντες τὸ εἶδος αὐτοῦ καὶ τὸ φρόνημα τεθαυμάζουσι,
καὶ ὁ φησὶ τις τῶν παλαιῶν, τυραννίδος ἄξιον ἔκριναν. εἰς δὲ
γούρους γὰρ αὐτῷ ἔκρινον λόγους ἐκ βραχέων τὴν τοῦ ἀνδρὸς ἐπ-
γνώκισαν σταθιρότητα· τὴν τε γὰρ αὐτοῦ στρατιωτικὴν ἐτιμῶν-
10 ραντο τέχνην καὶ τὴν ἐν τοῖς πολλοῖς ἀκρίβειαν, καὶ ὥς οὐκ
ἀδαῆς ἂν εἴη τῶν προσηκόντων ἐν μάχαις. χάρις μὲν οὖν τῶν
ἐσχυλευμένων αὐτοῦ πραγμάτων καὶ τῶν διαμεμερισμένων ὑπηρε-
τῶν γομφαί τοῦ σουλτάνου, εἰ καὶ εἰς μάτην, γεγέννηται, ἵν'
ἐπισυναχθεῖεν τὰ πάντα καὶ πάντες καὶ ἐπικομισθεῖεν αὐτῷ. ἐπεὶ
15 δὲ ἐπὶ ξυροῦ ἀκμῆς τὰ τῆς μάχης σφίσι ἐφίστατο, — οὗ τε γὰρ
Ταχάριοι τὰ πλείω τῆς χώρας τῶν Μουσουλμάνων ληϊσάμενοι
περὶ τὰ Ἄξαρα ἱστρατοπεδεύσαντο, πᾶσα δὲ ἀνάγκη ἦν καὶ πρὸς
μάχην τοὺς Πέρσας ἀντιστῆναι τοῖς Ταχαρίοις. τὸν μὲν οὖν
P 76 Κομνηνὸν Μιχαὴλ εἰς ἡγεμόνα τῶν Χριστιανῶν στρατευμάτων οἱ
Πέρσαι εἶναι διετάξαντο. ὁ δὲ ἐπεὶ ἐν ἀλλοδαπῇ ἐτύγχανεν ὢν,
συμμυχεῖν μὲν Μουσουλμάνοις ἀπενυχταῖον ἤγγετο, μὴ ποτε, ὥς
ἔφασκεν ὁδοτος, ἐν μάχῃ πεσὼν τὸ εὖσεβὲς αἷμα αἷμασι συναν-
κραθεῖν ἀνοσίοις καὶ ἀσεβέσι, χάριτι δὲ θεῷ ἀναρρωσθεὶς καὶ

1 τῶν κατισχημένων vulgo.

induebantur. socios quoque illius divisos quisque suos in propriam serviti-
tem adduxit. Michael servatus, spoliatus omnibus ad Persarum principem
confertur, qui eum non tanquam transfugam advenam excipit, sed quam
humanissime hominem amplexus est (viri namque nobilitatem perciperat),
et omnes regni procures forma illius et cogitationibus obstupescens, quod
antiquorum nescio quis dixerat, dignum imperio iudicavit: paululum et-
enim cum eo congressi ex modico illius effatu constantes ac firmos hominis
mores assecuti sunt, unde in illius arte militari industriam et in rebus bellicis
agacitatem, nec non in conflictibus experientiam opportunam coniectura
etiam prospexere. igitur pro rapta suppellectile divisisque famulis recupe-
randis literas, etiam frustra, sultanus dederat, ut omnia in unum recollecta
ipsi remitterentur. verum cum in extremo discrimine res bellica, et quod
aiunt, in novaculae acie versaretur (Tacharii quippe plerumque Musulma-
nicæ dicionis occupatum expilaverant et apud Axara castra locaverant),
impellenteque necessitate Persæ ad pugnam cum Tachariis instaurandam
urgerentur, Michaellem Comnenum Christianis cohortibus praesidere decre-
vere. ille extorris et in aliena terra oberrans auxilio suo Musulmanis sub-
venire nefas esse ducebat, ne inter pugnandum, ut ille asseverabat, pio-

γενναῖον ἀναλαβὼν φρόνημα πρὸς τὴν μάχην ἐξώρμησε. τὸ μὲν οὖν μέρος τοῦ στρατεύματος τὸ παρὰ τοῦ Μιχαὴλ Κομνηνοῦ τεταγμένον τοὺς ἀντιτεταγμένους αὐτῷ Ταχαρίους κατὰ κράτος νενίκηκε, τοῦ Μιχαὴλ αὐτοῦ πρώτως δόρατι παρὰ μαζὸν βαλόντος 5 τὸν τοῦ στρατεύματος προηγούμενον, ὃς, καθάπερ ἔφησαν οἱ γινώσκοντες, μετὰ μικρὸν ἐκ τῆς βολῆς ἐτεθνήκει. καὶ ἦσαν μὲν B ἐκ τοῦ κρατουμένου μέρους τοῦ Κομνηνοῦ ἐκγενηκήμενοι οἱ Ταχάριοι, καὶ πρὸς φυγὴν ἤδη ἐχώρουν· ἀνὴρ δέ τις τῶν ἐν Πέρσαις περρωνύμων, τὴν Ἀξίαν ἀμυραχούρης (μέγα δὲ τοῦτο παρὰ Πέρ- 10 σαις), ἀπιστίαν περὶ τὸ αὐτοῦ γένος ἐγκυμονῶν ἐκ μακροῦ τότε ταύτην ἐξώδινε, καὶ τὸ ὕφ' αὐτὸν ἦσαν συλλαβὼν στράτευμα τοῖς Ταχαρίοις προσώρμηκε. καὶ τὸ ἐντεῦθεν τἀναντία ἦν ἰδεῖν· οἱ γὰρ πρὸ μικροῦ διώκοντες ἔφηνγον καὶ νῶτα ἐδίδουν τοῖς ἐναν- 15 τίοις κλῆτεσθαι. ἔπιπτον γοῦν οἱ Πέρσαις συχνοὶ τοῖς τῶν Ταχαρίων πληττόμενοι βέλεσι. μέχρι μὲν οὖν μακρῶν διαστημάτων τὴν διώξιν οἱ νενικηκότες πεποίηνται. ὁ γοῦν Κομνηνὸς Μιχαὴλ C συμβὰν οὕτω τῷ μεγίστῳ στρατοπεδάρχῃ τῶν Περσικῶν στρατευμάτων, ὃν πεκλάρπακιν οἶδασιν οἱ Πέρσαις καλεῖν, ξυνῆει κατὰ τὴν ὁδόν, καὶ ἐπορεύοντο πάνυ πλείους ἡμέρας ἐφεπομένους ἐαν- 20 τοῖς τοὺς πολεμίους ἔχοντες καὶ καθ' ὥραν μαχόμενοι. ἐπεὶ δὲ ἡ τοῦ λελεγμένου οἰκία πεκλάρπακι περὶ τὴν Καστάμιοναν ἐτύγγανεν οὔσα, ἐκείσε σπεύσαντες ἐγέγονευσαν. τὸ δὲ Ταχαρίων γένος πῦσαν τὴν ὑπὸ τοὺς Μουσουλμάνους κατέδραμε χώραν. ἀλλ'

7 τοῦ K.] ὑπὸ vel παρὰ τοῦ K.?

rum sanguis impiis ac consceleratis sanguinibus immisceretur. sed enim divino praesidio fretus, et mentem induens generosam, pugnam committit. pars itaque exercitus, quae sub Michaelē Comneno arma movebat, adversos sibi Tacharios vi pulsos devicit, a Michaelē ipso primum exercitus hostilis ductore ad mammas vulnerato, qui, ut harum rerum periti affirmarunt, ex eo vulnere non diu post animam efflavit. debellati itaque ex ea parte, cui Comnenus praeerat, Tacharii iam fuga terga vertebant. at vir quidam inter Persas celebris, dignitate Amyrachures, maximae apud Persas existimationis, quam multo abhinc tempore in suam gentem parum fidus prodicionem conceperat, tunc exclusit, et cum universo milite suo Tachariis adhaesit. hinc contraria cerni: namque paulo ante victores sese in pedes conicere tergaque hostibus ad lacerandum dare. itaque Persae Tachariorum iaculis dilaniati frequentes cadere, quos per longa spatia victores subsecuti sunt. Michael Comnenus, cum ita sors tulisset, maximo Persicorum exercituum stratopedarchae, quem Pelarpacim Persae vocant, socius in itinere coniungitur. sic per plurimos dies procedentes cum adversariis continuo subsequētibz singulis horis pugnam conserebant, et ad Pelarpacis habitationem quae Castamone erat, gressum accelerarunt. tunc Tacharii universam Musulmanorum regionem hostiliter percurrunt. at de his narratio .i. in loco

ἐνταῦθα μὲν δὲ περὶ τούτων λόγος ἀναμεινῶτο, ἐχέσθω δὲ τῶν
D προτέρων, ἵνα καὶ καθ' εἰρμὸν τὰ τῆς ἱστορίας προήκον.

66. Ὁ μὲν οὖν βασιλεὺς Θεόδωρος ἐπεὶ περὶ τῶν γεγενη-
μένων ἐν τῇ τῶν Μουσουλμάνων ἐπύθετο χώρα, οὐδὲ περὶ τούτων
μᾶλλον ἔχων φροντίδα ἢ περὶ τῶν αὐτοῦ (κίνδυνον γὰρ οὐ μικρὸν⁵
ἐπισυμβαίνειν τοῖς Ῥωμαῖκοῖς ἐπιτόπασε χώροις) ἔσπευσεν πρὸς
τὴν ἑω παλιννοστήσαι. καὶ δὴ πᾶσαν τὴν Ῥωμαϊκὴν στρατιὰν μεθ'
ἑαυτοῦ προσλαβὼν τῆς πρὸς τὴν ἑω φερούσης ἐφήπτετο. κατα-
λελοιπὴ δὲ ἐν τῇ Θεσσαλονίκῃ καὶ τοῖς κατὰ δυσμὴν μέρεσιν ὡς
πρὸς φύλαξιν δῆθεν τῆς χώρας τὸν πρὸς πάμπαν θεῖον αὐτοῦ τὸν¹⁰
Λάσκαριν Μιχαήλ, μικρὸν τι καὶ ἐδύνοπτον ἐκ Παφλαγόνων
στράτευμα ἐπιδούς αὐτῷ καὶ τοῦ Σκυθικοῦ ὅσον εἰς τριακοσίους
ῥηιδυμμένον, τοῦ δὲ Πριλάπου καὶ τῶν περὶ αὐτὸν στρατευμάτων
τὸν δ' εἶχε Σκουτέριον Ξυλέαν ὠνομασμένον, φερωνύμως τὴν
P 77 κλήσιν νῆ τὴν Θέμιν ἔχοντα, εἰς δὲ τὸν Βελεσὸν καὶ τὰ περὶ αὐτὸν¹⁵
τὸν Καλαμπάκην Θεόδωρον, ὃν καὶ ταυτὰ τῆς αὐλῆς κατανόμα-
ζον. τὸν δὲ Χαβάρωνα Κωνσταντῖνον εἰς ἡγεμονίαν τοῦ Ἀλβάνου
κατέστησεν. ἐμὲ δὲ πρῶτορα χειροτονήσας πάντων αὐτῶν ἀφῆκε
προϊστασθαι. τοῦτο δέ, ὡς οἶμαι, πεποίηκεν, ἵνα τῇ ἐξ αὐτοῦ
μικροτέρα ἀποδημίᾳ εἰς λήθην ὧν ἐπεπόνθειν γενόμην. οὐδὲ γὰρ²⁰

2 προῖη? ἂν προῖωσιν?

3 D: Ὁ δὲ βασιλεὺς Θεόδωρος
ἐπεὶ περὶ τῶν γεγενημένων ἐπύθετο, ἔσπευσεν πρὸς τὴν ἑω παλιν-
νοστήσαι, ἀφῆκε δὲ Θεσσαλονίκῃ καὶ τοῖς κατὰ δυσμὴν μέρεσιν εἰς
φύλαξιν τὸν πρὸς πάμπαν θεῖον αὐτοῦ τὸν Λάσκαριν Μιχαήλ μετὰ
μικροῦ στρατεύματος, ὅσον εἰς τριακοσίους ῥηιδυμμένον, τοῦ δὲ
Πριλάπου καὶ τῶν περὶ αὐτὸν στρατευμάτων τὸν δ' εἶχε Σκουτέ-
ριον Ξυλέαν ὠνομασμένον, εἰς δὲ τὸν Βελεσὸν καὶ τὰ περὶ αὐτὸν
τὸν Καλαμπάκην Θεόδωρον, ὃν καὶ ταυτὰ τῆς αὐλῆς κατανόμαζον,
τὸν δὲ Χαβάρωνα Κωνσταντῖνον εἰς ἡγεμονίαν τοῦ Ἀλβάνου, ἐμὲ
δὲ πάντων προϊστασθαι.

pedem sistat, et de prioribus verba faciat, ut recto ordine continuatio hi-
storiae procedat.

66. Igitur imperator Theodorus de rebus in Musulmanorum ditione
gestis certior factus, magis suis quam illis animum advertens, ingens inde
Romanis regionibus imminere periculum auspicatus, in Orientem quam ce-
lerissime pedem retulit cum universis Romanorum copiis iter ad ea loca ingre-
sus. Thessalonicae vero et in aliis Occidentis partibus in custodiam reliquit
avunculum Michaelē Lascarium, consignata illi exigua nec ampla Paphla-
gum manu, et ex Scythiis non ultra trecentis. Prilapi et vicinorum exerci-
tum Scuterium, Xyleam dictum, digno aedepol cognomine; Belesii tractus-
que circa ipsum Calampacem Theodorum, quem tatam aulae nuncupabat,
Constantinum Chabaronem Albano praefecit; me praetorem creatum omni-
bus hisce praesae iussit, non alio, ni fallor, scopo quam ut longiori ab eo
discessu praeteritorum malorum obliviscerer. namque post plagas acceptas

ἰδὲ μὲ ποτε μετὰ τὰς πληγὰς ἐλευθεριώσαντα καὶ λόγοις χωρωπο-
 τέροις, ὥς εἰώθειν πρὸς αὐτὸν χρήσασθαι. ἵνα γοῦν τῇ χρονίᾳ
 ταύτῃ διατριβῇ τῆς ψυχῆς ἡ σκυθρωπότης διαλυθῇ μοι, πέ-
 πραχε τοῦτο. τάχα δὲ καὶ ὥς δυσχεραίνων ἦν τὴν ξυναυλίαν μου B
 5 βαρυνόμενος· προσέκρουον γὰρ αὐτῷ πολλάκις ἐφ' οἷς ἦδειν οὐ
 κατὰ τὸν δίκαιον λόγον διαπραττέσθαι θέλοντα.

67. Ὁ μὲν οὖν βασιλεὺς πρὸς τὴν ξω ἀπῆει, ἐγὼ δὲ κατ-
 ελελείμην τοῖς ἐν δυσμῇ. τῆς γοῦν Θεσσαλονίκης ἑξῶν ἀφι-
 κόμην ἐπὶ τὴν Βέρροϊαν· ἐκεῖσε γὰρ ὑπῆρχον καὶ οἱ τοῦ πάπα
 10 πρέσβεις, οὓς ἀπεκβαλεῖν βασιλικῷ προστάγματι ἔμελλον. κἀκεῖσε
 μικρὸν προσκαρτερήσας διὰ τὴν τῶν πρέσβειων ἀπεκβολὴν καὶ δι'
 εἰρέας τινὰς ὑποθέσεις, ἐκεῖθεν ἑξῶν τῆς πρὸς τὸ Ἄλβανον φε- C
 ρούσης ἠπτόμην. καὶ δὴ τὰ Σέρβια παρελθὼν καὶ παραιμέψας
 τὴν Καστορίαν καὶ τὰ περὶ τὴν Ἀχρίδου παραγγελίας ἀφικόμην
 15 ἐπὶ τὸ Ἄλβανον, καὶ τούτου μετὰ τῶν τῆς χώρας ἐκκρίτων κατεί-
 ληφα τὸ Ἀνρράχιον. κἀκεῖσε διακαρτερήσας ἡμέρας ὀκτὼ ἑξήρην
 πάντα τὰ καθ' ὅδον οἰκονομήσας καὶ καταρτίσας ὥς ἔμοιγε δέον
 ἰδύκει, κατὰ ταῦτα δὲ καὶ τὰ τοῦ Ἀνρραχίου. ἔξορμήσας γοῦν
 τοῦ Ἀνρραχίου καὶ διελθὼν τὰ τῆς Χουνναβίας, καὶ τὸ ὄρος ἔπερ-
 20 βάς δ' οὐ κακὴν Πέτραν κατονομάζουσιν, εἰς τὰ περὶ τὴν Μάτην D
 ἀπῆειν, κἀντεῦθεν ἐπὶ τὴν Δέρβην ἀγῆγμαι. πῶσι δὲ τοῖς καθ'
 ὅδον ξυντυχὼν τοῖς ἀμφὶ τὰ ἄστυ καὶ τοῖς ἀμφὶ τὰ τοπικὰ στρα-

7 D duorum capitum loco (67 et 68): Καὶ διελθὼν τὰ τῆς Χουννα-
 βίας καὶ τὸ ὄρος τὴν κακὴν Πέτραν, τὴν Μάτην, τὴν Δέρβην,
 τὴν Κύνταβιν, εἰς Προλάπον ἤχθην. εἶτα τὴν Ἀλβανίαν κατέλα-
 βον. ἦλθον εἰς Ἀχρίδαν, τὴν Προίσπαν, τὸ Σιδηρόκαστρον, καὶ
 τῷ Προλάπῳ προσέειπον.

nunquam me liberius dicere quae sentirem, nunquam verbis hilarioribus more
 meo uti conspexerat. ut ergo longa ista mora moerorem e pectore demerem,
 id egerat; fortasse etiam mei contubernii, quod fastidiebat, taedio. saepe
 enim in iis quae ille contra ius fasque intentabat, ipse adversabar.

67. Imperator itaque in Orientem processit, ego in occidentis partibus
 restiti. egressus Thessalonica Berroeam proficiscor, ubi et papae legati im-
 morabantur, quos imperatorio mandato dimissurus eram. ibi propter lega-
 torum dimissionem aliaque nonnulla negotia paululum cunctatus, dein disce-
 dens Albani viam ingredior, et Servii a tergo relictis, et Castoriam prae-
 tergressus, nec non Achrida elapsus, Albanum convenio, indeque cum no-
 bilioribus urbis accolis Dyrrachium peto; ubi per dies octo rebus inter eun-
 dum peropportune praeparatis adornatisque, ut mihi commodius videbatur,
 Dyrrachique negotiis compositis, in viam deducor, et Chunavia emensa,
 et montem quam Malam Petram cognominant permeans, Matem progredior,
 indeque Derbem appello, cum universis qui in itinere obviam facti sunt,
 quique vel oppida vel privatos exercitus vel publicarum etiam rerum sum-

τεύματα καὶ τοῖς τὰ δημόσια διενεργουμένοις πράγματα, διὰ τῆς Κυτζάβειως παριὼν ἐπὶ τὸν Πριλάπον ἐγενόμην. ταύτην γοῦν τὴν πορείαν τὴν ἐκ Θεσσαλονίκης μέχρι καὶ αὐτοῦ τοῦ Πριλάπου διὰ τριῶν πεποίηκα τῶν μηνῶν χειμῶνος ὥρα· Δεκέβριος γὰρ ἦν ὁπότε τῆς Βερροίας ἐξώρμων, καὶ τὸ Φεβρουαρίου τέλος ἐπὶ τὸν Πριλάπον εἶχέ με.

68. Ἐκεῖσε γοῦν ἀφιγμένου μου φήμη πάμπαν δεινὴ τοῖς ὦσιν ἐπεισέφησε. τὰ δὲ τῆς φήμης, ὅτι περ τὴν ἡγεμονίαν τοῦ Ἀλβάνου πρὸς τοῦ βουσιλέως λαβὼν ὁ Χαβάρων Κωνσταντῖνος πρὸς τοῦ δεσπότητος Μιχαὴλ ἐάλω μηχαναῖς τῆς γυναικαδέλφης τοῦ αὐτοῦ Μαρίας, ἣτις προεῖχε μὲν ἄνδρα Σφραντζῆν τοῦτ' ἵππικην, τότε δὲ ὑπῆρχε χήρα· δύοις γὰρ αὐτὴ τὸν Χαβάρωνα μετέθουσα, καὶ γράμμασιν ἐρωτικοῖς δειλεύσασα τοῦτον τὸ φρόνημα

P 78 (κοιφότερος γὰρ οὗτος περὶ τὰ τοιαῦτα τευχάνων ἦν, εἰ καὶ ἄλλως καλὸς ἐτύγχανε στρατιώτης), ταῖς πάγαις ταύτης ἁλώσιμος ἵ5 ἐγενόνη. τοῦντεῦθεν εἰς ἀποστασίαν φανεράν ὁ Μιχαὴλ ἐξωμήκει. ἔγωγε μὲν οὖν διάγων περὶ τὸν Πριλάπον περὶ τοῦ γενημένου δράματος ἐπεύσμην. ὥς εἶχον γοῦν σπουδῆς πρὸς τὸν Λάσκαριν Μιχαὴλ ἐπιστολὴν ἐπιπόμφειν, τὰ ξυμβεβηκότα τοῦτ' διὰ ταύτης δηλοποιῶν, καὶ ἐπὶ τὴν Πελαγονίαν ἀφίχθαι τοῖτον 20 γεγράφηκα, ὥς ἂν καὶ αὐτὸς ἀφιγμένος ἐκεῖσε καὶ ἄμφοι εἰς ἓν γεγονότες περὶ τῶν ἀνὰ χεῖρας ἡμῶν πραγμάτων τὴν ξυμβουλὴν

B ποιησάμεθα. ξυνήλθομεν γοῦν καὶ ἄμφοι ἐν τῇ Πελαγονίᾳ, καὶ μεθ' ἡμῶν καὶ ὁ Ξυλέας Σκουτέριος. ἐπελαμβάνομεν γὰρ αὐτὸν

8 περ] περὶ vulgo

20 περὶ vulgo.

mam peragerent, sermonem conserens; et per Cytzablin transiens Prilapum contendi. iter hoc Thessalonica coeptum ad Prilapum usque per tres menses tempestate hiberna perfecti. Decembri namque Berroea egredior, et Februario exeunte Prilapum appello.

68. Ubi eo venissem, vox quaedam, sed nimis dira ad aures nostras advolat. rumor erat Chabaronem Constantinum, cui Albani praefectura ab imperatore commissa fuerat, a Michaele despota, uxoribus illius sororis Mariae, quae prius viro Sphrantzae cognomine nupserat, sed tum vidua aetatem agebat, insidiis circumventum captum fuisse. illa etenim dolis subdactum et literis amatoriis insidiosae compulsus (namque in his erat ille levior, licet miles praestans atque egregius) retibus illa suis intercipit. hinc patam Michael defectionem fecit. ego itaque Prilapi degens, ut primum flagitium auditum, quae potui diligentia literas, quibus quae evenerant indico, ad Michaelem Lascarium mitto, cui et Pelagoniam accessum, ut eo profectus et ambo in unum coeuntes de rebus, quae prae manibus erant, consilium iniremus. ambo ergo Pelagoniam progredimur. nobiscum Scuterius Xyleas ad-

ἄνθρωπον στρατιωτικὸν εἶναι ἢ καὶ ῥωμαϊόφρονα· καὶ γὰρ καὶ ὁ βασιλεὺς Θεόδωρος πολλὴν περὶ αὐτοῦ εἶχεν ὑπόληψιν, στρατηγικὴν τε αὐτὸν ἀρχεῖν ἐμπειρίαν καὶ περὶ αὐτὸν καὶ τὰ τῶν Ῥωμαίων εὐνοίαν κεκτῆσθαι τὴν ἀκροτάτην. ἐπεὶ οὖν ξυγγίμειν, 5 ἐβουλευσάμεθα οὕτως, τὸν μὲν Λάσκαριν Μιχαὴλ λαβεῖν τὸ ὑπ' αὐτὸν ἅπαν στρατόπεδον, τὸ τε Ῥωμαϊκὸν καὶ τὸ Σκυθικόν, καὶ ἀποχωρῆσαι τῶν περὶ τὴν Βέρροϊαν χώρων (ἐκεῖσε καὶ γὰρ ἐποιεῖτο τὰς σκηάς) καὶ ἐπὶ τὴν Πελαγονίαν ὀρμῆσαι κακέισε C στρατοπεδεῦσαι. ὡσαύτως καὶ ὁ Ξυλῆας Σκοντέριος ἴνα λάβῃ τὸ 10 ὑπ' αὐτὸν ἅπαν στρατιωτικὸν σύνταγμα (ἐκεῖνο γὰρ μᾶλλον εἰς πλῆθος ἡρίθμητο) καὶ συνελθοὶ τῷ Λάσκαρι Μιχαήλ, καὶ ἡνωμένος ἐν τοῖς περὶ τὴν Πελαγονίαν μέρεσι στρατοπεδεύσασθαι. ἐν ἐπικυρίῳ γὰρ ἦν ὁ τύπος ἐπὶ τὴν τοῦ δεσπότη Μιχαὴλ καὶ ἐπὶ τὴν τῶν Σέρβων, ὡς ἐπνυόμεθα ὅτι καὶ οἱ συμφώνους λόγους 15 πρὸς τὸν δεσπότην Μιχαὴλ ἐπεποιήντο. ἐκείνους μὲν οὖν ἐκπληρῶσαι τὰ βεβουλευμένα ὑπεσχημένους κατέλιπον, ἐγὼ δὲ μετὰ τῆς προσηκούσης ὑπηρεσίας μου τὴν Ἀχρίδα κατέλαβον, εἴ πως ἂν D δυνηθῇ τὰ τῶν Ἀλβανιτῶν διορθώσασθαι. προύλαβον δὲ ἐξυποστείλαι ἐπὶ τὸ Ἀλβανον τὸν ἐπὶ τῆς βασιλικῆς τραπέζης Ἰσαάκιον τὸν Νεστόγγον, ἔνταλμα δούς αὐτῷ κατ' ἔθος περιλαμβάνον τῆς ἡγεμονίας περὶληψιν. ὥριστό μοι καὶ γὰρ ἐπ' ἀδείας ἔχειν με 20 τοιαῦτα ποιεῖν, ἐνεργοῦντας καὶ δημόσια διαπραττομένους καὶ στρατευμάτων προϊσταμένους καὶ χωρῶν ἡγεμονίαν κεκτημένους ἀνταλλάττειν ὡς ἂν βουλοίμην. εἰλόμην οὖν ἀπελθεῖν ἐπὶ τὸ Ἀλ-

11 ἡνωμένους? αὐτοὶ ἡνωμένοι — στρατοπεδεύσαντο?

venerat: eum enim militiam doctum vel saltem Romanorum partium fauorem existimabamus, quandoquidem et imperator Theodorus non aliter de eo sentiebat: nam militarem ille experientiam prae se ferebat, ostentabatque se erga imperatorem reliquosque Romanos quam maxima benevolentia affici convenimus; deliberavimus Michaelē Lascarium cum universa militum manu, Romanorum nempe ac Scytharum, ex Berroese locis, ubi castra metabatur, deflectere et Pelagoniam advenire in eaque tentoria locare. eodem modo Scuterium Kyleam cum suo exercitu, multitudine longe ampliore, Michaeli Lascari coniungi et circa Pelagoniae loca castra ponere. locus ad Michaelis despota ac Servorum (hi enim etiam cum despota Michaelē foedus inierant) impetum comprimendum satis idoneus atque opportunus, ut accepimus, erat. his decreta se completuros pollicitis, relictis, ipse cum decenti famulitio atque servitio Achridam venio, si forte potuissem res Albanitarum corrigere. Albanum praemiseraui imperatoriae mensae praefectum Isaacium Nestongum, cum illi antea, quidquid agendum esset circa administrationem, in mandatis pro more dedissem: nutu namque meo similia peragi infunctum fuerat; ministros item et publica procurantes, nec non duces exercituum praefectosque urbium, utnaque mihi libuisset permutari. satius itaque duxi Albanum

βανον καὶ τῆς τῆς χώρας ἔνεκε διορθώσεως καὶ τοῦ μαθῆναι με τί
 ἂν ὁ ἐπὶ τῆς βουσιλικῆς τραπέζης πεποίηκεν. ἀπελθὼν γοῦν τὸν
 μὲν ἐπὶ τῆς τραπέζης, καθὼς ἂν εἶχον ἰσχύος, τοῦ Ἀλβάνου ἐξή-
 γαγον. προῦφθασαν γὰρ τὸ τῶν Ἀλβανιτῶν ἔθνος, καὶ τὰ τῆς
 ἀνταρσίας ἐκπεληρώκασιν· ἅπαντες γὰρ ξυνῆλθον τῷ ἀποστάτῃ⁵
 δεσπότη Μιχαήλ. ἐπεὶ γοῦν αὐτὸς ἐώρων τὰ πάντα κυκώμενα,
 ἐκ τῶν Λεβρῶν ἀπάρως (πλείους γὰρ ἐκείσε ἡμέρας ἢ ἔδει διή-
 νασα· κύκλῳ γὰρ εἶχον τοὺς πολεμίους) μετὰ μετρίων τινῶν ἀν-
 δρῶν τῶν ἐξυπηρετούντων μοι μεθ' ὀπλων κατείληφα τὴν Ἀχρίδα
 κάκεισε γοῦν τὸν ἐπὶ τῆς τραπέζης εἰς φυλακὴν τοῦ κάστρου ἀφίς,¹⁰
 διαβὰς τὴν Πρέσπαν καὶ τὸ οὕτω πως ἐπονομαζόμενον Σιδερόκα-
 στρον, τῷ Πριλάπῳ προσέσχον, καὶ οἶον ἐδόκουν ὡς εἰς λιμένα
 τινα προσοκίλει με ἄκλυστον. ὑπῆρξε δὲ ἐμοὶ καὶ τοῖς ἐκείσε
 οὖσιν ἡμετέροις τὰ ἐναντία. τῶν γὰρ περίξ χωρῶν καὶ κάστρων
 ὁ ἀντάρτης ἐπιδραξάμενος Μιχαὴλ ἐνὸς καὶ μόνου τοῦ Πριλάπου¹⁵
 ἐλείπετο, καὶ ἔσπευδεν, ὅσον ἦν αὐτῷ δυνατόν, ὑφ' ἑαυτὸν ποιῆ-
 σαι τὸν Πριλάπον· οὕτω γὰρ ἦν ἐξὸν αὐτῷ καὶ ἀσφαλῶς τῶν
 Β περίξ κρατεῖν. ἐπῆλθε γοῦν καὶ ἡμῖν μετ' οὐ πολὺ τὸ πρῶτον ὁ
 ἀποστάτης Μιχαὴλ μετὰ τοῦ περὶ αὐτὸν στρατεύματος ἁπαντος,
 καὶ ἀπεπειράσατο στρατιωτικαῖς μεθόδοις τοῦ ἄστειος. τὸ δὲ ἦν²⁰
 ἀσφαλές καὶ οὐ ῥᾶδιον χειρωθῆναι. ἐθάρρει δὲ οὗτος μᾶλλον
 ταῖς τῶν οἰκητόρων ἐπιβουλαῖς. τῷ τότε μὲν οὖν ἀπεκροῦσθαι,
 καὶ τὸν στρατὸν αὐτοῦ λαβὼν ἐκινεῖν καὶ τοῖς γύρωθεν τόποις
 περιεπόλευνεν, ἡμεῖς δὲ ἐγκλεισάμενοι τῷ τοῦ Πριλάπου ἄστει καὶ

abire ad loci emendationem, nec non et cognoscendum quid mensae imper-
 toriae praefectus praestitisset. praefectum mensae, uti potui, Albano eduxi:
 gens enim Albanitarum coniurationem inierant et cum defector Michael de-
 spota conspirabant. cum turbata omnia comperissem, Debris discedens
 (namque plures ibi dies quam opus esset perstiteram) undique me hostibus
 ambientibus armata manu Achridam haud multo cum famulatu profectus sum.
 ibique oppidi custodiam mensae praefecto committens, et Prespam prae-
 teriens et quod vulgo Siderocastrum dicitur, Prilapum perveni, et tunc me
 veluti in portum tranquillum et tutum invectum esse rebar. mihi nihilo mi-
 nus, aliisque qui ex nostris ibidem agebant, contraria evenere. oppidorum
 enim ac castellorum adiacentium Michael defector potitus uno et solo Prilapo
 destituebatur; ideoque quam cupidissime ad illud occupandum festinabat:
 eo quippe subacto, sine ullo incommodo tutoque circum circa alia poterat
 expugnare. neque diu post nos quoque defector Michael cum suo exercitu
 universo aggreditur, et militaribus artibus oppidum attentat. erat illud mo-
 nitum et aggressu difficile, quamvis ille in oppidanorum insidiis spem hae-
 rentius fixerat. attamen tunc ille repulsus est, qui recollecto exercitu re-
 greditur et in circumstantibus locis oberrat. nos Prilapi occlusi, ac si in car-

ὥς ἐν εἰρκτῇ καθειργμένοι γηγόνουμεν. καὶ τὰ μὲν ἐν ἡμῖν οὕτω ξυνέβη, ὃ δὲ τῆς ἱστορίας λόγος τῶν ἐπὶ τὴν ἔω γεγεννημένων ἐχέσθω.

69. Ὁ μὲν οὖν βασιλεὺς διαπεραιωθεὶς τὸν Ἑλλήσποντον, C
5 ὥς εἶχε τάχους ἐπὶ τοὺς τῆς Λυδίας τόπους κεχώρηκε, καὶ περὶ
τὰς Σάρδεεις τὰς σκηναὺς ἐπηξεν. ὃ δὲ Περσάρχης σουλτάνος γυ-
ζακινῆς ἐλάφου κραδίην ἔχων, εἶπεν ἂν ποιητής, τὴν χώραν τού-
του καταλιπὼν, ἐπέπερ καὶ τὸ τοῦτον στράτευμα καταλέλειται,
γενγὰς πρὸς τὸν βασιλεὺς χωρεῖ. ὃ δὲ ἐδέξατο τοῦτον, καὶ δωρή-
10 μισιν αὐτὸν τε καὶ τοὺς ἄμφ' αὐτὸν φιλοτίμως ἐδεξιώσατο, καὶ
πρὸς τὴν αὐτῶν ἐπαναξέυξαι τούτους πεποίηκε, δοὺς αὐτοῖς D
στράτευμα μέτριον· εἰς τετρακοσίους γὰρ καὶ μόνον ἡρίθμητο.
ἡγεμόνα δὲ τοῦ στρατεύματος τὸν Ἰσαάκιον Δούκαν κατέστησεν,
ὃν καὶ Μοῦρτζουφλον ἐπωνόμαζον, τῷ γένει τοῦτου τοὑπίκλην
15 ἐπιθέντων τινῶν τῶν παίζειν ἐλωθῶτων περὶ τὰς κλήσεις, πριμι-
κήριον τότε τῆς βασιλικῆς αὐλῆς τελοῦντι. ὃ δὲ Περσάρχης ἀν-
τιχαρὶν ἀντιδοῦναι θέλων τῷ βασιλεῖ τὸ ἅστυ τῆς Λαοδικείας
ἀπεχαρίσατο, καὶ ἐσπῆλθεν ἐν αὐτῷ καὶ Ῥωμαϊκὴ φυλακή. ἀλλ'
ἐπ' ὄλιγον τοῦτο προσεκυρτέρησε, καὶ πάλιν ὑπὸ τοῦς Μουσουλ-

4 D: Ὁ δὲ βασιλεὺς διαπεραιωθεὶς τὸν Ἑλλήσποντον, ὥς εἶχε
τάχους ἐπὶ τοὺς τῆς Λυδίας τόπους κεχώρηκε, καὶ περὶ τὰς Σάρ-
δεεις τὰς σκηναὺς ἐπηξεν. ὃ δὲ σουλτάνος τὴν αὐτοῦ χώραν κατα-
λιπὼν γενγὰς πρὸς τὸν βασιλεὺς ἀφίκετο. ὃ δὲ δώροις τοῦτον ἐδε-
ξιώσατο, καὶ πρὸς τὴν αὐτοῦ ἐπαναξέυξαι πεποίηκε, δοὺς αὐτῷ
καὶ στρατὸν τετρακοσίων ἐπιλέκτων, στήσας αὐτοῖς ἡγεμόνα Ἰσαά-
κιον Δούκαν τὸν Μοῦρτζουφλον. ὃ δὲ Περσάρχης τὸ ἅστυ τῆς
Λαοδικείας τῷ βασιλεῖ ἐχαρίσατο· ἀλλ' ἐπ' ὄλιγον ἦν Ῥωμαίων.
ὃ μὲν οὖν σουλτάνος ἐπεὶ μὴ ἐξίσχνη τοῖς Ταχαρίοις ἀνθίστασθαι,
εἰς ξυμβάσεις αὐτοῖς συνῆλθε ὑπὸ τέλει φόρων, ἐξ οὗ ἔως νῦν φο-
ρολογοῦνται. ὃ δὲ Μιχαὴλ ὁ Παλαιολόγος ὄρκον παρὰ τοῦ βασι-
λέως λαβὼν πρὸς αὐτὸν ἐπανάειξε. 15 ἐπὶ vulgo.

cere circumventi essemus, astringebamur. et res nostra ita se habebat. ora-
tionis porro series, unde digressa est, in Orientem revertatur.

69. Imperator Hellespontum transmittens quam celerrime ad Lydiae
loca devenit, et apud Sardes castra posuit. Persarum princeps sultanus ti-
midi cervi cor habens, ut poeta loqueretur, propria deserens, quando illius
exercitus attritus erat, fugitivus imperatorem convenit. ille virum ample-
xatus, muneribusque eundem et socios ditatos, honorifice ac humanissime
pertractavit, et in regionem propriam remisit, pusilla etiam militum manu
concessa (nam quadringenti numero omnes erant), et exercitus ductorem
instituit Isaacium Ducam, Murtzuphlum cognominatum, quod illius generi
nonnulli, qui in similibus imponendis ludere solent, cognomen esse addide-
rant, tum imperatoriae aulae primicerium. Persarum princeps par pari dare
hostientum cupiens imperatori Laodiceam urbem donavit, ingressaque est
in eam Romanorum, quae paulum perduravit, custodia, urbe rursus a Mu-

μάνους τὸ ἄστυ τοῦτο γέγνηται· οὐδὲ γὰρ ἦν δυνατόν ὑπὸ Ῥωμαίων φυλάττεσθαι. ὁ μὲν οὖν σουλτάνος ἐπεὶ μὴ ἐξίσχυε τοῖς Ταχαρίοις ἀνθίστασθαι, μετὰ τῶν αὐτοῦ λογάδων βουλευσάμενος εἰς ξυμβιβάσεις καὶ συμφωνίας τοῖς Ταχαρίοις ξυνῆλθε, καὶ ὑπόφοροι τούτοις ἐγένοντο, καὶ ἔκτοτε τυγχάνουσιν σφίσι αὐτοῖς αἰς
 P 80 Μουσουλμάνοι φορολογούμενοι. ὁ δὲ Κομνηνὸς Μιχαὴλ ὁ Παλαιολόγος, οὗ πολλάκις ἐμνήσθημεν, ὄρκον πρὸς τοῦ βασιλέως λαβὼν εἰς ἀσφάλειαν πρὸς αὐτὸν ἐπανέξεν· καὶ τοῖς οἰκείοις αἰτίαις ἀπεκατέστη καὶ τῶν ἰδίων ἀπήλαυσεν.

70. Οὕτω πάνυ πολλὰ παρήλθον ἡμέραι, καὶ ἐπεὶ τὰ 10 περὶ δυσμῆν τυραττόμενα λίαν ἐπεγνώκει ὁ βασιλεὺς καὶ τὰ πλείω πρὸς τοῦ ἀντάρτου Μιχαὴλ ἄλισκόμενα, καὶ ἔδει στρατηγὸν ἀνδρα μετὰ στρατεύματος εἰς ἀντιπαράταξιν στείλαι, τὸν εἰρηφόνον Κομνηνὸν Μιχαὴλ ἐξελέξατο, δοὺς αὐτῷ καὶ στράτευμα ἐκ Μακεδονίας, πάνυ τε τῷ ποσῷ ὀλίγον καὶ ἀνωφελέστατον τῇ 15 B ποιότητι. ὁ δὲ (καὶ γὰρ οὐκ εἶχεν ἀντιλέγειν τοῖς αὐτῷ προστατομένοις) λαβὼν τὸ μικροπρεπὲς ἐκεῖνο καὶ ἀπόλεμον στράτευμα τὴν Θεσσαλονικὴν καταλαμβάνει, καὶ ἐκείθεν διαβάς τὸν Βαρδάριον, ὃν οἱ παλαιοὶ Ναξιδὸν ὀνομάζουσι, καὶ τῷ Λάσκαρι Μιχαὴλ ἐνωθεὶς, καὶ ἄμφω βουλὴν ποιησάμενοι κατὰ τῆς Βερροίας ὥρ- 20 μήκασιν, οὐχ ἵνα μαχέσωνται ταύτῃ (οὐδὲ γὰρ ἐξῆν αὐτοῖς τοιοῦτόν τι διαπραττεσθαι) ἀλλ' ἵνα λείαν τὰ περὶ ταύτην ποιή-

10 D: Καὶ στέλλεται τοῦτον κατὰ τοῦ ἀποστάτου Μιχαὴλ μετὰ στρατεύματος. ὁ δὲ διαβάς τὸν Βαρδάριον, ὃν οἱ παλαιοὶ Ναξιδὸν ὀνομάζουσι, καὶ τῷ Λάσκαρι Μιχαὴλ ἐνωθεὶς τὴν Βέρροϊαν ἐληίσαντο. οἱ δὲ Σέρβοι τὴν Κντζαβὴν παραμείψαντες τὰ περὶ Πετρίλαπον ἐκύλευον. ὁ δὲ Σκουτέριος ἐμπλακίς τούτοις ἀσυντάκτως ἤττηται.

sulmanis occupata; neque enim fieri poterat ut a Romanis custodiretur. soltanus ad resistendum Tachariis impar, cum proceribus consilio inito, pacem et foedus a Tachariis accipit seseque illis subdit; et ex eo tributa Musalmanni Tachariis persolvunt. interim Michael Comnenus Palaeologus, cuius saepius meminimus, iureiurando ab imperatore ut tutus ageret suscepto, reddi propriisque redditus bona sua recuperat

70. Inter paucos dies, ubi res quae in Occidente gerebantur quam maxime manifestas habuit imperator, et pleraque a Michaele defensore occupari, transmittendusque esset rei militaris peritia praeditus cum exercitu, qui adversariorum impetum sustineret, dictum Michaelem Comnenum elegit, illique exercitum ex Macedonibus collectum tradidit, numero hominum haud amplum, viribus infirmum plane atque inutilem. ipse neque contra obedi neque iussa exuere idoneum ratus, cum pusillo et viribus imbecillo exercitu sese Thessalonicam confert. inde Bardarium, quem antiqui Naxium appellabant, transvectus, et cum Michaele Lascari copulatus, cumque eo consilio inito, Berroeam irrumpant, non quod eam aggredi velent (neque enim id poterant) sed ut circa eam loca praedam militibus darent. et sane maxi-

σονται. καὶ ἐσκύλευσαν πολλά· ζῶων γὰρ πληθὺν οὐκ εὐχερῶς ἀριθμουμένην οἱ ἀμφ' αὐτοὺς ἐλήϊσαντο. ἐν οἷς δὲ οὗτοι ταῦτα ἔποιον, ὁ τῶν Σέρβων ἄρχων τὴν τοῦ ἀποστάτου Μιχαὴλ ἀνταρσίαν μαθὼν, γένος ἔσπονδον καὶ μηδέποτε εἰδὼς χάριν τοῖς εἰς αὐτὸ ἐπιδειξαμένοις χρηστέον, ἀλλὰ διὰ μικρὸν τι κέρδος τὸ γιλίας ἀπορρίπτει καὶ καταπατοῦν κύπελλον, στρατεύματα συναθροίσας ὡς εἰς χιλίους ἡριθμημένον κατὰ τῶν Ῥωμαϊκῶν ἐκπέπομφε χώρων. οὗτοι μὲν οὖν τὴν Κύντζαβιν παραμετήραντες τὰ περίξ τοῦ Πριλάπου ἐσκύλευον. ὁ δὲ Σκουτέριος Ξυλέας μετὰ 10 τοῦ ἑν' αὐτὸν στρατεύματος ἐγγὺς πον τοῦ ἄστεως κείμενος, ὡς εἶδε τὸ τῶν Σέρβων στρατεύμα τὴν χώραν ληΐζον καὶ πνρὰ πανταχοῦ ἀναπτύμενα, ἄνθρωπος ἀδαῆς τὰ πολεμικὰ καὶ μηδ' ὅλως 20 ἐμπειρίαν ἔχων στρατιωτικὴν (οὔτε γὰρ σκοποὺς εἶχε μακράν, ὥστε πόρρωθεν μαθεῖν τὴν τῶν πολεμίων ἔφοδον, οὔτε συνάξει 15 στρατεύμα ἐπεγνώκει) ἀπέλυσεν ἔκαστον κατὰ τῶν Σέρβων ὁρμῶν ὡς ἐβοῦλετο. διαλυθέντες γοῦν τῆς συντάξεως καὶ ὀλίγοι τοῖς Σέρβοις πλείοσιν οὖσιν ἡλίσκοντο συμπλεκόμενοι. καὶ οἱ μὲν ἔργον μαχαίρας ἐγένοντο, οἱ δὲ ἔζωργοῦντο καὶ δεσμῶται ἀπήγοντο. ὕστερον δὲ καὶ αὐτὸς ὁ Ξυλέας Σκουτέριος μετὰ τῶν ἐναπολει- 20 ομένων στρατιωτῶν κατὰ τῶν Σέρβων ὁρμήσας μόγις πον διεσώθη, ὄρη διελθὼν καὶ βουνοὺς καὶ κρημνώδεις τόπους ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν διωκόμενος. οὕτω μὲν οὖν τὸ ἐν τῷ Πριλάπῳ καταλέλνται στρατεύμα, καὶ ἡμεῖς ἐγκακλεισμένοι τῷ τοῦ Πριλάπου ἄστει καὶ οἶον ἐγκαθειργμένοι γιγόμενα.

mos quæstus prædasque fecerunt. nam animalium multitudinem non facili negotio numerandam milites adduxerunt. interim dum isti in agro fertili præda onerantur, Servorum princeps defectoris Michaelis perfidiam edoctus, genere quidem foedifrago et semper in beneficos et liberales ingrato et inhumano, et parvi emolumenti gratia amicitiae poculum, ut dicitur, conculcante, exercitu mille hominum coacto Romanam dicionem infestat. hi itaque Citzabim prætergressi Prilapi adiacentem regionem prædatum ibant, porro Scuterius Xyleas cum suo milite, licet oppido appropinquasset, Servos omnia vastantes atque igne corruptentes conspiciens, vir belli expertus et qui præliarem experientiam ne per somnium quidem degustarat (neque enim speculatores longe dimiserat, ut per eos hostium irruptionem atque insidias cognosceret) neque copias disponere edoctus, unumquemque, quo animus ferret, in Servos impetum facere concessit. quare perturbato ordine, pauci ipsi Servis numerosioribus occurrentes capi, quorum alii ensibus obtruncati, alii vivi vinculis colligati deduci. ipse quoque Scuterius Xyleas cum reliqua militem manu in Servos irruens fugatur, et montibus ac collibus præruptisque locis emensis, vix tandem salutem consequitur. et hoc modo exercitus, qui Prilapi erat, dissipatur. nos porro in Prilapi oppido concludimur et carceri, ut ita dicam, mancipamur.

- P 81 71. Οἱ δὲ περὶ τὸν Κομνηνὸν Μιχαὴλ τὸν Παλαιολόγον καὶ οἱ περὶ τὸν Λάσκαριν Μιχαὴλ τοιαύδε πεπόνθασιν. ἐπεὶ τὴν λείαν ἐν τῇ Βερρολίᾳ πεποίηται, περὶ τὸν ἐν Βοδηνοῖς χώρον ἐσκήνωσαν, ὁμιλὸν τε ὄντα καὶ εἰς τροφὴν ἵππων χρήσιμον. ὁ ἀποστάτης δὲ Μιχαὴλ ὁ δεσπότης τὰ τοῦ Ῥωμαϊκοῦ στρατεύματος ἀκριβῶς ἔγνωκώς, καὶ εἰς ὅπουσον τοῦτο ἠρίθμηται καὶ ὡς πλὴν ὀλίγων τὸ πῦν ἐστὶν ἀνωφελές καὶ ἀχρήσιμον, ἐκλογὴν ποιησάμενος ἀπὸ παντὸς αὐτοῦ τοῦ στρατεύματος καὶ ὅλον ἐξ ἀπάντων τοὺς κρείττους χωρίσας καὶ ὡς εἰς πεντακοσίους αὐτοὺς ἀριθμίσας, καὶ στρατηγὸν χειροτονήσας τὸν νόθον αὐτοῦ υἱὸν τὸν Θεόδωρον, κατὰ τοῦ Ῥωμαϊκοῦ στρατεύματος πέπομφεν. εἵνεκεν δὲ τῷ τότε καὶ ὁ Λαμπαρδῶς Μανουὴλ μετὰ στρατεύματος στρατιώδους καὶ ξύγκλυδος πρὸς τοῦ βασιλέως ἀποσταλὲς τοῖς προσέσιν ἡγεμόσι συγκῆρσαι, καὶ κατεμέμμετο αὐτοὺς ὡς προλαβόντας καὶ τὴν λείαν ἐργασασμένους, καί κεινον δὲ ἄμοιρον γενέσθαι τοῖς κέρδους. ἐν οἷς γοῦν τὰ τοιαῦτα συνωμιλοῦντο οἱ τοῦ στρατεύματος ἡγεμόνες, τὸ ἐπὶ τὸν Λαμπαρδῶν Μανουὴλ στρατιώδης στρατεύμα, ὧν οἱ πλείους ἐπωχοῦντο φορβάσι καὶ ἔχον αὐτὰς τὰ χρειώδη πεφορτισμένας, μὴ τῶν ἄλλων ἡγεμόνων εἰδότες ἔχοντο τῆς ὁδοῦ τῆς παραμειβούσης τὸ ἄστυ τῶν Βοδηνῶν, ἵνα πρότερον τῶν ἄλλων διελθύντες λείαν καὶ οὗτοι ποιήσαιντο. ζυτ-

1 D: Καὶ ὁ ἀποστάτης Μιχαὴλ στρατιᾶν ἐκπέμφας, στρατηγὸν ἐπιστήσας αὐτοῖς τὸν νόθον υἱὸν αὐτοῦ Θεόδωρον, τοῖς ἐνταῦθα ἐκείσε ἐν ἀναρτί ἐστρέψατο. ὁ γνοὺς ὁ Παλαιολόγος Μιχαὴλ κατ' αὐτῶν ὁρμή, καὶ τῷ στρατηγῷ τοῦ ἀποστάτου Θεοδώρῳ σπερρήσας βάλλει τοῦτον τοῦ ἵππου καὶ ἱκετὴν ὑπὲρ τοῦ μὴ θανεῖν δέχεται. παραδίδωσιν οὖν τοῦτον Τούρκῳ τινί, καὶ ὃς πεφόνευσεν τοῦτον. καὶ ἐτρέψαντο τοὺς τοῦ ἀποστάτου. εἶτα ἀφίκοντο πρὸς τὸν Πέλλαπον, καὶ ὀλίγας ἡμέρας προσμείναντες ὑπέστρεψαν. 14 προσλαβόντας vulgo 16 συνημιλλῶντο?

71. Qui vero cum Michael Comneno Palaeologo et Michael Lascari erant, talia tulerunt. Berrocae omnia depraedati apud Bodenos castra locant, planitiem fertilem alendisque equis apprime idoneam. Michael despota defector Romanum militem, quantus esset, et illius numerum plane callens, ex illisque praeter paucos reliquos omnes neque usui neque ulli bono esse, ex universo suo exercitu electis et ex cunctis probatoribus secretis quingentis numero, filio suo Spurio Theodoro ductore constituto in Romanas cohortes immittit. ea etiam tempestate Manuel Lampardas cum tumultuario ac collecticio exercitu ab imperatore, ut cum aliis ducibus aggregaretur, mittitur. sed enim ipse aegre ferebat eos praedam praeripuisse, semet lucri expertem labori superesse. interim dum haec inter se conferunt copiarum duces, viles abiectaeque Manuelis Lampardae cohortes, ex quibus plerique gregalibus equis rerum necessariorum onustis vehebantur, inscius aliis ducibus iter, quod ultra Bodenorum oppidum extendebatur, continent, ut aliis anteverais ipsi quoque praedam praecoccuparent. illis obviam fit in Bo-

ηγνῆκει γοῦν αὐτοῖς ἐν τῇ κλείσει τῶν ἐν τοῖς Βοδηνοῖς ὁρῶν τὸ
 ἀποσταλὲν πρὸς τοῦ ἀποστάτου Μιχαὴλ στρατεύμα πρὸς τὴν τῶν
 Ῥωμαίων καταπολέμησιν. ἄνδρες γοῦν στρατιῶται γενναῖοι ὑψαύ-
 χεσιν ἵππους ἐποχοῦμενοι καὶ τοῖς ὅπλοις κατάφρακτοι ἀνδρωπι-
 5 σκοις ξυντυχόντες ἀόπλοις καὶ ἀγενέσι καὶ θηλείαις ἵπποις ἐφε-
 ζομένοις ἐν ἀκαρεῖ πάντως ἐτρέψαντο τούτους. φρυγάδες γοῦν ἔνιοι
 ἐκ τούτων γεγεννημένοι καὶ πρὸς τὸν Κομνηνὸν Μιχαὴλ ἀφειγμένοι D
 ἀπήγγειλαν αὐτῷ τὰ ξυμβάντα. ὁ δὲ οὐκ ἐθροήθη τῷ αἰφνιδίῳ,
 ἰσχυρὸς δὲ ὢν τὴν χεῖρα καὶ τὴν γνώμην ἀνδρεῖος καὶ τὰ μάχια
 10 ἔμπειρος (πολλοῖς γὰρ καὶ πρότερον τοῖς πολεμικοῖς ἐγγεγύμνα-
 στω) ὁπλισθεὶς καὶ δόρυ λαβὼν καὶ τὸ στρατιωτικόν, ὅπερ ἦν
 ἐπὶ τὸν Λάσκαριν Μιχαὴλ ἐκ Παφλαγονίας ὠρημένον καὶ εἰς
 πεντήκοντα ἄνδρας ἡριθμημένον (ἐκεῖνο καὶ γὰρ μόνον ἐτύχχανε
 τῶν ἄλλων κρεῖττον καὶ πολεμῆσαι δυνάμενον), κατὰ τῶν ἐναν-
 15 τίων ὁρμῇ. ὁ δὲ Λάσκαρις Μιχαὴλ, ὡς εἰώθει, οὐ θώρακα
 ἀλλὰ θωρακίδιον ὑπενδυθεὶς, ὡς ἂν ἔχοι ῥαδίως φεύγειν, ἐκ
 πλαγίου τῆς μάχης ἦν καὶ ἐσκόπει τὸ γενησόμενον. ὁ μὲν οὖν
 Κομνηνὸς Μιχαὴλ τῷ πρώτῳ ἐρχομένῳ ξυναντήσας βάλλει τῷ
 δόρυτι καὶ ῥίπτει τῆς ἐφειστροφίδος· ἦν δὲ ὁ ῥηθεὶς τοῦ ἀποστάτου
 20 Μιχαὴλ νόθος υἱὸς Θεόδωρος. τοῦ πτώματος γοῦν ἀναστὰς οὐ-
 τος προσέδραμε τῷ Κομνηνῷ Μιχαὴλ, καὶ ἐδυσώπει μὴ φονευ- P 82
 θῆναι. ἤγγρει δὲ τοῦτον ὁ Κομνηνός, καὶ ὅστις ἦν οὐκ ἡπίστατο.
 παραδίδωσι γοῦν αὐτὸν Τούρκῳ τινί, καὶ ὃς πεφόνευκε τοῦτον.
 εἴτι ξυμπλακέντες οἱ σὺν αὐτῷ Παφλαγόνες τοῖς λοιποῖς ἄλλος

denorum montium elaustris Michaelis defectoris agmen ad oppugnandos Ro-
 manos transmissum. milites ergo fortes ac strenui, superbis equis vecti et
 armis undique septi, homunciones inermes ac putidos, equalis insidentes,
 nulla mora omnes terga vertere coegere. ex his nonnulli, qui sibi fuga con-
 suluerant, ad Michaelē Comnenū concedentes, quaecunque acciderant
 enarrant. ille re insolita atque improvisa minime consternatus, vir manu
 validus, natura fortis, militiae magna scientia et animo ingenti celebris, tan-
 quam qui et antea praeliis consueverat, armatus, hasta arrepta, et agmine,
 quod Michael Lascaris e Paphlagonia duxerat, quinquaginta tantum homi-
 num conducto (illud namque solum pugnam sustinere uti caeteris praestan-
 tius poterat) in hostes arma movet. Lascaris Michael pro suo more non
 lorica sed lorica circumdatus, ut expeditius in fugam sese coniceret, e la-
 tere pugnae eventum observat. at Comnenus Michael primo hostium obviam
 factus hasta percussus sagulo pellit. erat is quem diximus, Michaelis de-
 fectoris filius spurius Theodorus, qui lapsu sublevatus Michaeli Comneno
 supplicatum venit, multisque verbis ne neci traderetur efflagitabat. eum
 Michael neque cognoscebat, neque quis esset sciebat; quare Turcae cuidam
 traditus occiditur. dein Paphlagonēs pugnae comites cum reliquis confligen-

ἄλλον ἔβαλλε, καὶ τὸ τοῦ πολέμου τέλος εἰς τροπὴν μὲν οἱ τοῦ ἀποστάτου Μιχαὴλ ἀπείδον, οἱ δὲ ἀμφὶ τὸν Κομνηνὸν Μιχαὴλ πλείους ἢ εἴκοσι τῶν ἐκκρίτων ζωγράφσαντες καὶ πολλοὺς ἄλλους ξίφους ἔργον ποιήσαντες ἔστησαν· οὐδὲ γὰρ εἶχον ἐνέειν πᾶν
B ὅλγιοι τυγχάνοντες, προδιεφθαρμένων καὶ διαλελυμένων τῶν⁵ προαπερχομένων στρατιωτῶν, ὡς εἰρήκμιεν. οὕτω μὲν ὄν καὶ αὐτοῖς δυστυχῶς ξυνέβη τὰ πράγματα κατ' ἕσπον τοῖς περὶ τὸν Πρίλαπον. ὁ μὲν ὄν Κομνηνὸς Μιχαὴλ καὶ ὁ Λάσκαρις Μιχαὴλ καὶ οἱ ἀμφ' αὐτοὺς ἡγεμόνες τυγχάνοντες τοῦ στρατεύματος, ἐπεὶ παρ' ἡμῶν ἠναγκάζοντο καταλαβεῖν εἰς τὸν Πρίλαπον καὶ¹⁰ ἡμῖν ξυντυχεῖν, ἐκόντες ἄκοντες ἀφίκοντο παρ' ἡμῶν, καὶ ὅλγας ἡμέρας προσκαρτερήσαντες μεθ' ἡμῶν, ἐπεὶ μὴ εἶχον δυνάμεις συστιάδην ξυνελθῆν καὶ τὸν ἀποστάτην μαχέσασθαι Μιχαὴλ, ἀφέντες ἡμᾶς ὑπέστρεψαν· τὴν τε γὰρ ἀπιστίαν τῶν οἰκτιρόρων
C διενόησαντο, καὶ τὸ ἀμφίβολον τῶν εἰς φάλαξιν αὐτοῦ τεταγμέ-¹⁵ των νωνεχῶς ἐτεκμήραντο. ἐναπελείφθη γοῦν καὶ αὐτὸς ἐν Πρίλαπῳ μετὰ τῶν ὄντων εἰς τὴν φυλακὴν τοῦ ἄστεως· οὕτω καὶ γὰρ ὁ κρατῶν μοι προστέταχεν.

72. Ἐπῆλθε γοῦν τὸ δεύτερον καθ' ἡμῶν ὁ ἀποστάτης Μιχαὴλ, καὶ ἐπεὶ ἐνεχειρίαν εἶχεν (ἐπέρνω γὰρ ὡς αἱ βασιλικαὶ²⁰ δυνάμεις ἀδυνατοῦσι τοῦτον ἀντιστάδην μαχέσασθαι), περ-

19 D: Καὶ ἐπεὶ ἐνεχειρίαν εἶχε, περιστολίσσετο τὸ ἄστυ καὶ ἐλεγκτικὰ συνίστα καὶ κλίμακας ἔφερον, ὡς ἂν διὰ τούτων περὶ τὸ ἄστυ ἀναρροηθῶσιν αὐτοί. ἀλλὰ τότε μὲν τραπέντες πλείστοι ἔργον φόνου γέγονεσαν. αὐθις δὲ προσβολὴ περισσοτέρα περὶ τὸ ἄστυ, καὶ ἡ ἀπόκρουσις ὁμοία. ὡσαύτως καὶ ἡ τρίτη. εἴτα ἡρέμα παρεκώθητο, καὶ οὕτως ἐβλεν τὸν Πρίλαπον.

tes alius alium trucidabant: tandemque pugna extrema Michaelis defectoris milites fugae se dedere, Michaelis Comneni viginti et amplius ex electioribus adversariis vivis captis, et pluribus aliis obtruncatis finem conatus fecere. namque cum essent admodum pauci, aliis militibus, qui ante eos praelis se immiscuerant, ruptis ac dissipatis, ut ante narravimus, persequi minime poterant. et sic illis misere ac infelicitur, quemadmodum et iis qui apud Prilapum ceciderunt, res evenit. postmodum Michael Comnenus, Michael Lascaris et caeteri ductores cohortium a nobis compulsi et ad Prilapum accersiti, ut consilii causa accederent, volentes nolentes concedunt. et per paucos dies nobiscum morati, cum vires ad cominus et aperto Marte Michaelem defectorem oppugnandum non suppetere, relictis nobis revertantur. accolarum enim perfidiam animadverterunt, et eorum, quibus custodia tradita erat, leve atque inconstans prudenter cauteque ingenium subdolan sunt. quare ipse cum iis qui in oppidi custodia erant (namque sic mandaverat imperator) Prilapi permansi.

72. Michael defector altera vice nos adoritur, et cum in toto sua vidisset (cognoverat enim imperatorias copias neque ad malum propulsandum neque ad resistendum idoneas), oppidum obsidione cinxit et aptavit arces.

στολίσαι τὸ ἄστυ φρουρᾷ καὶ ἐλεπόλεις ἴστα. ἦσαν δὲ οἱ ἐντὸς καὶ οἱ σὺν ἡμῖν τὰ αὐτοῦ φρουροῦντες. πρῶτον γοῦν πεποίηκεν ἀπόπειραν, καὶ ὀπλίσας τὸ σύμπαν αὐτοῦ στρατεύματι τῷ ἄστει προσέβουλε, τοξόταις καὶ σφενδονήταις εὐστόχοις χρῆσάμενος. καὶ 5 κλίμακας ἔφερον, ὥς ἂν διὰ τῶν κλιμάκων ἐπὶ τὸ ἄστυ ἀναρρήχῃσαιντο. ἀλλὰ τοῦτο μὲν ἐτράπησαν, καὶ πλείους ἔξ αὐτῶν ἔργον φόρου γεγένηται λίθοις βεβλημένοι καὶ δίοτοις. καὶ μέχρι μὲν ἡμερῶν τινῶν ἡσύχασαν, καὶ πάλιν οἱ ἐντὸς καὶ ἡμέτεροι τούτους ἐκίνησαν, καὶ αὖθις προσβολὴ σφοδροτέρα ἐπὶ τὸ ἄστυ, 10 καὶ ἡ ἀπόκρουσις ὁμοία· οὐδὲ γὰρ ἡδυνήθησάν τι ποιῆσαι, μᾶλλον πεπονθότες ἢ πρῶξαντες. μέχρι καὶ τρίτου προσέβουλε τὸ δεινόν, καὶ τὰ ὅμοια ἐπ' ἴσης γέγνηται. ἡρέμησαν γοῦν οἱ ἐναντίοι καὶ ἐν ἡσυχίᾳ προσεφίλανον. οὐδὲ γὰρ ἐτόλμων προσεγγίσει· μᾶλλον γὰρ ἔπασχον ἐγγίσαντες ἢ ἐποίουν. οἱ μὲν οὖν 15 τὴν ἀπιστίαν νοσοῦντες ἐδόκουν ἐν τῇ κινήσει τῆς μάχης ὡς τὰ ἑαυτῶν βουλήματα κατορθώσαιντο· θαῦμα δὲ ἂν εἴη τοῖς ἀκού- P 83 θήσας, εἰ ἐνὸς ἀνδρὸς ἡτιτηντο οὐ πλείους τῶν τετραράκοντα ὑπηρετάς ἔχοντος καὶ μόγῃ τῇ πίστει καὶ τῇ ἀληθείᾳ τεθαρρηκότος. ὥς γοῦν ἀδυνάτως εἶχον μάχῃ καὶ κυδοιμῷ τὰ διαβούλια οἱ καθ' 20 ἡμῶν φρουροῦντες τὰ σφῶν κατορθώσασθαι, ἐν ἡσυχίᾳ μεμελετή- κασι τὸ δεινόν, καὶ σκῆψιν ποιησάμενοι τὴν τοῦ εἰς φυλακὴν τοῦ ἄστειος συντεταγμένου στρατεύματος ζωαρχείας χάριν διοίκησιν, ἑξάγουσιν αὐτὴν τῶν ἐπάλξεων καὶ ἐπὶ τὰ σιτοφυλάκια ἀπάγουσιν. 25 ἑξ ἐρήμης γοῦν ἀνοίγουσι τὰς πύλας οἱ ταῦτα προμελετήσαντες. B

6 τοῦτο] τότε?

18 τῇ πίστει] καὶ πίστει vulgo

23 περί vulgo.

oppidani, et qui cum nobis erant, una cum eo sentiebant. igitur primum pertentat, et universum militem armatum oppido applicat, ad hoc sagittariis ac funditoribus quam optimis usus; scalas item advehit, ut illis muros ascenderet. sed tunc quidem reiecti sunt, et ex illis plerique saxis telisque obruti ex hominum vita migrarunt. et sic per dies nonnullos quiescere, rursumque ab oppidanis et nostris comitati rursus in oppidum vehementius irrumpunt, et pari ratione reiciuntur: neque enim aliquid proficere suo potius quam aliorum incommodo. et tertium quoque via illa mali incaluit, tertiumque restincta est. hostis igitur finem turbandi facit, et quieta mente constitit, et appropinquare non audebat, tanquam qui maioribus quam inferret malis affligeretur. verumtamen qui defectionem meditabantur, in commotione pugnae consilia magis se tuto exequi posse existimabant. mirum vero id audituris videbitur, si unius, non plures quam quadraginta famulos habentis, fide sola et veritate freti hominis vi compescerentur. cum ergo pugna ac praelio infanda consilia malorum machinatores exequi non possent, scelus in tranquillitate nec alia fraude moluntur. agmen enim, cui ad tutelandum oppidum in urbe domicilium erat, vitae sustentandae causa propugnaculis eductum ad granaria transmittunt. haec praemeditati, cum abesset

καὶ ἐάλω οὕτω τὸ τοῦ Πριλάπου ἄστου, οὐ πολέμιον ἀρετῇ, οὐκ ἀνοχυρότητι τόπου, ἀλλὰ τῇ τῶν φυλάκων ἀβελτηρίᾳ καὶ ἀπιστίᾳ. καὶ ἡμεῖς συνεάλωμεν καὶ δεσμῶνται γεγονάμεν. οὐδὲ γὰρ ὤντησεν ἡμῶς τὸ τῆς ἀκροπόλεως φρούριον· πέτρα γὰρ ἦν, καὶ ἄλλωτὴ δεκαβάθμῳ κλίμακι, εἴπερ ἐπῆσάν τινες πολεμήσοις.⁵ ἐν ᾗ καὶ νυκτὸς οἱ τάναντία φρονήσαντες ἡμέτεροι ἐφορῆσαι καθ' ἡμῶν ἠβουλήθησαν ὥς ἡμᾶς τε ἀποκτενεῖν καὶ τὰ ἡμῶν ῥυλλαβεῖν. ἐπεὶ δὲ αὐτοὺς ταυτὶ ἐπεγνώκειν, τότε μὲν ἑαυτοὺς ἐφυλαξάμεθα καθὼς ἦν ἡμῖν δυνατόν, ἐπιλαμψάσης δὲ ἡμέρας τῷ

C ἀποστάτῃ Μιχαὴλ εἰς ξυμφωνίᾳς ξυνῆλθον. κακείνος μὲν πρὸς¹⁰ ἡμᾶς δέδωκεν ὅρκους ἐλευθέρους μὲν κακῶν καὶ μετὰ τῶν σφετέρων πραγμάτων παρὰ τοῦ μέρους αὐτοῦ εἰς τὴν χώραν διασσωθῆναι τοῦ βασιλέως, ἡμεῖς δὲ τὸ μικρὸν ἐκεῖνο πρὸς αὐτὸν ἀποκλέκαμεν φρούριον. ἀλλ' ἦσαν οἱ ὅρκοι τούτου ψευδεῖς· ἐπαρξον γὰρ ὤμωμόκει. ἔσχεν οὖν ἡμᾶς ἐν δεσμοῖς καὶ ἀπὸ χώρας εἰς¹⁵ χώραν μεταβιβαζομένους πιδήτας.

Ὁ μὲν οὖν βασιλεὺς Θεόδωρος περὶ τούτων ἀκηκοὺς ὑπέπασε μὲν περὶ ἑμοῦ οὐ καλῶς, ἀνθρωπίνους δὲ λογισμοῖς ἐκόμιστος ὑπετόπασεν. ὥς γὰρ ἐμεμαθήκει τοὺς χρεῖττους τῶν στρατη-

D γούντων ἐν τῇ δυσμῇ, ἐν οἷς ἐθάρρει καὶ τὰ πολλά, ὑπὸ τὸν²⁰ ἀποστάτην Μιχαὴλ γεγενῆσθαι, τοὺς μὲν καὶ πρὸ τῶν κατασχέσεων τῶν φρουρίων, ἤγουν τὸν Σκουτέριον Ξυλεάν, τὸν Ραματῶν Μανουήλ, τὸν Πουλάρχον καὶ ἄλλους ἐνόους τῶν οὐν αὐτοῖς, αὐθις δὲ καὶ μετὰ τὰς κατασχέσεις, εἴτ' οὖν τὸν ἐπὶ τῆς τραπίζης

exercitus, portas aperiunt. sicque Prilapi oppidum non virtute hostium, non loci imbecillitate, sed custodum socordia ac perfidia captum est, et nos una cum eo, et vinculis tradimur; quibus nec arcis castellum profuit: saxum namque erat, et expugnata facillimum, si quis decem graduum scala illud adortus fuisset. in quod noctu, qui ex nostris adversus nos hostilia induerant, ad nos interimendos nostraque rapienda ingruere animum induxerant. haec edocti tum, uti vires concesserant, nos custodivimus. sed ubi dies coepit, cum Michaeli defectore ad pactiones venio. ille etiam iureiurando se obligaverat nos a noxa immunes et rem familiarem pro viribus salvos atque incolumes imperatoriae dicioni redditurum. sic nos pusillum illud castrum dedidimus, verumtamen iusiurandum cum ille nefarie iurasset, frustra fuit, quandoquidem ille nos vinculis colligatos de loco in locum transportabat.

Igitur imperator Theodorus de his certior redditus, de me quidem haud ingenuè suspicatus est, suspicatus est tamen humanis considerationibus ductus. namque ut audiit ductorum celebriores, quibus quam maxime fidebat, in Occidente Michaeli defectori cessisse, partim antequam oppida expugnarentur, uti Scuterium Xyleam, Manuelem Ramatam. Pulchram aliosque nonnullos, partim post occupatas urbes, veluti menae pra-

Ἰσαάκιον τὸν Νεστόγγον, ὃν αὐτὸς εἰς φυλακὴν, καθὰ προῖστο-
 ρήκειν, ἀποκατέστησεν τῆς Ἀχρίδος, καὶ ἄλλους οὐκ ὀλίγους τῶν
 γνωρίμων τε καὶ ὀνομαστῶν ὑπὸ τὸν ἀποστάτην ἐκόντας τελέσαι,
 ἐδέδεικε καὶ περὶ ἐμοί, μή ποτε καὶ αὐτὸς πάθω τὰ ὁμοία.
 5 ἔθραυτε καὶ γὰρ τὸν αὐτοῦ λογισμὸν τὸ ἐξ ὑπογυίου συμβᾶν ἐμοί
 παρ' αὐτοῦ. οἱ δὲ τὰ κατ' ἐμὲ ἀκριβέστερον ἐπιγινόντες δισχυ-
 ρίζοντο μὴ ἂν ποτε τοιοῦτον φανῇναί με. ἐπεὶ δὲ χρόνος παρερ-
 ρή σονχρός, καὶ τῶν ἐπερχομένων δεσμώτῃ ἐμάνθανεν εἶναι με
 καὶ εἰρκτῇ περικλείεσθαι ποδοκάκαις τε καὶ χειροπέδαις συνέχε-
 10 σθαι, ἡγάπα τε τὴν πρῶξιν καὶ μοι προσφιλέστερον διετέδειτο, P 84
 ὀρισμοδὸς δὲ ἐπεποιήκει κτημάτων πέρι τῶν ἐμῶν, μηδένα τολ-
 μῆσαι πόδα τε βαλεῖν ἐν αὐτοῖς καὶ ζημίαν ἐπεμβαλεῖν. καὶ
 ταῦτα μὲν οὕτως ἔσχε, τῷ δὲ βασιλεῖ Θεοδώρῳ ξυνέβη οὕτω τὰ
 πράγματι.

15 73. Ὁ μὲν οὖν τῶν Βουλγάρων ἄρχων, ὁ γυναικάδελφος
 αὐτοῦ Μιχαήλ, ὃς πολλὴν τὴν ἔχθραν κατὰ τε αὐτοῦ τοῦ γαμ-
 βροῦ καὶ βασιλέως καὶ τῶν Ῥωμαίων ἐξέτρεφε, πρὸς τοῦ πρωτ-
 εξαδέλφου αὐτοῦ Καλλιμάνου καιρίαν πληγὴν εἰδήσει καὶ τινων

4 καὶ περὶ] γὰρ περὶ vulgo 15 D: Ὁ δὲ τῶν Βουλγάρ-
 ρων ἄρχων, γυναικάδελφος τοῦ αὐτοῦ Μιχαήλ, ἐχθραν μὲν εἶχε
 κατὰ Ῥωμαίων, ἀλλὰ πρὸς τοῦ πρωτ εξαδέλφου αὐτοῦ Καλλι-
 μάνου καιρίαν πληγὴν ἐτιθήκει. ὁ δὲ Καλλιμάνος τὴν ἐκεί-
 νου λαβὼν γαμετὴν τὴν Βουλγάρων ἀρχὴν ἐσφειροῦρετο. ἀλλ'
 ὁ Ῥώσος Οὐρός μετὰ στρατευμάτων ἐπελθὼν τῷ Τρινόβῳ τὴν
 θυγατέρα τοῦτον, τὴν τοῦ Μιχαήλ σύζυγον, ἐληφεν· ὁ γὰρ
 Καλλιμάνος προσιφόνευστο. ἐπεὶ δ' ἐρημος ἐνακείλειφθη κλη-
 ρονόμου ἢ τῶν Βουλγάρων ἀρχή, οἱ προυνόμους τὸν Τοῖχον υἱὸν
 Κωνσταντίνου εἰς τὸ ἄρχειν αὐτῶν ἀνεδέξαντο. ἵνα δὲ καὶ εὐ-
 πρόσσωπος αὐτῷ ἡ ἀρχὴ γένοιτο καὶ δόξειεν ἀπὸ κληρονομίας κρα-
 τεῖν, πρὸς τὸν βασιλέα Θεόδωρον πρεσβείαν πεπόμφασιν, ἵνα τὴν
 πρῶτην αὐτοῦ θυγατέρα Εὐφρόνην συζεύξῃ τῷ τοῦ Τοῖχου, ἐγγό-
 νῳ οὖσαν τοῦ Ἀσάν. ἐχώρισαν οὖν τὴν ἣν εἶχε γυναῖκα, καὶ πρὸς
 τὸν βασιλέα ἀπέστειλαν. οὕτω γοῦν ἡρέμησαν τὰ τῶν Βουλγάρων.

fectum Isaacium Nestongum, cui ipse, ut antea narravi, Achridae custo-
 diam demandaveram, aliosque non paucos ex maxime notis atque nobilibus
 voluntarie se defectori subdidisse, de me quoque timebat, ne quid patrarem
 simile: anxie enim illius animum turbabat, quod nuper ipse in me perpeträ-
 verat. attamen de me rebusque meis enucleatius edocti me nusquam talem
 futurum contendebant. post tempus non modicum ex internuntiis me vincu-
 lis addictum occludi carcere, compedibus pedes, capulis manus astringi re-
 cognoscens, facinus laudare, humanius in me affici, deque rebus meis, ne
 aliquis in eas intruderetur damnumque inferret, decreta evulgare. et haec
 quidem sic se habuere. imperatori vero Theodoro res ita evenere.

73. Bulgarorum princeps, uxoris illius frater Michael, qui similitates
 et inimicitias, easque non leves, et in generum et in imperatorem et rem de-
 nique Romanam gerebat, a consobriño suo Callimano, consediis nonnullis
 Georg. Acrepol. Annal.

οικητόρων Τρινόβου, ἔξω που τοῦ τοιοῦτου διάγων ἄστειος εὐθὺς
 B ἐτεθνήκει. ὁ δὲ φονεύσας αὐτὸν Καλλιμάνος τὴν ἐκείνου λαβὼν
 γαμετὴν ἰδοῦσε τὴν τῶν Βουλγάρων ἀρχὴν σφετερίσασθαι. ἀλλ' ὁ
 Ῥώσος Οὐρός μετὰ στρατευμάτων ἐπελθὼν τῷ Τρινόβῳ τὴν θυ-
 γατέρα τοῦτου τὴν τοῦ Μιχαὴλ σύζυγον εἴληφε· τὸν γὰρ Καλλι- 5
 μάνον προὔλαβόν τινες πιφονευκέναι ἐκ τόπου εἰς τόπον φεύγοντα.
 ἐπεὶ δὲ ἔρημος ἐναπελείφθη κληρονόμου γνησίου ἢ τῶν Βουλγά-
 ρων ἀρχή, ξυνιόντες οἱ προύχοντες εἰς βουλὴν τὸν τοῦ Τοίχου
 υἱὸν Κωνσταντίνον εἰς τὸ ἄρχειν αὐτῶν ἀναδέξασθαι ἐβουλεύ-
 σαντο. ἵνα δὲ καὶ εὐπρόσωπος αὐτῷ ἢ ἀρχὴ γένοιτο, καὶ ὡς ἂν 10
 C γε δόξειεν ἀπὸ κληρονομίας κρατεῖν, πρὸς τὸν βασιλέα Θεόδωρον
 πρεσβείαν πεπόμφουσιν, ἵνα τὴν αὐτοῦ θυγατέρα τὴν πρῶτην,
 ἣτις καὶ Εἰρήνη κατωνομάζετο, εἰς συζυγίαν τῷ τοῦ Τοίχου Κων-
 σταντίνῳ ἐκπέμψειεν καὶ συζευχθῇ νομίμως αὐτῷ, ἐγγόνη οὖσα
 τοῦ προκατάρξαντος Βουλγάρων τοῦ Ἀσάν Ἰωάννου καὶ προσή- 15
 κουσα τῇ τοιαύτῃ ἀρχῇ. ἐπεὶ δὲ ἔτυχε τὸν Τοίχου Κωνσταντίνον
 γυναῖκα νόμιμον ἔχειν, χωρισμὸν τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς πεποιήκασι,
 καὶ τὴν γυναῖκα πρὸς τὸν βασιλέα Θεόδωρον ἔστειλαν. οὕτω μὲν
 οὖν ἔσχε τὰ τῶν Βουλγάρων, οὕτω δὲ καὶ ὁ βασιλεὺς Θεόδωρος
 τὴν ἐξ αὐτῶν ἔσχεν εἰρήνην, καὶ ἡρέμησαν ἐν ἀμφοτέροις τὰ 20
 πράγματα.

D 74. Μετὰ δὲ ταῦτα νόσῳ δεινῇ ὁ βασιλεὺς Θεόδωρος πι-
 ριπέπτωκεν. ἀπέκαμον οὖν ἐν ταύτῃ καὶ λατρῶν χεῖρες, καὶ πᾶσι

22 D: Μετὰ δὲ ταῦτα νόσῳ δεινῇ ὁ βασιλεὺς περιπέπτωκεν. ἀπέ-
 καμον οὖν ἐν ταύτῃ καὶ λατρῶν χεῖρες. ἐν οὕκ ὀλίγῳ γοῶν χρόνῳ

Trinobi civibus, extra dictam urbem degens, letali vulnere accepto illico
 expiraverat. qui eum ingulaverat Callimanus, illius uxore ducta Bulgaru-
 rum principatum sibi quodammodo vindicasse visus est. sed Rosus Ursus
 cum exercitu Trinobum aggressus filiam huius Michaelis consortem recupe-
 rat: quidam enim Callimanum ex loco in locum aberrantem antea trucidarant.
 cum vero herede legitimo Bulgarorum principatus destitueretur, preceres in-
 consilium conveniunt, eliguntque Toechi filium Constantium, ut sibi ipse
 imperet; et ut speciosas regnandi causas haberet ac hereditario iure regnum
 possidere videretur, legatos ad imperatorem Theodorum misere, ut filiam
 suam maiorem, cui nomen Irene erat, in matrimonium Constantio Toechi
 concederet, quae illi legitime copularetur, tanquam quae esset Asani Ioa-
 nis, qui antea Bulgaris imperarat, neptis, ideoque ad talem dominatum
 pertineret. sed quando Toechi Constantinus alio eoque legitimo matrimonio
 viuciretur, uxorem a viro separatam ad imperatorem Theodorum deducunt.
 sic se res Bulgarorum habebant, sic Theodorus imperator pacem recuperat:
 sic etiam tranquillitatem uterque aucupatur.

74. Post haec Theodorus imperator morbus gravis invasit. morbo
 medicinam facere medici non poterant; frustra quoque remedia omnia, quae malo

τις ἄλλη θεραπεία ἀπέληκεν. ἐν οὐκ ὀλίγῳ γούν χρόνῳ τῇ νόσῳ κατεξετασθεὶς καὶ τὸ σῶμα ἤπαν κατασκελετευθεὶς, ἐν τῷ τέλει λόγον μετινόας ἐν ἑαυτῷ προσλαβὼν τὸ μοναδικὸν ὑπέστηε σχῆμα. ὥς δὲ οἱ τὰ κατ' αὐτὸν ἀκριβῶς τεθειμένοι μοι διηγῆσαντο, καὶ ἐξομολόγησιν ἐπεποιήκει ψυχῆς ἄξιαν γενναίας καὶ μεγαλόφρονος. τὴν γὰρ εὐαγγελικὴν μιμησάμενος πόρνην, τὸν τῆς Μιτυλήνης ἀρχιερατικῶς προϊστάμενον εἰς τὴν τῶν αὐτοῦ σφαλμάτων ἐξαγορίαν μετακαλεσάμενος ἔμπροσθεν τῶν αὐτοῦ ποδῶν πίπτει πρὸς τοῦδαφος, καὶ δακρύων ἀπλήτοις ῥεύμασι τὴν γῆν ἐν ἣ κατέκειτο ἔπλυνεν, ὥστε καὶ πηλὸν γεγενῆσθαι ἐκ τούτων, καθὼς οἱ κατιδόντες ταῦτα σαφῶς ἡμῖν παρεστήσαντο, καὶ P 85 τὸ "ἐγκατέλιπόν σε Χριστέ" συχνῶς ἐπεφώνει, τοῖς τῆς ἐξαγορείας λόγοις τοῦτο συμπαραπλέκων. ἐκεῖνος μὲν οὖν οὕτω βιώσας καὶ μήπω ὅλους τέτταρας ἐνιαυτοὺς αὐτοκρατορήσας· κατὰ 15 Νοέμβριον γὰρ ἄρξας ἐν Αὐγούστῳ μηνὶ τὸ τέλος ἔσχκε τῆς

τῇ νόσῳ κατεξετασθεὶς καὶ τὸ σῶμα ὅλον κατασκελετευθεὶς τὸ μοναδικὸν ὑπέστηε σχῆμα, καὶ ἐξομολόγησιν ἐπεποιήκει ψυχῆς γενναίας καὶ μεγαλόφρονος, τὴν εὐαγγελικὴν μιμησάμενος πόρνην, τὸν τῆς Μιτυλήνης ἀρχιερατικῶς προϊστάμενον εἰς τὴν τῶν αὐτοῦ σφαλμάτων ἐξαγορίαν μετακαλεσάμενος, καὶ ἔμπροσθεν τῶν αὐτοῦ ποδῶν πίπτει πρὸς τοῦδαφος, καὶ δακρύων ῥεύμασι τὴν γῆν ἔπλυνεν, ἐν ἣ κατέκειτο, ὥς καὶ πηλὸν γενέσθαι ἐκ τούτων, καὶ τὸ "ἐγκατέλιπόν σε Χριστέ" συχνῶς ἐπεφώνει, τοῖς τῆς ἐξαγορείας λόγοις τοῦτο συμπαραπλέκων. ἐκεῖνος μὲν οὖν οὕτω βιώσας καὶ μήπω ὅλους τέτταρας ἐνιαυτοὺς αὐτοκρατορήσας· κατὰ τὸν Νοέμβριον γὰρ ἄρξας ἐν Αὐγούστῳ μηνὶ τὸ τέλος ἔσχκε τῆς ζωῆς. ὁ μὲν οὖν νεκρὸς αὐτοῦ ἐν τῇ τῶν Σωσάνδρων ἀπεκομίσθη μονῇ, καὶ ἐτάφη ἐκεῖσε ὅπου καὶ ὁ βασιλεὺς καὶ πατὴρ αὐτοῦ. τετελευτηκὼς δὲ τρία καταλείπει παιδία, ἐν μὲν ἄρρεν τοῦνομα Ἰωάννην, θήλειά δὲ δύο, τὴν Θεοδώραν καὶ Εὐδοκίαν. τὰς ἑτέρας γὰρ δύο αὐτοῦ θυγατέρας ἀνδράσι συνέζευξεν, τὴν Εὐφρόνην τῷ τοῦ Τολχοῦ εὐφ, τὴν δὲ Μαρίαν τῷ τοῦ ἀποστάτου Μιχαὴλ εὐφ Νικηφόρῳ, ἥτις καὶ ἐν τῇ καιρῷ τῆς τοῦ πενθεροῦ ἀποστάσεως τὸ κοινὸν ἀπέδοτο χρεός.

succurrere posse videbantur, tentata sunt. longo itaque tempore noxa conflictatus, et corpus omne exsiccatus, prope finem in animo suo dedit poenitentiae locum, et monasticum habitum induens, quemadmodum res illius sedulo ac curiose intuiti mihi narrarunt, confessionem peccatorum animo generoso ac magnifico dignam absolvit; quippe evangelicam aemulatus meretricem, Mitylenensem archiepiscopum pro delictorum confessione accersens, ante illius pedes in solum obvolutus lacrimarum indesinenter fluentium rivis terram, in qua iacebat, conspersit, adeo ut ex illis latum concinnatum sit, sic qui illa conspexere plane nobis affirmarunt; et saepe illud "deserui te Christe" inter confessionis verba immiscens inclamabat. ita ille aetate peracta, nondum quattuor integros annos potitus mortem obit: principium enim regnandi Novembrem, Augustum finem vitae fecit. cadaver illius in Bosan-

ζωῆς. ὁ μὲν οὖν νεκρὸς αὐτοῦ ἐν τῇ τῶν Σωσάνδρων ἀπεκομίσθη μονῇ, καὶ ἐτάφη ἐκεῖσε ὅπου καὶ ὁ βασιλεὺς καὶ πατὴρ αὐτοῦ. τετελευτηκῶς δὲ ὁ βασιλεὺς Θεόδωρος τρία κατελείπειν παῖδια, ἐν μὲν ἄρρεν τοῦτομα Ἰωάννην, δύο δὲ θήλεια, τὴν τε Θεοδώραν καὶ Εὐδοκίαν. τὰς γὰρ ἑτέρας δύο αὐτοῦ θαγατέρας 5
 B ἀνδράσι πρὸ τούτου συνέζευξε, τὴν μὲν πρώτην τὴν καὶ Εὐφρόνην καλουμένην τῷ τοῦ Τολχον νιῷ, καθάπερ ἔφημεν, Κωνσταντίνῃ, τὴν δὲ ἑτέραν τὴν καὶ Μαρίαν ὀνομασμένην τῷ τοῦ ἀποστατοῦ Μιχαὴλ νιῷ Νικηφόρῳ, ἣτις καὶ ἐν τῷ καιρῷ τῆς τοῦ πενθέρου ἀποστασίας τὸ κοινὸν ἀπέδοτο χρέος, ὥς μὲν τινες ἔφασκον, ἐπὶ 10
 τοῦ συζύγου Νικηφόρου τυφθεῖσα πολλὰς, ὥς δὲ ἔνιοι ἔλεγον, φυσικῶ περιπεσοῦσα νοσήματι.

75. Ὁ μὲν οὖν υἱὸς τοῦ βασιλέως Θεοδώρου ὁ Ἰωάννης πάνυ ἀφῆλξ ἐτύγχανεν ὧν ἐν τῷ καιρῷ τῆς τελευτῆς τοῦ βασι-
 C λέως καὶ πατρός· οὕτω γὰρ τελείων ἐνιαυτῶν ὑπῆρχεν ὀκτώ. ὁ δὲ 15
 δὲ πατὴρ τούτου καὶ βασιλεὺς διαθήκην πεποίηκε, τάχα μὲν ὡς

13 D: Ἦν δὲ ὁ υἱὸς αὐτοῦ οὕτω τελείων ἔτων ὄντας. ὁ δὲ πατὴρ αὐτοῦ διαθήκην πεποίηκεν τάχα μὲν ὡς ἐκ τῶ παιδί, τῇ δ' αἰῃ θείᾳ ἐπὶ τῷ πρωτοβεστιαρίῳ αὐτοῦ τῷ Μουζάλωνι Γεωργίῳ· τούτον γὰρ διετίθετο τὸ κράτος ἔχειν, μέχρις ἂν ὁ τοῦ βασιλέως υἱὸς εἰς ἡβὴν τελείαν ἀφίκοιτο. καὶ προὔβησαν ἐπὶ τούτοις προσταξίαι τοῦ βασιλέως ὅσοι παρὰ τῶν ἐντυχόντων τῷ τότε, ἀλλ' οὐκ ἐκ τριταίος ἦν ἐν τάφῳ ὁ τοῦ βασιλέως νεκρὸς, καὶ ὡς ἀπὸ κοινῆ συνθήματος συνδραμόντες πάντες οἱ ἐκείσε (στράτευμα δὲ ἦν ἐκ κοινῆ) καὶ οἱ πρὸς βασιλέως κεκακωμένοι ἄνδρες εὐγενεῖς, ὁ Στρατηγόπουλος Ἀλέξιος, οὗ τὸν υἱὸν τετύφλωκεν, ὁ Τορνίκης Κωνσταντῖνος, ὃν εἶχε δέσμιον, ὁ Φιλῆς Θεόδωρος, ὃν τετύφλωκεν, ὁ Ζαγαρομίτης Γεώργιος, ὃν ἐκράτει, οἱ τέσσαρες υἱοὶ τοῦ πρωτοβεστιαρίου τοῦ Παυλὶ καὶ αὐτοὶ καθειργμένοι, Νικηφόρος ὁ Ἀντιόχεις, οὗ τὴν γλῶσσαν ἐξέτεμεν, αὐτοβόλῃ πρὸς τὴν Σωσάνδραν μνηστὴρ κατὰ τοῦ ἐπιτρόπου πρωτοβεστιαρίου καὶ τῶν αὐταδέλφων αὐτοῦ ἐντὸς τοῦ ἱεροῦ βήματος ἑξέτους ἔργον τούτους ἐποίησαν. καὶ τὸν βασιλεὺς ἔσκαπτον ὅτι ἀνδραγὰν οὐκ εὐδαιμόνη τὴν Παρμαίνην ἀγῆρ ἔνεκρίστευσεν.

drorum monasterium delatum, ubi imperator et pater illius antea, humanum est. fato functus imperator Theodorus tres reliquerat filios, masculum unum nomine Iohannem, feminas duas Theodoram et Eudociam. namque alias duas, antequam ipse mortem obiret, viris nuptum dederat, primam, cui et Iree nomen erat, Constantino Toechi filio, ut diximus, alteram Mariam concupatam defectoris Michaelis filio Nicephoro; quae tempore defectionis socii de medio ceccavit, ut quidam asserebant, a marito Nicephoro multis verbis coercita, ut vero alii, naturali morbo extincta.

75. Theodori imperatoris filius Iohannes in obitu imperatoris patris puer impubes erat et adhuc tenellus, octo annos neque eos integros natus. ideoque pater illius ac imperator testamentum fecerat, ut quidem videbatur, pro

ἐπὶ τῷ παιδί, τῇ δ' ἀληθείᾳ ἐπὶ τῷ πρωτοβεστιαρίῳ τῷ Μουζά-
 λωνι Γεωργίῳ· τοῦτον γὰρ ἡ διαθήκη ἐποίει τῶν Ῥωμαϊκῶν
 ἀπάντων πραγμάτων κύριον, ὥστε τὸ κράτος ἔχειν ἀπάσης τῆς
 τῶν Ῥωμαίων ἀρχῆς, μέχρις ἂν ὁ τοῦ βασιλέως υἱὸς εἰς τελείαν
 5 τὴν ἡλικίαν ἀφίκοιτο. καὶ προύβησαν ἐπὶ τούτοις προστάξει τοῦ
 βασιλέως καὶ ὄρκοι παρὰ τῶν ἐντυχόντων τῷ τότε. ἀλλ' οὕτω
 τριταῖος ἦν ἐν τάφῳ κείμενος ὁ τοῦ βασιλέως νεκρός, καὶ ὡς ἀπὸ
 κοινοῦ συνθήματος συνδραμόντες πάντες οἱ ἐφευρεθέντες ἐκείσε D
 Ῥωμαῖοι — στρατεύμα δὲ ἦν ἱκανὸν συνηγμένον ἐκείσε, οὐ μὴν
 10 ἀλλὰ καὶ οἱ πρὸς τοῦ βασιλέως κεκακωμένοι ἄνδρες εὐγενεῖς καὶ
 τῆς πρώτης τυγχάνοντες τάξεως, ὧν εἷς μὲν ὑπῆρχεν ὁ Στρατη-
 γόπουλος Ἀλέξιος, οὗ τὸν υἱὸν Κωνσταντῖνον τετύφλωκεν, αὐ-
 τὸν δὲ καθεῖρξεν, ὁ Τορνίκης τε Κωνσταντῖνος, ὃν μέγαν πριμ-
 μικήριον ὁ βασιλεὺς Ἰωάννης εἶχεν καὶ πρὸς τοῦ βασιλέως υἱοῦ
 15 καθωσίωτο, ὁ Φιλῆς Θεόδωρος τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ αὐτὸς ἐξο-
 ρωρημένος, καὶ ὁ Ζαγαρομμάτης Γεώργιος, ὃν πρωτοβεστιαρῆ-
 την μὲν ὁ βασιλεὺς ὠνόμασεν Ἰωάννης, ὁ δὲ υἱὸς αὐτοῦ παρα-
 κοιμώμενον πρῶτον τιμήσας μετὰ βραχὺ καθωσίωσε, Νικηφόρος
 τε ὁ Ἀλυάτης, ὃν πρὸ βραχέος ἐπὶ τοῦ κυνικλείου τετιμηκώς
 20 ὕστερον τὴν γλῶτταν ἐπ' οὐδεμιᾷ αἰτίᾳ ὁ βασιλεὺς ἐκτεμὼν καθ- P 86
 ωσίωσεν, ἄλλοι τε πολλοὶ τῶν χρησίμων καὶ ὀνομαστῶν ἀνδρῶν,
 οἳ τοῖς στρατιωταῖς ξυνιόντες καὶ ἅμα συνδραμόντες καὶ ἐπὶ τῇ
 τῶν Σωσάνδρων συνανιόντες μισθὴ κατὰ τοῦ πρωτοβεστιαρίου καὶ
 ἐπιτρόπου καὶ τῶν αὐταδέλφων αὐτοῦ αὐτοβοεὶ ἐφώρμησαν·

filio, re autem vera pro Georgio Muzalene protovestiarario. hunc enim te-
 stamento Romanarum rerum omnium moderatorem ac dominum instituerat,
 ita ut penes eum Romani imperii totius esset summa, quoadusque imperato-
 ris filius ad perfectam aetatem pervenisset. mandata imperatoris eorum qui
 tunc aderant iureiurando confirmata sunt. sed nondum tertius dies, post-
 quam imperatoris cadaver tumulo conditum est, decurrerat, et tanquam ex
 composito quicumque illic comperiebantur Romani, cum ibidem non exigua
 militum manus commeasset, concurrentes, necnon qui ab imperatore noxa
 atque incommodis attriti fuerunt nobiles et primae condicionis homines, inter
 eos et Strategopulus Alexius, cuius filium Constantinum oculis spoliaverat,
 ipsum carceri constrinxerat; Constantinus Tornices magnus ab imperatore
 Ioanne primicerius constitutus, sed ab eius filio privatus; Theodorus Philas
 obcaecatus et ipse; et Zagarommata Georgius, quem imperator Ioannes
 protovestiaritum crearat, filius vero illius paracoemonem elegerat, sed
 quem non diu post dignitate illa exuerat; Nicephorus Alyattes paulo ante
 praefectus canicelii factus, postmodum nullam ob causam ab imperatore lin-
 gua imminutus, officio etiam absolutus; et plerique alii viri opportuni ac
 celebres cum militibus confusi festinanter ad Sosandrorum monasterium, ubi
 protovestiararius aede locata iusta demortui imperatoris faciebat, properant,

- ἐκείσε γὰρ εἶχε τὴν σκηνὴν ὁ πρωτοβεστιiάριος, καὶ τὴν ὅσαν τοῦ τεθνηκότος βασιλέως ἐπλήρου. γνοὺς οὖν ὁ πρωτοβεστιiάριος τὴν ἔφοδον τοῦ λαοῦ ὥρμησε τοῦ ναοῦ ἐξίεναι· ἔνδον γὰρ ἦν τῆς
- B** θείας μυσταγωγίας τελουμένης ἐπακροώμενος. ἀλλὰ τινες τῶν τῆς βουλῆς ἐκείνης συμπαρόντες αὐτῷ, δέισαντες μὴ ἐξιών καὶς ἐποκηθῆις ἐντρέψῃ καὶ πρὸς ἑαυτὸν ἐφελκύσῃται τὸν λαὸν κἀν-τεῦθεν καὶ αὐτοὶ φωραθεῖν, πρὸς ὀρκωμοσίας ἐτέρας ἐγώρου. ἤδη γὰρ τοῦ βασιλέως πρὸς τὰς ἐσχάτας ὄντος ἀναπνοῆς Θεοδώ-ρου, καὶ τῆς διαθήκης εἰς ἐπήκοον πάντων ἀναγνωσθείσης αὐτοῦ, δμντόουσιν ἅπαντες τὰ διατεταγμένα τῷ βασιλεῖ φυλάξαι ἀπαρ-10 ποίηται. εἴτα καὶ μετὰ τὸ ἀποβιῶναι πάλιν δμνύουσιν ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς. τρίτον οὖν ἤδη διὰ τὰ προειρημένα ὄρκοις καὶ συνθή-
- C** καὶς ἐμπεδωθέντες πείθουσι τὸν πρωτοβεστιiάριον συνίστασθαι τοῦ ναοῦ, οὖν ἡμὶ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ Ἀνδρονίκῳ, τὴν τοῦ με-γάλου δομεστίκου ἀξίαν τέτιμημένῳ, καὶ τῷ πρώτῳ αὐτοῦ ἀδελ-15 φῷ, ὃς καὶ πρωτοκυνηγὸς τέτιμητο. ὥς δὲ τὸ πλῆθος εἶδον γε-μνοῖς τοῖς ξίφεσι κατ' αὐτῶν χωροῦντας, ἐντὸς εἰσῆσαν τοῦ ἱεροῦ βήματος, καὶ τὴν πυναγῇ περιπτυσάμενοι τρύπεζαν ἐκείσε ἔλας ἐργον γεγέννηται, μηδὲ μετὰ τὸν φόνον οἶκτον λαβόντων τῶν φο-νευτῶν· τοιοῦτον γὰρ τὸν θυμὸν ὁ λαὸς ἕπας ἐνεδέξατο κατ' 20 αὐτῶν, ὥστε καὶ μεληδὸν διατεμόντες αὐτόν, μᾶλλον δὲ κατὰ
- D** ἄρθρα, ἣ καὶ σμικρὰ τῶν σαρκῶν διελόντες τεμύχια ἕκαστος τὸ οἰκτεῖον τμήμα κραιτῶν τῆς ἐπιθυμίας ἐνεφορήθησαν. καὶ ταῦτα μὲν τοιοῦτον ἔσχε τὸν τρόπον.

et adversum protovestiarium ac tutorem illiusque fratres non sine clamore irrumpunt. quare protovestiarium cognita multitudinis irruptione templo, in quo divinae mystagogiae sacrum audiebat, egredi conatur. sed quidam consilii ac facinoris fautores, qui cum eo erant, timentes ne suo exitu eque insidens multitudinis animos illectos sibi consociaret, indeque ipsorum peridia propalaretur, ad novum iniurandum adiguntur. nam cum Theodorus imperator extremum spiritum ageret et illius testamentum omnibus audientibus percurreretur, universi sese iureiurando ad omnia imperatoris mandata sine illa immutatione conservanda constrinxerant. praeterea postquam animam efflavit, pro iisdem sacramentum iterarunt. tertium propter iam dicta novo iureiurando et pactionibus adstricti protovestiarium suadeant, ut una cum fratre suo Andronico, magni domestici munere insignito, et maiore alio fratre, qui protocynegus erat, mordicus templo adhaeresceret. sed multitudinem strictis ensibus adversum se irruentem intuiti sese in sacrarium conferunt, et immaculatam amplexati mensam obtuncantur, cum neque post necem parricidarum animos ad misericordiam allexissent. tantoque populus furore insaniit, ut eo membratim diviso sive potius in articulos aut minutissimas carnis particulas discerpto, quicumque proprium frustum manu tenens pro libidine exsaturati sint. et haec quidem sic evenere.

76. Οἱ δὲ τοῦ Ῥωμαϊκοῦ πλήθους οἳ τε τῶν ἐν τέλει καὶ οἱ τῶν στρατιωτικῶν ταγμάτων σὺν τοῖς καὶ τοῦ ἱεροῦ καταλόγου (συμπαρῆν γὰρ αὐτοῖς καὶ ὁ πατριάρχης καὶ τῶν ἐπιφανεστέρων ἀρχιερέων τινές) σκέψιν ἐπεποίητο περὶ τῶν κοινῶν πραγμάτων, 5 τίς ἂν εἴη ἄξιος τὴν τούτων οἰκονομίαν λαβεῖν καὶ χρειτόνως τῶν ἄλλων διευθετήσασθαι. οὐ γὰρ προσῆκον ἔκριναν τὴν τῶν Ῥωμαίων ἀρχὴν τοσαύτην ὅσων ἐπὶ βρεφυλλίου δαρωζομένου ἢ καὶ ἀστραγαλίζοντος διευθύνεσθαι, ἀλλ' ἔκριναν χρεὼν εἶναι τὸν δυνάμενον τὴν τῶν Ῥωμαίων σῶζειν ὁλκάδα ἐπὶ τῶν οἰάκων καθή- 10 θῆαι βασιλείων, πολλῶν μὲν ἐναντίων πνευμάτων καταπνεόντων P 87 αὐτῇ, ἀλλεπαλλήλων δὲ κυμάτων καταβομβούντων καὶ ταρატόντων, καὶ ἁπλῶς εἰπεῖν ἐπὶ μεγάλου τυγχάνουσαν κλύδωνος, καὶ κυβερνήτου δεδημένῃν γενναίου πρὸς τὸ ὑπεράνω γενέσθαι τῶν ἐπιελθόντων ταύτῃ δεινῶν. αὐτίκα γὰρ τὰ μὲν ὁμοροῦντα 15 τοῖς Πέρσαις ταῖς ἐφόδοις ἐθροβεβούντο ἐπὶ τῶν ἐπερχομένων κατὰ Περσῶν Ταχαρίων· οὕτω γὰρ εἰς τελείαν εἰρήνην ἡπεκατέστησαν, οὐδὲ εἰς ξυμβιβάσεις καὶ συμφωνίας βεβαίως ξυγγέσαν. καὶ τὰ ἐν θυσμῇ μέχρι καὶ αὐτοῦ τοῦ ποταμοῦ Ναξιοῦ, ὃν καὶ Βαρδάριον ὁ πολλὸς καλεῖ λαός, ὁ ἀποστάτης Μιχαὴλ ὑψ' ἐαυτὸν B 20 ἐποίησατο, καὶ τὰ ἐν αὐτῇ πολίχνιά τε καὶ φρούρια παρεστῇ-

1 D: Καὶ οὕτω συνελθόντες ἅμα τῷ ἱερῷ καταλόγῳ καὶ τῷ πατριάρχῃ σκέψιν ἔθεντο τὸ τίς ἂν εἴη ἄξιος περὶ τὴν κοινῶν πραγμάτων διοίκησιν. ἤρωτοῦντο γοῦν οἱ Ῥωμαῖοι, εἴτα Λατίνοι, εἴτα Σκύθαι, καὶ πάντες τὸν Κομνηνὸν Μιχαὴλ τὸν Παλαιολόγον ἐπέλεγον καὶ τοῦ παιδὸς ἐπίτροπον εἶναι καὶ τῶν κοινῶν διοικητὴν. καὶ ὡς ἐν ὀλίγῳ ταινίᾳ διεποτικῇ αὐτὸν ἀναδοῦσι, καὶ μετὰ μικρὸν εἰς βασιλεῖον ἀνήχθῃ περικυπην. 10 βασιλείων] τῶν βασιλείων?

76. Verum ex Romano populo tum in dignitate constituti tum militarium cohortium ductores, et cum eis sacri senatus principes, quibuscum una et patriarcha et celebriorum archiepiscoporum plerique, de rebus publicis consularunt, quisnam eorum administrationem in se suscipere dignus atque idoneus haberetur et aliis melius imperio consulere posset. haud enim conveniens esse existimarunt, Romanum imperium, maiestate ac dignitate tantum, a puerulo, qui vel fructibus allici poterat vel talis adhuc luderet, gubernari: sed necessarium esse iudicarunt eum clavum tanti imperii tenere et gubernaculo rei publicae tractare, qui tutam a naufragio navim adversariorum ventorum vi impellitam, variorum fluctuum strepitu turbatam ac fere obrutam, et ut verbo expediam, ingenti tempestate periclitantem, ideoque gubernatore generoso atque accommodo ad eam ab imminentibus opprimen- 5 tibusque miseriis conservandam indigentem, conservare posset. statim enim Persarum confinia ab irruptione adversus Persas concurrentium Tachariorum, cum non adhuc stabili amicitia firmarentur neque ad certam pactionem ac concordiam convenissent, notabilius turbabantur; et in Occidente ad Naxium flumen, quem plebs Bardarium vocat, defector Michael omnia occupaverat, et in ea regione oppidula et castra sibi addixerat adeo, ut ea

ατο, καὶ ἀφόβως τούτων ἤρχε καὶ ἀκινδύνως ἐδέσποεν. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἑτέρα τις προσδοκία τοῦ πολλοῦς, μᾶλλον δὲ τοῖς ἐχέφρονος ἔθραττε, τὰς ἐπιγυμβρίας φημί τοῦ ἀποστάτου Μιχαήλ· τὸν τε γὰρ ὄνγυ Σικελίας Μιφρέ, καθὼς προειρήκαμεν, τῇ ἑαυτοῦ θυγατρὶ Ἑλένῃ συνέζευξε, καὶ κῆδος δὲ ἄλλο ἐπὶ τῇ θυγατρὶ αὐτοῦ Ἄννῃ μετὰ τοῦ τῆς Ἀχαΐας πρίγκιπος ἐπεποιήτο. ἦν δὲ καὶ ἐν τῇ Κωνσταντινουπόλει τὸ τῶν Λατίνων γένος, ἐχθρὸν C καὶ αὐτὸ τυχγάνον Ῥωμαίοις, ἐν οἷς καὶ βασιλεύων ὁ Βαλδοῦνος ἐτόγγανεν. οὕτω μὲν οὖν τῶν πραγμάτων δυσχερῶς εἶχεν ἡ τῶν Ῥωμαίων ἀρχή, ἐζήτουν δὲ ἄρα οἱ προύχοντες τὸν καλῶς αὐτῶν 10 προστησόμενον. ξυμπάντων δὲ οἱ ὀφθαλμοὶ πρὸς τὸν Κομνηνὸν Μιχαήλ ἀφείρων, οὗ πολλάκις ὁ λόγος ἀπεμνημόνευσεν. ἐκιδῆ δὲ ἔδει καὶ ἐρωτήσεις γενέσθαι πρὸς τὸν λαόν, ἵνα σχοῖεν σφῶν αὐτῶν ἀπόπειραν τῆς βουλήσεως καὶ γνοίεν ἐκάστου πρὸς ὃν ἔχει οὗτος ῥοπήν, αἱ πεύσεις κατὰ γένη καὶ κατὰ τάξεις γέγοντο. 15 D καὶ πρῶτον μὲν ἠρωτοῦντο οἱ Ῥωμαῖοι, καὶ ἀπαξάπαντες ὁμοθυμαδὸν ὡς ἐξ ἐνὸς στόματος τὸν Κομνηνὸν Μιχαήλ ἐθέλειν εἶναι ἔλεγον τῶν Ῥωμαϊκῶν πραγμάτων κηδεμόνα καὶ φροντιστὴν καὶ ὡς οἰκεῖον δεσπότην ἔχειν αὐτόν. καὶ τὸ Λατινικὸν δὲ φῶλον ἐρωτηθὲν οὐ πολλῆς ἐδεήθη τῆς ἀποκρίσεως, ἀλλ' εὐθὺς τὸν Κομνηνὸν Παλαιολόγον τὸν Μιχαήλ ἐζήτουν καὶ οὗτοι ἀρχηγὸν ἀπάντων τελεῖν. ἐπεὶ δὲ καὶ τὸ Σκυθικὸν ἤροντο γένος, οὐ βυρβαρικῶς ἀπεκρίνοντο ἀλλὰ καὶ λαν' Ἑλληνικῶς τε καὶ συνετῶς, καὶ οὐ κρείττονι ἄλλον εἰδέναι διυσχυρίζοντο εἰς τὸ ἄρχειν ἀπάντων τοῦ

sine ullo metu teneret et discrimine potiretur. praeterea et alia suspicio plurimos, sed prudentes potissimum, angebat, defectoris Michaelis inquam generi, namque Manfredi Siciliae regi, ut praenarravimus, filiam Helenam matrimonio coniunxerat, et aliam affinitatem ex filia sua Anna cum Achaiae principe contraxerat. quin etiam Cpoli Latina gens Romanis adeo inimica, quam Balduinus sustinebat, ingederat, hac ratione Romanorum imperium graviter aegrum vehementerque undique laborans qui probe regeret, procures investigare. omnium nihilominus oculi in Michaelē Comnenum, cuius saepe meminimus, ferri. verum cum de hoc populus etiam ex-
postulandus esset, ut cuiusnam ille sententiae esset ipsi experirentur, et in quem magis animis propenderat cognoscerent, interrogationes secundum genera et ordines institutae sunt. et primum quidem Romani sciscitantur. illi universi confertim, unoque ore, non alium praeter Michaelē Comnenum Romanarum rerum tutorem ac curatorem, et eum veluti dominum proprium agnoscere se velle fatebantur. cum ex Latina natione quaereretur, non multa expectatione opus fuit, tanquam quae subito Michaelē Palaeologum omnium summum principem postulavit. cum Scytharum quoque genus percontarentur, non barbare sed Graece admodum prudenterque respondit, et Michaelē Comneno praestantiorē, cui summa imperii dedi deberet, se te-

Κομνηνοῦ Μιχαήλ. σὸ μὴν ἀλλὰ καὶ ὁ ἱερὸς κατάλογος, ἐπεὶ τὸν Κομνηνὸν ἑώρα Μιχαήλ πρὸς τὸ ἀντιλαβεῖσθαι τῶν Ῥωμαϊκῶν πραγμάτων οὐ μικρῶς δυσχεραίνοντα, ἀλλ' οἷον κατοκνοῦντα καὶ ἀναβαλλόμενον τὴν ἐγχείρησιν καὶ τάχα καὶ ὡς αἰτίαν τιθέντα τὸν 5 πρὸ βραχέος προβάντα δοκον ἐπὶ τῷ τοῦ βασιλέως Θεοδώρου παιδί, σὸ μόνον ἀγρώφως αὐτῷ συνεχώρουν τῆς πράξεως, ἀλλὰ P 88 καὶ ἔγγραφον ἐξέδυντο τόμον, ἐν ᾧ σὸν τῷ πατριάρχῃ οἱ ἀρχιερεῖς πάντες ὑπογεγράφασι, διαλαμβάνοντα ὡς σὸ μόνον ἐν τῷ ἀδεκάστῳ βήματι τοῦ Χριστοῦ οὐχ ὑφ᾽ ἐξὶ λόγους τοῦ πράγματος, 10 ἀλλὰ καὶ στέφανοι θεϊότεροι τούτῳ πλακῆσονται ἔνεκα τοῦ εἰς σωτηρίαν ἐληλυθέναι τοῦτον τοῦ χριστιανύμου λαοῦ. οὕτω μὲν τὸν τοῦ Κομνηνοῦ Μιχαήλ λογισμὸν ἀποτινάζει τὴν δειλίαν φρονίμως, καὶ ὡς δέον ἦν, ἀπειργάσαντο, (77) καὶ οὕτω μὲν καὶ ὁ Κομνηνὸς Μιχαήλ τὸν ἀγῶνα τῆς βασιλείου ἀλλῆς ὑπέιστόν. καὶ 15 πρῶτα μὲν ἐν τῷ δεσποτικῷ τοῦτον ἀνήγαγον ἀξιώματι, καὶ ται- B νίαν δεσποτικὴν τῇ τούτου περιτιθείας κεφαλῇ. μικρόν τι πάνυ χροικὸν παρῆλθε διάστημα, καὶ ἐκὼν ἄκων εἰς τὴν βασιλειον

13 D: Ἐπεὶ δ' ἀπὸ τῶν μεγιστάνων ὁ Καρασίνης ἦν, ὃς καὶ φέρον κατεψηφίσαντο τῶν Μονζαλώνων, τοῦτον ὁ βασιλεὺς Μιχαήλ, ἵνα μὴ τι νεωτερίσῃ, ἐν εἰρκῇ ἔθετο. ὁ δὲ ἀποδράς περὶ τὰ τῶν Περσῶν ὄρετο, κατασχθεὶς δὲ ἐπὶ τῶν Τουρκομάνων πεφόνευσται. ἐναπολείπειτο δὲ ἀπὸ τῶν περιωνύμων ὁ ἄγγελος Ἰωάννης ὁ πρωτοστράτωρ, ὃς κατὰ τὴν δυσμὴν ἦν. τοῦτον πέμψας ὁ βασιλεὺς ἤθελεν ἀγαγεῖν, καθ' ὃδὸν δὲ βέλει τραθεὶς ἐτεθνήκει. ὁ γὰρ βασιλεὺς τὸν αὐτάδελφον αὐτοῦ μέγαν χειροτονήσας δομέστικον, καὶ τὰ στρατεύματα παραδούς αὐτῷ, εἰς δύσιν ἐπέκομψε κατὰ τοῦ ἀποστάτου Μιχαήλ. ὡς δ' ἀνηγορεύθη, σεβαστοκράτορα εἶναι τοῦτον πέκομψε. συνῆν δὲ αὐτῷ καὶ Στρατηγόπουλος Ἀλέξιος καὶ ὁ πρωτοβεστιάριος Ῥαυλ Ἰωάννης. τετίμηκε δὲ καὶ τὸν Στρατηγόπουλον μέγαν δομέστικον, καὶ τὸν ἐξ ἑτέρας μητρὸς αὐτάδελφον αὐτοῦ Κωνσταντῖνον Καίσαρα τετίμηκε καὶ εἰς τὰ τῆς Παφλαγονίας ἔστειλε μέγην.

nere neminem contendeant. quin immo sacer senatus Michaellem Comnenum multo nisu rerum Romanarum administrationem detrectantem, procrastinantem atque deludere provinciam conantem, et forte etiam non multum ante tempus de Theodori imperatoris filio sacramentum causantem, patriarcha et caeteri omnes praesules non tantum voce, sed scripto etiam tomo, in quo ea continebantur, tantum abesse ut pro tali conatu apud iustum iudicem Christum rationem redderet, ut coronis diviniorebus potius coronandus esset, quod in salutem Christiani populi accessisset, suadebant, atque facultatem similia in se recipiendi concedebant. sicque ut Comnenus Michael metum animo pelleret, prudenter sane, et uti necesse erat, effecerunt. (77) Ita Michael Comnenus imperatorii dominatus certamen adiit. et primum quidem eum despotica dignitate exornant: mox taenia etiam despotica caput coronant. nec multum temporis processit, et ipse volens nolens,

ἀνήχθη περιωπὴν, πολλὰ πρὸς τῶν προυχόντων ἐκβιασθεὶς, καὶ οἷς τὰ κοινὰ τῶν πραγμάτων ἔμελε· καὶ γὰρ ἐπὶ τῆς βασιλικῆς ἀσπίδος οἱ τῶν ἐν τέλει καὶ οἱ ἄλλοι τῶν στρατευμάτων κρείττους ὄντες καθίσαντες βασιλικῶς ἐπευφήμησαν. ἐπεὶ δὲ ἔδει καὶ βασιλικῶ διαδήματι τοῦτον στεφθῆναι, ἐπὶ τὴν προκαθημένην πόλιν τῶν Βιθυνῶν ἀφίκετο Νίκαιαν, ἔνθα παρὰ τοῦ πατριάρχου Ἀρσενίου τὸ βασιλικὸν ἐταινιώδη διάδημα. ἐπεὶ δὲ ἀπὸ τῶν τοῦ

C βασιλέως Θεοδώρου ἐκκρίτων δοκούντων εἶναι καὶ μεγιστάνων ὁ Καρνανίτης, ὃν καὶ πρωτοβεστιαρίτην ἐκεῖνος προέβαλεν, ἰσώζετο, ὃς καὶ τῶν προειρημένων τοῦ τε πρωτοβεστιαρίου καὶ τῶν 10 αὐταδελφῶν αὐτοῦ φόνον εἰργάσατο (ἐκεῖνος καὶ γὰρ τῷ τότε τὴν Ῥωμιοῦσιν στρατιὴν ἐπεκράτει), τοῦτον ὁ βασιλεὺς Μιχαὴλ, ὥς μὴ τι νεωτερίσῃ, ἐν εἰρκῇ ἔθρε. ὁ δὲ ἀποδρῶς ἐπὶ τὰ τῶν Περσῶν ὤχετο, ὑπὸ τινῶν δὲ Τουρκομάνων κατασχεθεὶς ἐκπύλνεται μὲν τὰ αὐτοῦ καὶ αὐτὸς δὲ πεφόνευται. ἐναποδέλειπται δὲ 15

D ἀπὸ τῶν μεγάλων καὶ περιωνύμων ὁ Ἀγγελος Ἰωάννης, ὃς καὶ πρωτοστράτηγος ἦν καὶ κατὰ τὴν ὁυσμὴν διῆγεν, ἔχων ὅψ' ἐαυτῶν οὐ σμικρὰν τινα μοῖραν τῆς στρατιᾶς. τοῦτον μετὰ τὸν πρωτοβεστιάριον ὁ βασιλεὺς ἐφίλει Θεόδωρος, καὶ ταῖς τιμαῖς καὶ πᾶσιν ἄλλοις ἀπλῶς τὰ δευτερεῖα ἔφερεν· εἰς δὲ ὁ βασιλεὺς ἀπέστειλε 20 τινὰς τῶν αὐτοῦ εἰς αὐτὸν ἀγαγεῖν, καθ' ὃδὸν δὲ δειλίας οὗτος βέλει τρωθεὶς ἐτεθνήκει. οὗτοι μὲν οὖν ἦσαν οἱ πρόκριτοι τῶν ἐκείνου καὶ οἱ πρῶτιστοι τῶν ἐν ἀξιώμασιν, οἱ δ' ἄλλοι ἀνδρώπια

13 περὶ vulgo.

vi ab eminentioribus, et quibus res publicae curae erant, adactus ad imperatorium culmen ascendit. etenim imperatorio scuto, qui in dignitate, et alii cohortium celebriores, collocatum acclamationibus prosequuntur, et imperatorio diademate coronandus ad reginam Bithynarum urbium Nicæam proficiscitur, in qua a patriarcha Arsenio corona imperii decoratur. quando vero ex illis qui apud Theodorum imperatorem selectiores esse ac principes videbantur, Caryanites protovestiarii dignitate ab eo decoratus reliquos erit, qui iam dietorum protovestiarii et fratrum illius necem patraverat et tunc temporis Romanam militiam gubernabat, ne quid novi attentaret, in carcerem a Michaelis imperatore intruditur. ille fuga sese surripens ad Perzas commeat, sed a quibusdam Turcomanis interceptus rebus spoliatum et ipse de medio tollitur. e principibus etiam et magni nominis viris Ioannes Angelus, munere protostrator, in Occidente aetatem agebat, non exiguae militiae partis praefectus. hunc post protovestiarium imperator diligebat Theodorus, illique in honoribus aliisque omnibus plane secundas tribuebat. cum ut ad se deceret, quosdam e familiaribus imperator miserat: sed inter eundem motu obrutus expiravit. hi itaque inter eos qui in dignitatibus erant et principes apud eum habebantur, primas sine controversia forebant. ceteri

ὑπῆρχον οὐ πολλοῦ λόγου ἄξια· διὰ ταῦτα καὶ ὡς καταπεφρονη-
 μένοι παρείθησαν. ὁ μὲν οὖν βασιλεὺς Μιχαὴλ πρὸ τοῦ βασι-
 λικῶς στεφθῆναι τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Ἰωάννην τὸν Κομνηνόν,
 μέγαν χειροτονήσας δομέστικον καὶ τὰ Ῥωμαϊκὰ τούτῳ παραδὸς
 5 στρατεύματα, εἰς τὰ δυτικὰ μέρη κατὰ τοῦ ἀποστάτου Μιχαὴλ P 89
 ἐκπέπομφε. συνεξαπέστειλε δὲ αὐτῷ καὶ τὸν Στρατηγόπουλον
 Ἀλέξιον καὶ τὸν Ραοῦλ Ἰωάννην τὸν τοῦ πρωτοβεστιάριου Ραοῦλ
 πρῶτον υἱόν, σὺν τοῖς δὲ καὶ ἄλλοις στρατηγεῖν εἰδότας καὶ μά-
 χαις ὡς δεόν συμπλέεσθαι. ἐπεὶ δὲ ἀνηγορεύθη καὶ βασιλεὺς ὁ
 10 βασιλεὺς Μιχαὴλ, τὸν μὲν ἀδελφὸν αὐτοῦ τὸν Κομνηνόν Ἰω-
 ἄννην σεβαστοκράτορα τετίμηκεν, ἐξαποστείλας αὐτῷ ἐν τῇ δυσμῇ
 ὄντι τὰ τοῦ ἀξιώματος σύσσημα, τὸν δὲ Στρατηγόπουλον Ἀλέξιον
 μέγαν ἐτετίμηκε δομέστικον, τὸν δὲ ἀδελφὸν αὐτοῦ Κωνσταν-
 τίνον ἐξ ἐτέρας ὄντα τούτῳ μητρὸς τῇ τοῦ Καίσαρος τετίμηκεν
 15 ἀξιώματι καὶ εἰς τὰ τῆς Παφλυγονίας ἔστειλε μέρη, τὰς ἐκείσε B
 πόλεις καὶ τὸν στρατὸν ἐπισκευόμενον καὶ τὰ φρούρια.

78. Ἐπεὶ οὖν ἐγκρατὴς τῶν βασιλικῶν σκήπτρων ὁ Κο-
 μνηνὸς γεγένηται Μιχαὴλ, πάντας μὲν τοὺς ἐξ ὑποιασθῆ τινος
 αἰτίας κατασχέτους ὄντας ὑπὸ τοῦ βασιλέως Θεοδώρου ἢ καὶ ἄλ-

17 D: Καὶ ἦν χαρὰ ὡς ἐκ σκοτομῆνης εἰς φέγγος ἢ ἐκ κλύθωνος εἰς
 γαλήνην ἢ ἐκ χειμῶνος εἰς ἥαυ ἢ ἐκ λαίλαπος εἰς νηνημίαν ἢ ἐξ
 ἀθυμίας εἰς ἡδονήν. οἱ δ' ἐν πόλει Λατίνοι καὶ ὁ ἐν αὐτῇ βασι-
 λεύων πρεσβείαν ἔστειλαν πρὸς τὸν βασιλέα ἀπὸ Θεσσαλονίκης
 ποιούμενοι ζήτησιν, ἵνα δοίη ταῦτ' αὐτοῖς καὶ πᾶσαν τὴν ἄλλην
 ζωάν ἕως τῆς Κωνσταντίου. ὁ δὲ βασιλεὺς ἀσπειότερον πρὸς
 σφᾶς ἀπειλογήσατο, ὡς ἐν Θεσσαλονίκῃ ὁ ἐμὸς πατὴρ ἡγεμονεύσαν
 ἐτεθνήκει· ὡς οὖν πατρίδος θέλω ἄρχειν αὐτῆς. ταῦτ' ἀκηκούετε
 οἱ πρέσβεις ὑποκνησιώσαντες ἔσχον τὴν ἀκοήν, καὶ "παραχάρησον
 ἡμῖν ἐκ τῶν Σερρῶν" αὐτῷ ἔφησαν. καὶ ὁς "ἐκεῖ πρῶτον ἡγεμο-
 νεύειν ἠρξάμην, καὶ οὐ χρεὼν ταύτην καταλιπεῖν με." οἱ δὲ "καὶ
 ὁδὸς ἡμῖν ἐκ τοῦ Βολερού τὰ μέχρ' ἡμῶν." καὶ ὁς "πολλάκις"

leves homunculi, nulla consideratione digni, ideoque tanquam nullius sortis
 homines negleximus. igitur imperator Michael antequam regio more coro-
 naretur, fratrem germanum suum Ioannem Comnenum magnum domesticum
 constitutum Romanis illi concreditis agminibus in occiduas partes adversus
 Michaelē defectorem dimittit, et illi Alexium Strategopulum, Ioannem
 Raulis, primum protovestiarium Raulis filium, aliosque militiam doctos et
 cum adversario congregari, uti par est, gnaros socios adiungit. Michael ipse
 imperator acclamatus fratrem suum germanum Ioannem Comnenum sebasto-
 cratorem fecit, et ad eum in occiduis morantem dignitatis insignia transiit.
 Strategopulum Alexium magnum domesticum creavit, et alterum fratrem
 Constantinum, ex alia ortum matre, Caesaris munere decoratum in Paphla-
 goniam amandavit, ut urbes in ea exercitum oppidaque iaviseret.

78. Sed cum regendi potestatem sibi asseruisset, omnes ex quacunque
 causa ab imperatore Theodoro custodias mancipatos aut quomolibet ne-

λως παρεωραμένους ἀνεργύσατό τε καὶ ἀνεκαλέσατο, καὶ δωρή-
 μασιν ἀδρότεροις τούτους ἐδεξιώσατο. ἀλλὰ καὶ ἀπαξαπλῶς πρὸς
 πάντας φιλοτιμότερον ἐχρήσατο τῇ ἀρχῇ, ἀφειδῶς ἐπιχίων τού-
 τοις τὰ χρήματα. καὶ ἦν ἰδεῖν τὸ τῶν Ῥωμαίων πλῆθος, καὶ
 οἰουδὴ τινὸς ἔτυχε τάγματος καὶ οἰασθὴ τινος τύχης καὶ ἐπιτηδεύ- 5
C μματος οἰουδὴ τινος, πολλῆς τῆς ἡδονῆς ἐμφορούμενον καὶ ἐπι-
 χαῖρον τοῖς πράγμασιν. ὥσπερ γάρ τις ἐκ σκοτομήνης βαθείας
 εἰς καθαρώτατον ἡλίου φέγγος ἐπέλθῃ ἢ καὶ ἀπὸ κλύδωνος εἰς
 γαλήνην ἢ ἐκ χειμῶνος εἰς ἥα ἢ εἰς νημελίαν ἐκ λαίλαπος, καὶ
 τῆς πολλῆς ἀνίας μεταμειφθεὶς εἰς ἡδονήν, οὕτως ἅπαντες ἐπε- 10
 γάνυντο καὶ ἐσκήρτιον ὑφ' ἡδονῆς, τῆς προτέρας ἐπιληλησμένοι
 ἀλγεινότερας καὶ πικρᾶς διαγωγῆς. οἱ μὲν οὖν ἐν τῇ Κωνσταντι-
 νουπόλει Λατῖνοι καὶ ὁ ἐν αὐτοῖς τάχα βασιλεύων Βαλδουῖνος
 πρεσβείαν ἔστειλαν πρὸς τὸν βασιλέα, ὑπέρογκά τινα ζητοῦντες
D καὶ ἀτόπων ὄντα ἑγγύς· καταφρονητικῶς γὰρ διατεθέντες πρὸς 15
 τὸν βασιλέα ὡς νῦν τῆς ἀρχῆς ἀψάμενον βαρείας τὰς ζητήσεις
 ἐποιοῦν. καὶ πρῶτον μὲν ἤρξαντο ἀπὸ τῆς πόλεως Θεσσαλονίκης
 ποιῆσθαι τὴν ζήτησιν, ἵνα παράσχη ταύτην τούτοις ὁ βασιλεὺς
 καὶ πᾶσαν τὴν ἄλλην χώραν ἄχρι καὶ τῆς Κωνσταντίνου αὐτῆς.
 ὁ δὲ βασιλεὺς τῶν τοιούτων ἀκροασάμενος ἀστείότερον πρὸς σφᾶς 20
 αὐτοὺς τὸν ἀπύλογον ἐποίησατο, ὡς ἡ πόλις αὕτη πατρίς μου οἶον

φησὶν "ἐκέῖσε ἐθήρυσσα, καὶ σὺ μοι κέκριται ἄξιον ἀφείναι τοῦτον
 τὸν γῶρον." "τί οὖν ἡμῖν δίδως;" οἱ κρείσθεις ἀνέτεφθον. "ἰγὲ
 μὲν" ἔφη "οὐδέν. ἀλλ' εἴπερ τὴν ἐξ ἐμοῦ λαβεῖν θέλετε εἰρήνην,
 ἐθέλω τοὺς ἐν Κωνσταντίνου Λατίνους πρὸς τὴν Ῥωμαίων τειλεῖν
 ἀρχὴν μερίδα μὲν ἐκ τοῦ κομμερκίου ἡμίσειαν, καὶ τοῦ χρυσοφρητίου
 ὁσάυτως. εἰ δ' οὖν, ἀλλ' ἔστω μάχη." 7 γὰρ] γὰρ εἰ?

glectos liberavit et revocavit et munificentioribus donis cohonestavit, et in
 rem in pauca conferam, erga omnes dominatione splendidius usus est, et
 large effuseque pecunias distribuit. tum Romanorum multitudinem, cunctas-
 que illa ordinis, culuscunque generis aut instituti fuisset, multa exultare
 laetitia et rebus secundis gaudere, intueri omnes poterant. quemadmodum
 enim, dum quis e densissimis tenebris in purissimum solis iubar emergat,
 aut e tempestate in tranquilla aut ex hieme in vernali aut ex procella in
 quieti accesserit, aut etiam ingentem moerorem in gaudium transmutavit,
 laetitia differtur, ita omnes voluptate quadam perfundi et gaudio commolari
 atque exilire, miserrima deterrimaque prioris vitae ratione e pectore oculis-
 que amota. Latini, qui Cpoli erant, et Balduinus illorum moderator ad im-
 peratorem legatos praeputumida quaedam et pene absurda quaerentes mise-
 runt. contemptius namque erga imperatorem, tanquam qui tum primum im-
 perium assumpserat, affecti immoderatis postulationibus urgebant; et ab
 ipsa Thessalonica initium facientes, ut eam sibi et reliquam omnem regionem
 Cpolim usque imperator concederet, poscebant. his auditis imperator re-
 sponsum lepidum sane neque invenustum dedit. eam scilicet urbem sui pa-

τυγχάνει· ἐκεῖσε γὰρ ὁ ἐμὸς πατὴρ ἡγεμόνευεν, ὃν καὶ ἡμεῖς οὔ-
 दाτε τὸν μέγαν δομέστικον. ἀλλὰ καὶ ἐν αὐτῇ οὗτος τὸ ζῆν ἔξε-
 μέτρησεν, καὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐκεῖσε τέθνηται. πῶς οὖν δέον
 ἐστὶ ταύτην τὴν πόλιν ἔξω τῆς ἐμῆς τυγχάνειν ἀρχῆς; ταῦτα ἀκη-
 5 κοότες οἱ πρόσβεις ὑποκνηστιῶσαν ἔσχον τὴν ἀκοήν, ὡς τάχα τινα P
 τῶν ζητουμένων παράσχη τοῦτοις ὁ βασιλεὺς, καὶ μεταβαλόντες
 τὸν λόγον “οὐκοῦν” ἔφησαν, “ὦ βασιλεῦ, παραχώρησον ἡμῖν ἐκ
 τῶν Σερρῶν αὐτῶν κατασχεῖν τὰ λοιπά.” καὶ ὁ βασιλεὺς “οὐδ’
 αὐτὴν μοι προσήκουσαν ποιεῖσθε τὴν ζήτησιν. πρῶτως γὰρ ἐν
 10 αὐτῇ πρὸς τοῦ μακαρίτου βασιλέως τοῦ Θείου μου ἡγεμονεύειν
 χώρου ἡρξάμην, καὶ πρῶτως ἐν αὐτῇ ἱστρατήγησα, καὶ φιλῶ τὸν
 τόπον ὡς σύνηθες ἔδαφος. οὐ χρεῶν γοῦν οὐδὲ ταύτην τὴν πόλιν
 καταλιπεῖν.” εὐχερῶς γοῦν οἱ πρόσβεις ἐκ τόπου μετεπήδων εἰς
 τόπον, καὶ μηδὲν ἔχοντες, εἰ καὶ τι λάβοιεν, ἀγαπᾶν ὡς κερδῇ- B
 15 σαντες, καὶ “ὦ βασιλεῦ” ἀντεῖπον, “καὶ ὁδὸς ἡμῖν ἐκ τοῦ Βολε-
 ροῦ τὰ μέχρις ἡμῶν.” καὶ ὁ βασιλεὺς “ἐν τοῦτοις τοῖς τόποις
 πολλάκις ἐθῆρυσσα, καὶ σχεδὸν τὸ καλῶς χρᾶσθαι ταῖς θήραις
 ἐν τούτῳ μεμάθηκα, καὶ οὐ μοι κέκριται ἄξιον τοῦτον ἀφείναι τὸν
 χῶρον, ἔνθα καὶ πάλιν ἀγαπῶ θηρεύειν καὶ ἄγραις ζῶων ἐφῆδε-
 20 σθαι.” “τί γοῦν ἡμῖν δίδως;” ἀντέφησαν οἱ πρόσβεις τῷ βασι-
 λεῖ. “ἐγὼ μὲν” ἔφη ὁ βασιλεὺς “οὐδέν. ἀλλ’ εἴπερ ἐθέλετε τὴν
 ἔξ ἐμοῦ εἰρήνην λαβεῖν (καλῶς γὰρ με ἐπίστασθε, καὶ τὴν ἔξ C
 ἐμοῦ μάχην ξυνίετε, ἦνίκα τὴν ἡγεμονίαν Βιθυνίας καὶ Τιροσίας

14 ἡγάπων interpreas.

triam quodammodo esse; in ea patrem suum, quem ipsi optime noverant,
 magnum domesticum principatum obtinuisse; in ea vitæ finem fecisse, in
 eaque cadaver illius sepulturae mandatum. quomodo itaque ea urbs extra
 potestatem meam fuerit? audiunt legati: adhuc tamen pruritu aurium aliqua
 concessurum imperatorem sperabant, et mutata oratione “igitur” aiunt “im-
 perator, concede nobis ab Serris ipsis reliqua possidere.” et imperator
 neque iuste neque decenter haec postulatis. primum enim in ea a beatae
 memoriae imperatore patruo meo loci dominatum habui, illic dominationis
 meae exordia, illic militiae prima incunabula; et loco tanquam familiari solo
 delector. haud itaque erit operae pretium illum amittere.” legati de loco in
 locum facili negotio sermonem convertere, et cum nihil haberent, si quid im-
 petrassent, eo contentos esse, ac si victoriam fuissent consecuti. et “o im-
 perator” excipiunt, “saltem nobis e Bolero ad nostra permitte.” tum impe-
 rator “illis in locis saepissime venationi operam dedi, et venationibus non
 male uti in illis apprehendi. indignum itaque videtur locis illis renuntiare,
 ubi rursus venationi incumbere gestio et ferarum capturis animum oblectare.”
 “quid igitur nobis donas?” legati imperatori responderunt. “ego quidem”
 inquit imperator “nihil. sed si pacem ex me habere concupiscitis (bene nam-
 que me nostis, et quid pugnando valeam; iamque satis didicistis cum Bithy-

εἶχον, ὅπως ὑμῖν οἶδα μαχέσασθαι), ἐθέλω τοὺς ἐν τῇ Κωνσταντινουπόλει Λατίνους πρὸς τὴν τῶν Ῥωμαίων τελεῖν ἀρχὴν μερίδα μὲν τὴν ἐκ τοῦ κομμερκίου αὐτῶν, τὴν ἀνάλογον ὡσαύτως εἰσόδον. εἰ ταῦτά μοι παρασχεῖν ὑποσχοίητε, εἰς εἰρήνην συνέρχομαι. εἰ δ' οὐκ ὅν, ἀλλ' ἔστω μάχη, ἥτις σὺν Θεῷ φάναι μᾶλλον ὀλοισιτελήσει Ῥωμαίοις." οὕτως καταισχυρθέντες οἱ τῶν Λατίνων πρέσβεις ἀπρακτοὶ πρὸς τὴν Κωνσταντινούπολιν ὑπενόστον.

79. Καὶ πρὸς τὸν ἀποστάτην δὲ Μιχαὴλ ἐστελλατο πρεσβείαν ὁ βασιλεὺς διὰ τοῦ Φιλῆ Θεοδώρου τοῦ πρὸς τοῦ βασιλέως Θεοδώρου τετυφλωμένου. καὶ ἡ πρεσβεία πρᾶξι καὶ πολλὰ¹⁰ ὑπενδιδούσα τῶν προσηκόντων ἕστων καὶ χωρῶν· παρῆρχε γὰρ τῷ ἀποστάτῃ ὁ βασιλεὺς, πρὸς ἀγύπην ἐφελκων αὐτόν. ὁλῆα δὲ ἄττα ἀνεκαλείτο, καὶ οἶα οὐκ ἦν εἰκὸς παριδεῖν. ἀλλ' ἦν ὁ ἀποστάτης πρὸς τὰς ἀκροάσεις σκληρὸς καὶ πρὸς τοὺς λόγους ἀπόκροτος· οὐ μόνον γὰρ τὴν πρεσβείαν οὐ κατεδέξατο, ἀλλὰ¹⁵ καὶ τὰς ἀποκρίσεις οὐ προσηκούσας ἐποιεῖτο. ἐφόσα γὰρ αὐτὸν οὐ μόνον τὸ ἐπὶ τῷ ῥήγῃ τῆς Σικελίας τῷ Μαμφρὲ κήδος, ἀλλὰ καὶ τὸ ἐπὶ τῷ πρίγκιπιν τῆς Ἀχαΐας τῷ Γουλιέλμῳ· ἥδη γὰρ καὶ τὴν τοιαύτην ἀγχιστείαν πεπλήρωκεν. ἐντεῦθεν μεγάλα τε ἐφρόνει καὶ

8 D: Καὶ πρὸς τὸν ἀποστάτην δὲ Μιχαὴλ ἐστελλατο πρεσβείαν διὰ τοῦ Φιλῆ Θεοδώρου, πολλὰ ὑπενδιδούσα τῶν προσηκόντων ἕστων καὶ χωρῶν. ἀλλ' ἦν πρὸς τὰς ἀποκρίσεις σκληρὸς· ἐφόσα γὰρ αὐτόν οὐ μόνον τὸ ἐπὶ τῷ ῥήγῃ Σικελίας Μαμφρὲ κήδος, ἀλλὰ καὶ τὸ ἐπὶ τῷ πρίγκιπιν Ἀχαΐας τῷ Γουλιέλμῳ. ὁ δὲ βασιλεὺς πρὸς τὸν ῥήγην Σικελίας τὸν Μαμφρὲ τὸν τοῦ ἀποστάτου γαμβρὸν πρέσβεις ἐπέμειλε διὰ τοῦ ἐπὶ τοῦ κανικλείου Νικηφόρου τοῦ Ἀλνάτου, ὃν καὶ κατείχετο μετ' ἐαυτοῦ ἐγγὺς πον δύο ἐτῶν. καὶ πρὸς τὸν πρίγκιπα Ἀχαΐας διεπρεσβεύσατο· ἀλλ' οὐδὲ οὗτος εἴξε.

nīae Tarsiaeque rerum potirer, quam ipse ratione bello configam), volo Latinos, qui Cpoli sunt, Romano imperio eam ex tributo partem persolvant quae introitibus proportionem respondent. haec si praestare annueritis, pacem compono. sin minus, pugnam edico, quae deo auspice, ut ita dicam, multo Romanis utilior erit." his Latinorum legati confusi Cpolim infecto negotio remeant.

79. Ad Michaelē etiam defectorem legatū imperator Theodorus Philēm, ab imperatore Theodoro luminibus orbatus, mittit. legatio lenis erat, tanquam quae ex pertinentibus ad se urbibus ac oppidis pleraque cederet; quae defectori imperator, cum secum concilians permittebat, parva vero admodum repetebat, quae haud decorum videbatur ab eo negligi. sed datus atque inexorabilis defector oblati sermonibusque magis induruit; qui non modo legationi locum non dederat, sed in responsionibus etiam indecore admodum se gesserat. inflaverat namque animos non solum cum Siciliae rege Manfredō, sed etiam cum Gulielmo Achaiae principe contracta affinitas: iam enim et hoc quoque matrimonium absolverat. hinc horrendum turgere et

ἐπέρογκα διέλέγετο. ἐνθὲν τοι καὶ ὁ Φιλῆς Θεόδωρος πολλὰ τοῖς
 λόγοις ἀνιαθεῖς καὶ βαρυναλγῆσους ταῖς ἀποκρίσεσι πρὸς τὸν βασι- P 91
 λέα ἐπέστρεψε, τοῦτο πρὸς τὸν ἀποστάτην εἰπὼν “οἶδα μὲν ὡς
 ἀνοηταίνεις, καὶ διὰ τοῦτο φθέγγῃ τὰ μὴ προσήκοντα. ἀλλ’ ἴσθ’
 5 ὡς τάχος πειραθῇσθαι βασιλικῆς ἰσχύος καὶ Ῥωμαϊκῆς δυνάμεως,
 καὶ γενήσῃ μετέμελος, ὅτε οὐδὲν σοι τὸ ὕψος.” ταῦτ’ εἰπὼν
 πρὸς τὸν βασιλέα ἀφίκετο, πολλὴν καταγνοὺς τοῦ Μιχαὴλ ἀβελ-
 τηρίαν, ὅτι μὴδὲ μικρὰν τινα ἡβουλήθη βασιλέως ἀξίωσιν ἀπο-
 πλήσασθαι, μὴδὲ τὸν Χαβάρωνα Κωνσταντῖνον ἀπολῦσαι καὶ B
 10 ἐμὲ αὐτὸν τὸν ξυγγράφοντα, τὸν μὲν ὡς συνανατιθεραμμένον τῷ
 βασιλεῖ καὶ πολλάκις συνημιλλημένον στρατιωτικοῖς ἐπιτηδεύμα-
 σιν, ἐμὲ δὲ ὡς εἰς κῆδος τῷ βασιλεῖ ξυνελθόντα καὶ τῆς συζύγου
 γοερὸν ἀναβοώσης, τῶν ποδῶν προκυλινδουμένης τοῦ αὐτοκράτο-
 ρος, καὶ ταῦτα πλείους τῶν εἴκοσι τῆς εἰρκτικῆς λευκώτοιο τοῦ
 15 βασιλέως, οὓς ἐν τῷ κατὰ τὰ Βοδηγὰ πολέμῳ ζωγραφίαις ὁ βασιλεὺς
 εἶλετο πρὸς τοῦ βασιλέως Θεοδώρου ἀποσταλταίς, ὧν ἔνιοι καὶ
 προσγενεῖς ὑπῆρχον τῷ ἀποστάτῃ, οἱ δ’ ἄλλοι κρείττους τε ἐν
 στρατιᾷ καὶ τῶν ἐκ γένους περιφανῶν. οὕτω μὲν τὰ τῆς πρι-
 σβεΐας προέβη τῆς πρὸς τὸν ἀποστάτην· ὁ δὲ βασιλεὺς καὶ πρὸς C
 20 τὸν ῥῆγα τῆς Σικελίας τὸν Μαφρὲ τὸν τοῦ ἀποστάτου γαμβρὸν
 πρεσβεΐαν ἔστειλε διὰ τοῦ ἐπὶ τοῦ κανικλείου Νικηφόρου τοῦ Ἀλυ-
 αῖτου, ὃν καὶ κατεῖχε μεθ’ ἑαυτοῦ ἐγγύς που δύο ἐτῶν· πῶς γὰρ
 ἂν εἴχε καὶ πληρῶσαι τι τῶν βασιλέως βουλευμάτων καθάπαιξ τῷ
 ἀποστάτῃ Μιχαὴλ συνδεθεῖς καὶ εἰς θανάσιον μολόντος κέρδους

satis tumide ratiocinari. propterea Theodorus Philus sermonibus illius cordi
 suo dolens, et illius responsis animo discruciatas, ad imperatorem regreditur,
 illud defectori fassus. “te stulte agere sat novi, ideoque loqueris indecora.
 sed scias velim te quam citissime robur imperatorum ac Romanam virtutem
 experturus; et duceria, dum nulli usui erit, poenitentia.” his dictis ad re-
 gem revertitur, stultitiae non modicae Michaellem incusans, quod ne leve
 quidem imperatoris postulatam expleverit, vel saltem Constantium Chaba-
 ronem, et me, qui haec scribo, servitute liberaverit, eum tanquam qui cum
 imperatore enutritus fuisset, saepeque militaribus industriis concertasset, me
 vero veluti affinitate cum imperatore coniunctum, quando et uxor lacrima-
 bili gemitu ad pedes imperatoris provolveretur. sed praecipue quod impera-
 tor ab imperatore Theodoro missus plerosque bello apud Bodenos confecto
 vivos, quorum aliqui sanguine coniuncti erant cum defectore, alii ex exer-
 citu magis spectabiles et genere illustriores, e carcere liberasset. et hoc
 modo legatio ad defectorem transmissa se habuit. imperator praeterea ad
 Manfredum Siciliae regem, defectoris generum, ob eandem causam Nicepho-
 rum Alyatem canicleo praefectum legatum misit, ab eoque per duos fere an-
 nos detentum. et quam ille ratione ex his quae quam cupidissime expete-
 bat imperator, semel Michaeli defectori colligatus, et potiora ac utiliora animo

κρατηθείς; ὁ δὲ βασιλεὺς πρὸς τὸν πρίγκιπα Ἀχαΐας διεπρισβέν-
 σατο· ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνος τῷ κήδει τῷ πρὸς τὸν ἀποστάτην τεθα-
 ρηκώς, καὶ πολλὰ ἐκ τούτου προσγενήσεσθαι αὐτῷ προσδοκῶν,
 D εἰς οὐδὲν τοὺς λόγους ἐτίθετο.

80. Ὁ μὲν οὖν βασιλεὺς, ὡς προέφημεν, τὸν αὐτάδελφον
 αὐτοῦ σεβαστοκράτορα ἐν τῇ δυσμῇ κατὰ τοῦ ἀποστάτου ἐπέμ-
 ψυς, καὶ τούτῳ τὰς δυνάμεις ἐγχειρίσας καὶ τοὺς αὐτῶν στρατι-
 γούς, προσέταξε κατευθῆναι τὴν πορείαν ποιήσασθαι, μέχρις ἢ τῷ
 τοῦ ἀποστάτου ἐντύχῃ στρατεύματι. ὁ μὲν οὖν σεβαστοκράτωρ
 Ἰωάννης κατὰ τὸ προσταχθὲν ἐποίησε, ὁ δὲ ἀποστάτης Μιχαὴλ
 μετὰ τῆς συζύγου αὐτοῦ καὶ τῶν οικείων περὶ τὰ τῆς Καστορίας
 μέρη ἱστορατοπέδευεν. ἄφνω δὲ ἐπῆλθε τούτῳ βοή ὡς τὰ Ῥω-
 μαϊκὰ στρατεύματα τὰ τῶν Βοδηνῶν τέμπε διαβάντα κατ' αὐτὸν
 χωροῦσιν. οἱ μὲν οὖν ἀκούσαντες τῆς φωνῆς καὶ πτοίαν οὐ μικρὰν
 ἐν ψυχῇ λαβόντες πρὸς δρασμὸν αὐτοὶ τε ὤρμησαν καὶ πάντας
 P 92 τοὺς αὐτῶν ἐκίνησαν. ἐπεὶ δὲ ἦν νύξ καὶ οὐχ ἑώρα τις ὕψη φέρε-
 ται, πολλοὶ γεγονόσιν, ὥσπερ τινὸς ξίφους, ὁδοῦ ἔργον. καὶ ὁ

5 D: Τὸν δὲ ἀδελφὸν αὐτοῦ τὸν σεβαστοκράτορα κατὰ τοῦ ἀπο-
 στάτου ἐπέμψας προσέταξε κατευθῆναι τὴν πορείαν ποιήσασθαι, μέ-
 χρις ἢ τῷ τοῦ ἀποστάτου ἐντύχῃ στρατεύματι. ὁ δὲ ἀποστάτης
 περὶ τὰ τῆς Καστορίας μέχρι ἱστορατοπέδευεν. ἄφνω δ' ἐπῆλθε
 τούτῳ βοή ὡς τὰ Ῥωμαϊκὰ στρατεύματα τὰ τῶν Βοδηνῶν τέμπε
 διαβάντα κατ' αὐτῶν χωροῦσι. καὶ πτοίᾳ ληφθεὶς ᾤχετο, πολλοὶ
 δὲ καθ' ὁδὸν εἰόνοντο. καὶ ὁ Πετραλίφας δὲ Θεόδωρος, ὁ αὐτο-
 κασίγνητος τῆς τοῦ ἀποστάτου συζύγου, τόπῳ ἐντυχῶν κρηνηθῆναι
 οὖν τῷ ἱερῷ ἀπώλετο. συνετάλησαν οὖν μέχρι τῶν Πηγηναίων
 ὁρῶν, ἃ δὴ διορίζει τὴν παλαιὰν τε καὶ νῦν Ἑκείρον τῆς Ἑλλη-
 νίδος καὶ ἡμετέρας γῆς. ἐπεὶ δ' οὕτω συνέβη, ἄδειαν ὁ σεβαστοκρά-
 τωρ δραξάμενος κατὰ τῶν ἄστεων ὤρμησεν. εἰπὼν οὖν Ἀχιδα, Δεί-
 βολιν. καὶ πᾶσα δὲ ἡ περὶ τούτων χώρα, εἴτε οὖν Πρέσπε Πιλα-
 γονία Σωσικὸς Μωλυσκός, ὑπὸ τὴν Ῥωμαϊκὴν ἐγγένειαν ἐπαφ-
 τειαν. 13 κατ' αὐτοῦ?

sibi fingens, efficeret? porro imperator et ad Achaeae principem legat: sed ille quoque propter affinitatem cum Michaele initam spei bonae plenus, et ex ea multa sibi commoda promittens atque expectans, sermones ac postulae imperatoris contempsit.

80. Igitur imperator, ut praenarravimus, consobrinum suum sebastocratorem in Occidentem adversus Michaelem defectorem misit, et copias illi cum eorum ducibus conceditis recta iter ingredi iubet, quoad usque defectionis exercitus occurreret. sebastocrator Ioannes dicto audiens recta proficiscitur. per ea tempora Michael defector cum uxore atque familiaribus in Castoriae partibus castra locaverat. hinc subito rumor occupat Romanas copias Bodenorum Tempe praetergressas in eam penetrare. qui vocem audierat, metu non parvo in animo concepto in fugam sese ipsi coniecere, aliosque omnes in eandem ciere, et cum nox esset tenebrisque omnia obducantur, quo pedem quique moveret incompartum habere; hinc plurimi via aeque ac

Πιτραλίφας δὲ Θεόδωρος ὁ αὐτοκασίγνητος τῆς τοῦ ἀποστάτου
 Μιχαήλ συζύγου, θρασυτέρου ἐπιβὰς ἵππου, ἐπεὶ ἐνέτυχε κρη-
 μινώδει τόπῳ, αὐτός τε καὶ ὁ ἵππος καταβέβληνται καὶ ἄμφω
 ἀπώλοντο. συνεστάλησαν οὖν μέχρι τῶν οἰκείων ὄρων, εἴτ' οὖν
 5 τῶν Πυρρηναίων ὄρων, ἃ δὴ διορίζει τὴν παλαιάν τε καὶ νέαν
 Ἑπείρον τῆς Ἑλληνίδος καὶ ἡμετέρας γῆς. ἐπεὶ δὲ ταῦτα οὕτως
 ἐπὶ τοῦτοις ξυνέβη, ἀδείας ὁ σεβαστοκράτωρ δραξάμενος, ἔρημον
 εὐρὼν τῆς ἐπικουρούσης τὴν χώραν δυνάμεως, κατὰ τῶν ἐν αὐτῇ Β
 ἄστειν τὰς ὁρμὰς ἐποιεῖτο. καὶ πρῶτον μὲν ἀπῆει ἐπὶ τὴν Ἀχρί-
 10 δα, ἣν καὶ ἀρχιεπισκοπὴν Βουλγαρίας οἱ πάντες οἴδουσιν, ἔχων
 μεθ' ἑαυτοῦ καὶ τὸν ἀρχιεπίσκοπον ταύτης τὸν Καβάσιλαν Κων-
 σταντῖνον, ὅς ἦν πρὸς τοῦ βασιλέως Θεοδώρου κατισχημένος.
 ὑφωρᾶτο γὰρ ὑπ' αὐτοῦ μὴ ὁρθὸς εἶναι περὶ τὴν ἀρχὴν τὴν βασι-
 λειον· οἱ τε γὰρ ἀδελφοὶ αὐτοῦ μετὰ τοῦ ἀποστάτου ἐτύγγανον
 15 Μιχαήλ, ὃς τε Ἰωάννης καὶ Θεόδωρος, καὶ ὁ μὲν Θεόδωρος συν-
 ηριθμεῖτο τοῖς ἐν αὐτῷ προύχουσιν, ὃ δὲ Ἰωάννης σχεδὸν τῶν
 αὐτοῦ πραγμάτων τὴν δεσποτείαν ἔφερε, τὰ τε κοινὰ διέπων καὶ C
 τὰ κατ' οἶκον. διὰ ταῦτα, ὡς ἔφημεν, οὐκ ἐθάρρει ὁ βασιλεὺς
 Θεόδωρος τῷ ἀρχιερεῖ. ἀλλ' ὁ βασιλεὺς Μιχαήλ ἐλευθερώτερον
 20 τοῖς πράγμασι χρώμενος, καὶ θεῶ τὸ πλεῖον τῶν πραττομένων
 αὐτῷ ἢ καὶ τὸ πῦν ἀναρτῶν, ἐλευθερίαν τῷ ἀρχιεπισκόπῳ δέδω-
 κεν εἰς τὴν αὐτοῦ ἀφικέσθαι, καὶ συνείλετο οὗτος τῷ σεβαστο-
 κρίτορι. ἐπελθόντες οὖν εἰς τὴν Ἀχρίδου, ὡς ἔφημεν, ὁ μὲν

9 περὶ vulgo

21 τῷ Ἀρχιερεῖ Ἐπισκόπῳ vulgo.

ense vitam dispergere. Theodorus etiam Petraliphas, uxoris Michaelis de-
 sectoris frater, audentius equum calcans ubi loca praerupta obviam facta
 sunt, ipse et equus praecipitati vitam posuere. fugatique sunt ad proprios
 confinium terminos, sive montes Pyrrhaeos, qui veterem et novam Epirum
 a nostra Graecaque regione disterminant. cum haec ita evenissent, occa-
 sione sumpta sebastocrator auxiliarium cohortium praesidio regionem vacuum
 deprehendens in oppida, quae in ea erant, impetum facit. et primum quidem
 Achridam, quam Bulgariae archiepiscopatum esse norunt omnes, secum una
 et illius archiepiscopum Constantinum Cabasilam ducens, contendit. Caba-
 silas porro ab imperatore Theodoro erat sciunctus, tanquam qui suspectus
 illi foret non aequo in imperium animo esse. namque fratres illius Germani
 Ioannes et Theodorus cum Michaele defectore vitam agebant, Theodorus
 inter illius procures connumeratus, Ioannes fere rerum universarum, publica-
 rum nempe ac domesticarum, dominatum pro nutu agens forensaque. ob haec,
 ut diximus, Theodorus imperator non admodum archiepiscopo fidebat. verum
 enimvero Michael imperator magis libere ac ingenue res pertractans, et nu-
 mini maximam ab ipso gestorum partem aut cuncta ascribens, archiepiscopo,
 qui tum sebastocratorem sequebatur, potestatem ad sua revertendi fecit.
 itaque cum Achridam pervenissent, ut diximus, sebastocrator militares ma-
 Georg. Acropol. Annal.

σεβαστοκράτωρ τὰς πολεμικὰς μηχανὰς κατ' αὐτῶν ἐκίνει, ὁ δὲ ἀρχιεπίσκοπος λόγοις ὑπενδούναι ὑπελήφεν. ἐν οὐ πολλῷ γοῦν χρόνῳ ἐάλω πρὸς αὐτῶν ἡ Ἀχρίδα. ἐπεὶ δὲ τὰ ἐκείσε καλῶς ὁ σεβαστοκράτωρ διέθετο, ἐπὶ τὴν Δεάβολιν ὤρμησεν, καὶ τὸ τῆς Δεαβόλεως ἄστυ μηχανήμασι παντοίοις παραστήσασθαι ἐβέβό-⁵ λευτο. καὶ ἔταξε ταῦτα, καὶ ἐλεπόλεις ἔστησε, καὶ μηχανὰς παντοίας πεποίηκε, καὶ συνεχεῖς ἐφόδους διεπράττετο, καὶ παντοίως τὴν τοῦ ἄστεως ἄλωσιν γεγενῆσθαι προέλετο. καὶ μὴν καὶ κατὰ σκοπὸν αὐτῷ προέβη τὸ πρᾶγμα· πολλῶν γὰρ τῶν ἐντοῦς πεφρονεμένων τοῦ ἄστεως, οὐκ ὀλίγων δὲ καὶ ταῖς βολαῖς ταῖς ἐκ τῶν¹⁰ δίστων πεπληγμένων, οἱ ἄλλοι μαλακισθέντες (φύσει γὰρ ὑπάρχει τὸ δυτικὸν γένος πρὸς φυλάξεις ἄστεων μαλθακώτερον) καὶ τὸ τοιοῦτον ἄστυ τὸ τῆς Δεαβόλεως τῷ σεβαστοκράτορι ἐνεχείρισαν. καὶ πῦσα δὲ ἡ περίξ τῶν τοιούτων ἄστεων χώρα, εἴτ' οὖν Πρέσπα Πελαγονία Σώσκος Μολυσκος, ὑπὸ τὴν ἐπικράτειαν τῶν¹⁵

P 93 Ῥωμαϊκῶν δυνάμεων ἐγεγόνεισαν καὶ ὑπετάττοντο τούτοις. τοιοῦτοι γάρ εἰσιν οἱ τῶν δυτικῶν οὐκίτορες, ῥαδίως πᾶσι τοῖς δυναστεύουσιν ὑποπίπτοντες. ἐντεῦθεν τοὺς ὀλέθρους ἀποφηνάμενοι καὶ τὰ πλείω τῶν σφετέρων περιουσιῶν διασώζουσι. καὶ ταῦτα μὲν ὑπῆρξεν ἕαρος ἐνισταμένου.

81. Ὁ δὲ ἀποστάτης Μιχαὴλ ἐπέπερ ἑώρα ἔρη

21 D: Ὁ δ' ἀποστάτης πάντα κάλων κινήσας τοὺς οὐσίους συνέλεξε, καὶ συμμαχίαν παρὰ τοῦ ἡγῆος τοῦ γαμβροῦ αὐτοῦ προσέλαβετο εἰς ἱππέας τετρακοσίους. ἕτερος δὲ τούτου γαμβρὸς ὁ Ἀπίας πρόλγνψ τὴν πᾶσαν αὐτοῦ στρατιάν συλλεξάμενος δι' ἐαυτοῦ τὴν πρὸς τὸν αὐτοῦ πενθερὸν συμμαχίαν πεποίητο, ἄγων πλῆθος ἰσπέων τε καὶ πεζῶν. συνήθροιστο γοῦν καμπληθὴς στρατιὰ, καὶ κατὰ τοῦ σεβαστοκράτορος Ἰωάννου τὴν ὁρμὴν ἐποιεῖντο. ὁ δὲ

chinas in eos movere, archiepiscopus sermone alliciendos esse existimare. nec multum post tempus Achrida potiti sunt. in ea rebus sebastocrator recte compositis Deabolim petit, cuius arcem omnibus machinis sibi addiscere constituerat; quare tormenta admovit, arietes instruxit, machinas omnis generis applicuit, et frequentibus irruptionibus infestans modis omnibus sibi oppidum expugnandum proposuerat. et sane eum spes non fefellit: multis enim oppidanis occisis, non paucis vero telorum ictibus confossis, reliqui demissis armis (natura quippe ad tutandas urbes occidua natio mollior existit) Deabolim non contemnendum oppidum sebastocratori dederunt; et universa circa ea oppida regio, necnon Prespa, Pelagonia, Soscus, Molyscus sub potestate Romanarum virium redactae Romanis obnoxiae factae sunt. occidentalis quippe partium incolae ita nati sunt ut omnibus praepotentibus facili negotio succumbant. hinc necesse cladesque evitant, facultatibus suis maiori ex parte consulunt. et haec quidem appetente vere gesta sunt.

81. Verum defector Michael in extremum discrimen res suas iam prurumpere conspicatus, imperatoris viribus obviam ire instituens, machinas

ὥς οὐκ εἰς καλὸν ἀποβῆναι μέλλει τούτῳ τὰ πράγματα, ἀντιστήναι ταῖς βασιλικαῖς δυνάμεσιν ἐβροῦλεντο, καὶ πᾶσαν μηχανὴν καὶ πάντα κάλων, τὸ τῆς παροιμίας, κεκίνηκε. καὶ τοὺς μὲν οἰκέλους ἀπαξ-
 απλῶς συλλέγοντες πάντας συνήθροισε, συμμαχίαν δὲ οὐ σμικρὰν **B**
 5 παρὰ τοῦ ῥηγὸς Σικελίας τοῦ γαμβροῦ αὐτοῦ προσελάβετο· ἀπη-
 ρίθμητο γὰρ οὗτοι εἰς τετρακοσίους ἵππους, ὅλοις ἔχυροῖς
 καταφράκτους καὶ ὑψαύχεσιν ἵπποις καὶ ἀγερώχοις ἐποχομένους,
 ἕκαστος τούτων ἐκ τοῦ σφετέρου γένους ἐκκρίτων τυγχάνοντες.
 ὕπερος δὲ τούτου γαμβρὸς δ' Ἀχαιῶν πρίγκιψ τὴν πᾶσαν αὐτοῦ

στρατηγικῶς τοὺς ἀντιπάλους μετήρξατο. ἐκείνος μὲν γὰρ μετὰ τῶν
 καταφράκτων καὶ θώραξι κεχηρμένων δυνάμεων τὰ ἐχυρότατα τῶν
 τόπων ἐκράτει, τοὺς δ' ἐλαφροτέρους κατὰ τῆς πεδιάδος πρὸς τοὺς
 ἀντιπάλους ἀνθίστασθαι προστετάχει. καὶ οὗτοι οἱ μὲν ἐκ Σκυθῶν
 οἱ δὲ ἐκ Τούρκων, ἕτεροι δὲ ἐκ Ῥωμαίων, οἷς μᾶλλον ἢ τοξεία τὰ
 ἐπιστήδευμα, οἱ καὶ μακρόθιν τούτους τοῖς βέλεσιν ἐπιληπτον. ἤρ-
 ξαντο μὲν οὖν ἐκ τόπου οὗ Βορέϊα Λόγγος τὸ ὄνομα, καὶ οὐδ' ἡμέρας
 ἀνέτους βαδίξεν αὐτοὺς παρεχόμενον οὔτε νυκτός· συνερ-
 ρήγγοντο γὰρ αὐτοῖς ἡμέρας μὲν ἐν τοῖς τῶν ἱππῶν ποτοῖς. συνέ-
 πικτον δὲ τούτοις καὶ καθ' ὁδόν, καὶ ταῖς ἀμείβαις καὶ τοῖς φορ-
 τιστοῖς ὑποζυγίοις προσπελάζοντες ἐκ τῶν παρ' αὐτοῖς φορτίων
 ἐσκύλευον ὑποχωρούντων τῶν φυλασσόντων. τοῦτο δὲ πολλὰ καὶ
 πεποικηκότις εἰς θάρος κατὰ τῶν ἐναντίων οὐ μέτριον ἐηλάκασι,
 ὥστε καὶ χεῖρας ἐμβαλεῖν καὶ αὐτῶν σκυλεύειν τὰ προσταγόν-
 τα. οὕτω τὸ τοῦ ἀντάρτου Μιχαὴλ συνέσταλται στρατεύμα, βίη
 καὶ μάγισ Στανὸν καὶ Σωστόν καὶ Μωλυσοκὸν παραμείψαντες·
 ἔσπευδε γὰρ εἰς τὸ τοῦ Πριλάπου ἄστυ γενέσθαι, ὅπως αὐτὸ δια-
 σώσειαν. ἐκεῖ δὲ γεγονότες, ἐς οἰκίαν ἕκαστος διασπεδασθέντες βου-
 λην βροῦλενται τὸν περὶ ψυχῆς τρέχειν. καὶ ὁ μὲν ἀποστατὴς μετὰ
 τοῦ υἱοῦ Νικηφόρου καὶ τινων νυκτός ἐπορηθέντες ἀπιδράσαν, ὥς
 δ' ἔγνωστο τοῖς λοιποῖς, καὶ αὐτοὶ πρὸς φυγὴν ἐγράπαντο. τὸ μὲν
 οὖν Ῥωμαϊκὸν στρατεύμα καὶ ὁ νόθος υἱὸς Ἰωάννης τοῦ ἀποστά-
 του τῷ σεβαστακρατορί Ἰωάννῃ προσήλθον καὶ τῷ βασιλεῖ τοὺς ὄρ-
 κους ἀπέδοντο, ὃ δὲ πρίγκιψ Ἀχαιῶν καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ ἄλλος ἄλλ-
 χοῦ διεσκήρσαν. καὶ ὁ μὲν πρίγκιψ κατὰ τὴν Καστορίαν ἐάλα ὑπ'
 ἀχρηματιᾷ τινὶ κρυβείς καὶ τῶν ὁδόντων γνωρισθείς (εἶχε γὰρ τοὺς
 ἐμπροσθίους εὐμεγέθεις), καὶ δέσμιος ἀπήχθη τῷ βασιλεῖ. οἱ δὲ
 κρυπτοὺς τῶν πραγμάτων αὐτοῦ καὶ προσγενοίς, οἳ τὴν Ἀσελδετοσί,
 ὃ τῆς Καρταίνης Ἰοφρὲ καὶ ἄλλοι τῶν ὀνομασθῶν, οἱ μὲν κατὰ
 τὸν Πλαταμῶνα οἱ δὲ κατ' ἄλλο μέρος ἐάλωσαν. καὶ τὸ συμμαχικὸν
 στρατεύμα τὸ ἐκ τοῦ ῥηγὸς Σικελίας σταλὲν ὑπὸ τεσσάρων κατεστέ-
 θησαν, ὧν μὲν εἰς τὴν ὁ μάγισ δομέστικος ὁ Στρατηγόπουλος, ὁ
 Ῥιμψᾶς Νικηφόρος, οἱ δὲ δύο τῶν ἀνανύμων. καὶ τούτους ὥς
 δεσμώτας πρὸς τὸν βασιλεῖα ἔκμηψαν. 1 ὥς vulgo om 8 τοῦ-
 των] τῶν?

omnem omnemque famam, ut proverbio fertur, movit; et proprium quidem militem plane universum in unum coëgit, addidit auxiliares copias, easque non contemnendas, generi sui regis Siciliae, quae ad quadringentos equites armis fortibus circummunites ac superbientibus et magnatibus equis insiden-
 tes (ex his singuli inter suos praecipui erant) numerabantur. alius etiam illius gener Achaeiae princeps universo exercitu collecto per semetipsum socero

στρατιάν συλλεξάμενος δι' ἑαυτοῦ τὴν πρὸς τὸν αὐτοῦ πενθηρὸν
 συμμαχίαν πεποίηκεν. ἦγε δὲ οὗτος ἀπειροπληθὺς τὸ ὀπλιτῶν·
 ἔκ τε γὰρ τοῦ Φραγκικοῦ γένους ἐτύγγανε καὶ ἐκ τῶν οἰκητόρων
 Ῥωμαίων Ἀχαΐας τε καὶ Πελοποννήσου, ὧν οὗτος ἦρχεν· οἱ πλείους
 C δὲ τοῦ τῶν Λατίνων ὑπῆρχον γένους. συνήθροιστο γοῦν παμ- 5
 πληθὺς στρατιά, καὶ κατὰ τοῦ ἀνταδέλφου τοῦ αὐτοκράτορος τοῦ
 σεβαστοκράτορος Ἰωάννου τὴν ὁρμὴν ἐποιοῦντο. ὁ δὲ (καὶ γὰρ
 εἶχε τὰς συμβουλὰς ἀγαθὰς ἐκ τοῦ ἀνταδέλφου καὶ βασιλέως)
 στρατηγικῶς τοὺς ἀντιπάλους μετήρχετο. ἐκείνος μὲν γὰρ μετὰ
 τῶν καταφράκτων καὶ θώραξι κεκρημένων δυνάμεων τὰ ἐχθρῶ- 10
 τερα τῶν τόπων ἐκράτει, τοῖς δὲ ἐλαφροτέροις τῶν ὀπλιτῶν, καὶ
 οἷς τὸ κινεῖσθαι ῥῆον ὥς κουφοτέροις, τὴν κατὰ τὰς πεδιάδας
 μάχην πεποιῆσθαι πρὸς τοὺς ἀντιπάλους προσέτευχε· ἦσαν δὲ
 D οὗτοι οἱ μὲν ἐκ Σκυθῶν οἱ δὲ ἐκ Τούρκων, πολλοὶ δὲ καὶ ἐκ τῶν 15
 Ῥωμαϊκῶν φύλων, οἷς καὶ μᾶλλον ἢ τοξεία τὸ ἐπιτήδευμα. οὗτοι 15
 μὲν οὖν τοῖς ἐναντίοις προσβάλλοντες μακρόθεν τοῖς βέλεσιν ἐκλι-
 πτον. ἤρξαντο μὲν οὖν ἐκ τοῦ τόπου οὗ Βορβλα Λόγγος τοῦτομα
 ζυμπίπτειν τοῖς ἐναντίοις. οὔτε γοῦν ἡμέρας ἀνέτως βαδίζον
 αὐτοῖς παρεχώρουν οὔτε νυκτὸς ἡρεμεῖν. συνερρήγγυντο γὰρ αὐ-
 τοῖς ἡμέρας μὲν ἐν τοῖς τῶν ἵππων πέτοις, εἴ ποῦ τις μακρότερον 20
 ἀπῆι τὸν ἵππον ποτίσαι. ζυνέπιπτον δὲ τούτοις καὶ καθ' ὁδοῦ,
 καὶ ταῖς ἀμάξαις καὶ τοῖς φορταγωγοῖς ὑποζυγίοις προσπελάζον-
 τες ἐκ τῶν πυρ' αὐτοῖς φορτίων ἐσκύλευον ὑποχωρούντων τῶν
 φυλαττόντων. τοῦτο δὲ πολλάκις πεποιηκότες εἰς θάρος κατὰ

20 τοῖς μακροτέροις vulgo.

auxilium tulit. hic armatum agmen atque innumerabile e natione Franica
 et Romanis Achaiae et Peloponnesi, quibus ipse imperabat, incolis, licet
 potissimam illius partem miles Latinus compleret, lectam ducebat. ampli-
 simo itaque exercitu comparato adversus Ioannem Sebastocratorem imperato-
 ris fratrem bellum apparabat; qui fratris sui imperatoris proficulis mentis ac
 consiliis innixus militari calliditate adversarios eludebat; cum milite quippe
 undequaque armato et thorace communito loca magis ardua detinebat: at le-
 viori armatura indutum, et qui veluti agilior quocunque vellet expeditum se
 moveret, in planitie et agris cum hostibus configere iusserat. pari eorum
 Scythae, alii Turcae, plerique etiam e Romana gente, quibus sagittandi
 peritia inerat. hi cum hostibus manus conserentes eminus telis ferire, et e
 loco, cui Borblae Longo nomen est, adversarios urgere; quibus neque per
 diem iter sine molestia conficere neque noctu quiescere concedebatur. nam-
 que interdum, dum equi aequatum ducerentur, configere, siquis ad potandam
 equum longius processisset. illis etiam inter eundem congregari, et planis
 iumentisque onerariis propinquantibus res, quas illi conducirant, nec castodi-
 bus renuentibus, rapere. atque id ubi saepius perpetrarunt, animis adver-

τῶν ἐναντίων οὐ μέτριον ἐηλάκυσιν, ὥστε καὶ χεροὶ χεῖρας ἐμβάλλειν καὶ αὐτῶν σκυλεύειν τὰ προστυχόντα. τὸ μὲν οὖν τοῦ ἀντίρτου Μιχαὴλ καὶ τούτου συνέσταλται στράτευμα καὶ εἰς P 94 πτόλιαν οὐ μικρὰν κατηντήκει· σχεδὸν γὰρ πᾶσαν σωτηρίαν ἀπηγορεύκει. βία γοῦν καὶ μύγῃς Στανὸν καὶ Σωσκὸν καὶ Μολυσκὸν παραμείψαντες (σκοπὸς γὰρ ἦν αὐτοῖς εἰς τὸ τοῦ Πριλάπου ἄστρῳ γενέσθαι, ὅπως αὐτὸ διασώσειαν) ἐκείσε γεγονότες εἰς οἰκίαν ἕκαστος διακεδασθέντες βουλὴν τὸν περὶ ψυχῆς τρέχειν, ὅπως ἂν εἶχεν ἰσχύος, βεβούλευται. καὶ ὁ μὲν ἀποστάτης Μιχαὴλ μετὰ 10 τοῦ νιού αὐτοῦ Νικηφόρου καὶ τινων ἄλλων μετρίων ἀνδρῶν, οἷς καὶ εἴωθεν ἐμπιστεύειν τὰς αὐτοῦ πράξεις, νυκτὸς τοῖς ἵπποις B ἐποκηθέντες ἀπέδρασαν, καλῶς τὰ τῶν ὁδῶν ἐπιστάμενοι. ἔωθεν δὲ ἡμέρας ἥδη γεγενημένης, ὥς οἱ τῶν στρατευμάτων ἐγνώκασιν τὸν Μιχαὴλ ἀποδράντα, ἥδη καὶ αὐτοὶ πρὸς φυγὴν ἐτρέποντο. 15 τὸ μὲν οὖν Ῥωμαϊκὸν στράτευμα καὶ οἱ κρείττους τῶν ἐπικρατούντων αὐτὸ καὶ ὁ νόθος τοῦ ἀποστάτου υἱὸς Ἰωάννης τῷ σεβαστοκράτορι Ἰωάννῃ προσῆλθον καὶ χεῖρας αὐτῷ διδώκασιν καὶ τῷ βασιλεῖ τοὺς ὅρκους ἀπέδοτον, ὁ δὲ πρὶγκηψ Ἀχαΐας καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ ἄλλος ἄλλαχού διεσπύρησαν. καὶ ὁ μὲν πρὶγκηψ κατὰ τὴν 20 Καστορίαν ἐάλω, ὑπὸ ἀγρομῖα τινὶ κρυβείς καὶ τῶν ὁδόντων τῶν C τινὶ στρατιωτῶν γνωρισθείς (εἶχε γὰρ τοὺς ἐμπροσθίους εὐμεγέθεις καὶ προβεβλημένους τῶν φυτνωμάτων), καὶ δέσμιος ἀπήχθη τῷ βασιλεῖ· οἱ δὲ κρείττους τῶν ταγμάτων αὐτοῦ καὶ προσγεγεῖς, ὁ τε Ἀσέλ Λειτουργί, ὁ τῆς Καριτανίας Ἰοφρὲ καὶ ἄλλοι τῶν

sus hostes ingentibus resumptis, re ad mucrones et manus adducta, obvia quaeque ex illis praedari. igitur defectoris Michaelis exercitus hac quoque ratione attritus est, timoreque non modico lacessitus de salute propria desperaverat. vi tandem et maximo suorum incommodo Stanum Soscum ac Molyscum penetrantes (nam illis in animo erat ad Prilapi oppidum, ut illi suppetias ferrent, proficisci), ubi ad ea loca pervenere, propriae quilibet opinioni servientes extrema quaeque tentare, et pro anima, ut dicitur, currere pro viribus instituerunt. interea defector Michael et filius Nicephorus cum nonnullis, sed valde paucis, quibuscum consilia sua et actiones communicare suserat, noctu equis inventi viasque bene instructi sese repente abripiunt. mane ubi dies processit, milites Michaelis fugam cognoscentes una et ipsi in fugam impelluntur. Romanum agmen, et qui illud ducebant praestantiores, et defectoris spurius filius Ioannes Sebastocratori Ioanni accurrentes se dedunt, et imperatori fidem sacramento obligant. princeps vero Achaiae sociique alius alio dispersi sunt. princeps apud Castoriam capitur sub palearum acervo absconditus, sed ex dentibus a quodam milite cognitus (namque dentes anteriores ingenti magnitudine prominebant) et colligatus ad imperatorem advectitur. agminum nobiliores affinesque Aseldetusi et Caritaniae

δομιστωῶν πλείους, οἱ μὲν κατὰ τὸν Πλαταμῶνα οἱ δὲ κατὰ ἄλλο μέρος ἐάλωσαν, καὶ δεσμῶται τῷ βασιλεῖ συναπήχθησαν. καὶ τὸ συμμαχικὸν δὲ στράτευμα τὸ ἐκ τοῦ ῥήγος Σικελίας τοῦ Μα-
 D φρε τῷ ἀποστάτῃ ἀποσταλέν, ὡς εἰς τετρακοσίους, ὡς εἰρήκι-
 5 μιν, ἡριθιμημένον, αὐτοῖς ὅπλοις, αὐτοῖς ἵπποις ὑπὸ τετάρτῳ
 ἀνδρῶν κατεσχέθησαν, ἀφ' ὧν ὁ μὲν εἰς ἦν ὁ μέγας δομιστάκος
 ὁ Στρατηγόπουλος Ἀλέξιος, ἄτερος δὲ ὁ Ῥιμψᾶς Νικηφόρος ἐκ
 Τούρκων ἔλκων τὸ γένος, δροτότατος δὲ γεγεννημένος Χριστιανός·
 οἱ δὲ δύο τῶν ἀνωτέρων ὑπῆρχον. καὶ τούτους γοῦν δεσμώτας
 πρὸς τὸν βασιλέα ἐξέπεμψαν. τοιαύτην γοῦν νίκην οἱ τῶν ἡμε-
 10 τέρων ταῖς βασιλικαῖς συμβουλαῖς κατορθώσαντο ὥστε τὴν αὐτῆς
 φήμην εἰς πάντα τῆς γῆς περιεῖναι τὰ πέρατα· ὁλλῆγας γὰρ τοιαύ-
 τας νίκας εἶδεν ὁ ἥλιος. τηνικαῦτα γοῦν πάντα τε τὰ ἄσπῃ καὶ
 πᾶσαν χώραν ὑφ' ἑαυτοῦς πεποίηται οἱ ἡμέτεροι.

82. Ὁ μὲν οὖν σεβαστοκράτωρ Ἰωάννης τὴν Θετταλίαν¹⁵
 παραμείψας, καὶ τὰ ἐν αὐτῇ ἄσπῃ τε καὶ φρουρία ἀχυρωσάμενος,
 περὶ τὴν νέαν Πάτραν ἱστροποπεδεύσατο ἔχων μεθ' ἑαυτοῦ καὶ

15 D: Ὁ μὲν οὖν σεβαστοκράτωρ Ἰωάννης τὴν Θετταλίαν παραμεί-
 ψας περὶ τὴν νέαν Πάτραν ἱστροποπεδεύσατο, ὁ δὲ Στρατηγόπου-
 λος σὺν ἑτέροις τὰ Πηριναῖα ὑπερβάντες ὄρη καὶ καταλειπόντες ἐν
 τοῖς Ἰωαννίνοις στράτευμα εἰς τούτον εἰς πολιορκίαν περὶ τὴν Ἀγ-
 ταν ἦμον. κατέλιπον δὲ τὸν ἐκεῖσε λαὸν οὐκέτι εὐνοϊκῶς περὶ αὐ-
 τοὺς ἔχοντα· οὐ γὰρ καλῶς ἐχρήσαντο τούτοις. διὰ ταῦτα καὶ ἡ
 περιφανιστάτη ἐκείνη νίκη πρὸς τούναντιον κερώρησεν. ὁ δὲ νόθος
 υἱὸς τοῦ Μιχαὴλ Ἰωάννης κατὰ τῶν Λατίνων κερῶρησε, καὶ τὴν
 Λεβαδίαν παραμείψας τὰς Θήβας ἐσκύλευσε, τὴν δ' ἣν ἄδινεν ἐπι-
 στίαν εἰς προὔπτον ἐξύφηνε, καὶ μετ' ἄλλων ἀποδράς πρὸς τὸν
 ἀποστάτην πατέρα ἦκε, μεθ' οὗ πλοιαρίοις ἐμβάντες τὰς διατριβὰς
 ἐν τῇ Θαλάσῃ ἐποιοῦν. ὁμῶς ἀνερωσάθη, καὶ περὶ Ἀρτὴν ἀφικρί-
 νος, ἐπεὶ τοὺς πάντας οἰκήτορας προσκειμένους εὗρεν αὐτῷ, εἰδὶ
 δὲ καὶ τὸ τῆς Βονδίτζης ἄσπῃ παρὰ τοῦ μέρους τούτου κρατούμε-
 νον, συναγαγὼν πάντας τοὺς ἡμετέρους τῆς Ἀρτῆς ἐξήλασεν. ἀλλὰ
 καὶ τοὺς πολιορκιοῦντας τὰ Ἰωαννίνα. ὁ μὲν οὖν σεβαστοκράτωρ

Iophredus aliique illustrium plures, Platamone alioque in loco capti vincique
 ad imperatorem conducuntur. auxillaris item manus a Manfredio Siciliae
 rege defectori transmissa, ad quadringentos, ut diximus, numerata, cum ar-
 mis et equis a quattuor hominibus, magno nempe domestico Alexio Stratego-
 pulo, Nicephoro Rimpso, qui Turca origine, Christianis nomen dederat,
 quorum fidem ingenuissime coluit, et aliis duobus, quorum nomina tempus
 nobis invidit, debellata est. et hi quoque constricti vinculis ad imperatorem
 transportantur. hac victoria nostri imperatoris consilii potiti sunt, adeo ut
 fama illius ad ultima quaeque orbis terrarum penetrarit: neque enim tales
 victorias plures sol vidit. tunc porro oppida omnia et regionem universam
 nostri subegerunt.

82. Postmodum Ioannes sebastocrator Thessaliam praeteregressus, et
 in ea oppidis ac castellis communitis, ad novam Patram, una secum spuriam

τὸν νόθον υἱὸν τοῦ ἀποστάτου Μιχαὴλ Ἰωάννην. ὁ δὲ μέγας
 δομέστικος ὁ Στρατηγόπουλος Ἀλέξιος καὶ ὁ 'Ραυὸλ Ἰωάννης τὰ P 95
 Πυρρορηναῖα ὑπερβάντες ὄρη ἐπὶ τὴν Ἄρταν ἐχώρουν, καταλιπόν-
 5 τες ἐν τοῖς Ἰωαννίνοις στρατεύματα μερικὸν εἰς πολιορκίαν τοῦ
 αἰστωῦς. κατέλαβον οὖν οὗτοι τὴν Ἄρταν, καὶ εἰσε γούν καὶ αὐτὸς
 τούτοις ξυντετυχέειν, οἷς καὶ πρὸς ὀλίγας ἡμέρας συνομιλήσας,
 καὶ τα δὴ συνταξάμενος τῆς Ἀρτης ἐξῆεν, καταλιπὼν τὸν ἐκεῖσε
 λαὸν οὐκέτι εὐνοϊκῶς πρὸς τοὺς ἡμετέρους διακείμενον· οὐ γὰρ
 10 καλῶς οἱ τῶν στρατευμάτων τούτοις ἐχρήσαντο. διὰ ταῦτα καὶ
 ἡ περιφανεστάτη ἐκείνη νίκη τοῖς Ῥωμαίοις ἐπιλάμψασα ἐν οὐ
 πολλῷ τῷ χρόνῳ πρὸς τοὐναντίον κχώρηκεν. ἀπῆεν οὖν ἐξ ὁρ- B
 Θοῦ πρὸς τὸν σεβαστοκράτορα Ἰωάννην τὸν τοῦ βασιλέως ἀντά-
 δελφον περὶ τὴν νέαν Πάτραν διώγοντα, καὶ τινὰς ἡμέρας μετ'
 αὐτοῦ διακυρτερήσας τῆς πρὸς τὸν βασιλέα φερούσης ἡσύμην. δ
 15 μὲν οὖν νόθος υἱὸς τοῦ ἀποστάτου Μιχαὴλ Ἰωάννης τῷ σεβαστο-
 κράτορι ξυνὼν ἀπυστυσίαν μετὰ καὶ ἄλλων τινῶν ἐμελέτα· καὶ
 ἐπεὶ ὁ σεβαστοκράτωρ Ἰωάννης κατὰ τῶν Λατίνων κχώρηκε καὶ
 τὴν Λεβυδίαν παραμείνας τὰς Θήβας ἐσκόλενε, τὴν ἣν ὠδινεν
 οὗτος ἀπιστίαν εἰς προὔπτον προέφηγε, καὶ μετὰ καὶ ἄλλων τινῶν C
 20 ἀποδρὰς ἐπὶ τὸν ἀποστάτην Μιχαὴλ τὸν πατέρα αὐτοῦ ἀπῆε.
 ἐκείνος μὲν οὖν τῷ ἀθρόῳ τοῦ πράγματος ταραχθεὶς οὐκ εἶχεν
 ὄπη γῆς σταλῆ, ἀλλ' ἐν πλοιαρίοις ἐμβάντες αὐτὸς τε καὶ ὁ υἱὸς

Ἰωάννης καὶ Τορνίκιος ὁ πενθερὸς αὐτοῦ πρὸς τὸν αὐτοκράτορα
 ἐπαγγέσαν· ὃν καὶ τῷ τῶν δεσποτῶν τετίμηκεν ἀξιώματι, τὸν δὲ
 Τορνίκιον τῷ τῶν σεβαστοκρατόρων, καὶ τὸν ἀντάδελφον αὐτοῦ
 Κωνσταντῖνον σεβαστοκράτορα κατανόμασεν. ἀλλὰ καὶ τὸν Στρα-
 τηγόπουλον Ἀλέξιον δι' ἐπιστολῆς τετίμηκε Καίσαρα. 3 περὶ
 vulgo.

Michaelis defectoris filium deferens, locat tentoria. magnus domesticus Ale-
 xius Strategopolus et Ioannes Raulus Pyrenaeos montes transeuntes Artam
 properant, Ioanninis militum manu ad obsidendum oppidum relicta. Artam
 itaque hi penetrarunt. in ea cum illis ipse quoque in colloquium veni, et
 paucos dies quotidianis congressibus verumtus rebusque dispositis Arta egre-
 dior, cum multitudo illa non bene erga nostros afficeretur: milites enim non
 aequos se illis praebeuerant. ideoque victoria illa, quae Romanis illuxerat,
 omnium ore concelebrata, non diu post in contrarium dilapsa est. ipse recta
 via ad Ioannem sebastocratorem imperatoris fratrem, apud novam Patram
 agentem, profectus, et nonnullos dies cum eo moratus, iter ad imperatorem
 ingredior. filius spurius defectoris Michaelis Ioannes sebastocratori adsidens
 cum quibusdam aliis defectionem meditabatur; et dum sebastocrator Ioannes
 adversus Latinos progressus praeterita Lebada Thebas praedarentur, quam
 secum conceperat, palam defectionem parturit, et cum quibusdam aliis sce-
 leris consolis fuga arrepta ad defectorem Michaelem patrem proficiiscitur. ille
 re improvisa turbatus, ubi pedem figeret, nescire. sed naviculas ipse et filius

αὐτοῦ Νικηφόρος καὶ ἡ σύζυγος τούτου καὶ τινες τῶν αὐτοῦ τὰς
 διατριβὰς ἐν τῇ θαλάττῃ ἐποιοῦν, τὰς τε νήσους τὰς περὶ κατα-
 γώγιον εἶχον, Λευκάδα δηλαδὴ καὶ τὰς τῶν Κεφαλῆρων. ἀλλ'
 ἐπεὶ ὁ τούτου νόθος υἱὸς Ἰωάννης πρὸς αὐτὸν ἀπῆει καθὰ δεδή-
 λωται, ἀνερωσθῆ τῆς ῥαθυμίας, καὶ τὸν ὄκνον ἀποσεισάμενος⁵
 D ἐπὶ τὴν Ἄρταν ἐβάδιξε. κακέϊσε δὴ ἀφριγμένος, ἐπεὶ τοὺς πάντας
 οἰκήτορας προσκειμένους εὗρεν αὐτῷ, εἶχε δὲ καὶ τὸ τῆς Βονδί-
 τζης ὄστν παρὰ τοῦ μέρους τούτου κρατούμενον, συναγαγὼν τοὺς
 ἐκείσε εὐρισκομένους τοὺς ἡμετέρους τῶν ὀρίων τῆς Ἄρτης ἐξήλα-
 σεν. ἀλλὰ καὶ τοὺς πολιορκοῦντας τὰ Ἰωάννινα μακρὰν τῶν¹⁰
 Ἰωαννίνων πεποίηκεν. οὕτω μὲν οὖν ἀρχὴν κακῶν τὰ τῶν Ῥω-
 μαίων εἴληχε πράγματα, καὶ τὰ καλῶς ταῖς βασιλικαῖς συμβου-
 λiais γεγενημένα ταῖς τῶν στρατηγούντων ἀνηκούαις καὶ ἀταξίαις
 εἰς τὸ μηδὲν σχεδὸν ἤ καὶ πάντῃ σμικρὸν κατηντήκασιν. ὁ μὲν
 οὖν αὐτάδελφος τοῦ βασιλέως ὁ σεβαστοκράτωρ Ἰωάννης καὶ ὁ¹⁵
 πενθερὸς αὐτοῦ ὁ Τορνίκιος Κωνσταντῖνος τῆς μάχης ἐξίόντες εἰς
 τὸν αὐτοκράτορα ἐπανέζευξαν περὶ τὴν Λάμψακον ὄντα καὶ τὰς
 διατριβὰς ἐκέϊσε ποιούμενον. τὸν μὲν οὖν σεβαστοκράτορα Ἰωάν-
 νην ὁ βασιλεὺς τῷ τῶν δεσποτῶν τετίμηκεν ἀξιόμιατι, ἀντίχαρον
 ὅλον τῆς νίκης τούτῳ δίδους, καὶ ἵνα τοῖς μαχομένοις τούτῳ προσ-²⁰
 P 96 ὥποις ἀντισταθμίζοιτο, δεσπότης πρὸς δεσπότης μαχόμενος· τὸν
 δὲ πενθερὸν αὐτοῦ τὸν Τορνίκιον Κωνσταντῖνον μέγαν πριμμικί-
 ριον ὄντα τῷ τῶν σεβαστοκρατόρων τετίμηκεν ἀξιόμιατι. ἀλλὰ
 καὶ τὸν αὐτάδελφον αὐτοῦ Κωνσταντῖνον ἐκ Καισάρων σεβαστο-

13 ἀταραξίας vulgo.

Nicephorus et uxor et ex familiaribus quidam conscendentes in mari moras trahere, et circa insulas, Leucada nempe et Cephalenem, divertere. sed quando illius filius spurius Ioannes ad eum, ut innuimus, accessit, exorta se-cordia segnitieque deposita animos assumens Artam contendere. eo appulso cives universos in se propensos comperiens (sub ditione quoque sua ad illum diem Bonditzae oppidum remanserat), quos ibi offendit, simul collectis, nostros de finibus Artae expellit, et Ioannina obsidentes longius ab obsidione removet. sic denuo Romana res affligi coepit, et quae imperatoris adhorta-tionibus prospere gesta fuerant, ducum inobedientia ac socordia in nihilum fere aut satis parum redacta sunt. interim imperatoris frater Ioannes seba-stocrator et socer illius Tornicius Constantinus pugna dimissa ad imperato-rem Lampsaci eo tempore moras trahentem remeant. imperator sebastocratorem Ioannem despotarum dignitate adornavit ob victoriam partem remun-rans, et ut ea dignitate personis, quibus cum bella gesserat, despota cum despotis conficiens exaequaret. socerum vero illius Constantinum Torniciam, magnum primicerium, sebastocratoris munere insignivit. sed et fratrem illum Germanum Constantinum ex Caesare sebastocratorem indigitavit. et in his

κράτορα κατωνόμασεν. ἐν τούτοις δὲ τὰ τῶν σεβαστοκρατόρων δίδερον, ἐν οἷς ὁ μὲν αὐτόδελφος τοῦ βασιλέως τοῖς κυανοῖς πεδίλοις ἐγκεκολλημένους εἶχε καὶ χρυσοῦφεις ἀετούς, ὁ δὲ Τορνίκιος γυμνὰ τούτων τὰ πέδιλα ὑπέδεδετο. ἀλλὰ καὶ τὸν Στρατηγόπουλον Ἀλέξιον μέγαν δομέστικον ὁ αὐτοκράτωρ τετιμηκῶς δι' ἐπιστολῆς τετίμηκε Καίσαρα, διαπόμπιμον αὐτῷ τὴν τιμὴν χαρισόμενος. καὶ ταῦτα μὲν οὕτω ξυνέβη.

83. Ὁ δὲ βασιλεὺς παραχειμάσας ἐν τῇ Λαμψάκῳ, ἕαρος ἐπιλάμπαντος κατὰ τῆς Κωνσταντίνου κειώρηκεν· ἄπασα γὰρ ἦν αὐτῷ σπουδὴ καὶ ἅπας σκοπὸς τῆς τῶν Λατίνων χειρὸς ἀναρρῶσθαι. ἐπῆλθε γοῦν κατὰ τῆς Κωνσταντινουπόλεως οὐ τοῖς στρατεύμασι τεταρρηκῶς (οὐδὲ γὰρ ἦγεν ἀξιόμαχον στρατιὰν εἰς τοιαύτης πόλεως πολιορκήσιν) ἀλλὰ λόγοις τοῖς τοῦ ἐξαδέλφου αὐτοῦ, οὗ τὸ ὄνομα Ἀσέλ, ἐξηπατημένος· ἡπάτα καὶ γὰρ τὸν βασιλέα, ὡς αὐτὸς ἐν τῷ τείχει τῆς πόλεως τὴν οἰκίαν ἔχει καὶ πέλας ἔχει παρ' αὐτοῦ δεσποζομένης, δι' ὧν δύναται ἂν τὰ τοῦ βασιλέως στρατεύματα ἔνδον τῆς πόλεως ἀποψητῇ καὶ δίχα μάχης εἰσυγαγεῖν. καὶ ἐπιστεύετο λέγων ταῦτα· τό τε γὰρ συγγενὲς φαντασίαν ἰδίδου τοῦ ἀληθεύειν τὸν ἄνθρωπον, καὶ τὸ πλειόνων 20 δωρημάτων τε καὶ τιμῶν [τε] ὑποσχέσεις ἐνωμότους λαβόντα Φράγκων . . . ἐν τῇ τοῦ πρίγκιπος Ἀχαΐας μάχῃ, καὶ προσδοκή-

3 ἐγκεκολλημένους vulgo 4 ἐπεδίδετο vulgo. vide p. 15 d, 56 c. 8 D: Ὁ δὲ βασιλεὺς ἕαρος ἐπιλάμπαντος κατὰ τῆς Κωνσταντίνου κειώρηκεν. ἐπῆλθε γοῦν κατ' αὐτῆς τῇ ἐξαδέλφῳ αὐτοῦ Ἀσέλ ἐξηπατημένος ὑπισχνούμενος ταύτην παραδοῦναι αὐτῷ, καὶ ἐν τῷ Γαλατῶ ἐστρατοπεδεύσατο, καὶ τὸ τοῦ Γαλατῶ ἐμάχετο φρουρίον. ἀπιδόντι οὖν ἐκεῖθεν πρέσβεις ἐκ Λατίνων ἦγον περὶ ἀγάπης, καὶ γίγνετο χρόνον ἕνα.

sebastocratores differebant: nam imperatoris frater in ceruleis calceis aquilas auro contextas deferebat, Tornicius nudo hisce insignibus calceo utebatur. quinimo et Alexium Strategopulum, magnum domesticum antea condecoratum, per epistolam Caesarem instituit, missilem illi dignitatem elargitus. et haec quidem ita evenere.

83. Imperator cum Lampsaci hybernasset, appetente vere Cpolim com meat: namque quamcupidiissime appetebat, omnesque suos eo referebat conatus, ut Latinorum e manu in libertatem Cpolim vindicaret. hinc profectus est adversus Cpolim, non copiis fretus (neque enim tantum exercitum, qui similem civitatem obsidione posset cingere secum ducebat) sed consobriini sui, cui nomen erat Aseli, sermonibus deceptus. ille etenim mala fraude imperatorem eludebat, se inquiens penes urbis moenia aedem habere, portasque in sua potestate esse, per quas imperatoris copias intra urbem sine strepitu et sine pugna quiret intromittere. his sermonibus sibi in dicendo fidem conciliabat. affinitas enim et muneribus ac honoribus eum auctum fuisse, et adversus Achaias principem pugna multa incommoda passum, multis bonis ac

σας δεινὰ μάλιστα ἡδμοιρῆκει πολλῶν ἀγαθῶν, ὅτε καὶ τὰς τοιαύτας ὑποσχέσεις τῷ βασιλεῖ δέδωκε καὶ τὰς πρὸς αὐτὸν ἀπεδέξατο. τούτοις οὖν, ὡς ἔφημεν, ἐλπίσας ὁ βασιλεὺς κατὰ τῆς

D Κωνσταντίνου ἐπῆρει, καὶ ἀντιπέραν τοῦ βορείου κέρως τῆς πόλεως ἐν τῷ τόπῳ τοῦ Γαλατᾶ κατονομαζομένου ἱστρατοπεδεύσατο, καὶ τῷ μὲν δοκεῖν τὸ τοῦ Γαλατᾶ ἐμάχετο φρούριον, τῇ δ' ἀλήθειά κρύφα πρὸς τὸν Ἀσὲλ ἐπεμπεν ὅπως τὰς ὑποσχέσεις πληρώσειεν. ὁ δὲ πρὸς κέρδος ἑώρα, οὐ πρὸς ἀλήθειαν· ψευδεῖς γοῦν ἐποιεῖτο τὰς ἀποκρίσεις, ἄλλα ἐπ' ἄλλοις προφασίζομενος. ἐπεὶ γοῦν ἱκανὸς παρηρρῶν χρόνος καὶ οὐδὲν ἦννευ, ἀλλὰ καὶ τῆς στρατιᾶς¹⁰ ὀπλισθείσης καὶ νυκτὸς ἀπιούσης καὶ τῇ οἰκίᾳ τούτου προσεργισάσης (τούτο γὰρ ἐκείνος γενέσθαι διεμηνύσατο), τότε ψεύδεσθαι πεφώρταται φανερώς. καὶ ἐπεὶ οὐκ εἶχε τινα εὐλογον ἀπολογία ποιήσασθαι, τὴν αἰτίαν εἰς τὸν ἄρχοντα τῆς πόλεως ἔειπε· “ἐπὶ

P 97 τόπαισε” γὰρ εἶρηκεν “οὗτος ὡς οὐ καλὸν ἔστι τὰς κλείς με τῶν¹⁵ τῆς πόλεως κατέχειν πυλῶν, καὶ διὰ ταῦτα εἴληφε ταύτας αὐτῆς, καὶ διὰ τοῦτο ἔγωγε περὶ τὸ ἔργον ἀδυνατῶ.” ἐπεὶ οὖν καθαρῶς τὴν τοῦ ἀνθρώπου ἀπάτην ἐπεγνώκει ὁ βασιλεὺς, ἔξῃει τοῦ τόπου. καθ' ὃδὸν δὲ τρεῖς πρέσβεις εἰρήνην αἰτοῦντας πρὸς τὸν βασιλέα οἱ Λατίνοι πεπόμφασιν. ὁ δὲ βασιλεὺς πεποίηκε ταύτην, εἰς²⁰ ἐνιαυτὸν δὲ καὶ μόνον ἔνα, ἐν στενῷ κομιδῇ ἐπισφύριξας τοῖτοις τὰ πράγματα.

84. Διαπεράσας γοῦν ὁ βασιλεὺς τὸν Ἑλλήσποντον τὰ

23 D: Ἦκεν οὖν εἰς Πηγάς, εἰτα πρὸς Νόμφαιον ἦκε καὶ περὶ Κλεζομένην, οὐ ἦξε καὶ ὁ σεβαστοκράτωρ Τορκένιος, καὶ δι' ὅχλου γέ-

gratis affluenter abundasse tunc, cum imperatori ea promissa dederat aliaque ab imperatore ipse receperat, hominem vera dicere suadebant. igitur his fidens imperator in Cpolim arma movet, et ex adverso Borealis cornu urbis in loco Galata vocato castra metatur. et, ut quidem videbatur, Galatae oppidum oppugnabat, re tamen vera clanculum per internuntios Ascleum sollicitabat ut fidem solveret suam. ille ad lucrum, non ad veritatem inhians, fallacibus ac captiosis responsionibus alia atque alia confingens rem protrahabat. verumtamen cum tempus diutinum procederet ipseque nihil efficeret, immo etiam armatis cohortibus nocturnoque progressis illius ad domum appropinquatum fuisset (id enim ille, ut fieret, denuntiabat), tum mendacio fallere et vera confundere palam deprehenditur. et cum ipse responsionem, qua oblectis fieri satis posset, haud haberet, crimen in urbis principem referebat: “neque enim decorum illi videbatur penes me,” aiobat ille, “claves urbis esse, ideoque eas abstulit, et ego opus perficere nequeo.” sic fraude hominis plane detecta imperator loco egreditur. in itinere tres legati a Latinis ad imperatorem missi pacem petunt; quam illis imperator non uno amplius anno concessit, cum res eorum in extremum iam discrimen adduxisset.

84. Igitur imperator Hellespontum trans abiit, et Pegarum partes, ubi

τῶν Πηγῶν κατέλαβε μέρη, κατέκτισε τὰς διατριβὰς ἐποιεῖτο. ἐπεὶ δὲ ὁ τοῦ θύρου παρῆναι καιρὸς, ἀλλὰ γε δὴ καὶ ὁ τῆς θύρας ἐρ- B
 ρύη, τῶν τοιούτων ἀπάρας χώρων πρὸς τὴν ἐξ ἔθους τοῖς βασι-
 λεύσιν οὐσαν ἀνάπαυσιν, ἐξ ὅτου τῆς Κωνσταντίνου γεγόνασιν
 5 ὑπερόριοι, κατηντήκει τὸ Νύμφαιον. ἐμὲ δὲ πρὸς τὸν ἄρχοντα
 τῶν Βουλγάρων Κωνσταντῖνον πρέσβην ἐπέπομφεν. ἀπῆεν γοῦν
 πρὸς αὐτόν, καὶ διεβίβασα μετ' αὐτοῦ ἡμέρας τινάς· ἔνυχον γὰρ
 τότε καὶ ἑορτάσιμοι τοῦ Χριστοῦ ἡμέραι, ἣ τε τῶν γενεθλίων καὶ
 ἣ τοῦ βαπτίσματος, ἧ οἱ τῶν Βουλγάρων ἄρχοντες λαμπρύνονται
 10 μάλιστα, καὶ ἐβούλετο ὁ τῶν Βουλγάρων ἄρχων τότε Κωνσταν-
 τίνος σφίσιν αὐτοῖς συνεῖναι καὶ μετὰ καὶ θεατὴν γενέσθαι τῶν τελου- C
 μένων. τὰ προστεταγμένα μοι γοῦν πληρώσας τοῦ Τρινώβου
 ἐξῆεν, καὶ πρὸς τὸν βασιλέα ἀπῆεν ἐν τῷ Νυμφαίῳ διάγοντα.
 ἐκείσε γοῦν ὁ βασιλεὺς παρεχίμασε, καὶ ἐπιλάμπαντος ἔαρος τοῦ
 15 Νυμφαίου ἐξῆει, τὴν λαμπρὰν τῆς ἀναστάσεως τοῦ κυρίου ἡμέ-
 ραν προεορτάσας ἐν τῷ Νυμφαίῳ. ἡμέρας δὲ τινὰς ἐν τοῖς Φλι-
 βίοις διαβιβάσας, ἐπὶ τόπον οὕτω πως ἐπονομαζόμενον Κλυζο-
 μένην ἀπελθὼν ἐπήξατο τὰς σκηνάς. ἐκείσε καὶ γὰρ εἰώθασιν οἱ
 βασιλεῖς τοῦ Νυμφαίου ἐξιόντες χρονοτριβεῖν καὶ τὸ πλεόν τοῦ D
 20 ἑαρινοῦ παραμεῖβειν καιροῦ· ὁ τε γὰρ τόπος πεδίων ὕψους καὶ
 χόρτον προβεβλημένη πολλοῖς ἀρχοῦντα τοῖς ἵπποις, κατάρχοντος

γονε τῷ βασιλεῖ διὰ τὸν πατριαρχεύσαντα Ἀρσένιον, ὁ γὰρ πατρι-
 αρχικὸς ἐχίρειε θρόνος, τοῦ πατριαρχεύσαντος Νικηφόρου, ὃς ἀπὸ
 τῆς Ἐφέσου εἰς τὸν πατριαρχικὸν μετετέθη θρόνον, ἀπάρχοντος
 τῶν ἐνθύνου μηδ' ὅλον ἐνιαυτὸν διαρκέσαντος. ὁ δὲ Ἀρσένιος προε-
 κλήθη ἀπὸ τοῦ βασιλέως Θεοδώρου, ὃς ἐχθρὰν ἔσχε κατὰ τοῦ βα-
 σιλέως, καὶ ἀνήχθη αὐτῷς Ἀρσένιος. 9 οἱ vulgo om 17 περι
 vulgo.

moras trahebat, occupat. cum vero aestas praeterlapsa fuisset necnon au-
 tumni tempus excurrisset, inde discedens ad quietem imperatoribus de more,
 ex eo quo Cpoli extorres tempore-oberrabant, destinatam, Nymphaeum per-
 venit. me porro ad Constantinum Bulgarorum principem legatum mittit.
 abii, et cum eo per aliquos dies versatus sum. namque ea tempestate festi
 dies Christi natalium ac baptismatis, quibus Bulgarorum principes magnifi-
 centiam ostentant, celebrabantur; ideoque Bulgarorum princeps Constanti-
 nus, ut cum eis tunc oculatus eorum quae fiebant spectator adessem, coge-
 bat. mandata itaque mihi imposita exequutus Trinobo exeo, et ad imperatorem
 tunc Nymphaei cunctantem, in quo et hibernaverat, me confero. ineunte
 vero ille Nymphaeo egreditur, prius ibidem laeto ac splendido resurrectionis
 dominicae die concelebrato. et dies aliquot Phlebiis agit; inde ad locum
 Clyzomenem dictum veniens tentoria collocat: namque ibi Nymphaeo exeun-
 tes tempus conterere et veris plerumque agere imperatores saepeverant. cam-
 pus undique planitie excurrit, agro fertilis atque herboso, qui plurimis equis

δὲ τυγχάνει καὶ ὕδασι, ἐγγὺς δὲ αὐτοῦ καὶ κώμας ἔχει πολλὰς καὶ πόλεις, ἔξ ὧν δαψιλῇ καθεστήκει τὰ ζωαρχῆ. ἔκτισε γὰρ ὄντος τοῦ βασιλέως καὶ ὁ σεβαστοκράτωρ ὁ Τορνίκιος ἐκ τῆς Νικαίων ἐπιδεδήμηκε, καὶ δι' ὅχλον τῷ βασιλεῖ γέγονε διὰ τὸν πατριαρχειούσαντα Ἀρσένιον. ὁ γὰρ πατριαρχικὸς ἐχέρεε Θρόνος, 5 τοῦ πατριαρχεύσαντος Νικηφόρου, ὃς ἀπὸ τῆς Ἐφέσου εἰς τὸν πατριαρχικὸν μετετέθη Θρόνον, ἀπάραντος τῶν ἐνθενδε πρὸς τὰ οὐράνια, μηδὲ εἰς ὅλον σχεδὸν ἐνιαυτὸν τοῦ πατριαρχικοῦ ἀπολαύσαντος Θρόνου. ὁ δὲ Ἀρσένιος οὗτος ἦν προβεβλημένος εἰς τὸν πατριαρχικὸν Θρόνον πρὸς τοῦ βασιλέως Θεοδώρου, ἀτὴρ καὶ 10 εἰς λόγον καὶ εἰς πρῶξιν πανευφύστατος, καὶ λόγον μάλιστα τὸν ἐκ φύσεώς πως προβαλλόμενον· τοῦ γὰρ ἐκ παιδείας μικρὸν τι P 98 μετέσχεν. ὀλίγα γάρ τινα τῶν ἐγκυκλίων φιλοσοφίας τοῦ μὴ δοκεῖν παντάπασιν τῶν τοιούτων ἀπείρως ἔχειν μηδὲ ἀγνοεῖν ὡς ὑπεριδεῖν ἔδοκίμασε, τῷ βέλει τοῦ πρὸς θεὸν ἔρωτος τρωθῆς τῇ 15 ψυχῇ, πᾶσι τοῖς κατὰ κόσμον, ὧν οὐκ εὐχερῶς ἔχουσιν οἱ πλείους ἀφίστασθαι, χαίρειν εἰπὼν τὸν μονήρη βίον προελετο. οὗτος τὴν αὐτοκρατορικὴν ἀπεπλήρου στεφηφορέαν τῷ βασιλεῖ· ἐπεὶ δ' οὐχ ἑώρα τοῦτον τοῖς ἑαυτοῦ θελήμασιν ὑπεικόμενον, δόσους περὶ τοῦτον ἐγένετο, ἔχων ἐν ταύτῃ συνίστορας τὸν Σάρδεων Ἀ- 20 δρόνικον καὶ τὸν Θεσσαλονίκης Μανουὴλ τὸν καὶ Ὀμαρᾶν λεγόμενον. ἀλλ' ὁ μὲν Σάρδεων, ὅτε ὁ βασιλεὺς κατὰ τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐστρατοπεδεύσατο καὶ ἐγγὺς ταύτης τὰς ἐπαύλις

2 γὰρ] γούν?

alendis suffecerit, aquis irriguo, et multorum vicorum ac urbium vicinitate, unde vitae necessaria affluenter suppeditantur, peropportuno. in eo cum esset imperator, sebastocrator Tornicius Nicæa accedens pro expatriarcha Arsenio moleste imperatorem rogat, patriarchale siquidem solum Nicephoro patriarcha, qui in patriarchale culmen ex Ephesino metropolita ascenderat, ex terreno ad coelestia promotus, cum nec integro anno patriarchatu praefuisset, sessore destituebatur. Arsenius ab imperatore Theodoro in patriarcham fuerat electus, vir et verbo et opere quam dexterrimus, et sermone praecipue, qui natura inditur: namque qui eruditione comparatur, parum omaino degustaverat. etenim cum nonnulla ex encycliis philosophatus perdidicisset, ne horum penitus inexpertus haberetur, neque ea ignorare, quae ipse negligere sibi in animo proposuerat, videretur, telo divini amoris corde saucius, rebus terrenis omnibus, a quibus se avelli aegro plerique sustinent, contemptis, monastico instituto nomen dederat. hic imperatoria coram imperatore condecoraverat: sed cum suis votis minime obtemperantem conspicatus, iniquior cum eo inimicitias exercuit. neque ab eo abhorreret Andronicus Sardensis et Manuel Thessalonicensis, cognomine Opera. sed Sardensis quando imperator Cpolim castra movit et prope eam sedem locavit,

ἐποιεῖτο, τότε τὰ τῶν μοναχῶν ἐνεδέδυτο ἄμφω ὑπὸ τοῦ Φιλα-
 δελφίας Ἰωαννικίου. ὥς γὰρ συγχῶς διηνώχλει τὸν βασιλεῦ ἐπι-
 δημῆσαι τῇ Παφλαγόνων (ἐκεῖθεν καὶ γὰρ ὠρμητο), τὸ στρεβλό-
 νον τοῦ ἀνδρὸς ὁ βασιλεὺς ἐπιστάμενος οὐκ εἶα τοῦτον ἐπὶ τὰ
 5 ἐκεῖσε μέρη ἀφίχθαι· σκοπὸς γὰρ ἦν αὐτῷ τὰ τῶν Παφλαγόνων
 πάντα διαταράξαι τῇ πρὸς τὸν βασιλέα δυσνοίᾳ. ὁ βασιλεὺς δὲ
 δικαιότατον πρὸς τοῦτον ἐποίει τὸν λόγον, ὥς μητροπολίτης χει-
 ροτόνησαι Σάρδεων, οὐκέτι γε μὴν Παφλαγονίας, καὶ δεῖ σε τοῖς C
 τῶν Σάρδεων ἐμφιλοχωρεῖν μέρεσι κακέϊσε καὶ διατρέβειν καὶ σου
 10 ποιμαίνειν τὸ ποίμνιον. ἐπεὶ οὖν ἐγνώκει ἀμετάπτωτον εἶναι τὸ
 βασιλικὸν βούλημα, μὴ ἔχων ὃ τι καὶ δράσειε, τὸν μονήρη βίον
 προεῖλετο. ὁ δὲ Θεσσαλονίκης Μανουὴλ ἄκων ἐξῶν τῆς Νικαίας
 περὶ πού τὰ ἐγγὺς ἐκείνης διέτριβεν. ὁ δὲ πατριαρχέσας Ἀρσέ-
 νιος καὶ αὐτὸς ἐξῶν ἐκεῖθεν ἔν τινι σεμνείῳ ἑαυτὸν καθιέρξας διη-
 15 γεν. ἐντεῦθεν συνελθόντες πάντες οἱ ἀρχιερεῖς ἐπὶ τὴν Λάμψα-
 κον, ψήφῳ πάντων καὶ προσταγῇ βασιλέως ὁ τῆς Ἐφέσου πρό-
 δρος Νικηφόρος εἰς τὸν πατριαρχικὸν ἀνήχθη θρόνον. ἀλλ' οὗτος, D
 καθάπερ εἰρήκειν, μήπω ἐνιαυτίσας τὸ βιοῦν ἐξεμέτρησε. τότε
 γοῦν ὁ σεβαστοκράτωρ Τορνίκιος τῇ φίλᾳ τοῦ Ἀρσενίου προσκεί-
 20 μενος ἠνάγκαζε τὸν βασιλέα τὸν Ἀρσένιον εἰς τὸν πατριαρχικὸν καὶ
 αὐθις θρόνον ἀναγαγεῖν, θαύματά τινα καὶ τεράστια παρὰ τοῦ
 Ἀρσενίου ἐνεργούμενα διηγούμενος, καὶ πράγματι διηνεκῶς προ-
 ξένοι τῷ βασιλεῖ, πατριαρχεῖν τὸν δύσονον αὐτῷ βιαζόμενος.

4 περὶ vulgo.

ab Ioannicio Philadelphensi monastico pallio induitur: ille enim continuo, et non sine molestia imperatoris animum sollicitabat, ut proficiscendi sibi daretur facultas Paphlagoniam, unde ipse ortum ducebat; sed imperator distorta hominis sensa apprime callens, ne in eas partes abiret, impendebat: animo enim proposuerat propter eas quas cum imperatore similitates exercebat, res Paphlagonum perturbare. verum imperator aequissimo eum sermone lacescit. "Sardium, non Paphlagoniae metropolitatum tenes: Sardium ideo partes invisendae, quibus continuo consuescere debes, ibique immorando greges tibi commissos pascere." igitur ubi imperatorem inexorabilem vidit, cum quid ageret ipse nesciret, monasticum vitae institutum complexus est. Thessalonicensis Manuel invitus Nicaea egressus in locis adiacentibus vitam ducebat. Arsenius item expatriarcha et ipse inde exiens in monasterium se intravit, hinc universi praesules Lampsacum convenientes suffragio omnium mandatoque imperatoris Ephesinum antistitem Nicephorum in patriarchale solium invehunt. sed hic, ut iam dixi, neque per annum integrum cathedram moderatus e vivis excessit. tunc sebastocrator Tornicius Arsenio impense deditus imperatorem urgebat, ut Arsenium iterum in patriarchalem sedem promoveret, et mira quaedam ac portentosa Arsenii facinora in medium affereus continuo imperatorem ad molestiam usque exorabat, ut sibi minime ae-

ἀλλ' ὁ βασιλεὺς ἐκὼν ἄκων τῇ τοῦ σεβαστοκράτορος συμβουλῇ
 ζυγνιθεὶς εἰς τὸν πατριαρχεικὸν καὶ αὐθις θρόνον ἀνῆγαγε τὸν Ἀρ-
 σένιον. καὶ οὕτω μὲν τὰ ἐπὶ τῷ Ἀρσενίῳ.

85. Ὁ δὲ βασιλεὺς τὸν Στρατηγόπουλον Ἀλέξιον τὸν Καί-
 σαρα μετὰ στρατευμάτων τινῶν οἰκονομήσας ἐπὶ τοῖς δυτικοῖς ἐκ-
 πέπομφε μέρεσι, τοῖς ἐκεῖσε οὖσι τῶν Ῥωμαίων ὑπεναντιοῖς ζυ-
 γνιθεὶς εἰς μάχην, παραγγείλας ὡς ἐν τῷ διέρχεσθαι, ἐπεὶ τὰ τῆς
 ὁδοῦ τῆς ἐκεῖσε φερούσης πλησίον ἐπῆρχε τῆς Κωνσταντινουπό-
 λεως, ἑφοδὸν τινα κατὰ ταύτης ποιήσασθαι καὶ μέχρι τῶν πύλων
 αὐτῆς ἐπιδρμεῖν τὰ στρατεύματα, ὡς ἂν πτοία παρ' αὐτῶν τοῖς
 οὖσιν ἐντὸς Λατίνοις ἐγγένηται. ἐγένετο δὲ τῷ τότε καὶ τι ξυμ-

4 D: Ὁ δὲ βασιλεὺς τὸν Στρατηγόπουλον Καίσαρα πέμπει τοῖς
 δυτικοῖς μέρεσι, παρήγγειλε δὲ τῆς Κωνσταντίνου ἀποπειράσασθαι.
 ναὺς οὖν τότε μεγάλη ἐκ Βενετίας εἰς τὴν Κωνσταντίνου ἀφίκετο
 καὶ ποτεστάτος, ὃς παροτρύνων τοὺς ἐν Κωνσταντινουπόλει Λατί-
 νους ἐν τριήρεσι καὶ πλοίοις καὶ λεμβάδιοις καὶ δρόμοις κατὰ Λα-
 φρονουσίας χωρήσαι. καὶ γέγονεν οὕτως, καὶ πενήντη ἡ πόλις ἀν-
 δρῶν, τῷ βασιλεῖ ταύτης Βαλδουίνῳ μετὰ τινῶν μετρίων φυλαττο-
 μένῃ. αἰφνης οὖν ὁ Καῖσαρ τῇ Κωνσταντινουπόλει ἐκπύει, ἔξω
 καὶ ἀνδρας τινὰς ἐκείθεν ὄντας καὶ ἀκριβῶς εἰδότες τὰ κατ' αὐ-
 τήν. καὶ μαθὼν ὅπῃ τινα περὶ τὰ τείχη χωροῦσαν εἰσεῖναι ὀπί-
 στην ἐκεῖ ἦεν. εἰσῆλθεν οὖν διὰ ταύτης αὐτῆς, καὶ ἕτερος, καὶ ἄλ-
 λος, καὶ καθ' ἑξῆς μέχρι τῶν ιε'. ἔτι δὲ καὶ πλείους ἄλλοι εἰσιόντες
 εὐρον ἕνα περὶ τὰ τείχη φύλακα, ὃν ἀναβάντες ἔξω τῶν τειχῶν ἔρ-
 ρισαν, καὶ πείλεις τὰς πύλας ἐμφοχλεύσαντες ἐλευθέραν τὴν ἑς
 αὐτὴν εἰσοδὸν ἐποίησαν τῷ στρατεύματι. οἱ δ' ἐντὸς τῷ αἰφνιδίῳ
 κατασπασθέντες, ὡς εἶχον ἕκαστος, τὴν ἐαυτοῦ σωτηρίαν ἐκρημα-
 τύνοντο. καὶ ὁ Βαλδουίνος περὶ τὸ μέγα παλάτιον ἐχώρησεν. αἱ
 δὲ περὶ Λαφρονουσίαν ἀκίοντες Λατίνοι καὶ ὁ ποτεστάτος, ἐπεὶ μὴ
 κατὰ αὐτῶν τι δοῦσαι ἰσχύσαν, πρὸς τὴν πόλιν ἐκανεξέγγονον.
 ἀντελάβετο γὰρ κάκιστον θεός. καὶ πλησιάσαντες εἰς τὴν πόλιν
 ὤρμησαν εἰσελθεῖν. ἀλλὰ τὰ Ῥωμαϊκὰ στρατεύματα τοῦτο γνόντες
 πῦρ ταῖς οἰκίαις τῶν Λατίνων ἐνέβαλον περὶ τὸν αἰγιαλὸν ἐπι-
 ναις, καὶ ἐνέκησαν ταύτας, πρῶτα Βενετῶν, εἰτα τῶν ἄλλων
 γενῶν, ὡς Κάμπους ἀνόμαζον. ὡς δ' εἶδον τοῦτο Λατίνοι λαβόν-
 τες ἐντὸς τῶν τριήρεων ὅσους ἠδύναντο, καὶ μᾶς εἰς τὸ μέγα πα-
 λάτιον χωρησάσης καὶ δεξαμένης τὸν Βαλδουίνον, ὑπεχώρησαν. οὕ-
 τω μὲν ἡ Κωνσταντινουπόλις προνοία θεοῦ ὑπὸ Ῥωμαίων ἐγένετο,
 Ἰουλίῳ ἀγοντὸς καί, οὔσης ἐκινεμήσεως δ' καὶ ἀπὸ γενέσεως κέρου
 ἔτους ὅπως ᾤψεθ', ὑπὸ Λατίνων κρατηθεῖσα χρόνους πενήντησι
 ὀκτώ.

quum, etiam invitus, in patriarcham eligeret. sic imperator volens nolens, sebastocratoris consiliis loco dato, ad patriarchalem dignitatem Arsenium rursum evehit. et haec quidem de Arsenio ita se habuere.

85. Imperator Strategopulum Alexium Caesarem copis aliquibus factum in occiduas partes mittit, ut cum Romani nominis hostibus conficeret, monens sub ipsa profectione, quando via, per quam esset incedenda, prope Cypolim erat, in eam irrumpere et ad portas ipsas conducere agmina, ut timor Latinis incuteretur. evenit vero tunc temporis, ut tale quid, ita providente

βῆναι προνοία Θεοῦ. ἔπει γὰρ νυῖς μεγίστη κολλη Λατινικὴ ἐκ Βενετίας εἰς τὴν Κωνσταντίνου ἀφίκετο, καὶ νέος ἐν ταύτῃ ἔξουσιωστὴς παρεγένετο, ὃν καὶ ποτεστάτον ἐπονομάζουσιν, ἀνὴρ, ὡς ἐφάνη, δραστήριος καὶ θρασύτερος εἰς τὰ μάχιμα, τοὺς ἐν τῇ

5 Κωνσταντινουπόλει Λατίνους παροτρύνας εἰς μάχην, καὶ ξυμβουλεύσας ὡς δεῖ καὶ ἡμᾶς μὴ μόνον ἐντὸς ὄντας τῆς πόλεως τὴν πόλιν καὶ ἑαυτοὺς φυλάττειν, ἀλλὰ καὶ κατὰ Ῥωμαίων τι δοῦν, ὡς ἂν μὴ πάντῃ καταθρονητικῶς ἐν τοῖς καθ' ἡμῶν διατιθῶνται. ἔπεισεν οὖν αὐτοὺς εἰσιόντας ἐν ὅσαις εἶχον τριήρεσι καὶ τισιν ἐτέ-

10 ροις πλοίοις, λεμβάδιοις οἷον καὶ δρόμωσι, κατὰ τῆς νήσου Λαφνουσίας χωρῆσαι, εἴ πως δυνηθῇεν αὐτὴν παραστήσασθαι καὶ σκύλων εὐμοιρῆσαι τῶν ἐξ αὐτῆς. κικένωται οὖν ἡ πόλις ἀνδρῶν, καὶ ἦν γυναιξὶ καὶ νηπίοις καὶ τῷ βασιλικῶς τάχα ταύτης κατάρχοντι Βαλδουίνῳ μετὰ τινων μετρίων ἀνδρῶν διεξαγομένη καὶ

15 τηρουμένη. αἰφνης οὖν ὁ Στρατηγόπουλος Ἀλέξιος ὁ Καῖσαρ ἑκτικὸς ἐπιὼν τῇ Κωνσταντίνου προσήγγισεν. ἔπει δέ μεθ' ἑαυτοῦ εἶχε καὶ ἄνδρας τινὰς ἐξωρμημένους τῆς πόλεως καὶ ἀκριβῶς εἰδότες τὰ κατ' αὐτήν, καὶ πυνθανόμενος αὐτῶν ἐμμεμαθήκει ὁπὴν τινα εἶναι περὶ τὸ τεῖχος τῆς πόλεως δι' ἧς ἀνὴρ ὀπλίτης

20 δύναιτ' ἂν ἐντὸς εἰσελθεῖν, μηδ' ὅλως μελλήσας τοῦ ἔργου εἶχετο. καὶ εἰσῆλθε διὰ ταύτης ἀνὴρ, καὶ ἐπηκολούθησεν αὐτῷ ἕτερος, εἶτα ἐκείνῳ ἄλλος, καὶ οὕτω μέχρι τῶν πεντεκαίδεκα, τάχα δέ καὶ πλείους ἄνδρες ἐντὸς εἰσῆλθον τῆς πόλεως. ἔπει δέ περὶ τὸ τεῖχος ἔνα εὔρον τὸν ἐμπεπιστευμένον τὴν φυλακὴν, τινὲς ἐξ αὐτῶν

deco, contingeret. navis maxima Latinorum Venetiis Cpolim appulit; cum ea juvenis auctoritate potens, quem illi potestatem vocant, accessit, vir, ut effectus comprobavit, factiosus et in pugnas audacior. is Latinos, qui Cpoli erant, ad ineundam pugnam concitat, haud decorum esse dictitans, eos qui in urbe essent, urbem seque tutando tempus conterere, sed aliquid etiam adversus Romanos machinari debere, ne nos illi adeo contemptum conerant et pro nihilo ducant. suasis itaque in triremes, quotquot haberent, aliaque navigia, lembadia nempe ac dromones, ingressos in Daphnusiā insulam pergere; quam si in potestatem redigere forte potuissent, nae illi spoliis locupletarentur. urbs igitur hominibus vacua, mulieribus ac infantibus et forte tunc imperanti Balduino cum exigua aliorum manu gubernabatur et custodiebatur. interea improviso Caesar Alexius Strategopulus noctu adveniens in eam impetum fecit, et cum viros secum haberet nonnullos ex urbe fugitivos et rerum illius apprimē gnaros, ex iisque sciscitans cognovisset foramen urbis muris inesse, per quod armatus miles introire posset, nulla mora operi incumbit. et per illud quidam ingreditur, quem sequitur alius et iterum tertius, et hac ratione quindecim et forte plures viri urbem ingrediuntur. in ipso muro quendam, cui custodia demandata erat, compertum, muro consensu arre-

D ἀναβάντες καὶ τῶν ποδῶν λαβόντες ἔρρησαν ἕξω τῆς πόλεως. οἱ δ' ἄλλοι ἀξίνας ἐχειρισάμενοι καὶ τοὺς μοχλοὺς τῶν πυλῶν διαρρήξαντες ἐλευθέραν πεποίηται τὴν εἰς τὴν πόλιν εἵσοδον τῷ στρατεύματι. οὕτω μὲν οὖν ὁ Στρατηγόπουλος Καῖσαρ καὶ οἱ σὺν αὐτῷ πάντες Ῥωμαῖοι καὶ Σκύθαι (ἐκ τῶν τοιούτων καὶ γὰρ τὸ 5 ὑπ' αὐτὸν συνεκεκρότητο στράτευμα) ἐντὸς τῆς πόλεως ἐγεγύσαν. οἱ δ' ἐντὸς τῷ αἰθνιδίῳ κατασεισθέντες τοῦ πράγματος, ὥς εἶχον ἕκαστος τὴν ἑαυτοῦ σωτηρίαν ἐπραγματεύετο. καὶ αἱ μὲν ἐπὶ τὰ σεμενέα βράδιζον καὶ μοναχικὰ ἐνεδέδυντο ἄμφια, ὅπως τὸν φόβον ἐκφύγοιεν, γυναῖκες δὲ εἰς ὅπας τοίχων συνεστύλοντο 10 καὶ εἰς στοὰς σκοτεινὰς καὶ ἀποκρύφους ἐκρύπτοντο. ὁ δὲ τῆς πόλεως κατάρχων Βαλδουῖνος ἐπὶ τὸ μέγα παλάτιον ὤρμησεν. αἱ δὲ ἐπὶ τὴν Δαφνουσίαν ἀπιόντες Λατῖνοι καὶ ὁ μετ' αὐτῶν ποτιστάτος, μηδὲν τι τῶν γινομένων γνωρίζοντες, ἐπεὶ μὴ κατὰ τῆς

P 100 νήσου Δαφνουσίας ποιῆσαι τι ἴσχυσαν (ἀντελάβετο γὰρ ἐκείνων 15 θεός), παλινδρομοὶ πρὸς τὴν πόλιν ἐπανεζεύγνυνον. μέχρι μὲν οὖν τοῦ ναοῦ τοῦ ἀρχιστρατήγου τῶν ἄνω δυνάμεων Μιχαὴλ ἐλθόντες, τοῦ περὶ τὸν ἐν Ἀνάπλῳ διακειμένον, οὐδὲν τι ὄλως τῶν γεγενημένων ἐμιμαθήκεισαν· ἐκείσε δὲ ἀφικόμενοι καὶ ταῦτα μαθόντες εἰς τὴν πόλιν ὤρμησαν ἐπελθεῖν. ἀλλὰ τὰ Ῥωμαϊκὰ στρα- 20 τεύματα τοῦτο γνόντες πῦρ ταῖς οἰκίαις τῶν Λατίνων ἐβάλλον παρὰ τὸν αἰγιαλὸν κειμέναις, καὶ ἐνέπρησαν ταύτας, καὶ πρῶτα μὲν τὰς τῶν Βενετῶν, εἶτα τῶν ἄλλων γενῶν, ὥς καὶ Κάμπους

B κατωνόμαζον. ἐπεὶ δὲ εἶδον τὴν πόλιν περπολουμένην οἱ τῶν Λατίνων, τὰς παρειὰς ταῖς χερσὶ τύψαντες, καὶ λαβόντες ὅσους 25

9 περὶ vulgo.

ptum pedibus extra muros proiciunt, alii strictis securibus et portarum vetricibus disruptis in urbem introitum liberum exercitui aperiunt. hac ratione Caesar Strategopulus et cum eo Romani universi ac Scythae (ex his enim copiae conflatae erant) urbem ingressi sunt. cives re improvisa perculsi, et quisque poterat, salutis suae consulere. hic quidam monasteria petere, et monasticum habitum, ut cladem evitarent, induere. mulieres in murorum foramina conici, et in cellis obscuris reconditisque abscondi. civitati imperans Balduinus in magnum advolare palatium. qui vero Daphnusiā abierant Latini, et cum illis Potestas, eorum quae gerebantur plane ignari, cum nihil adversum Daphnusiā perpetrare potuissent (opem enim illis tulerat deus), retrogressi in urbem contendere, et in supernarum virtutum principis Michaelis templum in Anaplo situm conveniunt, adhuc eorum quae patrabantur nescii. at ubi eo commigrassent, certiores redditi in urbem gressus festinant. id Romanae copiae audientes, igne in Latinorum domos prope iatas adiacentes immisso, eas corrumpunt, et ante alias Venetorum aliarumque deinceps nationum, quas Campos vocant. Latini incendiis urbem inflammari

ἡδύναντο ἐντὸς τῶν τριήρεων αὐτῶν καὶ τῶν λοιπῶν πλοίων, ἐπανεχώρησαν, μιᾷς τριήρεως εἰς τὸ μέγα παλάτιον ἀπελθούσης καὶ ἀναδεξαμένης τὸν Βαλδουῖνον ἐν χρῶ τῆς ζωγραφείας γενόμενον. καὶ ταῦτα μὲν οὕτω ξυνέβη, καὶ ἡ Κωνσταντίνου προνοία Θεοῦ 5 καὶ αὐθις ὑπὸ χεῖρα τοῦ βασιλέως τῶν Ῥωμαίων ἐγένετο κατὰ λόγον δίκαιόν τε καὶ προσήκοντα, Ἰουλίον εἰκοστὴν καὶ πέμπτην ἄγοντος, οὗσης ἐπινεμήσεως τετάρτης, καὶ ἀπὸ γενέσεως κόσμου ἔτους ὄντος 5958', ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν κρατουμένη χρόνους πεντή- κοντα καὶ ὀκτώ.

- 10 86. Περὶ γοῦν τὸ Μετεώριον τότε σκηνομένου τοῦ βασι- C
λέως ἐξαπίνης φήμη τις νύκτωρ τὰς τῶν πολλῶν περιβόμβησεν ἀκοάς. ἡ δὲ φήμη παρὰ παιδαρίου τινὸς αὐταδέλφης τοῦ βασι-
λέως τῆς ὀνομαζομένης μὲν Εἰρήνης, διὰ δὲ τοῦ μοναδικοῦ σχή-
ματος μετονομασθείσης Εὐλογίας, ἐκ τῶν τῆς Βιθυνίας μερῶν
15 παρ' αὐτὴν ἀφικομένου, ὃς καθ' ὃδὸν ἐμεμαθήκει παρὰ τοῦ τῶν
Ῥωμαϊκῶν στρατευμάτων ἁλῶναι τὴν Κωνσταντίνου. ὥς εἶχε
γυῖν τάχους ἡ τοῦ βασιλέως αὐτοκασιγνήτη παρὰ τὸν βασιλέα
ἀφιγμένη καταδαρθάνοντα τοῦτόν εἶρε, καὶ ἡρέμα πως ἐκίνει αὐ-
τὸν τῇ χειρὶ, ὅπως ἂν γε καὶ ἐρηγορήσειεν, ἰσχυροτέρα τῇ φωνῇ D
20 ὑπολέγουσα ὡς κατέσχε, ὃ βασιλεῦ, τὴν Κωνσταντινούπολιν.
καὶ πολλάκις τοῦτο εἰρήκει, καὶ ὁ βασιλεὺς ἐπέμενε μηδὲν τι πρὸς
ταύτην ἀνταποκρινόμενος. ὥς δὲ τὸν λόγον μετέβαλε καὶ εἰρήκει
"ἀνάστηθι, βασιλεῦ· ὁ γὰρ Χριστὸς ἀπεχαλίσσά σοι τὴν Κων-
σταντινούπολιν," τῆς κλήτης ἀναστὰς καὶ τὰς χεῖρας εἰς οὐρανὸν

15 ὡς vulgo.

conspicientes, genis manibus diverberatis, quotquot habere potuerant ex suis in triremes et alia navigia assumptis, retro cessere. ex triremibus una in magnum palatium progressa Balduinum in maximo discrimine et extremo pene periculo, iam iamque vivum capiendum, recepit. et ita ea res evenit, et Cpolis, ita deo annuente, rursus sub potestate Romani imperatoris iure et merito venit, vigesima quinta mensis Iulii, indictione quarta, anno ab orbe condito 6769, postquam hostes ea potiti fuissent annos quinquaginta octo.

86. Ea tempestate imperator castra Metsorii disposuerat, noctuque ex improvviso rumor quidam inter multorum aures perstrepuit. rumor a servulo quodam sororis imperatoris Irenes, sed propter monasticum habitum Eulogiae nominatae, e Bithyniae partibus ad ipsam profecto, qui in itinere audie- rat a Romanis copiis captam esse Cpolim, sparsus fuerat. illa prope imperatorem conveniens somno sopitum invenit; quare manu eum placide move- re, et ut excitaret, altiore voce proloqui, "tenes, o imperator, Cpolim." saepius hoc repetit: imperator immotus stans non respondebat. verumtamen cum illa sermone mutato dixisset "surge, imperator: Christus tibi Cpolim

Georg. Acropol. Annal.

13

ἀνατίνας "τοῦτον μὲν" ἔφη "τὸν λόγον, ὃ ἀδελφῇ, καὶ αὐτὸς δέχομαι. ὃν δὲ λόγον τὸ πρῶτον εἶπες, ὡς τῆς Κωνσταντίνου κεκράτηκα, οὐδαμῶς ἀποδέχομαι· πῶς γὰρ ἐκ τοῦ Μετεωρίου ἐγκρατὴς γενοίμην τῆς Κωνσταντίνου; ἀλλ' οὐδὲ στράτευμα καὶ αὐτῆς ἀξιόλογον πέπομφα. τὸ δὲ ῥῶν ταῦτα εἶναι θεῷ καὶ αὐτὸς ξυνομολογῶ, καὶ θῶττον ἂν τὰ μικροῦ καὶ ἀδύνατα τοῖς οἷς ἂν βούλοιο παρασχεῖν καθέστηκε δυνατός." ταῦτ' εἰπὼν τοὺς ἐν

P 101 τέλει πάντας ξυνήθροισε, καὶ ἐπυνθάνετο εἰ ἀληθῆ δοκεῖ σφίσιν αὐτοῖς τὰ παρὰ τῆς φήμης. καὶ οἱ μὲν συνέθεντο τὰ τῶν λόγων ἐπαληθεύειν, καὶ μάλιστα οἷς ἡ τῶν Λατίνων ἔξοδος ἀκριβέστε- 10 ρον ἐπεγνώσθη· ἐνιοὶ δὲ τὸν λόγον ἦγον ἐν ἀμφιβόλοις, οἷς οὐκ ἐν γνώσει τὰ τῆς ἄνω προνοίας καθέστηκε κρίματα, ὑπολογιζόμενοι καὶ τὸ πρᾶγμα τῶν δυσχερεσιμάτων τε εἶναι καὶ μὴ ῥᾶνους κατορθουμένων. ἐν τοῖς τοιοῦτοις μὲν λόγοις τὸ τῆς νυκτὸς παρήκει διάστημα· ἐπεὶ δὲ ἡμέρα ἐπέφωσκεν, ἐλπίς μὲν ἦν πᾶσι 15 τὸν διακομίζοντα ἀληθῆ ἀφικέσθαι πρὸς τὸ στρατόπεδον, ἀλλὰ καὶ τὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης παραδεδραμῆκεν διάστημα, καὶ οὐδεὶς

B τοιοῦτος ἀφίκετο. ἥσυχаллон γοῦν αἱ τῶν ἀπάντων ψυχαὶ καὶ ἡδμονόνουν, καὶ μάλιστα γὰρ τοῦ βασιλέως. ἀλλὰ νυκτὸς ἐπισίσης ὁ τὴν ἀγαθὴν ἀγγελίαν διακομίζων ἐλήλυθεν καὶ σαφῶς εἰρήκει 20 περὶ τοῦ ἔργου, ὅτι περ τὰ τῶν Ῥωμαίων στρατεύματα μετὰ τοῦ Καίσαρος Στρατηγούλου ἐντὸς τῆς Κωνσταντίνου διαύγουσι. καὶ πάντα ὡς ἔσχεν ἀπήγγειλεν.

87. Ἀπάρας γοῦν ὁ βασιλεὺς τοῦ Μετεωρίου μετ' ἡδογῆς

elargitus est," lecto assurgens manibusque in coelum extensis "hunc" sicut sermonem, soror, et ipse amplector, sed quem primum dixeras, me Cyprii potitum, nullo pacto excipio. quam enim ratione, qui Meteorii sum, Cyprii devicerim? qui nec tantas copias ad eam debellandam adornavi. sed haec numini facillima esse et ipse fateor, citiusque ac commodius ea etiam, quae fieri hand posse videntur, quibus ipse voluerit, concedere potens est," dixit, omnibusque qui ibi in dignitate erant convocatis, an vera ea esse illis viderentur quae fama circumferrentur, interrogat. quidam annuere, rumorem vera nuntiare, et potissimum ii quibus Latinorum exitus exquisitis compertus fuerat. alii dubitare et in ambiguo ponere, qui divinae iudicia providentiae non accurate tenerent, ratiocinantes rem esse difficillimis esse et ex illis quae non ita facili negotio peraguntur. in his sermonibus noctis spatium evigilatum est: ubi dies coepit, spes omnes tenere ab exercitu, qui vera referret, adventurum. at illius etiam diei intervallum consumitur, et horum nihil annuntiat. anxii itaque omnes trahere cum animo suo et angere, et praecipue imperator. veruntamen nocte ineunte bonus internuntius accessit, planeque facinus fatetur, Romanum militem cum Caesare Strategopole istius Byzantium sedem locasse, et cuncta modo quo evenerant narrat.

87. Igitur imperator Meteorio exiens, mirandum in modum suo bene

οἱ πολλῆς τὴν Κωνσταντίνου φθάσαι διὰ τάχους ἐπέσπευδε, δε-
 δὼς μήποτε ἐκ τῆς Δαφνουσίας οἱ Αὐτῖνοι ὑπονοστήσαντες καὶ
 τῆς πόλεως ἐντὸς γενόμενοι μάχην κατὰ Ῥωμαίων στήσαιεν κρα- **C**
 τεράν, καὶ πολλῶ πλείους τῶν Ῥωμαίων ὄντες τῶν τείχων ἕξω
 5 βύλλουσι. ἀλλὰ ταῦτα μὲν οὐ ξυνέβη, ἀλλ' ἐκείνοι μὲν τὸ ἀθρόον
 τὰς ψυχὰς κατασεισθέντες προύλαβον ἀποδρᾶναι, καθὼς ὁ λόγος
 φθάσας ἐδήλωσεν, ὁ βασιλεὺς δὲ τὴν πορείαν ἐπέτεινεν. ἐπεὶ δὲ καὶ
 τοὺς τοῦ Καλάμου βουνοὺς παρημέψαμεν καὶ τῆς Ἀχυράου ἐγγὺς ὁ
 βασιλεὺς ἐπῆξато τὴν σκηνήν, τότε δὴ καὶ τοῦ Βαλδουίνου τοῦ τάχα
 10 βασιλικῶς τῆς Κωνσταντίνου κατάρχοντος τὰ βασιλικά διεκομίσθη-
 σαν σύμβολα· ταῦτα δὲ ἦν καλύπτρα Λατινικὴ τὸ σχῆμα καὶ μαργά-
 ροις πεποικιλμένη καὶ ὑπὲρ κεφαλῆς λιθίῳ κοκκίνῳ, πέδιλά τε κοκκο-
 βαφεῇ, καὶ σπάθῃ σηρικὸν κοκκοβαφεῖς ἐνδεδυμένη προκάλυμμα. τότε **D**
 δὴ καὶ ὁ πολλὸς λεὼς τὰ τῆς ὑποθέσεως ἐπεπίστευτο· τὸ γὰρ μεγαλεῖον
 15 οὐκ εἶα τοῦ πράγματος εὐχερῶς πιστεύειν τοῖς λεγομένοις. ἔσπευσεν
 οὖν ὁ βασιλεὺς πρὸς τὴν κίνησιν. ταχυτέρας γοῦν καὶ μικροτέρας
 ἐποιεῖτο τὰς μεταβύσεις. ἐγγίσαντι γοῦν τῇ Κωνσταντίνου τῷ βασι-
 λεὶ κατὰ νοῦν ἐπῆει θειοπρεπιστέραν μᾶλλον ἢ βασιλικωτέραν τὴν εἰς
 τὴν Κωνσταντίνου ποιήσασθαι παράδοον. καὶ τὸν τρόπον ἐσκέψατο,
 20 ὅπως ἂν γένοιτο ὁ δὴ διὰ λόγων εὐχαριστηρίων πρὸς τὸν θεὸν καὶ
 φωνῶν εὐκτηρίων ὑπὲρ τε βασιλείας καὶ ἱεραρχίας ὑπὲρ τε τῆς
 πόλεως καὶ τῶν αὐτῆς οἰκητόρων καὶ τοῦ ταύτης πληρώματος.
 ἐπεὶ δὲ ἐζήτηι τὸν τὰς εὐχὰς συγγράψασθαι μέλλοντα, τὸν φιλό-
 σοφον Βλεμμίδην πρὸς τοῦτον ἐπινύξαι βεβούλητο. μακρὰν δὲ
 25 ἦν ὁ ἀνὴρ· ἀμφὶ γὰρ τὴν Ἐφεσον τὰς διατριβὰς ἐποιεῖτο. εἰς

5 τὸ] διὰ τὸ?

13 περιάλυμμα?

gaudens, Cpolim celerrime festinabat, metuens ne Latini Daphnusia rever-
 tentes et urbem introgressi pugna magna cum Romanis confingerent et nu-
 mero superiores extra muros elicerent. sed haec minime contigerunt, quippe
 qui re subita atque improvisa animos deturbati fugam praeripuerunt, ut supra
 enarravimus. imperator iter sollicitabat, et Calami colles emensus prope
 Achyraum castra posuit. tunc Balduini Cpoli imperantis regia insignia allata
 sunt. haec autem erant operculum Latino more efformatum, unionibus in-
 terstinctum, in vertice saxulo rubeo renidens; cocco tincti calcei, et ensis
 ex serico rubro tegumentum indutus. tunc multitudo etiam rem ita fuisse
 persuasa est, quandoquidem facinoris magnitudo ne temere adeo dictis fides
 adhiberetur efficiebat. imperator loci mutationes longiores et velociore per-
 currens viam celeravit. Cpoli appropinquans animo agitare coeperat acces-
 sum ad urbem deo magis convenientiorem quam regi instituere, et modum,
 quo id ita fieret, excogitavit: per sermones nempe qui gratias deo referrent,
 et voces pro imperio sacerdotio urbe et cultoribus universis supplices. sed
 precationum scriptorem conquirens philosophum Blemmidam ad opus decre-
 verat. verum vir ille longe aberat: Ephesi namque aetatem agebat. quare

P 102 ἀργίαν δὲ τὰ τοῦ πράγματος ἔπιπτεν. ὁ δὲ βασιλεὺς μέλλειν οὐκ ἤθελε πρὸς τὴν εἴσοδον. ἐδυσχέρανε γοῦν ἐπὶ τοῦτοις. ἀλλ' αὐτὸς τὸ δυσχερὲς διελυσάμην τῷ βασιλεῖ. “εἰ μὲν” γὰρ ἔφη, “ὦ βασιλεῦ, ὡς ἔξ ἁγίου ἀνδρὸς βούλει τὰς εὐχάς, ὥσπερ ἐθέλεις, γενέσθαι σοι, οὐκ ἔχω λέγειν· εἰ δὲ ἔξ οἰουδὴ τινος, δυνα-5 μένου δὲ συγγράφειν προέλοιο τὴν βούλησιν ἐκπεληῆσθαι σοι, ἰδοὺ σοι αὐτὸς τὴν θέλῃσιν ἀποπλήσαιμι καὶ τὰς εὐχάς σοι συγγράψαιμι.” ἔδοξε κρεῖττον τοῦτο τῷ βασιλεῖ, καὶ τῆς ταχυνῆς εἰσόδου τὰς ὑπ' ἐμοῦ ποιηθησομένας προείλετο. ἐγὼ μὲν οὖν εὐθὺς ἠψάμην τοῦ ἔργου, καὶ οὐπω ἡμέρα παρήει ὅλη καὶ νύξ, καὶ δέκα 10
B πρὸς ταῖς τρισὶν συνῆγραιψάμην εὐχάς, ἐκίστην οἰκεῖον ἔχουσιν τὸν σκοπόν.

88. Κατέλαβε γοῦν ὁ αὐτοκράτωρ τὴν Κωνσταντίνου. τεσσαρεσκαίδεκάτῃ ἤγεν τότε ὁ Αὐγουστος. εἰσελθεῖν γοῦν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν οὐκ ἠθέλησε τὴν αὐτὴν ἡμέραν, ἀλλὰ τὰς 15 σκηναὺς ἐν τῇ μονῇ τοῦ Κοσμιδίου ἐπήξατο, τῇ ἄγχι διακιμήτη τῶν Βλαχερνῶν. ἐκεῖσε γοῦν διανυκτερεύσας ἔωθεν ἀναστὰς τὴν εἰς Κωνσταντινούπολιν εἴσοδον ἀπειργάσατο τρόπον τοιοῦτον. ἐπὶ δὲ ὁ μὲν πατριάρχης Ἀρσένιος οὐ παρῆν, ἔδει δὲ ἄρα τῶν τινῶν
C ἀρχιερέων τὰς εὐχάς εἰς ἐπήκοον ἐξιπεῖν, ὁ τῆς Κυζίκου μητρο-20 πολίτης Γεώργιος, ὃν καὶ Κλειδᾶν κατωνόμαζον, ἐπλήρου τὴν χορίαν, καὶ εἰς ἓνα τῶν πύργων τῶν τῆς Χρυσείας ἀναβάς, ἔχων μεθ' ἑαυτοῦ καὶ τὸ τῆς Θεοτόκου ἐκτύπωμα τὸ οὕτω πως ἐκ τῆς μονῆς παρωνομασμένον τῶν Ὀδηγῶν, εἰς ἐπήκοον ἀπάντων ἀπ-στομάτισε τὰς εὐχάς. ὁ μὲν οὖν αὐτοκράτωρ τὴν καλύπτραν 25

res nimis differri ac procrastinari videbatur, cum tamen imperator ingressum impense admodum acceleraret, proptereaque animoangebatur. sed ipse ardua imperatori complanavi. nam “o imperator” dixi, “si a sancto viro preces hasce conscribi exoptas, quid dicam ipse non habeo: si a quocunque, qui tamen scribere possit, voluntati tuae satisfactum iri putas, ipse ego tibi quae concupiscis efficiam et preces componam.” id ut melius probatur imperatori, et ut ingressus celer esset, a me componendas aliis praetulit. ipse statim opus aggredior. et nondum integer dies et nox excurrerant, et tres, et decem preces conscribo, qualibet proprio argumento locupletem.

88. Imperator decimo quarto Augusti die Cpolim pervenit; neque ille eodem die urbem introit, sed apud Cosmidii monasterium prope Blachernas tentoria locat. ibi cum pernoctasset, postero die Cpolim hoc apparatu ingreditur. et cum patriarcha Arsenio absente preces illae omnibus audientibus a praesule recitandae essent, Cyzici metropolita Georgius, quem Cildam cognominabant, quae necessaria erant supplēvit: nam in unam ex aureae portae turribus ascendens, secumque deiparae imaginem ex monasterio Hodegorum gestans, omnibus audientibus preces recitavit. interim imperator capitis tegumento regio deposito flexisque genibus in terram provelvi-

ἀποβαλὼν καὶ γόνυ κλίνας ἔπασσε χαμαί, καὶ πάντες δὲ οἱ σὺν αὐτῷ ὀπισθεν αὐτοῦ ἐπὶ γόνυ κατέπεσον. ἔπει δὲ ἡ πρώτη τῶν εὐχῶν ἐκτετέλεισται καὶ ὁ διάκονος ἐσήμνηε τὴν ἀνέγερσιν, πάντες ἀναστάντες τὸ κύριε ἔλέησον, εἰς ἑκατὸν ἀριθμήσαντες, ἐπεβόησαν. καὶ τούτων τετελεσμένων πρὸς τοῦ ἀρχιερέως καὶ αὐθις D
ἑτέρα τις ἐξεφωνήθη εὐχή. ὥς ἐν τῇ πρώτῃ γοῦν, καὶ ἐν τῇ δευτέρᾳ γαγένηται, καὶ οὕτω πως διαπέπρακται μέχρι καὶ συμπληρώσεως τῶν ὅλων εὐχῶν. ἔπει γοῦν οὕτως πως τὰ τῆς ἱεροπραξίας ταύτης γαγένηται, θεοπρεπῶς μᾶλλον ἢ βασιλικῶς τὴν 10 τῆς Χρυσείας πύλην εἰσῆλθεν ὁ βασιλεὺς· πεζὸς γὰρ ἐβῆδιξε, προήρχετο δὲ τούτου τῆς θεομήτορος ἡ εἰκὼν. μέχρι μὲν οὖν τῆς τοῦ Στουδίου μονῆς ἀπελθὼν, ἐκείσε τὴν εἰκόνα καταλιπὼν τῆς ὑπεράγνου μητρὸς τοῦ Θεοῦ, ἐπιβὰς τοῦ ἵππου ἐπὶ τὸ τῆς σοφίας τοῦ Θεοῦ ἀφίκετο τέμενος. ἐκείσε γοῦν τῷ δεσπότῃ Χριστῷ προσ- 15 κυνήσας, καὶ τὰ εἰκότα τούτῳ εὐχарιστήσας, ἐπὶ τὸ μέγα κατηντήκει παλάτιον. ἐν εὐφροσύνῃ γοῦν καὶ θυμηδίᾳ πολλῇ καὶ ἀπλήτῳ χαρᾷ τὸ Ῥωμαϊκὸν τῷ τότε γαγένηται πληρωμα· οὐδεὶς γὰρ ἦν ὁ μὴ σκιρτῶν τε καὶ ἀγαλλόμενος καὶ μικροῦ δεῖν τῷ πρά- P 103
γματι ἀπιστῶν διὰ τὸ ἀπροσδόκητον τοῦ ἔργου καὶ τὸ ὑπερβάλ-
20 λον τῆς ἡδονῆς.

Ἐπει δὲ ἔδει καὶ τὸν πατριάρχην ἐντὸς γενέσθαι τῆς Κων-
σταντινου, μετὰ παραδρομὴν τινῶν ἡμερῶν λόγοις καὶ τῇ παρὰ
τούτων παιδοῦ εἰσῆλθε, καὶ ὁ βασιλεὺς εἰς τὸ ἱερὸν ἀπῆλθεν
ἀνάκτορον, τὸ τῆς μεγάλης σοφίας τέμενος, ἔν' ἐγχειρίσῃ τὴν

13 *περὶ vulgo.*

tur, omnesque qui cum eo erant post eum in genus procumbunt. sed pre-
cationum prima finita, diaconus indixit ut assurgerent. omnes stantes, "do-
mine miserere" centies numerantes acclamarunt. his finitis a praesule rur-
sus alia precatio enuntiatur. itaque ut in prima, ita in secunda et in aliis fa-
ctum est, et sic deinceps usque ad integram precationum omnium recitatio-
nem sacris precationibus ceremoniisque sine posito, deo magis convenientius
quam regi, portam auream imperator ingrediur: pedes imperator praeceunte
dei matris imagine proficiscibatur. ad Studii monasterium ventum est. eo
in loco immaculatissimae dei matris imagine relicta, equum conscendens ad
sapientiae dei templum pervenit, et Christo domino adorato, gratisque uti
par erat relatis, ad magnum palatium appellit. exultatione itaque et ingenti
laetitia et inenarrabili gaudio Romanorum omnis sexus repletus gesticbat.
namque qui non saltaret vel ludibundus exiliret nemo erat, tantae rei aspen-
sum vix praestans propter improvisum opus et superaffluentem voluptatem.
quando vero et patriarchae ingrediendum erat Cpolim post nonnullorum die-
rum excursus, sermonibus suasionibusque adductus introit imperator in sa-
cram regiam, magnae sapientiae sacrarium, ad cathedram pontifici consignan-

καθέδραν τῷ ἀρχιερεῖ. καὶ συνήθροιστο μετὰ τοῦ βασιλέως καὶ τῶν ἐν τέλει πάντες καὶ τῶν ἀρχόντων οἱ πρόκριτοι καὶ πᾶσα πληθύς. ὁ βασιλεὺς δὲ τῆς χειρὸς τοῦ πατριάρχου ἐπιλαβόμενος **B** “ἔχεις” φησὶ “τὸν θρόνον σου, δέσποτα, καὶ οὐδὲν ἐκ μακροῦ ἐστέρησαι. νυνὶ τῆς καθέδρας ἀπόλαυε.” καὶ οὕτω μὲν καὶ ἐπὶ τῷ πατριάρχῃ τὰ τοῦ βασιλέως ξυνέβη.

89. Ἐγένετο δὲ τότε καὶ τι τοιοῦτον, ὃ μὴ παραδοῦναι γραφῇ τῶν οὐ δέοντων ἐλογισάμην. λόγον ἐπὶ τῇ ἀναρρῶσει τῆς Κωνσταντίνου συνεγραφάμην. καὶ ὁ σκοπὸς τοῦ λόγου κατὰ τὰς ἀρχὰς εὐχαριστία ἦν πρὸς Θεὸν τῆς πρὸς Ῥωμαίους τούτου ἀγα-
C θουργίας καὶ τῆς ἀσπλάγχχνου κηδεμονίας καὶ ἀντιλήψεως, συν-
 ανεκεράννυτο δὲ τῷ λόγῳ καὶ εὐφημία πρὸς τὸν βασιλέα εὐχαριστήριος. ἡ δὲ ἐπὶ τέλει τοῦ λόγου ἀξίωσις συναναγορευθῆναι τῷ βασιλεῖ καὶ πατρὶ τὸν βασιλέως πρωτογενῆ παῖδα, τὸν Κομνητὸν Ἀνδρόνικον. τοῦτο ἐλάνθανε τοὺς πολλοὺς, καὶ μάλιστα τῶν
 ἐν τέλει, οἷς καὶ οὐ κατὰ γνώμην ὑπῆρχε τὸ πρᾶγμα. οἱ μὲν προύχοντες τῶν ἡμετέρων, ὃ τε δεσπότης Ἰωάννης ὁ τοῦ βασιλέως ἀντάδελφος καὶ ὁ πενθερὸς τούτου ὁ σεβαστοκράτωρ Τορνίκιος (ὃ γὰρ Καῖσαρ Στρατηγόπουλος, καὶ εἰ παρῇ ἐν τοῖς τοιούτοις, οὐδ’ ὅλως εἶχε περὶ τούτων φροντίδα), τὸν σκοπὸν ἀγνοοῦν-
 τες καὶ τὴν ἀξίωσιν τοῦ προβλήματος ἠνάγκασαν τὸν βασιλέα ἐν ἀκροῦσει γενέσθαι τοῦ λόγου. ὁ δὲ βασιλεὺς ἐδυσχέραινεν ἤδη γὰρ μεσημβρινὰς τὰς ἀκτῖνας ὃ ἥλιος ἔβαλλε, καὶ ὁ τοῦ ἀρίστου παρῇαι καιρὸς.

dam. cum imperatore omnes in dignitatibus constituti et patriciorum principui et plebs universa accurrerat. ibi imperator manum patriarchae continens “tene” inquit “thronum tuum, domine, et a qua tamdiu aberrasti, cathedra fruiere.” sic etiam patriarchae ab imperatore provisum.

89. Ea tempestate accidit, quod non alienum a narratione mea esse ducens hic scripto consignabo. orationem de recepta Cpoli composueram. orationis argumentum, circa principium gratiae deo pro beneficentia erga Romanos et misericordie suo auxilio ac patrocinio redditae: inerat et orationi praeter imperatoris praeconia ad eundem gratiarum actio; sub calce adhortatio ut Andronicus Comnenus primus imperatoris filius cum imperatore et patre in administratione advocaretur. hoc multos et potissimum dignitatibus praeditos, quibus non ex sententia res successisset, fugiebat. at ex nostris, qui primas obtinebant, Ioannes nempe despota imperatoris frater, et socer illius sebastocrator Tornicius (nam Caesar Strategopulus, licet adesset, de his omnino nullam curam suscipiebat), propositum ignorantes et pestalata problematis, imperatorem ad orationem audiendam compulere. imperator aegre ferebat: iam enim sub meridie solis radii ingruiebant, et prandii hora abierat.

T H E O D O R I D O U S A E

E T

L E O N I S A L L A T I I

I N G E O R G I U M A C R O P O L I T A M

N O T A E.

THEODORI DOUSAE
ET
LEONIS ALLATII
IN GEORGIUM ACROPOLITAM
N O T A E.

Plurima hic sunt, benevole lector, cum in sermone tum in argumento libri, quae virum etiam *πᾶν ἴστωρα* remorari possint, ex utriusque nimirum insolentia. insolentes in sermone voces, res plurimum abstrusae. difficultatis illius in causa sunt antiquitas, novitas, peregrinitas. quae tria sermoni vitium, rei obscuritatem adferre solent. sermoni vitium a vocibus vulgaribus et a saeculi phrasibus accedit; rem obscurat historiae varietas, quae et non parum hic distorta est et implexa. sane accuratorem temporum et rerum distinctionem desidero. sed quemadmodum illo aevo omnium rerum et imperii confusio erat distractioque et quasi chaos quoddam nationum, ita etiam existimo hanc historiam. quae tamen ne semper cum tineis certaret et opimum pabulum blattis praeberet, manum admovi extergendis illis sordibus et obscuritatibus explicandis. quodsi non omnia, quorum equidem imparem me fuisse libens profiteor, aliquid me tamen assecutum spero. quae me fefellerunt in tanta obscuritate, excusabit facile quisquis humanus est. prodit itaque (quod felix faustumque sit et utile rei publicae literariae) mea opera studioque nunc primum ex pulvere situque erutus et vindicatus Georgius Logothetes, auctor neutiquam aspernandus et meliore (Hercules!) fato dignissimus, qui rebus gestis quas memoriae prodit non interfuit solummodo, sed plerumque et praefuit; quod non obscure alibi ipsemet indicat. quid pluribus opus est? quanti suo aevo habitus sit, ostendit qui eum propius novit, maximi nominis et dignitatis vir Gregorius Cyprius, prae-

claro illo et pene invidendo elogio, quod operi praefiximus. ut taceam titulum logothetae, quae summa fuit apud Graecos imperatores dignitas; de qua mox infra quaedam dicturi sumus. DOUSA.

Tit. ΛΟΓΟΘΕΤΟΤ] Logothetes auctoris nomen proprium possit videri. sed est officii Palatini nomen; unde haud scio an nomen proprium, quamvis pereunte officio, in familia permanserit. quae autem fuerint Logothetae partes apud imperatorem, ex Curopalate seu Georgio Codino petas licebit, cuius extat elegantissimus et accuratissimus de officiis Palatii Cpolitani et magnae ecclesiae libellus. vide et Iohannis Meursii Glossarium Graecobarbarum, ex quo discas variis fuisse dignitatibus nomen hoc appositum. erat e Palatinis (ut ecclesiasticos praeteream) ὁ λογοθέτης τοῦ γενικοῦ, id est aerarii. erat et ὁ τῶν οὐλειῶν, qui alias πούρᾶτωρ. erant praeterea ὁ τοῦ δρόμου, τοῦ στρατιωτικοῦ, τῶν ἀγγέλων, τῶν σεκρέτων, qui postremus Nicetae Choniatae in Manuele Comneno lib. 7 etiam παγκιλλάριος dicitur. inter omnes autem excellebat ὁ μέγας λογοθέτης, eiusque munus circa mandata bullasque imperatoris et alia (quae functio quaestoris est) occupari. quae cum singula diligentissime ab amico illo nostro praestantissimo explicata sint et notata, supervacuum esse duxi ea hic repetere, cum ad satietatem illinc haurire quisque possit. quaedam etiam haud protrita suppeditabit summus iureconsultus Iac. Cuiacius ad lib. 10 codicis Iustiniani tit. 30, qui est de *discussoribus*, id est, I. C. interprete, *logothetis*: et *discussores* sit esse veluti *cognitores* et *disceptatores* rationum *fiscalium* ab aliis tractatarum vel etiam *rationum publicarum*. Novella Valentiniani de Indulg. reliq. refert *discussores* in *provinciis* plerumque *profoisci* ambitione et *suffragio* potius quam *merito* vel *electione* certa, et *ingressos* statim *expetere* cohortales atque etiam *scholares*. exhibet ibidem vir summus lib. 4 ex lib. 56 Basilicon, quae exulabat. cuius capita praecipua haec sunt: *non mitti in provincias discussorem sine auctoritate principis; discussis apocham sacram vel a discussore dari; sumptus solatiaeque discussorem sive logotheten habere ex publico, nihil capere a collatoribus*. discussor in Novella Valentiniani 5. d. *inspector* vocatur. sed frequentius λογοθέτης dicitur. Procopius lib. 2 de bello Gothico: ἦν δὲ Ἀλέξανδρός τις ἐν Βυζαντίῳ τοῖς δημοσίοις ἀρεστῶς λογισμοῖς· λογοθέτην ἑλληνίζοντας τὴν τιμὴν ταυτὴν καλοῦσι Ῥωμαῖοι. in vetustis glossariis *discussor* alias redditur τράκτωρ στρατιώτης, alias λογοθέτης. quo autem munere ex iis omnibus noster Georgius functus sit, haud satis mihi hactenus compertum est. quare illud in medium relinquo, erudito lectori investigandum. discutiendum itidem doctioribus relinquo unde *Acropolites* dicatur. *Acropolis* Libyae urbs et Aetoliae apud Stephanum Ethnographum. Iberiae Asiaticae etiam urbs Dioni

lib. 37. diversae aliae item Acropoles. *Acropolis* quoque arx Atheniensium: Athenae enim in tres partes sive regiones distinctae olim et divisae, *Acropolin Astu* et *Piraeum portum*. hinc nonnemo fortassis satis putet constare auctorem hunc fuisse Athenis natum. aliis aliter videbitur. DOUSA.

p. 3 v. 1. Veteres fere omnes ac recentiores historici id ex animo accurarunt, ut ante alia lectoribus historiae, et praecipue quam ipsi tum scriberent, utilitatem miro verborum apparatu proponentes, et quasi illice blanda aequae ac impulsoria legentium animis pellectis, ad sui lectionem vehementius inflammarent: utilitate enim videntur omnia probare; ideoque non incongrue Ovidius 2 de Ponto,

*ipse decor recti, facti si praemia desint,
non movet; et gratis poenitet esse probum.
nil nisi quod prodest, carum est. en detrahe menti
spem fructus avidae, nemo petendus erit.
at reditus iam quisque suos amat, et sibi quid sit
utile sollicitis computat articulis.*

idque cum alii fuse abundanterque peregerunt, ait hic auctor nolle se nunc eadem iterare, ne videatur eandem cantilenam canere. nec alia ratione suam exorsus est historiam Polybius. prooemium hoc inscio editum est a compilatore, licet fere omnia in eandem sententiam efferantur, quem edidit Dousa, ut quilibet ex se animadvertet. nos tamen codicem nacti absolutiorem, praefationem illam in compilatione exhibuimus, quam ex eo exscripsimus fere eandem cum hac nostra. ALLATIUS.

p. 5 v. 8. Tacitus Annal. 1: *sine ira et studio, quorum causas procul habeo.* et 1 Histor. *sed incorruptam fidem professis, nec amore quisquam et sine odio dicendus est.* veritas historiae quanti facienda sit, fuse cum alii pertractarunt tum Georgius Pachymeres in prooem. histor. p. 12 11 sqq. ALL.

ib. v. 11. τοῦ μὴ λήθης βυθῶ ἢν ὁ χρόνος] Pachymeres p. 12 5 et Ioannes Cinnamus p. 4 1. ALL.

ib. not. v. 6. ἐγγελυμένα] ita vitiose ms, quo unico usi sumus. scribendum ἐγγεγλυμένα. DOUSA.

ib. v. 13. τῆς Κωνσταντινῶν] Cpolis est et ab aliis scriptoribus, antequam caperetur a Latinis, id est Italis Gallis et Belgis, πόλις πόλεων καὶ βασιλέων ἐστία, felix ante alias et regina urbium dicta est, nomenque propter excellentiam urbis et Novae Romae meruit. nam Byzantium vetus nomen nemo paulo humanior ignorat, situmque eius, nempe ad Bosporum Thracium, imperii Occidentis quondam (et etiamnum hodie, si ita Turcorum tyrannidem nominare liceat) caput. haec augusta et regia urbs, veteris Romae (quae et septicolis uti haec ἐπτάλοφος Graecis) aemula, mundi miraculum, orbis epitome ac re-

rum domina, tum temporis in flore suo non immerito Martialis
versibus compellari potuit

terrarum dea gentiumque Roma,

cui par est nihil et nihil secundum.

enimvero hoc Iudaeus scriptor testatur, Beniamin (inquam) Tudelensis in Itinerario suo, ubi se Cpolim venisse et inter alia urbis admiranda vidisse Blachernas ad littus maris, opus imp. Emmanuelis, scribit. *in eo, inquit, loco vidi res narratu incredibiles. deferuntur enim in illud Palatium quotannis tributa, quibus turres implentur coccinea purpureaque veste et auro, ita ut nullibi terrarum par structurae atque divitiarum exemplum inveniri possit. affirmatur autem ipsius solius civitatis vectigal, ex foris portu ac mercatorum tributo collectum, ad viginti milia aureorum in singulos dies accedere. vixit hic auctor ante 400 et quod excurrit annos.* Nicetas Choniates non uno in loco nobilissimam hanc urbem mire praedicat, sortemque eius iam a Latinis captae deplorat: vide imprimis elogium urbis in Alexio Duca Murzuflo. habet in *κρηλλοις* suis Bonaventura Vulcanius V. C, optime de litteris Graecis meritus, Gregorii Cyprii patriarchae Cpolitani descriptionem et encomium illius urbis, Emmanuelis praeterea Chrysolorae epistolas, quibus veterem et Novam Romanam inter se accuratissime comparat. extantque vulgo Petri Gillii de topographia Cpoleos et de illius antiquitatibus doctissimi commentarii, uti et de Bosporo Thracio. imaginem vero huius amplissimae civitatis videre qui volet, adeat is academiae Lugduno-Batavae bibliothecam, ubi Turcica Cpolis in tabula 11 circiter pedes oblonga manu Melchioris Lorichii felicissime delineata visitur. de eadem non pauca etiam in epistolis et itinerariis suis memoriae produnt amplissimus Augerius Busbequius et ornatissimus frater meus Georgius Dousa, qui annis superioribus, dum vita deusque sinebant, Cpoli cum esset, ex Georgii Cantacuzeni, viri magni et imperatorio stemmate oriundi, bibliothecae mss codicibus sic satis instructae servitute Georgium Logothetam nostrum redemit; cuius primae editioni, lector, si aequum te ac faventem sensero, communicabo tibi post non visas hactenus et a multis expetitas Ioannis Zonarae epistolas theologicas, rarum mihiq; carum opus. quibus et alia fortasse succedent, reliqua mihi adhuc ex libris mss, quos secum P. M. frater meus Cpoli advexit. caeterum viri illustris Hesychii Milesii elegantissimus libellus de rebus patriis Cpoleos, quem recens amicus noster Ioannes Meursius Graece et Latine primus vulgavit notisque eruditissimis illustravit, non est sane praetereundus, quinimo ambabus manibus amplectendus. videatur etiam hic eodem titulo conscriptum opusculum elegans Georgii Codini, origines Cpolitanas complectens, quod frater meus Georgius Heidelbergae. olim in linguam Latinam ex Graeco transtulit, et

postea ab amicis ibidem typis descriptum est, iterato deinde editum notisque eruditissimis auctum opera eiusdem Meursii. Dousa.

p. 5 v. 13. Cpolis laudes et encomia passim ubique constant; in cuius laudibus Graeci fere omnes et Byzantini praecipue multiloquaces merito habiti sunt, et garrisse adeo ut neque caput neque pes sermonis unquam comparuerit. in tantam urbis felicitatem addam et ego nonnulla, quae quia non edita et rara, ideo gratiora curioso lectori accedent. Aimonius Sophista Orat. Eucharist. in Iulianum imperatorem inter alia: *σὲ δὲ οὐδὲ νῆσον, οὐδέ τινα πόλιν, ἃς οὕτω καλοῦσιν ἄνθρωποι, ἀλλ' ἤπειρον ὅλην ὀλίγου δεῖν πόλιν ποιήσασαν, τίς ποιητῆς ἢ λογοσυθέτης οὐκ ἂν εἰκότως ὑμνήσειεν; θαυμάζομέν σου καὶ τὰ λοιπὰ πάντα. σὺ μὲν γὰρ Εὐρώπης ἀρχή, σὺ δὲ καὶ πέρας καθέστηκας, σὺ δὲ καὶ Ἀσίας τὴν ἴσην μοῖραν κεκλήρωσαι. σοὶ μὲν Πόντος κύμασιν ἴστανται, ἐκ σοῦ δὲ Αἰγαῖος γεννᾶται. σὸς δὲ καὶ γέγων ὁ μέγας Βόσπορος, πορθμὸς πάσης μὲν ποιήσεως πάντων δὲ λόγων ἀγώνισμα, ὥσπερ οἶμαι καὶ προμαντευόμενος ὡς καὶ διογενῶν βασιλέων φύσιν κόλποις τοῖς ἑαυτοῦ τιθηνήσαιοτο· λέγεται γὰρ Ἰὼ τὴν Ἰνάχου κρῖσει Διὸς εἰς βοῦν ἐκ παρθένου τὴν ἑαυτῆς φύσιν ἀμείψασαν νῆξασθαί τε ταύτην τὴν θάλασσαν καὶ δοῦναι τῷ πορθμῷ κλησιν τῆς τότε τύχης τὸ σύμβολον. τὸ δὲ σὸν μέγεθος ἢ κάλλος τίς ἂν ἢ μεγέθει λόγων ἢ κάλλει κατὰ τὴν ἀξίαν ὑμνήσειεν; ἀρξάμεν γὰρ ἐκ μέσου etc.* Constantinus Porphyrogeneta orat. de transl. reliquiarum divi Ioannis Chrysostomi: καὶ καυχήσεως στέφανος τῆς ὑποδεξαμένης μεγαλοπόλεως. οὐ γὰρ ἔδει τὴν τοσοῦτοις εὐθηνουμένην καλοῖς καὶ τοσοῦτοις ἐναγλαίζομένην ἀγάλασιν ἀρετῆς οἷον ἡκρωτηριάσθαι περὶ τὸ καιριώτερον καὶ τὸν οἰκεῖον περιηρηθῆαι κόσμον. et ναὶ τέκνα πολιτείας εὐγενοῦς τε καὶ φιλοσέμου, τῆς εὐδαίμονος πόλεως εὐτυχέστατα θρέμματα, καὶ γεννήματα τῆς τιμῆς τὰ τίμια λόγοις καὶ πανδήμοις ἑορταῖς τε καὶ πανηγύρεσιν. Constantinus Manasses lib. 2 Odoeporici:

ὦ γῆ Βυζαντίς, ὦ πόλις τρισολβία,
ὀφθαλμὲ τῆς γῆς, κόσμε τῆς οἰκουμένης,
τηλαυγὲς ἄστρον, τοῦ κάτω κόσμου λύχνη,
ἐν σοὶ γενολήνη καὶ κατατρυνφῆσαιμί σου.
σὺ καὶ περιθάλλοις με καὶ διεξάγοις
καὶ μητρικῶν σῶν ἀγκαλῶν μὴ χωρίσαιο.

auctor vitae Ioannis Acatii: ἦνεγκε μὲν ἡ πασῶν πόλεων ἡγεμονίς αὕτη, ἦγε τῷ πάσας μὲν πανταχοῦ τῆς παντοδαπῆς καλλωνῶν εἶδουσιν ὑπεραίρειν πάντας εἰς εὐφημίαν κινεῖ, οὐδὲν δὲ ἥττον ἐξ ὧν ἡυμολόγησε μὲν τὴν ἀρχὴν οἰκιστὴν καὶ ἀρχηγέτην τὸν αἰδίδιμον ἐν βασιλεῦσι, τὸν κρηπίδα εὐσεβείας Ἑλλήσι καὶ βαρβάροις καταβαλλόμενον ἐπιγράψασθαι, εὐμολόγησε δὲ τοῖς κορυφαίοις τῶν ἀποστόλων ὀρέξαι μὲν χεῖρα φιλόξενον, ὁδὸν δὲ οὐκ ἀγεννῇ τῷ θεῷ τεμεῖν κηρύγματι, ἐνταῦθα μάλιστα τοῦ Βυζαντίου, ἐνθ' ὁ νῦν

ἐπαινούμενος τὸ στάδιον ἐαυτῷ τῶν ἄθλων ἐπήξατο. αὐτῷ δ' ἐν-
 τεύθεν μαρτύρων μήτηρ καὶ τροφὸς ὀνομάζεσθαι, ἥ πᾶσα μὲν γῆ
 καὶ θάλασσα ὑπήκοος, πᾶσα δὲ ἡπειρος καὶ γῆ νησιῶτις παντα-
 χόθεν ὡς ἀπὸ κύκλου ῥέπει πρὸς κέντρον βασιλεῖσις ἐπομένη νευ-
 μασιν, ἀφ' ἧς σοφία καὶ δικαιοσύνη πᾶσα πάσαις πηγάζει φυγαῖς.
 πάντων δὲ πρακτέων ἔσμός θεμιστεύεται, τὰ μὲν ἐς ψυχὴν ἐν
 θεοῦ μοίρᾳ, τὰ δ' ἐκτὸς ἐν τάξει πατρὸς εὐφυνῶς τεταγμένης, καὶ
 ὡς ἔπος εἰπεῖν ἀντὶ κοινού χρημάτων ἅπανσι τοῖς ὁμοπίστοις τελοῦ-
 σης. ἦν εἴ τις ποιητῶν θαυμάζων ἐτύγχανεν, εἴτα πρὸς τοῖς ἄλ-
 λοις ἐγκωμίοις καὶ θεόδμητον ἐτόλμησε προσερεῖν καθάπερ τὸ
 Ἴλιον δεδομηθῆαι μυθεύεται, μόλις ἂν ἔνυχε τῆς ἀξίας, ἧς ἀγο-
 ραῖς τε καὶ μαρτύρων ἐστίας καὶ νῶν κάλλη, καὶ περιβάλοις, καὶ
 τ' ἄλλα τοῦ παντός εἶδη κόσμου, καὶ μεγέθοις ὑπὸ τε φύσεως καὶ
 τέχνης κοσμημένα, τίς ἂν ἐξῆς, εἰ μὴ στόματα δέκα καὶ γλῶσσας
 καθ' Ὀμηρον ἑσχηκώς, δύναιτο καταλέγειν; ὅπως μὲν τὰ κατὰ
 τὴν χώραν γεωργίαις κοσμοίη, καὶ τῶν τε ὑπαρχόντων ἐπικαρπίας
 καὶ ἐτέρων κτήσιν παντοδαπῶν διδούη, ἐν ἧ παιδων τροφῇ καὶ
 παιδείᾳ κατὰ νόμον Χριστιανοῖς πατριον, καὶ ξένων ὑποδοχῇ,
 καὶ θεραπείᾳ ἀνδρῶν εὐγῶν κατὰ τὰς θαυμασίας μάλιστα δια-
 τάξεις τῶν ἱερῶν μαθητῶν, ἐν ἧ παντοδαπαὶ δι' ἔτους τῶν ὥρων
 πρόσοδοι ἑορταῖ τε καὶ πανηγύρεις καὶ θυμηδίαί φέρουσαι τινα
 τοῖς πένησι ψυχαγωγίαν. ἔτι δ' ἐκκλησίαι καὶ νόμοι καὶ δικαστή-
 ρια, καὶ ὅσα δὴ καθ' ἕκαστον ἐν πόλεσιν ἐτέραις ἔστιν ἰδεῖν, ἐν-
 ταῦθα εὖροι τις πάνθ' ὁμοῦ τὰ πανταχοῦ γῆς σπάνια. ὥστ' ἐκ-
 κίνειν τήνδε τὴν πόλιν κοινῷ κινὲ τῆς γῆς ἐργαστηρίῳ, μᾶλλον δ'
 ἐνταῦθα ἐστὶ τὸ κοινὸν ἀνθρώπων ἔμποριον καὶ ἡ κοινὴ τῶν ἐν γῇ
 φρυομένων διοίκησις. πρὸς ἣν ἄγεται πάνθ' ὅσα πολλὰχόθεν ταῖς
 ὥραις φύεται, τὰ μὲν ἐκ τῆς πέραν ἡπείρου, τὰ δ' ἐκ θαλάττης,
 τὰ δ' ἐκ τῶν ἄνω καὶ κάτω Μυσῶν, τὰ δ' ἐκ τῆς Σκυθῶν ἐρημίας
 παραδόξως εἰπεῖν, καὶ θεμισκύρας τοῦ τῶν Ἀμαζόνων πεδίου.
 καὶ ὡς ἔπος εἰπεῖν πάντα πανταχόθεν, τὰ μὲν δὴ ὀλκάδων, τὰ δὲ
 δι' ὀχημάτων, τὰ δὲ τρόποις παντοδαποῖς, ὡς εἰς κοινὸν κατα-
 γῶγιον συρρεῖ, ὥσπερ τοὺς ποταμούς ὀρώμεν αὐτομάτως συνιόν-
 τας εἰς θάλατταν. ἐνθ' ἰδεῖν ἔστιν, ὡς οὐκ ἄλλοθι τοὺς οὐχ ἦτον
 κτήμασιν ἐγγελοῖς ἢ ναυτικοῖς ἰσχύοντας. τοῦ γε μὴν λιμένος θέ-
 σιν τε καὶ ἄλλος καὶ μέγεθος, καὶ ὡς εὖ μὲν τῶν ὄρμων καὶ νη-
 ρίων, εὖ δὲ νεωσοίκων ἔχει καὶ τῆς ἄλλης κατασκευῆς καὶ χρεῖας
 καὶ τῆς ἐξ ἄκρων εἰς ἄκρα διαβάσεως, ὥσθ' ὀλόκληρον ὡς ἀλη-
 θῶς θάλασσαν ἔξεῖναι, μὴ λιμένα καλεῖν, ἐνθ' εὐχερῆς μὲν ὁ
 ἔκπλους, εὐχερέστερος δ' ὁ κατάπλους. ἐνθα γαλήνην βαθεῖαν
 εὐρεῖν ἔστιν καὶ ταῖς θυέλλαις καὶ καταιγίσιν, ὅτε καὶ τὰ τῆς γῆς
 θεμέλια κλονεῖσθαι δοκεῖ. ταῦθ' ἅπαξ πάντα κακ τοῦ παρρη-
 τος εἰπόντας ἐνίους ἀποχρώντως ἔχειν σφίσις ἡγείσθαι ἀνδρῶν ἐν
 εἴῃ λίαν ῥαστώνευομένων πρὸς τὰ κακά. ὡς ἐκ πάντων τῶν γε
 ἐρηγμένων συμβαίνειν τὴν βασιλίδι τήνδε τῶν πόλεων περιπτὸς
 ἀμφοτέρωθεν κεκοσμηθῆαι, τοῦ τε λαχεῖν τῶν ἄλλων διαφερόντος

ἔστιαν καὶ θῶπον τυγχάνειν βασιλείον καὶ νίκην ἀνελίσθαι κατὰ πασῶν, καὶ τοῦ διὰ πάσης τῆς τ' ἐνδον τῆς τ' ἐκτὸς ἀρίστης καὶ ἀλέκτου κατασκευῆς τε καὶ τῶν ἄλλων πλεονεκτημάτων ἐκνικῆσαι καλλίστην καὶ ἡγεμονικωτάτην εἶναι τῶν πόλεων ἀπασῶν. τό γε μὴν πάνθ' ὑπεραίρον ἀπείροις μήκεισι πρόσχημα, καὶ ἡ κοινὴ τῶν εἰς Χριστιανούς τελούντων φιλοτιμία, ὁφθαλμοῖς τε κόρον οὐκ ἔχον θαῦμα, ὥστ' εἶναι τοῖς ὁρῶσι καὶ μόνον μέλθοσιν εὐθύς τὴν γνώμην ἐντεῖθεν γίγνεσθαι, ὁ νεὼς ἔστηκεν οὗτος μεσσηγὺ γαίης, ποιητῆς ἂν εἴπει, καὶ οὐρανοῦ ἀστερόεντος, κατὰ τὴν Ὀμηρικὴν ἐπὶ γῆς μὲν βαίνουσιν εἰς δ' αἰθέρα φθάνουσιν ἔριν. Ἄελας τίς ἄλλος ἐῷς, οὐκ οὐρανὸν κατὰ τὸν ἐσπέριον τὸ δοκοῦν ποιηταῖς κίονος ἀνέχων τροπον, ἀλλὰ τὴν ἑνὶ οὐρανὸν πρυτανεύων διὰ τῆς ἰνοικουσης αὐτῷ χάριτος καὶ δυνάμεως, ὥς ποθ' ὁ κατὰ Παλαιστίνην τὸ Ἰουδαίων φύλον πρὶν εἰς ἡμᾶς τὴν ἐκεῖ χάριν κατὰ Θεοκτονίας μεταπεσεῖν ἔκτισιν. ὃν πολλοὶ μὲν ὕμνησαν ἰδρύσεως καὶ μεγέθους καὶ κάλλους ἀραρότως καὶ ὁλοκλήρως ἔχοντα, πολλοὶ δ' ἐθρήνησαν οὕτως αἰσχους καὶ πτώσεως, ὥς νῦν ὁράται, φεῦ, ἔχοντα. προλέγω δ' ὅτι καὶ πλείους ὑμνήσουσιν, ἡνίκα ἂν ὁ κόσμος αὐτῷ καὶ ἡ πρὶν αἰεὶα καὶ κατάστασις εὖ ποιοῦσ' ἐπανέλθῃ. ὃν χωρὶς τῶν ἄλλων πολλῶν καὶ μεγάλων, τῶν τε λειγμένων καὶ παρειμένων, μόνον εἰς εὐκλειαν ἔξαρκειν ἡγούμενος τῇ τῶν πόλεων βασιλίδι οὐκ ἀπὸ οἶμαι γε τῆς προσηκούσης δοκιμασίας ἐκπέσοιμι. ἔνταῦθα φύς καὶ τραφεὶς καὶ παιδευθεὶς ὁ τῷ ὄντι χρυσοῦς Ἰωάννης ἐς τοσοῦτον ἤλασεν ἀρετῆς. tantam urbem neque ferro neque armis neque hostium vi et impetu ob sui magnitudinem pulchritudinem caeterasque dotes oppugnari unquam posse existimabant. eam licet saepius et adversariorum machinis et civilibus seditionibus mire oppressam, et paucos ante annos militi Italo praedam datam, ut ita dicam, vidisset Iosephus Bryennius, qui sub Manuele vivebat, tamen aeternam illi felicitatem exterorum hominum vi nunquam interrumpendam divino praesagio, quod utinam ita fuisset nec experientia eum mentitum fuisse demonstrasset, oratiuncula in D. Virginem eucharistica praedicere sibi autumat, quam in opere nostro de perpetuo utriusque ecclesiae Occidentalis atque Orientalis consensione editam leges. ALL.

p. 5 not. v. 7 ab im. ἵνα τὴν ταύτης κάραν] haec tota periodus luxata est et distorta: sensus quidem commodus inde elici potest, sed verba corrupta sunt. cuius loci medicinam, ut et aliorum quamplurimorum in hoc libello, in aliud tempus differre et felicioribus ingeniis relinquere quam tricas nectere Tellenas consultius putamus. DOUSA.

ib. not. v. 3 ab im. καθ' Ὁμηρον] cum haererem ac dubitare an hic locus in Homero extaret, opportune subvenit ὁ θαυμάσιος Daniel Heinsius, nostrum et Musarum decus incomparabile, monuitque Hesiodi esse, Ἐγὼν β, ipso fine:

φήμη δ' οὔτις πάμπαν ἀπόλλυται, ἦν τινα πολλοὶ
λαοὶ φημίξουσιν. θεὸς νύ τις ἐστὶ καὶ αὐτῇ.

ad cuius exemplum Famam etiam deam vocavit Virgilius 4 Aeneidos :

haec passim dea foeda virum diffundit in ora. DOUSA.

p. 6 v. 1. Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ] res gestas Alexii et Isaacii Angelorum fratrum, et quomodo Isaacium Alexius imperio pulerit obcaecaveritque, fuse prosequitur Choniata in Alexio et Isaacio, quem vide. ALL.

ib. v. 2. Ἀγγέλων καὶ ἀμφοῖν ὀνομαζομένων] hinc Ἀγγελώνμοι κασίγνητοι, ἀδελφοὶ nuncupantur a Choniata lib. 3 in Alexio Comneno; et alibi saepius Ἀγγελωνυμία. ALL.

ib. v. 3. Ρωμαίων] *Romanorum* appellatione accipit, quemadmodum et multi alii eius aevi scriptores, Cpolitanos Graecos. et *Romania* pro imperio Orientali in usu est, quia imperii caput Cpolis *Nova Roma* appellata est. Roma utique duplex statuitur in constitutionibus imperialibus, una vetus Italica, altera nova, id est Cpolis, quam veteris et antiquae Romae praerogativa laetari imp. voluerunt, lib. 6 C. de sacrosanct. Eccles. l. 40 C. de Episcop. et Cler. l. 4. de operib. public. l. ult. C. in quib. caus. pign. l. ult. C. de temporibus in integ. Zonaras alique infiniti auctores cum νέαν Ρώμην dicunt, Cpolim intelligunt. quod notum est. DOUSA.

ib. v. 4. κατέβαλε μὲν] accidit id anno domini 1195. imperasse autem Isaacium Nicetas ait annos 9 menses 7. post quem Orientis 58 imperator factus Caesar Alexius 3 Angelus Pius Felix Augustus, qui imperavit annos 8 menses 3 dies 10. venit in Italiam Alexius (puer forte duodecim annorum) imp. Isaacii Angeli, caeci et captivi ac imperio deiecti filius, auxilii a Latinis sive Occidentalibus contra tyrannidem Alexii patrum petendi causa, anno 1201. Romanae sedis tum pontifex erat summusque antistes Innocentius III. de tota hac re inter alios videndus Nicetas et Vincentius Bellovacensis spec. histor. lib. 30 cap. 64. quo in loco Vincentius patrem pueri *Conreaz* prodigiose vocat, itemque cap. 90 et 91 *Thursath*, et cap. 101 *Thursac*. peccavit nempe ipse aut librarii eius propter imperitiam linguae Graecae vulgaris. scribendum *Kur Isac*, *Kῦρ Ἰσαάκ*. idem mendum est apud veterem chronographum regium, magistrum Rigordam Gothum, de Gestis Philippi Augusti Francorum regis, ad annum 1201, ubi legitur *Conzerac*. quin immo in ipsis epistolis Balduini imp. et H. comitis Sancti Pauli, apud Godefridum Colon. S. Pantaleonis monachum, ad annum 1201, ubi *Tirrachius* scriptum est. non minus imperite apud Antoninum archiepiscop. Florent. legitur volum. 3 tit. 19 cap. 2 § 1 *Chorean* pro *κῦρ Ἀγγελος*. truncata huiusmodi vocabula multa posterioribus Graecis usitata. τὸ κῦρ pro κύρος aut κύριος, dominus, propriis

nominibus praeponi solitum, Martino Crusio in Turco-Graecia et Ioanni Meursio in Glossario Graeco-barbaro notatum. Anthos, qui liber est linguae vulgaris Graecae: ἐβασίλευσεν εἰς αὐτὸ τὸν ὁ κῦρ Κωνσταντῖνος ὁ Παλαιολόγος. sic κυρά pro κυρία, *domina*, dicebant. atque hinc Iacobus Philippus Bergomas liberandus ab insigni hallucinatione, an mendo? lib. 12 Chronici, ubi de Montisferrati marchionatus primordiis circa annum 985 agit eiusque marchiones recenset, ait Emmanuelem Cpolitanum imp. Reinerio Montisferratensi uxorem dedisse filiam suam nomine *Curamariam*. atqui Nicetae lib. 6 scribitur Maria Emmanuelis F. collocata fuisse marchioni Montisferrati, imberbi adhuc adolescentulo, ipsa trigesimum aetatis annum iam egressa. ergo *Curamaria* haec est Κυρά Μαρία, *domina Maria*, unde ignobile et inauditum illud nomen detortum. et quod monstrosius, ex hac *Curamaria* alii *Cunariam* fabricarunt pudendo errore. sed huiusmodi hallucinationibus plurimi neoterici vulgo implicantur, qui ad hoc exemplum castigandi sunt. sed haec obiter monuisse sufficiat. ad historiam quod attinet, legendi praeter Nicetam, Rigordum, Godefridum S. Pantaleonis monachum Colon. in annalibus ad annum 1203, quos dixi, ex recentioribus Blondus Flavius Decad. 2 lib. 6 et de Gestis Venetorum, M. Antonius Sabellicus Histor. Venet. lib. 8, Platina in vita Innocentii III, Paulus Aemilius Histor. Gal. lib. 6, et Petrus Iustinianus Venet. multa ibi de navigatione Latinorum sive Occidentalium cum Alexio puero Cpolim versus, de Alexii impii fuga, de urbis expugnatione et Murzufli tyranni de Tauri columna praecipitatione, de obitu imp. Isaacii et filii Alexii, de imp. Balduino Flandro; quae circa annum 1202 et 1204 peracta sunt. expugnatam autem urbem invenio, ea parte qua regia est et templum S. Sophiae, duabus navibus colligatis et ad murum admotis, *Paradiso* et *Peregrina* nominatis, apud Vincentium lib. 30 cap. 91, ex epistola (ut videtur) ipsius Balduini imp. extant quippe de hoc bello duae epistolae satis prolixae apud Arnoldum Lubecensem Chron. Sclavor. lib. 6 cap. 19 et 20. scribitur in una de prospera Cpolim navigatione, de imperatore superato, de imp. Isaacio custodia educto, de illustris filii eius Alexii in ecclesia S. Sophiae coronatione, de gratitudine eius erga Latinos, et alia. item in altera imp. Alexium perfidia Graecorum seductum, ne promissa faceret, a Murzuflo Duca necatum, et latera costasque eius clava ferrea confractas esse; nec multo post dominum Isaacium, a quo filius dicebatur fuisse seductus, diem clausisse extremum, Murzuflium occupasse tyrannidem. inde 5 eidus Aprilis, sexta feria, Latinos navali praelio infelicioiter cum Graecis dimicasse: sed pridie eidus, secunda feria post passionem domini, conscensis muris in urbem irruisse; imperatorem, qui non procul a muris steterit in tentoriis armatus, conspecto hoste sta-

tim fugisse; Latinos magna caede facta urbem invasisse. post-die Murzufium iterum repugnantem victum esse; tum plenam victoriam Latinis obtigisse, et inaestimabilem praedam abactam equorum auri argenti gemmarum et pretiosarum vestium. *ai inter singulos* (inquit) *victoriam partiamur, quilibet ex nostris non pauciores quam centum obsedit et vicil. nobis non victoriam usurpamus: a domino est factum istud; et est mirabile in oculis nostris.* addit a certis delectis die dominica *miseriordias domini* imperatorem electum esse, sequentique dominica *iubilare deo ingenti omnium applausu sublinatum.* ibidem hoc titulo usus, *Baldunus dei gratia fidelissimus imperator Cpolitanus, a deo coronatus, Romaniae* (ita apud Arnoldum est legendum) *moderator et semper Augustus, Flandrensium et Hennegoviensium comes.* has epistolas legere volenti in mundo est Arnoldus Lubecensis abbas, continuator Helmoldi Sclavorum chronographi, ipso lib. 6 fine. prior inscripta est *excellentissimo Dn. Othoni, dei gratia Romanorum regi et semper Augusto*, posterior inscribitur *universis Christi fidelibus, archiepiscopis, episcopis et abbatibus, primoribus, praepositis, decanis, caeterisque ecclesiarum praelatis ecclesiasticisque personis, baronibus, militibus, carziantis omnique populo Christiano.* atque eadem haec representatur etiam in Annalibus Godofridi monachi, ceu missa Adolfo Coloniensi archiepiscopo. conferant quibus otium et ludus est, mutuaeque opera eam restituant. legitur ibidem et alia epistola, quam Henricus (qui aliis Hugo) Sancti Pauli comes Henrico duci de Lovanio, id est Brabantiae, misit. quam vide; et plura si voles, adhibe Guntherum monachum coenobii Parisiensis in Alsatia, qui historiam hanc captae Cpoleos ex ore Martini abbatis sui, qui expugnationi et victoriae interfuit, fuisse descripsit, editam nuper ex membranarum ab Henrico Canisio Noviomago I. C. Antiquae lectionis tomo 5 part. 2. Doussa.

p. 6 v. 9. *φυγὴν τε μηχανησάμενος*] Alexius obcaecatus Isaacii filius ab Alexio patruo a custodia eductus, libertate et licentia utens, quidquid aliter narret Blondus Decad. 2 lib. 2, Alexium contra protostratorem exiturum ad Democratiā sequitur. is, nec abluente patruo, cum Pisano quodam de fuga consilio inito, ubi navigandi opportunitatem captasset, ad Hellespontum Auloniam fertur, et Athyrae commorans per scapham navis ad navem grandem pervehitur. conatus in eo capiendi Alexii patris frustra omnes fuere: nam ille coma in orbem rasa et Latina veste induta, et in turba magna obversans, inquisitores latuit. Choniata in Alexio Comneno lib. 3 p. 710 12. Alexii in custodiendo Isaacio fratre excaecato negligentiam non sine periculo notat. quid ergo nugatur Blondus Histor. decad. 2 libro 6? *frater erat Alexius, aetate minor, cum quo indulgentissime agebat, adeo ut nihil sibi ad summam administrationis praeter im-*

peratorium deesset nomen; eumque a Turcis sua temeritate captum imperator magna vi pecuniae impensa redemerat: qui pessimo vir ingenio piissimum indulgentissimumque fratrem dolo captum excaecatūque trussit in carcerem, eademque impietate Alexium nepotem, Isach genitum, annos duodecim agentem, nisi fuga elapsus fuisset, excaecare aut interficere quaesivit. perductus in Siciliam Alexius puer a sorore Irene recipitur et Philippo marito commendatur, ut patri suo pro virili opem ferat simul et imperio et oculis privato, et fratrem quoque iuvet exulem et extorrem. his ille praemunitus literis ad summum pontificem et regem Alemaniae Philippum progreditur, a quibus classium praefectis, qui ad Palaestinam contendebant, commendatur, ut eum, si fieri posset, in patrium imperium restituerent. et exceptus humanissime pepigit et sacramento firmavit ea se praebiturum quae vix ad exitum perducī poterant: nam praeter pecuniarum acervos auxilium contra Sarracenos cum Romanis militibus et quinquaginta triremibus promisit, et Latinorum religionem amplexus privilegiorum Romani pontificis eiusque in Orientali imperio auctoritatis restitutionem pollicetur, *promittens*, verba sunt Innocentii papae epistola ad Alexium imperatorem Cpolitanum, puer nempe Alexius, *quod tam in subsidium terrae sanctae quam in expensis et donativis eis magnifice responderet, paratus etiam in omnibus et per omnia nostris stare mandatis, eo quod sacrosanctam Romanam ecclesiam vellet iuxta posse suum modis omnibus honorare, ac ea efficere quae nostrae forent placita voluntati.* sic ille Cpolim conducitur. id cum rescisset Alexius patruus, ipse quoque legatos ad pontificem misit, qui proponerent Christianorum exercitum in subsidium terrae sanctae destinasse suas regiones invadere et contra Christianos arma movere; sui muneris esse ut eos a tali proposito revocaret, ne eorum manus Christianorum sanguine foedarentur et dei offensam incurrerent; ne Alexio filio Isaacii, qui contra imperium lapidem omnem movebat, opem praestaret, cum imperium illud non successione sed electione confortaretur, et Alexius, prius quam pater eius esset imperator, natus esset, nec poterat sibi in imperio ius aliquod vindicare. quid ad haec responderit summus pontifex, ex eiusdem literis ad eundem Alexium, quas perperam nonnulli ad Isaacium referunt, videri potest.

p. 6 v. 12. *ἐντὶ δὲ τῷ τότῃ*] classis Veneta ab Erico Dandulo Venetiarum duce, hominum omnium Graecis infensissimo, deducta. Ubertus Folietà Genuens. Histor. lib. 4: *Michael Palaologus sese navalibus opibus, quibus eo tempore omnino carebat, muniendum ratus adversus Venetos perpetuos Caesarum Graecorum hostes, quorumque in Graecis expellendis magna pars operae fuerat, quique complures urbes ac loca imperii tenebant, in opem Genuensem confugit.* expeditionis socii adiun-

guntur Bonifacius marchio Montisferrati, Flandriae comes Balduinus, comes Sancti Pauli Ericus, comes Pleae Doloicus, et alii complures, tradit Choniata, audaces bellatores et statura suis hastis propemodum pares. navium toto triennio Venetiis fabricatarum, nec non equitum, et militum numerum habes apud eundem Choniata, Andream Dandolum Hist. Venet. lib. 10 cap. 3 et alios. plura ducum nomina apud Iacobum Meyerum in Annal. Flandricis, anno 1203. ALL.

p. 6 v. 16. ἡν δὲ ὁ τούτους συναθροίσας] maligne admodum noster Acropolis causam Cpolitanae expeditionis in Romanum pontificem, ut in eum Graecorum odia excitet, conicit; quam magis ingenue in Venetos et eorum ducem Dandulum, Graecis, ut diximus, infensissimos; alii referunt. Danduli machinas et artes, quibus classem illam instruxit, Choniata minutatim narrat. alienum pontificis Innocentii animum ab ea expeditione, quam summis conatibus procurabat marchio Montisferrati Bonifacius, satis nobis indicant eiusdem Innocentii ad Alexium literae et auctor illius actorum. ipse vero, marchio, de Francia per Alemanniam transitum fecit, ubi cum Philippo duce Sueviae, qui se regem gerebat, dicebatur habuisse tractatum, ne Alexium sororium suum, filium videlicet Isaacii quondam Cpolitani imperatoris, cuius sororem ipse Philippus duxerat in uxorem, a foedo captivitatis ergastulo fugientem reduci faceret Cpolim ab exercitu Christiano ad obtinendum imperium Romanum. de quo cum idem marchio ad summum pontificem accessisset, coepit agere a remotis. sed cum intellexisset ipsius animum ad hoc non esse directum, expeditis negotiis ad crucis officium pertinentibus ad propria remeavit. vide de hac eadem re Annales doctissimos Oderici Raynaldi ad annum 1203, qui pluribus Romanum pontificem a Graecorum calumnia liberat. ALL.

ib. v. 20. ἐνύχθον γὰρ ἄδρα] suntque in hanc maxime formam foedera constituta: reductus in patriam Alexius, imperatorque aut solus aut cum patre, si superstes inveniretur, constitutus, Graecanicam ecclesiam et religionem Romanae ecclesiae aut catholico ritui subiiceret. pro damnis insuper, quae tam Venetiis quam Francis ubique constitutis Hemanuel imperator pridem intulerat, triginta milia auri marchas dissolveret. principibus vero expeditionis navali impensae satisfaceret, in quae erant Veneti obligati. Blondus Decad. 2 lib. 6 et Sabellicus Ennead. 9 lib. 5: moverunt ducum animos pueri lacrimae et tenera aetas, cui facile favor conciliatur, sed magis praemia quae promittebantur: nam praeter caetera spes praetendebatur fore ut si Alexius cum patre imperium recuperasset, Cpolitana ecclesia Romanae subiceretur. ALL.

p. 7 v. 5. πνεύμασι φοροῖς] Choniata p. 717 15. ALL.

ib. v. 8. μάχαι κατὰ χεῖρας] vide Choniata ibidem. ALL.

p. 7 v. 11. τὰ πάντα χαλρεῖν ἑάσας] nam post pugnam detrectatam, et malo genio in fugam impellente, in palatium reversus cum Irene filia et decem auri centenariis, cum alio ornatu imperatorio ex pretiosis gemmis et perspicuis margaritis, sub primam noctis vigiliam Debeltum contendit. Choniata p. 723 24. ALL.

ib. v. 13. Δαβὶδ φυγῶν] Regum lib. 1 cap. 23 v. 13: καὶ ἀπηγγέλη τῷ Σαουλ ὅτι διασώσεται Δαβὶδ ἐκ Κεῖλα. nuntiatumque est Sauli quod fugisset David de Ceila et salvatus esset. et lib. 2 cap. 15 v. 14. fugit aq facie Absalomis, omnesque suos, quos Hierosolymis habebat, ut fugiant hortatur; quo spectat inscriptio Psalm. 3. DOUSA.

ib. v. 14. τὴν γυναῖκα] de uxore ne verbum quidem Choniata; tantum advectae secum filiae meminit, quam tacuit noster Acropolita. unde vero hausit Blondus lib. 6 Decad. 2 Historiae? ad eum tumultum in urbe concitum Alexius patricida territus, nocte concubia fugiens, ingentem thesaurum, quod postea rescitum est, apud Iirenem filiam virginem in monasterio defossum reliquit. et Sabellicus Ennead. 9 lib. 5: Venetis in muros accedentibus et in urbem irrupturis adversa vi Graeci resistunt. aegre urbs prima die est defensa. nocte, quae deinceps secuta est, Alexius imperator, desperatis rebus, uxore et liberis relictis, occulte fugam occupat, magno auri pondere apud Irenem filiam, unam ex sacris virginibus, humi defosso. ALL.

p. 8 v. 2. Ἰταλῶν ἀπαιτούντων] postulabant enim auri centenarios quinquaginta statim numerandos, et adiciebantur condiciones durissimae, tolerabiles tamen nec omnium difficillimae, quibus captivitatis periculum imminebat ac publicum exitium. ALL.

ib. v. 8. τῶν ἱερῶν κειμηλίων] consilium Isaacii secutus est Alexius filius, sacrosancta profanans et templa invadens, ut nec sacris imaginibus parceret, quarum ornatum abreptum imaginibus ipsis humi proiectis et sacra vasa ab iisdemmet templis rapta et conflata ut vulgare aurum et argentum hostibus dabat. gentiliū ea fuit opinio, ad conservandam rem publicam templa deorum nonnunquam denudare licere. Seneca Controv. 4: pro re publica plerumque templa nudantur, et in usum stipendii dona conflantur. Nerva ut impendia contraheret, sacrificia non pauca sustulit. sed parum nobis quid gentiles senserint. Christiani Christianam, veram nempe doctrinam amplectimur, et denudationem templorum similem, si necessitas, quam leges praescribunt, defuerit, et auctoritas pontificis concedentis, detestamur. Graeci licet suis semper et in omnibus supparasitarentur imperatoribus, rapinam hanc summis etiam maledictis, non sine indignatione lacessere. Nicetas de Isaacio Angelo et Alexio filio p. 729 8. quocum conferre iuvabit quae Anna Comnena nar-

rat lib. 6: οὐκ ἔλαθε δὲ τοῦτον — πρυτανεύεσθαι παρεκλεύσατο. ALL.

p. 8 v. 14. δὲ πρωτοβεστιάριον] Choniata p. 745 7. ALL.

ib. v. 14. de *protovestiarii* dignitate vide Glossarium Meursii in *Βεστιάριον*. differebant autem dignitate et munere *protovestiarii* et *protovestiarites*, cuius infra auctor noster meminit. vide ibi. Blondus de Gestis Venetorum Alexium hunc non recte *protonotarium* facit. quod tamen amannensis aut librarii mendum videri potest, cum Decad. 2 lib. 6 aliter sit, et *protovestiarium* diserte legamus. DOUSA.

ib. v. 16. Alexius cognominatus *Murtsuphlus* Graeco vocabulo ob coniuncta et veluti oculis imminetia supercilia. Nicetas in Isaacio Angelo et Alexio F: μόνος δ' ἐκ πάντων ὁ Δούκας Ἀλέξιος, ὃς ἐκ τοῦ συνισπᾶσθαι τὰς ὀφρῦς καὶ ὅλον τοῖς ὀφθαλμοῖς ἐπικοιμάσθαι πρὸς τῶν συνεφῆβων ἐκωνόμαστο Μούρτζουφλος. forte Μούρτυφλος. varie autem hoc nomen apud historicos vulgo concipitur. in epistola Balduini imp. apud Godefridum Monachum *Morchusius*, apud Vincentium Bellocensem *Morculphus* et *Marculphus*, et sic in chronico Altissiodorensi. Blondo de Gestis Venetorum est *Murtilus*, eidemque Decad. 2 lib. 6 *Murtilus*, *velut aliqui habent scriptores*, *Morchusius*, Paulo Aemilio *Myrtius* vel *Murzuphlus*, Gunthero Monacho in Historia Cpolitana *Murtiphlo*, cum interpretamento *id est flos cordis*. DOUSA.

ib. v. 20. βούλευμα ἐπαίνου ᾄξιον] cum pro his in apographo ipso in contextu legeretur ἀτόπημα, quod nos in versione sequenti sumus, additumque in margine esset βούλευμα ἐπαίνου ᾄξιον, quod videtur Graeculi cuiusdam sive hominis otiosi commentum, id ipsum perperam in contextum ab operis receptum est. quod monitum volui, lector, nescius ne esses. DOUSA.

p. 9 v. 8. ἐάλω] ne tautopere decantatam Byzantii oppugnationem expugnationem et excidium non sine taedio concinamus, vide auctores qui de ea scripsere, inter alios Nicetam, qui fuse et non sine laorymis oculatus ipse testis prosequitur. Dorotheus Monembasiensis in synopsi Historiarum: καὶ τότε ἔστειλεν ὁ βασιλεὺς ἦτοι ὁ ῥῆγας τῆς Φράντζας γράμματα νὰ πᾶσιν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, καὶ νὰ ἀφήσουν τὸ ταξίδι τῶν Ἱεροσολύμων. καὶ ἔξῃ ἐπῆγαν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν καὶ εὐγαλαν τὰ φουσάτα τῆς στερεᾶς, καὶ τὰ κάτεργα τῶν Βενετίκων τοῦ πελάγους ἀπέξω ἀπὸ τὰ τοιχεῖα. καὶ ἔδωκαν μέγαν πόλεμον καὶ φοβερόν, καὶ μὲ ταῖς λουμπάρδαις ἔκαμαν χαλαστρίαις τὰ κάτεργα, καὶ ἐμπῆκαν οἱ Βενετικοὶ εἰς τὴν πόλιν πρῶτα ἀπὸ τοὺς ἄλλους. καὶ τότε ἐμπῆκαν τὰ φουσάτα τὰ ἄλλα, καὶ ἔβαλαν παντίερες ἦτοι φλάμπουρα εἰς τὰ τοιχεῖα, καὶ με μεγάλας χαραῖς ἔκαιξαν ταῖς τρουμπέταις καὶ τὰ ἄλλα παιγνίδια. καὶ ὥς ἐκυρίευσαν οἱ Φράγγες τὴν πόλιν, ἐγύρευσαν τὸν βασιλέα καὶ δὲν τὸν ἤδραν. nullae hic

ad oppugnandam Cpolim summi pontificis literae. totum hoc negotium regis Franciae fuit. quomodo vero Veneti primi ante alios ingressi Byzantium dicuntur? cum res civium apud summum patrem gereretur vitaeque eorum in dubio esset, pactionibus saepe confusis, Venetiarum dux Ericus Dandulus cum imperatore de pace acturus triremi iuxta Cosmedium appellit. eodem et imperator equo advehitur. dum de pace et condicionibus disputatur, Latinorum equestres copiae ex superiore loco subito erumpentes laxis habenis imperatorem petunt, ut vix equo converso periculum effugerit et comitum eius aliqui caperentur. exinde maximae hostiles naves, in quibus paratae erant scalae caeteraque instrumenta ad oppugnandum necessaria, recta ad moenia accedunt et occupant. ex Chobiata. ALL.

p. 9 v. 9. *ἔτους μὲν ὄντος*] Acropolita noster facit annum 6711: namque decimo mensis Maii in urbem appulere, continuarunt obsidionem menses undecim, quare 11 mensis Aprilis urbem ingressi sunt. nam si 58 annos eam tenuere Latini, et anno 6769 recuperarunt Graeci, si demas occupatae numerum, qui remanent erunt anni 6711. Choniata in die mensis concinit, in anno non item, tanquam qui anno uno auctior sit: ait enim eam captam anno 6712. ex quibus corrigendus est idem Choniata in Balduino: *δεκάς μὲν οὖν ἐπὶ δυνάδι τοῦ Ἀπριλλίου μηνὸς ἐνειστήκει, τῆς ἑβδόμης Ἰνδικτιῶνος τοῦ ἑξακισχilioστοῦ ἑπτακοσιοστοῦ* (legitur *ὀκτακοσιοστοῦ*) *δωδεκάτου ἔτους, καὶ ἡ βασιλεὺς πόλις πρὸς Λατίνων χειρίζεται.* et alio quoque loco *πέμπτην ἄγοντος καὶ εἰκοστήν τοῦ Μαρτίου μηνὸς τῆς τότε τρεχούσης ὁγδόης Ἰνδικτιῶνος τοῦ ἑξακισχilioστοῦ ἑπτακοσιοστοῦ* (legitur *ὀκτακοσιοστοῦ*) *τρίτου καὶ δεκάτου ἔτους.* ALL.

ib. v. 13. *ἀπὸ κλίμακος*] Choniata p. 721 21 et 753 14. ALL.

ib. v. 14. *ὅσα μὲν οὖν*] malorum infortuniorum ac caedum, quibus in clade illa Cpolitana ac Orientalis imperii humanum genus, sed Graecorum potissimum afflictum est, post dei omnia disponentis providentiam et in peccata hominum nunquam non solum saevientis humanitatem, causam Graeci Latinis, quorum saepius alias furorem et immanitatem experti fuerant, attribuant, Latini Graecorum perfidiae et apostolici culminis odio. Latinisne an Graecis fides in hoc negotio habenda est? Latini dicent sibi: nam Graeci eloquentia omnia invertunt, homines fallaces et leves et ad nimiam assentationem eruditi, profitentes quemadmodum causa inferior dicendo fieri superior posset, otiosi, loquaces, contentiosis cupidiores quam veritatis; quibus, ut finiam, iusiurandum iocus est et testimonium ludus. Graeci sibi fidem praestandam esse contendunt. quae ipsi de Latinis dicunt, ut fidem elevent, non hic congeram. Graecis de Latinis loquentibus fidem nullam esse asseverabunt Latini: contra Graeci nul-

Iam Latinis de Graecis. sic par pari redditur. res itaque haec in obscuro latebit, neo quisquam veritatem inveniet? minime vero. recurrendum est ad communem iudicem, qui momentis rationum ab utrisque auditis sine partium amore aut odio pronuntiat. is fuerit summus pontifex Innocentius, qui in re gravissima rationibus ponderatis, addito etiam spectatissimorum hominum consilio ad marchionem Montisferati datis literis ita deliberavit: *vos nullam in Graecos iurisdictionem aut potestatem habentes a puritate voti vestri timere declinasse videmini, dum non contra Samaritanos arma movistis, non intendentes ad recuperandam Hierusalem sed Cpolim occupandam, terrenas opes caelestibus divitiis praeferendo. illud quoque longe gravius reputatur, quod quidam nec religioni nec aetati nec sexui pepercerunt, sed fornicationes adulteria et incestus in oculis omnium exercentes non solum maritatas et viduas, sed etiam matronas virgines deoque dicatas exposuerunt spurcitiis gartionum. nec imperiales suffecit divitias exhaurire ac diripere spolia maiorum pariter et minorum, nisi ad ecclesiarum thesauros, et quod gravius est, ad ipsarum possessiones extendistis manus vestras, tabulas argenteas de altaribus rapientes, et violatis sacrariis cruces icones et reliquias asportantes, ut Graecorum ecclesia quantumcunque persecutionibus affligatur, ad obedientiam apostolicae sedis redire contemnat, quae in Latinis non nisi perditionis exempla et opera tenebrarum aspezit, ut iam merito illos abhorreat plusquam canes. tu vero contra iurisdictionem et potestatem indebitam, vel potius usurpata, apostolicas sedis legati consilium allegasti, tanquam ex eo vobis licuerit cum praefato adolescente ad instituendum sibi Cpolitani imperium proficisci etc.* ista vel similia ad alios eorum scribens summus pontifex repetit: *ecce quod cum moerore referimus et rubore, unde videbamus hactenus profecisse, deficimus, et angustamur, unde credebamus potissimum dilatar: quomodo enim Graecorum ecclesia quantumcunque persecutionibus affligitur, ad unitatem ecclesiasticam et devotionem sedis apostolicae revertetur, quae in Latinis nonnisi perditionis exemplum et opera tenebrarum aspezit, ut iam merito illos abhorreat plusquam canes? illi etenim qui non quae sua sunt, sed quae Iesu Christi quaerere credebantur, gladios quos exerere debebant in paganos, Christianorum sanguine cruentantes, nec religioni nec aetati nec sexui pepercerunt, incestus adulteria et fornicationes in oculis omnium exercentes, et tam matronas quam virgines etiam deo dicatas exponentes spurcitiis gartionum. nec suffecit eisdem imperiales divitias exhaurire ac diripere spolia principum et maiorum, nisi ad thesauros ecclesiarum, et quod gravius est, ad ipsarum possessiones extenderent manus suas, tabellas argenteas etiam de altaribus rapientes et inter se confringentes in frusta, violantes sacraria et cruces et reliquias asportantes etc.* cum autem tabularum ar-

gentearum mentionem fecerit Innocentius, non erit abs re, quod de tabula sive ara templi sanctae Sophiae comminiscitur Dorotheus Monembasiensis, ad posterorum memoriam recensere. inter etiam alia sacra ac pretiosa donaria a Venetis aliisque erepta rem quoque commemorat hoc modo: καὶ οὐ μόνον ταῦτα ἐπῆραν, ἀμὴ καὶ τὴν ὑπερθαύμαστον καὶ ἐξάκουστον ἁγίαν τράπεζαν τῆς αὐτῆς ἁγίας Σοφίας, τὴν πολύτιμον καὶ ὡραιότητα ἐὺγαλαν ἀπὸ τὸν ναόν, καὶ τὴν ἔβαλαν εἰς τὸ καράβη. καὶ καθὼς ἔκαμναν ἄρμενα καὶ ἐπῆγεσαν εἰς τὴν Βενετίαν, ᾧ τοῦ θαύματος, πλησίον τῆς νήσου τοῦ μαρμαρᾶ ἀνοίξε τὸ καράβη, καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν θάλασσαν ἡ ἁγία τράπεζα, καὶ ἐβούλησεν, καὶ εἶναι ἐκεῖ ἕως τὴν σήμερον. καὶ τοῦτο εἶναι φανερόν, καὶ τὸ μαρτυροῦν οἱ πάντες, διότι οἱ ὅλο τὸ μέρος ἐκεῖνο, ὅταν κάμνη φουρτουνα, ἡ θάλασσα ὅλη κάμνη νύκτα φοβεράν, εἰς δὲ τὸν τόπον, ὅπου εἶναι ἡ ἁγία αὐτὴ τράπεζα, εἶναι γαλήνην, καὶ δὲν ταράσσεται ἡ θάλασσα, καὶ ὑπεργίνουσι τινὲς ἐκεῖ μὲ περάματα, καὶ λαμβάνουν ἀπὸ τὴν θάλασσαν ἐκείνην, ὅπου εἶναι ἡ ἁγία τράπεζα, καὶ μυρρίζει θανμασιώτατα, μυρωδιά ἀπὸ τὸ ἅγιον μύρον ὅπου ἔχει, καὶ τῶν ἄλλων χρωμάτων. sed de hoc fides sit penes auctorem. ALL.

p. 9 v. 18. τὰλλα πάντα ὅποσα μαχαίρας ἔργον] unde ergo habuit sua Blondus? sed dante ingenium necessitate, oīves convocatos in solemnem pompam sacerdotes secuti sunt inermes, et crucibus iconisque ad fidem comparandam praemissis, tenentes murum armatos, veniam supplices oraverunt, qua facillime impetrata, portis undique patentibus, Latini nominis multitudo undique est ingressa. quiete urbi data procures in consilio decreverunt etc. ALL.

ib. not. v. ult. οἱ ἄγιοι τρεῖς παῖδες] Hebraeos pueros intelligit iussu regis Nabuchodonosor in ardentem fornacem immissos,

quos olim *Babylonicum per ignem*

cantantes stupuit tremens tyrannus,

ut cum Prudentio loquar Peristephan. Hymn. 10. illi (Ambrosio referente lib. 10 cap. 82) *ardentem ignem innoxio videre tactus circa membra sua pasci.* et de iisdem D. Hieronymus in epistola ad Innocent. de muliere septies icta: *huc huc mihi trium exempla puerorum, qui inter frigidos flammarum globos hymnos edidere pro fletibus; circa quorum saraballa (i. braccas et crurales) sanctamque caesariem innoxium lusit incendium.* Nazianzenus-Homil. in Cyprian. lib. 4 epist. 6 et de duplici martyrio, Sedul. lib. 1. omnium gravissime Christianus noster Horatius Apotheosi, v. 197:

fare age quem videat Babylonis ab arce tyrannus,

innocuas in flammis procul inspatiantem,

calcantem rapidos inadustis fratribus ignes etc.

extat historia haec trium puerorum in fornace Babylonica apud

Danielem cap. 3. caeterum illa in vulgata editione *et ambulabant in medio flammae laudantes deum et benedicentes domino*, cum Azariae oratione quae sequitur, fidei et humilitatis plena, usque ad finem cantici puerorum, in Hebraeis voluminibus non haberi testis est D. Hieronymus, qui ea de Graeca Theodotionis editione transtulit. notat idem ad Azariae illam orationem, *benedictus es domine deus patrum nostrorum, et laudabile et gloriosum nomen tuum in saecula, quia iustus es in omnibus quae induxisti super nos et super civitatem sanctam patrum nostrorum Ierusalem; quia in veritate et in iudicio induxisti omnia haec propter peccata nostra*, notat, inquam, in commentario, *quando diversis premimur angustiis, ex toto cordis hoc loquamur affectu; et quidquid nobis acciderit, iuste nos sustinere fateamur, ut compleatur in nobis illud quod scriptum est: exultaverunt et laetatae sunt filiae Iudae in omnibus iudiciis tuis, domine. Psalm. 96.* hoc pie agit hic, si quid video, Georgius noster Logotheta. DOUSA.

p. 10 v. 5. δ μὲν οὖν βασιλεὺς] Debelum fugisse tradit Choniata. ALL.

ib. v. 8. Ἀλέξιος δὲ ὁ Δούκας] Πολυομίλης ἐκ πρώτης τριζός, καὶ θυγενής εἰς κοίτας δεικνύμενος, καὶ δύο κουριδίους ἀλόχους παρὰ δίκην ἀποπεμψάμενος, Choniata. ALL.

ib. v. 9. cum Nicolaum Canebum adolescentem seditiose Byzantii inaugurassent et Isaacius animam ageret, Alexius Bonifacium marchionem accersit, quibus visum est Latinas cohortes in palatium admittendas, quibus Canebus submoveretur. id cum nuntiassent Ducae Murtzuphlo, cum multis suis cognatis, et spadone fisco praefecto sibi conciliato, defectionem, quam iam animo fovebat, exclusit: namque intempesta nocte Alexium puerum adit, atque cognatos eius, bipenniferos barbaros, pluresque alios in foribus esse ad eum ob initam cum Latinis familiaritatem et amicitiam obtruncandum. sic puerum territum complexus per portam plerisque ignotam in tentorium, quod in palatio habebat, quasi liberaturus perducit, et compedibus iniectis in teterrimum carcerem coniicit, et sibi insignia imperii sumit, nec non ab aliis imperator de more consalutatur; nec multo post a satellitibus suis Canabum captum custodiae tradit. Alexio deinceps puero bis venenum propinavit, quod cum ille tum aetatis robore tum antidotis, quibus utebatur, vicisset, eum laqueo tandem praefocat, mense imperii sexto, die octavo. Blondus de gestis Venetorum: *et puerum Alexium, quem datum bis venenum non occiderat, eliso gutture manu propria necavit.* Sabellius Ennead. 9 libro quinto: *Murtzuphlus est itaque, quod maxime optabat, consecutus, ut pars una multitudinis eum praefectum urbis, altera belli ducem, tertia imperatorem declararit. ipse ab ea declaratione confestim satellitum propinquorumque caterva stipatus sese*

ex publico proripuit in Alexii domum, ac puerum, quem antea veneno petatum necare non potuit, eliso gutture propria necavit manu, homo tam perfidus quam ingratus; peperitque summum Isaacii beneficium, summam ingratitudinem. hic, ut videtur, Sabellius Alexios confundit. namque Alexius Murtzuphlus Alexium Isaacii filium neci tradidit. beneficia tamen Isaacii collata Alexio non Murtzuphlo fuere, sed Alexio fratri, quod et ipse Sabellius supra videret, de Alexio puero Isaacii filio sermonem habens: qui *Isaachium patrem, cuius beneficio magno auri pondere fuisset olim a Turcis redemptus, atque ita humane tractatus ut quamvis multo minor natu esset, vixerit tamen semper cum eo imperante ex aequo, subita vi oppressum privasset luminibus, privatum artissime vinxisset, vinctum in foedum ac tetrum carcerem coniecisset.* addit Balduinus epist. ad Innocentium: nocte igitur insequenti dominum suum latenter laqueo suffocat in carcere, cum quo ipso die prandium sumpserat Iudae, et clava ferrea, quam tenebat in manu, latera morientis et costas inaudita crudelitate confringit, casuque vitam, quam laqueo extorserat, confingit ereptam, ac imperiali sepultura concessa propalatum omnibus scelus funeris honore dissimulat. scias quoque, lector, praeter historici fidem a nonnullis notari Guntherum appellare Murtzuphlum tyrannum, cuius consilio Alexii pater antea obcaecatus et in carcerem coniectus fuerat, cum eo temporis Murtzuphli nulla esset apud imperatorem auctoritas, et praecipui illius facinoris auctores censeantur Theodorus Brana, Georgius Palaeologus, Ioannes Petraliphas, Constantinus Raulus et Michael Cantacuzenus. ALL.

p. 10 v. 13. τρεῖς γὰρ] Choniata p. 673 17. Ge. Phranza lib. 1 cap. 1 praeter historiae fidem duas Alexium Comnenum imperatorem filias generasse scribit, quarum natu grandiorem Irenem vocabulo purpurea induere sandalia iussit, quod illam, et cui desponderetur, successores et haeredes post obitum suum fore constituisset etc. exscripsit ex Gregora lib. 4. Volaterannus lib. 23 non minora turbat ab aliis scriptoribus dissentiens: Alexius Murtzuphlus cognomento, ut est auctor Acropolita, filiam Annam Theodoro Lascari locavit; fugatusque deinde, uti diximus, a Gallis una cum coniuge Euphrosyna et genero fuit. Acropolites, quem ipse laudat, non ait Alexii Murtzuphli filiam Annam Theodoro Lascari locatam, sed Alexii imperatoris Isaacii fratris filiam: nam agens de filiabus huius Alexii, ἡ δὲ δυνεῖρα, scribit, ἐκαλεῖτο Ἄννα, εἰς τὴν Θεόδωρον τὸν Λάσκαριν ἐπεγάμψευσεν. nullusque est inter scriptores Graecos qui in hoc ab Acropolita dissentiat. quis porro aequo animo ferret, dummodo in rebus Graecis omnino ieiunus non sit, Euphrosynam uxorem eiusdem Alexii Angeli, Isaacii fratris, uxorem dici Murtzuphli, cuius Eudocia Alexii Angeli memoratur? ALL.

p. 10 v. 14. *despotae* nomine, quod in hoc libello saepius occurrit, in aula Cpolitana vocabantur filii fratres generi imperatoris, sebastocrator, Caesar et patriarchae. sed κατὰ ἐξοχὴν ita dictus fuit imperii successor, filiorum natu maximus. nonnunquam et aliis principibus amicitiae aut affinitatis ergo deferebant. quae omnia accuratissime Meursius observavit in Glossario. Doua.

ib. v. 18. *κράλης rex*. idem quod Polonorum lingua *Crol*. τὸν *κράλην Σερβίας* Nicephorus Gregoras non semel nominat. et ὁ *κράλης Οὐγγρίας* in sancito quodam patriarchae anonymi apud Leunclavium in iure Graeco-Romano. *κράλαινα regina* Gregorae lib. 7 et *κραλίτζα* in Chronico Cpolitano ms apud Meursium. Nicetas in Alexio Comneno lib. 3 tertiam eius filiam nomine Eudociam, ipso adhuc Andronicum fugiente et Palaestina apud Ismaelitas oberrante, ab Isaacio patruo (non patre, uti Logotheta) Stephano filio Neemani Triballorum principi desponsam scribit. *Triballi* igitur et *Servi* iidem. *Serbi* Plinio sunt gentes circa Maeotim. iidem cum *Sorabis* Ortelio videntur. *Serbi* Cedreno sunt circa Dalmatiam, quos dicit quoque *Scythas* vocari. *Serviam* Dardanos habitasse scribit Volaterranus et Cuspinianus. *Dardania* Ptolomaeo Orosio et aliis Europae regio, quae *Mysia mediterranea* vocatur in codice. Illyriae pars est Aeliano in Variis et Nicolao apud Stobaeum. *Σερβία* habet Sophianus. *Triballi* Moesiae inferioris populi sunt Plinio Ptolemaeo et Straboni, qui eos dicit ad insulam Danubii Peucen pertingere. hos et *Scythas* quidam vocant. *Servi* dicuntur a Niceta; sed *Bulgares* a Laonico Chalcondyla Sophiano Lazio et aliis. de *Serviis* adi Pandectas Turcicas Leunclavii cap. 37. Doua.

ib. v. 18. *ἡνὶ τινὶ δὲ πάθει*] rem prosequitur accuratius Niceta lib. 3 de Alexio Comneno, tertiam filiam Eudociam, cum adhuc Andronicum fugeret et apud Ismailitas et in Palaestina aberraret Alexius, Isaacium fratrem Stephano Neomanis filio, Triballorum principi despondisse, qui post exiguum tempus in Papyrio monte monachus fit; filium illius eodem nomine Stephanum, paterni principatus domina Eudocia declarata, eam sibi iunxisse ex eaque filios suscepisse; postmodum divulso quereimoniis amore, cum alter alteri incestuosos amores obiceret creaceretque in dies dissidium, Stephanum, sive conficto aive vere obiecto adulterii crimine, Eudociam sola tenui interula, eaque undique praecisa, ut vix pudendas partes tegeret, ignominiose, quo libitum esset abire concessisse; fratrem Stephani Volscum eius inhumanitate obiurgata orasse ut deposita iracundia, et generis Eudociae habita ratione, clementius ageret et famae suae consularet, sed cum ingenium illius implacabile movere non posset, ipsam Eudociam, ut dignitas eius postulabat, Dyrrhachium perducendam curasse, patrem Alexium certiore redditum, filiam lectica aliisque ornamentis muliebribus missis, in aedem suam

recepisse. haec Byzantium reversa post captam urbem Alexio Murtzuphlo, qui duas uxores praeter fas omne repudiarat, ut eam sibi adiungeret, nupserat; sed Murtzuphlo demum luminibus orbato, Larissae in Thessalia Leoni Sguro in matrimonium a patre Alexio datur. nota Triballorum principem dici a Choniata, quem noster Acropolita cralem Serviae nuncupat. ALL.

p. 10 v. 22. ἀπέδρα καὶ οὗτος ἐκεῖθεν] Choniata praeter Eudociam filiam imperatoris secum conductam, Euphrosynam quoque Alexii Angeli uxorem lembo impositam secum duxisse narrat in Murtzuphlo, cum duos menses et dies sexdecim imperrasset. Sabellius Ennead. 9 lib. 5: *Alexius ubi urbem una ex parte captam videt, cum uxore ac pellicibus magnaue vi auri intempesta nocte Byzantium reliquit.* ALL.

p. 11 v. 5. ἐντὸς οὖν τοῦ λουτήρος] Choniata causam se nescire ingenue fatetur. ALL.

ib. v. 16. Ἀλέξιον εἰς τὴν Κωνσταντίνου ἀπήγαγον] namque non multo post excaecationem a Latinis Ducas comprehensus Byzantium reducitur, et in iudicium adductus pro sui defensione afferebat se patriae proditorem occidisse et poenis communeritis afflixisse; neque se unum id fecisse, sed reliquos illius cognatos. verumtamen Latini, repudiatis omnibus, capitis hominem condemnant novo et inusitato supplicii genere: nam in altissimam columnam, quae in Tauro est, perductum praecipitant. is aliquamdiu in pedes descendens, deinde in caput subversus et humi allisus miserabiliter interiit. sic Choniata a nostro non dissidens paulo aliter narrat Dorotheus Monembasiensis: οἱ δὲ Φράγγοι ἔταξαν μεγάλα χαρίσματα, ὅποιος τὸν παραδώσει τὸν βασιλέα, καὶ μετὰ χαρίσματα τὰ πολλὰ τὸν προῦδωκαν τῶν Φραγγῶν· καὶ αὐτοί, ὡς ἤθραν τὸν βασιλέα, ἐχώρηκαν πολλὰ, καὶ ἰδιελογίζονταν τί θάνατον νὰ τὸν δώσουν, καὶ ἔζη ἦσαν τοῦ Ἀέοντος τοῦ σοφοῦ οἱ χρησμοί, εἰς τὴν κολώναν τὴν γλυπτήν, ὅπου εἶχε πολλὰς προφητείας περὶ τῆς βασιλείδος τῶν πόλεων, καὶ κατὰ τὸν χρησμὸν ἐκρίμασαν αὐτὸν εἰς τὴν κολώναν, καὶ καθὼς ἔκαμιν αὐτὸς Ἀλέξιον τοῦ βασιλέως, ἔζη καὶ χειρότερα ἔπαθεν. et qui ab eo exscripsit Matthaeus Cigala in synopsis historiae. hunc imperasse Nicetas ait menses duos et dies sexdecim, ut verosimile est, Monembasiensis et Cigala annos duos et dies viginti: καὶ ἐβασίλευσε χρόνους δύο ἡμέρας εἴκοσι. nescio tamen undenam hauserint hi nebulones. ALL.

ib. v. 19. de Tauri columna, qua regione urbis fuerit, vide P. Gyllium de topographia Cpoleos lib. 3 cap. 6. Dousa.

ib. v. 21. εἰς Θεσσαλονίκην ἀφίκετο] ex qua postea marchione ad Halmmyrum fortunae suae respondentem locum habitatum missus est. Choniata: ὁ δὲ δὴ φηγὰς βασιλεὺς εἰς ὅσιν τῷ Μαρκσιῷ ἐλθόν, ἄρτου μετρητοῦ καὶ κοτύλης κεράσματος, τὰ τῆς βασιλείας ἀνταλλάττεται σύμβολα, καὶ εἰς χώρον τῇ τύχῃ φερώνυ-

membri lueret. qua de causa ad diuturnum carcerem est damnatus. cum displicisset Sultani fratribus, qui regnum cum eo dividerant, quod hominem profugum et supplicem pecuniae causa Romanorum imperatori prodidisset, iracundiam eorum placuit. namque aiebat pacificationis ergo illum remisisse, non prodidisse; et hominem vagum in patriam restituisse, ut nec ipse alios nec ipsum alii prosequerentur. hic Errico circa Adramytium agenti arma infert, et inexpectato superventu et multitudine primum quidem terrorem incutit, sed Errico, cum Martis alea tentanda videretur, ante alios et per mediam hostium aciem cum suis perumpente dissipatur: nam Graeci equites ad primam Latinorum impressionem et hastarum directionem concitatis equis fugientes, pedestres ordines hostibus trucidandos reliquerunt et spoliandos. ex Niceta. ALL.

p. 14 v. 8. Παφλαγονίας δὲ πάσης] David siquidem et Alexius fratres, Manuele Andronici tyranni Romanorum filio nati, alter Ponti Heracleam et Paphlagoniam occupaverat, alter Alexius Oenaeum et Sinopem urbes et Trapezuntem. sed quomodo expeditionem Lascaris in Davidem Latinorum auxiliis fultum susceperit eumque debellaverit, discas a Niceta in Balduino. ALL.

p. 15 v. 2. τοῦ μὲν ἐκ Φλάντρας] capta Cpoli, cum designationem imperatoris suffragiis esse committendam decretum esset, ex Francis et Longobardis quinque, alii sex dicunt, ex Venetis totidem lectis iudicibus, plurium suffragiis sors imperii Balduino Flandriae comiti obtigit, quod plerique putant Danduli fraude et solertia factum esse, qui cum ob caecitatem excluderetur, imperium penes eum esse voluit qui hilarioribus esset moribus et ingenio minus ambitioso: sed quod potissimum fuit, ut privatus imperatoris designati principatus quam remotissimus esset e Venetorum ditione, ne si qua controversia cum illo incidisset, plures copias subito ex suo territorio arcessere aut Venetos fines commode invadere aut incursionibus vexare posset, quae omnia in expedito esse Bonifacio Marchioni ex Longobardia notat. his Dandulus Bonifacium Marchionem repulit, Balduinum praetulit, cuius ditionis limites tantum a Venetis distare noverat, quantum Venetiae a Graecorum provinciis disterminarentur. pactioes inter eos initas Innocentius non omnes laudavit, quasdam etiam reprobavit. vide quoque Gregoram lib. 1. hinc, lector, agnosces quam insulse recentiores et infimi nominis scriptores, Dorotheus Monembasiensis et Matthaeus Cigala, Venetis, inter quos synopsis suas historiarum pessime concinuarunt et ediderunt, supparasitentur, qui scribunt Venetos imperium Cpolitauum tenuisse, λαβόντες τὴν βασιλείαν οἱ Βενέτικοι τῆς Κωνσταντινουπόλεως, et quod insulsius est, per annos quinquaginta sex vel, ut tradunt, sexaginta et menses octo, additis etiam diebus tredecim,

gubernavisse: ὥρισαν δὲ τὴν Κωνσταντινούπολιν οἱ Βενέτικοι χρόνους νϛ', ἄλλοι λέγουσι ξ', μῆνας ἢ καὶ ἡμέρας ιγ', καὶ ὡς ἔν εἶχαν τὴν Κωνσταντινούπολιν οἱ Βενέτικοι. ALL.

p. 15 v. 5. τὰ ἐξ ὅλου πρὸς τὸ ὅλον] auctor vitae Innocentii: *totum quidem havere, quod in civitate inventum fuerit, a quolibet duci debet et poni in commune eo loco quo fuerit ordinatum; de quo tamen havere nobis et hominibus Venetis tres partes debent solvi, pro illo havere quod Alexius quondam imperator vobis et nobis solvere tenebatur. quartam vero partem nobis retinere debemus, donec fuerimus in ipsa solutione coaequales. si autem aliquid residuum fuerit, debemus per medietatem inter vos et nos dividere, donec fueritis apacati. si vero minus fuerit, ita quod non possit sufficere ad memoratum debitum persolvendum, undecunque fuerit prius havere acquisitum, ex eo debemus dictum ordinem observare, salvis tamen victualibus, quae debent observari et dividi tam vestris quam nostris aequaliter, ita quod utraque pars possit inde congrue sustentari. quod autem residuum fuerit, parti debet in alio havere iuxta ordinem praeordinatum. vos etiam et homines Veneti libere et absolute absque omni controversia per totum imperium habere debetis omnes honorificentias et possessiones, quas quondam consuevistis habere tam in spiritualibus quam in temporalibus, et omnes rationes sive consuetudines, quae sunt in scripto et sine scripto. ex pactis et conventionibus de praeda dividenda. ALL.*

ib. v. 8. Θεσσαλονίκης] de Thessalonica Ioannes Tzetzes Chil. 10 v. 175, Historia 316. Ioannes Stauracius de miraculis S. Demetrii: Θεσσαλονίκη πόλις δὲ αὕτη περιφανής καὶ λαμπρά, καὶ Μακεδόνων μὲν κορυφή, Θετταλίας δὲ πάσης ὑπεριδρυμένη καὶ ὑπερέχουσα, οἷς τε παντοδαπαῖς ὀβριζέται χάρισι καὶ οἷς εἰδὲι καλῶν ἀπάντων ἐναγλατίζεται. eandem in oculis curioso aspectu ponit Ioannes Caminiata, non infimi temporis scriptor, de excidio Thessalonicensi c. 4 — 6. ALL.

ib. v. 9. τὴν δηλωθεῖσαν Μαρίαν] Choniata in Balduino p. 792 2. ALL.

ib. v. 13. ἣν καὶ ἐς Κόρινθον] Alexius enim a septentrionalibus littoribus, ad quos fuerat a marchione transmissus, avulsus in Thessalica Tempe pervenerat, ac filiam Eudociam Sguro in matrimonium collocarat. Nicetas in Balduino.

ib. v. 14. Sgurus Nauplio ortus vi magis quam voluntate popularium principatum tenuit a patre susceptum, non sine sanguine imperans. turbulentis temporibus Argos dolo, Corinthum latrocinio cepit, et Athenas cum navibus et exercitu per Isthmum traducto adoritur. illius conatus leni oratione Athenarum praesul Michael Choniata reprimere tentat, sed frustra. tandem suorum saluti fortiter consulens militari prudentia grassatorem arceat. Sgurus iram suam in eam urbem extimulat cuius arcem expu-

gnare non potuit; quare villas incendit, greges armentaque rapit. et post dies aliquot soluta obsidione Thebas oppugnat et capit; et Thermopylis superatis, per Oetam montem descendens, Larissae cum Alexio imperatore coniungitur. cum postea marchio in Graeciam transitum tentaret, ipse Thermopylarum angustias et imminuentem eis montem, aliaque loca quae Graeciae aditum intercludunt, custodiebat. sed Graecorum ignavia in illis a marchione superatus locum cedere cogitur; et aliis etiam cladibus fractus cum Argos et finitima oppida occupata esse cerneret a marchione, in Acrocorintho veluti in antro et in spelunca se abdit, in arduo monte sito ac fere inexpugnabili, vir inhumanus ac effersus, cladibus urbium, hominum caedibus et populorum directionibus summopere gaudens, qui nec patriae suae Nauplio percipit, et Nicolaum Corinthiorum archiepiscopum, cum quo reconciliatus fuerat, inter epulas effossis oculis primum, postea de rupe praecipitavit.

p. 15 v. 20. ἦν γὰρ οὗτος τότε μέρος τινὸς τῆς παλαιᾶς] Blondus de gestis Venetorum ridicule satis pariter *Goffredus de Villa Gallicus, qui in Achaiae principatu Dominico de la Dosa successerat. et Michael Comenos Graecus nobilis cum Peloponneso, nunc Morea dicta, per fraudem Venetae reipublicae obedientiamque spoponderunt.* ALL.

p. 16 v. 6. σουλτάνον] quid id nomen est? Cinnamus p. 14 10. ALL.

ib. Ἰαθαρίνην] Gregoras lib. 1 p. 17 8. ALL.

p. 17 v. 3. πρεσβεία πρὸς τοῦ σουλτάν] Gregoras ex Acropolis sua habuit p. 17 15. ALL.

ib. v. 6. ἐπαράχθη] Gregoras p. 17 21. ALL.

ib. v. 14. θαρσαλέως γούν] Gregoras p. 18 10. ALL.

ib. v. 19. Μαϊάνδρου] Anna Comnena Alexiados lib. 14: ποταμὸς δὲ ὁ Μαϊάνδρος περὶ Φρυγίαν, σκολιότατος ποταμῶν ἀπάντων, καὶ καμπὸς συνεχεὶς ποιοῦμενος.

p. 18 v. 9. ἦν δὲ ἅπαν] Gregoras p. 18 15. ALL.

ib. v. 12. ἐγγύς που γούν γενόμενος] namque die tertio superat montis Olympi angustias, quae in maximam porrectae longitudinem Bithyniam et Phrygiam utramque determinant, illa versus septentrionem declinante, his versus Meridiem et austrum sitis; quo die undecimo cum pervenisset, Caystrum traiecit, tam longum iter tam brevi dierum intervallo emensus. ALL.

ib. v. 15. Δύσπιστον ἐκείνῳ] Gregoras p. 18 24. ALL.

ib. v. 16. ὁ σουλτάν] Gregoras p. 19 12. ALL.

ib. v. 18. ἐμπίπτουσι γούν] Gregoras p. 19 24. rarum fortitudinis, rarum virtutis bellicae exemplum! o animos aeternitate dignos, quam sibi ipsi sua morte peperere! o corpora cedro digna! o plagas illas stellis ipsis illustriores! ὧ τῆς φύσεως περισσότεροι! mori potuerunt, vinci aut pedem referre non potuerunt. ALL.

p. 19 v. 2. Gregoras p. 20 13. ALL.

ib. v. 15. καὶ οἱ αἰφνηδόν] Gregoras tamen p. 21 2 ait caput sultani amputasse Theodorum, idque hasta in altum elatum barbaris exercitibus ostendisse. ALL.

ib. v. 19. τοῦτο τοῖς Παμαλοῖς] Gregoras p. 21 4. ALL.

ib. v. 22. προσελάβετο δὲ] Gregoras p. 21 15. ALL.

p. 20 v. 2. Εὐφροσύνη] erat virili animo mulier, ab ipsa natura dicendi suavitate et lepore ornata, ad praesentia optime administranda et ad futura providenda solertissima, aliis rebus terribilissima pestis: praeter enim exquisitum ornatum et luxum regium, et in mutando recepto statu et rebus novandis, quibus maritum superabat, ingenio impudicitiae probro atque infamia maritum dehonestabat. haec itaque limites transiliens et superiorum Augustarum instituta contemnens imperium in duos principatus divisit: neque enim imperator quidquid erat libitum mandabat, sed illa etiam pari auctoritate quae visa erant peragebat, imo aliquando pro sua libidine illius iussis intercedebat. in legationibus audiendis duo pretiosa solia coniungebantur, et illa marito cum magno splendore ac pileo gemmis et perspicuis margaritis ornato assidebat, et torques pretiosissimos de collo suspendebat. aliquando etiam in aliis palatiis seiuncti per vices adorabantur, subditis ab imperatore ad illam salutandam transeuntibus et genua submissius flectentibus. nonnulli etiam imperatoris consanguinei, qui summos magistratus gerebant, imperatrici splendidas et altas lecticas tanquam mancipia subibant. ex Choniata in Alexio Comneno lib. 1. ALL.

ib. v. 5. τοῦ τῆς Παφλαγονίας] vide supra c. 7. ALL.

ib. v. 11. Ἰσακίου τοῦ Κωνσταντίνου] hic, defuncta uxore, Belae Ungariae regis filiam nondum annos decem natam per legatos ambit. sumptus nuptiarum, ne fisci pecunia in simili celebritate minueretur, ab urbibus et provinciis affatum exigit: sed Anchialo finitimas praesertim affixit et Haemi montis accolae, οἱ Μυσοὶ πρότερον ὀνομάζοντο, νυνὶ δὲ Βλάχοι κικλήσκονται, ait Choniata. hi prius etiam Romanis infensi, per causam abacti pecoris et alias vexationes aperte deficiunt. auctores defectionis fuere Petrus et Alanus fratres. ne tamen sine causa res novas moliri viderentur, apud Cupressos imperatorem adeunt, rogantque ut legionibus Romanis aversarentur, et praedium exigui redditus in Haemo monte sibi assignaretur. re non impetrata, ut contempti, defectionem domum reversi minantur, et potissimum Asanus homo audacior, qui eo ipso tempore ob impudentiam Ioannis sebastocratoris iussu colaphis impingitur. contumeliosius etiam irretiti homines isti nefarii gravissimum in Romanos incendium suscitaverunt. Bulgari rei difficultate perterriti ab eo conatu abhorrebant. hinc fratres, ut popularibus metum adimerent, sub Demetrii martyris nomine templum aedificant, in quo

multos coegerunt qui daemoniacos exquisite exprimerent, et furore acti proloquerentur libertatem Bulgaria deum concedere, Christi martyrem Demetrium neglecta Thessalonica et Romanorum consuetudine ad ipsos pervenisse, adiuturum ad opus. tum ac si maiori spiritu inflarentur exagitarenturque, maioribus vocibus clamitarent iam armis Romanos invadendos, captos omnes ad unum inclementer occidendos, pace et pretio repudiatis. his tota gens concitata ad arma cucurrit, et ex initio defectionis, quae auspicata fuerunt, animis magnis constabiliuntur, deum libertati suae favere. ALL.

p. 20 v. 18. τὸ δὲ Βουλγάρων φύλον] Gregoras lib 2 p. 26 17. ALL.

ib. v. 20. ἀνδραποδισμῶν τε καὶ ἀλώσεων] quae mala Bulgari in Graecos et eorum regiones intulerint variis excursionibus, aliis atque aliis ducibus, et vastitatem provinciarum, fuse narrant omnes Graecorum historiae, donec a Basilio Bulgaroctono tandem fusi ac debellati sunt, unde illi nomen Bulgaroctono fuit. ALL.

ib. v. 22. de Basilio Bulgaroctono praeter nostrum Acropolitam agit Gregoras libro secundo, Zonaras, Cedrenus, Ioannes Tzetzes in Chiliad. reliqui fere omnes historici Graeci. de eius cadavere et sepultura Georgius Pachymeres lib. 1 p. 124 13. porro Basilium in eodem templo sepultum tradit Cedrenus: ταφῆναι δὲ παρεκάλει τὸν ἑαυτοῦ ἀδελφόν, ὃν καὶ διάδοχον κατέλιπε τῆς ἀρχῆς, ἐν τῷ κατὰ τὸ ἑβδομον ναῶι τοῦ εὐαγγελιστοῦ καὶ θεολόγου. ὃ δὴ γέγονεν. ALL.

p. 21 v. 3. Ἀσάν] defectionem Bulgarorum, expeditionem in eos Isaacii imperatoris admodum infelicem, et damna illata Romanis fuse prosequitur Choniata. ALL.

p. 22 v. 3. πυραμῖς erat pileus acuminatus instar pyramidis; Orientalium principum gestamen; cuius postea iterum Georgius meminit: καὶ τὰ μὲν ἐρυθρὰ πέδιλα ἀπεβάλλετο, καὶ τὴν περιμάζαρον πυραμίδα, ἃ βασιλικά σύμβολα. hoc, adhibito in consilium viro consultissimo ac Byzantinarum rerum peritissimo I. Meursio, didici ex duobus illis auctoris nostri locis. idemque docetur in Glossario Graeco-barbaro iteratae editionis, iisdem firmatum exemplis. quibus tertium adde ex Niceta in Andronico Comneno lib. 2: τρέπεται πρὸς φυγὴν, καὶ τὸ φοινικοβαφὲς πέδιλον τοῦ ποδὸς ἀφελιξάμενος, καὶ τὸ ἀρχαῖον αὐτῷ περιφύλαγμα τὸν σταυρὸν ὁ θεοβλαβὴς ἀποτραχηλίσάμενος ἐκεῖ πον, καὶ πῖλον βαρβαρικὸν τῇ κεφαλῇ περιθέμενος, ὃς ἐς ὅξυ λήγων πυραμίδι εἵκασται, τὴν βασιλικὴν εἰσεῖσιν αὐθις τρίτῃ. vocat barbaricum pileum acuminatum et fastigiatum in metam instar pyramidis. non absimile genus pilei, aut idem forte, videtur fuisse τοῦφα, cuius meminit in Basilio Porphyrogenito Zonaras Annal. tom. 3 quem triumphantem inaccessisse vult ornatum recta tiara aut tupha,

τιάρᾳ ταινιωθεῖς ὀρθία, ἣν τοῦφαν καλεῖ ὁ δημῳδῆς. subdit: a typho nimirum et superbia quam in animis gestantium excitat. quae originitio utcumque nonnemini placitura sit fortassis, mihi certe displicet. apage, apage nugas nugacissimas. sed et tuffae inter signa muta militaria, qualia sunt aquilae dracones vexilla flamulae etc., de quibus Vegetius lib. 3 C. V in emendata V. C. Petri Soriverii editione. Henricus Huntindoniensis Hist. Anglor. lib. 2: *ubique ante regem* (Edwinum) *vexilla gestabantur; nec non per plateas illud genus vexilli quod Romani tuffam vocant, Angli tuf appellant, ante eum ubilibet ferri solebat.* idem habetur in Venerabilis Bedae Hist. lib. 2 c. 16, unde manifesto desumpsisse videtur Huntindoniensis iste Henricus. Douss.

p. 22 v. 5. τὸν βασιλικὸν σταυρόν] intelligit (quod etiam a Meursio habeo) crucem sphaerae terrestri impositam, quam sinistra manu imperator gestabat. qua re id nimirum innuebat imperator, fidei in Christum crucifixum beneficio orbis terrarum imperium se potitum esse. primusque ita in Augusteone effingi se Iustinianus curavit post aedificatum augustissimum S. Sophiae templum; et ab illo mox reliqui imperatores. refert Codinus in originibus Cpolitanis et Suidas v. Ἰουστινιανός. haec Meursii nostri coniectura est, cuius Mantisam vide ad librum de Luxu Romanorum cap. 8. de globo imperatorio Isidorus Originum lib. 17, qui eius usum atque originem ad Augustum refert his verbis: *pilam in signa constituisse fertur Augustus propter nationes sibi in cuncto orbe subiectas, ut magis* (legendum puto *imagine*) *figuram orbis ostenderet.* huic pilae Constantinus Magnus imp. crucem addidit, teste Nicephoro lib. 7 cap. 49 et aliis. videndus amplissimus Caesar Baronius, ecclesiasticorum annalium scriptor nobilis, anno 325. quo optimus imperator significare voluit orbem a Christo crucis virtute triumphatum esse. exemplum Constantini globum cruciferum manu tenentis sequuti sunt reliqui imperatores. vide passim nummos. sed imperatores non modo in globo imperatorio ferebant crucem, sed et solam absque globo. quod varia auctorum loca, statuae et nummi probant. et Graeci, quando cum hostibus confligendum erat, signum crucis secum in aciem efferre et hostibus invictissimi propugnaculi vicem obicere solebant. etiam Bulgarorum regi prodeunti in hostem crucem praelatam Cedrenus auctor est. Conradus a Liechtenau abbas Uspersensis in Chron. anno 1101: *referebat mihi venerabilis abbas Gerardus, qui tunc crucem dominicam semper lateri regis contiguus praeferebat.* sed loquitur hic de Christianorum bello adversus Mahometanos. Guilielmus Tyrius lib. 21 cap. 21 et 22 et lib. 22 cap. 26 docebit principes proprium quendam habuisse sacerdotem, qui in expeditionibus ex officio crucis signum ferret, quem ille *vivificae crucis baiulum* appellat, ist est *primarius sacerdos Palatii* Cedreno in Constantino Leonis F. et hoc signum

crucis pretiosius, maioreque cultu honore ac reverentia suspiciebatur et religiosius observabatur, si inclusas haberet primae crucis particulas. nam S. crucis lignum per partes (ut ait D. Cyrillus Hierosolymitanus episcopus Catech. 4, 10 et 13) de monte Calvariae sparsum est ac totum terrarum orbem replevit. eiusmodi cruces non paucae passim occurrent antiquorum monumenta evolventi. tale hoc fuisse mihi persuadeo quod auctor noster τὸν βασιλικὸν σταυρὸν appellat, salvo tamen cuiusvis iudicio. vide Iacobum Gretserum S. I. theologum, qui hoc omne crucis negotium exactissime atque uberrime tribus tomis persequitur. quibus lectis opinioni meae subscribere ac calculum adiacere lectorum candidum nulla erit invidia. DOUSA.

p. 22 v. 11. ζώνης αὐτῆς] ad zonam virginis deiparae quod attinet, eius quoque καταθέσια Graeci celebrabant prid. kal. Septembres. Menologium clare in mense Augusto: εἰς τὴν λα' τὰ καταθέσια τῆς τιμῆς ζώνης τῆς ὑπεραγίας θεοτόκου. et in Novella Mannelis Comneni de feriis: καὶ ἡ λα' τοῦ Αὐγούστου διὰ τὴν τῆς τιμῆς ζώνης τῆς ἀχράντου θεοτόκου κατάθεσιν. suggestit amicissimus mihi Meursius Menologium Graecorum ex bibliotheca et interpretatione Guilielmi Sirleti cardinalis, Aug. die 31: commemoratio pretiosae zonae sanctissimae dei parentis Mariae, repositae in venerabili eius aede, cum zona ipsa relata est, ab episcopatu Zelae sub Iustiniano imp. et factum miraculum per impositionem pretiosae zonae super reginam Zoem, coniugem Leonis imp. DOUSA.

ib. v. 16. αὐτοῦ δὲ τῶν Ῥωμαϊκῶν] namque Graecorum imperium non minora infortunia sub Alexio sustinuit quam antea sub Isaacio sustinuerat, quae narrat Choniata in Alexio. ALL.

ib. v. 18. quae sit Protostratoris dignitas, quod munus, unde melius liquidiusque constare possit, nullum luculentiorum auctorem quam amicum nostrum Iohannem Meursium tibi nominare possum. videatur eius Glossarium, an thesaurum dicam? in πρωτοστράτωρ. DOUSA.

p. 23 v. 1. τὸν δὲ Πέτρον] Petrus praeterea auream corollam capiti imposuit et pedibus coccineos calceos induxit, ut imperialibus insignibus popularibus suis spectabilior ac dignior appareret. ALL.

ib. v. 3. Περισθλάβη] Anna Comnena Alexiad. lib. 7: πόλις δὲ αὕτη περιφανὴς περὶ τὸν Ἰστρον διακειμένη, ποτὲ μὲν οὐτ' ὄνομα τοῦτο ἔχουσα βαρβαρικόν, ἀλλ' Ἑλληνίζουσα ἀπὸ τῆς προσηγορίας μεγάλη πόλις καὶ οὐσα καὶ λεγομένη. ἀφ' οὗ δὲ Μόκρος ὁ τῶν Βουλγάρων βασιλεὺς καὶ οἱ ἐξ ἐκείνου γενομένοι, καὶ προσέτι Σαμονήλ ὁ τελευταῖος τῆς Βουλγαρικῆς δυναστείας, καθάπερ Σεδεκίας τῶν Ἰουδαίων, τῆς ἐσπέρας κατέδραμον, σύνθετον ἐκτίησατο τὴν προσηγορίαν ἀπὸ τοῦ τῆς Ἑλληνικῆς σημασίας, μεγάλη

ἐπινομαζομένη καὶ τὴν ἀπὸ τῶν Σθλαβογενῶν ἐπισυρομένη τέξιν μεγάλη Περισθλάβη πανταχόθεν τούτοις φημιζομένη. ALL.

p. 23 v. 8. non *Ibanus* sed *Ibancus*, Ἰβαγκός, apud Nicetam semper, et quodam loco Ἰβαγκός ὄνομα τῷδε, σημαίνει δὲ ἡ λέξις τὸν Ἰωάννην. rectius arbitror *Ibanus* sive *Ivanus*, id est *Ivan*, *Iwan*, *Iohan*. DOUSA.

ib. τοῦ πρωτεξαδέλφου] *Ibancus* (sic *Ioannes* a *Blachis* dicitur) natura et moribus *Asano* similis et intima familiaritate coniunctus clam cum uxore *Asani* sorore consuescebat. id ubi comperisset *Asanus*, principio uxorem accusare et propter facinoris dissimulationem capitis damnare. sed verbis uxoris deterritus iram a muliere in *Ibancum* transfert, eumque statim intempesta nocte ad se accersit. *Ibancus* accessum differt, *Asanus* sollicitat. tandem causa cur vocaretur *Ibancus* cognita, gladio sub veste occultato accinctus ingreditur. *Asanus* nihil moderati in eum cogitans, ad primū eius aspectum efferatus, ensē quaerit. *Ibancus* facinus occupat et ense in inguine infixo *Asanum* occidit. inde elapsus statim ad conscios se confert, et caede indicata cum eis consilium defectionis init. ALL.

ib. v. 9. ὁ ἀδελφός αὐτοῦ] *Petrus* post necem *Asani* non multum summa rerum potitus est; qui nec morte naturali, sed miserabiliter a quodam populari confossus vitam finit; et principatus *Bulgarorum* ad *Ioannem* tertium fratrem transit. ita *Choniata*. *Acropolis* tamen hic noster aliter. *Ioannes* non parvo tempore apud *Romanos* obses fuerat, cum imperator *Isaacius* secundum *Mysis* arma retulisset: sed fuga elapsus domum redierat. *Gregoras*: ὁ γὰρ τοι τοῦ πρώτου Ἀσάν ἀδελφός καὶ διάδοχος Ἰωάννης. ALL.

ib. v. 12. πολλῶν τε τοῖς Ῥωμαίοις αἵτιοι] *Asano* et *Petro* fratribus spoliandis infestandisque *Graecis* immanior; cuius res gestas videre est in *Choniata*. ALL.

ib. v. 15. τῆς Μακεδονίας] quomodo *Itali* *Macedoniam* et *Graeciam* reliquam sibi subegerint, narrat *Choniata* in *Balduino*. ALL.

ib. v. 17. τὴν πόλιν Ἀδριανού] *Adrianopolis* obsidionem et *Ioannis* machinas prolixius narrat *Choniata* in *Balduino*. de hac urbe auctor vitae *Athanasii* patriarchae *Cropolitani*: οὗτος ὁ μέγας τὴν ἀρετὴν καὶ σχεδὸν παντὶ τῷ κόσμῳ διαβόητος Ἀθανάσιος πατρίδα μὲν ἔσχε τὸν Ὁδρυσὸν πόλιν ἀρχαίαν τε καὶ ἐκφυγῆ, οὐ μόνον παντοίοις βρῆθουσιν τοῖς ἔξωθεν ἀγαθοῖς, ἀλλὰ καὶ πασαις ἀρεταῖς κομῶσαν καὶ πάσης ἀγαθῆς παιδείας ὑπερέχουσαν ἐργαστήριον, ἐξ Ὁρέστου μὲν τοῦ πρώτως αὐτὴν ἀνεγείραντος κληθεῖσαν Ὁρεστιάδα, ἐξ Ἀλλίου δὲ τοῦ Ἀδριανοῦ τοῦ πολλοῖς ὕψιστον χρόνοις πλατύναντος καὶ κοσμήσαντος καλουμένην Ἀδριανούπολιν, ἣτις ὅσοις περιρρεῖται παντοίοις πάντοθεν ἀγαθοῖς καὶ ποταμοῖς πρὸς τούτοις ἀέννα φέουσιν, ἔξεισι τῷ βουλευμένῳ κα-

παράγειν ἐκεῖ δὴ καὶ φοιτήσαντι. de eadem Ioannes Tzetzes Chiliad. 8 versu 951. ALL.

p. 23 v. 19. τὴν Φιλιππούπολιν] Choniata in Balduino Flandro p. 829 1. ALL.

ib. v. 20. in hoc ἀνδραποδισμῷ τῶν Ῥωμαίων et miserabili direptione urbis Philippopolis (quae ab Alexandri Magui patre nomen accepit et incunabula) antiqui scriptores cum Logotheta consentiunt. inter caeteros testis αὐτόπτης Godefridus Ville-Harduinus, marescallus Campaniae, V. N: ait enim Iohannem Asanum pulso Reinerio (an Renato) de Utrecht, qui eius urbis principatum a Balduino imperatore acceperat, ipsam hanc urbem contra fidem datam funditus evertisse, inque incolas plusquam barbarica rabie saevivisse, interemptis crudeliter archiepiscopo proceribusque, ac caeteris in servitutem abductis. DOUSA.

p. 24 v. 13. κονφότερον] Choniata p. 812 20. ALL.

ib. v. 16. Βαλδουῖνον] Choniata p. 814 3. sic vinculis oneratus longo tempore Ternobi fuit. cum autem Aspietas ad Latinos defecisset, Ioannes vir astutus et dolore in dies ingravescente pene in rabiem actus, Balduino educto e carcere pedes a genibus et manus a brachiis securi amputari, deinde ipsum in vallem praecipitari iubet; ubi tertio demum die esca volucrum miserabiliter expiravit. hinc patet quantum fallantur ii qui Balduinum fatali morte decessisse aut in bello interfectum tradunt. et quantum garrit Dorotheus Mouembasiensis, qui eum in Oriente post tredecim annos cum pugnaret adversus Theodorum Lascarin defunctum scribit: καὶ ἰσύνεξαν φούσατα πολλά, καὶ ἐπῆγεν αὐτὰ ὁ βασιλεὺς ὁ Βαλδουῖνος, καὶ ἐπέρασεν εἰς τὴν ἀνατολήν, καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν Φιλαδέλφειαν, καὶ ἐπολέμα μετὰ τοῦ βασιλέως τῶν Ῥωμαίων, καὶ ἐμάχετον δικατρεῖς χρόνους, καὶ ἐκεῖ ἀπέθανεν, καὶ τινὲς μὲν λέγουσι ὅτι ἀπέθανε τὸν κοινὸν θάνατον, ἄλλοι δὲ λέγουσι ὅτι εἰς τὸν θάνατον ἰσκοτώθη. Sabellius quoque de eius morte varia tradit lib. 6 Ennead. 9: *Balduinus, qui post Byzantium a Gallis et Venetis captam fuerat imperator declaratus, intra annum quo fuit imperio potitus vita decessit. sunt qui scribunt ad Hadrianopolim victum in hostium potestatem venisse atque in vinculis morte consumptum, alii Byzanti aiunt falo defunctum.* addit Choniata lectissimos Latinorum equites et hastis vibrandis celebres eo in conflictu cecidisse, et Pleae comitem Lodoicum; callidissimum malum et omnium Romanarum cladum primum auctorem, Venetiarum ducem Dandulum, clade exercitus ex fugientibus cognita, statim conversis fraenis in castra properasse et Byzantium rediisse, intestinis fuga tot parasangarum ruptis et scroto in immensum tumefacto. Gregoras lib. 1 p. 15 21. Ephraemius Byzantius in Chronico;

ὁ δ' ἀσμένως δέδεκτο πρᾶσιβας λόγους,
καὶ συμμαχικὸν Σκυθικὸν λαβῶν στίφος,

ἐπεισπεπτωκὼς Ἰταλῶν στρατῷ λάθρα
 τοῦτον τροποῦται καὶ νικᾷ κατὰ κράτος.
 ζωγρεῖ τε καὶ σφῶν κράτωρα Βαλδουῖνον,
 κομῶντα πολλαῖς ἀρετῶν νεανίαν,
 μάλιστα πασῶν σωφροσύνη καὶ δίκη,
 ὥς φθὰς προῖστόρησεν ἀνοπιν λόγος·
 ὄνπερ καθείρξας μακρὰν ἐν τῷ Τρινόβῳ,
 δράσας τε δεινὰ μυρία κακοτρόπως,
 πέρας καθυπέβαλεν οἰκτρῷ θανάτῳ
 κατ' ἡλιβάτων κατακρημνίσας τόπων.

quemadmodum itaque nomen Danduli apud Graecos inauspicatum atque infame habitum est, ita Balduini, quamvis eorundem hostis, gloriosum; cuius etiam vires atque imperium ob amissam libertatem oderant, mores atque ingenium exosculabantur. Graecorum de eo praeconia digna quae lapidi sepulchrali incidantur hic ascribam. Choniata p. 790 14. et Ephraemius in Chronico:

ἔκ τε Φραγγίσκων Βενετίκων Λωμπάρδων
 ἐπιλεγέντες εὐγενεῖς ψηφηφόροι
 εἰς ἄνακτα χρίουσι τῆς Κωνσταντίνου
 Βαλδουῖνον κόμητα χώρας τῆς Φλάντρας,
 νεανίαν κάλλιστον, ὠραῖον φύσει,
 φιλευσεβῆ τε καὶ φιλόχριστον λίαν,
 πρᾶν, ἱλαρόν, σωφρονέστατον μάλα,
 μερίδα καὶ μέλλοντι διδόντα βίῳ,
 πολλῶν ταμεῖον ἀρετῶν θεοδότων,
 μάλιστ' ἐραστὴν σωφροσύνης καὶ δίκης.
 ὃς εἶχε δις κήρυκα τῆς ἑβδομάδος
 τορὸν βοῶντα μὴ καθυδύνειν μηδὲνα
 τῶν βασιλείων ἔνδοθεν κατ' ἐσπέραν,
 μηδὲν νομίμῳ γυναικὶ συνημμένον,
 πόρνη δ' ἀθέσμως συμβιοῦν ᾗσημένον.
 ἦν καὶ φύλαξ νόμων τε δίκης τ' ἐννόμου,
 γυναικὶ προσχεῖν οὐ θελήσας οὐδ' ὄλως,
 μηδ' ἂν μέτρι βλέμματος ἐμπαθῇ θίαν,
 ὅσον περ ἀπὴν τῆς συνεύνου τὸν χρόνον. ALL.

p. 24 v. 15. nota fatum Balduini imp. a Scythis captus vivusque in hostium potestatem venit, ac primo Iohanni Bulgarorum regi, mox carceri traditus, modico tempore post miserabili exitu periit, circa annum 1205. fuitque Cpoli interregnum anni unius et mensium quattuor, morte imperatoris non prius explorata, quae ita contigit teste Niceta. captus diu Ternobi fuit: cum autem Aspietes ad Latinos defecisset, Iohannes rex propterea vehementissime exacerbatus aestuansque ira, et dolore in dies ingravescente pene in rabiem actus, Balduino educto e carcere pedes ipsi manusque amputari, deinde truncum in profundam vallem praecipitari iubet, ubi tertio demum die esca volu-

crum miserabiliter expiravit. haec Nicetas. alii in carcere membratim dissectum tradunt, quod uxori Iohannis regis matrimonii imperiique sui consortium, si ope eius liberaretur, obtulisse per illam procacem reiectamque falso accusaretur. Matthaeus Paris non Bulgariae reginam, sed puellam quandam nobilem fuisse dicit, uti infra videbimus. quibus pro corollario addit noster Logotheta, quod ab aliis praetermissum est, barbarum capiti illius in conviviis illuisse, cranio videlicet maximi principis poculi vice absum. neque tamen hoc ipsum categorice adstruit: ait enim *ὡς φασι*. utcunque tamen hoc in medium relinquendum sit, de nece ipsius Balduini ne dubitatur quidem. quid igitur sibi volunt illi qui eum post longam peregrinationem et captivitatem carcere eductum sospitem ac incolumem in patriam rediisse volunt? scio repertum fuisse quendam Balduino non absimilem, qui se imperatorem et comitem Flandriae Haunoniaeque mentiretur. nullo namque non tempore inventi sunt qui infimo loco nati mendacio se conati sunt clarissimis inserere familiis. hoc exemplo Pseudo-Balduini, quia nobile est, non gravabor hic, tamen etsi paulo longiuscula sit historia, fide veterum chronographorum adscribere. darem primum locum Alberto abbati Stadensi, qui circa illa tempora vixit. cui succederet deinde Godelfridus Sancti Pantaleonis monachus Coloniensis in diligentissimis, quos nuper Marquardi Freheri beneficio accepimus, annalibus sub gestis anni 1225. possem et alios his adiungere, praeclaros quidem et fide dignos, sed stili infaceti homines. sed horum sordibus omissis audiamus potius saeculi nostri

florem illibatum populi suadaeque medullam,

Iustum Lipsium. is in Monitis et exemplis politicis lib. 2 c. 5 num. 8 rem narrat. nonnihil fidei tenebrioni isti ac impostori dedisse videtur Matthaeus Paris, scriptor eius temporis, in Historia maiore, ad annum 1224. adde auctarium Aquicinctinum ad Sigeberti Gemblacensis Chronicon, nuper ab Auberto Miraeo canonico Antverpiensi publicatum. Iacobus Meyerus, Iohannis Iperii (qui anno 1294 vivere desiit) Chronico aliisque vetustissimis Flandriae monumentis et annalibus inspectis, interceptusne sit Balduinus in praelio an occisus parum constare scribit, nunquam posthac inventum. de nebulone Balduinum mentiente vide ipsum ad annum 1225. Christianus Massaeus in Chronico ad annum 1201 captum Adrianopoli imperatorem ab adversariis et abductum in Syriam tradit. ita variant auctores. Douss.

p. 25 v. 1. *οἱ γοῦν ἀπολειφθέντες*] Choniata p. 814 11.

ALL.

ib. v. 2. *φῶτα* hic superfluum possit videri, et e glossula in contextum irrepsisse; cuius sententiae auctorem habeo Meursium, ex cuius Glossario haec, quae unice huc faciunt, deprompta sunt: *τὸ λαμπρόν ignis*. Constantinus in Tacticis: *θέλων*

μετακινήσαι ἐκ τοῦ ἀπλήκτου αὐτοῦ ἐποίησε τοῦτο οὕτως, καὶ ἤψε λαμπρά πολλά. Glossae Graecobarbarae: τόπος ὅπου ἄπτεται λαμπρόν ἦτοι πῦρ. pro eodem τολλαμπρόν (quod est τὸ λαμπρόν) exstat in Turco-Graecia Crusii. sed de voce plus satis. simile autem stratagema legitur apud Livium 21 32, Annibalis, cum superato Pyrenaeo saltu ad Alpes pervenisset et montanos Gallos debellaret. leguntur apud eundem huiuscemodi stratagemata alia, ignibus in castris etiam vacuis accensis ad fallendos hostes. nam ad ignem nocturnae in castris vigiliae agebantur; cuius rei crebra mentio passim in lectione veterum occurrit: Horat. Od. 10 lib. 1; Virgil. 2 Aeneid.; Stat. Papin. Thebaid. lib. 4, lib. 8 et lib. 12; Propert. Eleg. 4 lib. 4, Tacitus aliique historici. vide Homerum sub finem 8 Iliad. nocturnum signum castrense ignis, diurnum fumus. notavit Scholiastes Homeri ad Iliad. 18. pyrasque incensas lego ad speciem maioris exercitus apud Nicetam in Alexio Comneno Porphyrogenito. sed et in militia ignium alius usus, nempe pro litteris; quod elegantissimus Lipsius observavit de Milit. Roman. lib. 5 dialog. 9. DOUSA.

p. 25 v. 13. μὴ ἔχων τὸ ἐμποδῶν] Gregoras lib. 1 p. 16 4. vide etiam Choniata in Balduino. ALL.

ib. v. 18. ἐκ βάθρων αὐτήν] Anna Comnena Alexiad. lib. 14. ALL.

p. 26 v. 8. Βουλγαροκτόνον] de bello Bulgarico et Basilio imp. triumpho circa annum 1016 consulendus Zonaras Annal. tom. 8 in Basilio Porphyrogenito. meminit et Nicephorus Gregoras. DOUSA.

ib. v. 9. καταντήσας καὶ αὐτῆς] minutatim omnia refert Choniata in historia et Ioannes Stauracius de miraculis S. Demetrii martyris. ALL.

ib. v. 11. ἔδοξε γὰρ αὐτῷ] hunc fuisse S. Demetrium martyrem Thessalonicensium patronum refert Ioannes Stauracius de miraculis S. Demetrii: τότε δὴ τότε ἄνωρ τῶν νυκτῶν εἰς τέλος θεὸς τὴν αὐτοῦ τῆς ἐνδικήσεως βομφαλαὴν ἐστίλβωσεν καὶ ἐπέθηκεν ὡς ἐν θηγάνῃ τῷ ζήλῳ τοῦ μάρτυρος. καὶ αἰφνης ὁ ἄγρυπνος τῷ ὄντι φύλαξ καὶ πολιοῦχος ἡμῶν καὶ μέγας τοῦ μεγάλου βασιλέως στρατιώτης Δημήτριος ἔριπκος ἐφ' ἵππου λευκοῦ τῷ Βουλγαράναπτι φαίνεται, καὶ καιρίαν ἀποντίζει παραχρημα τὸν ἄθλιον. ὁ δὲ μέγα παραντίκα ἀνακραγὼν κατεβοᾶτο τοῦ ἀρχιστρατήγου τῆς στρατιᾶς αὐτοῦ Μανασσαῦ ὡς δῆθεν τρωθεὶς ὑπ' αὐτοῦ τοῦτον γὰρ ἔδοκει ὄραν ἱππαζόμενον, ὅπερ εὐγενεῖ καὶ λευκῷ ἵππῳ ἱππάζετο, τῆς σκηπῆς ἐνδον γεγόμενον, καὶ λόγην ἣν περιέφερε τῇ καρδίᾳ τούτου ἐμβάψαντα. καὶ αὐτὸς κατεβοᾶτο τούτου καὶ πολέμους, ὡς καὶ αὐτὸν ταῖς κραυγαῖς θυροβηθέντα καὶ ἀνακρήσαντα τῆς σκωμνῆς (ἐν γειτόνων γὰρ ἦν αὐτῷ ἡ σκηνή) εἰσελθεῖν καὶ ἰδεῖν καὶ φανῆναι, καὶ ακοῦσαι ὡς σύ με πρὸ βραχίος ἔριπκος τῷ λευκῷ σου ἵππῳ γεγόμενος ἐνταῦθα κατέσφαξας δό-

ρατι. καὶ τὸν γενέσθαι περιδεῖα, καὶ εἰπεῖν "μὴ σὺ γε βασιλεῦ· συμπάθησον, οἴκτειρον. οὐκ ἔστι τοῦτο, οὐκ ἔστι. φάσμα σοι γέγονεν, οὐκ ἀλήθεια." ἐκεῖνος εἰς βάθος δεξιόμενος τὴν πληγὴν ἑστροβεῖτο δεινῶς, ἐκέκραγε καὶ ἀνωλόλυξε. νύσσεται οὖν τὴν κοιλίαν εὐθύς, καὶ ῥοῦν ἱκανὸν ἀραιφνεστάτου αἵματος κάτωθεν ἀπορρεῖ, ὥπως ἂν βαφῇ ὁ ποῦς σοι, Δημήτριε, αἵματι τῶν ἐχθρῶν σου ὑπὲρ τῆς σῆς τῆσδε πόλεως. καὶ ἄρχεται ἤδη λειποψυχεῖν. ταῦτα ἰδὼν ὁ τῆς δυνάμεως αὐτοῦ ἀρχιστράτηγος Μαναστρᾶς, ἣ τάχους εἶχεν, ὕπτιον τοῦτον ἐπιβιβάσας προτροπαδὴν φεύγει, καὶ κλέπτων τὴν σωτηρίαν μεθ' ὅσου τάχους ὑποχωρεῖ, καὶ μετ' αὐτοῦ καὶ σὺν αὐτῷ ἅπαν ἐκεῖνο τὸ μυριοπληθὺς στρατολογικόν, οὕτω ταχέως ὥς εἰ καὶ Βορεῖάδαι τινὲς κατὰ τοὺς θρυλλομένους τούτους ἐδίωκον· φόβος γὰρ αὐτοῖς καὶ τρόμος ἐπῆλθε κατὰ τινα ξένην ἀντιπεριστασιν. ἀλλὰ γὰρ οὐκ εἰς μακρὸν τοῦτω τὸ ζῆν, ἀλλ' αὐθιμερὲν πρὸς ἡλίον δυσμὰς κατὰ τὸ ἐν ταῖς ἱστορίαις ζῶον μονήμερον θνήσκει βιαίως οὕτως ὁ ἄθλιος τῆς οἰκείας κακίας καὶ ματαιότητος δρεψάμενος τοὺς καρπούς, μέχρις αὐτοῦ τρυγίου τὸ κόνδον τοῦ θυμοῦ ἐκπιῶν καὶ τὸ τῆς ὀργῆς κυρίου ποτήριον, καὶ μεμεθυσμένου θείου ξυροῦ εἰς πείραν ἰλθαίν. ἐπιστράφη γὰρ ὁ πόνος αὐτοῦ εἰς κεφαλὴν αὐτοῦ, καὶ ἐπὶ κορυφῇ μὲν ἡ ἀδικία αὐτοῦ κατέβη, εἰς βόθρον δ' ὃν εἰργάσατο πέπτωκε, καὶ μία μαρτυρικὴ βολὴ εἰς ἐκδίκησιν ἤρκεσε τῶν πολλῶν ἐκείνου κακῶν, καὶ αἷμα ἐξέχεε δίκαιον τῶν ἐγκάτων αὐτοῦ πολλῶν αἱμάτων ἀδίκων ἀντίπυνον. in codice Vaticano 163 in margine historiae Choniatae legitur: οὗτος ἴστιν ὁ ἀσεβὴς Σκυλοῖωάννης ἐπικληθεὶς ὕστερον, ὃν ἀντίλεν ὁ μέγας Δημήτριος προδότηως κατὰ τῆς Θεσσαλονίκης ἐπιστρατεύσαντα, ὥς ἐν τοῖς ἐκείνου θαύμασιν ἀναγγεγραπται. et infra ἀσεβέστατε ἀνθρώπων Σκυλοῖωάννης Βούλγαρε, καὶ ποῖος θῆρ ἀγριώτατος τοιαῦτα εἰργάσατο; μὴ εὐροὶ ἡ μιαιφά σου ψυχὴ τὴν τυχοῦσαν ἄνεσιν ποτέ. ALL.

p. 27 v. 2. ὁ δὲ Μιχαήλ] causas quoque addit Gregoras lib. 1 p. 13 18. ALL.

ib. v. 21. ἐπηύξησε τὴν αὐτοῦ ἀρχήν] Gregoras lib. 2 p. 25 22. ALL.

p. 28 v. 4. ἔνθα καὶ Πέτρον] anno 1216 Honorio III. pontif. Rom. Petrus hic Cortenaesus ex comite Antisiodorensi factus imperator Cpolitanus, eadem hac pagina dicitur in praelio confossus occubuisse. at Antonius Bonfinius (Rer. Ungar. Decad. 2 lib. 7) tradit ipsum in Theodori Dyrrachini tyranni carcere diem suum obiisse, Iole interim sive Iolanta imperium eius administrante. alii in Thessaliae saltibus praeter iurisiurandi religionem et fidem interceptum scribunt, et toto biennio in tetro aqualidoque carcere fatigatum ac pene enectum tandem obtruncatum esse anno 1221. DOUSA.

ib. v. 6. ἀννηγορευμένον πρὸς τοῦ πάπα] Latini scriptores rem aliter narrant, ferunt siquidem defuncto Henrico imperium

ab iis qui Cpoli erant delatum fuisse Andree Ungariae regi vel socero illius comiti Petro Antisiodorensi, de quo statim Andreas pontificem Honorium III. certiore reddidit. Petrus tamen potioribus suffragiis vocatus e Galliis Romam cum uxore et filiis et alio comitatu advolat, et ab Honorio diademate cingitur in ecclesia S. Laurentii extra muros, ne quid iuris Orientale imperium in Occidentale comparasse videretur, et ne Cpolitani patriarchae viribus inungendi Orientis imperatoris detractum videretur. Honorius epistola ad patriarcham Cpolititanum: *nos autem licet id pluries denegassemus eisdem, ne quis posset quemvis de superfluo suspicari, quod in ecclesiae Cpolitanas praeiudicium faceremus, quia timebatur a multis ne, si sic a nobis confusus abscederet, non solum sibi sed universo imperio grave dispendium immineret, condescendentes tandem ipsos sine tuo vel alterius praeiudicio vel contemptu in ecclesia B. Laurentii foris muros urbis duximus solemniter coronandos.* et ut maior auctoritas negotio accederet, comitem illi dedit Ioannem Columnam tit. S. Praxedis. ALL.

p. 29 v. 2. *Ἰσχυον μάχαλας γυνέσθαι*] hoc quoque aliter narrant scriptores Latini, qui scribunt non armis sed proditione et perfidia a Theodoro Comneno captum: nam cum in via foedus cum Theodoro iniisset, invitatur a Theodoro, et in convivio tum ipse tum legatus capiuntur, reliquis fugatis aut prostratis, et carceri mancipantur. leguntur ad eundem Theodorum Honorii epistolae, quibus eum tanti facinoris accusat, hortaturque ut legatum sedis Apostolicae et Petrum eximat vinculis et solutos sinat; et ni pareat, minas gravissimas incutit. et liberasse postmodum legatum pontificium compertum est. de Petro quid actum sit, silent historici. dubium itaque est an in vinculis e vivis excesserit an libertati restitutus fuerit. certe imperio redditus non est. Richardus de S. Germano in Chronico, nunc primum a doctissimo Ferdinando Ughello in Italiae sacrae tom. 3 edito, anno 1217: *Petrus Antisiodorensis comes in Cpolis imperatorem electus est. Romam veniens cum consorte sua ab Honorio papa apud S. Laurentium extra muros urbis in imperatorem et imperatricem coronantur. qui regnum intrantes et se Brundisium conferentes cum honesto militari exercitu, ibi dominum Ioannem de Columna Card. in Cpol. legatum venturum expectant, cum quo infausto satis omine navigio transfretantes ad portum Dyrrachii pervenerunt. qui pravo ducti consilio, imperatrice eos per mare praeunte ad civitatem Byzantium, obsidere, et expugnare praeviderunt. Dyrrachium, et cum viris non proficerent aut viribus suis, ab obsidione civitatis ipsius digressi sunt. qui errantes per devia et condensa silvarum a Graecis intercepti sunt, de quibus nonnulli in ore gladii perierunt, nonnulli vero capti sunt et carcerali squalore una cum ipso imperatore consumpti. ipse etiam cardinalis captus est et detentus.* hic miscet omnia et tur-

bat Blondus de gestis Venetorum. *Ioannes nunc imperator Venetis promiserat, si ab eis qui a Cpoli detulerunt cum habito a pontifice exercitu Cpolim deportaretur, Dyrrachium eis recuperare, quam urbem Theodorus Epirotes furto dolisque surripuerat. debellaturus autem Dyrrachium imperator hinc Iolem uxorem, inde cardinalem Columnam Cpolim iussit accedere, inchoataque est obsidio, et oppugnationes per dies fere singulos intentatae. sed urbem veteri muro, quem Venetus instaurasset, munitam Theodorus milite abundans ex Epiro fideli facile defensabat, adeo ut imperator potiri desperans sibi constituerit abeundum. et quia mediterraneas Macedoniae urbes invisendi desiderio teneretur, petitam inter solvendam obsidionem a Theodoro fidei publicae securitatem accepit. secundum quam scripto sibi datam ad Aretas amnis portum extensionem in Macedoniae littora primam fecit. inde ad nemorosa Tempe delatus, cum ad montium saltus pervenisset, in silvis tectorum structas a Theodoro duce insidias incidit, et abductus in teterrimum carcerem est coniectus. primum hic Ioannem Hierosolymorum regem cum Petro Altissiodorensi confundit. res Petri, et quidquid Petro acciderat, Ioanni tribuit. Iole fuit uxor Petri, non Ioannis, soror Balduini primi. Theodorus Michaelis frater eidem Michaeli in principatu successit, quem armis et virtute bellica auctiorem reddidit. Iole tantum navigio Byzantium transfretavit: cardinalis Columna eiusdem Petri, uti laborum comes, ita et carceris fuit. leguntur etiamnum litterae Honorii III ad eundem Theodorum et alios, quibus sollicitat sub poenis etiam gravissimis Theodorum ut Apostolicae sedis legatum e custodia dimittat, alios ut factam iniuriam vindicent et liberationem procurent. ut dicta aliorum historicorum praeteream, qui nec bello pugnasse cum Theodoro Petrum et legatum affirmant, sed exoratos a Theodoro, etiam promissis expensis ad ipsum Byzantium, per illius dicionem iter arripuisse et in convivio captos carceri fuisse mancipatos, reliqua multitudine, quam secum ducebant, profligata. Chronicon Fossae novae, Iordanus, Ricardus de S. Germano, et alii. liberet in his fidem suam Blondus, si potest, si vult sibi fidem in aliis haberi. Raphael quoque Vollaterranus Theodorum hunc Epiri principem, qui Petro Altissiodorensi insidias struxit, cum Theodoro Lascari Graecorum imperatore confundit; narratque Petrum non carceri mancipatum, sed ab eodem in convivio obtruncatum. Sabellius Ennead. 9 lib. 5: Petrus Altissiodorensis ab Honorio pontifice imperatoris insignibus ornatus cum Ioanne Columna supremi ordinis antistite retro abiit: mittebatur is in Pannoniam ad arma in Turcos comparanda. ubi vero Brundusium ventum est, imperator Venetis navibus cum uxore et liberis exceptus in Dalmatiam transmittit, Ioanne antistite ad comparandum bellum praemisso. ipse conatus est Dyrrachium Theodoro, qui Epirum*

obtinebat, adimere. gerebat ipse pro imperatore Graeciae, Veneti aliquando antea instauraverant, illa ex improviso suo incederat praesidio. Veneto. itaque nomini gratificaturus imperator, tum quia imperii aemulum infense oderat, aliquando Dyrrachium frustra oppugnavit. Theodorus interim pacis studium assimulans, Antisiodorensi insinuat, ex hoste brevi fit hospes. imperatorem itaque comiter invitatum medio convivio obruncat, neque foedus nuper ictum neque hospitalia iura reveritus. alii circa nemorosae Thessaliae loca, quae Tempe vocant, insidiis a Theodoro exceptum scribunt, atque in potestatem redactum in vinculis asservatum. ALL.

p. 29 v. 9. ἐπὶ τῷ υἱῷ παραδίδωσι.] Belae 4 eius nominis Ungariae regi, Andreae 2, cui ex Hierosolymitana expeditione cognomen *Hierosolymitani* adhaesit cuiusque hic mentio fit, filio uxor fuit Maria, testantibus Ungarorum annalibus, quam imperatoris Graecorum filiam fuisse affirmant; Anton. Bonfinius decad. 2 lib. 7. qui nomen patris exprimeret, praeter Eliam Reusnerum, vidi neminem. hic in Genealogico dicit fuisse Emmanuelis imp. filiam; in quo fallitur. ex Logotheta Mariam (Belae 4, ut opinor, coniugem) clare Theodori Laecaris fuisse filiam discimus. quare castigandus hic eius error, aliorumque fortassis, qui ipsum sequuntur aut quos ipse duces habet. DOUSA.

ib. v. 10. Ἀννην] Ελεήνην scribendum statim praecedentia et mox sequentia satis manifesto ostendunt, ut pluribus opus non sit ad vulgatam scripturam redarguendam ac convincendam. DOUSA.

ib. v. 13. Ἰωάννην τὸν Δούκα τοῦ Βατάτζη] Ioannes Baptista Egnatius, Cuspinianus et alii hunc Iohannem, *Ducam Batatzem* cognomento, corrupte Iohannem *Diplobatizium* vocant. DOUSA.

ib. v. 16. ἡγάγετο δὲ ἐξ Ἀρμενίων] huius Gregoras non meminit, qui scribit demortua prima uxore secundam duxisse sororem Roberti imperatoris Cpolitani p. 21 20. ALL.

p. 80 v. 10. μέχρι καὶ αὐτοῦ τοῦ Νυμφαίου] multa de expeditionibus Latinorum in Oriente narrat Choniata in Balduino. ALL.

ib. v. 19. Νεοκάστρων] Anna Comnena lib. 14. ALL.

ib. v. 22. Μολδία καὶ ὀψίκια] de themate *Obsequii* supra quaedam attulimus in notis; *Μολδία* videtur *Moldavia*. DOUSA.

p. 31 v. 4. Ἐρρῆς] Balduini frater post mortem Balduini tenuit et gubernavit imperium Cpolitauum annum unum et menses quattuor absque imperatorio titulo: nemini enim, ita referente Niceta p. 847 7, popularium suorum regni inaugurationem condonare voluerunt, nisi Balduini morte explorata, quod summo opere laudans Choniata in suos Graecos invehitur. ALL.

p. 31 v. 8. τὸ δὲ κοινὸν πληθὺς ὡς οἰκεῖον] Ephraemius in Chronico

μεθ' ὃν κατάρχει Λατίνων τῶν ἐν πόλει
κλήσιν Ἑρρῆς σύναιμος ὦν Βαλδουίνου,
ἀνὴρ ἰαρός, εὐμενὴς ὑπηκόοις,
πρὸς δὲ στρατηγὸς εὐσθενὴς, τολμητίας
δξύρροπος τε πρὸς μάχας ἀντιπάλων,
καὶ στρατιώτας γενναῶδας βωμαλέους
Ἕλληνας ἀνδρας συντεταγμένους ἄγων,
ἐπὶλεκτον φάλαγγα καὶ νικηφόρον. ALL.

ib. v. 11. ἐν γὰρ τὸ τῶν Λεαντίνων ἄστυ ὥστε καὶ σῆται
φαγεῖν κατηνάγκασεν] corruptus locus. sensum qualemcumque
expressimus. in quo tamen nobismet ipsis non satisfecimus. ne-
que etiam amicis. quorum princeps Dugarumque ac Musarum
amor, Petrus Scriverius, aliud suspicatus latere adhibuit fami-
liarissimum sibi communemque amicum nostrum Daniele Hein-
sium; cui viro quid Graecae, quid Latinae debeant litterae, li-
matissimi eius ingenii immortales foetus summorumque ac eru-
ditissimorum hominum de illo iudicia abunde testantur, et sen-
tiet maximo cum emolumento posteritas. is coniectura ex tem-
pore nata, et divina prorsus (ita me deus amet) divinatione,
depravatissimum hunc locum ita interpolandum dixit: ἐν γὰρ τῷ
τῶν Λεαντίνων ἄστυ οὐ μόνον σπάνις ὕδατος τοὺς φυλάσσοντας
ἐξέκαυσε, λιμός τε, ὥστε σκυτοφαγεῖν κατηνάγκασεν ἀπὸ ἀσπίδων
καὶ ἐπιστρίδων αὐτῶν. hoc est: in Leantinorum quippe oppido
haud tantum aquae penuria praesidiarios urgebat ac fames, adeo
ut clypeorum et sagorum coria manderent, verum etiam etc. vel
ad verbum adeo ut clypeis ac sagis coria manducare cogerentur.
de cuius lectionis veritate ne dubita. DOUSA.

p. 32 v. 6. λεγάτος vox Latino-Graeca, *legatus*. quae vox
et apud alios Graecos scriptores occurrit. vide Glossarium Meur-
sii. DOUSA.

ib. Πελάγιον] fuit hic Pelagius episcopus cardinalis Al-
banus, legatus in Syria et Aegypto, ubi obiit, sub Honorio 3.
pontif. Rom. presbyter cardinalis tituli, sive ecclesiae S. Praxe-
dis. vide Onufrium Panvinium et Alfonsum Ciaconium in pon-
tificum et cardinalium historia. Iacobus de Vitriaco Acconensis
circa illa tempora episcopus in epistola ad Lotharingos suos, de
captione Damiatæ: igitur nonis Novembris, salvatore mundi
regnante, domino Petro Albanensi episcopo apostolicæ sedis le-
gato solenniter vigilante, anno gratiæ 1219 capta est Damiatæ.
Petrum hunc eundem cum Pelagio credere quid vetat? an non
et sio rescribendum? Pelagii Albanensis episcopi ac legati di-
serte meminit in eadem historia Oliverius scholasticus Coloniensis
epist. ad Engelbertum archiepisc. Colon. et Matthaeus Paris
Anglus in historia maiore ad annum 1219. alique scriptores
Georg. Acropol. Annal.

consentiunt, tam veteres quam recentes; ex quorum numero videantur Paulus Aemilius Histor. Gallor. lib. 6 et Ubbo Eumius Rer. Frisicar. lib. 8, recentes quidem ambo sed elegantes et accurati scriptores. verum Ubbo noster variare auctores in pontificii legati nomine annotat, quosdam Pelagium, quosdam Columnam ingerentes, Blondus Histor. Decad. 2 lib. 7, Bonfinius Rer. Ungar. Decad. 2 lib. 7, et alii cardinalem Columnam hic agnoscunt. Cuspinianus (Platinam in vita Honorii 3 sequutus) in Petro Antisiodorensi imp. Cpolitano: *est tum Iohannes cardinalis de Columna legatus declaratus (ab Honorio pontifice) ad Asiae res reformandas, cum copiis ab Innocentio excitatis.* de Pelagio Anonymus historiae Orientalis et captae Damiatæ scriptor apud Vincent. Bellovacens. Spec. Histor. lib. 31 cap. 138: *Damiata multis laboribus capta et per annum vel amplius a nostris possessa, postmodum Pelagio cardinali et legato Templariis et Hospitalariis totoque exercitu Christianorum, excepto rege Hierusalem Iohanne, qui ob quandam discordiam inter ipsum et legatum motam ab exercitu recessit, a Soldano per infortunium captis et graviter afflictis, reddita est pagania.* discordiae huius fomitem an fontem, nisi fallor, satis liquere existimo ex historia Pauli Aemilii, quem vide loco supra citato; et ex eo Meyer. ad annum 1221. Douss.

p. 32 v. 6. Pelagius cardinalis Albanensis episcopus legatus ab Innocentio III Cpolim mittitur, summa auctoritate instructus, ut Graecos, qui Latinis parebant, a schismate abduceret atque ad ecclesiae sinum revocaret. narrat hoc idem Sabellicus Ennead. 9 lib. 5: *Henricus imperator Christianae pietatis observantissimus se adiutorem praebuit Romani pontificis, legato ad hoc Byzantium misso, ut Graecos subigeret ad Romanae ecclesiae ritum suscipiendum. vix ea res moveri coepta est, cum seditio ingens civitatem invasit, Graecis reclamantibus imperatoris officium esse arma curare, non sacra; satis superque a se datum, qui suam passi essent ecclesiam Romanae subiectam renuntiari. Henricus relictis cum sua pertinacia Graecis ad imperii constitutionem convertitur. id tamen non Graecorum pertinacia, sed legati imprudentia et nimio in rebus exequendis ardore factum esse, colligi potest ex aliis quoque huiusce Pelagii actionibus. nam plerique omnes, ut narrat Spondanus anno 1221 num. 19, Damiatas amissionis dedecus in Pelagium reiciunt, qui contra omnium militarium ducum sententiam, ipse earum rerum inexpertus, alienissimo tempore vi censurarum adversus sultanum castra movere inconsulte coegerit, et tantum non ignavissimae morti vel turpissimae servituti florentissimum Christianorum exercitum obiecerit, quo vel tum universam Syriam et Palaestinam, et commodiori tempore etiam Aegyptum et Babylonem totumque Orientem subiugare facillimum fuisset. nec minus hac*

sua legatione asperius functum fuisse, adeoque neque apud imperatorem neque apud Graecos aliquid profecisse tradit idem Spondanus anno 1213 num. 24. ALL.

p. 32 v. 7. ἐρυθροβαφῇ] ex rerum Lafinarum ignoratione factum est ut Acropolita, quod ex more illius gentis esset, ad fastum et insolentiam traheret. quis enim nescit rubra indumenta et reliqua cardinalium supellectilis rubro colore infici. non tamen inde sequitur, quicumque apud eam nationem rubris utuntur vestibus, cardinales esse, ut nugacissime argutatur Zacharias Gergenius in sua Catechesi, qui cum vidisset papam in sede deferri ab hominibus rubris amictis vestibus, inconsiderate et plane ridicule enuntiavit *papam cardinalium quattuor humeris subveli satellitio stipatum, τὸν βαστάζουσι τέσσαρες καρδιναίαις μὴ δορυφόρους*. ALL.

ib. v. 15. τὸν πάντα πρῶτον ἀρχιερέα] nempe iam olim de primatu contentio fuit inter Romanum pontificem et patriarcham Cpolitanum; quam decedit Iustinianus et Romae Cpolim subiecit. patet ex Novella 131. fecit idem Phocas rogante Bonifacio Pontifice; de quo Paulus Warnefridus de Gest. Longobard. lib. 4 cap. 37. Romanusque pontifex semper primatum asserere studuit, reclamante licet et multum repugnante patriarcha, donec sub Balduino Flandro capta urbe fugatoque patriarcha Graeco, Venetoque Thoma Mauroceno (primo ex Latinis patriarcha) electo, *Orientalis ecclesia, cuius olim metropolis erat Cpolis, cum imperatore et universo imperio eius capiti suo Romano pontifici, sicut fuit antiquitus renodata, Romanae ecclesiae sese esse filiam recognosceret; ipse etiam patriarcha huic aspirans operi et applaudens, se dignitatis suae pallium a summo Romano pontifice recepturum promitteret*. verba sunt Henrici (qui Meyero est Hugo) comitis de Sancto Paulo, ex epistola scripta Cpoli, quam annalibus suis inserit Godefridus monachus; qui extat Rerum Germanicarum tomo Freheriano primo. haec acciderunt anno 1203. sed statim, ut videtur, dissiluit haec concordia, iugumque Occidentale detrectarunt Orientales. quo nomine haec ad ipsos a pontifice Romano videtur instituta legatio, de qua insignis Logothetae locus. sed Pelagius legatus surdis cecinit, favente Cpolitani imperatore Henrico Balduini fratre. quanquam anno 1215, tempore Concilii Romani, *Orientalis ecclesia, quod antea inauditum fuit, se subditam Romanae ecclesiae exhibuit. nam Cpoli duo in patriarcham electi Romam venerunt, quos ambos papa consilio cardinalium deposuit, et tertium substituit et investivit et ad sedem propriam remisit*. refert idem monachus in Annalibus. DOUSA.

ib. τοῦτου τὴν μνήμην ἐν ἱεροτελεστίαις ἐκφωνεῖν] hac de re, nempe ut in sacris hymnodiis Graecorum papae Ro-

mani mentio fieret et memoria coleretur, diuturna, ut et de primatu (de quo iam diximus), contentio fuit inter ecclesiam Romanam et Cpolititanam, duravitque ea ad tempora Michaelis Palaeologi, sub quo composita controversia illa unitaeque ecclesiae, etsi neque ista unio perseveravit. haec tria tum paciscebantur, primo ut a Cpolititanis in hymnodiis papae Romani cum quattuor patriarchis mentio fieret, secundo ut liceret cuivis Romam veterem tanquam maius tribunal provocare, tertio ut papae Romano in omnibus deferretur principatus. auctores Nicephorus Gregoras Histor. Byzant. lib. 5, Georgius Phranza Chronici Orientalis lib. 1 cap. 6, Georgius Pachymerius in Excerptis Histor. lib. 5, aliique. sed non steterunt postea hoc pacto Graeci, et pontificis memoriam dedignati sunt: idcirco monet Palaeologos in epistola cardinalis Bessarion, inculcatque τὸ μνημόσυνον τοῦ πάπα. vide eruditissimum Meursium in Glossario voce πατριάρχης, et in notis ad epistolam illam Bessarionis Graeco-barbaram, una cum illustris Hesychii opusculis nuper editam et doctissime explicatam. DOUSA.

p. 33 v. 9. de monachis et hieromonachis distincte suis locis notavit edecumata quaedam idem doctissimus amicus noster in Glossario. vide in ἱερομόναχος et μοναχός. DOUSA.

ib. v. 16. τούτου δὲ τελευτήσαντος] Henrico succedit Robertus, vir non adeo fortis et acris et magni animi dux. Ephraemius in Chronico

τούτων κατάρχει Ῥομπέρτος Βυζαντιδός,
πράγμασι κοινοῖς μαλακῶς χρησιμοποιεμένος
μετ' Ἑρρὴν κατάρξαντα τὸν τεθνηκότα
Ἀρεῖον ἄνδρα καὶ πάνυ ῥωμαλέον. ALL.

ib. δ ἀδελφός αὐτοῦ Ῥομπέρτος] quod auctor hic dicit Robertum Henrici fratrem fuisse, id vero falsissimum est. imo nepos fuit ex Iolanta sive Yolanthide, sorore ipsius (filiam quoque perperam vocat Io. Baptista Eguatius et Cuspinianus) nupta Petro Cortenaeo comiti Auxerrae sive Antisiodorensi, qui et ipse imperator fuit et cui successit Robertus. aliud egit itaque Logotheta, si ita scripsit. nam supra disertis verbis dixit Petrum ex Iolanta Balduini sorore propagasse Philippum Robertum et Balduinum, Robertumque ac Balduinum ipsi in imperio successisse, cedente ultro Philippo maximo natu. aberravit igitur hic eius mens, an manus? nisi culpa haec reiicienda sit in librariorum; de quo me amicus meus summus, antiquitatis illustrandae et historiae vindicandae studiosissimus, Petrus Scriverius submonuit, nempe hic scribendum δ ἀδελφιδούς αὐτοῦ, id est nepos ex fratre vel sorore, vel forte δ ἀδελφάκαις pro eodem. vide Eustathium Pollucem aliosque lexicographos. Constantinus Manasses

in opere historico versibus politicis concepto vocat Iustinum τὸν ἀδελφόπαιδα Iustiniani:

Ἰνθεν τοι μέλλων τελευτᾶν καὶ γῆθεν μεταβαλεῖν
ἐπὶ τὸν ἀδελφόπαιδα βλέπει τὸν Ἰουστίνον.

elige utrum malis. sane evidentissimus error (Scrivenii verba sunt) in loco tam conspicuo tolerari non debet. DOUSA.

p. 83 v. 17. [Ρομπέρτος] videtur Robertus hic in imperio administrando fuisse tenerior, amoribusque et otio indulsisse. cui opinioni Paulus Aemilius subscribit lib. 7, ubi verba eius sic habent: *Robertus Altissiodorensis Graecorum Augustus virginem nobilitatis Byzantiae formosissimam, sed quae desponsa iam fuerat Burgundioni cuidam iuveni florentissimo, sibi matrimonio consociavit, matre puellae autore, laetaque his multo splendidioribus nuptiis. laetitia in necem vertit. Burgundio iniuria magis irritatus quam Caesaris nomine deterritus, manu coacta in domum socrus irruptione facta, novam nuptam auribus desectis, truncis naribus deformavit, anum mari proximo mersit etc.* tragicum hoc exemplum etiam Ioan. Baptista Egnatius, Cuspinianus alique commemorant, ita ut videatur Robertus fuisse Veneris quam Martis studiosior. sane hoc loco noster paucis eius indolem moresque denotat quasi degenerantis a virtute maiorum. Balduinus 1 ita se gessit, ut ipsis ab hostibus Latini nominis praeclarissime laudatus sit. nam hunc Nicetas ita commendat: *vir erat pius et modestus, ne impudico quidem aspectu mulierem intuitus, quamdiu ab sua coniuge abfuerat* (in hac parte vel ipsi Scipioni praeferendus). *vacabat divinis laudibus, necessitatibus conflictantes sublevabat. suae sententiae adversantes aequo animo audiebat. et quod maximum est, his qualibet hebdomade vesperi proclamari iubebat ne quis in suo Palatio cubaret, qui alienam mulierem attigisset.* rebus humanis valedixisse perhibetur Robertus anno 1228, imperii annis 7 vixdum expletis. DOUSA.

p. 34 v. 7. nota Acropolitam unum filium masculam octennem Theodoro tribuere ex Armenia uxore susceptum, Gregoram p. 24 8 nullum illum habuisse asserere. ALL.

ib. v. 13. [ἔτη δεκαοκτώ] Gregoras p. 24 1. ALL.

ib. v. 16. [μοιχείας] elegans sane et quantivis pretii divinitio Scrivenii nostri, legentis μάχας. cui suae emendationi hunc Nicephori Gregorae locum apponebat, Rom. Histor. lib. 2 cap. 1: *ὁ μὲν οὖν βασιλεὺς Θεόδωρος ὁ Λάσκαρις ὁξὺς μὲν ἦν τὴν ὁρμὴν καὶ ἀνυπόστατος, καὶ πλείστας μὲν προκεκινδύνευκε μάχας, πλείστας δ' ἀνῴρθωσε πόλεις καλλίσταις οἰκοδομαῖς καὶ πολλοῖς ἀναλώμασιν, ἀνασοβῶν καὶ ἀναχαιτίζων διὰ τούτων τὴν τῶν Λατίνων ὁρμὴν.* *imperator vero Theodorus Lascaris ceteris fuit atque invictus, et plurimis praeliis spectatus, plurimusque urbes pulcherrimis aedificiis magnisque sumptibus ad retardandum et*

repellendum Latinorum impetum instauravit. elogium prorsus idem quod tribus verbis extulit Logotheta. DOUSA.

p. 34 v. 17. *περὶ τὰς μάχας ὅπως θυμοῦ τε*] Gregoras lib. 2 p. 24 6. ALL.

p. 35 v. 6. de hisce patriarchis, Manuele Maximo Michael Theodoro, Cpolitani, Nicaeae tamen sedentibus, diximus nonnulla in opere nostro de perpetua utriusque ecclesiae, Occidentalis et Orientalis, consensione, ex quo lector petat, si lubet. ALL.

ib. v. 9. *Κωνσῆς*] in Notitia patriarcharum *Κωνσῆς* dicitur. DOUSA.

ib. *μτ' ἐνιαυτοῦς 3*] Notitia patriarcharum tradit vixisse tantum annum 1 menses 4 dies 3. DOUSA.

ib. v. 10. *Μάξιμος μοναχός*] hic antea praeerat monasterio τῶν Ἀκοιμήτων, ut est in Notitia patriarcharum. DOUSA.

ib. v. 13. *μῆνας 3*] Notitia patriarcharum tradit menses 8. DOUSA.

ib. v. 14. *ὁ Μανουήλ*] hic est Manuel Charitopolus in Notitia patriarcharum. DOUSA.

ib. v. 18. *Βουλγα*] dixit supra ut occupaverit Bulgarorum imperium, c. 13. ALL.

ib. v. 19. de fuga Ioannis Asani filii supra agit Acropolita c. 12 et 13. ALL.

p. 36 v. 13. de purpureis imperatorum calceis vide quae Meursius fuse in Glossario, in τζάγγα. meminere passim Nicoetas et Cantacuzenus. vide et Zonaram in Nicephoro Botaniata et Alexio Comneno. ex Procopii loco, quem vir clarissimus in Glossario adducit, videmus eos ad genua usque pertigisse. hinc Ville-Harduinus: *Morchufles caucha les heuses vermeilles.* et quemadmodum idem amicus ille noster ibidem docet ex Iohanne curopalate in Tzimisce, habebant quoque ius huiusmodi calceorum reges Bulgariae, qui videntur imperatores appellati fuisse. quo nomine ac titulo Asanum Bulgarum cohonestat Hungariae rex Andreas 2, cognomento Hierosolymitanus, in epistola ad Honorium 3 pontif. Rom. *huius intentionis studio, ut securum peregrinationis, divino fultu consilio, pararemus transitum, filiam (Mariam) Comnini Theodori Lascari filio nostro (Belae 2) duximus in uxorem. eodem etiam animo inter Azen Bulgariae imperatorem, mediante nostra filia, matrimonium celebravimus.* cuius loci me commonefecit Scriverius noster, ut et notae sequentis, Logothetam nempe nostrum Bulgarum semper βασιλέα nominare, pari titulo cum imperatoribus Cpolitani, cum abstineat in aliarum regionum dominis, nec alio nomine quam regis aut principis dignetur. τῆς Οὐγγρίας ῥήξ, Σικελίας ῥήξ, Ἀγαλας πρίγγεψ. Iohannem etiam τὸν ῥήγα vocat, cum Hierosolymorum, uti et nos eum vulgo vocamus, regem intelligeret. quippe

vocabulo βασιλεύς quiddam amplius et mafus significare voluit quam nos voce *rex* significare consuevimus. et quanquam Graeci regem βασιλέα dicunt, nihilominus eodem vocabulo imperatorem etiam Romanum et Augustum exprimunt; vix unus et alter veterum αὐτοκράτορα appellant. quamobrem quoties in hac historia vox βασιλεύς de Bulgarorum rege et Graecorum principe occurrit (occurrit autem passim), non *rex* sed *imperator* reddenda est. in quo (fatendum est) negligentiores quam par erat fuimus. sane Bulgarus βασιλεύς appellatus iam ab antiquo et Nicephori Phocae tempore: constat ex Luitprandi legatione ad illam ipsum imperatorem instituta circa annum 968. cum, inquit, *Christophori filiam Petrus Bulgarorum vasileus coniugem duceret*. notanda quoque quae ibidem leguntur: *de imperiali vestro nomine magna sumus contentione fatigati: ipse enim vos non imperatorem, id est βασιλέα sua lingua, sed ob indignationem ὀργή, id est regem, nostra vocabat. cui cum dicerem, quod significatur idem esse, quamvis quod significat diversum*. vide praeterea Glossarium Meursii in βασιλεύς et ὀργή. DOUSA.

p. 36 v. 14. πορφυρίδα τε] ex Acropolita videtur excerpisse sua Gregoras p. 26 6. ALL.

ib. Κωνσταντίνου τοῦ Μεσοποταμίτου] fuit huius apud Isaacium Angelum imperatorem summa familiaritas. Choniata p. 591 22. Alexio vero illius fratri et ante principatum invisus et post eum parum gratus, quod plurima in Romana re publica movisset et omnia conturbasset, artibus tamen Euphrosynes Alexii uxoris Alexio reconciliatus, summa rerum ad illam devoluta, caeterorum auctoritas et cognatorum quoque imperatoris potentia elanguit; et qui dudum ab imperatore pro nihilo putabatur, nunc omnia poterat, et erat unus instar omnium; unus omnia recte statuere, unus omnium moribus se accommodare, omnia omnibus pro dignitate posse tribuere existimabatur, et ab imperatoris latere non discedebat. qui vero potentia exciderant, aegre ferebant, tum cognati imperatricis, Andronicus Contostephanus, cui Irene illius filia nupserat, et frater illius Basilius Cameterus; qui bilem suam contra imperatricem evomuerunt, et imperatori ad Occidentem abituro plura referunt: se plus Alexium diligere, e cuius salute propria quoque salus pendebat, quam Euphrosynem citra ullam verecundiam in turpissima facinora delabentem et adulteriis thalamum inquinantem. nam cum quo impudenter concumbit, eum etiam ad imperium evectum velle. quare potentia mulieris restringenda, amator e medio tollendus, ne post-hac simile piaculum admittatur. dictis indignatur graviter imperator, et post Batatzii adolescentis caedem, regis spoliati vestibus in Nemetarium, muliebri monasterium circa Ponti fauces situm, imperatricem abduci iubet. post sex menses Euphrosyne delatorum novis conatibus et Constantini Mesopotamitae

artibus revocata, maiorem quam antea potentiam obtinuit, et maritum a se abalienatum miris blanditiis reconciliavit. Constantinus vero Mesopotamita illius aetatis vertumnus et homo callidissimus et versutissimus ob dominae reditum magis ac magis insolescebat, cum posset omnia apud imperatorem. hinc caniclei officium, quod ab Isaacio obtinuerat ac rursus offerebatur, ut suo fastigio inferius renuit, sed ex lectore diaconum se creari voluit, ut dignitates etiam ecclesiasticas contrectaret. simulat deinde se imperatori non amplius operam navaturum: neque enim permittere canones eundem et deo sacra facere et civilibus negotiis implicari. quare cogitur patriarcha Xiphilinus ut Mesopotamitae, simul et deo et imperatori, et templo et palatio sine fraude canonum inservire liceat, privilegio concedat. nec multo post Thessalonicae pontifex designatur. verumtamen cum cupiditati suae nullum modum statueret, sed vellet laeva templum dextera palatium tenere, fratres suos tanquam clavos et vectes inserebat, ac potius velut inaures de utraque imperatoris auricula suspendebat, ut si quando ecclesiasticis conventibus interesset, nullum dictum aut factum ignoraret, nec quisquam locum suum se imprudente occuparet. Thessalonicam profectus et vix solio collocatus summa cum festinatione Byzantium rediit, et uno digito regebat omnia. sed his cum fieret omnibus exosus, aulicorum criminationibus apud imperatorem impetitus de fastigio illo rerum deturbatur; nec excutitur tantum palatio, sed pontificatu etiam delicitur, et qui malis artibus ad primarias functiones ecclesiasticas usurpandas pervenerat, primariorum conatibus de solio delicitur. et hoc modo Mesopotamita Constantinus et duo eius fratres ab administratione rei publicae et ecclesiae remouentur, et alii succedunt. ALL.

p. 36 v. 18. Δημήτριος] hunc archiepiscopum Iacobum vocat Pachymerius Histor. lib. 2. ALL.

ib. v. 19. τὸ βασιλεὺν περιστῆσαι σχῆμα καὶ διάδημα] praeter honorem illum de quo iam verba fecimus, quod Bulgarorum princeps βασιλεὺς appelletur, legati quoque eius omnium gentium legatis praeponebantur; quod ex Luitprando liquet. cuius totum ea de re locum hic adscribam: *cumque indignans abire vellem, Leo coropalates imperatoris frater et protoascretis Simeon pone me sequuntur, haec latrantes: cum Christophori filiam Petrum Bulgarorum vasileus coniugem duceret, symphona, id est, consonantia scripta iuramento firmata sunt, ut omnium gentium apostolis, id est nuntiis, penes nos Bulgarorum apostoli praeponantur, honorentur, diligantur.* praeterea Bulgariae archiepiscopus ἀρχιεπίσκοπος supremum in ecclesias suas ius habebat, neque patriarchae Cpolitano aut ulli alii subiectus erat. fidem faciunt Theophylactus in epistol. et Balsamon in

Privileg. patriarch. vide Meursii Glossarium in ἀντοκέφαλος. haecenus de privilegiis Bulgarorum. pergamus. DOUSA.

p. 36 v. 20. αὐτόνομος] de autonomia archiepiscopi Bulgariae plura diximus in syntagmate nostro de perpetua utriusque ecclesiae, Occidentalis et Orientalis, consensione lib. 1. ALL.

p. 37 v. 1. σεβαστοκράτορας μεγάλους τε δομestίκους] de his dignitatibus consule Glossarium Meursii in σεβαστοκράτωρ et δομestικός. DOUSA.

ib. v. 2. ὀφφικίων] vox iterum Latino-Graeca, ὀφφικίων officium, qualis supra ὁ λεγάτος legatus, et infra κομμέρκιον commercium, μοτεστάς potestas, et caetera suis locis annotanda. vide Glossarium Meursii. DOUSA.

ib. v. 16. οἱ σεβαστοκράτορες] historiam fuse prosequitur Gregoras p. 25 1. ALL.

ib. v. 22. ὁ μὲν οὖν βασιλεὺς] hinc pelluntur ineptiae pene aniles Volaterrani, quas ille maximas agit lib. 28: Ioannes Batatzes apud Zacynthum imperii titulum extra patriam annos triginta quattuor tenuit. huic filius Theodorus Lasçaris nomen avi materni referens fuit. quem Ioannes a vita decedens Michaeli Palaeologo, viro in armis strenuo, quo duce et administratore utebatur, commendavit. ille expulsiis Latinis, pupilloque luminibus orbo et in carcerem coniecto, imperium sibi per nefas vindicavit. Batatzes Nioaeae imperium tenuit et administravit, non Zacynthi, quem oculis suis, dum imperio potiretur, vidit, nec intueri licuit. nunquam Batatzes Michaeli Palaeologo Theodorum commendavit, neque Theodorum filium Ioannem, sed Theodorus moriens filium suum Ioannem Georgio Muzaloui et Arsenio patriarchae. obtruncato deinde Muzalone filius Theodori Ioannes ab Arsenio et universo senatu Michaeli Palaeologo commendatus est. falsum est praeterea Batatzem Michaeli Palaeologo duce et administratore usum fuisse, quod verissimum fuerit de Andronico Palaeologo Michaelis patre, qui tandem luminibus orbatus est a Palaeologo, non fuit ipse Theodorus, sed filius Theodori Ioannes, quo ille pupillo decesserat. huncce hominem tantis delectatum esse nugis in paucissimis verbis? ALL.

ib. Michael hic archistrategus, cui in Poemaneno a Ioanne Batatze Graecorum imp. templum exstructum dicit Logotheta, est Michael archangelus, cuius apud Graecos multa veneratio est magnoque in honore eius memoria. hunc τοῦ ἀρχιστρατήγου nomine afficiunt Graeci quasi principem Angelorum et caelestis militiae ducem. Michael Glycas Annal. part. 4: quoniam imp. Basilius Michaelē illum temulentum interfecerat, placandi dei causa multis per urbem locis novas aedes Michaeli principi copiarum caelestium duci extruxit. Emmanuel imp. Novella de feriis: seriamur, inquit, sexta Septembris, ὅτι ἐν

αὐτῇ τὸ ἐν Χάλναις τοῦ ἀρχιστρατήγου Μιχαὴλ θαῦμα τετραπορευγίται, quia illa die commemoratio agitur miraculi, quod a Michaelae archistratego Chonis patratum est. vide Menologia Graecorum hoc die et octavo Novembris. huius festivitatis cum alii tum Zonaras tom. 3 Annal. meminit in Isaacio Comneno. templorum numini eius dedicatorum et Michaelis nomine nuncupatorum cum alii multi tum Cedrenus in Basilio Macedone meminit, monasterii τοῦ ἀρχιστρατήγου ad Bosporum alicubi Nicephorus Gregoras lib. 5 cap. 1. videndus et Nicetas lib. 7 de imp. Manuelis gestis, item lib. 3 vitae imp. Isaacii Angeli, aliique passim. fuit et inter imperatoris flammeola, Codino curopalata teste, unum archistrategi nomine dictum, ab imagine videlicet τοῦ ἀρχιστρατήγου τῶν ἄνω τάξεων Μιχαὴλ. vide, et interpretationem corrige. DOUSA.

p. 89 v. 9. *τριήρεις τε κατεσκευάσας*] haec fusius narrat Gregoras p. 28 20. ALL.

p. 42 v. 15. *Πετραλίφα*] meminit quattuor fratrum Petralipharum, oriundorum ex Francorum gente, Nicoetas sub Manuele Comneno libro 2. DOUSA.

ib. v. 20. *Σταγίρας*] Choniata Isaacii Angeli lib. 3. urbium ac regionum nomina in alia atque alia mutata certum est et indubitatum apud omnes. plurima alii suis notis vel commentariis adnotarunt. nos in eruditorum gratiam, eorumque potissimum qui recentiorum Graecorum historias legunt, excribemus hic schedulam nobis Venetiis ex ms Graeco codice per virum fide doctrina officio et religione praestantissimum, Angelicum Aprosium Vintinilliam, transmissam; ut scias cui debeas hoc, quaecumque sit, eruditionis munusculum. *περὶ ἐπωνυμίας πόλεων καὶ τόπων. Ἀμαί πόλις ἡ νῦν Χρυσούπολις. Ἀπία ἡ νῦν Κορώνη. Ἀπολλωνία ἡ νῦν Περυσός, ἣτις καὶ Ὀλυνθος ἐλέγετο. Ἀργος Θεσσαλικὸν ἡ νῦν Λάρισα. Ἀσία ἡ Ἐφεσος. Πτολεμαῖς ἡ Φιλαδέλφεια. Ἀγαθα ἡ νῦν Ἡάτρα. Βοιωτία ἡ νῦν Λιβadia. Βεριούπολις ἡ νῦν Στρούμτζα. Βελεντιούπολις τὸ νῦν Βελιβούσιον. Ἐλισσὸν ὁ Ἐλασσών. Ἐπίδαμνος τὸ νῦν Δυρράχιον. Εὐρώπη ἡ δύσις πᾶσα. Ἡράκλεια ἡ νῦν Πελαγονία. Θεούπολις ἡ νῦν Προῦσα. Θέρμη ἡ Θεσσαλονίκη, καὶ Ἡμαθία. Ἰλλυριοὶ οἱ Ἀλβανῖται. Ἰλλυρικὸν τὸ νῦν Κάνικον καὶ ἡ Σέρβια. Κεπαιοὶ οἱ νῦν Μακεδόνες. Κιλικία ἡ Ἀρμενία. Κίλιξ ὁ Ἀρμένιος. Κολοσσαὶ αἱ Χῶναι. Ὀδρυσός καὶ Ὀρυστία ἡ νῦν Ἀδριανούπολις. Ὀρθαγορία ἡ νῦν Μάκρη. Ὀλυμπία ἐν Ἀρκαδίᾳ. Πήδαςος ἡ νῦν Μεθώνη, ἥς πλησίον Χερρόνησος, ἣτις καλεῖται Πύλος, ἡ πατρὶς Νέστορος, νῦν Ἀβαρῖνος. Πύδνα τὸ Κίτρος. Ποιδάα ἡ νῦν Κασσάνδρεια, ἥτοι ἡ Βέρροια. Ροδόπη ἡ Φιλιππούπολις. Σίρμιον ἡ νῦν Οὐγγρεα, πρώην δὲ Γήπεδον. Φωτική ἡ νῦν Βελα. Ἑλλάς ἡ νῦν ὀνομαζομένη Πελοπόννησος. Εὐβοία ἡ Εὐρώπηος. adde etiam ex Anna Comnena Μονόλυκος ποταμὸς ὁ νῦν*

*Βασηνός. Αιγνίτις λίμνη ἡ νῦν Ἀχρίς. Τέμπη αἱ νῦν Κλεισού-
ραι. Κρηνίδες ἡ νῦν Φιλίππου πόλεις. Τριβαλλοὶ οἱ νῦν Σέρβοι.
Θονιάτα Κολωνία ἡ νῦν Τάξαρα. Σαρδική ἡ νῦν Τριαδίτζα.
Τόππη ἡ νῦν Ἀκί. Ioanne Stauracio ὄρος τὸ Ἄθως τὸ νῦν Ἅγιον
ὄρος. Ioanne Tzetze Μαίοντες οἱ νῦν Βούλγαροι. Pachymerio
Τοχάριοι οἱ νῦν Ἀτάριοι. Ioanne Lydo Ἀνακτορία ἡ νῦν Μίλη-
τος. Ἰκονπλάκιος Θῆβαι τὸ νῦν Ἀτραμύντιον. Georgio Acropo-
lita Εὐρος ὁ νῦν Μαρίτζα. Ναξιός ποταμός ὁ νῦν Βαρδάριος.
Nicephoro Gregora Ταυνάρια ἄκρα ἡ νῦν Μαίνη. ALL. *)*

p. 43 v. 19. *μέγας ἐταιρειάρχης*] de hac dignitate vide Glossarium Meursii in *ἐταιρεία καὶ ἐταιρειάρχης*. DOUSA.

p. 44 v. 4. *μέχρη καὶ τῶν πυλῶν τῆς Κ.*] Gregoras p. 27 16 et 28 5. ALL.

ib. v. 18. *ὁ μὲν οὖν Ἄγγελος*] brevius Gregoras p. 28 9. ALL.

p. 45 v. 12. *τῇ σημαίᾳ τὸν ἔγγραφον ὄρον*] pleraque similia exempla apud alios historicos invenies, quibus cognoscitur rem male cessisse periuris: neque enim fidem frangit homini, qui iureiurando foedus et pacta constabilita amolitur, sed deo, qui has iniurias pulchre ulciscitur. cf. Nicephorus patriarcha in Breviario historico p. 24 D ed. Lupar., de Iustiniano filio Constantini. ALL.

p. 46 v. 9. *τῆς μεγάλης Βλαχίας*] Thessaliae nempe montana, quae magna Blachia dicebantur. Nicetas in Balduino p. 841 13. hinc illius regionis accolae *Μεγαλοβλαχῖται* vocantur a Pachymerio lib. 1 cap. 30. ALL.

ib. v. 20. *παρὰ Ῥωμαίων ἐφιλεῖτο*] hinc plures eiusdem laudes et praeconia apud Graecos posteriores. ALL.

p. 47 v. 5. *νιωτρισμοῖς χρᾶσθαι πεφώρταται*] Acropolita non statim post pugnam excaecatam fuisse a Bulgaro Theodorum, sed domi postquam illum excepisset humanissime, cum Theodorus post etiam accepta beneficia res innovare deprehensus esset. Gregoras l. 1, rem videtur aliter narrare. et Richardus e sancto Germano in Chronico: *eodem mense Aprili in Graecorum imperio factum est praelium inter Graecos, in quo Comnenus captus est et utroque lumine orbatus*. ALL.

ib. v. 22. *ὁ ἀδελφός*] Balduinum fratrem Roberti facit Acropolita, Matthaeus Parisius in Histor. Anglic. filium. in eo concordant eum fuisse puerum nec ferendo oneri parem. sic quoque historici Latini. ALL.

p. 48 v. 13. *ἐνέθετο γοῦν ὁ ῥήξ*] Richardus a S. Germano in Chronico: *anno 1231 rex quondam Hierosolymitanus apud Reate ad papam vadit, de cuius assensu obtinet ut cum filio imperatoris Cpolitani de filia sua contrahat, et ipse sit curator*

*) cf. Bandur, animadvers. in Constantini Porphyrog. de them. l. 1 p. 10.

imperii, donec in maiori constitutus aetate perveniat ad legitimam. mare apud Venetias intrans vadit collato exercitu Cpolim. ALL.

p. 49 v. 8. δύο ἐνιαυτούς] hoc duorum annorum intervallo Ioannem regem in Galliis exercitum comparasse et in Italiam se ad pontificem contulisse Reate, tandem Venetiis copias imposuisse navibus et Cpolim applicuisse, scribit Gregorius Nonus in Regestis. ALL.

p. 50 v. 7. τῆς ἐγκυκλίου] Anna Comnena lib. 5 Histor. τοῖς προϋσταμένοις τὴν ἐγκύκλιον παιδεύεσθαι παιδείαν, et ταῦτα δὲ λέγω ἀχθαμένη δια τὴν παντελὴ τῆς ἐγκυκλίου παιδεύσεως ἀμέλειαν. encycliam eruditionem improprie hic Grammaticam intelligit noster Acropolitā, licet alii aliter exponant. cf. Tzetzes Chiliad. 2 v. 522. ALL.

ib. v. 21. ὁ ῥήξ] de hac voce Glossarium Meursii in βασιλεύς et ῥήξ. DOUSA.

p. 52 v. 15. ἐγεννήθη γὰρ αὐτῷ] eadem prosequitur Gregoras p. 29 15. caetera conveniunt. intersunt tamen inter Gregoram et Acropolitam: nam in Gregora legati ex Bulgaris veniunt, in Acropolita ab imperatore mittuntur; in Gregora filia Bulgari Helena decennis est, in Acropolita novennis. ALL.

p. 53 v. 8. Θεόδωρος] legi nescio quid huius Theodori, sed memoria non suggerit quodnam illud fuerit: ad res tamen mathematicas spectasse suspicor. ALL.

p. 54 v. 3. de Blemmide pluribus alibi egimus. edita sunt illius Philosophica et Logica, et orationes duae de processione spiritus sancti per me in Latinum versae. multo plura sunt in bibliothecis. penes me sunt eiusdem oratio, ὁποῖον δεῖ εἶναι τὸν βασιλεῖα, et historia de sancto Paulo et aliis patribus, qui in Latro monte solitariam vitam egerunt, elegantissime et ad antiquum succum conscripta. in Vaticana legitur eiusdem λόγος εἰς ἐπιστάλη τῷ βασιλεῖ, βασιλικὸς κληθεὶς ἀνδριάς· ἔστι δὲ καὶ μονασταῖς καὶ παντὶ σπουδαίῳ λυσιτελής. principium: νόμος ἐρχήθεν συμβαλῶν τοῖς πράγμασι τοὺς ὑπηκόους εἰσφέρειν τῷ βασιλεῖ. ALL.

p. 55 v. 1. ὁ Τρινόβου ἀρχιερεὺς] Acropolitā ἐπὶ τῶν Κωνσταντινουπόλεως τελαῶν, Gregoras τῷ τέως ἐπὶ τὸν ἀρχιεπίσκοπον τῆς πρώτης τελαῶν Ἰουστινιανῆς. et consentit Ephraemius in Chronico:

τῷ τηλικαῦτα ποιμενάρχῃς Τρινόβου,
τῷ Βουλγαρίας ὑποκείμενος θρόνῳ,
οὐκ οἶδ' ὅπως κέρριτο συνόδου κρίσει
θεσιπρίματί τε τοῦ κρατοῦντος Λυσόνων
τιμὴν πατριάρχου γε καὶ κλησιν ἔχειν,
κλήδους τινόντων τῶν κρατούντων οἱ χάριν.

Acropolitā memoriae lapsu vel parum rebus ecclesiasticis intentus

haec de Ternobi episcopo scripsit. de Ternobi autonomia nos etiam alibi. Ternobum porro omnium Haemi urbium munitissimam et praestantissimam dicit Choniata, in montis vertice sitam, firmis circumdatam moenibus. ALL.

p. 55 v. 9. τὴν δυνάμειν] Gregoras p. 30 6. ALL.

p. 56 v. 15. ἔφημεν] cap. 31. ALL.

p. 58 v. 8. Σκυθῶν] cum Ioannes Ducas rerum potiretur, maxima Scytharum multitudo ab Hyperboreis effusa ad Caspium mare descendit, et eorum duce Sitziscane defuncto filii eius Chalaus et Telepuges exercitus dividunt. Chalaus Caspium et Iaxartem fluvium ad Septemtrionem relinquens per inferiorem Asiam descendit: Telepuges limitibus imperii sui constitutis meridiem versus Caucasi cacuminibus et deinceps mari Caspio, per Massagetarum et Sauromatarum regionem proficiscitur, subigitque gentes omnes quae Maeotidem paludem et Tanaim accolebant. deinde Tanai superato adversus Europaeas gentes multas ac varias et ex iisdem Scythis ortas impetum facit, quae impressione illa perterritae mutandas sibi sedes censuerunt: neque enim illis satis fiduciae ad resistendum erat, sed omnes et gentes et urbes trepidabant et velut spicae in area terebantur. unde et hi Scythico bello desperato pellibus palea plenae pro ratibus usi cum uxoribus et liberis Istrum transierunt, nec brevi tempore in Thracia oberrant, idoneam sibi coloniam quaerentes, decem milibus haud pauciores. ex Gregora. ALL.

ib. v. 9. de Tartarorum colluvie et barbarie varii varia scripserunt, Haithonus Armenius in Orientali historia, Marcus Paulus Venetus in itineralio, Alexander Gagninus in Sarmatia Europaea, et complures alii. omnium luculentissime Vincentius Beluacensis in Spec. Histor. lib. 31 et 32 ex Simone de Sancto Quintino et Iohanne de Planocarpi; quaedam etiam ex historia Tartarorum. hos Vincentii auctores secutum video Ant. Bonfinium Rer. Ungar. Decad. 2 lib. 8, ubi statim in initio de mirandis Tartarorum moribus nonnulla praemittit, Ungarorum gesta cum ipsis bella post commemoraturus. illic vide, si fortasse ulla tibi libido est cognoscendi bipedes nequissimos, homines, ut ita dicam, non homines, aut potius magna parte belluas, si vera sunt quae de iis vulgo traduntur ab illis qui aut ipsi gentem viderunt, aut a fide dignis ea quae referunt acceperunt. DOUSA.

ib. v. 12. Εἶπον] Ἐβρον legendum aut saltem intelligendum videtur amicissimo nostro Scriverio. et sic aliquoties infra, et apud Nicetam. adhibe tabulas Ptolemaicas, Mercatoris item atque Ortelii praestantissimorum geographorum lucubrationes. DOUSA.

p. 60 v. 2. ὁ ἐπὶ τῆς τραπέζης dignitas in Byzantinorum imperatorum aula non postremo loco habita est, ut apud Europaletam legimus. Witichindo est mensae ministrator, aliis dapifer.

quem dapiferatus honorem seu praefecturam mensae iam tum sub Constantino Magno ita distributis officiis institutam et Russiae principi assignatam, ut alia aliis, testatur Nicephorus Gregoras lib. 7 cap. 8. vide V. C. Marquardi Freheri Origines Palatinae parte 1 cap. 15 renovatae editionis, et Meursii Gloss. in Δομέσικος. DOUSA.

p. 60 v. 15. τῆς τοῦ Θεοῦ ἀντιλήψεως] non arma, sed dei gratia est quae pugnat. Gregoras p. 83 19 de Alexio Strategopulo. ALL.

p. 63 v. 14. ὁ μέγας Χαρτουλάριος] de hac dignitate consulatur Glossarium Meursii. DOUSA.

p. 65 v. 4. παρεσπόνδει] cf. Anna Comnena lib. 7. ALL.

p. 67 v. 17. θνήσκει] mortis causam, quam hic tacuit Acropolis, narrat Gregoras p. 44 7. ALL.

ib. v. 18. σωφρονική τε καὶ ἀρχική] Irenes et Ioannis Ducae pietatem aliaque ad pios usus opera prosequitur Gregoras ibidem. de hac eadem Pachymerius in Historia. ALL.

p. 68 v. 18. καλέσασα τοῦτον μωρόν] Anna Comnena Histor. lib. 2: καὶ ἡ θατέρου ἄτερον οὐκ ἐλάνθανε σχέσις. καὶ εἰς ἔργον οὐπω τὰ τῆς γνώμης ἀπέβαινε, ἐνθὲν τοι καὶ μωρόν καλίσας αὐτὸν ἐπυνθάνετο λέγων, τί ὥδε ποιήσων ἤκει; ALL.

p. 70 v. 10. τοῦτους γὰρ πρὸ βραχέος] Gregoras p. 37 4 brevissime. ALL.

p. 71 v. 18. ὁ πρωτοσέβαστος] adi Glossarium Meursii in hac voce: facies operae pretium. reliqua autem quae hic commemorantur dignitatum nomina et functiones idem amicus noster longe doctissimus suis locis accuratissime explicat. quem virum quotiescunque nomino, si eum debito honore encomiisque ab exquisita et excellenti eruditione repetitis non afficiam, scito quia illa nomen ipsum praefert causam esse. DOUSA.

p. 72 v. 17. de purpureis imperatorum crepidis, an ocreis? supra eginus; item de tiara et pileo ad exemplum pyramidis in altum surgente et acuminato. de quo nunc audiendus Nicephorus Gregoras sub finem historiae suae, in Naenia: *de capitis porro tegumento, apud superiores imperatores moris erat ut aetate provectiores aulici procures pileis turbinatis (καλύπτραις κυραμίδος ἐχούσαις σχῆμα) serico tectis uterentur, pro dignitate cuiusque.* atque haec imperii symbola haberi subdit Logotheta. quod et insinuat Iohannes Cantacuzenus Histor. Rom. sive Byzantinae lib. 1 cap. 5, ubi pileum istum *συνεκδοχικῶς* lapidem appellat, cum in apice pilei lapis visendae magnitudinis ac incomparabilis pretii spectaretur. Graece est τὸν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς λίθον. et lib. 4 cap. 37 λίθῳ κεκοσμημένος πῖλος, notante V. C. Iacobo Pontano S. I., cui illud auctorem praestantissimum, hactenus ignotum, luce nuper donatum, ut et Georgii Phranzae Chronicon, debemus. sed Latine tantum, quod unice dolemus.

de sandaliis imperatoriis idem Cantacuzenus lib. 2 cap. 14 et lib. 3 cap. 27. videndus etiam Leunclavius in Pandecte Historiae Turricae. praetor Graeciae historicus, quem saepe vir magnus producit, ait *recepta Cpoli venisse in manus Graecorum imperatoria Balduini II symbola, quae quidem haec fuerint, καλὺπτρα formae Latinis usitatae et unionibus distincta, cum lapillo rubri coloris in vertice capitis* (eius hic meminit Logotheta), *calciamenta cocco tincta, gladius vagina de coccinei coloris serico facta vestitus.* coniunge haec cum iis quae a nobis supra de pileo et calceis rubris annotata sunt. DOUSA.

p. 73 v. 21. παρὰ τῶν Ταχαρίων] Chalaus Sitziscanis filius, ut supra diximus, superatis Tanaidis fontibus Europam devastavit. alter Sitziscanis filius Telepuges Caspiis angustiis superatis, Sogdiana a tergo relicta, Bactrianis et Oxosogdo flumine ad radices magnorum montium progressus cum exercitu hibernat. montes quod una continenti serie cohaerent, unum veluti montem conflant, et Taurus dicitur, qui Asiam universam mediam dividit, incipiens ab occasu proxime Aegaeum mare, et Asiam secans ad subsolanum ventum, iuxta Oceanum sese terminans. vere maximorum gregum aut armentorum instar montium cacumina superant, et populos subiectos invadunt, et Indiam penetrant, quanta in utraque Indi ripa patet; qua subacta in Arachosiam et Carmaniam iter convertunt, et gentibus illis facile devictis ad Chaldaeos et Arabes perveniunt. deinde ad Babylonios et Assyrios transgressi Mesopotamiam occupant, et loci amoenitate allecti errores finiunt. tertio anno Iaxarte fluvio traiecto Asiam inferiorem sibi vindicant, nec tum quieverunt, sed tribuni alio atque alio missi Persas primum et Parthos et Medos subigunt, deinde Armeniam maiorem ascendentes Colchidem et finitimam illi Iberiam excurrunt. praedia postmodum amoenissima, et delicatissimi agri, quibus illi summo opere delectati sunt, effecere ut, quam animo iam possidebant, Asiam interiorem excurrerent, et imperii sui limites littoribus maris terminarent. gentibus tamen, quas inviserant, annua tributa imposuerunt, et pro sua libidine quidvis in illas decernunt. tandem Assyriorum Persarum et Chaldaeorum moribus exculti, patrio numinis cultu contempto ad eorum religionem inclinaverunt, illorumque mores et instituta rebus in omnibus secuti sunt. hi Musulmanos, quos alii Turcas vocant, eo tempore pugnis et excursionibus assiduis acriter hostiliterque divexabant. ALL.

p. 74 v. 12. σωτηριώδες τοῦτο φάρμακον τυγχάνειν ἀμφοῖν] Gregoras p. 41 1. ALL.

p. 76 not. v. 3. τοῦ πατριάρχου Γερμανοῦ καὶ Μεθοδίου] etiam Onaphrius Panvinius in Chronico Germano patriarchae successorem facit Methodium hoc nomine 2. Nicephorus Gregoras tamen lib. 3 cap. 1 et 2 Germanum habuisse successorem

scribit Arsenium monachum, illum ipsum puta, cuius Logotheta infra meminit et Manuelem Arsenium vocat, monachum Apollonia accersitum, unoque die diaconum sacerdotem ac patriarcham factum. idem in notitia patriarcharum, quantum colligere possum (nam ea post Manuelem Charitopulum philosophum lacera est et interrupta) Arsenius Autorianus appellatur. sedit Germanus in throno iuxta Onuphrium annos 17 menses 6. catalogus ms patriarcharum Gretzero citatus annos tantum 17 habet. DOUSA.

p. 77 v. 22. τῆς μονῆς τοῦ Βηρός] Choniata p. 595 4. ALL.

p. 80 v. 10. Δραγωτᾶν] ita ms exemplar. malim tamen quemadmodum post sequitur, ut sit ὁ Δραγωτᾶς. Dragotes sive Dragutes nomen proprium viri etiam alias occurrit. DOUSA.

p. 81 v. 14. ὁ Λιτοβόης Νικόλαος] Choniata p. 564 11 meminit cuiusdam Litoboēs militis in exercitu Ducae sebastocratoris, qui ex barbarica cohorte ducem nactus alia via sine ulla noxa Ducam servavit in clade Isaacii a Blachis accepta. ALL.

p. 84 v. 9. τῷ τῆς Ῥοδόπης ὄρει] Anna Comnena lib. 14: κατὰ γραμμὴν παράλληλον κεῖται τῷ Αἰμῷ. ALL.

p. 87 v. 16. κατὰ τὸν κομικόν] Chremylus ad Carionem servum in Pluto apud Aristophanem: ἀλλ' οὐ σε κρύψω· τῶν ἐμῶν γὰρ οἰκετῶν πιστότατον ἡγοῦμαι σε καὶ κλεπτίστανον. ALL.
ib. v. 20. ἐγὼ φησὶν] eodem astu Iuvenius Celsus promeritas poenas, quod adversus Domitianum coniurasset, effugit vide Dionem in Domitiano. ALL.

p. 88 v. 4. ἀσπόν διαφυσήσας] simile quid legi in vita S. Theodori Studitae a Niceta Alexii filio perpetratum, tanti patris infortuniorum miserto. en verba. ἔγνω καὶ ταύτην τοῦ δικαίου τὴν παρηγορίαν ὁ βασιλεὺς καὶ τὸ ἐν ἅπασιν ἀτακείνωτον. αἰεὶ καὶ αὐτὸν πάλιν ὡς εἶχεν ὁρμῆς τὸν Νικήταν πρὸς τὸν ἅγιον κέρπει, πληγὰς νῦν σφοδροτάτας ἐντεῖναι αὐτῷ παρακλειυσάμενος καὶ κατὰ μέρη καὶ μέλη ταῖς μαστίξει διαξάναί καὶ ὅλον αἰκισμῶν θεῖναι ὑπόπλεων. οὐ καὶ τὸν ὅσιον καταλαβόντος, ὅτου τε ἦται χάριν ἀναγγείλαντος, ὁ δὲ τοῦτον ἅμα τῷ λόγῳ τὸν χιτῶνα σὺν ἐνθυμία ψυχῆς ἀποδύόμενον καὶ τὰς σάρκας πρὸς τὸ μαστίζεσθαι ἐπ' ἐρεπίζοντα. "τοῦτο γὰρ μοι" φησὶν "ἐκ πολλοῦ καὶ ἐσπετὸν καὶ προσδόκιμον." ἀλλ' ὁ συμπαθὴς ἐκεῖνος ἀνὴρ καὶ αὐτόχρομα ἐλεῆμων, ὡς μόνον ἴδοι τὰς τιμὰς ἐκεῖνας σάρκας γυμνάς, ἃς καὶ χρόνος καὶ νηστεία ἐσχάτως ἐξέτηξεν, ἐλάσθη ὅλως καὶ τὴν ψυχὴν ἔπαθε, μηδὲ προσχεῖν ὅλως μηδὲ ψαῦσαι ταύτας τὸ καθόλου τολμήσας, πολλοῦ γε καὶ δὴ χειρὶν αἰκίσαι ἢ μαστίξειν. ὅθεν καὶ σοφόν τι ἐν ἑαυτῷ βουλευσάμενος, ὡς ἂν καὶ τὸ παρὰ βασιλείᾳ δόξῃ ἀφ' οὐδενὸς καὶ τοὺς συνόντας λάθοι, ὡς τετυφῶς εἶη τὸν ἅγιον, προβάτου δορὰν ἐνεγκὼν καὶ ταύτην ἐπὶ τῶν ὤμων θείας τοῦ ἀνδρός, κατὰ ἐκείνης, ὡς εἶχε, τὴν τῶν μαστίγων ποιεῖται καταφορέν, τὸ

μόνος καταλειφθῆναι μετὰ μόνου προοικονομησάμενος διὰ τὴν περὶ τὸν ἄνδρα, φησὶν, αἰδᾷ καὶ τὴν τῶν σαρκῶν ἐκτεξίν. ἵνα δὲ καὶ θανάδας ὑποδεικνύειν ἔχη τοῦ ἀπὸ τῶν πληγῶν αἵματος, αὐτὸς ἐκεῖνος, ὃ γνῶμης εὐγνώμονος, τὸν οἰκείον αἱμάσσει βραχίονα σιδηρίῳ ἐκκεντήσας, καὶ τὸ ἐκεῖθεν ῥεῦσαν τὴν μάλιστα ἐπιβάψας, οὕτω ταύτην ἐξελεῖν δαίκνυσιν σαρκὶ φοινιχθεῖσαν καὶ αἵματι, αὐτὸς δὴθεν ἀσθμαίνων καὶ ὑποκρινόμενος τὸν κατάκοπον, καὶ εὐλογηθεὶς παρὰ τοῦ ὁσίου ὁ θεοφιλῆς οὗτος, καὶ εὐχαῖς ταῖς αὐτοῦ προπεμφθεὶς ὁδοῦ εἴχeto, μισθὸν οὕτως ὑπερφυᾶ καλλίστου ἔργου δεξάμενος. ALL.

p. 88 v. 13. quomodo S. Demetrius sit Thessalonicae κηδεμὼν et πολιοῦχος, inter alios pluribus explicuit Ioannes Stauracius de miraculis S. Demetrii. et Nicolaus patriarcha monodia de exordio Thessalonicensi: ποῦ μοι, Δημήτριε μάρτυς, ἡ ἀήττητος συμμαχία; πῶς τὴν σὴν πόλιν ὑπερείδες κορθουμένην; πῶς ἐπὶ σοὶ πολιοῦχῳ ἡ ἐχθροῖς ἄβατος, ἀφ' οὗ χρόνου ταύτην ἥλιος ἐθαύαστο, τοδοῦτων κακῶν εἰς πείραν ἐγένeto; πῶς τῆς τῶν δυσσεβούντων ὀφρὸς ἠνέσχου κατορχουμένης τῆς ἱερᾶς προστασίας; πῶς ὑπέμεινας ταῦτα καὶ διεκατέργησας; ALL.

p. 90 v. 19. πεπλούτηκεν εἰς εὐτυχίαν] hoc maxime improbatum est a Ge. Phranza lib. 1 c. 5: hoc maxime modo imperium ad Michaelē ex Palaeologis imperatoribus primum pervenit, quod utinam ne unquam pervenisset. ALL.

p. 91 v. 8. φιλόσοφος] corrigendum hic animadvertit Meursius, ὁ Φίλης. eius mentio pluries in hac historia. atque huius sine dubio gentilis est ille Philes cuius exstat *historia animalium*. quae sententia est illius doctissimi viri, quem modo nominavi. DOUSA.

ib. v. 16. ἐκχειρίαν] cf. Ioannes Tzetzes Chil. 2 v. 58 de significatione huius nominis, ALL.

p. 92 v. 19. ὁ Γαβαλᾶς] repugnante licet scripto codice legendum ὁ Γλάβας, uti mox infra diserte perscriptum est. DOUSA.

p. 94 v. 16. ἱππαγωγούς] cf. Ioannes Tzetzes Chil. 6 v. 329. Suidas: ἱππαγωγὸς ναῦς ἢ τοὺς ἱππους, καὶ τοὺς ἄνδρας ἄγουςα. ἱππηγὸς dicitur a Polybio. idem in ῥῦμα. ex hoc monstrum facit Sabellius *Hippagenes*, Ennead. 9 lib. 5: quae habuit centum viginti arcilia: sic enim dicunt Veneti navigia ad convehendum equos; Graeci *Hippagones* vocant. ALL.

p. 95 v. 11. μετὰ τοῦ δεσπότη] exactius Gregoras p. 47 13—49 4. ALL.

p. 99 v. 11. παραχειμάσας οὖν] Gregoras p. 49 4—7. ait redditum parasse, quod ibi nollet hibernare.

ib. v. 22. ἐς Φιλίππους ἐπήξατο] Gregoras p. 49 7—21. et mirum sane Gregoram iudicium adeo celebre, quo forte Graecia et dignitate personarum et probationum veritate et iudicium

frequentia nullum vidit illustrius, adeo obtruncasse deartnasseque ut neque pes neque caput in eo appareat. Ge. Phranza temere confundit omnia, qui iudicium hoc sub Batacio factum sub Theodoro illius filio ponit. *quae res eum in suspicionem captati imperii, cui per id tempus Theodorus Lascaris iunior praesidebat, per calumniam vocavit.* secundo, quaestioni praefuisse, cuius tum apud imperatorem plurimum valebat auctoritas, Arsenium patriarcham cum aliis iudicibus. et tamen Arsenius post illud iudicium ex Apolloniade accitus in patriarchatum evectus est. tertio, episcopus, qui illi suadet ut consilii sui conscios ediceret, etiam iureiurando promittit illos solos ex legibus poenas daturos, Michaellem ab omni supplicio immunem ac liberum abiturum. et hoc fuit praeter sententiam imperatoris; et episcopus promittit nunquam postea observanda. quarto, probationem ferri candentis Michael ad probandam suam innocentiam poscit. *quodsi hoc non est satis, obsecro te, domine, hoc mihi da, ferum in camini flammis coniectum et etiam atque etiam vehementerque candens manibus complectar, prunasque in sinum immittens, sperans deum, qui tres pueros in camino ignis liberavit, et oculum illum omnia contuentem semperque vigilem, qui scrutatur renes et corda, quisque novit nec cogitasse nec concepisse me de quibus interroges, illaesum, si ei placuerit, ab adustione servaturum.* hoc vero merum mendacium est: semper enim ab huiusmodi ferri candentis experimento abhorruit, palamque edixit se ut Romanum legibus Romanis, non barbaris, quando ille mos barbarorum erat, iudicandum esse. quinto, ineptissime ab episcopo deterretur Michael ab illa probatione, cum episcopus ille ad eam suaderet, qui comperta postea Michaelis mente verba illa protulit. cum itaque omnia confundat et mutilet pro libidine Phranza, nos eo neglecto ex aliis scriptoribus rem adeo singularem illustrabimus. Henricus quoque Spondanus in Continuatione Annalium miro anachronismo, ut semper solet, hoc idem iudicium sub Theodoro ponit, sub quo affectasse imperium Michaellem Palaeologum scribit. ALL.

p. 100 v. 1. Νικόλαος] Nicolai huius quoque mentio fit supra loco nimisquam corrupto. *μαγκλαβίτης* nihil aliud est quam custos ad aulae ianuam, clava armatus, quam *μαγκλάβιον* *maniclavium* appellabant. vide Glossarium Meursii in *μαγκλάβιον* et *μαγκλαβίτης*. DOUSA.

ib. κατεῖπε πρὸς τὸν βασιλέα] saepe alias etiam in suspicionem affectati imperii sub hoc Batacio venisse Michaellem Palaeologum habeo ex Ge. Pachymere lib. 1 cap. 7, qui ibidem exponit quomodo Batacius securitatem sibi parabat. ALL.

ib. not. v. 7. ἡ διὰ μύθρον ἀπόδειξις] ferri candentis experimentum ad innocentiae probationem nota etiam Graecis ea

tempestate in usu fuisse. Georgius Pachymerius lib. 1 Historiae Graecae testatur *se adolescente nonnullos massam ferream candentem manibus citra noxam sustulisse, atque ita innocentiam suam per miraculum testatam reddidisse.* et diu post haec tempora adhuc *ferrum ignitum ab illaesa muliere contractatum* scribit Cantacuzenus Histor. Byzant. lib. 3 cap. 27. DOUSA.

p. 100 not. v. 11. *Φειδίας καὶ Πραξιτέλης*] novum mihi hoc semper visum fuit Phidiam Praxitelemque, duos nobilissimos statuarios ac caelatores, magorum ac praestigiatorum loco haberi. si non nugatur Graeculus, profecto velim doceri quid sibi velit et quo alludat auctor. DOUSA.

p. 101 v. 15. *Καλλιμάνου ἀδελφῇ*] Pachymerius, ut supra, non hasce cum Thamare Callimani sororis nuptias, sed cum filia Michaelis despotae secreta sponsalia suspicionem affectati imperii movisse tradit. ALL.

p. 102 v. 5. de purgationibus per monomachiam et ferrum candens vide doctissimas et eruditissimas Martini Delrii dissertationes, et Sixtum Senensem Biblioth. lib. 2 in fine. sunt a sacris canonibus damnatae et interdictae sub poenis gravissimis. ALL.

p. 103 v. 4. *ἡ διὰ μύθρου ἀπόδειξις*] mirum quid in hoc ipso genere de muliere adultera sed poenitente, et episcopo Didymotichensi commemorat Ioannes Cantacuzenus Histor. lib. 3 cap. 27. addam ipso tempore Lascarium hanc purgationem ferri candentis maxime fuisse in usu, ut oculatus testis refert Pachymerius lib. 1 (p. 33 2—14). et nota *καὶ εἶδεν ὁ γράφων ἡβῶν τῷ τότε ὑποστάντας τινὰς τοιαῦτα, πλὴν ἀλωβήτως ἀπαλλάξαντας τὸ θανάσιον.* pyrae eversae probationem in homicidio apud Cyprios lego apud Theodorum Prodromum de Rhodanthes et Dosiclii amoribus lib. 1. ALL.

ib. v. 13. *ὁ τῆς Φιλαδελφείων*] hic est Phocas Philadelphien-sis episcopus, quem cum Arsenio patriarcha videtur confundere Phranza. ALL.

p. 107 v. 6. *ὁ Μανουήλ*] non ergo Arsenius, ut Phranza. Gregoras: *ὁμῶς ἔδοξεν ὁρκοῖς αὐτὸν βεβαιώσαντα* etc. verba habes superiori capite. sed magis distincte et accurate Pachymerius p. 22 8. ALL.

p. 108 v. 7. *καὶ ὁ βασιλεὺς*] Gregoras p. 49 21. ALL.

p. 109 v. 2. *γινονῶς ἄφωνος*] Gregoras p. 50 6. ALL.

ib. v. 4. *ἐφὸλβιον*] corrigendum censet Meursius *φὸλβιον*, barbara et peregrina voce, herbam significante. de qua sic in Glossario: *φὸλβιον herbae genus.* Demetrius Cpol. Hieracosophii lib. 2 cap. 1: *φὸλβιον βοτάνης, κόστον, σμύρνης ἀρρενικῆς, στάχους Ἰνδικοῦ.* occurrit illic pluries. videturque *bela* esse, quae Italica *foglia molla*. Scriverio vero nostro aliter videtur, qui legendum putat, levissima mutatione β in κ, *ἐκφὸλκιον*, ut dicat

medicos scarificationem cucurbitularum pedibus adhibuisse, et ἐφόλκιον sive attractorium quoddam medicamentum scarificationi iniicisse et applicasse ad eliciendum sanguinem, cui rei εὐφόρβιον aptum etc. Dioscorides Aesclepiadesque alii videntur. de morbo autem imp. Io. Ducae Batatzis Nicephorus Gregoras lib. 2 cap. ult. DOUSA.

p. 109 v. 15. τοῖς τοιούτοις ἐπεχωράτῃ] Gregoras p. 50 8. ALL.

p. 110 v. 3. τῷ ἐκείνῃ προσκυνήσῃ Χριστῷ] in hac aegritudine Ioannis pietatem et nummorum in pauperes profusionem fuse enarrat Georgius Pachymerius (p. 70 8), qui a Christianis principibus omnino audiendus est. ALL.

ib. v. 14. ἐξήκοντα καὶ δύο] Gregoras p. 50 16. et nota annos vitae illius Acropolitam numerare sexaginta duos, Gregoram sexaginta: in annis imperii conveniunt, cum uterque tres et triginta imperii numeret. ALL.

ib. v. 18. θαυμλεστέραν] admirabitur non nemo quam ratione eiusmodi imperatores, qui paulo ante reliquam regiam supellectilem hostibus cesserant et omnia sua amiserant, extorres, et non sine continuis illisque immensis sumptibus, nunc cum Bulgaris nunc cum Latinis nunc cum Christianorum hostibus, et quod maius cupiam videri poterit, cum Graecis ipsis belligerantes, tot recolligere pecunias potuerint, ut larga etiam manu largitionibus et retributionibus, non familiaribus modo sed exteris, supra etiam imperatorum consuetudinem effusissimis providerint. cessabit omnino admiratio, si revocentur in memoriam quae Pachymerius de aerario Ioannis et Theodori scribit p. 68 6. ALL.

ib. v. 22. Ἀννης] mortua namque Irene Annam Alemanam Manfredi Siciliae regis sororem uxorem duxit. Gregoras p. 45 7 et 91 22. Pachymerius lib. 3 p. 181 9 et infra p. 185 7. huius Annae postea imperium adeptus Michael Palaeologus maxime cupiens fuit. itaque inflammatus libidine ferebatur, ut neque pudor neque pietas neque hominum fama a cupiditate illa revocarint. mulieris castimoniam et artes et ipsius imperatoris conatus Pachymerius lib. 3 p. 181 14 sqq. expressit. ALL.

ib. v. 23. Μαρκεσίνης] rem fusius pertractat Gregoras p. 49 9 sqq. quae Gregoras de Nicephoro Blemmyda et exclusa Marcesina ab ecclesia tradit, videtur hausisse ex epistola encyclica eiusdem Nicephori, quae quia adhuc inedita est, quod sciam ipse, et digna sit quae ob pietatem et summam in Christianam religionem zelum teratur omnium manibus, hic exscribam Graece; quae est: Νικηφόρου μοναστοῦ καὶ πρεσβυτέρου τοῦ κατὰ τὰ Ἡμάθια ἡσυχαστηρίου τοῦ Βλεμμύδου ἐπιστολὴ καθολικῶτερὰ καὶ πρὸς πολλούς, ὅτι ἡ ἀρχόντισσα ἡ Μαρκεσίνη, ἡ ἐξόχως ἐρωμένη τῷ βασιλεὶ καὶ διὰ τοῦτο πάντων ὑπερτεροῦσα, καὶ αὐτῆς τῆς Αὐγούστης πρωτεύουσα τυραννικῶς, εἰσέφρησεν ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς

σεβασμία μονῇ τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ θαυματουργοῦ, ἐν ἐκείνῃ τῇ μονῇ τῷ τότε διαγόντων ἡμῶν, εἰσῆλθε δὲ καὶ πρὸς τὸν ναὸν τοῦ θεοῦ τελουμένης τῆς λειτουργίας, καὶ ἀπεκλείσθη παρ' ἡμῶν τῆς ἱερᾶς ἀκροάσεως καὶ ἀπεδιώχθη μετὰ αἰσχύνης, ὀδυρομένη τὸ γεγονός ἐπὶ αὐτῇ. πάλιν ἡμεῖς ἐν πνεύματι τολμηταί, καὶ πάλιν ἡμῖν ἀπειλαὶ καὶ περιστάσεις καὶ κίνδυνοι. ἔτι τὴν κοσμικὴν ἔσμεν σοφίαν ἀπαίδευτοι, καὶ στυγητοὶ διὰ τοῦτο καὶ ἀποτρόπαιοι. πάλιν ἀντιφερόμεθα ταῖς ἀρχαῖς, καὶ εἰκότως ἀπελεγχόμεθα δύσ-χρηστοι. μικρὸν τῆς τῶν δεινῶν ἐπιφορᾶς ἀνεψύξαμεν, καὶ ὁ Σατὰν ἤγαγεν εἰς ἡμᾶς τὴν ἀσελγὴν τε καὶ φαρμακόν, τῆς οἰκουμένης τὸ πρόσκομμα, τὸ παγκόσμιον σκάνδαλον μετὰ τοῦ ἀνένεος καὶ τῆς ὁφρῦος καὶ τοῦ φρυγάματος, τάχα μὲν καταπλήξων καὶ καταπαλαίσων ἡμᾶς ἤδη ταῖς τῶν ἀλγεινῶν ἐκδειματοθέντας καὶ προκατασεισθέντας ἐπαγωγαῖς (τοῦτο γὰρ ᾤθη, πτωχοὺς τὴν διά-νοϊαν καὶ τὸν τῆς ψυχῆς τῶνον παρειμένους εἰδώς), ὄντως δὲ τῷ μόνῳ σοφῷ τε καὶ ἰσχυρῷ κατασοφισθόμενός τε καὶ ἐκνευρισθη-σόμενος. ἄθρους ἀκάθεκτος ἡ μαιναὶς τῷ ἡμεδαπῷ σεμνίῳ προσ-έγραψε μετὰ βαρείας ὄσῳ καὶ σφοδρᾶς τῆς πομπῆς, ὀξύρρου δίκην χειμάρρου πολυμυγούς. ἑωρακότες αὐτήν οἱ περὶ τὰς πύλας ἡμέ-τεροι, καὶ ὅσοι τῶν ἐντός, πεφρίκασι, διαπεφωνήκασιν. εἰσερχοῦν παντοίμως καὶ εἰς αὐτὸν τὸν νεὼν τῆς θείας καὶ μυστικῆς ἐπιτε-λουμένης θυσίας ἡ ἐναγῆς. ἡμεῖς δέ, καὶ ταῦτ' ἐν ἀμηχανίᾳ γεγο-νότες τῷ ἀδοκῆτῳ τοῦ πράγματος, ἀπείργομεν εὐθύς τὴν μοιχαλίδα τῆς ἱερᾶς ἀκροάσεως, τῆς κοινῆς καὶ συμφώνου τῶν πιστῶν εὐχῆς τε καὶ ὕμνων. ἀποτροπιαζόμεθα τὴν ἀσχήμονα, τὴν ἐκτόπως τοῖς νόμοις τοῦ Χριστοῦ ἐνυβρίζουσαν καὶ τὴν ὕβριν δημοσιεύου-σαν, ὅλαις ὁρμαῖς ἐξοστρακίζομεν τῶν δόλων τάπων τὴν βέβηλον, περιδεῖς μὲν ὄντες τῇ ἀσθενείᾳ τῆς σαρκὸς καὶ ὑπότρομοι, τῷ τοῦ κυρίου δὲ κρατίστῳ φόβῳ τὴν ἀνθρώπων ἐκκρουόμενοι, καὶ τοῦ παρανομήσαι τὸ θανεῖν μᾶλλον αἰρούμενοι, καὶ τὸ τῇ ἀκοινωνήτῳ συνεκκλησιασάσαι τῶν ἀπενικαίων πλέον ἡγούμενοι τοῦ πικρῶς ἀπαλ-λαγῆναι τοῦδε τοῦ σκήνους, πληγὰς ἐν αὐτῷ καὶ καθείρξεις καὶ λιμώξεις, καὶ εἴ τι ἄλλο τῶν ἀπειλουμένων, ὑπενεγκόντες διὰ βίου παντός. τῶν μὲν γὰρ παρόντων ἀνδρῶν τὸ βιαιότατόν τε καὶ μονι-μώτατον, μὴ περαιτέρω τῆς τοῦ δεσμοῦ διαρκήσεως ἐξισχύσαν, τῇ ἐπικλήρῳ συγκατεστράφη ζωῇ, μεγίστων ἀντιφιλοτιμησάμενον καὶ ἀκαταλύτων ἐπάθλων ἑσμὸν· τὸ δ' ἀστοχῆσαι νόμων θεοῦ, καὶ τι τῶν θειγόντων τὴν αἰσθησιν προκρίναι τῶν τοῦ κυρίου θεσμῶν, τὸ ἀπερριφθαι προξενεῖ ἐξ αὐτοῦ, πικρίαν ἀνύποιστον, αἰσχύνην ἀπέραντον. χρὴ μὲν οὖν ἡμᾶς τὴν ἐν προσευχαῖς ἀληθίζειν ἐπι-κλησίαν καὶ οἷα τέκνα τοῦ ἀγαθοῦ τὸ ἀγαθὸν ἐνεργεῖν, εἰ καὶ ὁ χεὺς ὑποσύρει, συντόνως ἀνθέλκειν ἑαυτοῖς πρὸς τὰ ἅνα διὰ τὴν πρὸς τὸν ὕψιστον πατέρα αἰδῶ, καὶ τὸ πολίτευμα ἔχειν, ὥς ἐν πατρίδι, ἐν οὐρανοῖς, ἔρρειν ἀφέντας πᾶν γεγερὸν καὶ πρὸ γε τῆς ἀναλύ-σεως, εἰ δὲ τῆς πρώτης οὐκ ἐφικνούμεθα τάξεως, πρὸς τὰς ἀνεκ-φράστους ἀπολαύσεις τέως ὕρᾳν αἱ δὴ βραβεῖα τοῖς ἐν ἀρετῇ κα-

μοῦσι προητοιμάσθησαν, καὶ πᾶσαν θλίψιν ὑποφέρειν διὰ τὴν αἰωνίζουσαν εὐκληρίαν (οὐ γὰρ ἐστὶν ὅλως τοῦ νῦν καιροῦ τὰ καθήματα, κἂν ὥσδεα κἂν ὁποῖα ποτ' ἂν εἴη, πρὸς τὴν ἐπιζομένην ἀντίδοσιν ἀξία), εἰ δὲ καὶ τῆς τῶν μισθωτῶν διαμαρτάνομεν ἀμεγύρως, κἂν γοῦν τῇ ἐσχάτῃ μοίρᾳ τῶν σωζομένων ἐγκαταλέγεσθαι καὶ τῶν δεσποτικῶν προσταγμάτων ἀντέχεσθαι, δεδοικότες τὸ τῆς περιφρονησεως ἐπιτίμιον, τὴν ἐν γέννῃ κατάκρισιν, καὶ διὰ τοῦτο καὶ προκινδυνεύειν αὐτῶν, εἰ δεήσειεν, ἐπεὶ πόσης ἀνοίας ἐστὶ τὸ μικρῶν τιμωριῶν τὰς μεζύους καὶ πανροτήρων βασάνων τὰς διαρροστέρας ἀλλάξεσθαι; καὶ μᾶλλον εἴπερ αἱ μὲν αἱ βραχέειαι σωφρονίζουσι καὶ καθαιροῦσι (τίς γὰρ ζήσας οὐχ ἡμαρτεν; ἀπὸ δύπου δὲ τίς καθάρως); αἱ δὲ λάχος εἰσὶν ἀναφαίρετον. ὥσπερ γὰρ τις ὁπωσοῦν ἐπταικῶς ἐκλογῆς ἐαυτῷ προκειμένης κολάσεων, εἰ τῶν τῆμερον κουφοτάτων, μετρίων ἴσως τινῶν ῥαπισμῶν, προέλοιτο τὰς ἐπιπονυτέρας εἰς τὸ ἐξῆς, ὅλον στρεβλώσεις, ξέσεις, μελῶν ἐκτομᾶς, ἀφρονέστατος κρίνοιτ' ἂν δικαίως καὶ ἀλογώτατος, οὕτως ὁ τῶν ἄρτι προεξιόμενος δυσχερῶν τὰς ἐσομένας ἀληθόνας ἐν αἰῶνι τῷ τῆς ἐκτίσεως, ὅταν ἐκάστου τὸ ἔργον ὁποῖόν ἐστι δοκιμάσῃ τὸ πῦρ, ἀνοητότατός τε καὶ ἀθλιώτατος. παρακληθείς καὶ ὁ τὴν τῶν ἀνθρώπων ἀπάτην ὑπὲρ τὴν τοῦ Θεοῦ δόξαν ἡγαπηκός, καὶ οὕτως γὰρ ὄντως τετύφλωται, καὶ σκιᾶς ἐπικλημμένος ἡ νηὶς Ἰχνηος ἐν ὕδασι οἷται τι ἔχειν οὐδέν. ἐκείτοιγε εἰ φιλοδόξῃ, ζητείτω δόξαν τὴν ἀληθῇ τι καὶ μένουσαν, μὴ τὴν ψευδομένην καὶ παραφρούσαν, ἀνθρώποις προσκαίμενος καὶ Θεῷ ἀφιστάμενος. ὁ γὰρ ἀνθρώποις σπεύδων ἀρίσκειν οὐκ ἔστι δούλος Χριστοῦ, καὶ οἱ πάντες ἄνθρωποι λέγουσι καλῶς, τούτοις ὁ ἀληθὴς λόγος ἀποκληροῖ τὸ οὐαί, κἂν οὐχ οἱ πολλοὶ τῆς ἴσης γνώμης ᾗμιν. ἀλλὰ μήτ' ἐν πονηρομένοις παραζηλοῦν διδασκόμεθα, μήτε τοὺς τὴν ἀνομίαν ποιοῦντας ζηλοῦν, κἂν οὗτοι πατέρες εἴεν, ἀφίεναι προσήκον αὐτοὺς καὶ ἀκολουθεῖν ὀπίσω Χριστοῦ, τῶν ἰχνῶν αὐτοῦ δεδραχθαι, τῶν αὐτοῦ δικαιωμάτων ἐξέχεσθαι· μὴ οὕτως γὰρ τις ποιῶν ἀξίος οὐκ ἔστι Χριστοῦ. τοῖς τοιοῦτοις ἐπειγόμενοι λογισμοῖς ἐπ' αὐτὸν παραντίκα τῶν θείων σηκῶν τὴν ἀνόσιον, οὔτε τὸν ἅγιον ἄρτον τῇ ἀναιδεῖ καὶ ἀκαθάρτῳ δοῦναι τολμήσαντες, οὔτε μὲν ἔμπροσθεν τῆς καλινδομένης τῷ τῆς μοιχείας βορβόρου τοὺς λαμπροὺς βαλεῖν καὶ μαργαρίδας λόγους τῆς ἱερᾶς τελετῆς. ὅθεν ἐν κυρίῳ καρτεροῦμεν τὰ ἐπερχόμενα. *culus sententia per me in Latinum conversa edita est a doctissimo Odorico Raynaldo Annalium tomo 14. hic Spondanus anno 1255 num. 16 mira oscitantia Nicephorum a Blemmyda dividit: cum peller eius quaedam, quae maiori pompa quam ipsa Augusta incedere consueverat, ab ingressu templi Blemmydae prohibita ab eius abbate Nicophoro magnae virtutis atque auctoritatis viro etc. sane hic abbas Nicophorus a Blemmyda delectus non est.* ALL.

p. 111 v. 19. φημισθεῖς αὐτοκράτωρ] quamvis enim imperium iure haereditario ad Theodorum Lascarium veniret, quia

is a patre vivente non appellatus fuerat imperator, eo defuncto communi totius exercitus consensu ac nobilium omnium ac procerum concursu imperator salutatur: constabat enim Ioannem nemini omnium nisi filio imperium relinquere voluisse, quod et pius esset in liberos et nemini alteri id destinaret. quare autem filium vivens nullo modo designare voluerit, pluribus prosequitur Gregoras lib. 3, qui subdit: ἀνηγορεύετο δ' ὕστερον παρ' ἐκόντων τῶν ὑπηκόων ἀπάντων καθιεθεὶς ἐπ' ἀσπίδος κατὰ τὸ ἐν τοῖς ἐκκερατοῦν ἔτος. ALL.

p. 112 v. 7. ἐλήρευσ τοῦ πατριαρχοῦντος] Gregoras p. 55 3. ALL.

ib. v. 11. πολλοῖς ἐπὶ τῇ Βλεμμύδῃ] Gregoras p. 55 7. Acropolita Manuelem vocat patriarcham demortuum, Gregoras Germanus: sed de his nos alibi egimus. ALL.

p. 113 v. 7. μοναχόν τινα] Gregoras p. 55 13. ALL.

ib. v. 13. ἐν μιᾷ ἑβδομάδι] huius ordinationem per hebdomadam absolutam, uti non ita usitatam in ea ecclesia, narrat Acropolita, de qua nos egimus in tractatu de ordinationibus Graecorum. ALL.

p. 114 v. 4. ἐξορμήσας] Gregoras lib. 3 p. 55 23. ALL.

ib. not. v. 6. μυρία] ita contracte καὶ ἱπαρχυμένως scriptum in manu exarato codice, quod in versione resolvendum putavi in Μελένικον, *Melenicum*. de quo dubitari non oportet. est autem Μελένικος civitas non longe a Thessalonica. Georgius Cedrenus in Basilio Bulgaroctono, qui circa annum 1010 imperavit, dicit imperatorem ἐλθεῖν εἰς τὰ Ζαγόρια, ἔνθα τὸ λίαν ὄχνηται ἰδρυταὶ φρούριον ὃ Μελένικος, venisse ad Zagoria, ubi in longe munitissimum castellum nomine *Melenicum* confugerint Bulgari, in saxo situm ac praecipitiis ac vallibus altissimis undique cinctum. Ζαγορά ἢ Μυσία *Mysia*, ubi Haemus mons, ut est apud Nicetam. DOUSA.

p. 130 v. 2. Βασιλύνιον] Nicetas Βασιλύνιον scribit. DOUSA.

ib. not. v. 4. πρωτοσέβαστον καὶ πρωτοβεστιάριον] de his dignitatibus consulendum esse Glossarium Meursii supra monuimus. DOUSA.

ib. not. v. 5. μέγαν στρατοπεδάρχην] quantae dignitatis fuerit *magnus stratopedarcha*, ostendit idem Meursius in exactissimo opere. item quis *magnus domesticus* et *protostrator*, quae officii nomina mox subsequuntur, nullibi melius quam ibi disces. DOUSA.

ib. not. v. 6. πρωτοβεστιάριον] differebant dignitate et munere ὃ πρωτοβεστιάριος et ὃ πρωτοβεστιάριτης. clarum, eoce, ex hoc loco, et annotatum iam ante ex Codino V. C. Iohanni Meursio. vide Glossarium in βεστιάριον. DOUSA.

p. 131 v. 21. πολλὴν συλλέξαμενος στρατιάν] Gregoras lib. 3 p. 56 9. ALL.

p. 132 v. 6. τὸν Περσάρχην] Gregoras p. 56 4 alt foedus cum Turcis, quod pater perousserat, renovasse. ALL.

p. 133 v. 12. καὶ ἦσαν ὅπλοις κατάφρακτοι, οἱ δὲ Σκύθαι κοῦφοι ὀπλίται] Romanos milites induxit etiam supra gravi armatura munitos et propterea inhábiles, contra Scythas levibus armis expeditos succinctosque, ubi Balduinum a Scythico equitatu circumventum captumque scribit. Herodianus lib. 7, in expeditione quadam Maximini adversus Germanos, hoc eodem pene eum militiae genere usum tradit: μάλιστα δὲ οἱ ἀποντιστὰ καὶ οἱ ποξόται πρὸς τὰς Γερμανῶν μάχας ἐπιτήδριοι δοκοῦσιν, ἐκτρέχοντές τε αὐτοῖς κούφως οὐ προσδοκῶσι καὶ ἀναχωροῦντες ῥᾶδως: caeterum iaculatores sagittariiue gerendo adversus Germanos bello magnopere idonei videntur, siquidem expediti hostem opprimunt incautum, facileque rursus in tutum se recipiunt. iaculatores hos domo Mauros Osrhoenos Armeniosque et Parthos fuisse, ibidem auctor innuit. eodem militiae seu malitiae genere Balduinus imperator a Scythico equitatu circumventus oppressusque videtur. DOUSA.

p. 134 v. 1. ἐμεμαθήσαν γάρ] Gregoras p. 56 13. ALL.

ib. v. 8. ὁ μὲν τῶν Βουλγάρων] Gregoras p. 56 16. ALL.

p. 135 v. 22. πόλιν κινουμένην] et ante Theodorum Anna Comnena Alexiad. lib. 13: καὶ ἦν φοβερὸν θάλαρα ἐκείνη τὸ σὺνταγμα καθάπερ τι πόλεως τεῖχος ἀλλήλοις συνηρμοσμένοι. lib. 15: καὶ εἰπες ἂν ἰδὼν πόλιν τινα ἡμυρτον πεπυργωμένην πορεύεσθαι κατὰ τὴν εἰρημένην ἐκείνην κινουμένην σύνταξιν. ALL.

p. 141 v. 5. ὁ Σεπτέμβριος ἐφεισθήκει μὴν] Gregoras p. 57 8. ALL.

p. 142 v. 21. ὁ Μιχαὴλ ὁ Κομνηνός] Gregoras p. 57 19. ALL.

ib. v. 22. ὁ μέγας Κονόσταλος] magnus comes stabuli. Κόντος (Italorum conto, et conte Gallorum) comes, σταῦλον et σταῦλος sive στάβλος Graeco-Barbaris stabulum. est igitur Κονοσταῦλος sive Κονοσταῦλος (ita melius quam Κονόσταλος) qui Italis constabile, Gallis connestabls. ὁ μέγας Κονοσταῦλος non postrema dignitas in Palatio Graeco fuit. consule Meursium in Glossario. DOUSA.

p. 143 v. 3. ἐπαράχθη] Gregoras p. 57 23. ALL.

ib. v. 13. ὅτι περ] Gregoras p. 57 24. nec diversa sunt quae Phranza commemorat. ALL.

ib. v. 16. ταῦτα ἐκείνος ἐμάνθανε] Pachymeres lib. 1 c. 9. ALL.

p. 146 v. 5. τοῦτον ἐδέξατο] Gregoras lib. 3 p. 58 15. Pachymerius p. 25 18. ALL.

ib. v. 20. τὸν Κομνηνὸν εἰς ἡγεμόνα] Gregoras p. 58 19. ex Gregora sua habuit Phranza lib. 1 c. 2. ALL.

p. 147 v. 8. ἀνὴρ δέ τις] Gregoras p. 59 3. ALL.

p. 147 v. 9. Ἀμῆρας] apud Cedrenum Nicetam Zonaram aliosque Graecos eius notae scriptores Ἀμῆρας saepissime occurrit, etiam apud Latinos. ex iis unum solummodo producam, quia res tanti non est. Sigebertus Gemblacensis ad annum 647: *Persa quidam simulans se velle adorare Haumar amiram Sarcenorum, infixio in ventrem eius gladio peremit eum.* item ad annum 766: *Constantinus imperator et Habdallas amiras parvaesania in orthodoxos desaeviunt.* est autem amira Arabico vocabulo praefectus imperium obtinens. hinc amiravissus sive amiravissus apud scriptores expeditionum Hierosolymitanarum. apud quos, ut et in vita Sancti Ludovici, admiratus invenies, apud alios ammuratus, item almuratus et amiraeus. in Ottone Frisingensi est admiraldus ad annum 1101: *ab Alexio Memphaeorum regi seu admiraldo praesentati.* aliique recentiores ameras pro Turcico imperatore usurpant. et arabum principibus amerae appellationem prae caeteris semper arrisasse docti annotarunt. hinc et apud plerosque Europaeos amiral pro thalassiarcho seu praefecto maris. vide viri magni notas in Curopalatem, et Meursii Glossarium in ἀμῆρας, ἀμῆραις, ἀμῆραλιος et ἀμῆραδτα. DOUSA.

ib. v. 18. Πιλόρπακις est Beglerbegus apud Turcas (quos hic Persas vocat Logotheta), dignitatis nomen satis notum. Beglerbegi significat ἀρχόντης ἀρχόντων, domini dominorum; et ipsi Basae appellati. in ms Chronico Cpolitano apud Meursium Μπεγλερμπιῆς scribitur; et saepe ibi occurrit. vide Glossarium. praetor Graeciae historicus, Leonclavio saepius laudatus, Πιλόρπακις scribit, et dicit Beglerbegorum officium respondere dignitati vel officio maximi stratopedarchae (idem hic innuit Logotheta), quem nunc Generalem campi vocare solemus. vide incomparabilis viri Pandecten Histor. Turc. cap. 14, ubi et emires exponit. DOUSA.

p. 148 v. 16. ὁ τατάς τῆς αὐλῆς nomen dignitatis in aula Cpolitana, cuius meminit Codinus, de vestimentis eius et ornatu. sed nullum munus suo tempore fuisse scribit. non satis liquet an huius Tatae mentio fiat in depravata veteri inscriptione Graeca, quam haec nobis meditantibus suggessit multiinguae lectionis vir mihiq; amicissimus Petrus Scriverius: ΕΤΕΙΜΗΣΑΝ. ΤΑΤΑ. Ν. ΟΛ. ΓΟΝΕΙΕ. ΒΑΤΑΚΗΣ. ΚΑΙ ΑΠΟΦΗ. Κ-ΓΤΝΒΑΒΒΙΣ. ΜΝΗΜΗΣ ΧΑΡΙΝ. extat in Caraler in Galatia, productum ex schedis Busbequianis V. C. et de republica litteraria optime meritis Ianus Gruterus, Inscription. p. 1128 2. DOUSA.

p. 149 v. 18. κατὰ ταῦτα δὲ καὶ τὰ τοῦ Ἀνθραχίου] cf. Anna Connena Alexiad. lib. 12 et 13. ALL.

p. 150 v. 16. τοῦντεῦθεν εἰς ἀποστασίαν] Gregoras lib. 3 p. 56 2 ieiune admodum. fusius Paohymerius lib. 1 c. 30. ALL.

p. 154 v. 6. ὁ δὲ Κομνηνός] Gregoras p. 56 10. ex Gre-

gora sua hausit Phranza lib. 1 c. 2. cf. Pachymeres lib. 1 c. 9 p. 25 21. ALL.

p. 154 v. 14. τοὺς αὐτῶ καὶ στρατεύματα] Pachymeres lib. 1 c. 10 p. 26 9. ALL.

ib. v. 19. Ἀξιόν, non Ἀξιόν neque Ναξιόν scribendum nota ex Ioannis Tzetzes Chil. 10 v. 186. ALL.

ib. Ναξιόν ὀνομάζουσι] certa est et liquida emendatio nostri Meursii, qui legendum monuit Ἀξιόν. nam veteribus Bardarius fluvius Ἀξιός dicebatur. testis Zonaras Annal. tom. 3 in Basilio Porphyrogenito. de Axio fluvio Nicetas lib. 3 de rebus gestis Isaacii Angeli, et multa Nicephorus Gregoras lib. 8. hunc Iohannes Tzetzes, ut est apud Ortelium in Thesauro Geographico, *Bardare*, Sophianus *Vardati* vocat. corrigendus in hac re insignis Theophylacti locus in Epist.: θάρσρον δὲ τὸ τοῦ γειτονοῦ ποταμοῦ, ὃν ἡ παλαιὰ μὲν καὶ Ἑλληνικὴ Ἀξιόν, ἡ νῦν δὲ καὶ βάρβαρος ὀνομάζει Βαρδάριον. perperam in ms ὀνομάζει Βαρωνάριον. quod observatum quoque sagacissimo Meursio. vide Glossarium in Βαρδαριώται. DOUSA.

p. 155 v. 9. ὁ δὲ Σκουτέρης] quid? an *Scuteris* hic nomen proprium, an scribendum *Σκουτέρης*; *Σκουτέρης* sive *Σκουτέρως* officii nomen. ferebat scutum ac labarum imperatoris, Codino teste. quem vide, ut et Meursii Glossarium in hac voce et in διβέλλιον. marchionis dignitatem habuisse docet Gregoras lib. 7. meminit cuiusdam *Glabae Scuterii* Cantacuzenus lib. 3 cap. 69. DOUSA.

p. 156 v. 10. Θεόδωρος] Pachymeres p. 26 20 vocat Manuelem. ALL.

p. 162 v. 7. ἐπὶ δὲ ἱεραρχίᾳ] Gregoras p. 60 12. ALL.

ib. v. 10. Ἴνα δὲ καὶ εὐπρόσωπος] Gregoras p. 61 2. et nota, quam Acropolita imperatoris filiam vocat Irenem Constantino Toecho nuptam, a Gregora vocari, non sine memoriae lapsu, Theodoram; quod etiam infra inculcat p. 68 6. namque Theodora, quemadmodum et Eudocia, innuptae remanserant. nota etiam Pachymerium Histor. lib. 1 p. 35 22 tres tantum illi filias tribuisse. ALL.

ib. v. 22. νόσῳ] Gregoras p. 61 18. morbi illius naturam exprimit Pachymerius lib. 1. ALL.

p. 163 v. 2. κατὰ ἀνέλη τισθεύς] dedi manuscripti oodicis scripturam. lege κατασκευασθεύς, et infra τοῦτο συμπερικείμεν. huius loci emendatio debetur elegantissimo et ingeniosissimo Heinsio nostro. DOUSA.

ib. v. 3 τὸ μοναδικόν] paulo ante obitum, ut scribit Gregoras p. 61 22. nec dissentit Phranza lib. 1 cap. 3, ut alii viri principes et imperatores, et ex vulgo quicumque in ea natione pietatem cultumque divinum colere videri volunt, imminente morte facere suevere. paulum enim antequam vita excedat,

quare vero id agant, fuse alibi diximus, monachorum habitum induunt. nugantur itaque Theodorus Monembasiensis et eius stolidissimus exscriptor Matthaeus Cigala, qui aiunt eum in Sosandrorum monasterio monachum factum pie admodum vixisse tandemque mortem obiisse: καὶ βασιλεὺς ὁ υἱὸς αὐτοῦ Θεόδωρος χρόνους δ'. καὶ εἶδε τὸν κόσμον καὶ τὰ τοῦ κόσμου, ὅτι εἶναι μάταια, καὶ ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ εἶναι αἰώνιος. ἄφηκε τὴν βασιλείαν καὶ ὑπῆγεν εἰς τὴν μονὴν τῶν Σωσάνδρων, καὶ ἔγιγε καλόγηρος, καὶ εὐαρέσθησε τῷ Θεῷ διὰ τῆς ταπεινώσεως. καὶ ἐκὶ ἀπέθανεν. ALL.

ib. v. 5. ἐξομολόγησιν ἐπεποιήκει] Gregoras brevius p. 61 24. ALL.

ib. v. 6. τὴν εὐαγγελικὴν μιμησάμενος πόρνην] Lucas evangelista cap. 7 v. 37: καὶ ἰδοὺ, γυνὴ ἐν τῇ πόλει ἥτις ἦν ἁμαρτωλὸς etc., peccatricem appellans prostitutae pudicitiae mulierem, cuius respicientia in exemplum passim adducitur. haec γυνὴ ἁμαρτωλὸς est Maria Magdalene, soror Lazari. vide Caesaris Baronii Annal. Ecclesiast. ad annum Christi 32 n. 16 et seqq. DOUSA.

ib. v. 13. ἐκείνος μὲν οὖν οὕτω βιάσας] mores Theodori tanquam illi infensus tacet Acropolita. audiamus, si placet, ex Pachymere p. 36 6. ALL.

p. 164 v. 1. τῇ τῶν Σωσάνδρων μονῇ] monasterium hoc Sosandrorum Magnesiae deiparae virginis nomine ipse imp. Ioannes extrui fecit, teste Gregora lib. 2 cap. 11; eundemque sepultum inibi dicit cap. ult. eiusdem libri. DOUSA.

ib. v. 15. Acropolita octo annos nondum absolutus, Gregoras sex annos natum refert p. 62 22. Phranza Gregoram sequitur. Pachymerius lib. 1 p. 35 23 novennem facit. hinc erroris arguitur Flavius Blondus, qui duos Theodoro filios dat, eorumque tutorem Michaellem Palaeologum ab eodem constitutum refert, lib. 8 Decad. 2 Hist. et forte tunc accidit Theodorum Vatari (Batatzium vel Bataccium vel Vatacium dicere debuit) Graecorum, ut appellabant, imperatorem mori, duobus filiis superstitionibus, quibus pueris Michaellem Palaeologum sibi affinitate coniunctum testamento dederat tutorem. et infra: Michael Palaeologus tutor crudelissimus pueros fidei suas sub affini nomine ab eo, qui eum extulerat, commendatos, cum interfecisset, imperium assumpsit. in his postremis verbis alius Flavii errorprehenditur: Michael enim filium unicum Theodori Ioannem exocacatum oculusumque in Nioetiatorum castro custodiusque circummoenitum magna diligentia asservavit. Pachymerius lib. 3 p. 191 11. vide de hoc eodem Ioanne occaecato Gregoram lib. 4, Phranz. lib. 1 c. 5, et alios. immo Ioannes hic Theodori filius, qui interfectus a Michaelle asseritur, post Michaellem ipsum superfuisset; eumque post Michaelis obitum Andronicus F. imperans sua

praesentia honoravit, beneficiis ac muneribus cumulavit, pro paterno scelere exoravit, et veniam impetravit. Pachym. de Andron. Michaelis F. p. 103 16. Blondum sequitur Sabellius Ennead. 9 lib. 6: *reliquerat Theodorus Michaelē cognomento Palaeologum filiis tutorem, fecitque ea res fidem Balduino et Venetis futurae pacis, si tutoris nomine contentus esset Palaeologus. sed homo vehementi spiritu multaque prudentia non solum Balduini opes fregit, sed evertit etiam funditus.* ALL.

p. 165 v. 1. *Μουζάλων Γεωργίου*] erat is non claro genere ortus, sed ob cognitionem rerum et ad omnia aptitudinem atque morum urbanitatem a puero in aulam imperatoriam ascitus, ut cum multis aliis aequalibus Theodoro imperatori collusor esset; quod ita se ad mores illius accomodavit, ut unus illi esset omnia faciens dicensque quidquid imperatori gratum erat. amor eorum crescente aetate concrevit adeo, ut apud eum iam imperatorem principem et auctoritatis et gratiae locum obtineret, solertissimus coniector, quod illi placeret, dexter negotiorum administrator et fidus arcanorum particeps; quas ob res celeriter protovestarii dignitate ornatus uxorem ex imperatoria familia duxit. ex Gregora. vide etiam Pachymerium historiarum libro primo. quibus notabis monstrum et *ἀνιστορησίαν* Sabellii Ennead. 9 lib. 6: *sunt qui Gregorium Imisolum tutorem a Theodoro relictum scribant, quem sacris operantem Palaeologus interfecerat, recepta ad se puerorum tutela, quos pari iniuria ac nescio an maiore etiam sustulit.* Georgius in Gregorium evasit, Muzalon in Imisolum, obtruncatus ab exercitu et populo in *interfectum a Palaeologo*, puer unicus in *pueros*, obcaecatus in *sublatum*. quid de reliquis expectandum est? ALL.

ib. v. 2. *τοῦτον γὰρ ἡ διαθήκη ἐποίησε*] Gregoras p. 62 19 Georgio addit secundum ouratorem Arsenium patriarcham, quem tacuit Acropolita. neque diversus est Phranza. ALL.

ib. v. 6. *καὶ ὄρκιοι*] Gregoras p. 63 10. ALL.

ib. *οὐκ ἐπὶ τριταίῳ*] Gregoras Pachymerius et Phranza tradunt fuisse perpetratum die nono, et forte omnes vera nuntiant. neque enim statim atque moritur imperator, sepulturae traditur. quare sex primis diebus funus illius ouratum est, elatum, propositum populo, terrae tandem traditum, nono vero die ab illius obitu, tertio ab illius sepultura, Muzalones obtruncant. ALL.

ib. v. 8. *συνδραμόντες πάντες*] solemnitas exequiarum et frequens omnium concursus non merebatur tam indignum spectaculum. convenerant enim in templum patriarcha cum clero universo, matronae, omnes nobiles, ut de more lugerent et memoriam imperatoris celebrarent. aderant omnes principes, plebei quoque non deerant, confluerat omnis exercitus, non eadem omnes sententia, alii luctum praeferentes, alii necem spirantes,

et quod sane atrocius est, dum hymni concinerentur, vel ut Acropolis dicit, dum sacrosanctae missae sacrificium offerretur et cultus divinus perageretur. Gregoras p. 65 23. similia sunt quae narrat Phranza. ALL.

p. 165 v. 10. οἱ πρὸς τοῦ βασιλέως πεκαπόμενοι] Pachym. p. 23 16, 24 6, 64 17, 65 7. ALL.

ib. v. 24. καὶ τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ αὐτοβουλία] Gregoras p. 66 1. scriba hic ob similitudinem obtruncatus, ut id quoque obiter advertam, Theophylactus nuncupabatur, eratque affinis Georgii Pachymerii historici. audiamus ab ipso libro primo p. 59 12. ALL.

p. 166 v. 7. πρὸς ὀρκωμοσίας ἐτέρας] certe si usquam alias, hoc certe aevi Graecis hisce iusiurandum ludus est, et iurare saepius peierare fuerit, iurarunt siquidem proceres conceptis verbis ex sententia imperatoris, antequam ille moreretur, se omnia ad amussim servaturos quae ille in testamento praescripserat; deinde statim post eius obitum peierant. nam cum se cognosceret ob rerum novitatem proceribus invisum Muzalon, qui dignitatis illius fastigium aegre ferebant, cum multi essent ad quos simul et tutela pueri et imperii administratio magis pertineret, convocatis omnibus in curiam submisit eis collocutus, haud obstando subiit se tum imperii administratione tum tutela pueri cessurum. proceres simul velut ex composito id recusarunt, iusque iurandum priore sanctius datur tum a nobilibus tum a plebe militari; sibi quoque et familiae suae quilibet exitium imprecantur, nisi quod iurassent sancte servassent, ac Muzalonis tutelam, imperatoris vero filio imperium insidiarum expers et inviolatum ad omnem posteritatem tuerentur. cum deinceps exercitus in ecclesiam rueret et timore percitus Muzalo elabi conaretur, iidem omnes simul, ne ille egrediens templo salutis suae provideret, denno iusiurandum adiecerunt, velle se omnia tuta quae imperator praeceperat, et cordi sibi esse aequae ac propriae Muzalonis vitam. hinc non semel sed saepius se religione obstrinxerant: et tamen cum res ipsa cogeret, sive vindictae studio sive odio sive neglectu, utinam non impulsu et adhortationibus iura divina atque humana violantes, necibus Muzalonum manus dedere. vide quae de his sacramentis et execrationibus praeter Acropolitam referunt Gregoras Phranza et Pachymerius. ALL.

ib. v. 17. τοῦ ἱεροῦ βήματος] quid fuerit βῆμα, vide Glossarium Meursii in προθέσεις. DOUSA.

ib. τοῦ ἱεροῦ βήματος] Gregoras lib. 3 p. 65 19. paria sunt quae nobis dat Phranza: sed huiusce rei tragoediam multo melius ac fusius prosequitur Pachymerius lib. 1 p. 55 1. ALL.

ib. v. 20. τοιοῦτον γὰρ τὸν θυμὸν] causas tanti odii recenset Pachymerius lib. 1 p. 54 7. ALL.

p. 167 v. 3. trucidatis iam Muzalonibus, et inepto ad imperandum Ioanne immatura adhuc aetate, quaeritur ab omnibus

qui imperium regat, nutantem principatum sustentet, nec oneri cedat; nec aptior indicatur Michaelae Palaeologo. vide Gregoram et Phranzam. Pachymerius quoque hisce fusius rem prosequitur. ALL.

p. 167 v. 6. οὐ γὰρ προσήκον] de his omnibus vide Gregoram lib. 3, et qui Gregoram exscribit, Phranzam lib. 1 c. 3. ALL.

ib. v. 9. δικάδα] navis optime confertur cum re publica seu imperio, gubernator cum principe, curae turbae negotia seditiones tempora dubia cum marinis fluctibus, cives cum vectoribus. Theophylactus Simocatta Mauric. hist. lib. 1 c. 1: χαλίνου λόγῳ τὴν ἐξουσίαν, φιλοσοφίᾳ τὸ κράτος οἰκνύει. Cicero Epist. ad Q. Cornificium: *quamobrem, mi Quinte, conscede nobiscum et quidem ad puppim. una navis est iam bonorum omnium, quam quidem nos damus operam ut tutam teneamus: utinam prospero cursu. sed quocunque venti erunt, ars nostra certa non deerit.* et in Sextiana: *navis rei publicae fluitans in alto tempestatibus seditionum et discordiarum.* et in Pisonem: *qui maximis turbinibus ac fluctibus rei publicae navim gubernasset.* Choricus Sophista oratione peracta in Procopium Gazaeum: ὅμως ἀπῆλθεν ὁ Δημοσθένης, καὶ προσέει βιαίῳ θανάτῳ, καὶ τὴν Ἀθηναίων τύχην σαλευομένην καταλιπὼν δίκην νεῶς περιπλυζομένης ἀνέμων τε βίᾳ καὶ συγχύσει κυμάτων. ὁ δὲ τὴν ἐνεργουσαν ἀφήκεν εἰς ἀσφαλῆ τε καὶ μέγαν ὀρμιζομένην λιμένα τὸν Ἰερέα. sed omnium optime atque elegantissime turbas ac seditiones rei publicae expressit Alcaeus: τὸ μὲν γὰρ ἔνθεν κύμα κυλίνδεται, τὸ δ' ἔνθεν. ἄμμις δ' ἂν τὸ μέσον ναὶ φορήμεθα σὺν μελαίνῃ χειμῶνι μοχθεύντες μεγάλῳ κάλῳ. πῆρ μὲν γὰρ ἄντιλος ἱστοπέδαν ἔχει, λαίφος δὲ πᾶν ζάδηλον ἤδη, καὶ λακίδες μεγάλας κατ' αὐτό. χαλᾶσι δ' ἄγκυραι. (Alcae fragmentum dedi ab Hermanno Elem. doct. metr. p. 688). ALL.

p. 168 v. 11. ξυμπάντων δὲ οἱ ὀφθαλμοὶ] Gregoras p. 70 16. artes etiam ipsius ad occupandum imperium (neque enim soli aliorum lubentiae rem commisisset) fusius exprimit Pachymerius lib. 1. ALL.

p. 169 v. 15. καὶ πρῶτα μὲν] Gregoras p. 71 2. ex Gregora sua descripsit Phranza. Pachymerius nihilominus primum eum ad magni ducae officium evectum tradit lib. 1 p. 67 16. quomodo postea ex magno duca despotaе dignitatem induerit, et tum adversorum tum favorabilium procerum sententias et concertationes in pleno senatu, ubi intervenerat et patriarcha et ceterus, fusissime prosequitur Pachymerius lib. 1 c. 29. ALL.

ib. v. 16. μικρόν τι πάνυ] Gregoras p. 78 1. similia habent Phranza c. 4, Pachymerius p. 97 2. ALL.

p. 170 v. 6. ἔνθα παρὰ τοῦ πατριάρχου] Acropolita plurima in hoc negotio silentio praetermittit, ne invidiam suo coisset Pa-

Iaeologo. ea tamen ex aliis subministrantur, Gregora p. 78 3. nec diversa sunt quae scribit Phranza. ALL.

p. 170 v. 9. *ὁ Καρυανίτης*] Pachymerius p. 63 7. reliquos, si sibi adversari poterant vel suis conatibus impedimento esse, ut de medio tulerit, habeto tibi ex Pachymere p. 80 11. ALL.

p. 172 v. 7. *ἐκ σκοτομήνης βαθείας*] Pachymerius p. 97 16. ALL.

ib. v. 12. *οἱ μὲν γὰρ ἐν τῇ Κωνσταντινουπόλει Λατίνοι*] Pachymerius p. 106 8. ALL.

ib. not. v. 5. *χρυσόψητειον* sive *χρυσόσφητειον* fornax in qua aurum coquitur et conflatur. Suidas: *χρυσόσφητειον, ἔνθα χωνεύουσι καὶ ἔψουσι τὸν χρυσόν.* DOUSA.

p. 174 v. 8. *τῶν κομάρων*] *commerciorum.* vox Latina tota *κομάρειον* sive *κομάρειον, commercium.* vide Glossarium Meursii. DOUSA.

ib. v. 17. *τῷ ἐγγὶ τῆς Σικελίας τῷ Μαρκῇ*] Gregoras lib. 3 p. 71 21. Pachymerius p. 82 21. ALL.

ib. v. 18. *τῷ Περίγγει*] iterum pura puta vox Latina, *Περίγγει* sive *Περίγγει princeps.* *τῶν Φράγγων* *ῥῆξ* *Francorum rex* etc. vide Meursii Glossarium. DOUSA.

p. 175 v. 21. *κανικλείον*] *caniclei* praefectura erat magna valde dignitas Cpoli. vide omnino Meursii Glossarium, et adhibe Cantacuzenum lib. 1 cap. 14 et lib. 4 cap. 40. DOUSA.

ib. v. 24. *μείζωνος κέρδους*] Gregoras p. 72 3. ALL.

p. 176 v. 5. *τὸν ἀντάδελφον*] Gregoras p. 72 8. hinc colligitur Michaeli Palaeologo duos fuisse fratres, quamvis non ex eadem matre, Ioannem et Constantinum. Pachymerius: *ὁ μὲντοις μέγας κωνοσταυλος τοὺς ἀδελφούς ἐπιστήσας νέους ὄντας καὶ συνετούς, ὃν ἄτερος μὲν Ἰωάννης, ὁ δὲ δεύτερος μετ' ἐκείνων ὁ Κωνσταντῖνος ἐλέγοντο, ὁφθαλμοῖς οὐκ ἔμενονομένους τὰς περπούσας ἑαυτῷ φυλακὰς καθίστη.* ALL.

ib. v. 9. *ὁ μὲν οὖν σιβαστοκράτωρ*] plura de his vide apud Gregoram lib. 3 c. ult. ALL.

ib. v. 14. *οἱ μὲν οὖν*] hostes Graecis ipsis longe plures erant. hinc ad militares artes animus advertitur, nam Graeci propius hostem castris motis mittunt hominem idoneum, qui hostiles exercitus concitet et conturbet. in noctu veluti transfuga cum Michaelē Aetoliae principe congreditur. nuntiat illi magnum periculum impendere. illius generos Aethiae et Peloponnesi principem et Siciliae regem clam per legatos pacem Graecis largitionibus obtulisse. si salus sua sibi curae esset, antequam illa concordia iniretur, sibi prospiceret. Michael paucis suorum re indicata ante solis ortum fugit, eumque alii atque alii sequuntur: ita Michaelis milites omnes in fugam se vertere, mane socii fuga Michaelis cognita, cum causam consequi non possent et valde imminutum suorum numerum cernerent, in fugam se ver-

tunt, se a Michaelē proditos esse rati; quos ita turbatos aggressi Graeci maxima ex parte caedunt, caeteros paucis exceptis vivos capiunt, inter quos Peloponnesi et Achaiae princeps fuit. aliam huiusce victoriae causam narrat Pachymerius p. 84 6, principem scilicet et illius equitum proceres Ioannis filii Michaelis uxoris amore captos animoque obsequentes vim inferre pudicitiae illius in animo habuisse. res Ioanni displicet, et aerumnam gravem repellere minatur. equites ridere et verbis etiam lacessere non desinunt. sic Ioannes principem trahit ad pugnam; dum pugnatur inter eos, a Graecis victoria stetit. Siciliae rex cum paucis suorum clam effugit. Iacobus Pontanus not. in c. 4 lib. 1 Phranzae mirum in modum in his nominibus sese implicat. exsolvamus eum. *ubi asteriscum reposui, scriptum est in Graeco τὸν τῆς Σικελίας ἡγεῖνα Μανφρέτ Siciliae regem Manfredum. sequitur continenter καὶ τὸν τῆς Πελοποννήσου καὶ Ἀχαιῶν πρίγκιπα et Peloponesi atque Achaiae principem.* Deinendus est asteriscus, et verba ita ut iacent in textu reponenda, si veritatem historiae volumus. similia Gregorae verba supra posuimus cap. 79. sequitur Pontanus: *Manfredus Friderici secundi ex pellice filius et Siciliae rex, quomodo potuit esse gener despotae Epiri et a Michaelē Palaeologo capi, quem Carolus Gallias rex in praelio interfecit, ut narrat Thomas Fazellus rerum Sicularum Decad. 12 lib. 8, equidem non video.* viderunt qui rem accuratius examinarunt. an ita arduum fuerit despotam Epiri Manfredo Siciliae regi et Peloponesi et Achaiae principi Gulielmo filias suas collocasse in matrimonium? et tamen collocavit, si Acropolitae Gregorae Phranzae fides adhibenda est, et sane adhiberi debet. adde etiam Pachymerio p. 82 21. en itaque quomodo Manfredus Siciliae rex et Peloponesi princeps generi Michaelis fuere. sed Manfredus interfectus fuit a Carolo. quid tum? non potuit antequam interficeretur, uxorem ducere et gener Michaelis esse? narret quidquid velit Fazellus, oculatis ipse testibus magis credo. addit Pontanus, omnino fugit ratio protovestiarum, et alium nominare voluit aut debuit. sed hoc probandum erat, et ratio pro protovestiaro stat, nec alium nominare voluit aut debuit, si mentis non desipiebat. ALL.

p. 178 v. 2. ἐάλω] Pachymerius lib. 2 p. 106 16. ALL.

p. 179 v. 5. in equitum numero multum inter se distant Acropolita et Pachymerius. Acropolita non ultra quingentos agnoscit, Pachymerius ad tria milia extendit. ALL.

ib. v. 9. τὴν πᾶσαν αὐτοῦ στρατιάν] Pachymerius τὸν δὲ γε πρίγκιπα ὅλον εἶχε σὺν τοῖς στρατεύμασιν. ALL.

p. 181 v. 12. ἐώθεν δὲ] Gregoras p. 74 21. ALL.

ib. v. 16. ὁ μὲν οὖν νόθος υἱὸς] de hoc Ioanne Pachymerii verba supra adduximus. ALL.

ib. v. 18. ὁ δὲ πρίγκιψ Ἀχαιῶν] quomodo postea occupata

Cpoli a Graecis dimissus fuerit, refert Pachymerius p. 86 15. Gregoras lib. 4 p. 79 22. tres tantum urbes recenset. ALL.

p. 184 v. 18. τὸν μὲν οὖν σεβαστοκράτορα] Gregoras p. 79 11. ALL.

p. 186 v. 4. ἀντίπεραν τοῦ βορείου] Gregoras p. 80 20. de hac re pluribus agit Pachymeres lib. 2 c. 19. ALL.

p. 187 v. 8. τὴν ἐξ ἔθους] Gregoras p. 81 12. ALL.

p. 188 v. 11. πανευνέστατος] Gregoras Arsenium usu rerum et imperii administratione nec cum fossore quidem conferendum tradit p. 66 19. ALL.

ib. v. 22. ἀλλ' ὁ μὲν Σάρδεων, ὅτε ὁ βασιλεύς] hoc idem pluribus narrat Pachymeres lib. 2 c. 17. ALL.

p. 190 v. 7. παραγγελίας] Gregoras p. 83 8. ALL.

p. 191 v. 8. μοτιέστας] vox mere Latina, *potestas*. dignitatis genus, Italicum *podesta*. sed et priscis Latinis nomen officii et magistratus. Iuvenalis Satyr. 10:

praetextam sumere mavis,

an Fidenarum Gabiorumque esse potestas?

Suetonius in Claudio: *atque etiam per provincias demandavit.* apud alios scriptores Graeco-barbaros dicitur *μοτιεστάτος*. vide Glossarium Meursii. quod et ipsum non multo post auctor noster usurpat. DOUSA.

ib. v. 10. Δαφνουσία] Gregoras p. 85 4. Daphnusiae meminit Nicephorus patriarcha Cpolitanus in Breviario historico (p. 44 A ed. Lupar.). in codicis antiquissimi margine, in quo erat Apoplus maris Euxini sine nomine auctoris, diversus ab eo qui est Arriani, adnotatum erat *Ἀπολλωνία ἢ νῦν Δαφνουσία*. ALL.

ib. v. 17. ἄνδρας τινὰς ἐξωρημένους] Gregoras p. 84 15. rem distinctius narrat Pachymeres lib. 2 c. 27. Phranza aliter lib. 1 c. 4. vesane itaque nimis Sabellicus Rerum Venet. Decad. lib. 10 in fidem Graecorum oblatrat, quam sine aperto mendacio laedere non potuit, narrat siquidem quosdam Graecos, rerum praesentium pertaesos, cum Palaeologo per fidos nuntios egisse ut certa noctis hora cum quibus sibi videretur copiis adesset: fore ut in urbem receptus sine ulla caede rerum potiretur. Palaeologum occasionem minime negligentem silentio noctis cum expeditissimis copiis ad urbem accessisse, quas per accessu ab hostibus loca, ne quid illi praesentire possent, moenibus admotis, caesis portarum vigilibus proditores in urbem sine alia maiore caede acceperunt. Balduinum et Pantaleonem Iustinianum antistitem ad primum captae urbis tumultum excitos, cum necessariis pretiosissimisque rebus, quas nocturna illa trepidatione exportare potuerunt, ad Euripum se trepide recepisse, ubi navem ingressos continua navigatione in Euboeam esse delatos. et illi concors Blondus Flavii lib. 8 Decad. 2: *inita itaque coniura-*

Georg. Acropol. Annal.

tionem Palaeologus de recipienda urbe per idoneos est admonitus. classe igitur imperatoria, quae omnes asportaverat Latinorum nervos in Pontico iam agente, adveniens exercitu Palaeologus, refracta a coniuratis porta, nocte concubia est admissus. Balduinus vero imperator et Pantaleo Iustinianus patriarcha, navigio derepente cum suis omnibus et rapta suppellectile ad Euripum sese profugi receperunt. audiat etiam denuo Sabellicus Enead. 9 lib. 6: sed dum ille, Balduinus, extremam vim formidat, domestica opprimitur, urbs vacua a paucis Palaeologo prodita est. et sunt qui dicunt eum abfuisse, quum hosti tradita est: sed sive affuit, cum hostis in urbem receptus est, sive in castris fuit, satis constat, Byzantium proditione amissum. Alexius Strategopulus et non Michael Palaeologus Cpolim capit. quomodo enim qui Nicaeae et Peritheorii commorabatur, Cpolim capere potuit? et sane si per Graecos de recuperanda Cpoli fidem certam habuisset, gloriosam adeo provinciam non demandasset Alexio, sed ipse per se ad similem triumphum accessisset, ut fecerat anno superiori, quo verbis Aselis fretus exercitum in Galatam duxerat ad expugnandum illud oppidum, ut videbatur, re tamen vera, ut Byzantium occuparet, deceptus nihilominus promissis Aselis, re infecta, Nicaeam revertitur. adde eundem Michaelem non misisse Alexium ad occupandam Cpolim sed ad debellandum Michaelem defectorem, et cum prope Cpolim exercitus esset ducendus, dedisse in commissis Alexio non ut caperet, sed ut tantummodo pertentaret et Latinis timorem inculceret. Pachymeres lib. 2 p. 138 6. quomodo postea Alexius urbem ceperit, fuse narrant eorum temporum σύγχρονοι scriptores, Acropolita Pachymerius et forte Gregoras, quorum dicta praeponenda sunt Sabellici et Blondi somniis. Balduinum cum rebus necessariis et pretiosissimis fuga ad Euripum appulisse, credat quicumque eiusdem atque Sabellicus et Blondus felicitis cerebri est. qui enim necessaria et pretiosissima deferre secum potuit, qui ornamenta imperii et dignitatis insignia et carissima quaeque hostibus praedam reliquit? ALL.

p. 191 v. 19. ὁπὴν τινα] Gregoras p. 85 13. ALL.

ib. v. 21. εἰσῆλθε διὰ ταύτης] Gregoras p. 85 19. ALL.

ib. v. 23. κάμπους] G. Codinus in libello de rebus patriis Cpoleos, quem frater meus Georgius P. M. de Graeco in Latinum transtulit, cuius statim in principio notarum meminimus, hic in fine nobis ad explicationem huius loci prae caeteris advocandus est: ποιήσας (inquit) οὖν ὁ αὐτὸς βασιλεὺς (Theodosius Iunior) ἔκκεσαν καὶ λίτην εἰς τὸν κάμπον τοῦ τριβουνελίου μετὰ τοῦ πατριάρχου Πρόκλου. his adde Diaconum: ut timentes Byzantii extra civitatem, in loco qui Campus dicitur, essent perseverantes, et caetera, quae in notis ad Codinum eximiae eruditionis et diligentiae vir Iohannes Meursius annotavit. Dousa.

p. 192 v. 7. οἱ δ' ἐντὸς τῷ αἰφνιδίῳ κατασυσθέντες] Pachym. p. 147 3. ALL.

ib. v. 12. Βαλδουίνος] Pachym. p. 144 11. ALL.

ib. v. 13. Ποτεστάτος] Pachym. p. 162 17. ALL.

ib. v. 14. μηδὲν τι τῶν γινομένων] Gregoras p. 86 13 dicit eodem die ad eos, qui Daphnusiā obsidebant, de capta Cpoli famam allatam, nec videtur dissentire Pachym. p. 145 8. ALL.

ib. v. 21. πῦρ ταῖς οἰκταῖς] Gregoras et Phranza statim in ipso ad urbem ingressu, antequam qui in Daphnusiā abierant reverterentur, Caesarem Byzantium incendisse narrant, Acropolita post reditum Latinorum ex insula Daphnusia. illi quattuor in locis urbem incensam, eamque flammis circumdatam; Acropolita ignem immisum in Latinorum aedes prope litus iacentes, quas Campos appellabant. idque factum consilio cuiusdam Ioannis, qui fuerat famulus Balduini, tradit Pachym. p. 146 1. ALL.

ib. v. 24. ἐπεὶ δὲ εἶδον] Gregoras p. 86 13. ALL.

p. 193 v. 2. μιᾶς τριήρεως] Gregoras p. 86 10 scribit Balduinum cymba arrepta fuga salutem quaevisse. ALL.

ib. v. 4. καὶ ταῦτα μὲν οὕτω ξυνέβη] Phranza: *tali modo urbs ampla illa et urbium imperatrix auxilio dei omnipotentis et Caesaris peritia solertiaque militari ab Italarum Latinorumve manibus vindicata, ad Romanos tandem post annorum novem et quinquaginta, mensium trium, dierum quattuor intervallum rediit.* cum Acropolita consentit Pachym.: ἐν ὀκτῶ μόνοις πρὸς τοῖς πενήκοντα ἔτεσι κατεχομένης τῆς πόλεως τοῖς ἐχθροῖς. ALL.

ib. v. 12. ἡ δὲ φήμη] Pachym. lib. 2 c. 29. ALL.

p. 194 v. 1. τοῦτον μὲν ἔφη] Gregoras p. 86 21. et nota Gregoram hic dicere captam Cpolim a viris octingentis, cum supra dixisset eam captam a Caesare, cum ne milenarium quidem exercitum adduceret, nec ullas machinas ad deliciendos muros paratas haberet. Pachym. p. 151 16. brevius haec eadem Phranza. ALL.

ib. v. 19. νικτὸς ἐπιούσης] Phranza: *sed postquam nuntius alter etiam cum litteris a Caesare ipso conscriptis supervenit, iis visis dubitationem a se amovit, deoque gratias egit, et patriarcha totoque senatu assentientibus propter victoriam adeo admirabilem et facta Caesaris ingentia, quibus Romanum imperium amplificasset.* Pachym. p. 152 15 ait eodem die, quo capta est Cpolis, allatas etiam fuisse litteras Caesaris. ALL.

p. 195 v. 1. τὴν Κωνσταντίνου φθάσαι] Gregoras p. 87 11. Pachym. lib. 2 c. 31. ALL.

ib. v. 9. τοῦ Βαλδουίνου τοῦ τάρχα] seriem imperatorum Latinorum in Byzantio disposuit Gregoras p. 85 ima. ALL.

p. 196 v. 13. κατέλαβε γοῦν] Pachymeres p. 160 4. ALL.
ib. v. 18. τὴν εἰς Κωνσταντινουπόλιν εἰσοδὸν] belle admodum haec omnia Gregoras. ALL.

ib. v. 20. ὁ τῆς Κυζίκου] Pachymeres p. 160 16. ALL.
p. 197 v. 11. τούτου τῆς Θεομήτορος] Pachymeres lib. 2 c. 31. Gregoras lib. 4 p. 87 14. idque ante Michaelēm post Iustinianum et Heraclium primus omnium imperatorum egerat Ioannes Comnenus, si fides adhibenda est Ioanni Cinnamo Histor. lib. 1. ALL.

ib. v. 13. περὶ τὸ τῆς σοφίας τοῦ Θεοῦ ἀφίκετο τέμενος] multa de hoc templo a Iustiniano extracto dixere Graeci et Latini, omnia tamen infra dignitatem: molimina enim omnium in dicendo opus superabat. ipse Michaelis Pselli facundissimi scriptoris in idem templum terrae motu quassatum disiectumque monodiam adhuc ineditam, dignam tamen quae legatur ab omnibus, dabimus, ut meus ms codex tinea exesus madoreque lacerus suppedabit. non erit iniucundus labor inter lacrimas. εἰς τὴν τῆς ἁγίας Σοφίας σύμπτωσιν. ἦν ἄρα καὶ συμφορὰ συμφορᾶς καὶ πάθος πάθους καὶ λύπη λύπης καὶ οἰμωγῆς οἰμωγῇ καὶ θρήνος θρήνου μείζων τε καὶ ἀργαλειώτερος. καὶ τὰ μὲν ἄλλα τῶν παθημάτων, ὅσα καὶ μνημαὶ φέρουσι, πόλειον κατασκαφές, ναῶν ἐρημώσεις, οἰκῶν ἐρειπώσεις, ἀγαλμάτων συμπτώσεις, * στάσεις, ἀπαγωγάς, αἰχμαλωσίας ἐγνωκαμέν τε καὶ οἶδαμεν. εἶδομεν ἃ οὐκ ἠλπίσαμεν οὐδὲ προσεδόκησαμεν, οὐκ ἂν ποτε εἰς νοῦν ἀνεντυπώσαμεν, καὶ οὐ μείζον κακὸν οὐκ ἦν ἰδεῖν * καὶ οὐ προαποθανεῖν πάντως ἂν ἠνέγκατό τις. τί τοῦτο; τὸν κόσμον ἡμῶν, τὸν οὐρανόν, τὸν ἥλιον, τὴν σελήνην καὶ καταφυγὴν ἡμῶν, τὴν ἐλπίδα, τὴν μόνην ψυχαγωγίαν, τὴν μόνην ἀντίληψιν, τὸ ἔρεισμα, τὸ ἱλαστήριον, τὸν περικαλλῆ νεών, τὸν ἀσύγκρετον οἶκον, ὃν ᾠκοδόμησεν ἡ Σοφία ἐπὶ τῷ ἑαυτῆς ὀνόματι, καὶ οὐ ὑπῆρξε τοὺς ἑπτὰ στύλους ἐκείνους, ὑπὲρ οὐ καὶ ἑαυτῆς ἔσφαξε θύματα καὶ τὸν κρατῆρα ἐκέρρασεν. ὦ τοῦ πάθους, ὦ τῆς συμφορᾶς. ὦ τοῦ μεγέθους τῶν κακῶν, ὦ τῆς Πιλάδος. τίς οὐκ ἂν καὶ τὴν γλαῦτταν ἐνδώκη ὥστε μὴ εἰπεῖν; τίς οὐκ ἂν καὶ ἐκὼν ἐμπνιγείη πρὶν ἐκλαλῆσαι; τοῦτον ἐκείνον ὃν ὁ Θεὸς ἐξελέξατο, ὃ ἐπεφοίτα, ὃ μᾶλλον εἰπεῖν ἐνεδήμει, ὃ ἠρέσκειτο, ὃ ἐπετέρεπετο, εἰς ὃν ἀπέκειτο τὰ τιμιώτατα, τὸ μῦρον, τὸ χρῖσμα, τὸ βασιλικὸν λέγω καὶ ιερατικόν. εἶπω τὸ παραδόξον, τὸ τοῦ Θεοῦ σῶμα καὶ αἷμα; ἐν ὃ ἐθύετο οὗτος. τίς εἰπεῖν τολμήσει τὸ γεγονός; τίς ἐνέγκη ψυχὴ προσενεγκεῖν τὴν φωνήν; οὗτος ὁ διώνυμος, ὁ περιβόητος, ὁ ἄστυλος ἔπαισεν οἶμοι. ἔπαισε σεισμῷ κλονηθεὶς καὶ βρασμῷ γῆς τιναχθεὶς. καὶ ὁ ἐπιβλέπων ἐπὶ τὴν γῆν καὶ ποιῶν αὐτὴν τρέμειν οὐκ ἠδόκησεν, οὐκ ἠδέσθη ἄρα, οὐκ ἠλέησε πίπτοντα· πρὸς σὲ γὰρ ὁ λόγος, ναὸς τοῦ Θεοῦ, καὶ χῶμα γενόμενον καὶ διαλυόμενον, καὶ πρὸς αὐτὸν πάλιν κοινωρτὸν αἰρόμενον καὶ ἀναφερόμενον, οὐκ ἀπεστράφη, οὐ κατενύγη ἐπὶ σοὶ ὁ εὐσπλαγ-

χρος. ἄθυτος διὰ τοῦτο ἔσται καὶ ἀκαλλείρητος, καὶ διαμνεῖ
 ἀμελῶδῆτος καὶ ἄψαλτος καὶ ἀπροσφώνητος καὶ ἀπροσαυδήτος,
 ἀνθ' ὧν οὐκ ἔταθέ τι ἐπὶ τῇ συντριβῇ σου, ἀλλ' ἔθηκε τὸ πρόσω-
 πον αὐτοῦ ὡς στερεὰν πέτραν, ἢν' εἰδῇ καὶ αὐτός, εἰ καὶ νῦν ὡς
 ἔοικεν ἐπιλέλησται, ἢν' ἀνθρωπίνως εἶπω καὶ περιπαθῶς, ὡς ἄν-
 θρωπός τε γένετο καὶ τὰ σωματικά ἀνεδέξατο. ὑμεῖς δὲ οἱ υἱοὶ
 Σιών οἱ τίμιοι, οἱ λειτουργοὶ καὶ ἱερεῖς καὶ θύται τοῦ μεγάλου καὶ
 καινοῦ θύματος, καὶ εἴ τι ἕτερον ἐν διακόνις καὶ ὑποδιακόνις
 τοῖς αἰρουνσι τὰ σκευή καὶ καθάρουσι καὶ βαλουργοῖς καὶ μελῶδοῖς
 καὶ ψάλταις σύστημα τέ καὶ πλήρωμα, οἱ ὡς Ἱερουσάμ φησὶ τὰς
 ὑψώσεις τοῦ θεοῦ ἐν τῷ λάρῳγγι περιφέροντες, ποῦ νῦν μετετέ-
 θητε; ποῦ νῦν ἀθροίξεσθε; πῶς ἑστράφη εἰς πένθος ἡ χαρὰ
 ὑμῶν; πῶς αἱ ἑορταὶ εἰς θρήνον; οὐ καλὸν ἦν ὑμῖν καὶ ὄσιον,
 ὡς καὶ ἡμεῖς καὶ πᾶσιν ἔδοξε, προαποθανεῖν, ἢ συνθανεῖν τῷ συμ-
 πώματι; ἐπεὶ δὲ ὁ θεὸς ζῆν ἡμῖν ἔδωκε καὶ ἐγκατάλειμμα ἡμᾶς
 ὑμῖν ἐγκατέλειπε, ζήτω, ποῦ τὸ ἱερὸν ὑμῶν κάθεται νῦν ἢ ἵστα-
 ται σεμνολόγημα; ποῦ ἡ συνέλευσις; ποῦ ἡ συζήτησις τῶν γρα-
 φικῶν ῥητῶν; τί περὶ τῆς συμφορᾶς ἐκείνης φιλοσοφεῖτε, περὶ
 εὐδοκίᾳς, περὶ παραγωγῆς, * νομίας, περὶ τῶν ἀνεφίκτων
 φημάτων; εἴ τις ἐδόθη ὑμῖν ἡ ἀπεκαλύφθη λόγος, εἴπατε, καὶ
 μὴ ἑάσητε μόνῳ τῷ ἀποσπάσματι τοῦ ἱεροῦ προσανέχειν. οὐκ
 ἔστιν ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ * ἀρχῶν καὶ προφητῆς καὶ ἡγούμενος,
 οὐδὲ ὁλοκαύτωσις, οὐδὲ θυσία, οὐδὲ προσφορά, οὐδὲ θυμίαμα
 * πῶς τῷ καρπῶσι ἐνώπιόν σου, καὶ εὐρεῖν ἔλεος. ἀλλ' ὑμεῖς
 μὲν καὶ σώζοισθε, καὶ ἴδοιτε τὴν νύκτα Ἱερουσαλὴμ ἀναγομένην τε
 εἰς ὕψος καὶ ἀνακαινιζομένην, καὶ ταῖς εὐχαῖς συγκαμοῖτε, καὶ
 δοξασθήσοισθε ἐν αὐτῇ, καὶ λαμπρυνθήσοισθε. σὺ δὲ ἦλπε καὶ
 σελήνη καὶ ἀστέρες, ὑμεῖς ποῦ ποτὲ ἄρτι φαίνεσθε; ποῦ νῦν
 ἀγάζετε; ποῦ τὰς ἀκτῖνας ἀνίσχοντες πέμπετε; ποῖος ὑμᾶς οἶκος
 ἀρτίως ἐκδέχεται ἢ ἀποδέχεται; τίνοι ἀντιλαμβάνετε; ποῖω ἔργῳ σε-
 μνύνεσθε; τίς ἰδεῖν ὑμᾶς ἄνω βλέπων ἐθέλοι; τίς οὐχὶ μᾶλλον ἐν
 σκότει κύπτων διαπορεύεται καὶ φῶς ἀποστρέφεται; οὐκ ἔδει σε
 περιβαλέσθαι σκότος τὸ πένθιμον ἐκείνου τούτου ἥδη δεύτερον,
 ὡς φωστήρων ἄριστε καὶ μέγιστε ἦλπε; οὐχὶ σὲ πανσέληνε κανοει-
 δεῖ τίιν σκιάσματι ὑποδραμεῖν καὶ υποκυβῆναι ἢ ἐκλείψαι; ἀλλ'
 οὕτω παρὶδετε τὸ γεγονός ὡς ἀγένητον; καὶ ποῦ δοξασθήσεσθε;
 ἐγὼ γοῦν πολλάκις ὑμᾶς εἶδον ἐν τῷ σελασφῶρῳ ἐκείνῳ ναφ, καὶ
 ἰδὼν ἐθαύμασα, καὶ τὴν αἰτίαν ἠρεύνησα δι' ἣν τοῦτο ὑπέστητε,
 καὶ τὸ τοῦ νῦν κάλλος ναοῦ αἵτιον ἔμαθον τῆς διατριβῆς ἐκείνης.
 καίτοι δυσέρωτας ὑμᾶς ᾤμην εἶναι καὶ ἀνέρωτας. ποτὲ δὲ καὶ
 δι' ὅλης ἡμέρας ἐφάνης, ἦλπε, συμφοιλωρῶν ἐκείσε καὶ στρε-
 φόμενος καὶ λάμπων, καὶ ἐκὼν οὐκ ἀφίστασο, ἢ μεθίστασο, τὴν
 διάδοχόν σου σελήνην φέρων. καὶ τοῦτο ἐγὼ βλέπων ἐλογιζόμην,
 ὅταν καὶ γίγαντα καὶ νυμφίον ἐκ τοῦ παστοῦ ἐξερχόμενον ὁ μελῶ-
 δὸς Δαυὶδ σε προανεφώνησε. προεῖδε γάρ σε κάκεινος τοῦ παμ-
 φανοῦς ἐκείνου ναοῦ ἐρῶντα, καὶ ἐπῆδὲ σοι ταῦτα. καὶ νῦν τοῦ-

τον οὐκ ἐκτράπης πίπτοντα, δι' ὃν ἤς μείζων, δι' ὃν ἐνδοξότερος, δι' ὃν φαιδρότερος ἔσθ'. καὶ σὺ πάντως εὐδόξαστος ταπεινωθήσῃ μικρὸν καὶ στυγνάσεις ἐπὶ τῷ πτώματι, ἵνα μάθῃς ἀλλοιωτὸς αὐτὸς καὶ τρεπτὸς γεγονὼς καὶ φθορᾷ ὑποκείμενος. οὗτος δὲ εἰ μὲν ἀναστήσεται ἢ συντελεσθήσεται καὶ καλλωπισθήσεται, οὐκ ἐμὸν εἰδέναι· τὸ δὲ ἐμὸν εἰ ἐπιβιώσω, εἰ εἰσέλθω, εἰ εἶδω, εἰ προσκυνήσω, εἰ θεοκλυτήσω, θεοῦ ἕρα τοῦτο, καί κεινο εἰδότες. ALL.

p. 197 v. 21. ἐπεὶ δὲ ἔδει καὶ τὸν πατριάρχην ἐντὸς γενέσθαι] Gregoras lib. 4 p. 88 16. ALL.

p. 198 v. 25. ἤδη γὰρ μισημβρινᾶς] Pachymerius p. 161 3. ALL.

INDEX GRAMMATICUS.

- ² *Ἀγαθῶς* 110 b.
ἡ Ἀδριανοῦ 25 c, 46 a, 57 d, 114 d, 117 b, 119 b. *ἡ Ἀττάλου* 17 b, 66 b c. *ἡ Κωνσταντίνου* 8 a, 9 b, 10 d a, 11 c bis, 14 c, 15 c, 16 d, 20 a, 22 a, 23 d, 31 b, 32 d a b, 33 c ter, 44 a, 48 b bis, 49 c d, 50 a, 51 d, 61 d etc. *ἡ Φιλαδέλφου* 17 c, 75 b, 111 a. *ἡ Φιλίππου* 78 d. *ἡ Βουλγάρων* 124 c. *ἡ Ἰουνίτων* 75 b. *ἡ Ῥωμαίων* 21 c.
αἰδωτός 138 c.
ἀθεσμογαμία 34 d.
ἀλλαγίου ἔργων 129 b.
ἀλωθῆναι 45 d, 117 d.
ἀνακαλέσασθαι 172 b. *τὴν ἤτασαν* 59 d. *τὰς συνθήκας* 61 a.
ἀνάκλησιν σχεῖν 25 d.
ἀνίερος 113 d.
ἀνυχοῦτης 160 b.
ἀντιρῖζειν 77 b.
ἀντιστάδην 178 c.
ἀπειροπλάσιοι 18 b.
ἀπεκβάλλειν 149 b.
ἀπεκβολή 149 b.
ἀπὴρζοντο κατακίπτειν 38 b.
ἀπὸ πανταχόθεν 127 a.
ἀποπληρωτικός 52 b.
ἀργία vespera 135 d.
ἀρχιμεσικοπή 177 b.
ἄτερ 83 b.
αὐτοκρατορεῖν 163 a.
αὐτοπροσάπως 15 b, 59 a.
αὐχεῖν τὸ φῶς ἐξ ἡλίου 68 c, 151 b.
βαδίσαι τόπους 51 c.
τὸν βᾶδον ἐποιεῖτο 39 c.
Βουλγαράρχης 113 a.
βριαρός 48 a. *βριαρώτερον* 49 d.
γειτονικός prooem, 5
γεγραφήκα 150 a. *ἐγεγραφήκει* 144 d.
το γνήσιον πρὸς τοὺς μεγάλους 107 d.
δέσποινα imperatrix 82 b, 111 c.
δεφένδενσις 14 d.
δευτερεξάδελφος 54 c.
διακράτησις 115 b.
διενεργεῖν ὀφφίκιον 29 d. *διενεργεῖσθαι τὰ δημόσια* 150 d.
δικαῖον ἐν ἡμῖν ἔχει 82 a. *δικαίω αὐτοῦ καὶ τοῦ γαμβροῦ* 134 b.
δικαιοῦνται ἐν ἡμῖν 82 a.
δοκεῖ ἀληθείας τὸν λόγον ἔχεισθαι 136 d, 143 b, 152 a.
ἐδρικὸν νόσημα 125 d.
ἐλῶθε τὸς κατακρίτους διασκευάζεσθαι 102 a.
ἐκόντες ἄκοντες 158 b, 169 b, 190 d.
ἐναντιοφωνεῖν 4 b.
ἐνασμενίζειν 33 c.
ἐνδομυχοῦσιν ἐχθραν 115 d.
ἐξαγορεύει 163 d a.
ἐξαυτοσχεδιάζειν 80 a.
ἐπεγάμβρευσεν τὸν Δάσκαρον εἰς ταύτην 10 a.
ἐπεμμοιρῆσαι 86 d.
ἐπιχειρήσασθαι 59 d.
ἐφὸλβιον 109 c.
ἔως ὥραν εὐθετον 100 a.
θάτερος 101 d.
θρονηθῆναι 21 d, 157 d.
ἱεροπραξία 197 d.
ἴν' ὅπως 62 c.
καθ' αὐτῶν ἔμενον 75 b.
καθοοισιὺν 165 d a.
καί] καὶ ἄμφω a. ἀμφοτέροι 54 b, 55 d, 56 a, 65 d, 67 d, 75 a b, 101 d, 102 d, 122 c, 150 b. *καὶ γὰρ post alias voces* 26 a, 29 d, 32 d a, 37 d, 45 c, 46 a bis, 64 c, 68 b, 69 a, 91 d, 113 d, 114 b, 120 c, 128 d, 151 b. *καὶ μάλα*

- 61 d. καὶ μόνος 45 c, 84 b, 106 a, 114 b c, 116 d, 117 a, 120 d, 125 a, 127 a, 152 a, 153 d, 186 a. μέγρι καὶ 51 d, 56 a, 58 c, 73 c, 94 a, 114 d, 123 c, 150 d, 159 d.
 πρὸ καιροῦ 10 a, 29 d, 64 b, 76 a, 98 d.
 ὁ ἐπὶ τοῦ κανικλείου 175 c.
 τὴν μάραν prooem. 5, 102 b.
 καταβομβεῖν 167 a.
 κατάκρωσ 53 a.
 καταλαβεῖν εἰς Πρίλλαν 158 b.
 κατάλογος ὁ ἱερὸς 167 d, 169 d.
 κατατροποῦσθαι 23 a, 94 b.
 κατεξετάζειν 56 a, 63 d, 106 b, 163 d.
 ὁ ἐπὶ τοῦ κροάματος 93 b, 95 b.
 κλείσις 157 c.
 κλείσουρα 122 d.
 κομμήριον 174 c.
 κομώεσσα prooem. 5.
 κορημώδης θάνατος 11 a.
 κυκλομερῶς prooem. 5.
 λάθῃ ἀλωθῆναι 116 d.
 λυτουρηῖναι τὸ χρῶν 110 b.
 λυμήνατες 51 d.
 εἰς μάτην 146 d.
 μαχίσασθαι τινα 49 d, 158 b c, 186 d.
 μάχιμον 7 c, 157 d.
 μεδόδευμα 80 d.
 μεσιτεύειν 71 b.
 μετάμλος 57 c, 61 a, 67 a, 175 a.
 μήκοθεν 108 not.
 μικροδιάστατον 31 c.
 ἐς μικρὸν τοῦ ἀλῶναι ἤλθον 38 b.
 μολεῖ 124 not.
 μοναδικὸν σχῆμα 163 d, 193 c.
 μονήρης βλος 188 a, 189 c.
 μονημέρας 111 not.
 ἐς νέστα i. q. τῇ ὑστεραίᾳ 117 a.
 νοσεῖν τὸ ἔστανον 7 b. τὴν ἀπυστίαν 159 d.
 ἐνύλα πειρατικά 94 a.
 ὁ Ῥώμης 7 b. οἱ τοῦ βασιλέως 72 c, 89 c, 94 b. οἱ τοῦ ἱεροῦ καταλόγου 167 d. οἱ τοῦ Ῥωμαϊκοῦ πλήθους ibid. οἱ τῆς σύγκλητος 106 a. οἱ τῶν ἡμετέρων 182 d. οἱ τῶν Λατίων 192 b. οἱ Ῥωμαίων 94 d. οἱ τῶν στρατευμάτων 183 a. οἱ τῶν στρατιωτικῶν ταγμάτων 167 d. οἱ τῶν ἐν τέλει 8 a, 167 d, 170 b.
 οἷα ἔθος αὐτοῖς 138 d. εἰδῶς οἷα ἐχέφων 60 c. οἷα ἐνδιατρίψας 53 a. οἷα ἐκείνος δεινός 52 b, 74 d. οἷα ἐκείνη τυχοῦσα 56 b.
 οἷα ἐκείνοι ἀποπτόντες 62 a. rectius, opinor, οἷος ἐκείνος ἔν 66 d. οἷος ἐκείνος ἐπιχειρῶν 70 c. οἷος ἐκείνος ποιούμενος 102 a.
 ὁρθὸς περὶ τὴν ἀρχὴν 177 b. ὁρθότατος Χριστιανός 182 d.
 ὀπισθορμήτους ποιῆσαι 57 a.
 Ὀστρίκιον 63 d.
 ὅτι πολλή 195 b.
 παίδευτής 53 d.
 παντοφύεστατος 188 d.
 πανσυδί 17 c.
 παραγγεῖλαι τὴν Οὐγγρίαν 63 d. εἰς ἡλικίαν 89 d.
 παραιγιάλιος 39 d, 51 c d.
 παράρροιαι 26 d.
 παρέβριος τόπος 45 d.
 παρεστάλη τῆς ἡγεμονίας 64 a.
 περιαντός 129 d.
 περιιδιεύσκειν 36 b.
 περιμάργαρος 72 d.
 περιφραγνυμι 122 d.
 εἰς πλήθος 22 a.
 πληρημῶς ἀπάντα 74 d.
 πλουτισμός prooem. 5.
 πολυνάνθρωποι τόποι prooem. 5.
 πολεμεῖ τὸ ἔσταν 54 b.
 πολιδόκησις 185 b.
 πράγματα 160 c.
 πραιτωρ 148 a.
 πρέσις 17 c, 18 a, 72 d, 187 b.
 προλαβεῖν χειρώσασθαι 23 d, 151 d, 162 b.
 καὶ πρὸς 136 a.
 προσκύνει μάχαις 13 c.
 προσρίπτει ἑαυτὸν τῷ ἀρχιερεῖ 6 d.
 προσωπῆσας 127 a.
 προφάσεως χάριν 86 d.
 πρωτεξάδελφον 98 a, 100 b.
 πρωτεξάδελφος 15 c, 23 c, 39 d, 161 a.
 πρωτοβεστιαρίτης 29 d.
 πυραμίδες αἱ τοῦ βασιλέως 22 a, 72 d.
 ἡ Ῥωμαῖς 15 b, 36 a.
 σεμνεῖον 189 c, 192 d.
 σθναροί 18 a.
 σκηπὴν ἔχειν 166 a. σκηπὴς ἐνιδρύσασθαι 110 b. σκηπὴς πῆξαι a. πῆξασθαι 30 a, 71 a, 80 c, 93 c, 97 b, 99 d, 125 d, 131 c, 134 a, 153 c, 187 c, 195 c, 196 b.
 σκήψις 32 a, 66 a.
 σταθηρότης 146 d.
 στρεβλόνους 189 b.
 συμβᾶν οὕτω 147 c. οὕτω συμβᾶν 67 b.
 συναγοχήναι 132 a.

- συνεργῶν αὐτῷ τῆς πράξεως 169 a.
 συναίδες χαρίτων prooem. 5.
 σφᾶς αὐτούς i. q. αὐτούς 125 b, 172 d. σφίσιν αὐτοῖς 154 d, 194 a.
 τῆς σφετέρως i. q. τῆς ἐαυτοῦ 12 d.
 τάχα (oppos. τῇ ἀληθείᾳ) 21 d, 80 d, 83 b, 88 d, 103 b, 105 a, 164 c, 169 d, 172 d, 191 b, 195 c.
 τελείν 6 c, 12 d a, 20 b, 21 b, 64 b, 90 d, 101 c, 126 d, 185 d.
 τέμνη 176 d.
 τέως 65 d, 116 c.
 Τζουλούκωνες 80 d.
 τιμᾶν πρωτοβεστιᾶριον 8 a, 10 a, 12 d, 15 b, 40 a, 85 c, 86 d, 171 a ter.
 ὁ ἐπὶ τῆς τραπέζης 60 a b, 61 d, 71 c, 96 a, 151 d, 152 d.
 τύχοι συναρθῆναι 6 d. εἶναι τυγάντες 14 c. ἔτυχε διάγειν 50 d. ἔτυχε ἀπᾶραι 76 a. ἔτυχε τὸν — ἔχειν 162 c.
 τύψεις ἐλάμβανον 139 a.
 ὑπέκισσθαι 91 b, 188 a.
 ὑπερδουλεῖς θάρακα 157 d.
 ὑποθέσεις 71 b, 103 d, 142 d, 144 d, 145 a, 149 b.
 ὑποκησιῶσαν ἀκοήν 173 a.
 φανώματα 181 c.
 φθάνει τὴν Φιλίππον 78 d, 118 d, 122 d, 126 c, 131 d, 195 b. πέφθακεν προεξελεῖν 12 d, 14 a, 29 d, 31 d, 33 d, 34 d.
 φιλοτιμῆσις 134 b.
 φονευτῆς 27 d, 166 c.
 φρονεῖν κατὰ τινος 159 a. ὑπέρ τινος 87 b.
 φύλαξις 148 d, 158 c. φυλάξεις 114 b, 178 d.
 χειροκοπία et χειροκόπησις 40 b.
 χιλιοστῆς 9 a, 58 b, 59 a.
 ζηῆμα 11 a, 66 d.
 ζηρηματίσαι εἰς κύπελλον 24 b.
 Χριστουγέννων ἑορτὴ 130 not.
 ὡς διδασκάλον i. e. πρὸς τὸν διδάσκαλον 53 d.
 ἦν ἐξόν 152 a. ἦν τυγχάνων 150 a.
 futuri usus: ἄξιον λείπειν 4 d. δέον παραλήψεσθαι 5 b. δυναμένους ἐφέψεσθαι 117 a. ἔγομεν ἐρεῖν 3. εἶχον ἐρεῖν 68 4. ἔνα κλινούσι καὶ διαμερισθῆναι prooem. 5. προπεφθάκαμεν ἐρεῖν 85 c.
 plusquamperfecti usus: εἰρήμην 28 b, 35 c, 49 d, 51 c, 83 c. εἰρήκει 10 d, 53 d. εἰρήκειμεν 27 b, 67 d. εἰρήκεισαν 17 d. προεἰρηκειμεν 75 b. εἰρηκώς 82 d.

INDEX HISTORICUS.

- Achae princeps v. Villharduinus.
 Achris s. Achridos 28 d, 42 a, 78 d, 114 c, 119 b, 126 d, 149 c, 151 d, 177 b, 178 d.
 Achyraus 30 a, 40 a, 195 c.
 Acropolis Georgius 48 a, 50 a, 67 b — 68 d, 84 b, 93 d, 99 c, 187 a — 145 a, 148 a — 153 b, 158 b — 161 a, 175 b, 183 a, 187 b.
 actarius 66 c.
 Adrianopolis 23 d, 41 d, 43 c d, 46 a.
 Aegaei thema 13 c.
 Albanitae 152 d.
 Albanum 28 d b, 46 a, 93 a, 148 a.
 Alyattes Nicephorus 93 d, 165 d, 175 c.
 Amastris opp. 20 d.
 amyrrachures 147 b.
 ἐν Ἀνάκλῳ 192 a.
 Angeli:
 Alexius Angelus Isaaci f. 6 c — 10 d.
 Alexius Angelus Comnenus Isaaci f. 6 d, 7 c, 10 d, 11 c, 16 d a, 19 d.
 Anna Alexii Angeli Comneni f., Theodori Lascaris uxor 10 a, 16 a, 29 d, 34 a, 35 b.
 Anna Michaelis Angeli f., principis Achaeae uxor 65 d.
 Anna Theodori Angeli f. 65 d.
 Demetrius Angelus Theodori f., 65 d, 85 c.

Angeli:

- Eudocia Alexii Angeli Comneni f.,
cralis Serviae Murzuphli Sguri
uxor 10 d a, 15 c.
Eudocia Ioannis Angeli f. 107 a.
Ioannes Angelus primicerius, mox
protostrator 122 c, 131 d, 170 d.
Ioannes Angelus Theodori f. 66 h,
67 d, 75 b.
Irene Alexii Angeli Comneni f.,
Alexii Palaeologi uxor 10 d.
Irene Theodori Angeli f., Ioannis
Asanis uxor 65 d, 89 c.
Isaacius Angelus 6a — 8 d, 20a —
22 a.
Manuel Angelus Michaelis (I) fr.,
Ioannis Asanis gener 47 c, 65 a
— 69 b.
Michael (I) Angelus Comnenus,
Ioannis Angeli sebastocratoris f.
nothus 27 b d.
Michael (II) Angelus Comnenus,
Michaelis (I) f. nothus 27 c, 69 b,
146 sqq. Theodorae maritus
95 d, 141 b.
Nicephorus Angelus Michaelis (II) f.
nothus, Theodori Ducae gener
95 c, 99 c, 141 a, 142 d, 181 a,
184 c.
Theodorus Angelus 44 b, 65 d, 96 d,
97 b, 99 c.
Andronicus Sard. episcopus 188 a.
Anna Allemanna 110 c.
Antiochia ad Maeandrum 17 c.
Antonius et Cleopatra 66 c.
Apolloniadis lacus 113 d.
Aristophanes comicus 87 c.
ex Armenia uxor Theodori Lascaris
29 d, 34 a.
Arsenius patriarcha 113 d, 170 b,
188 d.
Arta 16 d, 183 a, 184 d.
Asanes:
Asan 21 b.
Anna Ioannis (II) f. 69 a.
Callimanus Ioannis Asanis f. 69 a,
77 c, 78 d.
Helena Ioannis (II) f. 52 c, 54 b,
56 b, 62 b.
Ioannes (I) Asanis fr. 22 b, 23 b,
26 b.
Ioannes (II) Asanis f. 22 b, 35 d,
44 b — 69 d.
Maria Ioannis (II) ex concubina f.
44 b.
Maria Ioannis (II) ex Irene Ange-
lina f. 65 d, 69 a.

Asanes:

- Michael Asanis f. 79 c.
Michael Ioannis (II) f. 65 d, 69 a.
Petrus Asanis fr. 22 b, 23 b.
Thamar Callimani soror 69 a, 101 c.
Theodora Ioannis (II) f. 65 d.
Aseldecas (*Anseau de Cahieu*) Theo-
dori Lascaris gener 44 a, 92 d,
185 b.
Aseldetusi (*Anseau de Toucy*) 181 c.
Atramyttium 13 c.
Aulonia 13 c.
aurea porta (*ἡ τῆς Χρυσείας πύλη*)
196 c, 197 d.
Austria (*Ὀστρούμιον*) 63 d.
Autorianus Michael patriarcha 13 b.
Axara 146 d.
Azatines sultan 74 c.
Balduinus (I) Flandrus 15 b —
22 b.
Balduinus (II) Petri Cortenacensis f.
28 a, 47 d, 62 b, 172 c, 192 d,
195 c.
Bardariotae 139 b.
Bardarius fl. 124 d, 154 b, 167 b.
Baris 13 c.
Basilus Bulgaricida 20 b, 26 a.
Batcunium opp. 128 b.
Belebudii regio 84 a.
Belesus opp. 84 a, 125 a.
Berbeniacum 39 c.
Beris monasterium 77 c.
Beroë 119 d.
Berocæ 97 c.
Bisaltia 99 d.
Bithynia 13 c.
Bizye opp. 44 a, 59 d, 91 d.
Blachernae 196 b.
Blachia magna 66 d.
Blemmides Nicephorus 54 a, 68 b,
112 b, 195 d.
Bodena opp. 91 c, 97 a, 99 c, 124 d,
156 a c, 157 c, 175 b.
Bolerum 46 a, 173 b.
Bonditza 184 d.
Borilae Longus 180 d.
Borilas Bulgarus 35 d, 36 d.
Bulgaroctonus v. Basilus.
Bulgarophygmum 133 d.
Cabasilae:
Constantinus Achrid. episc. 177 b.
Ioannes *ib.*
Theodorus *ib.*
Κακὴ πέτρα 149 d.
Calamus vicus 30 a, 195 c.
Calampaces Theodorus 148 a.
Callipolis 39 d, 54 b.

- Camaterus Ioannes patriarcha 13 b.
 Caminas mons 30 a.
 Campanus Thessalonicensis 85 d.
Κάμπος 192 a.
 Camytzes Ioannes 22 b, 41 d, 43 c d.
 Cantacuzenus Ioannes ἐπὶ τοῦ κροά-
 σματος 93 b. Thracensium dux
 95 b.
 Caritania 181 c.
 Caryanita protovestiarita 131 d,
 170 c.
 Castamona 147 c.
 Castoria 97 c, 98 a, 149 c, 176 d.
 Celbianum 14 a, 39 b.
 Centhriae 51 d.
 Cephallenum insulae 184 c.
 Ceramidas castellum 51 d.
 Chabaron Constantinus 148 a, 150 d.
 chalifa Babylonius 76 a.
 Charioros 39 c.
 Chariupolis 26 d.
 Chliara 30 b.
 Chotobus opp. 84 a.
 Christopholis 70 d, 78 d.
 ἡ τῆς Ἰσχυρίας πύλη 196 c, 197 d.
 Chrysopodes equus 133 d.
 Chunabia 149 c.
 Classi castellum 55 d, 77 c.
 Claudiopolis 26 d.
 clavigeri a Theodoro Duca lecti 139 a.
 Clidas Georgius Cyzic. metropolita
 196 c.
 Clotocinitza ad Hebrum 45 d.
 Clyzomene 187 c.
 cometes 69 d.
 Comneni:
 Alexius magnus Comnenus 14 d.
 Davides Alexii fr. 14 d, 20 d.
 Manuel Andronici imp. f. 14 d.
 Michael Palaeologus Comnenus v.
 Palaeologus.
 Constantinus Toechi f. 162 b, 187 b.
 Contophre Manuel 64 b, 71 b.
 Contostephanus Theodorus 71 c, 94 a.
 Copas Irenicus Theodorus patriarcha
 85 c.
 Cosmidii monasterium 196 b.
 Cotertzes Nicolaus 55 a.
 crales Serviae 10 a.
 Croae Albani castellum 93 b.
 crux imperatoria 22 a.
 Crybus opp. 114 d.
 Crytizimus opp. 114 c, 120 c.
 Cutzulatus Thessalonicensis 85 d.
 Cytzabis 150 d, 155 c.
 Cyzicus 51 d.
 Dacibyza opp. 64 b.
 Georg. Acropol. Annal.
 (Dandulus) Venetus 15 b.
 Deabolis 178 d. magna et parva 93 a.
 Debrae 152 d.
 Demetrias 66 d.
 Demetrias Bulgariae archiepiscopus
 86 b.
 S. Demetrius 88 a.
 Derbe 149 d.
 Dermocaites Lentianis praefectus 31 d.
 Didymotichum 43 c.
 Dragotas Bulgarus 80 d, 81 b, 121 b,
 124 d.
 Ducae:
 Alexius Ducas Murtzuphlus 8 a,
 10 d, 11 a c.
 Alexius Ducas Philanthropenus
 126 d.
 Eudocia Theodori Ducae f. 164 a.
 Ioannes Ducas Vatatzes 29 c. im-
 perator 34 d — 111 d.
 Ioannes Isaacii f. 107 a.
 Irene Isaacii neptis, Michaelis Pa-
 laeologi uxor 106 c.
 Irene Theodori Ducae f. Constan-
 tino Toechi nupta 162 c.
 Isaacius Ducas Murtzuphlus, Va-
 tatzae fr. 99 c, 107 a, 153 d.
 Maria Theodori Ducae f. 95 c,
 142 d, 164 b.
 Theodora Theodori Ducae f. 164 a.
 Theodorus Ducas Lascaris, Va-
 tatzae f. 52 c. imperator 111 d
 — 164 b.
 Ephraem opp. 114 d.
 Ericus v. Henricus.
 Euphrosyne Alexii Angeli Comneni
 uxor 20 d.
 Euripus s. Euboea 47 d, 67 a.
 ferrum candens 103 c.
 Flamulius magnus hetaeriartha 39 d.
 Francorum in terram sanctam expedi-
 tio 94 d. Francorum rex 62 c.
 Gabalae fratres:
 Ioannes 92 b.
 Leo Caesar 49 d, 92 b.
 Galata 186 d.
 Ganos opp. 55 a.
 Germanus patriarcha 54 c, 77 a.
 Gratiana opp. 42 b.
 Gudeles tyrannus 97 b.
 Gulamus Albanita 93 a.
 Hebrus s. Maritza 58 c, 77 c, 84 a,
 126 c, 131 b.
 Henricus imperator Cpolitanus 29 d,
 42 a.
 Heraclea 25 d.
 Heraclea Pontica 20 d.
 19

- Hodegorum monasterium 196 c.
 Holcus Hellesponti portus 39 d, 50 c.
 S. Hyacinthi monasterium Nicaenum
 20 d, 35 b, 77 b.
 Hyalensis Michael 99 c.
 Iannenses Rhodo potiti 92 b.
 Iathatines Iconii sultan 16 d, 74 c d.
 Iatropulus 85 d.
 Ibancus Bulgarus 23 c.
 Ioannes Hierosolym. rex (*Jean de Brienne*) 48 d — 56 c.
 Ioannicius Philadelph. episcopus 189 b.
 Iolenta Baldvini imperatoris soror
 28 a.
 Iophre 181 c.
 Irene v. Angeli, Ducae, Lascare, Palaeologi.
 Irenicus v. Copas.
 Ises protostrator 41 d, 43 c.
 Isphraeus Armenius 64 b.
 Labiada locus 83 c.
 Lampardas Manuel 156 b.
 Lampetus Michaelis Angeli legatus
 98 b.
 Lampsacus 40 a, 49 c, 73 a.
 Langadas prope Thessalonicam 142 d.
 Laodicea 153 d.
 Larissa 67 d, 99 c.
 Lascare:
 Alexius et Isaacius Theodori Lascaris fratres 37 d, 38 a.
 Eudocia Theodori Lascaris f. 12 d, 33 d, 37 d, 92 d.
 Irene Theodori Lascaris f. Vatatzae uxor 12 d, 29 c, 41 c, 52 b, 54 c, 55 d, 56 b, 67 a.
 Manuel Theodori Lascaris fr. 115 a.
 Maria Theodori Lascaris f. regia Ungarorum filio nupta 12 d.
 Michael (Maximus monachus) Theodori Lascaris fr. 115 a, 128 b, 180 d, 133 d, 142 d, 148 d, 150 a, 156 a.
 Michael Lascaris Thessalonicensis 85 d.
 Theodorus Lascaris Alexii Angeli gener 10 a. imperator 11 b. moritur 34 d a.
 Theodorus Ducas Lascaris v. Ducae.
 Latini Cpoleos inquilini 8 a. Latino-
 rum *καταγνηα* 105 d.
 Lebadia opp. 183 b.
 Leiton Rhodiorum castellum 93 c.
 Lentiana cast. 13 c, 31 c, 39 c, 91 c.
 Leucas ins. 184 c.
 Libedarius Michael 72 d.
 Litoboes Nicolaus 81 a.
 Lopadium 13 c, 31 b.
 Macre mons 42 c.
 Macrenus Ioannes 40 a b, 97 b.
 Macrolibas 127 b.
 Macrothus Ioannes 93 d, 105 a.
 Madyta opp. 39 d, 55 d.
 Maeander fl. 14 a.
 Magidia 30 b.
 Magnesia 40 b.
 Maliasenus Michaelis Angeli affinis
 98 b.
 manclavita 81 c, 99 d.
 Manfredus Siciliae rex 168 b, 174 d, 175 c, 179 b, 182 c.
 Manuel Thessalonic. archiepiscopus
 188 a.
 Marcesina Vatatzae concubina 110 c, 111 c d.
 marchio Montisferrat. (Bonifacius)
 15 b.
 Margarites Constantinus 129 b, 130 a, 133 d.
 Maria Petri Cortenacensis f., Theodori Lascaris uxor 28 a.
 Maria Sphrantzae vidua 150 d.
 Maria Ungara 14 a, 15 c, 20 a, 54 b, 61 d.
 S. Mariae lac et cingulum 22 a.
 Maritza fl. 55 d, 58 c, 78 d.
 Mate 149 d.
 matrimonia illicita principibus concedi
 106 c.
 Maximus patriarcha 35 c.
 Melenicus castellum 42 a, 80 d, 81 c.
 Mesembria opp. 21 c.
 Mesopotamitae:
 Constantinus Thessalonic. archiep.
 36 b.
 Ioseph 93 d.
 Mesothynia 144 d.
 Meteorium 193 c.
 Methodius patriarcha 77 b.
 S. Michael archangelus 37 d, 192 a.
 Mniacum opp. 114 c.
 Molyscus 178 d, 181 a.
 Morotheodorus v. Theodorus.
 Mosynupolis 10 d, 26 d, 42 b.
 Muzalones:
 Andronicus 131 c, 139 d, 166 c.
 Georgius imperii procurator 116 d, 126 c, 131 c, 142 c.
 Ioannes mysticus 72 d.
 natus maximus 166 c.
 Murtzuphlus v. Ducae.
 Naupactus 16 d.
 Nazaraei 76 d.

- Neocastra 14 a. Neocastrorum thema
 30 b, 130 a.
 Nestongi:
 Andronicus 39 d, 40 b.
 Isaaci 40 b, 151 d, 161 d.
 Neustapolis 84 a, 125 b.
 Nicaea 12 d, 31 b.
 Nicephorus patriarcha 188 d, 189 d.
 Nicetiatæ castellum 64 b.
 Nicolaus empiricus 68 c.
 Nicolaus manclavita 81 c.
 Nymphæum 30 a, 73 a c, 91 d, 109 d,
 110 b, 187 b.
 Opsaras v. Manuel Thessalonicensis.
 Opsicia 30 b.
 Opsicii thema 13 c.
 Ostricium v. Austria.
 Ostrobi locus 97 b.
 Palaeologi:
 Andronicus Michaelis imp. f. 198 a.
 Constantius Michaelis imp. fr.
 171 a, 184 a.
 Eulogia s. Irene Michaelis imp. se-
 ror monacha 193 c.
 Ioannes Michaelis imp. fr. 171 d a.
 Maria Andronici f. natu maxima 60 a.
 Michael Andronici f. Comnenus 90 b,
 97 b, 99 d, 142 d, 145 b, 154 a,
 168 c, imperator 169 sqq.
 Panium 26 d.
 papae legati 149 b.
 Patmus castellum 126 d.
 Patra nova 182 d, 183 b.
 patriarchae:
 Ioannes Camaterus.
 Michael Autorianus.
 Theodorus Irenicus Copas.
 Maximus.
 Manuel.
 Arsenius.
 Nicephorus.
 Arsenius iterum (v. suis locis).
 peclarpacia 147 c.
 Pegae 41 d, 51 d, 72 d, 73 b, 187 a.
 Pelagius legatus 32 d.
 Pelagonia 46 a, 84 a, 150 a, 178 d.
 Pergamus 30 b.
 Periclystra 68 b, 110 a.
 Peristhlaba magna 23 b.
 Peritheorium 26 d.
 Perperacium 114 d.
 Persae Tacharia tributarii 154 d.
 Petraliphae:
 Ioannes magnus chartularius 42 b,
 63 d, 71 c.
 Theodorus Michaelis Angeli γυναι-
 κάδελφος 97 c, 93 d, 177 a.
 Petri regia Bulgariae pars 23 b.
 Petrus imperator (*Pierre de Cour-
 tenay*) 28 d.
 Pharsalus 67 d.
 Philadelphia 14 d a.
 Philanthropenus v. Ducae.
 Philereus Rhodiorum castellum 93 a.
 Philes Theodorus 91 c, 165 d, 174 d.
 Philippopolis 22 b, 23 d, 25 d.
 Philippus Petri Cortenacensis f. 28 a.
 Phlebia opp. 187 c.
 Phocas Philadelph. metropolita 99 e,
 103 d.
 Platamon 7 d, 182 c.
 Poemanenum 13 c, 31 c, 37 d, 39 c.
 potestas (ποτεστάτος) 191 a.
 praetor 148 a.
 Prespa 152 a, 178 d.
 Prilapus 28 d, 46 a, 84 a, 125 a, 148 d,
 150 d, 160 b.
 Pristitza 114 c, 120 o.
 Probatae hortus 71 a.
 Probatus opp. 23 c.
 Prosacus opp. 84 a.
 Pulachas 160 d.
 Pyrrhenaei montes Epirum et Grae-
 ciam determinant 177 a, 183 a.
 Raedestum 26 d.
 Ramatas Manuel 160 d.
 Raul:
 Alexius protovestiarius 71 o b, 99 d.
 Ioannes Alexii f. 171 a, 183 a.
 Regina fl. 133 c, 134 a.
 reliquiae ab imperatoribus ad castra
 et bella portantur 22 a.
 Rentina castellum 70 a.
 Rhimpas Nicephorus 182 d.
 Rhodus ab Ianuensibus capta 92 b.
 a Graecis recepta 94 a b c.
 Robertus imperator 28 a.
 Romaus Michaelis Epirotæ percus-
 sor 27 d.
 Ropelii angustiae 122 d.
 Rossi 35 d.
 Sabbas Sampsonis urbi dominatur 14 d.
 Scopia opp. 84 a.
 acuto allevatur imperator novus 170 b.
 Scyloioannes 26 a.
 Scythae 58 b, 63 d, 70 d.
 sebastocratorum insignia 185 a.
 Serbia castellum 141 b, 149 c.
 Servae 38 b, 46 a, 78 a.
 Sgurus 15 c.
 Siderocastrum 152 a.
 Sigrena opp. 50 a, 73 b.
 Smyrna 94 a, 110 a.
 solis defectus 67 b.

- S. Sophia 197 d a.
 Sosandrorum monasterium 164 a,
 165 a.
 Sosus 178 d, 181 a.
 Spartenus Thessalonicensis 85 d.
 Sphrantzes 150 d.
 Stadia opp. 49 d.
 Stagirae mons 42 b.
 Stanum 181 a.
 Staridola 91 c.
 Stasenus Synadeni affinis 40 a.
 Stenimachus opp. 84 a, 114 c, 120 c.
 Sthlavus despota 42 a.
 Strategopuli:
 Alexius 97 b, 120 d, 165 d, 171 a,
 182 d, 185 a, 198 c.
 Constantinus Alexii f. 163 d.
 Strinabus opp. 21 c.
 Strobos 91 c.
 Strummitza 125 c.
 Strymon fl. 122 d.
 Studii monasterium 197 c.
 Stumpium opp. 84 a.
 Tachar! a. Tacharii 72 c, 73 c, 74 d,
 75 b, 126 c, 146 d, 154 d, 167 a.
 taenia despotarum 170 b.
 Tarchaniotae:
 Nicephorus 60 a, 71 c, 96 a.
 Synadenus 40 a.
 Tarsia 173 c.
 Tartari 58 b.
 tatas aulae 148 a.
 Taurus columna 11 c.
 Ternobus a, Trinobus 36 d, 162 a b,
 187 c. Ternobi episcopus patriar-
 cha 55 c, 61 d.
 Thamar v. Arsanes.
 Thebae 183 b.
 Theodora v. Angeli, Asanes, Ducae.
 Theodorus Philadelphiae dominus 14 d.
 Theophilopulus Georgius 32 d.
 Thessalonica capta 85 c.
 Thracensium dux 93 c.
 Tornicii:
 Constantinus 120 d, 165 d, 184 d,
 188 d.
 Demetrius 71 b, 97 d, 100a, 101 b.
 Traianopolis 26 d.
 Tripolis ad Maeandrum 75 a.
 Turcomani 145 b, 170 c.
 tzausius 130 a.
 Tzepeaena 84 a, 114 c, 120 d, 126 d,
 136 c.
 Tzulucones 80 d.
 Tzurulo opp. 56 a, 59 a, 63 d, 91 d.
 Tzyrithon magnus chartularius 85 d.
 Urus Russus 134 b, 162 b.
 Ustra opp. 114 c.
 Venetis eripitur Callipolis 54 b.
 (Villharduinus) Guilelmus Achaiae et
 Peloponnesi princeps 94 d, 174 d,
 179 b, 181 b.
 Xanthia 42 b.
 Xerus Naupacti metropolita 93 b.
 Xyleas Prilapi praefectus 148 d, 151 b,
 155 c d.
 Zagarommates Georgius 165 d.
 Zichna opp. 77 c.

L I P S I A E,

EX OFFICINA E. G. TRUBNERI.

L

